YÜREKLERİMİZ HÂLÂ YANGIN YERİ

SİVAS

2 TEMMUZ 1993

ORHAN
TÜLEYLİOĞLU

um:ag

YÜREKLERİMİZ HÂLÂ YANGIN YERİ

ORHAN TÜLEYLİOĞLU

um:ag

um:ag Vakfı Yayınları: 125
um:ag Araştırma Dizisi: 6

Orhan Tüleylioğlu

YÜREKLERİMİZ HÂLÂ YANGIN YERİ

SİVAS
2 TEMMUZ 1993

Birinci Baskı: Ekim 2010, Ankara, 1500 adet

ISBN 978 – 605 – 4274 – 19 – 2

Yayın Yönetmeni: Orhan TÜLEYLİOĞLU
Kapak Tasarımı: Ersinhan ERSİN
Fotoğraflar: Mehmet ÖZER ve
Cumhuriyet Gazetesi Arşivi
Dizgi: **um:ag**
Baskı: DUMAT

Bu kitabın telif hakları
Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı'na bırakılmıştır.

uğur mumcu ARAŞTIRMACI GAZETECİLİK VAKFI
Paris Cad. No. 14, 06540 Kavaklıdere - Ankara
Tel: (0312) 417 77 20 pbx Faks: (0312) 417 57 46
E-posta: umag@umag.org.tr www.umag.org.tr

Orhan Tüleylioğlu

Yüreklerimiz Hâlâ Yangın Yeri

Sivas
2 Temmuz 1993

um:ag

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ

PİR SULTAN ABDAL ÖLÜR DİRİLİR 9

YÜREKLERİMİZ HÂLÂ YANGIN YERİ 13

GÖZ GÖRE GÖRE KATLİAM 27

DAVA SÜRECİ VE SONRASI 193

BASINDA KATLİAM 251

ÖLDÜRÜLDÜLER! 347

TBMM ARAŞTIRMA KOMİSYONU EKLERİNDEN SEÇMELER 387

YORUMLAR-DÜŞÜNCELER- ŞİİRLER 527

KAYNAKÇA 581

SUNUŞ

Uğur Mumcu, ailesi Ankaralı olmasına karşın, 22 Ağustos 1942'de, babasının görevi nedeniyle bulundukları Kırşehir'de doğdu. Babası Ankara'ya atanınca, Ulus'ta Devrim İlkokulu'nda başladığı ilköğrenimini Bahçelievler'deki Ulubatlı Hasan İlkokulu'nda tamamladı, Cumhuriyet Ortaokulu ve Deneme Lisesi'ni bitirdikten sonra (1961), Ankara Hukuk Fakültesi'ne girdi.

Uğur Mumcu, öğrencilik yıllarında "bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olunamayacağı"nı kavramış, etkin, coşkulu, çok okuyan, araştıran ve sorgulayan bir gençti. Onun öncülüğünde yapılan toplantılara zamanın politikacıları, bilim ve sanat insanları çağrılıyor, "münazara"lardaki başarılarıyla dikkati çekiyordu. Daha 20 yaşındayken "Türk Sosyalizmi" başlıklı yazısıyla Yunus Nadi Makale Yarışması'nı kazandı. Hukuk Fakültesini bitirince (1965), bir süre avukatlık yaptı. Sonra dil öğrenmek için İngiltere'ye gitti, dönüşünde Hukuk Fakültesinin İdare Hukuku Profesörü Tahsin Bekir Balta'nın asistanı oldu. 12 Mart'ın aydınlara yönelik baskıcı tutumundan o da payına düşeni aldı; askerliğini yapmak için hazırlanırken tutuklandı, sonrasında "Sakıncalı Piyade" sayıldı. Askerlik dönüşü gazetecilikte karar kıldı, üniversiteden ayrıldı. Yön, Kim, Devrim, Türk Solu, Ortam, Akşam, Milliyet ve Yeni Ortam'dan sonra uzun süre Cumhuriyet'te yazdı. Ölümünden önce 25; ölümünden sonra yazılarının toplandığı 40'ı aşkın kitabı yayımlandı.

Atatürkçü, laik, cumhuriyetçi, demokrat bir Türkiye'nin yılmaz savunucusu; devrimci, hep emekten yana olan, hep araştıran ve sorgulayan gazeteci Uğur Mumcu, 24 Ocak 1993 günü otomobiline konan bir bomba ile inandığı değerler uğruna öldürüldü.

Eşi Güldal Mumcu, çocukları Özgür ile Özge; Uğur Mumcu'nun, ilkelerinden ödün vermeyen kişiliğini gelecek kuşaklara aktarmak; kütüphanesini, arşivini ve tüm yazılarını tarihsel sırasıyla, düzenli olarak araştırmacıların kullanımına sunmak, gazeteciliğe hevesli gençleri, araştırmacılık alışkanlığıyla mesleğe kazandırmaya çalışmak gibi amaçlarla, Ekim 1994'te Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı'nı kurdular. Vakıf, Aralık 1995'te amacı doğrultusunda etkinliklerini yaşama geçirmeye başladı. Şimdi genç gazetecileri araştırmacılığa yönelmek, insanların düşündüklerini yazıya doğru aktarmalarını sağlamak için yazma seminerleri düzenliyor, başkentlileri sanatsal, bilimsel etkinliklerde buluşturan toplantıların yanı sıra kitaplar yayımlıyor.

Uğur Mumcu'nun gazete ve dergilerde beş bini aşkın köşe yazısıyla, dizi yazıları söyleşileri yayımlanmış, **um:ag** Yayın Bölümü bunların hepsini "Bütün Yapıtları" ve "Bütün Yazıları" dizilerinde kitaplaştırmıştır. Yapıtların

yeni baskılarına, ilk baskılarda gözden kaçan yazılar da eklenerek, Mumcu'nun tek satırının eksik kalmamasına özen gösterilmiştir. Çünkü onun canına mal olan bir savaşımla yaptığı araştırmalar, yazdığı yazılar, geride bıraktığı en değerli kalıttır. Ölümünden bu yana geçen sürede bu yazıların hâlâ güncel olması ise, bu kalıtın önemini anlatmaktadır.

Araştırma dizimizin "Yüreklerimiz Hâlâ Yangın Yeri" adlı altıncı kitabı, tarihimizde kara bir sayfa olarak yerini alan Sivas katliamını tüm yönleriyle ele alıyor. Katliama dava dosyası, gazete arşivleri, konuyla ilgili kitaplar, köşe yazıları, dergiler, belgeler ve tanıklıklarla ışık tutuyor.

Kitaba emeği geçen, önerileriyle katkıda bulunan dostlarımıza, bu çalışmaya büyük destek veren Ş. Güldal Mumcu'ya, Işık Kansu'ya, Muzaffer İlhan Erdot'a, Özge Mumcu'ya, Hüseyin Karababa'ya, Mehmet Özer'e, Murat Sayın'a, Ömer Atagenç'e ve Kaan Turhan'a teşekkür ederiz.

Bilimin ve sanatın aydınlattığı bir dünyada, demokrasinin yaşama biçimi ve adaletin herkes için olması, bir kişinin bile hak ve özgürlüklerinden yoksun kalmaması için savaşım veren Uğur Mumcu gibi aydınlar, düşündükleri için öldürüldüler. Daha aydınlık bir dünyanın Mumcu gibi aydınların çoğalmasıyla kurulacağına inanıyor ve bu inancı aydınlanmacılarla paylaşmanın verdiği güçle Mumcu'nun düşüncelerinin gelecek kuşakları da aydınlatacağını biliyoruz.

Düşünenlerin öldürülmemesi, öldürülenlerin hiç unutulmaması dileğiyle...

um:ag

Şu kanlı zalimin ettiği işler
Garip Bülbül gibi zâreler beni
Yağmur gibi yağar başıma taşlar
Dostun bir fiskesi yaralar beni

Bu dizeleriyle ve daha yüzlerce dizesiyle tanıdığımız, ünlü halk ozanı Pir Sultan Abdal, 16. yüzyılda Sivas'ın Yıldızeli İlçesi'ne bağlı Banaz Köyü'nde yaşamıştır.

Alevi-Bektaşi edebiyatının yedi büyük şairinden (öteki altısı; Nesimi, Fuzili, Hatayi, Kul Himmet, Yemini, Virani'dir) biri olan Pir Sultan Abdal'ın asıl adı Haydar'dır.

Pir Sultan, 16. yüzyılın ikinci yarısında Sivas ve çevresinde meydana gelen Alevi-Bektaşi kökenli isyanlara katılmış, merkezi devlet güçlerince yakalanmış, zindana atılmış, Sivas Valisi Hızır Paşa tarafından astırılmıştı.

Pir Sultan Abdal'ın yaşamını, eserlerini anlatan, Sivas'ta Pir Sultan Şenlikleri sırasında saldırıya uğrayan ve öldürülen Asım Bezirci'ye göre Pir Sultan Abdal, "Sanatı gibi yaşamını da inancıyla birleştirmeye çalışan, bu uğurda her türlü ezgiye göğüs geren, gözünü budaktan sakınmayan, en kötü durumlarda bile umudunu yitirmeyen,

inancından caymayı düşünmeyen" bir halk ozanıydı.

Anadolu'daki Alevi Türkmenlerin ayaklanmaları ekonomik ve toplumsal nedenlere dayanmaktaydı. Osmanlı yönetimi Alevileri dışlıyor, baskılarıyla ayaklanmaya zorluyordu. Osmanlı yönetiminin "Etraki bi idrak" (anlayışsız, idraksiz Türkler) dediği Türkmenlere toprak köleliği uygun bulunuyor, toprakları ellerinden alınıyor, tımar sistemi içinde reayalığa zorlanıyorlardı.

Yavuz Selim'in, Müftü Hamza'dan aldığı bir fetva ile Kızılbaşların yediden yetmişe deftere yazılmasını istemesi, daha sonra kırk bin Alevi'yi öldürmesi, Osmanlı yönetimiyle Alevilerin arasını açmış, Alevi düşmanı bir devlet politikası toplumu ikiye bölmüştü. Kızılbaşlık, Kızılbaş gibi sözlerin Alevi inancını benimseyenleri kötüleyen, onları dinsizlikle, ahlaksızlıkla suçlayan sıfatlar kullanılması bu dönemde yaygınlık kazanmış, bu politikalar Alevi Türkmenlerini ayaklanmaya zorlamış ve ayaklananları da din ve devlet düşmanı suçlamasıyla ezmişti.

Kanuni'nin Aleviler'e karşı aldığı önlemler babası Yavuz Selim'inkilerden farklı değildi; bunlar, asıp kesmek, zindanlara doldurmak, aşiret dağıtmak gibi önlemlerdi.

İşte Pir Sultan, bu haksız politikalara başkaldıran, toprağı elinden alınan, yuvası yurdu dağıtılan, aşireti parçalanan Türkmen'in acısını dillendiren bir ozandı. Nesimi gibi, Şeyh Bedrettin gibi, Hallacı Mansur gibi öldürülmüş olan Pir Sultan Abdal; yaşamı ve şiirleriyle, içinde bulunduğu Osmanlı toplumunun aynası olmuştu. Osmanlı'nın dayandığı, siyasal, dinsel, kültürel egemenliğe karşı aydınlıkçı bir düşüncenin savunucusu, insani bir direnmenin eylemcisi olan Pir Sultan Abdal, adaletli bir düzen isteğiyle, insan sevgisiyle, hak sevgisiyle bütünleşip başkaldırmış, bu inançla meydan okumuştu:

Yürü bire Hızır Paşa
Senin de çarkın kırılır
Güvendiğin padişahın
O da bir gün devrilir

Nemrud gibi Anka'n oldu
Bir sinak havale oldu
Davamız mahşere kaldı
Yarın bu senden sorulur

Şah'ı sevmek suç mu bana
Kem bildirdin ben Han'a
Can için yalvarmam sana
Seninşah bana darılır

Hafid-i Peygamber'im has
Gel Yezid Hüseyn'imi kes
Mansurum beni dara as
Ben ölünce il durulur

Ben Musa'yım sen Firavun
İkrarsız Şeytan lain
Üçüncü ölmem bu hain
Pir Sultan ölür dirilir

Pir Sultan Abdal, baş eğmezliği ve inançlı davranışı halk arasında destanlaşmasına yol açmış, yaşadığımız topraklara kök salmış, halkçı şiirleri ve eylemi nedeniyle idam edilmesinin üzerinden dört yüzyıl geçmesine karşın unutulmamış, yaşamış, 21. yüzyıla kadar gelmiş bir halk ozanıdır.

KAHROLSUN
YOK
GELİN CANLAR BİR OLALIM
PIR SULTAN ABDAL
HURİYE ÖZKAN
YEŞİM ÖZKAN
MUHLİS AKARSU
MUHİBE AKARSU
ASIM BEZİRCİ
ÖZLEM SAHİN
YASEMİN SIVRİ
AHMET ÖZTÜRK
KARİNE CURANNA
SERKAN DOĞAN
SERKET GÜLTEKİN
HASAN KARABAĞ
GUSUM KAYA
BEHÇET ATF
MEHMET CAN
SERPİL CAN
ASAF KOÇAK
ASUMAN SİVA
SAİT METİN
İNCİ TÜRK
AHMET AYAN
MURAT GÜNDÜZ
NESİMİ ÇİMEN
GÜLENDAM AKCAN
MEKEYESE KAYA
AHMET ÖZYURT
BELKIS ÇAKIR
ERDAL AYRANCI
KORAY KAYA
MUAMMER ÇİÇEK
HANDAN METİN
KENAN YILMAZ
NURCAN SAHİN
UĞUR KAYNAR
SEHERGÜL AT

YÜREKLERİMİZ HÂLÂ YANGIN YERİ

1993 yılının 24 Ocak günü Türkiye bir suikast haberiyle sarsılıyordu. Gazeteci yazar Uğur Mumcu'nun aracına yerleştirilen bombanın patlaması sonucunda yaşamını yitirmesi Türkiye'yi ayağa kaldırmıştı. İktidarda DYP-SHP koalisyonu vardı. Başbakan Süleyman Demirel'di.

17 Şubat'ta Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Eşref Bitlis'i Diyarbakır'a götürmek üzere Güvercinlik Üssü'nden havalanan B-200 tipi askeri uçak, kalkıştan kısa bir süre sonra, Ankara üzerindeyken, motorlarından birinin alev alması sonucu Yenimahalle'de PTT Posta İşletme Merkezi'nin bahçesine düşerek infilak etti; kazada Bitlis ile 3 subay ve 1 astsubay yaşamını yitirdi. Uçağın bir sabotaj sonucu düştüğü söylentileri üzerine Genelkurmay Başkanlığı bir açıklama yaparak, kazaya motorları etkileyen buzlanmanın neden olduğunu bildirdi.

Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın 17 Nisan'daki beklenmedik ölümüyle birlikte, Türkiye yeni cumhurbaşkanı arayışları içine girdi.

Başbakan Süleyman Demirel, 24 Nisan'da partisinin grup toplantısında, cumhurbaşkanlığı için adaylığını koyacağını açıkladı. Koalisyon ortağı SHP'nin genel başkanı Erdal İnönü de Demirel'in cumhurbaşkanlığını desteklediklerini kamuoyuna duyurdu. Seçime katılan öteki adaylar, Kamran İnan, İsmail Cem ve Lütfi Doğan'dı. Demirel,

16 Mayıs'ta yapılan üçüncü tur oylamada, oylamaya katılan 431 milletvekilinden 244'ünün oyunu alarak Türkiye Cumhuriyeti'nin dokuzuncu cumhurbaşkanı seçildi.

Demirel'in cumhurbaşkanı seçilmesinden sonra devlet bakanı ve başbakan yardımcısı İnönü, yeni hükümet kuruluncaya kadar, başbakan vekilliğini üstlendi. Demirel'in cumhurbaşkanı seçilmesiyle birlikte DYP genel başkanlığı da boşalmış olduğu için yeni hükümetin kurulması DYP'nin yeni başkanının belirlenmesinin sonrasına bırakıldı.

Genel başkanlığa, devlet bakanlığından istifa eden Tansu Çiller, İsmet Sezgin ve Köksal Toptan adaylıklarını koydular. 13 Haziran'da toplanan kongrede yapılan oylama sonucunda Çiller, DYP genel başkanı seçildi.

DYP genel başkanlığı sorununun çözülmesinden bir gün sonra, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel Çiller'i yeni hükümeti kurmakla görevlendirdi. Çiller'in İnönü'yle yaptığı görüşmeden sonra koalisyonun sürdürülmesi konusunda anlaşma sağlandı ve iki lider 24 Haziran'da yeni hükümet protokolünü imzaladılar. Başbakan dışında 32 üyeden oluşan bakanlar kurulu listesinde DYP'den 20, SHP'den 12 bakan görev aldı. Çiller bir önceki Demirel hükümetinde görev yapan DYP'li bakanların çoğunu değiştirme yoluna giderken, kabinenin SHP'li üyeleri bakanlar kurulundaki yerlerini korudular.

*

2 Temmuz 1993 günü, Cumhuriyetin temellerinin atıldığı Sivas'ta halk edebiyatımızın büyük ozanlarından Pir Sultan Abdal için düzenlenen şenlikler çok acı bir sonla, bir katliamla noktalandı.

Pir Sultan Abdal kültür etkinliklerini bahane eden gericiler, şeriat özlemiyle ayaklandı. Cuma namazından sonra kent merkezinde gösteriye başlayan şeriatçılar, Ozanlar Anıtı ve Atatürk heykellerine saldırdılar. Önce valilik ve kültür merkezini daha sonra da şenliğe katılanların kaldığı Madımak Oteli'ni kuşattılar. Sayıları 15 bine ulaşan göstericiler oteli taşlamaya başladılar. "Sivas Aziz Nesin'e mezar olacak" sloganlarıyla Madımak Oteli'ni ateşe verdiler.

Laik düzeni yıkarak din esaslarına dayalı devlet kurmayı hedefleyen "şeriatçıların kanlı kalkışması" olarak tarihe geçen katliamda 33 konuk, 2 otel görevlisi ile 2 saldırgan yaşamını yitirdi.

Ankara'daki DYP-SHP hükümeti olayın boyutlarını görememişti. Dahası, koalisyonunun İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu, daha kanlı olayın dumanı tüterken talihsiz bir açıklama yaparak "Sivas'ta meydana gelen olaylara, yazar Aziz Nesin'in tahrik edici konuşmaları, Türk halkını aşağılayıcı deyimleri ve kültür sarayı önüne dikilen heykele duyulan tepkinin neden olduğunu" söyledi. Yalnız İçişleri Bakanı değil, Meclis'te ve basında da benzeri görüşler öne sürüldü. Adeta öldürenler değil, öldürülenler "suçlu" ilan edildi.

Onlarca insanın yakılarak öldürüldüğü günün gece yarısı Bakanlar Kurulu toplandı ve durum değerlendirmesi yaptı. Dönemin Başkanı Tansu Çiller, "olayların Alevi-Sünni çekişmesine dönüşmemesinden" duyduğu mutluluğu dile getirdi. "Hatta bu otelin etrafını saran vatandaşlarımıza da hiçbir biçimde zarar gelmemesi" Başbakan Çiller'i sevindirdi.

Dönemin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel ise olayları Aziz Nesin'in tahrik ettiğini düşünüyordu.

Başbakanın "aymazlık"la suçlandığı, içişleri bakanının istifaya çağrıldığı günlerde hükümete güvenoyu oylaması yapılıyordu. Hükümet, 5 Temmuz'da yapılan güven oylamasında 184 ret, 1 çekimsere karşılık 247 kabul oyuyla güvenoyu alarak çalışmalarına başladı.

6 Temmuz'da PKK militanları, Erzincan'ın Kemaliye ilçesine bağlı Başbağlar Kö-

yü'ne silahlı baskın düzenledi. Aralarında 5 kadının da bulunduğu 33 kişiyi kurşuna dizen teröristler bıraktıkları bildiride olayı Sivas'ın intikamı için düzenlediklerini belirtiyorlardı.

*

Aziz Nesin'in de şenliğe katılacağı haberi günlerdir Sivas'ta konuşuluyordu. Bazı dinci gruplar köylerde çağrı yaparak şenlik günü köylüleri Sivas'a çağırıyordu. 1 Temmuz'da şenliğin ilk günü "Müslümanlar" imzalı bir bildiri yayımlandı. Aziz Nesin'in Kuran'a dil uzattığı ileri sürülen bildiride, "Salman Rüşdi'nin yerli uşağı" denilerek Nesin'e hakaretler yağdırıldı. "Gün Müslümanlık uğruna gerekleri yerine getirme günüdür" denilen bildiri, ayaklanmaya açık bir davetiyeydi. Bu bildirileri kim kaleme aldı? Kim çoğalttı? Kim dağıttı? Bu sorular bugüne değin yanıtlanmadı.

Olaylarda yerel gazeteler, Pir Sultan ve Pir Sultan Şenliği ile ilgili yayınlara günler öncesinden başlamışlardı. Gazetelerden birinde bir hafta boyunca Pir Sultan'ın hayatı anlatılıyor, vatan haini olduğu, İran şahına bağlı bulunduğu, ayaklanma çıkarmak istediği altı çizilerek vurgulanıyordu. Hakikat gazetesinde yayınlanan bir yazıda ise, Pir Sultan Şenliği'ni düzenleyenler için, "Bunlar Yavuz'un kıyamını unutmuş olmalılar ki, yeniden Sivas'a gelme cesaretini gösterdiler" deniyordu.

Yerel Anadolu gazetesinde ise "Pir Sultan'ı nasıl tanırsınız? Bizim bildiğimiz ve öğrendiğimiz kadarıyla Pir Sultan Abdal herhangi bir dine ve mezhebe mensup değildi. Zamanında topluma nifak sokan bir kişi olarak yargılanmıştır. Şimdi kalkmışız Pir Sultan Abdal'ı anıyoruz." deniyordu.

1 Temmuz günlü yerel Hürdoğan gazetesinde, "4. Pir Sultan Abdal Etkinlikleri Bugün" başlığı ile "Sivas'ın yetiştirdiği ünlü ozanlardan Pir Sultan Abdal'ın anısına düzenlenen kültür etkinlikleri bugün başlıyor" şeklinde bir haber yer alıyordu. Ne var ki bu haberin yanı başında bir başka haber daha dikkat çekiyordu:

> "Gizlenen heykeli, gizlice diktiler. Dün gece Kültür Merkezi önüne dikilen ve 'Aşıklar Şehri Sivas ile Kangal köpeğini' sembolize eden heykele halkın tepkisinin ne olacağı merak ediliyor. Kamuoyundan ve basından gizli tutulan heykel önceki gün Kültür Merkezi önüne getirildi, dün gece de kaidesinin betonu döküldü...

Niçin ve neden, kim ve kimler tarafından yaptırıldığı pek açıklığa kavuşmayan sadece Kültür Bakanlığı tarafından gönderildiği öne sürülen heykel için Sivaslıların ne diyeceği merak konusu olurken, açılışını Kültür Bakanı Fikri Sağlar'ın yapacağını iddia eden bazı yöneticiler, cumartesine yetişmesi için gece bile çalışıyoruz dediler."

Hürdoğan, "Pir Sultan'dan Aşık Veysel'e Sivaslı Ozanlar Anıtı"nı "Pir Sultan Anıtı" olarak yazıyor, anıtın gizlice dikildiği iddiasında ve insanları kışkırtır bir tarzda "halkın tepkisi ne olacak" diye soruyordu.

Şenliğin ilk günü Aziz Nesin konuşmasını yaparak dini konulardaki düşüncelerini açıklamıştı. Tüm inanmış insanlara saygısı olduğunu ancak kendisinin dinsiz olduğunu belirten Nesin, Kuran'da güzel sözler olduğunu ancak 1300- 1400 yıl önceki sözlerin eskiyeceğine inandığını söyledi.

2 Temmuz cuma günü Sivas'taki yerel gazeteler Aziz Nesin'in konuşmasını çarpıtarak verdi. Nesin'in konuşmasını "dine saldırı", "Müslümanlara hakaret", "Müslüman mahallesinde salyangoz satılıyor" başlıklarıyla veren gazeteler, Pir Sultan Abdal şenliklerinin "dinsizlik propagandası için organize edildiğini, din aleyhine yapılan propagandaları kabul etmeyeceklerini" yazıyordu.

Kentteki çeşitli camilerde cuma namazını kılan dinci gruplar daha sonra merkezdeki Paşa Camisinin önünde toplanmaya başladı, tekbir sesleriyle önce valiliğe yöneldi.

Atatürkçü etkinlikleriyle tanınan, göreve gelir gelmez kongre müzesini kuran Valiyi istifaya çağıran dincilere, polis müdahale etmedi.

Özellikle gençlerin oluşturduğu kalabalığı yönlendirenler, önceden saptanmış sloganları belli aralıklarla ve büyük bir disiplinle söyletiyorlar ve insanları diledikleri yöne sevk ediyorlardı. Atılan sloganların hepsi Atatürk devrimlerini, cumhuriyeti, laikliği demokrasiyi hedef alıyordu.

Gerek tanıkların gerekse İl Emniyet Müdürlüğü'nün resmen saptadığı sloganlar bu niyeti açık biçimde gösteriyordu:

"Cumhuriyet Sivas'ta kuruldu, Sivas'ta yıkılacak!"
"Şeriat gelecek, zulüm bitecek!"
"Türkiye Müslümandır, Müslüman kalacak!"
"Kanımız aksa da zafer İslamın!"
"İslam'a uzanan eller kırılacak!"

"Kahrolsun Laiklik"
"Burası Türkiye, Moskova değil!"
"Muhammed'in ordusu, kafirlerin korkusu!"
"Asker, dinsize siper olamaz!"
"En büyük asker bizim asker!"
"Ordu millet elele; asker Bosna'ya!"
"Allahu ekber!"
"Lailehaillallah!"
"Ya Allah bismillah, geliyor Hizbullah!"
"Mücahit Temel!"
"Şeytan Vali!"
"Şerefsiz Vali!"
"Vali dışarı!"
"Vali istifa!"
"Şeytan Aziz!"
"Sivas Aziz'e mezar olacak!"

*

Aziz Nesin ve diğer sanatçılar 1 Temmuz sabahı Sivas'a ulaşmıştı. Otelin kundaklanmasına kadar aradan otuz altı saat geçmişti. Bu süre içinde Aziz Nesin, Madımak Oteli, Buruciye Medresesi, Kültür Merkezi ve Cumhuriyet Lokantası arasında defalarca gidip gelmiş, bu gidiş gelişlerinde, ciddi bir koruma önlemi alınmamasına karşın, herhangi bir saldırıya maruz kalmamıştı. Asıl hedef "Cumhuriyet burada kuruldu burada yıkılacak" sloganında simgeleşiyordu.

Sivas Belediyesi, konuk sanatçıların kaldığı Madımak Oteli'nin önünde durduk yerde kaldırım çalışması başlatmış ve buraya kamyonlarla taş yığmıştı. Bu taşlar daha sonra otele düzenlenen saldırıda kullanıldı.

Kentte görevli özel eğitimli güvenlik görevlileri, şenlikler başlarken, geçici görevle başka bir ilçeye gönderilmişti. Binlerce şeriatçı oteli kuşattığında, ortalıkta çok az sayıda trafik ve karakol polisi bulunuyordu. Tugay Komutanlığında 6000 er olduğu söyleniyordu. Bu kadar erin arasından acemi erler özellikle mi seçildi? Kalabalığın arasına getirip göstermelik olarak mı dizildi?

Saldırganları copla, dipçikle, sis bombasıyla, göz yaşartıcı bombayla, tazyikli suyla dağıtmak mümkünken güvenlik güçleri bunu yapmak istemedi. Başta Ankara'nın olayı küçümsemesi, yerel yönetim

ve güvenlik güçlerinin müdahalede "çekingen" tavırları gericileri daha da cesaretlendirmişti.

Türkiye Milli Gençlik Vakfı (TMGV) aracılığıyla Sivas'ta Temmuz'un ilk hafta sonunda "Hicret Koşusu" adı altında bir gençlik etkinliği düzenleniyordu. Bunun hazırlıklarıyla ilgili olarak Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu'nun, 2 Temmuz'dan bir hafta önce Ankara'da çeşitli çevrelerle görüştüğü belirleniyordu.[1]

Hicret koşusu için çeşitli yörelerden gelen TMGV üyesi ya da taraftarı gençlerin Belediye'ye, çeşitli vakıflara bağlı öğrenci yurtlarında konakladığı kaydediliyordu. Bunun yanı sıra Ankara Site Öğrenci Yurdu'ndan "üç otobüs dolusu militanın İstanbul'a pikniğe gidiyoruz, bahanesiyle Sivas'a geldiği" iddia edildi.

Malatya Valisi Saffet Arıkan Bedük'ün, "Malatya'dan Aczmendiler ve Hümeyniciler Sivas'a gitmiştir. Polis bunları biliyor" şeklindeki açıklaması basına yansıdı. Görgü tanıkları eylemde yer alan çoğu kundakçıyı Sivas'ta ilk kez gördüklerini, bunların Sivas'a dışarıdan gelmiş olduklarını ifade ediyordu.

DGM Başsavcısı Nusret Demiral, Madımak'ın külleri bile soğumadan kamuoyuna yaptığı açıklamada "Olayda örgüt yok, tahrik var" diyecek, bu tanı, tüm mahkeme süreci boyunca devam edecekti...

*

Sivas katliamıyla ilgili Emniyet Genel Müdürlüğü'nün raporu 8 Temmuz 1993 günü yayımlanıyor, ama gazete haberlerinin arasında kayboluyordu.

Raporda, Sivas olaylarının, "yabancı ajanların provokasyonu" olduğu, Türkiye'nin 12 Eylül öncesi olaylara çekilmek istendiği ileri sürülerek, iç olaylarla ilgilenen ve dışarıda etkinliği olmayan bir Türkiye istendiği, bunun da Batı'nın stratejik uygulamalarından biri olduğu vurgulanıyordu.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün bu raporu, Çorum olaylarını anımsatıyordu. Çorum, Alevi-Sünni gerginliğinin ve sağ-sol çatışmalarının sık sık olaylara dönüştüğü hassas illerimizdendi. Ankara'daki ABD Büyükelçiliği İkinci Katibi Alexander Pack, onlarca kişinin öldüğü 28 Mayıs 1980'den önce Çorum'da bulunmuş, bazı muhalefet partilerinin yöneticileriyle ve diğer yetkililere görüşmelerinde ilginç sorular

[1] *Aydınlık*, 6 Temmuz 1993

sormuş, genellikle Çorum'daki olayların bir sağ-sol ekseninde mi, yoksa Alevi-Sünni ekseninde mi oluşup oluşmayacağı, bu konudaki tahminlerini sorarak, araştırma yapmıştı. 48 kişinin can verdiği olayların ardından elçilik görevlisi apar topar Türkiye'den ayrılmıştı.

*

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 6 Temmuz 1993 tarihli birleşiminde verilen araştırma önergeleri oy birliğiyle kabul edildi. DYP Nevşehir Milletvekili Osman Seyfi başkanlığındaki TBMM Araştırma Komisyonu, vilayet, siyasi parti il başkanları, yerel basın mensupları, müftü, kültür müdürü, emniyet ve milli eğitim müdürü, cumhuriyet başsavcısı, tugay komutanı, muhtarlar ve çok sayıda Sivaslı ile görüştü.

Komisyon üyeleri zaman zaman kendi aralarında sert tartışmalar yaptılar. Otelde saldırıya uğrayanlardan kimlerin dinleneceği konusunda da görüş ayrılığı çıktı. Bazı üyeler Aziz Nesin'in dinlenmesine itiraz etti.

TBMM Araştırma Komisyonu, MİT'in bölge temsilcisinin de görüşüne başvurdu. Ancak MİT görevlisinin sokaktaki vatandaştan daha az bilgiye sahip olduğunu görünce şaşkınlığını gizleyemedi. MİT temsilcisinin, ne yayınlanan bildiriden, ne de günler öncesinden başlayan tahriklerden haberi vardı. Komisyon üyelerinin "Peki siz nasıl istihbarat görevi yapıyorsunuz" sorusuna, "Bizim bazı dostlarımız var, onlar bizi haberdar eder" şeklinde yanıt veren MİT mensubu, olaylardan cuma günü 11.00 sularında haberdar olduğunu ve haber alır almaz Emniyet'te görevli olan ancak soyadını dahi sormadığı Ramazan isimli polis memuruna söylediğini belirtiyordu.

Emniyet mensupları ise komisyon üyelerine tahrik unsuru taşıyan İslami bildirilerin kendilerine ulaşmadığını söylüyorlardı.

Ancak komisyondaki parlamenterlerin ısrarlı soruları karşısında, "galiba bir tane olacak" deyip birini uzatıyorlardı. Oysa bazı komisyon üyeleri, Sivas'ta eline bu bildirilerden geçmeyen kimsenin kalmadığını ve kuruyemişçilerde külah olarak kullanıldığını öne sürüyorlardı.

Yerel basına İslami bildirilerin, Emniyet'in faksından geçildiği ortaya çıktı. Bildirilerin Emniyet'in faksından kim tarafından yerel gazetelere çekildiği konusunda açıklama getirilmedi.

Komisyonda, sis bombası ya da göz yaşartıcı bomba kullanılarak eylemcilerin neden dağıtılmadığı ilgililere ısrarla sorulmuş, ancak net bir yanıt alınamamıştı. Dönemin ANAP Milletvekili Bülent Akarcalı ile dönemin Sivas Valisi Ahmet Karabilgin arasında şu konuşma geçmişti:

BÜLENT AKARCALI– Bakın, yorum istemiyorum; gözyaşı bombası var mıydı yok muydu emniyette?

AHMET KARABİLGİN – Vardı.

BÜLENT AKARCALI – Peki, niye kullanılmadı? İkinci sorum kullanılmama emri verildi mi, kullanmak isteyip olana da mâni olundu mu? Gayet açık sorularım. Bakın hiç yorum istemiyorum.

AHMET KARABİLGİN – Bomba kullanılmasıyla ilgili emir verilmedi.

BÜLENT AKARCALI – Niye verilmedi?

AHMET KARABİLGİN – Gerekçe şuydu; bu bomba kapalı mekanlarda kullanılır, bina içinde. Caddelerde, sokaklarda bu bombanın etkili olmayacağı söylendi.

Ahmet Karabilgin bir soru üzerine de şunları söylüyordu:

"Kaplıcada, sıcak Çermik dediğimiz Yıldızeli-Sivas arasındaki kaplıcada, belediyenin yönetiminde ve işletmesinde olan kaplıcada, İstanbul'dan birkaç otobüsle bir grubun geldiği, bunların orada gizlendiği ve olayların onların başlattığı biçiminde duyumlar geldi, olaylardan sonra. Bu konuda da istihbarat birimleri, MİT de dahil, görev verdim kendilerine. Ben ayrıldığım saate kadar bu bilgileri teyit eden bilgiler bana ulaşmadı."

Dönemin Sivas Emniyet Müdürü Doğukan Öner, olayları başından sonuna kadar izlediğini söylüyordu. Ama cami avlusunda gördüğü grubu, akşama doğru otelin önünde, oteli yakanların içinde görmediğini belirtiyordu.

Cami avlusunda Amerikan bayrağı yakan, pankart açan, bu pankartla birlikte cami ile Hükümet Meydanı arasında birkaç kez slogan atarak gidip gelen bu grup hakkında soruşturma yapılmadı. Soruşturma, oteli yakanlarla sınırlı kaldı.

Meclis Araştırma Komisyonu raporunda bu tür açıklamalara yer verilmemişti. Birçok anlatımın dikkate alınmamış olması da düşündürücüydü.

Mecliste grubu bulunan partilerin üyeleri arasından seçilen ve 12 üyeden oluşan komisyonun, 15 gün gibi kısa bir sürede, hazırladığı raporda olay "kitle psikolojisinin yarattığı şiddet"e indirgeniyor, aylar önce organize edilen olaylar ani bir gelişmeymiş gibi gösteriliyordu.

Rapor büyük bir düş kırıklığı yarattı. Yaygın görüş ise, raporun olayları örtbas ettiği şeklideydi.

Raporda bir tek kelimeyle dahi 'gericilik'ten, 'irtica'dan, 'laiklik'ten ve 'demokrasi'den söz edilmemesi dikkat çekiyordu.

Rapora beş milletvekili tarafından muhalefet şerhi konuldu. Rapora şerh koyan DYP'li Cemal Öztaylan ile RP'li Abdüllatif Şener ise Aziz Nesin'i suçladılar.

Komisyon raporu sonuçta, bu insanlık dışı olayı, Aziz Nesin'in etkinliklerde yaptığı konuşmalar üzerine oluşan "tahrik"e bağladı, olayın boyutlarını daralttı, asıl dikkat çekilmesi gereken yönleri perdeledi. Oysa, olayda kafa yorulması, ilgililere sorulması gereken birçok ayrıntı vardı. Komisyonun, "Olayların nedeni ve sorumluları ile olayların oluş şeklinin ortaya çıkarması" mümkün olamadı.

*

Sivas katliamıyla ilgili ilk dava, 20. 7. 1993 tarihinde, 3713 sayılı Yasaya aykırılık savıyla, Kayseri Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde açıldı. Binlerce katılanın olduğu bir toplu davanın, 18 gün gibi kısa bir süre içinde açılması, hukukçuların ilk kez tanık olduğu bir uygulamaydı. Şair, yazar ve sanatçıların yakılarak öldürüldüğü bu olayın yarattığı infialle, görevlilerin olağanüstü bir çaba göstererek sanıkları yakaladığı ve delilleri topladığı sanısıyla, Kayseri DGM'ye koşan avukatlar, olağanüstü bir şaşkınlığa düştüler. Bu şaşkınlığı davanın müdahil avukatlarından Şenal Sarıhan şöyle anlatıyordu:

> "Tüm Türkiye televizyonlarında ve basın organlarında binlerle ifade edilen sanık sayısı, yalnızca 106 idi. Televizyon kameralarında yakma, yıkma ve tahrip etme işinin en başında görünenlerden pek çoğu yakalanmamıştı.
>
> Dahası, 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası kapsamında suçlu sayılan sanıkların sorguları, anılan yasaya aykırı biçimde, birbirleriyle temasları sağlanarak, karşılıklı danışma ve anlatım düzenleme olanaklarıyla ve avukat yardımından da yararlanmaları sağlanarak gerçekleştirilmişti.
>
> İddianamenin düzenlenmesinden önce tüm deliller toplanama-

mış, olayın ardındaki örgüt ya da örgütlerin saptanması konusunda en ufak bir çaba gösterilmemişti. Olayın hemen ertesinde anlatımlarına başvurulan görgü tanıklarının büyük bir çoğunluğunun, olaya katılanları teşhis edebileceklerini söylemiş olmalarına karşın, gözaltında bulunan zanlılar tanıklara gösterilmemiş, teşhisler yaptırılmamıştı.

Savcılık Makamı, elde birden fazla video kaseti ve film bulunması nedeniyle binlerce fotoğraf sağlama olanağına sahipken 202 fotoğrafla yetinmiş, bu fotoğraflar da 'polis tanıklar" dışında kimseye gösterilmemişti. Delillerin yeterince değerlendirilmemiş olmasına karşın, 60 kişi hakkında 'takipsizlik kararı' verilmişti.

Savcılık makamı, suçun hukuki nitelemesini de olaya uygun bir biçimde yapamamıştı. Sivas'ta yaşanan katliam, üç ayrı davaya konu edilmişti. 35 masum insanın 'Cumhuriyet burada kuruldu, burada yıkılacak' sloganları arasında yakılarak ve boğularak öldürülmesi ile sonuçlanan bir katliam, adi adam öldürme fiili; adım adım planlanan Atatürk Büstü'nün kırılması, Ozanlar Heykeli'nin parçalanması, şeriatçı sloganlarla meydanların doldurulması eylemleri, sıradan toplantı ve gösteri yürüyüşü; Sivas'a onbinlerce insanı taşıyan ve eylemi adım adım cinayetlerle sonlandıran örgüt ise, öldürme eylemlerinden soyutlanmış sıradan bir örgüt olarak nitelenmişti.

Anayasal düzene karşı örgütlü, planlı bir şeriatçı kalkışmanın açıkça görüldüğü bir ortamda, davanın üç ayrı mahkemede sürdürülmesi suçun hafiflemesinden başka bir işe yaramayacaktı."[2]

*

Sivas olayına adı karışanlardan, dönemin Sivas Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu, daha sonra Refah Partisi'nden milletvekili seçildi. Karamollaoğlu, katliamdaki rolünü kabul etmedi. Karamollaoğlu, ne yapmıştı da hedef olmaktan hiçbir dönem kurtulamıyordu? Bu sorunun yanıtı o dönemin Sivas Emniyet Müdürlüğü Trafik Bölge Şube Müdürü İzzet Karadağ'ın tanıklık anlatımında yer alıyordu:

"...o sırada biz gerekli tedbirlerimizi almıştık, zor da kullanmak suretiyle yasadışı gösteri yapan kalabalığı dağıtma aşamasına gelmiştik, bu aşamada iken Belediye Başkanı geldi, kalabalığa bir

[2] Av. Şenal Sarıhan, *Sivas Katliamı Davası*, Cilt:2, Ankara Barosu Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2009

konuşma yaptı, konuşmasında, '...Gazanız mübarek olsun!; Ancak tepkinizi doğal olarak dile getirdiniz. Şu ana kadar yaptığınız hareketleriniz yeterlidir, artık dağılın!...' gibi sözler söyledi. Bu konuşmadan sonra dağılmaya yüz tutmuş kalabalık dağılmaktan vazgeçti, tekrar İstasyon Caddesi'ne doğru yürüyerek Vilayet Binası önüne gitti."

*

Katliamla ilgili 7 yıl 10 ay süren dava, 33 sanığın idama mahkûm edilmesiyle sonuçlandı. İdama mahkûm olan Halil İbrahim Düzbiçer'in karar oturumundaki, "Cenabı Allah'tan başka kimseden korkum yok. Ben komünistleri sevmem. Şeriatçıyım, başka ideoloji tanımam. Osmanlıcıyım, Türkiye'de devamını istiyorum. Sivas 2. Kuvayı Milliye hareketidir. Komünistleri Sivas'tan atma hareketidir" sözleri, şeriatçıların hedefini ortaya koyuyordu.

Sanıkların, duruşma salonunda yargılama sırasında işi daha da ileri götürerek namaz kılması belleklerdeki canlılığını hiç yitirmedi.

Sanık avukatları arasında 1998'de kapatılan Refah Partili'li Şevket Kazan da yer aldı. Müdahil avukat Şenal Sarıhan, milletvekillerinin, anayasa gereğince, devlet aleyhine işlenmiş suçlarda avukat sıfatı ile görev alamayacaklarını vurguladı. Mahkeme, Kazan'ın devlet aleyhine işlenmiş suçta görev alamayacağına karar verdi. Kazan, daha sonraki yıllarda Adalet Bakanlığı görevi sırasında, bakan kimliğiyle de katliam sanıklarım cezaevinde ziyaret etti.

Dönemin Sivas Valisi Ahmet Karabilgin, 7 yıllık suskunluğun ardından 2000 yılında Ankara'nın duyarsızlığını, yaşadığı çaresizliği ayrıntılarıyla anlattı. Karabilgin, o gün yaşananları şöyle dile getiriyordu:

"Olaylar yaşanırken ben orada zordayım. Çünkü cumhuriyete ve benim kişiliğimde devlete, hükümete yönelik büyük bir ayaklanma var. Yardım ve destek istiyorum ama hiçbir yerden ses yok. Hükümet zor dönemimde yardım isteğime yanıt vermedi, bana güç katmadı. Ne zamana kadar yardım gelmedi, 22.00'ye kadar. Her şey bitti, insanlar öldü. Ondan sonra Trabzon'dan, Kütahya'dan destek gelmeye başladı..."

*

Gericilerin iç ve dış güçlerden destek aldığı, hem yargı hem de cezaevi sürecinde ortaya çıkıyordu.

AKP iktidarının 2005 yılında hazırladığı yeni Türk Ceza Yasası'nın yürürlüğe girmesi de katliam sanıklarına yaradı. Yeni Türk Ceza Yasası'nın yürürlüğe girmesinin ardından "anayasal düzeni zorla yıkma girişimine şahsi katılım" sağladıkları gerekçesiyle 15 yıla kadar mahkûm olan 13 sanık, "yeni yasada durumlarını karşılayan bir hüküm olmadığı ve hukuki boşluk doğduğu" gerekçesiyle serbest bırakıldılar. Ancak yeni TCY'de bu suçun karşılığının olduğunun "belirlenmesi" üzerine tahliye kararları geri alındı, bu sefer de bırakılan sanıkların çoğu yakalanamadı.

Katliam davasında idama mahkûm edilen Harun Kavak, Mehmet Yılmaz, Metin Ceylan, Sedat Yıldırım ile 7.5 yıl hapse mahkûm olan Adem Ağbektaş ve Sedat Özgentürk'ün Almanya'ya, Ali ve Sadettin Temiz'in Suudi Arabistan'a hangi güçlerin yardımıyla iltica ettiği ortaya çıkarılamadı. Sivas E Tipi Cezaevi'nde yatan idam hükümlüsü Faruk Ceylan'm da cezaevinde eşiyle ilişkide bulunarak çocuk sahibi olmasına yardım edenler bulunamadı.

Şeriatçı kalkışmanın baş aktörü Sivas Belediyesi'nin RP'li Meclis Üyesi Cafer Erçakmak ise hâlâ "bulunamadı..."

*

Pir Sultan Abdal Şenliği'ne katılanlar, yobaz çetelerinin kurdukları insanlık dışı tuzaktan habersizdiler. Yaşamlarım bilime, sanata, daha güzel bir dünyanın yaratılmasına vermiş insanlar 30 Haziran gecesi, türkülerle, şarkılarla, başlarında şenlik şapkalarıyla, sırtlarında şenlik tişörtleriyle yola koyulmuşlardı.

Hiçbiri bu yolculuktan geriye dönmeme ihtimali olduğunu, hele hele yanarak ölme ihtimali olduğunu akıllarından bile geçirmemişti.

Aslında "hiçbir şey birdenbire olmadı." Madımak Oteli'nin içindekilerle birlikte yakılması "organize" bir hareketti; önceden planlanmış ve hazırlıkları yapılmıştı. Otelde sıkışıp kalan insanlar "Bizi kurtarın" diye feryat ederken oteli ateşe veren güruh, keyif içinde alevlerin yükselmesini seyrediyordu. Bazıları, "İşte cehennem ateşi. Kafirler yanıyor. İtfaiye arabalarını sokmayın" diye bağırıyordu.

Sanıklar için DGM'nin gerekçeli kararında şunlar söyleniyordu:

> "Sanıklar, yanan kişilerin ölüm çığlıkları karşısında kıllarını bile kıpırdatmamış, ölmelerini şeriat yanlısı sloganlar atarak zevkle izlemişlerdir."

Her şey, polislerin, askerlerin, devletin ve tüm dünyanın gözleri önünde olup bitti. Korkunç olay tarihimize koca bir leke olarak geçti. Madımak'tan yükselen duman bütün ülkeyi sardı... Soluksuz bıraktı... Olayın karanlık yönleri tümüyle aydınlatılamadı...

GÖZ GÖRE GÖRE KATLİAM

1976 yılında Banaz halkı, Pir Sultan Abdal'ın ilkelerini ve kültürünü örgütlü olarak yaşatmak amacıyla, Banaz Köyü'nde "Pir Sultan Abdal" adıyla bir dernek kurar. Derneğin öncülüğünde ve yöre halkının katkıları ve katılımıyla her yıl etkinlikler düzenlenir. Ayrıca Yıldız Dağı'na bakan tepenin üstüne, 8 metre boyunda tunç kaplamalı bir Pir Sultan Abdal heykeli yaptırılır. Ne var ki 12 Eylül 1980 askeri darbesinin yöneticileri, diğer dernekler gibi bu derneği de kapatırlar. Sevenleri, Pir Sultan Abdal'ı yaşatma adına 1988 yılında, bu kez Ankara'da Pir Sultan Abdal Kültür Derneği'ni kurarlar. Eskiden olduğu gibi, Banaz Köyü'nde her yıl Pir Sultan Abdal Etkinlikleri düzenlenmeye de başlanır.

1-4 Temmuz 1993'te, daha önce üç kez Banaz'da yapılan Pir Sultan Abdal Kültür Etkinlikleri'nin dördüncüsü Banaz'ın yanı sıra ilk kez Sivas'ta da düzenlenecektir. Pir Sultan Abdal Kültür Derneği yöneticileri, etkinlikleri demokrasi ve özgürlük yanlısı kesimlerin temsilcileriyle ortaklaşa yapma kararı alır ve çeşitli demokratik kitle örgütlerine, yazarlara, ozanlara, sanatçılara çağrı yapar.

Derneğin çağrısına çok sayıda örgüt, yüzlerce yazar, ozan, sanatçı, semah ve tiyatro ekibi olumlu yanıt verir. Kültür Bakanlığı ile Sivas Valiliği de etkinliği olumlu karşılar, mali katkı yanında, konaklama ve

ağırlama konusunda da katkıda bulunulacağını bildirir.

30 Haziran 1993 akşamı, ozanlar, yazarlar ve sanatçılardan oluşan yüzlerce kişi otobüslerle Ankara'dan Sivas'a hareket eder. Sivas halkı, konuklarını coşkuyla karşılar.

Katliama adım adım

1 Temmuz perşembe günü Sivas Kültür Merkezi'nde şenliğin açılışı yapılıyor, burada Pir Sultan Abdal Kültür Derneği Genel Başkanı Murtaza Demir, Vali Ahmet Karabilgin ve Aziz Nesin birer konuşma yapıyordu. Konuşmaların ardından sahneye gelen halk oyunları ekibi salonu coşturuyordu. Salon tıklım tıklım doluydu. Salonun içindekiler kadar bir topluluk da dışarıda kalmıştı.

Öğleden sonra Buruciye Medresesi'nde kitap ve fotoğraf sergilerinin açılışı yapılıyor, yazarların imza masalarının önünde okuyucular kuyruk oluşturuyordu.

Saat 17.00'de Kültür Merkezi'nde Hasret Gültekin'in dinletisinden sonra, "Çağların Pir Sultanından Günümüz Pir Sultanlarına" başlığıyla düzenlenen paneli gazeteci-yazar Sami Karaören yönetiyor, Asım Bezirci, Prof. Dr. Afşar Timuçin, Aydın Çubukçu ve Hüseyin Gülkanat konuşmacı olarak katılıyordu.

Etkinliklerin ilk günü, halkın ilgisi ve coşkusuyla noktalanıyor, etkinlikleri izleyen Sivaslılar, kent dışından gelenleri evlerinde konuk etme yarışına giriyor, konukların bir kısmı evlere dağılırken, bir kısmı da otellerde kalmayı yeğliyordu.

2 Temmuz günü program saat 10.00'da başladı. Şenliğe gösterilen ilgi aynı yoğunlukta sürüyordu. İnsanlar, ellerinde kitapları imzalatmak ve yazarlarla sohbet edebilmek için heyecanla bekleşiyorlardı. Saat 14.00'deki Kültür Merkezi'nde Arif Sağ'ın dinletisinden sonra, "Medya ve Emperyalizm" paneli yapılacaktı. Hasan Uysal'ın yöneteceği panele, Sami Karaören, Raif Türk, Şükrü Günbulut, Mustafa Yalçıner ve Soner Doğan da konuşmacı olarak katılacaktı.

Bu arada, Aziz Nesin'in şenliğin ilk gününde yaptığı konuşmasına yer veren Sivas'taki yerel gazeteler halkı protestoya çağırıyor, bazı cami önlerinde ve yakınlarında birtakım gruplaşmalar görüldüğü ve bir saldırı olabileceği haberi fısıltı halinde yayılıyordu.

Yerel basın Aziz Nesin'in konuşmasını "dine saldırı", "Müslümanlara hakaret", "Müslüman mahallesinde salyangoz satılıyor" başlıkla-

Bizim Sivas

Türk milletine salaşmayı adet haline getiren Aziz Nesin'i Sivas'a kim; ne amaçla çelirdi..?

Müslüman Mahallesi'nde salyangoz satılıyor..!

rıyla vermişti. Sivas'ta günlük olarak yayınlanan Bizim Sivas, Hakikat, Anadolu ve Hür Doğan gazeteleri Aziz Nesin'in konuşmasını bir bütünlük içinde vermemiş, sadece dini konularda söylediği birkaç cümleyi eklemeler yaparak yayınlamıştı.

Bizim Sivas gazetesi Aziz Nesin'in Pir Sultan Abdal Şenliklerini açış konuşmasını, "Müslüman Mahallesinde salyangoz sattılar" başlığıyla verdi. Gazete, "Kendisini gündemde tutabilmek amacıyla Türk milletine aptal diyen ve İslama saldıran Aziz Nesin Pir Sultan Abdal kültürel etkinlikleri adı altında Sivas'a getirildi. Pir Sultan Abdal'ı tanımadığını söyleyen Aziz Nesin, Sivas'a başka bir amaçla getirildi." yorumunu yaptı.

Hakikat gazetesindeki haberde de, "Pir Sultan Abdal şenlikleri dinsizlik propagandası yapmak için mi organize edildi. Eğer böyle bir plan varsa şimdiden söyleyelim biz Müslüman memleketinde salyangoz sattırmayız. Din aleyhinde yapılacak propagandalara asla müsaade etmeyiz. Camide hutbelere bile karışan idareciler dinsizlere nasıl propaganda hakkı tanıyorlar. Bir türlü anlayamadık. Yüzde 99'u Müslüman olan bir ülkede yaşadığımızı unutmayın." denildi.

Aziz Nesin'in konuşmasının tam metni şöyleydi:

> "Hepinize saygılarımı, sevgilerimi sunarım.
>
> Mahdum Kuli adında bir Azeri yazar var. Onun 100. doğum ya da ölüm yıldönümünde bir jübile yapılıyor Bakü'de. Nâzım Hik-

met'i de çağırıyorlar elbette. O toplantıya gidiyor. Ama Mahdum Kuli hakkında hiçbir bilgisi yok. Toplantıdan önce, resmi toplantıdan önce çağrılı yazarlar kendi aralarında konuşurlarken Nazım sık sık Mahdum Kuli hakkında bilgiler edinmeye çalışıyor. Ve her konuşmacıdan en canalıcı noktaları saptıyor.

Ve ilk konuşmacı kendisi olduğu için orada öğrendiği Mahdum Kuli hakkında bilgileri dinleyicilere anlatıyor. Fakat dinleyicilerden Mahdum Kuli hakkında en canalıcı noktaları öğrendiği için, onları söylüyor. Zaten daha önceden başka bilgisi yok. Öbür konuşmacılara aşağı yukarı önemli söyleyecek bir şeyler kalmıyor böylece. Yalnız yanlış bir şey yapıyor. Türkçe'de "Mahdum" adı olmadığı için, Mahdum yani "oğul" adı olmadığı için, konuşmasında Mahmut Kuli diyor. Ve Mahmut Kuli'nin, dünyada olmayan Mahmut Kuli'nin hayatını anlatmış oluyor. Şimdi ben, Pir Sultan Abdal için buraya konuşmaya gelirken aynı durumda idim. Elbette Pir Sultan Abdal'ı genel olarak, bir aydın olarak biliyorum tabii, ama bu konuşmaya hazırlıklı gelmem gerekirdi.

Ben programı da bilmiyordum doğrusu. Onun için başka çarem yoktu, kitap aramaya kalktım. Tam buraya geleceğim gün, havaalanında, sağa sola bakarken kitap yerine daha değerli olan Asım Bezirci ile karşılaştım. Aman dedim, bana bir Pir Sultan Abdal kitabı; hemen çantasından çıkardı, kendi kitabını bana verdi.

Ben de Nazım gibi, yalnız tabii "Mahmut Kuli" demek koşuluyla Pir Sultan Abdal hakkında onun kitabından öğrendiğimi kendi eski bilgilerime dayanarak sizlere aktarmak istiyorum. Önce Pir Sultan Abdal, bu Abdal adı nereden geliyor? Kitapta yazılı değil, ama ben de henüz bilmiyorum. Etimolojik olarak "Abdal" sözü gezgin dervişlere verilen bir ad, ama çok aptal var, bizim öbür aptallar gibi değil, yüzde 60 aptallar gibi değil...

14 yaşımdaydım. Babam beni Cafer Ağa, Kadıköy'deki Cafer Ağa camisine götürürdü. Bir Cuma günü, demek 14 yaşımda olduğuma göre 64 yıl önce orada imam, hutbeden sonra vaaz ederken, bu abdal konusuna değindi. Onun yorumuna göre, ki ben bugün katılmıyorum ama bir yorumdur. Bilmiyorum siz ne düşünüyorsunuz bu abdal sözü için, etimolojik anlamda nereden geldiği konusunda. "abdal" dedi "Ab-ü Dil'dir; Ab-ü Dil, gönlü su gibi akan anlamına gelir. Oradan doğmuştur, oradan yayılmıştır. Bu sözcük ya da deyim" demişti. Ben hâlâ ona da inanamıyorum.

Gönlü su gibi akan Ab-ü Dil'den abdal olduğu lafına inanmıyorum. Tıpkı şey gibi; bu bizim maydanoz midenovdan gelir, pırasa pürhasadan gelir gibi kaynakları hep Arapça'ya, Farsça'ya bağlamaktan gelen bir yorumdu. Ama böyle; bugün de ben henüz bilmiyorum, tabii içinizde bilenler vardır, niçin bu abdal sözü giriyor, "ab-ü dil" doğru mudur, değil midir bilemiyorum, ama doğruluğuna pek inanmıyorum. Bana göre Pir Sultan Abdal'ın iki büyük özelliği var. Asım'ın kitabında 4 ağırlık gösteriliyor. Ama en önemli ağırlığı propagandacı olması, ki Asım buna katılmıyor, ama bana göre bir propagandacı. Ve iyi bir şairin ve iyi bir yazarın başlıca özelliği bulunduğu toplumun ve koşulların propagandasını, ilerici propagandasını yapmasıdır. Ancak bu propagandayı nasıl yaparsa iyi bir şair olabilir.

Sanat va estetik değeri ağır basan propaganda olursa; yoksa alt propaganda olursa o kupkuru bir şair demektir. Propaganda şairidir, çünkü Türkiye İşçi Partisi bile kuruluşundan sonraki ilk Meclis'e 15 milletvekili gönderdiği zamanki toplantılarında, ev toplantılarında, özel toplantılarında, özel toplantılarında bile "gelin dostlar bir olalım ve tevekketül Taala Allah" diye sonu, dörtlüklerin sonu böyle biten şiirini okurlardı. Demek ki 400 yıl propagandası sürebiliyor ve ona yeni bir yöntem getirmişler. Ama nasıl Allaha, şu koşullarla gelin dostlar bir olalım; efendim, kılıç çalalım filan o koşulda ne olursa olsun, yani sen eşeğini iyi bir yere bağla da sonra Allaha güven. O anlamda bir tevekkül.

Propaganda birinci şeyi bence vasfı propaganda, bugün o propagandadan bize kalan ya da kalması gereken Alevilik propagandası değil, sanat değeri olan propagandadır. Öyle olması gerekir. İkinci büyük yanı kavga şairi olmasıdır. Ki, bu kavga şairi sürmüştür. Kavgalı, kavgacılığı sürmüştür, kendi ölümünden sonrada bugüne kadar sürmüştür. Kötüye karşı savaşım vermektir. Ve köylü başkaldırılarında, Türkiye'de köylü başkaldırılarında çok büyük etken olmuştur bu kavgacı şair. Pir Sultan Abdal'ın bir özelliği, birçok Pir Sultan Abdallar olması. Asım'ın kitabında 4-5 tane filan gösteriliyor. Bana kalırsa, nereden seziniyorum, çünkü bu kavgacılığı ve propagandasının sürmesi birçok Pir Sultan Abdalların yaşamış olduğunu gösteriyor. Ölümünden sonra da, ölümünden önce de. Ve lejander bir kahraman oluyor böylece. Yani halkın asıl malı olmak, özellikle o dönemde, 15-16. yüzyıllardaki bu anonim şair-

lerde güç buradan geliyor. Halk onu özümsüyor, halkın içinde eriyor ve birçok şairler çıkıyor. Aynı adı taşıyan, bu şu demektir.

Aynı felsefi doğrultuda yazan şairler, oraya herhangi bir şair alınmaz, örneğin Nasrettin Hoca, söylememiş, yazmamış bile olsa, o doğrultuda o felsefe doğrultusunda -ki fıkralar girebilir bana göre- Pir Sultan şiirleri de bizzat tarihsel Pir Sultan'ın asılan Pir Sultan'ın şiirleri olamaz, onlardan fazla ek olarak da o doğrultuda, o felsefi doğrultuda, o inançta yazmış şairlerin şiirlerinden oluşur gibi geliyor. Bugün propagandası Alevilik üzerine, fakat bu Alevilik üzerine olan propaganda aslında bir araç olarak kullanmış bunu, yine benim yorumum.

Aleviler doğru söyler

Aslında insancıllığın propagandasını yapmış ve Alevilik ile hoşgörülük bu nedenle birleşmiş. Aleviliğin Türkiye'de ve sürekli olarak hoşgörüyle ortaya çıkarmasının nedeni bana göre muhalefette olmuş olmasıdır. Çünkü muhalefetin şirketlerde olduğu gibi daima yüzde 50'den fazla şansı vardır. Yüzde 51, yüzde 52'dir. Türkiye de hiç bir zaman Aleviler iktidar olmamışlardır. Acaba iktidar olsalardı ne olurdu. Bu bir kuşkudur bende. Çünkü iş iktidarda olmayınca hep muhalefette kalıyor. Şirketlerde olduğu gibi yüzde 51 onda. Onun için muhalefette olan hep doğruyu, kendine göre hep doğruyu söylemişlerdir, hoşgörüde yanılmışlardır.

İktidar olarak iktidar vermek zorundadır. Verebildiği ölçüde. Ama Aleviler hep muhalefette kaldıkları için hep istemişlerdir, isteyen daha çok haklıdır. En az yüzde 51 hak sahibi olmuşlardır. Tıpkı şirketlerde olduğu gibi bana göre. Aslında konu kaynağı, Aleviliğin kaynağı beni doğrusu hiç ilgilendirmiyor. Size aykırı gelebilir bu düşünce, ama ne yapayım ki böyle, ben Ali ile Muaviye arasındaki 1000 yıl önceki çekişmenin bugün hâlâ sürmesini hiç anlayamıyorum...

Biz ilkokulda iken, Darüşşafaka da okudum. 4. sınıfta Siyer-i Nebi ya da Siyer-i Enbiya denilen bir ders vardı. Din dersi vardı. Aslında din dersi değil de peygamberler tarihi Siyer-i Nebi; Peygamber Nebi, Muhammed Peygamber'in hayatı. Siyer-i Enbiya peygamberler tarihi. Orada bu Muaviye ve Ali çatışması bize çok uzun ders olarak anlatılmıştı, öğretilmişti.

Ve bu dersi veren hoca tabii, Muaviye'yi haklı bulmuyordu, kendisi Alevi de değildi. Zaten Muaviye'yi haklı bulan Türkiye'de

Sünniler arasında pek yoktur.

Orada bağnaz, o zamanki bağnaz Alevilerin helalarını Muaviye adına benziyor diye maviye boyattıklarını söylemişti. Çok ilginç bir saptamadır bu. Yani helasının duvarını maviye boyarsa hiçbir ilişkisi yok Muaviye'ye hakaret etmiş olacak. İş bu noktaya kadar gelmiştir ve devam ediyor. Kahramanmaraş Olayları'nda bunu gördük, can almaya kadar bu düşmanlık varabiliyor. Benim çocuklarımdan, vakıf çocuklarımdan bir tanesi, bir kız, Akşehirli bir kız, öğretmen okulunu bitirdi. Sevdiği erkek Alevi. Çok büyük bir olay oldu Akşehir'de, bir Alevi delikanlıyı bir kızın sevmesi. Bir Sünni kızın sevmesi.

Oysa o delikanlı ne Aleviliği biliyordu ne de gerçek Aleviydi. O Sünni denilen kız da ne Sünniydi ne de Sünniliği biliyordu. İki tane Türk insanıydı. Türkiyeli iki insandı. Ve bu, büyük şeylere birçok yerlerde varmıştır, cinayetlere kadar, ama o tatlıya bağlandı, aileler dargın kalmak koşulu ile onlar evlendiler ve üç tane çocukları oldu. Bu bende çok büyük bir izlenim bıraktı. Bu olay etkilemiştir beni. Bu şey hakkında, bu düşmanlık hakkında, doğrusu beni 12 imam da, bu size aykırı gelebilir, bağışlayın beni lütfen çünkü çoğunuz sanıyorum ki Alevisiniz ve benim de bütün inanmış insanlara saygım olduğu gibi Alevilere biraz daha çoktur saygım, neden söyleyim...

Önem veriyorum

Çünkü...

Hangi tarihsel neden olursa olsun en çok hoşgörüye dayanan bir inançtır. Ama dinsel inançlara karşı ve dinsiz bir insan olarak... Bu anlamda, Aleviliği tutmuyorum. İnsancıl yanını ve hoşgörü yanını tutuyorum. Ona çok değer ve önem veriyorum. Şiilikle ben onu da anımsıyorum ve muharemlerde 10 Muharrem mi öyle bir şeydir, matem günündeki Şii'likle kaynak olarak Aleviliğin yakınlığı elbette vardır, hatta şöyle diyebilirim. Yanlış da olabilir, ama böyle yanlış bir düşünce var kafamda; Alevilik, Şiiliğin Türkiyeleşmesidir. Türkiyeleşmesidir, çünkü aslında bizim Türkiye Müslümanları, Arap Müslümanlarına benzemiyorlar.

Türkiye Müslümanlığı başka bir çizgiye sokmuştur genelde, bunu anlamak için "Cami-ül Eser"'in içine girmek bile yetiyor, ben "Cami-ül Eser"'e birkaç kez girdim. Medreselerini de gezdim, gördüm. Örneğin caminin içerisinde, o büyük caminin içerisinde

çocuklar koşmaca oynarlar ve entarili Arap yerde yatmıştır, uyuyordu, horlaya horlaya ve entarisi açılmıştır. Cinsel organı şişe şişe kabarmaktadır, onu ben gözümle gördüm. Türkiye'de camide böyle bir şey olmaz, ister Sünni olsun ister başka şeyden olsun. Yani Türkiye İslamlığı Türkiyeleşmiştir, Alevilik de bana göre Şiiliğin Türkiyeleştirilmişidir.

Türkleştirmek demek istemiyorum, çünkü Türk olmayan Aleviler de vardır, Kürt Aleviler vardır ama, Türkiyeleştirmiştir ve insancıllığı da buradan geliyor zannediyorum. Bir de başka bir şey var, tabii ırk etkisini öne almayan bir insanım bildiğiniz gibi, ama en öz Türklerdir onlar; nereden anlıyoruz, çünkü gelenekleri, Türk gelenekleri, hâlâ sürmektedir, gelenek ve görenekleri onlarda sürmektedir.

Aleviliği yorumlamak

Oysa Türkiye çok karışmış bir ülkedir. Çok iyi karışmış ayrıca ama, Aleviler o kadar, onlar kadar karışmamışlardır bulundukları daha çok toprak insanları oldukları için. Yani örneğin Bektaşiler gibi şehirleşmemiş, daha çok köy insanlarına dayandığı için daha gelenekleri ile Türklüğü sürdürmüş insanlar olarak görüyorum onları.

Şimdi bugün Aleviliği nasıl yorumlamak gerekir. Ben düşüncemi söyleyeceğim. Önce Musa idi galiba bu saz çalan arkadaşımız, bu kohmirem kohmirem diyen Sabir'in yine Azerbeycanlı Sabir'in şiirini okudu, aslında korhiyir, kohmirim filan yalan...Hem de adam akıllı korhiyir, çünkü şurdan belli, Sabir'in şiirini bozdu, "Nerede yobaz görirem korhirem". Öyle değil ki "Harda Müselman görirem korhirem". Korktu Müslüman görmekten korkmaktan...

Hatta bütün dillerde atasözü haline gelmiş bir deyim vardır. "Kork Allah'tan korkmayandan" derler. Onun için Allah'tan korkmayan biri başa geldiği zaman ondan Türk Halkı korkar. O deminki Sebir'de de şiirini okuyan, şiiri okunan Sabir de Şia mezhebinden. Ben bizim din ateşleriyle konuştuğum ve tartıştığım zaman bana sık sık Aleviğin mezhep olmadığını söylüyorlar. Doğru, Alevilik mezhep değildir. Ama bir tarikat mıdır, bilmiyorum, siz daha iyi biliyorsunuz. Elbette, ne olduğunu doğrusu Aleviliğin; önemli, değerli bir şey olduğunu biliyorum.

Ama tarikat desem tarikat değil, çünkü bir şeyhten şeyhe

geçmiyor, Bektaşilik gibi bir ruhsat alınarak yeni bir şeyh olmuyor, efendim, haa, mertebe o filan böyle şeyler, yani biraz somut olarak fiilen var, olan, ama adı mezhep olmayan, tarikat olmayan bir şeydir. Ve daha çok tabii, Aleviler daha çok Türkiye'ye özgü bir durumdur. Mertebe derseniz deyin, ama adı bence adı pek konmamış gibi yanlış şeyler söyleyebilirim. Ama mezhep olmadığına, tarikat olmadığına göre, bünyesi bakımından olamadığına göre bir ad bulunması gerekir. Mertebe uygunsa mertebe denilebilir.

Ama mertebe cumhurbaşkanlığı da mertebe, Alevi değil, ama onun için onlar başka bir şey vardır ya da vardı, belki ben bilmiyorum. Bugün nasıl yorumlanmalıdır. Ben genelde 400 yıl önce ne olursa olsun, en doğru sözler olsun, bugün aynen onların yürürlükte kalmasından yana değilim. 700 yıl önce, 750 yıl önceki Mevlana da öyle, tabii bunların içinde ölümsüz değerde sözler elbette vardır. Ama o felsefe bütünüyle bugüne ait uygulanamaz ve o yüzden ben Müslüman değilim, yoksa Kuran'da da güzel sözler var. 1300-1400 yıl önceki sözlerin, kimin sözü olursa olsun, eskiyeceğine inanmıyorum. Eskimiştir.

Bugün Pir Sultan'ı yaşatmak, ondaki gerçeklerin çağcıllaştırılma, bugünkü çağa uyar hale getirebilsek, o zaman ondaki nedir onlar, insancılık başta olmak üzere bir de haksızlığa karşı ayaklanmak ya da karşı gelmek yoluyla olabilir. Bunu sazda, sözde, şiirde yeni Pir Sultan Abdallar, çağcıl Pir Sultan Abdallar, yeni demelerle yeni deyişlerle ortaya koyabilirler ancak. Aynen tekrarında bilimsel yararlar vardır, tarihsel yararlar vardır. Ama bugünün koşullarına hepsi uymaz, uyamaz zaten. Bu mümkün değildir nokta. Değişime aykırı bir olaydır.

Onda değişmeyen özleri bulup onları sürdürmek gerekir. Şimdi çok aykırı gelecek size, zannediyorum ki aykırı gelecek, ben saza da karşı bir insanım. Bu saz böyle devam ettikçe Türk milleti bir adım ileri gidemez. Yunus zamanında bu saz böyle çalınıyordu, 770 yıl önce Pir Sultan Abdal zamanında da böyle çalınıyordu, bugün de böyle çalınıyor. Bu sazı alıp da Pir Sultan Abdal'ın demeleriyle bunu çalarsak bu olmaz; hiçbir ilerleme olmamış demektir. Türkiye bir adım ileri gitmemiş demektir. Sazda bir hamle, bir atılım, bir modernlik, bir çağcıllık yaratırsak şiirlerinde ve şarkılarında türkülerinde yaratabilirsek bunu başarabiliriz. Bu çok güç bir

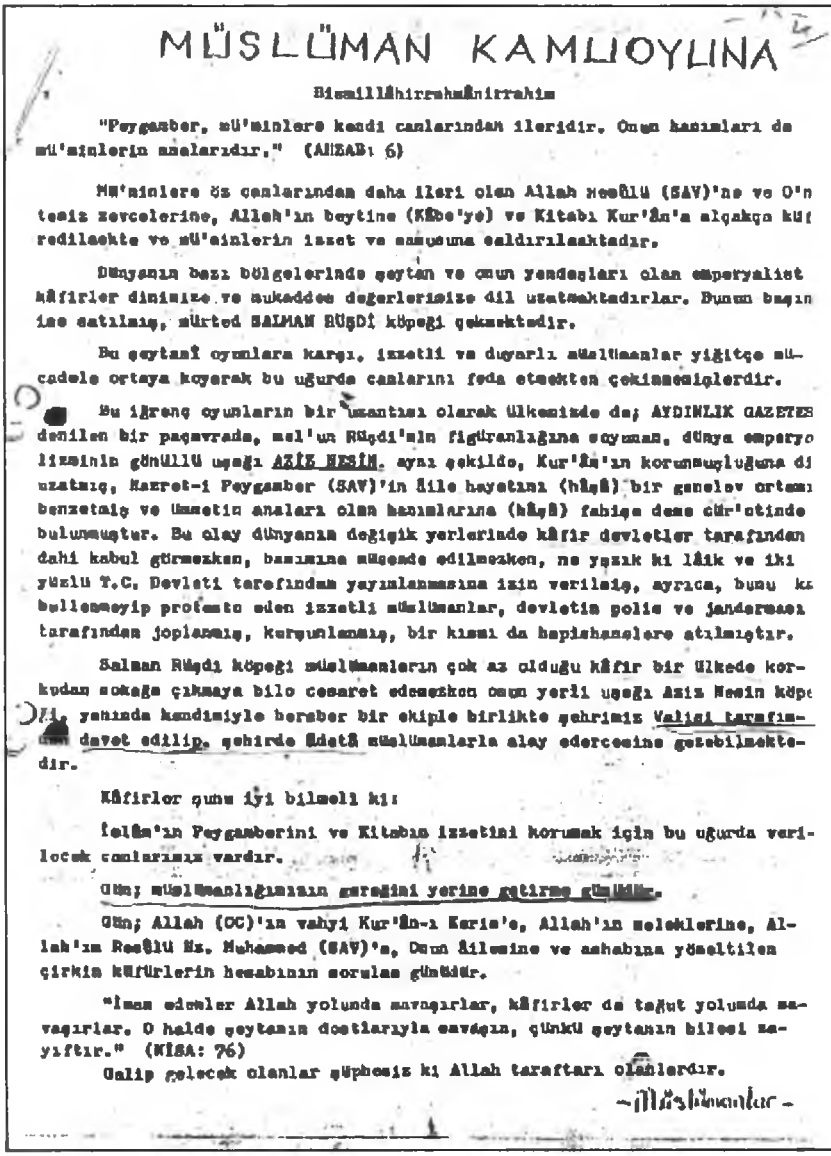
iştir. Ama bu çok güç işin altından kalkmak zorunda Türkiye. Kalkamıyor bugün kadar.

Almanya'ya giden, Avrupa'ya giden delikanlıları görüyorum, hepsinin elinde bir siyah torba içinde saz. Düşünün ki bu saz hiçbir öğretim görmeden kendiliğinden öğreniliyor. Olabilir mi böyle bir şey? Haa sazda yenilik yapanlar yok mu? Bir kaç tane yenilik yapanlar var. Bunları tanıdık, yaşadık bunlarla. İşte o yenilikleri ya da başka yenilikleri getirmesek saza, bu saz kendimizin kendi ayak bağımız olacaktır gibi geliyor bana. Hiç çağcıl bir olay değildir bu. Tıpkı cami mimarisinde Süleyman, Mimar Sinan'ı taklit ederek onun yaptığı camiler gibi cami yapmaya benzer. Kocatepe Camii böyle bir örnektir. Bir zaman sonra bu camiler bir anıtsal ören olarak kalsa, yani cami kalmasa da diyelim ki 1000 yıl sonra 3000 yılında bunlar yerin altında kalsa, arkeologlar orayı kazıyıp çıkarsalar, bakacaklar bu ne camisi, Ankara'da Kocatepe Camisi. Allah Allah, bu cami diyecekler ki yahu Kanuni Sultan Süleyman'ın yaptığı caminin kötü bir kopyası, hiç Türkler ilerlememiş mi, bunu soracaklar, sazda da böyle

Türküde de böyle, şiirde de böyle, biz nereye geldik, işte o zaman Pir Sultan ve onun gibi bunlar toplumsal ve lejander kahramanlardır, onun yoluna bağlı kalmış oluruz. Yoksa aynen yineleyerek değil.

Aynen yinelemenin yeri tarihtir. Tarih dersidir, tarih bilgisidir. Bu atılımı yapmamız yine onlara dayanarak olabilir. Pir Sultan'ın gerçek değerini vererek. Örneğin etkinlik 4.'süymüş galiba, burada görüyorum, 400 yıllık Pir Sultan'ın 4. kutlama töreni olabiliyor.

Türkiye'de ağır siyasi baskılardan dolayı Pir Sultan Abdal Derneği'nin Başkanı'm kutluyorum, candan çok güzel bir çok değerli bir konuşma yaptı, Sayın Vali'mizi de kutluyorum. Ondan ben Vali'yi kutlamaya alışık değilim, ama bu Vali'yi elbette kutlayacağım böyle bir Vali'yi...İşte benim kısaca Pir Sultan Abdal hakkında söyleyeceklerim bunlardır. Özet olarak tekrarlamak istediğim şu: Pir Sultan Abdal bir kişi değildir, Türk Halkı'nın büyük çoğunluğudur. O nereden belli, çünkü bir çok Pir Sultan Abdallar vardır, onu benimsemişlerdir, onun felsefesi doğrultusunda yazmışlardır şairler. Onlar hepsi, tıpkı bu şeylere benzer; market, mahalle bakkallarını nasıl kaldırırsa bir tane Pir Sultan Abdal çıkar öbürlerinin aynı yolda olanlarının adını siler.

MÜSLÜMAN KAMUOYUNA

Bismillâhirrahmânirrahim

"Peygamber, mü'minlere kendi canlarından ileridir. Onun hanımları da mü'minlerin anneleridir." (AHZAB: 6)

Mü'minlere öz canlarından daha ileri olan Allah Resûlü (SAV)'ne ve O'n temiz zevcelerine, Allah'ın beytine (Kâbe'ye) ve Kitabı Kur'ân'a alçakça küf redilmekte ve mü'minlerin izzet ve namusuna saldırılmaktadır.

Dünyanın bazı bölgelerinde şeytan ve onun yandaşları olan emperyalist kâfirler dinimize ve mukaddes değerlerimize dil uzatmaktadırlar. Bunun başın ise satılmış, mürted SALMAN RÜŞDİ köpeği çekmektedir.

Bu şeytanî oyunlara karşı, izzetli ve duyarlı müslümanlar yiğitçe mücadele ortaya koyarak bu uğurda canlarını feda etmekten çekinmemişlerdir.

Bu iğrenç oyunların bir uzantısı olarak ülkemizde de; AYDINLIK GAZETESİ denilen bir paçavrada, mel'un Rüşdi'nin figüranlığına soyunan, dünya emperyo lizminin gönüllü uşağı AZİZ NESİN, aynı şekilde, Kur'ân'ın korumuşluğuna di uzatmış, Hazret-i Peygamber (SAV)'in âile hayatını (hâşâ) bir ganeleye ortamı benzetmiş ve ümmetin anaları olan hanımlarına (hâşâ) fahişe demek küf'ünde bulunmuştur. Bu olay dünyanın değişik yerlerinde kâfir devletler tarafından dahi kabul görmezken, hanımına müsamde edilmezken, ne yazık ki laik ve iki yüzlü T.C. Devleti tarafından yayımlanmasına izin verilmiş, ayrıca, bunu kı bullanmayıp protesto eden izzetli müslümanlar, devletin polis ve jandarması tarafından toplanmış, kurşunlanmış, bir kısmı da hapishanelere atılmıştır.

Salman Rüşdi köpeği müslümanların çok az olduğu kâfir bir ülkede korkudan sokağa çıkmaya bile cesaret edemezken onun yerli uşağı Aziz Nesin köpe ği, yanında kendisiyle beraber bir ekiple birlikte şehrimiz Valisi tarafından davet edilip, şehirde âdetâ müslümanlarla alay edercesine gezebilmektedir.

Kâfirler şunu iyi bilmeli ki:

İslâm'ın Peygamberini ve Kitabını izzetini korumak için bu uğurda verilecek canlarımız vardır.

Onu; müslümanlığımızın gereğini yerine getirme günüdür.

Onu; Allah (CC)'ın vahyi Kur'ân-ı Kerim'e, Allah'ın meleklerine, Allah'ın Resûlü Hz. Muhammed (SAV)'e, Onun Âilesine ve ashabına yöneltilen çirkin küfürlerin hesabının sorulası günüdür.

"İman edenler Allah yolunda savaşırlar, kâfirler de tağut yolunda savaşırlar. O halde şeytanın dostlarıyla savaşın, çünkü şeytanın hilesi sayıfsız." (NİSA: 76)

Galip gelecek olanlar şüphesiz ki Allah taraftarı olanlardır.

-Müslümanlar-

İşte bizim tarihimizde çok var. Özellikle halk şairlerinde pek çok var. İkincisi de Pir Sultan felsefesinin doğrultusunda yeniliklerve atılımlar yapmak zorundayız. Yoksa biz gene biz oluruz, yüzde 60 mı yüzde 90 mı aptal oluruz belli olmaz.

Sağolun teşekkür ederim..."[3]

[3] *Cumhuriyet*, 7 Temmuz 1993

Sivas'ta, Pir Sultan Abdal Ekinlikleri'nin başlamasından önce gizli olarak iki bildirinin dağıtıldığı saptanıyordu. 30 Haziran 1993 Çarşamba günü el altından dağıtılan, "Müslüman Kamuoyuna" başlıklı ve "Müslümanlar" imzalı bildiri şöyleydi:

MÜSLÜMAN KAMUOYUNA

Bismillâhirrahmânirrahim

"Peygamber, mü'minlere kendi canlarından ileridir. Onun hanımları da mü'minlerin analarıdır. (Ahzâb:6)

Mü'minlere öz canlarından daha ileri olan Allah Resûlü (S. A. V.)'ne ve O'nun temiz zevcelerine, Allah'ın beytine (Kâbe'ye) ve Kitab'ı Kur'an'a alçakça küfredilmekte ve mü'minlerin izzet ve namusuna saldırılmaktadır.

Dünyanın bazı bölgelerinde şeytan ve onun yandaşları olan emperyalist kafirler, dinimize ve mukaddes değerlerimize dil uzatmaktadırlar. Bunun başını ise satılmış, mürted Salman Rüşdi köpeği çekmektedir.

Bu şeytani oyunlara karşı, izzetli ve duyarlı Müslümanlar yiğitçe mücadele ortaya koyarak, bu uğurda canlarını feda etmekten çekinmemişlerdir.

Bu iğrenç oyunların bir uzantısı olarak ülkemizde de; AYDINLIK gazetesi denilen bir paçavrada, me'un Rüşdi'nin figüranlığına soyunan, dünya emperyalizminin gönüllü uşağı Aziz Nesin, aynı şekilde, Kur'an'ın korunmuşluğuna dil uzatmış, Hazret-i Peygamber (S.A.V)'in aile hayatını (hâşâ) bir genelev ortamına benzetmiş ve ümmetin anaları olan hanımlarına (hâşâ) fahişe deme cür'etinde bulunmuştur. Bu olay, dünyanın değişik yerlerinde kâfir devletler tarafından dahi kabul görmezken, basımına müsaade edilmezken, ne yazık ki laik ve ikiyüzlü T.C. Devleti tarafından yayınlanmasına izin verilmiş, ayrıca bunu kabullenmeyip protesto eden izzetli Müslümanlar, devletin polis ve jandarması tarafından coplanmış, kurşunlanmış, bir kısmı da hapishanelere atılmıştır.

Salman Rüşdi köpeği Müslüman'ların çok az olduğu kafir bir ülkede korkudan sokağa çıkmaya bile cesaret edemezken, onun yerli uşağı Aziz Nesin köpeği, yanında kendisiyle beraber bir ekiple birlikte, şehrimiz Valisi tarafından davet edilip, şehirde adeta Müslümanlar'la alay edercesine gezebilmektedir.

Kafirler bunu iyi bilmeli ki:

İslam'ın Peygamberi'ni ve Kitab'ın izzetini korumak için, bu uğurda verilecek canlarımız vardır.

Gün; Müslümanlığımızın gereğini yerine getirme günüdür.

Gün; Allah (C.C.)'ın vahyi Kur'an-ı Kerim'e, Allah'ın meleklerine, Allah'ın Resûlü HZ. Muhammed (S.A.V.)'e, O'nun ailesine ve ashabına yöneltilen çirkin küfürlerin hesabının sorulma günüdür.

"İman edenler, Allah yolunda savaşırlar. Kâfirler de tağut yolunda savaşırlar. O halde şeytanın dostlarıyla savaşın. Çünkü şeytanın hilesi zayıftır." (Nisa: 76)

Galip gelecek olanlar, şüphesiz ki Allah taraftarı olanlardır.

MÜSLÜMANLAR

Aziz Nesin'in açıkça hedef gösterildiği bir başka bildiri de 1 Temmuz perşembe günü ve 2 Temmuz günü cuma namazından önce de dağıtılmış, bazı işyerlerine asılmıştı. Müslümanları eyleme çağıran "Müslüman Halkımıza " başlıklı bu kışkırtıcı bildiri şöyleydi:

"Bismillahirrahmanirrahim.

"Peygamber, müminlere kendi canlarından daha ileridedir. O'nun hanımlarıda müminlerin analarıdır" (Ahzab, 6).

Müslüman Halkımıza;

Dinimize, Kabemize, Hazreti Peygamber (S)'e ve validemiz olan muhterem hanımlarına alçakça dil uzatan hain, mürted Salman Rüşdi'nin "Şeytan Ayetleri" adlı kitabı 26 Mayıs'ta Aydınlık gazetesi tarafından tefrika edilmeye başladı. Kuran'ın korunmuşluğuna dil uzatan Hz. Peygamber'in aile hayatını-haşa "fahişe" deme cüretinde bulunan böylesi azgın bir kafirin deli saçmalarının yayınlanması karşısında sessiz mi kalacağız? İslam'ın mukaddesatına en rezil hakaret, iftiralarla saldıran bu kitap karşısında dünya Müslümanları sessiz kalmadılar. Pakistan'dan, İngiltere'ye, Cezair'den, Hindistan'a kadar her yerde Müslümanlar, kitabı da yazarını da lanetlediler ve bu kitabın yazılmasından yayınlanmasına kadar katkıda bulunan herkesin, er geç layık olduğu akibete uğrayacağını ilan ettiler. Bu arada emperyalist kafirlerin işbirlikçi, rejimleri Müslümanların bu halkı infialini engelleyebilmek için onlarca kardeşimizi katlettiler. Ama hem bu satılmış uşaklar, hem de efendileri gördüler ki, her Müslüman dinini, mukaddesatını ve islamın izzetini korumak için şahadete hazırdır. Hainler asla cezasız kalmaz. Bilinmelidir ki; uşak

Rüşdi'nin mukaddesatımıza yönelik böyle bir iftirada bulunması, ABD ve Avrupa küfür sisteminin istemi ve desteğiyle olmuştur. Küfrün uşaklığını yapan rejime, muhbirliği kendine şiar edinmiş ve varlığını islami değerlere saldırıda gören Aydınlık Gazetesi de; yaptığı bu yayınlarla, dünya emperyalizminin "gönüllü uşağı" olduğunu bir kere daha gözler önüne sermiştir. Allah-u Teala'nın "Peygamber, müminlere kendi canlarından ileridir. O'nun hanımlarıda müminlerin analarıdır" ayeti kerimesine muhatap olan Müslümanlar!

Gün; Müslümanlığımızın gereğini yerine getirme günüdür!

Gün; Allah'ın vahyi Kuran-ı Kerim, Allah'ın meleklerine, Allah'ın elçisi Muhammed'e O'nun ailesine ve eshabına yöneltilen çirkin küfürlerin hesabının sorulma günüdür!

Ve gün; Müslümanların mukaddesatı hususundaki islami duyarlılıklarını en fazla göstermeleri gereken gündür!

"İnananlar Allah yolunda savaşırlar, kafirlerde tağut yolunda savaşırlar. O halde şeytanın dostlarıyla savaşın, çünkü şeytanın hilesi zayıftır" (Nisa-76)

Zoraki söyleşi

2 Temmuz günü, Aziz Nesin, kültür etkinlikleri çerçevesinde Buruciye Medresesi'nde kitaplarını imzalarken Türkiye Gazetesi Radyo televizyonu'nun (TGRT) Sivas muhabiri Aziz Nesin ile "söyleşi" adı altında "amaçlı" bir tartışmaya girişti. Bu "zoraki" söyleşinin bant çözümü şöyleydi:

TGRT: Pir Sultan Abdal Etkinlikleri'ne geldiniz. Burada konuşmacı olarak konuştunuz, Kültür Merkezi'nde konuştunuz. Tabii ilginç sözleriniz var. Bunların içinde, "Ben dinsizim" şeklinde ifadelere yer verdiniz. Tabii bazı insanlarımız, -Müslüman camia bilhassa- bundan rahatsızlık duyuyor.

AZİZ NESİN: Niye, ben mecbur muyum Müslüman...

TGRT: Yok efendim, ondan değil tabii...

A. N.: Böyle bir şey var mı? Niye rahatsız oluyorlar? Ben Müslümanlar'dan rahatsız olmuyorum, onlar niye benden rahatsız oluyorlar?

TGRT: Şuna bağlıyorlar: Salman Rüşdi'nin kitaplarından siz tercüme ediyorsunuz, yazıyorsunuz, Aydınlık gazetesinde çıkıyor.

Peygamber Efendimiz'in...

A. N.: Aydınlık gazetesinde çıkan Salman Ruşdi dizisi bana ait değildir. Onu da yazdım. Burada bu gazeteyi okursanız görürsünüz, cevap verdim Salman Rüşdi'nin ajansına. Bu gazetede çıkan bölümleri ben çevirmedim. Zaten kitabı da ben çevirmiyorum, başkasına çevirtiyorum. O yazıda var, o yazıyı okumanızı tavsiye ederim, 3 gün veya 4 gün oldu. Ben Müslümanlardan hiçbir zaman rahatsız değilim. Müslümanlar da alışsınlar, benden rahatsız olmasınlar. Ben Müslüman olmaya mecbur değilim. Ama Müslümanlara ve bütün dinlere saygım var. Yani bir insan taşa tapıyorsa, namusluca ve içtenlikle, saygım var. Bana ne, kendi sorunudur o. Müslümanlara saygım var, özellikle daha çok saygım var. Çünkü, ben çok Müslüman bir aileden geliyorum. Onun için ben İslam'a hakaretten ya da ondan (Müslümanlıktan) yana değilim. Bu benim kendi sorunum. Birisi hakaret ediyorsa, "etmesin" demem. Ya da Hıristiyanlığa ediyorsa, "etmesin" demem. Cevap veririz ona. Medeni insanlar, kendisine yapılan haksızlığa yanıt verir. Yani böyledir; öyle saldırarak, öldürerek, hırlayarak filan değil. Uygar insanca, uygarlığın gereklerini yerine getirir.

TGRT: Yalnız, Müslüman camia, Peygamber Efendimiz'in hanımlarına, mübarek zevcelerine dil uzatılmasından elbette ki rahatsız oluyorlar; bu konuda da tabii tahrik oluyorlar.

A. N. : Olsunlar, cevap verirler. Tahrik olunca insan saldırmaz ki. Ya da şey gibi...

TGRT: Bakın, bu Sivas'ta dağıtılan bir belge; bilmem gördünüz mü, sizinle ilgili bir sürü yazılar var burada.

A. N.: Olsun, alayım ver. Altında imzalar var mı?

TGRT: Yok. Sadece dağıtmışlar.

A.N.: Öyle Müslüman olur mu? İnsan altına imza atar.

TGRT: Yalnız şurda efendim, süreli... Siz Müslüman bir aileden geldiğinizi ifade ettiniz.

A. N.: Evet.

TGRT: Orda, Müslümanlarla ilgili ayetler iktibas edilmiş...

A. N.: Evet...

TGRT: Allah yolunda vesaire ifade ediliyor...

A. N.: Evet?

TGRT: Tahrik olduklarını söylüyorlar.

A.N.: Olsunlar, ne yapalım. Tahrik olunca insan saldırmaz.

Tahrik olunca, herkes tahrikin derecesine göre tepki gösterir. Medeni insanlar, aydın insanlar, bu tepkiyi yazı ile, konuşarak, bildirerek anlatırlar. Yoksa, böyle "hart" diye saldırmazlar. Adamı öldürmeye kalkmazlar; vurmaya, dövmeye kalkmazlar.

TGRT: Yani tartışma zemini istiyorsunuz bu konuda?

A.N.: Elbette istiyoruz. Zaten Aydınlık gazetesinde bunun tartışma zemini açıldı ve geçekten Müslüman olanlar, Müslüman aydınlar yanıtlar verdiler. İlle kabul etmek gerekmez. Salman Rüşdi'nin kitabından dolayı, böyle bir kitap yazıldığından dolayı ben memnun değilim. Ama bu kitabın yasaklanmasına karşıyım. Hiçbir kitabın yasaklanması doğru değildir. Laik Türkiye'de bu hiç olamaz, hiçbir zaman olamaz. Müslümanlar bundan rencide olurlarsa yanıt verirler.

TGRT: Ama Aydınlık gazetesini bütün camia okumuyor, herkes okumuyor. Herhalde 13-14 bin gibi bir tirajı var. Kamuoyuna da deklare edilmiyor her şey ile. Bunu başka bir tartışma zemininde açıklayamaz mısınız, başka bir gazeteye? Ben tartışmak istiyorum. Veya, kamuoyuna bu konuda mesajınızı söyleyelim.

A.N.: 13 bin, 14 bin satıyorsa, bu az bir rakam değildir; oraya yanıt verirler, orda konuşurlar veya kitap çıkarırlar veya kendi dergilerinde yayımlarlar. Bakın, şimdi yalan söylüyorlar burada. Bunlar herhalde Müslüman gazeteler, kesin yalan söylüyorlar. Burada yalan dolu. Bunlar nasıl Müslüman? Yani Salman Rüşdi'nin yaptığından daha çok alçaklık ediyorlar. Benim söylemediğim lafları söylüyorlar. Lafa bak yani: "MÜSLÜMAN MAHALLESİNDE SALYANGOZ SATIYORLAR!" Böyle tahrik ederek... Asıl "tahrik" bunlar. Neyi tahrik ediyorlar? Vursunlar, kırsınlar; ondan sonra başları göklere erecek. Müslümanlık adına yapılan bu. Burda da öyle, burda da öyle...

TGRT: Tabii, Sivas şu anda kozmopolit bir yerde olduğu için duyarlı. 78'de bir hatırası var Sivas'ın, coşkun bir hatırası var. Tereddüt ve endişe içerisinde. Haliyle böyle yazılar dökülebiliyor.

A.N.: Kozmopolit değil. "Kozmopolit" buna denmez. İstanbul'a "kozmopolit" denilebilir belki bir ölçüde. Ha, mozaik? Mozaik varsın olsun. Her mozaik, karşısındakinin insanlarına saygı duymalıdır. Öyle saldırmak yok. Öyle şey gibi, kuduz sırtlan gibi... "Höt" diye sen benim...

TGRT: Ama efendim, Salman Rüşdi'nin yazdığı kitapta, Pey-

gamber Efendimiz'in zevcelerine dil uzatma var. Bunun nasıl tartışma zemini olabilir ki?

A.N.: Olabilir, olabilir, ben onu onaylamıyorum, tasvip etmiyorum. Ben yasağa karşıyım. Varsa, delilleri ile karşı gelirsiniz. Kanıtları ortaya koyar, "Bu adam yalan söylüyor" dersiniz. Eğer akıllı bir toplumsa Türk toplumu, bakar, hangisi doğru, anlar.

TGRT: Ayetler var bu konuda efendim.

A.N.: Tabii ayetler var. İki taraf da ayetlerini, kanıtlarını koyarlar. Ben hiçbir peygamberin ailesine, hatta bugün yaşayan insanların ailesine saldırmaktan yana değilim. Böyle bir şey olamaz. Saldırıldı diye yasaklamaktan da yana değilim. Veya, saldırıldı diye o adamı öldürmekten de yana değilim.

TGRT: Ama efendim, iktibas etmekle bunu yapmış oluyorsunuz. Yani bakın, "Peygamber müminlere kendi canlarından ileridir. Onun hanımları da müminlerin analarıdır" diye ifade ediliyor burada.

A.N. : Ben mümin değilim, anam da değil benim.

TGRT: Ahzâb suresinde öyle ifade ediliyor. Mümin olmayabilirsiniz ama, tabii Müslümanlar duyarlılık gösteriyor haliyle.

A.N. : Duyarlılık, öldürmek değildir arkadaş!

TGRT: Muhakkak, öldürme tarafları olamaz. Öyle bir şey...

A.N. : Duyarlılık yumrukta değildir, vurmakta değildir. Tepki göstermeye hakları var, göstersinler.

TGRT: Öyleyse tartışmak gerekir, konuyu mütalaa edelim diyorsunuz?

A.N.: Elbette. Ben aslında yasağa karşıyım, yoksa "Salman Ruşdi'yi seviyorum, bayılıyorum, çok güzel kitap" demiyorum. Bunları da yazdım burada, daha geniş olarak yazdım. Lütfen okuyun bu gazeteyi.

TGRT: Kültür Bakanı da "yasakçı bakan" oluyor. Zira, bazı kitapların dağıtılmasına, iktibas edilmesine karşı geliyor. "Yasakçı", nasıl "Yasakları kaldıracağım" diye geldi?

A.N.: Ben Fikri Sağlar'ın avukatı değilim. Bana niye soruyorsun bunu? Kendisine sor.

TGRT: Evet ama, siz onun düzenlediği kültür etkinliklerine katıldınız. Efendim, burada bir çelişki çıkmıyor mu?

A.N.: Aaa, Allah Allah! Ben, Namık Kemal Zeybek'in Kültür Bakanlığı dönemindeki şûraya da katıldım. Yani, ben avukatı mı-

yım onun? Bir Kültür Bakanı beni çağırıyorsa, niçin gitmeyim? Bir tane, iki tane değil... bu gazetede başyazı olarak kaç gün yazdım, hâlâ yaza...

TGRT: Herkes okumuyor ki bunu.

A.N.: Burada sizin televizyonunuzu herkes dinliyor mu? Benim alanım o kadar. O kadar yazıyorum, yazabildiğim alan bu. Sizin televizyonunuzda da bir parça söyledim bu konuyu aslında; gerçek Müslümanlar, Hıristiyanlar, dindarlar tartışmadan yana olmalıdır. Kavgadan bir şey çıkmaz, sonuç elde edilmez. Aziz Nesin'i öldürürler, başka bir Aziz Nesin çıkar. Başka Ahmet çıkar, Mehmet çıkar. Çünkü insanın beyni var, düşünüyor. Düşünceye kavgayla karşı gelinmez, düşünceyle karşı gelinir. Karşı düşünceyle iflas ettirirsin, mahkum ettirirsin, öldürerek değil. Burada şu gazeteler yazıyor... Bunların hepsi Müslüman, hepsi yalan yazıyor.

TGRT: Söylediklerinizi yazıyor efendim.

A.N. :Aaa, benim söylediklerim mi bunlar?

TGRT: Yok, onları ben okumadım, incelemedim. Bakın, mesela Hürdoğan gazetesi, söylediklerinizi aynen iktibas etmiş.

A.N.: Aynen etmemiş. Ben okudum, siz de okursunuz. Ben "aynen" söylemedim. Bunlar (Aleviler ve Sünniler) hoşgörü içinde yaşamak zorundadırlar. Yoksa, birbirini boğazlarlarsa Türkiye'de, bir şey çıkmaz. Ne düşünce çıkar, ne ilerleme olur. Bunların önlenmesinin tek yolu hoşgörüdür. Ve bu hoşgörüye, şiirleriyle Pir Sultan Abdal, kendi zamanına göre katkıda bulunmuştur. Bugün aynı şeyler geçerli değildir. Bugün aynı doğrultuda, aynı felsefi doğrultuda başka insanlar çıkabilir, ama aynı şeyler olmaz. Bu, hoşgörüdür. Hatta, bütün tarikatlar bir anlamda hoşgörüdür de. Ama en çok -tarikat olmamakla birlikte, hatta bir mezhep olmamakla birlikte- Alevilik, bunu en güzel göstermiş örneklerden biridir, bir tanesidir. Tek bir tanesi değildir. Hoşgörü, bu dünyada 20. yüzyılda...

TGRT: Aleviliğin "Türkiyelileştirildiğini" söylüyor, "Pir Sultan Abdal Türkiyelileştirildi" diyorsunuz.

A.N.: Bana öyle geliyor. Yani, Aleviliğin kökünü aramak gerekiyorsa, Şamanizim'de var, daha çok "Şiiliğin Türkiyelileştirilmişi" var. Yani uygarlaştırılmış, Şiilik'le bir bağı kalmamış. Ordan kaynaklanmış olmakla birlikte, Şiilik'le hiçbir bağı kalmamış. Çünkü Şiilik'te hiç hoşgörü yok. Halbuki Alevilik'te hoşgörü var.

Aynı şeyler değil, bana öyle geliyor. Bu da benim düşüncem. Belki de yanlıştır. Bana, kaynak olarak, kaynağını Şiilik'ten almış gibi görünüyor.

TGRT: Bu kadar niçin önem veriyorsunuz efendim?

A. N. : Neye?

TGRT: Alevilik'e veya "Türkiyeleştirilmiş" olması haline?

A.N.: Çok önemli bir şey tabii. Yani...

TGRT: Mesela, Kuran-ı Kerim'in tefsirini okudunuz mu siz?

A.N. : Birkaç tefsiri var, yani hangisini?

TGRT: Mevdudi, ibni...

A.N.: Onu... Onu okumadım ama, birkaç tefsirini okudum. Eee?

TGRT: Birbirini tamamlayıcı özellikleri var.

A.N.: Birbirini tamamlayıcı... Birbirini nakzedici olanı da var.

TGRT: Tabii neşreden hadiseler başka.

A.N.:İslam dinini mahveden tefsirler de oldu.

TGRT: Şimdi mesela, Seyyid Kutub'un, Mevdudi'nin, diğer tefsirlerin değişik değişik özellikleri var. Günümüze binaen yorumları var. Bunları gözetmenizi...

A.N.: Ben gözetsem ne olacak? Bakın, sizden fazla tefsir okumuşumdur.

TGRT: Muhakkak.

A.N.: Hayır, "muhakkak" değil. Belki sizden fazla okumuşumdur. Tefsirleri okudum. Kuran'ı çok... Kaç kez okudum, bundan sonra kendime göre bir yol seçtim. Bu yola...

TGRT: Eskidiğini söylediniz, Kültür Merkezi'nde...

A.N.: Hiçbir söz yoktur ki, kimin sözü olursa olsun, bin yıl geçerliliğini korusun.

TGRT: Ama bu, Allahu Taala'nın sözü.

A.N.: "Allahu Taala", sizin Allahu Taala'nız, benim Allahu Taala'm yok. Onun için ben diyorum ki, hiçbir söz, nereden gelirse gelsin, değerini sürekli sürdürmez. Bakın, burada bir başyazı var, dün de yazdım, "Cennet- Cehennem" üzerine. Bakın, buradaki "cehennem" üzerine sözler, bugün geçerli midir? Kuran'dan alınmış ayetler bunlar...

TGRT: Baki olay... Yani biz onu sonsuz, ebediyete kadar koruyacağız. Başka bir tartışma ortamında benim size ifade etmem gerek.

A. N. : Ben de size diyorum ki, felsefe olarak, dünya yüzeyinde hiçbir söz yoktur ki değerini kaybetmesin. En güzel söz, en büyük söz... Mustafa Kemal'in sözü...

TGRT: Beşeri, beşeri sözler muhakkak öyle ama, bu, Allahu Taala'nın kelamı olduktan sonra değişebilir, değil mi?

A.N.: Allahu Taala'nın bu sözlerine ben inanmıyorum. Çünkü, bunlara inanmam için aklımı kaybetmem lazım. Burada "cehennem" için söylenen şeyler... Bunu Allah söylemiş... Ben buna inanmıyorum.

BİR BAŞKA ŞAHIS: Neden? Neden insanların fikrine saygı duymuyorsun?

A.N.: Duyuyorum işte. Gelsin... İnsanların fikrine saygı bende var. Onlar da bana saygı duysun. Şimdi bu arkadaş saygısızlık yapıyor. Ben yapmıyorum. Ben düşüncemi söylüyorum. Bu düşüncem doğrudur, yanlıştır; sen kabul etmezsin, karşı düşünceyi söylersin. Ben burada şey yapmıyorum.

Her ne denli TGRT'deki bu konuşma oldukça ılımlı biçimde bitiyorsa da gerçekte hiç de böyle olmadı. "Bir Başka Şahıs"ı etkisiz bırakıp oradan uzaklaştırılmıştı. Az sonra Aziz Nesin de Madımak Oteli'ne gidecek, bir saat sonra da ilk saldırı belirtileri başlayacaktı.

Devlet seyirci kaldı

1 Temmuz günü kentte dağıtılan bildirilerle bir tür "cihada çağrılan" dinsel gericilik, 2 Temmuz günü cuma namazından sonra yürüyüşe geçti.

Cemaat Paşa Camisi'nden dağılırken, caminin avlusuna doluşan 8-10 kişilik bir grup Amerikan bayrağını yaktı. Bu arada "Dünyada Amerika/Türkiye'de PKK" yazılı bir pankart avlunun duvarına asılıydı. Konuşmaların ardından, camiden çıkan yüzlerce kişi dışardan gelenlere katılarak Atatürk Caddesi'nden Vilayet önündeki meydana doğru yürümeye başladı.

Yol boyunca tekbir getiren topluluk "Türkiye Müslüman'dır, Müslüman kalacak" diye slogan atıyor halkı da aralarına katılmaya çağırıyordu. Polisin kurduğu barikatı "tepeleyerek" geçen gruba, Kale Camisi'nden çıkanlar katıldı. Vilayet önünden Paşa Camisi'ne birkaç kez gidip gelen topluluğun sayısı giderek arttı.

Göstericiler kent merkezindeki Paşa Camisi önünde kalabalık bir grup oluşturdular. Kalabalık daha sonra Pir Sultan Abdal etkinlikleri çerçevesinde panellerin yapıldığı Sivas Kültür Merkezi'ne yöneldi ve merkezi kuşattı. "Sivas laiklere mezar olacak", "Cumhuriyet Sivas'ta kuruldu, Sivas'ta yıkılacak", "Şeriat gelecek, batıl zail olacak" sloganları atan gruplar, taş ve sopalarla Kültür Merkezi'ne saldırdılar.

Bu sırada paneli izleyenler de dışarı çıktılar. Yaklaşık bin kişilik grup aşırı dincilerin protesto gösterisine karşılık "Türkiye laiktir, laik kalacak", "Şeriat İran'a mezar olacak" sloganlarını atmaya başladılar. Dinciler de buna, "Sivas Aziz Nesin'e mezar olacak", "Sivas Müslüman'dır Müslüman kalacak" karşılığını verdiler.

İzleyiciler ve görevliler bir yandan saldırıya karşı barikat kurarak direniyor; öte yandan da içerideki insanları boşaltmaya ve arabalarla başka yerlere göndermeye çalışıyorlardı. Olay yerinde yeteri sayıda güvenlik gücü yoktu. Olanlar da saldırıyı engelleyecek güçte değillerdi. Kültür Merkezi'nin camları, kapıları ve pencereleri yerle bir edilmişti. Nihayet, Kültür Merkezi boşaltıldı ve saldırıya uğrayanlar

güvenli bölgelere gönderildi. Bu arada, saldırgan gruba yeni katılımlar oldu.

Saldırgan kitle, isteğine ulaşamamanın verdiği hırsla Kültür Merkezi'nden Valiliğe yöneldi. Valilik önünde toplanan binlerce saldırgan, Vali Ahmet Karabilgin'i Pir Sultan Abdal Şenlikleri'ni desteklemekle suçlayarak, "Şerefsiz vali istifa", "Sivas size mezar olacak", "Şeriat gelecek, zulüm bitecek", "Yaşasın şeriat, Muhammed'in ordusu kafirlerin korkusu", "Yaşasın Hizbullah, kahrolsun laiklik", "Şeriat isteriz..." sloganlarıyla binayı taşa tuttular.

Saldırganların bir kolu, yeni dikilen "Ozanlar Amtına"ne yöneldi. Deneyimli kışkırtıcıların saldırganları daha da kabarttığı kalabalık, önce heykele sopa, kazma ve tornavidalarla saldırdı. Heykeli sökmeyi başaramayan kalabalık, heykelin gözlerini tornavida ile oydu. Diğer bir grup da, Kongre Müzesinin yanında bulunan Atatürk büstüne saldırdı.

Sanatçı Tankut Öktem'in petrol ürünlerinden yaptığı heykel, Pir Sultan Abdal'ın şahsında, ozanları simgeliyordu. Yanında da Sivas Kangalı'nı simgeleyen bir köpek vardı. Kültür Merkezi'nin önündeki heykel, şenliğin başlayacağı perşembe gününe güçlükle yetiştirilmişti. Çarşamba günü akşam saatlerinde yerleştirilen heykel, dincilerin yoğun tepkisini çekti. Dinciler bir yandan, "Sivas putlarla dolduruluyor" propagandasını yapmaya başlıyor, diğer yandan "Sivas'ın bir köpekle

simgelendiğini" söylüyorlardı.

Kurtuluş Savaşı'nın en önemli dönemeçlerinden biri olan Sivas Kongresi'nin toplandığı eski Sivas Lisesi o günkü Atatürk Müzesi'nin önündeki Atatürk büstüne, şenliğin açılışı sırasında konmuş olan çok sayıdaki çelenk saldırganlar tarafından, büste vurularak parçalandı. Atatürk büstü de kaidesinden söküldü. 10-15 metre yerde sürüklenen büst bronzdan yapıldığı için parçalanamadı. Büst daha sonra devriye gezen askerlerce müzeye alındı.

Göstericiler Sivas Kongresi'nin yapıldığı binada oluşturulan müzenin önünde, "Cumhuriyet burada kuruldu, burada yıkılacak" diye bağırdılar. Kimi anlatımlara göre, vali ve belediye başkanı arasında "yetki tartışması" olmuştu. Valinin göstericilerin üzerine su sıkılarak dağıtılmasını istediği, RP'li belediye başkanının ise buna karşı çıktığı söyleniyordu. Göstericilerle konuşan Sivas Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu'nun göstericiler tarafından sık sık alkışlandığı dikkat çekiyordu. Polisler otelin önüne gelmeye başlarken, şenlikler için Sivas'ta bulunan birçok kişi de, can güvenliğini sağlamak amacıyla otele toplanıyordu. Semah grubu, tiyatro grubu, yazarlar, şairler, hepsi oradaydı.

Madımak Oteli'ndeki kuşatma saat 14.00 sıralarında başladı. Göstericiler kültür sarayının ardından İslamiyet ve şeriat yanlısı sloganlar

atarak yazarların bulunduğu Madımak Oteli'ne doğru yürüyüşe geçtiler. Otelde, kent dışından gelmiş, 80'i aşkın kişi bulunuyordu.

Şeriatçılar otelin etrafını sardılar. Otelin önünde az sayıda polis vardı ve saldırganlara, "Dağılın, yapmayın" demekten öte bir müdahalede bulunacak gibi görünmüyorlardı.

Saat 15.00'da otelin önündeki kalabalık 2-3 bin kişiye ulaşıyordu. "Vali istifa", "Vali gidecek, şeriat gelecek", "Sivas Aziz Nesin'e mezar olacak", diye slogan atan eylemcileri polisler dağıtmıyorlardı. Dışarı çıkmak artık mümkün değildi.

Otelde bulunanlar, telefonla Sivas Valisi'ni, Emniyet Müdürünü ve diğer yetkilileri arayarak önlemlerin artırılmasını istiyorlardı. Bununla da yetinmiyor, telefonla Ankara'da bulunan Başbakanı, Başbakan Yardımcısını, İçişleri Bakanı'nı, parti liderlerini ve milletvekillerini arıyorlardı. Oteldekiler arasında olan halk ozanı, 1987-1991 dönemi SHP milletvekilli Arif Sağ da, telefon başından ayrılmıyor, Ankara'da SHP milletvekili Cevdet Selvi'yi, Bakan Seyfi Oktay'ı, İstanbul eski belediye başkanı Nurettin Sözen'i arayarak saldırının korkunçluğunu anlatıyor, bir an önce önlem alınmasını istiyordu. Otelde bulunan Aziz Nesin de Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü ve Çalışma Bakanı Mehmet Moğoltay'la görüşerek can güvenliklerinin sağlanmasını istiyordu. Ulaşılan her yetkili, "Korkmayın, her türlü önlem alınmıştır" yanıtını veriyordu.

Sivas Valisi Ahmet Karabilgin de saat 14.30'dan itibaren Başbakanı ve İçişleri Bakanı'm telefonla arayarak bilgi veriyor, Ankara'yla telefon irtibatını hiç kesmiyordu. Saat 16.00 sıralarında Cumhuriyet gazetesini telefonla arayan karikatür sanatçısı Asaf Koçak ise şu bilgiyi veriyordu:

> "Öğleden sonra Arif Sağ'ın konseri ile bir panel vardı. Ona katılacaktık. Yemek için otele geldiğimizde, bir anda aşırı dinciler otelin etrafını sardılar. Dışarıda 2-3 bin kişilik bir kalabalık var. 'Vali istifa', 'Vali gidecek şeriat gelecek', 'Şeytan Aziz', 'Sivas Aziz Nesin'e mezar olacak' diye sloganlar atıyorlar. Otelde bulunan herkes panik içinde, iki saattir burada mahsuruz. Polisler otelin etrafında, eylemcileri dağıtmıyor. Biraz önce valilikten bize bir teklif geldi. Bizi Sivas'ın dışına çıkarıp bırakacaklarmış. Bu mümkün değil."[4]

Bu arada Sivas'taki 14 Milli Gençlik Vakfı yurdunda kalan ve yaşları 14 ile 18 arasında değişen gençlerin olaylarda etkin rol oynadığı öne sürülüyordu. Bu gençlerin saat 17.00 sıralarında yurtlarından çıkarak Madımak Oteli çevresine geldiği belirtiliyor, bu yurtlarda binden fazla öğrencinin kaldığı bildiriliyordu.

---

[4] *Cumhuriyet*, 3 Temmuz 1993

İkindi namazından sonra camilerden çıkanlar otele doğru akın ettiler. Otel önünde kalabalık 15 bine ulaştı. Saat 18.30 sıralarında Pir Sultan Abdal Derneği yöneticilerinden Kamber Çakır, telefonla konuştuğu Cumhuriyet gazetesi muhabirine, aşırı dincilerin daha da kalabalıklaştıklarını, her an içeri girebileceklerini, otelde büyük bir panik yaşandığını söylüyordu. Otelde bulunanların koridor ve merdivenlerde toplandıklarını, giriş kapısının önünde barikat oluşturulduğunu bildiren Çakır, sadece kendisinin barikatın ön tarafında kaldığını ve santrale baktığını belirtti. Göstericilerin sürekli otele taş attıklarını söyleyen Çakır, gelişmeleri şöyle anlatıyordu:

> "Binlerce insan saldırıyor. Polis-asker barikatını aşmaya çalışıyor. Taşlar atıyorlar. Otelin camları-çerçeveleri kırıldı. Her an içeri girebilirler. Odaları boşalttık. Herkes koridorlarda ve merdivenlerde toplandı. Büyük bir gerginlik yaşanıyor. Otelde elimize ne geçtiyse, masa, sandalye, yatak onlarla merdivenin başına barikat kurduk. Yazarlardan birini telefona çağırmam mümkün değil. Hepsi barikatın arkasında. Bu tarafa geçebilmeleri için barikatı yıkmak lazım. Bir tek ben kaldım. Telefonlara yanıt vereyim diye."

Otelin taşlanması saatlerce sürdü. Vali saat 18.45'te Başbakanı ve İçişleri Bakanı'nı tekrar arıyor ve mutlaka yardım edilmesi gerektiğini bildiriyor, çevre illerden de acil yardım istiyordu.

Sivas Valisi'nin görüşmelerinin sonucunda, Tokat Emniyet Müdürlüğü'nden 20 polis; Kayseri Emniyet Müdürlüğü'nden 31 Polis, Jandarma Komutanlığı'ndan 20 Jandarma olmak üzere 71 güvenlik görevlisi geliyordu. Sivas Tugay Komutanı 6 bin kişilik asker mevcudundan yalnızca 30-40 acemi er gönderiyor, askerler saldırganların arkasında bir yerde nöbet tutarcasına bekletiliyordu. Bir ara Tugay Komutanı da olay yerine geliyor ve sağa sola bir göz attıktan sonra oradan ayrılıyordu.

Sivas'ta memurlar işlerinden çıkıyor, esnaf yavaş yavaş dükkanlarını kapatmaya başlıyor, otelin önündeki kalabalık giderek artıyordu. Otelin önüne biraz daha polis takviyesi yapıldıysa da, otelin karşı kaldırımında belediye tarafından konan parke taşlarının otele doğru atılmaları, otelin çevresindeki araçların ateşe verilmesi engellenmiyordu.

Bu sırada, Kültür Merkezi önünde bulunan Ozanlar Heykeli belediye araçlarınca sökülüyor, iple yerde sürüklenerek Madımak Oteli'nin önüne getiriliyor, heykelin başı koparılıyor, "Tükürün" diye göstericiler arasında dolaştırılıyor, ardında da ateşe veriliyordu. Sivas belediyesi hoparlörleri de heykelin indirilişini, sürüklenişini ve Madımak Oteli önünde yakılışım bir naklen yayın havasında duyuruyordu. Anonslarda "Sayın hemşerilerim, program iptal edilmiştir, heykel yerinden kaldırılacaktır.", "Heykel yerinden kaldırılmış, meydana götürülmektedir.", "Heykel parçalanmıştır arkadaşlar" deniyor, heyke-

lin sonunu gene belediye hoparlörü ilan ediyordu: "Muhterem Sivaslılar heykel parçalanmıştır!..."

Saat 19.00'dan itibaren otelle telefon bağlantısı kesiliyordu. Bu sırada otele yanan bezler atılıyor, oteldeki gençler yangın çıkmasını engellemeyi başarıyorlar, Aziz Nesin otelden çıkarılmak isteniyor, Nesin buna karşı çıkıyordu.

O sırada İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu, Emniyet Genel Müdürü Yılmaz Ergun ve Jandarma Genel Komutanlığı Harekat Başkanı Tuğgeneral Yusuf Soybaş askeri bir helikopterle Ankara'dan Sivas'a hareket ediyorlardı.

Aynı saatlerde Ankara'da, Başbakan Tansu Çiller, başbakanlık binası girişinde gazetecilerin Sivas'ta yaşanan olaylara ilişkin soruları üzerine, "gerekenin yapıldığını" söylüyor, Devlet Bakanı ve Hükümet Sözcüsü Yıldırım Aktuna da emniyet güçlerince gerekli önlemlerin alındığını ve göstericilerin olay yerinden uzaklaştırıldığını açıklıyordu.

Daha sonra göstericiler Madımak Oteli çevresindeki kuşatmayı giderek arttırdılar. Otelin tüm camları kırılmıştı. Bu sırada elektrik telleri de hasar gördü ve otelde elektrikler kesildi. Kentte otelin yakıldığı haberi yayıldı. Göstericiler çevreyi kuşattığı için otelden sağlıklı bilgi alınamıyordu.

Madımak Oteli'ne sığınmış yüzlerce kişi, pencerelerden saldırganların oteli yakmaya çalıştığını izliyordu. Saldırganlardan kimileri, otelin önündeki arabaları ters çevirerek ateşe vermekte, kimisi de bidonlarla benzin taşıyarak otelin içine atmaktaydı.

Saat 20.00 sıralarında, saldırganlar "Yak ula yak!" çığlıklarıyla oteli ateşe veriyor, alevler, otelin giriş ve alt katlarını sarmaya başlıyor, dumanlar hızla otelin diğer bölümlerine yayılıyordu. Sivas İtfaiyesi gecikmeli de olsa yangın yerine geliyor, ancak saldırganlar itfaiye araçlarını yere yatarak engelliyor, hortumları kesiyor, arabaların lastiklerinin havasını boşaltıyorlardı.

Bu sırada yangın oteli tamamen sarıyordu. 8 saattir kurtarılmayı bekleyenlerin umudu tükenmeye başlıyor, artık ölümün çok yakınında olduklarını biliyor ve ondan kurtulmanın yollarını arıyorlardı. Olayı başından beri görüntüleyen İhlas Haber Ajansı kameramanları, o yangın anını çekerken "Hayatımın en güzel filmini çekiyorum" diyerek zevkten dört köşe oluyorlardı.

Bu sırada askeri birliklerin olay yerine gelmesiyle silah sesleri duyuldu. Otelin dışındaki kalabalık kaçışmaya başladı. Güvenlik güçleri otele girerek, içeridekileri dışarıya çıkarmaya başladılar.

Yardım isteyenler arasında Aziz Nesin ve Lütfi Kaleli de vardı. İtfaiyenin merdivenli arabası otele yaklaştı. Aziz Nesin ve Lütfi Kaleli merdivenlerden inerlerken, Sivas Belediye Meclisi Üyesi Cafer Erçakmak ile bazı belediye görevlileri saldırıya geçtiler. Sivas Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu'na olağanüstü benzerliğiyle kitlelerin de yanılmasına yol açan ve halkı Aziz Nesin'e karşı kışkırtmaya çalışıp saldıran Sivas Belediyesi Meclis Üyesi Cafer Erçakmak, Aziz Nesin'e önce ucu kancalı itfaiye sırığı ile saldırmak istedi. Erçakmak'ı Belediye zabıtaları koluna ve beline sarılarak, "yapma başkanım, dur başkanım olmaz başkanım" diyerek durdurmaya çalıştılar.

Aziz Nesin ve Lütfi Kaleli, itfaiyenin merdivenlerinden aşağıya atıldılar. Başından yaralanan Aziz Nesin ve Lütfi Kaleli linç edilmekten son anda kurtarıldı. Yaralılar ambulansla değil polis arabalarıyla Tıp Fakültesi Hastanesine götürüldü.

SSK hastanesiyle telefon bağlantısı kuran gazetecilere acil servisteki hemşireler, "Çok sayıda yaralı geldi. Bir kısmı öldü" demekle yetiniyorlardı...

"Sorumlu köktendinciler"

Kentte iki sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Olaylarda Milli Gençlik Vakfı yurtlarında kalan ve yaşları 14 ile 18 arasında değişen öğrencilerin etkin rol oynadığı belirtiliyordu.

Sivas Emniyet Müdürlüğü'nden üst düzey bir yetkili, olayların tırmanmasında Hizbullahçıların etkili olduğunu öne sürüyordu. Cuma günü camilerde dağıtılan bildirilerin Hizbullahçılar tarafından hazırlandığını ve şeriatçıların bu kişiler tarafından yönlendirildiğini belirten yetkili, bazı kişilerin Sivas'a dışarıdan geldikleri istihbaratının alındığını söylüyordu. Soruşturmayı polisin yanı sıra İçişleri Bakanlığı'ndan üç müfettiş ve merkez valisi yürütmeye başladı.

Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü, 3 Temmuz günü beraberinde Genelkurmay Başkanı Orgeneral Doğan Güreş, Mili Savunma Bakanı Nevzat Ayaz, Sağlık Bakanı Rıfat Serdaroğlu, Kültür Bakanı Fikri Sağlar ve Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Muhittin Fisunoğlu ile birlikte Sivas'a geldi. İnönü burada ilk olarak Sivas Valisi Ahmet Karabilgin'den olaylarla ilgili bilgi aldı.

Vali Karabilgin, İnönü'ye bilgi verirken, "Bir ara sonumuzun geldiğini hissettim. Alay komutanı elinde tuttuğu son timi hükümet konağına sevk etti. Tim havaya ateş ederek göstericilerin hükümet konağına girmelerini önledi" dedi.

Karabilgin olayları önlemek için 472 güvenlik görevlisinin görevlendirildiğini, olaylar nedeniyle 35 kişinin gözaltına alındığını, çekilen video filmlerinin incelenmekte olduğunu sözlerine ekledi. Karabilgin kendisine yöneltilen eleştiriler ile ilgili olarak şunları söyledi:

> "Silah kullanmayı hiç düşünmedik. Sayın Bakan, Başbakan ve Cumhurbaşkanımızın görüşü de silah kullanılmaması yönündeydi. Başbakan Çiller kesin talimat verdi, ateş edilmesin diye. Biz karşı grubu parçalara ayırarak dağıtmak istedik. Olayların Alevi-Sünni kavgasına dönüşmemesi için büyük gayret gösterdik. Olayları, ancak bu kadar frenleyebildik."[5]

Sivas'tan ayrılmadan önce bir basın toplantısı düzenleyen Erdal İnönü, şunları söylüyordu:

---

[5] *Cumhuriyet*, 4 Temmuz 1993

"Şeytan Ayetleri konusunda tepki, burada halk galeyanına dönüştü. Güvenlik güçleri, vatandaş zarar görmeden olayları önlemeye çalıştı. Son derece üzücü olaylar dizisi. Bundan çıkacak sonuç; köktendincilerin tepkisiyle laik düzen değişmez. Kendini bilmezlere rağmen Türkiye Cumhuriyeti sonsuza kadar yaşayacak, herkes fikrini özgürce söyleyecek. Şiddete dönüşmeden fikirler söylenmeli. Demokrasi içinde fikirlere tahammüllü değiliz. Eskiden kalan ayrılıklar canlandırılmasın, birliğimizi korumalıyız.

İnönü bir soru üzerine, "Sorumlu aramak gibi bir şey söylemiyorum ama olaya köktendinciler neden olmuştur" dedi.[6]

Yanıt bekleyen sorular

Sivas'ta cuma günü yaşanan katliamın ardından, 3 temmuz günü Alevi vatandaşların oturduğu Alibaba semtinde, yaklaşık 500 kişi olayları protesto etmek amacıyla sokağa çıkma yasağına karşın yürüyüş ve oturma eylemi düzenlediler. Göstericiler polisin müdahalesi üzerine, "Katil polis cuma günü neredeydiniz?" sloganı atarak polislerin uzaklaşıp, gerekiyorsa askerin önlem almasını istediler. Göstericiler daha sonra "Sivas faşizme mezar olacak, molla başkan istifa" şeklinde slogan attılar.

Cumhuriyet gazetesinde 4 Temmuz günü yayımlanan "Sivas'ta yanıt bekleyen sorular" bugüne değin yanıtlanmadı:

1. Bir gün önceden yapılan protesto çağrısına karşın polis neden önlem almadı?
2. Göstericilerin sayısı ikindi namazından sonra on bini aşarken neden iki manga asker ve 400 polisle yetinildi?
3. RP'li Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu, göstericileri destekledi mi? Karamollaoğlu, göstericilerce neden alkışlandı?
4. Vali'nin saat 15.00'den itibaren başlayan acil yardım talebi hükümetçe neden dikkate alınmadı?
5. Dinci kalabalığın polis minibüslerindeki hoparlörü kullanarak ezan okuduğu söyleniyor. Bu doğru mu?
6. Gösteriler için çevredeki yerleşim birimlerinden gelenler olduğu söyleniyor. Bu doğru mu?

---

[6] *Hürriyet*, 4 Temmuz 1993

7. Göstericiler arasında yaşları 14 ile 18 arasında değişen Milli Gençlik Vakfı yurtlarında kalan öğrencilerin de olduğu biliniyor. Bu öğrencileri kim organize etti?

Aynı gün Aydınlık gazetesi, sayfalarında şu yoruma yer veriyordu:

"Olaylar, devlet güçlerinin himayesi altındaki yobaz sürülerinin yarattığı bir katliamdır. Ölenler yüz yıllık demokrasi ve aydınlanma mücadelesinin şehitleridir. Acımız derindir. Anıları önünde saygıyla eğiliyoruz. Halkımızın başı sağolsun.

Yetkililerin ve bazı gazetelerin, olayların başyazarımız Aziz Nesin'in 'kışkırtıcı' konuşmalarıyla ve Aydınlık'ın 'Şeytan Ayetleri' yayınıyla meydana geldiği yönündeki açıklamaları yalandır. Sivas olayları şeriat rejimi kurmak isteyenin planlı bir kalkışmasıdır.

Gericilerin şeriat isteği, ülkemizin kara bir gerçeğidir. Türkiye'yi Ortaçağ karanlığına ve İran tipi bir rejime döndürme faaliyetleri herkesin gözü önündedir. Muammer Aksoy, Bahriye Üçok, Turan Dursun, Şeytan Ayetleri yüzünden mi öldürüldüler? Önceki gün Sivas'ta kara güçler, yeşil bayrak sallayarak 'şeriat isteriz', 'vali gidecek şeriat gelecek' sloganlarıyla yürüdüler ve saldırdılar."[7]

İnsanlar ölürken devlet düğündeydi

Sivas'taki olaylar insanları diri diri yakma boyutuna geldiği sırada, devlet yetkililerinin neredeyse tamamı Sheraton Oteli'ndeki bir düğün de eğleniyordu.

TBMM Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanı Dr. Ahmet Küçükel'in kızının düğününe TBMM Başkanı Hüsamettin Cindoruk, Başbakan Tansu Çiller ile Bakanlar Kurulu üyelerinin büyük bir kısmı katıldılar. Bakanların büyük bölümünün olaylarla ilgili gelişmeleri gazetecilerden öğrendikleri halde programlarını değiştirmeyerek, geç saatlere kadar düğünde kalmayı tercih etmeleri eleştirilere yol açtı. Bakanlar, Başbakan Tansu Çiller'in saat 24.00'te olağanüstü toplantıya çağırdığı Bakanlar Kurulu'nda olaylardan tam anlamıyla haberdar olabildiler.[8]

---

[7] *Aydınlık*, 4 Temmuz 1993
[8] *Tercüman*, 4 Temmuz 1993

"Otelin etrafını saran vatandaşlarımıza da hiçbir biçimde zarar gelmemiştir"

Tansu Çiller sabaha karşı biten Bakanlar Kurulu toplantısından sonra gazetecilerin sorularını yanıtlarken "olayların Alevi-Sünni çekişmesine kesinlikle dönüşmediğini" ifade ederek şunları söyledi:

> "Ölen hiç kimse, ama hiç kimse böyle bir çekişmeden dolayı da ölmüş değildir. Hatta bu otelin etrafını saran vatandaşlarımıza da hiçbir biçimde zarar gelmemiştir. Onlardan ölen ve yaralanan da yoktur. Dolayısıyla olay bir otelin yakılması ve içinde olan vatandaşlarımızın ölmesiyle ortaya çıkmıştır."[9]

Ölenlerin bir kısmının dumandan boğulduğunun saptandığını, araştırmaların sürdüğünü anlatan Çiller, "Tahrike kapılacak bir durum yoktur. Bütün vatandaşlarımızın bu konuda rahat olmalarını dilerim. Çünkü gerekli bütün önlemler alınmıştır, yapılabilecek her şey yapılmaktadır" diye konuştu.

Başbakan Çiller, Sivas'ta meydana gelen olayların, son günlerde artan terör olayları ile bir ilgisinin bulunup bulunmadığının sorulması üzerine şunları söyledi:

> "Terördeki artış, Türkiye'nin önüne gelmiştir. Belki de bir hazırlıklı olay olarak gelmiştir. Bir büyük sükunetten sonra ortaya çıkmış bir olaydır. Bir birikimin sonucu ortaya çıkmıştır. Bugünkü Sivas olayıyla ilişkisi yoktur. Sivas olayının neden ve nasıl olduğu tahkik edilmektedir. Sayın Aziz Nesin'in, oradaki bir konuşmasından sonra, gazetelere yansıyan haberlerden, halkın tahrik içerisinde olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, bunun da bütün boyutları yeniden incelenmektedir.[10]

3 Temmuz günü Türkiye Cumhuriyeti'nin 50. Hükümeti'nin Programı Meclis'te görüşüldü. Sivas katliamı Hükümet Programının önüne geçti. Konuşmacılar, sözlerine Sivas olaylarıyla başladılar.

Meclis başkanı Hüsamettin Cindoruk'un yönettiği oturumda ilk olarak kürsüye RP lideri Necmettin Erbakan geldi. Erbakan, Sivas olaylarının tahrik sonucu meydana geldiğini belirterek, "Bu Alevi-

---

[9] *Cumhuriyet*, 4 Temmuz 1993
[10] *Türkiye*, 4 Temmuz 1993

Sünni çatışması değildir" dedi. Sivas Valisini "Basiretsizlikle" suçladı. Erbakan'ın konuşması sırasında SHP İstanbul Milletvekili İbrahim Gürsoy, "Şerefsizler. Bu olaylarda sizin sorumluluğunuz var" diye bağırması Meclis'in karışmasına yol açtı.[11] Erbakan, şöyle konuştu:

> "Olaylar aslında belli bir maksatla Sivas'a gitmiş olan bir ekibin halkın, milletin inancına karşı nezaketsiz sözler sarfetmesi, tahrik etmesi yüzünden meydana gelmiştir. Bu sebeple olayların meydana gelmesinde asıl sahip ortadadır. Büyük bir tahrik yapılmıştır. Bu olayda üzülecek diğer bir yan da ilin valisinin dirayetli yönetici olarak daha önceden böyle olaylar çıkabileceğine imkan bulunacağına dikkate alarak basiretli bir yönetici olarak hareket etmesi gerekirken toplantılara katılarak adeta onları onore edecek şekilde davranmasından da üzerinde durulması gerekir."[12]

Başbakan Tansu Çiller, hükümet programı görüşmeleri sırasında Van'da yakılan otel ile, Sivas'taki olaylar sırasında kundaklanan Madımak Oteli olaylarını birbirine karıştırdı. Çiller, Van'daki otel yakılması olayının soruşturmasına ilişkin, "Otelin ortağı sigortadan para almak için otelini ateşe vermiş" notu kürsüden Sivas'taki otel yangını diye açıklayınca, bakanlar panik halinde düzeltme yapmaya çalıştılar.[13]

İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu da, katliamı yapanlar yerine Aziz Nesin'i suçladı. Gazioğlu, güvenlik güçleri büyük bir gayret sarfederek bir arbedeyi önlemiştir" derken, yangının da, "toplum psikolojisiyle ortaya çıktığı"nı söyledi. Gazioğlu'nun açıklamaları şöyleydi:

> "Aziz Nesin'in halkın inançlarına karşı, bilinen tahkir ve tahrik edici konuşması ve Türk halkını aşağılayıcı deyimlerinin yanında, ne sebeptense, kültür sarayı önünde dikilen ozan heykeline tepki duyan topluluk, Vilayet önüne gelmiş, burada hükümet, Vali ve Aziz Nesin hakkında sloganlar atmış, güvenlik kuvvetlerinin müdahalesi ile dağılan grup, çok kalabalık gruplar halinde yeniden bir araya gelerek, yazar Aziz Nesin ve diğer davetlilerin kaldığı Madımak Oteli önünde toplanmış, burada güvenlik güçleri büyük bir

[11] *Sabah*, 4 Temmuz 1993
[12] *Cumhuriyet*, 4 Temmuz 1993
[13] *Cumhuriyet*, 4 Temmuz 1993

gayret sarfederek, bir arbedeyi önlemiştir. Yangın olayı önceden planlanmış bir olay değil, toplum psikolojisi ile ortaya çıkmıştır. İdari ceza soruşturması sonunda olaylara karışan kişilerin ve kamu görevlilerinin verdiği ifadeler doğrultusunda Aziz Nesin hakkında da soruşturma açılabilir."[14]

SHP Grup Başkan Vekili Aydın Güven Gürkan, Aziz Nesin'in düşüncelerini açıkladığını ve herhangi bir tahrik olmadığını, bazı odakların bu sözleri yayarak halkı galeyana getirdiklerini söyledi.

Demirel: "Ağır tahrik var"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Sivas olaylarını değerlendirirken, "Paniğe gerek yok. Bu tür olaylarla devlet aşılamaz" dedi.

Sivas olaylarını değerlendiren Demirel, olayın "münferit" nitelikte olduğunu vurguladı ve "Rejime devlete inanalım. Paniğe gerek yok. Zaten, terör ve anarşinin amacı böyle bir panik yaratmaktır. Vatandaşlarımız bu amaca hizmet etmesinler" diye konuştu.

Demirel olayın gelişimini anlatırken de şunları söyledi:

> "Olay münferittir. Ağır tahrik var. Bu tahrik sonucu halk galeyana gelmiş. Olayları çok yakından izledim. Kötü gelişebileceği konusunda kaygılarımı ilgililere aktardım. Sayın Başbakan'ın, Sayın İçişleri Bakanı'nın ve Sayın Sivas Valisi'nin dikkatlerini çektim. Bunları bir eleştiri anlamında söylemiyorum.
>
> Güvenlik kuvvetleri ellerinden geleni yapmışlardır. Ortada, halkla halkın çatışması yoktur. Bir otelin yakılmasından dolayı can kaybı vardır. Bir Alevi-Sünni çatışması söz konusu değildir. Güvenlik kuvvetleri ve ilgililer, gerekli tedbirleri almaya çalışmışlardır. Ama bu türlü olaylar kompleks olaylardır ve ani gelişirler."[15]

Cüneyt Arcayürek, "Etekli Demokrasi" adlı kitabında dönemin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in Sivas katliamına bakışını ayrıntılı olarak ortaya koyuyordu:

> *2 Temmuz 1993*
> CA: "Beyefendi?"
> SD: "Efendim?"

---

[14] *Aydınlık*, 4 Temmuz 1993
[15] *Milliyet*, Fikret Bilâ, 4 Temmuz 1993

CA: "Facia!"

SD: "Facia! Haberim oldu. Akşama kadar takip ettim olayı. Oteli yakmışlar, içindeki adamlar da yanmış. Ölen 37."

CA: "Tabiatıyla etraf toz duman."

SD: "Evet, evet. Kötü! Fevkalade kötü."

4 Temmuz 1993

CA: "Sivas olayları üzerine bir konuşma yapacak mısınız?"

SD: "Hayır."

CA: "Bir değerlendirme filan?"

SD: "Hayır, yapmam. Fikret Bilâ dün sormuştu; 'Paniğe kapılmaya falan gerek yok'. Milliyet'in içine bir yere sıkıştırmışlar. Paniğe gerek yok. Bunların içinden devlet çıkar. Zaten böyle hadiseler oldu mu, herkes her şeyi bir kenara bırakıyor, kimisi polis müdürü oluyor, kimisi vali oluyor ve böyle... O anın içinde yaşayan adam sen değilsin ki... Yani burada üzerinde durulacak olan şu: Burada halk birbirine düşmemiştir."

CA: "Yani Alevi-Sünni kavgası değil."

SD: "Kavgası değil. Böyle olsa facia olurdu. İki; güvenlik kuvvetleri halka ateş etmemiştir. Bunu yapabilirdi. Güvenlik kuvvetleri halka ateş etseydi yüzlerce ölü olurdu. Çünkü o kalabalık, televizyonda görüyorsun, çılgın bir kalabalık. Şimdi, yapmadıkları bir şey. Otelden o aşağıdaki adamları boşaltmamaları... Otelin üst katları yanmamış. Eğer üst katlara çıksaydı, belki adamlar kurtulurdu ama panik esnasında kimin aklına gelecek o? Üst katların yanmayacağı ne malum? Onu ben sordum valiye; dedi ki, 'Mümkün değil dışarı çıkması, dışarısı öyle bir abluka içerisindeydi ki, dışarı çıkanı linç ediyorlardı' dedi. 'Böyle korkular vardı' dedi. 'Öyleyse nasıl kurtardınız Aziz Nesin'i?'

İşte oradan merdiven, bilmem neyle almışlar. 'Diğerlerini de alsaydınız ya'. 'Alamadılar' dedi.

Ve... İtfaiyeye su sıktırmamışlar, iyi mi?

CA: "Halk? Orada toplananlar?"

SD: "Orada toplananlar!"

CA: "Galiba belediye reisi de kötü rol oynamış?"

SD: "İyi işte. Hepsi yani birbirini... Ama münferit bir olaydır. Bence fevkalade kötü bir olayda, münferit bir olay olması, meselenin çözümünü kolaylaştırır."

CA: "Zaten öyle de... Gazetelerde öyle değişik yorumlar çıkacak ki... Siz bir değerlendirmeye girmeyin."

SD: "Hayır, ben girmiyorum. Yalnız tamamen bunu da devlete yüklemenin alemi yok canım. Amerika'da da oluyor böyle hadiseler. Avrupa'da da...

Yani bu ne devletin ne de rejimin zafiyetini gösteren bir olay değil ve kendi şartları içinde mutalaa edilmek lazım. On bin kişinin karşısında kaç tane polis, kaç tane asker olacak da ne yapacak? Yani onlar o kadar kolay şeyler değil.

Hemen devleti değil, bu olayda ne aksıyorsa onu tenkit edin. Tümüyle devleti karalamanın manası yok ki..."

CA: "Ama bizdeki manşette öyle; 'Devlet seyirci kaldı'."

SD: "Her zaman lazım olacak olan devleti bence, basit bir meselede, bir münferit meselede basit olmasa bile münferit bir meselede yerden yere vurmanın manası yok ki...

Yarın başka bir yerde, başka bir olayda yine lazım devlet."

CA: "Bakalım, olaylar nasıl gelişecek?"

SD: "Bunlar yavaş yavaş durulur, kaybolur gider canım. Hangi mesele kaybolup gitmedi ki?.."

CA: (Güler) "Türkiye burası, değil mi?"

5 Temmuz 1993

SD: " Şaşırtıcı bir olay yani. Ondan sonra çırpınıyor Aziz (Nesin) 'Tahrik mahrik etmedim ben'. Eee, peki birader, orada (Sivas-madımak olayları) her şey kendiliğinden mi oldu bunların hepsi? Yapanların hepsinin Allah cezasını versin."

CA: "Evet!"

SD: "Vahşi herifler. Onlara hak vermeyelim, tamam da, durup durduğu yerde olmadı ki bu iş. Karıştırmayın şu Türkiye'yi birader!"

CA: "Hükümet, belli oldu ki bu işlere hakim olmayacak efendim. İçişleri Bakanı, işte, biliyorsunuz. Ne dediğini galiba bilmiyor. Başbakan deseniz, Van'la Sivas'ı karıştırıyor."

SD: "Çok büyük ayıp."

7 Temmuz 1993

SD: "Tabii, 10 bin kişinin üstüne silah atmak pek mümkün değil, kolay değil. Ama herkesin dediği, ben de aynı şeyi sormuştum: 'şu oteli niye boşaltmadınız?"

CA: "Evet."

SD: "Boşaltamamışlar anlaşılan."

CA: "Orada bir hata var efendim."

SD: "Onun dışında pek fazla Sivas'ta söylenecek bir şey yok. On bin kişiye ne yaparsınız? On bin kişiye silah atarsanız bence çok yanlış bir şey olur."

CA: "Erdal Bey bir iddiada bulundu. Vali asker çağırmış. Zamanında gelmemiş, geç gelmiş. Kahramanmaraş'ta olduğu gibi."

SD: "Yok, ben onu tahkik ettim. Ondan benim haberim oldu."

CA: "Peki nedir efendim?"

SD: "Orda asker... Orda şey yok. Böyle talimli bir asker yok. Genelkurmay Başkanına sordum; 600 tane asker varmış. 'İstediğin anda al' demişler. Zaten askere silah vermezlermiş. Asker var ama 600 tanesi işe yarayan adam. Onu da vermiş adamlar."

CA: "Yani bir ihmal yok."

SD: "Hayır, yok. Tahkik ettim."[16]

"Hükümet zorbalarla anlaşmaya çalıştı"

Sivas'ta yaşanan olayları toplumsal bir patlama olarak görmediklerini belirten Baykal, "Sivas'ta yaşanan olaylar kesinlikle organize, yönlendirilmiş hareketlerdir. Vali'nin açıklaması da bu yöndedir" dedi.

Sivas olaylarından dolayı hükümeti de suçlayan Baykal, bu olaylar da Başbakan'ın, İçişleri Bakanı'nın da sorumlu olduğunu belirterek "Vali Ankara'dan talimat alarak hareket etmiştir, dolayısıyla tek sorumlunun yerel yöneticiler olması olanaksızdır. İktidarın bu konudaki bilgisizliği de dayanılmaz bir noktaya gelmiştir" dedi.

Hükümet sokak zorbalarıyla anlaşmaya çalışarak olayları yatıştırmaya çalıştığını, heykelin kaldırılması pazarlığının da bu zorbalarla yapıldığını söyleyen Baykal, "Onların gönüllerini hoş tutarak sonuç alabileceklerini sandılar. 36 ölünün sorumluluğunu da böyle üstlenmiş oldular" dedi.[17]

MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş, yaptığı yazılı açıklamada, Türkiye'de herkesin eşit haklara sahip olduğunu kaydederek aynı

---

[16] Cüneyt Arcayürek, *Büyüklere Masallar Küçüklere Gerçekler-5, Etekli Demokrasi*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2001.

[17] *Milliyet*, 6 Temmuz 1993

yerde yaşayan ve aynı kederi paylaşan insanları birbirinden ayırmak ve birbirine düşman yapmak isteyen mihrakların oyunlarına gelinmemesini istedi.

ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz, "Yüzde 99'u Müslüman olan Türkiye'de, halkımızın dini duygularını rencide eden, dini değerlerle alay eden bir konuşmacıya karşı tepkisiz kalmışsa, milletin devletin o valisine güvenmesini bekleyemezsiniz"[18] şeklinde konuşurken, olayı daha sonra "Bir futbol maçında bile olabilecek bir olay" şeklinde değerlendirdi.

Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu da Aziz Nesin'in konuşma ve davranışlarıyla halkı tahrik ettiğini söyleyerek "Aziz Nesin hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 149-2'nci maddesine göre kanuni işlem yapılmalıdır" diye konuştu.[19]

TBMM Başkanı Hüsamettin Cindoruk "Devlet şiddeti bertaraf etmek zorundadır. Devlet tarafsız bir otoritedir. Ancak, devletin tarafsızlığı yeterli değildir. Devletin kifayetli de olması gerekir. Hem tarafsız hem dinleyici, caydırıcı olmak zorundadır. 38 vatandaşın yakılmasına imkan veren bir devlet otoritesi, tarafsız da olsa yetersizdir"[20] dedi.

SHP Genel Sekreteri Cevdet Selvi katliamın mezheple, inanç zedelenmesiyle ilgisi olamayacağını kaydederek şunları söylüyordu:

> "Kubilay'dan bu yana her fırsatta vahşetle laik cumhuriyete saldıran şeriat özlemcilerinin nasıl bir düzen peşinde oldukları bir kez daha gözler önüne serilmiştir."

Selvi, Bakanlar Kurulu toplantısının ardından Başbakan Çiller ve İçişleri Bakanı Gazioğlu'nun "Aziz Nesin tahrik etmiştir" doğrultusundaki açıklamalara "Hiçbir neden ve gerekçe bu olayı hafifletemez, mazeret gösterilemez" yanıtını verdi.[21]

CHP Genel Sekreteri Ertuğrul Günay da, olayları yaratanları "çapulcu" olarak niteleyerek, "Hangi ihmal, hangi tahrik olursa olsun sokağa dökülüp beğenmedikleri düşüncelerinden birtakım insanları öldürmeye, yakmaya, yok etmeye kalkanlar Türkiye Cumhuriyeti

---

[18] *Türkiye*, 4 Temmuz 1993
[19] *Türkiye*, 5 Temmuz 1993
[20] *Cumhuriyet*, 10 Temmuz 1993
[21] *Milliyet*, 4 Temmuz 1993

yurttaşı olamazlar" dedi. CHP Grup Başkanvekili Ali Dinçer, Sivas'ta meydana gelen olayları militan grupların planladığını öne sürerek, devlet yetkileri tarafından önlem alınmamasının gruba cesaret verdiğini belirtti.[22] İP Genel Başkanı Doğu Perinçek ise "Sivas katliamı devletin gözetiminde ve himayesinde başlamış ve hoşgörü ile bitirilmiştir" yorumunu yaptı.

"Nazilerden farkı yok"

Kültür Bakanı Fikri Sağlar, Sivas katliamını kınayan bir basın açıklaması yaparak, "Böylesi vahim bir saldırıyı ve katliamı gerçekleştiren gözü dönmüş canilerin, Almanya'da yurttaşlarımızı yakan Nazi kalıntılarından hiçbir farkı yoktur" dedi.

Yaşananlar karşısında utanç ve azap duyduğunu vurgulayan Sağlar, "Aralarında sanat ve düşün adamlarımızın da bulunduğu 36 yurttaşımızın hayatını yitirmeleri, çağdaş demokratik ve laik bir Türkiye düşüncesini savunan herkesi utanç ve acıya boğmuştur" diye konuştu. Sağlar, Türkiye'nin aydın, sanatçı ve düşün adamlarının bu denli sorumsuzca ve hoyratça harcama lüksüne sahip olmadığını sözlerine ekledi.[23]

"Kimse günah keçisi aramasın"

RP Grup Başkanvekili Oğuzhan Asiltürk, düzenlediği basın toplantısında Sivas'taki olaylardan önce Aziz Nesin'i sorumlu tuttu; yangını dışarıdan gelip ortalıkta "cirit" atan, ancak halkı tahrik edemeyen bir grubun çıkardığını söyledi.

Devletin yeterli önlemi almadığını belirten Asiltürk, RP'li belediye başkanına olayları önlemek için gösterdiği çaba nedeniyle teşekkür edilmesi gerektiğini, Nesin'e vurduğu öne sürülen Belediye Meclis Üyesi Cafer Erçakmak'm ise yardım etmek istediğini, yapılacak araştırmadan sonra iddiaların doğru çıkması halinde Erçakmak'ı partiden ihraç edebileceklerini söyledi. Asiltürk, bir günah keçisi arandığını savundu.[24]

---

[22] *Sabah*, 5 Temmuz 1993
[23] *Aydınlık*, 5 Temmuz 1993
[24] *Milliyet*, 6 Temmuz 1993

"Olayların ardında dış güçler var"

Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, Sivas olayının gerisinde "İran kökenli bir şey" aranması gerektiğini belirtiyordu. Din konusunun çok hassas olduğunu söyleyen Yılmaz, Aziz Nesin'in konuşmasında Alevileri de tahkir edip, küçümsediğini ifade ederek şunları söylüyordu:

> "Tabii, sivri konuşmalar olmuş. İşte, 'bin senelik kitaba güvenilmez' gibi bir takım laflar etmiş kendisi, zaten biliyorsunuz Aziz Nesin'in fikrini zikrini. Tabii bu tür hadiseleri bizim tasvip etmemiz mümkün değil. Cana kıymak dinimizde günah sayılmıştır. Ne olursa olsun kan akıtmak hiçbir zaman tasvip edilmez. Fakat böyle bir sıkıntılı zamanda Aziz Nesin'in de böyle sivri laflar etmesi oradaki vatandaşları harekete geçirmiş. Tabii din konusu hassas bir konu."[25]

"Büyük bir duyarsızlık"

Pir Sultan Abdal Kültür ve Tanıtma Derneği yayımladığı bildiride "Şeriatçılar, kafatasçılar, yerel basın ve belediye, Aziz Nesin'i bahane ederek, günler önceden hazırlayarak, on saat sürdürerek, konuklarımızı vahşice katlettiler" sözleriyle öldürülenlerin adlarını verdi.

"Katliamdan Kurtulan Pir Sultan Gençleri" imzalı bir başka bildiri de şöyleydi:

> "Sivas katliamı, ne salt Aziz Nesin'e, ne de salt Aleviler'e karşı tepkinin ürünüdür. Tepkinin asıl kaynağı, Türkiye'nin devrimci ve laik dinamiklerine karşı duyulan ilkel kin; ekine, sanata ve özgür düşünceye karşı hoşgörüsüzlüktür. Katliamın başlangıcından ve gelişiminden haberi olmalarına karşın, kuşatmada kaldığımız sekiz saat boyunca kılını kıpırdamayan, büyük bir duyarsızlık örneği sergileyen, her zaman her yerde bulunduğunu ısrarla vurgulayan, ancak işlevini bir türlü yerine getirmeyen hükümeti ve sorumluluklarındaki devlet organlarını kınıyor, gerici-faşist güçleri ve onların Sivas'taki maşalarını lanetliyoruz. Kamu vicdanı, katliamı onaylayıcı açıklamalarıyla bizi bir kez daha dehşete düşüren başta İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu olmak üzere, Başbakan Tansu Çiller'i ve

[25] *Cumhuriyet*, 4 Temmuz 1993

Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'yü yargılamaya çağırıyoruz. Şehitlerimizin anısı önünde saygıyla eğiliyoruz."

Olay yeri keşif tutanağı

Sivas Cumhuriyet Başsavcılığının 3.7.1993 tarih ve 1993/2212 hazırlık nolu olay keşif tutanağı şöyleydi:

2. 7.1993 günü Sivas İl Merkezinde meydana gelen toplu olaylarda Sivas Madımak Oteli'nde büyük hasar meydana geldiğinin ve çıkan yangın SONUCU ÇOK SAYIDA şahsın ölmüş olduğunun savcılığımıza ihbarı üzerine olay yerinde gerekli tespit işlemleri yapmak üzere olay yerine ben, C. Savcısı Osman EMEKSİZ, Z. Katibi İdris COŞKUN, Hizmetli Mehmet SARIGÜL olduğu halde bilirkişi olarak seçilen Kemal DÖNMEZ, Samet HAKKARİ, Cihat GENCER, Remzi ŞAHİN ile birlikte emniyete ait oto ile 03.07.1993 günü saat 10:00'da otele gelindi.

Olayın Sivas İl Merkezinde Hükümet Meydanına 150 m. kadar uzaklıkta, Afyon Sokak üzerinde bulunan Madımak Oteli olduğu anlaşıldı. Gerekli tespit işlemine başlandı.

Olay yerinde, otel sahibi Murtaza ÖĞÜTLÜ'nün oğlu olduğunu belirten Yaşar Öğütcü olduğu anlaşıldı. Gerekli ifadesi alınmak üzere huzura alındı.

İFADE SAHİBİ: Yaşar ÖĞÜTCÜ: Murtaza oğlu, 1955 doğumlu olduğunu, Sivas Madımak Oteli sahibinin oğlu olduğunu söyledi, soruldu:

Dün, yani 2. 7.1993 günü, saat 14.00 sıraları, ben otelde idim. Aşağı yukarı 300-400 kişilik bir grup bağırıp çağırarak otelin önüne geldiler. Anında olay yerinde polisler belirdi, ancak grup çok kalabalıktı. Grubun bu şekilde bağırıp çağırmaları saat 20:30'a kadar sürdü. Zaman geçtikçe, kalabalık 3-4 bin kişilik bir grup oluşturdu. Bu grup, Aziz NESİN'i isteriz, burası Aziz NESİN'e mezar olacak, yak yak Allah'u Ekber nidaları ile bağırıp çağırıyorlardı. Gruptan 25-30 kişilik bir kalabalık önce taş atarak lobinin bulunduğu kattaki tüm camları kırdılar. Arkasından içeriye girerek, içeride bulunan tüm eşyaları kırıp döktüler. Yine o kadar kalabalık başka bir grup, lobinin üstünde bulunan kahvaltı salonuna, ayrıca 20-25 kişilik bir grup da restorana girdi. Polis bu gruplara müdahale edip dışarıya çıkardı, ancak gruplar halinde diğer şahıslar içeriye

giriyorlardı. Dışarıda kalan 20-25 kişilik bir grup da otelin hemen önünde bulunan arabaları devirdiler. Arabaların benzin depo kapaklarını açarak yan yatırıp depodaki benzinleri asfalt beton üzerine döktüler. Otele girip çıkan gruplardan bazıları da otel içinde buldukları kablo, çamaşır gibi bezleri alıp dışarıya çıktılar. Bu bezleri arabalardan dökülen ve yere yayılan benzinle ıslatıp içeriye girerek 3 ayrı yığınak haline getirdikleri ve kırıp döktükleri eşyaların üzerine atıp ateşe verdiler. Ayrıca, dışarıda kalan bir kaç bin kişilik grup da otelin camlarına büyük taşlar atarak kırdılar. Tüm camları yere indirdiler. İçeriye yakmak için giren kişiler, yüzlerce kişi idi. Bu şahısları şu anda görsem tanımam mümkün değildir. Gördüğünüz gibi otelin ön odaların tamamı tahrip edilmiştir. Ayrıca otel önünde bulunan ve yakılan arabalardan 06 HK 912 plakalı oto da bize aittir. Tamamen yakılıp hasar meydana getirilmiştir.

Otel, iki yıldızlı turistik bir oteldir. Olay anında, içlerinde Aziz NESİN'in de bulunduğu, Ankara'dan gelen 53 kişi, ayrıca yine Ankara'dan gelen 20 kişilik folklor ekibi ile 2 personel ayrıca birkaç otel müşterisi daha olmak üzere, 80'e yakın müşteri vardı. Otel, 317 metrekare alana kurulmuş restoranı, lobisi lambri olan ve toplam lambri miktarı 700 metrekare ceviz kaplama olan bir oteldir. Hadise bu şekilde olmuştur. Olaya sebebiyet veren sanıkların yakalanarak cezalandırılmalarını isterim. Ayrıca, olay nedeniyle otelde 35 kişi hayatını kaybetmiştir, dedi.

Olay yerinde gerekli incelemeye başlandı:

Büyük hasarın, Madımak Oteli'nde meydana getirilmiş olduğu, ancak bu otelin sağında bulunan Kasımoğullarına ait işhanı olarak kullanılan binanın 7 katının da camlarının tamamen kırılmış olduğu, yine bu binanın hemen bitişiğinde bulunan, yanlış oldu, alt katında bulunan Özlem Lokantası'nın da ışıklı tabelasının kırılmış olduğu anlaşıldı.

Yine Madımak Oteli'nin solunda bulunan Madımak yazıhanesi ile çay ocağının camlarının kırılmış olduğu, dışardan kontrol edildiğinde Madımak Oteli dışındaki bu binaların sahiplerinin olay yerinde bulunmadıkları, kapılarının kilitli bulunduğu, kırılan camlar dışında herhangi bir hasarın bulunmadığı anlaşıldı.

Otel önünde bulunan arabalar incelendiğinde, 323 Mazda 1991 model plakası sökülmüş otonun tamamı ile yanmış, bir daha kullanılmayacak hale getirir şekilde yanmış olduğu görüldü.

Yine otel önünde bulunan 06 HK 912 plakalı 1972 model Ford markalı arabanın da yine tamamiyle yakılarak hasar görmüş olduğu,

Otel önünde bulunan HGC 039 plakalı Fiat UnoSX otonun da yine devrilme sonucu tamamen hasara uğratılmış olduğu,

Her üç araca ait benzin depoları kontrol edildiğinde, yanarak hasar gören 06 HK 912 plakalı oto ile plakası sökülüp atılmış Mazda 323 otonun, benzin depolarının depo kapaklarının üzerinde olmadığı depolarında da benzin bulunmadığı, ancak devrilerek hasar gören HGC 039 plakalı otonun depo kapağının üzerinde olduğu ve deposunda benzin bulunduğu tespit edildi.

Otel önünde hasarlı arabalardan başka, bir adet itfaiyenin tedbir olarak beklemekte olduğu, itfaiye görevlilerinin araçları başında beklemekte oldukları görüldü.

Otel önünde, ayrıca otel içerisinde kırılıp parçalanmış, bir kısmı yakılmış masa, sandalye, mangal, avize ve lambri parçaları olduğu, tamamiyle kullanılamaz hale gelmiş oldukları tespit edildi. Otelin birinci katma birlikte girildi. Öncelikle birinci, yani zemin katta bulunan lobiye girildiğinde, lobideki tüm eşyaların kırılıp yakılmış oldukları, kartonpiyerin tamamiyle çökmüş olduğu, lambrilerin tamamiyle kullanılamaz duruma gelmiş oldukları anlaşıldı ve yangının burada çıkarılmış olduğu gözle görülür şekilde gözlendi.

Kafeterya kısmına geçildi:

Yine kafeteryanın da tüm camlarının kırılmış, çevrelerinin indirilmiş olduğu, tüm lambrilerin yanmış olduğu, zeminde bulunan halıflekslerin ıslanma dolayısıyla kullanılamaz duruma gelmiş olduğu görüldü. İçeride bulunan ve müştekinin iddiasına göre 40 masa 160 sandalye olduğu söylenen tüm eşyaların tamamen önce kırılıp sonra yakılmış olduğu gözlendi. Alçı kartonpiyerlerin tamamiyle yanmış, bu yanma sonucu çökmüş olduğu görüldü. Restoranda bulunduğu söylenen ses düzeni, org ve anfilerin, ayrıca kristal avizelerin tamamının da tahrip edildiği yerlere atılıp bazılarının da otel önüne, dışarıya atıldıkları tespit edildi. Restoranın asma katına çıkıldı, aynı hasarların orada da yapılmış olduğu ve tüm eşyaların tamamiyle yanmış olduğu görüldü.

Restorana ait olup tuvalet, mutfak olarak kullanılan bodrum katına inildiğinde, buranın herhangi bir hasara uğratılmadığı, herhangi bir kırık dökük eşya bulunmadığı, ancak itfaiyenin sıktığı suyun

bodrum katma dolduğu, bu nedenle halıların ıslanmış, kirlenmiş oldukları tespit edildi.

Lobinin hemen üst katında bulunan kahvaltı salonuna çıkıldı. Salonda bulunan müşteki tarafından içeride bulunduğu iddia edilen 7 masa, 26 sandalye, 15-20 kadar küçük sandalyenin ve televizyonun tamamiyle yanmış ve kullanılamayacak hale gelmiş oldukları görüldü.

Kahvaltı salonunda da lobi ve restoranda olduğu gibi yine kırılıp parçalanan eşyaların küme haline getirilip ateşe verildikleri anlaşıldı. Dolayısıyla, otelde meydana gelen yangının lobi, restoran ve lobi üstündeki kahvaltı salonunda olmak üzere 3 ayrı noktadan başlatılmış olduğu, müştekinin iddiası da nazara alınarak gözlendi.

2. Katta, yatak odalarının bulunduğu cephede bulunan tüm yatak odalarının camlarının kırık olduğu, odanın zemininde elma, portakal türünde hatta çok daha büyük taşlar olduğu, bu taşların dışarıdan atılan ve camı kırıp içeriye düşen taşlar olduğu anlaşıldı. Ayrıca ön odalardaki perdelerin tamamen yanmış olduğu, odalardaki televizyonların yine yakılıp tamamen kullanılamaz hale gelmiş oldukları görüldü.

3. Kata çıkıldığında, yine ön odalardaki tüm camların kırılmış, perdelerin yanmış olduğu, odanın zeminlerinde iri taş parçalarının bulunduğu görüldü.

4. Kata çıkıldığında, yine ön taraftaki tüm camların kırık, perdelerin yanmış olduğu görüldü. Çatı katına çıkıldığında, çatının tamamiyle yanmış, odada bulunan eşyaların tamamiyle hurda haline gelmiş olduğu, saç olan çatısının tamamiyle çökmüş olduğu görüldü.

Çatı katının tamamiyle ve kuvvetli şekilde tutuşmuş olması nedeniyle, çatı katının hemen altındaki 4. katta hasarın daha fazla olduğu gözlendi.

Müşteki Yaşar Öğütücü huzura alındığında, toplam zararın 5-6 milyar civarında olabileceğini ancak kesin olarak birşey söyleyemeyeceğini, otelin sigortalı olduğunu söyledi.

Tespit ve müteala işlemleri için bilirkişiler huzura alındı:

Bilirkişi Kemal DÖNMEZ: Cavit oğlu, 1952 doğumlu, Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü'nde makine mühendisi olarak görev yaptığını söyledi.

Bilirkişi Samet HAKKARİ: Ali oğlu, 1945 doğumlu, Köy

Hizmetleri İl Müdürlüğü'nde inşaat mühendisi olduğunu söyledi.

Bilirkişi Cahit GENCER: Celal oğlu, 1963 doğumlu, TEK'de elektrik mühendisi olduğunu söyledi.

Bilirkişi Remzi ŞAHİN: Burhan oğlu, 1946 doğumlu olduğunu, Sivas İtfaiye Müdürü olduğunu söyledi.

Her dört bilirkişi de huzura alındı. Kendilerine teknik bilirkişi olarak seçildikleri hatırlatıldı, usulen yeminleri yaptırılıp soruldu:

Teknik Bilirkişi Kemal DÖNMEZ: Makine mühendisi olmam nedeniyle bu işlerden anlarım. Otel önünde bulunan tamamiyle yanmış 323 Sedan Mazda ile 06 HK 912 plakalı otolar tamamiyle yanmış kullanılmaz hale gelmiştir. Bu iki otonun, benzin depo kapakları bulunmamaktadır benzini olay anında dökülüp boşaltıldığı anlaşılmaktadır. HGC 039 plakalı oto ise tamamiyle hurda haline gelmiştir. Kullanılabilmesi için çok büyük masraf gerektiği, her üç arabada da tahminime göre 350 milyon civarında zarar vardır. Belirttiğim gibi iki araba yakılarak ateşe verilmek suretiyle, bir araba da devrilmek suretiyle hasara uğratılmıştır, dedi.

Bilirkişi Samet HAKKARİ: Benim yaptığım tespitlerime göre, yangın otelin alt bölümünde, eşyaların kırılıp tutuşturulmak suretiyle, ateşe verilerek yakılması sonucu ortaya çıkmıştır. Otelde çok büyük hasar vardır. Tahminime göre yangın ve tahribat sonucu 5 Milyar TL civarında masraf, yanlış oldu, zarar vardır, dedi.

Bilirkişi Cahit GENCER: Benim yaptığım tespitlere göre de, yangının elektrik tesisatı ile ilgisi yoktur, yani yangın elektrik kontağından çıkmış olamaz. Zaten ben, elektrik kurumunda görevli olduğum için biliyorum, yangın çıktığında bir arıza nedeniyle elektrikler kesilmişti. Yangının otelin alt katından başlatıldığı, içerideki kırılan eşyaların yığınak haline getirilip ateşe verilmesi sonucu ortaya çıkartıldığı açıkça görülmüştür. Otelde bulunan asansör, televizyonlar, santral gibi raporumda da tekerüaltı belirteceğim eşyalar tamamiyle tahrip edilip kullanılamaz hale getirilmiştir. Benim tespitlerime göre, elektrik tesisatı ve elektrikli cihazlar yönünden 500 milyon kadar bir zarar vardır, dedi.

Bilirkişi Remzi ŞAHİN: Yaptığımız tetkiklere göre, yangın otelin alt katında bulunan lobi, restoran ve kahvaltı salonu olmak üzere üç ayrı noktada, kırılıp dökülen eşyaları yığınak haline getirip, dışarıda bulunan otoların depolarından dökülen benzinin bezlere

bulaştırılıp tutuşturulması sonucu çıkarılmıştır. Yangın sonucu 35 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir.

Yangının alt kattaki üç noktadan çıkartıldığı kesindir. Yangından önce, zaten biz, tedbir olarak otel önünde görevli idik. Şahıslar yangını alt katta başlattılar. Kanaatimce alt katta çıkan yangın dumanı yani karbondioksit üst katlara çıkmış ve otelde bulunan 35 şahsın ölmesine neden olmuştur. Olaya anında tarafımızdan müdahale edilmiş, otel müşterilerinin çoğu sağ olarak çıkartılmış, ancak 35 kişi hayatını kaybetmiştir, dedi.

Her dört teknik bilirkişi beyanlarımız ve kanaatimiz bundan ibarettir, tahsilatlı raporumuzu ayrıca savcılığa ibraz edeceğiz dediler. Kendilerine kesin raporların verilmesi için 48 saatlik mehil verildi.

Her ne kadar otelde meydana gelen yangın sonucu 35 şahsın ölmüş olduğu bilinmekte ise de, otelde ölen tüm şahısların daha önce G.Ü. Tıp Fakültesi, S.S. Kurumu Hastahanesi ve Sivas Numune Hastahanesi morglarına kaldırılmış oldukları, bu nedenle bina içinde herhangi bir ceset olmadığı anlaşıldı.

Olay yerinde şimdilik başkaca yapılacak işlem kalmadığından tespit işlemlerine son verildi, birlikte imza altına alındı."

Kurtulanlar anlatıyor

Sivas Kültür Merkezi'nde Nâzım Hikmet'in 'Umut' oyununu sergiledikleri sırada, yetkililerin ve polisin kendilerini önce sessiz olmaları, sonra da oyunu durdurmaları için uyardığını anlatan Can Şenliği Tiyatrosu oyuncusu Haldun Açıksözlü, polislerin kendilerini otele girmeye teşvik ettiğini söyledi. Semah ekibinde bulunan Ertan Kartal, 3-4 kişinin polisin kordonunu aşarak otelin lobisine girdiğini, bir süre lobide bulunan sütunları yıkmaya çalıştıklarını, sonra da benzin dökerek oteli ateşe verdiklerini söyledi. Cevat Geray ise yaşadığı dehşet saatleri şöyle anlatıyordu:

"Şans eseri kurtulduk karımla. Olay çok üzücü gelişti. Cuma namazından çıkan gruplar önce Kültür Sarayı'nın orada toplanmışlardı. Biz o ara oteldeydik. Önümüzden büyük bir grup geçti bağıra çağıra. Polisin tedbir alabileceğini düşündük. Kültür Sarayı'na taşla sopayla saldırmışlar. Sonra otelin önüne geldiler.

Aziz Nesin'in otelde olduğu biliniyordu. İlk sloganları 'Vali istifa' idi. Sonra 'Şeytan Aziz', 'Sivas Aziz'e mezar olacak' sloganları atılmaya başladı. Biz hâlâ oteldeyiz. Püskürtüldüler, sonra tekrar toplandılar. Biz o ara oteli terk edebilsek bunlar olmayacaktı. Ama gerçekleşmedi. Anlaşılan güçleri bizi koruyacak kadar değildi. Kalabalık giderek büyüyordu. Valiyle görüştüm. Bu, ona karşı da bir hareketti. 'Aziz Bey'le bizi buradan tahliye edin, güvenliği sağlayın, ne olacağı belli değil' dedik. Bu sırada camlar kırılmaya başladı. Canımızı kurtarmak için barikatlar kurduk. İlk savunma olarak yaptık bunları. Yapacağımız bir şey yoktu. 'Yangın söndürücüleri kullanırız' dedik.

Bir tek Kalaşnikoflu sivil koruma görevlisi vardı. O da silahını kullanamazdı. Kalabalık gittikçe büyüyordu. 'Sivas'tan, Tokat'tan takviye geliyor, bekleyin' dediler. Asker sayısı iki mangayı geçmezdi. Taş atılınca asker başını eğiyordu. Onlar da hazırlıklı değildi.

Arabalar gaz dökülerek yakılmak istendi. Birincisini polis engelledi. Ama sonra başardılar ve saat sanıyorum 19.30 sularına gelindiğinde hem elektriklerimiz hem dışarıya bağlantımız kesildi.

Bu arada içeriye yanan bezler attılar. Ama yanımızdaki gençler bunu engellediler. Biz hiç değilse Aziz Abi'nin kurtarılmasını istiyorduk. O istemedi. Onu bir başka odaya sakladık. Ama o da bizimle koridorlarda savaşmak için hazırlandı. Savaşmak diyorum çünkü insan canını kurtarmak durumunda kalıyor. Saat 19.30 sıralarında bunlar iyice girdiler. 19.45 filandı.

Camlar kırıktı, içeriye istediklerini atabilirlerdi. Biz birinci ve ikinci katların merdiven başlarında duruyorduk. Alt katlardan duman gelince biraz heyecanlandık.

Saat 20.00 sıralarıydı. Karımla birlikte binanın arkasındaki binaya atladık. Birkaç metre yükseklikteydi. Atlayabilen birkaç kişiyle bir eve girdik. Sami Karaören'le Cahit Külebi'nin kaldığı yeri biliyorduk. Polis otelin önündeki kalabalığı dağıtmadı. Polisin barikat kurmanın ötesinde bir etkinliği yoktu. Kültür Park'ı basanlar polis otosunu almışlar oradan ezan okumuşlar. 'Biz de Müslümanız' gibi polislere karşılık vermişler.

Göstericiler arasında her kesimden insan vardı. Esas işi orta yaşlı grup yaptı."[26]

[26] *Cumhuriyet*, 4 Temmuz 1993

Sivas Emniyet Müdürlüğünde 34 kişiyle birlikte bekleyen sanatçı Arif Sağ, olayları 150-200 kişinin başlattığını belirterek "Cuma namazından sonra kalabalıklaştılar. Eğer başta durdurulsaydılar bu olaylar olmayacaktı. Güvenlik güçleri, otel yanana kadar müdahale etmediler. Seyrettiler" diye konuştu.

Olayların Aziz Nesin'le dinci grupların çatışması olmadığını, on binlerce insanın özgür düşünceye, demokrasiye ve cumhuriyet ilkelerine karşı ayaklandığını söyleyen Cengiz Gündoğdu "Nesin olmasaydı da bu olaylar yaşanacaktı. On saat süren saldırı sırasında tek bir dükkana bile taş atılmadı. Saldırı çok önceden ciddi bir şekilde programlanmıştı" diyordu.

Pir Sultan Abdal Tiyatro Topluluğu'ndan Olgun Şensoy, gözlemlerini şöyle aktarıyordu:

> "Şenliklerin ilk günü oldukça coşkuluydu. Konuşmalarda, etkinliklerde tahrik edici hiçbir şey yoktu. Aziz Nesin'in konuşması da öyleydi. Hatta konuşmasından sonra Sivas valisi, Nesin'i tebrik etti. İlk gün öğleden sonra kitap standları da sakindi. Yalnızca burada Nesin'e bir laf atıldı. Hepsi bu kadardı.
>
> Ertesi gün, sabahtan biz provamızı yaptık. Saat 14.30 sıralarında otele döndük.
>
> Şenlikler için Sivas'ta bulunan birçok kişi de can güvenliğini sağlamak amacıyla otele toplanmıştı. Semah grubu, tiyatro grubu, yazarlar, şairler, hepsi oradaydı. Tedirgin bir bekleyiş başladı. Bu sırada camiden çıkan grup, Sivas caddelerinde bir oraya bir buraya gidip geliyordu. Sanırım saat 16.00'a kadar, bizlerin otelde olduğumuzu bilmiyorlardı.
>
> Otelde 10 kadar polis memuru zaten vardı. Grubun saat 16.00'dan sonra otele yönelmesiyle polis sayısı da arttı. Ama, o kalabalık karşısında, sayıları yetersizdi. Daha sonra jandarma birlikleri de geldi.
>
> Biz otelin alt katında, lobideydik. Kalabalığın arttığını ve önlemlerin yetersiz olduğunu gördükçe, üst katlara doğru çıkmaya başladık. Bu sırada otel sürekli taşlanıyordu. Otelde bulunanlar sürekli Ankara'daki bazı parti yöneticileriyle telefon görüşmesi yapıp durumu anlatıyordu.
>
> Kalabalık, yer yer polis barikatını aşıp otele yaklaşmaya başladığında biz de bazı önlemler aldık. Yanımızdaki polis görevlisinin de önerisiyle otel girişinde, masa ve sandalyelerden bir barikat o-

luşturduk. Bazı sivil polisler durumumuzu izlemek ve gülmekle yetiniyorlardı. Kırık camlardan zaman zaman içeriye girmeye çalışan göstericiler, Aziz Nesin'in korumasının otomatik silahını görünce geri çekiliyorlardı.

Dışarıdan sürekli telefon geliyordu. Telefon, bizim kurduğumuz barikatın dışında kaldığı için yanıtlamak, konuşmak oldukça güçtü. Hava kararmaya başlamıştı. Dışarıdaki grup, sloganlar atmaya, oteli taşlamaya devam ediyordu. Bu sırada bazı asker ve polisler de yaralandı. Biz de bu sırada tamamen yukarı katlara çekildik.

Hava tam olarak karardığında, elektrikler kesildi. Tam bu sırada duman kokuları gelmeye başladı. Planlanmış bir şeyler olduğunu hissettik. Yangın çıktığını anladık. Otelde bir panik başladı. Göz gözü görmüyordu. Herkes kaçacak yer arıyordu. Ben bir odanın camından dışarı, otelin arka tarafına çıkış olduğunu gördüm. Arkadaşları çağırdım. Yaklaşık 30 kişi bu yoldan otel dışına çıktık. İki bina arasında bir tür havalandırma bölümündeydik. Karşımızda gördüğümüz bir büroya girmeye çalıştık. BBP'ymiş. Bizi kovdular, "girdiğiniz yerden çıkın" dediler. Ellerinde sopalar vardı. Orada beklerken birden fikir değiştirip, bizi çağırdılar. Kuşkuyla girdik içeri. Bize iyi davrandılar. Ancak, içeride kalan arkadaşlarımızı da getirmemize engel oldular."[27]

Cem Celasun: "Katliam adım adım gelirken Ankara'nın kılı kıpırdamadı. Bunun sorumlusu kim? Hocalar Cuma namazındaki hutbelerde olay çıkartılmasını tahrik ettiler. Saldırıya yönelik fetva verildi. Oteli taşlardan ezanı duyunca duruyorlardı. Ezan bitince taşlamaya devam ediyorlardı."

Elif Dumanlı: "Aziz Nesin medresedeki standda kitap imzalarken birisi geldi. 'Senin inkar ettiğin Allah, bir gün seni yakacak' dedi. Hemen Aziz Bey'i götürdüler, biz de standı kapattık."

Ali Rıza Koçyiğit: "En büyük korkumuz otelin yakılmasıydı. Polis yangın bitene kadar hiçbir şekilde müdahale etmedi. Belediye başkanı komutan gibiydi. 'Bunları, bunları yaptık, yapacağız, saygıyla duyurulur' anonslarıyla kalabalığı otele daha da yaklaştırdılar. Elinde telsiz olan takım elbiseli komiser aracılığıyla dışarıdan birkaç tane polis göndermelerini istedik. Hiç değilse resmi elbiseli birini görsünler, içeriye girmesinler diye. Onlarca polisin gözümü-

[27] *Cumhuriyet*, 4 Temmuz 1993

zün önünde dolaştığı yerde bize verilen cevap 'Yeterli elemanımız yok' şeklinde oldu. Hiçbir müdahale yapılmadı, herkes bu yangının çıkması, bu insanların ölmesi ve bu işin de kapanması için uğraşıyordu."

Mehmet Özer: "İlk saldırıda kültür merkezinin önündeki Ozan Anıtı da parçalandı. Zaten kültür merkezinin bulunduğu yere saldırganlar 1.5 km'lik yolu polis eşliğinde geldiler. Polis saldırganları durdurmak yerine, bize 'İçeri girin sizi görüp tahrik oluyorlar' dedi. İçeri barikatlar kurmaya karar verdik. Kapı ve pencereleri kapattık. Yaralılar hastaneye götürüldü. Saldırıyı sakallı, yılan yüzlü, sarıklı bir adam yönetiyordu.

Sivas'ta arkamızda 35 arkadaşımızı ölü olarak bırakarak Ankara'ya yola çıktık. Yolda bize eşlik eden polis, 'Bu emniyetin yüz karasıdır. Önlenebilirdi. Ama yapmadılar. Valiye defalarca müdahale etmek istediğimizi söylediğimizde, hayır cop kullanmayın, güler yüzlü davranın, dedi. Zamanında vali emir verseydi sonuç bu olmazdı. Biz kendiliğimizden müdahalede bulunmadık. Ama canımızın yandığı noktalarda kendimizi koruduk' diye konuştu."

Demet Işık anlatıyor

Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Ankara Şubesi Başkanı Demet Işık şunları anlatıyordu:

"...Tam bir panik içindeydim. Diri diri yanacaktık. Bir kısım yukarı çıkmamız gerektiğini, bir kısım aşağı kata inmemizi önerdiler. Ancak inanılmaz bir gaz yükseliyordu. Duman ve gaz, bizi olduğumuz yerde hareketsiz bırakıyordu. Bir kısım arkadaşların yukarıya çıktığını, bir kısım arkadaşların aşağıya indiğini biliyorum. Ben ikinci kattaydım. Arkadaki odama gittim. Odadan dışarıya baktım. Hep aklım, yine de aşağı kattakilerin iki bina arasındaki aydınlıktan kurtarılabileceğini vurguluyordu. Pencereye çıktım. O sırada aşağı kattakiler dumandan ve yangından kaçmak için pencereleri açıp o aydınlığa çıkmışlardı. Eternit duvarı üzerine çekmelerini, öbür tarafa iterlerse çıkamayacaklarını söyledim. Eterniti kendi üstlerine doğru yıktılar. Onun üstüne çıktılar. Karşı binanın aynı seviyede olan pencerelerine gitmelerini söyledim. Pencerenin önüne geldiler. 'Camı kırıp içeriye girin' dedim. Camı kırmak için ellerini içeriye uzattılar. O sırada cam açıldı. İçeriden sopalı iki kişi

çıktı. Ve geri püskürtmeye çalıştılar. Küfrettiler. 'Allahsızlar, orospular gidin yanın' dediler. Önündeki genç kızlar yalvarıyorlardı. 'Nereye gidelim? Boğuluruz, yanarız' diyorlardı. Ama karşı taraf içeriye almıyordu. Sopa ile hücum ediyorlardı. En sonunda bir yaşlı adam geldi. Pencereleri açtı. 'Girin' dedi. Girmeye başladılar. Odadan çıktım. İkinci katın koridoruna geldim. Yukarıdakilere bağırdım. 'Aşağı inin, kurtuluyoruz' dedim.

Boğucu bir gaz ve alevler her yeri kaplamıştı. Yukarıdan hiç cevap gelmedi. Koridordan kimseyi kurtarayım, diye odamdan battaniyeleri taşıdım. Belki sarar aşağıya atarım, diye düşündüm. Hiç kimseyi bulamadım. Odama döndüm. Pencereye geldim. Kaçan herkesin karşı binaya girdiğini gördüm. Son iki kişi geliyordu. Birisi polisti, diğeri Ali Balkız'dı. Beni de almalarını bağırmayı dü-

şündüm. Ancak vazgeçtim. Ya beni kurtarmak için kaldıkları süre içerisinde alt katın yangını onları sarar ve üst kattan başlarına taş veyahut cam atarlar, yahut girdikleri yerin tekrar onları dışarıda bırakmak gibi bir niyetleri olabileceğini düşündüm. Vazgeçtim. Ve onların gidişini seyrettim. Son anda Ali Balkız, binaya bakmak için döndü. Kafasını kaldırdığında beni 2. katın penceresinde gördü. 'Demet Hanım, ne yapıyorsun, yanacaksın, atla' dedi. Ben, 'Buradan atlayamam' dedim. İçeri girmelerini söyledim. Ama kurtarmakta ısrar ettiler. 'Atla buradan' dediler. Bir kalas uzattılar. 'Kalası pencereye iyice daya, kalasın üstünden kendini at' dediler. Kalasın üstünden kendimi aşağıya attım. Ali Balkız, beni yakaladı, yere yuvarlandık. Hemen kalktık. İçeriye girdik."

Mehtap Yücel anlatıyor

Panorama dergisi muhabiri Mehtap Yücel, şenliğe katılanlar arasındaydı. Yücel, alevler içindeki otelden nasıl çıktılarını şöyle anlatıyordu:

"Otelin içine, yoğun bir gaz kokusu yayıldı. Saat sekize geliyordu. Bu kokunun nerden geldiğini anlamaya çalışıyorduk ki elektrikler kesildi. Koridor ve merdivenler, göz gözü görmez bir karanlığa büründü. Aşağıda gençler, içeri girmeye çalışanlarla mücadele ederken, genç kızlar dördüncü kata çıkarıldı. Ben o sırada üçüncü kattaydım. Bir toz bulutundan başka bir şey seçemiyordum. Artık cesaret ve umut, tümüyle tükenmişti

Birileri alt kattan, 'çantanızı alın, gidiyoruz' diye seslendi. Çantalarımızı alıp el ele tutuştuk. Birinci kata doğru indik. Birinci kata geldiğimizde, ani bir parlama, ortalığı aydınlattı. Birinci kattaki odalar yanmaya başlamıştı. Bez topaklarını gaza ve benzine bulayıp yakmışlar ve içeri atmışlardı. İçeride her şey zaten sentetikti ve bir anda yangın yayıldı, her yer dumana boğuldu. Bütün kontrolümüzü yitirmiştik. Herkes çığlık çığlığa bir çıkış yolu bulmaya çalışıyordu.

O sırada aşağıdan, 'İçeri giriyorlar' diye bir ses duyuldu. Birden, panik doruğa ulaştı. Sıcak ve duman, dayanılmaz haldeydi. nefes almakta güçlük çekiyorduk. Ben birinci katla ikinci kat arasındaki merdivenlerde kalakaldım. İkinci kata çıkanlar da korkunç bir alevle karşı karşıyaydılar. Artık çığlıktan başka bir şey duyulmuyor, alevlerden başka bir şey görünmüyordu.

Olaylar başlamadan önce, karikatürlerindeki 'devekuşu' simgesini ne kadar çok sevdiğini bana uzun uzun anlatan Asaf Koçak'm yanımda olduğun fark ettim. 'Üst kata çıkalım' dedi. Ben, yerimde çakılıp kalmıştım, çıkamadım. O çıktı ve orada öldü!

Birinci katın koridorundan, dipteki odlara doğru yürüdüm. O sırada hissettiğim, sonsuz bir yalnızlık duygusuydu, kendi kendime, 'bitti' dedim.

Herhalde artık nefes alamıyordum. Ama birden, bir serinlik çarptı yüzüme. Karanlığın içinde, bu serinliğe doğru yürüdüm. Vardığım yer, penceresi hava boşluğuna bakan bir odaymış. İçerde başkaları da vardı. Bu serinliği izleyip gelen 31 kişi, Sivas'tan canlı ayrılacaktı.

Bir süre sonra camlar açıldı ve içerdeki birkaç adam, bizi oraya almak yerine, küfredip bağırmaya başladılar. Ben, adamlardan birinin ellerine sarıldım, yaşamak için oraya girmem şarttı. Ama onlar bunu anlamıyormuşçasına, ellerine geçirdikleri sopalarla beni ve benimle birlikte boşluğa atlamış olanları ittiriyorlardı ısrarla... "Sizi buraya biz mi çağırdık, ne haliniz varsa görün" diyorlardı. Biz yine de ağlayarak yalvarmayı sürdürüyorduk. Oteldeki çığlıklar dinmemişti.

Tam o sırada, partinin il yöneticilerinden, 'yaşlı bir adam', pencerenin önüne geldi ve elini bana uzatıp, "gel kızım" dedi. 31 kişinin hayatını kurtarıyordu...."[28]

"Senaryo önceden hazırlanmış"

Katliamdan hemen sonra Sivas'a giden gazeteci-yazar Çetin Yiğenoğlu "Senaryo önceden hazırlanmış" diyor ve şunları anlatıyordu:

"Söylentiye göre çoğunluğunun yaşları 14-18 arasında değişen 150 kadar fanatik gencin başlattığı eylemler için cuma namazı sırasında 'Din elden gidiyor', 'Allahsız yazar Aziz Nesin'e ölüm' sloganlarıyla saldırıyı örgütlemişlerdi. Nitekim ilk eylemciler Meydan, Paşa ve Kale camilerinden cuma namazını kıldıktan sonra tekbir sesleriyle yola koyuldular. Bu camilerden çıkanların birleşmesi polis tarafından engelleniyordu. Ancak bazı polislerin eylemcileri bir arka sokakta serbest bırakması sonucu olaylar birden tır-

[28] *Panorama*, 7-13 Temmuz 1993

mandı. Polisin ilk barikatını kolayca aşmanın verdiği cesaretle yürüyen eylemciler, SHP il binasının bulunduğu Buruciye Medresesi'nin arkasına geldiler. Burada da polisin engeliyle karşılaşan aşırı dinci gruplar polise rağmen Kültür Merkezi'ne ulaştılar.

'Dedeler dışarı', 'Aziz'in ölümü elimizden olacak' diyen grubu yatıştırmak için bu kez Refah Partili Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu bir konuşma yaptı. Başkan grubun isteği üzerine Pir Sultan Abdal Kültür Derneği tarafından bir gece önce dikilen, elinde saz, yanında kangal köpeği bulunan ve herhangi bir ozanı simgeleyen (dinci gruba göre Pir Sultan Abdal) anıtı yıkacağını söyledi. Ve o anda da görevlilere anıtı sökmek için bir çekici getirilmesi buyruğunu verdi.

Bu arada kimin tarafından görevlendirildiği bilinmeyen kimliği belirsiz, ancak dinci gruptan olduğu söylenen sakallı biri olay yerinde bulunan polis otosunun hoparlöründen eylemcileri güya sükunete çağırdı.

Grup kaynıyordu. Taşkınlıklar 'aşıklar diyarı' Sivas'ın simgesi sayılan ozan ve kangal köpeği figürü anıt, kaidesinden indirilince doruğa çıkıverdi. Çekicinin arkasında halatlarla sürüklenen anıt, cadde boyunca ilerleyen eylemciler cadde üzerinde bulunan Atatürk Anıtı'na saldırdılar. Etkinlikler nedeniyle anıtın önüne konulan çelenkler parçalandı, ellerindeki kazma ve sopalarla anıta fiili tecavüze bulunuldu.

Sivas'ta yaygın görüş, 'buna da şükür'dü. Ya 1978 olaylarının ikinci perdesi yaşansaydı? İşte o zaman kan gövdeyi götürürdü. Çünkü bu eylemi yapan fanatik dinci grup kentin en stratejik yerlerinde, bütün giriş ve çıkışları denetleyecek konumdaki 14 yurt binasında barınan geçlerdi."[29]

"Çığlıkları ömür boyu unutamam"

Madımak Oteli'nden sağ kurtulan, ağabeyi Murat'ı kaybeden Birsen Gündüz şunları anlatıyordu:

"Oteldeki kargaşa sırasında ben alt katta kalmıştım. Bu arada ağabeyimin ve olayda can veren arkadaşlarımızın çığlıklarını duydum. Birkaç dakika içinde, duman nedeniyle olduğum yerde yığıldım. Artık her şeyin bittiğini düşünüyordum. Daha sonra kendimi

[29] *Cumhuriyet*, 4 Temmuz 1993

kaybetmişim. Gözlerimi açtığımda hastanedeydim. Yaşadığım bu korkunç olayın izlerini, ömrümün sonuna kadar üzerimden atamam.

Madımak Oteli'nin lobisindeydik. İlk saatlerde saldırganlar fazla kalabalık değildi. Güvenlik güçlerinin, 200-250 kişilik grubu dağıtacağı umuyorduk. Ancak zaman ilerledikçe, gözü dönmüş katillerin sayısı hızla arttı. Güvenlik güçleri ise hiçbir müdahalede bulunmadan, gelişmeleri seyrediyordu. Bu sırada RP'i olduğunu öğrendiğimiz bir kişi, yaptığı konuşmayla kalabalı kışkırttı. Artık sonumuz geldiğini hissetmeye başlamıştık. Otele yağmur gibi taş yağıyordu. Güvenlik güçlerinin bizi koruyamayacağını anlayınca, kendi olanaklarımızla otelin koridorlarında barikatlar oluşturduk. Daha sonra gözü dönmüş katillerden bir grup otele girmeyi başardı ve ellerindeki yanıcı maddeleri dökerek binayı ateşe verdi." [30]

"Devlet şeriata kurban verdi"

Yazar Öner Yağcı, Sivas Pir Sultan Abdal şenliklerindeydi. Bir tesadüf sonucu, kanlı cumayı otel dışından izledi:

"Sivas Kongre'sinin yapıldığı kongre sarayında, vilayet konağında, medresede, kültür merkezinde tahriplerini gerçekleştiren tüm grupların en sonunda Madımak Oteli'nde birikmesi saatler sürdü. Devlet sanki saat bir buçuktan itibaren otelin çevresinde birikmeye başlayan iki yüz üç yüz kişilik grubun saatler ilerledikçe çoğalmasını bekledi. Bu arada hem otelde mahsur kalan, hem de dışarıda kalan insanların Sivas'taki yöneticilerle ve Ankara'daki, İstanbul'daki devlet yöneticileri ve tanıdıklarıyla, basınla, gazetelerle, siyasal partilerle yaptıkları temaslardan edinilen izlenim şuydu ki, devletin en yüksek makamlarında bile olay duyulmuştu ve devletin güvenlik güçlerinin en kısa zamanda müdahale ederek olayın hiç değilse bundan sonrasının önüne geçeceği konusunda bir güven gelmişti. Hem içerdekiler, hem dışarıdakiler nisbi olarak rahatlamışlardı. Yalnızca kısa bir zaman gereksinim vardı, çünkü takviye güvenlik güçlerinin gelmekte olduğu birçok makam tarafından ifade edilmişti. Beklendi, beklendi, beklendi. Ne güvenlik gücü geldi, ne de devlet. Sanki devlet Madımak Oteli'nde kuşatılan

[30] *Hürriyet*, 8 Temmuz 1993

insanları şeriata, yobazlığa kurban vermişti. Bunun başka hiçbir açıklamasını bulamıyorum."[31]

Asım Bezirci'nin son yazısı

Olay günü Madımak Oteli'nde mahsur kalan sanatçıların durumunu yetkililere duyurmak amacıyla bir basın bildirisi hazırlanması kararlaştırıldı. 2 Temmuz 1993 günü saat 14.00'te Asım Bezirci'nin kaleme aldığı bu metin, daha sonra gelişen olaylar nedeniyle yetkililere ulaştırılamadı. Bu bildiri, aynı zamanda Asım Bezirci'nin de "son yazısı"ydı:

> "Pir Sultan Abdal Derneği'nin aldığı karar uyarınca, Sivas'ta halk şairi Pir Sultan Abdal'la ilgili bir sanat ve kültür etkinliği düzenlenmiştir. 1-4 Temmuz tarihleri arasında gerçekleştirilecek bu etkinlik için, ilgili ve yetkili makamlardan gerekli yasal izin alınmıştır. Bu etkinliğe, ülkemizin değerli sanatçıları ve şairleri ile uzman araştırmacı, yazar ve bilimcileri çağrılmıştır.
>
> Etkinliğin ilk günü, önceden duyurulan program gereğince, demokratik bir ortamda, yasalara uygun biçimde gerçekleştirilmiştir. Sivas Valisi Sayın Ahmet Karabilgin de etkinliğe katılarak laikliğe, insan haklarına, inanma ve düşünme özgürlüğüne saygılı bir konuşma yapmıştır.
>
> Etkinliğin ikinci günü, programın devamının uygulanması, yasaları çiğneyen ve iki bin kadar olduğu tahmin edilen bir bağnazlar topluluğunca engellenmiştir. Cuma namazından çıkan topluluk, etkinliğin yapılacağı Kültür Merkezi'ne doğru yürüyüşe geçmiş ve binanın camlarını taşlayıp kırmıştır. Uzun süre orada kalmış, küfrederek bağırıp çağırmıştır. Böylece, etkinliğin yapılmasını önlemiştir. Daha sonra caddelerde, 'Şeytan Aziz, Sivas sana mezar olacak!' ve 'Vali istifa!' diye bağırarak, tehditler savurarak yürümüş, 'Şeriat isteriz!', 'Müslüman Türkiye!', 'Kurtuluş İslam'dadır' sloganlarıyla haykırmıştır.
>
> Bu üzücü, demokrasiye, laikliğe, Toplantı ve Yürüyüşü Yasası'na aykırı eylem karşısında, biz Pir Sultan Abdal Derneği'nin yöneticileri ve etkinliğe katılanlar olarak, aşağıdaki hususları belirtmeyi zorunlu görüyoruz:

---

[31] *Nokta*, Sayı: 29, 11-17 Temmuz 1993.

1. Yasal izni alınmış ve önceden programlanıp kamuoyuna duyurulmuş bir etkinlik, sorumsuz bir sokak topluluğunca önlenmiştir.

2. Etkinliği düzenleyen Dernek yöneticileri ile ona katılan sanatçı, şair, yazar ve bilimciler, bir otele sığınmak zorunda bırakılmışlardır.

3. Türkiye ve dünya genelinde ünlü, değerli yazar Aziz Nesin tehdit edilmiş ve can güvenliği nedeniyle otel odasına kapatılmıştır.

4. Sivas'ta yaşanan bu olay, Türkiye'de Atatürk'e, cumhuriyet devrimlerine, laikliğe, demokrasiye, insan haklarına, düşünme ve inanma özgürlüğüne yönelmiş bir zorbalık eylemidir.

5. Bu eylem, laik olması gereken devletin geleceğini tehdit eden tehlikenin belirgin ve uyarıcı örneklerinden biridir.

6. Sözü geçen örnekler etkin biçimde kırılmadıkça, cumhuriyetimizin, ülkemizin ve ulusumuzun geleceğini karartacaktır.

Yukarıda özetlenen olayları şiddetle kınıyor ve gereğinin bir an önce yapılmasını bilgilerinize sunuyoruz.[32]

Sivas Emniyeti'nin "Olay Tutanağı"

Sivas Valiliği'nin raporundan ayrı olarak, Emniyet Müdürlüğü'nce hazırlanan "Olay Tutanağı" olayların gelişimi ve sonuçlarını, polis gözüyle anlatıyordu:

> İlimizde kutlanmakta olan, Geleneksel 4. Pir Sultan Abdal Kültür Etkinlikleri dolayısı ile, Emniyet Müdürlüğü'müzce gerekli emniyet tertip ve tedbirleri alınmış, günün Cuma olması, gazeteciyazar Aziz NESİN'in de ilimizde bulunması nedeniyle, alınan tedbirler devam etmekte iken, 2 Temmuz 1993 Cuma günü, saat 13:30 sıralarında, Paşa Camisi önünde görevli bulunan 38-60 kod no'lu görev ekibimizin, telsizle, Paşa Camisi ve Meydan Camisi'nde Cuma namazından çıkan beş yüz, bin civarındaki grubun, dört yoldan Vilayet Binasına doğru, Atatürk Caddesi'nde ilerlediklerini bildirmesi üzerine, Emniyet Müdürü Doğukan ÖNER, telsizle konuşarak, daha önceden belirtilen noktalarda duyarlı olunmasını ve Atatürk Caddesi'nin, meydan ile birleştiği noktada zincir oluşturarak, barikat kurulmasını istemiştir. Bu arada, ilerleyen topluluğa – usulüne uygun olarak- yürüyüşün yasal olmadığını, bu yüzden da-

[32] *Sivas Kitabı*, Edebiyatçılar Derneği Yayını, Ankara, 1994.

ğılmaları gerektiği, aksi takdirde zorla dağıtılacakları ikazı yapılmıştır. Vilayet alanına doğru ilerleyen grup, sağdan, soldan katılmalarla barikatın kurulduğu noktaya gelindiğinde daha da kalabalıklaşmış, polisin müdahale ve ikazlarına rağmen barikatı yararak, vilayet alanına toplanmışlar, ilk yürüyüşe geçilme noktasından vilayet alanına gelinceye kadar, topluluk tarafından "Zafer İslam'ın!", "Allahü ekber!", "Vali istifa!", "Şeytan Aziz!" gibi sloganlar atılmış, vilayet önünde bu sloganlar devam etmiş, bu arada, saat 13:40'ta topluluk, iki bin civarına ulaşmıştır. Daha sonra, topluluk, İstasyon Caddesi'ne yönelmiş ve İstasyon Caddesi başındaki polis barikatını görünce, öndeki grup yön değiştirmiş, parkın altındaki Osman Paşa Caddesi'ne yönelmiş, Buruciye Medresesi'nin arka tarafına gelince, orada yapılan polis barikatını görünce, bir duraklama olmuş ve topluluk çeşitli sloganlar atmıştır. Topluluk, buradan İstasyon Caddesi'ni takiben, Kültür Merkezi önüne saat 14:00 sıralarında gelerek, Kültür Merkezi'ne girmek istemişler, fakat polis tarafından engel olunmuştur. Bu sırada, Kültür Merkezi'nin içinde bulunan, Pir Sultan Abdal Kültür Şenliği dolayısı ile toplanan altı yüz civarında, karşıt gruptan şahısların, Kültür Merkezi dışına çıkması ile karşılıklı sloganlar atılmış, saat 14:20'de polisin müdahalesi sonucunda, gruplar karşı karşıya getirilmemiştir. Aynı grup, İstasyon Caddesi'ni takip ederek, tekrar vilayet önüne gelerek toplanmışlar; topluluk, sağdan, soldan katılmalarla dört-beş bin kişiye ulaşmıştır. Topluluk, yine burada, "Şerefsiz Vali istifa!", "Allahü ekber!", "Şeytan Aziz!", "Hükümet İstifa!", "Zafer İslam'ın!", "Müslüman Türkiye!" gibi sloganlar attıktan sonra, saat 14:50'de, topluluk tekrar İstasyon Caddesi'ne yönelmiş ve buradan da Kültür Merkezi'ne gelmişlerdir. Kültür Merkezi önünde, bir gün önceden dikilen Ozanlar Anıtı'nı, saat 15:15'te kısmen tahrip ettikten sonra, Kültür Merkezi'nin içerisine girmek istemişler ve bu sırada camları taşlamışlardır. İçeride bulunan karşıt grup da dışarıya çıkarak taşlı ve sopalı olarak karşılık vermek istemişler, durumun ciddileşmesi üzerine saat 15:55 sıralarında polis, zor kullanmak suretiyle müdahale etmiş ve bu iki grubun karşı karşıya gelmesi önlenmiş; bu sırada 2 polis, 2 vatandaş yaralanmıştır. Kültür Merkezi yanındaki cami önünde toplanan topluluğa, isteğimiz üzerine Belediye Başkanı Temel KARAMOLLAOĞLU saat 16:05 sıralarında bir konuşma yapmış, bu konuşma ile toplu-

luk dağılma eylemine yönelmiştir. Çeşitli yönlere dağılan grubun büyük bir kısmı, SSK Hastanesi önünden vilayete doğru yürümeye başlamış, bu sırada Madımak Oteli'nin önünde toplanan başka bir grup slogan atmaya başlayınca, bu dağılmaya başlayan gruplar, tekrar 18:00'da, otel önünde toplanmaya başlamıştır. Çevreden de katılanların sayesinde, çok kısa bir süre içinde topluluk mevcudu on bine ve daha sonraları da on beş bin civarına yaklaşmıştır. Madımak Oteli'ne, muhtelif istikametlerden beş yol gelmektedir. Bu yüzden, her yola polis barikatı yapılmış, otelin önüne gelen gruplar çeşitli sloganlar atarak, taşkınlık yapmaya başlamış ve belediyenin kaldırım yapmak için civara yığmış olduğu parke taşlarını birbirine vurarak kırmak suretiyle elde edilen taşlarla oteli taşlamaya başlamışlar, bu sırada, topluluk copla dağıtılmak istenmiş, fakat kuvvetin yetersiz ve bölünmüş olması nedeniyle başarılı olunamamıştır. Topluluğa etkili olur düşüncesiyle, Temel KARAMOLLAOĞLU ve Büyük Birlik Partisi İlçe Başkanı davet edilmiş, topluluğa karşı konuşma yapmışlarsa da bu konuşmalar etkili olmamıştır.

Saat 19:00'da, yine topluluğu yatıştırmak maksadıyla, topluluğun talepleri doğrultusunda, Pir Sultan Abdal Şenliği programının iptal edildiği söylenilmiş, topluluk yine dağıtılamamıştır. Bu defa, topluluk, Ozanlar Anıtı'nın yerinden kaldırılmasını talep etmiş, bu talepleri valilikçe uygun görülerek, heykel yerinden kaldırılmış, belediyeye ait bir araçla, belediye garajına götürülmek üzere, vilayet önündeki parkın ön tarafına getirilmiş; maksat, topluluğun heykeli görerek dikkatlerinin o noktaya çevrilmesi ve heykele doğru gitmesini sağlamak, bu suretle, otel önünden belirli bir grubun uzaklaşma imkanını yaratmak olmuştur. Fakat, heykeli araba üzerinde, parkın ön tarafında gören kalabalık, bizim arzu etmiş olduğumuz bir şekilde, heykele doğru dağıtılmış, arka taraflardan onbeş-yirmi kişilik bir grup, heykele doğru koşarak, arabanın üzerindeki heykeli aşağıya indirmişler ve plastik alışımdan yapılan tahminen bir buçuk metrelik heykeli sürükleyerek, toplumun içinden geçirmek suretiyle, arkadan da ittirerek, otelin önünde bulunan polis zincirini yararak, en ön tarafa kadar getirmişlerdir. Polis zincirinin kırılmasından yararlanan grup içerisindeki bazı kişiler, yan yatmış heykelin üzerine çıkıp atlamak suretiyle otele karşı taşlı tecavüzlerini otelin önünde bulunan üç adet arabaya yöneltmişler ve arabalarda ağır hasar meydana getirmişlerdir. Bu heykelin ön tarafa getirilme-

si sonucu, topluluğun otele doğru ilerlemesine mani olan polis zincirinin kırılması neticesi, son derece zor durumlarda kalınmış ve copla zor kullanılsa da topluluk daha geriye itilememiştir. Slogan atarak azgınlaşan topluluk, heykele saldırarak sağını, solunu kırmaya başlamışlar, hatta bu arada başlarını heykele vurmak suretiyle kendilerini de yaralamışlardır.

Saat 19:30 sıralarında, gittikçe şuursuzlaşan topluluk, otel kapısına beş metre kalıncaya kadar yaklaşmış, ve içlerinden bireysel dahi olsa, otelin içine girerek, içeride bulunan eşyaları tahrip etmeye ve dışarıya atmaya başlamış; saat 19:45 sıralarında, Aziz NESİN'in 38-30 kod no'lu yakın koruma ekibi, yukarıda otelin içinde bulunduğundan, her ihtimale karşı otelin içine girilebileceği düşünülmüş; Bölge Trafik Denetleme Şube Müdürü'ne, Emniyet Müdürü tarafından talimat verilerek, bir miktar Çevik Kuvvet Polisi ile asansör ile iki katın merdivenlerini tutmakla yukarıya çıkışların önlenmesi istenmiştir. Polis çemberini yararak otelde tahribat yapan kişiler, ayrıca otelin giriş katma yerleştirilen polisler tarafından tekrar dışarı atılmışlar, bu sırada arabalardan bir tanesi ters çevrilmiş, yukarıda bulunan benzin deposu taşla delinmek suretiyle, benzinin sızıntı haline akması sağlanmıştır. Yine, topluluk arasında bazı kişiler bidonlarla benzin getirip dökmek istemişlerse de bunlara mani olunmuş, bu defa, kauçuk veya bez parçalarına sindirilen paçavralar, uzaktan otelin önüne doğru atılmaya başlanılmış; bu sırada, çatıdan atılan galvaniz sac parçası, Emniyet Müdür Yardımcısı Rahim Çalışkan'ın başına isabet etmesi neticesinde, hastaneye kaldırılmıştır. Ayrıca, Emniyet Şube Müdürü Mustafa Uzun'un göğsünde sıkışma meydana gelmiş, bu olayların çeşitli safahatında 14 polis memuru, muhtelif yerlerinden yaralanmak suretiyle hastanelere kaldırılmış, bir kısmı yatarak, bir kısmı ise ayakta tedavi görmüşlerdir.

Polis çemberini geçen muhtelif kişiler tarafından, benzin sızan oto ve otonun hemen yanıbaşına otelden atılan koltuklar yakılmaya başlanmış ve ilk yangın ateşi buralardan çıkmıştır. Bilahire, üst kata tırmanan kişi, otelin perdesini yakmış, yangın olmadan önce - daha doğrusu toplumda oteli yakma isteği belirdiği zaman- telsizle haber merkezi vasıtasıyla itfaiye istenmiştir.

Toplumun üzerine su sıkmak için istenilen itfaiye, meydandan Atatürk Caddesi'ne giriş yapmış; fakat Halikarnas Cafe'nin önüne

kadar geldikten sonra, topluluk tarafından daha fazla ileriye gitmesi engellenmiş, bilahire yangın başladığı zaman, saat 19:50'de istenilen itfaiye ise, dört yoldan Atatürk Caddesi'ne giriş yapmış, fakat topluluk tarafından engellenmiş, yangının bir an artması dolayısıyla, topluluğa arabanın benzin deposunun patlayacağı söylenilmiş ve topluluk, Atatürk Caddesi'nin üzerine kadar geri çektirilmiştir. Yangın alevlerinin birinci katı geçmesi üzerine de otel içerisinde polis ve vatandaşların kaldığı söylenilerek, bu arada, mevcut kuvvetlerle de zor kullanılmış; bu arada, havaya ateş de edilerek topluluğun açılması sağlanmıştır. Saat 20:05'te, itfaiyenin yangını söndürmeye başlamasıyla birlikte, gruplar tekrar toplanma eğilimi göstermiş, havaya tekrar ateş edilmek ve zor kullanmak suretiyle, topluluk beş yerde birden dağıtılmıştır. İstasyon Caddesi'ne doğru dağıtılan grup, valilik önünde toplanarak, bir müddet valiliği taşa tuttuktan sonra saat 20:20'de muhtelif yerlere doğru uzaklaştıkları, ancak üç-beş dakika sonra tekrar toplanarak, olay yerine gelmek istedikleri; bunun üzerine, gerek İstasyon Caddesi ve gerekse Jandarma Komutanlığı'nın ön tarafında, silah kullanmak suretiyle, bu gruplar saat 20:25 sıralarında dağıtılmışlar; bu arada, yanan otelin, bir müddet sonra, yanan kısımları söndürülerek içeriye girilmiş ve dördüncü katın penceresine merdiven konularak, kurtarma işlemine başlanılmış; içeriden 93 şahıs çıkartılmış, sonradan bunlardan 35 kişinin ölü olduğu öğrenilmiş; otelin dördüncü katından saat 20:30 sıralarında Aziz NESİN ve arkadaşı kurtarılmış, bu kurtarma esnasında Aziz NESİN merdivenden inmekte iken, bir itfaiye eri tarafından süratlice ve haşince itilmek suretiyle, bir harekette bulunulmuş; yere düşmekte iken polisler tarafından tutulmuştur. Bu sırada, isminin, sonradan Cafer ERÇAKMAK olduğu öğrenilen Belediye Meclis Üyesi'nin, Aziz NESİN'e hücum ederek vurmaya çalıştığı ve telsizli bir belediye mensubunun da telsizi ile yüzüne vurduğu; bu hareketlerin tekrarının polisler tarafından engellenerek, Aziz NESİN, polis minibüsüne konulduktan sonra, halkın arasından çıkarılarak Cumhuriyet Üniversitesi Hastanesi'ne götürülmüştür.

Bu olaylar sırasında, saat 14:20'den itibaren, devamlı takviye kuvvet istenilmiş ve bilhassa saat 19:00 civarında ısrarla, askeri güçlerin bir an önce olay yerine gelmeleri talep edilmiş, fakat Tokat Emniyet Müdürlüğü, Çevik Kuvvet olmayan 20 polis ile; Kay-

seri Emniyet Müdürlüğü'nden 31 polisin haricinde ve Jandarma Alay Komutanlığı'ndan 20 kadar kuvvetin dışında hiçbir takviye alınamamıştır. Tugay Komutanlığı'na bağlı kuvvet, saat 19:50 civarında Atatürk Caddesi'ndeki PTT'nin önüne kadar gelmiş ve oradan daha fazla ilerleyemeyerek, yangına gelen itfaiyenin otel önüne giriş yapmasına kadar burada kalmıştır.

Bu hususlarla ilgili telsiz konuşmaları, video bantları ve diğer belgeler, tahkikata esas olmak üzere derlenmiş; olayın, büyük ve son derece üzücü olması nedeniyle ve gece cereyan etmesi dolayısı ile, ihtar atışlarının kimler tarafından yapıldığı öğrenilememiş ve boş kovanlar toplanamamıştır. Ayrıca, Kongre Müzesi'nin önünde bulunan Atatürk Büstü'nün, kimler tarafından sökülerek düşürüldüğü, tespit edilememiştir.

Bu olay tutanağı, aşağıda isimleri bulunan görevliler tarafından tanzim edilmiş olup okunduktan sonra, doğruluğu imza ile tasdik edilmiştir. 03.07.1993

Hidayet Karakuş anlatıyor

Ali Balkız, Sivas'ta düzenlenecek 1993 Pir Sultan Abdal Kültür Etkinlikleri'ne gelir misin dediğinde sevindim. Demek yıllar sonra da olsa istediğim şeyleri görebilecek, tarihsel zenginliğimizi simgeleyen o yapılarda içim titreyerek dolaşabilecektim.

Ankara'dan yola çıktığımızda saat 23.45'ti. Kimler yoktu ki arabalarda. Arabalar diyorum, üç arabaydık: Şair Metin Altıok, yazar Burhan Günel, şair Behçet Aysan, Nesimi çimen, Prof. Cevat Geray, Ali Yüce, Lütfiye Aydın, Ali Balkız, Asaf Koçak, İlhan Cem Erseven... genç kızlar, delikanlılar... Biz Aydoğan Yavaşlı'nın eşi Melahat Yavaşlı'yla Ankara'ya üç kişi gelmiştik. Eşim de Sivas'ı göreceği için mutluydu. Aydoğan yavaşlı her zamanki esprileriyle karşıladı bizi Ankara'da: Yoksa ben mi gelseydim İzmir'e sizi görmek için.

O sıcak çocuk, sevecen duygulu insan, her şeyden espri kapan insan sarıldı bizlere. Ali Balkız'ın Kardelen'ine gittik. Biraz dinlenip, orada toplanmaya başlayan dostları gördük. Şakalaştık. Metin Altıok, terastaki masasından seslendi: Hoş geldin Hidayet!...

Hoş buldum.

Ankara gibi güzel olsaydı bu işin sonu da!... Sivas'a Kayseri üzerinden gittik. Yozgat-Sivas arası bozuk dediler. Kayseri'den

sonra uzun süre toprak bir yolda gittik. Çevre yemyeşildi. Sabahın ilk saatlerindeki o saf dünya güzelliği büyülüyordu bizi. Her yerden yaşam fışkırıyor, bizi yaşadığımıza inandırıyor, mutlu olmaya çağırıyordu. Her indiğimiz yerde yüzümüzü yıkadık, soğuk sular içtik. Şarkışla'dan geçerken güneş doğmuştu artık. Yaz buralarda daha başlamamıştı. Veysel'in köyü nerede acaba? 15-20 dakika çekermiş arabayla.

Otele yerleştik. Odalarımıza çıkıp birer duş aldık. Madımak, öteden beri Sivas'ın simgesi bir bitkiydi. Ne güzel bir ad bulmuşlardı otele! Sevindik.

Etkinliklerin açılış töreni Kültür Merkezi'nde yapılacaktı. Saat 10.00'da otelden yürüyerek oraya gittik. Kongre binasını uzaktan görüp heyecanlandım. Gök Medrese, Çifte Minare işte dibimizdeydi. Uzatsak elimizi değerdik. Sonra nasıl olsa bol bol göreceğiz iyimserliğiyle salona girdik. Salon tıklım tıklım doluydu. Nice etkinlikte böylesi bir izleyici kitlesini özlemişimdir. Çoğu kez birbirimizle konuşur gibi olduğumuz durumlar, toplantılar, programlar yapmışızdır. Ama kültür zinciri kopmasın, bir kişi de olsa gelene saygıdan programı yapalım anlayışıyla bütün etkinliklere gitmeyi görev bildim. Burası ne güzeldi. İnsanlar ilgiyle dinliyorlardı. Umutla doluyduk hepimiz. Pir Sultan Derneği Genel Başkanı Murtaza Demir konuştu önce, Ali Balkız sunuyordu izlenceyi. Güler yüzüyle, kıkırdamasıyla sevimli bir çocuğu düşündüren Ali Balkız... Murtaza Demir, kardeşlikten, insan haklarından, çağdaş yaşamdan söz etti. Baskıların nedenlerini düşünmemiz gerektiğini söyledi gerçekleri görmeye çağırdı.

Vali Ahmet Karabilgin çıktığında kürsüye, acaba Kültür Bakanlığı'nın katkıları olduğundan mı burada bulunuyor, zorunlu bir görev mi yapacak, istemeden mi konuşacak, diye düşündüm. Çünkü kimi yerlerde belediyelerin düzenledikleri etkinliklerde kaymakamlar hep düşlerindeki "makam"ları toplumsal görevlerinin üstünde düşündüklerinden, sevgili Uğur Mumcu'nun deyimiyle "Bilgisiz düşünce sahibi olduklarından çıkarları için yuvarlak, kısa konuşmalar yaparak yasak savarlardı."

Vali Ahmet Karabilgin dolu dolu bir konuşma yaptı. Kimseyi incitmedi. Kültürün insan yaşamındaki yerini belirtti. Aydınları, yazarları, Aziz Nesin'i Sivas'ta görmekten duyduğu mutluluğu söyledi. Salondan çıkarken de Cevat Geray'a "Hocam" diye ses-

lendi. Sarılıp öpüştüler. Acaba Siyasal Bilgiler'den öğrencisi miydi? Bir fırsat olup soramadım Cevat Geray'a. Aziz Nesin, konuşmasının temelini insanlar arasındaki hoşgörüye oturttu. Dinlerin insanlığa vermesi gerekenin üzerinde durdu. Aleviliğin, Sünniliğin yapaylığına değindi. Pir Sultan Abdal'ın geçen dört yüz yıldan bu yana pek çok düşüncesinin eskidiğini, ancak temelde sağlam bir insanlık özü bulunduğunu, bunun geliştirilmesi gerektiğini, daha çağcıl bir Pir Sultan yaratmak gerektiğini vurguladı. Sazın bile eskidiğini, bu sazı bu biçimde çalarak gelişemeyeceğimizi anlattı.

Aziz Nesin'in konuşması salonda bulunanlarca coşkuyla alkışlandı. Herkesin, Aziz Nesin'in düşüncesini, söylediklerini paylaştığını sanmıyorum. Ama kişi, düşünen insana saygı duymalıdır. Konuşan insana saygı duymalıdır. Hele yaşamını tehlikeye atarak düşüncelerini açıklamak zorunda kalanlara daha çok saygı duymalıdır. Çünkü o insanlar toplumun öncüsüdürler. Başlangıçta düşünenleri yüzünden horlansalar, baskılara uğrasalar, asılsalar da, yakılsalar da zamanla toplumun büyük kesimi onlar gibi düşünmeye başlar. Bu yüzden aşırı düşünce yoktur. Sakıncalı, sakıncasız düşünce yoktur. Doğru ya da yanlış düşünce vardır. Bunlar da zamanla doğru ya da yanlışa değişebilirler.

İnsanın düşüncesine bu çarpık yaklaşım biçimini değiştirmek gerek. "Sakıncalı düşünce, sakıncasız düşünce" çarpıklığını yıkmak gerek.

Salondan dışarı çıktık. Konser vardı salonda. İzlemek istemedik. Sivas'ı görmek istiyorduk. Yorgunduk ama Gök Medrese vardı. Çifte Minare vardı. Sivas Kongresi'nin yapıldığı eski lise vardı.

Güneş gözlerimizi aldı. Hava ılık. Kent sakin. Kültür Merkezi'nin önünde Pir Sultan Abdal'dan Aşık Veysel'e Halk ozanları heykelinin önünde fotoğraflar çektirdik. Elinde sazıyla yağız bir ozan. Bir elini yanındaki Sivas'ın simgesi Kangal köpeğinin sırtına koymuş. Bu ozanı sevdim. Bize kültürel kalıtın yüzlerce yıllık geleneğin can damarlarından birini simgelediği için sevdim.

Aydoğan Yavaşlı, Melahat Yavaşlı, Asaf Koçak, Haydar Ünal, ben, eşim, daha birkaç kişi anıtın önünde fotoğraf çektirdik. Sonra kente doğru yürüdük. Eşim:

- Dikkat ediyor musun, hiç yüksek bina yok. Caddeler geniş, eski yapılar kente tarihsel bir kimlik kazandırıyor, dedi. Gerçekten güzel bir kentti Sivas. Yüksek yapılardan da büyük kentlerde bık-

mıştık. Başımı kaldırınca "şapkamı düşürmeden" gökyüzünü görmeliyim ben. Bu yüzden yıllar önce İzmir'den Menemen'e atandığımda bana hiç de zor gelmedi. Menemen'in o zamanki iki-üç katlı yapılarını sevdim.

Yemekten sonra kitap imzalamak için Buruciye Medresesi'ne gittik. Orada imza masaları hazırlanmış, bütün yazarların adları masalara dizilmişti. Kimler yoktu kimler: Asım Bezirci, Cengiz Gündoğdu, Öner Yağcı, Battal Pehlivan, Lütfi Kaleli, Metin Altıok, Zeki Büyüktanır, Behçet Aysan, Uğur Kaynar, Ali Balkız, Zerrin Taşpınar, Haydar Ünal, İlhan Cem Erseven, Burhan Günel, Lütfiye Aydın... Karikatürist Asaf Koçak'la fotoğraf sanatçısı Gülnaz Çolak da bizi yalnız bırakmayan sanatçılardı. Mehmet Özer de, halk ozanları Nesimi Çimen, Hasret Gültekin söyleşen öbeklerin içindeydiler.

Kitaba ilgi yoktu yine elbette. Söylemeye gerek yok.

Polisin de gençlere baskı yaptığını söylediler. Gençlerden kimileri imza yerine girmek istediğinde polisçe geri çevrilmiş. Gözdağıyla karışık babacan bir tavırla...

Her şeyi göze alıp yanımıza gelen üniversiteli genç kızlar, delikanlılar bizimle konuştular. Asım Bezirci'yle uzun uzun söyleştiler. O, sevimli insan, sevgili ağabey, çocuklara olanca sevecenliğiyle neler anlattı neler kim bilir. Biz de onun biraz uzağında Aydoğan, Burhan, ben... birbirimize takılıyoruz:

- Bileklerimiz yoruldu imzalamaktan.

Saat 16.30 sıralarında kalktık Aydoğan'la. Eşlerimizle kenti dolaşmaya çıktık. Sivas'ın gümüş işçiliğinin ününü duymuştuk. Nicedir gümüş takılar isteyen karıma bir şeyler almak istedik.

İnsanlar durgun, satıcılar ilgili. Otelin yakınındaki bir gümüşçüden istediklerimizi aldık ama küpelerin taşı değişecekti. Yangından kurtulduktan bilmem kaç saat sonra eşimin aklına geldi.

- Küpeler de kaldı...

- Bu bizim kulağımıza küpe olur mu acaba?

Akşama aynı saatte iki etkinlik var: halk gecesi ve slayt gösterisi.

Halk gecesinin kapalı yerde oluşu bizi Buruciye Medresesi'ndeki salyt gösterisine itti. Hem açık hava, hem fotoğrafı severdik.

Gülnaz Çolak'ın Mehmet Özer'in, Ayşe Gürocak'ın, Asaf Ko-

çak'ın slaytlarını büyük bir tatla izledik.

Şenliğin ilk günü böyle biterken hiçbirimizin aklına ertesi gün yaşayacaklarımızın binde biri bile gelmemişti, gelemezdi.

İnsan kendi ülkesinde kuşkularla, korkularla yaşayamazdı.

Hep korku içinde yaşamak, hep kuşkulanmak her şeyden, hep kötü olasılıklarla akıl yürütmek insanı çıldırtır.

Gösterilerden sonra otele döndüğümüzde girişteki koltuklarda biraz daha söyleştik aramızda. Asım Bezirci geldi. Günümüzdeki edebiyat eleştirisinden, yeni şiirlerden, şiirimizin en çok tartışılan konusu İkinci Yeni şiirden söz ettik. Yeni eleştirmenlerin neden yetişmediğini bir tümceyle anlatı Asım Ağabey: Eleştiri nankör bir iş. Kimseye yaranamazsın. Herkes övgü bekler.

Genç yazarları, romanımızı, sindirimsiz sanatçıları konuştuk. Kimilerinin "küpe girmeden turşu olduklarını" söyledim ben. Asım Ağabey, "Bir daha söyle" dedi. "Küpe girmeden turşu olmak" dedim, bizim oralarda söylenen bir deyimdir. Çok hoşuna gitti. "Duymamıştım" dedi. (...)

Cuma sabahı her zamanki sabahlardan farklı değildi. Kahvaltıdan sonra yeniden kitap imzalamak için Buruciye'ye gittik. Bu kez hava biraz bulutlanır gibi oldu. Serindi. Bizler yan yana dizilmiş masalarda yeniden söyleşilere başladık.

Her gittiğim kentte birkaç öğrenci çıkar karşıma. Burada da birileri çıkacak mı diye düşündüm bir ara. Sonra unuttum. Bir gün önce gençten bir arkadaş yanında bir arkadaşıyla karşıma gelip, "Hocam hoş geldin" deyince yüzüne baktım. O kendini tanıttı: Buca Eğitim'den öğrencinizim. Adını söyledi. Karısının da öğrencimiz olduğunu belirtti. Adlarını yazmıyorum. Onlara bir zarar vermelerinden korkuyorum. O her zamanki sabahlardan biri diye bildiğimiz cuma sabahı meğer içinde korkunç canavarlıklar taşıyan insanların eylemlerine son noktayı vuracakları günün sabahıymış.

Karım midesinden rahatsızdı. Zaten iki yıl önce ameliyat olmuş, bir türlü midesinin dengesi yerine gelmemişti. O yüzden içim rahat değildi. Otelde, odada yatıyorduk.

Saat 12.00 sıralarında Burhan Günel'le Aydoğan'dan izin alarak otele geldim. Karım uyuyordu. Yatağa uzanıp bir şeyler okumak istedim. Kentte belirgin bir saldırı havası yoktu. Sonradan değerlendirdiğimize göre ustaca hazırlanmış bir canavarlığın izleri iyi gizlenmiş.

Saat 12.20' de İclal (eşim) karnının acıktığını, dışarıdan bir şeyler almamı istedi. Dışarı çıktım. Sabahtan meyve aldığım hale kadar gittim. Madımak Oteli'ne adını veren, yıllardır radyolardan, televizyonlardan dinlediğim Madımak türküsünün otunu küçük çuvallar içinde satarlarken görmüştüm sabahleyin. Kilosu 10.000 liraydı. Dahası satanlarla biraz söyleştim. Derde derman bir otmuş. Küçük yapraklarıyla bizim kırlarımızda, harman yerlerinde kendiliğinden yetişen kuzukulağına benziyordu.

Halden alacaklarımı alıp da çıktığımda Paşa Camisi'nin avlusunda bağırıp çağıran, bayrak yakan kalabalığı gördüm. Oradakiler Amerikan bayrağı dediler.

Bu tepkinin bizim varlığımızla ilgili olduğunu anlayıp ivedi adımlarla otele döndüm. Yol üzerindeki Cumhuriyet Lokantası bizim yemek yediğimiz lokantaydı. Arkadaşların çoğu yemekteydiler o sırada. Lokantanın kapısında Pir Sultan Abdal Deneği Genel Başkanı Murtaza Demir'i gördüm. Birkaç arkadaş da ensesinden caddede "Sivas Aziz'e mezar olacak", "Dinsiz vali, şeytan Aziz", "Muhammedin ordusu, laiklerin korkusu", "Şeriat gelecek, laiklik bitecek" diye bağırıyorlardı. 70-80 kişiydiler başlangıçta. Birazdan nasıl olsa polis bizim gösterilere yaptığı gibi bunlara da engel olur, dağıtırdı!... Kimilerinin elinde küçük beyaz kağıtlara yazılı bildiriler vardı. Caminin yanından geçerken namazdan çıkanların elinde de görmüştüm bu bildirilerden. "Müslümana" başlığını taşıyordu.

Murtaza Demir'i uyarmak, içeri girmesini istemek geçti içimden. Ancak göstericiler için bir uyarı niteliği kazanmasından korkarak seslenmedim. Bir de göstericiler lokantayla ilgilenmeden yürüdüler. Ben onların sekiz on metre önündeydim.

Otele geldiğimde bütün arkadaşlar girişteydi. Ben odaya çıktım, getirdiklerimi sehpanın üzerine bıraktım. Eşim uyandı. Dışarıdan gelen gürültülere kulak kabarttı.

- Ne oluyor, diye sordu.

- Şeriat istiyorlar, dedim.

Kalktı yatağından. Pencereden alana baktı.

O sırada yürüyüşçülerin hükümet konağına doğru gittikleri görülüyordu. Kültür Merkezi'ne gitmişler sonradan öğrendiğimize göre.

Caddede sloganlar atarak birkaç kez gidip geldiler. Her gidiş gelişlerinde kalabalığın sayısı artıyordu. Biz perdelerin arkasından

izledik başlangıçta. Ancak dikkat çekmeden korkarak geri çekildik.

Melahat Yavaşlı, bizim valizlerimiz hazırladı. Karım kaçmaya hazır biçimde giyindi.

Eşyaları bırakıp koridora çıktık. Sonra eşyaları da getirip beklemeye başladık. İlk taş yanılmıyorsam 14.00 sıralarında atıldı. Camlar büyük gürültülerle indi aşağı. Odalara düşen taşların insanın beynine saplanan sesi, korkudan çok merak uyandırıyordu çıkıp baksak mı dışarıya diye.

Kimsede korku belirtisi yoktu başlangıçta. Ya da hepimiz korkuyorduk da sözcüklere dökemiyorduk. Genç arkadaşlar gülüp eğleniyorlardı. Bir ara Asaf Koçak, o devekuşu karikatürlerinin yaratıcısı genç arkadaş, ağız mızıkasıyla bir şeyler çalmayı denedi. Hava öylesine ağırdı ki sürdürmedi, sürdüremedi. Gülüp eğlenen gençlerin de neşesi kısa sürdü.

Hepimiz saldırı olursa ne yaparız sorusunu sorduk da, yangın çıkarsa ne yaparız sorusuna yanıt aramadık.

Saldırıyı iki yönlü düşündüğümüz halde yangın çıkarılabileceğine, bizi yakmak isteyeceklerine olasılık vermedik.

Otelin girişinden gelecek saldırı için oteldeki işe yarar demir çubuk, küllük ayağı, odalarda unutulan çıtalar, sehpa, sandalye ayakları birer savunma aracı olarak hazırlandı. Otelin girişindeki merdivenlerin önüne masalardan, sandalyelerden barikatlar yapıldı. Merdivenlerde gençler, şairler, yazarlar ellerinde sopalarla beklemeye başladılar. Bitmez tükenmez bir taş saldırısı sürüyordu. Cehennem gibiydi ortalık. Sık Sık gelen telefonlara Kamber adında bir arkadaş bakıyor, dışarıyla bağlantımızı kuruyordu. Kamber, Ankara'ya yaralı geldi.

Biz, güvenlik güçlerinin eninde sonunda olayın korkunçluğunu anlayıp etkin biçimde saldırganlara dur diyeceklerini umuyorduk.

Öyle ya, devlet varken bunlar daha ileri gidebilirler miydi?

Gittikçe artan gürültüler, çığlıklar, ıslıklar arasında bizler merdivenlerde, koridorlarda dolaşıyor, birbirimize kimi zaman anlamsız şakalar yapıyor, kimi zaman geleceği söylenen takviye birliklerinin gelip gelmediğini soruyorduk.

Ayakta durmaktan belim ağrıdı.

Kimseye engel olmayacak biçimde bir duvar dibine uzandım.

Aklıma 12 Mart'ta iki günlük gözaltı saatlerim geldi.

TELSİZ KONUSMASI
- BİNAYI TASLAMA DEVAM
EDİYOR...
- ANLAŞILDI, MÜDAHALE
ETMEYİN...

Böyle durumlarda insanın gerçekten kaçtığı, kendi içine döndüğü olur. Bu bir savunmadır. Gerçeğe karşı kendi kabuğunu kalınlaştırmasıdır. Bir yandan belimin ağrısını geçirmeye çalışırken, çocukluk günlerimden bugünlere uzanan yaşamımı düşündüm. Buraya kadar mıydı her şey?

Yine de aklıma getirmek istemiyordum böyle bir sonu. Kalktım. Karım yanımdaydı. Sigara içiyordu. Merdivenlerde onun yanma oturdum. Ali Yüce, Battal Pehlivan, Behçet Aysan, Asım Bezirci katlar arasında dolaşıp duruyorlardı. Metin Altıok daha çok merdivenin başındaki gençlerin yanındaydı. Lütfiye Aydın'la eşi Cafer Can da her an gelecek bir saldırıya karşı koymak için hazırdılar. Cafer'in sarışın yüzünden ince şakalar okunurdu her zaman. Şimdi yoktu.

Öteki saldırı yönü, arka pencereler olabilirdi. Saldırganlar otelin arkasındaki geçişi öğrenirlerse oradan da saldırabilirlerdi. Ne yapardık o zaman.

Aziz Nesin'in koruması polis sakallı, kumral bir adamdı. Hiç konuşmuyor, elinde Kalaşnikofuyla merdivenlerde gençlerin arasında oturuyordu. Yangın başlayıncaya kadar oradaydı. Sonra yok oldu. Arkadaşların dediğine göre ön kapıdan koşarak çıkıp gitmiş. Ne yapsındı başka? Dışarıdaki güvenlik güçleri hiçbir şey yapmazken, otelde elektrikler kesilip uğursuz karanlık başlamışken ne yapsındı?

Her an kesilmesini beklediğimiz taşlama durmak bilmiyordu.

Biz, her an polisin, güvenlik güçlerinin sis bombası atacağını düşünüyorduk. Gözyaşı bombası atacağını düşünüyorduk. Su sıkarak göstericileri dağıtacağını düşünüyorduk. Dahası askeri takviyeler gelir gelmez bu iş biter diyorduk.

Ne ki bir türlü düşündüklerimizi olmuyordu.

Askerler gelmiyor, güvenlik güçleri göstericileri yeterince etkin biçimde engellemiyor, otelin karşısındaki binaya çıkıp oteli oradan taşlayanlara hiçbir şey yapılmıyordu.

İnsan kimi zaman yaşadıklarını, gördüklerini sonradan değerlendirdiğinde kimi ayrıntıların önem kazandığını anlıyor.

Cumartesi günü uçakla Ankara'ya dönerken daha önce bizi ziyarete gelen Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'ye Genelkurmay Başkanı Doğan Güreş'e, bakanlara, kuvvet komutanlarına, gazetecilerin önünde okuduğumuz kurtulanların ortak açıklamasının ben-

zerini yazmaya çalışırken aklıma kaldırım taşları geldi.

Perşembe günü Sivas'a vardığımızda otele giderken PTT'nin önündeki kaldırım taşlarının sökülerek kıyıya yığıldığını görmüştük. Belediye kaldırımları yeniliyordu anlaşılan! PTT ile otel arasında bir sokak vardı. Dahası o sokağın iki sokağa açıldığını, küçük bir alanın PTT ile otel arasında bulunduğunu belirtmeliyim.

Sonradan düşündüm ki başka hiçbir yerde kaldırım çalışması yoktu kentin içinde. Belediye gerçekten iyi planlamış olmalıydı gerçekleştirilmek istenen eylemi.

O kaldırım taşları o gün saldırganlarca sökülmedi. Belediye işçilerine söktürülüp kıyıya yığdırılarak cuma "gaza"sına hazırlandı.

Bizler merdivenlerde, koridorlarda beklerken, odalarımızın kapılarını da kilitlemiştik. Zaman zaman kapıları açıp içeriye yanıcı, yakıcı madde atılmasın diye de bakıyorduk.

Bir köşe oda vardı. Oradan kapıyı aralayarak caddeyi görebiliyorduk. Bir bakışımda bir askeri birliğin koşar adım geldiğini gördüm. Tüfeklerini çapraz tutmuşlardı. Kurtuluş umudum arttı. Aşağı indiğimde Aziz Nesin'in yanına uğradım. O sırada metalik çarpışma sesleri geliyordu. Aziz Ağabey:

- Bu gürültüler ne, diye sordu.

Ben düşgücümü çalıştırdım:

- Sanıyorum saldırganlara karşı polis direniyor. Yeni takviye birliği geldi, dedim.

- Gerçekten geldi mi, dedi.

- Biraz önce gördüm ağabey, dedim.

- Ama bu sesler ne?

- Galiba polis kalkanlarına çarpan sopaların, taşların sesi...

Nereden çıkarıyordum bütün bunları?

Öyle olması gerekiyor diye düşünüyordum. Madem bir saldırı vardı, madem birileri kan dökmeye, can almaya karar vermişti, öyleyse polis yurttaşın can güvenliğini sağlamak için müdahale ediyordu.

Biz şairler akıllanmayız.

Hep düşlerimiz gerçeğin önünde gider.

Meğer, benim polis kalkanı sandığım metal sesinin kaynağı otelin alüminyum kasalarının sesleriymiş. Ertesi gün otele eşyalarımızı almaya gittiğimizde, kırılan, yamulan, parçalanan kasaları, çerçeveleri görünce güldüm. Acıyla, iğrenerek, utanarak...

Aziz Ağabey, İnönü'yle konuştuğunu, valiyle görüştüğünü söyledi. Hepsi, "Bekleyin, takviye istendi, yerinizden ayrılmayın" diyorlardı.

Oysa saat 13.30'dan taşlı sopalı saldırının başladığı saat 14.00'e kadar otel boşaltılabilirdi. Dahası onların yürüyüşe geçtikleri an oteli boşaltmak mümkündü.

Bizler böyle bir saldırıyı düşümüzde görsek inanmazdık. Bu yüzden bir öngörümüz yoktu.

Ya güvenlik güçleri?

Ya vali?

Ya hükümet yetkilileri? İçişleri Bakanı? Ya Başbakan Yardımcısı İnönü? Ya Başbakan neredeydiler?

Bir ayaklanma değil miydi bu?

Bu ülkede yaşayan herhangi bir yurttaşın düşünceleri açıklama özgürlüğünü kullanması için savaşlar mı vermek gerekiyordu?

Aziz Ağabey'i odasında bırakıp çıktığımda Aydoğan'm fenalaştığını gördüm.

- Ne oldu Aydoğan? Neyin var?

- Bilmiyorum ağabey, galiba tansiyonum düştü. Kalbimde de bir çarpıntı var.

Ellerini tuttum.

- Korkma Aydoğan, buradayız, merak etme.

- Elimi tut ağabey...

- Ellerini tuttum. Melahat, alnını ovuşturuyordu eşinin. İclal konuşuyor, sakinleştirmeye, güven vermeye çalışıyordu.

- Bir arkadaş, aramızda doktor yok mu diye sordu? Behçet geldi aklımıza. Aşağıya seslendik.

- Metin Altıok duydu.

- Metin, Behçet orada mı? Aydoğan fenalaştı, bir baksın.

Behçet geldi. Başına çömeldi Aydoğan'ın. Yumuşak sesiyle konuştu. Ellerini, bileklerini ovdu. Sonra ayrıldı. Behçet'i son görüşüm oldu bu. Sonuna değin güler yüzlü, sonuna değin metin durdu. Zaten, bekleyenlerde müthiş bir sabırlılık vardı. Behçet de şiiri gibi sakin, ince, aydınlıktı. Ne yazık ki karanlık güçlerin canavarlıklarına kurban gitti.

Şimdi düşünüyorum da arka bahçeye bağlanmış kurbanlıklar gibiydik merdivenlerde beklerken hepimiz. Çaresizlik elimizi kolumuzu bağlıyordu.

Herkes daha çok kendi katındaydı. Ali Yüce'yi, Asım Bezirci'yi görüyordum ama Lütfi Kaleli, katından hiç inmiyor muydu?

Metin Altıok, Behçet Aysan saldırıyı ilk karşılayan olmaktan çok, gelişmeleri ucundan kıyısından izleyebilmek için merdiven başına gençlerin gerisinde duruyorlardı. Otel görevlilerinden ikisi – Kenan'dı biri, ötekinin adını bilmiyorum – bize yardımcı oluyorlardı. Ancak yangın çıkışının anahtarını sordum.

- Bilmiyoruz, dediler.

Gerçekten bilmiyorlar mıydı acaba? Neden bilmiyorlardı?

Sonunda bu çocukların da öldüğünü üzülerek öğrenecektik.

Gittikçe artan taş yağmuru dinmezken saatler hızla ilerliyor, odalardan gelecek cam sesleri büyük bir sessizlikle bekleniyordu.

Saat 19.30'u gösterirken elektrikler kesildi. Aşağıdan gaz kokuları gelmeye başladı. Barut kokusuna benzer bir kokuydu ilk burnuma çalan. Sonra yanık kokuları sardı ortalığı.

Zerrin Taşpınar:

- Yakıyorlar bizi, dedi.

Bir ses, aşağıya yürüyün, ön kapıdan çıkalım, dedi.

Hepimiz ayaklanmış, merdivenlere saldırmıştık.

Biz daha önceden Aydoğan, eşi, ben, İclal birlikte yürümeye, birbirimizden ayrılmamaya karar vermiştik. Karanlık, merdivenlerde düzgün yürümeyi engelliyordu.

Aşağı inerken yüzümüze büyük bir sıcaklık çarptı.

- Yukarı çıkın, dedi bir başka ses.

Bu kez kalabalık yukarıya yöneldi. Ancak ben başından beri birçok arkadaşın da gördüğü gibi arka odaların ışıklığa bakan pencerelerini daha güvenli buluyordum.

- Arka odalara yürüyün, kapıları kırın, diye bağırdım.

Kalabalık arka odalara yürüdü. Camlar kırıldı. Özellikle 109 numaralı oda küçük bir ışıklığa açılıyordu. İki bina arasında üçgenimsi biçimsiz bir ışıklığa.

İlk çıkan arkadaşımızı, karşı binanın arka pencerelerinde iki Büyük Birlik Partisi militanı karşıladı. Arkadaşlarımıza ellerinde sopalarla saldırmaya hazır bekleyerek:

- Oruspular, geldiğiniz yere dönün, yanın, geberin, türünden sözlerle karşı durdular, içeri almak istemediler.

Karım çok öfkelendi. Ali Yüce'nin eşi Nimet Hanım:

- Yavrum siz Müslüman değil misiniz, insan değil misiniz, diye söylendi. O sırada pencerelerin birinde bizimle sonuna değin birlikte olan güvenlik görevlisi arkadaşımızı gördük. İçeriden yoğun bir duman geliyordu o anda. Polis arkadaşla birlikte kırbeş yaşlarında bir bey, militanlarını çektikler pencereden. Sonradan partiden çıkardıklarını, yan binadan çıkardıklarını öğrendik. Bizi içeri buyur ettiler.

Karım bu kez inmek, oraya girmek istemedi. Yeni bir komployla mı karşı karşıyaydık acaba?

- Buyurun kardeş, güvenin bize, diyordu kırkbeşlik bey.

- Sizin elinizde ölmektense dumanda boğulmayı yeğlerim, diye çıkıştı karım. Ben adamın yüzündeki içtenliği anlamaya çalışıyordum.

- Ben güveniyorum, dedim, karımı ittim. Peşinden de ben indim üçgenimsi ışıklıktan balkonumsu boşluğa.

Başka çaremiz de yoktu. Tarık'ın askerleri gibiydik o sırada.

Önümüz saldırmaya hazır iki militanın bulunduğu bir parti binası, arkamız ateşti.

Aklımız, geride kalan arkadaşlardaydı. Kimileri militanların direnmesi sonucu geri dönüp merdivenlere yürümüş, üst katlara çıkmış olmalılar sonradan edindiğimiz izlenime göre.

Elimiz yüzümüz is içindeydi. Büyük Birlik Partisi'ndekiler bizi kurtarırken kendileri için de korkuyorlardı. Çünkü orası da saldırganlarca bilinirse kötü olurdu. Dışarı çıkınca yangından kurtulduğumuz anlaşılmasın diye elimizi yüzümüzü yıkamamızı istediler. Biz de can atıyorduk korku saatlerinden sonra suya kavuşmak için. Yine bir önlem olarak, kadınları sokaktan görünmeyecek biçimde arka taraftaki mutfağa aldılar. Çünkü partilerinde hiç kadın yoktu anlaşılan. Varsa da gece bulunmazdı.

Biz on-on beş dakika kadar olmamıştı ki oraya geçeli, dışarıdan peşpeşe silah sesleri geldi. Otomatik silahlarla bir yerlere ateş edildi. Çığlıklar, gürültüler sürüyordu.

Meğer, güvenlik güçlerinden yaralananlar olduğu için silahlar patlamış. Bu atılan silahlar bile bizim kurtulmamız için değildi!...

Bir servis otobüsüyle Sivas Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldüğümüzde kurtarıldığımıza, kurtulduğumuza inanabildik.

Orada kaldığımız yirmi saat boyunca geride kalan arkadaşlarımızı merak ettik. Kimse bir şey bilmiyordu. Televizyondan çelişik

haberler geliyor, yeterli bilgi ulaşmıyordu bize.

Sabaha değin belirsizlikler içinde koridorlarda gezindik. Bir odada sandalyeler üzerinde uyuduk. Bitişik odadaki biraz daha rahat olan kanepe üzerinde, koltuk minderleri üzerinde kestirdik. Ancak hiç yorgunluk duymadık. Şaşılacak şey, yorgunluğumuz aklımıza bile gelmedi. Yangının içinden çıkınca orası bizim için büyük bir lükstü.

Ali Balkız, Arif Sağ, Battal Pehlivan, Demet Işık, Zerrin Taşpınar, Ali Yüce, Ali Rıza Koçyiğit, Ali Doğan, Haydar Ünal, Ayben Kop, Murtaza Demir, Cem Celasun... Gencecik Murat, Erkan... Yirmi saatlik birlikteliğin, dostluğun, aynı acıyı, cehennem saatlerini paylaşmanın yakınlığıyla sarıldık birbirimize.

3 Temmuz 1993 Cumartesi günü saat 11.00 sıralarında bizi ziyarete gelen Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'ye, yanındaki bakanlara, Genelkurmay Başkanına ve kuvvet komutanlarına, kurtulan 31 kişi adına bir bildiri okudum. Bunda özetle:

1- Otel taşlanırken, yakılırken 7 saat devleti beklediğimizi,

2- Televizyonlarda verilen demeçlerin yanıltıcı, olayları saptırıcı olduğunu, Başbakan'ın, İçişleri Bakanı'nın ölenlerle, yaralananlarla, bizlerle alay edercesine konuştuklarını,

3- Şeriatın kapıya dayandığını, bilimsel düşüncenin, çağdaş yaşamın sonunun yakın olduğunu vurgulayarak, tez elden bütün olanakların kullanılıp laik cumhuriyetin kurtarılması gerektiğini,

4- Demokrasilerin kendilerini koruyacak yasaları ortadan kaldırmalarını, bu yüzden kendine yönelik tehditlere karşı gerekli önlemlerin alınmasını,

5- Şeriata ve çağdışı düzen özlemcilerine karşı gerekli kararlılıkla yürümezse sonumuzun iyi olmadığını açıklamaya çalıştım.

Heyecanlıydım. Yorgundum. Sinirliydim. Ancak doğru şeyler söylediğime inanıyorum. Gerçeklerin insanı sarsan yanını vurgulamak istedim.

Bunu ölen arkadaşlarımızı için istedim.

Bunu gelecekte daha özgür, barış içinde bir ülkede yaşamak özlemiyle istedim.

Çocuklarımızın, karanlık güçlerin küflü özlemleriyle dolu bir yaşam biçimine mahkum edilmemeleri için istedim.

Bunu ülkemi, insanlarını sevdiğim için istedim.

Bizi saat 16.30'da havaalanına götürdüler. Kırlar yine yemyeşildi. Sivas da uzaktan güzel görünüyordu. Biraz önce otelden eşyalarımızı almaya gittiğimizde, insanlığın bu denli barbar, bağnaz, inanç körlüğüyle sakatlanmış kişilerden nasıl kurtulacağını düşündüm.

Otel merdivenlerinin pirinçleri ateşten eğrilmiş, trabzanlar yanmış, mermerler patlamış, basamaklara yığılmıştı. Odalar, isli duvarlarıyla ürküntü veriyordu. İşte şurada uzanmıştım sırtüstü: Yanmış. Şurada Asım Ağabey'le konuşmuştuk: İkisi de yanmışlar. Şurada Behçet ile Aydoğan'ı sakinleştirmeye çalışmıştık: Birisi boğuldu, birisi yaralı. Şurada... Şurada... şuradan da Aziz Nesin'in çantalarını bulduk!... Çantaların birinin içinde son yapıtının dosyası vardı: Onursal Doktor Olmamanın Onuru...

Uçak gökte süzülürken, acının derinlere sızan kanına karşın bilincin kabuğu sarılmaya başlamıştı içimde. Bundan sonra ne yapmalıydı aydınlar, demokratlar, ülkenin esenliğini isteyenler, laikler, çağdaş yaşamı özleyenler ne yapmalıydı?

Ovalar, yamaçlar, dağlar dalgalanıyordu aşağılarda: her birinde bir dostun yüzü..."[33]

Helsinki Watch'dan Çiller'e ağır eleştiri

1975 Helsinki Şartı'na göre kurulmuş olan uluslararası insan hakları örgütü Helsinki Watch, gönderdiği açık mektupta, Tansu Çiller'in Aziz Nesin'i suçlamasını "sorumsuzca ve ayıplanacak bir davranış" olarak nitelendirdi.

2 Temmuz'da yaşanan trajik olaylar hakkında yansız bir soruşturma başlatılmasının ısrarla tavsiye edildiği mektup, özetle şöyleydi:

"Helsinki Watch, Sivas olaylarından ve Türk hükümetinin buna yanıtından derin rahatsızlık duymaktadır. Sizin kendi yorumlarınız, özellikle çok üzücüdür.

Raporlarımıza göre, köktendinciler Sivas'taki bir oteli ateşe vererek 36 kişinin ölümüne yol açtı. Olayların bir öncesinde, bölgedeki birçok kişi 2 Temmuz'da sanatçıların ve yazarların katılacağı bir kültür festivali yapılacağını biliyordu ve şiddet olaylarının yaşanabileceği olasılığının farkındaydı. Buna karşın polis, festivale

[33] *Cumhuriyet*, 8-13 Temmuz 1993

katılanları korumak için hiçbir önlem almadı; ta ki otel ateşe verilinceye kadar.

Elimize ulaşan raporlar, otel yanmaya başlayınca kadar polisin şiddeti önlemek için hiçbir şey yapmadığını gösteriyor. Yangın başlayınca, polis havaya ateş ederek kalabalığı dağıtıyor. Daha sonra sokağa çıkma yasağı ilan edildi.

Polisin eylemsizliğini güçlendiren şey, 5 Temmuz pazartesi günü Türkiye gazetesinde yer alan kendi demecinizde, 'Sivas'ta 35 kişinin ölümüne yol açan olayların kaynağı Aziz Nesin'in kışkırtıcı konuşmasıdır' demenizdir. Böyle bir zamanda bir hükümetin sorumluluğu, özgür konuşmayı ve halkça beğenilmeyen görüşlere sahip kişileri korumaktır. Başbakan olarak, ona saldıranları değil de Aziz Nesin'i suçlamanız sorumsuzca ve ayıplanacak bir davranıştır.

Ne yazık ki İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu, sizin sözcüklerinizin benzerlerini telaffuz etti: 'Halkın inançlarına karşı duran ve tahrik edici sözler sarf eden Nesin, Sivas'taki olayları kışkırtmıştır.'

Helsinki Watch, bu olaylar, bu olaylara verdiğiniz yanıt ve yeni koalisyon hükümetinin insan haklarına karşı bundan sonraki tutumu açısından endişe duymaktadır.

Felaketin nedeni hakkında açıkladığınız konumu düzeltip 2 Temmuz'da yaşanan trajik olaylar hakkında yansız bir soruşturma başlatmanızı ısrarla tavsiye ederiz."[34]

Tehdit!

SHP Sivas İl Başkanı'na postayla bir mektup gönderen gericiler, Aziz Nesin'in öldürülmesinde başarılı olunmamakla birlikte, onun gibi düşünenlerin "gebermelerinin hiç yoktan iyi" olduğunu vurguladılar ve RP'li Sivas Belediye Başkanı hakkında soruşturma açılırsa, Valilik'in "imansız valinin başına yıkılacağı" tehdidinde bulundular. Erdal İnönü'yü de ölümle tehdit ettiler. Sivas Gar Postanesi'nden 6 Temmuz 1993 tarihinde postaya verilen ve SHP il binasına gönderilen, üzerinde "Sevgili Başkan" yazılı zarftan çıkan mektup şöyleydi:

"Sivas ilinin şahsında tüm SHP'nin köpekleri. Bu mektubu Müslüman insanların adına yazıyorum. Geçen günlerde imansız

[34] *Cumhuriyet*, 9 Temmuz 1993

köpeklerin ileri gelenlerinden biri olan Aziz Nesin köpeğini cehenneme yollama işi pek başarılı olamadı. Fakat onunla aynı imansızlığı yürüten köpeklerin bazıları geberdi. Bu da hiç yoktan iyidir. Bunu bir uyarı kabul etmemiz gerekir. Kuran-ı Kerim'de Allah şöyle buyurur:

'Allah nurunu tamamlayacaktır. Kafirler istemese de'

Ve ayrıca tarih de bunu gösterir; ne zaman Allah, Peygamber düşmanları almışsa, Cenabi Mevla belalarını vermiştir.

Bu olayı meydana getirenlerden Allah, Peygamber razı olsun. Ellerine sağlık.

Bir de Sivas Belediye Başkanı hakkında soruşturma açılacağını duyduk. Bunu yaparsanız Valilik binasını o imansız Vali'nin başına yıkarız.

Haberiniz olsun.

Bir de, Müslümanların aleyhine laf konuşmaya devam eden bu imansız lideriniz İnönü'yü de geberteceğiz. Haberiniz olsun. Çünkü imansızlığına devam ediyor. Size nasihat etmeyeceğiz. Siz ne laiklikten ne hukuktan anlarsınız. Sizdeki bu laflar kuru laftır.

Bir grup Sivaslı Müslüman"[35]

Aziz Nesin: "Devlet şeriata teslim oldu"

Yazar Aziz Nesin, Sivas olaylarının "devletin şeriata teslim olduğunu" gösterdiğini söyledi. Nesin, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Başbakan Tansu Çiller, İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu ve ANAP lideri Mesut Yılmaz'm sözlerinin de, bu teslimiyeti kanıtladığını vurguladı. Olayları tahrik etmediğini belirtirken, "Bu Alevi-Sünni çatışmasıdır. Ben gitmesem de olacaktı. Kahramanmaraş'ta da ben mi vardım?" diyen Nesin, Cumhurbaşkanı, Başbakan ve İçişleri Bakanı'nın "yalan" söyleyerek kamuoyunu yanılttığını öne sürdü.

4 Temmuz günü Ankara'da bir basın toplantısı düzenleyen Aziz Nesin, şunları söyledi:

"Bu açık açık Sünni-Alevi çatışmasıdır, ben orada basit bir bahaneyim. Ben olmasam, olaylar yine olacaktı. Ben o konuşmayı yapmasaydım, yine olacaktı. Bunu anlayamamak için geri zekalı olmak gerekir, ya da devlet adamı olmak lazım. Çünkü devlet adamları, niçin bunu yapmışlardır? Şunun için: Halka, hangi halka,

[35] *Cumhuriyet*, 9 Temmuz 1993

o gerici, yobaz 'şeriat isteriz' diyen halka, hoş görünmek, onlara tatlı görünmek için, yine oy almak için. Ben elbette insan olarak ölümden korkarım, ama ölüm korkusu duvarını aşmış bir insanın, 78 yaşındayım. Rastlantı olarak, Türkiye'nin bugünkü genel siyasetine uygun olmayacak kadar dürüst bir vali ile karşılaştık. Şimdi elbette, yakın zamanda o valinin ayağını oradan kaydıracaklar. Asıl önemli sorun şu: Aziz Nesin'in konuşması değil, insanlar orada 8.5 saat 'şeriat isteriz' diye bağırdılar. Hiçbir bakan, bunu dikkate almıyor. Türkiye bir felakete gitmektedir. Onbinler veya yüzbinler 'Şeriat isteriz' diye bağırıyor ve devlet sesini çıkarmıyor. 'Aziz Nesin suçludur' diyor. Açık Açık söylüyorum, bu alçaklıktır. Yazın bunu, beni mahkum etsinler, hiç olmazsa ben rahatlayayım. Basın olarak siz de sorumlusunuz ve siz de suçlu olacaksınız. Yalan haber aldınız. Cumhurbaşkanı'na da, Başbakan'a da, Bakan'a da inandınız. Hepsi yalan söyledi bu olayda. Burada en önemli dikkat edilecek nokta, 'İslamiyet istiyoruz, şeriat istiyoruz' diye 8.5 saat gırtlakları patlayıncaya kadar bağıran insanlardır. Buna dikkat etmiyorlar, 'Aziz Nesin tahrik etti' diyorlar.

Diyelim ki ben tahrik ettim, etmediğim ortada. Kasetler var, onları dinleyin. Peki ben tahrik ettimse, bir adam tahrik ettiyse, o adamları yakmak mı gerekir?

Bir delik bulmuşlar, oradan kaçmaya çalışıyorlar. Karşıda sakallı, ellerinde sopalarla adamlar. 'Yanıyoruz' diyorlar, kadınlar, kızlar, küçük küçük genç kızlar, Semahları oynamışlar, 'Biz yanıyoruz' diyorlar. 'Orospular, yanın' diye sopalarla karşı geliyorlar. Bunlar Müslüman. Neyin Müslümanı? Hiçbir dinde böyle bir olay yoktur. Ve bunları mazur gören bir devlet adamı bakan da yoktur dünyada. Bir modeldir bu, alçaklık modelidir bu. O bakan, hâlâ yerinde kalacak mı? İlk yalan haberi, onlar çıkardı. 8.5 saat mahsur kaldık, ölümle pençeleşiyoruz, yapacak hiçbir şey yok elimizde, hiçbir yardım gelmiyor, o vilayetin içindeki normal sayıdaki polis ve askerden başka. Sonra asker geliyor, aczmendi midir, kimdir bilmiyoruz, ne olursa olsun, son derece gerici insanlar, 'Polis defolsun, Muhammed'in askerleri geldi' diyorlar. Kışkırtan onlar."

Nesin konuşmasında, Aleviler ile Sünnilerin bir arada yaşayabilmesi, hoşgörü üzerinde durduğunu belirtirken, "Ben dinsizim, inanmıyorum dedim. Ama 'Siz inanmayın' demedim. Beni, bu aczmendiler, zorla Müslüman yapıp cennete mi sokmak istiyorlar!

Ben istemiyorum böyle bir şey. Beni böyle döverek, öldürerek cennete mi sokacaklar? Ben istemiyorum" dedi.

Kubilay olayının bu kadar büyük olmadığını vurgulayan Nesin, konuşmasını şöyle sürdürdü:

> "Devlet uyuyor. Devletin uyuduğunu, aylardan, yıllardan beri söylüyorum. Halk kendilerini seviyor zannediyorlar. İnanın ki, bu gericiliğe verilen ödün devam ederse, o Başbakan'ı saçlarından tutup sürüklerler. Salt, başı açık başbakan, kadından başbakan diye. Ve o Süleyman Demirel'i de kravatından tutup sürüklerler. Benim artık bir iddiam yok. Oy almak istemiyorum, para istemiyorum. Memleketimi gerçekten seviyorum."

Nesin, halkın duygularını tahrik ettiğini öne süren ANAP Genel Başkam Mesut Yılmaz için, "Yılmaz'ı, ben görünüşüne göre, aydın bir insan sanıyordum. O da, muhalefet de oy alacağı için, 'Halkın vicdanına, dinine karşı sözler söylemiş, onun için yapılmış' diye söylüyor. Ona da çok teessüf ediyorum. Kaynaktan haber alarak, bu yalanları tekrar edenlere yazık, memleketi felakete götürüyorlar. Uçurumun kenarında değiliz, uçurumun çok önemli bir yerindeyiz" dedi. Aziz Nesin, "Yani düşmek üzere Türkiye. Mahvolmak üzeredir. Türkiye laik değildir, laik yapmak gerekir. Her gün daha fazla ödün vererek bu gericilere, koşar adımla uçuruma gidiyoruz. Başbakan da, Cumhurbaşkanı da uçuruma gidiyor" diye konuştu.

Olayların bu boyuta ulaşacağını tahmin etmediğini, devletin müdahale edeceğini sandığını, ancak yanıldığını anlatan Nesin, sağlık nedenleriyle Sivas'a gitmek istemediğini, ancak ısrar üzerine kabul ettiğini anlatarak, şunları söyledi: "'Aziz Nesin gitti tahrik etti' diyorlar. Bende ne kadar kuvvet varmış yahu? Bu tahriki yapsam, işçilere yaparım, ayaklanır, bu hükümet de kalmaz Türkiye'de."

Nesin, her yere haber verilmesine karşın, çevre illerden ancak olaylar bittikten sonra, gece 22.00'de yardım geldiğini belirtirken, şunları anlattı:

> "Yani haberler her yere gitti, her yerden de bize geldi, biz kurtulamadık. O insanlara çok yazık oldu. Üzülüyorum ve üstelik şöyle bir itham altında bulunuyorum, onların ölmesinin sebebi benmişim gibi. Birçoğunu tanımıyorum, ben oraya herhangi bir çağrılı gibi gitmiş bulunuyorum. Benim sözlerimden değil bu tahrik, bunu

özellikle belirtmenizi rica ediyorum. Bu kişisel bir sorun değil, Türkiye'nin ana sorunlarından bir tanesi. Bu olayla devlet, şeriata yenik düşmüştür, teslim olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, şeriata teslim olmuştur. Cumhurbaşkanı'nın, Başbakan'ın, ANAP genel başkamnın sözleri, şeriata teslimiyetin itiraflarıdır. 'Şeriat isteriz' diye yüz bin insan bağırıyor ve bunlar suçlu olarak beni buluyorlar, laik bir yazarı buluyorlar. Ben dinsizim, ama bütün dinlere saygım var.

Müslümanlardan daha çok saygım var. Her dine saygım var, dinsizlik bana göre budur. Kimseye de, 'Dinsiz olun' demiyorum, beni ilgilendirmez. İnsanların cennete veya cehenneme gitmesi ilgilendirmez. Benim de cennete cehenneme gitmem onları ilgilendirmez."[36]

Aziz Nesin, yanan oteldekileri kurtarmak için gelen itfaiye erinin "namussuz alçak" diyerek kendisine saldırdığını söyledi. Nesin otelde yaşadıklarını ve nasıl kurtarıldığını, aynen şöyle anlattı:

"Lütfi Kaleli, beni otelin ikinci katında bir odaya çıkardı. Benzin dumanı herhangi bir dumana benzemiyor. Orada kaldık, çırpınıyoruz. Doğrusunu söyleyeyim ki, şu aklıma geldi. Hani insan ölürken, geçmişi bir film gibi geçer ya, hayır böyle bir şey olmadı. Ölümle pençeleşmekten öte bir ilişkim oldu. 'Ölürsem' dedim, çok biçimsiz ölmeyeyim ama, bir yandan da kıvranıyorum. Biçimsizliğe giriyorum tabii. Soluğum kesildi, terliyorum, sıcak. Her taraf karanlık zaten, birbirimizi görmüyoruz. Kapıyı bulamıyoruz. Ben zaten kalp hastasıyım, iki ameliyat geçirmişim, inme geçirmişim.

Bütün kaygım, 'korkan bir adam biçiminde ölmeyeyim' dedim. Ama o da mümkün değil, kıvranıyorum, müthiş bir şey zehirli gaz. Lütfi, 'Ölüyoruz ağabey' dedi. 'Ölüyoruz, öleceğiz. Başka çaremiz yok' dedim. Bir dakika daha kalsaydık ikimiz de kesin ölecektik. Ve ölümün en feci biçimiyle ölecektik. Çıkalım, çabuk ölelim dedim. Biz, ölmek kalmak düşüncesi olmadan, ölüm diye çıktık dışarıya. Ben zor yürüdüm, bir sürü yerlere takılıyorum. Herhangi bir insan kendi canını kurtarmak için beni bırakabilirdi, Lütfi bırakmadı.

Pencereye geldik, pencere camları kırılmış. Avazı çıktığı kadar

[36] *Cumhuriyet*, 5 Temmuz 1993

bağırdı, ne bağırdı bilmiyorum. 'İmdat' diye bir ses, çok bağırdı. Uzak bir yerden itfaiye arabası geldi. Pencereden dumanlar falan ve arada bir de hava geliyor. Dalga dalga sıcak ve hava geliyor. Denizden burnunuzu çıkarır gibi hava alıyorsunuz. Merdiveni çıkardılar pencereye. Ama benim pencereye çıkacak halim yok. Lütfi beni kaldırdı, merdivene koydu.

Merdivenden dura dura inmeye başladım. Aşağıdan yukarıya bir itfaiye eri geliyor. Ben de umdum ki, itfaiye eri beni görür, alır kucağına yardım eder götürürür. Hayır öyle olmadı. Merdivenin tam orta yerinde, itfaiye eri, 'Namussuz alçak' diye bana vurmaya başladı. Çok ilginç bir şey. Beni düşmanın attığı taşlar değil, dostun attığı gül incitir. Cumhurbaşkanı'nın, başbakan'ın ve bakanın söylediği sözler, bu yalanlar bizi daha çok incitmiştir. İtfaiye eri, kandırılmış bir insandı. O yanlış da olsa bir inanca inanmıştı. O adamın beni öldürmek üzere dövmesi, bana o kadar ağır gelmedi. Ama aydın, benim birçoğunu tanıdığım kişiler bu yalanları söylediler. En başta, en büyük yalan kaynağı da İçişleri Bakanı'dır.

Sonra oradan giderken bir de tekme vurdu, ben yuvarlandım. Bacaklarımda yaralar var. Bir adam elinde çok büyük sırıkla bana saldırmaya çalışıyor, sanıyorum polis olan biri onu durdurdu. Başımdan yara aldım, kan fışkırmaya başladı. Yere düştüm, yerden sürükleye sürükleye polis otomobiline götürdüler. Polis arabasına binerken, yine onlardan birisi beni boyuna yumrukluyordu. Araba hareket etti, arkamda oturan sivil polis ceketini çıkardı, benim kan akan başımın altına koydu. Hastaneye götürüldük. Daha sonra bir askeri havaalanına götürüldük. Burada değerli bir albayla, komutanla tanıştık. Her şey olup bittikten sonra saat 22.00'de takviye kuvvetleri geldi, neyi takviye edeceklerdi bilmiyorum."[37]

Soruşturmaya ölenlerle başlandı

Olayların ardından soruşturmaya, Pir Sultan Abdal Kültür Etkinlikleri'ne davet edilenler ve programı düzenleyenlerle başlandı. Aziz Nesin itfaiye ekipleri tarafından otelden çıkarılırken Hizbullah işareti yapan "şeytanı kaçırmayın" diye bağıran, ardından Aziz Nesin'i yumruklayan RP'li belediye meclis üyesi Cafer Erçakmak'ın gözaltına almanlar arasında olmadığı bildiriliyordu.

---

[37] *Cumhuriyet*, 5 Temmuz 1993

Polis olaylarda 'Hizbullah parmağı' üzerinde durmaya devam ediyor, Sivas Valisi Ahmet Karabilgin, Madımak Oteli yangının "organize" bir hareket olduğunu söylüyordu.

Sivas'taki olaylarla ilgili olarak İl Emniyet Müdürlüğü'nün yanı sıra İçişleri Bakanlığı'ndan gelen müfettişler ve merkez valileri de soruşturmaya katıldı. İlk aşamada üç olan müfettiş sayısı 10'a çıkarıldı. Polis ve müfettişlerin olayla ilgili soruşturmaya onlarca kişinin yanarak ölümüyle sonuçlanan otel yangınını kimlerin çıkardığına öncelik vermek yerine kültür etkinliğini düzenleyenlerden başlaması dikkat çekiyordu. Polis ve müfettişleri ilk iş olarak davetliler listesine ve şenlik programına el koydular. Ardından Aziz Nesin'in şenliğin ilk günü yaptığı konuşmayı incelediler.

Olaylar sırasında gerçekleştirilen video çekimleri de incelemeye alındı. Video çekimlerinin izlenmesinden sonra olayda ön planda olanların da belirlenerek gözaltına alınacağı bildiriliyordu.

Şeriatçı ayaklanmaya, kent dışından da çok sayıda kişinin katıldığı saptandı. Birçok Sivaslı, elebaşları arasında yer alanların çoğunu, daha önce Sivas'ta hiç görmediklerini söylediler. Emniyetin elindeki video kayıtları da bunu ortaya koyuyordu.

Göstericilere Hizbullah ve Bozkurt işareti yapanların önderlik ettiği, video kayıtları ve fotoğraflarda net bir şekilde ortaya çıkıyordu. BBP Genel Başkanı ve Sivas Milletvekili Muhsin Yazıcıoğlu'nun bu ilde örgütlediği Nizam-ı Alem ocakları üyesi gençler, Bozkurt işaretleri yaparak yürürken, hemen yanlarında Hizbullah işareti yapan çember sakallılar ve gençler dikkat çekti. Saat 17.00'den sonra Sivas'taki Milli Gençlik Vakfı Yurtları öğrencileri de birden alanı doldurdu.

Bozkurt işareti yapanların daha sonra geri plana çekildiğine dikkat çeken emniyet yetkilileri, daha çok dini gruplar üzerinde durdular.

Emniyet elindeki video kayıtlarından, belediye görevlilerinin de göstericiler arasında yer aldığını belirledi. Sivas Emniyet Müdürü Doğukan Öner, bu video görüntülerinde, belediye üyesi Cafer Erçakmak'ın olayı tahrik ettiğinin görüldüğünü açıkladı ve "Söz konusu kişiyi üç gündür arıyoruz. Adresinde bulamadık. Araştırmalarımız sürüyor" derken, aynı saatlerde Sivas'ta bir basın toplantısı düzenleyen Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu, Erçakmak'la ilgili olarak, "Kendisinin gerekli açıklamayı yapacağını zannediyorum. Bir

yere kaçmadı, burada" diyerek ve üç gündür polisçe aranan bu kişinin nerede bulunduğunu bildiğini ortaya koyuyordu.[38]

Hicret koşusu

Şenliklerden birkaç gün önce, Sivas'ın RP'li Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu, "Hicret Koşusu" adı altında bir spor etkinliği düzenlediği ortaya çıktı. Sivas Belediyesi, düzenleyeceği "Hicret Koşusu" için çevre illerden gelen çok sayıda "sporcu"yu, okulların ve gerici vakıfların yurtlarına doldurmuştu. "Sporcu" kimliğiyle çevre illerden getirilenler "Hicret Koşusu" bittikten sonra da kentten ayrılmıyorlardı.

Hicret Koşucuları akla ilk olarak, 1978 yılında Kahramanmaraş'ta yaşanan ve resmi rakamlara göre 111 kişinin öldürüldüğü katliamı akla getiriyordu. Maraş katliamından birkaç gün önce kentte kimsenin tanımadığı Milli Piyango satıcıları görülmüştü.

"Devlet bizi gözden çıkarmıştı"

Katliamdan sağ kurtulan gazeteci yazar Battal Pehlivan, Sivas olaylarından 7 ay sonra, 5 Mart 1994 günü, İstanbul'da katıldığı bir panelde kalp krizi geçirerek yaşama veda etti. Pehlivan, katliamdan önce oteldekileri fotoğraflamış ve Aydınlık gazetesinde şunları yazmıştı:

> "Türkiye'de şeriatın iktidarda olduğunu gözlerimle gördüm. Hükümet kim olursa olsun, başbakanlık koltuğunda kim otururşa otursun, iktidarda oturan şeriattır. Öyle olmasaydı 8 saat üzerimize taş yağmaz, sonunda da diri diri yakılmazdık.
>
> Başlangıçta 500 kişiydiler. Bu topluluk hiçbir zorlamaya girişmeden dağıtılabilir ve olayın büyümesi önlenebilirdi. Fakat öyle olmadı. Güvenlik güçleri sanki, topluluğu besledi. Himaye etti. Adeta göstericiler korunuyordu. Polis, göstericileri sadece çembere alıp, onların giderek çoğalmasına yardımcı oluyordu.
>
> Saat 13.00'te, otelin önünde gösteri başladıktan hemen sonra, Ankara'yla temasa geçtik. Arif Sağ, SHP Genel Sekreteri Cevdet Selvi ile görüşerek yardım istedi. Pir Sultan Derneği yöneticileri,

[38] *Cumhuriyet*, 5 Temmuz 1993

Ankara'da kimi tanıyorlarsa arayıp yardım istediler. Yani saat 14.00-14.30 sularında Ankara'da olayı duymayan kalmadı.

'Telaşa kapılmayın. Çevre illerden yardım istedik. Yola çıktılar. Sizi kurtaracağız.' Bunu, İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu söylüyordu. Başbakan Tansu Çiller aynı sözleri tekrarlıyordu. Başbakan Tansu Çiller aynı sözleri tekrarlıyordu. Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü, kendisiyle telefonla görüşen Aziz Nesin'e oteldekilerin kurtarılacağını söylüyordu. Ancak kesinlikle yardım gelmiyordu. Yardım geleceği yerde, öyle sanıyorum ki, çevre il ve ilçerinden yobazlar akın akın Sivas'a geliyordu. 500 kişiydiler, 8 saat içinde 10 bin kişiye ulaştılar.

Taş yağmuru altında hep birbirimize moral vermeye çalıştık. Başka çaremiz olmadığı için yardım geleceğini umduk. İçeride can veren, yaşları 16-18-20 olan gencecik çocuklarımız, işin ayırdına varsalar da, yaşama olan bağlılıklarını elden bırakmıyorlardı. Birbirinin saçını örüyor, gülüyor, Madımak Oteli'nden kurtulduktan sonra, bunu nasıl kutlayacaklarını konuşuyorlardı...

Olayda yitirdiğimiz karikatür sanatçısı Asaf Koçak, hiç durmadan otelin içinde dolaşıyor, mızıkasını çalıyordu. Adeta gençleri eğlendiriyordu. Aşık Nesimi Çimen, halk ozanlığını orada da sürdürdü. İnsanları etkileyici sözleriyle yatıştırmaya çalıştı. Edibe Sulları hiç durmadan elindeki not defterine bir şeyler yazıyordu. 'Edibe ne yazıyorsun' diye sorduğumda, 'Not tutuyorum abi, bir kitap yazıyorum da, bu olayı da kullanacağım' diyordu.

Aziz Nesin'in kurtarılmasını sağlayan Lütfi Kaleli, her zamanki titizliğini orada da sürdürdü. Bir kağıda tek tek isimlerimizi yazdı. 'Bu tarihi bir andır, ileriki kuşaklara yansımalıdır. Mümkün olsa da herkes, duygularını yazabilse' diye konuşuyordu. Asım Bezirci, her zamanki babacanlığıyla tek tek yanımıza gelip destek verdi.

Ali Balkız'dan öğrendim. 'Yahu ikindi namazı zamanı geldi, bu adamlar namaza gitmeyecekler mi?' diye sorduğunda Asaf Koçak, 'Anlaşılıyor ki onlar, bu namazı kaza ile eda edecekler' diye espri yapıyordu.

Başta Aziz Nesin olmak üzere bütün arkadaşlar saldırıya karşı koyma kararlılığını hiç yitirmediler. Ancak gözü dönmüş gerici güruh, kalleşçe oteli yakmayı tercih etti... İnsanların ruh hali, kararlılığı, umudu ve yaşama bağlılığı çektiğim fotoğraflarda açıkça görülüyor.

Son ana kadar, umudumuzu koruduk. Belki üzerimize 5 ton taş yağdı. Bir gün önceden belediye yol yapılacağı bahanesiyle oraya taş yığmış, o taşların hepsi üzerimize yağdı. O yetmedi, otelin karşısındaki binalara çıkıp, onların kiremitlerini, tuğlalarını üzerimize yağdırdılar. 400 yıl önce Pir Sultan Abdal'ı nasıl taşlamışlarsa, o günde bizi taşladılar. Sonra da, oteli ateşe verdiler. 36 arkadaşımız öldü. Yazarlar, bilim adamları, folklor ekibindeki gencecik insanlar, dostlarımız ateşin içinde kaldı. Biz 31 kişi ise milyonda birlik bir rastlantı sonucu kurtulduk. Ölümle kalım arasında bir cam vardı. Camın beri yüzü ölüm, diğer yüzü kalım. İşte şimdi bizlerin yaşıyor olması bu kadar küçük bir rastlantı sonucudur.

Tabii bu arada, 'Kahraman' diye niteleyeceğim bir polis memurunun çabaları ve sonra da Büyük Birlik Partisi (BBP) Sivas İl Başkanı Ahmet Yıldız'ın yardımlarını da belirtmem gerekiyor.

Onlara şükran borçluyuz. Ama keşke, BBP'li taraftarlar da aynı titizliği gösterseydi de diğer arkadaşlarımız da kurtulsaydı... Otelin hemen yanındaki parti binasında bulunan BBP'liler önce bizi de engellemek istedi. Otelden binaya geçmek isteyen arkadaşlarımızı sopalarla tehdit ettiler. Fakat daha sonra İl Başkanı olaya müdahale ederek bizim içeriye girmemizi sağladı. Daha sonra diğer partililer de bize iyi davranıp yardımcı oldular. Böylece 31 insan katliamdan kurtuldu. Fakat, sevinmek mümkün değil. Biz kurtulduk ama, hemen yanımızdaki otelden çığlıklar geliyordu. Buna can dayanır mı?...

Aziz Nesin'i korumakla görevli olan polis memuru, telsizini kullanarak, bir araç temin etti ve saldırının hafiflediği kısa bir zaman aralığında bizi Emniyet Müdürlüğü'ne nakletti. Aynı koruma polisi, daha önce de otele girmeye çalışan gerici güruha nerdeyse tek başına direndi ve silahıyla onları iki kez geri püskürttü.

Sabahladığımız Emniyet Müdürlüğü'nde de yakınlık gördük. Demek ki, polis 'bir yerlerden' talimat almadığı zaman iyi de olabiliyor. Çünkü, aynı üniformayı taşıyanlardan çoğu, göstericilere yardım etti, 'bırakalım, bu dinsizleri öldürsünler' diyenler oldu Nitekim Lütfi Kaleli'den öğrendiğimize göre, Aziz Nesin'i yobaz itfaiyecinin ve Refah Partili Belediye Meclis Üyesi Cafer Erçakmak'ın elinden kurtaran da bir polisti.

Ölümden kıl payı kurtulmuştuk. Bunu olaylardan hemen sonra Sivas'a gelen İçişleri Bakanı biliyordu. Vali biliyordu. Diğer yetki-

liler biliyordu. Ancak hiç kimseden en küçük bir ilgi görmedik. Telefon açıp "geçmiş olsun" demediler. Emniyetteyken, gazete okuyamadık, fakat TV izleme olanağımız oldu. Başbakan'ın Başbakan Yardımcısı'nın, İçişleri Bakam'nın sözlerine büyük bir üzüntüyle izledik. Kahrolduk. Onların yönetici olduğu bir ülkede yaşamaktan utanç duyduk. Çünkü olayı çarptırıyorlardı. Çünkü olayı küçük görüyorlardı. Çünkü bizleri, halkı önemsemiyorlardı.

Başbakan, 'Otelin dışındakilere bir zarar gelmedi' diyor. Bu söz bir devlet yöneticisine yakışır mı? Demek istiyor ki, onlar taş atarken, oteli ateşe verirken biz hiç onlara müdahale etmedik, dolayısıyla da zarar vermedik. İçişleri Bakam'nın tavrı ise, Pir Sultan'ı asan Hızır Paşa'nın tavrıydı. Hızır Paşa ayağını kaldırmış, İçişleri Bakanı koymuş.

Ne saldırı başlamadan önce, ne de sonra Sivas'ın sosyal demokrat milletvekilleri Azimet Köylüoğlu ve Ziya Halis, hiç ortalıkta görünmedi. Oysa onların birinci derecede olayla ilgilenmeleri gerekmez miydi? Çünkü bizler onların konuklarıydık. Ben hayatımda ilk defa Sivas'a gidiyordum. Benim gibi pek çok sanatçı, yazar ve bilim adamı arkadaşım da ilk kez gidiyordu.

Yazar arkadaşım Ali Balkız'ın dediği gibi, biz oraya şenlik yapmaya gitmiştik. Türkü söyleyip, semah dönmeye gitmiştik. Önyargılı değildik. Sade vatandaşlar da önyargılı değildi. Öyle olsaydı, bir karşı harekat için bir hazırlık yapılırdı. Biz oraya giderken yanımızda silah götürmedik. Kitaplarımızı götürdük, karikatürlerimizi götürdük, fikirlerimizi götürdük. Biz kavgaya değil barışa, kardeşliğe, gitmiştik. Çünkü küsmeyle bir alıp veremediğimiz yoktu.

Aziz Nesin'i bahane ediyorlar. Pek çok arkadaşım söyledi. Ben de ekliyorum, yalan söylüyorlar. Olayı basite indirgiyorlar. Aziz Nesin gitmeseydi de saldırı olacaktı. Öyle olsaydı, Kültür Merkezi'ni basarlar mıydı? Kadınlara, kızlarımıza "geberin orospular" derler miydi? Hedef, laiklikti, demokrasiydi, çağdaşlıktı. Ve bu saydıklarıma sıkı sıkıya bağlı olan Alevilerdi.

Bütün bunlardan sonra şuraya geleceğim. Ben şahsen artık, bu devlete güvenmiyorum. Benimle beraber ölümü tadan arkadaşlarım da devlete güvenmiyor. Bir devlet, ülkenin onuru, yüz akı olan yaklaşık 100 vatandaşını bir avuç çapulcunun elinden kurtaramıyorsa, o devlete güvenilmez. Farklı bir tavır sergilemedikçe de

bu devlete güvenmemeyi sürdüreceğim. Çünkü devletin tüm kademelerinde şeriatın iktidarda olduğunu gördüm. Yaşadım. Aklım almıyor. Nasıl oluyor da, koca Türkiye Cumhuriyeti olarak seyirci kaldı.

Aksine düşünenler, beni ikna etsin.

Bence devlet bizi gözden çıkarmıştı. Emniyet Müdürlüğü'ndeki polisler, 'Bize kesin talimat verilseydi, olayı önlerdik. Az sayıda insan olduğumuz halde önlerdik. Fakat talimat verilmedi' dediler. Ve bunu söylerken polisin gözleri doluyordu. Tekrar ediyorum, devlet bizi gözden çıkardı. Hem de işkence ettire ettire... 8 saat süreyle bizleri taşlattı, sonra da yaktırdı. İnsanın, 'Madem öldürmeye niyetliydiniz, o halde neden 8 saat işkence ettiniz. Bir an önce yaktırsaydınız da, o işkenceyi görmeseydik?' diye sorası geliyor."[39]

"Önceden planlanmış..."

32 insanın kurtarılmasında payı olan Büyük Birlik Partisi Sivas İl Başkanı Ahmet Yıldız yaşananları şöyle anlatıyordu:

"Olaylar büyüyüp yangın başladığında da içeride bu kadar çok insan olduğunu gerçekten bilmiyorduk. Ben duyduğum cam kırılması sesleri ve bizim partide çalışan üç çocuğun bağırışları üzerine arka odaya girdim. Yoğun bir dumanla karşılaştım. İsmini hâlâ bilmediğim yaşlı bir hanım odaya ilk girendi. Ben onun yaşını da fark etmediğimden 'gel kızım' diyerek elini tuttum ve odaya aldım. Onu ve arkasından izleyen yaşlı beyi diğerleri izledi. Basında yer alan ve partide çalışan çocukların onları içeri almak istemediği doğrudur, ancak bu birkaç saniye süren bir durumdur. Onlar olaylara hiçbir biçimde karışmama talimatı aldıklarından ilk gelenlere geri dönmelerini söyleyerek direndiler. Ancak bu süre benim sesleri duyup odaya geçtiğim süre kadardır.

Söylendiği gibi komiserle benim aramda ikna konuşması geçmedi. Çünkü bir insan hayatı için beni kimsenin ikna etmesine ihtiyaç olacağı düşünülemez. Bizim Mehmet Bey'le aramızda telsizle emniyete haber verip vermemesi konusunda tartışma geçti. Çünkü biz dışarıda onbeş bin kişinin oteldekileri kurtardığımızı bilmelerinden korkuyorduk. Hiç kuşkusuz öğrendikleri anda kurtulanlarla birlikte bizim de yakılıp öldürülmemiz saniye sürmezdi...

[39] *Aydınlık*, 6 Temmuz 1993.

Aklımız başımıza geldiğinde ki bu süre beş dakikadır, Arif Sağ ve adından pek emin değilim ama Cevat Geray belki de, kalanlar için ne yapabiliriz, diye düşündük. Arif Sağ ile arka odaya girdiğimizde dumandan binaya geçmemizin olanaksız olduğunu gördük. İçerde kalanları kurtaramadık. Onlar yukarı katlara çıkmış olanlardı. Kurtulanlar ise birinci katta kalan ve bizim aydınlık ile otel aydınlığının ince bir saçla birbirine bağlantılı olduğunu fark edenlerdi. Ancak eve dönüp gece geç haberleri dinleyip içerde ölenlerin sayılarını öğrendiğimde gerçek bir şok yaşadım. Biz bir yandan yardım ederken, diğer yandan yardım ettiğimizin anlaşılmasından çok korkuyorduk. Bu nedenle komiser bile emniyete geçtiği telsiz mesajında yerini söylemedi, sadece 'Emin bir yerde güvendeyiz' dedi....

Bu işin Sivaslılara maledilmesine çok üzülüyorum. Bence bu olay önceden planlanmış ve bildirisi ile duyurusu ile hazırlanmış bir olaydı."[40]

SHP Heyeti Raporu

Olayları yerinde incelemek ve bir rapor haline getirmek üzere SHP Genel Merkezi tarafından bir komisyon oluşturuldu. Milletvekilleri Ercan Karakaş, Ziya Halis, V. Sinan Yerlikaya, Mustafa Yılmaz, Şahin Ulusoy'dan oluşan komisyon incelemelerini 7-8 Temmuz 1993 tarihlerinde gerçekleştirdi. "Sivas'ta düzenlenen ve çok sayıda edebiyatçı, fikir adamı ve ozan ile birlikte Aziz Nesin'in de katılacağı duyulunca birtakım şeriatçı güçler hemen harekete geçmiştir." denilen raporun sonuç bölümü şöyleydi:

"Meydana gelen acı olayda, hiçbir şekilde Sivas halkının rolü yoktur. Bu katliamı yapanlar laik, demokratik Cumhuriyete karşı olan şeriatçı yobazlardır.

Planlı, programlı ve örgütlü olarak katliam yapılmıştır. Aziz NESİN veya onun şenliğin açılışında yaptığı konuşma bahanedir. Saldırganların, Cumhuriyetin temellerinin atıldığı Kongre Binasına saldırmaları "Cumhuriyet burada kuruldu, burada yıkılacak" diye slogan atmaları, Kongre Binasını taşlayarak 71 camı kırmaları ve

[40] *Nokta*, Sayı: 29, 11-17 Temmuz 1993.

Atatürk büstünü yerinden söküp yere atmaları, asıl hedeflerinin ne olduğunu açıkça göstermektedir.

Bu insanlık dışı eylem; laikliğe, Cumhuriyete, demokrasiye, özgür düşünceye, kültür ve sanata karşı yapılmıştır.

37 yurttaşımızın yakılarak öldürülmesi önlenebilirdi. Gösterilerin başladığı saatten, otelin yakılışına kadar yaklaşık 7 saat geçmiştir. Bu süre olayların önlenmesi için yeterin de ötesinde bir zamandır. Ancak devletin yetkilileri ve güçleri bu katliamı önlemek kararlılığını ve becerisini gösterememişlerdir.

Yerel basının ve bazı gazetelerin 'Aziz NESİN kitleleri tahrik etti' şeklindeki yaklaşımı da, olaylarda belli bir rol oynamıştır.

Sivaslı yurttaşlarımızın, RP ile BBP arasındaki 'kim daha kökten dinci' yarışının ve çekişmesinin de olayların tırmanmasına neden olduğuna ilişkin görüşü de, ciddi olarak değerlendirilmesi gereken bir görüştür.

İçişleri Bakanının ilk günkü beyanları da, Bakanlıkça olaya doğru teşhis konulamadığını, bunun sonucu olarak da şeriatçı göstericilere kararlı bir biçimde müdahale edilmediğini göstermektedir.

Bu nedenle demokratik parlamenter rejim çerçevesinde olayın siyasi sorumluluğu İçişleri Bakanına aittir."

Karamollaoğlu: "Göstericiler Tugay Komutanı'nı da alkışladı"

Sivas Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu, kendisine yöneltilen suçlamalarla ilgili olarak, "Herhangi bir şekilde bu olaylar içerisinde yer almadım. Böyle bir hadisenin olmasına, insanların öldürülmesine, bizim müsamaha göstermemiz mümkün değil. Hadiseleri çok üzücü buluyorum. Fırsat verilmemeliydi. Ama maalesef bu olayların doğmasına fırsat verildi. Ama ben kimseyi suçlamıyorum. Suçlamak da istemiyorum" diyordu.

Karamollaoğlu, gazeteci Leyla Tavşanoğlu'nun sorularına şöyle yanıtlıyordu:

- Yazar Hidayet Karakuş, Sivas olaylarını açıkça tahrik etmediğinizi, ama yönlendirdiğinizi söylüyor. Bu konuda neler açıklamak istersiniz?

- Maalesef bazı yazarlar sadece tahminlerle ve büyük ölçüde şahsi düşünce ve siyasi tercihlerine göre fikir yürütmektedirler. Ba-

şmdan beri, son ana kadar hadiseleri yatıştırmak için çaba gösterdim. Kültür Merkezi Müdürlüğü önünde biriken kalabalığı bir konuşma yaparak teskin ettim ve dağılmalarını sağladım. Tekrar otel civarında toplanan kalabalığı, yine kendilerini teskin edici sözler söyleyerek dağılmaya çağırdım.

Bütün bunları Sayın Vali ve Emniyet Müdürü'nün talepleriyle yaptım. Bunları yaparken İl Emniyet Müdürü de benimle beraberdi. Dolayısıyla hadiseleri önlemek yönündeki çabalarıma bütün şehir halkının yanında askeri ve mülki erkânla Emniyet Müdürü dahil bölgedeki asayiş güçleri de yakından tanık olmuşlardır.

- Olaylar sırasında valiyle aranızda yetki tartışması oldu mu? Güvenlik güçlerinin ve itfaiyenin olaylara müdahalede geciktiği söyleniyor. Bu doğru mu?

- Olaylar sırasında vali ile aramızda bir tartışma olmamıştır. Zaten belediyenin asayiş konusunda hiçbir yetkisi bulunmamaktadır. İtfaiye olay yerine hemen sevk edilmiş, ancak izdihamdan yangın mahalline yaklaşamamıştır. Bilahare yaklaşabilmek için de güvenlik güçlerinden yardım istenmiştir. Yangına müdahale, ancak güvenlik güçlerinin itfaiye araçlarının yolunu açması ile mümkün olmuştur. Birçok kişinin yangından kurtarılması da itfaiye ve zabıta ekiplerinin gayretleri neticesinde sağlanmıştır.

- Göstericilerin sizi alkışladıkları bildiriliyor. Neden alkışladılar? Ayrıntısıyla anlatır mısınız?

Göstericiler arasında her türlü davranışlarda bulunan insanlar vardı. Bir belediye başkanı olarak ve halkın seçtiği bir kişi olarak buna sempatiyle bakanlar olduğu gibi, hakarete varan sözler kullananlarda olmuştur. Zaten valinin, bir belediye başkanı olarak benden konuşma yapmamı istemesi de halkın seçtiği bir kişi olmamdan kaynaklanmıştır. Ayrıca olay mahalline gittiğinde tugay komutanı da benim gibi etraftaki kişiler, yani topluluk tarafından alkışlanmıştır.

- Dinci kalabalığın polis minibüslerindeki hoparlörleri kullanarak ezan okuduğu söyleniyor. Bu doğru mu?

- Kalabalığın polis minibüslerini kullanarak ezan okuduğu duymadım. Böyle bir iddia da bana ulaşmadı. Polisin müsaade etmeyeceğini zannediyorum.

- Göstericiler için 'çevredeki yerleşim birimlerinden gelenler' deniliyor. Bu görüşün gerçeklik payı nedir?

- Kalabalık içinde kimlerin bulunduğunu bilemem. Dışarıdan gelen insanlar var mıdır, bu konu ancak tahkikatlar neticesinde ve güvenlik güçleri tarafından çekilen filmlerle tespit edilebilir kanaatindeyim.

- Göstericiler arasında, yaşları 14 ile 18 arasında değişen Milli Gençlik Vakfı yurtlarında kalan öğrenciler bulunduğu öğrenildi. Sizce bu öğrencileri kim örgütlemiş olabilir?

- Göstericiler arasında her yaştan, her gruptan insan vardı. Ama bunun örgütlü bir kalabalık olmadığını zannediyorum. Ancak tahrikçilerin bulunduğu anlaşılmaktadır. Bunu da, yapılacak tahkikatın ortaya koyacağını ümit ediyorum.

- Belediye Meclis Üyesi Cafer Erçakmak'ın olayda kışkırtıcı rol oynadığının video kasetlerdeki görüntülerde de saptandığı, Emniyet Müdürü Doğukan Öner tarafından bildirildi. Erçakmak sizce bu olaya neden ve nasıl karıştı?

- Belediye Meclisi Üyesi Cafer Erçakmak'ın, Aziz nesin'in kurtarılması esnasında yangın mahallinde bulunduğunu biz de basındaki fotoğraflardan öğrendik. Kendisinin bu konudaki açıklamayı yapmasının en doğru yol olduğu kanaatindeyim. Ancak kendisiyle beraber olay yerinde bulunanlar davranış ve sözleri hakkında birtakım bilgileri mutlaka yetkili makamlara ileteceklerdir. Bu iki tarafın açıklaması, Cafer Erçakmak ile ilgili hususları aydınlatmış olacaktır.

- Pir Sultan Abdal heykelini neden kaldırdınız? Siz, bakanın kaldırttığını söylediniz. Oysa İçişleri Bakanı Gazioğlu da sizin kaldırdığınızı açıkladı. Bu konuya açıklık getirir misiniz?

- Emniyet Müdürü, heykelin kaldırılması talimatını validen aldıktan sonra bana iletti. Bu husus vali tarafından yapılan basın toplantısında da teyit edilmiştir. Ancak benim, Sayın İçişleri Bakanı ile yaptığım telefon görüşmesinde bu hususu kendilerine ilettiğimde, kendisinin bana "Vali Bey'e gerekli talimatları verdim" demesi, bende, kendilerinin heykelin kaldırılması yönünde bir talimat verdikleri kanaatini uyandırmıştır. Burada esas olan, heykelin belediyenin kararıyla değil, vilayetten gelen talep üzerine kaldırılmış olmasıdır.

- Yazar Aziz Nesin'in Sivas'taki konuşması üzerine patlak veren olaylardan bir gün önce bildiriler dağıtıldığı ve eylem yapılacağı açıkça duyuruldu. Oysa siz olayların kendiliğinden çıktığını söylemiştiniz. Bildirilerin dağıtılması, eylemin örgütlü ve planlı olduğunu göstermiyor mu?

- Bildirilerin dağıtıldığını olaylardan sonra duydum. Ancak dağıtılan bildirileri şu ana kadar görmedim.

- Sivas olayları, cuma namazından sonra çıkan kalabalığın saldırıya geçmesiyle patlak verdi. Cuma namazından çıkmış inançlı bir Müslüman'ın, namazın ardından canavarlaşarak dehşet verici eylemlere girişmesi ve insan canına kıyması sizce Müslümanlığa ne kadar sığıyor? Üstelik bu eylemler din adına yapıldı...

- Cuma namazından çıkan insanların bu eylemleri yaptığı iddiası, Sivas halkına yapılmış büyük bir bühtan olur. Hadiseyi yapanlar, bütün video bantlarında da görüldüğü gibi çok az sayıda birtakım ajan provokatörlerdir. Olayın Müslümanlıkla da bir ilgisi yoktur. Bir grup tahrikçinin toplum psikolojisinden yararlanarak gerçekleştirdiği hunharca bir iştir. Ümit ediyorum ki hukuk devletinde yetkililer suçluları bulup ortaya çıkarır ve adalete teslim ederler. İnsanların can ve mallarına karşı saldırıları hiçbir Müslüman'ın tasvip etmeyeceği gibi ben de tasvip etmiyorum. İnsanların hayatlarına yönelik hunharca saldırılar Müslümanlıkla bağdaşmaz.[41]

Şükrü Günbulut anlatıyor

Saat 14.40. Madımak Oteli salonu:

Bir teklif geliyor. "Aramızdan birilerini seçelim. Bu durumu protesto ettiğimizi belirten bir metin yazalım. Hep birlikte imzalayalım. Vali'ye, Emniyet Müdürü'ne, Belediye Başkanı'na, Emniyet'e, İçişleri'ne, Başbakan'a gönderelim."

Kolonun dibinde oturan iki genç kızın daha yeni Kültür Merkezi'nden geldiğini söylediler. Yanlarına gittim. Küçük teybimi çıkardım. Anlattırdım. (Kasetimde otelin içinde bir tek onların sesini çıkarmıştım.) Şeriatçıların birbiri ardından yaptıkları iki baskınla Kültür Merkezi'ni tahrip ettiklerini, heykele saldırdıklarını anlatıyorlar. Reis Karamolla konuşmuş, Kültür Merkezi'nin önünde "Gazanız mübarek olsun. İşi bitirdik. Rahat olun aslanlarım" de-

[41] *Cumhuriyet*, 11Temmuz 1993

miş. Sloganlar atılmış. "Vali gidecek şeriat gelecek, Aziz'e ölüm..." Zabıta aracına girmişler hoparlörden ezan okumuşlar, tekbir getirmişler.

Bunları anlatan ince, yeşil gözlü bir kız. "Sen dışarıda mı kalıyorsun" dedim. "Evet" dedi. "Avrupa'daydım." Dünkü semah ekibindeymiş. Adı Yeşim'miş. Yeşim Özkan. Yanındaki de Huriye Özkan. Kültür Merkezi kargaşasından çıkmış Madımak Oteli'ne gelmişler. Otelin geleceğinden habersiz gülerek anlatıyorlar. İkisi de öldü. Morgda gördüm resimlerini. Tanıdım. Aynı güzellik...

Yüksel, bir karara varmış gibi söze başlıyor: "Bu panelin bugün mutlaka yapılması gerek. Eğer yapılmazsa gericiler azgınlaşır, önlerinde durulamaz daha çoğunu isterler".

Aydınlığı beklerken karşıma Yüksel çıkıyor. Şükrü aşağı gel" diyor.

- Telefon bekliyorum.

- O telefon çıkmaz. Öğretmenler Derneği'ne gidelim ordan edersin. Israr ediyor. İniyorum. Bu kez asansörün çalışmadığını fark ediyorum. Katlarda insanlar görüyorum. Bir de ilk kez salonun üstünde bir asma kat (yahut birinci kat) olduğunu fark ediyorum. Orada da bir salon ve masalar var. Oturanlar... Zemin ise bıraktığım gibi, olağan dışılık yok. Grup grup oturuyorlar.

Yüksel ayakta "Hadi gidelim" diyor. "Öğretmenler Derneği'ne gidelim. Ordan edersin. Hemen şurda". Karşıdaki Bankalar Caddesi'ni gösteriyor.

Ben oradayken Yüksel, aşağıdan Aziz Nesin'e de telefon etmiş. Evine çağırmış. Aziz Nesin "Burası daha emniyetli" demiş.

Saat olasılıkla 15.30'dur. Bir kağıda Öğretmenler Derneği'nin ve Yüksel'in evinin telefonlarını yazıyoruz. Biz gidince panel başlarsa hemen çağırsınlar diye bu numaraları Ali Balkız'a veriyoruz.

Şeriatçılar vilayet meydanındalar. Bağırtılar duyuluyor. Caddenin ucundan görülüyorlar. Otel tarafı sakin. Her günkü kalabalık.

Otelin önünde her günkü birkaç polis, sokak boyunca 20 m. kadar yürüyüp Cumhuriyet Caddesi'ne çıkıyoruz. "Öğretmenler Derneği'nden zor telefon edersin" diyor Yüksel. Taksiye binip evine gidiyoruz.

Meliha Hanım Kültür Merkezi'ni anlatıyor. "Polisler gülüyorlardı. Bırakıp giden şeriatçılar 'Nereye gidiyorsunuz!' diye geri çağrılıyorlardı. Biri heykele çıkmış gözünü oyuyor. Polis tek aya-

ğından tutup çekiyor. Geri bırakıyor. Polis, adamın paçalarına sarılıyor. Sertçe düşüyor. Polis kazmayı alıp sapını çıkarmaya çalışıyor. Polisin enliden kazmayı çekip alıyorlar. Heykelin gözlerine ve kalbine vuruyorlar. Sanki heykel canlıymış gibi."

Bahar anlatıyor: Kültür Merkezi'nin içindekiler sandalyeleri kırıp sopa yaptılar. Masalardan barikat kurdular.

Mehmet Ali anlatıyor: "Kültür Merkezi'nden çıkınca polis beni yakaladı, duvara dayadı. "Bunu şu kalabalığa teslim edelim mi?" dediler. Edeceklerdi de. Yaşlı biri önledi. Şimdi otelin önündelermiş. Oteli taşlıyorlarmış.

Sinan anlatıyor: İçerde kadınlar ağlaşıyordu. Gericiler kitapları alıp yaktılar. Hücumlarda Karamolla, polis ve asker arkadaşlığı öyle belliydi ki..."

Evin içinde herkes dolanıp duruyor. Gençler Ali Baba Mahallesi'nde bir toparlama olanağı düşünüyorlar. "Ali Baba bir ayaklansa otelin önündekileri siler atar"

İstanbul'da Ferit İlsever'le konuştuktan sonra Madımak Oteli'ne gidiyoruz. Otele yanaşmak mümkün değil. Sokağın Cumhuriyet Caddesi'yle kesiştiği köşedeki küçük meydan şeriatçılarla dolmuş. Kelle istiyorlar. Camların çoğu kırılmış. Dünden beri yığılı gördüğümüz taşları alıyorlar, ikiye bölüp otele fırlatıyorlar. Sokağın arkasını dolaşıyoruz. Karşı binaların çatısında kiremitler atılıyor odaların içine. Otel, şeriatçıların ortasında sessiz duruyor. Resmi elbiseliler taşlayanların önünde sahte pehlivanlar gibi dolanıyorlar.

Otel yalnız, mahzun ve sessiz. Hiçbir yardım gelmeyecek bu belli. Kuşatanlar "Kafirlere ölüm" diye bağırıyorlar. Otelden bakıldığında aşağıdakilerin kimi neşeyle zıplıyor. Kimi kızgın. Kimi taşlı. Kimi beklemede...

Biri konuşuyor: "Bunları gece yarısı saat ikide falan öldürürüz"... "Hele bir karanlık bassın".

Mehmet Ali'ye soruyorum: "Karanlıkla ne ilgisi var?" Öldürenler görünmeyecek abi. Karanlıkta aradan sıyrılan cellatlar içerdekileri öldürecekler. Herkes bunu biliyor."

Sessiz dolaşan çakal birden ulumaya başlıyor. "Uuuuvvv şeytana ölüm". Taşlılar bu sesle canlanıyor, Allahü Ekber'e başlıyor. Çakal, ulumadan sonra birden sesini kesiyor. Hiçbir şey olmamış gibi eli arkada kalabalığın hareketlerini izliyor. Arada bir, resmi

elbiseliyle konuşuyor.

Çakallarla resmi giysililerin ortasında üç yüz kadar taşlı, otele hücum eder gibi yapıyorlar. Bir yandan gözleri çakallarda. Çakallar hafif el işaretleriyle onlara yalnızca taş atmalarını buyuruyorlar. Resmi elbiseliler de onaylıyor işin gidişini... Henüz kesim zamanı değil.

Ortada otel. Önünde 300 kadar taşlı. Taşlıların çevresinde resmi görevliler ve sakallı çakallar, onların da ötesinde seyirciler...

Otelden beyaz gömlekli biri fırladı. Bir arabanın üstüne çıktı. Arabaya tırmanmak isteyenlerin ellerine tekmeyle vuruyor. Eli taşlılar kaçmaya başladı. Suya atılmış taş gibi merkezdeki bu kaçış çevredeki çakal ve resmi görevlilere, oradan da en dış hattaki seyircilere yansıdı. Biraz sonra geri döndüler.

Beyaz gömlekli, otelin sahibiymiş, arabasını devirmeye çalışanları kovmak istemiş.

Ortadaki taş atıcılardan bazen bir ikisi otele giriyor. Resmi elbiseliler kaygusuz, arkalarından varıp çıkarıyorlar. Getirip oradaki yerlerine koyuyorlar.

Şimdilik bu düzenin bozulmaması gerek. Polislerin yanındaki çakallar da şimdiden otele girilmesini onaylamıyorlar. Her şeyin bir sırası var.

Kendimi dört kişinin ortasında buluyorum. Pir Sultan'm bizim kültürümüzden olduğunu savunur halde... Yunus'u, Tuhsati'yi, Karacaoğlan'ı, Veysel'i sayıyorum. "Pir Sultan'ı onlarla bir mi tutuyorsun" diyor. "Pir Sultan, Yavuz Sultan Selim'e isyan etti", "Yavuz öldüğünde Pir Sultan belki doğmamıştı, belki çocuktu. Yavuz'a nasıl isyan eder" diyorum. Dördü birden nefretle bakıyorlar. "Sen Şarkışlalı mısın?", "Şarkışlalıyım" diyorum. "Sen dışarıdan gelmesin. Pir Sultan'm da ....mına attırayım. Öyle aşığın avradını .ikeyim." Mehmet Ali "Gel abi" diyor uzaklaşıyoruz.

Biraz ötede birileri yine çevremizde, "Senin bastonun da varmış ama", "iyidir" diyorum.

Taşlama satlerdir sürüyor. Otelin sokağa bakan odalarının tüm camları aşağı indi. Hâlâ cam şıngırtıları geliyor. Odalara taş doldu. Arkadaşlarım arka odalara kapanmış olmalılar. Karşı binalara çıkanlar odaların içini tamamen görüyor, taşlıyorlar. Yüz metre ötesi vilayet. Vali de odasında tutsak, Ankara'dan da hiç hayır yok.

Bir yararı olmayacağını bildiğim halde YSE'de tanıdığım Sivas Milletvekili Azimet Köylüoğlu'na telefon etmek istiyorum.

Eve dönüyoruz. Azimet yok. Yüksel, Ziya Halis'i arıyor: "Ziya'm içerdekileri göz göze göre öldürecekler. Bir şey yap Ziya'm. Polis sokağı kessin. 300 kişiyi bir kordona alsa diğerleri dağılır Ziya'm. Böyle yapsınlar Ziya'm. Onlar polisi sarmışlar, polis onları sarsın Ziya'm".

"Ziya'm"dan umut veren bir laf yok. "Yapıyoruz ediyoruz" falan fıstık... Yüksel'in olayları abarttığını sanıyor. Ya da rahatını bozmuyor. Saat 20.00 sıralarında bir telefon geliyor. Oteli yakıyorlarmış. Saat 20.40 Aziz Nesin kurtulmuş. 40 ölü. Bir o kadar yaralı.[42]

Valinin Raporu

Sivas Valisi Ahmet Karabilgin, hükümete sunduğu raporda, Sivas olaylarının asıl nedeninin; dinsiz olduğunu birçok kez açıklayan yazar Aziz Nesin'i bahane eden irtica yanlısı ve devlet düşmanı odakların, fırsattan yararlanıp halkı, işsiz güçsüz kişileri galeyana getirmesi ve istismar etmesi olduğunus öylüyor ve tugaydan istenen yardımın geciktiğini belirtiyordu.

Bunun üzerine, Genel Kurmay Başkanı Doğan Güreş ve Milli Savunma Bakanı Nevzat Ayaz, Tugay Komutam'mn ihmali olmadığını, Vali'nin isteğinden 15 dakika sonra ani müdahale mangalarının harekete geçtiğini söylediler. Valinin raporu aynen şöyleydi:

Olay:

a) Daha büyük bir toplumsal olayın ortaya çıkmaması,

b) Emniyet güçleri ile vatandaş arasında bir çatışma çıkmaması,

c) İldeki Polis Özel Harekat Timi ve Jandarma Komando Birliklerinin bir operasyon için Divriği ilçesinde görevli olması,

d) İlimizdeki 5. P. Er Eğitim Tugay Komutanlığı'ndan ve çevre illerden istenen takviye kuvvetlerinin sayıca yetersiz olması ve geç intikalleri,

c) Yakın ilçelerden getirilen polis-jandarma gücünün sınırlılığı karşısında,

İdarenin elinde olmayan, kanunsuz göstericiler karşısında eldeki güvenlik güçlerinin kesin üstünlüğünü imkansız kılan bir geli-

[42] *Aydınlık*, 8- 9 Temmuz 1993

şim seyretmiştir.

13.30: Çeşitli camilerden cuma namazından çıkan sayıları yaklaşık 300 dolayındaki bir grup, hükümet binası önünde toplanmış, Aziz Nesin, Vali ve hükümet aleyhinde, şeriat lehinde gösteriler yapmaya başlamışlardır. "Şeytan Aziz", "Vali Hükümet istifa", "İslamiyeti ezdirmeyeceğiz" ve benzeri sloganları haykıran grup, mevcut emniyet gücü ile (polis-jandarma) hükümet binası önünden uzaklaştırılmıştır.

13.45: Tugay Komutanı ilk kez telefonla aranıp olayla ilgili bilgi verilmiş ve yardım istenmiştir.

14.00: Hükümet binası önünden uzaklaştırılan grup, Kültür Merkezi önünde toplanmış ve kendilerini uzaklaştırmak isteyen güvenlik güçlerine karşı oturarak protestolarını sürdürmüşlerdir.

14.15: Vali tarafından Tugay Komutanı telefonla aranarak, gelişme eğilimi gösteren olaylara karşı Tugay'dan yeniden yardım istenmiştir.

14.30: İçişleri Bakam'na vali tarafından telefonla ve faksla gelişmeler bildirilmiştir. Sayın Başbakan'a da aynı yönde faksla ve daha sonra da telefonla bilgi sunulmuştur.

14.40: İçişleri Bakanlığı Müsteşarı ile görüşülerek Tokat ve Kayseri valilerinden kuvvet istenilmesi kararlaştırılmış ve ilgili valilere durum iletilmiştir.

14.45: Hafik, Yıldızeli, Kangal, Şarkışla ve Zara kaymakamlıklarından polis-jandarma takviyesi istenilmiş, Tugay Komutanlığı'nın askeri birlik sevk etmesi konusunda girişimler sürdürülmüştür.

14.50: Kültür Merkezi'nden yeniden Hükümet Meydanı önüne gelen grup, "Ya Allah, intikam, Allahuekber", "Sivas, Aziz'e mezar olacak", "Vali dışarı, Vali istifa", "Şerefsiz Vali", "Bismillahi Allahuekber" sloganlarıyla kanunsuz eylemlerini sürdürmüşlerdir.

15.00: Atatürk Caddesi'nde Etibank bitişiğinde bulunan bir 'cafe'nin taşlanmaya başlandığı, Emniyet telsiz anonsundan duyurulmuştur.

15.15: Göstericiler, Hükümet Meydanı'ndan yeniden Kültür Merkezi'ne yönelmişlerdir.

15.25: Valilik makamına gelen Belediye Başkam'nın topluluğu teskin etmek için konuşma yapmasına karar verilmiştir.

15.30: Kültür Merkezi taşlanmaya başlanmıştır. Polise zor kul-

lanma emri verilip Tugay Komutam'ndan yeniden destek istenmiştir.

15.55: Kültür Merkezi'ndeki zor kullanma ve topluluğun taşla saldırısı 2 polis memuru ve 2 sivil kişi yaralı olarak Numune Hastanesi'ne kaldırılmıştır.

16.00: Bu saat itibariyle Emniyet Müdürlüğü'nden 150, Jandarma Komutanlığı'ndan 55, Tokat'tan 25, Kayseri'den 31, Hafik ilçesinden 16, Yıldızeli ilçesinden 27, Kangal'dan 21, Şarkışla'dan 10, Zara'dan 7, Tugay'dan 100 kişi olmak üzere toplam 442 kişilik polis-jandarma-asker gücü olduğu belirlenmiştir.

16.30: Sayıları yaklaşık 5000'i bulan göstericilerin Aziz Nesin'in bulunduğunu öğrendikleri Madımak Oteli'ni sarmaya ve taşlamaya başladıkları öğrenilmiştir.

17.00: Belediye Başkanı'nın topluluğu yatıştırma konuşmaları da sonuç vermemiştir. Kanunsuz göstericiler, 4 Eylül Atatürk ve Kongre Müzesi'ne saldırmış, bina önündeki Atatürk büstünü tahrip etmiş binaya girme çabaları güçlükle önlenmiştir. Atatürk'ün "Cumhuriyet'in temelini burada attık" dediği tarihi binanın camları taşlarla kırılmıştır.

18.00: Topluluğun dağılması ve Madımak Oteli'nde bulunan Aziz Nesin ile diğer misafirlerin tehlikeden kurtulmaları için göstericilerin tepki gösterdiği Kültür Merkezi önündeki heykelin kaldırılmasına karar verilmiştir.

19.00: Heykel, Kültür Merkezi önünden kaldırılmış, galeyan içindeki topluluk heykeli iplerle çekerek anacaddede bir süre sürüklenmiştir.

19.10: Genelkurmay Başkanı Vali'yi telefonla arayarak Tugay Komutanlığı'nın bütün gücüyle olayları önlemek için yardımcı olmasını istemiştir.

19.45: Topluluk, Madımak Oteli'ne girmek için baskı yapmaya başlamıştır. Bu arada otel önündeki araçlar ve peşinden de otel, kundaklama sonucu yanmaya başlamıştır. Galeyan içindeki topluluk itfaiye araçlarının geçişini yerlere yatarak engellemiştir.

20.20: Hemen yanındaki Madımak Oteli'nin önünden hükümet konağı önüne gelen topluluk "Ya Allah, intikam, Allahüekber", "İslama uzanan eller kırılsın", "Vali istifa, şerefsiz vali, dinsiz vali istemiyoruz, yaşasın şeriat" sloganları ile hükümet konağını taşlamaya başlamışlardır.

20.30: Aziz Nesin, Madımak Oteli'nden kurtarılarak güvenlik altında üniversite hastanesine götürülmüştür.

20.50: Hükümet konağı yeniden taşlanmıştır.

20.55: Asker, jandarma ve polis, havaya ateş ederek topluluğu dağıtmaya başlamıştır.

22.00: Sayın İçişleri Bakanı Valiliğe gelip olaylar hakkında bilgi almaya başlamıştır.

23.00: Valilikçe il merkezinde, ikinci bir emre kadar sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Bu saate kadar şehrin çeşitli yerlerinde küçük gruplar halinde dağılmış olan topluluk tamamen parçalanmış ve güvenlik güçlerince şehrin içinde tam bir hakimiyet sağlanmıştır.

03.07.1993

01.00 itibariyle: Toplam ölü sayısı 35, toplam yaralı sayısı 60 (4'ü ağır yaralı), otelden sağ olarak kurtarılan kişi sayısı 30.

17.00 itibariyle: Toplam ölü sayısı 36, toplam yaralı sayısı 24 (8'i ağır)

1 Temmuz 1993 Perşembe günü başlayan etkinlikler programı açılış törenine katılarak birleştirici ve toplum barışına yönelik ifadeler bulunan konuşmamı yaptım. Açılış konuşmalarından sonra Kültür Merkezi salonundan ayrıldım. Güvenlik üsleri arkadaşlarımla aynı gün (01.07.1993) yaptığım asayiş toplantısında da alınan güvenlik önlemlerini konuştuk. Bu toplantıda olağanüstü bir durum ya da sıkıntı doğabileceği yönünde bir izlenim ortaya çıkmadı. Ertesi gün (02.07.1993 günü) çıkan mahalli gazeteler bana ulaştığında, Aziz Nesin'in bir gün önce yaptığı konuşmasının "Müslüman Mahallesinde salyangoz satıyorlar" ve benzeri görüşlerle eleştirildiğini gözledim. Sivas mahalli gazetelerinin bu görüş ve yorumlarına yakın haberleri ülkemizin birçok yöresindeki gazetelerde de görmek mümkün olmasına rağmen güvenlik güçlerinin alacakları önlemlerde herhangi bir azalma ya da gevşeme olmamış, tam tersine tüm görevlilerin konu üzerindeki duyarlığının sürdüğü gözlenmiştir.

02. 07.1993 Cuma günü saat 10.15'te valilikte asayiş toplantısını yaptıktan sonra andiçme törenine katılmak üzere saat 11.00'de Tugay Komutanlığı'na gittim. Çeşitli camilerden çıkan ve normal bir kalabalık içinde küçük gruplar halinde çeşitli yönlerden gelen

göstericiler, bir anda hükümet konağı önünde kanunsuz gösterilerine başladılar.

Derhal, 13.30 dolaylarında başlayan bu ilk olay üzerine emniyet ve jandarma üsleri ile yaptığım haberleşmede, başlayan olaya karşı alınacak önlemler değerlendirilmeye ve uygulamaya sokulmuştur. Olayın ilk dakikalarda yarattığı izlenim, toplanan kişilerin hemen dağılıp gidecekleri şeklinde olmuştur. Topluluğun, hükümet konağı önünden ayrılmayıp slogan atmayı sürdürdükleri ve yere oturmaya başladıkları görüldüğünde işin ciddiyeti anlaşılmış ve saat 13.45'te, yani olayın başlamasından 15 dakika sonra Tugay Komutanı'ndan askeri güç talebinde bulunulmuştur. Telefonla yapılan bu istek, yasa gereği, daha sonra yazılı hale getirilmiştir. Saat 14.30'da İçişleri Bakanımızla telefon görüşmesi yapılmış, Başbakanımıza, İçişleri Bakanımıza ve İçişleri Bakanlığı Müsteşarımıza, başlayan olaylarla ilgili ilk bilgiler faksla ulaştırılmıştır.

Saat 14.45'te İçişleri Bakanlığı Müsteşarı ile yaptığım telefon görüşmesinde, olaylar karşısında güvenlik kuvvetlerinin yetersiz kaldığını, kalacağını ve bu nedenle komşu illerden kuvvet takviyesi isteğimi arz ettim. Sayın Müsteşarımın bilgisi altında, Kayseri ve Tokat valilerini telefonla arayarak acil kuvvet takviyesi talebinde bulundum.

Daha önce ayrıntılı olarak açıklanan olaylar sırasında emniyet mensupları sayıca yetersiz olmalarına rağmen görevlerini gayretle yapmaya çalışmışlardır. Olaylara müdahalede gecikme ya da ihmal söz konusu değildir. Vatandaşlara karşı silah kulanılmasını hiç düşünmedim. Silah kullanılsaydı çok sayıda vatandaşımız ölebilirdi. Göstericiler güvenlik kuvvetleri yarıp, Madımak Oteli'ne ulaşmaya çalışınca havaya ateş açılmıştır.

Madımak Oteli'nde toplanan kalabalığın engellenmesi, otelde mahsur kalanların kurtarılmasına bir arada çalışılmıştır. Otelde çıkan yangının söndürülmesinin çok geç olmasına rağmen Aziz Nesin ve 36 vatandaşımız buradan sağ olarak kurtarılabilmiştir. Ölümler, panik ve boğulma sonucu ortaya çıkmıştır.

Olayların, hükümet meydanı, Kültür Merkezi çevresi, Madımak Oteli önünde olması, Kültür Merkezi önüne dikilmek üzere Kültür Bakanlığı'nca yaptırılan Ozanlar Anıtı'nın geçici olarak kaldırılması uygulaması sırasında kızgın kalabalık tarafından caddelerde sürüklenmesi, zaten sayıları sınırlı olan güvenlik güçlerinin bö-

lünmesine ve etkinliklerinin zayıflamasına neden olmuştur.

İçişleri Bakanımızla, valilikte yapılan değerlendirme toplantısından sonra 02.07.1993 günü sat 23.00'ten itibaren ikinci bir emre kadar Sivas il merkezinde sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir.

Sokağa çıkma yasağından sonra, halkın zorunlu ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla çıkarılan ikinci genel emir örneği ektedir.

Olayların başlaması ile birlikte görev başındaki 3 vali yardımcısı değişik alanlarda görevlendirilmiş, valilik ve kritik birimlerdeki yöneticiler ve kamu personeli 24 saat çalışma düzenine girmiştir.

IV. Valiliğimizce olaylar sebebiyle önceden alınan önleyici tedbirler ve bunların uygulanması

Güvenlik önlemleri, il merkezinden güvenlikten sorumlu birim olan Emniyet Müdürlüğü'nce alınmış, program doğrultusunda ve olaylar sırasında görevli ekiplerin ve elamanların hepsinin görev başında oldukları belirlenmiştir. (...)

VII. Askeri birliklerden yardım talebi yapılma şekli, istenen kuvvet ve ne kadar kuvvetin ne kadar süre içerisinde gönderildiği

-İlimizde bulunan 5. Piyade Er Eğitim Tugay Komutanı Tuğgeneral Ahmet Yücetürk'le 02.07.1993 günü saat 13.45'te başlayan ve aralıklarla süren takviye kuvvet isteme talebine gecikerek karşılık vermiştir. Hazırlandığı bildirilen 40 kişilik ilk kuvvet, hükümet konağı önüne ancak saat 16.00 dolaylarında ulaşmıştır. Saat 19.10'da Genelkurmay Başkanı ile yaptığım telefon görüşmesine kadar tugay güçlerinin olay mahalline sevki mümkün olmamıştır. Sayın Genel Kurmay Başkanı bu telefon görüşmesinde, tugayın tüm gücünün olaylara müdahale etmek üzere kullanılacağını bildirmiştir. Saat 19.45'te göstericiler kundaklanmış Madımak Oteli'ne girmek üzerelerken tugayın son gelen ek gücü koşar adımla kalabalığa müdahale etmeye çalışmış ama kalabalığı yaramamıştır.

Tugay takviyesinin en son anda, saldırgan otele girmek üzereyken ulaşmakta olduğu, deşifre edilecek emniyet telsiz konuşmalarından, Emniyet Müdürü ile yaptığım haberleşmelerden de anlaşılabilecektir.

Bu kritik anda yanımda bulunan İl Jandarma Komutanı'nın emri ile jandarma timinin havaya ateş açması, olayların daha vahim noktalara gitmesini önlemede etkin olmuştur.

-Sokağa çıkma yasağının uygulanmaya başladığı ve güvenlik güçlerinin hakimiyetinin sağlandığı 23.00 itibariyle il merkezinde-

ki fiilen güvenlikle görevli kuvvetin dökümü şu şekildedir:

Emniyet Müdürlüğü: 150
İl Jandarma K.'lığı: 55
Tokat: 25
Kayseri: 31
Hafik: 16
Yıldızeli: 27
Kangal: 21
Şarkışla: 10
Zara: 7
Tugay K.'lığı: 400
Toplam 742 kişilik polis-jandarma- asker gücü

Son Değerlendirme

1. Kanunsuz bir toplum olayına dönüşeceği yönünde kesin bir belirti bulunmamasına rağmen her türlü güvenlik önleminin alındığı etkinliklerde, fanatik bir grubun çıkarttığı olayın, daha önceki yıllarda yaşanan ve tüm şehri kaplayan mezhepler arası çatışmaya dönüşmemesi, güvenlik güçlerinin halk üzerine ateş edip, olayları daha da alevlendirmesi yanlışlığına düşülmemesi yönünde her türlü duyarlılık gösterilmiştir.

Keza aynı yaklaşım, Sayın Başbakanımız ve İçişleri Bakanımızla yaptığım telefon görüşmelerinde; gösteriler içindeki halkın, güvenlik güçlerinin ve saldırıya hedef olan misafirlerimizin hepsinin birden korunması, zorunluluk olmadıkça kuvvete başvurulmaması şeklinde tekrar edilmiş ve bu yönde talimatları alınmıştır.

2. İlk anda kuvvete başvurup grubun tüm şehre yayılması;

- Olayların tüm şehri kaplaması ve

- Sayıca yetersiz güvenlik güçlerinin şehre yayılan olaylar karşısında iyice güçsüz bir duruma düşmesi ve olayların daha büyük facialara dönüşmesi sonuçlarını yaratabilirdi.

3. Çevre illerden gelen takviye güçler 25-30 sayıları mertebesinde kalmış, tugayın tüm gücünün bir anda seferber edilememesi de, mevcut güvenlik kadrosuna yeterli desteğin zamanında katılamaması sonucunu doğurmuştur.

Sonuç olara

Yaşanan üzücü olayın öncesinde, olay sırasında ve sonrasında – eldeki tüm olanaklar ve güvenlik gücü kullanılmaya çalışılarak – ilimizde bulunan askeri birlik 5. Piyade Er Eğitim Tugay Komutan-

lığı'ndan, İçişleri Bakanlığı Sayın Müsteşarı'mn bilgisi altında Kayseri ve Tokat illerinden, ilimiz Hafik, Yıldızeli, Kangal, Şarkışla ve Zara kaymakamlıklarından takviye kuvvet zamanında istenmiş, Sayın Başbakan'a, Sayın İçişleri Bakanı'na ve Sayın İçişleri Bakanı Müsteşarı'na, uçak ve helikopterlerle takviye gönderilmesi talebi arz edilmiştir.

Yaşanan bu üzücü olayda, Valiliğimiz yasal ve idare her türlü çareye başvurmuş, gerekli makamlarla haberleşme ve koordinasyon içinde bulunmuştur. Dünyanın her yerinde, ülkemizin birçok yerleşim merkezinde de ortaya çıkabilen, çıktığı görülen bu tür toplumsal olaylar karşısında yapılması gereken en temel iş, olayları sınırlamak ve büyümesini engellemektir. Bu çerçevede Valiliğin görevlerini eksiksiz olarak yerine getirmiştir.

"Size zarar vermeyeceğiz"

Aydınlık gazetesi Sivas Tugay Komutanı Tuğgeneral Ahmet Yücetürk'ün katliamcılara söz verdiğini öne sürüyordu. Haber aynen şöyleydi:

"Sivas olaylarında en önemli sorumluluğun Sivas Jandarma Er Eğitim Tugayı Komutanı Tuğgeneral Ahmet Yücetürk'te olduğu belirtildi.

Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği'ne ulaşan değerlendirmede de, olayların Tugay Komutanı'nın emir vermemesi sonucu bu boyuta ulaştığı bilgisi yer aldı. Ankara'ya ulaşan raporda 'Tugay Komutanı, RP'li Belediye Başkanı ve slogancılara, 'Askerden size zarar verilmeyecek' sözü verdi' bilgisi de yer alıyor.

Tugay Komutanı Ahmet Yücetürk, Sivas Valisi Ahmet Karabilgin tarafından da suçlanıyor.

Karabilgin, olayı soruşturan müfettişlere, 'Tugay Komutanlığı'nın emrinde 6 bin er var. Kendisini aradım, yardım istedim. Ancak olaylara müdahalede geç kaldı.' dedi.

MGK Genel Sekreterliği'ne ulaştırılan raporda; askerlerin uzun süre müdahale emri bekledikleri, bazı tim komutanlarının kendi inisiyatiflerini kullandıklarında da, Tugay Komutanı ve diğer üst rütbeli komutanlar tarafından engellendikleri belirtiliyor. Raporda, Vali'nin ısrarlı "müdahale edin" taleplerinin, Tugay Komutanı tarafından geri çevrildiği bilgisi de yer alıyor.

Tuğgeneral Yücetürk'ün Vali Karabilgin'i suçlayıp, 'Bunu siz bu hale getirdiniz. Artık müdahale emri verirsem kan gövdeyi götürür, ne kadar az zaiyat verirsek doğrusu odur' dediği de belirtildi.

Askerin, ancak olaylar tırmanıp, yangın büyüdükten sonra Ankara'dan gelen emirle müdahale ettiği de raporda yer aldı.[43]

İzzet Karadağ anlatıyor

Sivas Emniyet Müdürlüğü Bölge Trafik Şube Müdürü İzzet Karadağ, Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde tanık olduğu olayları şöyle anlatıyordu:

"Ben Bölge Trafik Şube Müdürü olarak görev yapıyorum. Olay günlerinde Sivas il merkezinde ve ilçelerinde Pir Sultan Abdal Şenlikleri'nin yapıldığını, bu vesileyle kimi sanatçıların ve yazar Aziz Nesin'in de ilimize geldiğini duymadım; ancak 2.7.1993 günü saat 11.00 civarında Emniyet Müdür Yardımcımız Şahin Çalışkan telsiz anonsu ile bütün Şube Müdürleri'nin Vilayet Binası'nın önünde toplanmalarını istedi. Bu anons üzerine Vilayet Binası'nın önüne gittiğimde bizlere, o gün Cuma namazından çıkacak bir grubun yasadışı gösteri yapacağı söylendi ve tedbirli olmamız bildirildi. Bilahare halk Cuma namazından çıktıktan sonra, Paşa Camii'den çıkan bir grup Atatürk Caddesi içerisinde toplanarak kanunsuz gösteri yapmaya başladı. Bu grup önce 500-600 kişilik idi, Vilayet Binası'na doğru yürüyüşe geçtiler. Bize mevcut Emniyet güçleri ile birlikte cadde üzerinde barikatlar kurduk. Ancak kalabalık barikatları yarıp Vilayet Binası önüne geldi, burada Aziz Nesin ve Sivas Valisi aleyhine sloganlar attılar. Bilahare çevreden de katılanlar olduğu için kalabalık büyümeye başladı. Buradan istasyon Caddesi'ni takip ederek Kültür Merkezi önüne gittiler. Kalabalık koşarak gidiyordu bizler arasından ve arkasından takip ediyorduk. O sırada Kültür Merkezi'nin içerisinde başka bir grup etkinlikler dolayısıyle programını uyguluyormuş. Gösteri yapan kalabalık içerdeki bu kişilere saldırmak istediler ancak biz Emniyet güçleri araya girerek iki grubu birbirine yaklaştırmadık; fakat karşılıklı slogan atmalar ve taş atmalar oldu. Kültür Merkezi'nin kapıları ve camları tahrip edildi. Daha sonra kim davet etti, kim getirdi bilemiyorum; buraya Sivas Belediye Başkanı gelip gösteri yapan

[43] *Aydınlık*, 6 Temmuz 1993

kalabalığa konuşma yaptı, o sırada biz gerekli tedbirlerimizi almıştık, zor da kullanmak suretiyle yasadışı gösteri yapan kalabalığı dağıtma aşamasına gelmiştik, bu aşamada iken Belediye Başkanı geldi, kalabalılığa bir konuşma yaptı, konuşmasında, '...Gazanız mübarek olsun!; Ancak tepkinizi doğal olarak dile getirdiniz. Şu ana kadar yaptığınız hareketleriniz yeterlidir, artık dağılın!...' gibi sözler söyledi. **Bu konuşmadan sonra dağılmaya yüz tutmuş kalabalık dağılmaktan vazgeçti**, tekrar İstasyon Caddesi'ne doğru yürüyerek Vilayet Binası önüne gitti. Burada Vali ve Aziz Nesin aleyhine sloganlar atıldı, daha sonra akşam saatlerinde kalabalık Aziz Nesin'in kalmakta olduğu Madımak Oteli'nin önüne birikti. Olaylarda bu otelin önünde yoğunlaştı. Buradaki kalabalık 5-10 bin kişilik bir topluluğa ulaşmıştı; güvenlik güçleri yetersiz kalıyordu, bizler otelin etrafında barikat oluşturmuştuk, ancak kalabalık otele girmek için hücum ediyordu. Zaman zaman barikatı yarıp otele ulaşan kişiler ötelin önündeki taksileri tahrip ediyorlar, ters çeviriyorlardı. Yine otelin içerisine girip camlarını, masasını, koltuğunu tahrip edip eşyaları dışarı atıyorlardı. Kimileri de taş atarak oteli tahrip ediyordu. Bu sırada Pir Sultan Abdal Şenlikleri öncesinde Sivas'ın simgesi olan Kangal Köpeği ile aşıklarını belirten heykel Kültür Merkezi'nin önünden sökülmüş Madımak Oteli'nin önüne getirilmişti. Bu heykeli gören kişiler daha da çıldırdılar, zapt edilmez oldular; yerde duran heykele elle, taşla, tekme ile vuruyorlardı. Hareketleri daha bir taşkın hale geldi. **Sanki bir zafere ulaşılmış gibi** davranmaya başladılar. Bunun sonucunda barikatı yaran şahıslar otelin önündeki otomobilleri ters çevirdiler, bazı şahıslar da üzerindeki atletleri, mendilleri tutuşturup bu araçların üzerine atıyorlardı. Sonuçta bu otomobiller yanmaya başladı, büyüyen yangın otele sirayet etti. Bu sırada olay yerine itfaiye araçları da gelmişti; fakat gösteri yapan kalabalık bu araçların Madımak Oteli'ne yanaşmasını önlediler. Bizler itfaiye araçlarına su sıkıp kalabalığı dağıtmasını söyledik, ne hikmetse su sıkmadılar, bu olayların sonucunda otel tamamen yandı..."[44]

[44] Şenal Sarıhan, *Sivas Katliamı Davası*, Ankara Barosu Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 2009

Yüreğimize gömdük

Sivas'ta katledilen yazar, şair, sanatçı ve aydınlardan 24'ü, 6 Temmuz günü Ankara'da toprağa verildi. On binlerce kişinin katıldığı törende, "Kahrolsun şeriat", "Katil devlet", "Katiller Meclis'te", "Hükümet istifa", "Mollalar vurdu, hükümet uyudu", "Kahrolsun Hizbullah, kontrgerilla", "Almanya'da dazlaklar, Sivas'ta yobazlar", "Mollalar vurdu, SHP sustu", "Yaşasın Atatürk cumhuriyeti, yaşasın laiklik" sloganları atıldı. Törenlere katılan Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü ile SHP'li bakanlar yuhalandı. Bazı gruplar, İnönü ve SHP'li hükümet üyelerine "Utanın, şerefsizler" diye laf attı. İnönü, tepkileri doğal karşıladığını söyledi. CHP Genel Sekreteri Ertuğrul Günay ve CHP milletvekillerinin de katıldığı törene, hiçbir DYP'li bakanın katılmaması, TBMM'de grubu bulunan ANAP ve RP'nin temsilci göndermemesi dikkat çekti. Törene Aziz Nesin de katıldı.

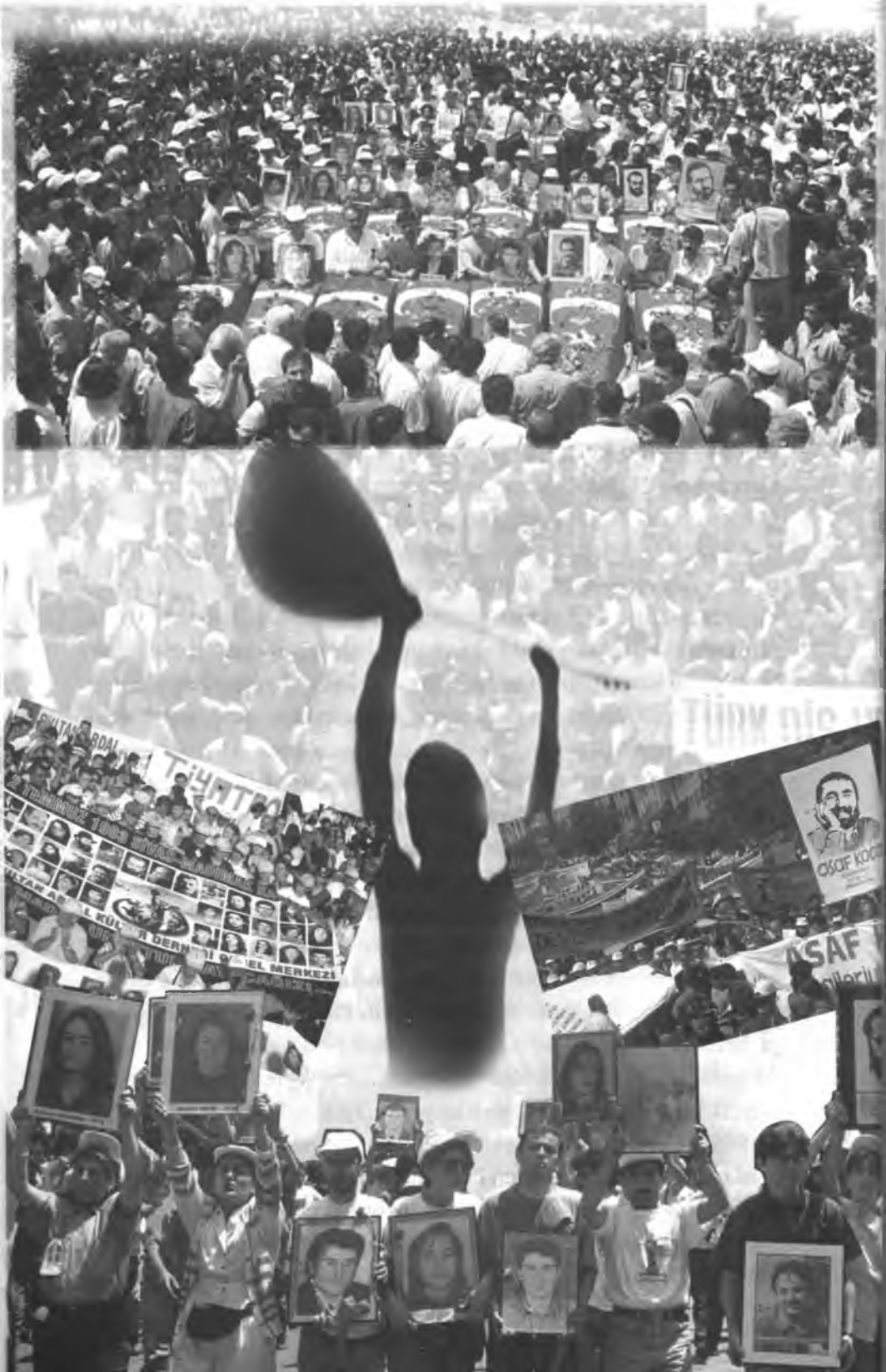
Cenazeler için ilk tören, sabah saat 10.00'da Dikmen Caddesi üzerindeki Pir Sultan Abdal Kültür Merkezi'nde düzenlendi.

Cenazelerin tören yerine getirilmesinin ardından, Türk bayrağına sarılı tabutlar Dikmen Caddesi üzerinde hazırlanan masaların üzerine konuldu ve karanfillerle süslendi. Sivas'ta katledilenlerin resimlerinin yanı sıra Uğur Mumcu'nun üzerinde susmayacağız yazılı portresinin de taşınması dikkat çekti.

Cenazelerin tören alanına yerleştirilmelerinin ardından yapılan bir dakikalık saygı duruşunda çok sayıda kişi sol kolunu havaya kaldırdı.

Pir Sultan Abdal Derneği Başkanı Murtaza Demir yaptığı konuşmada: "Biz Sivas'a türkü söylemeye gitmiştik. Şenlik yapmaya, semah dönmeye, Pir Sultan'ı anmaya... Sivas'a giderken devletimize, polisimize, partimizin iktidar ortağı olmasına güvenmiştik. Kendimizi koruyacak bir tek sopamız bile yoktu. Nereden bilebilirdik ki, devletimiz Sivas'ta acz içinde. Nereden bilebilirdik ki, hükümet bizim feryatlarımıza karşı kör ve sağır. Her koşulda desteklediğimiz, üyesi bulunduğumuz SHP'nin diri diri yanışımızı seyredeceğini nereden bilirdik? Biz Sivas'a türkü söylemeye gitmiştik...." dedi.

DİSK Genel Başkanı Kemal Nebioğlu, "içinde her türlü etnik kökenden ve mezhepten insanın bulunduğu bir konfederasyonun başkanı olarak", gerici güçlere karşı işçilerin birliği için mücadele çağrısı yaptı. Konuşmacılardan Ali Balkız da "Kıbrıs'a 2 saatte giren bu devlet, Maraş'a nasıl 48 saatte giremediyse, Sivas'a da gece yarısına ka-

dar girmedi" dedi. Konuşmacıları dinleyen İnönü, tören yerinde 1.5 saat daha kalarak kortejin geçmesini bekledi.

Kortej, Dikmen Caddesi üzerinden TBMM önüne geldiğinde, bazı gruplar "Katiller Meclis'te" diye bağırarak Meclis'e girmek istediler. Ellerindeki taşları Meclis'e atan küçük grubu kortej görevlileri engellerken "Başbakan istifa", "Mollalar mecliste, katiller Mecliste", "Şeriatçılar dışarı", "Şeriat-PKK el ele", "Çiller Amerika'ya" sloganları atıldı. Bir grup Meclis önünde oturma eylemi yaparak ıslıklı protestoda bulundu.

Büyük saygısızlık

Pir Sultan Abdal Şenlikleri'nde bir karikatür sergisi açmak amacıyla Sivas'ta bulunan ve çıkan olay sırasında ölen Asaf Koçak'ın cenazesi memleketi olan Yozgat'ın Yerköy ilçesine getirildi ve cenaze töreni yapılmak üzere Çarşı camisine indirildi. Ancak, Çarşı camisi imamı Ömer Baltacı, "cenaze namazını kıldırmayacağını" söyledi. Bunun üzerine, müftülükten başka bir imam istendi. Müftülüğün yanıtının da olumsuz olması üzerine cenaze namazını kıldırmak için Çiçekdağı ilçesinden bir köy imamı getirildi. Eğit-Sen Kırşehir Şubesi'nce organize edilen cenaze törenine bin beşyüz kişi katıldı. Sıkı güvenlik önlemlerinin alındığı töreni Yozgat Valisi Ertuğrul Ersoy, Emniyet müdürü Ömer Cengiz ile Jandarma Alay Komutanı Tahsin Baltacıoğlu da izledi. Cenaze törenine katılanlar kent içinde sessiz kalırken mezarlıkta "Asaf'ın katili Hüzbullah-Kontrgerila", "Sivas'ın hesabını soracağız", "Yaşasın halkların kardeşliği" sloganları attılar. Törende konuşan sanatçının kardeşi Oğuz Koçak, "Asaf iyi günler için öldü" dedi.

Büyük öfke

Yazar Asım Bezirci ile ozan Nesimi Çimen'in cenaze törenleri, yüz bini aşkın kişinin katılımıyla Sivas Olaylarının protestosuna dönüştü.

Yüzbini aşkın kişi , "Katil devlet", "Hükümet istifa", "Halkız, güçlüyüz, Atatürkçüyüz", "Faşist bakan istifa", "Sivas'ın hesabını soracağız", "Almanya'da dazlaklar, Türkiye'de yobazlar", "İşte birlik,

işte beraberlik" sloganları atarak Kabataş'tan Zincirlikuyu Mezarlığı'na kadar yürüdü.

Kabataş'taki törende yazar Yaşar Kemal bir konuşma yaptı. Konuşmasına, "Katliamı yapanları da, yaptıranları da lanetliyorum" diye başlayan Kemal'in sözleri, "Katil devlet" sloganlarıyla kesildi. Kemal daha sonra şunları söyledi:

> "Türkiye, öyle iki-üç kişinin yiyeceği kadar kolay değil. Türkiye'yi yedirtmeyeceğiz onlara. Utançtan başka, elimizde neyimiz kaldı. Bu kara lekeyi Türkiye'nin alnından sileceğiz. 36 kişinin Sivas'ta vahşice yakılması, devletin buna 7.5 saat seyirci kalması, Türk devlet düzeninin çökmesinin en büyük göstergesidir. Bir devlet böyle canavarca katliamlara katılırsa, o devlet düzeninin sonu geliyor demektir. İçinde yaşadığımız dünyadan azıcık haberimiz varsa, uygar insanlık ailesi içinde yerimizin kalmamakta olduğunu görürüz.
>
> Yazık, Mustafa Kemal'in ülkesi 21. yüzyıla insanlığı utandıracak, yaralayacak böyle olaylarla, kurumlarla girmemeliydi. Nasıl girecek, o da belli değil ya. Ülkemiz buna layık değil. Bunu insan soyu unutmayacaktır. Bu ağır yükün altından, 36 sanatçının öldürülmesinden sorumluyuz. Türkiye'ye yazık oldu."

Daha sonra Yazarlar Sendikası üyesi Gülsüm Akyüz, Bezirci ve Çimen'in yaşamlarını anlatan bir konuşma yaptı. Akyüz, 36 kişinin ölümünden İçişleri Bakanlığı başta olmak üzere, hükümetin ve cumhuriyetin kurulmasından bu yana oy kaygısıyla gericiliğe prim veren iktidarların sorumlu olduğunu vurguladı. Akyüz, sorumluların en kısa zamanda bulunarak hesap sorulmasını istedi. Akyüz'ün konuşması da, "Sivas'ın hesabı sorulacak" sloganlarıyla sık sık kesildi.

Konuşmalardan sonra tabutlar, cenaze arabasına konuldu. 11.20'de başlayan yürüyüşte, "Geleceğimizi karartmamak için, gericiliğe ve faşizme karşı örgütlenelim", "Tahrik değil, devlet destekli katliam", "Faşizme ve gericiliğe karşı tek yumruk, tek barikat", "Sivas'ın, faşist katliamın hesabı sorulacak", "Hâlâ susacak mıyız?", "Yaşasın Alevi-Sünni kardeşliği", "Kahrolsun yobazlık" pankartları taşındı.

Cenaze namazından sonra kortej bu kez Zincirlikuyu Mezarlığı'na doğru yürüyüşe geçti. Düzenleme komitesi, isteyenlerin burada sağla-

nan otobüslerle Çimen'in cenaze töreni için Karacaahmet'e geçebileceği bildirdi.

Ancak yürüyüşe katılanlar önce Bezirci'yi toprağa vereceklerini, daha sonra yine hep birlikte Çimen için Karacaahmet'e gideceklerini söylediler. Emniyet Müdürü Necdet Menzir, yürüyüşe müdahale ederek grubun ikiye ayrılmasını istedi. Yürüyüşçülerin ısrarı üzerine Menzir, ancak TEM karayoluna izin verilebileceğini söyledi. Menzir, telsizle yaptığı konuşmada, "Verin yolu onlara, ikinci köprüden gitsinler. Beş saat yürüsünler. Ne cehenneme yürürlerse yürüsünler" dedi.

Bu arada, Mecidiyeköy'de bir grup polisin yürüyüşçülere el kol işareti yapması üzerine polis aracı tahrip edildi. Polis yürüyüşçülere ateş açtı. Biri ağır iki kişi yaralandı. 20 kişi gözaltına alındı.

"Heykel hedef gösterilmiştir"

Yürüyüşler, protesto mektupları, açlık grevleri, kepenk ve kontak kapatma ile büyüyen Sivas'taki aydın katliamını kınama eylemleri yurt çapında yaygınlaştı.

Protesto eylemleri, basın toplantıları, güçbirliği çağrıları ve imza kampanyaları ile kınandı ve laiklik ilkesinin savunması için güçbirliği çağrıları yapıldı.

Pir Sultan Abdal Derneği İstanbul Şube Başkanı Alaattin Bircan, olaydan bir hafta önce Sivas'a çeşitli illerden insanların getirildiğini, katliamın devlet eliyle adım adım yapıldığını dile getirerek şunları söyledi:

> "Amaçları Aziz Nesin'i taşlamak değildi. Bir gün önceden otel çevresinde arabaları bulunanlardan, arabalarını o gün için oraya getirmemeleri istenmiş. Kültür Merkezi'nde şenlik için gelmiş bin kişiden fazla insan vardı. Hükümet meydanında toplanmaların başladığı haberleri gelmeye başlayınca insanlar tedirgin olmaya başladı. Durumu polise bildirdik. Toplanmalar arttıkça elinde telsiz gördüğümüz her yetkiliye durumu anlattık. Polis bize 'Siz işinize bakın biz önlemimizi aldık' dediler. Polis herhangi bir barikat kurmadı. Ancak çok sonra, yolun en geniş yerine bir minibüs ile bir taksi çektiler. Bu barikat tabii ki bir işe yaramadı. Eğer amaç Aziz Nesin'i taşlamak olsaydı, daha önce Aziz Nesin kitap imzalamıştı orada yaparlardı bu işi. Bu iş örgütlü olarak o gün için planlandı.

Sivas'ta kesinlikle Alevi Sünni çatışması yok. Olayları yaklaşık 100-150 kişilik bir grup düzenledi."

Olayda Sivas Belediye Başkanın rolüne de değinen Bircan bu konuda, "Başkanın olayları yatıştırmak istediği söyleniyor. Başkan yaptığı konuşmada Azerbaycan'dan, Bosna-Hersek'den, Filistin'den bahsetti. Buralardaki olayları anlatarak bir topluluk yatıştırılır mı? Kaldırım taşları önceden sökülerek otel önüne yığıldı ve hazırlık yapıldı. Alevi-Sünni ayrımı yapılarak halk birbirine düşürülmek istendi" dedi.

Pir Sultan Abdal Heykeli'nin yıkılması konusunda da Belediyeye başkanını suçlayan Bircan, bu yargısını şöyle temellendirdi:

"O gün yıkılması da planlı bir olaydır. Heykel daha önce de yıkılabilirdi. Neden o gün yıkıldı? Belediye Başkanı, İçişleri Bakanı'na halkın sakinleşmediği ve heykelin yıkılması gerektiği yolunda baskı yapmıştır. Heykel hedef gösterilmiştir. Heykeli yıkan kalabalık da daha çok coşmuştur."

Demokratik kuruluşlardan birlik çağrısı

Demokratik kitle örgütleri bir heyet oluşturarak gelişmeleri yerinde incelemek amacıyla Sivas'a gittiler.

Yapılan ortak açıklamalarda, Sivas'ta şeriatçı güçler tarafından yaratılan olayların, laikliğe karşı açık ve örgütlü bir tehdit olarak gerçekleştirildiği belirtilerek son dönemde tırmandırılan radikal İslamcı güçlerin, bu saldırısının 12 Eylül darbesinin ürünü olduğu ifade edildi.

Türkiye Barolar Birliği'nin bildirisi şöyleydi:

"Pir Sultan Abdal şenlikleri çok haksız şekilde bahane edilerek, çarpıtılarak, cumhuriyet tarihimizin önemli bir gerici ayaklanması Sivas'ta yaşandı, yaşatıldı. Teokratik devlet özlemcileri, "Şeriat isteriz!" diye açık açık bağırarak demokratik hukuk devletine saldırıp, insanların ölümüne neden oldular. Olayların temelinde, değişik nedenler aramak yanlış ve boşunadır. Olaylar, Atatürk'ün kurduğu cumhuriyetin 70. yılında, cumhuriyetin ve en temel ilke olan laikliğin hâlâ özümsenemediğinin somut göstergesidir. Olay, laikliğe, cumhuriyete ve demokratik hukuk devletine başkaldırıdır. Sokaklara dökülenler ve onları kışkırtanlar, şeriat düzenini, teokratik devleti kurmayı, ulusu tekrar ümmet yapmayı, cumhuriyetin ve Ata-

türk devrimlerinin ruhu, özü olan laiklik ilkesini geriletip dışlamayı; ulusumuzu, insanlarımızı tekrar Ortaçağ karanlığına çekmeyi amaçlamaktadırlar. Kimse kendisini aldatmasın ve avutmasın, bahane aramasın; hedef, laik Türkiye Cumhuriyeti'dir. Dün Kubilay'ı kesenler, bugün Sivas'ta 36 kişiyi yakanlar, gereken tepkiyi ve cezayı görmedikçe, yarın kitle katliamına geçeceklerinin işaretini bir kez daha vermişlerdir. Olayda devletin, siyasal iktidarın ve yerel yönetimin ağır kusuru ve ihmali vardır. Siyasal hesaplarla hareket edenler, laikliğin zedelenmesine, gerici hareketlere, 'Masum dini inanç patlamalarıdır' diye göz yumdukça, laiklik düşmanları, şeriat özlemcileri ve teokratik devlet yanlıları, yurtiçinde de, yurtdışında da cesaretleneceklerdir. Gerici hareketlerin din ve vicdan özgürlüğüyle hiçbir ilgisi yoktur. Devlet ve siyasal iktidar, demokratik hukuk devletinden, cumhuriyetten ve laiklik ilkesinden ödün veremez, vermemelidir. Bu olay, son yıllarda Barolar Birliği'nin sürekli uyarılarına kulaklarını kapatan, gericiliğe prim veren sözde demokratlara ibret dersi olmalıdır. Olayların üzerine kararlı ve bilinçli bir şekilde gidilmeli, failleri bir an önce yakalanıp bağımsız yargıya teslim edilmelidir. Gereken tepki gösterilip bu yapılmadıkça, "Şeriat isteriz!" avazeleri daha da yükselecek, devlet ve siyasal iktidar, önlenmesi daha güç olaylarla karşı karşıya kalacaktır."

Dış basın: "Şeriatçılar öfkelerini kustu"

Katliam dış basında geniş biçimde yer aldı. Haberi 'Acil' koduyla veren İngiliz Reuter, Fransız AFP ve Amerikan AP ajansları, olayı 'Şeriatçıların Şeytan Ayetleri Öfkesi" diye duyurdular.

İngiliz Basını: İngiliz yayın kuruluşu BBC, Sivas olaylarını ekranlarına görüntülü olarak getirirken, Sky televizyonunda bir konuşma yapan Salman Rüşdü, "Sivas'ta 40 kişinin ölümü ve yüzlerce kişinin yaralanmasından sorumlu olan kökten dincilerin terörist eylemlerini protesto ediyorum" dedi. Salman Rüşdü, Ayrıca 'Şeytan Ayetleri' adlı eserinden bazı bölümlerin Türkiye'de izni ve bilgisi dışında yayınlamasını da kınadı.

The Daily Telegraph haberi birinci sayfadan ve manşetten verdi. "Şeytan Ayetleri isyanında 40 kişi öldürüldü" başlıklı haberde, "Müslüman fundamentalistler Şeytan Ayetleri'nden bölümler yayımlayan

yazarın bulunduğu oteli ateşe verdiler. Protesto, Şeytan Ayetleri üzerindeki yasağa meydan okuyan solcu gazete Aydınlık'ın editörü Aziz Nesin'e yöneldi" denildi.

The Guardian da haberi birinci sayfadan verdi. Haberde 40 kişinin fundamentalist İslamcılar tarafından kaldıkları otel yakılarak öldürüldüğü ve gösterilerin Aziz Nesin'in gazetesinin yayımladığı Şeytan Ayetleri'ne yönelik olduğu belirtildi. Gazete, Salman Rüşdi'nin olayı kınadığını ve bunun yanında Aziz Nesin'in kendisinden izin almadan kitabı çevirdiğini belirttiğine de yer verdi.

Independent ise Aziz Nesin'i Şeytan Ayetleri'nin "yetkisiz yayıncısı" diye tanımlarken Türkiye hükümetinin olayların tahrikçilerinden birisi olarak Aziz Nesin'i göstermesini ise "çok çabuk alınmış bir kınama kararı" olarak değerlendirdi.

Observer gazetesi Salman Rüşdi'nin yazısına yer verirken, "Daha büyük bir oyunda piyon" başlığını kullandı.

Hollanda Basını: De Volksront haberi birinci sayfadan "şeriatçılar laik düzene karşı ayaklandılar" şeklinde verdi. De telegramm'da ise haber "Salman Rüşdü'ye karşı bir gösteri felaketle sonuçlandı" şeklinde verildi. Trouw'da olay "anti Rüşdü protestosu kan gölüne döndü" başlığıyla verildi.

Kıbrıs Basını: Kıbrıs gazetesi olaylara geniş yer verirken Yeni Düzen gazetesi "Sivas'ta dinciler ayaklandı" şeklinde başlık attı. Ortam gazetesi de "Sivas'ta şeriat hortladı: 40 ölü" başlığıyla verdiği haberde olayları ayrıntılı biçimde yansıttı.

Yunan Basını: Yunanistan'da özel televizyon ve radyo istasyonları Sivas'taki olayları ilk haberleri arasında duyururken, bazı gazeteler de gelişmelere birinci sayfadan yer verdi. Etnos gazetesi, İslamcıların ayaklanması" başlığıyla verdiği haberinde,"hedefin Aziz Nesin olduğu saldırıda 50 kişinin öldüğünü" yazdı.

Ta Nea gazetesi ilk sayfadan verdiği haberde, "Türk-İslamcılar yazarların kaldığı oteli ateşe verdiler. 40 kişi yandı" dedi.

İsveç Basını: Olaylar İsveç basınında da "Şeytan Ayetleri kitabı 35 kişinin ölümüne neden oldu" şeklinde değerlendirildi. İsveç'in Dagens Nyheter ve Svenska Dagbaledet gazeteleri, olayları "Türkiye'de kanlı Cuma, aşırı dincilerin protestosu" başlıklarıyla duyurdu. İsveç gazeteleri olayların "Şeytan Ayetleri kitabının bir bölümünün

çevrilmesinin aşırı dincilerin tepkisini çekmesi sonucu meydana geldiğini" yazdılar.

Alman Basını: Alman televizyonu ikinci programı ZDF, olayın haberini olayların duyulmaya başladığı saatlerde yorumsuz olarak verdi. Alman Radyo haberlerinde, olaya geniş yer verildi.

Avustralya Basını: Avustralya'daki beş televizyon kanalının beşi de Sivas'taki olayları görüntülü olarak, "dinciler saldırdı 35 kişi öldü" diye verdi. Bu arada Avustralya'nın Melbourne kentinde Türkçe yayın yapan 3EA adlı Radyo Aydınlık gazetesi genel yayın Yönetmeni Ferit İlsever ile yapılan bir röportajı, ardından Abdurrahman Dilipak ile yapılan bir röportajı yayınladı. Dilipak'ın konuşmasında Aziz Nesin'i bunaklıkla suçladığı bildirildi.

İran Basını: Sivas olayları gazetelerde manşetten duyurulurken, Dışişleri Bakanlığı'na yakınlığıyla tanınan Tehran Times ve radikal kanattaki Cumhuri İslami gazeteleri başyazılarını olaya ayırdılar.[45]

Araştırma önergesi

Sivas katliamının incelenmesi için tüm partilerce verilen araştırma önergeleri TBMM'de oldukça gergin bir ortamda görüşüldü. Koalisyon hükümeti ortağı SHP ve DYP'liler görüşmeler sırasında birbirlerinin üzerine yürüyüp, küfür ettiler. SHP'li Salman Kaya, İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu konuşurken 'faşist herif' diye bağırdı. SHP Grup Başkanvekili Ercan Karakaş'ın da dolaylı olarak Gazioğlu'nun istifasını istemesi üzerine gerginleşen ortamda DYP'li milletvekilleri, masalara vurarak SHP'lilere bağırdılar.

Sivas olaylarının araştırılması ve sorumlularının bulunarak zarar görenlere yardım edilmesi amacıyla Meclis araştırması açılması amacıyla, DYP, SHP, ANAP, CHP ve RP'nin ortak, BBP, CHP ve HEP milletvekillerinin ise ayrı ayrı verdikleri önergeler TBMM Genel Kurulu'nda ele alındı.

CHP Genel Sekreteri Cevdet Selvi'nin, İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu'nun istifasını istemesiyle koalisyon ortakları arasında doğan gerginlik, genel kurul görüşmelerinde artarak devam etti.

Genel Kurul'da Sivas olaylarıyla ilgili bilgi veren ve daha önceki tutumunu değiştirdiği gözlenen İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu,

---

[45] *Aydınlık*, 5 Temmuz 1993

olayların önceden planlanarak dağıtılan bildirilerle halkın kışkırtıldığını ve yazar Aziz Nesin'in hedef gösterildiğini söyledi. Olayın kendisine duyurulmasından sonra dakika dakika izlediğini ve önlemek amacıyla, belediye başkanı, vali ve başbakana kadar pek çok yetkiliyle konuştuğunu anlatan Gazioğlu, ozan heykelinin valinin izniyle kaldırıldığını söyledi. Kalabalığın otelde bulunanları yok etmeye kararlı olduğunu TV ekranlarında da görüldüğünü söyleyen Gazioğlu, saldırganların yönetim aleyhinde ve şeriat yanlısı sloganlar attığını bildirdi. Devlet olarak her türlü önlemi almak için çalışıldığını ifade eden Gazioğlu, halkla güvenlik güçlerinin karşı karşıya gelmeleri için çaba harcadığını söyleyince, SHP Ankara Milletvekili Salman Kaya, "faşist herif" diye bağırarak ayağa kalktı. DYP milletvekili Ertekin Durutürk'ün "otur ulan yerine deve" diye bağırması üzerine gerginleşen ortamda, iki milletvekili birbirlerinin üzerine yürüdüler.

Görüşmede, Gazioğlu'nun ardından SHP grubu adına söz alan SHP Grup Başkanvekili Ercan Karakaş'ın, konuşması iki parti arasındaki tartışmanın büyümesine neden oldu. Karakaş, "Demokrasiyi geliştirmek istiyorsak, istifa mekanizmasını çalıştırmalıyız ve yerleştirmeliyiz" dedi. Konuşmasını beğendiğini söylediği İçişleri Bakanı'ndan, dolaylı olarak istifa etmesini isteyen Karakaş'ın sözlerine bazı DYP milletvekilleri sıra kapaklarına vurarak tepki gösterirken Balıkesir Milletvekili Cemal Öztaylan, "Bakanın istifasını istemek sana mı düştü lan" diye bağırdı. Ayağa kalkarak bağıran bazı DYP milletvekillerinin Adalet Bakanı Seyfi Oktay'ın da istifa etmesini istedikleri duyulurken iki parti milletvekilleri ortamı yatıştırdılar. Ercan Karakaş, şeriat yanlarının yaktıkları otelde yaşamlarını yitiren aydınların isimlerini okuyarak başladığı konuşmasında, "Katliamı gerçekleştirenler cezalandırılmazsa, yaptıkları yanlarına kalırsa, bu olayı yenileri izler" uyarısında bulundu ve TBMM'ye büyük görev düştüğünü belirtti.

Görüşmeler sonunda Sivas olaylarının sorumlularının ve oluş şeklinin ortaya çıkarılması için meclis araştırması açılması oy birliğiyle kabul edildi.

İlk konuşmayı yapmak üzere, Hükümet adına, İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu kürsüye geldi. İşte bu oturumdaki konuşmalardan seçmeler:

İçişleri Bakam Beytullah Mehmet GAZİOĞLU (Bursa): ... Sayın Milletvekilleri, şundan emin olunuz ki, özellikle bunu çok rica ediyorum, Sivas'ta bu olaylar sırasında ve sonrasında, devlet olarak her şey yapılmaya çalışılmış, her önlem alınmış ve alınmaya devam edilmiştir. Mevcut güçlerin takviyesi için girişimlerde bulunulmuş, çok daha büyük can ve mal kaybının önüne geçmek için azami çaba sarf edilmiş, halkla güvenlik güçleri karşı karşıya getirilmemiştir.

Salman KAYA (Ankara): Yobazları korudunuz, insanları orada yaktırdınız iki saatte.

Ertekin DURUTÜRK (Isparta): Ne bağırıyorsun deve! Otur yerine!

Salman KAYA (Ankara): Sen ne bağırıyorsun?

Ertekin DURUTÜR (Isparta): Otur yerine!

BAŞKAN: Oturdu efendim. Değerli arkadaşlarım lütfen sakin olalım. Devam buyurun Sayın Bakan.

İçişleri Bakanı Beytullah Mehmet GAZİOĞLU (Devamla): ...Değerli arkadaşlarım, Ulusal Kurtuluş Savaşı'na "Sivas Kongresi" ile adını yazdıran bu güzel insanların yaşadığı, bu güzel kentimizde meydana gelen insanlık dışı ve utanç verici saldırı ve katliamı hiçbir nedenle ve gerekçe ile izah etmek ve mazur göstermeye çalışmak imkansızdır ve bu, mantık ölçülerinin de dışındadır. Sayın Başbakanımız'ın da belirttikleri gibi, insan haklarının başında yaşama hakkı vardır; hiç kimse, kendi görüş ve düşüncelerine aykırı geldiği gerekçesiyle, bir başkasının yaşama hakkına saldıramaz. Suçluları belirlemek ve suçluları cezalandırmak hak ve görevi, sadece ve sadece devlete aittir.(...)

SHP Grubu Adına Ercan KARAKAŞ (İstanbul): ...1 Temmuz günü, Sivas ilimizde ülkemizin ozanları, şairleri, edebiyatçıları, genç dansçıları, genç folklorcuları halkımızla birlikte bu programı barış içerisinde gerçekleştirmeye başlamışlardır. Açılışı binlerce insan izlemiştir ve yapılan etkinliklere binlerce insan katılmıştır. Olay yoktur, kavga yoktur, çatışma yoktur, ancak, cuma günü öğleden sonra hava değişmiştir. "Müslümanlar" imzalı bildiriler dağıtılmıştır. Bildirilerde, Aziz NESİN'e, bazı gazetelere ağır küfürler edilmiştir. "Nesin'i Vali'nin davet ettiği" gibi yalanlar yazılmıştır. Aynı şekilde, Vali, vilayette hedef olarak gösterilmiştir.

Elimde dağıtılan bildirinin metni var. Bakınız, bildirinin bir yerinde şu söylenmektedir: "Kafirler şunu iyi bilin ki, İslam'ın Peygamber'ini ve Kitabı'nı, Kitab'ın izzetini korumak için bu uğurda verilecek canlarımız vardır. Şeytanın dostlarıyla savaşın. Galip gelecek olan, şüphesiz ki, Allah taraftarı olacaktır."

Bu bildiri, kışkırtıcı bir bildiridir ve oradaki vatandaşları, şenliğe gelen insanların üzerine yöneltmeye yöneliktir.

Hüseyin ERDAL (Yozgat): Dini olmayana "kafir" denir, onun için, Aziz NESİN için denmiştir.

Ercan KARAKAŞ (Devamla): Biz, din ve inanç özgürlüğünü savunuyoruz. Orada yasalarımıza göre gerçekleşen bir şenlikten önce dağıtılan böyle bir bildirinin amacı ortadadır.

(...) Sayın Milletvekilleri; tabii, burada en önemli mesele, ateşe verilmeden sonraki 7 saat içerisinde bu olayın önlenememiş olmasıdır. Otelin 19.45'te alevler içinde yanması görülmüştür; ama, buna rağmen, gereken müdahale zamanında yapılamamıştır. Önce otelin telefonları kesilmiştir ya da yanmıştır, böylece dışarıyla irtibat kopmuştur. Daha sonra, elektrikler kesilmiş; ama itfaiye bir türlü gelmemiştir.

Federal Almanya'da yurttaşlarımızı kundaklayan ırkçılara, Nazilere karşı hep birlikte direndik, meclis olarak konuyu ele aldık, arkadaşlarımız, oralara gidip araştırma yaptılar. Mölln'de, Solingen'de, itfaiyenin 7 dakika geç gelmesini haklı olarak eleştirdik, oradaki hükümetin, oradaki yöneticilerin büyük kusuru olarak, bu meclis kürsüsünden ve televizyon ekranlarından söyledik, ama, kendi ülkemizde, kendi şehrimizde insanlar yanarken, 7 saatte itfaiye gelememiştir; bunu da buradan söylemek zorundayız.

Değerli Milletvekilleri; bizim halkımız, sade insanlarımız bu kadar gaddar olamaz. Ateş her tarafı sardığı için, kapısından çıkma olanağı kalmayan otelin üst katlarına çıkarak yan binalara geçmek isteyen insanlara mani olunmuş, "nereden geldiyseniz oraya gidin" denerek, yanan otelin içerisine itilmişler - bir kişi hariç- ve böylece insanlar, bilerek ölüme gönderilmişlerdir. Özellikle, otel yanarken, içerideki insanların feryatları duyulurken, dışarıda biriken birtakım insanların bundan sevinç duymaları, bunu alkışlamaları, gerçekten de Nazilerin, ırkçıların, Almanya'da sığınma yurtlarını ateşledikleri zaman gösterdikleri tepkinin aynısıdır.

Sayın Milletvekilleri; bu olay, Sivas'ta yaşadığımız bu acı olay, insanlık dışıdır, ilkelliktir, barbarlıktır ve Almanya'da meydana gelen olaylardan farkı yoktur.(...)

Değerli Milletvekilleri, olayın gerçek nedeni, asıl nedeni, Aziz NESİN veya bir başkası değildir. Aziz NESİN'in görüşlerine katılmak zorunluluğu yoktur. Demokrasilerde herkes kendi görüşünü özgürce ifade edebilir; katılırsınız, katılmazsınız; ama gerçek demokrat odur ki kendi düşüncelerinin dışındaki düşüncelerin de özgürce ifade edilmesini ister ve bunun için gerekeni yapar.

Bahaddin ELÇİ (Bayburt): İnançlarına da sövmez.

Ercan KARAKAŞ (Devamla): Herkesin inançlarına da saygı gösterilmelidir; ona da katılıyorum.

Değerli Arkadaşlar, şimdi, bu bahane edilerek, birtakım irtica yanlısı karanlık güçler, Sivas'ta, bize göre- veriler onu gösteriyor- önceden kararlaştırılmış, planlı, örgütlü bir katliam yapmışlardır. Bu saldırı, bir kişiye yapılan saldırı olarak görülemez; bu saldırı, fikir özgürlüğüne yapılmıştır, laik, demokratik düzene karşı yapılmıştır, insan haklarına karşı yapılmıştır.

ANAP Grubu Adına Metin EMİROĞLU (Malatya): ... Bu organizasyon çerçevesinde sol eğilimli yazar Aziz NESİN ve aynı çevreden edebiyatçı ve şairlerden oluşan davetliler de Sivas'ta bu etkinliklere katılmaktadırlar. Olaylardan bir gün evvel, 1 Temmuzdaki toplantıda, Aziz NESİN bir konuşma yapmış ve bu konuşma, Aziz NESİN'in, Türk Toplumu ve İslamiyet konusunda daha önce yaptığı konuşmalar paralelinde olmuştur ve rencide edici mahiyette bulunmuştur; rencide edici mahiyettedir.

Konuşmadan birkaç gün önce şehirde birtakım bildiriler dağıtılmış, mahalli basın bu bildirileri değerlendirmiş ve halkı uyarmıştır. (...)

Şimdi, bu olayın şeklini ve değerlendirmeleri de şu şekilde yapmak istiyorum.

Sivas olayının 13.30'dan 21.00'e kadar devam etmesi, her şeyden önce bu olayın organize gruplar tarafından çıkarıldığını ortaya koyuyor. Nitekim mahalli gazetelerde yer alan uyarılar bunu teyit ediyor. Güvenlik güçleri müdahale ediyor, olaylar yatışır gibi oluyor; fakat tahrik ve olaylar tekrar alevleniyor, tekrar başlıyor; yani, olayın önüne bir türlü geçilemiyor. Eğer bu, bir vatandaş olayı olsa, vatandaşın bir anlık öfkesi meselesi olsa, bu hadisenin bir

noktada durması gerekir, bu kadar uzunca süre devam etmemesi gerekir; ama, bu meselede kendisine birtakım görevler verilmiş organize grupların bir organizasyonu olursa, onları durdurmanız mümkün olmaz. Neticeyi alıncaya kadar bu hadiseye devam ederler. Öyle bir tablo ortaya çıkıyor.

İkinci tespitim, olayda iki yönlü ağır tahrikin mevcut olduğu gerçeğidir. Tahrikin birincisi, bizzat Aziz NESİN tarafından yapılmıştır, sistematik olarak, bütün yurt sathında, Türk milleti hakkında söylediği rencide edici sözler, *Şeytan Ayetleri*'ni, toplumun duygularını dikkate almadan sanki demokratik bir aşama kaydedecekmiş düşüncesiyle basmış olması ve... Kur'an ve İslamiyet hakkındaki menfi sözleri tevali ederek gelmiştir ve bu hadiseler Sivas'ta patlak vermiştir. Nitekim, Sayın Aziz NESİN, açıklamasında, "Ben Sivas'tan sonra da Konya'ya gidecektim" diyor. Bakınız, orada da bir program var. Şimdi Konya'da aynı olayın tevali ettiğini halkın duygularını tahrik eden, rencide eden düşüncelerin, inancına yönelik tecavüzlerin, düşüncelerin orada da söylendiği ve orada da birtakım olayların meydana geldiğini düşünebiliyor musunuz!... (...)

RP Grubu Adına Abdüllatif ŞENER (Sivas): ... Şimdi burada, özellikle fikir ve düşünce özgürlüğü olarak değerlendirilmesi noktası üzerinde durmak istiyorum. Biz, fikir ve düşünce özgürlüğüne herkesten daha fazla taraftarız ve öteden beri savunduğumuz ana ilkeler ve prensiplerden biridir düşünce özgürlüğü, fikir özgürlüğü, inanç özgürlüğü. Ancak, fikir ve düşünce özgürlüğünün sınırının ne olduğunu bilmek lazımdır. Düşünce ve fikir özgürlüğü, hiçbir zaman başkalarının düşüncelerine, fikirlerine ve inançlarına hakaret etme özgürlüğü değildir, yazar Aziz NESİN; daha önce dünyada pek çok olayın meydana gelmesine sebep olan Salman Rüşdi'nin *Şeytan Ayetleri* kitabını yayımlamakla Türk Kamuoyunda ün salmıştır...

Sayın Aziz NESİN, son günlerde unutulmuş olmanın verdiği ve çıkarmakta olduğu derginin satış yapamaması sebebiyle de bunalıma girdiği anlaşılan ruhsal bir anafor içerisinde, ilgi odağı haline gelebilme düşüncesiyle, bu *Şeytan Ayetleri* kitabını dergisinde yayımlamaya başlamıştır....

Anayasanın 34. maddesinde, kamu düzenini bozacak olayların çıkması muhtemelse, toplantı ve yürüyüşleri yasaklama yetkisi valiye verildiği halde, Sayın Vali, 34. maddedeki tehditler, kamu dü-

zenini bozucu unsurlar ortaya çıktığı halde, Aziz NESİN'i getirmiştir, birlikte toplantı yapmıştır ve protokolde yer vererek, kendisinden sonra toplumu tahrik edici konuşmalar yapmasına müsaade etmiştir.

Burada halkı suçlamanın yerinde olmadığı kanaatindeyim. "Kitle psikolojisi" denilen bir olay vardır. Kitle, Batı'da da aynı şekilde, zaman zaman galeyana gelebilmektedir. Rio Festivalleri'nde, Münih Faşingleri'nde meydana gelen olaylar hepimiz tarafından hatırlanmaktadır... Stat facialarını da hepimiz hatırlıyoruz, dünyanın dört bir bucağından... Sivas olaylarını da halk açısından, toplum açısından böylesi bir kitle psikolojisinin ürünü olarak değerlendirmek gerekir.

Coşkun GÖKALP (Kırşehir): Mazur mu göreceğiz yani?!

Abdüllatif ŞENER (Devamla): Burada mazur görme diye bir şey yoktur. Halk tahrike uğramıştır.

Coşkun GÖKALP (Kırşehir): 36 kişi öldü, mazur mu göreceğiz?

Abdüllatif ŞENER (Devamla): Altını çiziyorum sayın arkadaşım, halk tahrike uğramıştır.

Mustafa YILMAZ (Malatya): Halkın içinde tahrikçiler yok muydu?

Azimet KÖYLÜOĞLU (Sivas): Niçin, heykeli, ip takıp sürüklüyorlar?

Abdüllatif ŞENER (Devamla): Sayın Milletvekilleri, olayda suçlular vardır, tahrikçiler suçludur. Benzini alan ve kibriti çakan suçludur. Bu suçluların üzerine gidilmesinden yanayız, bunlar hakkında soruşturma yapılmasından yanayız, yakalanmalarından yanayız, yargılanıp cezalandırılmalarından yanayız. Ancak, birtakım tahrikçilerin ve suç faillerinin yaptığı tahrikler sonucunda ortaya çıkan olaylarda bütün kitleyi ve Sivas halkını mahkum etmeye kalkmak yanlıştır...

CHP Grubu Adına İbrahim ÖZDEŞ (Adana): ...Değerli Milletvekilleri, bu insanlık dışı olayın sorumlusu Sivas halkı değil, Sivas'ı siyasal çıkarları için kullanan, yoksul halk çocuklarını kandırıp Madımak Oteli'ne doğru yürüten, Atatürk Büstü'nü ve Pir Sultan Abdal Heykeli'ni kırdıran çağdışı düşüncedir. Sivas'ta yaşanan vahşet, köktendicilerin, Pir Sultan Abdal Kültür Etkinlikleri'ni fırsat bilip, önceden hazırladıkları kanlı irtica eyleminden başka bir şey değildir.

Nedense, olayın laik Türkiye Cumhuriyeti'ne yönelik olduğu görmezlikten geliniyor. (...)

Sivas'ta saldırıyı başlatan 300-400 kişilik organize bir gruptur. Bunların Sivas halkıyla bir ilgisi yoktur, bunlar, şeriatçı militanlardır. Bu küçük grubun daha sonra kalabalığa dönüşmesi, devlet güçlerinin olayı seyretmesi sonucu meydana gelmiştir...

Değerli Milletvekilleri, devletin Kültür Bakanlığı'nın yaptırdığı Ozanlar Heykeli'ni yobazlara vermek aczinin arkasından Atatürk büstü de yıkılmıştır. Aciz ve tavizci davranışlarla sonuç alınamayacağı görülmüştür. Hükümet, "laik, demokratik hukuk devleti" söylemlerinde samimi ise, bu son derecede önemli ve düşündürücü olaydan başlamak üzere, Türkiye Cumhuriyeti'ni de yıkmayı hedefleyen bu şeriatçı güçlerin üzerine giderek kendini aklamalıdır, aklamak zorundadır; yoksa, Hükümet, bütün bu suçlamaların muhatabı olacaktır. Devlet, kendi insanlarına sahip çıkarak bu katil çetelerin yakasına yapışmalıdır. Din istismarıyla yola çıkan, gerçekte insanlık düşmanı olan bu kışkırtıcıların, din ve vicdan hürriyetiyle, hele demokrasiyle hiç mi hiç alakalarının olmadığı gün gibi aşikarken, halen Anayasa'nın ilgili maddesinin istismarına da göz yumulmamalıdır.

Bu güçler, uzun zamandan beri, çeşitli biçimlerde ve devlet örgütü içerisinde örgütleniyorlar. Bugün sadece Sivas'ta 14 tane bu tür yatılı pansiyon ya da yurt olduğunu biliyor musunuz? Çarpık eğitim sistemi sonucu, devlet tarafından kaderine bırakılanların nerelere çekildiğinin açık bir göstergesi değil mi? Bu türden, ülke çapında ne kadar yurt ve benzeri seri eğitim yerleri vardır; devlet tarafından biliniyor mu? Biliniyorsa, şimdiye kadar bunlar devlet tarafından hiç denetlenmiş midir? Elbette, hayır...

Değerli Milletvekilleri, peki bu yurtlarda kimler kalıyor? Yoksul halk çocukları. Taşradan, köylerden eğitim için okullara gelen dar gelirli halkın çocukları; işçinin, memurun, küçük esnafın, köylünün çocuklarıdır bunlar. Devlet adamlarının, işadamlarının, hatta şeriatçı kurumların liderliğini yapanların çocuklarının bile buralarda kaldığını ve eğitildiğini hiç gördünüz mü? Hayır.

Hüseyin ERDAL (Yozgat): Sayın Başkan, mevzu dışına çıkıyor.

İbrahim ÖZDEŞ (Devamla): Öyleyse, ne yapıldığı ve ne amaçla açılıp işletildiği belli olan bu gibi yerlerin, denetim, eğitim, öğretim

ilkelerine ters düşen işletme biçimlerin engellenmesi yoluna bir an önce gidilmelidir.

Hüseyin ERDAL (Yozgat): Başka konuları karıştırma.

İbrahim ÖZDEŞ (Devamla): Değerli Arkadaşım, biraz evvel Grubunuz'un sözcüsü kalktı, konuştu. Kendi Grubumuzdan hiçbir itiraz gelmedi. Sükunetle dinlemesini bilin. (RP sıralarından gürültüler)

Hüseyin ERDAL (Yozgat): Otelden bahset, mevzunun dışına çıkma. Haddini bil!... Seviyesiz, utanmaz!

İbrahim ÖZDEŞ (Devamla): ... Bu nasıl Hükümet?... O başbakan ki Sivas Olayları'nı, Van'daki otel yangınıyla karıştıracak kadar acze düşmüştür! Yani, 36 tane insan Sivas'ta hunharca, bile bile yakılarak katlediliyor, o Başbakan'ın umurunda değil. Kalkıyor, yanında Başbakan Yardımcısı olduğu halde, ondan bilgi alma gereğini dahi duymuyor ve böylesine bir gafta bulunuyor.

Değil sevgili arkadaşım, değil, bu Hükümet'te sadece İçişleri Bakanı istifa etmemeli, bu Hükümet'in kendisi istifa etmeli, kendisi... Bu kesinlikle ortaya çıkmıştır, kendisi istifa etmeli...

Mehmet GÖZLÜKAYA (Denizli): Emrin baş üstüne!...

DYP Grubu Adına İsmail KÖSE (Erzurum): ... Olay, perşembe günü toplantı halinde başlamış. Daha sonra, demin sözümün başında bahsettiğim gibi, programı yapılmış, provakatörler tarafından planlanmış, bunun bildirileri dağıtılmış, esnafa, vatandaşa, "gelin, yarın size Şeytan Ayetleri'ni bu memlekete getirip, Kur'anımızla, Peygamberimizle alay eden kişiyi öldüreceğiz" demek suretiyle "Kur'anımızı ve Peygamberimizi tezyif ve tahkir eden, inançlarımızı tahkir eden insanı ortadan kaldıracağız" demek suretiyle, davetiyede bulunmuşlardır.

Ural KÖKLÜ (Uşak): Kim bunlar?...

İsmail KÖSE (Devamla): İşte onları bulacağız. Birlikte bulacağız. Emareleri vardır...

Algan HACALOĞLU (İstanbul): Değerli arkadaşlarım, Sivas'ta neler oldu? Sivas'ta genç insanlar çılgınlık duvarını nasıl aştılar? Yangın oteli sararken, hangi insanlık dışı bir güdüyle "yak, yak" diye tempo tutabildiler? Sonu belli, gelişmesi belli bir olaya Devlet nasıl oldu da müdahale edemedi?

Biraz evvel, Sayın İçişleri Bakanının da itiraf ettiği gibi, Hükümet, güvenlik güçleriyle olayları yaratanları karşı karşıya getir-

meme konusunda gösterdiği duyarlığı, acaba, insanlarımızın yaşama hakkını koruma konusunda ne diye gösteremedi?

Yavaş çekilen bir filmi seyreder gibi, olayların gelişmesine seyirci kalan Hükümet, başarıyla, hangi güçleri ürkütmekten korkmuştur? Hangi ilkesiz dengenin tutsağı olmuştur?

Kamer GENÇ (Tunceli): ...Bakın, olaylar saat 13.30'da başlıyor. Daha önce bildiriler dağıtılıyor. Ben Hükümete sormak istiyorum, orada bu olayların meydana geleceğini bilmiyor muydunuz? Bunu bilmemek mümkün mü? Siz isteseydiniz, o kadar jandarmayla, polisle- havaya üç beş el ateş edilseydi- o güruh, o sokak serserileri ve o sakak köpekleri o otele yaklaşır da insanları yakar mıydı? Yakamazdı. Arkadaşlar, demek ki bu olayda çok büyük ihmal vardır...

Muhsin YAZICIOĞLU (Sivas): ... Orada, otele sığınmış vatandaşları, etrafını çevirerek, onları ateşe verip yakma gibi bir maksadı güden, Müslüman olamaz. Siz, bu kürsüden, gelir, hadiseyi bu şekilde dönüştürürseniz, yanlış yapmış olursunuz.

İşte, orada bu hadise cereyan etmiştir; ama, yanan otelin arka tarafında, kaçacak hiçbir yer olmadığı için sığınılmış olan dar bir alanda, yani, havalandırma bölgesinde sıkışmış olan 33 vatandaşımızı pencereden içeriye alarak, üç saat onları tedavi edip, dışarıdaki, cinnet halinde bulunan kitleyi haberdar etmeden koruyan, sonra da, hiç kimsenin haberi olmadan tahliyelerini sağlayan Büyük Birlik Partisi'nin mensupları da Müslümandır ve eğer Müslümanlık öldürmeyi gerektirmiş olsaydı, aynı hadise Büyük Birlik Partisi'nde de gerçekleştirilirdi; orada onların iki dakika bile durdurulması, 33 vatandaşımızın daha hayatını kaybetmesine sebep olurdu...

Ali İbrahim TUTU (Erzincan): Baştan alsalardı tümü kurtulacaktı; almadılar...

Muhsin YAZICIOĞLU (Devamla): Hayır efendim, yanlış biliyorsunuz.... Efendim, sadece bir bayanın söylediği söze dayalı olarak değil...

Ali İbrahim TUTU (Erzincan): 30 kişi söylüyor...

Muhsin YAZICIOĞLU (Devamla): Hadise şudur: Büyük Birlik Partisi'nin camları kırıldığı anda, arkada mahsur kalmış olan imamlarımız fark edince, elbette, Partimize bir saldırı mı gerçekleştiriliyor, başka bir şey mi yapılıyor diye, Partideki çaycı kardeşimizin, ilk tepkisi, Partimize bulaştırılmaması ve hadisenin doğrudan

doğruya partiye intikal etmemesi için olmuştur, doğrudur; ama, hemen arkasından, Partimizin yetkilileri, bir oda öteden bu odaya gelerek -ne kadar saniye sürerse, işte o kadar zamanda- hadiseye müdahale etmiş boğulmakta olan vatandaşların hepsini de içeriye almış, o arada, kendilerine de, "başka arkadaşlarınız varsa kurtarın" denildiği zaman, diğerlerinin otelin en üst katına kaçtıkları onlar tarafından söylenmiştir...

Aziz NESİN, hiçbir zaman Alevi vatandaşlarımızın temsilcisi olamaz, temsilcisi olma hakkı da yoktur. Alevisiyle Sünnisiyle bu milletin temsilcisi biziz, öyleyse hadise, Alevi-Sünni meselesi değil; doğrudan doğruya, Aziz NESİN'in tahriki, ona fırsat verenlerin ihmalleri ve bütünü istismar eden birtakım odakların Müslüman cemaatini tahriki sonucunda, bu toplu eylemlerin meydana gelişi söz konusudur ve bu noktada. Sayın Vali'nin basiretsizliği, Sayın Vali'nin ihmali, Sayın Vali'nin beceriksizliği, korkaklığı ve bununla beraber, elbette, zamanında, sayın emniyet görevlilerini hadiseyi daha da büyük boyutlara ulaştırmama noktasındaki soğukkanlı tavırlarını da takdirle anmak mecburiyetindeyiz....

Hadisenin, camiye bulaştırılarak, şeriata bulaştırılarak, dine bulaştırılarak başka yöne çekilmesine de karşı çıkıyorum.

Ural KÖKLÜ (Uşak): "Şeriat istiyoruz" diye bağırıyorlar.

Muhsin YAZICIOĞLU (Devamla): Şeriat İslamdır, şeriat İslam demektir.

Ural KÖKLÜ (Uşak): Ne demek, "Şeriat İslamdır" demek?

Muhsin YAZICIOĞLU (Devamla): Hiç kimse, şeriat düzeni istemekle şeriatı birbiriyle karıştırmasın. Kimse, bu anlamda, milletimizin inançlarına burada küfretme hakkını kendinde bulmamalıdır. Bu kürsü, inançlara küfür kürsüsü değildir.

Ural KÖKLÜ (Uşak): Küfreden yok.

Muhsin YAZICIOĞLU (Devamla): Edilmiştir.... Şeriata küfrederseniz, milletimin inancına küfretmiş olursunuz.

Ural KÖKLÜ (Uşak): Şeriat yok.

Muhsin YAZICIOĞLU (Devamla): Otur yerine!

Ural KÖKLÜ (Uşak): Oturmuyorum... Burası laik devlet, şeriat değil, şeriat yok.

Muhsin YAZICIOĞLU (Devamla): Laik devlet ayrıdır...

Ural KÖKLÜ (Uşak): Şeriat yok.

Muhsin YAZICIOĞLU (Devamla): Otur yerine. (Kahraman-

maraş Milletvekili Ökkeş Şendiler'in, Uşak Milletvekili Ural Köklü'nün üzerine yürümesi)

Mustafa YILMAZ (Malatya): Sayın Başkan, izniniz olursa bir şey söylemek istiyorum: "Cumhuriyet Sivas'ta kuruldu, Sivas'ta yıkılacak" deniyor. Bu nedir, ne, ne?!

BAŞKAN: Sayın Mustafa Yılmaz, lütfen... Lütfen...

Muhsin YAZICIOĞLU (Devamla): Milletin inançlarına küfredeceksiniz, arkasında da bu hakkı kendinizde bulunduğunuzu iddia edeceksiniz...

Mustafa YILMAZ (Malatya): Cumhuriyeti yıkmaya yemin edenler var...

Muhsin YAZICIOĞLU (Devamla): Ben şunu ifade etmek istiyorum. Kavramlarımızı yerinde kullanmalıyız.

Mustafa YILMAZ (Malatya): Cumhuriyeti yıkma girişimleri var. Cemalettin Kaplan, Cumhuriyeti yıkmak için uğraşıyor; ona ses çıkarılmıyor.

Salman KAYA (Ankara): İnsanları yakanlara niye tepki göstermiyorsunuz?!

Ahmet DERİN (Kütahya): Demokrasi dine küfretmek demek değildir.

...

Mustafa DEMİR (Devamla): Değerli arkadaşlarım, şimdi gelelim Sivas meselesine... Sivas'ta yaratılmaya çalışılan bir Alevi-Sünni çatışmasıdır; meseleyi çarpıtmayalım. Alevi-Sünni çatışması bugün başlamadı ki, tarih boyunca süregelmiştir.

Bahaddin ELÇİ (Bayburt): Kaşımayın, kaşımayın!...

M. Rauf ERTEKİN (Kütahya): Yok canım, sende!

Mustafa DEMİR (Devamla): Binlerce, onbinlerce Alevi vatandaşı sağ sağ, diri diri kuyulara doldurup öldüren, Kuyucu Murat Paşa'ların lakabının nedeni nedir, biliyor musunuz, o "kuyucu" lakabını nereden almıştır?...

Oğuzhan ASİLTÜRK (Malatya): Şimdi var mı onlar? Şimdi onun sırası mı?...

Ülkü GÜNEY (Bayburt): Doğru konuş, doğru!

Oğuzhan ASİLTÜRK (Malatya): Yahu, niye tahrik ediyorsunuz?!

Mustafa DEMİR (Devamla): Laik bir devlette yaşıyoruz...

Oğuzhan ASİLTÜRK (Malatya): Bu tahrike ne lüzum var?!

Mustafa DEMİR (Devamla): Beyefendi, bu olay, örgütlü bir olay, planlı.

Oğuzhan ASİLTÜRK (Malatya): Doğru.

Mustafa DEMİR (Devamla): Bu olayda örgütlenme vardır. Bir hafta önce yurtlardan öğrenciler taşınmıştır.... belirli yerlere yerleştirilmiştir. Sivas Belediye Başkanının, acaba Sivas Yurdu'ndaki öğrencilerle ilişkileri nelerdir. (RP sıralarında gürültüler)

BAŞKAN: Değerli arkadaşlarım, lütfen sakin olalım.

Mustafa DEMİR (Devamla): Çıkıp topluluk karşısında, "sayın Müslümanlar gazanız mübarek olsun" demiştir. Neye, kime karşı gaza, kime karşı gaz yapıyorsunuz.

Değerli arkadaşlarım, insanlar cayır cayır yakılırken 5 bin tane asker vardır tugayda ki 5 bin asker sırtını adliye sarayına dayamış, elindeki, kasaturası takılı mavzeriyle, tüfeğiyle insanların yanmasını seyrediyor, cayır cayır yanmasını! Tugay Komutanı, İlin Valisi, Belediye Başkanı, sanki Neron'un Roma'nın yanışını seyrettiği gibi..

Oğuzhan ASİLTÜRK (Malatya): Kurtaran, Belediye Başkanı; niye iftira atıyorsun arkadaşlarım.

Mustafa DEMİR (Devamla): Araştırılsın, araştırılsın arkadaşlar.

Abdüllatif ŞENER (Sivas): Ben oradaydım.

...

SHP'de Sivas Kavgası

Sivas olayları ve hükümetin tutumu üzerine yaşanan gerginlik, SHP grubunda kavga çıkmasına neden oldu. SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, kürsüden açış konuşmasını yaparken Türkiye'de kargaşa olmadığını söyleyince Sivas milletvekili Azimet Köylüoğlu, "Bundan büyük kargaşa olur mu? Memleket mezar yerine döndü" diye bağırdı. İnönü ve Köylüoğlu'nun tartışmasına diğer milletvekilleri ve bakanlar da karışınca, İnönü konuşmasını bitirdi ve toplantı basına kapatıldı. Gerginlik yaşanan toplantıda, Azimet Köylüoğlu ile Bayındırlık ve İskan Bakanı Onur Kumbaracıbaşı arasında tartışma çıktı.

Toplantının basına kapalı bölümünde bazı milletvekillerinin, hükümette kalmanın "Sivas'ta meydana gelen türden olayları engelleyecek tavır göstermeye mani olması durumunda hükümetten ayrılmanın gündeme gelebileceğini" belirttikleri öğrenildi. Köylüoğlu ise, Kültür

Bakanı Fikri Sağlar'dan sökülen ozan heykelinin yerine dikilmesini istedi ve "yeniden dikemezseniz, buna gücünüz yetmezse istifa etmelisiniz" diye konuştu.

DYP ve SHP arasında, hükümet programına konulan hedefler konusundaki görüş ayrılıkları ile başlayan ve Sivas katliamına ilişkin olarak izlenen politika üzerine tırmanan görüş ayrılıkları ile tırmanan gerginlik, koalisyon hükümetinin devamı konusunda endişe yarattı.

"Örgüt işi"

Sivas Emniyet Müdürü Doğukan Öner, olayların ardında İslami bir örgütün bulunduğunun kesinlik kazandığını açıkladı. Ancak "Hizbullah ya da İslami Cihat olabilir mi" sorusunu yanıtlamaktan kaçındı. Öner, Madımak Otel'in yakılmasında başrolü oynayanların çekirdek kadrosunun ele geçirildiğini söyledi.

Soruşturma ile ilgili bilgi veren Emniyet Müdürü Doğukan Öner, olayla ilgili olarak gözaltına alınanların sayısının 140'ı bulduğunu, soruşturma tamamlanıncaya kadar yeni gözaltılarla bu sayının 200'e ulaşabileceğini kaydetti. 36 kişinin ölümüyle sonuçlanan yangın olayında kışkırtıcı ve provokatör olarak yer alan kişilerin kimliklerinin belirlendiğini ifade eden Öner, "Çok yakında her şeyi açıklayacağım. Bunun bir örgüt işi olduğunu sanıyorum. Elimizde ipuçları var" diye konuştu.

Otel yangınında halkı kışkırtan resimleriyle basın da yer alan Refah Partili Belediye Meclis üyesi Cafer Erçakmak'ın yakalanıp yakalanmadığına yönelik bir soruya da "Cafer Erçakmak, o kadar önemli değil. Erçakmak'tan çok daha önemli olan kişiler elimizde, ama onu da yakalayacağız" diye yanıtladı.[46]

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün raporu

Emniyet Genel Müdürlüğü, Sivas'ta Madımak Oteli'nin kundaklanması ve PKK'nın son terör eylemleri ile ilgili bir rapor hazırladı. Başbakan Tansu Çiller ve İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu'na da sunulduğu öğrenilen raporda, Sivas olaylarıyla ilgili olarak "Sivas'ın özellikle seçildiği" vurgulanarak şöyle denildi:

---

[46] *Cumhuriyet*, 8 Temmuz 1993

"Türkiye, Sivas olayları ile 12 Eylül öncesi ortama sürüklenmek isteniyor. 12 Eylül öncesindeki Çorum, Kahramanmaraş, Malatya ve Sivas olaylarında görüldüğü gibi, Alevi-Sünni, laik-antilaik, milliyetçi-komünist çatışması yaratılarak iç olaylarla ilgilenen, dışarıda etkinliği olmayan bir Türkiye görüntüsü hedefleniyor. Bu da Batı'nın, stratejik uygulamalarından biridir."

Alevi-Sunni çatışmasını yaratmak için Sivas'ın özellikle seçildiği belirtilen raporda, olayların "yabancı ajanların provokasyonu" olduğuna dikkat çekildi. Raporda, "Psikolojik harekat'ın derhal devreye sokularak basın organları ve televizyonlar aracılığıyla kamuoyunun yabancı ajanların provokasyonlarına karşı dikkatli olunması konusunda uyarıda bulunulması istendi.

Alevi-Sunni, laik-antilaik çatışması yaratılarak Türk Silahlı Kuvvetleri ve ilgili kurumların dikkatinin bu konu üzerinde yoğunlaşmasının amaçlandığı ve kamuoyunda, "ordu ne yapıyor" sorusunun gündemde tutulması istendiği kaydedilen raporda, şu değerlendirme yapıldı:

"Yeni dünya düzeni içersinde, Türkiye'nin Balkanlar, Ortadoğu ve Kafkaslar'da etkin görev alması isteniyordu. Buradaki amaç, Japon ve Alman sermayesinin, bu bölgelerdeki etkinliğini kırmaktı.

Ancak bazı politikacıların, Türkiye'nin Avrupa'yı arkasına alarak bu bölgelere girmesi gerektiğini açıklamaları nedeniyle etkin Türkiye imajından vazgeçildi. Bosna- Hersek, Karabağ ve Elçibey operasyonu ile PKK terörü devreye sokularak Türkiye'ye uyarıda bulunuluyor."[47]

Erdal İnönü: "Yetkim yok ki kullanayım"

SHP Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü, kendisine yöneltilen "sorumluluk" suçlamalarını şöyle yanıtlıyordu:

"Sanıyorum, bu doğrudan doğruya bir tepki. Son derece vahim bir olay yaşandı. Hiçbir suçları yokken sadece orada bulunmaktan dolayı, bir kalabalığın ne yaptığını bilmez bir halde oteli kundaklaması üzerine hayatlarını kaybettiler. Bu son derece vahim bir olay. Bu tepki ile insanlar bir veya birkaç sorumlu arıyorlar. Başka-

[47] *Cumhuriyet*, 8 Temmuz 1993

larını suçlayarak içlerindeki kızgınlığı gidermeye çalışıyorlar. Olayda hayatlarını kaybeden vatandaşlarımızın belli bir kesiminin bizim partimizi destekleyen kişiler olması, bizim partimize yönelik bir tepki uyandırıyor, 'biz sizi destekledik, siz bizi korumadınız' şeklinde. Ancak gerçekten sorumlular kimdir, tahrik edilen kimdir, o başka mesele, onun duygusal tepkilerle ilgisi yok.

Ben ne hükümetteki yerim dolayısıyla ne de başka bir şeklide böyle bir asayiş olayının kontrol edilmesinden sorumlu birisi değilim. O açıdan yani benim hiç haberim olmayabilirdi de. Ama beni arayanlar oldu, beni tanıdıkları için. Yoksa benim bu işi düzeltecek bir görevli olduğum için değil. Doğrudan doğruya bana bağlı bir hükümet gücü yok ki kullanayım. İçişleri bana bağlı değil, güvenlik güçleri bana bağlı değil, dolayısıyla bir güvenlik, asayiş olayını kontrol etmek durumunda olan bir insan değilim. Hükümette olduğum için herkesten sorumluyum. Ama arkadaşlarıma güvenerek bu sorumluluğu alıyorum. Herhangi bir bakan, öbür arkadaşlarının kendi görevlerini, hatta yalnız arkadaşlarının değil, bütün devlet bürokrasinin, bütün devlet görevlilerinin kendi görevlerini yapacağına güvenerek bu sorumluluğu alıyor ve sonunda da zaten herhangi bir devlet görevlisi görevini yapmazsa işte bazı hallerde ondan herkes nasibini alıyor, suçlanma veya eleştirilme şeklinde nasibini alıyor. Bunlar kaçınılmaz şeyler.

Çıkıp da kendimi savunmak, uzun boylu konuşmak istemiyorum. Çünkü böyle bir durum yok. Nitekim, canı yanan insanlara başsağlığı dilemek, yalnız olmadıklarını göstermek için, cenaze törenine katıldım. Çünkü burada, köktendincilik diye nitelendirdiğimiz bir akımın şurada burada ortaya çıkan etkilerinden bir tanesinin Sivas'ta ortaya çıkması karşısında, oradaki yönetimin zamanında kontrol edememesi ile daha vahim sonuca götüren bir olay. Bu köktendinci akımın bir taktiği, tahriklere cevap vermesi veya kendisinin bir takım tahrikler yapması, dünyada birçok yerde oluyor.

Sivas'ta yerel yöneticilerin olayı kontrol edememesi, sonunda vahim bir sonuç ortaya çıktı. Bu sonuç vahim olmasına çok vahim de bir köktendincilik işareti. Ve tabii bunun karşısında, bugüne kadar olduğu gibi mücadele etmek şart. Siyasal açıdan şart, bunu biz parti olarak yapıyoruz, diğer partilerimiz yapıyorlar. Köktendin-

ciliğin gelmesini demokrasi içinde engellemeye çalışıyorlar. Bu başarılı da olacak. Çünkü Türkiye'deki köktendincilik marjinal."[48]

Cahit Külebi: "Nesin'in konuşmasını ben de yapardım"

Cahit Külebi, şenlikler için gittiği Sivas'ta Karayolları 16. Bölge Müdürlüğü'nün Konuk Evi'nde kalıyordu. Katliam günü Madımak Oteli'ne uğramış ancak eski bir Sivas'lı olarak, birkaç arkadaşına "Sivas usulü sade kahve" içirmek istemişti. Ne var ki, istediği gibi bir kahve bulamadı. Bunun üzerine, çocukluğundan beri özlemini çektiği Sivas Kalesi'ne çıkmayı önerdi. Külebi ve arkadaşları bu sırada etkinliklerin iptal edildiğini öğrendiler.

Cahit Külebi'nin katliam ve sonrasına ilişkin değerlendirmesi şöyleydi:

> "Aziz Nesin'in yaptığı konuşmayı baştan sona kadar büyük bir dikkatle dinledim. Böyle bir konuşmayı ben de yapabilirdim. Böyle bir konuşmanın da böyle büyük bir cinayete neden olacağına aklım ermiyor. İnsan inanamıyor, böyle büyük bir cinayete. Sonra, gerçi ben Aziz Nesin'i kesinlikle suçlu bulmuyorum, ama orada masum, genç kızlar, genç erkekler, üniversite öğrencileri, lise öğrencileri, babasıyla gelmiş kız çocukları, bunlara yapılan katillik. Akıl alacak bir şey değil. Bu olayda, ne yazık ki kişisel olarak, Pir Sultan Abdal töreni bahane ederek, ülkemizde karışıklık çıkarmak ve molla rejimini Türkiye'ye getirmek gibi hain bir amacın sonucu olduğu kanısına varıyorum.
>
> Bundan 25 sene kadar önce nüfus sayımı memuru Nurullah Ataç'ı kaydederken sayımda "Dininiz ne?" diye sormuş. Ataç da "Dinsizim" demiş. O zaman Ataç'la Türk Dil Kurumu'nun bürosunda birlikte çalışıyorduk. Buna Türkiye'de hiçbir tepki uyanmadı. Şimdi 25-30 sene önce Ataç'm söylediği sözü herhangi bir sanatçı söyleyince günahsız 40'a yakın insanın öldürülmesi, bu 80'de olabilirdi, Türkiye'nin nerelerden gelip, nerelere gitmekte olduğunu gösteriyor.
>
> Gördüğümüze göre, sorumlu aranırken başta Sivas Valisi çok değerli dostum Ahmet Karabilgin olmak üzere 3 günlük bir İçişleri Bakanı, bizim partinin genel başkanı olan Sayın İnönü, suçlanıyor da, 1950'den sonra Türkiye'de eğitim birliği yasasını çiğneyenler,

[48] *Cumhuriyet*, 11 Temmuz 1993

her sene yüzlerce imam hatip okulu açanlar, Atatürk'ün her yaptığı işle olduğu üzere başarıyla gerçekleştirdiği tekke ve zaviyelerin kapatılması yasasına karşı çıkanlar, suçlanmıyor."[49]

Sivas'ın faturası bürokrasiye kesildi

Olaylarla ilgili olarak Sivas Valisi Ahmet Karabilgin ve Emniyet Müdürü Doğukan Öner görevden alındı. RP'li Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu ve olaylara karışan Belediye Meclis üyesi Cafer Erçakmak'a "geçici" olarak görevden el çektirildi.

İçişleri Bakanlığı Müsteşarı Fahri Öztürk de, Sivas olaylarındaki ihmali gerekçesiyle görevinden alındı. Öztürk'ün yerine İçişleri Bakanlığı Müsteşarlığı'na Adana Valisi Bekir Aksoy atandı.

Görevinden alman Emniyet Genel Müdürü Yılmaz Ergun'un yerine de Erzurum Valisi Mehmet Ağar atandı.

Şair Metin Altıok da...

Şeriat yanlılarının yaktığı Madımak Oteli'nde ağır şekilde yaralanan şair Metin Altıok, tedavi edildiği Gülhane Askeri Tıp Akademisi'nde 9 Temmuz günü, uzun süre soluduğu karbondioksit zehirlenmesi sonucu, yaşamını yitirdi. Altıok'un ailesi, "Sivas olaylarının sorumlusu olarak gördüğü" için DYP-SHP koalisyon ortaklarının cenaze törenine katılmasını istemedi.

Aydınlık gazetesi yazarı ve şair Metin Altıok, 10 temmuz günü Ankara'da düzenlenen törenle toprağa verildi. Şair Metin Altıok için ilk olarak çalıştığı Aydınlık gazetesinin Ankara Bürosu önünde bir tören düzenlendi. Aydınlık gazetesi yazarı Hasan Yalçın, yaptığı konuşmada "Böyle bir ölüm, büyük bir ölümdür" dedi. Devletin yobaza teselli verdiğini söyleyen Yalçın, "Bu devlete güvenilmez. Devleti sökün yüreklerinizden; en küçük güveni sökün yüreklerinizden. O güven, Sivas'ta yandı" diye konuştu. Sivas'ta meydana gelen olaylarla birleşerek yanıt verilmesi gerektiğini kaydeden Yalçın, "Orada ölenlerin bir nefeslik canları olsaydı söyleyecekleri tek sözcük 'birleşin' olurdu" dedi. Edebiyatçılar derneği adına da şair Şükrü Erbaş ve Ahmet Telli, Altıok'un bazı şiirlerini okudu. Aydınlık gazetesi önünde yapılan törenden sonra kortej, "Sivas'ın hesabı sorulacak", "Metinler

[49] *Aydınlık*, 10 Temmuz 1993

ölmez", "Devlet bakıyor irtica yakıyor", "Türkiye faşizme mezar olacak", "Dün Maraş'ta, bugün Sivas'ta; tek yol faşizme karşı savaşta" sloganları atarak yürüyüşe geçti.

Altıok'un cenazesi Maltepe Camisi'nde kılınan cenaze namazından sonra Karşıyaka Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Ölüme terk edildiler

Yangın sonrasında ilk tıbbi müdahaleler zamanında ve özenle yapılmamıştı. Yangından çıkartılan ve öldü sanılan konukların çoğunun o aşamada ve ondan sonraki süreçte yaşıyor oldukları otopsi raporunda ortaya çıktı. Uğur Kaynar'm yangından 7.5 saat sonra bile vücut ısısının devam ettiği; ölü katılığının oluşmadığı saptanıyordu. Bunun yanında 6 kişinin daha, 6-8.5 saat sonra bile vücut ısılarının devam ettiği anlaşıldı.

Sivas'ta yaşamını yitirenler, yaralananlar ve kurtulanlar şu isimlerden oluşuyordu:

YAŞAMLARINI YİTİRENLER: Behçet Safa Aysan (Şair), Yeşim Özkan (Sanatçı), Nurcan Şahin (Sanatçı), Muhibe Akarsu (Misafir), Muhlis Akarsu (Sanatçı), Murat Gündüz (Sanatçı), Handan Metin (Sanatçı), Ahmet Özyurt (Sanatçı), Huriye Özkan (Sanatçı), İnci Türk (Sanatçı), Özlem Şahin (Sanatçı), Yasemin Sivri (Sanatçı), Asuman Sivri (Sanatçı),

Uğur Kaynar (Şair), Sehergül Ateş (Sanatçı), Gülender Akça (Sanatçı), Gülsüm Karababa (Sanatçı), Mehmet Atay (Sanatçı), Hasret Gültekin (Sanatçı), Serkan Doğan (Sanatçı), Muammer Çiçek (Sanatçı), Belkıs Çakır (Sanatçı), Asaf Koçak (Karikatürist), Edibe Suları Ağbaba (Misafir), Menekşe Kaya (Sanatçı), Koray Kaya (Çocuk), Serpil Canik (Sanatçı), Erdal Ayrancı (Yönetmen), Asım Bezirci (Yazar), Sait Metin (Sanatçı), Carina Cuanna Thuijs (Misafir), Nesimi Çimen (Sanatçı), Metin Altıok (Şair, yazar), Kenan Yılmaz (Otel görevlisi), Ahmet Öztürk (Otel görevlisi), Ahmet Alan (Gösterici), Hakan Türkgil (Gösterici).

KONUKLARDAN YARALANANLAR: Aziz Nesin, Lütfiye Aydın, Cafer Can Aydın, Aydoğan Yavaşlı, Melahat Yavaşlı, Kamber Çakır, Lütfi Kaleli, Serdar Doğan, Gülay Şahin, Makbule Çimen, Nuray Özkan, Bülent Daylaşlı.

OTELDEN YARA ALMADAN KURTULANLAR: Arif Sağ, Yıldız Sağ, Murtaza Demir, Ali Çağan, Haydar Ünal, Yüksel Yıldırım, Ali Balkız, Ali Baştuğ, Ali Doğan, Ayben Kop, Ali Yüce, Nimet Yüce, Celal Yıldız, Nurhan Metin, Cem Celasun, Zerrin Taşpınar, Mehtap Yücel, Hülya Kaderoğlu, Battal Pehlivan, Türkan Pehlivan, Neval Oğan, Tuncay Yılmaz, Demet Işık, Elif Dumanlı, Murat Kılıç, İclal Karakuş, Ertan Kartal, Ali Rıza Koçyiğit, Mustafa Türkan, Rıza Aydoğmuş, Mehmet Aydoğmuş, Deniz Hunar, Ferhun Ateş, Cevat Geray, Gülsen Geray, Ol-

gun Şensoy, Nuray Özkan, Cevat Üstün, Hidayet Karakuş, İ. Cem Erseven.

OTEL DIŞINDA OLDUKLARI İÇİN KURTULANLAR: Cahit Külebi, Atila Erden, Şükrü Günbulut, Cengiz Gündoğdu, Burhan Günel, Öner Yağcı, Sami Karaören, Mehmet Özer, Haldun Açıksözlü, İsmail Kaya, Musa Eroğlu, Zeki Büyüktanır, Ayşe Gürocak, Hüseyin Gülkanat, Zeynep Yağcı.

Emniyetin telsizinden katliam

Sivas olaylarının yaşandığı 2 Temmuz günü, saat 19.00'da elektriklerin kesilmesiyle, Polis Haber Merkezi'nin bant kaydı da durmuştu. Merkez'in devir teslim rapor defterinin 163. sayfasında, felaketin başlangıcı, dakika dakika şöyle kaydedilmişti:

SAAT 19.00: 59 26. Merkez, Kayseri'den gelen kuvvetle vilayet önündeyiz.

SAAT 19.00: 54 61. Merkez, heykeli yakıp sürükleyerek meydana götürüyorlar.

SAAT 19.05: 33 10. Merkez, 32 10 Tugay'dan kuvvet gönderin, biz zor durumdayız.

SAAT 19.05: 38 30. Merkez, *Madımak Oteli*'ne 5-10 kişilik kuvvet gönderdik.

SAAT 19.05: 54 10. Merkez, malum yere görevliyi gönderiyorum.

SAAT 19.05: 54 10. Merkez, Meydan'dan trafikçilerle Madımak Oteli'ne seyir halindeyim.

SAAT 19.05: 62 18-62 49, 10 kişilik kuvvetle seyir halindeyiz.

SAAT 19.05: 54 10. Merkez, zor kullanabiliriz, 33 10'un emirleri.

SAAT 19.05: 33 10'un emirleri, jop kullanabilirsiniz.

SAAT 19.05: 69 10. Merkez, 33 10'un emirleri anlaşıldı.

SAAT 19.05: 32 10. 33 10, otele 5 metre mesafe kaldı, topluluk kontrolden çıktı. Paşa'ya söyle otele kuvvet göndersin.

SAAT 19.20: 41 13. Merkez, Selçuk İş Hanı çatısından aşağıya taş atıyorlar.

SAAT 19.20: Merkez. 68 50, acele bahse konu yere kuvvet gönderin.

SAAT 19.20: 33 10. Merkez, itfaiyeye söyleyin, buraya gelsin,

tazyikli su sıksın.

SAAT 19.20: 33 10. Merkez, kalabalığa zor kullanarak su sıktırın.

SAAT 19.30: 37 16. Merkez, 53 60 Müdürüm kalpten rahatsızlandı, Numune'ye kaldırıldı.

SAAT 19.30: Merkez. 45 30 yanından ayrılmayın. 32 10'la görüşüldü, itfaiyeye emir verecekler.

SAAT 19.40: 45 30. Merkez, itfaiye araçları buradan ayrıldı, bilginiz olsun.

SAAT 19.45: Elektrikler kesildi.

SAAT 19.45: 38 30. Merkez, otelin içine girdiler.

SAAT 19.45: Merkez. 38 30 - 33 40 - 33 10 telsizden cevap alamıyoruz.

SAAT 19.45: 33 10 Merkez, kalabalık kontrolden çıktı. Otolar yanıyor.

SAAT 19.45: Merkez. 32 10, 33 40 bildirir: Kalabalık kontrolden çıktı, itfaiyeler arka tarafa gitti.

SAAT 19.45: 32 10. Merkez, Belediye Başkanı'na talimat verdiler.

SAAT 19.50: 33 10. Merkez. 32 10, asker yetişmezse burası harap olur.

SAAT 19.50: 32 10. Dayan Müdür Bey, dayan. Tugay'dan asker gelecek, şimdi buradan geçti. Asker geliyor, bilginiz olsun.

SAAT 19.50: 54 12. Merkez, itfaiye çalışamıyor, vatandaşlar müdahale ediyor.

SAAT 19.50: 45 20. Merkez, itfaiye gidemeyeceğini söylüyor.

SAAT 19.50: 33 10. Merkez, olaylar çığrından çıktı, müdahale edemiyoruz, yangın otelin içine dışına dağıldı.

SAAT 19.50: 32 20. Merkez, 32 10'a konuyu bildiriyorum.

SAAT 19.50: 58 50. Merkez, *Madımak Oteli* önünde ve içinde yangın var, içinde görevliler var, dışarı çıksınlar.

SAAT 19.50: 45 30. Merkez, eski Belediye Sokağı'na, Afyon Sokağı'na kalabalıktan itfaiyeler giremiyor.

SAAT 19.50: Merkez. 38 30, bulunduğunuz yerden çıkın dışarı, yangın var.

SAAT 19.50: 38 30. Merkez, çıkamıyoruz dışarı, bilginiz olsun.

SAAT 19.50: 33 20. Merkez, *Madımak Oteli*'nde son durum

nedir?

SAAT 19.50: Merkez. 68 50, son durum nasıl?

SAAT 19.50: 33 10. Merkez, Madımak Oteli'ne (45 10) söyleyin, iki oto göndersin.

SAAT 19.50: 45 10, söylendi, iki oto gönderecekler.

SAAT 20.30: Merkez. 45 10. Kepenek Caddesi. Hükümet Meydanı ve Işık Caddesi'nde park otoları yağmalanıyormuş.

SAAT 20.30: 45 10. Merkez, orada bulunan ekipler gereğini yapsın.

Metinde geçen 38 30, Aziz Nesin'in koruması Komiser Mehmet'in, 32 10 Sivas Valiliği'nin, 3310 ise Sivas Emniyet Müdürlüğü'nün kod numaralarıydı.

"Müdahale etmeyin"

Ancak, polis telsiz konuşmaları tam gerçeği yansıtmıyordu. Daha sonra açıklanan polis video kayıtlarında, polisin, kalabalığa müdahale etmemesi talimatına rastlanıyordu. Lütfü Kaleli'den dinleyelim:

"Bizim de katıldığımız basın toplantısında izlediğimiz polis kasetinde, polis telsizinden yankılanan seslerden şunların altını çiziyoruz:

- Taş atıyorlar, saldırıyorlar, ne yapalım?
- Anlaşıldı. Müdahale etmeyin.

Bu sesin kime ait olduğunu bilemiyoruz. Ama 'Müdahale etmeyin' diyen kişinin bir polis yetkilisi olduğu kesin belli oluyor. Oradaki gazetecilerden bazıları bu sesin Emniyet Müdürü Doğukan Öner'e ait olduğunu söylüyor, bazıları da herhangi bir amir olabilir diyorlar. Ben de polisin telsiz konuşmalarını daha önce elde etmiş olduğum ve oradan Emniyet Müdürü'nün böyle bir ifadesine rastlamadığım için herhangi bir amirin olabileceğini söylüyorum. Ertesi gün Aydınlık gazetesinde Hasan Yalçın, kendi köşesinde bu konuya değiniyor, polis tarafından kaydedilen ve aylardan beri mahkemeye verilmeyen bu kasetteki 'müdahale etmeyin' diyen sesin Sivas İl Müdürü'ne ait olduğunu yazıyor. Bunun üzerine telefonla Doğukan Öner'e ulaşıyorum. Sayın Öner, merkeze alınmış bir devlet memuru olarak bu konuda fazla konuşmayacağını söylüyor. O'na, ağır bir suçlamam altında olduğunu söylüyorum, konuşması-

nı rica ediyorum. Biraz söyleşiyoruz. O bantta duyulan 'müdahale etmeyin' sözünü, kendisinin de söylemiş olabileceğini; ama bunu hangi koşullarda söylemiş olduğuna bakılması gerektiğini söylüyor. Ben, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in 'Halk ile polisi karşı karşıya getirmeyin' yollu demecinin bu işte etkili olup olmadığını soruyorum. Bir süre sessiz kalıyor. Ben bu sessizliği 'onay' anlamında kabul ediyorum. O ise, ilerleyen saatlerde kararlı davrandığını; fakat büyüyen kalabalık karşısında istediği takviye güç gelmediği için etkisiz kaldığını vurguluyor."[50]

Baş tahrikçi sır oldu

Sivas cumhuriyet başsavcılığı, gazetelerde çıkan fotoğrafları ile polisin yaptığı saptamalar sonucu, olayda kışkırtıcı rol üstlendiği sonucuna vardığı Cafer Erçakmak'ın göz altına alınması için Sivas Emniyet Müdürlüğü'ne yakalama emri verdi. Sanayi sitesinde tornacılık yapan 54 yaşındaki Erçakmak'ın Ankara'ya gidebileceği belirtiliyor, diğer il emniyet müdürlükleri uyarılıyordu.[51]

RP Genel Başkanı Necmettin Erbakan gazetecilerin sorusu üzerine, Erçakmak için, "Bir yerlerde dinleniyordur" diyordu.[52]

Lütfi Kaleli anlatıyor

Şair Metin Altıok da yaşamını yitirince şimdilik 37 kişinin ölümüyle sonuçlanan Sivas katliamı, hiç kuşkusuz tarihe kara bir leke olarak geçecek.

Bu katliamda sağ kurtulanlar, yaşadıkları o vahşeti en ince ayrıntısına dek yazmalıdırlar. Herkes, olayın bir boyutunu - tabii ki yaşadıklarını- anlatmalı; anlatılan bu gerçekler birbirine eklenerek ortaya bir Madımak belgeseli çıkmalıdır...

Benim dileğim bu.

Gazeteler bu konuda gayret göstermeli, olayı yaşayan insanlara ulaşmalı, onları konuşturmalıdır.

Bunu şunun için yapmalıdır:

1- Sekiz saat süresince Sivas'ta laik devlet yoktu; sokakta oluşan şeriat devleti vardı; hem de tüm kurum ve kurallarıyla...

---

[50] Lütfi Kaleli, *Sivas Katliamı ve Şeriat*, Alev Yayınları, İstanbul, 1994

[51] *Hürriyet*, 6 Temmuz.1993

[52] *Aydınlık*, 28 Temmuz 1993

2- Yetkililer, şeriata yandaş durarak yalan ve yanlış bilgilerle kamuyu yanıltıyorlardı.

3- 36 kişi cennette gitmek için Müslümanlık adına yakılıyordu...

Bunun ne dini, ne de insani boyutu vardı; bu düpedüz cinayetti: Tanrı adına can alarak Tanrı'ya "şirk" koşmaktı; yani kafirlikti...

Evet Sivas'ta Atatürk'ün temellendirdiği Türkiye Cumhuriyeti Devleti 2.7.1993 Cuma günü şeriata yenik düştü.

O gün Sivas'ta devlet, sokağa dökülüp can almak isteyen bir azgın gruptu. Bu azgın grubu yönlendiren, Refah Partili Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu idi. Belediye Meclis Üyesi Cafer Erçakmak'tı. Malatya'dan ve diğer illerden gelen Aczmendilerdi. Hizbullahçılar'dı. Ve devletin güvenlik birimleri yerleşmiş olan bürokratlar ile görevlilerdi... Şeriat isteyen kalabalık, bunlarla sarmaş-dolaştı...

Bunları, devleti temsil eden Sivas Valisi Ahmet Karabilgin'in açıkladığı raporlardan öğrendiğimiz gibi, yaşayarak bizler de gördük.

Madımak Oteli'ne sıkıştırılmış seksen kişi ile beraber Sivas Valisi de şeriat karşısında can telaşına düşmüştü. Ve şeriat Sivas'ta egemenlik kurmuştu...

Şimdi sormak gerek; Vali Karabilgin'i böylesine çaresiz bırakan neydi?

Söylentiler karışık: Kimileri diyor ki; Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, diyesiymiş ki: "Benim halkımla polisi karşı karşıya getirmeyiniz!"

Hangi halk, hangi polis?

O halk, o polis, sokağa egemen olan şeriat devletini seslendiriyorlardı. Halk denilen o cani kalabalık, bir avuç aydını, sanatçıyı, yazarı ve bir cümle mazlum yavruyu parçalamaya, yakmaya, boğmaya and içmiş kararlı militanlardı.

Saat 12.00. Yer, kentin göbeğindeki Çifte Minare yanı. Beş-on yazar, Kubbealtı'ndaki kitap imzalamayı noktaladık. Yemek için Madımak oteli'nin biraz aşağısındaki Cumhuriyet Lokantasına gittik. Gazeteci-yazar Battal Pehlivan ve eşi Türkan, Turhal Belediye Başkanı Muhsin Pehlivan ve on yaşındaki oğlu ile Basın Danışmanı Ömer Bey ve ben; araştırmacı-yazar Hüseyin Gülkanat'ın konuğu oluyoruz. Gülkanat Sivaslı. Bize Sivas'ın ünlü yemeklerini

sayıyor, sonra sebzeli fırında tava söylüyor. Ağzınıza layık; afiyetle yiyoruz... O ara bir grup gösterici peydahlanıyor; yanlarında takım komutanları gibi yer alan polislerle birlikte koşar adım lokantanın önünden geçiyor. Pek önemsemiyoruz. Enimize-uzunumuza yemeklerimizi yiyoruz. Ancak 'Şeytan Aziz', 'Sivas, Aziz'e mezar olacak', 'Yaşasın şeriat' gibi sloganlar yükseliyor. Oturduğumuz yerden hafifçe kalkıp pencereden dışarıyı gözetliyoruz. Az önce önümüzden geçen o küçücük grubu büyümüş görüyoruz....

Lokantadan çıkıyoruz, vakur adımlarla, saat 14.00'te başlayacak olan etkinliğin yapılacağı Kültür Merkezi'ne yöneliyoruz. Arif Sağ'ı dinleyeceğiz. Sonra da Hasan Uysal'ın yöneteceği ve Sami Karaören, Raif Türk, Şükrü Gökbulut, Mustafa Yalçıner ile Soner Doğan'ın konuşacağı paneli izleyeceğiz...

Etkinliği düzenleyen, Pir Sultan Abdal Derneği'nin sorumlusu yazar dost Ali Balkız, önümüzü kesiyor, bizi Madımak Oteli'ne davet ediyor.

Madımak Oteli'nin lobisi kalabalık. Arif Sağ, vereceği konser için sazını ayarlıyor. Ünlü ozan Cahit Külebi ve gazeteci Sami Karaören pencere kenarında yarenlik ediyorlar, sonra Cahit Külebi'nin önerisiyle kalkıp Sivas'ı dolaşmak istiyorlar. Külebi Sivaslı. Kim bilir ne kaynatacaklar...

Aziz Nesin, kaldığı odadan lobiye iniyor. Daha koltuğuna oturmadan koruma polisi, güvenliği bakımından Nesin'i geldiği odasına gönderiyor...

Kalabalığın bir bölümü, otelin önünde dolaşıyor, slogan atıyor. Dışarıdan aldığımız haberlere göre Kültür Merkezi'ne taşla saldırı başlamış... İçeride bin beş yüz dolayında insan varmış. Saldırganlarla çatışıyorlarmış. Dışarıdakiler cam, çerçeve kırıyorlarmış. Aziz Nesin'in canını istiyorlarmış...

Aziz Nesin'in Kültür Merkezi'nde olmadığı anlaşılmış. Kalabalık, Madımak Oteli'ne geliyormuş...

Madımak oteli kuşatıldı. Polisler önde. Kalabalık taşkın. Kan istiyor...

Belediye Başkanı'nın sözde yatıştırıcı konuşmasını duyuyoruz. Alkış alıyor. Bu nasıl bir yatıştırıcı konuşma ki!... Yatıştırıcı sözlerini toparlarsak, şu sonuç çıkıyor: 'Amaca ulaşılmıştır, dağılın artık!'

Ve başkan gidiyor. Kalabalık dağılmıyor, mevzileniyor. Yer-

den, karşı binaların pencerelerinden taş atmaya başlıyor. Bizler, lobiden uzaklaşıyoruz; merdiven boşluğunda toplaşıyoruz. Yola cepheli odalardan pencerelerini açamıyoruz; tahrik olmasın diye perde gerisinden gözetliyoruz.

Bir şeyler yapmamız gerekiyor: Asım Bezirci, Ali Balkız ve benden oluşan bir yazı kurulu kuruyoruz. Ne var ki, hazırladığımız yazıyı ilgililere ulaştıracak olanağı bulamıyoruz.

Aziz Nesin, Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü ile telefon görüşmesi yapıyor. Durumun vahametini anlatıyor. İnönü güvence veriyor: Bizlerin kılına bile zarar gelmeden kurtulacağız...

Arif Sağ, tanıdığı parlamenterlere telefonla ulaşıyor, acil önlem alınmasını istiyor...

Atılan taşlar yukarı katların da camlarını kırmaya başlıyor. İçeri gelen taşlara bakıyoruz. İki günden beri otelin önünde duran kaldırım taşları bunlar. Belediye, sözde kaldırım onarımı için o taşları yığmış oraya. Ama iki günden beri çalışan yok orada. Ve o taşlar sistemli biçimde bize atılıyor şimdi. Hiç aralıksız, tepeden tırnağa otelin camları bu taşlarla kırılıyor; ve bizler odalardan uzaklaşıyoruz, kapıları örterek merdivenlerde toplanıyoruz. İnönü'den aldığımız güvenceyle kendi aramızda söyleşiyoruz...

Ünlü halk ozanımız Davut Sulari'nin kızı Edibe Sulari, taa İsviçre'nin Bazel kentinden gelmiş. O'nunla tanışıyoruz. Geçen ay, konuşmacı olarak beni Bazel'e çağırmışlardı. Vize alamadığım için

gidememiştim. Ona çok üzüldüğünü söylüyor. Arif Sağ ile arasındaki kırgınlığı anlatıyor: küçükken kusur, büyükten af diliyor...

Atılan taşlarla kırılan cam sesleri daha bir yoğunlaşıyor. "Ne bitmez cam varmış" diyor bir arkadaş. "Bunlar ikindi namazına da gitmiyorlar; anlaşılan ikindi namazını kazaya bırakıyorlar..."

Acıktık, diyor hanım arkadaşlardan birisi. Yanımda halk ozanı Nesimi Çimen duruyor. O da göbekli, ben de... İkimizi sunuyorum.

- Bizim göbeklerimiz size iki gün yeter, diyorum. Gülüşüyoruz.

Zaman ilerliyor, İnönü'nün güvencesi anlamım yitiriyor. Ben aykırı konuşmaya başlıyorum:

- Arkadaşlar, bu azgın güruh can almadan gitmeyecek!

- Moralimiz bozma amca, diyor genç bir kızımız.

Ama gerçek bu. Saatler boyu bağıran, söven, taşlayan bu güruh, hâlâ deşarj olmadı. Tersine daha bileğlenmiş olarak saldırganlığını azdırdı...

Oda kapıları tamamen kapalı. Loş ışıkta merdivenlere serilmiş durumdayız. Dışarıda olup bitenlerden habersiziz. Saat 19.30'dan sonra elektrikler kesiliyor. Ve karanlıkta kalıyoruz...

Bir duman kokusu burunlarımızı yakıyor. Neler oluyor dışarıda? Bizi korumaya soyunmuş gençlerimiz, otel önündeki arabaların yakıldığını söylüyorlar. Paniğe kapılıyoruz... O ara Aziz Nesin ilişiyor gözüme. Yanında koruma polisleri yok, yalnız başına duru-

yor. Yanına gidiyorum, koluna girip dördüncü kata çıkıyoruz. Penceresi dışarı bakmayan bir küçük odaya giriyoruz. Aziz Nesin sandalyede oturuyor; ben kapı önüne geçip onun korumalığına soyunuyorum. Silahım ne? İki ince çıta! Çok komik!...

- Aziz Bey'i bununla mı koruyacaksınız diyor hanım arkadaşlardan biri. Fiyakam bozuluyor, elimdeki çıtaları atıyorum.

Duman kokusu artıyor. Bir arkadaş, aşağıya inmemizi istiyor. Aziz Nesin ile el ele tutuşuyoruz. Önümüzde gençler, merdivene doluşuyor. Onlara öncelik veriyoruz. Ancak, seksen kişi daracık merdivenlerde hızlı hareket edemiyor... Daha biz merdivenin başındayken gençler geri çekiliyor. Biz de geriye çekilip küçük odaya giriyoruz ve kapıyı kapatıyoruz...

Gençlerin çığlıkları yeri göğü inletiyor.

Lobiyi yakmışlar. Merdiven boşluğu bir baca gibi duman ve alev taşıyor. Alevler, bir ejderhanın dili gibi yalıyor sağı-solu. Kara duman kuşatıyor her yanı...

Gençlerin çığlıkları bir veya iki dakika sürüyor, sonra kesiliyor...

Aziz Nesin ile küçük odada kıvranıyoruz.

- Ne yapacağız, diyor Aziz Nesin.

- Öleceğiz, diyorum.

- Korkak ölmek istemiyorum, diyor Aziz Nesin. Yatağa uzanmak istiyor. İçim parçalanıyor, öfkem kalkıyor, ağlamak istiyorum...

İçerideki oksijen iyice azalıyor. Ölümü duyumsuyorum iliklerimde. Soluğum daralıyor. Kapıyı yokluyorum. Isınmış. Cam, sıcaktan şekil değiştiriyor. Alevin kızıllığını seçiyorum koridorda. Birden, yan odaya geçmek düşüncesi parlıyor belleğimde.

- Aziz Ağabey, diyorum, yan odaya geçebilirsek belki kurtulabiliriz.

- Hemen, diyor Aziz Nesin.

El ele tutuşuyoruz. Yanmamak ve boğulmamak için hırkamı başıma doluyorum. Kapıyı açıyorum. Korkunç bir duman ve sıcaklık hücum ediyor üzerimize. Gayri dönüş yok, dalıyoruz içine. Elyordamıyla yan odaya geçip pencereye ulaşıyoruz. Başımı uzatıyorum dışarı, temiz hava doluyor ciğerlerime, kendime geliyorum. Ve avazım çıktığı kadar bağırıyorum:

- İmdaaaat!...

Durmadan imdat istiyorum. Beni duyan yok. Yangın binayı kuşatmış. Aşağıda bu durumdan zevk alan bir kalabalık "Allahuekber" çığlıkları atıyor. Bu nasıl insanlık, bu nasıl Müslümanlık?...

Nihayet beni fark ediyorlar. Çatıya çıkmamı söylüyorlar. Merdivenlerin yandığını söylüyorum, az ileride gözüme ilişen itfaiye arabasını yanaştırıp bizi kurtarmalarını istiyorum. İsteğim yerine getiriliyor. Merdiven bulunduğumuz pencereye yanaşınca, önce Aziz Nesin'i, sonra da kendimi merdivene atıyorum...

- Çok şükür kurtulduk, derken, Aziz Nesin'i tanıyan sakallı birisi, (Sonradan adının Cafer Erçakmak olduğunu öğrendiğim Belediye Meclis üyesi) bağırıyor:

- Kurtarmayın onu! Esas ölecek adam o!

Ben karşılık veriyorum:

- O bir insandır!

Meclis üyesi hiddetleniyor:

- O insan değil, hayvandır! Ölmesi gerek onun!

İtfaiyenin kancasını alıyor, Aziz Nesin'in beynini parçalamak için hazırlanıyor. Maiyetindeki görevliler de ondan geri kalmıyor. Birisi, Aziz Nesin'i parçalamak için kapmak istiyorlar. Ancak, Aziz Nesin, merdiven basamaklarından birini yakalıyor, bedeni aşağı sarkarken asılı kalıyor. O haliyle vuruyorlar; kan içinde kalıyor Aziz Nesin. Çılgınlık bu! Cennet hayaline kapılmış bu çılgınları durdurmak gerek...

- Polis! diyerek feryat ediyorum. Şimdiye dek hiçbir müdahale bulunmayan ve otelle birlikte 36 insanın yanışını onlarla birlikte seyreden polislerden imdat umuyorum yine de... Başka seçeneğim var mı ki?... Ola ki, içlerinden birkaç tane insan sütü emmiş çıkar diyorum... Nitekim yanılıyorum, iki yiğit çıkıyor, Aziz Nesin'i linç edilmekten kurtarıyor. Ben de atlıyorum arabanın üzerinden yere: Aziz Nesin ile aynı anda polis otosuna biniyorum. O ara bir polis hâlâ Aziz Nesin'e yumruk atıyor. Koruyucu meleğimiz komiser, o polisi tersliyor, arabanın arkasına itiyor. Ben Aziz Nesin'in başının altına hırkamı koyuyorum. Başından aldığı darbeler, derisini parçalamış, kan akıyor... Cumhuriyet Üniversitesi'nin Acil Servisi'ne yetişiyoruz ve hayata yeniden dönmüş oluyoruz...

Kendime gelince olayları yeniden gözden geçirdim ve şu soruları seslendirdim:

1- Kaldırım onarımı için getirilen o taşlar niçin döşenmemişti?

2- Otel ve içindeki insanlar yandığı anda, orada hazır bulunan itfaiye neden müdahale etmiyordu?

3- Vali'nin önlem istekleri neden yerine getirilmiyordu?

4- Erdal İnönü'ye rağmen, neden takviye kuvvetleri gemliyordu?

5- Süleyman Demirel, içerdekileri, dışarıdakilere feda mı etmişti?

Bu soruların yanıtlarını eylem içinde buldum:

1- Kaldırım taşları tam üç saat sistemli biçimde atılarak içerdekilerin merdiven boşluğunda toplanması sağlanmıştır. Böylece toplu öldürme gerçekleştirilmiştir.

2- İtfaiye, can kurtarmak için değil, ceset toplamak için getirilmişti.

3- Vali ve Erdal İnönü'ye rağmen devlet, Evren ile başlayıp Özal ile yaygınlaşan şeriatçı kadronun elinde kalmıştır.

4- Süleyman Demirel, eski partisinin oy kaybetmesini istemiyor, "bana sağcılar suç işliyor dedirtemezsiniz" dercesine, sağı himaye eder olmuştur.

Ama o sağcılar, şeriat devleti istiyor, irticayı seslendiriyorlardı. Atatürk'ün büstünü kırıyor; Kültür Bakanlığı'mn yaptırdığı Ozanlar Anıtı'nı caddelerde sürterek parçalıyor, olması gereken laik devlete kafa tutuyordu.

Peki, şimdi söyler misiniz Sayın İnönü, bir sosyal demokrat partinin Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı olarak, sekiz saat gibi uzun bir sürede seksen kişinin can güvenliğini sağlayamamışken, Türkiye'nin aydınlık geleceğini nasıl koruyup kollayacaksınız? Uygarlığın vazgeçilmez olan demokrasisini ve laisizmini nasıl yaşatacaksınız?...

Bu soruyu 'başbakan'a yöneltmiyoruz; çünkü O, Van ile Sivas'ı birbirine karıştıracak denli ülke gerçeklerine yabancı. Sivas olayına çok daha yabancı. Ve de İslam'ın şartlarını bir kez olsun yerine getirmediği halde şimdi yapay İslamcı. Şeriata yandaş durarak ülkeye zararcı...

Gerçek Müslümanlar, insanları yakarak can alıcı olamazlar. Çünkü bilirler ki, can almak sadece Allah'ın hakkıdır. Bu caniler, Allah'a 'şirk' koşmuşlar, kâfir olmuşlardır. Allah'a hoş gelmek, O'nun cennetinde yer almak, insanı sevmek ve onun haklarına

saygılı olmakla mümkündür. Kul hakkına saygı göstermeyen, Allah'a da saygı göstermiyor demektir. Çünkü, diyor ki Allah 'Bana kul hakkıyla gelmeyiniz, sizi bağışlayamam'. İnsanın en doğal hakkı olan yaşama hakkını acımasızca onun elinden aldılar, Allah tarafından bağışlanamazlar...

Güzel insan Asım Bezirci, Metin Altıok, Nesimi Çimen, pırıl pırıl hayat dolu gencecik insanlar büyük bir ihanet sonucu öldürüldüler. Bu cinayet, herkesin gözü önünde, önceden tasarlanarak, bilerek ve isteyerek işlendi. Bunun başka bir açıklaması olamaz..."[53]

Utanç Müzesi

Aşırı dincilerin Madımak Oteli'ni yakarak 35 kişiyi öldürmelerine tepkiler sürerken SHP İstanbul İl Başkanı Yüksel Çengel, otelin müze yapılmasını istiyordu. Çengel, "Yetkililerden, otelin sahibi ile görüşerek kamulaştırma için izin almalarını istiyoruz. gerekli kamulaştırma bedelini ise İstanbul İl Örgütü olarak biz vermekle kararlıyız. Bu bedel ödendikten sonra gerekli düzenlemeleri yaparak oteli 'Utanç Müzesi' haline getireceğiz" dedi.

Oktay Ekinci ise şunları söylüyordu:

"Madımak Oteli'nin de tıpkı Avrupa'daki faşizmin bombaladığı binalar gibi tarihe gericiliğin işlediği bir 'aydın katliamı' olarak geçecek bu insanlık dışı saldırının 'tanığı' sıfatıyla olduğu gibi korunması gerekiyor...

Mimarlar, mühendisler ve duyarlı kamuoyu, öncelikle Kültür Bakanlığı'ndan, 'insan Haklarından Sorumlu Bakanlık'tan ve diğer cumhuriyeti gericiliğe karşı korumakla görevli kurum ve kuruluşlardan, hatta Sivas Valiliği'nden ve Sivas'ın aydın güçlerinden, Ticaret Odası'ndan, Sanayi Odası'ndan ve tüm laiklikten yana kuruluşlardan, kültüre ve insan haklarına karşı işlenmiş bir cinayetin bu güçlü tanığını kamulaştırarak tıpkı uygar ülkelerdeki gibi demokrasi bilincinin kentsel bir abidesi olarak' korumalarını ve 'müze' haline getirilmesini bekliyorlar.

Madımak Oteli, 'olduğu gibi' ayakta dursun ki, hem Sivas halkı hem de tüm ulusumuz ve insanlık 2 Temmuz 1993'te gerçekle-

[53] *Cumhuriyet*, 20 Temmuz 1993

şen olayın uygarlık tarihi açısından ne denli kara bir leke olduğunu, dünya durdukça unutmasın..."[54]

Orgeneral Güreş'e çifte yalanlama

Sivas Valisi Ahmet Karabilgin'in hükümete verdiği rapor ve Emniyet Müdürü Doğukan Öner'in TBMM'ye gönderdiği telsiz konuşmalarının çözümleri, katliamdan sonra açıklama yapan Genelkurmay Başkanı Orgeneral Doğan Güreş'i yalanlıyordu. Doğan Güreş, 'Acil Müdahale Mangaları'mn saat 13.45'te 'hemen harekete geçtiğini' söylemişti.

Sivas'taki bütün idare amirleri görevlerinden alınıp haklarında soruşturma başlatılırken, Tugay Komutanı Ahmet Yücetürk hakkında herhangi bir işlem başlatılmamıştı.

Oysa valinin hükümete gönderdiği raporda, Tugay'dan saat 13.45'te takviye kuvvet istendiği, takviye kuvvetin de 40 kişilik bir birlik halinde saat 16.00 civarında hükümet konağının önüne geldiği, otele hiç gitmediği belirtiliyordu. Emniyet Müdürü'nün telsiz konuşmalarından da Tugay'ın otel önüne yangın çıkıncaya kadar asker göndermediği anlaşılıyordu. Askeri çevreler, Genelkurmay Başkanlığı'nın tümenlere gönderdiği "asayiş direktifi" doğrultusunda Sivas Tugayı'nda da "Acil Müdahale Birlikleri"nin oluşturulması gerektiğini, ama Ahmet Yücetürk'ün buna rağmen böyle bir uygulamaya "Burası er eğitim merkezi, usta asker yok" gerekçesiyle başlamadığını belirtiyorlardı.

5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun, 11-D maddesi gereğince oluşturulan "Acil Müdahale Birlikleri", Vali'nin sözlü ya da yazılı isteği üzerine olay yerine gönderiliyorlardı.

Güreş, katliamın hemen ertesinde Hürriyet gazetesine "Tugay komutanının kusuru yok. Saat 13.30'da validen ilk istek olmuş, saat 13.45'te acil müdahale mangaları harekete geçmiş" diye konuşmuştu. Oysa Vali Karabilgin'in 6 Temmuz günü hükümete faksladığı raporda, 13.30'da Tugay'dan herhangi bir istekte bulunduğu belirtilmiyordu. 13.45'te yapılan isteğe ise 40 kişilik bir ekiple saat 16.00'da karşılık verildiği anlatılıyordu. Vali, bunu 19.10'da Genel-

[54] *Cumhuriyet*, 10 Temmuz 1993

kurmay Başkanı ile yaptığı görüşmede de anlattığını raporunda belirtiliyordu.

Emniyet Müdürü'nün 9 Temmuz'da Meclis'e geçtiği telsiz konuşmaları da Vali Karabilgin'i doğrularken, Doğan Güreş'i yalanlıyordu. Vali'nin en son otel yanarken emniyet kuvvetlerine "Dayanın, asker şimdi buradan geçiyor" dediğinde ise saat akşamın 19.50'siydi.[55]

İddianame

Katliamla ilgili ilk dava 20. 7. 1993 tarihinde açıldı. Kayseri DGM C. Başsavcılığı'nca 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun "Terör örgütleri" başlıklı 7/1 maddesi gereğince cezalandırılmaları istemiyle 94 sanık hakkında Kayseri DGM'de açılan davanın Cumhuriyet Savcısı İlhan Aygün imzalı iddianame (Hazırlık No: 1993/318, Esas No: 1993/170, İddianame No: 1993/159) şöyleydi:

> (...)
>
> Sivas Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 17.7.1993 gün ve 1993/2212 sayılı müzekkeresi ile 3713 Sayılı Yasa yönünden gereğinin takdir ve ifa edilmesi için Sivas Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 1993/2212 hazırlık sayılı evrakından tefrik edilerek Başsavcılığımıza verilen ve yukarıda açık kimlikleri yazılı sanıklar hakkında müsnet sonuçtan dolayı tanzim edilmiş bulunan hazırlık tahkikatına dair evrak incelendi;
>
> 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanununda terör, baskı, cebir, şiddet, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biri ile Anayasada belirtilen cumhuriyetin niteliklerini laik düzeni değiştirmek, devlet otoritesini zaafa uğratmak, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, kamu düzenini bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişiler tarafından girişilecek her türlü eylemlerdir şeklinde tarif edildikten sonra;
>
> Örgütün iki veya daha fazla kimsenin aynı amaç etrafında birleşmesi ile meydana geleceği, ayrıca;
>
> Terör örgütüne mensup olmasa dahi, örgüt adına suç işleyenlerin de terör suçlusu sayılacağı ve örgüt mensupları gibi cezalandırı-

[55] *Aydınlık*, 12 Temmuz 1993

lacağı belirtildiği gibi terör örgütlerine ait Cezai Müeyyideler Kanunu'nun 7. Maddesinde hüküm altına alınmıştır.

1 Temmuz 1993 tarihi ile 4 Temmuz 1993 tarihleri arasında Sivas'ta 4. Pir Sultan Abdal Kültür Şenlikleri düzenlenmiş olup, bu etkinlikler nedeniyle tertip komitesi Sivas'a birçok yazar, ozan, şair, folklor ekibi davet etmiş olup, bunlar arasında yazar Aziz NESİN'i de bu etkinliklere katılması için davet etmiştir. 1 Temmuz 1993 günü Etkinliklerin 1. gününde Vali, Tertip Komitesi Başkanı, Aziz NESİN ve diğer davetli yazarlar törenlerin açılışı nedeniyle, Pir sultan Abdal üzerine birer konuşma yapmışlar, program gereği de etkinliklere katılan yazarlar Buriciye medresesinde kitaplarını ve dergilerini imzalayarak etkinliğe katılan halka sunmuşlar, folklor ekipleri Kültür Merkezinde gösteri yapıp, ozanlar türkü söyleyip Kültür Merkezinde paneller tertip edilmiştir.

Son zamanlarda Salman Rüşdi'nin *Şeytan Ayetleri* isimli kitabını Türkçeye çevirerek *Aydınlık Gazetesi*'nde tefrikalar halinde yayınlayan yazar Aziz NESİN'e Müslüman Kamuoyunda tepki meydan gelmiş olup, hadise günü olan 2.7.1993 günü sabahı "Müslüman Kamuoyuna" başlıklı ve Müslümanlar imzalı bildiriler Sivas merkezinde dükkanların kapıları altlarından dükkanlara atılmış, bu bildiride özetle; "Peygamber, onun zevcelerine, Kabeye ve Kuran'a küfredilerek müminlerin izzet ve namusuna Salman RÜŞDİ'nin kitabında saldırıldığı, bunların da *Aydınlık Gazetesi*'nde Aziz NESİN tarafından yayımlandığı, Laik ve iki yüzlü Türkiye Cumhuriyeti tarafından kitabın yayınlanmasına izin verilip, bunu protesto eden izzetli Müslümanların devletin polis ve jandarması tarafından joplanıp kurşunlanarak hapishanelere atıldığı bildirilmiş, Aziz NESİN'in yanında bir ekip ile Sivas Valisi tarafından Sivas'a davet edilip, Şehirde Müslümanlarla alay edercesine dolaştığı bildirildikten sonra günün Müslümanlığın gereğini yerine getirme günü olduğu, günün Allah'a, Kur'an-ı Kerim'e, Allah'ın Meleklerine, Hz. Muhammed'e ve Hz. Muhammed'in ailesi ile eshabına yöneltilen çirkin küfürlerin hesabının sorulma günü olduğu belirtilerek, bunun hesabının sorulması" için bu bildiri ile Sivas'ın Müslüman halkı tahrik ve teşvik edilmiş, kendine Müslümanlar adını veren örgüt hadise gününü hesap sorma günü olarak Müslüman Kamuoyuna başlıklı bildiri ile Sivas halkına duyurmuştur. Hadise günü Cuma namazı kılındıktan sonra Paşa Cami'den ve

Meydan Cami'den çıkan grupların Müslümanlar isimli örgütün "Müslüman Kamuoyuna" başlıklı bildirisinde belirtildiği gibi yazar Aziz NESİN ile Sivas Valisine olan tepkilerini dile getirmek için izinsiz toplantı ve gösteri yürüyüşü başlatmış olup, "Allahuekber, Vali istifa, Şeytan Vali, Şeytan Aziz, Sivas Aziz'e mezar olacak" diye sloganlar atarak saat 13.30 sıralarında kanunsuz gösteri yürüyüşü başlatılmış olup, sanıkların bu gösteri yürüyüşüne katılarak idarenin ve zabıtanın yumuşak ve tavizkar davranışlardan faydalanan topluluğun 7,5 saat boyunca Sivas'ta kanunsuz toplantı ve gösteri yürüyüşünü Vilayet önü, İstasyon Cad., Kültür Sarayı ve Madımak Oteli yönünde devamlı sürdürmüşler, yukarıda açık kimlikleri yazılı sanıklar, bu yürüyüşü kanunsuz olarak tertipleyen Müslümanlar isimli örgütün tahrik ve teşviki ile bu örgüte katılıp 7,5 saat boyunca sanıklar kanunsuz gösteri ve yürüyüş grubu içerisinde yer alarak aynı amaç etrafından birleşmek suretiyle 3713 Sayılı Kanunun 1/2 maddesindeki topluluğu oluşturmuşlardır, sanıkların hadise günü dinsizliğin ve ateistliğin propagandası yapılıyor diye tepki göstermek için bildiri doğrultusunda bir araya toplanarak yaptıkları kanunsuz yürüyüşte "Yaşasın Hizbullah, Zafer İslamın, Allahuekber, Vali İstifa, Şeytan Vali, Şerefsiz Vali, Şeytan Aziz, Sivas Aziz'e mezar olacak, Kafirler içeride onları yakacağız, Laiklik gidecek, Şeriat gelecek, Müslüman Türkiye, Şeriat gelecek zulüm bitecek, Laikliğe son, Laik düzen yıkılacak, Türkiye Müslümandır Müslüman kalacak, Yaşasın Şeriat, Şeriat İsteriz, Tek Yol İslamın, Asker dinsize siper olamaz, Kahrolsun laiklik, Asker Bosna'ya, Kuran'a uzanan eller kırılsın, Kanımız aksa da zafer İslamın" diyerek slogan attıkları, sanıkların bu şekilde laiklik karşıtı Şeriat düzenine olan özlemlerini dile getirerek gösteri yapıp 7,5 saat boyunca Sivas'ta hadise günü güç gösterisinde bulundukları, tüm sanıkların Müslümanlar isimli örgütün Müslüman kamuoyuna başlıklı bildirisindeki gibi hadise günü Müslümanlar isimli örgüte katılıp, bu örgütün Sivas'ta propagandasını yaptıkları, sanıkların bu şekilde Terörle Mücadele Kanunu'na muhalefet suçunu işledikleri, bir kısım sanıkların kısmi ikrarı, bir kısım sanıkların ikrarı, yeminli dinlenen tanık beyanları, Müslüman Kamuoyuna başlıklı bildiri, emanet makbuzu, emanette bulunan yayın ajansı ve Sivas Emniyet Müdürlüğünce videoya alınan video kasetleri, bu video kasetlerinden Başsavcılıkça ve Emniyet Müdürlüğünce temin

edilen aygıtlarla tab edilen fotoğraflar, teşhis tutanakları ve tüm evrak kapsamından anlaşılmış olmakla;

Delillerin takdir ve münakaşası mahkemeye ait olmak üzere sanıklar hakkında müsnet suçtan Kayseri Devlet Güvenlik Mahkemesinde yargılama yapılarak her bir sanığın ayrı ayrı eylemlerine uyan 3713. S. K'nin 7/1-2. TCK'nın 40. maddeleri gereğince ayrı ayrı cezalandırılmalarına, Sanıklar Durmuş TUFAN, Temel TOY, Özer ÇANAKLITAŞ, Ali TEKE, Süleyman KURŞUN ve Tekin ARIS haklarında TCK'nın 55/3. maddesinin tatbikine karar verilmesi kamu adına iddia olunur. 20.7.1993 B/A

Bu davanın ardından, 22 Temmuz 1993'te Sivas Cumhuriyet Başsavcılığı'nca, yakarak adam öldürmekten TCK'nın 450/6 maddesi uyarınca 78 sanık aleyhinde, Sivas Ağır Ceza Mahkemesi'nde; yine, aynı savcılık tarafından, 2911 Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na aykırı davranış nedeniyle 102 sanık hakkında, Sivas Asliye Ceza Mahkemesi'nde, kamu davaları açıldı.

"Kalabalığın sesleri ensemdeydi!"

Şair Zerrin Taşpınar, 2 Temmuz günü, gericilerin saldırı hazırlıklarını Mustafa Ekmekçi'ye anlatırken "Kalabalığın sesleri ensemdeydi!" diyordu:

"...Herkes çok sakin. Daha sonra lobiden bize, odalarımıza çekilmemiz söylendi. Tabii, benim odam olmadığı için Lütfiye ile Cafer'in odasına gittim. Kalabalığın korkunç bir biçimde her saniye arttığını biliyorum, gözlüyorum tülün arkasından. Lütfiye'ye (Aydın) dedim ki:

- Alfred Hitchcock'un "Kuşlar" filmini anımsadın mı?

- Evet, dedi.

- Anımsıyor musun o filmde kuşlar, bir baş çevirmesiyle artıyordu sürekli. Kalabalığın arttığını görüyorum. Hâlâ o duygu var bende, o filmi anımsıyorum...

Evet, başınızı çeviriyorsunuz, sanki elli kişi daha artmış! Böyle. Kendi aramızda konuşuyoruz, söyleşiyoruz. Tekrar perdenin arkasından bakıyoruz; tabii bu ara sloganlar, bağırtılar.. Kıyamet kopuyor dışarıda. Derken taş atmaya başladılar. Tabii daha ilk taşlar gelirken, hazırlanırken biz lobilere çıktık. Seslendiler: "Lobilere çı-

kın, cam gelmesin!" Zaten o kadar belliydi ki, sürekli bize ipuçları veriyorlardı gözleyenler. "Kaçın, pencerelere yanaşmayın. Kapıları kapatıp lobiye gidin!" Ondan sonra, o uzun lobide bekleme süreci başladı. Bu süre içinde ara ara odaları kontrol ediyorduk. Yani, taş, camla birlikte bir şey atılır, yanar falan diye. Ondan sonraki saatler hep lobide, onların o çığlıkları, haykırmaları, bağrışları, taş sesleri ile geçti. Ben kendimi hep sakin olarak düşünüyorum. Yalnız belediye Başkanı'nın (Temel Karamollaoğlu) konuşmasını, Lütfiye'nin 'Çekil, taş gelecek, yaralanacaksın' diye bağırmasına karşın pencereye odanın ortasına dek geldim, camlar kırıktı zaten, Başkanın konuşmalarını dinledim...

"Biz Sivaslılar olarak, -güya yatıştırmaya gelmiş- bir dereceye kadar görevimizi yaptık. İşte, şimdi dağılın". -Ama, bu "Dağılın"ın arkasından şunu söyledi, hep bunları ifadem de belli ettim- "1980'i unutmayın! Orada iki arkadaşımız tutuklandı ve 10-15 sene yattı, hiç kimse sahip çıkmadı!" Bu söyleyişte, bana şöyle bir duygu geliyor düşündükçe. 'Ferdi hareketler yapmayın. Bu tip olaylarda birkaç kişi tutuklanıyor, onlar da ceremeyi çekiyor' gibi. Kesinlikle onlara, 'Bu ayıptır, günahtır; bunlar konuklarımızdır' filan değil. "Biz görevimizi yaptık, bir dereceye kadar', bunun altını ısrarla çiziyorum. 'Tam yaptık' demiyor. 'Bir dereceye kadar' diyor. 'Size söz veriyorum' dedi. 'bunlar bu geceye kadar, buradan, Sivas'tan uzaklaştırılmış olacak, gönderilmiş olacak; ikincisi, heykel yıkılacak; üçüncüsü bu Pir Sultan Şenlikleri tamamen iptal edilecek!' Daha çok konuştu. Konuşması alkışlarla kesildi. Arada bir 'Dağılın!' diyor. Hani ona, 'Bunu dağıt' demişler ya, o şekilde bir 'Dağılın!'

Şöyle küçük anılarım var: Asım Bezirci'nin elinde bir askı vardı, bir ara; elbise askısı almış bir dolaptan.

- Bu nedir? dedim.

- Bununla kendimi savunamam ama, dedi, iki kişinin hiç değilse karnına öyle dürterim! Hep yüzü gülüyordu. Akşam sekize beş vardı son, yanına oturduğumda merdivende.

- Gel şöyle otur yanıma, dedi. Oturdum. 'Peki, bu taş ve cam kırığı sesleri şiirine nasıl yansıyacak?' dedi. 'Bilemem' dedim. Saati sordu, artık çok kararmıştı merdivenler. Fakat, son bir saat sigara içme yasağı konmuştu bir yangın tehlikesine karşı. Çakmağı çakıp bakmadım, ama şöyle, en üst kattaydık o sırada, yukarıya doğru tu-

tup saatimi gördüm ve eminim sekize beş vardı. Yangın demek ki çıkmamış! Ama, arabalar yanıyordu dışarıda biliyorum..."[56]

"Yargılanmalarını istiyorum"

Sivas katliamını en yakın yaşayan görgü tanıklarından biri olan Lütfi Kaleli, "Sivas Katliamı ve Şeriat" adlı kitabında, olayın Sivas'la sınırlı olmadığını belirtiyor, sorumlu ve suçlu olanları sıralıyor ve onların da yargılanmasını istiyordu:

1. Laik Cumhuriyeti kuran Atatürk'ün makamında oturup "Benim halkımla polisimi karşı karşıya getirmeyin" dediği için polisin müdahale etmesini önleyerek şeriat ayaklanmasına dolaylı destek veren Süleyman Demirel.

2. Van'daki otel yangını ile Sivas Katliamı'nı ayırt edemeyecek kadar olaya yabancı ve ilgisiz duran; her miting konuşmasında ağzı ezanlı olarak nutuk çekip şeriata cesaret veren Başbakan Tansu Çiller.

3. Olaydan bilgisi olmasına rağmen, gereken önlemi almakta iradeli davranmayan o dönemin Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü.

4. Ankara'da oturup salt Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu'nun bilgilendirmesiyle olayı değerlendiren ve katliamın önlenmesi için en ufak bir gayret göstermeyen, sonra da bu katliamın tek sorumlusu olarak Aziz Nesin'i gösterip cihada kalkışan şeriatçıları kollayan ve koruyan dönemin İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu.

5. Katliam esnasında ve sonrasında şeriat ayaklanmasına karşı inandırıcı ve etkin tavır almayan parlamentodaki tüm siyasi parti başkan ve temsilcileri...

6. "Mücahit Temel" diyerek övgüyle yüceltilen; ve Kültür Merkezi saldırısındaki konuşmasında "Bir defa şöyle bir Fatiha okuyalım. Şunların ruhuna el Fatiha" diyelim kışkırtmasıyla kalabalığı coşturan; Vali'nin buyruğunu hiçe sayıp kalabalığın dağılması için tazyikli su sıkmayan; yangını söndürmek için 500 metre ilerdeki itfaiyenin gelmesini geciktiren; böylece can değil, ceset toplattıran Refah Partili Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu.

7. Emrinde 6000 asker olmasına rağmen, kendisinden yardım istendiği halde Vali'ye gereken desteği vermeyen Tugay Komutanı

---

[56] *Cumhuriyet*, Mustafa Ekmekçi, 20 Temmuz 1993

Ahmet Yücetürk.

8. Kalabalığı kışkırtanların başında gelen ve olay sonrası sokağa çıkma yasağına rağmen yurt dışına kaçırılan Refah Partili Belediye Meclis Üyesi Cafer Erçakmak.

9. Her vesile ile irticayı iktidara taşımak için şeriatı siyasallaştırarak bayraklaştıran Refah Partisi yöneticilerinin tümü.

10. Sivas'ta yayınlanan yerel gazete sahipleri ve yöneticileri.

11. Cinayet için cihada kalkışan kalabalığın en önünde ve en arkasında yer alan herkes... Bu kalabalığa bir gün önce yataklık yapan Sivas'taki yurt sorumluları...

12. Laik devlet yapısında yer almaması gereken Diyanet İşleri'ne bağlı faaliyet gösteren ve şeriatı siyasallaştırarak camileri Refah Partisi'nin ocak-bucak teşkilatı haline dönüştürüp Cuma namazlarında cihat çağrıları yapan imamlar, vaizler, müftüler...[57]

TBMM Araştırma Komisyonu Raporu

Sivas olaylarını araştırmak üzere, TBMM Genel Kurulu'nun 123. Birleşimi'nde, 6.7.1993 tarih ve 248 sayılı karar ile, parlamentoda grubu bulunan siyasi partilerden on iki milletvekilinin yer aldığı bir komisyon seçildi. DYP Nevşehir Milletvekili Osman Seyfi başkanlığındaki komisyon Nami Çağan (SHP), Mehmet Cemal Öztaylan (DYP), Haydar Oymak (CHP), Mustafa Kul (SHP), İsmail Köse (DYP), İsmail Yaşar Dedelek (DYP), Bülent Akarcalı (ANAP), Münir Doğan Ölmeztoprak (ANAP), Kadir Bozkurt (DYP), Albullatif Şener (RP) ve Fahrettin Kurt'tan (ANAP) oluşuyordu.

10/107, 108, 109, 111, 114 Esas numaralı *Meclis Araştırma Komisyonu*, Sivas'ta yaptığı incelemeler sonucunda hazırladığı raporu, Ekim 1993'te TBMM Başkanlığı'na sundu. Rapora, Komisyon üyelerinden Haydar Oymak, Mustafa Kul, Nami Çağan, Cemal Öztaylan ve Abdüllatif Şener değişik gerekçelerle *"karşı oy"* verdiler.

Komisyon raporu, bu insanlık dışı olayı, Aziz Nesin'in etkinliklerde yaptığı konuşmalar üzerine oluşan "tahrik"e bağladı. Aziz Nesin'in daha önce yapmış olduğu konuşmalarının, Sivas kamuoyunda tartışılmasının, olayların çıkmasında etkili olduğu vurgulanıyor, heykelin olaylara zemin hazırladığı belirtiliyor, olaylardan önce dağıtılan bildi-

[57] Lütfi Kaleli, *Sivas Katliamı ve Şeriat*, Alev Yayınları, İstanbul, 1994.

ride "gün belirtmemekle..." denilerek bildiri ile olaylar arasındaki bağlantı görmezlikten geliniyor, aylar önce organize edilen olaylar ani bir gelişmeymiş gibi gösteriliyordu. Raporun sonuç bölümü şöyleydi:

"Komisyonumuz, ayrıntıları yukarda verilen araştırma ve incelemeler sonucunda;

1. Sivas'ın sosyal yapısının hassas olduğu,

2. **Aziz Nesin**'in Sivas'a gelişinin duyurulmasıyla beraber, bu kişinin kamuoyu tarafından bilinen fikirlerinin Sivas'ta olaydan bir hafta öncesinden başlayarak basın tarafından işlenmesinin belirli bir gerginliği tırmandırdığı,

3. *Pir Sultan Abdal Etkinlikleri* dışında, amacı aşan bazı faaliyetlerin, tansiyonun yükselmesine sebep olduğu,

4. Vali aleyhinde oluşturulan kamuoyunun etkisiyle, tepkilerin Vali'ye de yönlendirildiği,

5. Kısa süre içerisinde oluşan mevcut gerilimli atmosferin, olay öncesi dağıtılan bildirilerle körüklendiği,

6. Olayın vukuu esnasında topluluğun, mevcut gerginlikten yararlanmak isteyen provokatörler tarafından kışkırtılarak yönlendirildiği,

7. Protesto şeklinde başlayan olayların, topluluk dağıtılarak engellenmemesi üzerine, zamanla eylemcilerin olaya iyice konsantre olduğu, mesai çıkışı sonrasında topluluğun büyümesi üzerine kontrolden çıktığı,

Tespitini yapmıştır.

Komisyonumuz ayrıca;

1. Olayların öncesinde, başlangıcında, gelişmesinde ve müessif bir şekilde sonuçlanmasında, İl'deki yöneticilerin basiretsizliği, kararsızlığı ve aczinin bulunduğunu,

2. İl yönetimindeki idarecilerin, olayın mezhep çatışması neticesini vereceği şeklinde hatalı bir değerlendirme yaparak, yeterli güç olduğu halde uzun süre eylemcileri durdurarak dağıtmadığını; eylemcileri bir arada tutmaya özen göstererek, eyleme iyice şartlanmalarına yol açtığını,

3. Mesai çıkışından sonra topluluğun iyice kalabalıklaşacağı tahmin edilerek önceden tedbir alınmadığını,

4. Olay boyunca **Aziz Nesin**'in hedef seçildiğinin bilinmesi ve daha sonra **Aziz Nesin**'in *Madımak Oteli*'nde kaldığının anlaşılma-

sına rağmen, Aziz Nesin ve Madımak Oteli'nde bulunan misafirler için tedbir alınmadığını ve buradaki misafirlerin çok değişik yollarla tahliyesi mümkünken bunun gerçekleştirilemediğini,

5. Otel önünde yangın çıkarılabileceğine dair bazı belirtiler oluşmasına rağmen, bu konuda daha önceden tedbir alınmadığı ve diğer kamu kuruluşlarına ait itfaiyelerin devreye sokulmadığını,

6. Yanlış bir değerlendirmeyle, topluluğu teskin edeceği düşünülerek Ozanlar Anıtı'nın sökülmesi ve topluluğun göreceği yere getirilmesinin, eylemcilerin daha fazla taşkınlaşmasına ve otel önündeki barikatın yıkılarak, otel önünün iyice daralmasına yol açtığını; böylece alınabilecek tedbirlerin tamamen zorlaştığını,

7. Olaylar öncesinde önemli miktarda güvenlik gücünün Sivas dışında bir operasyonda bulunması sebebiyle, tedbir alınarak kuvvet takviyesinde bulunulması gerektiği halde bunun yapılmadığını,

8. Olayların başlamasından sonra, mevcut kuvvetlerle çevre il ve ilçelerden gelen kuvvetlerin koordinasyonunun ve alınabilecek tedbirlerin organizasyon ve yönetiminin iyi yapılmadığını, olaylar boyunca tamamen öngörüsüz hareket edildiğini,

9. Kongre binası önündeki Atatürk büstünün düşürüldüğü veya söküldüğü tespit edilmişse de bunun nasıl, ne zaman ve ne şekilde, düşürüldüğü veya söküldüğü hususunda sağlıklı bilgi elde edilemediğini,

10. Olayların ardından Savcılık ve Emniyet'in kapsamlı ve etkin bir soruşturmaya geçtiğini, olayları geliştirip tahrik eden grup ve kişilerin Savcılık'ça önemli ölçüde tespit edilip haklarında kanuni takibata başlandığını, halen 192 kişi hakkında dava açıldığını, 110 kişinin tutuklu, 2 kişinin gıyabi tutuklu olduğunu; 5 kişinin aranmakta olduğunu ve teşhislerin devam ettiğini,

11. Sivas halkının, devletimizin yanında ve destekleyicisi olduğunu, tahrik ve provokasyonlarla çıkan olayların önlenememesinin, Sivas'taki yöneticilerin hatası ve tedbirsizliğinden kaynaklandığını; ayrıca istihbaratın yetersiz olduğunu, istihbarat birimleri ile yönetim arasındaki ilişkilerin yeniden düzenlenmesi ve geliştirilmesi gerektiğini,

Tespit etmiştir."

Komisyon üyelerinden CHP'li Haydar Oymak, "Bu insanlık dışı olayı Aziz Nesin'in bilinen kişiliğine ve söz konusu etkinliklerde yaptığı konuşmalar üzerine oluşan 'tahrik'e bağlamak olayın boyutla-

rını daralttığı gibi asıl dikkat çekilmesi gereken yönlerinin de perdelenmesine neden olacaktır." diyordu. Haydar Oymak, olaylara karışanların çok büyük kesiminin 13-17 yaş grubu arasında olduğu hemen herkesçe söylenmesine ve video kasetlerinde de görülmesine karşın, okulların kapalı olduğu bir dönemde, vakıf, dernek veya kurumların işlettiği yurtlarda bu kadar çok sayıda çocuk ve gencin nasıl bulunduğunu soruyor, Belediyenin öncülüğünde ve ilk defa "Hicret Koşusu" adı altında bir organizasyonun yapılmasının rastlantı olup olmadığının komisyonca incelenmemiş olmasına dikkat çekiyordu:

"Komisyon üyesi olarak bir Sivas milletvekilinin görevli olması bilgi verenleri bir anlamda manevi baskı altında tutmuştur.

Sivas'ta yerel kadroların oluşmasında (özellikle güvenlik görevlileri ile din görevlilerin atanmasında), geçmişte Ankara'da uzun süre üst kademelerde görev yapan Belediye Başkanı'nın etkin rol oynadığı yolunda yaygın kanaatin olduğu, gerek Komisyon çalışmaları, gerekse olaylardan hemen sonra parti adına Sivas'a gidişlerim sırasında tarafımdan gözlenmiştir.

Sivas'taki çalışmalar, Valilik binasında Komisyon'a ayrılan bir odada yapılır, bilgisine başvurulan şahıslar buraya çağırılırken Tugay Komutanı'nın; Vali'nin talimatına rağmen, zamanında ve yeterli sayıda asker göndermediği yönünde ciddi suçlamalar, kuşkular varken ve uzun tartışmalar sonunda SHP ve CHP'li 3 üyenin gitmeme yönünde tavır almasına rağmen, Tugay'daki çalışma odasına gidilerek bilgisine başvurulması, etkili, tarafsız ve eşitlikçi davranışa gölge düşürmüş, Komisyon'un titrinin de zaafa uğramasına neden olmuştur.

Komisyon'a sunulan telsiz konuşmalarının çözümünü içeren metnin önemli yerlerinde "çözülemedi" şerhleri vardır. Olaylar sırasında, ikisi Emniyet'çe, birisi İHA'ca çekildiği iddia edilen video kasetlerin tamamı 3-3,5 saatte dinlenebilmektedir. Bu durum, kasetlerin çok kısaltıldığını, bir anlamda da terbiye edildiğini göstermektedir.

İşin ilginç yanı, özellikle Emniyet'çe çekilen kasetler, kalabalığı geniş çapta gösterecek hakim yerlerden değil, tersine, öndeki sıraları gören, arkadakileri görmeyecek konumlardan görüntülenmiştir.

Atatürk büstü, büyük olasılıkla göstericiler tarafından kırılmış olmasına rağmen, bu konuda düzenlenen tutanak ve çekilen resim-

ler, olayı belirsiz hale getirmeyi amaçlayan bir anlayışla düzenlenmiştir. Bazı şahıslarca, büstün olaylar sonrasında, muhtemelen gece kaldırıldığı yönündeki ifadeleri, olaylar sonrasında hemen sokağa çıkma yasağı konması ve alanda o sırada çok sayıda asker ve güvenlik görevlisinin bulunması nedeniyle inandırıcı gelmemektedir. Bu iddianın doğru olması, büstü güvenlik güçlerinin kırdığı sonucunu doğurur ki, bu da çok daha vahimdir. Bu nedenle, bu konunun mutlaka aydınlığa kavuşturulması gerekir.

Dönemin Emniyet Genel Müdürü'nün olayın başlangıcında bitimine (helikopterle Sivas'a gidinceye) kadar Müsteşar ve Bakanla, Bakanın odasında sürekli birlikte olduklarını, İldeki ve Ankara'daki Devlet görevlileri ile bilgi alışverişinde bulunduklarını belirtmesine rağmen dönemin Müsteşarı'nın bilgisine başvurulmamış olmasını büyük bir eksiklik olarak görmekteyim.

Olaylara karışan saldırganların teşhis ve tespitlerinin tam olarak yapılmadığı yönünde kamuoyunda yaygın bir kanaat vardır. 50-60 gibi az sayıda insanla başlayan ve 8 saati aşkın bir süre devam eden olaylarda sanıkların teşhis ve tespitlerinin tam olarak yapılamamış olmasını anlamak, hele güvenlik güçlerinin uzun süre orada görev yapan insanlardan oluştuğu dikkate alındığında ve kayırmacı olmayan bir görev anlayışı içinde hareket etme zorunda olmaları gerektiği düşünüldüğünde son derece zordur.

Kamuoyunu ciddi bir şekilde rencide eden ve kamu görevlilerini zan altında bırakan bu söylenti ve kuşkuların ortadan kaldırılması için, video bantlarından çekilen resimlerin basın ilan yoluyla hem Sivas'ta, hem Türkiye düzeyinde teşhir ve afişe edilmesinde büyük yarar, hatta zorunluluk vardır.

...

Olayların başlatılma yeri, zamanı, olaylar sırasında atılan sloganlar, yapılan konuşmalar, konuşmacıların mensubiyeti, olaylar öncesinde yapılan propagandalar ve saldırganların yöneldiği hedefler gözönünde bulunduğunda, 1923 yılında Atatürk tarafından Sivas'ta başlatılan laik cumhuriyet akımının rövanşını almak isteyen şeriat özlemcisi, köktendinci, fanatik grupların demokrasiye, laik cumhuriyete, özgür düşünceye, kültür ve sanata karşı planlı, programlı, örgütlü, ağır bir başkaldırısı olduğu görülmektedir.

Nedeni ne olursa olsun, raporda bunun açık bir şekilde belirtilmemiş olması, bugün için üzüntü, gelecek yönünden ise kaygı ve-

ricidir.

Türk idari yapısı gelenekleri göz önünde bulundurulduğunda gerek dönemin Emniyet Genel Müdürü gerekse yerel yöneticilerin açıklamalarından; olayların gelişmesinde ve müessif bir şekilde sonuçlanmasında görülen basiretsizlik, kararsızlık ve aczin sadece il yöneticilerinde olmadığı, onların yanında ve en az onlar kadar "saldırgan"la halkı karıştıracak kadar hatta Van'daki sigortadan para almak için sahibince yakılan otelle Sivas'ta 37 yurttaşımızın yakıldığı oteli karıştıracak kadar konulardan habersiz olan ve yerel yöneticilere halkla güvenlik güçlerini karşı karşıya getirmeyin talimatını veren, bütün feryatlara rağmen olayların bastırılmasını ve mağdurların korunması yönünde gerekli tedbirleri almayan İçişleri Bakanı'nda, Başbakan'da ve dolayısıyla Hükümette de olduğu açık bir gerçektir."

Raporda, "Devrim şehitleri" anısına saygı duruşunda bulunulduğu ve bunun da Sivas kamuoyunda rahatsızlık yarattığı dolayısıyla olayların bir nedeniymiş gibi gösteriliyor şunlar söyleniyordu: "Her ne kadar Vali "Atatürk'ün anısına" saygı duruşunda bulunduğunu Komisyon'da ifade etmişse de, söz konusu panelin video çekimleri izlendiğinde saygı duruşu anonsunda 'Atatürk' isminin geçmediği kesin bir şekilde tespit edilmiştir."

Rapor, polis video kaydına göre düzenlenmişti. Dahası, saygı duruşu, panel öncesi değil, daha ilk açılışta, Atatürk Anıtı'na çelenk konulmasından sonra, sabahki bölümde yapılmıştı. Şenliğin bu bölümünü sunan Ali Balkız bu konuda şunları söylemişti:

"Saygı duruşu çağrısını da ben yaptım, dedim ki: *'Mustafa Kemal Atatürk, Pir Sultan Abdal ve Devrim Şehitleri anısına...'* Böyle dediğimi çok iyi biliyorum. 'Atatürk' adının geçmediği bir saygı duruşunun Vali'yi güç durumda bırakacağını bildiğimden, gericilerin bu durumu onun aleyhinde kullanacaklarını tahmin ettiğimden, ayrıca böyle bir saygı duruşuna da inandığımdan, özellikle *'Mustafa Kemal Atatürk'* dedim. Komisyon bunu 'kesin bir şekilde' tespit edememişse, Komisyon Üyesi Sayın Haydar Oymak'ın, raporun sonuna eklenmiş olan 'Muhalefet Şerhi'deki *'terbiye edilmiş kasetler'* uyarısını dikkate alsın."

Erdal İnönü: "Önceden haberim olsaydı..."

Dönemin başbakan yardımcısı Erdal İnönü'ye, 13 Kasım 1998 tarihinde, Münih'te Bavyera Türk- Alman Dostluk Derneği'nin düzenlediği toplantıda, Sivas katliamına o zaman hükümette bulunmasına karşın neden engel olmadığı soruluyor, İnönü bu soruyu şöyle yanıtlıyordu:

"Değerli vatandaşımızın Sivas katliamına değinen sorusuna teşekkür ederim. Bana çok kez sorulan bir konuyu burada da açıklama fırsatını vermiş oldu. Görüyorum ki geçmişte birçok yerde açıklamalar yapmış olmam yeterli olmuyor, soru her yerde karşıma çıkıyor. Nedenini de biliyorum sanıyorum. Bu Sivas'da o talihsiz gün yaşanmış olay o kadar feci, o kadar insanlığa aykırı bir gericilik olayı ki bunu unutmaya vicdanımız elvermediği gibi, böyle bir vahşet gösterisinin nasıl meydana geldiğini, niye önlenemediğini anlamaya da olanak bulamıyoruz.

Ayrıca seçmenlerin, bana sempati gösteren vatandaşların, benim olaydaki sorumluluğumu abartmaları, gerçeğe uymayan ama anlaşılır bir duygusal tepki olarak görüyorum. Yalnız gerçek şu ki, devlet yönetimi pek çok kimsenin katılmasıyla yürüyor. Bu mekanizmanın her hangi bir noktasındaki görevlilerin bir hatası ya da ihmali ile vatandaşları sıkıntıya sokan, onlara maddi, manevi zarar veren bir olay meydana geldiğinde hükümetin tüm üyeleri bu olaydan sorumlu tutuluyorlar. Bunu anlıyorum ve ben de o sırada hükümette bulunduğum için bu ortak sorumluluğu kabul ediyorum. Ama olayda benim ayrı bir kişisel sorumluluğum yoktur. Şimdi onu anlatmaya çalışacağım.

Bazen iddia edildiği gibi, bu feci olay meydana geldiği gün ben başbakan değildim. Başbakanlığa vekalet ettiğim süre bitmiş, DYP'nin yeni genel başkanı birkaç gün önce başbakanlık görevine başlamıştı. Ben başbakan yardımcısıydım. Görevim hükümeti kurmuş olan iki parti arasındaki işbirliğini gözetmek, başbakana genel yönetimde koalisyon protokolü hükümleri içinde yardımcı olmak ve doğrudan doğruya bana bağlı olan bilimsel kuruluşları yönlendirip denetlemekti. Ülkenin iç güvenliğinden sorumlu olan Emniyet Genel Müdürlüğü ya da İçişleri Bakanlığı gibi makamlar bana bağlı değildi. Bu durumda benim Sivas'taki bu güvenlik sorununa zamanında müdahale ederek olumsuz sonuçları önleyebilmem ancak iki

şekilde mümkün olabilirdi: Ya oraya bir gösteri yapmak için gidenler ya da yakınları tehlikeli bir gerici tepki olasılığını düşünerek olaydan önce bana haber verirlerdi. Ben de güvenlik güçleri önceden uyarır ve sonra gelişmeleri her aşamada izler, gereken yeni önlemleri alırdım. Önceden haberim olsaydı, bunu yaptıracak gücüm, başbakan yardımcısı olarak elbette vardı. İkinci bir şekil de, benim bir rastlantı ile o esnada Sivas'da ya da yakın bir yerde bulunmam olabilirdi. Yazık ki bu iki şeklin ikisi de gerçekleşmedi.

O gün ben İstanbul'daydım . Bakanlığıma bağlı olan Çekmece Nükleer Merkezinde sabahtan itibaren dolaşıyor, oradaki çalışmalarla ilgili bilgi alıyordum. Sivas'da değerli sanatçıların, yazarların katılacağı bir toplantı yapılacağından hiç haberim yoktu. Laboratuarlardaki gezim sırasında, öğleden sonra saat üçe doğru özel kalem müdürüm bir milletvekilimizin telefonla aradığını ve Sivas'da bazı olumsuz gösteriler yapılmakta olduğu haberini verdiğini söyledi! Gezime devam ederken, olayları izleyip bana bilgi vermesini istedim.

Saat beş civarında dolaşmam bitti. Merkez müdürünün odasında bir değerlendirme toplantısına başladık. Bu esnada özel kalem müdürüm tekrar geldi ve gösteri yürüyüşlerinin devam ettiğini, benim Sivas'da Madımak Otelinde bulunan Aziz Nesin'i aramamı önerdiğini söyledi. Bunun üzerine toplantıyı kestim. Önce Sivas Valisini arayıp durumu sordum. Vali, öğle namazından sonra kalabalık bir grubun gerici sloganlar atarak yürüyüşe başladıklarını, çeşitli yerlere gidip, bu arada valiliğin önüne gelip bağırıp çağırdıklarını ama kimseye bir şey olmadığını, durumun kontrol edilebileceğine inandığını söyledi. Arkasından oteli arayıp Aziz Nesin'le konuştum. O daha kaygılı, telaşlı bir havadaydı. Otelin dışında gösteri yapanların fena niyetli kimseler olduklarını, askerlerin yardımıyla susturulmaları, durdurulmaları gerektiğini söyledi. Tekrar valiyi arayıp Aziz Nesin'in kaygılarını anlattım. Bu defa vali, bir ek askeri gücün getirilmesi faydalı olur dedi. Onun üzerine İçişleri Bakanını aradım, konuşmalarımı anlattım. Bakan kendi aldığı bilgilere dayanarak durumun kontrol altında tutulabileceğine güvenen bir tarzda konuştu. Benim yeni güçler getirme önerimi de "ihtiyaç yok, zaten getirecek vakit de yok" şeklinde karşıladı.

Ben gösterilerin devam etmekte olmasından rahatsız olmuştum. Fakat uzakta olduğum için müdahale olanağım sınırlıydı. Telefonla

bakanla ve valiyle birkaç kez daha konuştum. Bakan bir aralık, belediye başkanının konuşmasıyla ortalığın yatışmakta olduğu haberini verdi. Ama Vali bu haberi doğrulamadı. Sonunda saat 6'ya doğru bakan, başbakanla konuştuğunu, Genel Kurmay Başkanı ile de temasta olduklarını ve Sivas'a gitmeye karar verdiğini bildirdi. O zaman artık güvenlik güçlerinin gereken müdahaleyi yapacaklarını düşünerek Nükleer Merkezden ayrıldım, doğru Yeşilköy'e havaalanına gittim, Ankara'ya giden ilk uçağa bindim. Uçağım geç vakit Ankara'ya vardığında, bizi karşılayanlardan gösterilerin zararsız sonuçlanmış olduğunu duymayı beklerken, feci sonucu öğrendim. Gerici saldırganların doğurduğu kargaşa kontrol edilememiş ve otelin tutuşması sonucunda pek çok masum vatandaşımız, yazarlar, sanatçılar, gençler herhalde dumandan boğularak ya da yanarak ölmüşlerdi. Ayaklanma yürüyüşlerinin güvenlik güçlerinin kararlı davranışıyla zamanında durdurulmaması, sonunda böyle bir faciaya yol açmıştı.

Tekrar edeyim, hükümetin bir üyesi olarak, payıma düşen ortak sorumluluğu kabul ediyorum. Ama kişisel bir kusurum olmadığını sanırım bu açıklamalarım göstermektedir. Hükümette görev yapmanın olumlu, olumsuz her iki doğrultuda böyle beklenmedik sonuçları oluyor. Bazen, kendi katkınız olmadan gerçekleşmiş bir başarıdan ölçüsüz övgüler alıyorsunuz. Bazen de, hiç kusurunuz olmadığı halde, insafsız yere suçlanıyorsunuz.[58]

[58] Erdal İnönü, *Fikirler ve Eylemler*, Büke yayınları, 3. Baskı, İstanbul, 2000

DAVA SÜRECİ VE SONRASI

Sivas davasına, Türkiye Barolar Birliği ve Çağdaş Hukukçular Derneği üyesi avukatlar büyük destek verdiler. Çeşitli illerden 300 kadar avukat, gönüllü olarak mağdur yakınlarını savunmak için duruşmalarda görev aldı. Ayrıca, Pir Sultan Abdal Kültür Derneği ve Alevi Birlikleri Federasyonu, davanın düzen içinde yürütülmesi ve hukuksal giderlerinin karşılanması için büyük çaba gösterdiler.

Katliamla ilgili ilk dava 20. 7. 1993 tarihinde açıldı. Kayseri DGM C. Başsavcılığı'nca 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun "Terör örgütleri" başlıklı 7/1 maddesi gereğince cezalandırılmaları istemiyle 94 sanık hakkında Kayseri DGM'de açılan davanın ardından, 22 Temmuz 1993'te Sivas Cumhuriyet Başsavcılığı'nca, yakarak adam öldürmekten TCK'nın 450/6 maddesi uyarınca 78 sanık aleyhinde, Sivas Ağır Ceza Mahkemesi'nde; yine, aynı savcılık tarafından, 2911 Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na aykırı davranış nedeniyle 102 sanık hakkında, Sivas Asliye Ceza Mahkemesi'nde, kamu davaları açıldı.

Açılan üç dava kısa sürede ve ciddi bir hazırlık yapılmadan alelacele açılmıştı. Tüm kanıtlar toplanmamış, sanıklardan pek çoğu yakalanmamıştı. Hazırlık soruşturması ise, gözaltında sanıkların birbirleriyle görüşmesi sağlanarak ve her türlü kolaylık gösterilerek gerçek-

leştirilmişti. Üstelik, daha işin başında, kanıtlar tam değerlendirilmeden, 60 sanık hakkında savcılıkça "takipsizlik" kararı verildi.

Bu durum hukuk çevrelerinin tepkileriyle karşılaştı. Müdahil avukatlar, üç ayrı davanın açılmasını hukuka aykırı buldular. Davaların birleşmesi ve suç vasfının, "anayasal düzene karşı şeriatçı amaçlarla kalkışma" eylemini yaptırıma bağlayan TCY'nin 146. maddesi kapsamında değerlendirilmesini ve dosyaların, var olan yasal düzenlemeye göre DGM'de birleştirilmesini istediler.

Bu arada, Türkiye Barolar Birliği açılan davalara ilişkin yargılamaların olay yerinde ve Kayseri'de sürdürülmesinin güvenlik sorunu oluşturacağı düşüncesiyle davaların Ankara'ya naklinin sağlanması için gerekli girişimlerde bulunulmasını Adalet Bakanlığı'ndan talep etti.

Bakanlığın 17. 8. 1993 günü Yargıtay C. Başsavcılığı'na başvurusu ile başlayan ve birbirini izleyen hukuki prosedür sonunda Yargıtay 10. Ceza Dairesi 18. 08. 1993 ve 23. 8. 1993 günlü kararları ile, kamu güvenliğinin bozulmaması ve yeni olaylara meydan verilmemesi için kamu davalarının CMUK 14/ son maddesi gereğince Ankara Devlet Güvenlik, Ağır Ceza ve Asliye Ceza Mahkemelerine nakledilmelerine karar verdi.

Davaların bu şekilde Ankara'ya naklinden sonra bu kez mahkemeler arasında "olumsuz görev uyuşmazlığı" yaşandı. Ankara 3. Ağır Ceza ile Ankara 19. Asliye Ceza Mahkemeleri'nce davanın Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin görev alanına girdiğinden bahisle verilen görevsizlik kararlarına karşılık Ankara 1 No'lu Devlet Güvenlik Mahkemesi de kendisini görevli saymamış ve bundan dolayı ortaya çıkan olumsuz görev uyuşmazlığı Yargıtay 10. Ceza Dairesi tarafından çözümlendi. Anılan Daire, delillerin bir bütün olarak tartışılması, suçun niteliğine ve olayın anlatılış biçimine göre Ankara 1 No'lu Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin görevsizlik kararını kaldırarak, davaların Ankara Devlet Güvenlik Mahkeme'sinde görülmesini karara bağladı.

21.10.1993 – 10.01.1993 tarihleri arasında sanıkların sorgulaması yapıldı. 11.01. 1994'de Kamber çakır, Ali Balkız, Ali Doğan, Ali Baştuğ, Zerrin Taşpınar, Neval Oğan, Hülya Kaderoğlu, Gülay Şahin; 12. 01. 1994'te Murtaza Demir, 14.02. 1994'de Rıza Aydoğmuş mağdur tanık olarak dinlendi.

Murtaza Demir'in değerlendirmelerini içlerine sindiremeyen sanık avukatları, duruşmayı terk ederek, "protesto"da bulundular.

24 Mart 1993 tarihli duruşmada, sanık ve sanık vekilleri, Aziz Nesin'e ve avukatlara yönelik saldırılara geçtiler.. Sanık vekillerinden biri, Nesin'in Sivas'ta Aydınlık gazetesi sattığını söyledi. Yargıç, bu olayın dava ile ne ilgisi olduğunu sordu. Sanık vekili, "Peygamberimin hanımına küfreden gazeteyi sattırmam!" diye bağırdı. Bu söz üzerine sanıklar, müdahil avukatlara dönüp, "Hayvanlar!" diye bağırdılar. Daha önceden de benzer hareketlerle karşılaşan avukatlar, bu açık saldırı üzerine, durumun tutanağa geçirilmesini, hakaret eden sanıkların duruşmadan çıkarılmasını, duruşma salonunda işlenen suç nedeniyle savcılığın suç duyurusunda bulunmasını istediler.

Katliam sanıklarının, olaydan en ufak bir üzüntü duymaksızın, saldırganlaşmaları; kurulun, sanıklara karşı hoşgörü gibi algılanan, yumuşak tutumu yargıya olan güveni sarsıyor, gerilimin daha da yükselmesine neden oluyor, söz atmalar, zaman zaman da karşılıklı atışmalara dönüşüyordu.

Bu görüntülerin görsel basında yer alması, yazılı basındaki kimi değerlendirmeler, mahkemenin, 25.03.1994 günü oturumda gizli yargılama yapılması kararı almasına yol açtı. Bu kararla davanın mahkeme salonuna hapsedilmesi ve kamuoyunun dikkatinden kaçırılması amaçlanıyordu. Müdahil avukatlar kararı protesto ederek, davanın bundan sonraki oturumlarına katılmayacaklarını açıkladılar.

Aynı duruşmada DGM savcısı, 51 sanığın salıverilmesini istedi. Daha önceki salıvermelerle tutuklu sayısı zaten 78'e düşmüştü. Öğleden sonraki oturumda mahkeme, 26 kişinin daha salınmasına karar verdi.

Davayı gören Ankara 1 No'lu Devlet Güvenlik Mahkemesi 26. 12. 1994 gün ve E. 1993/106 sayılı 1. kararında;

17 sanığın, yakarak adam öldürmekten TCK'mn 450/6 maddesi gereğince idamla cezalandırılmalarına, bu fiili ikinci derecedeki iştirak ile işlediklerinden TCK'nın 65/3 maddesi gereğince bu cezaların 20 yıl ağır hapis cezasına indirilmesine, "Aziz Nesin'in Salman Rüşdi'ye ait ve yurda girişi yasaklanmış olan Şeytan Ayetleri kitabını Aydınlık Gazetesi'nde yayınladığı ve böylece tüm Müslüman halkı haksız şekilde tahrik ettiği" gerekçesiyle cezalarından TCK'nın 51/1

maddesi gereğince indirim yaparak, sonuçta 15 yıl ağır hapis cezası ile cezalandırılmalarına;

9 sanığın yine TCK'nın 450/6 maddesi gereğince idam ile cezalandırılmalarına, eylemin faili bilinmeyen şekilde adam öldürmek olarak kabulü ile sanıkların cezalarının TCK'nın 463. madde uyarınca 20 yıl ağır hapse indirilmesine, haksız tahrik hükmünün uygulanarak sonuçta 15 yıl ağır hapis ile cezalandırılmalarına; 60 sanığın, 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na aykırı davranmaktan 3 yıl hapis cezası ile tecziyesine; 37 kişinin beraatlerine karar verildi.

Bu karar sanık vekillerince sübut yönünden; müdahil vekilleri ile DGM Başsavcılığı tarafından da suçun niteliğinin tayinindeki hata, bir kısım sanıklar hakkındaki beraat kararlarının isabetsizliği ve haksız tahrik hükümlerinin uygulanmasına yer olmadığına ilişkin hususlardan temyiz edildi.

Temyiz itirazlarını görüşen ve 25 sanığın beraat kararını onayan, 14 sanığın mahkumiyet kararlarını da beraat etmeleri gerektiği yönünden lehte bozan Yargıtay 9. Ceza Dairesi, 30. 9. 1996 Tarih ve 1996/668-4716 sayılı şu tarihi kararı verdi:

> "... Yine bu suçun işlenmesi için önceden oluşturulmuş silahlı olsun veya olmasın bir örgüt ve çete bulunmasında zorunluluk olmadığı gibi, olaydan önce Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne ve dayandığı temel ilkelere aykırı açıklamaları da kapsayan bildiriler dağıtılmış olması, olay sırasında sürekli olarak atılan sloganların başka olaylarda yasadışı örgüt elemanlarınca atılmış bulunan sloganlarla ayniyet göstermesi, bu örgütlerin el işaretlerinin yapılmış olması, bu eylemlerin aynı amaç ve strateji doğrultusunda ve bir organizasyon dahilinde gerçekleştirildiğini ortaya koymaktadır."
>
> "... Somut olayda 7-8 saatlik uzun bir zaman süreci içerisinde güvenlik görevlerince yapılmış olan çeşitli uyarılara rağmen dağılınmayarak Hükümet Konağı'nın önünde bulunan güvenlik görevlerinin kurduğu barikatın da zorlanıp Devlet ve Hükümet'in ilde temsilcisi olan Vali'ye "şerefsiz Vali", "Vali istifa" şeklinde yürüyüşler ve toplanmalar sırasında Cumhuriyetçilik ve Laiklik ilkelerine aykırı biçimde "şeriat gelecek, zulüm bitecek", "Cumhuriyeti burada kurduk, burada yıkacağız", "yaşasın şeriat", "Kahrolsun laiklik", "şeriat isteriz", "dinsiz laikler" sloganlarının atılması, bir kı-

sım işyeri, mesken ve araçların yakılması, "yak", "yak" sloganları altında, güvenlik görevlilerinin kurduğu barikatın cebir kullanılmak suretiyle aşılıp, Otel'in yakılması suretiyle 35 kişinin öldürülmüş ve çok sayıda kişi ve güvenlik görevlisinin yaralanmış bulunması ve nihayet Türk İnkılabı'nın temel taşlarından birisi olan Sivas Kongresi'nin imzalandığı ve sonradan müzeye dönüştürülmüş bulunan bina ile önündeki Atatürk Heykeli'nin tahrip edilmiş olması, olayda kullanılan cebri, bir kısım icra hareketlerinin TCK'nın 146. maddesinde belirtilen sonucu yaratmaya elverişliğini ve Aziz NESİN'in düşünce ve davranışları bahane edilmek suretiyle Anayasal Düzen'in en önemli ilkelerinden olan "Cumhuriyetçilik" ve "Laiklik" ilkelerinin ortadan kaldırılmasına yönelik bulunduğunu tüm açıklığı ile ortaya koymaktadır."

Yargıtay Özel Dairesi bu kararı ile suçun Anayasa Düzenini ihlal niteliğinde olduğuna, adam öldürmenin nitelikli biçimini hüküm altına alan TCK'nın 450/6 maddesinin ve haksız tahrik hükümlerinin uygulanmasını gerektiren herhangi bir durum bulunmadığına işaret ederek, son derece tehlikeli bir yorumu benimseyen mahkeme kararını esastan bozarak, 41 sanığın TCK'nın 146/1; Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na aykırılıktan mahkum edilen 28 sanığın TCK'nın 146/3; beraat eden 1 sanığın TCK'nın 146/1, ve yine beraat eden 1 sanığı TCK'nın 146/3 maddesinden mahkum edilmeleri gerektiğine karar verdi.

Yargıtay bozma ilamına kısmen uyan Ankara 1 No'lu DGM, 28. 11. 1997 gün ve 1996/84 Esas sayılı 2. kararında; 38 sanık hakkında TCK'mn 146/1; 29 sanık hakkında 146/3 maddesinden hüküm tesis etmiş, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na aykırılıktan cezalandırdığı 11 sanık hakkındaki ilk kararında ise direndi; 14 kişi ise beraat etti.

Bu direnme kararını görüşen Yargıtay Ceza genel Kurulu, mahkemenin ısrar kararını yerinde bulmayarak, bu sanıkların TCK'nın 146/3 maddesinden mahkumiyetleri gerektiği yönünden hükmü bozdu. Daha sonra bu dosyayı ele alan 9. Ceza Dairesi, 24. 12. 1998 tarih ve 1998/2722 E. sayılı kararı ile TCK 146/3 maddesinden mahkum olan 28 sanık ile beraat eden 14 sanık hakkındaki hükmü onadı. TCK'nın 146/1 maddesinden mahkum olan sanıklardan 31 hakkındaki hükmü ise nüfus kayıtlarının, cilt numarasının ve mührün tam olarak okuna-

madığı gerekçesiyle, 7 sanık hakkındaki mahkumiyet kararını da bu bozmaya bağlı olarak sanıklar arasında hukuki ve fiili irtibat bulunduğu için usuli zorunluluk gereği bozdu.

Yeniden yargılama yapan Ankara 1 No'lu DGM, 16. 6. 2000 gün ve 1999/5 E, 2000/87 K. sayılı kararını açıkladı. Bu karar, Yargıtay 9.Ceza Dairesi'nin, 4.5.2001 tarih ve 2000/3160 Esas, 2001/1471 K. sayılı ilamıyla kısmen onandı ve sonunda, 124 sanıklı davada;

33 sanık (Cafer Tayyar Soykök, Muhsin Erbaş, Harun Gülbaş, Bekir Çınar, Erol Sarıkaya, Mevlüt Atalay, Ahmet Turan Kılıç, Kenan Kale, Harun Yıldız, Zafer Yelok, Faruk Ceylan, Yunus Karataş, Halil T. Düzbiçer, Ali Kurt, Ömer Faruk Gez, Ahmet Oflaz, Ekrem Kurt, Erkan Çetintaş, Hayrettin Yeğin, Faruk Sarıkaya, Hayrettin Gül, Harun Kavak, Süleyman Toksun, Adem Kozu, Mehmet Yılmaz, Mustafa Uğur Yaraş, Faruk Belkavli, Ömer Demir, Alim Özhan, İbrahim Duran, Ethem Ceylan, Vahit Kaynar, Turan Kaya), **TCK'nun 146/1 inci maddesini çiğnemekten İDAM cezasına çarptırıldı. Erol Sarıkaya, Ali Kurt dışındakilerin kararı, 04.05.2001 günlü ilamla onaylanarak kesinleşti.**

4 sanık (Temel Toy, Ali Teke, Durmuş Tufan, Sedat Yıldırım), **TCK'nun 146/1'ni ihlalden idama, yaş küçüklüğünden TCK'nun 55/3 maddesinin uygulanmasıyla 20 yıl ağır hapis cezasına çarptırıldı. Durmuş Tufan dışındakilerin kararı, 04.05.2001 günlü ilamla onanarak kesinleşti.**

1 sanık (Yusuf Şimşek), **TCK'nun 146/1. maddesi çiğnemekten idam, yaş küçüklüğü ve denge bozukluğundan TCK'nun 55/3, 47. maddesinin uygulanmasıyla 15 yıl ağır hapis cezasına çarptırıldı. 04.05.2001 günlü ilamla ceza onanarak kesinleşti.**

35 sanık (Metin Ceylan, Haydar Şahinoğlu, Hasan Basri Koç, Yıldırım Yüksel, Nevzat Aydın, Orhan Demir, Yılmaz Ceylan, Adem Ağbektaş, Latif Karaca, Abdülkadir Ardıcı, Saadettin Yüksel, Serhan Özgertürk, Osman Çıbıkçı, Fatih Erdem, Ramazan Önder, Tufan Caymaz, Adem Bayrak, Hüseyin Kaya, Halis Turan, Ünal Berka, Osman Düzardıç, Bülent Karayiğit, Özay Karakütük, Zaim Bayat, Zekeriya Tekin, Gazi Tufan, Yalçın Kepenek, Yusuf Ziya Eliş, Engin Durna, Metin Yokuş, Ahmet Kaşkaya, İlhami Çalışkan, Bünyamin Eliş, Özkan Doğan, Çetin Asamaka) **TCK'nun 146/3. maddesini ihlalden 7 yıl 6 ay ağır hapis cezasına çarptırıldı.**

3 sanık (Bülent Güldü, Tekin Arıs, Muammer Özdemir) **TCK'nun 146/3 ve 55/3 maddesinin uygulanmasıyla 5 yıl ağır hapis cezasına çarptırıldı. Cezalar onanarak kesinleşti.**

39 sanık (Kerim Küçükkösen, İsmet Onat, Halit Karakaya, Halil Kütükte, Emin Bozkurt, Ahmet Onar, Kemal Onar, Ali Yılmaz, Ergün Kılıç, Mustafa Saydam, Vedat Yıldırım, Murat Çanaklıtaş, Mehmet Demir, Ahmet Turan Yalçınkaya, Kazım Yıldırım, Ahmet Hakan Arslan, Abdullah Malatya, Mehmet Şarkışla, Cevdet Mazman, Mustafa Keskin, Ali Uluçay, Süleyman Kurşun, Mehmet Karakaya, Mehmet Toraman, Mehmet Ercan İtler, Osman Kılıç, Erol Yıldız, Doğan Duman, Erol Çelik, Rıza Özpenpe, Tuncel Köten, İsmail Bıçakçıgül, Adnan Kepenç, Hüseyin Zorlu, Abdülkadir Kılıç, Mustafa Arslan, Necati Çay, Adem Yörük) **beraat etti.**

3 sanık (Ali Kurt, Ahmet Oflaz, Durmuş Tufan)**'ın haklarında verilen karar, "İtiraf Yasası'ndan yararlanıp yararlanmayacağı konusunda bir karar verilmek üzere" bozularak Ankara DGM'sine gönderildi. Bu üç sanık, Ankara 1 Nolu DGM'de yeniden yargılanarak, mahkemenin 05.04.2002 gün ve 2001/83 Esas sayılı kararıyla, TCK'nun 146/1. maddesine göre yeniden idama çarptırıldı, Durmuş Tufan'ın cezası yaş küçüklüğü nedeniyle 20 yıl ağır hapis cezasına çevrildi. Karar, Yargıtay 9. Ceza Dairesinin 26. 09. 2002 günlü Ali Kurt, Ahmet Ofaz, Durmuş Tufan yönünden düzeltilerek onandı. Durmuş tufan yönünden Başsavcılığının itiraz, Ceza Genel Kurulu'nun 19. 11. 2002 günlü ilamıyla reddedildi. Böylece üç sanık yönünden de karar kesinleşti.**

8 sanık (Murat Karataş, Eren Ceylan, Bülent Döğenci, Murat Songur, Ali Temiz, Saadettin Temiz, Mustafa Dürer, Muhammet Nuh Kılıç) **hakkında verilen beraat kararı, Yargıtay'ca cezalandırılmaları yönünde bozulması, bozmadan sonra mahkemeye ifade vermekten kaçınmaları nedeniyle dosyaları ayrıldı. Bu sanıklar, gıyaben tutuklu olarak, Ankara 1 Nolu DGM'nin 1998/28 Esas sayılı dosyasından aranıyorlar.**

Katliamdan sonra kaçan Cafer Erçakmak hakkında, TCK'nun 146/1 maddesini ihlalden dava açıldı, gıyabi tutuklama kararı alındı. Davası, Ankara 11.Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2004 /7 Esasında görülmekte. Hakkındaki gıyabi tutuklama kararı yakalamaya çevrildi, kırmızı bülten çıkarıldı, ancak yakalanarak yargı önüne getirilemedi.

Almanya'da/Fransa'da olduğu iddia edildi. Yakalanabilir ya da iadesi sağlanabilirse yargı önünde hesap verecek.

Diğer yandan olayda ölen ve ölümden kıl payı kurtulanlar adına İçişleri Bakanlığı aleyhine, ağır hizmet kusuru sebebiyle, Sivas İdare Mahkemesi nezdinde tam yargı davaları açıldı. Anılan mahkemenin 1994/617 ila 657 ve 803 ila 807 Esas numaralarına kayıtlı 46 dava sonunda İçişleri Bakanlığı davacılara tazminat ödemeye mahkûm edildi ve bu kararın kesinleşmesini takiben tahsil edilen tazminatlar müdahil vekillerince, herhangi bir kesintiye tabi tutulmaksızın, hak sahiplerine aynen ödendi.

Hükümlüler daha sonra, yürürlüğe giren 4959 sayılı Topluma Kazandırma Kanunu'ndan yararlandırılmalarını talep ettiler.

Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi 2006 yılının Aralık ayında, tüm hükümlüler yönünden 4959 sayılı Topluma Kazandırma Yasası'nın aradığı şartlar oluşmadığından, hükümlülerin Topluma Kazandırma Yasası'ndan yararlanma taleplerinin oy birliğiyle reddine karar verdi.

Bir kısım kaçak sanık hakkındaki "ayırma kararı" gereğince kamu davaları devam ediyor.

MÜDAHİL AVUKATLARI: Abdullah Ünal, Ahmet Atak, Ahmet Bozkurt Çağlar, Ahmet Hüroğlu, Ahmet Uçar, Akın Yılmaz, Akif Kurtuluş, Ali Cafer Baş, Ali Erçoban, Ali Hikmet Akıllı, Ali Kalan, Ali Sarıgül, Ali Yüksel, Asım Alptürk, Asuman Karadağ, Aydın Erdoğan, Ayhan Sarıhan, Aytül Kaplan, Bahadır Taber, Baki Dalak, Berdan Taber, Bülent Ağabeyoğlu, Cafer Toktaş, Canan Coşkun, Celal Taştan, Celil Ezman, Celil Kayıkent, Cemil Can, Cevat Balta, Cevat Tümer, Cevriye Aydın, Cihat Günal, Dinçer Söğütlü, Dursun Aslan, Dursun Demirci, Dursun Ermiş, Egemen Tomak, Ekrem Feroğlu, Emel Boyacıoğlu, Erdal Merdol, Erdoğan Kılıç, Erdoğan Yağcı, Erkan Yalçınkaya, Erşen Sansal, Fadime Salmanlı, Fadime Uçar, Faruk Sarıaslan, Fazıl Güleken, Fevzi Yılmaz, Göksel Arslan, Güler Başpınar, Gülizar Balcı, Gülnur Altıok (Erol), Gülten Ayana Avşar, H. Haluk Ünsal, H. Nadire Özkaya, H. Rıza Çimen, Hakkı Süha Okay, Halil Avşar, Hasan Basri Özbey, Hasan Özilhan, Hasan Seyfeli, Hasan Tatar, Hasan Ürel, Hayriye Özdemir, Hüseyin Çolak, Hüseyin Ertuğrul, Hüseyin Gökçearslan, Hüseyin Koçak, Hüseyin Yüksel Biçer, İbrahim Açan, İlknur Kalan, İmdat Balkoca, İsmail Çevik, İsmail Metin, Kamil Tekin Sürek, Kazım Bayraktar, Kazım Genç, Kemal Acar, Kemal Akkurt, Lale Yaşar, Levent Gök, Levent Kanat, Levent Tüzel, Mahmut Toy, Mebrure Genç, Mecit Engeci, Mehdi Bektaş, Mehmet Ay, Mehmet Cengiz, Mehmet Özsuca, Meh-

tap Tarakçı, Meryem Erdal, Metin Bayyer, Muharrem Uğurlu, Munise Dayı, Mustafa Balcı, Naci Muslu, Nail Gürman, Nazım Ata, Necati Yılmaz, Nedim Erkuş, Nermin Hatipoğlu, Nesrin Kılıçay, Nezahat Gündoğmuş, Nihat Toktay, Nurten Çağlar, Nusret Senem, Oğuz Kitapçı, Olcay Çınar, Olcay Mis, Orhan İzzet Kök, Osman Kaya, Ömer Öneren, Önder Sav, Özcan Çine, Rafet Yavaş, Raif Çakır, Rıza Pehlevi Şat, Rusen Gürdal, Sabahattin Memiş, Sait Kıran, Sami Erdal, Sami Kahraman, Saniye Gül, Sebahattin Şahin, Sebahattin Şenoğlu, Selahattin Emre, Serol Karaduman, Songül Akça, Sultan Sarıgül, Süleyman Ateş, Süleyman Ülker, Şakir Keçeli, Şenal Sarıhan, Şükrü Günel, Tezcan Çakır, Tuncay Alemdaroğlu, Tülay B. Göğen, Ulaş Zeren, Ümit Öncül, Ünal Dinç, Vahit Özsoy, Vedat Aytaç, Veli Devecioğlu, Veli Koluaçık, Yakup Ayhan, Yıldız Köker, Yusuf Alataş, Zeki Tavşancıl, Zuhal Çolak.

SAVUNMA AVUKATLARI: Ahmet Başyiğit, Ahmet Küçükdağ, Ahmet Özer, Ahmet Terlemez, Ahmet Yıldırım, Ali Abdullah, Ali Aşlık, Ali Atınç, Ali Cahit Polat, Ali Can, Ali Kalınlı, Ali Rıza Küçükilhan, Avni Yazıcıoğlu, B. Ali Dönmez, Baki Ateş, Bedrettin İskender, Bekir Kuzu, Burhanettin Çoban, Bülent Tüfekçi, Bünyamin Öztürk, Celalettin Gürses, Cengiz Güven, Cengiz Ocakçı, Cihan Baykara, Cüneyt Toraman, Ekrem Bedir, Emin Atalay, Eyüp Karagülle, Faik Işık, Faruk Gökkuş, Ferhat Akkaya, Ferruh Arslan, Feyzullah Civaner, Feyzullah Elgin, Fikret Karapekmez, Fikret Özdemir, Fikret Şimşek, Fuat Sağıroğlu, Galip Ergün, Gazi Tanır, H. Ömer Bozoğlu, Hacı Yunus Akyol, Halil Ürün, Haluk Can, Hamdi Gülal, Hasan Günaydın, Hasan Hüseyin Palan, Hasan Kılıç, Hasan Pilavcı, Hasan Şahin, Hasip Şenalp, Hatice Akalın, Hayati Yazıcı, Haydar Kemal Kurt, Hayrullah Küçükdağ, Hazma Akbulut, Hulusi Özsoy, Hurşit Bıyık, Hüsamettin Demir, Hüsamettin Koçak, Hüseyin Kaya, Hüseyin Kaya, Hüseyin Sever, Hüsnü Tuna, Hüsnü Yazgan, İbrahim Hakki Aşkar, İbrahim Kök, İbrahim Öztürk, İdris Turan Kızıltaş, İlhan Işık, İrfan Öge, İshak Şadi Çarsancaklı, İsmail Aydos, İsmail Buğrul, İsmail Tuğrul, İsmail Uyan, İsmet Bahadır, Kadir Kartal, Kamil Özçelik, Kamil Uğur Yaralı, Kayhan Durna, M. Arif Koçer, M. Halit Çelik, M. Nedim Taylan, M. Refik Korkusuz, Mahmut Demir, Mehmet Akalın, Mehmet Akbaba, ehmet Akıncı,Mehmet Ali Bulut, Mehmet Ali Devecioğlu, Mehmet Ali Öner, Mehmet Cengiz,Mehmet Cihan, Mehmet Çakırcı, Mehmet Emin Özkan, Mehmet Ermiş, Mehmet Gökçek, Mehmet Macun, Mehmet Sadi Akbaş, Mehmet Salih Demir, Mehmet Şeker, Mehmet Turan, Mehmet Üstündağ, Mesut Marangoz, Mesut Toraman, Mevlüt Uysal, Mikail Hasbek, Muammer Çakmak, Muharrem Balcı, Muhittin Kaygusuz, Murat Kutlusezen, Mustafa

Akçay, Mustafa Atılgan, Mustafa Bahçekapılı, Mustafa Coşkun, Mustafa Doğan, Mustafa Güran, Mustafa Muzaç, Mustafa Özkal, Mustafa Özparlak, Mustafa Yağmur, Mustafa Yılmaz, Mümtaz Akıncı, Necati Can, Necati Ceylan, Necati Tekgönül, Necip Kibar, Necmettin Erzik, Nevzat Akay, Nevzat Er, Nezih Çelikağ, Nihat Osmanoğlu, Nil Toydemir, Nurettin Yaşar, Oktay Erdoğan, Orhan Erdemli, Orhan Öge, Orhan Şapçı, Osman Adaş, Osman Feyzullah Kozak, Ömer Köse, Ömer Serdar, Ömer Vural Tümer, Ömer Zileli, Ramazan Acar, Ramazan Taşpınar, Recep Biçer, Remzi Bektaş, Reşat Yazak, S. Ahmet Yakup Aytaç, Salih Döğücü, Sefa Coşkun, Sezai Çiçek, Suat Altınsoy, Süleyman Boyalı, Süleyman Çetin, Şakir Özmen, Şemsettin Petek, Şerafet Kaçtaş, Şerafettin Öztaş, Şerafettin Yapıcı, Şeref Dursun, Şerif Ahmet Aydın, Şuay Alpay, Tayfun Karaali, Tevfik Öztürk, Vahdettin Bay, Vedat Pehlivan, Veysel Özer, Yakup Özbek, Yasin Şamlı, Yavuz Kaştan, Yunus Öztürk, Yunus Palan, Yusuf Akmaz, Yüksel Köse, Zaim Bilir, Zeyd Aslan, Ziya Cemaller.

Dava dosyasına girmeyen 'ilan'

Pir Sultan Abdal Kültür Şenlikleri öncesinde Sivas'ta dağıtılan iki bildiriye çok benzeyen bir ilanın 30 Mayıs 1993'te Bizim Sivas gazetesinde yayımlandığı ortaya çıktı.

"Müslüman Halkımıza" başlığının altında "Peygamber, müminlere kendi canlarından ileridedir. Onun hanımları da müminlerin analarıdır" ayeti yer alıyordu.

İlan olarak yayımlanan bildiride Şeytan Ayetleri'nin Aydınlık gazetesinde yayımlanmaya başlanması "şiddetle telin ediliyor" du.

İlan/bildirinin altında: Bizim Sivas Gazetesi, Simtaş, Sivas Milli Gençlik Vakfı, Belediye Vakfı, Risale, İmza, İslami Düşünce, Sivas Kültür Derneği, Mazlum-Der, Hukukçular Derneği, Yeryüzü ve benzeri 101 kuruluşun imzası yer alıyordu.

Olaylardan bir ay önce Bizim Sivas gazetesinde ilan olarak yayımlanan bildiriyle, daha sonra el altından dağıtılan iki bildiri arasında bir "kan akrabalığı" olduğu açıktı. Ancak katliam, bu açıdan, hiç araştır ma konusu olmuyor, en azından 30 Nisan 1993'te Bizim Sivas'ta yayımlanan 101 imzalı bildiri, olayları araştırmakla görevli makamlar tarafından "görülmüyor" ve dava dosyasına girmiyordu.[59]

[59] Muzaffer İlhan Erdost, *Hiç Ölmedim Ben*, Onur Yayınları, Ankara, 2006

MÜSLÜMAN HALKIMIZA

بسم الله الرحمن الرحيم

"Peygamber, mü'minlere kendi canlarından daha değerlidir. Onun hanımları da mü'minlerin analarıdır"

AHZAB SURESİ-AYET-6

Azağıda imzası bulunanı bizler, müslüman kamuoyu olarak, uluslararası emperyalist güçlerin aşağılık kuklası olan Selman Rüştü'nün, İslam, Kur'an ve Hz. Resulüllah (S.A.V)'in izzet ve haysiyetine karşı alçakça hakaretler içeren "Şeytan Ayetleri" adlı kitabının, küfrün ve batı emperyalizminin uşaklığını yapıp rejime Muhbirliğiyle belirginleşen ve hayatiyetini İslam'ın mukaddesatına saldırmakta gören Aydınlık Gazetesi tarafından yayınlanmaya başlamasını şiddetle tel'in ediyoruz.

Bu cirkince hakaret karşısında tüm müslümanları mükellefiyetlerini yerine getirip İslamî tavır takınmaya çağırıyor ve Önderimiz Hz. Muhammed (S.A.V)'in izzet ve haysiyetine yönelik bu alçakça saldırıya boyun eğmeyeceğimizi ilan ediyoruz.

Bizim Sivas Gazetesi, SIMTAŞ, Sivas Mili Gençlik Vakfı, Sivas Kültür Dernegi. Hukukçular Derneği, Fecr Yay. Mazlum-Der. Hukukçular Birliği Vakfı, İslamî Düşünce Dergisi, Giz Ajans, Etkin Ajans, Azim Dağıtım, İmza Dergisi, Risale, Basım-Yayın, Görüş Basım-Yayın, RTV Limited, Tohum Neşriyat, Çizgi Yay, Madve Yay, Mektup Dergisi, Yeryüzü Dergisi, Tevhid Dergisi, Şafak Yay, Değişim Dergisi, Akademi Yay, Sena Org., Mesaj Basın-Yayın, Evrensel Kitab Kulübü, Tekyay, Usve Kitabevi, Selam Gazetesi, Bilim-Sanat Vakfı, İnkılap Yay, Cemre Kitabevi, Ümmet Yay, Çınar Kitabevi, Kimlik Dergisi. Hira Dergisi, Nas ajans, Tevhid Vakfı, Seçkin Yay. İşaret Yay. Beyan Yay, Pınar Yay, Nüans Ajans, Olgu Dergisi, Yörünge Dergisi, Hüner Dergisi, Eksen Yay. Fencre Doğru Dergisi, İlk Adım Gazetesi, Fikir Yay, İhya Yay. Marifet Yay. Denge Yay. insan Dergisi Yay, Akebe Vakfı, Bigi Vakfı, Müslüman Genç Ajans, Özgün Yayın. Sor Yay. İnsan Eğitimi ve Kültür Yardımlaşma Vakfı, Cantaş Yay. Şelale Yay. Pamuk Yay. Bahar Yay. Kitabevi Yay. Ravza Yay. Araştırma ve Kültür Vakfı, Gonca Yay. İslamoğlu Yay. Hidayet Yay. Cihan Yay. Yeni Ufuklar Neşriyat, Çile Yay. Hisar Ya. ipek Yolu Sesli Yayıncılık. Çelik Yay. Aslan Yay. Yeni Ufukar Neşriyat, Çile Yay. Hisar Yay. İpek Yolu Sesli Yayıncılık. Çelik Yay. Aslan Yay, Şura Yay, Temel Neşriyat. Demir Kitabevi. Kamer Yay. Enderun Kitabevi, Nizam Yay. Sena Yay. Buşra Yay. Güneş Yay. Cevher Yay. Tuğra Neşriyat, Burak Yay. Kayıhan Yay. Birim Basın-yayın, Zafer Kitabevi,

"Yalnız kaldım"

Sivas katliamının yaşandığı dönemin valisi Ahmet Karabilgin, katliamın 7. yıldönümünde olay gününün ayrıntılarını anlattı. Cumhuriyeti hedef alan büyük ayaklanma karşısında zorda kalmasına karşın istediği yardımlara Ankara'dan ses verilmediğini belirten Karabilgin, hükümet tarafından yalnız bırakıldığını söyledi. Karabilgin, Sıvas katliamını gerçekleştiren grubun hükümet binasına saldırdığını anımsatarak, "Beni linç edip yeşil bayrak asacaklardı" dedi.

Ahmet Karabilgin, katliamın tüm boyutlarıyla değerlendirilmemesi, gelecekle ilgili önlemlerin alınmaması nedeniyle 28 Şubat sürecinin ve dinci terör örgütlerinin cinayetlerinin yaşandığını vurguladı.

Ahmet Karabilgin, valinin taşrada görev yaparken hem devleti hem de hükümeti temsil ettiğini anımsatarak şunları söyledi:

> "Ben vali olarak taşraya gittiğim zaman Ankara'daki hükümetin arkamda olduğunu, herhangi bir sıkıntıda, zor durumda hükümetin bana destek vereceğini düşünerek, hatta zaman zaman bu desteği alarak ili yönetirim. Olaylar yaşanırken ben orada zordayım. Çünkü cumhuriyete ve benim kişiliğimde devlete, hükümete yönelik büyük bir ayaklanma var. Yardım ve destek istiyorum ama hiçbir yerden ses yok. Hükümet zor dönemimde yardım isteğime yanıt vermedi, bana güç katmadı."

Olayların cuma namazının ardından 13.30 sularında başladığını anımsatan Ahmet Karabilgin, hükümetin yardım konusunda 7-8 saat geciktiğini belirterek, "Ne zamana kadar yardım gelmedi, 21.30-22.00'ye kadar. Her şey bitti, insanlar öldü. Ondan sonra Trabzon'dan, Kütahya'dan destek gelmeye başladı, 21.10'da hükümet meydanının önü boşaldığında" diye konuştu.

Ahmet Karabilgin, olayların ardından kendisi hakkında açılan soruşturma sonucunda Danıştay Dava Daireleri Genel Kurulu'nun "Valinin ihmali yoktur" diyerek kendisini akladığını vurguladı. Karabilgin, dönemin Başbakanı, Genelkurmay Başkanı ve İçişleri Bakanı'nın benzer bir yargılamadan aklanmayla çıkıp çıkamayacakları kuşkusunu dile getirdi.

Ahmet Karabilgin olaylarda kendisini kusurlu bulduğunu söyleyen dönemin bakanlarından Abdülkadir Ateş'e gönderdiği açıklamada da şu değerlendirmeyi yaptı:

> "Sivas şeriat ayaklanması ile ilgili olarak bugüne kadar üst düzey devlet görevlilerine ve sorumlu kuruluşlara çok sayıda rapor ve açıklama gönderdim. Yazılı ve görsel basında söyleşi ve açıklamalarla doğruları anlatmaya çalıştım. Ne acıdır ki devletin hiçbir kurumu ve görevlisi, TBMM ve siyasi partiler de dahil olayları toplumsal, siyasal, ekonomik, kültürel ve yönetsel boyutları ile değerlendirip gelecekle ilgili önlemlerin alınması zahmetine girmedi. Genelde valiyi suçlayarak sorumluluğu bana yükleme kolaylığına

kaçıldı. Sonuçta ülkemiz 28 Şubat sürecini ve dinci terör örgütlerinin cinayetlerini yaşadı."

Ahmet Karabilgin, olayların başlamasının ardından Cumhurbaşkanı, Başbakan, İçişleri Bakanı, Genelkurmay Başkanı ve üst düzey yöneticilerle yaptığı her telefon görüşmesinde ek kuvvet istediğine dikkat çekerek şunları söyledi: "Ayrıca takviye kuvvet talebimin yazılı biçimde (faksla) yinelenerek arşivlerde yer alması sağlandı. Her görüşmemde olayların kontrol altına alınabileceği değil, kontrol altına alabilmek için mevcut gücümüzle çaba harcandığı ifade edildi."[60]

Sivas sanıklarından 8'i Almanya ve Suudi Arabistan'a iltica etti

Katliama karıştıkları gerekçesiyle haklarında yakalama kararı bulunan sekiz sanıktan altısının Almanya'ya, ikisinin de Suudi Arabistan'a iltica ettiği ortaya çıktı.

Ankara 1 No'lu DGM tarafından idam cezasına çarptırılan Harun Kavak, Mehmet Yılmaz, Metin Ceylan, Sedat Yıldırım ile 7.5 yıl hapse mahkum olan Adem Ağbektaş ve Serhat Özgentürk Almanya'ya, yine haklarında idam cezası bulunan iki kardeş, Ali Temiz ile Sadettin Temiz de Suudi Arabistan'a iltica etti.[61]

"Sivas olayını böyle anmaya itirazım var"

Sivas katliamının dokuzuncu yılında, Sivas'taki sivil toplum ve siyasi parti temsilcileri Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Osman Yıldırım önderliğinde bir araya geldi. Daha sonra açıklama yapan Yıldırım, "2 Temmuz olayı Sıvas'a her alanda zarar vermektedir. Bu nedenle bu olayın her yıl ısıtılıp karşımıza getirilmesine karşı çıkıyoruz. Bu olayı daha fazla kaşımanın anlamı yok."[62] diyordu.

Bu açıklamanın hemen ardından Hürriyet gazetesi yazarı Ertuğrul Özkök, "Sivas olayını böyle anmaya itirazım var" başlıklı yazısında, "Sıvas'ın sanayicileri, esnafı, insanlarının büyük bölümü şehirlerinin adının her yıl böyle büyük bir nefretle anılmasından huzursuzlar, çok mu haksızlar?" diyor ve sonra da ekliyodu: "Anmayı nefret üreten bir

[60] İlhan Taşçı, *Cumhuriyet*, 4 Temmuz 2000
[61] *Radikal*, 1 Kasım 2001
[62] *Hürriyet*, 2 Temmuz 2002

ayin olmaktan çıkarıp sevgiyi ve kardeşliği aşılayan bir şölene dönüştürelim."

Özkök'e göre, olayın yıldönümünde orada oğlunu, kızını, babasını, annesini, kardeşini, akrabasını, arkadaşını, sanatçısını kaybetmiş bir grup aydın insanın bu olayı unutturmamak için düzenlediği anma töreni "nefret dolu" bir hareketti.

Bu konuda Ali Sirmen şunları yazıyordu.

"Sıvas'ı anmadan da önce, anlamaya ihtiyacımız var.

Doğrusu Özkök, Sıvas'ın o gününü de bugününü de hiç anlamamış.

Sıvas'ta insanlar yakılırken mülki ve askeri erkânı ile devlet eli böğründe seyirciydi.

Sıvas'ta o gün belediye başkanı olan Refah Partili Temel Karamollaoğlu, devlete karşı eylemli kalkışma içinde olan katillere güya *'yatıştırıcı!'* nitelikte konuşma yaparken söze *'Gazanız mübarek olsun..'* diye başlamıştır.

Devlete karşı eylemli kalkışma içinde olan katillere *'Gazanız mübarek olsun'* diyen zat, bugün Saadet Partisi milletvekilidir.

Sıvas'ı doğru anlamamış olduğumuzun ve toplumun yeni Sıvas katliamlarına gebe olduğunun bir başka delili daha...

Sıvas'ta 37 kişi yakılarak öldürüldü, bunun ne şöleni olacak?

Gelelim bugüne:

Melih Aşık'm 2 Temmuz günkü *'Açık Pencere'* sinde, CHP yöneticisi Cuma Türkoğlu , bugün ölü bir kente dönüşmüş olan Sıvas'ı anlatıyor, doğan olumsuz ekonomik sonuçlar yüzünden, çoğu muhafazakâr olan esnafın durumdan rahatsız olduğunu, *'olayların üstüne sünger çekilmesini'* istediğini söylüyor, kendilerinin *'Tamam biz buna hazırız, ama bir defacık olsun, o olayı kınayın diyoruz'* dediklerini anımsatıyordu.

2 Temmuz günü, Sıvas'ta iki ayrı anma töreni yapıldı. CHP, KESK, Atatürkçü Düşünce Derneği ve ÖDP gibi kuruluşlar, katliamı ayrı olarak andılar. CHP Sıvas İl Başkanı Adnan Çelik , bu ayrı anmanın nedenini, Melih Aşık'ın 3 Temmuz'daki *'Açık Pencere'* sinde şöyle açıklıyor:

- Gördük ki, sağın amacı bizi kullanarak üzerimizden kendilerini affettirmek. Yoksa olayı gerçekten protesto gibi bir dertleri yok. Asıl dertleri bu olay nedeniyle uğradıkları ticari kayıpları gidermek.

Bu kanıya nasıl vardıkları sorusunu da şöyle yanıtlıyor:

- Mesela ortak bildiride, *'katliam'* sözcüğüne karşı çıktılar, yerine *'facia'* sözcüğünü koydular. Olayın mağdurlarına sahip çıkma önerimizi reddettiler. Madımak Oteli önünde tören düzenlenmesine itiraz ettiler. Bütün bunlar yetmezmiş gibi, bir de hapiste yatmakta olan katliam sanıklarını mağdur gibi göstermeye kalkınca, aramızdaki ipler tamamen koptu...

İşte görüyorsunuz, Sıvas 1993 ile Sıvas 2002'nin egemenleri arasında büyük fark yok.

Bu durumda, bu ortamda hangi kardeşliğin ve sevginin şöleni olacak ki?

Ertuğrul Özkök'ün bu yanlış algılamasının nedeninin Anadolu'ya bakış açısı olduğunu sanmıyorum. Çünkü, Anadolu'ya pek az bir farkla; o Gümüşsuyu, ben Cihangir olmak üzere, ikimiz de aynı kıyıdan ve hemen hemen aynı açıdan bakıyoruz."[63]

Sivas kaçağı Almanya'da

Sivas davasında 7.5 yıla mahkum olan ve Türkiye'den kaçarak Almanya'ya iltica eden Adem Ağbektaş, Badenwürttenberg'de Milli Görüş'e ait bir camide imamlık yaptığı öne sürüldü.

2003 yılında, yüzünün gizlenmesi ve adresinin açıklanmaması şartıyla, Hürriyet'e konuşan Adem Ağbektaş, Almanya'ya 'legal' yolla geldiğini savundu. İltica konusunda konuşmaktan kaçman Ağbektaş, sadece Alman İçişleri Bakanlığı'nın, ilticasına yönelik itirazı incelediğini söyledi.

Sivas katliamından sonra açılan davanın iki ayağı olduğunu belirten Ağbektaş, "Biri, doğrudan kundaklama olayına katılanların yargılandığı, diğeri de izinsiz gösteriye katılanların davasıydı" dedi. Kendisinin sadece izinsiz gösteriye katılmaktan yargılandığını belirten Ağbektaş, şöyle konuştu:

"3 yıl ceza verdiler bana. İzinsiz gösterinin suçu normalde 2-3 aydır. Zaten tutuklu yargılandığım için, içerdeki süre sayılınca, serbest kaldım. Dış etkenler nedeniyle davanın gidişatı değişti. 3 yıl cezayı, hiç katılmadığım bir yürüyüşe katıldı diye veriyorlar. Bu da, yürüyüşe katılmış olsam bile, çok yüksek bir ceza. Ben ceza yüksek diye, karşı taraf da, ceza az diye itiraz etti. Bir baktım ki, 7.5 yıl

[63] *Cumhuriyet*, 4 Temmuz 2002

almışım. Zaten üç yıllık cezamı çekmişim. Bir de böyle bir haksızlık yapılınca anladım ki, bana yaşam hakkı tanımayacaklar. Almanya'ya geldim."

Türkiye'ye dönmeyi düşünmediğini belirten Ağbektaş, "Şimdi Türkiye'ye gitsem, 5 yıla yakın hapis yatmam gerekecek. Verilen ceza ağır. Ben isteyerek burada değilim. Yoksa benim ne işim var Almanya'da" dedi. Sivas olaylarını "çok vahim" olarak niteleyen Adem Ağbektaş, "Ama tüm dış etkenler ve medyanın baskısı, böyle bir kararın alınmasına neden oldu" diye konuştu.

Hürriyet'e konuşan komşuları, Ağbektaş'ın kimseye selam vermediğini söylerken, "Ara sıra sakallı sakallı misafirleri gelirdi. Kendisini Milli Görüşçü olarak biliyoruz. Hatta Milli Görüş'ün camisinde hocalık yapıyor" dedi. Ağbektaş ise Milli Görüş'ün camisinde hocalık yapmadığını savundu. Ağbektaş, "O camiye gittiğim doğrudur. Ancak orada hocalık falan yaptığım yok. Hem ben hoca değilim ki" dedi.

Emniyet Genel Müdürlüğü Interpol Daire Başkanlığı, Hürriyet'in haberi üzerine Almanya'da bulunan Adem Ağbektaş'ın yakalanarak iadesi için harekete geçti. Alman Interpolu'yla temas kuran Interpol Daire Başkanlığı, hakkında daha önce Kırmızı Bülten çıkarılan Ağbektaş'ın bir an önce yakalanarak Türkiye'ye iade edilmesini istedi. [64]

10 yıl sonra katliamın görüntüsünden korktular

2003 yılında, dünyaca ünlü piyanist Fazıl Say'm Sivas katliamında yaşamını yitiren şair Metin Altıok anısına bestelediği oratoryo Kültür ve Turizm Bakanlığı engeliyle karşılaştı.

Hükümette AKP vardı, Kültür Bakanı ise Erkan Mumcu idi. Eserde, sinevizyondan yansıtılması amaçlanan Madımak Oteli yangını görüntüleri bakanlık tarafından incelenmek istendi. Güzel Sanatlar Genel Müdür Vekili Osman Nalbantoğlu konserde filmin yayımlanması halinde Fazıl Say ile birlikte sahneye çıkacak olan Kültür Bakanlığı Devlet Çok Sesli Korosu'nun geri çekileceğini bildirdi.

Başbakan'ın da devreye girdiği uzun tartışmalar sonunda 3 dakikalık "Sivas katliamı" görüntüleri sansürlendi ve "Metin Altıok Ağıtı" 31. Uluslararası İstanbul Müzik Festivali kapsamında, 3 Temmuz

[64] *Hürriyet*, 9-10 Mayıs 2003

günü seslendirildi. Fazıl Say, "Kolunu kopardılar eserimin, tehditle kestiler" diyordu: "Kavga etmek istemiyorum, ama büyük hayal kırıklığına uğradım. Bir sanat festivali bir sanatçıya nasıl böyle yapar?"[65]

Fazıl Say, Zeynep Altıok ve Füsun Akatlı daha sonra yaptıkları basın açıklamasında şunları söylediler:

> "Metin Altıok Ağıtı'nın halkla buluştuğu ilk gecede, sansürün darbesiyle yara almış olması son derece üzücü olmuştur. Eserin sanatsal bütünlüğü gözetmeksizin, final bölümünde yer alan 3 dakikalık filmin kaldırılmasını talep eden Bakanlık, bu sansürün Madımak yangınının kıvılcımlarını günümüze taşımak anlamına geldiğini düşünmemiş olsa gerektir. Eser; şiir-müzik-görsel malzeme bütünlüğü ile aylarca önce Kültür Bakanlığı'na verilmiş olup, filmin projeye son dakikada eklenmesi gibi bir durum söz konusu değildir. Metin Altıok'un yaşamını konu alan eser Madımak yangını görüntüleri ile sonlanmaktaydı. Bu film kurgu ürünü olmayıp devlet televizyonlarında yayınlanan haber görüntülerinden oluşturulmuştur. Eserin eksik bir şekilde yorumlanmış olmasından derin üzüntü duymaktayız."[66]

12 yıl sonra Sıvas'ta yakalandılar

Madımak katliamının ardından hakkında ömür boyu hapis istemiyle dava açılan Ali Temiz ile Sadettin Temiz, 12 yıl sonra "saklandıkları" Sivas'ta yakalanabildi. Hakkındaki 7 yıl 6 ay hapis cezası kesinleşen Zekeriya Tekin ile müebbet hapis cezası bulunan İbrahim Duran'm da Sivas'ta yakalanması dikkat çekti. 12 yıl boyunca yapılan "aramalara" karşın bulunamayan katliam hükümlüleri, 2 Temmuz Kültür ve Eğitim Vakfı'na gelen bir ihbarın polise ulaştırılması sonucu yakalanabildiler. Yargılama sürecinde Sadettin Temiz 4, kardeşi Ali Temiz ise 9 ay tutuklu kaldıktan sonra salıverilmişti. Ankara 1 No'lu DGM, 1997 yılında Ali Temiz hakkında ömür boyu, Sadettin Temiz hakkında ise 12 yıl hapis cezası istemiyle dava açarak haklarında gıyabi tutuklama kararı vermişti. Uzun aramalar sonucu yakalanamayan Temiz kardeşler, 12 yıl sonra Sivas'ta ele geçirildi. Ankara 1 No'lu DGM tarafından aranan ve hakkında 7 yıl 6 ay kesinleşmiş cezası bulunan Zekeriya Tekin ile müebbet hapis cezası alan İbrahim

---

[65] *Cumhuriyet*, 5 Haziran 2003 - *Milliyet*, 5 Temmuz 2003
[66] *Hürriyet*, 6 Temmuz 2003

Duran da Sivas Emniyeti'nin düzenlediği operasyonla 12 yıl sonra ele geçirildi.

"Madımak müze olmalı"

Ankara'da Alevi Bektaşi Federasyonu, 2005 yılında Mülkiyeliler Birliği'nde, "Madımak Müze Olsun" konulu toplantı düzenledi. Toplantıda sivil toplum örgütleri, bazı siyasi partiler, aydın ve sanatçılar, "Madımak Müze Olsun" kampanyasına destek çağrısı yaparak "Türkiye bu utançtan kurtulsun" dediler.

Alevi Bektaşi Federasyonu Genel Sekreteri Atilla Erden, burada yaptığı konuşmada "35 kişinin yanarak can verdiği Madımak Oteli'nin girişindeki restoranda bugün katliamı yok sayarcasına kebap pişirip yiyorlar" dedi. Erden, "Madımak Müze Olsun" diyen aydın, sanatçı, milletvekili ve sivil toplum örgütü yöneticilerinin, "bin imza" topladığını belirterek, Madımak Oteli'nin "2 Temmuz Barış ve Kardeşlik Müzesi" olarak düzenlenmesini istediklerini ifade etti. CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, yaptığı açıklamada, "Bu büyük acıdan barış ve kardeşlik çıkarmalıyız" dedi. Madımak Oteli'ndeki saldırıda yer alanların dördünün saldırıdan 12 yıl sonra yakalanmış olmasının düşündürücü olduğunu vurgulayan Baykal, "Bu gösteriyor ki saldırganlar yıllardır himaye görmüşlerdir, gerektiği gibi takip edilmemişlerdir" dedi. Baykal, açıklamasında Madımak Oteli'nin Kardeşlik Müzesi haline dönüştürülmesini istediklerini de bildirdi.[67]

"Davamız Nesin ve Alevilerdi"

2005 yılında Sivas katliamı hükümlülerinden biri daha Almanya'da ortaya çıktı. Gıyabında 7.5 yıl hapis cezasına çarptırılan Muhammed Nuh Kılıç Almanya'dan oturma izni almıştı ve Mannheim'da eşi adına açtığı dönerci dükkanını çalıştırıyordu.

Hürriyet muhabirlerinin sorularını yanıtlayan Kılıç, önce Salman Rüşdi'nin 'Şeytan Ayetleri' kitabını protesto için eylem yaptıklarını, bu sırada tekbir getirdiklerini ve bunun için 130 kişiyle yargılandığını söyledi. Ardından Sivas olaylarına karıştığını itiraf eden Kılıç, 'Sivas'ta büyük bir provokasyon ve kışkırtma vardı, ondan dolayı olaylar

[67] *Cumhuriyet*, 2 Temmuz 2005

cerayan etti. Bana verilen cezayı hak etmedim' diyor, 35 kişinin katledildiği olayı şöyle anlatıyordu:

"Alevilerin Sivas'ta etkinlik yapması zaten provokasyondu. Çünkü Sivas aşırı muafazakar bir il. Daha önceleri de Alevi-Sünniler arasında kanlı çatışmalara sahne olan ildir. Bu yönde yapılan her etkinlik, bir provokasyondur ve sonu hüsrandır. Sünniler gidip Tunceli'de böyle etkinlik yapsa aynı sahneler yaşanırdı. Tunceli yerine Sivas'ı seçmeleri zaten provokasyona meydan vermektir. Buna 'Şeytan Ayetleri'ni yazan Salman Rüşdi'nin eserini savunan Aziz Nesin de katılınca bardak taştı.

Olay günü camide namaz kılarken gelen davul sesleri yüzünden rahatsız olduk. Herkes sokağa döküldü. Bazılarının elinde cop ve sopalar vardı. Topluma uyarak eylemlere katıldım. Önce eylemin Amerika'ya karşı olduğunu düşündüm. Ancak yanımdaki bunun Aziz Nesin ve Aleviler'e karşı olduğunu söyledi. Ben de onlarla eylem sırasında 'Allah, Allah' diye tekbir getirdim.

Grubun amacı Alevilere ve Aziz Nesin'e haddini bildirmekti. Tabii ki bu arada otele yürüyenler de oldu. Onlara katılmadım. Polis yolumuzu kesti. Buna rağmen başka gruplar otele yöneldi.

Otelin yakılmasını biliyordum, ama o kadar kişinin öldüğünü öğrenince şok oldum.

Olayın üzerine gidilmesi üzerine 3 yıllık hapis cezam 7 yıl 6 aya çevrildi. Duruşmada bana suçlamaların aslı yoktu. Önce idama, ancak olay sırasında yaşı küçük olmasından dolayı 20 yıl hapis cezasına çarptırılan D.T. ismindeki arkadaşım cezasını hafifletmek için beni suçlamış. O arkadaş, 'Zaten Muhammed kaçtı, onu yakalayamazlar' düşüncesiyle olayları kışkırttığımı, başlarında olduğumu, camidekilerini yönlendirdiğimi ve Hizbullahçı olduğumu söylemiş. Oysa onu ben üniversiteden dolayı bir kaç ay önce tanımıştım o kadar."

Muhammed Nuh Kılıç, 'Suçsuz yerde hapis yatmamak için kaçmak zorunda kaldım' diyerek kaçış öyküsünü şöyle anlattı:

"7.5 yıla mahkûm edildim. Bu cezayı hak etmediğimi düşünerek kaçmaya karar verdim. Bir süre Türkiye'de gizlendim. Sonra Kıbrıs'a kaçtım. Burada çeşitli fabrikalarda çalıştım. Bir yıl böyle kaldım. Türkiye'ye döndüm. Arandığım halde sınırda nüfus cüzda-

nım kontrol edilmesine rağmen sorunsuz Türkiye'ye girdim. Sonra Almanya'ya kaçmaya karar verdim.

Kaçak göçmen ticareti yapan bir çete aracılığıyla tam bir ay yolculuktan sonra Almanya'ya ulaştık. Bizi grup halinde götüren ekip kelimenin tam anlamıyla soyguncu çetesiydi. Her yemek istediğimizde 20 dolar topladılar. 30-40 kişi küçük odalarda kaldık. Bir ay doğru dürüst yıkanamadık. Bir süre sonra beni dövdüler.

Kendimizi İtalya'da bulduk. Gece yarısı olduğu için iki polis şüphelenerek yanıma geldi. Her tarafım yırtık ve çok kirliydim. Kimlik sordular, üzerimde olmadığını anlayınca nereye gitmek istediğimi sordular. İsviçre deyince garı gösterdiler ve gittiler. Sonra Como'ya vardım. Otobüsle sınıra yaklaşmak istedim. Hiç fark etmeden İsviçre sınırını geçtim. Gümrük memurları otobüse bindiler ve 2-3 kişinin pasaportunu sordular. Namaz kılar gibi yaptım ve beni rahatsız etmeden ayrıldılar. Sınırı geçince, 2 Kürt kökenliye cami sordum, iltica kampının yerini gösterdiler. Polise gittim. İltica etmek istediğimi söyledim. İtalya'dan mı geldiğimi sordular. 'Evet' deyince beni tekrar sınıra götürüp İtalya Polisi'ne teslim ettiler. Neden İtalya'dan geldiğimi söylediğime kızdılar ve yine salıverdiler.

Bu kez İsviçre'ye otoban kenarından yürüyerek girdim. İltica istedim. Bir yıl çeşitli işlerde çalıştım. Almanya'da tanıdığım biri bana evlenme niyetinde olan kızla tanıştırma fırsatını verdi. Kaçak yoldan Almanya'ya gelerek görüştüm. Sonra İsviçre'de evlenip geldim. Burada oturum için pasaport istediler. Pasaportum olmadığını, Türkiye'den arandığım için konsolosluğun da pasaport vermeyeceğini söyledim. Memur pasaport olmadan oturma izni veremeyeceğini, konsolosluktan 'Pasaport vermiyoruz' diye yazıyı getirmem gerektiğini söylediler. Ben de Karlsruhe Başkonsolosluğu'na gittim. Türkiye'den arandığımı söyleyip pasaport çıkaramayacaklarını Türkiye'ye dönmem gerektiğini anlattılar. Pasaport vermeyeceklerine dair yazı da vermek istemeyince, gelip-gittiğime dair yazı istedim, onu verdiler. Böylece üç ayda bir oturma izni vermeye başladılar. Son olarak ise birer yıl verdiler."[68]

Sivas katliamı davasının firari sanıklarından Muhammed Nuh Kılıç'ı polisin 8 yıldır sadece Türkiye'de aradığı ve bunca yıl hakkında

[68] *Hürriyet*, Alaverdi Turhan - Hasan Aycı, 4 Ağustos 2005

ne difüzyon ne de 'Kırmızı Bülten' hazırlandığı ortaya çıktı.

Emniyet Genel Müdürlüğü Sözcüsü Ramazan Er, 12 Ağustos 2005'te yaptığı açıklamada, Sivas katliamı sanığı Muhammed Nuh Kılıç, hakkında kırmızı bülten çıkarıldığını duyurdu.

Almanya, Sivas katliamı davası hükümlülerinden Muhammed Nuh Kılıç'la ilgili olarak Türkiye'nin tutuklama ve iade talebini, 'belgeler yetersiz' diyerek reddetti.

Federal Savcı Christine Hügel, "Biz Kılıç'm tutuklanması için Türkiye'nin talebini yeterli bulduk, ancak eyalet mahkemesi bulmadı. Çünkü, Türkiye'den gelen yazıda sadece Kılıç'ın yasadışı bir yürüyüşe katıldığı belirtiliyor" dedi.

Türkiye'nin Kılıç'ın tutuklanması için bir an önce ek belge göndermesi gerektiğini vurgulayan Hügel, "Kılıç yürüyüşe katılmanın dışında nelerle suçlanıyor? Sivas olaylarında ne rol oynuyor? Tam olarak ne suçları işlemiştir? Tüm bu sorular cevaplanmalıdır" diye konuştu.

Hügel, aksi takdirde, tutuklama kararını uygulayamayacaklarını da vurguladı.[69]

Madımak kaçağını memur yapmışlar!

Madımak Oteli'nin yakılması olayına karıştığı gerekçesi ile 2002'de hakkında arama kararı çıkartılan İhsan Çakmak jandarma istihbarat ekipleri tarafından 2007 yılında yakalandı.

Tutuklanan Çakmak, Metris Cezaevi'ne konuldu. Çakmak'ın, 3 yıldır İstanbul Belediyesi Ulaşım A.Ş'ye bağlı Güngören Yavuz Sultan Selim Mahallesi metro durağında gişe memuru olarak çalıştığı ortaya çıktı.

Sivas Madımak Oteli katliamı zanlılarından İhsan Çakmak'ın 1996'da tutuklanmış ancak daha sonra tutuksuz yargılanmak üzere tahliye edilmişti. Ankara 11'inci Ağır Ceza Mahkemesi tarafından İhsan Çakmak hakkında çıkartılan yakalama emrinde, Madımak Oteli katliamının elebaşı olarak görülen, kapatılan Refah Partisi'nin o dönemdeki belediye meclis üyesi Cafer Erçakmak'a atıfta bulunarak şu ifadelere yer verildi:

---

[69] *Hürriyet*, 17 Ağustos 2005

"3713 sayılı kanuna muhalefet suçundan sanık Cafer Erçakmak ve arkadaşları hakkında mahkememizce açılan kamu davasının mahkememizde yapılan açık yargılaması sırasında verilen ara kararı uyarınca, aşağıda açık kimliği yazılı sanığın (İhsan Çakmak) yakalanarak mutlaka mahkemede hazır bulundurulmasını aksi takdirde duruşmanın bırakıldığı 20.04.2006 gününden önce mahkememize bilgi verilmesi rica olunur"[70]

Sivas katliamı AİHM'de

Sivas Madımak Oteli'nde 35 kişinin yakılarak öldürüldüğü olayda kız kardeşi Gülsün Karababa'yı kaybeden Hüseyin Karababa, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) başvurdu. Karababa, AİHM'ye gönderdiği başvuru dilekçesinde, Sivas olaylarının üzerinden 14 yıl geçtiğini, o günden bu yana öldürülen kardeşiyle ilgili hukuk mücadelesini sürdürdüğünü belirtti. Olayların ardından hiçbir kamu görevlisinin yargılanmadığını dile getiren Karababa, "olaylarda sorumluluğu bulunan siyasi ve idari sorumlular hakkında, olayın bir katliamda olmasından hareket ederek Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunduğunu" belirtti. Karababa, bu suç duyurularıyla ilgili takipsizlik kararı verildiği, takipsizlik kararlarına karşı yapılan itirazlarının da reddedildiğini anımsattı. "Hak arayışını engelleyen bu mahkeme kararlarının, sözleşmede düzenlenen hakların ihlali niteliğinde değerlendirildiğini" kaydeden Karababa, bu nedenle AİHM'ye başvurduğunu dile getirdi. Karababa, olay tarihinde görevli olan kamu personeli ve yetkililer hakkında yaptığı suç duyurularının sonuçsuz kaldığının ve iç hukuk yollarının tamamen tükendiğinin altını çizdi. Almanya'nın "olaylara karıştıkları tespit edilen ve haklarında ömür boyu hapis cezası verilen samkların bir kısmına iltica statüsü tanıyarak insanlık suçuna ortak olduğunu" söyleyen Karababa, tüm bu olaylardan dolayı Türkiye Cumhuriyeti, Almanya ve Hollanda devletlerinden davacı olduğunu bildirdi.[71]

"Beni iğrendiriyor"

2007 yılında, Meclis Genel Kurulu'nda, 2008 yılı bütçe görüşmelerinde eleştiri ve soruları yanıtlayan Kültür ve Turizm Bakanı

[70] *Hürriyet*, 4 Mayıs 2007

Ertuğrul Günay, CHP Gaziantep Milletvekili Yaşar Ağyüz'ün, Madımak Oteli'nin müze yapılması konusunda bir çalışma olup olmadığına ilişkin sorusu üzerine, "Orada, aynı yerde bir lokanta yapılmış olması beni iğrendiriyor. Bu, mutlaka bir biçimde hafızalarımıza kazınması gereken, o dönemde devleti yöneten sorumlularıyla birlikte hafızamıza nakşedilmesi gereken bir olaydır. Onunla ilgili gereken dikkati göstereceğim" diyordu.[72]

Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay, 2008 yılında ise Madımak Oteli'nin Özel Müzeler ve Denetimleri Hakkında Yönetmelik'te belirlenen niteliklerin karşılanmasının mümkün olamadığını belirtiyordu. İstanbul Milletvekili Süleyman Yağız'ın, Madımak Oteli'nin müzeye dönüştürülmesine yönelik soru önergesine verdiği yazılı yanıtta Günay şunları söyledi:

> "Bununla birlikte en kısa sürede hukuki gerekleri ve yasal hakları gözetilerek lokanta işletmesinin kapatılarak yerine sosyal ve kültürel işlevleri olan bir işletme açılması, uygulamaya geçilmesi yönünde yürütülen çalışmalar yakından takip edilmektedir. Bu müessif olay karşısında toplumsal barış, huzur ve kardeşlik duyguları-

[71] *Cumhuriyet*, 20 Nisan 2007
[72] *Cumhuriyet*, 7 Aralık 2007

nın pekiştirilmesi gerekmektedir; bu yönde samimi ve kararlı girişimlerde ve beyanlarda bulunulması ise başta siyasetçiler ve toplum önderleri olmak üzere herkesin sorumluluğudur."[73]

2009 yılında CHP'nin otelin tamamını satın alarak alt katları aydınlanma müzesi ve kütüphane, üst katları yurt yapma planı ise valilik engeline takıldı. Sivas Valisi Veysel Dalmaz, CHP'nin projesini "Sivas'ı karşı karşıya getirecek bir girişim" olarak nitelendirdi. Dalmaz, "Bu olmayacak bir şey. Kütüphane ve müze yapmaları için ruhsat almaları lazım. Burası kütüphane olacak bina değil. Sivas'ı karşı karşıya getirecek herhangi bir şeye izin vermeyiz. Bunu CHP'lilere söyledim" diye konuştu.[74]

Madımak Oteli'nin utanç müzesi, barış ve kardeşlik müzesi veya insan hakları müzesi yapılmasına ilişkin tüm girişimler sonuçsuz kaldı. Konu, birçok kez parlamento gündemine taşınmış, siyasiler tarafından sözler verilmiş, kampanyalar düzenlenmiş ve buna karşın otelin bir bölümünün et lokantası olarak işletilmesi, 2009 yılının Şubat ayına değin sürmüştü.

Ürküten açıklama

Star gazetesi yazarı Şamil Tayyar, 21 Mayıs 2008 tarihli köşe yazısında kendisine Mehmet Talay'dan gelen bir elektronik postayı okuyucularıyla paylaşıyordu.

1993'de Sivas Kültür İl Müdürü olan Mehmet Talay'ın açıklamaları ürkütücüydü. Şamil Tayyar'ın "15 yıl sonra gelen itiraf" başlıklı yazısı şöyleydi:

> "...O nedenle ilk işim, kimliğini araştırmak oldu. Talay, sosyal demokrat kökenli emekli bir tarih öğretmeni ve eski Kültür İl Müdürü. SHP Sivas il örgütü ile SHP'li milletvekilleri Azimet Köylüoğlu ve Ziya Halis'in referansıyla 1993'de Sivas Kültür İl Müdürü olarak atandı. O tarihte Kültür Bakanı ise SHP'li Fikri Sağlar'dı.
>
> Daha sonra atandığı Antalya Kültür İl Müdürlüğü görevindeyken 1998 yılında emekli olan Talay, şimdi Antalya Ekspres Gaze-

[73] *Cumhuriyet*, 5 Nisan 2008
[74] *Cumhuriyet*, 7 Şubat 2009

tesi'nde (www.antalyaekspres.com) köşe yazarlığı yapıyor. Başka bir ifadeyle 10 yıldır meslektaşız.

Son tartışma konusuyla Fikri Sağlar yeniden gündeme gelince konuşma ihtiyacı hissetmiş. Mesajında şöyle diyor: 'Bu milletvekili ve bakan hakkında size yazacaklarım, daha önce kimse tarafından bilinmeyen ve bugüne dek bende saklı kalan bazı gerçeklerdir. Aklınıza 'neden bugüne dek bunu sakladın' diye bir soru gelebilir elbette. Ancak gazeteci olarak siz de bilirsiniz ki, kimi bilgiler yeri ve zamanı geldiğinde değer kazanır.'

Gizemli bir üslupla yazılınca merak ettim doğrusu. Talay devam ediyor: 'Bildiğiniz gibi demokrasi tarihimizin en kara lekesi olan 2 Temmuz 1993 günü yaşadığımız Madımak Faciası olayında ben il kültür müdürüydüm. Olaya neden gösterilen Pir Sultan Abdal Şenlikleri'nin düzenlenmesinde bakanlığım adına kutlama komitesi başkanlığını yürütüyordum.'

Sonra?

Talay: 'Şenlik kapsamında bakanlığımız tarafından 2 önemli adım atıldı. Birisi Banaz köyündeki anfi tiyatronun yapılması, diğeri de olayların nedenlerinden birisi olarak gösterilen Pir Sultan Abdal Heykeli'nin yapılıp Sivas'a gönderilmesidir. Heykel 25 Haziran 1993'de Sivas'a gönderildi. Valilik kanalıyla kültür merkezi bahçesine yerleştirilmek üzere kaidesi yapıldı, açılışa hazırlandı.'

Katliama 1 saat kala

Buraya kadar her şey normal. Şimdiye kadar kimsenin bilmediği ve 15 yıldır sakladığı sır neydi?

Diyor ki: Fikri Sağlar şenliklere katılacaktı, bakanlık 3 kez müdürlüğe faks gönderdi ancak son anda iptal edildi.

İlk faks 30 Haziran 1993'de gönderildi, Sağlar'ın 1 Temmuz saat 14.30'daki anıt açılışına katılacağı bildirildi. İkinci faks, 1 Temmuz günü geldi ve bakanın 2 Temmuz saat 14.30'da açılışa katılacağı, ardından Banaz'a geçeceği duyuruldu. Üçüncü faks, 2 Temmuz günü saat 11.30 sularında geldi ve Sağlar'ın Sivas'a gelmeyeceği açıklandı.

Talay, şu kritik soruya cevap arıyor: 'Fikri Sağlar, neden 3 kez program değiştirdi ve saat 13.30'da başlayan Madımak olaylarından bir saat önce programını tümüyle iptal edip Sivas'a gelmedi?'

Eski müdürün can alıcı başka soruları da var:

-Acaba devletin çeşitli istihbarat örgütleri Bakan Sağlar'ı 'Sivas'a gitmeyin olaylar olacak' diye uyardı mı?

-Eğer böyle ise olayların çıkacağı ve insanların can güvenliği olmayacağı konusunda neden vali ve ilgilileri uyarmadı?

-Acaba, istihbarat teşkilatlarında bir görev aldığından dolayı mı bu bilgileri kimseyle paylaşmadı?

-12 Eylül döneminde cunta onayı ile seçilenlerin oluşturduğu Danışma Meclisi üyesi olmasından dolayı bu bilgileri vermemek için birilerine diyet mi ödedi?

Önce kendi tarihini temizlemeli

Bu soruların Sağlar tarafından cevaplandırılmasını isteyen Talay'm bu konudaki yorumu şöyle: 'Şu günlerde başbakan ve genelkurmay başkanı arasındaki Dolmabahçe görüşmelerindeki dosya konusuyla yeniden gündeme gelen Sağlar, önce kendi tarihindeki bu bilinmezliği temizlemeli diye düşünüyorum.' Devam ediyor: '2 Temmuz'un yıldönümünün yaklaştığı şu günlerde eminim Fikri Sağlar vereceği cevaplarla yakın tarihin bu çözülmemiş olayı ile ilgili yeni açılımlar sağlayacaktır.'

Şener bana saldırdı

Bu elektronik mesajdan sonra Talay'ı Antalya'da buldum. Telefonla uzun uzun sohbet ettim. 'Artık bazı gerçeklerin konuşulması zamanı geldi' dedi. Pir Sultan Abdal Şenlikleri'ni düzenleyen komitenin başkanı olarak yüreğinin kan ağladığını ve olaydaki sır perdesinin aralanmadığını söyledi.

Madımak Faciası'yla ilgili mecliste kurulan araştırma komisyonuna da bilgi verdiğini ancak kendisine yönelik tepkiler nedeniyle bize aktardığı bilgileri üyelerle paylaşamadığını söyleyen Talay şöyle dedi: 'Komisyon başkanı İsmail Köse idi. Abdüllatif Şener de üyeydi. Komisyonda olayları anlatırken Şener üzerime yürüdü, bana saldırdı. Ben bu şenlikleri organize etmeseymişim bu olaylar olmazmış. Neredeyse beni suçlu ilan ettiler. DYP'nin baskısıyla da görevden aldılar.'

Susurluk izi var mı?

Talay'ın bu iddialarını kaleme alırken Ozan Ali Çağan'ın Sivas katliamının 10. yıldönümü nedeniyle Alevilerin Sesi'ne yaptığı şu açıklama geldi aklıma: 'Devlet neden katliamı seyretti? Kültür Bakanı Fikri Sağlar neden programını değiştirip 1 Temmuz 1993'de Sivas'a gelmedi? Neden Sivas'taki güvenlik güçleri çevre ilçelere

kaydırıldı? Neden asker oteli koruma altına almışken geri çekilip otelin yakılmasına izin verdi? Müslüman kamuoyuna başlıklı bildirinin emniyet faksından çıktığı şeklinde iddialar vardı, bu iddialar gerçek mi? Susurluk olayında ortaya çıkan derin devletin derinliği Sivas'a kadar gidiyor mu?'

Sağlar, dost olarak gördüğüm siyasetçilerdendir. Kendisine ulaşmaya çalıştım ama mümkün olmadı. Arzu ederse bu köşe kendisine sonuna kadar açıktır, vereceği tüm cevapları yayınlamaya hazırım. Söz Sağlar'da..." [75]

Fikri Sağlar'ın yanıtı

Fikri Sağlar BirGün gazetesindeki "Hukukun üstünlüğüne inanmak" başlıklı köşe yazısında iddialara şöyle yanıt veriyordu:

"Ankara'da yakından tanıdığım arkadaşım Tayyar, genç, heyecanlı ve atak bir gazetecidir. Düşünce ve algılama hızını iyi bildiğimi zannederim.

Sevgili Şamil dünkü yazısındaki Sivas olaylarını ve o dönemi, benim kadar iyi bilir!. Sorduğu sorulara dayanak olan kişiyi de ben iyi tanırım.

O kişi'nin sicilini ve yaptıkları ile ilgili bilgilerimi karıştırmadan, 15 yıldır herkesin bildiği ama zaman zaman "şan" olsun diye sorduğu sorulara karşı bazı bilgileri aktarmak isterim.

Devlet ilk kez, "Banaz da yapılan Pir Sultan Şenliklerine" Kültür Bakanlığım döneminde katıldı. STÖ'nin yaptığı programa maddi ve manevi destek verdi.

O yıllarda, Sanatçıların Sivas'a "Ozanlar anıtı" yapma fikrini büyük bir "onur ve heyecanla " kabul ettim. Anıt özenle yapıldı. Kültür merkezi önündeki yerine dikildi.

Her yıl yapılan şenlik Pir Sultan Abdal Derneği tarafından organize edilmekteydi. Büyük bir nezaket göstererek beni o yıl yapılacak şenliğe davet ettiler. O yıla kadar devlet ilgi göstermemişti. "Sizinle birlikte olmak isteriz." demişlerdi. Şenliğe katılmam benim resmi programımda yoktu.. Ancak "müsait olduğum takdirde gelirim." demiştim. "Geleceğim." demedim

[75] *Star*, 21 Mayıs 2008

.Buna rağmen, şenliğe Bakanlığın sahip çıktığını belirtmek, o dönemde "Alevi-Bektaşi düşüncesinin anlaşılmasını sağlamak ve Alevi-Sünni ayırımını engellemek ve barışın kalıcı olmasını sağlamak için Şenliğin Kültür Bakanı Fikri Sağlar'ın himayelerinde olduğunu göstermek için davetiyeleri benim adıma bastılar.

Çünkü, O sırada "Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile şimdi ismi Türksoy olarak bilinen uluslar arası Kültür ve Sanat Konseyini kurma çalışmalarını yapıyordum. O tarihlerde İstanbul'a heyetler gelecekti.

Toplantılar peşi sıra devam etti. Çok istediğim halde bir fırsatı bulup katılamadım. Doğal olarak katılama doğrultusundaki iyi niyetimi bilen Özel Kalemim ilgilileri "belki gelebilir diye "haberdar etmişti. Aslında "gelmeyeceğim" bilinmekteydi. Nitekim "Gelemeyeceğim "de çok önceden bildirilmişti.

Sivas Olayları sırasında toplantıda idim. Bana ancak gece ulaştılar. Duyar duymaz her şeyi bırakıp sabaha karşı özel uçakla Sivas'a ulaştım. Yaralıları ve sanatçıları bu uçakla Ankara ve İstanbul'a gönderdim.

Beni kimse uyarmadı!. Kimse gitme demedi!..

Sabaha karşı geldiğimiz valilikte, Başbakan Yardımcısı İnönü, İçişleri Bakanı Gazioğlu ve Genel Kurmay Başkanı Güreş'e Dönemin Sivas Valisi'nin açıklaması şu olmuştu.

"Beni aldattılar. Önce halkla devlet karşı karşıya gelmesin dediler. Sonra iş çığırından çıkınca da emniyet güçleri" biz artık bir şey yapamayız." diyerek beni yalnız bıraktılar!.."

Her zaman söylediğim odur ki,"Susurluk Dosyasında bu bölüm" mutlaka ciddiyetle incelenmelidir.

Sevgili Şamil'i yönlendirmişler." Ben Danışma Meclisi üyesi hiç olmadım. Hep seçimle, hem de halkın "tercih oyları" ile Meclise geldim. Parti içindede hep "ön seçimler sonrası milletvekili adayı oldum."

Sevgili Şamil, telefonlarıma çıksaydın bunları ve düşündüklerini sana anlatabilirdim...

Ama sen şimdi koskoca Star gazetesinin temsilcisisin. Herkes sana ulaşmak ister. O nedenle epey yoğun olmalısın!..

Hukukun önü tıkanmasına, herkes işine geldiği yanı kayırmasına, insana saygı,adalet erdem gibi değerlerin yok olmasına, sağır-

lar diyaloguna rağmen hâlâ, Türkiye için bir "umut" olmalı diyorum.."[76]

" Türkiye'nin gizli gündemi"

Sivas katliamında kardeşini yitiren Hüseyin Karababa, katliamın 15. yılında, "Sivas Davası- Türkiye'nin Gizli Gündemi" adlı bir kitap yayımladı.

Karababa kitabında, yıllardır verdiği hukuk mücadelesinde karşılaştığı güçlükleri anlatıyor, belgeler ışığında katliamı yorumluyor, ilginç görüşler öne sürüyordu:

> "Sivas 2 Temmuz 1993 Alevi katliamı, diğer Alevi katliamlarından oldukça farklı bir yöntemle gerçekleştirildi. Gerçeği şimdiye dek kimse yazamadı. Bu nedenle Sivas'ın iç yüzünü sizlerle paylaşmak benim için bir görev, Pir Sultan Abdal ve 33 yol arkadaşına karşı bir sorumluluktur.
>
> Devlet büyükleri katliamın ikinci gününde, bize cenazelerimizi alıp adaletin şefkatli kollarına sığınmayı ve kaderimize razı olmayı uygun buldular. Ardından aynı devlet büyükleri açıklama yapmaya başladılar. 150 kişi tutuklandı, şu kadar firar, yakalanmaları an meselesi vb., vb... Oysa katliam esnasında hiç kimse tutuklanmadı. Tutuklamalar katliamdan bir gün sonra kamera tespitiyle başladı. Cumhurbaşkanı Demirel "Halkımızla devletimiz karşı karşıya gelmemiştir", Başbakan Çiller "Şükür halkımızdan kimsenin burnu kanamamıştır" sözleriyle ta başından tutum ve duruşlarını sergilediler. Öldürülenler arasında Hollandalı Antropolog Carina Cuanna'nm cenazesini Hollanda Büyükelçiliği morgtan alıp Hollanda'ya götürdü. O gün bugün 15 yıldır bir kez mahkemesine katılmadı. Bir avukat veya gözlemci göndermedi. Oysa katılmış olsaydı, Almanya'da aranan katliam sanıklarına kucak açıp iltica hakkı vermeyecekti. Çünkü Carina Cuanna aynı zamanda bir Avrupa Birliği vatandaşıdır. Dolayısıyla Avrupa Birliği vatandaşını yakmış bu caniler, ağa babaları Hitler ocağında barınamayacaklardı. Almanya bu organizasyonda önemli bir yere sahiptir. Yönlendirdiği kurt köpeklerini barındırdı ve sahip çıktı. Bu nedenle Hollanda'nın kuyruğuna basmak suretiyle davalara müdahil olmasını

[76] *BirGün*, 22 Mayıs 2008

engelledi. Amaç davanın uluslararası boyut kazanmasını engellemekti.

Peki ama neden bu katliam?

1. Birinci gün (Yani perşembe günü) Ozan Heykeli'nin açılışı Sivas Valisi'ne yaptırılacak Pir Sultan'ı astıran Sivas Valiliği ile Pir Sultan Abdal barıştırılmış olacak. Sivas Valiliği kendi tarihini aklamış olacak, Ozan saf dışı bırakılacak. Sivas Valiliğinin Aleviler üzerindeki olumsuz durumu ortadan kaldırılıp Hızır Paşa vahşeti unutturulacaktı.

2. İkinci gün cuma namazı bahane edilerek Aleviler Madımak Oteli'ne sıkıştırılıp genç kızlarımız cehennem ateşinde yakılmış olacak. Çünkü otel sözcüğü Anadolu'da genç bir kızla denk düşmeyeceğinden toplumsal baskı üzerimize yoğunlaşacak, davamıza inat ve kararlılıkla sürdürmemiz engellenmiş olacak. (Psikolojik baskı oluşturmak.)

3. Çatlı ve Cafer Erçakmak gibi Yavuz kırıntıları katliamı canlı yayında göstermek suretiyle organize edecek, TV aracılığı ile Aydın ve Aleviler korku girdabına mahkum edilerek genetik korkuyu kılcal damarlarımıza kadar işletip, Alevilik toptan asimilasyon ve çözülme sürecine girecek idi. Öyle olmadı, olmayacak da.

Bu proje tutmayınca aynı grup 13 mart 1995 İstanbul Gazi katliamını devreye soktu. (33 insanımız polis kurşunlarıyla öldürüldü.) Amaç insanların düşüncelerinin Sivas'a yoğunlaşmasını engelleyip, zihinleri karıştırmak, katliamları iç içe geçirtip içinden çıkılmaz hale dönüştürmekti.

Olmadı. Tarih karşısında kaybedeceklerdi. Öyle de oldu."[77]

Madımak'ı örtme çabası

Aziz Nesin'i itfaiye merdiveninden atmaya çalışan dönemin RP'li belediye meclis üyesi Cafer Erçakmak'ın da aralarında bulunduğu 7 kişinin davasında ilginç bir gelişme yaşandı. Katliamın 15. yılında yakalanamayan 7 sanığın yargılandığı davada savcı, zaman aşımından davanın düşürülmesini istedi.

Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde Şevket Erdoğan, Köksal Koçak, Hakan Karaca, Necmi Karaömeroğlu, Yılmaz Bağ, İhsan

[77] Hüseyin Karababa, *Sivas Davası – Türkiye'nin Gizli Gündemi*, İklim Yayınları, Ankara, 2008

Çakmak ve Cafer Erçakmak'la ilgili 4 Kasım 2008 günkü 14. duruşmada savcı Mustafa Bilgili esas hakkındaki mütalaasını açıkladı.

Bilgili, sanıklar hakkında "Anayasal düzeni değiştirmeye iştirak" suçundan cezalandırılması istemiyle dava açıldığını, yasada bu suçun zaman aşımı süresinin ise 15 yıl olduğunu anımsattı. Suç tarihi itibarıyla 2 Temmuz 2008'de zaman aşımı süresinin dolduğunu bildiren Bilgili, sanıklar hakkındaki davanın düşmesine karar verilmesini talep etti. Mahkeme heyeti ise karar için dosyayı incelemeye aldı. Kararın 19 Aralık'taki duruşmada açıklanacağı belirtilerek duruşma ertelendi.

Davanın müdahil avukatlarından Şenal Sarıhan, savcının mütalaayı açıkladığı davadan haberdar edilmemelerine tepki göstererek, "Bu davadan haberimiz yok, takip ettiğimiz bir dava da değil. Bu davanın bir kere bize tebliğ edilmesi gerekirdi. Ama bu yapılmadı. Mahkeme esas hakkındaki iddiamızı açıklamamız için bize bildirimde bulunulmalıydı. Katılanlar adına müdahil olmak için hemen başvuracağım" dedi. Sarıhan, davanın zamanaşımı süresinin 15 yıl olmayıp 22.5 yıl olduğunu söyledi. Savcının talebinin yerinde bir talep olmadığını belirten Sarıhan, şunları ekledi:

> "Çünkü yargılanan sanıklardan Cafer Erçakmak ve İhsan Çakmak'la ilgili farklı durumlar var. Cafer Erçakmak henüz yakalanmamış ve mahkeme önüne çıkarılmamış. Dolayısıyla İhsan Çakmak'la dosyalarının ayrı incelenmesi gerekiyor. Ama savcı hepsini kapsayan bir ifade kullanmış. Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıyla ilgili olarak da zamanaşımı süresi 765 sayılı yasaya tabi olduğu için bu süre 20 yıldır. Bu süre ikiye katlar ve 30 yıla ulaşır. Yani savcının zamanaşımı talebi hukuka uygun bir talep değildir."[78]

19 Aralık 2008'deki duruşmada savcı Mustafa Bilgili, ana davadan dosyaları ayrılan 7 sanıkla ilgili esas hakkındaki görüşünü değiştirdi. Bilgili daha önce davasının düşürülmesini istediği, katliamın ana faillerinden eski RP'li Cafer Erçakmak'ın "anayasal düzeni yıkmaya teşebbüs" suçundan ceza alma olasılığı nedeniyle arama kararının sürmesini istedi. Savcı, diğer 6 kişi hakkında ise zamanaşımının dolduğu gerekçesiyle davanın düşürülmesini talep etti.

---

[78] *Cumhuriyet*, 6 Kasım 2008

Serdar Doğan anlatıyor

Oyun yazarı Serdar Doğan, kardeşi Serkan'ı yangında yitirmiş, kendisi morgtan son anda nabız atışı fark edilerek kurtarılmıştı. Serdar Doğan, Milliyet gazetesinden Devrim Sevimay'ın sorularını şöyle yanıtlamıştı:

- 2 Temmuz Cuma, uyandınız; nedir durum?

- Yine stantlarımızı açmaya medreseye gittik, fakat caddelerde kimse yok. Araba bile geçmiyor. Gecesi de öyleydi zaten. Sanki terk edilmiş bir kent... Ta ki öğleden sonra bir tekbir sesiyle yüzlerce cübbeli, sarıklı, şalvarlı ortaya çıkana kadar...

- Ondan önce, sabah saatlerinde bir olay oldu mu?

Oldu; birkaç sivil polis gelip bize "İnsanlar camide toplanıyor ve namazdan çok sizi konuşuyorlar. Eşyanızı toplayın, onlar gelmeden hemen ayrılın, yoksa biz engel olamayabiliriz" dediler. Yani, siz bilirsiniz başınıza gelenlerden sorumlu olmayız gibi bir tavırları vardı.

- Ne yaptınız?

Kasetleri, kitapları kaçarcasına topladık, arabalara koyduk, bize ayrılan lokantaya gittik. Oradan da kültür merkezindeki konsere geçeceğiz. Fakat daha biz lokantadayken 15-20 kişilik bir grup sloganlar atarak önümüzden geçti. Biz hemen çıkmaya yeltendik, fakat bizim yöneticilerden biri yolumuzu kesti. Saat 11.00'den itibaren kültür merkezinin taşlandığını, yolların tutulduğunu, otelin daha yakın olduğunu, hemen oraya geçmemiz gerektiğini söyledi.

- Otele sağ salim gidebildiniz mi peki?

Gittik, ama biz hâlâ bundan fazlasının olabileceğini düşünmüyoruz. Hatta hayranı olduğumuz sanatçılarla sohbet etmeye dalmış, dışarıdan yaklaşan sloganları bile duymuyoruz. Ta ki saat 14.00 sularında şangır diye bir ses gelene kadar. Bir baktık koca bir taşla girişteki büyük cam yerle bir olmuş.

- İşin ciddileştiği dönüm noktası o mudur?

Evet, o andan itibaren akşam 19.00'a kadar taşlamanın ardı arkası kesilmedi.

- İyi de tarla mı orası, caddenin ortasında o kadar taşın işi ne?

O bizimkilerin de dikkatini çekmiş ve hatta sormuşlar, otelin tam karşısında ne bu taşlar diye. "Kaldırım yenilemesi" denmiş. Ama biz kentin başka hiçbir yerinde kaldırım yenilemesi falan görmedik. Bir tek Madımak'ın karşısına yığılmıştı o taşlar.

- Çok enteresan tesadüfler değil mi?

Tabii, meğer bunların hepsi savaş alametiymiş, ama anlamadık. Hatta tam tersine "Üç beş çapulcunun işi, baksanıza duvardaki hiçbir afişimize dokunulmamış bile" diyorduk. Nasıl yanılmışız... Sonra görüntülerden izledik ki, tırnaklarıyla dişleriyle söküyorlar o afişleri, sonra da çığlıklarla yakıyorlar.

- Peki cam yerde; taşlar geliyor; siz ne yapmaya karar verdiniz?

Erdal Ayrancı; ilk kendine gelen oydu. 12 Eylül'de yatmış, çok işkence görmüş biri. O olmasaydı daha ilk anda gitmiştik. Erdal Abi hemen "Bütün sanatçılar, yaşlılar, çoluk çocuk, kadın kız yukarı çıkın; kalanlar bir yere ayrılmıyorsunuz, barikat kuracağız" dedi.

Otel beş katlı, biz girişteki lobideyiz. Hemen masaları ters çevirdik, sandalyeleri yığdık. Ayaklı küllüklerin çubuklarını çıkardık, güya kendimize savunma silahı yaptık, bekliyoruz.

Birazdan biri girmeye kalktı. Erdal Abi "Özellikle yüklenin, başkalarının gelmemesi için öyle yapmamız gerekiyor" dedi. İçimizde bir insana ilk kez vuranlar vardı, ama gerçekten de saldırganlar bir daha barikata doğrudan saldırmaya fazla cesaret edemediler.

- Dışarıdakileri görüyor musunuz?

Yok, ama köşelerde durmuş taş atıyorlardı. Polis tarafından uzaklaştırılıyor, ama sonra gelip yine atıyorlardı. O manzarayı görünce Erdal Abi bizimle şöyle bir konuşma yaptı: "Dışarıda ciddi bir durum var ve belli ki buradan çıkamayacağız, ama her ne olacaksa barikatta olup bitecek. Çünkü bizden bir iki kişi ölürse yukarıdakilere dokunmaz, iki kişiyi öldürdük, artık gidelim derler. O yüzden barikatı terk etmeyeceksiniz. Durmak istemeyen varsa anlayışla karşılarım, ama kalanlar bir daha yukarı çıkamaz."

- Bu hayati konuşmayı dinlerken Serkan da yanınızda mı?

Tabii, zaten hemen ben ona döndüm, "Haydi ağabeycim, sen yukarı çıkıyorsun" dedim. Direndi falan ama itiraz ettirmedim. Biz orada vedalaştık Serkan'la. Sarıldık, öpüştük. Ben dedim ki "İnmeyeceksin aşağıya. Burada ne olursa olsun, yukarıdan beni ne halde görürsen gör inmeyeceksin."

- İndi mi hiç?

Defalarca... İşi gücü beni kontrol etmek tabii, ama en sonunda "Yok artık" dedim, "Bir daha asla inmeyeceksin." Zaten o son görüşüm oldu. (Burada bir süre teybi kapatıyoruz.)

- Sonra, barikatta neler oldu?

Bir iki kere daha denediler, ama uzaklaştırdık. O sırada Erdal Abi bir şey fark etti, "Serdar bir yukarı çıkın bakın, bu taşlar en üst kata kadar geliyor, bunlar içeri molotofkokteyli falan da atabilirler. Bir de bakın nereden atıyorlar yukarıya..." Hemen çıktık.

- Yukarıdaki hava nasılmış; mesela Aziz Nesin nerede?

Görmedim, ama herhalde dördüncü kattaki odasındaydı. Diğerleri koridorlarda. Çünkü odalarda durmak imkânsız, felaket taş yağıyor. Baktık camdan, karşıki binaya çıkmışlar. Bir bankanın binasıydı galiba. Çığlık çığlığa bağırıyorlar... Volumleri o kadar yüksek ki...

- Neler söylüyorlar?

Resmen çığlık atıyorlar. Bir de "Cumhuriyet burada kuruldu burada yıkılacak", "Şeytan Aziz, şerefsiz vali", "Vali istifa", "Aziz Sivas sana mezar olacak"... Hele o tekbir sesi ve tekbirden sonraki onların coşkusu yok mu, inanılmazdı.

Sonra biz tekrar aşağı indik. Baktık Aziz hocanın koruması Komiser Mehmet'in telsizinden anonslar geliyor, "Camların önüne çıkmayın, tahrik oluyorlar" diye.

- Komiser Mehmet barikatta mı?

Tabii, çok iyi bir adamdı, bizi hiç yalnız bırakmadı. Erdal Abi gibi günün bir başka hayat kurtaran kahramanıydı. (Bu arada o Erdal Abi kurtarılamadı.)

- Kimseyi aramıyor musunuz otelden, SHP'yi, Ankara'yı falan...

SHP'de çaycısından Erdal İnönü'ye kadar herkesi aradık. Arif Sağ'ın elinde pek çok milletvekilinin numarası vardı. Hepsini arayıp, telefonu yukarı bağlıyorduk.

- Sonuç?

Sonuç sıfır. Erdal İnönü galiba Tekirdağ'da bir atom santralı açıyormuş, nasılsa yardım gelecekmiş, korkmaya gerek yokmuş falan. Aziz Hoca ahizeyi pencereden dışarı uzatmış, "Bak bu sesleri dinle" diye. Acaba o sesleri duyduktan sonra hiç başını yastığa rahat koyabildi mi, bilmiyorum. Bir başbakan yardımcısı nasıl sözünü geçiremez, Genelkurmayı bile kulağından tutup oraya getirme hakkı var, nasıl yapmaz anlamak mümkün değil.

- Gün boyunca askeri görmediniz mi peki?

Türkiye'nin en büyük üçüncü ordusu Sivas'ta, ama o gün ne hikmetse bir çatışmaya gönderilmişler. Öyle bir çatışmanın izine bugüne kadar hiç rastlayamadık. Kaldı ki hepsi mi gitti?

Haydi bizi geçtim, gerçekten geçtim, ama orası cumhuriyetin kurulduğu yer, Sivas Valisi'ne bir sürü hakaret ediliyor, Atatürk büstü kırılıyor ve bunların hemen karşısında garnizon var. Peki bu ülkenin bölünmez bütünlüğünün, laikliğinin olmazsa olmaz bekçisi illa ki orduysa, o gün neredeydi diye sormak gerekiyor.

- Polis?

3-5 sivil polis aynı göstericiler gibi yüzlerini otele dönerek duruyorlardı. Sonra zaten onlar da gitti ve saat 19.00'dan itibaren artık saldırganlar tamamen otelin önüne geldiler. Burun burunayız, nefeslerini duyuyoruz. Yangının başlamasına bir saat falan var. Birden bir rütbeli subay, yanında iki çevik kuvvetle otele girdi. Elektrikler kesik. Subay elinde çakmak, çakmağı çaka çaka lobide yürüyor.

"Komiser Mehmet kim?" dedi. Komiser kendini tanıttı. Subay, "Komiserim çıkalım" dedi. "Nasıl yani" dedi bizim Mehmet Komiser. "Çıkalım komiserim, ortalık fena karıştı, daha fena karışabilir" yanıtını verdi subay. Mehmet Komiser "Beraber girdik beraber çıkarız" dedi. "Hayır komiserim ben sizi almaya geldim." Komiser, "Ben çıkabiliyorsam buradaki herkes çıkabilir tek başıma çıkmayı reddediyorum" dedi.

Sonra bizim Ertan vardı, o "Peki biz nasıl çıkacağız" diye sordu. Subay döndü, sizden özür diliyorum, ama aynen şu ifadeyi kullandı "Nasıl girdiyseniz öyle çıkın o... çocukları." Sonra komisere çok sert bir biçimde "Çıkalım diyorum size" dedi. Bir daha ret yanıtını alınca da "Ne halin varsa gör" deyip gitti. Biz o andan sonra dedik ki "Bitti bu iş, birazdan ölüyoruz." Zaten biz bunu derken 10 binin üzerinde saldırgan otelin etrafını sarmıştı bile.

- 10 bin miydi?

Telsizden geçen anonslarda öyleydi. 10 binin üzerinde adam var, engelleyemiyoruz, diyorlardı. Hepsini biz göremiyorduk, ama önce Arif Sağ'la Ali Çağan'm arabalarını ters çevirdiler. Küçük çocuklar ellerinde bidonla benzin getirdi, ağabeyleri alıp onları arabanın üstüne döktüler ve iki arabayı ateşe verdiler. Duman otele çok direkt gelmeye başladı. Hemen komiser Mehmet itfaiye çağırdı telsizden. Ama itfaiyenin önüne yatmışlar, gelemiyormuş araç. Artık komiserin anonslarına da yanıt gelmiyordu.

Tam o esnada birkaç saldırganın asma kattaki kahvaltı salonuna

girmiş olduğunu fark ettik. Lobinin bir üstü. Girmişler, bir yandan ellerine ne geçerse kırıp döküyor bir yandan da hayvanca uluyorlar. Erdal Abi, "Bunlar burada yangın da çıkarırlar" demeye kalmadan bir baktık kahvaltı salonunun perdeleri tutuştu.

- İlk ne yaptınız?

Çarşafları ıslatıp maske yapsak 5-6 saat daha dayanabilirmişiz, ama kimse düşünemedi. Koşarak üst katlara çıkmaya başladık. Yerler halı kaplama, her yer yatak yorgan, yangın anında bir alev topu olup yukarı sıçradı. O kadar ısındı ki otel, duvara değemiyorsunuz bile.

- Serkan nerede o sırada?

Serkan'm sesini duyuyorum, sürekli benim adımı sesleniyor, fakat hem elektrikler kesik hem de dumandan göz gözü görmüyor. Bir yandan alevler saçlarınızı yalayıp geçiyor. Ben koşuyorum, ama bir an beynimin ciğerlerimin falan burnumdan, ağzımdan aktığını hissettim. Baktım ağzım köpük köpük. Ve her tarafım korkunç sızlıyor.

- Kaçıncı kattasınız artık?

Onu kestiremiyorum, ama ben hep Serkan'ı bulmaya çalışıyorum. "Serkan" diye bağırıyorum, o da bana "Ağabey" diyor. Çok yakından geliyor sesi. Hiç değilse elini tutayım, yan yana olalım, yani tek düşüncem o artık, tamam öleceğiz belli bir şey ama, bizi hiç olmazsa o halde bulsunlar diyorum.

Bir aşağı bir yukarı bütün odalara girip çıkıyorum. Bu hafta 16'ncı yılı olacak, ama hâlâ aklımdan gitmiyor o çığlıklar. "Kurtarın, yanıyoruz" diye bağıranlar, annesini çağıranlar, "Baba" diye ağlayanlar, herkes birbirine çarparak kaçmaya çalışıyor. Ben ise hâlâ Serkan'ı arıyorum, ama bulamıyorum.

- Kaçıncı kattaymış?

Onu hiçbir zaman öğrenemedim. Fakat bana hep yukarıda gibi geliyordu. Hep onun sesine doğru koşuyordum. Sonra zaten birden sesi kesildi. "Serkan" dedim, "Ağabey" demedi. Nefesimin beni taşıdığı son yere kadar "Serkan" dedim, ama ses gelmedi ya da ben duyamadım, bilmiyorum, ama "Abi"yi duymuyordum artık.

Tam o sırada bir şeyin yukarıdan üzerime düşüyor olduğunu gördüm. Bir cam eriyiği geldi bacağıma yapıştı. Bir anlık çok bü-

yük bir acı verdi, ama hemen bitti. Artık hiçbir şey hissetmiyor, hiçbir şey duymuyordum. Ben artık orada değildim.

...

- 2 Temmuz'dan hatırladığınız en son kare bacağınıza yapışan erimiş camdı; sonra ne oluyor?

Sonra ben, kardeşim Serkan ve Hasret Gültekin karga tulumba üst üste konup, morga atılmışız.

- Siz mi?

Tabii ben de... Nefes yok, nabız yok, ağzımdan köpükler gelmiş, kaslar gitmiş, her yerim yanık, ölmüş gibi duruyorum.

- Serkan?

Çok yanığı yokmuş Serkan'ın, o asıl karbondioksit zehirlenmesinden...

- Anne-baba; onlar nasıl duymuş peki?

Televizyonda alt yazıdan... Benim, kardeşimin, bir de uzaktan bir akrabamızın adını okur okumaz hemen hazırlanıp üç tabutla yola çıkıyorlar. Sabahın ilk ışıklarında da kaza yapıyorlar. O ruh haliyle bir tarlaya uçmuşlar. Allah'tan tarla...

Ama asıl vahimi sonra yaşanıyor. Katilleri serbest bırakanlar sabah sıkıyönetim ilan edip cenazeyi almaya gelenleri kente sokmuyor. O acılı insanlar ancak uzun süren kimlik tespitlerinden sonra girebiliyorlar. Her şeyi atlatıp sonunda morgun kapısına kadar geliyor babam. Ama artık gücü bitmiş, içeri giremiyor. Orada yığılıyor.

- Kim teşhis ediyor sizi?

İş dayıma düşüyor. Yanında da bir doktor. Ettiği yemine saygılı bir doktor olmalı ki cenazeyi son bir nabız kontrolüyle teslim etmek istiyor dayıma. Serkan'a bakıyor, nabız yok. Bana bakıyor, yok. Ama bana bir daha bakıyor, çok zayıf da olsa bir şey hissediyor. Birkaç kere daha kontrol ediyor, kalp atışlarımı dinliyor, sonunda diyor ki "Bu çocuk yaşıyor, çok zayıf da olsa nabzı atıyor." Tabii dayım hemen babamın yanına koşuyor. Enişte diyor, Serkan'ı kaybettik, ama Serdar yaşıyor.

- Ne yapıyor baba?

Daha sonra bizim davanın avukatlarından da olan dayımın o sahne için ifadesi şudur: "Kim ne anlatırsa anlatsın, isterse ciltlerce

kitap yazılsın, oğullarından birinin yaşadığını öğrenen o babanın attığı çığlığı, yüzünün bir tarafı salya sümük ağlarken, bir tarafının nasıl kahkaha attığını kimse tarif edemez. İşte Sivas oydu."

- O sırada hemen müdahale edildi herhalde size?..

Şehrin elektriği, 2 Temmuz akşamından beri kesik olduğundan morgun soğutucusu çalışmıyormuş. Zor da olsa bir oksijen tüpü buluyorlar ve beni hemen hasta katına alıyorlar. Ama aslında o sırada morgda olmak hasta katından olmaktan daha güvenli. Çünkü saldırganlar bu sefer de yaralıların odalarını basıyor. Hastaların odaları değiştiriliyor, kapıya dolap falan konuyor ki açmasınlar diye.

- Sizinkiler ne yapıyor?

İki gün sonra beni hastaneden çıkarıp GATA'ya getiriyorlar. Tabii ben hâlâ her şeyden habersizim. İlk kendime geldiğim ana kadar 16 gün geçmiş. Aslında çoğu zaman konuşulanları duyuyordum, ama konuşamıyordum, gözümü açamıyordum. Beyin o kadar oksijensiz kalmış ki komutlar gitmiyor. Tek yaptığım bağırmak.

Hatta hiç unutmuyorum, Yanık servisinin bölüm başkanı ayakucumda duruyordu, doktora "Murat şu çocuğa bir şey yap, ben bu çığlıklara dayanamıyorum artık, bu ağrıları durdurun, bir şey yapın" dedi. Murat doktor da "Hocam her şeyi yaptık, beklemekten başka çare yok" yanıtı verdi.

- Bacağınız dışında başka yerde yanık var mı?

Sırtım, kollarım, özellikle dirseklerim ve ellerim... Kaçış sırasında alevlerin deydiği, sıcak duvarlara çarptığım her yer. Olduğu gibi derim kavrulmuş ve oralardan kirli kanı akıtmak için o ölü derinin bildiğiniz jiletle kazınması gerekiyor. Tabii korkunç bir acı, çünkü resmen derinizi yüzüyorlardı. Fakat özellikle biri bu işlemi yaptığında canım çok daha fazla yanıyordu. Yoğun bakıma girebilenlerden biriydi ve bir keresinde onun yanındakilere "Yaşıyor mu len bu hâlâ" dediğini duydum. Kendime geldikten sonra izini sürdük, ama bulamadık o kişiyi.

- Peki, bu sesinizin kısıklığı, yavaşlığı o da mı Madımak hatırası?

Zehirlenme sırasında ses tellerim zarar görmüş, ama biraz da beyinle ilgili bir şey. Bazen iletimde bozukluk oluyor ve düşündüğümü ağzımdan çıkaramıyorum. Bazen okumakta da geç kalıyorum.

- Üzerinizde bıraktığı başka bir hatıra?

Hâlâ sıcak bir şey tutamam. Ne zaman çay taşısam dökerim. Sıcağı hissettiğim an titrememe artıyor. Mesela ben sigara içerken bile çakmaktan çıkan alev, sigaradan gelen duman hep bana eziyet gibi gelir.

- Serkan'ı ilk ne zaman duydunuz?

Kendime geldiğimde Sivas'ı hiç hatırlamıyordum. Sürekli ziyarete gelenler oluyor, ama Serkan yok, onu soruyordum, "Siz trafik kazası geçirdiniz, Serkan da başka hastanede" diyorlardı. Üzerinden iki hafta daha geçtikten sonra bir gün bir doktor söyledi, "Serkan öldü" diye. Abim vardı yanımda, hemen ona sordum, "Doğru mu?", Abim hepsini anlattı. Ölenleri teker teker saydı. İlk duygum bir daha anne babamın yüzüne bakamayacağım oldu. Serkan bana emanetti ve ben onu koruyamamıştım. Tabii annemler hemen gelip beni öptüler, teselli ettiler, ama çok uzun bir süre bunu atamadım. Belki de hâlâ..

- Psikolojik bir destek aldınız mı?

Altı ay tedavi gördüm. Bir gün psikoloğum bana "Kusura bakma ama bazen çektiğin acının dozunu bilerek senin artırdığını düşünüyorum" dedi. "Çünkü acı önce çıkar, sonra yatay bir seyir izler, ardından inişe geçer. Ama sende hep çıkıyor, yataya dahi dönmüyor. Bu kuramda da böyle değil, kitaplarda da böyle yazmaz" dedi. Ben de sanırım otelden sağ çıkan herkesin vereceği yanıtını aynısını verdim doktora: "2 Temmuz gibi bir gün dünyanın hiçbir kitabında, hiçbir kuramcısının yaşamadıysa yazabileceği bir şey değildir."

- Sivas'ta ölenlerin sayısının 37 denmesi sinirinizi bozuyor mu?

Hem de çok. Özellikle o iki katilin otelde öldürülenlerle anılması anlaşılır bir şey değil. Otel yandıktan sonra bile hâlâ saldırmaya devam eden ve askerin açtığı ateşle ölen iki kişinin yitirdiğimiz değerlerle anılması bizi çok incitiyor. Ben o iki katili asla hiçbir zaman kardeşlerimle anmayacağım.

- Diğer iki otel görevlisi için?

Ben orada ölen iki otel görevlisi çocuğu bizimle aynı kaderi paylaşmış, yazık olmuş iki genç insan olarak görüyorum. Ama onları da kardeşlerimle beraber anmayacağım. Biz orada taşlanırken o

iki görevli patronlarına iletmek üzere neye zarar verdiğimizin notunu tutuyordu. İkisine de kaç kez söyledim çıkın, size bir şey yapmazlar diye. Ama onlar inatla patronlarının malını korumaya devam ettiler. Bize ne olduğu ise umurlarında bile değildi.

- Madem orası otel olarak duruyor, madem dönerci yapmışlar altını, Aleviler neden bugüne kadar Madımak'ı satın alıp kapatmadı?

Alınmaması çok da hayırlı bir şey oldu. Çünkü biz alsaydık saldırılardan koruyamazdık ve orayı her gün yeniden tadilat ettirmek zorunda kalırdık. Aynı Ruhi Su'nun mezarı gibi olurdu, sürekli yıkılırdı. Bunu yapması ve sonra da koruması gereken devlet.

- Orası ne yapılırsa sizin acınızı biraz olsun dindirir?

Kitapçı olsun diyorlar; bu nasıl bir rahatlıksa orada koruyamadığın adamların kitaplarını satacaksın. Çiçekçi olsun diyorlar; Koray 12 yaşında çiçek gibi çocuktu. Sen öylesi çiçek gibi insanları, kızları, o yaştaki çocukları katledeceksin, sonra dalga geçer gibi çiçekçi dükkanı açacaksın. Bunların hiçbir samimi değil. Oranın olması gereken tek bir yer var; utanç müzesi. İçine bir şey koymalarına bile gerek yok. Sadece önünden geçenler "Burada böyle bir şey olmuştu" diye hatırlasın yeter.

- Ancak otel sahibi kolay satacağa benzemiyor galiba?

Şükrü Erbaşın dediği çok güzel bir dize var; başkasının ateşiyle kendini ısıtana lanet olsun... "Artan marka değeri" olduğu için en son sekiz milyon Euro istiyormuş. Bu söylediği fiyatla Sivas'ın yarısı alınabilir.

- Peki sizce devletin sekiz milyon Euro'su yok mudur?

Zaten Alevi açılımı, çalıştayı osu busu yerine bir bunu yapsalar samimi olup olmadıklarını asıl o zaman kanıtlamış olurlar. Ama çok da bir şey beklememek lazım. Sonuçta Temel Karamollaoğlu, Şevket Kazan'la birlikte siyaset yapmış insanlar. İstedikleri kadar gömlek değiştirsinler. O zihniyet kemiklerine kadar işlemiş bir kere.

- Yalnız AKP yedi yıldır var; onun öncesindeki dokuz yıl için ne diyeceksiniz?

Biz zaten bir tek Ecevit'in iktidarda olduğu dönemden umutluyduk, ama hele de onun zamanında Madımak'm müze olmaması

bize çok daha acı verdi.

- Otel sahibi öyle, siyasiler böyle; ama bir de geçen yıla kadar o otelin lokantasına gidenleri sormak gerekiyor: İnsan etinin yakıldığı bir yerde yine etin yakılmak suretiyle yapıldığı döner yemeğe gidilmesi size nasıl geliyor?

Oraya zevkle gidildiğini düşünüyoruz biz. Çünkü orası bazıları için kutsal bir yer. Bizim dostlarımızın gülüşlerinin ve kokularının hâlâ olduğu yerde onlar et yiyebiliyor olmanın keyfini yaşadılar ve bunu da inadına yaşadılar. Hiç bilinçsiz bir durum değildi o. Bizi acıtmak içindi.

- Bilmeden gidenler olmuş olamaz mı?

Olabilir, bilmeden yoldan geçerken gelen insanlar da vardır, ama kaçının öğrendikten sonra boğazı düğümlenip çıktığından emin değilim. Belki olmuştur, ama genel hava orada sanki hiçbir şey yaşanmamış gibi.

- Vatandaş unuttu mu sizce 2 Temmuz'u?

Öyle görünüyor. Mesela bu Perşembe günü Ankara'da bir markanın büyük bir şenlik organizasyonu düzenleniyor. Oysa 2 Temmuz bu milletin ortak bir acımız olmalı, sadece Alevilerin değil, ama o duyarlılık gösterilmiyor.

Gerçi Fenerbahçe'nin 100'üncü yıl kutlaması da 2 Temmuz'da yapılacaktı. Biz bir mektup gönderdik, özür dileyerek hemen iptal ettiler. Böyle örnekler de var tabii...

- AKP'nin Alevi milletvekili Reha Çamuroğlu ise, "Ben müzeler, kırım anıtları sevmem. Uluslaşma sürecinin hatırlamalar kadar bazen de unutmalarla gerçekleşebileceğine inanıyorum" demişti.

Ben ise unutmamak için yanık izlerime deri nakli yaptırmıyorum. İnsan yapısıdır, unuturum, duyarsızlaşırım diye...

- Devlet Serkan için ne kadar tazminat verdi, Serdar için ne kadar?

İkisini de almadığımız için bunu ben bilemeyeceğim. Çok büyük bir küfürdü o bizim için. Oğlunuzun birinin ölmesine, diğerinin yanmasına göz yumduk, kusura bakmayın, alın bu parayı, unutun. O yüzden öyle bir paranın miktarını bile sormadık, bilmiyoruz. Galiba bir hesaba yatırılmış, oradan bizim dernek için kullanılmış,

ama biz evimize sokmadık o parayı.

- Geçen yıl Arif Sağ'a "Madımak'a gidip orada söyleşi yapalım mı" demiştik; "Ben Sivas'ın önünden bile geçemiyorum" yanıtını vermişti. Siz 16 yıldır hiç gittiniz mi Madımak'a?

Umarım bütün gücümü toplayarak bu 2 Temmuz'da gitmeyi planlıyorum, ama bugüne kadar ben de Sivas'ın önünden dahi geçemedim. Nörolojideki doktorlarım da oraya gitmeyi biyolojik olarak kaldıramayacağımı, aşırı stresten inme gelebileceğini, tekrar konuşamamaya başlayabileceğimi söylemişlerdi. Ama umarım bunu bu yıl aşarım.

- Siz daha Sivas'a gitmeden gelen tehdit telefonları varmış, peki hiç "Gitmesek, başımıza bir şey gelir" demediniz mi?

Demedik, çünkü şunlara güveniyorduk: Birincisi, bir şey olacaksa bile en fazla kolumuzu bacağımızı kırarlardı, ama yakacaklarını aklımızın ucundan dahi geçiremezdik. İkincisi, orası Sivas'tı. Cumhuriyet'in kurulduğu, bütün devrim kararlarının alındığı yer. Üçüncüsü, etkinlik Valiliğin ev sahipliğinde yapılıyordu. Yani arkamızda devlet vardı. Dördüncüsü, yanımızda ünlü isimler olacaktı, onlara herhalde kimse bir şey yapmazdı. Beşincisi de dönemin Kültür Bakanı Fikri Sağlar 2 Temmuz günü heykelin açılışını yapmak için geleceğini defalarca söylemişti. Onun orada olması bizim de garantimizdi. Bizi oraya götüren de biraz onun verdiği cesaretti.

- Sağlar'ın o gün oraya gelmekten son anda vazgeçmesine ilişkin kuşku uyandıran açıklamalar yapıldı; siz ne düşünüyorsunuz?

Biz gelmemesini bir şekilde anlamaya çalıştık. Ama Sivas sonrası hiç konuşmuyor olmasının ne anlama geldiğini hâlâ çözemedik. Susurluk Komisyonu'nda yer aldı, dosyalar hazırladı, binlerce kez Susurluk paneli verdi, yetmedi dizisini yaptı, ama ne hikmetse Sivas hakkında 16 yıl boyunca tek kelam etmedi.

- Sizce Alevisiniz diye mi orada yakılmaya kalkıldınız, Aziz Nesin yüzünden mi, neden?

Aziz Nesin işin bahanesiydi. Alevi olmak da tek başına açıklamıyor. Asıl kavramsal olarak biz "öteki" olduğumuz için o günü yaşadık.

- Yani o günden çıkardığınız siyasi ders nedir?

Biz Madımak'ta siyasallaştırılmış İslam'ın istediği zaman neler yapabileceğini, kimleri yedeğine alabileceğini gördük. İkincisi Alevilerin hiçbir zaman devlete güvenmemesi gerektiğini. Olan hep bize olmuştur ve bu böyledir. Üçüncüsü de en azından 2 Temmuz 1993 günü Türkiye aslında şeriatla yönetiliyordu. Çünkü sizin sekiz saat recîm edilmeniz ve güvenlik güçlerinizin bunu seyretmesi ancak şeriatta olabilecek bir şey.

- Bu ay tamamlanması beklenen üçüncü iddianamede Sivas'la derin organizasyonların arasındaki bağlantıların masaya yatırılması bekleniyor; sizce Sivas'ta Ergenekon var mıydı?

Maraş'ta ne vardıysa Sivas'ta da o vardı. Ben bunların üç tane çapulcunun işi olduğuna asla inanmam. Sivas derin bir organizasyondu.

- Peki arkasındaki niyet?

Eğer bu niyet bir Alevi-Sünni çatışması çıkarmak idiyse bu çok salakça. Biz Kerbela'dan beri katlediliyoruz, ama hiç karşılık vermemişiz, bunu hâlâ anlamıyorlar mı?

- Bir de şuradan bakalım; velev ki Ergenekon, bu sizin için o gün size saldıranların kökten dinciler olduğu bilgisini değiştirir mi?

Böyle bir şey olabilir mi? O zaman o aşırı dincilerin topyekûn geri zekalı filan olduklarını düşünmek gerekiyor. Biri onlara balkondan atlayacaksınız sürü halinde dese, yapacaklar mı? Siz gazete ve dergilerinizde "Şanlı Sivas kıyımımız" derken herhalde bunu da Ergenekon yazdırmadı size... Aralarında üç beş tane ajan olabilir, ama bu oradaki recim vakasının sosyolojik boyutlarını yok etmez.

Üstelik inatla devam ediyorlar. Kırmızı bültenle aranan sanık Sivas'ta ehliyet alıyor, nikâh kıyıyor. Bir tanesi İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde gişe memuru çıkıyor. Kim bilir kaç belediyede daha kaçı çalışıyordur. Peki biz bunları unutur muyuz sanıyorlar?

"2 Temmuz günü olaylar sürerken -saat kaçtı hatırlamıyorum- 15 kişilik bir asker grubunun otelin önüne geldiğini gördük. Birden hepimize bir umut geldi. Öyle sevindik ki anlatamam, birbirimize sarıldık, kurtulduk, geldiler dedik. Ama çok geçmedi birden saldırganların sloganları değişti, 'Asker Bosna'ya', 'En büyük asker bizim asker', 'Bosna'daki Müslüman kardeşlerimizi kurtarın'. Sonra içlerinden birileri askerin yanına gelip bir şeyler konuştu. Konuşma

bittikten sonra asker hızlı bir şekilde geri çekildi. Biz daha kuvvetli gelirler diye düşündük, ama işte öyle olmadı, bir daha gelmediler."

"Otelden BBP'ye giden havalandırma boşluğunu önceden keşfedebilsek ya da ne halde olduğumuzu gören BBP'liler 'Arkadaşlar çatıyı zorlamayın, gelin buradan kurtulabilirsiniz' deseler yangın çıktığında dahi kimsenin burnu kanamadan kurtulabilirdik. Ama tam tersine bizimkiler keşfettiği halde almamak için uzun süre direnmişler. En sonunda Aziz Nesin'in koruması komiser Mehmet kimliğini gösterip silah çekmiş de öyle girebilmişler. O yüzden BBP'nin oradaki tavrı çok önemlidir, ama ne hikmetse onların hiçbiri yargılanmadı. Kimse onlara siz ne biçim adamsınız demedi."

"Sonradan öğrendim ki, taşlar odanın içine yağıyor ve cam kırılmış vaziyetteyken Aziz Nesin, Lütfü Kaleli'ye 'Lütfü beni yatağıma yatır. Sen benden genç bir insansın, daha çok dayanırsın, ama ölümümle bunları sevindirmeyeyim. Kötü bir halde, kıvranırken beni bulmasınlar. Yatağımda bulsunlar hiç olmazsa' demiş ve uzanmış. O sırada fark ediyorlar ki itfaiye merdiveni gelmiş, Aziz hocayla Lütfü hocayı alacaklar. Ama tabii oradaki alçaklar Aziz hocayı merdivenden atıyor, düştüğü yerde dövmeye çalışıyorlar. Allah'tan hemen yetişen bir polis aracına alınıp götürülerek kurtarılmış Aziz Hoca. Zaten söylenene göre dönemin Genelkurmay Başkanı Orgeneral Doğan Güreş Vali Ahmet Karabilgin'i arayıp emir vermiş; Ne yap ne et gerekirse sen öl, ama Aziz Nesin'i sağ istiyorum, demiş."[79]

Katliam sanığına emekli maaşı

Ana davadan, dosyaları ayrılan 7 firari sanığın yargılandığı davada, mahkemeye dilekçe veren müdahil avukatı Şenal Sarıhan, firari sanık eski Sivas Belediye Meclisi Üyesi Erçakmak'ın Fransa'da ikamet ettiğini ve SSK'dan Mayıs 1998'e kadar emekli aylığı aldığını öne sürdü.

Dilekçede, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 19 Eylül 2007'de, bir nüfus müdürlüğüne firari sanık Cafer Erçakmak'ın Fransa'da ikamet ettiğinin bildirildiği, Erçakmak'ın nüfus kayıt örneğinde de ikamet adresi olarak Fransa'nın gösterildiği ifade edildi.

---

[79] Devrim Sevimay, *Milliyet*, 29-30 Haziran 2009

Araştırma sonucunda Fransa ve Almanya'nın Erçakmak'a vize vermediğinin öğrenildiği belirtilen dilekçede, Erçakmak'ın yeşil pasaport ile ya da yasa dışı yollardan yurt dışına çıkma olasılığına işaret edildi.

Erçakmak'ın, 26 Mayıs 1998'e kadar SSK'dan emekli aylığı aldığının öğrenildiği kaydedilen dilekçede, Türkiye'nin Paris Büyükelçiliği ve Fransa Yabancılar Dairesinden, Erçakmak'ın Fransa'da ikamet edip etmediğinin, ikamet ediyorsa adresinin ve TÜİK'in Fransa'da ikamet ettiği bilgisini nasıl edindiğinin sorulması talep edildi.

İçişleri Bakanlığından, sanığın yurt dışına giriş-çıkış kayıtları ile bulunduğu ülkelerin sorulması istenen dilekçede, Erçakmak'a ödenen emekli aylığının 26 Mayıs 1998'de neden kesildiği, bu tarihten önceki ödemelerin nereden yapıldığı ve aylığı kimin tahsil ettiğinin sorulması talepleri de yer aldı.

Cumhuriyet Savcısı Mustafa Bilgili, Erçakmak hakkındaki yakalama kararının infazının ve Sivas olaylarına ilişkin Yargıtay'daki ana dava dosyasının beklenilmesini, sanığın yurt dışında bulunduğu iddialarının araştırılmasını talep etti.[80]

İade skandalı

Bunun üzerine mahkeme, İçişleri Bakanlığı, TÜİK, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) ve Ziraat Bankası'na müzekkere yazarak, iddiaları sordu. TÜİK'in gönderdiği cevapta, Sarıhan'ın bildirdiği 19 Eylül 2007 tarihli yazıya ulaşılamadığı kaydedilirken şöyle denildi: "Söz konusu yazının bir suretinin gönderilmesi halinde daha teferruatlı araştırma yapılması mümkün olmakla birlikte, kurum kayıtlarının incelenmesinden, Erçakmak'ın Fransa'da ikamet ettiğine ilişkin kaydın, Emniyet Genel Müdürlüğü'nden alınan kayıttan tespit edildiği görülmüştür."

Cevapta, Nüfus Hizmetleri Kanunu'na göre, yurtdışında yaşayan vatandaşlarla ilgili bilgilerin Dışişleri Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü'nün kayıtlarından alındığı, yurtdışındaki vatandaşlarla ilgili TÜİK'in herhangi bir alan uygulamasının olmadığı da belirtildi.

İçişleri Bakanlığı ise Erçakmak'ın 1 Ocak 1992-9 Haziran 2009 arasında, bilgisayar bağlantısı bulunan hudut kapılarından giriş-çıkış

[80] *Hürriyet*, 1 Eylül 2009

kaydının bulunmadığını bildirdi.

SGK'dan gönderilen cevapta, Erçakmak'a yaşlılık aylığı ödemesinin, aylığın tahsil edilmemesi nedeniyle 26 Mayıs 1998'de durdurulduğu, o tarihten beri Erçakmak'a ödeme yapılmadığı ifade edildi.

Ziraat Bankası'nın cevabında da Erçakmak'ın 1998'de, Sanayi Çarşısı Sivas Şubesi'ndeki hesabına ocak-mayıs aylarına ait aylık tutarlarının aktarıldığı bilgisi yer aldı.

Adalet Bakanlığı Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü 1 Eylül 2009'da Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na Erçakmak ile ilgili bir yazı gönderdi. Erçakmak'ın 'Kırmızı Bülten' ile arattırıldığı belirtilen yazıda, basında Erçakmak'ın Fransa'da bulunduğu ve bu bağlamda nüfus kayıt örneğinde de ikamet adresinin Fransa olarak gösterildiği hatırlatıldı. Yazıyla, Erçakmak hakkındaki kovuşturmanın safha ve sonucu ile halen aranıp aranmadığı konusunda bilgi verilmesi istendi.[81]

Emniyetin Erçakmak'ın Fransa'da olduğunu bilmesine rağmen iadesi için durumu neden mahkemeye veya Adalet Bakanlığı'na bildirmediği açıklık kazanmadı.

Bu arada dava dosyasındaki bilgilere göre, Erçakmak hakkında çıkartılan kırmızı bültende yanlış bir suç yazıldığı ve bunun yakalanması durumunda Türkiye'ye iadesini güçleştirdiği ortaya çıktı. 1995'te ve 2005'te çıkarılan kırmızı bültenlerde Erçakmak'm "Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlardan" değil, cezası 5 yıldan az olduğu için iade kapsamına girmeyen suçlar arasında olan "Terörle Mücadele Kanunu'na muhalefet" suçundan arandığı belirlendi. Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi, bu vahim hatayı 14 yıl sonra fark ederek 28 Eylül 2009 tarihinde düzeltti. Hata düzeltilmeseydi, Erçakmak yakalanmış olsaydı bile Türkiye'ye iadesi mümkün olmayacaktı.[82]

Madımak kamulaştırıldı

Devlet Bakanı Faruk Çelik, 17 Haziran 2010 günü, Sivas katliamının yaşandığı Madımak Oteli'nin kamulaştırıldığını açıkladı. Cemevlerinin hukuki statüsü ile ilgili oluşturulan komisyonun ilk

[81] *Radikal*, 27 Kasım 2009
[82] *Akşam*, 27 Aralık 2009

toplantısında konuşan Çelik, kamulaştırma bedelinin 4.5 milyon TL olduğunu belirtti. Çelik, taleplerin hayata geçirilmesi konusundaki çalışmaların da hızla ilerlediğini ifade ederek, "Madımak'ın kamulaştırılmasına karar verilmişti. Madımak Oteli'nin kamulaştırma bedeli, bugün itibarıyla özel idare hesabına aktarıldı" diye konuştu.[83]

Madımak müze olana dek...

Katliamın 17. yılında, Alevi örgütleri, Alevi Bektaşi Federasyonu (ABF), Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu, Pir Sultan Abdal Kültür Derneği Genel Merkezi, Alevi Kültür Dernekleri Genel Merkezi ve Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı Genel Merkezinden yapılan ortak açıklamada Madımak Oteli müze olana kadar Sivas'taki etkinliklerin süreceği belirtildi. Açıklamada, Sivas katliamının "devletin ve güvenlik güçlerinin gözetiminde" yaşandığına dikkat çekildi. Katliamın sadece Alevilerin sorunu olmadığı vurgulanırken, Türkiye'nin bu utançtan temizlenmesi için "Madımak Oteli'nin müzeye dönüştürülmesi, katliamın karanlıkta kalmış gerçek faillerinin bulunması ve Alevilerden özür dilenmesi" istemleri bir kez daha yinelendi. Açıklamada, şu ifadelere yer verildi:

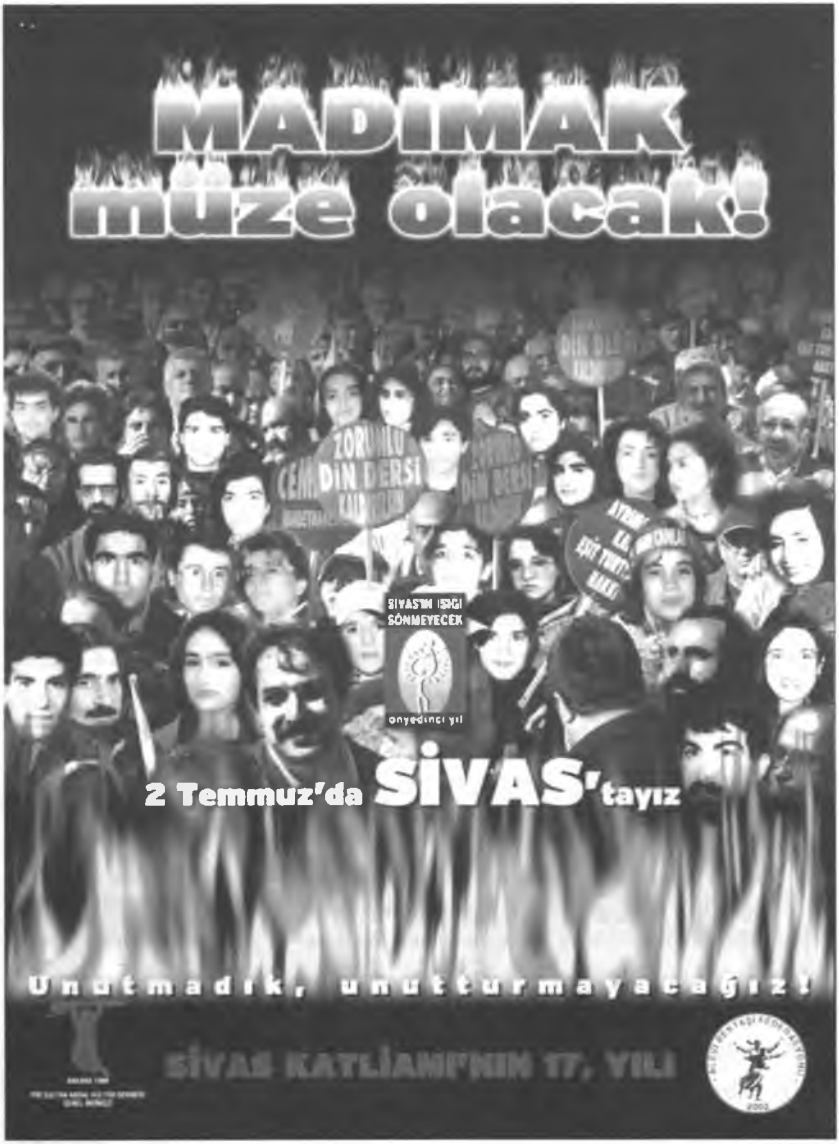
> "Vereceğiniz desteğin, farklı kültürlerin ve inançların bir arada yaşayabileceği bir Türkiye özleminin gerçekleşmesine katkı sunacağını, Madımak katliamını unutturmak isteyen çevrelere etkili bir cevap olacağına inanıyoruz."

"Zamanaşımı kalksın"

Ana davadan, dosyaları ayrılan 7 firari sanığın yargılandığı davanın görülmesine, 5 Ekim 2010 günü Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi.

Duruşmaya sanıklardan İhsan Çakmak'ın avukatı Gökhan Öztürk ile müdahil avukatları Şenal Sarıhan, Mehdi Bektaş, Süleyman Ateş ve Fevzi Gümüş katıldı. Mahkeme Başkanı Hasan Şatır, "Fransa'da bulunduğu" öne sürülen, Sivas'ta 37 kişinin öldürülmesi davasının "Kırmızı Bülten" ile aranan sanığı, eski Sivas Belediye Meclisi üyesi Cafer Erçakmak hakkındaki yokluğunda tutuklama müzekkeresinin infaz edilemediğini açıkladı. Müdahil avukatlarından Sarıhan, Erçak-

[83] *Cumhuriyet*, 18 Haziran 2010

mak'ın yakalanması için yeniden detaylı bir müzekkere yazılmasını, diğer sanıklar yönünden de dosyanın ayrılmasını istedi.

Cumhuriyet Savcısı Hakan Yüksel, Erçakmak hakkındaki yokluğunda tutuklama müzekkeresinin infazının beklenilmesini talep etti. Mahkeme heyeti, delil durumu ve dosya kapsamı ile atılı suçun vasıf ve mahiyetini dikkate alarak, Erçakmak hakkındaki yokluğunda tutukluluk kararının devamını kararlaştırdı. Erçakmak hakkında, yokluğunda tutuklama müzekkeresinin infazı için daha önce yazılan müzekke-

renin akıbetinin sorulmasını da kararlaştıran heyet, diğer sanıklar yönünden dosyanın ayrılması talebinin ise gelecek celse değerlendirilmesine karar vererek, duruşmayı 22 Şubat 2011'e erteledi.

Duruşmayı, yakınlarını siyasi cinayetlerde kaybedenlerin oluşturduğu Toplumsal Bellek Platformu üyeleri de izledi. Platform adına hazırlanan basın açıklamasını, Uğur Mumcu'nun kızı Özge Mumcu okudu. Sivas'ta 33 insanın katledilmesine ilişkin olarak bugüne kadar yalnızca 160 sanığın yargılandığını, tutuklanan sanıklar dışındakilerin yakalanması yolunda çaba harcanmadığını kaydeden Mumcu, Toplumsal Bellek Platformu'nun 11 Şubat 2010'da TBMM'de çeşitli yetkililerle görüştüğü, görüşmelerde siyasi cinayetlere ilişkin geniş yetkili araştırma komisyonu kurulmasını ve siyasi cinayetlerde zamanaşımının ortadan kaldırılmasını talep ettiklerini, ancak bunun reddedildiğini söyledi.[84]

Basın Açıklamasının tam metni şöyle:

> Tarih: 2 Temmuz 1993 Gün: Cuma. Yer: Sivas. Polis tutanağına göre, 15.000 kişilik köktendinci güruh, "Cumhuriyet Sivas'ta kuruldu, Sivas'ta yıkılacak", "Laiklere Ölüm", "Yaşasın Şeriat" sloganlarını, insanoğlunun tarihin yazgısını değiştiren ateşi, büyük bir toplu katliamda kulandılar. Olayların sonucunda, Sivas'ta üç yüz yıl önce öldürülen ozan Pir Sultan Abdal şenliklerine katılan ve Madımak Otelinde konaklayan, aralarında şair, yazar, müzisyen, karikatürcülerin bulunduğu otuz üç insan can verdi.
>
> Sivas dışından gelen ve örgütlü bir biçimde eylem için orada bulunan kişi ve grupların kaçmalarına izin verildiği için bugüne kadar yalnızca 160 sanık yargı önüne çıkartılabildi. Tutuklanan sanıklar dışında eylemcilerin yakalanması yolunda hiçbir çaba harcanmadı. Bununla birlikte katliamı engellemeyen ve araştırmayan güvenlik güçleri, jandarma, vali, diğer idari birimler hakkında bir ihmal soruşturması bile açılmadı. Tutuklanan sanıkların yargılanmaları sürecindeki yaşananlar, sanıkların fütursuzca adeta mahkeme heyetini yok sayan tutumu, müdahillere saldırısı yüreklerimizdeki yangını her duruşmada yeniden alevlendirdi. Süreç içinde sanıkların pek çoğu tahliye edildi.
>
> 05.11.2008 günü müdahiller ve avukatlar, davanın önemli sanıklarından olan Cafer Erçakmak hakkındaki davanın Cumhuriyet

[84] *Cumhuriyet*, 6 Ekim 2010

Savcılığı tarafından zaman aşımı nedeniyle düşürülmesi haberiyle sarsıldı. Hakkında idam eczası istenen bir sanık hakkında savcılık davanın düşürülmesini talep ediyordu. Sonunda davanın önüne geçilmesi başarıldı. Ancak dosyada yargılanan 6 sanık hakkında da ilginç bilgilere ulaşıldı. Örneğin, İhsan Çakmak sözde aranıyor olmasına karşın, Sanık Altınyayla Belediyesi'nde nikah yapmıştı. Aynı sanık 22.05.1997 tarihinde askerlik görevine başlamış, 2000 yılında da Emniyet Makamları'ndan ehliyet almıştı.

Bütün bu yaşananlar Toplumsal Bellek Platformunun 11 Şubat 2010 tarihinde TBMM'ne giderek, Meclis Başkanı, AKP, CHP ve BDP grup başkan vekilleri, DSP temsilcileri ve İnsan Hakları Komisyonu Başkanına sunduğu dilekçeyle örtüşüyordu. Bizler yakınlarını faili meçhul cinayetlerde yitirmiş aydınların yakınları olarak sunduğumuz dilekçe ile Meclis bünyesinde, geniş yetkilerle donatılmış bir Araştırma Komisyonu kurulmasını, bu komisyonun idarenin ve yargının elindeki ilgili tüm verileri inceleyerek değerlendirmesini talep ettik. Sistemli ve planlı bir şekilde katledilen yakınlarımızı ortadan kaldıran cinayetlerin tüm ilişkileri içinde aydınlatılmasının, suçluların yargılanarak cezalandırılmasının devletin temel görevlerinden biri olduğunu bir kez daha hatırlattık. Ayrıca siyasi cinayetlerde zamanaşımının ortadan kaldırılması için gerekli düzenlemelerin yapılmasını istedik. Bu görevin yerine getirilmesinin önündeki tüm engellerin, hangi kişi ya da kurumlar incinecekse incinsin, ortadan kaldırılmasını istedik.

Meclis'te görüştüğümüz her kişinin bu kayıplardan derin üzüntü duyduğu ve bu karanlık geçmişin aydınlatılmasında pay sahibi olmak istediği izlenimini almamıza rağmen, önerimiz, tam iki kere Meclis Genel Kurulu'nda reddedildi.

Şimdi, devleti görevini yapmaya çağırmak için hangi yollara başvurabileceğimizi belirlemeye çalışıyoruz. Hukuka, yaşama hakkının kutsallığına, bu hakkın ortadan kaldırılmasının affedilmez bir insanlık suçu olduğuna inanan, vicdan sahibi tüm toplum kesimleriyle birlikte ülkemizi bu ayıptan kurtarmak istiyoruz. Karşımıza konulan tüm engelleri er geç ortadan kaldıracağına, zaman aşımına uğramış dosyaların yeniden açılarak bugüne kadar karanlıkta bırakılmış siyasi cinayetlerin aydınlatılabileceğine inanıyoruz.

İnsanlarımızı katledenlerin hukuk sistemi tarafından "korunmayacağı" bir ülkede yaşamak istiyor, yakınlarını siyasi cinayetlerde

kaybedenler olarak Sivas Katliamı'nda da yaşamını yitiren canlarımız için adalet arayışımızı sürdüreceğimizi bilmenizi istiyoruz.

Kamuoyuna saygıyla sunulur.

Toplumsal Bellek Platformu

AİLELER: Sabahattin Ali Ailesi, Orhan Yavuz Ailesi, Doğan Öz Ailesi, Necdet Bulut Ailesi, Abdi İpekçi Ailesi, Akın Özdemir Ailesi, Cevat Yurdakul Ailesi, Cavit Orhan Tütengil Ailesi, Ümit Kaftancıoğlu Ailesi, Sevinç Özgüner Ailesi, Zeki Tekiner Ailesi, İlhan Erdost Ailesi, Çetin Emeç Ailesi, Turan Dursun Ailesi, Muammer Aksoy Ailesi, Musa Anter Ailesi, Uğur Mumcu Ailesi, Nesimi Çimen Ailesi, Metin Altıok Ailesi, Behçet Aysan Ailesi, Onat Kutlar Ailesi, Yasemin Cebenoyan Ailesi, Hasan Ocak Ailesi, Yusuf Ziya Ekinci Ailesi, Metin Göktepe Ailesi, Necip Hablemitoğlu Ailesi, Hrant Dink Ailesi,

Yorumsuz

Süleyman Demirel: Katliamın yaşandığı 2 Temmuz 1993 tarihinde Süleyman Demirel, cumhurbaşkanlığı koltuğuna oturalı bir ay bile olmamıştı. Olayı kendisine haber veren üç günlük İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu'na "vatandaşla güvenlik güçlerini karşı karşıya getirmeyin" uyarısında bulunan Demirel, çok istediği halde görev süresi uzatılmadı.

Tansu Çiller: Dönemin Başbakanı Tansu Çiller, katliam yaşandıktan sonra yaptığı açıklamada, "Bu otelin etrafını saran vatandaşlarımıza da hiçbir biçimde zarar gelmemiştir. Onlardan ölen ve yaralanan da yoktur." dedi.

1994 yılında gazeteci Turan Yavuz, Özer ve Tansu Çiller'in ABD'de otel, alışveriş merkezi ve villadan oluşan, milyonlarca dolarlık gayrimenkulu olduğunu duyurdu. Bu malların Çiller'in ekonomiden sorumlu devlet bakanlığı döneminde edinildiğinin basında yer alması büyük bir tartışma başlattı.

Bunların Çiller'in başbakanlığa aday olduğu 8 Haziran 1993'teki mal beyanında yer almadığı da ortaya çıktı. Bunun üzerine DYP lideri, söz konusu gayrimenkuller Marsan Holding tarafından satın alındığından kişisel mal bildiriminde bulunmadığını açıkladı.

Tansu Çiller, ANAP'ın önergesinin TBMM'de görüşülmesinden

bir gün önce açıkladığı mal varlığı listesinde 1973'te babasından miras kalan 437 bin liranın (o günkü kurla 29 bin dolar) en verimli alanlarda işletilerek 677 milyar liraya (22 milyon dolar) çıkarıldığını öne sürdü ve eşiyle sahip oldukları şirketlerin vergileriyle ilgili iddialara ise bir açıklama getirmedi.

Çiller, 1995 seçimlerinden önce ABD'deki malvarlığını getirip Şehit Anaları Vakfı'na bağışlayacağını açıkladı. DYP lideri bu işlem için "Bir, iki ay sürer" dedi, ancak yıllar geçmesine karşın sözünü yerine getirmedi. Çiller'in bu sürede ABD'deki otelini yenilediği, yanma bir de restoran açtırdığı öne sürüldü.

1996 yılında, birer yıl dönüşümlü başbakanlık koşuluyla RP-DYP koalisyon hükümeti "Refahyol" Türkiye Cumhuriyeti'nin 54. hükümeti olarak Necmettin Erbakan'ın başbakanlığında kuruldu. DYP Genel Başkanı Tansu Çiller hükümette başbakan yardımcılığı ve dışişleri bakanlığı görevlerini üstlendi.

"Postmodern darbe" olarak nitelenen 28 Şubat 1997 tarihli MGK toplantısında alman kararlar doğrultusunda işleyen süreç ve başbakanlığı koalisyon ortağı Çiller'e devretmek üzere Erbakan'ın 18 Haziran 1997'de istifa etmesi Refahyol hükümetinin sonu oldu. Tansu Çiller "Başbakanlık düşü" görürken bir anda başbakan yardımcılığı koltuğundan da oldu. 18 Nisan 1999 yapılan erken genel seçimlerde ise partisi barajı kıl payı geçerken kendisi az daha Meclis'e giremiyordu.

Tansu Çiller, 3 Kasım 2002'de yapılan erken genel seçimlerde DYP'nin seçim barajını aşamaması üzerine genel başkanlık görevinden istifa ederek, aktif politikadan çekildi.

DYP Genel Başkanlığı'na, 7. Olağan Büyük Kongre'de veda ederken, partililere duygulu bir konuşma yapan Çiller, "Artık veda etmek zamanı geldi. Genel başkanlıktan ayrılırken, veda ettiğim sadece şu kürsüdür, makamdır. Bir nefer gibi, bir anne gibi aranıza geliyorum." dedi.

"Yarınlar elbette bizimdir. Gün doğmuş, gün batmış... Bu şanlı, şerefli yolda bu dava ebediyyen sürecektir. Yarın yeni bir gün başlayacak." derken gözyaşlarını tutamayan Çiller, salonda bulunanlarca uzun süre alkışlandı. Konuşmasını ağlayarak sürdüren Çiller, sözlerini şöyle tamamladı: "Bu davanın başkanı olmak ne kadar onurluysa, bir o kadar da zordur. Hayatımın en büyük gururu, şerefi, bu büyük ve soylu ailenin, destansı davanın genel başkanı olmak olmuştur. Hepini-

zi Allah'a emanet ediyorum. Yolunuz açık olsun."

Erdal İnönü: 1993 yılında DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel'in cumhurbaşkanlığına seçilmesinde büyük rol oynayan, dönemin başbakan yardımcısı Erdal İnönü, aydınların cenaze töreninde, protesto edildi. Erdal İnönü ilk açıklamasında, elinden geleni yaptığını ama yetkisinin o kadar olduğunu söyledi. Olaydan beş yıl sonra "Önceden haberim olsaydı, bunu yaptıracak gücüm, başbakan yardımcısı olarak elbette vardı" dedi.

İnönü, SHP'nin 11 Eylül 1993'teki 4. kurultayında yeniden aday olmayarak genel başkanlığı bıraktı. Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Murat Karayalçın, Erdal İnönü'nün yerine genel başkan seçildi. Milletvekilliği görevini sürdüren Erdal İnönü, aynı kurultayda alınan bir kararla "onursal genel başkan" ilan edildi.

Bir önceki yerel seçimin galibi olan SHP, 1994 yerel seçimlerinde çok büyük oy yitirdi ve elinde bulundurduğu büyük şehirlerde seçimleri kaybetti. Bunun üzerine sol partilerin birleşmesi gündeme geldi. 18 Şubat 1995'te toplanan SHP-CHP ortak kurultayında partinin feshine ve CHP'ye katılmasına karar verildi.

SHP'nin CHP ile birleşmesinin ardından, 27 Mart 1995 tarihinde koalisyon hükümetinin sosyal demokrat kanadında değişikliğe gidildi ve Erdal İnönü Dışişleri Bakanlığı görevini üstlendi. İnönü, 1995 Mart'ında başladığı bu görevini ekim ayına kadar sürdürdü. Bundan sonra siyasetle bağı, üyelik ile sınırlı kaldı. Daha sonra 16 Mart 2001'de CHP'den istifa etti.

Prof. Dr. Erdal İnönü, tedavi gördüğü ABD'nin Houston kentinde, 31 Ekim 2007'de hayatını kaybetti.

Mehmet Gazioğlu: Çiller hükümetinin İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu, 2 Temmuz 1993 günü çeşitli illerden gelen heyetleri kabul ediyordu. Bu ziyaretler sırasında Sivas olayını öğrendi. Bakanın açıklamaları kamuoyunu dehşete düşürdü. Bakan, "Sivas'ta meydana gelen olaylara, yazar Aziz Nesin'in tahrik edici konuşmaları, Türk halkını aşağılayıcı deyimleri ve kültür sarayı önüne dikilen heykele duyulan tepkinin neden olduğunu" söyledi.

Gazioğlu da hükümet gibi istifayı düşünmedi ve ancak kabine revizyonu sonucu hükümet üyeliğinden ayrıldı. 1995 seçimlerinde Meclis'e giremedi. Bir süre partisinin Bursa İl Başkanlığı görevini sürdü-

ren Gazioğlu, aktif siyasetten uzaklaştı.

Mesut Yılmaz: Dönemin anamuhalefet lideri Mesut Yılmaz, o günlerde Sivas katliamını "Bir futbol maçında bile olabilecek bir olay" şeklinde değerlendirmişti. Mesut Yılmaz, o tarihten sonra genel başkan olarak partisini iktidara taşıyamadı. Sürekli oy kaybeden Yılmaz, ancak 28 Şubat sürecinin yarattığı ortamda transferlerle Başbakan olabildi. O da Türkbank skandalı nedeniyle kısa sürdü.

Başbakan Mesut Yılmaz hakkında "Görevini kötüye kullanmak, kamu ihalelerine, özellikle Türkbank ihalesine fesat karıştırmak" iddiasıyla verilen gensoru önergeleri 25 Kasım 1988'de oylandı.

Oylama sonunda Mesut Yılmaz başkanlığındaki ANAP-DSP-DTP koalisyon hükümeti, 1977'deki Süleyman Demirel başkanlığındaki 2. Milliyetçi Cephe hükümetinden sonra, gensoru ile düşürülen ikinci hükümet oldu.

18 Nisan 1999'da yapılan genel ve yerel yönetim seçimlerinde ise oyları daha da azaldı. Hükümete üçüncü küçük ortak olarak girdi. Ancak bu kez de Beyaz Enerji ve Mavi Akım dosyaları nedeniyle yolsuzluk ve usulsüzlük iddialarının odağına düştü.

3 Kasım 2002 genel seçimlerinde ANAP baraja takıldı. Mesut Yılmaz, 27 Kasım 2002 tarihinde Anavatan Partisi Genel Başkanlığından istifa etti. 22 Temmuz 2007 seçimlerinde ise Rize Bağımsız Milletvekili olarak yeniden TBMM'ye girdi.

Necmettin Erbakan: "Olaylar aslında belli bir maksatla Sivas'a gitmiş olan bir ekibin halkın, milletin inancına karşı nezaketsiz sözler sarf etmesi, tahrik etmesi yüzünden meydana gelmiştir" diyen Refah Partisi Genel Başkanı Necmettin Erbakan, katliamı kınamaya dahi dili varmadı.

Refah Partisi 1995 seçimlerinde 158 milletvekili ile birinci parti oldu. DYP-ANAP koalisyonu başarısız olunca DYP ile kurduğu Refahyol hükümetinde 28 Haziran 1996'da başbakan olarak göreve başladı.

RP-DYP hükümeti döneminde Çiller'in yanı sıra Necmettin Erbakan'ın malvarlığı da tartışma yarattı. Erbakan'ın malvarlığı beyanında gayrimenkullerle birlikte özellikle "148 kilo külçe altın"ı kafalarda soru işareti yarattı.

28 Şubat sürecinde, başbakanlığı koalisyon ortağı Çiller'e dev-

retmek üzere istifa etmesi Refahyol hükümetinin sonu oldu.

Erbakan, 1998 yılı Şubat ayında genel başkanı olduğu Refah Partisi'nin kapatılmasıyla 5 yıl siyasi yasaklı hale geldi. Daha sonra kurulan Fazilet Partisi de kapatıldı.

Kurucusu olduğu Milli Görüş Hareketi'nin 2001 yılında bölünmesinden sonra Erbakan'ın da desteklediği Milli Görüş'çü kanat Recai Kutan başkanlığındaki Saadet Partisi'ni kurdu. Daha sonra partinin genel başkanlığı yürüttüyse de siyasi yasağı nedeniyle görevi bıraktı ve cezası kalkınca da sağlık problemleri nedeniyle göreve dönemedi. Hakkında açılan kayıp trilyon davasından sonra ev hapsi cezası aldı, fakat Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından ceza, sağlık sorunları nedeniyle affedildi.

Temel Karamollaoğlu: Dönemin Refah Partili Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu, otel yakılmadan önce gerici kalabalığı yatıştırması için kolluk kuvvetlerince konuşması istendi. Kendisi de "Gazanız mübarek olsun Müslüman kardeşlerim" diyerek olayların daha da alevlenmesine yol açtı. Kalabalık tarafından "Mücahit Temel" sloganları atıldı. Daha sonra partisi tarafından ödüllendirilerek MYK'ye ardından da milletvekili olarak parlamentoya taşındı. Partisi ilk seçimde büyük ortak olarak iktidara geldi. Ancak 28 Şubat sürecinde iktidarı kaybetti. Ardından partisi kapatıldı. Paravan olarak kurdukları ikinci parti de kapatıldı ve parti içinde "yenilikçi-gelenekçi" çatışması yaşandı.

Şevket Kazan: RP milletvekiliyken Sivas sanıklarını savunmak için avukatlık yaptı ve Refahyol iktidarı döneminde Adalet Bakanı olunca da sanıkların cezaevi koşullarını iyileştirmekle saldırganlara desteğini sürdürdü. Partisi 28 Şubat süreci sonrasında açılan dava ile kapandıktan sonra kendisi de Genel Başkanı Necmettin Erbakan gibi siyasi yasaklılar arasına girdi.

Cafer Erçakmak: Katliamın baş aktörü Sivas Belediyesi'nin RP'li Meclis Üyesi Cafer Erçakmak hâlâ "bulunamadı..."

VASATİ
40 ÇÖP
MURAT
SAYIN

BASINDA KATLİAM

Türkiye genelinde yayın yapan gazeteler katliamı farklı şekillerde değerlendirip yorumladılar; günlerce çeşitli yorum ve haberlere yer verdiler.

Basının büyük bir bölümü, olayların sorumlusu olarak Aziz Nesin'i gösterdi. Aziz Nesin'in provokatör, Sivas'a gelmesinin de bir "taktik" olduğu öne sürüldü.

Olaylardan bir gün önce kışkırtıcı bildirilerin dağıtıldığı bazı gazetelere haber olmasına karşın, birçok gazetede her nedense bunlardan hiç söz edilmiyordu.

Göstericilerin çoğunluğunun vakıf ve belediye destekli yurtlarda kalan öğrencilerden oluştuğu bilinmesine karşın bu konuda da birçok gazetede hiçbir haber yer almadı.

Bazı gazeteler, katliamda hayatını kaybeden insanların cenaze töreninde, "Faşizme karşı omuz omuza, katil devlet" sloganları tahrik olarak değerlendirilirken, 2 Temmuz'da Sivas'ta şeriat isteyen kalabalığın attığı sloganlara hiç değinme gereği duymadılar.

Hürriyet, Milliyet ve Sabah gazeteleri, katliamı Aziz Nesin'in tahrikleri sonucu çıkmış olaylar olarak nitelendiriyor ve olayların büyümesini de devletin yöneticilerinin aczine bağlıyorlardı.

Cumhuriyet gazetesi olayların sorumlusu olarak, Pir Sultan Abdal

İTHALAT - İHRACAT VE KAMBİYO İŞLEMLERİNDE UZMAN BANKA

ŞEKERBANK

Cumhuriyet

FAİZ ORANLARIMIZ

1 AY VADELİ % 53 6 AY VADELİ % 72
3 AY VADELİ % 64 1 YIL VADELİ % 74

ŞEKERBANK

Şeriatçılar ayaklandı

Cuma namazından sonra Olaylar Aziz Nesin'in Sıvas Valiliği'nin desteğinde yapılan Pir Sultan Şenliği'ndeki konuşmasına aşırı dincilerin tepkisiyle başladı. Kitaplarını imzalarken tartaklanan Nesin'i çevredekiler kurtardı. Şeriatçılar cuma namazından sonra kent merkezinde gösteriye başladılar. Pir Sultan ve Atatürk heykellerine saldıran göstericiler valilik, kültür merkezi ve şenliğe katılanların sığındığı Madımak Oteli'ni kuşattı. 400 polis yetersiz kalınca jandarmadan sonra da Kayseri ve Tokat'tan takviye istendi.

Sokağa çıkma yasağı Sayıları 10 bine ulaşan göstericiler, kentteki birçok bina ve aracı tahrip etti. Valinin su sıkarak kalabalığı dağıtma isteğine RP'li belediye başkanı karşı çıktı. Oteli taşlayan göstericilerden 50-60'ı lobiye girerek etrafı ateşe verdi. Yazarları linç etmek için yukarı çıkmaya çalışanları polis güçlükle engelledi. Olay yerine güçlükle ulaşan güvenlik güçleri havaya ateş açarak kalabalığı dağıttı. Aziz Nesin dumandan zehirlenerek kent dışındaki hastaneye kaldırıldı. Kentte iki gün sokağa çıkma yasağı ilan edildi.

Sıvas'ta katliam: 35 ölü, 60 yaralı

Ölenler arasında şair Behçet Safa Aysan, ozan Hasret Gültekin ve Nesimi Çimen de bulunuyor. Bakanlar Kurulu olağanüstü toplandı

[illegible] arasında zaman zaman çatışma çıktı. (Fotoğraf:AA)

HATİCE BİCER

SİVAS - Sivas'ta aşırı dinciler Pir Sultan Abdal şenliklerini bahane ederek ayaklandılar. Kentin birçok yerinde çıkan olaylarda ilk belirlemelere göre 35 kişi öldü, 60 kişi de yaralandı. Ölü sayısının artmasından endişe ediliyor. Valilik iki gün sokağa çıkma yasağı ilan etti. Bakanlar Kurulu dün gece saat 24.00'de [illegible] Şenlik iptal edildi.

Olaylarda ölenlerden 15'inin adları şöyle:

"Behçet Safa Aysan (şair), Mehmet Atay, Hasret Gültekin (ozan), Nesimi Çimen (ozan), Serkan Doğan, Yeşim Özkan, Gülender Akın, Gülsün Karababa, Carina Kuvvetli, Murat Gündüz, Muammer Çiçek, Belkıs Çakır, Ahmet Alan, Rıfat [illegible] Hidayet Özler, Nesrettin Dursun."

Numune hastanesinde yaşamını yitiren Ahmet ve Handan adlı kişilerin soyadları öğrenilemedi. Hastanede ölenlerin ikisinin ölüm nedeninin kurşun yarası olduğu açıklandı. Kentteki çeşitli camilerde cuma namazı kıldıktan sonra Paşa Camii önünde toplanan aşırı dinciler kent merkezine doğru tekbir sesleriyle yürüyerek Atatürk Kültür Merkezi'ni, Valiliği ve şenliğe katılan yazarların kaldığı Madımak Oteli'ni taşladılar. Sayıları hızla artan göstericiler akşam saatlerinde, Madımak Oteli'ni ateşe verdiler. Kentteki pek çok binayı taş ve sopalarla tahrip ettiler.

Sivas'ta gerginlik önceki gün başladı. Pir Sultan Kültür ve Tanıtma Derneği tarafından düzenlenen ve daha önce üç kez Banaz'da yapılan Pir Sultan Abdal Kültür Etkinlikleri'nin dördüncüsü bu yıl ilk kez Sivas'ta Valiliğin desteğiyle gerçekleştirilecekti.

Şenliğe yazar Aziz Nesin de katıldı. Aziz

■ Arkası Sa. 15, Sü. 1'de

AZİZ NESİN HEDEF GÖSTERİLDİ

Şiddeti yerel basın kışkırttı

▶ Sivas'taki kanlı olaylar kentteki yerel gerici basının Pir Sultan Abdal Şenlikleri'ne karşı tavır almasıyla başladı. Özellikle Aziz Nesin aleyhine yayın yapan yerel gazeteler dinsizlik propagandasına izin vermeyeceklerini yazdılar.

Haber Merkezi - Sivas'taki [illegible]

"[illegible] Yüzde 99'u müslüman olan bir ülkede yaşadığımızı unutmayın."

SİVAS'TA BAŞLAYAN İRTİCA

[illegible]

Oteli kuşatıp kelle istediler

▶ Yazar ve sanatçıların kaldığı Madımak Oteli'nde korkunç saatler yaşandı. 60 kişi 8 saat boyunca linç korkusunu yaşadı. Otelde barikat kurarak güvenlik güçlerinin müdahalesini beklediler. Oteli kuşatan şeriatçılar, Aziz Nesin'in kendilerine verilmesini istediler. Daha sonra otelin lobisinde yangın çıkaran şeriatçılar, birçok insanın zehirlenmesine neden oldular. Aziz Nesin kurtarılarak hastaneye kaldırıldı.

Aziz Nesin — Sami Karaören — Asım Bezirci — Arif Sağ

Haber Merkezi - Pir Sultan Abdal Şenlikleri'nin ikinci gününde şeriatçıların saldırıları arasında etkinliklere katılmak üzere Sivas'ta bulunan yazarlar ve sanatçıların kaldığı Madımak Oteli'nde korkunç saatler yaşandı. [illegible] Mehmet Atay, Hasret Gültekin, Nesimi Çimen, Behçet Safa Aysan yer alıyordu.

Madımak Oteli'ndeki kuşatma saat 14.00 sıralarında başladı. [illegible]

[illegible]

■ Arkası Sa. 15, Sü. 1'de

1978

15 yıl sonra yeniden

▶ 1978 yılında Alevi ve Sünni yurttaşların oturduğu Alibaba Mahallesi'nde çocuk kavgasından sonra sağcı grupların tahrikleriyle genişleyen olaylarda, 9 kişi ölmüş, 110 kişi de yaralanmıştı.

Haber Merkezi-Sivas'ta, 3 eylül 1978'de de Şeker Bayramı arifesinde Sünni ve Alevi yurttaşların oturduğu [illegible] çocuk kavgasından olaylar çıkmış, daha sonra kente yayılarak

■ Arkası Sa. 15, Sü. 5'te

BOŞNAK DRAMI

Susulacak mı savaş var diye?

Saraybosna, bir çok ırktan insanın kardeşçe yaşadığı, Ortodoks, Katolik ve Müslümanın kır kahvesinde keyifle sohbet edebildiği, birbirlerinden kız alıp verdiği yerdi... Bu cinnetin ortasında bir gazeteci kara kışta eldivenlerini giyerek 'Günce'sini yazıyor, bir yandan da kızını bombaların [illegible]. Ergin Hacıosmanoviç 'Bosna Cehennemi'ni anlatıyor.

■ Arka Sayfada

GÜNCEL

CÜNEYT ARCAYÜREK

Tek Umut

Politikacısı, gazetecisi, ola ki, dün basındaki haberleri, yazıları, manşetleri gördü. Türk halkı, salı gününü bekliyor.

Son demecinde Çiller, "Başbakanlık görevi üzerimde ama, asıl icraata pazartesi günü güvenoyu aldıktan sonra başlayacağım" söylüyor.

Demeçlerindeki içerik özenle irdelenince, bir sonuç [illegible], salı gününden sonra türünden ekonomiye, hemen her konuda 'bilmece gibi esrar' çok.

■ Arkası Sa. 17, Sü. 1'de

KÜRT DOSYASI

İsmet Paşa Fransızlardan kuşkulanıyor

UĞUR MUMCU'nun son araştırması

12. Sayfada

BUGÜN

BİLİMTEKNİK

HERGÜN

CUMHURİYET2

şenliklerini bahane eden aşırı dincileri gösteriyor, olaylarda güvenlik kuvvetlerinin bilinçli olarak olaylara müdahale etmediğini savunuyordu. Ayrıca olaylarda Belediye Başkam'mn kışkırtıcılık yaptığını öne sürüyordu. "İşte Sivas gerçeği" başlığı altında, Sivas olayının gerçek hedefleri şöyle sıralanıyordu:

> **"Atatürk:** Gösteriler sırasında çelenkler, Kongre Müzesi önündeki Atatürk büstünün başında parçalandı. Heykel yerinden sökülüp yerde sürüklendi.
>
> **Laiklik ve cumhuriyet:** Göstericilerin attıkları sloganlar arasında 'Şeriat istiyoruz', 'Müslüman Türkiye', 'Putlar kırılsın', sloganları yer aldı. Göstericiler Sivas Kongresinin yapıldığı binada oluşturulan müzenin önünde, 'cumhuriyet burada kuruldu, burada yıkılacak" diye bağırdılar.
>
> **Aleviler:** Önceki yıllar Banaz ilçesinde kutlanan Pir Sultan Abdal şenliklerinin Sivas'a alınması, başından beri aşırı dincilerin tepkisini çekmişti. Çünkü olay Alevilerin bir etkinliği olarak görülüyordu. Dünyaca ünlü halk ozanı Pir Sultan Abdal'ın heykeli bunun bir sonucu olarak saldırıya uğradı ve yakıldı.
>
> **Vali Karabilgin:** Olaylar sırasında valinin ihmali bulunup bulunmadığı kesinlik kazanmış değil. Ancak hedeflerden biri de Atatürkçü etkinlikleriyle tanınan Vali Ahmet Karabilgin'di. Karabilgin göreve gelir gelmez, kongre müzesini kurmuş ve Sivas Kongresi'nin yıldönümü olan 4 Eylül'ün daha büyük bir törenle kutlanmasını sağlamıştı.
>
> Bu törenlere geçen yıl dönemin Başbakanı Süleyman Demirel ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü de katılmıştı.
>
> Göstericiler vilayetin önünde, 'Dinsiz Vali istifa', 'Vali gidecek, şeriat gelecek' diye bağırmışlardı."[85]

Özgür Gündem gazetesi olayları devlet gözetiminde gerçekleştirildiğini güvenlik kuvvetlerinin bilinçli olarak olaylara müdahale etmediğini savunuyor, ayrıca belediye başkanının olaylarda kışkırtıcılık yaptığını öne çıkarıyordu.

Aydınlık gazetesi olayların organize olduğunu, güvenlik kuvvetlerinin olayda rolünün olduğunu öne sürüyordu. Katliamda en önemli

---

[85] *Cumhuriyet*, 6 Temmuz 1993

sorumluluğun Sivas Er Eğitim Tugayı Komutanı Tuğgeneral Ahmet Yücetürk'te olduğu vurgulanıyordu.

Zaman gazetesi olaylarda Aziz Nesin'i sorumlu olarak gösterdi. Bu gazeteye göre Aziz Nesin'in Sivas'ta yaptığı konuşma halkı galeyana getirdi. Ayrıca vali etkinliklere destek olduğu için olayların sorumlusu olarak gösterildi. Buna karşın, belediye başkanının olayları yatıştırmaya çalıştığı lanse edildi. Kültür Bakanlığı ve İl Kültür Müdürü de etkinlikleri gerçekleştirmeye yardımcı olduklarından dolayı olaylardan sorumlu tutuldu.

Milli Gazete "Aziz Nesin yıllardır bu ülkeyi karıştırmak için çırpınıp duran simalardan biridir. Bütün özelliğin de aykırı düşüncelere borçludur." denilerek, olayların baş sorumlusu olarak Aziz Nesin'i gösteriyordu. Kültür Bakanlığı ve Vali'nin etkinlikleri desteklemesini yanlış bulan gazete, belediye başkanının olayları önlemeye çalıştığını vurgulayarak belediye başkanını kahraman gibi göstermekteydi.

Türkiye gazetesi de Aziz Nesin'in tahrikleri sonucu çıkmış olaylar olarak değerlendiriyordu.

Sivas'ta yayınlanan Hürdoğan, Bizim Sivas, Anadolu, Yeni Ülke, Hakikat gazetelerinin ortak görüşü ise, olayların Aziz Nesin'in tahrikleriyle çıktığı, valinin de Aziz Nesin'in Sivas'a gelmesine izin verdiği için olayların sorumlusu şeklindeydi.

Taraf dergisi katliamı "Şanlı Sivas Kıyımı" diye ilan ediyor ve "Sivaslı kardeşlerimize destek olmak, onların yaktığı meşaleyi yurdun her tarafına taşımak boynumuzun borcudur" diyordu.

Türkiye genelinde yayın yapan gazetelerden bazı köşe yazarlarının görüşleri şöyleydi:

'Dazlak'lığın Psikolojisi
Ahmet Taner Kışlalı

(...)

'Dazlak'lara karşı ne yapmalı?

Tanı, 'tedavi'yi de gösteriyor...

"Çocukta yaşam sevgisinin gelişmesi için en önemli koşul, onun yaşamı seven insanlarla birlikte olmasıdır. İnsan enerjisinin çoğu saldırılara karşı savunmak, açlıktan kurtulmak için harcanırsa yaşama sevgisi engellenir, ölüm sevgisi güçlenir..."

Yaşamı sevmeyen insan ise öldürür!...Öldürmenin 'kötü' bir şey olduğunu bile anlayamadan öldürür!...

İnsanın yaşamı sevebilmesi içinse üç temel koşul var: *Güvenlik, adalet* ve *özgürlük*...

Kötülüğü yaratan koşulları değiştirin, 'dazlak' da değişecektir!

(Cumhuriyet, 4 Temmuz 1993)

Yine Soğukkanlılık
Ali Sirmen

(...)

Bu arada Sivas olaylarına soğukkanlı ve sağduyulu yaklaşmamız gereklidir. Olayları incelerken şu gerçekler açığa çıkmalıdır.

Aziz Nesin'in konuşmalarının inanç sahiplerini rencide olduğu yadsınamaz. Bu tür konuşmaların laik düzeni güçlendirmek yerine zayıflatacağı kanısındayız. Laiklikten olan kişilerin bu tür konuşmalara tevessül etmemeleri ve bu tür toplantılarda benzeri konuşmalarla inançlar arasında gerginlik yaratmamaları, herhalde doğru bir davranıştır.

Ancak, daha ilk açıklamasında, makamın ve olayların gerektirdiği ağırlığa ve olgunluğa sahip olmadığını kanıtlamış bulunan İçişleri Bakanı Gazioğlu'nun ileri sürdüğü gibi, olaylar "Aziz Nesin'in tahriki"ne bağlanamaz.

(...)

(Milliyet, 4 Temmuz 1993)

HAFTA SONUNDA MİLLİYET FARKI

"Oscar ödülünüz" bugün!

Türkiye'de 1 milyon 100 bin ailenin okuduğu tek bi-magazin dergisi
OSCAR TV bugün Milliyet'le bedava

FİESTA günü yarın!

Türkiye'nin en çok okunan zevkeşen Pazar ek
FİESTA yarın Milliyet'le

Milliyet
Halk Gazetesi

CUMARTESİ 3 TEMMUZ 1993

22 SAYFA ● 6000 LİRA
(KDV DAHİL)

40 ÖLÜ

Sivas'ta kanlı isyan

Onbinlerce kişi ayaklandı... Aziz Nesin ve 60 yazarın bulunduğu otel ateşe verildi, 27'si dumandan boğulan 40 kişi öldü, 145 kişi yaralandı... Kente giriş çıkış yasaklandı, ikinci bir emre kadar sokağa çıkma yasağı kondu

Olay konuşma

● Aziz Nesin, olayların yaşandığı bir gün önceki konuşmasında, "Türk milletinden 60 defa özür dilemem" demişti. Hafta sonunda tek, Nesin'in dönüş adresi bulunmuyor. Pir Sultan Abdal'ın evinden yaklaşık için sonra dumanlarla boğulan 35 kişinin yaşıyordu.

CUMA'DAN SONRA OLAY Geleneksel Pir Sultan Abdal Kültür ve Sanat Etkinlikleri nedeniyle Aziz Nesin'in kente gelmesine izin verdiği için önce Sivas Valisi Ahmet Karabağın protestosu eden camilerden çıkan 10 bine yakın kişi, "Şeytan vali istiyoruz. Yaşasın şeriat... Sivas, direniş Azız'a mezar olacak" sloganlarıyla yürüyüşe geçti

OTELİ YAKTILAR RP'li Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu'nun konuşmasıyla birlikte olaylı başlamış değildi. Ancak, Aziz Nesin ve yazarların Madımak Oteli'nde kaldığını öğrenen 500-600 şeriatçı milleşen otel önünde güvenlik güçleriyle çatışmaya girdiler

ATEŞ AÇILDI Aziz Nesin'in kendilerine teslim edilmesini isteyen eylemciler, bir ara otele taşa tuttu, sonra da ateşe verdi. Otelin üst katlarına çıkan 50-60 kişi ise Aziz Nesin ve misafirleri ile geçirmek üzerine güvenlik güçleri havaya ateş açarak durdurmaya çalıştı

145 YARALI İlk belirlemelere göre, kimsenin yanan otelde, 27 si dumandan boğularak 40 kişi öldü, 145 kişi de yaralandı. Devlet Bakanı Altuna, hastanelere ulaşan ölü sayısının 35 olduğunu açıkladı. Dumandan rahatsızlanan Aziz Nesin Üniversite hastanesine kaldırıldı. Olaylarınnizim kente yayılması üzerine, Kayseri'den komando birliği, Tokat ve çevre illerden takviye askeri birlikler gönderildi

►HABERLERİN 16. SAYFADA

OTELİN ÖNÜNDE GÖSTERİ Pir Sultan Abdal Etkinlikleri ne davet edilen aralarında Aziz Nesin'in dahil çok sayıda yazar, şair ve bilim adamının kaldığı Madımak Oteli önüne gelen 500 kişilik grup, önce otelli taşa tuttu, ardından ateşe verdi. Ünlü isim otelin önünden ayrılmasıyla gösterilerine, polisle çatışmalara, araçların da tahrip edilmesi

BUGÜN

"MEDYA"

"Medya" Medyanın bü. Mahmut Gök, "Medya'nın Gücü" konferansı...

RP'Lİ BAŞKAN İKNAYA ÇALIŞTI Sivas'ın Refah Partili Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu bir

Bakan,vali mahsur kaldı

Kanlı olayın üzerine İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu, Emniyet Genel Müdürü Kemaz Ergun, Jandarma Genel Komutanı Teoman Koman, Devlet Bakanı Tüngerenci Yusuf Bozbaş ile birlikte uçakla Sivas'a gitti, orada olayları izledikten sonra döndü. Vilayet'in 100 km kuş uçumundan çevresine Vali Karaloğlan mahsur kaldı. Kentte kontrol RP'li Belediye Başkanı Karamollaoğlu'nda

Çiller:'Tahriklere kapılmayın'

Olağanüstü toplanan Bakanlar Kurulu, olayın görüşülmesi ile ilmiem olarak vallik, Sivas'ta sıkıyı bir emniyet kadar sokağa çıkma yasağı koydu. Başbakan Çiller, Bakanlar Kurulu'nun toplantısında görüştüm, Sivas'ta iki günlük sokağa çıkma yasağı ilan edildiğini belirtirken, Devlet ortadadır, bütün olaylar olmuştur, tahriklere kapılmaya gerek yoktur" dedi.

Ciller'e çalım

Adalet Bakanı Oktay; hâkim ve savcı zammını, Bakanlar Kurulu'ndan geçirdi

Fikret BİLA

● Tansu Ciller'in Başbakan olmasından bir yıl sonra, Adalet Bakanı Seyfi Oktay'ın hazırladığı yasa tasarısı Bakanlar Kurulu'ndan geçti. Başbakan Ciller'in karşı çıktığı adli personel kanunu tasarısı, dün düzenlenen Sümer Oral'a imzalattıkları kabul edildi ve Meclis'e sunuldu

● Başbakan Ciller'in sonra yola taşıdığını Meclis'e bıldırdı Ciller, Oktay'ın zamanlama başarısından dolayı bir zamanlar kavga olduğu tasarının şimdi desteklemesine, bir şekilde sonuçlanmasına sağlayacak

►8. SAYFADA

Seyfi Oktay

ALTAN ÖYMEN

29PKK'lı ölü

Şırnak'ta operasyon

● Şırnak'ın Beddan bölgesi Kuşak Dağı'nda Mus'ta dün gerçekleştirilen operasyon sırasında 29 PKK'lı öldürüldü

● Olağanüstü Hal Bölge Valiliği, çok sayıda hafif ve ağır silah ile 23 adet roket motorunun ele geçirildiğini açıkladı. Karakol baskınında 11 asker şehit edilmiş 200 kadar terörist Irak-Türkiye sınırından kaçmıştı

Yalçın DOĞAN

Olağanüstü halde laçkalık

● Bakanlar Kurulu'nun olağanüstü hal kararnamesinin Kurulu'na Başbakan Çiller'in boykotlamasıyla ilk kez bir ortaya çıktı. Devletin gevşeyi gösterilmesi, hükümetin aynı toplantılarının hiç

►8. SAYFADA

Emlak Bankası Zirveye Yükseliyor

1992 yılını yeniden yapılanma ve atılım yılı olarak geçiren **Emlak Bankası**, bütün kaynaklarıyla sektörünün zirvesine doğru yükselmeye devam ediyor... Atılım yılında özkaynaklarını: %208 artıran... 1991'de %3.51 olan sektör payını, 1992'de %6.20'ye çıkaran **Emlak Bankası**; halktan aldığını halka geri vermeye devam ediyor...

EMLAK BANKASI
Daha Mutlu Bir Yaşam İçin

Sivas Olayları
Altan Öymen

(...)

Aziz Nesin'in bir süreden beri yaptığı konuşmaların büyük çoğunluğumuzca hoş karşılanmadığı muhakkak. Sivas'taki kapalı salon konuşmasını dinleyen sınırlı sayıdaki seyircinin de büyük kısmı, belli ki, söylediklerini yadırgamış. Ama bu, o salonun dışında bulunan insanların, yakıp-yıkmaya tahrik edilişine bir "mazeret" olabilir mi? Veya o olayların "hafifletici sebep"i sayılabilir mi?

Diyenler var ki: "Müslüman mahallesinde salyangoz satılmaz."

Evet ama, bu deyim, Müslüman mahallesinde salyangoz satmaya kalkanların müşteri bulamayacağını belirtmek içindir. Böyle bir meraka kapılanlara, uğraşlarının boşuna olduğunu hatırlatmak içindir. "Bunu yapanlara saldırmak mübahtır." anlamını çıkarmak için değil.

Bundan böyle bir anlam çıkarmak Almanya'daki saldırganların gerekçesini kabul etmek demektir.

Onlar da işte aynı şeyi söylüyor.

"Hıristiyan mahallesinde Müslümanlık yapılmaz. Müslüman olarak yaşanmaz. Bunu yapanların yakılması mübahtır."

Sivas olayları dehşet verici bir terör olayı olmasının yanında, ülkemizi, sonuçları çok tehlikeli bir ikilemin karşısında bırakıyor. Yurt dışındaki milyonlarca insanımızın kaderiyle ilgili olumsuz gelişmelerde, durumumuzu daha da güçleştiriyor.

Bu olayları, dün bazı politikacılarımızın yaptığı gibi "Galeyandır. Nesin'e karşı tepkidir. Valinin müsamahasının sonucudur." Gibi izahlara bağlayıp hafifletmeye kalkmak fevkalade yanlış olur.

(Milliyet, 4 Temmuz 1993)

Aziz'lik...
Bekir Coşkun

(...)

Yobazlar kışkırtıyor, halkımız yürüyor...

Sivas'ta göstericilerin Atatürk büstüne saldırmaları, "Kadın başbakan olmaz" diye pankart açmaları, kültür sarayını da yıkmaları gösteriyor ki, kızdıkları sırf Aziz Nesin değil...

KANLI CUMA

Cuma namazı sonrası cami önlerinde başlayan protesto gösterileri giderek büyüdü.

35 ÖLÜ

Sivas'taki gösteri katliama dönüştü

Sivas'a Pir Sultan Abdal Kültür ve Sanat etkinlikleri için gelen Aziz Nesin ve arkadaşlarına karşı Aczmendiler'in başlattığı protesto gösterisi çığırından çıktı. 35 kişi öldü 60 yaralı var

SABAH

3 TEMMUZ 1993 CUMARTESİ TELERAMA+TV GUIDE 6000 LİRA

Açıklamada yaşamalı

Demirel, Profesör Öz'ün'un yaşamından az önce sözünden gitti. Cumhurbaşkanı "Başka yaşamalıdır" dedi ve bugün cenaze törenine katılacağını söyledi. Sayfa 14

Demirel'e gizli sağlık kontrolu

Turgut Özal'ın da doktoru olan ünlü Amerikalı iç hastalıkları uzmanı Prof. Goldo Demirel'i 1 saat 15 dakika muayene etti

- Houston'daki Methodist Hastanesi'ne başkanın bölümü olan Prof. Dr. Goldo Demirel Amerika Profesör Doktor Ardıntürk Goldo, dün sabah İstanbul'a hareket etti. Demirel Cumhurbaşkanı Özal'ın 5'i 2 arada elemek. Cumhurbaşkanı'nın Ellerdeki ekibe görüşmeli.
- Sabah saat 9'da Demirel'in evine gitti ve yaklaşık 1 saat 15 dakika süren Doktor Goldo yaptığı bir muhtemelen sağlık kontrolü yaptı. Bu kontrolün sonuçları henüz açıklanmadı. Cumhurbaşkanı'nın hastalıkları Kamuoyunda çok merak edilen bir konu. Cumhurbaşkanı'nın Hastanesi'nde yapılacağı belirtildi. Sayfa 14

Geçen yıl Özal'ı kontrol etmişti

Elinde büyük doktor cenazesiyle Demirel'in evinden çıkan Prof. Goldo, geçen yıl Nisan ayında Turgut Özal'ın Amerika'daki sağlık kontrolünü yapmıştı. Prof. Goldo sonuçlarının Kuruan Kesinlik "Ameliyat yıllarını yok" diye konuştu. [yandaki]

Hedef Aziz Nesin'di

Aziz Nesin'in cenazesine gönü yoğun katılımından sonra bazı çevrelerden tepki yükseldi. Sayfa 14

Olayı Aczmendiler başlattı

Sivas'ta öğlenin ilan yerine yakılış Aczmendi faaliyetlerin arasından olayların büyümesinde başrol oynadığı Aziz Nesin'i protesto amacıyla başlatılan gösterinin kontrolden çıkmasında hükümetlerin zamanında ve yeterli önlem almamasının etkili olduğu görüşü ağırlık kazandı. Öğretim üyelerinin Nesin karşıtlıkları, ilk bildirilerinden bu yana 30 kez değişti.

Sivas'ta olaylar üzerine iki gün süreyle sokağa çıkma yasağı ilan edildi

- Güvenlik güçleri ve polisler cenazede önleri alamayınca saydım 10 bini bulan gösterilerler Aziz Nesin ve arkadaşlarının kaldığı otelin önüne vardılar. Otelde bulunan 35 kişi dumandan boğularak öldü, 60 kadar kişi de yaralandı. Aziz Nesin kurtuldu.
- Sivas'taki tahliller Aziz Nesin'in bir gün önce yaptığı konuşmada "Kur'an'ın dinî bilmişler" sözü üzerine başladı. Dün sunna namazından çıkan ve başlarında Aczmendi taraftarının bulunduğu grupun Aziz Nesin ve Vali olayların sorumlular olarak yürüyüşe geçti.
- Bilişsel önlemle toplanan göstericilerin polisin barikatını aşmaya çalışması ve çıkmasıyla daha da katılabilmişti. Gösterilerden sonra 31 arabasında Aziz Nesin ve arkadaşlarının konaklamakta olduğu Madımak Otel'ine başlıkçılar ve bilişsi ateşe verdiler. Sayfalar 21'de

Muhalefet avans vermeyecek

ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz: Biz yanlışız anlaşılmadık.

RP Genel Başkanı Necmettin Erbakan erken seçime inanıyor.

CHP Genel Başkanı Deniz Baykal ortaklarla ilgili kararını bekliyor.

Tansu Çiller'in ilk sınavı!

Başbakan Tansu Çiller

- Hükümet programı üzerinde görüşmeler bugün saat 10.00'da başlıyor. TBMM Genel Kurulu'nda yapılacak. Genel Başkan sıralamasının bu sefer DYP'den üç sayın Başbakan Tansu Çiller başlıyor ile ilgili muhalefet sözcü hazırlık yapıyor.

Televizyon nakilen yayınlıyor

- Başbakan Tansu Çiller konuşmasında yeni ve ekonomik programı açıklayacak. Çiller, ekonomik konularda daha bir ayrıntı vermeyi, Çiller, ekonomik konularda daha bir ayrıntı vermeyi, Çiller, ekonomik konularda daha bir ayrıntı vermeyi hedefliyor. Hükümet'in 15. sayfada.

SABAH 'ın içinden

Aliyev'den güvence

- Azerbaycan'ın Devlet Başkanı Aliyev, Ermeni saldırganlar konusunda Türkiye'nin tutumundan memnun olduğunu söyledi. İLAN SAYFA 14

Kundakçı yakalandı

- Almanya'da dün saban Türkler'in yaşadığı binayı kundaklayan zanlıyı yakalandı. Ölü ve yaralı yok. SAYFA 19

Kurtuluş'da çıkan operasyonda cesaret madalya

23 PKK'lı öldürüldü

- İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu, PKK'nin Çukurca'daki kamplarına yapılan operasyonda 23 teröristin öldürüldüğünü açıkladı. Sayfa 19'da

SABAH

DÜN

İstanbul: 440.627
Ankara: 200.907
İzmir: 165.050
Adana: 86.150
Toplam: 940.774
satılı basılmıştır

iki nokta

Beraberlik nereye kadar?

- SHP ve DYP ile ilişkiler için bildirme maddesi. Özellikle Tansu Hükümeti'nin ilan edeceği ekonomik programın ve ekonomi alanındaki koordinasyon görüşü ele

- Genelgeçtiği ekonomi alanındaki. Özellikle bir yanıl e açıkları 8 Eylül'de gösterir ki ekonomi ilan e da iyi bir sıfırdır. Bu yüzden tahmini ekonomistler.

Sayfa 21'de

Hasan Cemal

BİZİMCİTY — Salih MEMİŞOĞLU

Laik, uygar düzene kızıyorlar...

Şeriat istiyorlar...

Olayların asıl elebaşısı Aczmendi tarikatı, zaten İran'dan destek alıyor.

Aziz Nesin'in azizliği ise bu kafa yapısındaki adamlarla "demokrasi içinde" İslamiyet'i tartışmaya kalkmak...

"Demokrasi içinde" neyi tartışacak?

(Hürriyet, 4 Temmuz 1993)

Sivas faciası: Provokasyon ve gaflet

Cengiz Çandar

(...)

"Türk milletin yüzde 60'ından fazlasının aptal olduğu" kanaatini her yerde tekrarlayan Aziz Nesin'in bu saptamasında doğru bir husus var: Eğer 80'ine dayanmış Aziz Nesin bunak değilse, Türk milletinin bir aptal ferdi.

Yani, Aziz Nesin'in "Türk milletinin aptal olduğuna" ilişkin yüzde 60'lık oranında hata olabilir ama bu milletin bir ferdi olarak kendisinin aptal orantısına girdiğine hiç kuşku yok.

80 yıl bu ülkede yaşayacaksın ve milleti hiç tanımayacak ve böylesine olaylara neden olacaksınız... 80 yıl, kendi halkını tanıyamamak ancak aptallıkla açıklanabilir.

Ancak Aziz Nesin, deha ürünü mükemmel mizah eseri veren bir beyin olduğuna göre, aptal olduğunu da düşünmek zordur. Öyleyse, eğer bunamadıysa, provokatör olmasına hükmetmek gerek. (...)

Düşünce özgürlüğü kavramına sığınarak, inançlara dil uzatan ve bu ülkede kan dökülmesinin provokasyonunu yapan gazete ve başyazarı Aziz Nesin'in benzeri olaylara çanak tutmasına seyirci mi kalınacak, yoksa bu konuda yeni yasal düzenlemeler düşünülecek mi?

(...)

(Sabah, 4 Temmuz 1993)

Hürriyet

2 Temmuz 1993 Cumartesi

Kuruluşu: Sedat Simavi 1956-1993

SON DAKİKA

Sokağa çıkma yasağı kondu. Kentte durum sakinleşti Hükümet olağanüstü toplandı

Sıvas'ta 'Aziz Nesin' isyanı

35 ölü

✔Cuma namazından çıkan 3 bin kişilik grup Sıvas'ta bulunan Aziz Nesin'i linç etmek istedi...

✔Nesin'in oteline saldıran topluluk, "Şeytan Aziz'e ölüm" diye bağırdı ve binayı ateşe verdi. Nesin son anda kurtarıldı.

✔İki ozanın da aralarında bulunduğu 35 kişi dumandan boğuldu. Olaylarda 100'e yakın yaralı var...

BU KONUŞMADAN SONRA

Ankara'da tepkiler

DEMİREL:

ÇİLLER:

ZEKİ MALİ:

AZMET KÖYLÜOĞLU:

Gazetelere telefonlar yağdı

VE OLAYLARIN BAŞLADIĞI AN...

ÖFKELİ KALABALIK

OLAYLAR NASIL GELİŞTİ...

▶ Ayrıntılı haberler 26. sayfada

Sağduyuya Çağrı
Emin Çölaşan

(...)

Aziz Nesin son zamanlarda, "Türk milleti aptaldır, korkaktır... Ben dinsizim, Allahsızım. Kur'an da neymiş" gibi laflar etti. Şu hoşgörüsüz ortamda bunları söylemesi bence yanlıştı. (...)

İşte, beklenen son üzücü oldu. Aziz Nesin'in Sivas gibi duyarlı bir yerde yaptığı konuşma abartıldı, yanlış yönlere çekildi ve sonuçta 35 insan can verdi. Fikir özgürlüğüne tümüyle karşı olan dinci grupların, Nesin'in Sivas ziyaretini bahane edip olay çıkaracağı, önceden belliymiş. Gazetelerde bugün okuyacaksınız. Daha Aziz Nesin Sivas'a gelmeden bildiriler yayımlanmış ve halkı kışkırtacak gruplar örgütlenmiş... Ve devlet, anlaşıldığı kadarıyla bu erken gelişmelerden sonuç çıkarmamış. Gerekli önlemler önceden alınmamış. Sivas'taki yerel basının bir bölümü de, abartılı haberleriyle yangının üzerine körükle gitmiş.

(...)

(Hürriyet, 4 Temmuz 1993)

Hükümetin İlk Değerlendirmesi
Ertuğrul Özkök

(...)

Aziz Nesin'in hassasiyet yaratan, tahriklere varan sözleri, karşı tahrikle birleşiyor ve hepimizi ciddi şekilde endişelendiren bu sonuç ortaya çıkıyor. (...)

"Düşünce hürriyeti" etiketi altında gereksiz tahrikler yapan, en gelişmiş demokrasilerde bile provokasyon olarak kabul edilebilecek davranışlarda bulunan kimseler, Sivas'ta ortaya çıkan bu sonucu dikkatli bir şekilde değerlendirmek zorundadır.

"Şeriat ayaklandı" deyip işin içinden çıkmak isteyenler, olaylar sırasında çekilen fotoğrafları dikkatle incelemelidirler. O fotoğraflarda neden yeşil bayrak değil de Türk bayrağı taşındığının ciddi bir tahlilini yapmalıdırlar.

Çünkü olayın boyutu sandığımızdan büyük; sebepleri, sandığımızdan derindir. Ama bir gün tarih yazıldığı zaman, bu katliamı gerçekleştirenler kadar, buna psikolojik zemin hazırlayan insanlar da sorumlu tutulacaktır.

Aydınlık
5000 LİRA — 5 TEMMUZ 1993 PAZARTESİ — YIL:1 SAYI: 66

Aydınlık'ta bugün.. Aydınlık'ta bugün..

Maden-İş, Otomobil-İş'le birleşiyor
DİSK'e bağlı T. Maden-İş Sendikası Olağanüstü Genel Kurulu'nda [illegible]
Haberi 4. sayfada

Bilim ve Ütopya bugün elinizde
Teknik bir aksaklık sonucu Pazar günü Ankara ve çevresine [illegible] bugün gazetemizin [illegible]

Katliamı yaşayanlar anlatıyor
"Bunlar, Almanya'dan [illegible]"
Haberi 7. sayfada

Aziz Nesin, hükümetin, gericilerin ve suç ortaklarının yalanlarını açıkladı

'Utanın'

HÜKÜMETİN YALANI

"Haberin kaynağı yalan olursa gazeteler de yalan yazar. Haberin kaynağı resmi makamlardır, hükümettir, bakanlardır."

İÇİŞLERİ BAKANI, CUMHURBAŞKANI

"Bu yalanı en başta söyleyen İçişleri Bakanı'dır. Bakan, 'Olaylara neden olan Aziz Nesin'in tahrik edici konuşmalarıdır' dedi. Bunu söylemek için insanın utanmaması lazım. Cumhurbaşkanı da yalana katıldı."

BEN BAHANEYİM

"Bu tahrikî yazıl gazeteler başlatmıştır. Ben orada bir bahaneyim [illegible] bir bahaneyim. Ben olmasaydım gene olacaktı."

ALÇAKLIK

"İnsanlar orada 8.5 saat "Şeriat isteriz" diye bağırdılar ama hiçbir bakan bunu dikkate almadı. Ama 'Aziz Nesin suçludur' deniyor. Bu, açık açık söylüyorum ki, bu alçaklıktır."

ÇİLLER'İ VE DEMİREL'İ DE

"Bu gericiliğe verilen ödün devam ederse insanlar bu Başbakan'ı seçenden, Süleyman Demirel'i kravatından tutup sürükleyecek. İyi kötü bir devlet var diye düşünüyordum, yanılmışım."

Haberi 11. sayfada

Katilleri ortaya çıkaracağız. Varan 1

Elebaşıları açıklıyoruz

Aydınlık, Sivas katliamının elebaşı ve faillerini bir bir ortaya çıkaracak. Çok sayıda tanık ve kaynağa dayanarak yaptığımız araştırmaya göre tespit ettiğimiz katilleri açıklamaya başlıyoruz.

Haberi 4. sayfada

İşte Nesin'e saldıran RP'li Belediye Meclis Üyesi Cafer Erçakmak

'Aziz Nesin ölüme müstahaktır' Sivas'ta yapılan [illegible] Aydınlık Başyazarı Aziz Nesin ve Lütfü Kaleli Sivas Belediye Başkanı RP'li Temel Karamollaoğlu'nun "Aziz Nesin ölüme müstahaktır" diye bağırdığını söyledi. [illegible] Kaleli şöyle dedi: "Aziz Bey merdivene çıkınca, aşağıda [illegible] Sivas Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu [illegible] 'O adamı kurtarmayın, o adam kurtarılmaya değil ölüme müstahaktır' diyordu." Yukarıdaki fotoğraf [illegible] Milliyet gazetesinde yayımlandı. Refah Partili Sivas Belediye Meclis üyesi Cafer Erçakmak [illegible] Aziz Nesin'e saldırıyor. Bu tarihi fotoğrafı yalancılara ithaf ediyoruz.

Sivas Valisi: 'Katliam planlı'

Veli ÖZDEMİR

SİVAS - Sivas Valisi Ahmet Karabilgin, katliamın [illegible] "planlı" [illegible] ... "Olaylar elbette organize bir güç tarafından başlatıldı ve geliştirildi" dedi.

Konuyla ilgili [illegible] Karabilgin, "Dışarıdan gelenlerin olay çıkartıklarına ilişkin bir bilgimiz yok, ancak olayları çıkaranlar organize bir güçtür" diye konuştu. Olayları başlatanları etkisizleştirmede geç kalındığını kabul eden Vali Karabilgin, "Olaylar bir tepkiden çok, planlı [illegible]"

- ✔ Milli Gazete yine Aydınlık karşıtı kampanya başlattı 11. sayfada
- ✔ Asım Bezirci'nin son konuşması 7. sayfada
- ✔ Katliamcılar bütün yurtta protesto edildi 2. sayfada

BAŞYAZI — Aziz NESİN

Otelde kuşatma altında yazılan yazı

Başyazarımız Aziz Nesin'in bugün yayınladığımız yazısı, Sivas'ta düzenlenen Pir Sultan Kültür Şenliği'nde yaptığı konuşmanın özünü oluşturuyor. Nesin bu yazını, yobazların kuşatması altındaki Madımak Oteli'nde yazdı. Yazı 7. sayfada

HABERİN İÇİNDEN — Hasan YALÇIN

Aziz Nesin'in isyanı

Aziz Nesin isyan ediyor.
Bir taraftan 100 kadar insanın bir otelde, 10 saat kuşatma altında [illegible] isyan ediyor.
60 milyonun gözleri önünde 35 insanın [illegible] isyan ediyor.
[illegible]
Devamı 11. sayfada

İşçi Partisi'nin Pendik'te düzenlediği mitinge diğer sol gruplar da katıldı

Katliama protesto

İSTANBUL, Aydınlık - İşçi Partisi'nin Pendik [illegible] [illegible]
Devamı 11. sayfada

Semih BALCIOĞLU

Pendik mitinginde katılan binlerce kişi Sivas katliamını protesto etti. (Fotoğraf: Mustafa Çelikkaya)

Aydınlık
Ortak Olun !
[illegible]
Ortaklarımız yeni ortak için seferber olalım !
[illegible]

Yüzlerce Sivaslı dört saat boyunca saldırıya karşı gösteri yaptı

Sivas'ta yobazlara karşı eylem

[illegible]

VOLTA — Ferit İLSEVER

Engizisyon yargıcı

[illegible]
Devamı 11. sayfada

Bu, elinde benzinle otel lobisini yakan için de geçerlidir, ne yazık ki, Aziz Nesin için de...

(Hürriyet, 4 Temmuz 1993)

Aziz Nesin Olayı
Hekimoğlu İsmail

(...)

Bu adamı herkes biliyor, yine de çağırıyorlar. Aziz Nesin de gidince Kur'an'a inanmadığını, Müslüman olmadığını söylüyor.

Söyleyebilir. Elbette inananlar da inanmayanlar da olacaktır. Amma o zannediyor ki, kendisini çağıranlar da kendisi gibi, onları aşılamaya çalışıyor, ya tutarsa...

Aziz Nesin hayatı boyunca olay olmuş insan. Çünkü bu İslam düşmanı, İslam ülkesinde yaşıyor. Müslüman olmamak başka, İslam düşmanı olmak daha başkadır. Aziz Nesin İslam düşmanıdır, bunun için olay oluyor.

İşin garip tarafı, Aziz Nesin'in anası babası Alevi değil, Hanefi'ydi. İslam'a bağlı kimselerdi, evlatlarına Kur'an da öğretmişlerdi. Kuzey rüzgarları, Aziz Nesin'i alıp başka diyarlara, başka inançlara götürdü.

Alevi olmayan Aziz Nesin Aleviler'den ne istiyor?

Marksist olmalarını, İslam düşmanı olmalarını istedi, Sivas'ta bunun için konuştu....

Evet!Sivas'ta Alevi-Sünni olayı yok. Aziz Nesin olayı var. Rus Ateist Cemiyeti'nin mensubu gibi Sivas'ta konuşan Aziz Nesin ve onu davet edenler bu olayın mesulüdür.

(...)

(Zaman, 4 Temmuz 1993)

Gözü Dönmüş Caniler
Hikmet Çetinkaya

(...)

Aynı kanlı olaylar 12 Eylül 1980 öncesi Sivas'ta yine yaşanmış, pek çok yurttaşımız yaşamını yitirmiştir. Bir dönem solun kalesi olan Sivas, 12 Eylül 1980 sonrası aşırı dincilerin, şovenistlerin kalesi olmuştur.

ERGAZ
HİZMETTE
• EMNİYET
• KALİTE
• GÜVEN

ZAMAN
3 TEMMUZ 1993 CUMARTESİ FARKLI GAZETE FİYATI: 4000 TL

AİLE
Havasızi hayvanlara almayı unutmayınız

Sivas'taki Müslümanlara yönelik provake olaylara Aziz Nesin'in tahrik dolu konuşması baş sebep olurken, Vali Karabilgin'in aciz kalması çatışmaları büyüttü

Birliğimize tahrik darbesi

40 KİŞİ ÖLDÜ

Sivas'ta Ulu cuma namazından sonra başlayan olaylarda ölü sayısı 40'a yükseldi. Yaralıların sayısı ise 60'ı geçti. Olaylar sırasında 11 kişi otelden atılarak öldürülmüştü. Bu kişilerden 7'sinin cesedi bulunurken, 4 kişinin de yanarak öldüğü tahmin ediliyor. Olaylarda 60 kişi de çeşitli yerlerinden yaralandı. Bir kısmının durumu ağır olan yaralılardan 3'ünün daha sonra hastanede öldüğü bildirildi. Bu kişilerden 2'si de Sivas'ta yaşayan Kürt kökenli vatandaşlar olduğu öğrenildi. Bu kişilerden Ali Kılıç'ın cenazesi Sivas'ta kılınan namazın ardından Kahramanmaraş'a götürülürken, Mehmet Kaya'nın cenazesi de Sivas'ta toprağa verildi. Olaylarda 60 kişi de çeşitli yerlerinden yaralandı. Bir kısmının durumu ağır olan yaralılardan 3'ünün daha sonra hastanede öldüğü bildirildi. Bu kişilerden 2'si de Sivas'ta yaşayan Kürt kökenli vatandaşlar olduğu öğrenildi. Bu kişilerden Ali Kılıç'ın cenazesi Sivas'ta kılınan namazın ardından Kahramanmaraş'a götürülürken, Mehmet Kaya'nın cenazesi de Sivas'ta toprağa verildi.

YENİDEN MARAŞ SENARYOSU

12 Eylül öncesinde yaşanan Maraş olaylarının bir benzerini Sivas'ta uygulamak isteyen bir kısım azılı kişi ve kuruluşlar milletin birliğine büyük bir darbe indirmek ilmre Sivas olayını tezgahladığı bildirildi. Pir Sultan Abdal Kültür ve Sanat Etkinlikleri'nin açılışı sırasında halkın dini inanç ve değerlerine hedef alan bir konuşma yapıldığı belirtilen yazar Aziz Nesin'in olaylara çıkmasında baş sebep olduğu kaydedilirken cenazenin bölgede tanınmayan kişiler tarafından düzenlendiği, provokatörlerin faaliyet objektiflerinden kaçmak için gazetecilere de saldırdığı belirtildi

9. SAYFADA

Cuma namazından sonra başlayan provoke olaylar bir anda Sivas'ı savaş alanına çevirdi. Büyükşehir Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu ve Emniyet Müdürü olayların yaşanması için cenazeyi suçladılar.

Gazioğlu'nun işi zor

ÖNCELİK BEKLEYEN PROBLEMLER

İçişleri Bakanlığı'na getirilen Bursa Milletvekili Mehmet Gazioğlu'nu zikzaklı güzler bekliyor. Hükümet Gazioğlu'nu önceliği bekleyen problemler şunlar: Artarak devamı edinen PKK terörü ve Olmsiyodoğu meselesi, Ülke içinde eylem yapan silahlı illegal örgütler ve Dev-Sol içindeki gruplaşmalar, Olmsiyodoğu'da sürdürülen Okkaşlanları Hal uygulamaları, Kontrgerilla sistemi, SHP'nin İçişleri Bakanlığı içindeki dengeleri ve yeni Vekâlik Kararnamesi

İRFAN KILIÇ / 3.SAYFADA

Güneydoğu'da ilist düzey bir ordu yetkilisi:

'Soğukkanlı davranıyoruz'

BÖLGEDE REFORM ŞART Güneydoğu'da ordunun son derece temkinli ve soğukkanlı hareket ettiğini söyleyen bir üst düzey ordu yetkilisi, meydana gelen olaylardan sonra bölgede geniş çaplı operasyonlar başlatılacağını belirtmedi. "Ama uzun vadede geniş ve kapsamlı reformların yapılması şart" şeklinde konuştu İRFAN KILIÇ / 8. SAYFADA

Büyük öğretmen göçü !

22 BİN ÖĞRETMEN

Milli Eğitim Bakanlığı, bulundukları illerde görev süresini tamamlayarak nakil talebinde bulunan yaklaşık 22 bin öğretmenin işlemlerini tamamladı. Temmuz ayı içinde illere gönderilecek tayin kitapçığı ile valiliklerin emrine atanacak öğretmenlerin görev yapacakları semtler de ağustos ayı içinde bildirilecek.

9. SAYFADA

GÜNDEM

İSHAN KORU

Doğru mu, yalan mı?

Başbakan Tansu Çiller, hardisini Yeniden Refah'ın oy oranı ile ilgili olarak "Anket bu bir gerçek" dedi. Ancak bu anketin gerçek olup olmadığı ise tartışma konusu.

Kalkan karşılan da bu DYP'nin genel başkan yardımcı başbakan yardımcısı Hüsamettin Cindoruk'un "Tansu Çiller anket değil ki, seçim yapılsın, Refah'ın oyunu ne kadar ise o kadar yalan, Refah'ın oyunu ne kadar ise o kadar gerçek" şeklindeki sözleri de dikkat çekti. Bu açıklamaya rağmen bu sözün konu "Ancak bu kitabın çıkış yolundaki bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır, bu çıkış yolundaki bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır.

8. SAYFADA

Boşnaklar sahipsiz

BM'DEN YARDIM TALEBİ

Bosna-Hersek Cumhurbaşkanı Ali İzzetbegoviç, BM Müttefik Yüksek Komiseri Sadako Ogata'ya bir çağrıda bulunarak, silahsızlık açık talebinden faydalanarak için müfrezeye bulundukları bölgeden, Srebrenica, Gorne ve Goradevac'ın çıkarılmasını istedi. İzzetbegoviç, Ogata'ya gönderdiği mektupta, BM yetkililerinin Sırp'ın Har. silah taşıdığını ve bölgede cinayetlerde, silahsızlanmaya hükümlülüğü, acilen tehlikeyle karşı karşıya kalındığını belirterek, "Sizden Bosna ya ek yardım yollarının sağlanması için müfrezenin kullanılmasını istiyoruz" şeklinde konuştu

ayrıca bu ara ilgi de var

Avrupa Topluluğu'na konsolosluğu üzerine olmayarak İstiklal ülkelerden havale etti. Sivasi ve askeri açıdan kötüye ülkelerden olmasını almaya bir gemi doyumsuzu AT'in iç meclisi yılın gelince son Müttefikler ülkeleri arasında ortaklık kurulmadı. Bu

Dışişleri Bakanı Cansu Çiller, "Avrupalılara, Müslüman bölgeleri için yeni kadın para yardımı yapmadığını söyleyeniz, askeri göndermeleri ve mazeret üzerine para koymaları yolunda çağrıda bulunuyorum" dedi. Böylece tıp gibi ordine ocaya hayale edilen Bosnalı Müslümanlara yine takipçi de kaldı

MUSTAFA GÜZÜKARA / DIŞ HABERLER'de

Cola boykotuna Doğu'dan destek

SADECE COLA DEĞİL

Özellikle yaz aylarında acun artış gösteren cola fiyatlarına İzmir bakkallar Odası'ndan sonra Erzurum Bakkal ve Manavlar Odası Başkanı Fuat Türgüt de tepki gösterdi. Türgüt bunlardan sadece cola hadisesi olmadığını bütün meşrubatlara aynı tepkinin gösterilmesi gerektiğini söyledi

HAVAR HAVİÇ / 8. SAYFADA

237 öğretmenin seçim işlemine başlandı

Türkiye'den Orta Asya'ya öğretmen

ÜSTELER VALİLERİE

Türk cumhuriyetlerine öğretmen gönderilecek. İlk olarak Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan'a gönderilecek 237 öğretmenin seçilmesi işlemlerine başlandı. Valiliğe bildirildi en geç 9 Temmuz'da MEB Merkez Teşkilatı'na gönderilmiş olacak. Öğretmenlerin maaş ve özlük hakları korunurken ayrıca 500 dolar ek ücret alacaklar

AHMET ÜNAL / 8. SAYFADA

Dışişleri Bakanlığı'ndan ZAMAN'a açıklama:

'Kerkük-Yumurtalık Boru Hattı açılsın'

HATTAN PETROL BOZULUYOR

Türkiye, Kerkük-Yumurtalık Boru Hattı'nda bulunan ve bir süredir borulumuya terkedilen 400 milyon dolarlık petrolü almak için BM nezdinde girişimde bulunuyor. BM izin verirse, Türkiye söz konusu parayı Irak'a göndermeye hazır

TAAHHÜTLER NE OLACAK?

Türkiye, yaklaşık üç yıldır Kerkük-Yumurtalık Boru Hattı'nı kullanmayan Irak'ın bu süre zarfında taahhüt ettiği 35 milyon ton asgari taşıma garantisinin ve 470 milyon dolarlık taşıma ücretinin ne olacağı konusunda muhatap arıyor

MUHİTTİN GÖRÇÖN / 8. SAYFADA

Bir grup vatandaş, İsviçre'nin Ankara Büyükelçiliği binası önünde protestoda bulundu.

DYP Niğde Milletvekili Rıfat Yüzbaşıoğlu:

'İsviçre hükümeti zalimin yanında'

BÜYÜKELÇİLİĞİ YAZI GÖNDERDİ *Dünya Türkleri Konseyi TİMİ kurucu Cuma Baş , ev Niğde Milletvekili Rıfat Yüzbaşıoğlu, İsviçre'deki Türk vatandaşlarına ve Türk Elçiliği'ne yönelik saldırıları kınadı. Yüzbaşıoğlu, İsviçre'nin Ankara Büyükelçiliği'ne gönderdiği yazıda, "İsviçre hükümetinin zalimin yanında yer aldığını" belirtti*

3. SAYFADA

Üç görevkinin Türkiye'de

Bern krizi çözüldü

İSVİÇRE, Hükümeti sınırından yaşa dokunmamaktadır kalabalıkların istenen Türkiye'nin Bern Büyükelçiliğindeki 3 görevli dün alışan Türkiye'ye geldi. Bern Büyükelçiliğinde meydana gelen terör olayı sebebiyle Dini gerginlik görevlisi, biri de Büyükelçi Kaya Toposlı'nın misinin yolları olmuş üzere 3 Türk görevlinin yaşayı başlıklarının kalabalıkların istenişi

DIŞ HABERLER'de

Turgut Özal Külliyesi'nin temeli atılıyor

İSTANBUL Büyükşehir Belediyesi tarafından Turgut Özal ismi ile yeni bir külliye yapılıyor. Temeli yarın atılacak olan külliye Büyükşehir caddesi kültür için yapılacak sörene Semra, Ahmet ve Korkut Özallar, A.Kadir Aksu ile şeçkin bazı isimler ve kalabalık bir halk kitlesinin katılması bekleniyor

Külliyenin Büyükşehir, Zafer Mahallesi, Dereboyu Caddesi, No:58 sarıyıldız yapılacağı kaydedildi

ZAMAN

DÜN

Ista-DJ	52.250
Ankara	41.150
İMKB	30.071
Hisse	24.778
Fonlar	13.369
Repo	1.000
Menkul	50.000
Kambiyo	50.000
Bağımsız	5.000
Toplam	318.827

ZAMAN KUPON NO: 17
Ondörtüncü cilt
BÜYÜK İSLAM TARİHİ
Adı:
Soyadı:
Adresi:
30 kupon biriktirin

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde demokratik kişiliğe sahip öğretim üyelerine, öğrencilere yönelik baskı, son bir yıldır Vali Ahmet Karabilgin'e de yönelmiştir. Pantolon giyen üniversiteli kız öğrencilere gözdağı verilmiş, zorla türban takmaları istenmiştir.

Sivas'ta yaşanan bu korkunç katliamı gerçekleştirip, insanları diri diri yakan gözü dönmüş canilerin Müslümanlıkla ne ilişkileri vardır söyler misiniz?

Bir Orta Anadolu kentinde "din elden gidiyor" çığlıklarıyla yakıp yıkanların arkalarında kimlerin olduğunu, kimlerden destek aldıklarını bilmeyen var mı söyler misiniz?

Bu gerçeği herkes görüyor artık...

Gözü dönmüş bu yaratıklar devletin güvenlik güçlerinin önünde Atatürk anıtına ve Pir Sultan heykeline saldırıp, yıkıyorlar...

Hâlâ susacak mıyız?

Hâlâ başımızı *'deve kuşu'* gibi kuma sokup, olup bitenleri görmeyecek miyiz?

(Cumhuriyet, 4 Temmuz 1993)

Yakalarına Yapışılmalı

Fehmi Koru

Komik hikayelere imza atan yazar Aziz Nesin, bu defa izleri uzun yıllar kalacak bir trajedinin kahramanı oldu. Sivas'ta, ilk elde 35 kişinin ölümü, çok sayıda kişinin de yaralanmasıyla sonuçlanan arbede, onun merkezinde bulunduğu yoğun tahriklerle meydana geldi. Pir Sultan Abdal vesilesiyle düzenlenen 'şenlik', Aziz Nesin'in sebep olduğu karışıklıkla 'yas'a dönüştü.

Son olayları daha iyi anlayabilmek için, altı yıldır olgunlaştırılan bir hazırlığı fark etmek gerekiyor. Aziz Nesin, beş yıl önce İngiltere'de çıkmış 'Şeytan Ayetleri' adlı romanı Türkiye'de yayınlamaya karar verdiğini o zaman açıkladı. İlk yayımından beri romanın bütün dünyada sebep olduğu gürültü cümlenin malumu; Pakistan ve Bangladeş gibi ülkelerde toplam 26 kişi bu kitap yüzünden hayatını kaybetmişti. Böyle bir kitabın yayın haberi ile, beş yıllık bir gecikmeyle, Türkiye'de tahrik ortamına sokuldu. 'Fikir özgürlüğü' perdesi ardına sığınılarak...

İngiliz yayıncıyı bile kızdıran bir yanı var olayın; Aziz Nesin, kitap halinde yayılmama izni aldığı halde, 'Şeytan Ayetleri'ni, ortağı olduğu

gazetede tefrika ettirdi. Gazete, kitabın dünyada karşılaştığı tepkiyi Türkiye'de de sağlamak için –İngiliz'in de dikkatini çeken- özel bir çaba harcadı. Kitleleri harekete geçirmeye yönelik şeytanca bir senaryo ile karşı karşıya olunduğu belliydi.

Şimdi de bu.

Sivas, Türkiye'nin mezhep mozayiğinin en renkli olduğu kentlerin başında geliyor. Geçmişte, bu kentte, Alevi-Sünni çatışmaları çıkmış, birçok kişinin hayatına malolan olaylar yaşanmıştı. Bir Cuma günü, 'Pir Sultan Abdal' vesile edilerek ve birkaç gün öncesinden yerel basın hazırlanarak son 'kanlı senaryo' sahneye konulmuş oldu. Mezhep çatışması için küçük bir kıvılcımın yeteceği Sivas'ta, hazırlıklara bakılırsa, dört koldan alevler çıkartacak benzin tedarik edilmiş...

Aziz Nesin ve yandaşları, muhtemelen geçmişte de benzer senaryolarda rol almışlardı, ama ilk defa ellerindeki kanla yakalandılar. Sivas'ta hayatlarını kaybeden 35 kişi ile çok sayıdaki yaralı, onların tahriklerinin kurbanıdırlar. Psikolojide 'şartlı refleks', fizikte 'etki tepki' yasası olarak bilinen evrensel kural şaşmaz hassasiyetiyle kendini gösterdi ve mozayiği çatlatan bu olaylar meydana geldi. Tahrik ortada olduğu için sorumluları da belli.

Türkiye'nin içte ve dışta gücünü zayıflatan gelişmelere muhatap olduğu, PKK terörünün azdığı, Adriyatik'ten Çin Seddi'ne iddiasına darbe indiği, hükümet kuruluşuyla uğraştığı bir dönemde, mezhep çatışmasına yol açmak, büyük bir hıyanettir. Hiç kuşku yok, Sivas'taki tahrikler ardından meydana gelen olaylar, Türkiye'yi bölmeyi amaçlayan ve asla yerli olmayan büyük bir planın parçasıdır.

(...)

Bu iş komik hikayeler yazmaya benzemez. Aziz Nesin ve yandaşlarının kimin namına hareket ettikleri mutlaka ortaya çıkartılmalıdır.

(Zaman, 4 Temmuz 1993)

Sivas'tan, Madımak Oteli katliamından fotoğraflar...

Hasan Cemal

(...)

Böylece provokasyona uygun bir ortam hazırlanmış oluyor Sivas'ta. Ve düğmeye Cuma namazıyla birlikte basılıyor.

Hastanede yatan Emniyet Müdür Yardımcısı Rahim Çalışkan:

"Onların kim olduğunu gayet iyi biliyoruz. Hepsi videoya çekildi" diyordu Cumartesi sabahı...

Peki kim bunlar?

Attıkları sloganların bir bölümü İslamcıların.., Fundamentalistler mi?.. Radikal İslamcılar? Kimine göre İran parmağı da var... Güneydoğu'dan gelenler de...

Kim? Kimler?

Bu soruların karşılıkları şimdilik karanlıkta.

Ama kesin olarak aydınlık bir nokta var:

Türk-Kürt düşmanlığı gibi Sünni-Alevi düşmanlığını yeniden hortlatmak... 1978'de Kahramanmaraş, Çorum ve Sivas'ta yaşanan korkunç olayları yeniden sahnelemek... Toprağa gömülmüş olan baltaları yeniden ortaya çıkartmak... Kabuk tutmakta olan yarayı yeniden kaşımaya kalkışmaktır...

Bu oyuna gelmeyelim!

(Sabah, 4 Temmuz 1993)

Ne söylesek azdır

Hasan Yalçın

Artık anlamak, yazmak gereksizdir.

Olay Türkiye'nin önünde cereyan etmiştir. 60 milyon tanıktır. İşçi eylemlerine, gençlik hareketlerine, memur yürüyüşlerine polis nasıl davranır?

Sivas'ta Madımak Oteli sekiz saat boyunca, polisin ve jandarmanın gözleri önünde kuşatma altından tutulmuştur. Sonra gene güvenlik güçleri oradayken yakılmıştır.

Hükümet'in nasıl ağız değiştirdiğini bütün Türkiye izledi, gördü.

Hükümet Sözcüsü, Devlet Bakanı Yıldırım Aktuna, saat 17.58'de yaptığı açıklamada, "aşırı dinci grupların yarattığı tansiyondan" söz ediyordu. Bu grupların "Şeriat lehine gösteri yaptıklarını" duyurmuştu.

İki saat sonra, yeni bir açıklama yaptı. Artık "tahrik" ten söz ediyordu. Kulağı çekilmişti. Sonra Tansu Çiller, İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu sökün etti. Hatta Erdal İnönü.

Suçlu bulunmuştu: Aziz Nesin!

Suç da saptanmıştı: Halkın dini duygularını incitmek, tahrik. Ceza zaten verilmişti: 35 ölü, 60 yaralı.

3 TEMMUZ 1993 CUMARTESİ

Türkiye

GÜNLÜK SİYASİ GAZETE

FİYATI 4000 TL. (KDV Dahil)

Çatalçeşme Sokağı No: 17 Cağaloğlu 34410-İSTANBUL • Santral : 513 99 00 (19 hat) • TELEKS : 22000 Yuas Tr. • FAKS : 513 89 73

Türkiye DÜN
İstanbul ... 154.420
Ankara ... 57.900
İzmir ... 45.624
Adana ... 28.000
Erzurum ... 17.350
Avrupa ... 35.273
TOPLAM ... 343.622
"...DET BASILMIŞTIR"

TÜRKİYE GAZETESİNDEN İKİ HEDİYE BİRDEN
1 YENİ RENKLER ANSİKLOPEDİSİ (7. Cilt)
2 SEVGİLİ PEYGAMBERİM (8. Kaset)
KUPON NO: 3

Aziz Nesin'in "1400 yıl önce yazılan Kur'an geçersizdir" sözleri halkı galeyana getirdi

Sivas'ta fitne: 35 ölü

İslamiyet'e hakaret eden Aziz Nesin'i protesto eden binlerce kişi, Nesin'in kaldığı oteli ateşe vererek yakmak istedi. Çıkan olaylarda, ilk belirlemelere göre 35 kişi hayatını kaybetti, 60 kişi de yaralandı. Sivas'ta iki gün sokağa çıkma yasağı ilan edildi

SABIRLAR TAŞTI Aziz Nesin'in İslamiyet aleyhindeki sözleri halkı galeyana getirdi. Valilik önünde toplanan binlerce kişi "Şeytan Aziz", "Vali istifa", "İnançlarımızla alay ettirmeyiz" sloganları attı.

■ Sivas'ta ... Peygamber Efendimiz ve mübarek hanımları hakkında ağıza alınmayacak sözler sarf eden Aziz Nesin, "1400 yıl önce yazılan Kur'an geçersizdir. Salman Rüşdü'nün kitabını yayınlamaya devam edeceğim" dedi.

AZİZ NESİN'E BÜYÜK TEPKİ

■ Aziz Nesin'e büyük tepki gösteren halk, Cuma namazından çıkanlarla birlikte valiliğe yürüdü. Binlerce kişi, "Vali istifa", "İnançlarımızla alay ettirmeyiz" diye slogan attı.

OTELDEN KAÇIRILDI

■ İslam düşmanı Aziz Nesin'in kaldığı otelin önünde de protestolarını sürdüren öfkeli kalabalık, otelin camlarını kırdı, araçları tahrip etti. Otelin katlarında çıkan yangın büyümeden söndürülürken, Aziz Nesin otelden alınarak güvenli bir yere götürüldü.

DUMANDAN BOĞULDULAR

■ Ölenlerin büyük çoğunluğunun otelde meydana gelen yangında dumandan boğulmak suretiyle hayatını kaybettiği bildirildi. Olaylara sebep olan Aziz Nesin'in otelin sığınağında gizlendiği, daha sonra güvenli bir yere götürüldüğü öğrenildi.

İÇİŞLERİ BAKANI SİVAS'TA

■ İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu ve Emniyet Genel Müdürü Ergun dün akşam geç saatlerde askeri bir uçakla Sivas'a geldiler. Bakan Gazioğlu, vilayete giderek Vali Karabilgin'den olaylar hakkında bilgi aldı ● 13'TE

ONBİNLERCE KİŞİ YÜRÜDÜ Aziz Nesin'in kaldığı otelin önünde de protesto gösterilerini sürdüren öfkeli kalabalık, güvenlik kuvvetlerinin çabalarına rağmen otelin camlarını kırdı, bazı araçları tahrip etti. Vatandaşlar, "Biz şeytanı taşlıyoruz" dediler. Çevre illerden gelen takviye kuvvetler ve askeri birlikler şehrin önemli noktalarında barikatlar kurarak güvenlik tedbirlerini artırırken, Sivas'ta 2 gün süreyle sokağa çıkma yasağı ilan edildi.

Ankara'da dehşet veren inanılmaz bir olay

SHP'liler, Dev-Sol'u polise karşı korumaya aldı

POLİTİKA GÜNLÜĞÜ

SEBAHATTİN ÖNKİBAR

İşte tüyler ürperten olay:

■ DEV-SOL [illegible]

■ Bu olaydan birkaç saat sonra [illegible] "Bunlar bizim misafirimiz" diyor ... ● YAZISI 13. SAYFADA

Tarihî eserlerimiz yağmalanmış

Tek Parti döneminde 56 liraya cami satılırken, Edirne'de 37 cami, 13 mescid, 12 tekke ve türbe elden çıkarılmış

OTOPARK OLDU II. Beyazid döneminde "Sevad" mahlası ile şiirler yazan İlyas Şiica'nın yaptırdığı Sevadi Çelebi Mescidi, 1941 yılında Atatürk Bahan düzenlemesi arasında kamere yıkıldı, 1943'de de tamamen yıkılan ... kaldırıldı. Şimdi bu mescidin arsası otopark olarak kullanılıyor.

ÇETİN ÖZCAN

■ Vakıflar'ın kayıtlarına göre, Edirne'de 5 cami, bir mescid, bir tekke, bir cami arsası ve bir mescidin taşları Muşevi vatandaşlar tarafından alınmış. Bunlardan mescid için ödenen bedel 26 kuruş.

ARSALAR DAHA UCUZ

■ Serbest şehrinde yıkılan dini yapıların arsaları ise, bütün bunlardan ucuz fiyatlarla, adeta hibe olarak verilmiş. Nitekim üç adeta arsa 10'ar, dört adet arsa 20'şer, biri 23, biri 50 kuruşa el değiştirmiş. En pahalı arsa da 299 lira. ● 5. SAYFADA

Şırnak'ta 23 PKK'lı öldürüldü

■ Bastler bölgesi ile Küpeli Dağı'nda sürdürülen operasyonlar [illegible] ... çok sayıda silah ele geçirildi. ● 4'TE

İsviçre krizi çözüldü

■ Bern Büyükelçiliğimize PKK'nın 24 Haziran'da düzenlediği baskın sonrasında krize giren iki ülke ilişkileri ... ● 5'TE

Çiller'in zor günü

■ Hükümet programı üzerindeki genel görüşme bugün yapılıyor ... Başbakan Çiller'in vereceği cevap merakla bekleniyor. ● 13'TE

Yazık Olur Feşmekân Efendiye

ÖMER ÖZTÜRKMEN

Önce bakteyelim Azerbaycan'da bir devlet kurulsun.

Devlet kurulsun ki, devleti muhatap alalım.

Ama Azerbaycan'da devlet bir türlü kurulamıyor.

Devlet dün de yoktu Azerbaycan'da, bugün de.

Azerbaycan Sovyetler Birliği'nden kopluğu ve bağımsızlığına kavuştuğu günden beri devlet olamamıştır. ● DEVAMI 13. SAYFADA

YORUM YALÇIN ÖZER

Ya ümitler boş çıkarsa

Tansu Çiller'in nasıl bir icraat sergileyeceği merakla bekleniyor. Acaba yeni Başbakan, vaadettiği reformları gerçekleştirebilecek mi?.. Yoksa birtakım kafasındaki öne sürenler gündemi mi edecek?..

Bugüne kadar, siyasi yoldan gelen yöneticilerde alıştığımız bir üslup var. "Zordan kaçmak, kolayı seçmek" Bu kalıcının şimdiye kadarki tek istisnası, rahmetli Turgut Özal oldu. Özal kendisine zor olanı seçti. Bu yolla ülkeye çok şeyler kazandırdı. Ama siyasi alanda, kurduğu Parti dahil, bir çok şeyi kaybetti.

Siyasi iktidarlar, dış politika "Yurtta sulh, cihanda sulh" politikasını "doğru" olduğu için değil, "kolay" olduğu için benimsediler. ● DEVAMI 12. SAYFADA

Demirel rahatsız

■ Cumhurbaşkanı Demirel, önceki gün Denizkurdu-2 93 Tatbikatı'nı değerlendirmek için yaptığı konuşma sırasında ağırlığını ... kaybetme üzerine, dün İstanbul'da sağlık kontrolünden geçti. Demirel, merhum Cumhurbaşkanı Özal'ın da muayene eden Prof. Dr. Antonio Gotto'ya Elibelinde evde götürerek 1 saat 15 dakika muayene oldu. ● 4'TE

Bütün devlet adamlarının, işçiler, memurlar, gençler söz konusu olduğunda neler söyleyip, nasıl davrandıklarını biliyoruz. (...)

Açık olarak saptayalım: Sivas olaylarının ve cinayetinin sorumlusu hükümettir. Kişileştirelim: Tansu Çiller'dir, Erdal İnönü'dür, Mehmet Gazioğlu'dur....

Türkiye'nin en iyi evlatlarından 35'i bir avuç yobaz tarafından yakılmıştır, öldürülmüştür. Bu düzenin aydına, şaire, yazara, ozana, sanatçıya, düşünüre ihtiyacı kalmamıştır.

Bu düzen sopanın, safsatanın, yalanın düzenidir. Bu düzen Aczimendi tarikatının düzenidir.

Cumhuriyet, ABD'ye teslim olmuştur.

Hizbullah'a teslim olmuştur.

(Aydınlık, 4 Temmuz 1993)

Çöp Dağı Oluşmasaydı Patlar mıydı?

İlhan Selçuk

(...)

Ne Karaören'in aklına Sivas'ta Azrail'le yüzleşeceği geliyordu, ne de ben Pir Sultan Abdal Şenliği'nde çok sevdiğim dostlarımı yitireceğimi biliyordum. Aymazlık hepimizi sarmıştı; çünkü Sivas'ta olan bitenler, ne bir günde, ne bir yılda, ne on yılda hazırlandı; şeriatçılığa bu ülkede kırk yıldan beri yatırım yapılıyor...

İstanbul'da çöp dağı patlamadı mı?

Dağ, oluşmasa, patlar mıydı?

Çöp dağı da bir günde oluşmuyor ki!... Uzun yıllar kentin çöpünü bir yere yığmak için çalışmak gerekiyor. Bu durumda çöp dağının patlamasına kaza denilebilir mi? Dilimizde bu gibi olayları vurgulamak için dört dörtlük bir deyim kullanılır: Görünür kaza!...

Hiç kimse Sivas'taki olayı *"halkın infiali"* ne bağlamaya kalkmasın. Madımak Oteli'ni içindeki insanlarla birlikte yakan halk değildir; Sivas halkı böyle bir şey yapmaz...

Kimi kentte kimi zaman uğursuz olaylar yaşanır. İstanbul'da 6-7 Eylül felaketi tarihe geçti; Menemen'de Kubilay'ın anısı unutulmadı; Kahramanmaraş katliamı belleklerden silinmedi; bu kara lekeler halkın işi değildir, kentten kopan bir *"güruh"*un marifetidir.

Kimileri diyorlar ki:

PARANIZIN DEĞERİNİ KORUMADA DOĞRU BANKADAN DOĞRU KARAR
ŞEKERBANK

Cumhuriyet

FAİZ ORANLARIMIZ
1 AY VADELİ % 93 · 6 AY VADELİ %?? · 3 AY VADELİ % 94 · 1 YIL VADELİ %??
ŞEKERBANK

70. YIL SAYI 24742/ 5000 TL (KDV içinde) · KURUCUSU: YUNUS NADİ · BAŞYAZARI: NADİR NADİ · 4 TEMMUZ 1993 PAZAR

Devlet seyirci kaldı

►Sıvas'ta adım adım büyüyerek genişleyen ve ayaklanmaya dönüşen olayların önceden hazırlandığı öne sürülüyor. Kentteki güvenlik güçlerinin olayları önlemekte yetersiz kaldığı, olaylar daha büyümeden göstericilere müdahale edeceği yerde gelişmeleri izlemekle yetindiği belirtiliyor.

Sıvas'ta yanıt bekleyen sorular

1 Bir gün önceden yapılan protesto çağrısına karşın polis neden önlem almadı? **2** Göstericilerin sayısı ikindi namazından sonra on bini aşarken neden iki manga asker ve 400 polisle yetinildi? **3** RP'li Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu, göstericileri destekledi mi. Karamollaoğlu, göstericilerce neden alkışlandı? **4** Vali'nin saat 15.00'den itibaren başlayan acil yardım talebi hükümetçe neden dikkate alınmadı? **5** Dinci kalabalığın polis minibüslerindeki hoparlörü kullanarak ezan okuduğu söyleniyor. Bu doğru mu? **6** Gösteriler için çevredeki yerleşim birimlerinden gelenler olduğu söyleniyor. Bu doğru mu? **7** Göstericiler arasında yaşları 14 ile 18 arasında değişen Milli Gençlik Vakfı yurtlarında kalan öğrencilerin de olduğu biliniyor. Bu öğrencileri kim organize etti?

Geleceğimiz İçin...

Sivas'ta halk edebiyatının en büyük ozanlarından Pir Sultan Abdal için düzenlenen şenlikler çok acı bir sonla kapandı. Türkiyemizi insanlık karşısında utandıracak bir katliamla sonuçlandı.

[illegible]

Cumhuriyet

ASIM BEZİRCİ · BEHÇET AYSAN · HASRET GÜLTEKİN · NESİMİ ÇİMEN · MUHLİS AKARSU · METİN ALTIOK · AYDOĞAN YAVAŞLI

(Öldürüldü) · (Öldürüldü) · (Öldürüldü) · (Öldürüldü) · (Öldürüldü) · Şair, fotoğrafçı (Hâlen komada) · Yazar (Ağır yaralı)

Sıvas Valisi 'Gösterici grup hükümet konağı önüne geldiğinde öleceğimizi sandık'

Katliamda Hizbullah izi

►Sıvas'ta olayların şoku sürüyor. Katliamda Milli Gençlik Vakfı yurtlarında kalan öğrencilerin etkin rol oynadığı belirtilirken polis Hizbullah parmağı üzerinde duruyor. Dün Sıvas'a gelen Erdal İnönü, 'Laik düzen, özgür düşünce ortadan kaldırılamaz' diye konuştu

►Sıvas Valisi Ahmet Karabilgin olaylar nedeniyle 35 kişinin gözaltına alındığını bildirdi. Karabilgin 'Silah kullanmayı kesinlikle düşünmedik. Saat 20.20 sıralarında hükümet konağı önüne gelen grup sloganlar atmaya başlayınca sonumuzun geldiğini düşündük' dedi.

SIVAS'TA CAN PAZARI-Gözü dönmüş şeriatçıların yaktığı Madımak Oteli ve çevresi savaş alanına dönmüştü... Yaralılar kaşıkla öfkeli kalabalıktan kurtarılmaya çalışılırken etraf tam bir can pazarına dönmüştü (Fotoğraf: RIZA EZER)

AZİZ NESİN

'Beni suçlayan namussuzdur'

►Sıvas'ta ölümden dönen Nesin, Ankara'ya getirildikten sonra yaptığı açıklamada "Basında benim tahrikçi olduğum öne sürülüyor. Kesinlikle katılmıyorum. Tahrikçilik namussuzluktur, rezilliktir" dedi.

►Bugün düzenleyeceği basın toplantısında olaylarla ilgili bilgi vereceğini belirten Nesin, "Gericiler, 'şeriat isteriz diyenlerin' oylarına muhtaç oldukları için namussuzluk yapıyorlar" diye konuştu.

BAKANLAR KURULU

Polis çok gecikti

►Hükümet, Sıvas katliamının güvenlik güçlerinin geç kalmasından kaynaklandığında görüş birliğine vardı. Bakanlar Kurulu'ndan sonra bir açıklama yapan Çiller 'Olay Alevi-Sünni çekişmesi değil' dedi.

►SHP Grup Başkanvekili, Gürkan, TBMM'de hükümet programıyla ilgili partisinin görüşlerini açıklarken 'Halk tahrik edildi' dedi. İçişleri Bakanı ise Aziz Nesin'i suçladı.

GÖRGÜ TANIKLARI

RP'li başkan yönlendirdi

►Sıvas Belediye Başkanı Karamollaoğlu, soranlara [illegible] için elinden geleni yaptığını, tam on yedi kez konuştuğunu söylüyordu.

►Ama olaydan kurtulanlar adına hazırlanan bildiriyi Başbakan Vekili Erdal İnönü'ye okuyan yazar Hidayet Karakuş'un yargısı şöyleydi: "Belediye Başkanı olayları açıkça tahrik etmedi, ama yönlendirdi."

TEPKİLER

Muhalefet olaya farklı bakıyor

►[illegible] Cumartesi'lerinde giymiş bir ekibin halkı tahrik etmesinin sonucudur.

►**Baykal** Hükümet üzerine düşeni yapmadı. Olaylara neden [illegible] meşrulaştırılmamalı.

►**Türkeş** Fikir hürriyetine saygılı olmalı, tahriklere kapılmamalıyız. Bir tahrik unsuru da olmamalıyız.

GÜNCEL

CÜNEYT ARCAYÜREK

Olayları Bir Niteleseler de...

Bir kuşak gerçekleşmezse yargının sürdüreceği sağlıklı bir soruşturma yetersiz kalacak. [illegible]

■Arkası Sa.17, Sü.1'de

CUMHURİYET MUHABİRLERİ SIVAS'TAN BİLDİRİYOR- ÇETİN YİĞENOĞLU, GÜRSEL POLAT, HATİCE DİÇER, AHMET ŞIK, KENAN BİLİZ'in haber ve izlenimleri 12, 13, 14 ve 15. Sayfalarda

PKK'lılar karakol bastı: 16 er şehit

►PKK militanlarının önceki gece Mardin'in Dargeçit ilçesi yakınlarındaki bir karakola roketatar ve uzun namlulu silahlarla saldırısı sonucu 16 er ve erbaş şehit oldu.

[illegible]

■Arkası Sa.17, Sü.4'de

BUGÜN

DERGİ

HERGÜN

CUMHURİYET 2

Boşnakların Dramı

BOSNA CEHENNEMİ

*H*ava bahar değil barut kokuyor

Toplar durak bilmeksizin gürlüyor. Kent adım adım çökertiliyor. Tramvaylar, evler, insanlar hepsi nasibini aldı. Ama direnenler, saldırganları püskürtmeyi başardı

ARKA SAYFADA

-Halk Aziz Nesin'e kızdı, yazarı kışkırtıcı yazılarına tepki gösterdi...

Humeyni kafası bu!...

Bir yazarın düşüncelerine kızarak "katli vaciptir" fermanı çıkartan kafayla yola çıkarsak, uygarlığın aydınlanmasına değil, Ortaçağ'ın karanlığına ulaşırız. Bu ne biçim bir kafadır ki Türkiye'nin övüncü bir yazarı Anadolu'nun göbeğinde cayır cayır yakmak ister? Bu ne biçim kafadır ki fikirleri uğruna derisi yüzülen Nesimi'den yüzyıllarca sonra, Aşık Nesimi Çimen'i bağnazlık ateşinin dumanında boğar...

Diyorlar ki:

-Madımak Oteli'nde can veren insanlar yanmadılar, yangında çıkan dumanda boğuldular...

O duman bütün ülkeyi sardı...

Soluksuz bıraktı...

Ortaçağ'da kilisenin buyruğuyla insan yakmak için çatılan odunların ateşinden çıkan dumandır o...

(...)

(Cumhuriyet, 4 Temmuz 1993)

Allah'tan Utanın

İzzet Sedes

(...)

Gerçi Aziz Nesin böyle düşünse bile, Sivas'ta Pir Sultan Abdal şenliğine katılanlara karşı, birtakım kendini bilmez kişilerin 35 kişinin ölümüne sebep olmaları, otel yakmaları, devletin temsilcisi olan Vali ve Aziz Nesin'e saldırıp hakaret etmeleri hiçbir şekilde mazur görülemez.

Hükümetin ve Sayın Başbakan'm, olayları yatıştırıcı tutumları, halkın tahriklere kapılmamasını istedikleri doğrudur. Ama Sivas'ı yakıp yıkanların 35 kişinin ölümüne, ceza hukukunun aradığı suç unsuru "taksir" ile dahi olsa, sebep olanların cezalandırılmaları gerekir.

Gazetelerde, olayları çıkaranların resimlerine, giysilerine, bakışlarına ve hallerine dikkat edilince, konunun aynı Güneydoğu olaylarında olduğu gibi, kendinde tek yanlı hakları gören bazı kişilerin, pervasızca davranışları ile karşılaşılmaktadır.

Güneydoğu'da Apo da insanları öldürür, evleri yakarken kendini haklı göstermekte ve bu fiilleri Allah adına, ulusunu kurtarmak için yaptığını iddia etmektedir. Ama sözde birilerine kendince kurtarmaya çalışırken,

ilkel bir anlayışla diğer insanları, kadın, çoluk ce çocuk dahi, gözünü kırpmadan öldürmektedir.

Sivas'ta da, bu kişiler saldırılarını Allah adına yaparken, kendileri gibi düşünmeyen dahi olsa, 35 kişiyi öldürmüşlerdir.

Eski Yugoslavya'da Sırplar, Güneydoğu'da PKK'cılar gibi, Sivas'ta da bunların yaptıkları arasında bir fark yoktur.

Dünyada da, ahrette Allah'ın huzurunda da bunun cezasını vereceklerdir.

(Tercüman, 4 Temmuz 1993)

İnançla oynanmaz

Prof. Dr. Mahir Kaynak

(...)

Olay Alevi- Sünni çatışması meydana getirmek için kullanılmıştır. Ben burada kullananları da itham etmiyorum. Onlar bir 'fikir özgürlüğü' diyebilirler. Oradaki Müslümanlar, kendilerine yapılan saldırıları, dinlerine yapılmış saldırıları protesto ediyorlar. Sonuçta her ikisi de hazırlanan 'uluslar arası bir komplonun' aracı durumuna düşmüşlerdir...

...Radyonun baş haberi, Milli Savunma bakanı ile genelkurmay Başkanı Sivas'a gitmiş, niçin gidiyorlar? bana lütfen söyler misiniz? Genelkurmay Başkanı, ben mi yanlış anlıyorum, ordular savaşır diğer ordularla. Benim bildiğim ordunun görevi, başka ordularla savaşmaktır. Ben, ordunun görevini yanlış mı anlıyorum, acaba?

(Zaman, 4 Temmuz 1993)

Laikliği, kitlelerin öfkesine sürmeyelim!

Mehmet Barlas

(...)

Aydın olmak ve laik olmak, inançlara saygısız olmak veya inanç sahiplerini küçümsemek değildir.

Bu tür davranışlar sonucu, cumhuriyetin en temel ve en birleştirici öğesi olan "laiklik" bir kavga ve hatta bir ayaklanma sebebi olabiliyor.

Aziz Nesin, keşke Pir Sultan Abdal'ı kendine özgü mizah üslubu ile değerlendirseydi.

Keşke, Sivas'taki kalabalıklar, kan dökmek için sokaklara düşmeseydi.

2000'lere 7 yıl kala, genç Türkiye'de "Sivas Faciası" yaşanmasaydı keşke...

(Sabah, 4 Temmuz 1993)

Şeriat mı hortladı? Yoo!
Metin Toker

(...)

Sivas'ta halk, 'Din elden gidiyor' diye ayaklanmamıştır. Türkiye'de dinin bir yere gittiği yok ki. Gündemde kalmak için çırpınan, gazetesini okuyan olmadığından orada burada şova girişen Salman Rüşdi'nin bile 'hırsızlama yayın yapmak'la suçladığı bir eskimiş şöhret var...

(Milliyet, 4 Temmuz 1993)

Müslümanlığa Sövmek, Laiklik ve Çiller İmajı
Nazlı Ilıcak

Müslümanlığa sövmek herhalde fikir hürriyetinin kapsamı içine alınamaz. Aziz Nesin, bir süredir, belki de enteresan olabilme gayretiyle "sıra dışı" konuşmalar yapıyor. Halbuki mizah yazarı olarak kalsaydı, toplumumuz nezdinde şüphesiz daha saygıdeğer bir konumda bulunacaktı.

Aziz Nesin'in "fikir hürriyetini savunma" gerekçesiyle Şeytan Ayetleri'ni Aydınlık gazetesinde yayınlaması, kendisine karşı önemli bir tepki doğurmuştu. Nesin, Türk milletinin büyük çoğunluğunun aptal olduğunu söylerken de muhtemelen gene düşüncenin kısıtlanamayacağı ilkesine dayanıyordu!!!

Evvelki gün de gitmiş Sivas'ta dinsiz olduğunu, bin yıl önce Kur'an'a inanamayacağını söylemiş.

Halkı rencide eden, insanın inanç dünyasını sarsan beyanlar son derece sakıncalıdır. İnançlar münakaşa edilmez, çünkü mantık dünyasından ziyade his alemiyle ilgilidir.

Nesin, Allah'a inanmayabilir. Ama eğer karşısındakini tahrik etme gibi bir amacı yoksa niçin bunun üzerine basa basa ifade ediyor? Üstelik,

Farklı mezhep ve milliyetlerden oluşan bir halkız

Laikliğe, kardeşliğe ve örgütlenmeye mecburuz

Aydınlık
SOSYALİZM
YIL: 1 SAYI: 65

Önceki gün Sivas'ta 40 civarında değerli aydın ve yurtseverimizin ölümüyle sonuçlanan olaylar, devlet eliyle örgütlenen hainlerin eylemleridir. Açıkça gündeme getirdiğimiz bu gerçeğin, Türkiye'yi Ortaçağ karanlığına ve kan içici bir rejime sürüklemek isteyenler tarafından gizli örgütlerde planlandığı artık bir sır değildir. Bu örgütlerin başında Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri Mustafa Kalaycı, Başbakan Turgut Özal'ın danışmanı Ahmet Kabaklı ve Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in danışmanı Azmi Özcan gibi isimler bulunmaktadır. Önceki gün Sivas'ta kana boğulan, resmî tarihsel sahtelerle "Şeriat İstanbul'dan gelecek" sloganlarıyla yürütülen ve sahiplerinin "Şeytan Ayetleri" romanıyla meydana gelen provokasyonu açıklamaktan yalnızca Sivas olayları şeriatçı rejimi kurmak isteyenlerin planlı bir katliamıydı.

Gerçekten de Sivas'ta olanlar, Türkiye'yi Ortaçağ karanlığına ve kan içici bir rejime sürüklemek isteyenlerin hesabına gizli örgütlerde planlanmıştır. Bahriye Üçok, Turan Dursun, Şeytan Ayetleri üzerinden rol dağıtıcılıkları Önceki gün Sivas'ta kana boğulan, resmî tarihsel sahtelerle "Şeriat İstanbul'dan gelecek" sloganlarıyla yürütülen ve sahiplerinin

■ Devamı 11. sayfada

Aydınlık

Bugün basın toplantısı yapıyor

Aziz Nesin Ankara'da

Yetkililer Aziz Nesin hakkında ne adım atacaklarını bilmiyor.

ANKARA, Aydınlık - Başyazımız Aziz Nesin dün Ankara'ya geldi. Yetkililer henüz ne yapacağını karşı nasıl bir tavır takınacağını bilmiyor. Yetkililer, "Nesin gelmiştir, konuşmasına izin verilmeyecek" gibi açıklamalar yaptı.

Sivas'ta yaralıların kaldırıldığı otelde dumanda etkilenerek yaralanan Nesin, dün Cumhuriyet Üniversitesi Hastanesi'nde tedavi altına alındı. Nesin'in dün Ankara'ya gelmesiyle ilgili en geniş görüntüleme dün de sürdürüldü. Yazarımız Hasan Yalçın ile Nesin'in görüştü. Yalçın, Nesin'in konuşmasının yapılıp yapılmayacağı konusunda bilgi vermeyeceğini söyledi. Nesin bugün bu konu toplantısını düzenleyecek.

Sivas'ta barış ve kardeşlik dileğini sloganlarla yükselten dün dik duran Pir Sultan Abdal heykeli yoğun güvenlik önlemleri altında yeniden dikildi. (Fotoğraf: Kadir KARAKOÇ)

Devletin himaye ettiği şeriatçı yobaz sürüsü 40 kişiyi diri diri yaktı

Altında kalacaksınız

Olaydan bir hafta sonrasına kadar köylere ve çevre ilçelere haber yollandı. Şeriatçılar, Aziz Nesin'in Sivas'a gelecağını söyleyerek, herhangi kentte olmasını istediler. Milli Gençlik Vakfı ve Bizim Ocak yanılan tarafından 30 Haziran ve 1 Temmuz günü (cezaevinden önceki ve ilk gün) Aziz Nesin ve Aydınlık'a karşı "Müslümanlar" sloganlarını içeren bildirisi dağıtıldı. Aziz Nesin kitap standında satılmaya sürüldü.

RP'li Belediye Başkanı, saldırganları otertarak "Gazimiz Müslüman kardeşlerim Müslüman kardeşlerim. Zafere adım adım hep birlikte yaklaşacağız. Allah hepinizden razı olsun. Sizin istekleriniz doğrultusunda, hiçbiri gerçekleşiyor, sizin istekleriniz yapıyoruz" diye konuştu. Pehlivan yaptığı konuşmalarda "Muhterem arkadaşlar lütfen dinginliğinizi korumanızı rica ediyorum. Sivas'ta tanıklar, bütün polislerin gözlerinden yaş taşıdığını, onlardan yumuşak tavır ve teşvik emirlerini söylediğini.

Saat 19.45'te otelin önünde duran polis ve asker kargı uzaklaşmaya geçti. Ellerinde benzin bidonları ve boyalarla içeri giren grup, 100'den fazla insanın bulunduğu otelin yanına gizli fitilleriyle yaktı. İtfaiye yangına verilme 40 dakika sonra geldi. Yangından sonra saldırganlar, hükümet aleyhtarında gösteriye devam etti. Başbakan Yardımcısı Sinan ve Cumhurbaşkanı Başkanı Güleçi dün Sivas'a gitti. Yüzlerce askeriye çıkma yasağı devam ediyor.

Veli ÖZDEMİR, Deniz ÖĞÜT, Kadir KARAKOÇ un

Sivas'tan bildirdiği haber 11. sayfada

Sivas'ta RPP'li Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu i oldu İçerdi'n kaçırılan konuşmalar yaptı. (Fotoğraf: A.A)

Semih BALCIOĞLU

Ölü ve yaralıların kimlikleri

Abdur Merhaf - Şeriatçıların ele aldığı ve sonrasında hastanede tedavi sırasında ölen yaralılardan biri. Mehmet Atay, Muzaffer Gültekin (halk ozanı), Necdet Çimen (halk ozanı).

Behçet Sefa Aydın (şair), Cevdet Cansever, Yeşim Özben, Gaffarder Akça, Gülsüm Karabeba, Kenan Yılmaz. (Cenazeler Sivas Devlet Hastanesi'nde.) ■ Devamı 11'de

BAŞYAZI — Aziz NESİN

Başyazarımız Aziz Nesin önceki gün uğradığı iğrenç saldırı nedeniyle bugünkü yazısını ulaştıramamıştır.

'Tam bir çapulcu sürüsü' ■ Haberi 3. sayfada

MİT'in kurduğu tarikat: Azcmendiler ■ Haberi 6. sayfada

Cihat bildirisi ■ Haberi 3. sayfada

Emniyet Md: Asker tedbir almadı ■ Haberi 6. sayfada

Gerici basın kışkırttı ■ Haberi 11. sayfada

Diğer haber ve fotoğraflar 3, 4, 5, 6, 7, 9 ve 11. sayfalarda

Çiller, İnönü ve Gazioğlu, şeriatçı saldırıyı saptırdı

Ölenleri suçladılar

Sivas olayları başladıktan kısa bir süre sonra Başbakan ve bazı bakanlar, önemli bir şey olmadığını, durumun sakin olduğunu ve kontrol altına alındığını açıklıadılar. Ancak, yobazların katliamı yaptıklarının duyulmasından sonra ise ağız değiştirerek olayı saptırmaya çalıştılar ve başyazarımız Aziz Nesin'i ve saldırıda hayatını kaybedenleri suçlar nitelikte açıklamalar yaptılar.

■ Haberi 3. sayfada

Şeytan Ayetleri'ni yayınlamış olmaktan doğan bir antipati birikimiyle de karşı karşıya.

Demokrasi karşılıklı saygıyı gerektirir. Laik düzende, insanlar ibadet etme kadar ibadet etmeme hürriyetine de sahiptir. Ama ibadet etmemeyi bir iftihar vesilesi yaparsanız, dolaylı biçimde inananı eleştiriyor, hatta aşağılıyor gibi bir anlam ortaya çıkar.

Zaten, "1000 yıl önce yazılan kitaba neden inanayım?" diyen Aziz Nesin'in bir küçümseme duygusu içinde böyle konuştuğu anlaşılıyor.

Aziz Nesin, Türk milletinin çoğunluğu için de "aptal" dememiş miydi?

Milli ve manevi değerleri yıkma çabasını hoş karşılamıyoruz. Eğer Aziz Nesin gibiler Türkiye'de çoğunlukta olsaydı, bizler, köksüz, inançsız, kendine güvenmeyen bir toplum olurduk.

Tabi ki Nesin'in hatalı davranışı, o tepkiyi hak ettiği anlamına gelmez. Türkiye'de maalesef şartlandırılmış zihinler var. Bunlara bir kıvılcım çaktınız mı, hemen barut gibi patlıyorlar.

Olayın abartılarak Batı basınına yansıyacağına eminiz. Sivas'taki katliamın, münferid ve kendine özgü şartlar içinde geliştiği unutularak, köktenci akımlarda bir tırmanış olarak gösterilmesi de mümkündür.

(...)

(Tercüman, 4 Temmuz 1993)

Sivas'taki Vahşet...

Oktay Ekşi

Sivas'tan alarm sesleri geliyor. Çünkü Türkiye'yi bölmek ve çökertmek isteyenler tüm güçleriyle harekete geçmiş görünüyorlar. Bir yandan PKK ve onun silahsız uzantıları ülkemizi ve ulusal bütünlüğümüzü ortadan kaldırmaya çalışırken, öte yandan da ülkemizde bir mezhep çatışması ortamı yaratmak isteyenler ellerinden geleni yapıyorlar. O nedenle çok dikkatli ve uyanık olmamız gereken bir süreç içinde yaşıyoruz.

(...)

Sivas'ta önceki gün cereyan eden vahim olayları sırf Aziz Nesin'in densizliği ile izah etmek bizce yetersizdir. Çünkü halkta bir 'hazırlanmışlık' olmasa, Aziz Nesin'in Pir Sultan Abdal Şenlikleri'nde söylediği birkaç münasebetsiz cümle, bu kadar tepkiye yol açmazdı. Nihayet 'beyin

Fırsatı kaçırmadınız!

İSTE İLK 4 KUPON YERİNE GEÇEN SÜPER KUPON

FİYATI 4000 TL. (KDV Dahil)

Türkiye

GÜNLÜK SİYASİ GAZETE

4 TEMMUZ 1993 PAZAR

Çatalçeşme Sokağı No: 17 Cağaloğlu 34410-İSTANBUL • Santral : 513 99 00 (19 hat) • TELEKS : 22000 Yusa Tr. • FAKS : 513 89 73

Türkiye DÜN	
İstanbul	154.701
Ankara	87.715
İzmir	45.486
Adana	27.501
Erzurum	17.370
Konya	33.973
TOPLAM	383.246
ADET BAŞINA	191

TÜRKİYE GAZETESİNDEN İLİ HEDİYE BİRDEN

1 İki kişilik Akdeniz 7 Gün

2 Otel Konaklama 10 Kişilik

10. KUPON

SÜPER KUPON

Başbakan: Tahrik var

Tansu Çiller, Sivas'ta 35 kişinin ölümüyle neticelenen olayların, Aziz Nesin'in tahrik edici konuşmasından kaynaklandığını söyledi

İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu: Olaylara, Aziz Nesin'in Türk halkını aşağılayıcı sözleri sebeb oldu

DÖNÜŞ: ADALET TAHRİKÇİLERİN ELİNDE

■ Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü, olayların bazı nedenleri sıralar sıralamaz "Bu hadiseyi tahrik edenler bilmemiz, adalet önüne bulaşıdır" dedi.

VALİ: TAHRİYİNİ AZİZ NESİN YÜKSELTTİ

■ Bu Aziz Nesin'in bilinen görüşleri olduğunu ve vatandaşlığı tanışıyordu" şeklinde konuşanlar, Belediye Başkanı Karamollaoğlu ise cevaplarda ed yönlü tahrik olduğunu belirtti ➡ 12.SAYFADA

Başbakan Yardımcısı İnönü, Doç. Doğan Cüceloğlu ve bazı bakanlar, dün Sivas'a askerî helikopterlerle hareketle

ENKAZ YIĞINI

Cuma günü sabahın erken saatlerinde Aziz Nesin'in, Pencüye Medresesi'ndeki kitap etkinliğinde yaptığı konuşmaları nedeniyle tahrik olan vatandaşlar tarafından yakılan Madımak Oteli'nin, tamamen bir enkaz andırırken, etrafındaki araçlar da demir yığını haline gelmiş.

TAHRİK VE FACİA

Madımak Oteli adeti sonuçta ortadan dumandan şehirlerarası hayatını kaybeden 35 kişinin arasında, iki de halk ozanı bulunuyor.

(Fotoğraflar: Hasan Yılmaz, Cem Koz / SİVAS/(HAS)

POLİTİKA GÜNLÜĞÜ

Sivas olayları ve Aziz Nesin

■ Sivas olaylarının müsebbibi "Pir Sultan Abdal" anma adı altında tahrik tuşlarının bulunduğu gösterişe izin vermesi yetkililer de mutasarrıfları makamlarına çağırıp Aziz Nesin'in geçmiş ve bugünü açıklamak değil tahrike vesile olacak bir şekilde bulunmalarını tembihlemeleridir... ➡ 13.SAYFADA

Diyanet İşleri Başkanı M. Nuri Yılmaz:

Fitne peşinde koşanlar artık bu işten vazgeçmeli

■ M.Nuri Yılmaz: "Sağduyuyu elden bırakmamalıyız. Bu işi siyaset malzemesi haline getirmemeliyiz" dedi. ➡ 13'TE

Çiller, yumruğunu kürsüye vurdu

Terörün en önemli mesele olduğunu ifade eden Başbakan, yumruğunu kürsüye vurarak "Bu erkek sesi değil, cesaretin, inancın sesidir" dedi

■ "Tabiki de kuturnal programlarla ilgili bütün eleştirilere lek lek cevap veririm. Başbakan Tansu Çiller, bayaz sayfa açmayla ilgili sözlerden, çarpıtılığını belirterek, "Bunun ardında, gelen çıkarıcılara başlıyalara damarlar" şeklinde konuştu.

■ Cezalandırmadan eski alışkanlık getirip, yeni nesildeki alanları açmak için vurulmaktadır sözlerin Çiller, muhalefet tarafından çok ağır sözlerin kullanılmasına Türk halkında benzer uygulamaya sahibi bulunduğunu ifade etti. ➡ HABERİ 14 SAYFADA

ÇİLLER TARLADA VİLLA YETİŞTİRİYOR

■ ANAP lideri Yılmaz, Çiller'in "Bu erkek sesi değil, cesaretin sesidir" sözlerini eleştirerek Başbakan Tansu Çiller'in devrilişinin ilke sinen Yılmaz, dönemin Başbakan olunmasıyla ilgili bir hatırlatmada bulundu. Yılmaz, Çiller'in Başbakan Çiller'e emsiz bir şekilde mesaj açıkladığını söyledi.

PROGRAM AMERİKAN AKSAKOYLA YAZILMIŞ

■ RP lideri Necmettin Erbakan, Bugüne kadar oynanan politikaların ülke ekonomisine ağır yükler getirdiğini belirterek, "Çiller hükümetinin de, ülke ekonomisini çökertmeye devam ettiğini söyledi. Erbakan, "Bu program Amerikan sermayesi yazılmış bir programdır" dedi. DYP Türkçesinin Tansu'sunu bitirin" dedi.

HÜKÜMETİN BÜTÜN HEDEFLERİ HAYALİ

■ CHP lideri Deniz Baykal, hükümetin bütün hedeflerinin hayal olduğunu ifade etti. Baykal, Akbulut'tan sonra Başbakanlık koltuğuna oturan koalisyonların çalıştırılmasının hükümetin ilk kongre hükümeti olduğunu belirtti.

SHP Cankaya ilçe binasındaki silahlı saldırı 4 gündür sürüyor

Dev-Sol'cular teslim edilmiyor

■ SHP Ankara Milletvekili Salman Kaya, parlamon Çankaya ilçe binasını basarak işgal eden Dev-Sol militanlarına sahip çıktı. Salman Kaya, militanları yakından tanıdığını açıkladı. Öteki taraftan dağlı bahan arkadaşlarının Öntürk burdan çıkacaklarını" dedi. ➡ 14.SAYFADA

Avrupa ve Amerika'da Türk Kolejleri

ÖMER ÖZTÜRKMEN

Nahit Menteşe eski dostumuz Başbakan Tansu Çiller'in dev Milli Eğitim Bakanlığı na getirdiği çoğunluğu sayındır ...

Ne var ki, Milli Eğitim Bakanlığı noktasında bir yer. Son derece hassas ve dikkatli davranılması dağ tehlikede bakanları yaratan bir makam.

Menteşe nun muvaffak olmasını ve yorumun akıyla çalışmasını temenni ederim.

➡ DEVAMI 13. SAYFADA

DANIŞ

YAYGI YATAK ve KANEPE SANAYİ

SİZİN İÇİN YATAK OLABİLİR

ZARİF BİR KOLTUK

UZMAN A.Ş.

Tel : (1) 684 01 72

YORUM

YALÇIN ÖZER

FESAT ATEŞİ YAKANLARA DİKKAT

Kemalist Yaşam Aziz Nesin, dün akşam sahtekarlık uyuşturucu olmaktadır. Nihayet arduları gerçekleşmiştir. 35 kişinin ölümüyle sonuçlanan büyük bir olay yaşanmıştır bugün.

Aziz Nesin aylardır Türk Milletini tahrik ediyordu. Müslümanları, dine, inanca küfürlerle dalga geçiyordu. Bu hakaretlere rağmen ortaya çıkan tepkiler karşısında ise sessiz kalmaktaydı. Sonunda bunun tadını

➡ DEVAMI 13. SAYFADA

16 er şehit

Mardin'in Dargeçit ilçesindeki Çelik Jandarma Karakolu'na basan teröristler, 16 er şehit etti, 25 askerimizi de yaralıdılar

PKK İGDIR'A SALDIRDI

Öldürülenlerin 13 sivil, 7 terörist olduğu bildirildi ➡ HABERİ 6. SAYFADA

damarlarının kireçlendiği' izlenimini veren, öte yandan da bir 'hırs-ı piri' ile yanıp tutuşan birinin hezeyanları olarak değerlendirilir biterdi.

(...)

(Hürriyet, 4 Temmuz 1993)

Sivas Olayları ve Aziz Nesin

Sebahattin Önkibar

(...)

Neymiş efendim, olayları çıkaran dışarıdan gelen 300-500 kişilik şeriatçı grupmuş, Sivaslıların bu işle alakaları yokmuş...

Dün Sivas'ta 300-500 kişi değil onbinler yürüdü onbinler... Keşke yürümeselerdi, keşke o olaylar hiç olmasa idi ama, adamın hadiseye bakışı bu işte...

Evet Sivas olayları için bir değerlendirme ve yargılama olacaksa öncelikle bu isimler bu yönlerle dikkate alınmalıdır... Aslında onlar milletin yüce vicdanında şimdiden mahkum olmuşlardır...

Soruyorum dünyanın hangi ülkesinde hangi aydın ya da entelektüel kendi halkının dini ve inançları ile bu şekilde alay ediyor?... Hangi devlet bu biçimde sonuçlar getirecek tahriklere izin veriyor?... Fransa'da, İngiltere'de ya da İspanya'da bir aydın bu tarz ve misyonla İncil'i ve Hz. İsa'ya hiç dil uzatabilir mi?... Kendi halkının inançlarına hakaret etmeyi misyon edinip bunu maharet sayan bir insan, dünyanın neresinde saygın ve entelektüel bir yazar olarak kabul görür?...

Dünyanın hangi ülkesinde meşruiyeti temsil eden bir yönetici böylesi bir ortamın hazırlanmasına izin verir?.. Evet maalesef önceki gün yapılan, "Pir Sultan'ı Anma Toplantısında" dinimize, değerlerimize sloganlar atılıp hakaret edilir ve iflas etmiş komünist sloganlar salonda çınlarken, onlara, "Aman bu aslanlar zarar görmesin" diye gönlünü açarak seferber olmuştur...

Sayın Çiller'e çağrımızdır:

Bu ve buna benzer birliğimizi sabote eden yöneticileri lütfen derhal değiştiriniz... Aksi takdirde daha kötü sonuçlarla yüzyüze gelirsiniz...

(...)

(Türkiye, 4 Temmuz 1993)

Atatürk dönemi İçişleri Bakanı Şükrü Kaya Meclis kürsüsünden konuşuyordu

Bu da mı tahrik

'Dinlerin işi bitmiştir'

Milletvekillerinden alkışlar ve bravo sesleri

Bugünkü İçişleri Bakanı Gazioğlu, dinler konusunda görüş açıklanmasını 'tahrik' diye niteleyerek katliamcılara gerekçe sunadursun, 60 yıl önceki İçişleri Bakanı'nın dinlerin işinin bittiğini belirten sözleri Meclis'teki milletvekilleri tarafından bravo sesleri ve alkışlarla karşılanıyordu. ■ TBMM Tutanakları'ndan hazırlanan haberimiz 11. sayfada

Aydınlık

5000 LİRA | 8 TEMMUZ 1993 | YIL 1 SAYI: 69

Aydınlık'ta bugün.. Aydınlık'ta bugün..

Orhan Pamuk, katliamı değerlendirdi
[illegible] ■ 9. sayfada

Rıfat Ilgaz'ı yitirdik
[illegible] ■ 8. sayfada

İlk 'İ... hakem' sloganı ne zaman atıldı
[illegible] ■ 10. sayfada

BAŞYAZI

Suçlu kim?

Şimdi sıra suçluyu arayıp bulmaya geldi. Sivas'taki toplu cinayetin yada cinayetlerin faili yada failleri kim? [illegible]

[illegible]

□ Devamı 11. sayfada

Aziz NESİN

Sivas Valisi'nin katliam raporu

Hükümet ve Tugay gelmedi

Sivas Valisi Karabilgin, katliamla ilgili olarak hükümete verdiği resmi raporda, Tugay komutanının ısrarla aramalarına rağmen Tuğgeneral Yücetürk'ün kuvvet göndermede geciktiğini belirtti. Vali, Başbakan ve İçişleri Bakanı adına uçak ve helikopterle takviye kuvvet gönderilmesini istediklerini de raporunda yazdı.

Raporda, Sivas'taki olayların başından beri İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu'na ve Başbakan dahil bütün hükümet üyelerine bildirildiği belirtildi. Raporda şöyle denildi: "14.30: İçişleri Bakanı'na telefon ve faksla gelişmeler bildirilmiştir. Sayın Başbakan'a da aynı yönde faksla ve daha sonra da telefonla bilgi sunulmuştur."

Katliamın asıl nedeninin "gerekçelerini birçok yerde birçok kez açıklayan Aziz Nesin" olmadığını belirten Vali, "Aziz Nesin'i bahane eden irtica yanlısı ve devlet düşmanı odakların, fırsattan yararlanıp halkı, ıssız güçsüz kişileri galeyana getirmesi ve istismar etmesinin" olayları yarattığını söyledi.

■ Haberi 11. sayfada

Bezirci ve Çimen'in cenaze töreni bugün 11.00'de Kabataş'ta

Haber Merkezi- Sivas'ta katledilen yazar Asım Bezirci ve Halk Ozanı Nesimi Çimen bugün İstanbul'da düzenlenecek törenden sonra toprağa verilecek.

İstanbul'daki törenleri [illegible] bu törenin katılımına göre, sabah saat 10.30-11.00 arasında Kabataş Sensini'ndeki Yazarlar Sendikası önünde toplanılacak. Burada yapılacak saygı duruşundan sonra [illegible] dan Şişli Camii'ne gelinecek burada DİSK'li işçilerle buluşulacak.

Katliamı protesto eylemleri çığ gibi

■ Haberi 11. sayfada

Elebaşları açıklıyoruz

Varan 4

■ Haberi 11. sayfada

Sivas katliamı dün de yurdun bir çok yerinde düzenlenen eylemlerle protesto edildi. (Fotoğraf: Nail BULUT)

ONLAR YIKTI HALK YAPACAK

Ankara, İstanbul, İzmir ve Sivas'a

PİR SULTAN HEYKELİ KAMPANYASI

Sendikaları, kitle örgütlerini, belediyeleri ve okurlarımızı kampanya için seferber olmaya çağırıyoruz.

İmza toplayalım, *Aydınlık*'a yollayalım!

[illegible] Pir Sultan heykeli dikilmesini istiyoruz.

Adı,soyadı	Mesleği	İmza
1.		
2.		
3.		

Yeni bir facia 'geliyorum' diyor

Abidinpaşa çöplüğü de patlayacak!

TMMOB Bilirkişi Heyeti Ön Raporu'ndan uyarısı: Ankara, Abidinpaşa çöplüğü patlama noktasında. İlgilileri bir an önce önlem almaya çağırıyoruz! [illegible] ölçümlerinde, patlama sınırında metan gazı çıkışı saptandı. Sondaj deliği ağızlarında yüzde 10, içlerinde ise yüzde 50'lere varan metan yoğunluğu.

■ Haberi 7. sayfada

Malatya Valisi Saffet Arıkan Bedük:

'Aczmendiler Sivas'a gitti'

MALATYA, SİVAS, Aydınlık- Malatya Valisi Saffet Arıkan Bedük, bir dergiyle yaptığı görüşmede "Malatya'dan Aczmendiler ve Bilmemneler Sivas'a gitmiştir. Polis bunları biliyor ve peşindedir" dedi.

Saffet Arıkan Bedük

Malatya Valiliği'ne atanmasından sonra büyük bir hızla örgütlenen Aczmendilerin [illegible]

Geçtiğimiz yıl Malatya'da bir dergah kuran Aczmendilerin [illegible]

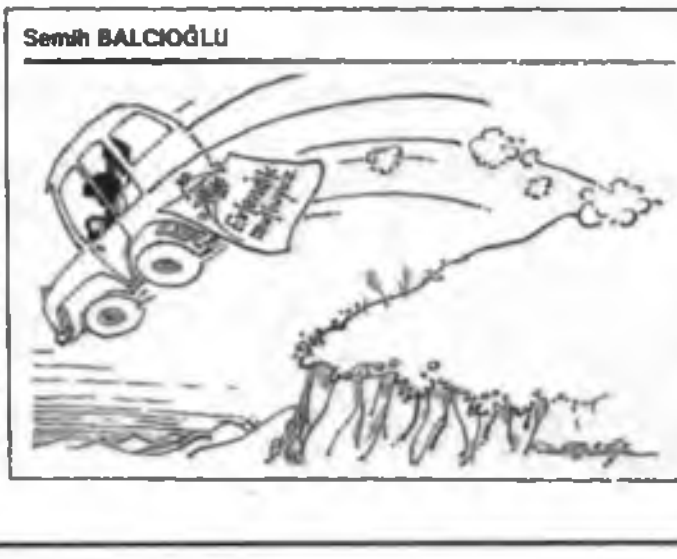
Öne yasalan Aczmendilerin [illegible] ve Malatya TEK'te [illegible] çalışan, geçtiğimiz seçimlerde RP'den milletvekili aday adayı olan Tahir Kılı'nın Sivas katliamında yer

□ Devamı 11. sayfada

ŞHP Grubu, İçişleri Bakanı Gazioğlu'nun istifasında ısrarlı

İnönü eleştirilerden yakındı

Semih BALCIOĞLU

Sivas olaylarının [illegible] araştırmanın çok yakında bitireceğini ve görevini ihmal edenlere gereğinin yapılacağını belirten İnönü, kendisine yeterli bilgi verilmediğini söyledi. İnönü, "Acele tepki yapılıyor. Eleştiriler olacaktır. Ama bunun da bir ölçüsü olmalıdır. Eğer hükümetin devamını istiyorsak, bu [illegible] dedi. ■ Haberi 7. sayfada

YÖN — Ferit ILSEVER

Laikliğin canına okuyan, Güreş'lerdir

Dün Aydınlık'ta da okudunuz. [illegible] Genelkurmay Başkanı Güreş ve komutanlar, Başbakan Çiller'i ziyaret ederek, [illegible]

[illegible]

■ Devamı 11. sayfada

Gel Kardeşim, Elini Ver Bana, Gel Kardeşim...
Yalçın Doğan

(...)

Aziz Nesin'in düştüğü hatayı "belli bir çevre" çok iyi kullanıyor. Burada çok önemli bir nokta var. Aziz Nesin Perşembe günü konuşuyor. Olaylar Cuma günü patlıyor.

Cuma namazı öncesinde, Sivas'ta bildiriler yayınlanıyor. "Şeriat gelecek, Aziz Nesin'e Sivas mezar olacak... Türkiye İslamdır, İslam kalacak" gibi halkı ayaklandıracak sözlerle dolu bildiriler... Sivas'taki yerel basın da bu tahrike katkıda bulunuyor.

Yani, Aziz Nesin'in bir gün önceki konuşmasına "Halk anında tepki göstermiyor. Tepki, ertesi gün tezgahlanıyor." Kendini hor gören bir konuşmaya, halkın "hoşgörüyle yaklaşmasının" çarpıcı bir örneği aslında.. Ertesi gün ayaklananlar, "emirleri başka yerden alıyor."

Emir veren yerler belli... "Biri İslamcılar, diğeri kurtçular..." Sivas'tan gelen çok sayıda fotoğrafta ya çember sakallıları ya da eski MHP eğilimlileri görmek mümkün. Ayaklanmayı bu iki grup birlikte yönetiyor.

Bu iki grubun da demokrasiyle uzaktan yakından ilgisi yok. Hoşgörü, özgür düşünce, çağdaş dünya, bunlara teğet bile geçmiyor. Onların görevi "toplumu karıştırmak için fırsat beklemek"...

(...)

(Milliyet, 4 Temmuz 1993)

Fesat Ateşi Yakanlara Dikkat
Yalçın Özer

Komedi yazarı Aziz Nesin, dün en rahat uykusunu uyumuş olmalıdır. Nihayet arzuları gerçekleşmiş, 35 kişinin ölümüyle amaçlanan büyük bir olay çıkarmayı başarmıştır. (...)

Daha neler ve neler söylüyor. Kalabalıktan ses ve seda çıkmayınca yüce Peygamberimize de dil uzatıyor. Peygamberimizin hanımlarına iftiralar savuruyor. Eski Marksist teröristleri övüyor. Devletin başındakilere ağır suçlar isnat ediyor.

Bütün bunlar karşısında halkın galeyana gelmesinden daha normal bir şey olamaz. Sivas halkının sabrı olabildiği en azami ölçüde taşırılmıştır.

Ancak her şeye rağmen, otel kundaklanması olayını onaylamak mümkün değildir.

Türkiye'de bölücülük ve terör, zaten gereğinden fazla vardır. Şimdi buna bir de Aziz Nesin terörünü eklemek ne akılla bağdaşır, ne de sağduyuyla... Ancak olayın asıl yönü hükümetin tutumuyla ilgilidir.

İlk olarak Sivas'a vali yapılan kişinin tutumu önemlidir. Vali Ahmet Karabilgin, vatandaşların safında yer alacağına Aziz Nesin'le birlikte hareket etmeyi tercih etmiştir. Bu vali devletin valisi olamamış Pir Sultancıların valisi olmayı tercih etmiştir. Devlet adına bu tutumun affedilir bir tarafı yoktur. Bu Vali derhal görevinden alınmalıdır.

İkinci olarak Aziz Nesin ve beraberindeki marjinal tiplerin, Kültür Bakanlığı'nda gördüğü itibar onları cesaretlendirmiştir. Sivas olayı böylesi tiplerin yol açtıkları ilk olay değildir. Fikri Sağlar, Devletin Bakanı olamamış; sol marjinallerin bakanı olmuştur. Fikri Sağlar'ın bu fitnedeki payı, Pir Sultan etkinliklerine maddi ve manevi destek olmaktan da öteye, tahrik edici mesaj göndermesiyle de büyüktür. Allah milletimizi her fırsatta fitne ve fesat ateşini tutuşturanlardan korusun...

(Türkiye, 4 Temmuz 1993)

Amaçlarına ulaştılar mı?

Zeki Ceylan

Sivas'ta yaşananlar tek kelime ile felaket...Günlerdir, aylardır halkı tahrik etmemenin gerektiği üzerinde durduk... İnançlara saygı istedik... İnançlarla alay etmenin sonunun hayırlı olmayacağını söyledik... Kimseye dinletemedik... Sanki birileri ısrarla ortalık karışsın ve hava bulansın istiyorlardı.

Sivas olaylarını duyunca "Amaçlarına ulaştılar" demekten kendimizi alamadık... Fikir hürriyeti adı altında inançlara saldırı, hakaret ve tezyif ile halkı galeyana getirdiler. (...)

Onbinlerce insanın ayağa kalktığı, protesto da bulunduğu bir ortamda siz sorumluluğu üç-beş militanın üzerine atarsanız büyük bir hata yapmış olursunuz. Görülüyor ki, organize bir çalışma yok... Yapılan konuşmalardan galeyana gelen halkın tepkisi var...

(...)

(Milli Gazete, 4 Temmuz 1993)

Sivas olayları üzerine
Abdurrahman Dilipak

(...)

Bu olaylar olurken vali ve diğer zevat gelişmeleri takip etmekten bile aciz durumda. Ağır ihmal ve kusurları var. Gelişmeler karşısında tepkisiz ve hatta tafralı davranıyor. Pir Sultan Abdal adına dikilen anıt olayı da öyle, fiili işgal ve eylemler söz konusu. Yani solun açık bir gösterisi, meydan okuması var. Aziz Nesin bir yandan, SHP'li militanlar öte yandan....

Hatta bu durum başka türlü de neticelenebilir. Başka merkezler kundaklanabilirdi. Böyle bir hava ve tedirginlik söz konusu. Cami cemaati, fundamantalist, sadist, Arap İslamı, Alevilik ise hoşgörülü Türk İslamı gibi ayrımlar yapılıyor. Kaba bir aşağılama, saldırı, kışkırtma sözkonusu. Aziz Nesin sürekli bir havayı tahrik ediyor.

(Milli Gazete, 5 Temmuz 1993)

Facianın Ardından
Derya Sazak

(...)

Sivas olayları "ağır tahrik" içeren "gözü dönmüşlük" boyutu kadar "acil" müdahale gereken felaketlerde "aciz" kalan devlet yapısını sergilemesi yönünden de tarihsel bir utanç olarak akıllarda kalacaktır.

(Milliyet, 5 Temmuz 1993)

Engizisyon yargıcı
Ferit İlsever

(...)

Gerçeklerden kaçış yoktur. Dini gericilik ve yobaz terörü, ne yazık ki Türkiye'nin sosyolojik bir gerçeği. Kimse yapılan konuşmalarda, yazılan yazılarda, çalınan sazlarda bir "şeytanlık" arayıp kafasını kuma gömmesin. Hesaplar bu sosyolojik gerçek dikkate alınarak yapılmalıdır. Türkiye'deki her ileri atılım, her aydınlanma hamlesi, dini gericilikle çarpışa

çarpışa gelişiyor. Yüzyıllardır böyle. Bugün ise, yüzde yüz doğru bir saptamadır bu.

Sanmayın ki bu saldırılar Aziz Nesin'le veya Aydınlık'la, sosyalistlerle sınırlıdır. Yobaz terörü emekçinin ekmeğine de yöneliyor. Şeriat, işçi sınıfını ve emekçileri burjuvazi karşısında köleleştirecek ideolojinin adıdır, aynı zamanda. Hatta sokakta el ele gezen aşıklar, iki arkadaşınızın üçbeş yobaz tarafından güpegündüz denize atıldığını unutmayın. Bilimciler, Galile'yi, Darwin'i öğrencilerinize anlatamayacak hale gelebilirsiniz, tepkide gecikmeyin. Yeter ki uyumayalım. Yeter ki örgütsüz kalmayalım. İşçi hareketi bugün aydınların da en büyük şansıdır. Bu hareket her türlü güçlüğe karşı partisini yarattı ve örgütleniyor.

Emekçiler, aydınlar, gençler, biz daha güçlüyüz. Yeter ki gücümüzün farkına varalım.

(Aydınlık, 5 Temmuz)

Yazık...

Hilmi Bengi

(...)

İngiltere'nin bile Müslüman aleminin tepkileri karşısında tedbir alma zorunluluğu hissettiği Şeytan Ayetleri kitabını Türkiye'de neşretmeye kalkışmakla başlayan bir inada niçin girişilir?

Niçin yüzde 99'u Müslüman olan bir ülkede inançlara hakaret cur'etini gösterir?

Niçin fikir hürriyeti kılıfına sarılarak yüzde 99'un fikrine karşı çıkma, inançlarıyla alay etme densizliğine kapılır?

Kahramanmaraş olaylarını hatırlayınız. Orada hangi yayın tahriki var idiyse bugün Sivas olaylarının ardında da aynı yayın tahriki vardır.

Aziz ve yandaşlarının bu tavırlarının arkasında hangi güçlerin, hangi yabancı odakların olduğu ortaya çıkarılmadıkça, benzer olayların yeniden sahnelenmesinin önüne geçemeyiz.

(...)

(Tercüman, 5 Temmuz 1993)

Voltaire'i Okuyup Nesin'i Suçlamak

İlhan Selçuk

(...)

Okul sıralarında Voltaire'i belleyen kişilerin üç yüz yıl sonra Anadolu'da Aziz Nesin'i suçlamaları ne kadar hüzün verici...

Ama ne kadar doğal...

Çünkü İslam coğrafyasında, 'Aydınlanma Devrimi' 21'inci yüzyıl yaklaşırken yaşanıyor. Yalnız Türkiye'ye özgü bir olgu değil bu, Tacikistan'dan Cezayir'e kadar Müslüman ülkelerde *laiklik* ile *şeriatçılık* çatışması gündemdedir. 'Vizyon'dan söz etmeyi sevenler, gözlerini açıp biraz *küreselleştikleri* zaman ufuklar yakınlaşacak, dünyanın yalnız 'Batı'dan oluşmadığı anlaşılacak. Üstelik *'Madımak Oteli Katliamı'*nı Aziz Nesin'i suçlayarak açıklamak olanaksız. *'İhmal'* ya da *'tahrik'* gibi ancak kovuşturma tutanağında anlam taşıyabilecek sözcüklere sığdırmaya çalışmak aymazlığın ta kendisi!...

Anadolu halkını Türkiye'de şeriatçılığın başını çeken yobazlarla bir tutmak en büyük yanılgı sayılmalıdır. Anadolu Müslümanı şeriatçı değildir. Türkiye'nin yazarını, sanatçısını, aydınını diri diri yakacak kadar canavarlaşan kişinin Müslümanlıkla ne ilişkisi bulunabilir?...

Laiklik ne demek?

İran'da ya da Suudi Arabistan'da ara ki bulasın laikliği!.. Türkiye'de laiklik, 1923 Devrimi'nin ve Atatürk Cumhuriyeti'nin temel ilkesidir.

Ancak bu gidişle Türkiye'de laiklik buharlaşacaktır; çünkü devlet eliyle şeriatçılığa yatırım yapılıyor.

Hem de uzun yıllardan beri...

Demokrasi, demokrasiyi taşıyabilecek bir toplumun harcıdır. Eğer halkın çoğunluğu şeriatçılığın karanlığından çıkamamışsa, o toplumda demokrasi yaşayamaz...

İran'da yaşayabiliyor mu?

Ya Suudi ülkesinde?...

Geleceğimizi demokrasiye bağlamak istiyorsak, devlet eliyle şeriatçılık öğretimine son vermek zorundayız. Milli eğitimin temelini demokratik eğitim oluşturmalı. Anadolu halkının aydınlığını bağnazlığın güdümünde karanlığa boğmayalım...

Yoksa bir gün gelir, bütün Türkiye Madımak Oteli gibi kundaklanabilir.

Bir nokta daha:

ŞEKERBANK
YURT İÇİNDE GÜÇLÜ
YURT DIŞINDA İTİBARLI
ŞEKERBANK

Cumhuriyet

FAİZ ORANLARIMIZ
1 AY VADELİ % 53 3 AY VADELİ % 72
3 AY VADELİ % 64 1 YIL VADELİ % 74
ŞEKERBANK

Dar Kapı..

İkinci koalisyon hükümeti güvenoyu alarak çalışmaya başladı. Hükümetin önünde dar çıkış yolları duruyor.

En başta ülkemizde yaşama hakkını hırdâlıkla güvenoyu alarak gerek; terör ve şiddet yaşlarına karşı kavuşuyor.

Koalisyon hükümeti bu sorunu çözebilecek midir?

Hemen söyleyelim ki DYP-SHP koalisyonu, Sayın Çiller'in ısrarla vurguladığı "yeniden..." ideolojisini "ATÜrkçü demokratlık" ve programı'na dönüşü kısa sürede gerçekleştirdiği gibi varolan, ortaklığın sürdürülmesi için anlamsız kalacaktır.

Türkiye'nin gerçekten çağdaşlaşmış demokratik bir, toplumda milletin terör hevesini de bir nedenle göz kaçırmaya, demokratikleşmenin önünü alacaktır, tehlikeli patlamaların yol açacak.

★

21'inci yüzyıla yaklaşan Türkiye'de demokrasi [illegible] kıyor. Bunlardan birisi etnik çoğulcular. Birinci koalisyon hükümeti "Kürt realitesi" ni tanımakla yetinmiş, ancak bu "realite"den kaynaklanan nedenleri çözmekte hiç yetenek sergilememiştir.

Ankara'ya egemen olan Kürt yanlısı "Ömer Güneydoğu"daki terör yuvalarını temizlemek gerekir. Eğer bu yapılmazsa, Kürt sorunu çözülmüyor yasal önlemlerin alınması terör baskısı altında yapılmış tanımlanacaktır."

Önemli ve sorunlardan ülkemizde yaşamanın yarar bulunmaktadır; ama Güneydoğu sorununa yaklaşımın demokratik açılımda ile terörle savaşmayı zamanlama açısından birbirinden ayırmak olanaklar ve anlamsızdır.

Çünkü demokrasi yalnızla ailesinde her sabun, halkın önüne kaçı duygularında yeni tıkanıklar sağlayacaktı; dış dünyada da etnik temelen demokrasi kaynakları kuruyor-sakar.

★

2'nci koalisyon hükümetinin karşılaş süreciyle Sivas katliamı zamanlama bakımından iç içe geçmiştir.

Türkiye'de meclisçe çoğunlukla yetersiz ve yanlış kişi yıllardan beri devlet eliyle ve eli olanaklarıyla yapılmaktadır. Gerçekte bu sorun tarihseldir. Anadolu Müslümanlığının temelinde Selçuklu-Alevi çatışkısı, Osmanlı İmparatorluğu'nda kısmi çatışmalara yol açmıştır.

1923 Devrimi, sorunu laiklik devrimiyle aşar.

Ne var ki bir devrim, kavramlarla eylemsel de sonuçlanmak zorundadır. Çok zaman dilimde cereyan halkın kavşağı olmadığı, gönül güçlenmiştir. Şeriat devletini kurmak isteyenlerin Anadolu Alevilerine karşı düşmanlıkları tarihten "resmi devlet ideolojisi"ne dönüştürülmüştür. 12 Eylül'de uygulamaya "Türk-İslam Sentezi" Milli Eğitim'de zorunlu din derslerinde uygulamaya konmuştur. Anadolu Müslümanlığının kökünden de ağırlıklı bir yer olan Alevilik, [illegible] tanınmaya başlanmıştır.

Alevilik, şeriata karşıdır. Şeriatçılığa alandan çağdaşlığa Alevi yurttaşlara kayıtlanan artmaya da değildir. Geleneğidir Sivas'ta gösterdiği gibi şiddete ve katliama dönüştüğü zaman, ülkeyi kana kaynatmak yolunda gerekli yöntemden yapılmış düşmanlık bilmelerine ve intikam duygularının yüreklere serpmiş olur.

Alevi yurttaşlarımızın bu gün karşı saldırılarla karşılaşmalarının nedeni, Anadolu'da kurulmuş ikinci İslam bilincinin de dayanılır bir güç düşmektedir. Bu [illegible] katliamın sorumlusu olarak muhalefeti göstermekten vazgeçmiyor.

İkinci koalisyon hükümeti bu konuda kötü not almıştır.

★

DYP-SHP ikinci koalisyon hükümeti için zaman dar, toplumda gerilim yoğun, sorunlar ağırdır. Yine de başarılar dileriz; çünkü Türkiye'nin başarısı eğilimde olmayan.

Cumhuriyet

İşte Sivas gerçeği

HEDEF 1
Laik Cumhuriyet

✓ Göstericiler, "Şeriat istiyoruz", "Müslüman Türkiye", "Putlar kırılsın" sloganları attı. Kongre binası önünde, "Cumhuriyet burada kuruldu, burada yıkılacak" diye bağırdılar.

HEDEF 2
Mustafa Kemal

✓ Gösteriler sırasında çılgınlar, Kongre Müzesi önündeki Atatürk büstünün başında parçalandı. Büst yerinden söküldüp yerde sürüklendi. Askerler büstü kurtarıp sakladı

HEDEF 3
Pir Sultan ve Aleviler

✓ Pir Sultan Abdal şenliklerinin Sivas'a alınması, dancilerin tepkisini çekmişti. Dünyaca ünlü halk ozanı Pir Sultan Abdal'ın heykeli bunun bir sonucu olarak saldırıya uğradı ve yakıldı.

HEDEF 4
'Dinsiz Sıvas Valisi'

✓ Hedeflerden biri de Atatürkçü etkinlikleriyle tanınan Vali Ahmet Karabilgin'di. Karabilgin göreve gelir gelmez, kongre müzesini kurmuş, büyük bir tören düzenlemişti. 5. Sayfada

İstanbul'da Sirkeci Büyük Postahane önünde toplanmış yaklaşık 600 kişilik grubun Sivas'taki 37 aydın'ın yakılmasını protesto için yapmaları planlanan İstanbul Pir Sultan Abdal Derneği yönetim kurulu üyelerini gözaltına aldı. Alibey bölgesine Pir Sultan Abdal Kültür ve Turizm Derneği İstanbul Şubesi önünde eylem yapmak için toplanan 30 kişilik grubun üzerine polis ekipleri saldırdı. Yaklaşık bir saat süren olaylarda 3 kişi gözaltına alındı. Polis, Sivas'ta yakılan Pir Sultan Abdal Kültür ve Dayanışma Derneği İstanbul Şubesi'ni önünde eylem yapmak isteyen dernek yönetim kurulu üyelerini gözaltına aldı. FOTOĞRAF: HAYRETTİN SAĞANAK

İçişleri Bakanı'na SHP'den istifa çağrısı

▶ SHP Genel Sekreteri Cevdet Selvi Başbakan Çiller'i Van' daki otel yangınında Sivas katliamındaki yangına birbirine karıştırarak kadar "uyuşukluk" suçlarken, Gazioğlu'nun da vardığı durumlarla "olayları saptırdığını" söyledi. Selvi, İçişleri Bakanı'nın istifa etmesi gerektiğini belirtti. 6. Sayfada

Sivas soruşturmasında DGM tartışması

▶ Sivas Cumhuriyet Başsavcısı Oktay Acar Nesin'in ölümüne ilişkin soruşturmayı Devlet Müdafii Doğukan Öner, Belediye Meclis Üyesi Cafer Er'a kamalı'na olaydaki sakarısı rolünün ortaya çıkarılmasından sonra, Karşıyaka Mezarlığı'nda toprağa verilecek. Cenazeden saldırıda da vardığı düşünülmesinde bazı beraber defnedileceği bildirildi. 6. Sayfada

18 kurban bugün toprağa veriliyor

▶ Aralarında yazar, çizer ve ozanların da bulunduğu Sivas katliamı kurbanlarından 18'i bugün Ankara Mustafa Cemil Aslan Kültürevi'nde sonsuzluğa uğurlanacak. Karşıyaka Mezarlığı'nda toprağa verilecek. Cenazelerin saldırıda da vardığı düşünülmesinde bazı beraber defnedileceği bildirildi. 6. Sayfada

Sivas şeriatçıların kalesi olacak mı?

▶ Sivas dün sakin bir gün yaşadı. Sokağa çıkma yasağının kısa süreliğine sonra ölenlerin anısına Merkez Muallimek Otel'in önünde durup saygıdeğik içmek yıkmaları bakıyorlar ve normal yaşamlarına dönmeye çalışıyorlar. [illegible] gün önceki [illegible] yaşanmamış gibi

[illegible] 5. Sayfada

247 'evet'e karşılık 184 'hayır'la sonuçlanan oylamaya 4 SHP milletvekili katılmadı

Çiller hükümeti güvenoyu aldı

ANKARA(Cumhuriyet Bürosu) - Türkiye'nin ilk ve tek kadın başbakanının liderliğindeki DYP-DYP koalisyon hükümeti, TBMM'den güvenoyu aldı.

Güvenoyu görüşmelerine SHP'den, programa ve bazı isimlere karşı çıkan dört milletvekili katılmadı. MHP ve ben Özalp milletvekilleri dışında tüm muhalefet partilerinin ret oyu verdiği oylamada, hükümete destek çıkan MHP milletvekilleri ellerinde 'hayır' yazılı yaprak. Başbakan Tansu Çiller, oylamadan sonra yaptığı [illegible] konuşmasında, hükümete verilen güvenoyunun toplumsalın yorumuyor ve değişime inişlerin ilkeleri olduğunu ifade etti ve "Bugün artık değişiklikler, konuşma günü değildir" dedi.

DYP Genel Başkanı Tansu Çiller'in başkanlığındaki DYP-SHP koalisyon hükümeti, TBMM'den sorumluluğun güvenoyu aldı. Hükümetin güvenlik ve demokratik [illegible] ilgili pek çok sorunu ve hükümet programında bazı bölümlerin yer aldığı SHP milletvekilleri Salman Kaya, Mümtaz Soysal, Ziya Halis ve Celal Doğan'ın güvenoya katılmadıkları ANAP, RP, DSP, GP, CHP, HEP ve BBP'nin 'red' oyu kullanmaları oylamada, Milli Parti milletvekili İbrahim Kumaş çekimser oy kullandı. Oylamadan önce tartışmalı ve birbirlerine bağ- Arkası Sa.11, Sü.3'de

ran SHP'li İbrahim Güneş ile ANAP'lı Cengiz Bulut'a Meclis Yönetim ve milletvekilleri [illegible] tepkisini gösterdi.

Hükümet, 14 milletvekilinin bulunmadığı [illegible] 247'si milletvekilinin 247'si [illegible] 451 milletvekilinin 247'si [illegible] oyuna aldı. Hükümete, muhalefet partilerinden 184 milletvekili oya verdi.

Oylamada, hükümete destek veren tek [illegible] Arkası Sa.11, Sü.3'de

Anadolu Liselerini Kazananların Listesi
YARIN CUMHURİYET'TE

Kıbrıs görüşmeleri

Denktaş temsil görevinden çekildi

▶ KKTC Cumhurbaşkanı toplumlararası görüşmelerinde Kıbrıs Türk halkını temsil etmeyeceğini açıkladığını açıklarken Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in "yeniden yapılandırılması" önerisini "yeniden yapılandırılmaya" başladı. Denktaş bu konuda sonra için Türkiye ile görüşmeye gideceğini belirtti. Sa.15, Sü.1'de

GÜNCEL
CÜNEYT ARCAYÜREK

Güvenoyu Sonrası

"Bir önemli sonuçtan sonra yapılan" demesi tesadüf değildir. Başbakan Çiller, hükümete güvenoyu vermeyen [illegible] tarafından alkışlanmasından sonra, "Bugün artık değişiklikler, konuşma günü değildir" dedi. Bu sözler, [illegible] sonra, [illegible] gün, dünü önceki gün. Çiller'in güvenoyu almadığı varsayılıyor, sürpriz çıkmadı, tartışma bir sonuç beklenmiyor. Arkası Sa.11, Sü.1'de

İstanbul ECO toplantısı

Ankara Aliyev'e 'gelme' dedi

▶ Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (ECO) dün İstanbul'da toplandı. Açılışta Dışişleri Bakanı Çiller'in yaptığı [illegible] Ankara'nın Azerbaycan'a yönelik [illegible] Azerbaycan'ın yeni lideri Aliyev'in toplantıya katılmayışı. 15. Sayfada

Her gün Cumhuriyet'te

Holding basınında, adam değil cüdam olmanın dayanılmaz hafifliğiyle Aziz Nesin'i suçlamakta birbirleriyle yarışan entellerin yanar söner kimlikleri köşelerde pırpırlanıyor. Kara irtica; yazarları, sanatçıları, aydınları diri diri yakmış; ama hiç birinin kılı kıpırdamıyor; bir Asım Bezirci'nin, bir Metin Altıok'un adını ağzına alan yok...

Ah sizi gidi hamamböcekleri!...

(Cumhuriyet, 5 Temmuz 1993)

Ortada 36 ölü var...

Mehmet Altan

(...)

Devlet, kendi hukuksal temelini, faili meçhul cinayetlerindeki gibi, kendi elleriyle dinamitlemek istemiyorsa, bu katliamın suçlularını çok çabuk bulmalıdır.

Ayrıca, eldeki belgeler, bunun hiç de zor olmadığını ortaya koyuyor.

Önceki gece, bir özel televizyon kanalında, insanları yakarak öldüren yobaz caniliğin tüm cinnetini gördük.

Tekbir getirilerek insanlar yakılıyordu...

Yakanlar teker teker görülüyordu...

Bunları bir an önce mahkeme önüne çıkarmak artık zor olmasa gerek...

Kaotik bir çöküşü tüm boyutlarıyla yaşayan Türkiye'deki toplumsal tek güvence hukuktur.

Sivas katliamını da, kısır ve ucuz siyasal çıkar kamplaşmalarını keskinleştirecek anlamsız çekişmeler değil canilerin bir an önce yakalanarak mahkemeye çıkarılması aydınlatacaktır.

Olayın bundan sonra en önemli yanı, devletin hukuken kendisini onarması, vahşet tertipçilerini yakalayıp, yargı önüne çıkarması ve cezalandırması sürecidir.

Bu, bir başka tartışmanın gölgesinde katiyetle kaybolmamalıdır...

Kaybolmamalıdır ki, bu kaotik ortamda güvenebileceğimiz bir hukuk kalsın hiç olmazsa...

(...)

(Sabah, 5 Temmuz 1993)

BANKACILIK
FAALİYETLERİNDE SÜRATLE
HİZMET VEREN BANKA
ŞEKERBANK

Cumhuriyet

FAİZ ORANLARIMIZ
1 AY VADELİ % 63 6 AY VADELİ % 72
3 AY VADELİ % 64 1 YIL VADELİ % 74
ŞEKERBANK

Devlet şeriata teslim oldu

Sıvas'taki katliamdan kaçırılarak kurtulan ***Aziz Nesin*** *bu işi yapanların 'dindar' değil 'cani' olduğunu söyledi, devletin kendisini suçlu gibi göstermesini utanmazlık olarak değerlendirdi* ■ 5. Sayfada

Kötü Bir Sınav...

Sivas'ta Madımak Oteli'nde kara irtica 36 yurttaşımızı göz göre göre yaktı. Zamanlama bakımından bu yürek karartıcı olayla Büyük Millet Meclisi'nde hükümet programı üzerine görüşmeler iç içe geçti. TRT canlı yayın yaptığı için parlamentodaki [illegible] genişledi, bütün yurda yaygın bir izleyici kitlesini kazandı.

Ne yazık ki Büyük Meclis bu kadar kapsamlı bir sınavda iyi not alamadı, hatta düş kırıklığı yarattı.

Bu izlenimi yaratan, Sayın Çiller'in konuşmasındaki -belki de acemilikten ileri gelen- yanlışlar, gaflar, yanılgılar değildir. İlk kadın Başbakanımız kendisini toparlayabilir, çünkü politika bir maratondur. [illegible]

[illegible]

Cumhuriyet

Madımak Oteli'nin kundaklanması üzerine Aziz Nesin kurtarılırken, itfaiye aracına çıkan RP'li belediye meclis üyesi Cafer Erçakmak, Hizbullah işareti yaparak çevredeki göstericilere 'Yakalayın şeytanı, kaçırmayın' diye bağırdı.

GÜNCEL

CÜNEYT ARCAYÜREK

Dayanılmaz Hafiflik

▶ Sivas olayları üzerine hükümetin tutumu ve alacağı kararlar giderek önem kazanıyor. Hükümet, vakit yitirmeksizin ya gerçeğe [illegible]

▶ Ne çok alkışlı destekler veren hükümetimizin yeni başkanı Çiller'in son dört günde başına gelmedik kalmadı. Teror [illegible]

▶ [illegible] yüklenemeyeceğini" söyleyen Bayan Başbakanımız ama, Sivas'ta böyle bir olayı önleyemediğinden dolayı sorumluluktan kaçamadı. ■ 15. Sayfada

KARAMOLLAOĞLU

Ne söylediğini hatırlamıyor

▶ RP'li belediye başkanı Karamollaoğlu "Herhangi bir şekilde bu olayların içerisinde yer almadım. Ben orada bir [illegible]. Ne söylediğimi pek hatırlamıyorum. O anda yalan söylemek lazım geldiyse, söyledim. Bunu da halkı kandırıp, dağıtmak için yaptım." dedi. Karamollaoğlu itfaiye tarafından oteldeн çıkarılan Aziz Nesin'e saldırarak yumruklayan kişinin kendisi olmadığını da söyledi. ■ 7. Sayfada

Soruşturmaya ölenlerle başlandı

Gözaltı sayısı 35'te kaldı

Sıvas'ta 36 kişinin yakılarak öldürülmesi ve 60 kişinin yaralanmasıyla ilgili olayların ardından soruşturmaya, Pir Sultan Abdal Kültür Etkinlikleri'ne davet edilenler ve programı düzenleyenlerle başlandı.

RP'li Üye gözaltına alınmadı

Aziz Nesin itfaiye ekipleri tarafından çıkarılırken Hizbullah işareti yapan, "Şeytanı kaçırmayın" diye bağırarak Nesin'i yumruklayan RP'li belediye meclis üyesi Cafer Erçakmak hakkında soruşturma yok

Vali: Organize bir hareket

Polis 'Hizbullah parmağı' üzerinde durmaya devam ediyor. Vali Ahmet Karabilgin, Madımak Oteli yangınının, "organize" bir hareket olduğunu söyledi.
[illegible] ■ 5. Sayfada

Sıvas'ta eylem, İstanbul'da gösteri

Sıvas'ta 36 kişinin ölümüne neden olan şeriatçı ayaklanmayı protesto etmek amacıyla dün gösteri yapmak isteyen Alevi yurttaşlar güvenlik kuvvetlerince engellendi. Bunun üzerine oturma eylemi yapan Aleviler "Katil polis, cuma günü neredeydiniz" diye bağırarak asker istediler. (üstte). Demokratik örgütler Sıvas kıyımını kınamak için Taksim'e yürüyerek Atatürk Anıtı'na çelenk koydular. (Fotoğraflar: RIZA EZER, HATİCE TUNCER)

İLK HEDEF HEYKELLERDİ

Pir Sultan'ı yaktılar Atatürk kayıp

▶ Şeriat isteyenlerin tepkisi Aziz Nesin'den önce Pir Sultan Heykeli'nde yoğunlaştı. Sonra Atatürk Büstü'ne yöneldi. Devletin Sıvas'taki temsilcisi vali, olaylardan sonra Atatürk Büstü'nün nerede olduğunu bile bilmiyor. ■ 7. Sayfada

DOSTLARI ANLATIYOR

Her şafakta doğarız irticanın karanlığına inat

▶ Şeriatçıların gerçekleştirdiği Sıvas katliamında can veren Asaf Koçak, Nesimi Çimen, Behçet Aysan, Asım Bezirci ve Hasret Gültekin'i dostları anlatıyor. ■ 6 ve 7. sayfalarda

İçişleri Bakanı'nın Sıvas'tan haberi yok

▶ İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu'na göre "Sıvas'ta tehlike arzeden bir durum yok". Oysa bakan Gazioğlu'nun açıklamayı yaptığı saatlerde kentte Alevi kökenli yurttaşların gösterileri sürüyor ve sokağa çıkma yasağı uzatılıyordu.

▶ Bakanın açıklaması ya gerçeği sakladığı ya da kendisine bilgi verenler tarafından yanıltıldığı kuşkularını uyandırıyor.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) - İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu, Sıvas'da durumun sakin olduğunu bildirerek, "Sıvas'ta tehlike arzeden bir durum yok" dedi. Gazioğlu, bu açıklamayı Sıvas'da Alevi mahallelerinde başlayan gösterilerin devam ettiği ve sokağa çıkma yasağının bugün daha uzatıldığı saatlerde yaptı. Gazioğlu, Yazar Aziz Nesin'in [illegible] [illegible] "Emniyet müdürünün, valinin düşünceleri alınarak. Kendimiz görmüş değiliz" dedi.

İçişleri Bakanı Gazioğlu, dün akşam saatlerinde Başbakanlık'a giderek, Başbakan Tansu Çiller'e, Sıvas'daki son gelişmeler ve [illegible] yangınıyla ilgili bilgi verdi. Başbakanlık'a girişte gazetecilerin sorularını yanıtlayan Gazioğlu, Sıvas'daki [illegible] [illegible] ■ Arkası Sa. 7, Sü. 6'da

Sıvas'ta Alevi mahallelerinde gerginlik

Alibaba semtinde gösteri

Sıvas'ta Alevi vatandaşların oturduğu Alibaba semtinde 500 kişilik bir grup oturma eylemi düzenledi. Polisin müdahalesi üzerine göstericiler 'Katil polis cuma günü neredeydiniz', 'Molla başkan istifa' sloganları attılar. Alevi yurttaşlar herhangi bir saldırıya karşı önlem alınmasını da istediler.

Sokağa çıkma yasağı uzatıldı

▶ Alevi mahallelerinde gerginliğin tırmanması üzerine Vali Karabilgin, askeri ve sivil yetkililerle yaptığı toplantıdan sonra sokağa çıkma yasağının ikinci bir emre kadar süresiz uzatıldığını açıkladı. Karabilgin, sokağa ancak sabah 05.00'ten akşam 20.00'ye kadar çıkılabileceğini belirtti.

RP'liler Vali ve Nesin'i suçladı

RP Sıvas Milletvekilleri Abdüllatif Şener, Musa Demirci ve Ahmet Arıkan katliamdan Aziz Nesin ve vilayeti sorumlu tuttular. Nesin'i baş provokatör, il il görevlilerini de provokasyona katılmakla suçlayan RP'liler valinin görevden alınmasını istediler.
[illegible] ■ 4. Sayfada

Bir Yangının Dumanı...
Mehmed Kemal

(...)

Sivas ve Pir Sultan Abdal birbirinden ayrılmaz, birbirinden kopmaz... Sazı eline kim alırsa alsın ilkin söyleyeceği türkü "Sivas ellerinde sazım çalınır" değil midir? Şimdi Sivas ellerinde saz çalmıyor, çamlı beller bölünmüyor, bağırlar delinmiyor, kan gövdeyi götürüyor, yangın her yeri sarıyor.

Sivas'ı, Hafik'i, Zara'yı, Suşehri'ni, Sivralan'ı bilirim. Buralarda askerliğim vardır. Kızılırmak'ın kıyısında çok oturmuşluğum olmuştur. Kulağım Pir Sultan Abdal türküleriyle, ağıtlarıyla doludur. Sivas'ın şiirinizde şanlı bir yeri vardır. Halk ozanları burada yetişir.

Şimdi ne oluyor? Sivas'ı, eşkıya basmışçasına camiden çıkan kışkırtılmış adamlar sarmış... Önüne çıkan yabancının üstüne saldırıyor. Görevli kişiler el altından bu gözü dönmüşleri kışkırtıyorlar.

(...)

(Cumhuriyet, 5 Temmuz 1993)

Ölüm davetiyesi!
Sadık Albayrak

Olacağı buydu!.. Aziz nesin, inançsızlığının faturasını ağır ödetmek istiyordu!.. Pir Sultan Abdal'dan daha çok şöhret sahibi olmak ve heykeli dikilsin istiyordu!.. Salman Rüşti'yi de kıskandıracak bir "şeytanlık" düşünüyordu.

Amma olmadı, "pisi pisine ölmek" ile yüz yüze geldi!..

(...)

Sonunda, o kurtuldu ve amma O'nun gibi "inaçsız" olduğuna ve bir Pagan töresine tutkun bulunduğuna inanmak istemediğimiz birçok insan dumandan, yangından ötürü yok olup gitmiştir!..

Saldırmak, küfr etmek, bir buçuk milyar insanın kutsal kitabına saldırma, "şeytanın askeri" olmaya özenmek kolay da, 35 kişinin ölümüne sebep olmanın acı faturasını ödemek, "sebep olan daha zalim" kuralınca, bu sorumluluğun üstesinden sıyrılıp çıkmak o kadar zor ki!..

(...)

(Milli Gazete, 5 Temmuz 1993)

Sivas'ta kanlı cuma: 45 ölü

Pir Sultan Etkinlikieri'ne katılan Aziz Nesin'in kaldığı otel ateşe verildi, içeride 45 kişi dumandan boğularak hayatını kaybederken, yüzün üstünde vatandaş yaralandı

Çiller: "Devlet oradadır"

- Başbakan olayın çok üzücü olduğunu ve devlet güçlerinin gerekeni yapacağını söyledi HABERİ 12. SAYFADA

- Pir Sultan Abdal Kültür ve Sanat Etkinlikleri'nde konuşan yazar Aziz Nesin'i protesto etmek isteyen aşırı dinci gruplar cuma namazından sonra şehre yayılarak binaları taşladılar, arabaları ateşe veren göstericiler, "Hükümet, vali istifa", "Şeytan Aziz", "İslâmiyet'i ezdirmeyeceğiz" diye bağırdılar

• HABERİ 12. SAYFADA •

- Göstericiler yazar Aziz Nesin'in kaldığı Madımak Oteli'ni ateşe verip camlarını kırdılar. Tamamen yanan otelde ilk belirlemelere göre 45 kişi dumandan boğularak hayatını kaybetti
- Olayların büyümesi üzerine çevre illerden güvenlik güçlerinden Sivas'a yardım geldi. Şehirde 2 gün sokağa çıkma yasağı ilân edildi

PKK, "Çelik kıskaç"ta

PKK'nın yoğun faaliyet alanı olan Bingöl bölgesinde büyük bir temizlik harekâtına girişen birlikler burada yuvalanan militanların yarısını yok ederek 3 bin kanlı eylemciyi kıskaç altına aldı

- Operasyonlar Gabar, Bestler ve Cudi dağları ile Kuzey Irak hudut boylarında Kobra, Süper Kobra ve Skorsky helikopterlerinin desteğinde gece-gündüz sürüyor. PKK militanları imha hareketinden kendilerini kurtarmak için gerilla taktiği uyguluyor
- Teröristlerin bazı mevzilere yerleştirdikleri havan ve geri tepmesiz toplar nokta atışlarla imha edildi. Silah ve cephane dışında 30 ton kadar makarna, mercimek, yağ, tuz ve ilâç ele geçirildi

• Ali ÖNCÜ'nün haberi 8. sayfada •

Türk ve dünyanın

Tercüman

5 Temmuz 1993 Cumartesi

5000 TL (KDV dahil)

Her sabah dünya yeniden kurulur. Her sabah taze bir başlangıçtır

ÇİLLER yangına körükle gitmeyecek

Cevheri, Tercüman'a içini döktü:

"Tansu Hanım'ın benim yol göstermeme ihtiyacı yok"

Müyesser YILDIZ'ın haberi 11. sayfada

2 bakandan 2 görüş:

Mehmet Gazioğlu

Gazioğlu: "Terörü yenmemek ayıptır"

• HABERİ 8. SAYFADA •

İsmet Atilla

Atilla: "Memuru memnun edeceğiz"

• HABERİ 8. SAYFADA •

OLAYDAN SÖZE

ABD Vatandaşlığı

4. sayfada

• HABERİ 11. SAYFADA •

Meclis'te büyük sınav

11. SAYFADA

Türkiye, Ebulfez Elçibey'e "Bekle" mesajı gönderdi

Darbeye karşı sessiz plan

Azerbaycan'da Suret Hüseyinov'un başbakanlık ve başkomutanlık görevlerini devralmasından sonra Türkiye, sessiz bir bekleyişe girdi

- Bu plan gereğince Türkiye devrik Cumhurbaşkanı Ebulfez Elçibey'e "Önümüzdeki altı ay çok önemli. Bu süre içerisinde Türkiye Azerbaycan'daki duruma tam anlamıyla müdahale edecek ve demokratik seçimler tekrar yapılacak" şeklinde bir mesaj gönderdi
- 6 ay içinde Elçibey'in politik ve askeri danışmanlarda bulunacağı uzmanlar Nahçıvan'a gönderilecek, böylece gölge kabine kurulması sağlanıp halkın desteği tekrar elde edilecek

Fuat GAZELİ'in haberi 8. sayfada

Meyve-sebzede fiyat şoku

- Karpuz ve kavun fiyatlarının bu yıl beklenilen ölçüde düşmesinin çok zor olduğunu belirten İstanbul Meyve-Sebze ve Bostan Komisyoncuları Derneği Başkanı Orhan Alanlıoğlu, "Hükümet mutlaka bir üretim, tüketim politikası belirlemelidir" dedi

Kahraman YILMAZCAN'ın haberi 8. sayfada

Devlet, artık sanayi üzerinde "şemsiye" tutmayacak

Sanayicilerde "Gümrük Birliği" tedirginliği

(Fotoğraf: Ferruh ÖZDEMİR)

"Güçsüzünü sokağa atan toplum noksandır"

- Cumhurbaşkanı Demirel, "Bir toplum şayet kimsesiz çocuğunu, güçsüzünü, ihtiyarını, sakatını sokağa atıp atmıyorsa o toplumun dayanışması noksandır" dedi

• HABERİ 11. SAYFADA •

40 yıl içinde ilk kez tekledi

Baba korkuttu

- Cumbaba, TV'de konuşurken milyonlarca vatandaşın yüreği ağzına geldi
- Demirel, Yavuz Firkateyni'nde konuşurken dil sürçmesi yaptı, cümlesi sağa-sola kaydı. Cümlelerini noktalamakta zorlandı. Durumu fırsat bilen milyonlarca vatandaş, "Babaya noldu?" diye korkuya düştü 11. SAYFADA

Sivas krizi ve yeni İçişleri Bakanı
Sedat Ergin

(...)

Nereden bakılırsa bakılsın, 2 Temmuz Cuma günü devlet mekanizmasının etkin bir şekilde işlemediği açıkça görülüyor. En önemli sorunu güvenlik olan bir ülkede İçişleri Bakanlığı'nın bu ölçüde etkisiz kalması son derece düşündürücü.

(...)

(Hürriyet, 5 Temmuz 1993)

Sivas Dersleri...
Taha Akyol

(...)

Pir Sultan Abdal konusunda bir kültürel program yapmak, son derece olağandır ve hiçbir tepki doğurmuyor. Olaylar, Aziz Nesin'in konuşmasından çıkıyor. Aziz Nesin'in söylediklerini bir başkası söyleseydi, belki yine olay çıkmazdı. Ama Aziz Nesin, Türk halkına "aptal" ve "korkak" diyerek ve Salman Rüşdi'nin hiçbir edebi, felsefi değeri olmayan "Şeytan Ayetleri"yle, zihinlerde bir "birikim" oluşturuyor. "Duyarlı" Sivas'taki sözleriyle de Aziz Nesin, adeta benzine ateş veriyor.

Kaldı ki Salma Rüşdi'nin kendisi de Aziz Nesin'i eleştiriyor. "İranlı mollaların yaptığı gibi kitabımı kendi politik çıkarlarına alet etmiştir. Yayın izni vermediğim halde, korsanlık yapmıştır."

Aziz Nesin'in yaptığı, totaliter rejimlerde görülen "militan ateizm"dir. Nitekim Nesin'in kendisi de Pir Sultan hakkında bilgisi olmadığını söylüyor. Öyleyse Pir Sultan kültürel etkinliklerinde işin ne? Kışkırtıcı bir "militan ateizm" yapıyor.

Nesin'in provokatif sözleri, salonda kalsaydı belki olaylar olmazdı. Fakat Sivaslı meslektaşlarımız, Aziz Nesin'i hak etmediği bir biçimde ciddiye alıyorlar. Nesin'in hezeyanları, böyle büyütülmemeliydi.

(...)

(Milliyet, 5 Temmuz 1993)

Hürriyet
Türkçe Türkçenin
6 Temmuz 1993 Pazar
Kuruluşu Sabah Olmak 1896-1993

BUGÜN
Pazar keyfiniz
Show

'Nazım' araştırmacısı yazar da öldü

Böyle kaçırıldı

Aziz Nesin, ateşe verilen otelin 4. katından son anda itfaiye merdiveni ile kurtarıldı. Şok içinde olan Nesin, öfkeli kalabalığın elinden, acemi erlerin sayesinde kaçırılabildi.

ŞEYTAN AZİZ, ÖLECEKSİN

OTEL ATEŞE VERİLDİ

ACEMİ ERLER DEVREDE

YARI BAYGIN HALDE

SAĞIRTMACA YAPILDI

ODASINDAN SAĞ ÇIKTI

GÖZLERDEKİ DEHŞET

Ankara'ya yırtık elbiselerle geldi

POLİS ÇARESİZ KALDI

2 kişi kurşunla öldürülmüş...

POLİTİKA
Ertuğrul Özkök

İlk değerlendirme

İnönü: Sorumlu köktendinciler

GÜNÜN YAZISI
Oktay Ekşi

Sivas'taki vahşet...

Yine karakol baskını
16 şehit, 21 yaralı...

Silah arkadaşına Fatiha

Yobaz
Talat Halman

(...)

Hazret-i Muhammed'in en güzel hadislerinden biri der ki: "Ey Müslümanlar, namazdan, oruçtan, zekattan, hacdan daha iyi olan nedir, bilir misiniz? Düşmanlığı ortadan kaldırmak."

Oysa yobazlar, Kuran-ı Kerim'deki hoşgörü, af, bağış ve barış buyruklarını, Peygamber'in "dostluk ve dayanışma" çağrılarını görmezden gelerek saldırıp duruyorlar, vurup öldürüyorlar.

Sivas'taki "kıyım olayı"nda Pir Sultan'ın idamını, "Kubilay cinayeti"ni andırmayan unsurlar da var. Bunların başında, elbette, kendileri sözüm-ona şeriat düzeninde yaşayan ve Türkiye'nin laik sistemini ve demokrasi çabalarını yok etmeye azimli petrol zengini birkaç ülkenin yaptığı kışkırtmalar ve sağladığı kara-para desteği, büyük bir etken olmuştur.

Türkiye'yi yıpratmak, zayıflatmak, bölmek uğrunda Batılı, Doğulu, Ortadoğulu, Balkanlı, Kuzeyli, Güneyli, irili ufaklı birçok devlet, çeşitli komplolar uygulamakta... Bunların kimisi, birleşik çalışarak "ortak bir komplo"yu yürütüyor... Ülkemiz içindeki bir takım "yobaz toplulukları" çoğu teokratik hükümetlerden gelen kara-paralarla bütünlüğümüze, egemenliğimize, demokrasi girişimimize ihanet için eylemlerini sürdürüyorlar.

(...)

(Milliyet, 5 Temmuz 1993)

Müslüman Mahallesinde...
Tayyar Şafak

(...)

Bu memleketin yüzde 99'u Müslüman. Tamam mı?

Bu ülkede yaşayanların çoğu dinine, imanına, Allah'ına, kitabına laf ettirmez. Tamam mı?

Kendi inançsızlığına saygı isteyeceksin, ama yaşadığın toplumun inançlarına hiç mi hiç saygı göstermeyeceksin. Tamam olmayan yanı, önce burası... Buna, "Müslüman mahallesinde salyangoz satmak" derler.

(...)

Türkiye Türkeminde

Hürriyet

5 Temmuz 1999 Pazartesi

Kuruluşu: Sedat Simavi 1948-1963

Sivas Valisi: Komutan müdahalede geç kaldı

İşte baş tahrikçi

Sivas'ta baş tahrikçinin, RP'li Belediye Meclisi Üyesi Cafer Erçakmak olduğu anlaşıldı. Gözü dönmüş tahrikçi, son anda kurtarılan Aziz Nesin'i, yumrukladı ve kaçırılmasını önlemek istedi.

Bunlar Çiller'i bile saçından sürükler...

BÜYÜK BENZERLİK

SON ANDA BİLE

Başkana benzeyen bu adam aranıyor

Sivas gergin

YASAĞI DELDİLER

RP'Lİ BAŞKAN

33 kişiyi BBP İl Başkanı kurtardı

Sağlar: Canlerin Nazilerden farkı yok

Çiller için önemli gün

PKK tırmandırırsa biz de tırmandırırız

Tansu Çiller, Hürriyet'e ilginç açıklamalar yaptı. 'PKK ile sürdürülen savaşı kesinlikle kazanacağım. Bugüne kadar girdiğim hiçbir savaşı kaybetmedim' dedi.

KESİN KARARLIYIZ

HİÇBİR AYRIMI YOK

BAŞARAMAYAN GİDER

REST ÇEKTİ

POLİTİKA

Erdoğan ÖZÖK

Sivil darbe fısıltıları

Enflasyon haziranda bile nefes aldırmadı

Yargısız infaz Bakan götürdü

GÜNÜN YAZISI

Çiller'in dili...

Aylardır söylüyorum: Bugüne kadar yaptıkları yetmedi, bizi parçalamak isteyenler yeni oyunlar tezgahlıyorlar. Gündeme getirmeye çalıştıkları da Alevi-Sünni çatışması.

Aklı eren herkese yalvarıyorum: Aman oyuna gelmeyin...

(Tercüman, 5 Temmuz 1993)

Hükümetin Tutumu Yanlıştır

Yalçın Özer

Sivas olayları için iki sebep üzerinde duruluyor; 1. Tahrik 2. İhmal.

Peki tahrikçiler kimler?.. Bu sorunun cevabı çok açık ve belli; Aziz Nesin ve ona destekçilik yapan Sivas İl Kültür Müdürü...

Gelelim ihmal konusuna...

Asayiş ile ilgili birimler arasında koordinasyon bulunmadığı bir gerçek... Olaylar Aziz Nesin'in Sivas'a gelmesiyle başlıyor. Otel yangını ile son buluyor. Yangında feryat edenler, telefonla Ankara'yı arayana kadar ortada, alınmış hiçbir tedbir yok. Bunlardan da Sivas Valisi sorumludur...

Şimdi hükümetten beklenen, tahrikçileri sorgulamak ve olayda ihmali bulunanları görevden almak değil miydi?..

(...)

(Türkiye, 5 Temmuz 1993)

Pir Sultan'ın dördüncü ölümü

Zülfü Livaneli

(...)

Sivas katliamında yaşamını yitiren dostlarımızın yanı sıra, orada yaşanan heykel kıyımı da Türkiye'nin alnına sürülmüş bir utanç lekesidir.

Bir elinde saz taşıyan, bir yanına Sivas'ın simgesi Kangal köpeğini almış olan Pir Sultan Abdal heykeli yerinden sökülmüş, Madımak Oteli'nin önüne getirilmiş ve burada gözleri oyularak, işkence edilerek parçalanmış.

Demek ki Türkiye, içinde hâlâ bu derece gözü dönmüş fanatikleri barındırabilecek bir ülke.

Demek ki bu sapıklar, böyle eylemleri yapabilecek ortamı buluyorlar bu ülkede.

ERGAZ
HİZMETTE
● EMNİYET
● KALİTE
● GÜVEN

[illegible]

ZAMAN
4 TEMMUZ 1993 PAZAR FARKLI GAZETE FİYATI: 4000 TL

Tahrik sloganları!

SİVAS'ta dün 16.30 sularında şehrin Ali Baba [illegible] "Kana kan intikam" slogan attılar. [illegible] Sivas SHP Milletvekili [illegible] [illegible] "Bölgede her an mezhebe dayalı olaylar olabilir" dedi. [illegible] bugünden itibaren 21.00-08.00 arasında uygulanacak

Apaçık ihmal ve tahrik

SORULAR... SORULAR... SORULAR...

1 Her fırsatta halkın manevi değerlerini rencide edici konuşmalar yapan Aziz Nesin'in, Sivas gibi bir beldede konuşmasına niçin izin verildi?

2 Bundan önceki senelerde köylerde yapılan Pir Sultan Abdal Kültür Etkinlikleri bu yıl niçin şehir merkezinde ve geniş çaplı olarak düzenlendi?

3 Yazar Nesin'in bu etkinliklere katılacağı belli olduktan sonra, bazı parti il yetkililerinin programın iptali için yaptıkları müracaat, Vali Ahmet Karabilgin tarafından niçin dikkate alınmadı?

4 Yazar Nesin'in vatandaşın manevi değerlerini aşağılayan konuşması sırasında salonda bulunan Vali Karabilgin, bu ifadelerin halkın tepkisini çekeceğini düşünmedi mi?

5 Çeşitli tepkilere sebep olan heykel niçin aniden ve gizlice dikildi?

6 Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu'nun konuşmaları ile kısmen önlenmesine rağmen hadiselerin büyümesi neden gerekli tedbirler alınarak önlenmedi?

7 Vali Karabilgin yaptığı resmi açıklamalarda niçin halkı tahrik edici ifadeler kullandı?

8 Olayların baş müsebbibi yazar Nesin neden uzun süre Sivas'ta bekletildi?

9 Şehir dışından gelen ve hadiselere bizzat katıldıkları görülen 40 kişilik Tüm Kamu Çalışanları Sendikası üyeleri neden olayların patlak verdiği gün Sivas'taydılar?

10 Bu şahıslardan bazılarının geldikleri otobüslere binmeyip, şehrin muhtelif yerlerine dağıldıkları tespit edildi. Bu kişiler hakkında araştırma yapıldı mı?

11 Hadiselerin devam ettiği gece şehrin elektrikleri niçin kesildi?

12 Kale Camii bitişiğindeki Buruciye Medresesi'nde [illegible]

OLAYLARIN BAŞ SORUMLUSU VALİ
SHP Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'nün eski Danışmanı Sivas Valisi Ahmet Karabilgin'in Sivas olaylarında baş sorumlu olduğu belirtiliyor. Olaylara sebep olan ve kültür sanat etkinliği altında halkın dinine küfürler savuran yazar Aziz Nesin'in Sivas'a gelmesinden ve sözde kültürel etkinliklerin başlamasından önce, Sivas'ta özellikle mahalli basın, halkın ileri gelenleri, siyasi parti temsilcileri, belediye başkanı çok büyük olayların meydana gelebileceği konusunda Vali Ahmet Karabilgin'i uyarmalarına rağmen bu etkinliklerin yapılması engellenmedi ve acı olaylar yaşandı

GÜNEYDOĞU'DAN GELENLER KALABALIK ARASINDAYDI
Olaylardan bir gün önce şehirde Güneydoğu'dan gelen 40 kişilik Tüm Kamu Çalışanları Sendikası üyesi yürüyüşçüler tarihi eserlerin bulunduğu külliyenin önüne gelip, buraya girmeye çalıştılar. Ancak güvenlik güçlerinin yürüyüşçülere içeride 'kültürel ve sanatsal etkinlik' olmasından dolayı 'İçeri giremezsiniz, içeride kültürel etkinlik var' dedikleri öğrenildi. Güvenlik güçlerinin bu sözleri üzerine göstericilerin burada bildiri okudukları, daha sonra dağıldıkları fakat Güneydoğu illerinden gelen göstericilerden bir kısmının geldikleri otobüse binmeyip şehrin muhtelif yerlerine dağıldıkları görüldü. Bu kişilerin ertesi günkü olaylarda kalabalık arasında oldukları gözlendi

[illegible] / 8. SAYFA'da | BOTLAR [illegible] / İngiliz kurnazlığı / 8. SAYFA'da

GÜNDEM

FEHMİ KORU

Yakalarına yapışılmalı

Kışkırtıcı hikayeler [illegible] yazar Aziz Nesin, bu defa [illegible] Sivas'ta, ilk etapta 35 kişinin ölümü, çok sayıda kişinin de yaralanmasıyla sonuçlanan [illegible] Pir Sultan Abdal [illegible] Aziz Nesin'in [illegible]

[illegible]

Sivas, Türkiye'nin mezhep [illegible]

[illegible]

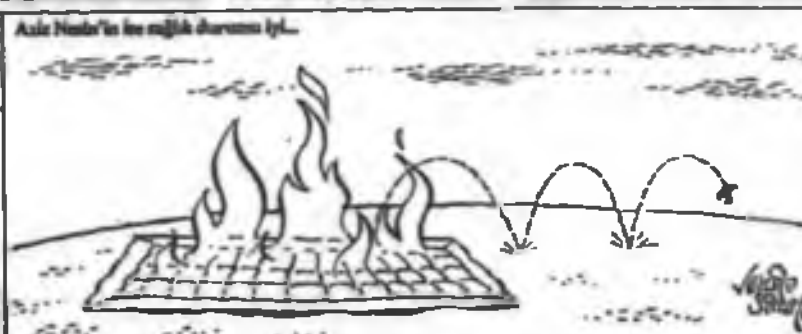
Aziz Nesin ve yandaşları [illegible]

Türkiye'nin içte ve dışta gücünü [illegible] PKK [illegible]

[illegible]

Bu iş kısık [illegible] Aziz Nesin ve yandaşlarının [illegible]

Aziz Nesin'in de sağlık durumu iyi...

Sivas Belediye Başkanı Karamollaoğlu:

'Tepki sadece Aziz Nesin'eydi'

SİVAS Belediye Başkanı yaptığı açıklamada halk arasında atılan sloganların kesinlikle bir mezhep çatışmasına sebep olacak şeyler olmadığını söyledi. Halkın galeyana gelmesinde tahrikçilerin rolü olduğunu belirten Karamollaoğlu, 'Buradaki tepki mezhep çatışması değil, sadece Nesin'in söylediği fikirlere tepkidir' dedi. Heykelin İçişleri Bakanı ve Vali'nin emriyle yıkıldığını belirten Belediye Başkanı, bunun halkın sakinleşmesi için yetmediğini ve olayların büyüdüğünü söyledi

8. SAYFA'da

Diyanet İşleri Başkanı M. Nuri Yılmaz: Alevi-Sünni çatışması yok

Hadiselere sağduyu ile yaklaşalım

TAHRİKLERE KAPILMAYALIM
Sivas'ta meydana gelen olayların üzücü olduğunu belirten Diyanet İşleri Başkanı M.Nuri Yılmaz, halkın tahriklere kapılmadan olaya sağduyu ile yaklaşmalarını istedi. Yılmaz, olayların "Alevi-Sünni çatışması" olmadığını söyledi. Olayların sadece yazar Aziz Nesin'e tepki olarak tahrikçiler tarafından istenmeyen bir boyut kazandığını, bunun da Nesin'in halkın dini inançlarına karşı saygısızca yaptığı konuşmadan kaynaklandığını belirtti

MAHMUT BAKIR / 8. SAYFA'da

Prof. Dr. Mahir Kaynak:

'İnançla oynanmaz'

"PROVAKE İHTİMALİ YÜKSEK"
Prof Dr. Mahir Kaynak, Sivas olaylarında provokasyon ihtimalinin yüksek olduğunu belirterek şöyle dedi: "Yapılan şey bir tahriktir. Siz gidip Hindistan'ın ortasında bir inek kesemezsiniz veya İsrail'e gidip cumartesi günü kebap pişiremezsiniz. Onun için fikir hürriyeti adına bir [illegible]. Ama buna rağmen 'Şeytan Ayetleri' Müslümanlar tarafından büyük bir tolerans ile kabul edilmiştir. Bunun ötesinde Alevi-Sünni çatışmasının 'fay hattı' diyebileceğimiz muhtemel bir yerde böyle bir toplantının yapılması ciddi bir tahriktir."

MUAMMER GÖKÇİN- İRFAN KILIÇ / 11. SAYFA'da

İstanbul ve Ankara'daki tahriklere dikkat!

Sivas'taki Aziz Nesin'e protesto olarak başlayan ve daha sonra büyüyen olaylarda ölenlerin İstanbul ve Ankara'da yapılacak cenaze merasimlerinde muhtemel provake olayların meydana gelmemesi için tedbirler alınması istendi

8. SAYFA'da

YILMAZ: TEPKİSİZ VALİYE GÜVENEMEZSİNİZ / 3. SAYFA'da

İçişleri Bakanı Gazioğlu:

Nesin hakkında dava açılabilir

İÇİŞLERİ Bakanı Mehmet Gazioğlu, Sivas'ta meydana gelen olayların Aziz Nesin'in tahrik edici ve halkın manevi değerlerini rencide edici ifadeler kullanması sebebiyle patlak verdiğini belirterek, [illegible] söyledi. Gazioğlu, Nesin'in Ankara'ya gönderildiğini, İçişleri Bakanlığı müfettişlerinin incelemesi neticesinde Nesin hakkında da soruşturma açılabileceğini belirtti. Gazioğlu, Vali'nin [illegible] söyledi. Bu arada Nesin'in bugün bir basın toplantısı yapması bekleniyor

7. SAYFA'da

Gali, Türkiye'den memnun, Denktaş'tan rahatsız

Kıbrıs Raporu, Güvenlik Konseyi'nde

SALI GÜNÜ ELE ALINACAK:
BM Genel Sekreteri Butros Gali, New York'taki Kıbrıs görüşmelerine ilişkin hazırladığı ve Güvenlik Konseyi'ne sunduğu raporda KKTC Lideri Denktaş'ın Maraş paketinin kabulü yönünde çaba sarfetmemesinden duyulan rahatsızlık dile getirildi. Gali raporunda Türk hükümetinin kendisine verdiği desteğe de işaret ederek görüşmelerden umutlu olduğunu belirtti

MARAŞ PAKETİ'NİN KABULÜNÜ İSTİYOR:
Gali, Maraş-Lefkoşe Havaalanı konusunda ertelemesiz olmaksızın çabalarını sürdürmeye niyetli olduğunu, bu çerçevede özel temsilcisinin Kıbrıs, Yunanistan ve Türkiye'yi ziyaret etmesini istediğini kaydetti. Kıbrıs Raporu'nun salı günü ele alınması bekleniyor

DIŞ HABERLER'de

PKK yine karakol bastı

16 ASKERİMİZ ŞEHİD
Mardin'in Dargeçit ilçesi yakınlarında PKK teröristlerince bir karakola yapılan baskın sonucu, 16 asker şehid edildi. [illegible] Küpeli Dağı'nda devam eden operasyonlarda 23, Kars'ın Demirkapı mevkiinde yapılan operasyonda da 10 PKK militanı ölü olarak ele geçirildi.

8. SAYFA'da

PKK'NIN IĞDIR'A GECE BASKINI / 8. SAYFA'da

ZAMAN
DÜN

[illegible]	[illegible]
Ankara	41.097
İzmir	29.853
[illegible]	30.807
Erzurum	12.396
Türkmenistan	11.000
Toplam	175.303

[illegible]

ZAMAN KUPON NO: 18
Ondördüncü cilt
BÜYÜK İSLAM TARİHİ
Adı : ________
Soyadı : ________
Adres : ________
30 kupon biriktirin

Ve en acısı; demek ki Türkiye hâlâ yüzlerce yıl önceki fikir ayrılıklarıyla uğraşıyor.

Hem de dünyanın bilgi çağı döneminde.

Pir Sultan Abdal, hangi görüşte olursa olsun, hangi mezhebi benimserse benimsesin her Sivaslı için onur kaynağı olmalıdır.

Şiirleri yüzlerce yıla dayanan bu büyük ozanın Alevi oluşu, İran Şahı'na bağlılığı tarihte kalmış küçük bir ayrıntıdır.

Unutulmasın ki Kenan Evren'in Amerika ziyaretinde, Reagan'ın verdiği bahçe davetinde gitar çalan Amerikalı sanatçı, Pir Sultan Abdal türküleri seslendiriyordu.

Amerikalı gitaristi buna yönlendiren Pir Sultan Abdal'ın sanat kalitesiydi, yoksa Alevi oluşu değil.

Aklı başında Sivaslılar birleşip büyük bir Pir Sultan Abdal heykeli dikmelidirler.

Yoksa şair ve ediplerinin heykellerini kıran ilkel bir ulus olarak anılmaya devam edeceğiz.

(Sabah, 5 Temmuz 1993)

Terör ve Provokasyon

(Başyazı)

(...)

Devlet bu tür oluşumlara fırsat vermemelidir. Aziz Nesin gibi tahrikçilere fırsat vermemelidir. Alevi-Sünni kargaşası cumhuriyet neslinin acı mahsulüdür. Ateist keşişlerin sahneye koyup tezgahladığı bir dizi anarşik senaryolardır. Esasında Alevi-Sünni kavgası yoktur. Hadiseler yanlış yorumlanarak, suyun mecrası yatağından çıkarılmak istenmektedir. Asırlarca bu millet mezhebi ve dini ne olursa olsun kardeşçe yaşamıştır, kardeşçe yaşamalıdır. Sivas'taki faciadan yegane sorumlu Aziz Nesin'dir, ilin valisidir. Halkın tansiyonunun yüksek olduğu bildirilmesine rağmen vali izin vermiştir. Bir tahrik olabileceğini, milletin birbirine gireceğini Aziz'in önceden bildiğini sanıyoruz. Bunu bile bile Sivas'a gitmiştir. Eğer bilmiyor idiyse bu bir cehalet ve gaflettir. Ama bildiğini tahmin ediyoruz. Kamuoyunda sevilmemesine rağmen ucuz kahramanlık ve sahte şöhret peşindedir. Böyle bir hadisede olay çıkacağı en azından tahmin edilebilirdi. Aziz bunu nasıl tahmin edemez?

(...)

(Zaman ,5 Temmuz 1993)

Böyle yaktılar!

SABAH
6 TEMMUZ 1993 SALI — TELERAMA İLE BİRLİKTE 6000 LİRA
TÜRKİYE'NİN EN ÇOK SATAN GAZETESİ 1 NUMARA

Hesap verin

AHMET VARDAR yazıyor

Sivas'ta 36 kişi cayır cayır yakılırken acaba devlet neredeydi? Elimdeki video kaset herşeyi açıkça gösteriyor: Maalesef devlet de katliamı seyretmiş

İsteyen devlet yetkilisine katliamı bütün çıplaklığıyla gösteren bu kaseti hemen postalarım. Ben seyrederken tüylerim diken diken oldu. İnsanlar yakılıyor, asker karşı kaldırımda öylece bekletiliyor. Kimse, bu insanları kurtarın diye emir vermiyor. Başta İçişleri Bakanı olmak üzere hiçbir sorumlu hesap vermekten kurtulamaz!

● **Vali Ahmet Karabilgin Bey**
Olaylar cuma namazından sonra başlıyor. Otel akşam 7.30'da ateşe veriliyor. Bu kadar saat ne yaptın? Polise ne emir verdin? Askerden ne zaman yardım istedin? Ankara'ya doğru bilgi verdin mi? Galiba sen kendi canının derdine düştün.

● **İçişleri Bakanı Bay Gazioğlu**
Olayı duyunca kime ne emir verdin? "Bu kadar vahim olacağını bilmiyordum" demen seni kurtarmaz. Bak, Almanya'da İçişleri Bakanı bir polisin tarafından öldürülmesi yüzünden istifa etti. Sen de hemen istifanı ver!

● **Sayın Erdal Bey**
İnsanlar otelden telefonla "Bizi öldürecekler, kurtarın" diye sizden yardım istiyorlar. Ne yaptınız? Kime ne talimat verdiniz? Yanlarını kavramadınız mı? Başbakan'ı uyarmadınız mı? Açıklayın!

● **Sayın Başbakan Tansu Hanım**
Bakanlar Kurulu'nu niçin geç topladınız? Bütün gün size hiçbir şey söylenmedi mi? Aradan bunca gün geçti. İçişleri Bakanınız ve Valinizden hesap sordunuz mu? Lütfen açıklayın.

● **Aziz Bey, sen de artık sus**
İnsanların duygu ve inançlarıyla oynamak ayrı şeydir, fikir özgürlüğü ayrı şeydir. Senin konuşmanın bahane olarak kullanıldı. Sen konuştukça asıl suçlular kendilerine mazeret buluyor. ■ 19'da

Orgeneral Güreş: Laiklik ordu için en hassas konu

Güreş ve 5 komutan Çiller'i ziyaret etti

■ Güvenoylamasından önceki ziyaretin Başbakanı kutlamak amacıyla yapıldığı belirtildi. Ancak, komutanların laiklik konusundaki rahatsızlıklarını dile getirdikleri ve Çiller'in de bu konuda güvence verdiği öğrenildi.
■ Güreş, görüşmeden sonra SABAH'ın sorusu üzerine "Laiklik Türk Silahlı Kuvvetleri için en önemli ve hassas konudur. Öyle az buçuk bir mesele değildir. Ben Sivas'a gittim. [illegible] [illegible] dedi. ■ Fatih ÇEKİRGE'nin haberi 1'de

SABAH Diyor ki..

Asıl suçlular

■ Türkiye düşmanları ile içerdeki demokrasi düşmanları aynı aletleri kullanıyorlar... Terör uyguluyorlar. İnsanları yakıyorlar. Korkarız ki suçlular yine cezasız kalacak.

Temel Karamollaoğlu — Cafer Ergakmak

Ağır suçlanan 2 Refah Partili

■ Sivas'ın RP'li Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu, göstericileri "Gazanız mübarek olsun" diyerek kışkırttığı ve göstericilerin belediye araçlarını kullanmasına göz yumduğu için suçlanıyor. Saldırganlara elebaşılık yaptığı tesbit edilen Belediye Meclisi üyesi Cafer Erçakmak ise aranıyor.

İki nokta

Tehlikeli eğilimler

■ Sivas'taki barbarlık kınanıyor. Ama aynı zamanda bu barbarlığa bahane, vahşete mazeret arayan tehlikeli bir üslup da dikkati çekiyor. Olayın vahim olan bir boyutu bu.
■ Yukarıdaki ile aynı kefeye konmasa da yine tehlikeli bir başka eğilim daha var: Hanyında akıtmaz gelirdiği gibi takılmak, yaraların üstüne gitmek..
■ Sayfa 21'de

Hasan Cemal

İşte Sivas'taki otelde 36 kişiyi diri diri yakan gözüdönmüş katiller

İlk kibriti çakan

Madımak otelin önünde toplananlar Tekbir getirip "Yak yak" diye bağırıyordu. Kalabalığın arasından çıkan ve tecrübeli oldukları anlaşılan 3 kişiden biri kapıda devrilmiş arabadan üst kata tırmanıp kibriti çaktı.

Israrla devam etti

Perdelerin istediği gibi tutuşmadığını gören takım elbiseli kundakçı kibritini yeniden yaktı. Perdeler kibritlerin etkisiyle tutuşup birden parladı. Alevler ağır ağır yükselip binayı sararken kundakçı geriye atladı.

■ SATEL Televizyonu, bu görüntüleri bugün saat 16.00'dan itibaren tekrar yayınlayacak.

Alt kattan ikinci ateş

İkinci kundakçı ise elindeki benzini otelin girişine döktü, kibritini çaktı. İki polisin engelleme çabaları sonuç vermezken, alevler kısa bir süre içinde bütün oteli sardı ve 36 masum insan feci şekilde can verdi..

Eşini sapıklıkla suçlayan Miraç Hanım, "Balayında bile benimle birlikte olmadı" iddiasında bulundu.

Kocam 1.5 yıldır benimle yatmıyor

■ Eşinin erkeklere daha yakın olduğunu ve 1.5 yıldır kendisiyle cinsel ilişki kurmadığını ileri süren Sheraton Oteli'nin eski Halkla İlişkiler Müdiresi Miraç Kaynak (34), turizmci Hüseyin Fehmi Kaynak aleyhine boşanma davası açtı. Miraç Hanım eşinden 300 milyon lira da tazminat talep etti.
■ Recep ESER'in haberi 20. sayfada

Kabul: 247 Ret: 184 Çekimser: 1

Çiller çok rahat güvenoyu aldı!

■ İstanbul Milletvekili Tansu Çiller başkanlığındaki Türkiye'nin 50'nci Hükumeti için dün Meclis'te yapılan güvenoylamasına 432 milletvekili katıldı. Hükumet oylamaya katılanlardan 247 milletvekilinin oyunu alırken, 184 üye ret oyu kullandı. Millet Partili Kurnaz çekimser kaldı. SHP'li 4 milletvekili oylamaya girmedi.
■ Güvenoylamasına katılan CHP'li 20 milletvekili "ret" derken 13 MHP milletvekili kabul oyu kullandı. Adları okunduktan sonra "kabul" diyen MHP'liler uzun süre alkışlandı. Özellikle milletvekillerinden Osman Ceylan, Leyla Yeniay Köseoğlu ve İbrahim Özdemir ile Yavuz Tekkaya da kabul oyu kullandılar. Haberi 18'de

Tansu Çiller, teşekkür konuşmasında "Artık konuşma zamanı değil, çalışma zamanıdır" dedi.

Çiller Sivas'a gidiyor

■ Başbakan Tansu Çiller, Sivas olaylarının çok üzücü olduğunu belirterek, "Güvenoylamasından sonra oraya gideceğim. Kimin suçu ya da ihmali varsa ortaya çıkar. Bizzat gidip bakacağım" dedi. ■ Haberi 12. sayfada

İlk tebrik Clinton'dan

Clinton'un özel kalemi oylamaya 3 saat kala Çiller'in özel kalemini aradı. Washington'dan telefonda, "Sayın Başkanımız Clinton, Sayın Çiller güvenoyu aldıktan hemen sonra kendisini ilk kutlayan lider olmak istiyor." dendi.

Anadolu Lisesi sınav sonuçları yarın SABAH'ta

SABAH DÜN

İstanbul	451.083
Ankara	208.345
İzmir	155.002
Adana	103.139
Antalya	41.935
Toplam	959.494

adet basılmıştır

BİZİMCİTY — Salih MEMECAN

Yetkililer hesap verin!

Ahmet Vardar

(...)

Başbakan Çiller! O gece bakanlar Kurulunu acele topladın. O toplantıda ihmali görülen kaç kişi görevden alındı? 36 canın hesabı nasıl verildi?

Başbakan Yardımcısı İnönü! Otel cayır cayır yanarken, içeride mahsur kalanlar seni aradı. Çok merak ediyorum, acaba onlara ne dedin? "Cama çıkıp, imdat!...yangın var diye bağırın!" mı dedin, yoksa "merak etmeyin, devlet oradadır" mı dedin?

Aziz Nesin! İyi bir yazar olabilirsin.. Fakat bilmelisin ki insanların inanç ve duygularıyla oynamak ayrı şey, fikir özgürlüğü ayrı şeydir. Dilin kemiği yok. Eğer insan her aklına geleni söylemeye kalkarsa, işin cıvığı çıkar...

İçişleri Bakanı! Alman meslektaşın gayet haysiyetli bir davranışta bulundu. Senden de "haysiyetli bir davranış bekliyoruz" desek, çok şey mi istemiş oluruz!

Sivas Valisi! TV'de İnönü'ye başından geçenleri anlatırken, sesin titriyordu. İyi de devlet seni oraya, kendini koruyasın diye mi gönderdi? Peki ya vatandaş! Masa altına saklanarak, vatandaşın can ve mal güvenliği korunmaz!

Belediye Başkanı Karamollaoğlu! Çok iş yapmış, olayları yatıştırmak için çok çalışmış gibi görünüyorsun. Ama hiçbir şey yapmadın... İçişleri Bakanı için söylediklerim, senin için de geçerli...

Şimdi yukarıdan aşağıya bütün ilgili ve yetkililere şu soruları yöneltiyorum. Verecekleri cevapları da aynı şekilde yayınlamaya söz veriyorum. İşte sorularım...

1 – Yıllar evvel çok sayıda vatandaşın ölümüyle neticelenen bir olayı yaşayan Sivas'ta, mahalli gazetelerde iki gün üst üste çeşitli yazılar çıktı. Bu yazılardan hiç mi bir şey anlamadınız.

2 – İstihbarat elemanları size hiç rapor vermedi mi? İstihbaratın Sivas'ta hiç mi elamanı yok?

3 – Olayların seyri değiştiğinde ne gibi tedbirler aldınız?

4 – Askeri birlik, yangından yarım saat önce geldiği halde, niçin otel ile göstericiler arasına yerleştirilmedi?

5 – Yangın göz göre göre başladığı halde, kalabalık neden dağıtılmadı?

İTHALAT, İHRACAT İŞLEMLERİNDE ŞEKERBANK İŞADAMLARIMIZIN YANINDADIR.
ŞEKERBANK

Cumhuriyet

KURUCUSU: YUNUS NADİ (1884-1965) SAHİBİ ve Genel Yayın Müdürü: Sedat Simavi (1965-1971)

FAİZ ORANLARIMIZ
1 AY VADELİ % 63 6 AY VADELİ % 72
3 AY VADELİ % 68 1 YIL VADELİ % 74
ŞEKERBANK

TBMM Araştırma Komisyonu'nun raporundan Sivas katliamı

Polis-şeriatçı işbirliği

Nokta Dergisi'nde yayınlanan TBMM Araştırma Komisyonu raporuna göre Sivas'ta halkı tahrik eden İslamî bildiriler yerel gazetelere emniyetin 23 Bes 37 numaralı faksından geçildi.

Madımak Oteli'ne, bir görevliyi kurtarmak için uzatılan itfaiye merdiveninden Aziz Nesin'in indiğini gören itfaiye erleri otelde mahsur kalan diğer insanlar kurtulmasın diye merdiveni çekti.

Raporda, tatil olduğu halde Sivas'taki 93 öğrenci yurdunun, perşembeyi cumaya bağlayan gece ağzına kadar dolu olduğu, gözaltına alınan iki imam dışında iki imamın da ortada olmadığı belirtildi.

Haber Merkezi - Sivas'ta 37 kişinin katledilmesiyle ilgili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Komisyonu'nun yaptığı incelemelerde, halkı tahrik eden İslamî bildirilerin, emniyetin "23 Bes 37" numaralı faksından yerel gazetelere geçildiği ortaya çıktı. Madımak Oteli'ne, bir yerel gönderi kurtarmak için uzatılan itfaiye merdivenlerinden Aziz Nesin'in indiğini gören itfaiye erlerinin de otelde mahsur kalan diğer yazarlarının kurtulmasını önlemek için, merdiveni çektiği öne sürüldü. Raporda, tatil olduğu halde Sivas'ta bulunan 93 öğrenci yurdunun, perşembeyi cumaya bağlayan gece ağzına kadar dolu olduğunun belirtildiği kaydedildi.

MİT'in istihbarat kanallarına ve ancak olaylar başladığı sırada çalışağı ortaya çıkan Kepere göre MİT görevlisi, elde ettiği bilgileri emniyetin gösterdiğini "Ramazan" adında, ayrıntılı bilmediği bir kişiye iletmiştir yetkili.

TBMM Araştırma Komisyonu'nun Sivas'taki incelemeleri, Nokta dergisinin bu haftaki sayısında "Katliam Raporu" başlığıyla yayımlandı.

Komisyon üyelerinin yaptığı görüşmeler sırasında, bilgisi olmayan yetkili görevlilerden, olaylar sırasında emniyetin gösterdiği tepkiyle ilgili olarak şöyle konuştukları ortaya çıktı.

Nokta'nın haberine göre, itfaiye görevlileri, olay yerine gönderildiklerinde, otelin yanına gelmeleri için kendilerine çağrı gönderildiğini, ancak kapıya ulaştıklarında Cumhuriyet muhabiri Aziz Nesin'in kapıda durduğunu gördüklerini, bunun üzerine merdiveni otelin bahçesine çektiklerini ifade etmişlerdir.

İtfaiye görevlisi, otelde mahsur kalan diğer yazarların kurtarılmasının önlenmesi için merdivenin çekildiği yolundaki iddiaları ise reddetmiştir.

Komisyon üyelerinin yaptığı görüşmeler sırasında, bilgisi olmayan yetkili görevlilerden biri, otel yangını başladığında meydana gelen olayları şöyle anlattı: "Sivas'taki bir imam, otelin önünde toplanan kalabalığa, otelde Aziz Nesin'in kurtulmaya olduğunu gizlice mesaj ve not gönderdiler. Yanındaki silahlı arkadaşı aracılığı ile bu mesajı, polisler kendisine verdi."

Komisyon üyelerinin yaptığı görüşmeler sırasında, bilgisi olmayan yetkili görevlilerden biri, otel yangını başladığında meydana gelen olayları şöyle anlattı: "Sivas'taki bir imam, otelin önünde toplanan kalabalığa, otelde Aziz Nesin'in kurtulmaya olduğunu gizlice mesaj ve not gönderdiler. Yanındaki silahlı arkadaşı aracılığı ile bu mesajı, polisler kendisine verdi."

Şeriatçıların yakmış Madımak Oteli'ne zamanında gönderilmiş itfaiye merdiveni kullanılarak otelden kaçmaya çalışan Aziz Nesin'in merdiveni çekildi.

Cemalettin Kaplan, din adamlarına yol gösteriyor

Hocalar sakalını kesmez

▶ Kaplan, Adana'da müftülük yaptığı 15 sene içinde Kuran Kursları ve müftülüğe Mustafa Kemal'in resmini astırmadığını söylüyor.

ORAL ÇALIŞLAR'ın yazısı sf. 14. Sayfada

MEMUR VE İŞÇİ EMEKLİLERİ

Zamlı maaş kuruşu kuruşuna

YILMAZ ŞİPAL HAZİNALARI 12 - 18. Sayfalarda

YİNE KABUS GİBİ BİR GECE YAŞANDI

Antalya'da 3 otel bombalandı

▶ Antalya dün yine bombalı bir gece yaşadı. Ancak bu seferki bombalar turistik otellere değil, kenar mahallelerdeki otellerde patladı. Mithat Otel Kemer'in Otel ve Özkavak Otel'e atılan bombalar 1 kişinin ölümüne, 10 kişinin de hafif yaralanmasına neden oldu.

▶ Mithat Otel'e saldırıyı Alpaslan Şahin'in ölümüne neden olan bombalardan birinin ses, dalgalarının ise savunma tipi el bombası olduğunu ve Güneydoğu'da PKK militanlarının kullandıklarının aynısı olduğu belirtildi. Antalya Emniyet Müdürü Ertürk, patlamalardan sonra kentte ne kadar mobilerli varsa yakalanmasını istedi. 17. Sayfada

Güneydoğu'ya yapılacak trilyonluk yatırımda Hakkari ve Şırnak pilot bölge

PKK'ya karşı ekonomik savaş

Bölgedeki KİT'ler kalacak

▶ Hükümet Sözcüsü Yıldırım Aktuna 'Bölgedeki KİT'lerve devletik uruluşları şimdilik özelleştirmenin dışında tutulacak'.

İşsizlik sigortası devreye

▶ Alınacak önlemler arasında, Şırnak ve Hakkari'de işsizlik sigortası için "pilot uygulamaya" geçilmesi de yer alıyor.

Arada bir Körfez programı

▶ Paketle, belirli aralıklarla bölgeye 'K'örfez programı' yapısı da öngörülüyor. Ancak başta DYP grubu olmak üzere çeşitli çevrelerden gelen yoğun eleştiri nedeniyle projenin askıya alındığı bildiriliyor. BÜLENT ARSLAN'ın haberi sf. 5. Sayfada

Devlet orada, gübi arıse edici, destekleyici tavrını sürdürecek' dedi. Hükümet Sözcüsü Aktuna ofer faizle hayvancılık kredisi verileceğini söyledi.

HELSİNKİ İZLEME KOMİTESİ

Gözaltında tecavüz soruşturuluyor

▶ Helsinki Watch Kadın Komisyonu Başkanı Reagan Ralth, gözaltında askerlerin tecavüzüne uğradığı ifadesiyle ilgili soruşturmada bulunan 17 yaşındaki Ş.A. ile görüştü. Ralth hazırlayacağı raporda olaya geniş yer ayıracağını söyledi.

ÖZGÜN AKSOY

DİYARBAKIR - Gözaltında tecavüze uğradığı iddiasıyla tecavüzcünün insanın 17 yaşındaki Ş.A. ile yaptığı görüşmeyi, soruşturmada bulunan 17 yaşındaki Ş.A. ile görüştü. Ralth hazırlayacağı raporda olaya geniş yer ayıracağını söyledi.

Helsinki İzleme Komisyonu Kadın Komisyonu Başkanı Reagan Ralth, Ş.A'yla görüşmesi boyunca geçen "tecavüz" olayıyla ilgili açıklama bilgi aldı. DEP Şırnak Milletvekili Orhan Sa.17, Sü.7'de

Cemal Kıral'ın 13 yıllık hasreti bitti

İZMİR (Cumhuriyet Ege Bürosu) - TBKP Merkez Komite Sözcüsü ve DİSK eski Ege Bölge Temsilcisi Cemal Kıral, 13 yıl aradan sonra eşiyle çocuklarının kucaklarına ve dostlarına kavuştu. Siyasi mülteci olarak yaşadığı yurt dışından dün 14.45'de Türk Hava Yolları'nın Paris seferiyle İstanbul'a gelen Adnan Menderes Havaalanı'nda gözlerini alnına alınan Kıral'ın gözaltına alınmasının ardından havaalanı karakolundaki sorgusu yapıldı. Kıral, alınan Kıral 19.00 sıralarında serbest bırakıldı.

Kıral hakkında 4 yıl hapis cezasına çarptırılan, ancak soruşturmaya devam eden yargılamaya devam etmektedir. Cemal Kıral'ın Avukatı Gönül Dinç, soruşturma durdurmuştur. Ankara Sa.17, Sü.7'de

TBKP Merkez Komite Sözcüsü ve DİSK eski Ege Bölge temsilcisi Cemal Kıral, dün izmir'de eşi ve dostlarına kavuştu. Kıral bağımsız bazılığı konusunda için de "bir fotoğraflarından da görülecek" dedi.

İZLENİMLER

İran ve Irak'la 'iyi ilişki' askeri çileden çıkarıyor

▶ Askerin en büyük yakınmanı, PKK'ya Kuzey Irak ve İran'dan sağlanan destek. Bu destek karşısında, devletin "iyi komşuluk ilişkileri" çerçevesinde sessiz kalışı ise rütbelileri bile çileden çıkarıyor.

▶ İran sınırındaki karakolda bir rütbeli haykırıyor: Kaymakam gitti, doktor yok. Bizden başka artık kimse kalmadı. Karşıdan dağlardan inişyorlar, gelip vurup gidiyorlar. En kısa süre içerisinde bu karakol da başkına uğrayacak.

EYÜP ÖZÖRS'ün yazısı sf. 3. Sayfada

6 PKK'LI ÖLDÜRÜLDÜ sf. 17. Sayfada

Moskova

Sayılara tutsak olmamak

HAKAN AKSAY

▶ 60 tank on vezira içinde sağ, ateş etmişti, hele karakterli, güdüşü, sürdürüşü içinde oyunculuğu ve oluşu tek. Bir kaç hile yok. Hiçbir sanı numarası ve aşayın her dönüş.

Emekliler Oyuncular sf. 13. Sayfada

Madrid

Elektrikli kuşla Endülüs'e

ALİ KISLAK

▶ Uçak, dünün o dünyadan kanatlı kuşlarına pahaçlarının dünya ahalisi tekniğiyle kanatlı kuşlar dedik insanlar. Endülüs'e yok erişiyorum ezeli.

Sf. 8. Sayfada

Işıklar için imza kampanyası

▶ SHP İstanbul İl Örgütü, Anayasa Mahkemesi kararıyla milletvekilliğinden düşürülen TBMM Başkanvekili Fahrettin Kukaracı için imza kampanyasına başlıyor.

İstanbul Haber Servisi - SHP İstanbul İl Örgütü, Fehmi Işıklar'ın milletvekilliğinin düşürülmesini protesto etmek amacıyla imza kampanyası başlatıyor.

TBMM Başkanlığı'na gönderilecek imza listesinin, SHP İstanbul İl Örgütü, Fehmi Işıklar'ın milletvekilliğinin düşürülmesini protesto etmek amacıyla imza kampanyası başlatıyor.

TBMM Başkanlığı'na gönderilecek imza listesinin, SHP İstanbul İl Örgütü, Fehmi Işıklar'ın milletvekilliğinin düşürülmesini protesto etmek amacıyla imza kampanyası başlatıyor.

İŞIKLAR'IN İSYANI DELİLLERE sf. 5. Sayfada

HERGÜN

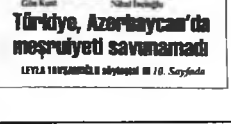
CUMHURİYET 2

BUGÜN

PAZAR DERGİ

PAZARKONUKLARI

Türkiye, Azerbaycan'da meşruiyeti savunamadı

LEYLA TUNÇMARAL'ın söyleşisi sf. 18. Sayfada

6 – Otelin içinde mahsur kalanlar İnönü'yü telefonla arayıp "Bizi linç edecekler... yakacaklar" dediğinde, İnönü olayların önlenmesi için kimlere direktif verdi, kimi aradı, ne yapılmasını istedi?

7 – Şehrin en büyük mülki amiri vali, kendi emniyetinden mi sorumludur, yoksa vatandaşın emniyetinden mi?

8 – Göstericileri sakinleştirmek ve dağıtmak için neden şehir hoparlörleri veya megafon kullanılmadı?

9 – Olay sonunda olduğu gibi, olayın başında neden havaya birkaç el ateş edip, kalabalık dağıtılma yoluna gidilmedi?

10 – Bu tür toplumsal olaylarda kullanılmak için güvenlik birimlerinin elinde hiç mi araç gereç yoktu (Gözyaşartıcı bomba, tazyikli su, job vb.)?

11 – Bu olayların olabileceği düşünülerek Aziz Nesin ve arkadaşları neden otelden gizlice kaçırılmadı?

12 – Eyy devlet büyüklerimiz! Olaylar size yukarıda yazdığım gibi mi iletildi yoksa "Önemli bir şey yok efem... birkaç kişi bağırıp, çağırıyor" diye mi iletildi?

(Sabah, 6 Temmuz 1993)

Asıl Tahrikçi Aziz Nesin'dir! Çiller'e İnsafsızlık

Altemur Kılıç

Aziz Nesin gittikçe sapıtıp, milletimize hakaretten sonra bir de Şeytan Ayetleri'ni vesile ederek güya laikliği ve fikir hürriyetini denemek adına Peygamber Efendimiz'e, Kuranı Kerime saldırdıkça, "Biri çıkıp bu adamı vuracak, bazı malum çevreler de onu basın ve fikir şehidi ilan edecekler, ona yanarım" demişimdir. Sivas'taki acı olayların asıl tahrikçisi o olduğu halde, şimdi "mağdur kahraman" olursa gene yanarım! (...)

Hemen söyliyeyim. Sivas'ta halkı galeyana gelip yakıp yıkmasın, oteli kundaklayarak kendi yurttaşlarımızın ölümüne sebep olmaları, provokasyon ne kadar fazla olursa olsun, asla tasvip edilecek bir şey değildir. İdarecilerin olaylara vaktinde müdahale etmemiş olmaları, hatta bu kadar hassas bir durumda daha önceden tedbir almamış olmaları, nihayet Ankara'da hükümetin olaylardan çok geç haberdar olmalarına sebep olan komünikasyon kopukluğu hep üzerinde durulması gereken hususlar. Bütün bunlar doğrudur da, Hocanın hikayesinde olduğu gibi asıl tahrikçi ve diğer karanlık maksatlı yangın körükçülerine zemini bile bile hazırlayan Nesin'dir! Fikir hürriyeti ve laiklik adına, laikliğin Peygambere, Kur'an'a ve Müslümanlığa küfretmek veya insanların ibadetlerine, inançlarına

müdahale etmek olduğunu iddia ederseniz dinlerine bağlı insanlarımızı çok müfrit köşelere iter, sıkıştırır ve daha çok Sivas olaylarına mümbit zemin hazırlarsınız! Sivas'taki olaylar tarihimizde yeri olan bir düşünüre, Pir Sultan Abdal'a, karşı çıkmamıştır. Bir Sünni-Alevi çatışması da olmamıştır. Hatta Nesin'in sadece Sivas'taki menfur sözleri de tek faktör değildir. Aziz Nesin günlerdir AYDINLIK gazetesinde Şeytan Ayetlerini vesile ederek Peygamberimize, Kuran'a hakaret etmiş ve hiç de abdal olmayan milletimiz de hiddet birikimi meydana getirmiştir. Sivas'taki konuşmaları bu birikimi patlatmıştır!

(...)

(Türkiye, 6 Temmuz 1993)

Aman dikkat, oyuna gelmeyin
Emin Çölaşan

(...)

Sivas'ta olaylar sekiz saat sürüyor ve 36 masum insan, bu sürenin sonunda öldürülüyor. İnanılmaz bir şey, koskoca otel sekiz saatin sonunda yakılıyor. Vali Bey kendisi için demeç verip "Bir an her şeyin sonunun geldiğini düşündüm" diyor! Vali Bey'in can derdine düştüğü anlaşılıyor.

Devletin temsilcisi böyle düşünür mü? Düşünse bile, bunu açığa vurur mu? O zaman devletin otoritesi kalır mı?

Bu olaylara neresinden bakalım? Yazacak bin tane şey var. Geçenlerde bir özel televizyon kanalında, din adamı kılıklı birisini konuşturdular. Bu adam, Alevi vatandaşlarımıza sövdü durdu. Burada yazı yazdım, hem bu adamı hem de o özel kanalı eleştirdim... "Bunlar hassas konulardır. Bir kıvılcıma bakar. Yapmayın, etmeyin" dedim. İşte, kıvılcım Sivas'ta parladı!

(...)

(Hürriyet, 6 Temmuz 1993)

Madımak Oteli katliamı ve tehlikeli eğilimler...
Hasan Cemal

(...)

Bir tehlikeli eğilimi daha vurgulamak istiyorum.

Örneğin iki sloganı ele alalım:

-Kahrolsun laiklik!

-Kahrolsun şeriat!

Eğer bu sloganların arkasına sığınılarak şiddete başvuruluyorsa... Antidemokratik yasakçı anlayışlar savunuluyorsa... Biri diğerini yok etmenin gerekçesi olarak kullanılmak isteniyorsa...

İkisi de olmaz!

Şiddeti kendi başına, yani bizatihi şiddetin kendisini reddetmeliyiz. Böylece demokrasi içinde toplumsal barışı daha kolay yakalayabiliriz.

Bunu öğrenemediğimiz, bu noktayı kavrayamadığımız sürece de laik-Müslüman, laik-antilaik diye toplumu bölmek isteyenlerin değirmenlerine su taşır, günün birinde bir cehennemin içinde buluruz kendimizi.

Biraz sağduyu, biraz dikkat lütfen!

(Sabah, 6 Temmuz 1993)

Asıl suçlular..

Güngör Mengi

(...)

"Sivas Faciası"nı dün baştan sona videodan izledim. Olaylar "Biz ölmüşüz de ağlayanımız yok" sözünü düşündürüyor.

Yedi saat süren ve nereye varacağı en başından belli olan rezil bir oyun...

Halkın tahrik edilmiş olduğu doğru olabilir. Ama asla mazeret olamaz.

Devletin birinci görevi halkı tahrik ettiği söylenen Aziz Nesin'in yakasına yapışmaktı..

Sonraki görevi ise, devlete ait ceza verme yetkisini üstlerine alan insanları durdurmaktı.

Ne pahasına olursa olsun durdurmak!..

Her şey açıkça izlenebiliyor:

Küçük gruplar öğle saatlerinde gösterilere başlıyor.. Ortada devletten eser yok..

Kalabalığı büyüten ve büyüdükçe delirten tahrik asıl budur..

Otelde saatlerdir ecel terleri döken çaresiz insanlar.. Dışarıda "Yak!.Yak!." haykırışları "Müslüman Türkiye" bağırışlarına karışıyor.

Ve o sırada olay yerine gelen askeri birlik, oteli ve içindekileri değil, içinde korkak bir valinin titrediği vilayeti korumaya alıyor.

Siyasetçilerimiz, ciddi olunması gereken anlarda bile yüzlerine gülümseyen maskeler takıp "Devlet güçlüdür" demeye bayılıyorlar.

Dargeçit'te 16 şehit

■ PKK ... Çelik Jandarma Karakolu ... yaralandı

■ Olay üzerine ... Genel Komutanı Orgeneral Aydın İlter Çelik Jandarma ... PKK ...

■ ... 4 vatandaş ... 10 PKK ... ■ ... sayfada

Bodrum'u tehdit eden yangınlar!

■ Bodrum'da ... ■ Haber 17'de

SABAH

● 4 TEMMUZ 1993 PAZAR TELERAMA + STAR 7000 LİRA

Tahrik..İhmal

SABAH yazarları, dehşet şehri Sivas'ta yetkililerle, halkla ve katliamdan canlarını zor kurtarmış insanlarla konuştu

√ Olayların temelinde planlı bir kışkırtma, inanılmaz bir gaflet var. Korkunç katliam göz göre göre geldi

35 kişiye mezar olan otel

SABAH yazarları Hasan Cemal ve Cengiz Çandar ...

İşte Sivas gerçeği:

1 Rencide eden konuşma

Aziz Nesin'in ...

2 Tahrikçilere fırsat

...

3 Yöneticiler seyretti

...

4 Takviye geç istendi

...

5 Cezasız kalmamalı

...

İnsanların yanışını böyle seyrettiler

...

Hasan CEMAL yazıyor

Cengiz ÇANDAR yazıyor

Çiller ve Erbakan

...

GÜNERİ CİVAOĞLU Devamı 15'de

İşte vahşetin kurbanları

...

Vali Karabilgin: Ölüyoruz sandık

Sivas Valisi Ahmet Karabilgin

■ Vali Ahmet Karabilgin ...

Havaya ateş

...

60 KİŞİ YARALI ...

Salman Rüşdi

Aziz Nesin

Aziz Nesin'e ağır suçlama

...

Dış basında Kanlı Cuma

Arif Sağ: Bizi tam 7 saat taşladılar

...

Ahmet VARDAR yazıyor

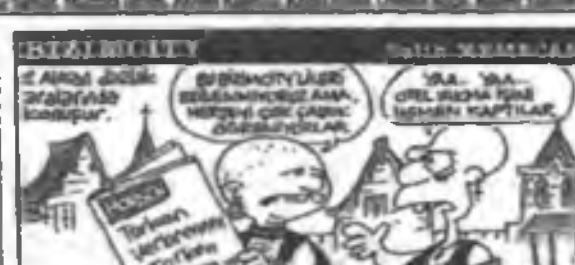
Bitmişiz, haberimiz yok

...

SABAH DÜN

İstanbul	573.155
Ankara	255.477
İzmir	204.770
Adana	139.597
Antalya	55.645
Toplam	1.228.974

Tansu Çiller ve İnönü, böyle durumlarda Allah aşkına gülmesinler. Mümkünse sempatik olacakları yerde akıllı ve dirayetli olsunlar!

Kimseyi de kandırmasınlar..

Devlet güçlü filan değil..

Valisini koruyup 50 metre ötedeki 36 insanı kurtaramayan bir devlet güçlü olamaz.

Korkarız ki suçlular yine cezasız kalacak.

Şimdi halkı yatıştırmak için toplanan adamlar, delil yetersizliğinden bırakılacak..

Mumcu dahil hepsinde öyle olmadı mı?

En büyük suçlular devlette.. Devletin koruyucu büyüklüğünü kullanamayan siyasetçisinden idarecisine bir sürü suçlu var.

Otel yakan cahil ve zavallı günahkarlar da aslında bu asıl suçluların kurbanıdır.

Üç kişi bildiri dağıtsa aslan kesilen DGM'lerden harekete geçen oldu mu? Olmadı..

Çünkü devlete karşı suç yokmuş!..

Gaflet ve dalaletin sınırı zorlanmıyor mu?

"Adalet mülkün –yani devletin- temelidir" diyen söz ne kadar da doğruymuş.. Devletin temelleri sarsıldıkça daha iyi anlıyoruz.

Adalet özlemini dindirecek mucizenin gerçekleşmesini diliyoruz.

(Sabah, 6 Temmuz 1993)

Sivas ve Şizofreni

Hadi Uluengin

Sapla samanı karıştırmamak gerekmektedir. Sivas'taki Ortaçağ katliamı için "hafifletici sebep" bulunmamaktadır.

Aziz Nesin'in cüretkar sorumsuzluğu ve karanlık gazetenin ajan provokatörlüğü, vahşete hiçbir şekilde mazeret teşkil etmemektedir.

Çünkü, bunların tahrikçiliğinden yola çıkarak cani eyleminde haklılık payı aramak insanlık onuruyla çelişmektedir. Özgür düşünceye leke düşürmektedir.

Üstelik, egzantrik yazarın bir biçimde söyledikleri, son tahlilde demokratik devletlerin inanç ve ifade güvencesi altına girmektedir.

RP'li Başkan Aziz Nesin'e saldırdı!

MEYDAN
4 TEMMUZ 1993 PAZAR ● 4000 LİRA

"Vurun su kâfire!"

35 kişinin ölümüyle sonuçlanan katliamdan canını zor kurtaran yazar Aziz Nesin, Sivas Belediye Başkanı tarafından halka linç ettirilmek istendi...

"Yakalayın şeytanı, kaçmasın!"

Aziz Nesin'in, yakılan otelin balkonuna dayanan itfaiye merdiveninden indiğini gören Sivas'ın Refah Partili Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu, çevredeki vatandaşlara "Yakalayın şeytanı, kaçmasın. Vurun kâfire, kaçırmayın dinazir!" diye bağırmaya başladı.

Başkanın yumruğu, Aziz Nesin'i yere serdi

Bir anda Aziz Nesin'in üzerine çullanan RP'li Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu, onu sazara vegüdü ile vurmaya başladı. Aziz Nesin, yediği yumruklarla yere düşerken, diğer taraftan "Allahsız, murtat" diye haykırıyor, bir yandan da onu yerden kaldırıp yığınlarla...

Aziz Nesin

Sivas Valisi: "Paniğe kapıldık"

Vali Karadağlı

Sivas'ta son durum

İçişleri Bakanı "Aziz Nesin için soruşturma açılabilir" dedi

■ Haberleri 6'ncı sayfada

Tahrik var önlem yok

'Yakılarak ölmek istemiyorum!'

Kendisine yönelik eylemden yaralı olarak kurtarılan yazar Aziz Nesin "Bir an sonumun geldiğini düşündüm" dedi

"O, Aziz değil, Allah'sızdır"

Otelin çevresi savaş alanına döndü

Camiden çıkan kalabalık otele yürürken...

"Aziz Nesin kahraman gibi ölmek istiyordu"

Genç Larousse dağıtımı bütün Türkiye'de devam ediyor

Genç Larousse
CİLT 9-10
Ad
Soyad
KUPON NO: 14

İstanbul'da oturan okurlarımızın Genç Larousse'un 7. ve 8. cüzlerini alacakları semtler 11'inci sayfada.

Bugün ve her Pazar
MEYDAN Pazar

EXTRA FEELING 905
MOMENT JEANS

Yeni İçişleri Bakanı küçümseye dursun...

PKK, 16 eri şehit etti!

Bunu yerine getirmeyen devletin, şimdi başta katiller olmak üzere olayın mülki ve idari sorumlularından en set biçimde hesap sorması gerekmektedir.

Hukukun üstünlüğü ilkesi bunu dayatmaktadır.

Hiç kimsenin de, sudan gerekçelerle Madımak Oteli vahşetine en ufak hoşgörü veya "anlayışla" bakmaması gerekmektedir.

İnsanlık onuru bunu dayatmaktadır.

(...)

(Hürriyet, 6 Temmuz 1993)

Sivas Olayının Nedeni

Melih Cevdet Anday

Bizim politikacılarımız olaylara neden bulmakta pek beceriklidirler; bunu sorumlu bir politikacı yaparsa temize çıkmış olur kendince. Sivas'taki tüyler ürpertici olay üzerine, yeni hükümetin İçişleri Bakanı da böyle bir beceriye kalkıştı, dedi ki:

-Sivas'ta meydana gelen olaylara yazar Aziz Nesin'in tahrik edici konuşmaları, Türk halkını aşağılayıcı deyimleri ve kültür sarayı önüne dikilen heykele duyulan tepki neden olmuştur.

İşte oldu bitti, ortada suç muç yok.

İyi yetişmiş bir politikacı böyle konuşur.

Ama bu sözleri söyleyen Bakan, yalnızca kendisini kandırmış olur; sağduyu ise ona karşı çıkar. Ortada bir linç girişimi varken, 36 ölünün cesedi gözler önünde dururken, nedenler ne olursa olsun, kimse kandırılamaz. Bakanın mantığı (buna mantık denebilirse) saçmadır. Başbakana, bu mantıktan yana olup olmadığını sormak isterdim.

Yazık ki, bu olay dolayısıyla, kimi köşe yazarları da, linç girişimcilerini haklı bulmamakla birlikte, Aziz Nesin'in konuşmaları üzerinde durmaktan kendilerini alamamışlardır. Bu davranışın, dinsel gericiliği okşama anlamında yorumlanabileceğinden korkarım.

Bu olay kara irticanın azgınlığa kalkmasından başka türlü yorumlanamaz.

Biz gene İçişleri Bakanı'nın sözlerine dönelim... "Tahrik edici konuşma" ne demektir? Bunu açıklığa kavuşturmak gerekir. Peygamberin cennetine, cehennemine inanmayan öldürülecek mi? Şeriatçıların ille onlar gibi düşünmeğe bizi zorlamaları doğru bulunabilir mi? O zaman laikliğin ne gereği kalır! Şunu yinelemekte yarar var: şeriat düzeni içinde

bilim yapmağa olanak yoktur; dinsel dogmalar bilimsel araştırmaları yasaklar.

"Türk halkını aşağılayıcı deyimler" sözüne gelince... Bunların "Türk halkının yüzde altmışı aptaldır", "Türk halkı korkaktır" gibisinden sözler olduğunu biliyorum. Bu sözleri duyduğumda ben kendimi aptal da bulmadım (belki de yüzde kırk beni kurtardı), korkak da. Bu yüzden Aziz Nesin'le selamı kesecek değilim. Önemli olan, Sivas'taki linç girişimcilerinden bu anlamda bir tepki gelmediğidir. Gelseydi, uygarca bir tepki olurdu bu.

İçişleri Bakanı üçüncü neden olarak da, kültür sarayı önüne dikilen yonutu gösteriyor. Bilindiği gibi, Pir Sultan Abdal'ın yonutudur bu. Peki, otuz beş kişiyi dumana boğan bu linççiler, Pir Sultan Abdal'a neden kızdılar? Yoksa Pir Sultan Abdal da, Aziz Nesin gibi onları "tahrik" mi etti? Bu soruya ne yanıt bulacak İçişleri Bakanı? Yoksa " O yonutun dikilmesi doğru değildi" mi diyecek? Yonutu önce parçalanan, sonra yakılan Pir Sultan Abdal bir Alevi şairi idi; İçişleri Bakanı, burada Sünnilere mi arka çıkıyor?

Neden arama işine keşke hiç girişmeseydik.

Uygar bir ülkede "Ben dine inanmıyorum" diyene kimse tepki göstermez. Bunu ne zaman anlayacağız?

(Cumhuriyet, 6 Temmuz 1993)

Ayıptır!.. Günahtır!..
Mim Kemal Öke

(...)

Sivas'ta ölenlere rahmet diliyorum.

Her ne kadar fitne büyükse de, ibreti de büyük olur, dersimizi alırız, inşallah.

Galiba kayda şayan olanı, milletin çoğunluğunun bu olayda Aziz Nesin'in tahrikini kabul etmesidir. (Bunu dün de yazdık.)

Ama hatırlayacaksınız, gazetemizin "bizim sayfası"nda "Pir Sultan Abdal" tefrika edilmişti. Şimdi sorarım, bu ne garabettir ki, Pir Sultan Abdal gibi bir İslam büyüğü için tertiplendiği "gözüken" bir konferansa dinsiz Nesin konuşmacı olarak çağırılıyor!.. Ve yine ne garabettir ki, Nesin'in dinimizi küçük düşüren konuşmasını telin edenler gidip Pir Sultan'ın heykelini yıkıyorlar.

Hıncın, öfkenin, İslam'da yeri yoktur. Otel yakmanın da...
(...)

(Türkiye, 6 Temmuz 1993)

Sivas'taki Gerici Dazlaklar!..
Mustafa Ekmekçi

(...)

Sivas'ta "Şeriat isteriz" diye kalabalıkları kışkırtıp cinayet işleyenler, hiç çırpınmasınlar, onların Müslümanlıkla, insanlıkla zerrece ilgileri olamaz. Hangi kitap yazar, hiçbir suçu olmayan insanları yakarak öldürmeyi? Gerici basın, şimdi kına yaksın! Yakıyorlar zaten!.. Nurcu mu, ne karın ağrısı olduğunu bir türlü açıklamayan Fehmi Koru da!.. Din sömürüsünden medet umanların bilmedikleri gerçek şu: Adam öldürerek, demokrasilerde oy toplama olanağı yoktur. Bunun bir düzmece Müslümanlık olduğunu yığınlar, gerçekten demokrasiye inanmışlar, demokrasiye bağlanmışlarsa er geç anlayacaklar.

(...)

(Cumhuriyet, 6 Temmuz 1993)

Sivas olaylarının ardındaki gerçekler
Doç. Dr. Mustafa Çağırıcı

(...)

Sivas'a davet edilen ateist Aziz Nesin'in, halkın inanç ve değerlerine sadistçe saldıracağını aptallar bile kestirebilirdi. Ama onu davet edenler ya bunu kestiremeyecek kadar basiretsizdi ya Sivas halkının onurunu, değerlerine bağlılığını ve tepki gücünü bilemeyecek kadar insanlara yabancı ve cahildi, yahut da bunların olacağını bile bile, belli bir amaçla o kişiyi Sivas'ta konuşturmuşlardır. Her üç duruma göre, onlar da olayın müsebbipleridir.

(Zaman, 6 Temmuz 1993)

SABAH

7 TEMMUZ 1993 ÇARŞAMBA TELERAMA İLE BİRLİKTE 6000 LİRA

10 NUMARA

İnönü'ye büyük öfke!

Sivas katliamı kurbanları için Ankara'da düzenenlenen törene katılıp "Türkiye, İran olmayacak" diye slogan atan gruplar Başbakan Yardımcısı'na katil diye bağırdı

■ İnönü ve SHP'li bakanlar, 30 kişiden fazla kişinin katıldığı anmaya törenler başladı, sonra Başbakan'a sövdüyorlar" diye bağırdı. "Katil" sloganları attılar. Bu arada, katılımcılardan bazı kişiler de bakanlarına yönelerek ve elle tehdit hareketleri yaptılar.

■ SHP Genel Başkanı İnönü, gösterilerden rahatsız ve çıkışların protesto amaçlı olduğunu belirterek, "Bu kadar hoşgörü olmaz" diye konuştu.

Meclis'te protesto

■ Cevdet Mecitoğlu önünden geçerken türkülerle, ateş ve slogan sesleriyle protestolar başladı. Bu sırada Başbakan Yardımcısı'nın bulunduğu makam bir kez, konutu yana altı ve bir kez daha ateş edildi.

■ Bir grup gösterici de koşmaya başlarken, görevliler bir anlar yaşadı. Polisten büyük panik. Bu ve çeşitli olaylı gösterilerle ilgili gözaltına alınanlar vardı. ■ Haber 23. sayfada

İnönü ve Soysal'ye saldırı

Törende bir grup öğrenci, eski İnönü'nün üzerine yürüdü. Eski Başbakan Bülent Ecevit, Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü ve Yüksek Danışal gösterilerine engel oldular. SHP Genel Sekreteri Cevdet Selvi de gösterilerinden kurtarmak için bir apartmana eğlenmek zorunda kaldı.

Bakan Gazioğlu: İnönü istifa etsin

■ SHP'li Cevdet Selvi'den sonra Sivas Büyükşehir Belediye Başkanı Hasan Gazioğlu da İçişleri Bakanı Mahmut Gazioğlu'nun istifa etmesi gerektiğini söyledi.

İçişleri Bakanı Gazioğlu ise, "Bu çağrılarının Başbakanına bir anlam veremiyorum. Başbakan'ın yapacağı bir şey varsa, onu yapmalı. Eğer istifa edecekse, o zaman bu istifa etmeli" dedi. ■ Haber 23'de

Sivas katliamında can verenlerden 19'u için dün Ankara'da düzenlenen törene katılan SHP'li bakanların yanlarına binlerce vatandaş katıldı

Anadolu Liseleri Giriş Sınavı'nda görülmemiş sonuç

29 altın çocuk!

■ Anadolu Liseleri Sınavı'nda birincilikte bir yıl 29 öğrenci başladı. Bu yıl bin 500 öğrencinin katıldığı sınavda birinci 100 sıranın tamamını doğru yanıtlayarak, İstanbul'da 19 birinci çıkmasına, İzmir 4, Ankara 2, Bursa, Kocaeli, Malatya ve Adana da birer birinci çıkardılar. Bu sınavda, ilk 100'e giren öğrencilerin hepsi bin 110 oldu.

■ 202 bin 598 öğrencinin, 22 bin 797'si yerine yerleşti. 9 bin 897'si de yedek olarak kaldı. Barajın olmayan 175 bin 23 öğrenci herhangi bir Anadolu Lisesi'ne gönderildi. ■ Haber 23'de

Ata ve Tansu

"Love is for the middle class"

"Aşk orta sınıflar içindir" diye yazmıştı Tansu Çiller. Ama kendisi Ortanın üstündeydi.

Sizler için bir şeyi bir kez daha yazacağım: Bir halkın elini ayağını bağlayan, gelişmesini, duşunen nesiller yetişmesini engelleyen bir sistemdir bu.

Yine yazarlar, o muhteşem farkındalığı için aşık olacağım Ata'mızın, Tansu Çiller'in bu sözlerini, bu düşüncelerini, bu ideallerini, bu hedeflerini, bu ülkeye sevgisini, bu ülkeye aşkını, bu ülkeye bağlılığını, bu ülkeye yaptıklarını, Tansu Çiller gibi inkarcı, Hak'ın değerini bilmeyen bir

Devamı 25 de

SABAH 'ın içinden

Meclis'te tartışma

■ Sivas olaylarının Meclis'te görüşülmesi sırasında DYP ve SHP milletvekilleri arasında tartışma çıktı. ■ SAYFA 10

Berlin'de üç Türk öldürüldü

■ Almanya'nın Berlin kentinde, dün sabaha karşı çıkan silahlı saldırıda üç Türk'ün öldürüldüğü açıklandı. ■ SAYFA 23

20 milyonluk maaş tartışması

■ Adı Tip olmalıdır, 20 yaşındaki yaşa gelmeden ve yaşı ilerlemeden emek için ile kaç kuruş ödeme yapılır. ■ SAYFA 5

Bezmen'den konkordato

■ Sanayi Odaları'nın yalnızca Halk Bezmen sanayiyi, yeni etti. ■ SAYFA 7

Köy basan PKK 32 kişiyi öldürdü

Erzincan'ın Kemaliye ilçesi Başbağlar köyünü önceki gece basan teröristler, 27 erkeği kurşuna dizip, 5 kadını yaktılar

■ Maddesinde 2 bini de silahlı yaralanırken, bölgedeki 50 evi de ateşe veren teröristler kaçtı. Erzincan Valisi Recep Yazıcıoğlu katliamın, köyden bir kişinin Kemaliye İlçesine haber 7 saat yürüyerek gelip haber vermesiyle ortaya çıkarıldığını söyledi.

Demirel: Tam bir vahşet

■ Cumhurbaşkanı Demirel, olayı "tam bir vahşet" olarak değerlendirdi ve "içinde ve dışarıda Türk Devleti'nin ve milletinin sinsi planlar peşinde olduğu ve hunharca bir kanlı kıyıma dönüştürülmüş olduğu, terör dışı bu vahşetin tekrarına sevkedilecekleri" dedi. Devamı 22'de

Başbakan Tansu Çiller, Anaklorit Özel Gelişim Okulu'nda bir kaza sonrası ambulans bir mesaj yazdı.

Hedef çağdaş Türkiye

■ Başbakan Tansu Çiller ve Hükümet üyeleri dün Anadolu'yu ziyaret ettiler. Adana'da muhalefete yönelik konuşmalar yapan Çiller, Gazi Caddesi'ne "Çağdaş Türkiye Bulvarı" adını verdiklerini açıkladı. Çiller'in bu sözlerini "çağdaş Türkiye" değil "çağdaş vahşet" diye yorumladı.

■ DYP Genel Başkanı seçildiğinden beri konuşmalarında "çağdaş Türkiye" kavramını sıkça kullanan Çiller, Adana'da yaptığı konuşmada "çağdaş Türkiye" ile ilgili şöyle konuştu: "Çağdaş Türkiye demek, yeni bir kaç mesajla siyaset yapmak demektir. Bu siyasetin hedefi ise SHP'li bakanları devirmek, hükümeti yıkmaktır."

M.Ali BİHAND yazıyor...

Klerides: Denktaş'sız çözüm olmaz

Tunceli'de Sivas tedirginliği

Hasan Cemal

Ural Erkan Hasan Cemal'e bilgi verdi

THY'ye Sivas darbesi

■ Sivas katliamı, Ecevit'in, son iki gün içinde THY'nin yurtdışı büroları için yaptığı atamaları da büyük ölçüde engelledi. İptal edilen bütün atamaların Sivas olaylarından sonra yapılmış olmaları dikkat çekti.

■ Özellikle Paris, Almanya ve Amerika'daki Türkiye'nin en önemli büroları için yapılan atamaların iptal edilmesi, THY'nin yeni yönetiminde ciddi problemlerin ortaya çıktığını gösterdi.

■ THY yetkilileri, dış ülkelerde yıllık 5,6 milyar dolar civarında bir gelir elde eden havayolları şirketinin yönetiminde ciddi yetki boşluğu olduğunu kabul ediyor.

03. 01. 1994 vadeli

%72,5

net verimli

Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın ihraç ettiği Hazine Bonolarını DEMİRBANK'tan alabilirsiniz.

DEMİRBANK

31 Mart'tan beter!

Oktay Akbal

(...)

En çok üzüntü veren nokta, birtakım yönetim adamlarının, birtakım aklıevvel kişilerin, bu olayda suçu Aziz Nesin'e atmak istemeleridir. Ülkemizde, demokratik, çoğulcu, özgürlükçü bir uygulama vardır, diyoruz. Hoşgörü, anlayış, karşılıklı saygı, düşünce özgürlüğü, falan filan vardır, diyoruz. Öte yandan, büyük bir yazarı birtakım insanlara ters düşen görüşleri yüzünden öldürmeye kalkışıyoruz. Yalnız onu değil, bir edebiyat toplantısına katılmak için Sivas'a gelen insanları da... Asım Bezirci'den Behçet Aysan'a, Aşık Nesimi'ye, daha nice değerli insana kıyarak...

Gerçek ortadadır. Sivas'ta halkı kışkırtanlar bellidir. TV ekranlarında, oteli yakanlar açıkça görülmektedir. Sivas'ta Atatürk'e, cumhuriyet yönetimine, insan haklarına, insan yaşamına kıyan kirli eller meydandadır. Laik Türkiye; Humeyni'nin, Kara Ses'in saçtığı gerilik, ilkellik tohumlarıyla yeşertilen yobaz kafayı kıracak güce sahiptir. Sivas olayı, şu ya da bu nedenlerle örtbas edilirse, "halkın haklı galeyanı" gibi safsatalarla kamuoyu yanıltılmaya kalkışılırsa, hele bu korkunç olayın suçu, Aziz Nesin'in birtakım söz ve yazılarına bağlanmaya çalışılırsa, iyi bilelim; bu ülke kapkaranlık bir döneme bilerek, isteyerek sokulmuş olacaktır.

Laik, demokrat, Atatürk devrimine bağlı uygar Türk halkı, Türk toplumu, her zamankinden daha uyanık olmak zorundadır.

(Milliyet, 6 Temmuz 1993)

Gelin, tarafsız olalım

Ömer Öztürkmen

(...)

Ne Aziz Nesin'i temize çıkaralım, ne de oteli ateşe verenleri.

Aziz Nesin'in Sivas halkını tahrik etmediğini ileri sürmek güneşi balçıkla sıvamaya benzer.

Aziz Nesin'in bizatihi şahsı tahrik unsurudur.

Aziz Nesin yalnız Sivas halkını değil, bütün Türk halkını, Türk milletini ve bulunduğu her çevreyi varlığıyla, sözleriyle tahrik eden bir insan haline gelmiştir...

Maalesef gelmiştir.

Sivas'a gitmeseydi bu facialar cereyan eder miydi?

"Gittim ama tahrik edici sözler sarfetmedim" diyor.

Bu dediği doğru olsa bile hadiselerin onun yüzünden çıktığı kesinkes... Hatta en azından tahrik unsuru olarak kullanıldığı doğru değil mi?

Hem Aziz Nesin bu tahriklere Sivas'ta başlamış değil ki... Nüfusun yüzdeyüzü Müslüman olan bir ülkede ikide bir "ben dinsizim" demek suretiyle dinsizlik propagandası yaparak, kendisinden başka bütün milletin aptal olduğunu ileri sürerek halkı tahrik ettiğini ve fitneye sebep olduğunu görmüyor musunuz.

Durup dururken Şeytan Ayetleri kitabını yayınlamakla milleti tahrik etmek istediği ortada değil mi?

Dikkat ederseniz Aziz Nesin önceki günkü basın toplantısında Sivas olaylarını Sünni-Alevi çatışması gibi göstermeye çalıştı.

İstediği de budur Aziz Nesin'in.

Şimdi bütün bu gerçeklerden ve doğrulardan sonra, bir tarafa yüklenip Aziz Nesin'i temize çıkarma gayretine düşmenin yanlışlığı ortada iken, bunda ısrarlı olmak hadiselerin gerçek yüzünü çarpıtmak olur ki, buna kimsenin hakkı yok.

Eğer Sivas olaylarında Refah Partisi Belediye Başkanına benzetilen fotoğraf çekilmemiş veya yayınlanmamış olsaydı, Aziz'i temize çıkarmak gayretine düşen malum sol halkı tahrik eden şahsın Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu olduğu yalanında sonuna kadar ısrar edecekti.

Biz olayları çarpıtan bu sol basının durup dururken keyf için adam öldüren Yılmaz Güney'i bile nasıl temize çıkarmak istediğini görmedik mi?

Bırakalım solculuk uğruna bu pis tarafgirliği artık.

Hakka ve hakikata yönelelim.

(Türkiye, 6 Temmuz 1993)

Ne biçim vali bu!

Taha Kıvanç

(...)

Vali Ahmet Karabilgin ismini hafızalarınıza iyice nakşedin... 36 kişinin vefatıyla sonuçlanan kanlı Sivas Olayları, onun basiretsizliğinin de (bunu en hafif sıfat olarak yazıyorum) yol açtığı karışıklığa çok şey borçlu. Hem de defalarca uyarıldığı halde...

(...)

(Zaman, 6 Temmuz 1993)

Sivas olayı neyin işareti?
Yalçın Pekşen

(...)

Sivas'ta meydana gelen olaylarda ayrıntılara inildiğinde, her şeyin önceden hazırlandığı anlaşılıyor. Elde mevcut kanıtlar var; örneğin basılı bildiriler...

Sivas il merkezinde ilk kez düzenlenen Pir Sultan Abdal Şenliği çok önceden mimlenmiş belli. Ne ki, polisin elini kolunu bağlayacak bir fırsat bekleniyor... Fırsat da gecikmiyor; Aziz Nesin'in her yerde söylediği ve laik bir ülkede herkesin söyleyebileceği, söylemesinde hiçbir sakınca bulunmayan sözleri...

Sonunda bu sözler ortalığı karıştırmış gibi yapılıyor. Ortam zaten hazır; Belediye Başkanı RP'li... Kendi söylediğine göre "ne söylediğini" hatırlayamayacak kadar "baskı altında"... Madımak Oteli'nin kapısında itfaiyecilerin görev yapmasını engellemeye çalışan ve Aziz Nesin'i otelin önündeki gözü dönmüş kalabalığa teslim etmeye uğraşan Belediye Meclisi üyesi de RP'li. Ne hikmetse, bu iki belediye mensubu, fotoğraflarından ayırt edilemeyecek kadar birbirlerine benziyorlar. Çember sakalları benzerliği arttırıyor.

Vali, İçişleri Bakanı'nın sözlerine bakılırsa olayın büyüklüğünü kavramaktan uzak... Saatlerce süren olay boyunca ne İçişleri Bakanı'nı, ne de Başbakan'ı yeterince uyarabiliyor. Hatta ne de emri altındaki jandarma birliğini harekete geçirebiliyor. Kötü niyetli olduğuna inanmak için bir neden yok ama olayların kendi kendine yatışacağını umacak ölçüde saf ve iyimser.

(...)

(Hürriyet, 6 Temmuz 1993)

"Bakan"ın ve "Aydın"ın Sorumluluğu
Ahmet Taner Kışlalı

Sivas olaylarını tartışıyorduk. Daha sonra siyasette de üst düzeyde görevler üstlenmiş olan, çok deneyimli, eski bir vali şunları söyledi:

"- Olaylar bu noktaya gelmeden önlenebilirdi. Belki 5-6 kişi ölürdü; ama ölenler saldırganlardan olurdu!.."

SERMAYE PİYASASINDA
DOĞRU BANKA
DOĞRU KARAR
SEKERBANK

Cumhuriyet

FAİZ ORANLARIMIZ
1 AY VADELİ %33 6 AY VADELİ %72
3 AY VADELİ %64 1 YIL VADELİ %78
SEKERBANK

Askeri kaynaklara göre örgüt köylüleri göçe zorlama amacında:

PKK'nın yeni hedefi Türk köyleri

▶ PKK'nın Kemaliye'nin Başbağlar köyüne düzenlediği baskın, örgütün yeni yönelişinin ifadesi olarak değerlendiriliyor. Nitekim PKK basını'n oldu ve Başbağlar'da yaşayanlar dünden itibaren çevre köylere göç etmeye başladı.

Haber Merkezi - PKK'nın son olarak, Erzincan'ın Kemaliye ilçesine bağlı Başbağlar köyüne düzenlediği baskın sonrasında, örgütün yeni hedefinin "Türk ve Türkmen köyleri" olduğu bildirildi. Askeri kaynaklar, PKK'nın Türk ve Türkmen köylerine baskın yaparak, bu köylerden göçü sağlamayı amaçladığını belirtiyor.

PKK'nın Kemaliye Başbağlar Köyü'ne düzenlediği saldırıdan sonra, dünden itibaren çevre köylerde göç başladığı dikkat çekti. Kahramanmaraş'ın Pınarbaşı ilçesine PKK militanları ve güvenlik güçleri arasında çıkan çatışmalarda 8 er şehit oldu, 1 korucu öldü. Bir terörist öldürüldü.

Askeri kaynaklara, PKK'nın pençe düzeninde, örgüte eskisi gibi destek vermeyen ya da direnişle karşılaşılan köylerde baskınlar düzenlemeye başlamaya hazırlandığı belirtiliyor.

PKK'NIN GİRİŞEBİLECEĞİ EYLEMLERE KARŞI EMNİYET UYARILDI ■ 15. Sayfada

Hıtabasun Sanat yıpkı kaldı...

Rıfat Ilgaz yaşama veda etti

▶ Şair, romancı, öykü ve öykü üstadı Rıfat Ilgaz dün sabaha karşı Ataköy'deki evinde yaşamına yetmiş. Ilgaz'ın oğlu Aydın Ilgaz babasının Sivas olaylarından çok etkilendiğini söylüyor: "Babam bu olaylardan öldü" dedi.

▶ Sivas'ta 36 kişinin gerici terör kurbanı olmasından ve özellikle yakın dostu Asım Bezirci'yi kaybetmekten çok etkilenen yazar, 82 yıllık ömrü boyunca yaşama dünyama yönünden olmasına karşın "Artık hiçbir şey anlamıyorum. Yaşama da inanmıyorum" demekten kendini alamamıştı. ■ 6. Sayfada

Sivas Emniyet Müdürü Doğukan Öner Olayların ardında radikal İslamcı bir örgüt bulunduğu ortaya çıktı. Emniyet Genel Müdürlüğü Sivas olaylarını dış güçler, yabancı ajanlar tahrik etti

Hizbullah kışkırttı

Çıkarılacak kanun ele geçirildi

▶ Olayla ilgili olarak gözaltına alınanların sayısı 140'a ulaştı. 36 kişinin ölümüyle sonuçlanan otel yangınında kışkırtıcı olarak yer alan kişilerin kimlikleri belirlendi, önder kadro yakalandı.

İran'dan saldırıya destek

▶ İran rejiminin baş destekçilerinden Hurdad Vakfı'nın Başkanı, "Sivas'ta Müslümanların, dinlerine saldırılmasına karşı uyanıklıklarını gösterdiğini" söyledi. ■ 15. Sayfada

Sivas özellikle seçildi

▶ Emniyet Genel Müdürlüğü Raporu: Türkiye 12 Eylül öncesi ortama çekilmek isteniyor. Çorum ve Kahramanmaraş'taki gibi Alevi-Sünni çatışması yaratılmaya çalışılıyor. ■ 15. Sayfada

Hükümette Gazioğlu pazarlığı

SHP'nin, İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu'nun, Sivas olayları karşısındaki tutumuna gösterdiği tepki İnönü'yü harekete geçirdi. İnönü, Başbakan Tansu Çiller'e, Gazioğlu konusundaki duyarlılığını iletti.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) - SHP Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü, Başbakan Tansu Çiller ile görüştü. Pazartesi, Sivas olayları sonrası İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu konusundaki duyarlılığını iletti. Görüşmeye yorum yapmayan Çiller, "Gazioğlu'nun istifa gündeme geldi mi?" sorusunu, "Söyleyecek bir şeyim yok" yanıtını verdi.

İnönü, dün SHP grubunda, Gazioğlu'nun görevden uzaklaştırılması durumunda hükümetin kalmasının mümkün olmadığını belirtmişti. Gazioğlu'nun istifa etmesi durumunda, Sivas Valisi Ahmet Karadağlıoğlu dahil olmak üzere içişleri Bakanı'nın durumu konusunda Tansu Çiller ile görüşmesi kararı çıktı.

SHP'den bir üst düzey yetkili, Çiller-İnönü görüşmesinde İnönü'nün Çiller'e, İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu'nun bir başka bakanlığa kaydırılmasını veya görevinden alınmasını konusunda da gündeme getirmiş olabilecekleri söylendi. Ancak İnönü, SHP'li yetkililerin bu yönde yorumlarını doğrulamadı.

İnönü'nün, bekleyen görüşmeyi dün saat 19.00'da Başbakanlık Konutu'nda gerçekleştiren Başbakan Tansu Çiller ile 45 dakika süren bir görüşme yapan İnönü, görüşmeden ayrılırken gazetecilerin sorularını yanıtsız bıraktı. Çiller ile sadece "Bir takım konular konuşuldu" diyen İnönü, "Başbakanımız Gazioğlu'nun istifası gündeme geldi mi?" sorusunu "Söyleyecek bir şeyim yok" karşılığını verdi.

SHP Genel Sekreteri Candan Sabri'nin, Mehmet Gazioğlu'nun istifasının isteyip istemediğini sorduğumuz gazetecilere, "Bu konuda bir açıklama yapmayacağım" diyen Sabri, "Ancak Sivas'ta yaşanan olaylar karşısında Sayın Bakanımız'ın tutumunu yetersiz bulduğumuzu, bu konuda Başbakan'ın bilgilendirilmesi gerektiğini düşündüğümüzü söyledik. SHP MYK'nın, Sabri'nin açıklamasından sonra, İnönü'nün "Bu istifalar Sivas Sabri'nin kapsamı görüşmeleri" sözlerine tepki duyduğu da bildirildi. Bu tepki üzerine MYK'nın, Sabri'yi, açıklamasını bir MYK toplantısında yapmadığını kamuoyuna duyurulmasının ■ 15. Sayfada

KINAMA EYLEMİ SÜRÜYOR

'Kültür şehitleri'ne sevgi seli

▶ Yüzlerce kişi, protesto mektupları, açık çekler, kepçeli ve kanatlı kanatma ile dün de Sivas'taki yıkıntılar önünde anma eylemleri yurt çapında yaygınlaşıyor.

Haber Merkezi - Sivas katliamını protesto etmeleri sürüyor. Şişli Belediyesi meclis üyeleri, İstanbul'da yürüyüş yapıldı. Beyoğlu Belediyesi çalışanları, belediye önünde toplanarak Sivas olaylarını kınadılar. Bağcılar'da, Gaziantep ve Aydın'da cenaze törenlerine gençler ve öğrencilerin yanı sıra, yüzlerce kişi katıldı. Sivas olaylarını protesto etmek amacıyla bir açlık grevine başlayanlar, Küçük köy Gazi Mahallesi'nde kepçeli ve kanatlı ka- ■ Arkası Sa. 15, Sü. 1'de

BEZİRCİ'YE NEŞİMİ BUGÜN TOPRAĞA VERİLİYOR ■ 13. Sayfada

GÜNCEL
CÜNEYT ARCAYÜREK

Duyarlı Saptamalar

SHP'de daha önce başgösteren huzursuzluk, yerini yeniden NÖROMİN alıyor!

DYP kanadı, gelişmeleri ilk türkmata. Ancak SHP'deki huzursuzluğu görmezden geliyor. Örneğin, İçişleri Bakanının suçlayan milletvekilleri, isteyenin noktaya kadar gelen sivil davranışları, hükümet ile ortak partilerin

■ Arkası Sa. 15, Sü. 1'de

Bern'den Ankara'ya protesto notası

▶ İsviçre hükümeti, Bern'de meydana gelen olaylarla ilgili ağırlıklı sorumluluğunu kabul etmiş ve Ankara'ya nota verdiği öğrenildi. Ayrıca Türkiye'ye ve nota verdi. Bern Büyükelçisi Kaya Özgen'ye dünden nota bırakıldı. "İsviçre'nin, bir yabancı temsilcisi için misafir durumundaki elçiliklerine saldırıyı hükümetimiz" kaydedildi.

▶ Dışişleri kaynakları bakımından bu olaylara ilişkin açıklamalar bulunmadı, gerçekleşen hayal kırıklığının nedeni olduğunu söylemekle yetinmiştir.

Başkan Fato bayrak açtı

Fatma Girik, geri dönüş Sivas'ta 36 kişinin diri diri yakılığı katliama katıldığı için ölüm hayrağı ile ilk maçına çıkıyor. Hakkındaki Cumhuriyet Caddesi'nde yürüyüş yapıldı. Girik, daha önce çevrildiği filmlerde "olaylarını ölüme gülen kadın" rolünü çok başarılı oynamıştı. Ancak bu defa yaşadığı acı dolayısıyla, Girik bayrağı kaçırma, kimi izleyenin kendine fırlatmasına rağmen, Fatma Girik ilgili onura Atatürk Silüeti ile dolu bir gelişi bekledi. İşaretle ve işaret gösterdiği yüzden Atatürk'ün "Cumhuriyet'in en büyük eseri başarılı kaçmak" (Fotoğraf: ERDOĞAN KÖSEOĞLU)

ÖLÜ OZANLAR KENTİ

SİVAS

Sivas, Kürt milliyetçiliği ile aşırı dinci hareketin buluşabildiği bir noktada duruyor. Sivas tarihi boyunca göçlere, istilalara, mezhep kavgalarına sahne olmuş. 'Sivas Gerçeği'nde ne var. 2 Temmuz 1993'teki olay yalnızca tahrikle, cahillikle açıklanabilir mi?

7. Sayfada

SİVAS'TA YEDİ SAAT

1993 Pir Sultan Abdal Kültür Etkinlikleri'ne davet edildiğimde sevindim. Sivas'ı gezecek, dostlarla buluşacaktık. Maalesef Otel'ine yerleştik. Öteden beri Sivas'ın simgesi güzel bir bitkiydi. Ne güzel bir ad bulmuşlar otele! Kongre salonu tıklım tıklım doluydu. İnsanlar ilgiyle dinliyordu.

7. Sayfada

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

Canavarlığa Dur Diyelim...

Mumtaz Dağ'ın Sarıoğlan ilçesi'nde yapmış olduğu röportajlar Köşe'de PKK'lıları sıkıştırıyor. Köylülerde silah var. Teröristler tepeden tırnağa silahlı.

PKK'lılar, köyün insanına büyülü meydana toplanmasını söylüyorlar. Kadın, çocuk, köylü genç, bir bütün toplanıyor. Teröristler, erkeklerin sayısına dalıyorlar, kadınların ve çocukların sayısını da. Bundan sonra, sanırsınız cemaat namaz kılmak için bir araya gelmiş. Ama öyle değil. Teröristler, köylü ile aileye yerleşiyorlar. Bu bir insanlık dramı.

Neresinden bakarsanız bakın, mide bulandırıcı ve ilkçağlarda kalmış bir katliam.

Böyle bir terörevliği yapanların, insanlığın gözünde başkalarının silahlandırılmış bir katlima gerekçe bulamamız; hiç kimse bu eliçe değerlendirmeye çalışmaz bile.

Sivas katliamında 36 kişiyi diri diri yakanlarla Başbağlar'da köylü eşit ve çocukların eşlerinin ve çocuklarının önünde katledenler arasında ne ayrım var?

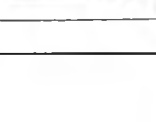
Ancak bu noktada bir meraklı konusu da ortaya çıkıyor. Öğrenmiş bir "İnsan Hakları Derneği" vardı. Türkiye'deki insan hakları ihlalleri üzerine durmakla, işlevini yerine getirmeye çalışan bu dernek, yönetim değişiklikleri geçirdiği sırada -değil yapamıyorsak- IHD (İnsan Hak-

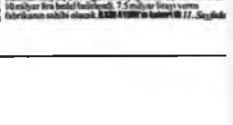
***

■ Arkası Sa. 15, Sü. 1'de

Hergün Cumhuriyet 2

Bugün Kitap eki

Köytaş 'haraç mezat' satılıyor

▶ Ziraat Bankası'na olan 200 milyon liralık borcu yüzünden icra yoluyla satışa çıkarılan Köytaş Tuzla Mahallesi'nde, eski bir garbının 12 milyar değerinde olduğu, ancak değerinin bir 1 milyona yaklaştığı bildiriyor.

▶ Toplam 4 milyar 600 milyon lira borcu bulunan Köytaş'a 17 Ağustos'ta yapılacak açık artırma için 1 milyar lira bedel belirlendi. 7.5 milyar lirayı aşmayan fabrikanın satılı olacak. ■ 11. Sayfada

"Korku ve kararsızlık", kalabalığı yönlendiren bir avuç "fanatiği" yüreklendirdi. Onlara *"cüret"* verdi.

Devleti *"aciz"* içinde gösteren, *"yüzkarası"* gelişmelerin baş sorumluları, Vali ile –Ankara'da telefonun ucundaki- *"deneyimsiz"* İçişleri Bakanı'dır.

Ve –böylesine bunalımlı bir dönemde- böylesine deneyimsiz bir isme o bakanlık görevini *"bilinçsizce"* sunan Sayın Başbakan'dır!..

Niçin İçişleri Bakanı?

Bırakın ruhbilimcileri, çocuk ya da köpek eğiticilerini.. Çocuğu ya da köpeği olan herkesin bildiği bir gerçek vardır.

Küçücük çocuk ya da köpek bile, kendinden istenileni yapmadan önce; o isteğin arkasındaki *"yaptırma kararlılığını"* ölçmeye çalışır.

İçgüdüsel olarak yapar, bunu.

Gerekli *"kararlılığı"* görmezse de bildiğini okur..

Her hareketi ile kalabalığı kızdırmaktan korktuğunu belli eden bir Vali.. Valisi'ne kesin *"talimat"*lar vereceğine, O'ndan kalabalığa *"ödün"* vermesini isteyen bir Bakan..

Vali, saldırganlarla aynı eğilimdeki *"fanatik"* bir Belediye Başkanı'ndan yardım isteyecek kadar *"korktuğunu"* açığa vuruyor.

Bakan, bir avuç fanatiğin isteğine uyarak Pir Sultan Abdal Heykeli'nin *"devlet eliyle yıktırılması"* emrini veriyor..

Devlet korkuyor.

Saldırganlar vuruyor.

Günlerdir *"açıktan"* hazırlanan saldırıyı *"adeta seyreden"* devlet sorumluları da; hiç utanmadan, suçu *"saldırıya uğrayanların kışkırtmasına"* bağlayıp yerlerinde oturuyorlar..

(...)

(Cumhuriyet, 7 Temmuz 1993)

Çiçeği yakılan ağaç

Hasan Yalçın

(...)

Türkiye, çiçekleri yakılmış ağaçtır. Şimdi soruyorum kendime, bu Türkiye sanatçıya layık değil mi?

Ey güzel büyücüler! Bizim sanatçılarımız, güzel insanlarımız bizim. Sizin bedeninizi yakan alevler bizim yüreğimizi dağlıyor. Ölülerinizin arkasından yürürken, öldüğünüze asla inanamıyoruz.

Sizin vasiyetiniz sanatın, bilimin, devrimin, sosyalizmin sözüdür bize.

Daha çok çalışacağız.

Daha sıkı dövüşeceğiz.

(Aydınlık, 7 Temmuz 1993)

Sivas'tan Erzincan'a

Hikmet Çetinkaya

(...)

Bu kez PKK militanları, Erzincan'ın Kemaliye ilçesinin Başbağlar Köyü'nü basıp evleri ateşe verip yakıyor. İlk belirlemelere göre 28 yurttaşımız yaşamını yitiriyor. Vahşice öldürülenler arasında kadınlar ve çocuklar da bulunuyor.

Sivas'ta Madımak Oteli'ndeki yazarları, sanatçıları diri diri yakıp öldürenlerle Erzincan'ın Kemaliye ilçesinin Başbağlar Köyü'nü basıp evleri ateşe verenler arasında ne fark var?

Kardeşin kardeşi acımasızca vurduğu, yaktığı bir Türkiye'de yaşıyoruz. Toplum olarak sanki üzerimize "ölü toprağı" serpilmiş. Sesimiz çıkmıyor, ağzımızı bıçak bile açmıyor. Bir yılgınlık, bir umursamazlık kuşatmış çevremizi. Bakışlarımız donuk. Korkuyla karışık bir bekleyiş içindeyiz.

Yaşamın o belirgin çizgisi bir kaçışın vurdumduymazlığı

Yaşamın o belirgin çizgisi bir kaçışın vurdumduymazlığıyla iç içe olmuş belki. İnsanımız o içten sevecenliğiyle *"yeni dünya düzeni"*nin getirdiği "yükselen değerlere" belki yenik düşmüş. Sol aynı bir yürek gibi paramparça, "Ne yapmalı" sorusuyla bir avuntuyu yaşıyor.

Toplumun her kesiminde bir umutsuzluk egemen. DYP'nin hükümet ortağı SHP topluma bir şey vermiyor, belki anlatamıyor. CHP demeç vermekten öte bir şey yapmıyor.

Ne yapmalıyız böyle bir ortamda?

Bu soruya yanıt veren var mı?

(Cumhuriyet, 7 Temmuz 1993)

Hükümetten Beklenen
Mehmed Kemal

(...)

Bütün bunlar olurken hükümet neredeydi? Büyük bir talihsizliktir ki hükümet, Meclis'te güvenoyu çabası veriyordu. Başbakan; birbirine karıştırdığı iki otel yangınından, orman kıyımından, PKK baskınlarından, muhalefetin acı saldırısından bunalıyordu. İş, kara irticayı karalamaya gelince yan çiziliyordu.

Başbakan yeniydi, henüz böylesi sıkıntılara alışık değildi. Ama alışır, hatta kınayanları geçer bile. Böyle bir yeteneği olduğu bellidir.

Süleyman Demirel'i düşünüyorum. Ürgüplü başkanlığındaki hükümete AP lideri başbakan yardımcısı olarak girdiğinde az mı sıkıntı çekmişti? Muhaliflerinin gözüne , "Ben daha acemiyim, bana bu kadar kıymayın" der gibi bakıyordu. Şaşırdığı oluyor, sözcükleri birbirine karıştırıyordu. "Allah birliğimize, beraberliğimize halel getirmesin" diyecek yerde, "helal getirmesin" diyordu.

Yeni Başbakan, göreve başladığının ilk günlerinde olaylara gerektiği gibi el koyacak mı? Bekleyip göreceğiz.

Şurası bir gerçektir ki kara irtica gün geçtikçe azıyor, yeni mevziler ediniyor. Batılı bir demokrasi özlemiyle kıvranıyoruz. Partiler oy kaygısına düştükleri sürece gerici güçlere prim vereceklerdir. Demokrasiye yaklaşacak yerde uzaklaşacaklardır.

Bunca cana kıyan Sivas olayları bir denektaşı.Yeni hükümetin davranışı bunu belirleyecektir. Koalisyonun alınyazısı da buna bağlı.

(Cumhuriyet, 7 Temmuz 1993)

"Emrindeyiz..."
Yalçın Doğan

(...)

Show TV'de önceki akşam Mehmet Ali Birand'm yaptığı 32. Gün programında Sivas olaylarına ilişkin çok çarpıcı bir video film yayınlanıyor. Sivas olaylarını sabah saat 11'den akşam saat 23'e kadar gösteren bir video... Filmin sol alt köşesinde bir imza var: "İHA" Yani, İhlas Haber Ajansı...

FİYATI 4000 TL (KDV Dahil)

Türkiye

5 TEMMUZ 1993 PAZARTESİ

GÜNLÜK SİYASİ GAZETE

Çalışkanlar Sokağı No: 17 Cağaloğlu 34410-İSTANBUL • Santral : 513 99 00 (10 hat) • TELEKS : 32000 Vuta Tr. • FAKS : 513 89 73

Türkiye DÜN

İstanbul	154.701
Ankara	67.715
İzmir	45.480
Adana	27.551
Erzurum	17.370
Antalya	10.373
TOPLAM	383.240
ADET BAŞLIK	1

TÜRKİYE GAZETESİNDEN İKİ HEDİYE DAHA!

1 TÜRK DİLİ ANSİKLOPEDİSİ 27. CİLT

2 DÜNYA COĞRAFYASI 28. KİTAP

KUPON NO: 5

Sivas Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu, olaylar konusunda açıklamalarda bulundu

'Halka saatlerce yalvardım'

"Olayların sebebi Alevi-Sünni çatışması değil, Aziz Nesin'e duyulan tepkidir"

Sivas ve İstanbul'da gösteriler

■ Sivas'ta gerçekleşmiş Cuma günü meydana gelen ve 35 kişinin ölümüyle son erişi olaylar, İstanbul ve Sivas'ta değişik gruplarca düzenlenen çok az kişinin katıldığı gösterilerle protesto edildi.

SOKAĞA ÇIKMA YASAĞI UZATILDI

■ Sivas'ta dün saat 21.30'da sokağa çıkma yasağı bir süreliğine kaldırılırken, yasağın bu saatten sonra yeniden konulup konulmayacağı belirsizliğini koruyor.

● İMDERİ 13. SAYFADA

SP Genel Başkan Yardımcısı Tekdal

"Milletimizi kamplara bölmek istiyorlar"

Ahmet Tekdal, gazetelerde yer alan ve RP'li belediye başkanı Temel Karamollaoğlu'na ait olduğu iddia edilen fotoğrafın Meclis'teki Kartenhelgiğu ile ilgili bulunmadığını saptadı.

● 13. SAYFADA

DEP Genel Başkan Yardımcısı

"Suçlu Aziz Nesin'dir ve yargılanmalıdır"

Konuşmasında halkı kışkırtan Aziz Nesin hakkında kanuni işlem yapılmasını isteyen Yasin oğlu, "Türk milletini ve ahmak diyerek karşı çıkmak için dinî ve sahsî de değil, aşağılık olmak gerekmez," dedi.

● 13. SAYFADA

FOTOĞRAFTAKİ BEN DEĞİLİM

■ Bazıkla yer aldı ve tanıdıklar kimi söyleyen fotoğrafta kendisinin olmadığını belirtti. Aziz Nesin'i yuhalayanlar arasında yer alan ve Aziz Nesin'i yuhalayan sahıs hen olduğunu söylemiştir, ben Yahudi'yim yorumlarını yapmıştır." dedi.

HEYKELİ BAKAN KALDIRTTI

■ "Cumhuriyet tarihinden yıkıldı" denilen Pir Sultan Abdal heykeli için İçişleri Bakanlığı'nın emri bulunduğunu söyleyen Sivas Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu, bu bilgiyi Sivas Valisi'nden aldığını, Vali de bakanlıktan emir aldığını söyledi.

MEZHEP ÇATIŞMASI DEĞİL

■ "Olaylar Alevi-Sünni çatışması diye değerlendirilmiştir... Bizim sakinlerimizin için alevilerle Sünnilerin, Kimsenin hepsine halık ekleme imkanları değildir. Fakat daha sonra yeniden toplanmalar." ● CEM KÜÇÜK'TEN HABERİ 13. SAYFADA

■ Halkı tahrik etmekten de işret alınan Nesin, İçişleri Bakanı'ne yalancılıkla itham etti ve, "Yalancı başı İçişleri Bakanıdır. Başbakan da, Cumhurbaşkanını da bu yalana katmıştır. Benim bildiğim gibi olsa bütün tahrik edenler diye konuşur.

● HABERİ 13. SAYFADA

3 MİLYAR İÇİN Van'da meydana gelen ve 11 kişinin ölümüne yol açan faciaya ateş düşürdüğü ileri sürülen otelin sahibi gözaltına alındı. Sanık, piyasaya 3 milyar lira borcu bulunduğu için otelî yakmayı düşündüğünü söyledi.

Van'daki otel yangını aydınlandı

Borçtan kurtulmak için 11 kişiyi yaktı

Muş ve Sırnak'ta 5 PKK'lı öldürüldü

■ Özgür Gündem'in Muş ve Sırnak'ta kurduğu kamuflajlı çetelerin, 5 PKK'lıyı öldürdüğünü ve 3 PKK'lıyı yaralayarak ele geçirdiğini iddia etti.

● 13. SAYFADA

■ Otelin 4 ortağından biri olan Necip Yenigün'a açtığı davayı geri çekti ve olayı tek başına üstlendiğini söyledi.

■ Sanık, "Piyasaya 3 milyar lira civarında borcum vardı. Bundan kurtulmayı istiyordum. Otelde kazanların kurtarılacağını bilerek ateşi düşürdüm" dedi.

● 13. SAYFADA

HAFTANIN SOHBETİ

MEHMET ALİ KIŞLALI

Dışişleri Bakanı Çetin, İç politika ile ilgili sorularımızı cevaplandırdı

'SHP'de güvenoyu mesele olmaz'

"Parti kararı bağlayıcıdır, buna karşı çıkılamaz"

DIŞ POLİTİKA DIŞINDA Eski bir planlamacı olan Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin, arkadaşımız Mehmet Ali Kışlalı'nın dış konularla ilgili sorularını cevaplandırırken "SHP içindeki demokratik ilişkilerle ilgisinde ile hükümeti güçlendirmeliyiz, KİT satışları hakkında görüş ve düşüncelerini anlattı.

■ "SHP Genel Başkanlığı'na aday olma konusunu daha düşünmedim. Kendiliğinden ortaya çıkıp "Sen adayım" demeniz doğru olmayacağı görüşündeyim."

■ "Sosyal demokrat hareketin birden fazla partiye kolay yapacak imkanlarının olduğunu düşünmüyorum. Partiler büyümek koşulu, birbirleri ve büyüklerinden gelir."

■ "Çok hemen vurdular diye, KİT'leri olduğu gibi kapatmak da doğru değil. Bazıları, çok kötüdür demek de olmaz. En iyisi bir denge kurmaktır."

■ "Bu kısıtlıların, Türkiye ile kısıtlıların yönetiminin dışarıdan kontrolünü güçlendirmiştir. Demokrasiye katkı yapılmış, batıdaki sanayi ile parti bir araya getirilmiş. Bu, büyük önemdir.

● 5. SAYFADA

İbret alsınlar

ESKİ YOLDAŞLARINA MESAJ Bir süredir Rusya'da aydınlanmada bulunan Türk kadının Solzenitsin Troçkiçiliği'ne bakan görüşleri yapan dedi. Ruh yazar Aleksandrof, Moskova'dan aldığımız cevapta, Yazarlarımız, Yüzleri'de Rusya'ya bakan kişilere ibret mesaj verdi.

Aziz Nesin'in kitaplarını Rusça'ya tercüme eden ünlü yazar Aleksandrof, Moskova'dan oldu

■ Uzun yıller Türkiye'de çalışan, birçok yazarı eserini Türkçe'ye çeviren Aleksandrof, Türkiye'deki aslî dostlarına da çağrıda bulunarak, "Tek dert olan Aziz Nesin'dir! Oğlu sadece öğrenci ve yaşıyor! Hepsini görmeliyiz."

● 13. SAYFADA

Yeltsin: Keşke Marks hiç yaşamasaydı, Lenin de daha önce ölseydi!

● 13. SAYFADA

Güven oylaması bugün

■ Saat 13.00'teki oylama TV'den canlı naklen yayınlanacak

● 13. SAYFADA

Ermeniler Ağdam'a girdi

■ Azerbaycan Savunma Bakanlığı'na dayanarak verilen haberde göre, Ermenilerin çarşı-i Ağdam merkezinde çatışmalar devam ediyor.

● 13. SAYFADA

Enflasyon aylıkta düşük yıllıkta artı

● 7. SAYFADA

Demirel ve Evren nikâh şahidi

■ İdadern Halik Tüzeklı'nin kızı Sevgi ile Genel Turgut'nun oğlu Alper'in Hilton Hotel'deki nikâh merasiminde kalan 8. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel ile 7. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Sipil Toplum Başkanı Fazıla Gürle'in yaptığı nikâha bir anlık gülümsemeyle şahitlik yaptılar.

● SELAMİ ÇALIŞKAN

YORUM YALÇIN ÖZER

HÜKÜMETİN TUTUMU YANLIŞTIR

Sivas olayları için iki aydır Sivas'ta duruşuyor, 1. Temyiz 2. Hukuk.

Peki sanıkçılar nerde?.. Bu sorunun cevabı çok açık ve basit. Aziz Nesin ve orta desteklerle yapan Kültür Bakanı ve Sivas İl Kültür Müdürü...

Gelelim ikinci konuşuna...

Asaya ile ilgili tahrikler arasında koordinasyon bulunmadığı bir gerçek...

Olayları Aziz Nesin'in Sivas'a gidişinden önce başlıyor. Otel yangını ile son bulsa yor. Yangında tenyat edilenler, telefonla Ankara'ya ariyerek kadar ortada, alınmış hiçbir tedbir yok. Bunlardan da doğrudan Sivas Valisi sorumludur...

Tahrik hazırlamadan bekledeğin, tahrikçileri tanımlamak ve olaylık tehdit bulunmadan görevden almak değil miydi?..

● DEVAMI 13. SAYFADA

DANIŞ

YAYLI YATAK ve KANEPE SANAYİ

SICACIK BİR YATAK OLABİLEN ZARİF BİR KOLTUK

UZMAN A.Ş.

Esf. Cad. No: 08 58

32. Gün programında yayınlanan film Sivas olaylarını adım adım insanı ürperten bir biçimde sergiliyor. İHA, Cuma günü patlayan olaylardan bir gün önce Aziz Nesin'le röportaj yapıyor. Nesin'in sözleri ertesi gün bazı gazetelerde "abartılı ve gerçeğe aykırı" olarak yer alıyor. Daha Cuma namazından önce Sivas'ta "Şeriat isteriz!" sloganlarının hazırlığı görülüyor. Namazdan sonra ayaklanma sokaklara yayılıyor. Tam on iki saat süren "Şeriat ayaklanmasına devlet seyirci kalıyor". Film bunu açıkça gösteriyor...

Birden çok soru dökülüyor ortaya... İhlas Haber Ajansı ilgi çekici bir gazetecilik örneği veriyor ve olayları tüm ayrıntısıyla filme alıyor!.. Ne kadar ilginç değil mi?.. İkincisi, olayların tırmanacağı öyle belli ki, güvenlik güçleri on iki saat nerde?.. Kaldı ki, askerler bir arada Madımak Oteli'nin önünde geldikten sonra neden bırakıp gidiyor?.. Başta Çiller ve İnönü olmak üzere, tüm yetkililerin bu filmi izlemeleri gerekiyor. Sivas'ta açıkça "PKK ve aşırı milliyetçiler desteğinde şeriat ayaklanıyor."

Şimdi dikkat edilecek bir nokta var. PKK terörü malum.. Buna, şeriat ya da Kürt-Türk çatışması eklenmek isteniyor.

Hükümet şimdi var gücüyle bu olayları kaynağında kurutmaya yönelmeli... Hiçbir başka konu, bundan daha acil ve yaşamsal değil...

(Milliyet, 7 Temmuz 1993)

Dinsiz Nesin, yaptığını beğendin mi?

İlhan Demir

(...)

Dinsiz Nesin,

Hem Pir Sultan Abdal Şenliği'ne gidiyorsun, hem de İran'a dil uzatıyorsun. Senin tarih bilgin de yok. Pir Sultan Abdal, İran rejimini destekliyordu. Sen açık açık Pir Sultan Abdal'a düşman olduğunu da söylesene.

Sözlerini tahlil ettiğimizde açıkça görüdüğü gibi, sen hem Pir Sultan Abdal'a, hem de Alevilere düşmansın. Bu da senin Pir Sultan Abdal Şenlikleri'ne sırf İslam'a yani hem Alevilere, hem de Sünnilere hakaret etmek, onları inançlarından dolayı aşağılamak ve hatta seni öldürmeleri için tahrik etmek üzere gittiğin açıkça ortaya çıkıyor.

Dinsiz Nesin,

Uğur Mumcu gibi olmak için, kendini öldürtmek sevdasından vazgeç. Zaten bu işi CIA-MOSSAD yapıyor. CIA ve MOSSAD'a başvur. Onlar seni münasip şekilde öldürürler. Böylece halkı tahrik ederek bir sürü masum insanın da kanına girmezsin.

(Milli Gazete, 7 Temmuz 1993)

Düşünce ve Katl
Ahmet Oktay

(...)

Sivas'ta yitirdiğimiz insanların, arkadaşlarımın acısı hâlâ çok taze yüreğimde. İçerde ölecekler olduğunu bile bile bir yangını seyretmek, insanlara kafir olsalar bile yardım eli uzatmamak Kur'an'ın hangi ayetinde yazılıdır? Haçlılara bile belki bu kadar zalim olmamıştır İslam. Hazret-i Ömer'in adalet duygusu, asr-ı saadetin insanlık ülküsü ile Sivas'ta ayaklanan güruhun hiçbir ilgisi bulunamaz.

(Milliyet, 8 Temmuz 1993)

İnönü, Nereye?
Derya Sazak

(...)

Gerçi grubun tepkisi daha sonra yatıştırılmıştır ancak Sivas olaylarının İnönü'yü hayli yıprattığı ortadadır. Kuşkusuz, Erdal Bey gelişmeler nedeniyle çok üzgündür. Ve Başbakan Yardımcılığı gibi ağırlıklı bir sıfat üzerindeyken Madımak Oteli'nde kuşatılmış insanların yakılmasının acısını yüreğinde duymaktadır ama hükümetin "ikinci adamı" olarak olaya müdahale gücünü bulamayışı nedeniyle de eleştirilmektedir.

İnönü, ilk gece verdiği ve olayın "tahrik" yönünü öne çıkaran "talihsiz" beyanını hafifletmek istercesine –tepki alacağını bile bile- cenaze törenine katılarak, yöre insanları, ülkenin aydınları ve kitle örgütleriyle duygu bağlarını yeniden canlandırmaya çalışmıştır. Ama geç kalmıştır.

SHP, koalisyona girdiğinden bu yana ilk kez böylesine ağır bir suçluluk psikozuna sürüklenmektedir.

Çünkü herkes biliyor ki, koalisyonun "toplumsal harcını" oluşturan parti daha çok SHP'dir. SHP'nin harcında ise, Anadolu'daki ilerici akımların tabanı olan Alevilerin ağırlığı vardır.

SHP'nin bu kitleyle olan partisel bağları koptukça, koalisyonun toplumsal olayları aşmadaki direnç noktaları da ister istemez zayıflayacaktır.

Aziz Nesin'in "sorumluluğu" ekseninde başladığı öne sürülen Sivas olaylarının, aslında planlı olarak kışkırtılmış bir başkaldırı özelliği taşıdığı anlaşılmaktadır.

(...)

(Milliyet, 8 Temmuz 1993)

Düzenin suçlu yüzü!

Haluk Gerger

(...)

Düzenin gerçek yüzünü, o kanlı yüzünü, o acımasız, vandal, barbar yüzünü, katliamda ve 36 yurttaşı diri diri yakanlarda aramayın sadece...

O korkunç yüzü, iktidardakilerin, yöneticilerin, politikacıların, başyazarların, kiralık gazetecilerin olay sonrası tepkilerinde, yorumlarında görün! Onların "üzüntü beyanları"ndaki korkunç ikiyüzlülüğü, çifte standardı, timsah gözyaşlarını görün! Onların faşist güruhu cesaretlendirici, olayı hafifletici, failleri mazur gösterici ve ölenleri suçlayıcı tavırlarında görün düzenin kanlı yüzünü! Bu korkunç katliamın maşaları kadar suç ortaklarını da tanıyınca, düzenin yüzünü bütünüyle görmek mümkün!

36 yurttaşımız diri diri yanarken, gökyüzüne yükselen alevlerden çıkan o karanlık dumanlar arasında düzenin gerçek yüzleri isler içinde kaybolup gitmesin, sorumlulukları da duman olup havaya uçmasın! O yüzleri hep iyi bilelim ve hatırlayalım ki, dumanlı havalarda kendilerini gizleyemesinler.

Maskeleri yırtıp perukları çıkaralım ki, bizim Dazlaklarımız da ortaya çıksın ve düzenin gerçek yüzünü tanıyalım ki, bir daha insanlar yakılmasın...

(...)

(Aydınlık, 8 Temmuz 1993)

Aydınlık
5000 LİRA
6 TEMMUZ 1993 SALI
YIL: 1 SAYI: 67

Tugay Komutanı'ndan katliamcılara söz:

'Asker size zarar vermeyecek'

Sivas olaylarında en önemli sorumluluğun Sivas Jandarma Er Eğitim Tugayı Komutanı Tuğgeneral Ahmet Yücetürk olduğu belirlendi. Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği'ne ulaşan değerlendirmede de, olayların Tugay [illegible] sonucu bu boyuta ulaştığı bilgisi yer aldı. Raporda "Tugay Komutanı, RP'li Belediye Başkanı ve slogancılara, 'Asker size zarar vermeyecek' sözü verdi" denildi.

■ Haberi 3. sayfada

Katliamdan kurtulan gazeteci-yazar Battal Pehlivan, Sivas'ta yaşadıklarını gazetemize yazdı. Pehlivan katliamdan önce oteldekileri fotoğrafladı

Madımak'ta 8 saat

Türkiye'de şeriatın iktidarda olduğunu gözlerimle gördüm. Hükümet kim olursa olsun, Başbakanlık koltuğunda kim oturursa otursun, iktidarda olan şeriattır. Öyle olmasaydı 8 saat üzerimize taş yağmaz, sonunda da diri diri yakılmazdık.

Oteldeki gençler, gülüyor, şakalaşıyor ve kurtulduktan sonra, bunu nasıl kutlayacaklarını konuşuyorlardı...Karikatürist Asaf Koçak, hiç durmadan otelin içinde dolaşıyor, mızıka çalıyordu. Aşık Nesimi Çimen, halk ozanlığını orada da sürdürdü. Edibe Sulan hiç durmadan elindeki not defterine bir şeyler yazıyordu.

Aziz Nesin'in kurtulmasını sağlayan Lütfi Kaleli, her zamanki titizliğini orada da sürdürdü. Bir kağıda tek tek isimlerimizi yazdı. "Bu tarihi bir andır, ilerki kuşaklara yansımalıdır. Mümkün olsa da herkes, duygularını yazabilse" diye konuşuyordu. Asım Bezirci, her zamanki babacanlığıyla tek tek yanımıza gelip destek verdi.

Bütün arkadaşlar başından beri saldırıya karşı koyma kararlılığını hiç yitirmediler. Ancak gözü dönmüş gerici güruh kalleşçe oteli yakmayı tercih etti. İnsanların ruh hali, kararlılığı [illegible]du ve yaşama bağlılığı çektiğim fotoğraflarda açıkça görülüyor.

■ Yazısı 11. sayfada

Her şeye karşın gülebiliyorlardı- [illegible] Herkes, her şeye karşın gülebiliyordu. Birazı sonra otele taş yağmaya başlayan [illegible] (soldan sağa: Arif Sağ, Muhsin Pehlivan ve oğlu, Asım Bezirci ve [illegible] Çakır.) Otelde bulunan herkes, muhtemel bir saldırıya karşı önlem aldı. [illegible] ablası gülmüyordu (solda). Arif Sağ, Ali Doğan ve Hasret Gültekin. Hasret'in dünyaya son bakışı. [illegible] 25 yaşındaydı [illegible] Ali Doğan da Arif Sağ'la birlikte kurtulanlardan (sağda). (Pehlivan'ın çektiği fotoğrafları yayımlamaya yarın da devam edeceğiz.)

BATTAL PEHLİVAN'IN DİĞER FOTOĞRAFLARI 4 ve 5. sayfalarda / KATLİAMLA İLGİLİ HABERLER 3, 6, 7, 11 ve 12. sayfalarda

Bütün yurtta protesto eylemi

Sivas'ta gerici güruhun gerçekleştirdiği katliam Türkiye'nin çeşitli kentlerinde yapılan eylemlerle dün de protesto edildi. Eylemlere binlerce insan katıldı. Protestocular, "Katiller bulunsun hesap sorulsun", "Sivas katliamının hesabını soracağız", "Kahrolsun şeriat" gibi sloganlar attı.

■ Haberleri 7 ve 12. sayfalarda

Bakanlık, RP'li Başkanı yalanladı

ANKARA, Aydınlık- İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu, RP'li Sivas Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu'nun "Pir Sultan Abdal Heykeli'nin kaldırılmasını İçişleri Bakanı istedi" şeklindeki sözlerini yalanladı.

[illegible] Mehmet Gazioğlu, "Ben talimat vermedim. Bana '[illegible]' dediler. Daha sonra Vali kaldırıldığını söyledi" dedi.

■ Devamı 11. sayfada

Hükümet "Güvenlik oyu"nu aldı

Askeri harekâtın hedefi kentler

ANKARA, Aydınlık- Tansu Çiller'in başkanlığında kurulan DYP-SHP Koalisyon Hükümeti TBMM'de dün güvenoyu aldı. SHP içindeki muhalif 4 milletvekili oylamaya katılmadı. MHP güvenoyu verdi. Güvenoyu ndan sonra Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Güneydoğu'da büyük çapta bir [illegible] belirtiliyor.

■ Devamı 11. sayfada

Başkan'ın Nurcularla Ankara randevusu

Sivas'ın RP'li Belediye Başkanı katliamdan 1 hafta önce Ankara'daydı. Hacıbayram'da temaslarda bulundu. Zaman gazetesinin sahibi Alaattin Kaya'nın kayınbiraderi Hüseyin Erçetin'le Nur Dağıtım'da görüştü. Nur Dağıtım, Hacıbayram'da Nurcu Fetullahçılar'ın merkezi olarak biliniyor. Karamollaoğlu, aynı zamanda "Kemalettin İbnu Hüma Vakfı"nın da başkanı. Bu vakıf, Sivas olaylarının hazırlanmasında önemli rol oynadı.

■ Haberi 7. sayfada

RP'li Meclis üyesi aranıyor

SİVAS, Aydınlık – Sivas'ta yaşanan katliamın ardından başlayan sokağa çıkma yasağı dün [illegible] Gözaltına alınanların sayısının 40'a yükseldiği, ilerleyen [illegible] bu sayının 75'e yükseleceği bildirildi. Emniyet Müdürü olayları tahrik ettiği belirlenen RP'li belediye meclis üyesi Cafer Erçakmak'ın arandığını açıkladı.

Sivas Valisi Ahmet Karabilgin, [illegible] sokağa çıkma yasağının [illegible] 05.00 ile 20.00 saatleri arasında kaldırılacağını bildirdi.

■ Devamı 11. sayfada

Yargıtay, Perinçek'e verilen cezayı az buldu

ANKARA, Aydınlık- Yargıtay 9. Ceza Dairesi, DGM'nin [illegible] Perinçek'e [illegible] Yargıtay [illegible]

İşçi Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek'in, 20 Ekim [illegible] Yargıtay 9. Ceza Dairesi İP Genel Başkanı Doğu [illegible]

■ Devamı 11. sayfada

BAŞYAZI — Aziz NESİN

Başyazarımız Aziz Nesin'in bugünkü yazısını elimize ulaşmadığı için yayımlayamıyoruz.

Sivas katliamı ile ilgili haberlerin yoğunluğu nedeniyle bugün [illegible] sayfalarımızı veremiyoruz. Dış Haberlerimiz ise 10. sayfada

Katilleri ortaya çıkarıyoruz. Varan 2

Elebaşları açıklıyoruz

SİVAS, Aydınlık- Madımak otelindeki insanlar, 8 saatlik muhasaranın ardından dirí dirí yakıldıktan sonra Ankara'da [illegible] 'harekete' geçti. [illegible] Sivas Lisesi [illegible] Metin Akpınar [illegible] SSK Hastanesi'ne kaldırıldı. Tedavisiyle, Adil Kaya, Murat Göktaş ve [illegible] Yıldız adlı doktorlar ilgilendi. [illegible] Metin Akpınar [illegible] Bir başka isim, Faruk Bé[illegible]

■ Devamı 11. sayfada

YÖN — Ferit İLSEVER

Hasret Gültekin

Hasret Gültekin'i dün Sivas'ın İmranlı ilçesinin [illegible] köyünde uğurladık. Sazı, sözü, dileği bereketli o topraklarının evladıydı. Yöresinin [illegible] uygun bir yaşam biçimiyle yola çıktı. Ve o zenginlikle 21. Yüzyıl'ın ütopyasını [illegible] Ozanlar [illegible], halk ozanından [illegible] Sivas'ta [illegible] gibi.

■ Devamı 11. sayfada

Sivas'ın dersi
Hasan Yalçın

(...)

Örgütü olan gücüne güvenir. Örgütü olmayan ise güvenecek bir yer, tutunacak bir dal arar.

Sivas'ta insanlarımızın böyle göz göre göre yakılmasına yo açan da bizim kendi öz hatamızdır. Örgütsüzlüğümüzdür.

Örgüt olsaydı Pir Sultan Abdal Şenliği böyle düzenlenmezdi. Genç bedenler gericiliğin önüne böylesine savunmasız, önlemsiz atılmazdı. Örgüt olsaydı Sivas'ı analiz ederdi, neler olabileceğini kestirirdi, özgücüne dayalı önlemlere başvururdu. Örgüt olsaydı, oteldeki savunma bile başka türlü olurdu.

Sivas'taki acı olaydan hemen bütün Türkiye'de yüz binlerin ayağa kalkması neyi göstermiştir bize? Türkiye'de mücadele etmek isteyen bir halk vardır. Harekete geçmek konusunda yığınların hiçbir kusuru yok. Eksik olan örgüttür, örgüt! Ölüsünü yüz binlere kaldıran yığınlar bir avuç gerici karşısında niçin böylesine aciz kalmıştır acaba? Çare bu sorunun yanıtındadır.

(...)

(Aydınlık, 8 Temmuz 1993)

Hamamböceği...
İlhan Selçuk

(...)

Kimisi insan taklidi yapar...

Gerçekte hamamböceğidir...

1980'lerden beri bir salgın ortalığı kasıp kavuruyor, bu hastalığa yakalanan insanlığından vazgeçiyor, hamamböceğine dönüşüyor.

Hastalığın göstergeleri çarpıcıdır, genlerinden hamamböceği DNA'sı bulunan gazeteci para babasına ya da politika patronuna yanaştı mı salgına kapılıyor; görgüsüzlük, ne oldum deliliği; döviz, kar, faiz çılgınlığı; tatlı rantlardan yararlanma hevesi; beş yıldızlı otel, lüks araba, şampanya, havyar, tatlı hayat, şatafat ve çıkarcılık ortamında beyin hücreleri yozlaşıyor; artık sureti insan gibi görünse de bir hamamböceğidir o...

Hastalık daha çok eski solculara, sosyalistlere, Marksistlere musallat oluyor; holdinglerin çevresinde hamamböcekleri kaynaşıyor; insan suretindeki böcekler gün geçtikçe çoğalıyor.

Hamamböceği, 36 insanı diri diri yakan şeriatçının katliamında bile aydınları suçladı...

Ne olacak, hamamböceği bu.

(...)

(Cumhuriyet, 8 Temmuz 1993)

Sivas göklerinde Sırp tayyareleri uçacak mı?
İsmet Özel

(...)

Acaba diyorum bu günlerde cüş ü hurüş ile içine daldığı faaliyet "orduya davetiye" fikrini kuvveden fiile çıkarma isteğinin bir uzantısı mı? Bilemiyorum. Bilemediğim bir çok şey var. Eğer birileri bir ordu çağıracaksa, bu nasıl bir ordu olacak? Müslüman öldürmekle uzmanlaşmış Sırp ordusu bu iş için biçilmiş kaftan değil mi? Gözlerimizin önünde bir şeyler oluyor. Ülkemizdeki laik düzeni savunan çevreler bile Bosna-Hersek'te olanların Kıbrıs'ta tekrar edilebileceği endişesini dile getiriyor. Anlaşılan endişe duyulması gereken bölge Kıbrıs'la sınırlı kalmayacak. Nerede Müslüman varsa oranın icabına bakmayı kendine görev bilen birileri hep çıkıyor. Aklıma takılan soru şu: Aziz Nesin gibilerinin kendilerini güvenlikte hissetmeleri için Sırp (veya Grek, Ermeni, Rus veya Amerikan) uçaklarını Sivas semalarında görmeleri mi gerekiyor?

Müslümanların icabına bakma gayretkeşliği her türlü dolambaçlı yolu deneyebileceklerini düşündürdüğü gibi, Aziz Nesin'in Sivas olayları sonrasında ağzından dökülen laflar "davetiye" niyetinin ne kadar ciddi olduğunu da gösteriyor. Başbakan Tansu Çiller saçlarından, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel kravatından sürüklenecekmiş! Bu sözler açık bir kışkırtmanın ötesinde anlamlara sahiptir. Müslümanlar haysiyetli, yurtsever, millet bütününün selâmetini kapsayan bir siyaset lehine ağırlıklarını koydukça sol görüşler ve bu görüşlerin şampiyonları toplum hayatında hak edilmiş bir yer bulamıyor. Sol kendi yerinin ancak ülkeyi batağa sürükleyenlerin yanında olduğunu kabul ediyor. Bütün hırçınlık ve habâset de bundan. Bir süre sonra çıkıp şunu söyleyebilirler: Müslüman kimliğini sahiplenen Türkiye ortaya çıkacağına Türkiye hiç olmasın. Giderek

olayların Türkiye'de yaşayan insanları şöyle bir tercih karşısında bırakma ihtimali kuvvet kazanıyor: Ya Müslüman Türkiye veya hiç!

(...)

(Milli Gazete, 8 Temmuz 1993)

Gericiliğe Ödün Verilemez

Oktay Akbal

(...)

Refah Partisi içinde ve dışında nice politikacı, yazar, yurttaş, Atatürk'ü sevmediklerini söylüyorlar, yazıyorlar. Onlara göre, Atatürk, ülkede laikliği, halkçılığı, devrimciliği, çağdaş uygarlıktan yana tutumları gündeme getirmekle büyük bir kötülük yapmıştır. Bir Mezarcı'nın söylediklerini anımsayınız. Kimse bu insanı "katletmek" gerekir dedi mi? Böyle bir istekte bulundu mu? Evini yakmaya kalktı mı? Adamın düşüncesi böyleymiş denildi, geri kafalının biri denildi, geçildi. Ama Aziz Nesin, onlar gibi düşünmüyor diye yakılmak, öldürülmek istendi. Bu yüzden otuz altı aydın yurttaş da ölüme gitti.

Kolluk güçlerinin gericilik olayları karşısında yetersiz kaldıkları da ortadadır. Görüyoruz, gözü dönmüş yobaz kalabalığın üzerine gitmiyorlar. Neredeyse onların yanında yer alıyorlar. Oysa Atatürkçüler bir yürüyüşe, bir gösteriye kalkıştı mı coplar, tabancalar konuşturuluyor! Devlet güçleri sağa karşı hoşgörülü, oysa sola düşman!.. Devlet her şeyden önce yansız davranmayı gerçekleştirmek zorundadır.

"Öte dünya yerine bu dünyaya bağlılık. Yaşamı ve doğayı sevmek. İnsana değer vermek, saygı göstermek. Yobazlığa karşı hoşgörülülüğü seçmek. Baskıcılığa, zulümlere karşı çıkmak. Acı çeken yoksul halkın yanında yer almak"...

Asım Bezirci, Sivas'taki toplantıda böyle konuşmuş. Öldürülmesinden bir gün önce... Demokratız diyenler, çağdaş uygarlıktan yanayız diyenler, Atatürk devriminin savunucusuyuz diyenler, Bezirci'nin bu sözlerini belleklerine yerleştirsinler. Yobazlığa ödün verenler, bir gün verdikleri bu ödünlere kurban gideceklerini artık bilsinler!

(Milliyet, 8 Temmuz 1993)

33 kişinin yaşamını kaybettiği Madımak Oteli'nde yangının başladığı an.

Ülkeyi bölmek isteyenlerle huzuru bozmak isteyenler sanki el ele

Milliyet
Halk Gazetesi
PAZAR 4 TEMMUZ 1993
24 SAYFA • 4000 LİRA
(KDV DAHİL)

Milli birliğe çağrı

Kanlı Sivas olayları, yurt çapında uzlaşma arayışını gündeme getirdi

SİVAS MECLİS'TE

Sivas'ta 35 kişinin ölümüyle sonuçlanan olaylardan sonra, yurt içinde ve dışında tepkiler sürerken, ulusal birlik ve uzlaşma çağrıları ön plana çıktı. TBMM'de hükümet programı görüşülürken iktidar ve muhalefet sözcüleri, "milli birlik"ve "uzlaşma"dan söz ettiler. Çiller de uzlaşma önerilerine olumlu yaklaştı. ▶ 11'DE

YILMAZ'IN ÖNERİSİ

ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz, sorunların çözülebilmesi için, tüm parti liderlerinin katılacağı "partilerüstü" bir toplantı düzenlenmesini istedi. "Geniş bir uzlaşmaya ihtiyaç olduğunu" vurgulayan Yılmaz, böyle bir toplantı yapılması halinde, her türlü katkıya hazır olduklarını söyledi

GÜRKAN'IN ÖNERİSİ

SHP adına konuşan Aydın Güven Gürkan, özellikle Kürt sorununa dikkat çekerek, bu sorunun çözümü için Cumhurbaşkanı ve Meclis Başkanı'nın başkanlıklarında, bilim adamları, politikacılar, yazarlar, etnograflar ve Kürt liderlerin toplanmasını ve "kanı durduracak projeler üretilmesini" önerdi ▶ 11'DE

ŞIRTTA TAŞIMDILAR Eylemciler, yanan oteli söndürmeye gelen itfaiye araçlarına yere yatarak engel oldular. Yaralıdan sonra otelden çıkarılan ölü ve yaralılar ise polis tarafından helikopterlere getirildi. Olayları çevre il ve ilçelerden gönderilen takviye birliklerinin yardımıyla bastırıldı (Fotoğraf: Burhan ELİŞ)

Yangında, Madımak Oteli'nin en katında mahsur kalan Aziz Nesin, saat 21.00'da, güvenlik güçlerinin güvenlikli koridordaki boşluğa ateş açarak sağlanan kurtuluş, bu otele yapılan saldırılardaki trajedi farkını, Dünyadaki ve ülkeye gönderilmiş binlerce telgraf ve mektuplarda hatırlatılan bu kez Sivas'ta 35 kişinin ölümüyle sonuçlanan olaylar, yurt içinde ve dışında tepkiler sürerken, ulusal birlik ve uzlaşma çağrıları ön plana çıktı. TBMM'de hükümet programı görüşülürken iktidar ve muhalefet sözcüleri, "milli birlik"ve "uzlaşma"dan söz ettiler. Çiller de uzlaşma önerilerine olumlu yaklaştı. ▶ 11'DE

12 KP'li Belediye Başkanı Temel Akman'ın bağlı bulunduğu partiden ihraç istemiyle açılan disiplin soruşturmasında, bir kez daha "Öcalan'ın Başkanlığı, dünyanın yol açtığı gerçeğini" savunmaları nedeniyle ihraç istemiyle karar alındı. (Fotoğraflar Hürriyet ILHAN)

BUGÜN
SİVAS OLAYLARI

Cehennem saatleri

Aziz Nesin, Lütfü Kaleli'ye sarıldı: 'Böyle bir ölümü hiç beklemiyordum'

● Aziz Nesin yangın sırasında barbaros Lütfü Kaleli anlatıyor: "Aziz Nesin, telefonla bütün yurdu, dünyayı bilgilendirdi. Türkiye yanıyor, komünizmsiz diyorlar, cehennem. Sivas elektrik kesilip durmuştu yükseklere kadar yükseldi. Parmak için bir mermiydiler kadar Aziz Nesin'i 4. katta bir odaya çıkardım. 'Sizi çok arıtı. Duyacak gücüm kalmadı' dedi"

Asım Bezirci de yaşamını yitirdi

KOMUTANLAR SİVAS'TA Başbakan Yardımcısı İskender Gökalp, Genelkurmay Başkanı Org. Cihaz, Kara Kuvvetleri Komutanı Org. Hasan Kundakçı, Hava Kuvvetleri Komutanı Org. Kurhan, Sahadan Ayaz, Gendarme ve Sahil Güvenlik Komutanlarının yaptıkları yaralıları ziyaret ettiler. Org. Cihaz'ın çok sinirli olduğu gözlendi.

HESİN'DEN TOPLANTI

Önceki gece sabah bir açıklık Hasan Aslan'la görüşülen ve son gün varılan ittifaktan sonra bir fırtınaya çıkarılan Aziz Nesin, bugün bir basın toplantısı yapacak. ▶ 11'DE

Yalçın DOĞAN

Kendine gelme zamanı...

▶ 11. SAYFADA

ALTAN ÖYMEN

Başbakan Çiller fena yanıltıldı

● Başbakan Çiller'in Sivas olayları hakkında bu sabahları, Başbakan Yardımcısı İskender Gökalp'ın verdiği bilgiler, Genelkurmay Başkanı Org. Cihaz'ın verdiği bilgilerden farklı çıktı. Çiller'in "Yaralıların bir kısmı vardır. Ölüm sırasında olmuş olanlar. Kendilerini başka mekanlar içinde yakmış durumunda olduğu anlaşılmıştır" sözleri bu sabah itibarıyla 33 kişinin ölümüne yol açan otel yangınıyla ilgili olduğu, yerine Çiller'e verilen eksik bilgilerin kaynaklarından anlaşıldı ▶ 12'DE

YENİLİK
KALE
BİLYALI SİLİNDİR
5.000.000'den fazla bilyeli silindir zamanla yapıştırıldı.
Kilitleri değil, silindirleri değiştirin...
■ Kasalığa başka sistem uygulanmaz.
■ Mükemmelliğe ulaşmış.
■ 5 adet orijinal anahtar,
■ 3 yıl garanti garanti,
■ 36 çeşit.
KALE KİLİT ve KALIP SANAYİ A.Ş.
Tel: (1) 157 34 00 (4 Hat)

16 şehit daha

PKK, karakol bastı. Sekiz terörist öldürüldü

● Son günlerde saldırılarını azalan karakollara yönelten teröristler, Hakkari'nin Dereçeli İlçesi Çelik Karakolu'na roketlerle saldırdı, 16 asker şehit oldu. Çatışma sırasında sekiz PKK'lı öldürüldü

● Karakola saldıran grubun yaklaşık 200 kişiden oluştuğu belirtildi. Kalp krizi nedeniyle operasyonlarda 10 PKK'lı ölü ele geçirildi ▶ 12. SAYFADA

Galleria'ya bomba koyacaktı

Toplumsal Şizofreni

Orhan Bursalı

(...)

Ne kaldı sahi geride?

Hukuk mu? Yaşama hakkı mı? Özgür düşünce mi? Can güvenliği mi?

Aydın mı? Gazeteci mi-yazar mı? Namus, dürüstlük, vicdan, doğruluk, ahlak mı?

İnsan sevgisi mi?

Bunlardan ne kaldı?

Son 15 yılın bilançosunu yaşıyoruz özetle...

İnsanları cayır cayır yakanları ve yakılanları neredeyse fındık fıstık yiyerek seyredip alkışlayanların ülkesine dönüştük.

Devlet güdümlü, *yerinde* ve *toplu infaz* alışkanlığının yeni bir *sivil* aşamasına ve uygulamasına ulaştık...

Bırakın ağzından salyalar akarak TV ve gazete köşelerinden Sivas kurbanlarına saldıranları...

Bu gazeteye bir zamanlar genel yayın müdürlüğü yapmışların bile sarıldıkları, arenada aslanlara atılan aydınlarda da *aydın olma suçu* aramak gibi yeni bir "objektiflik ve tarafsızlık" anlayışına vardık ülkece...

Bir cinsel sapığın tecavüzüne uğrayarak ağır bir travma geçiren karısını bırakarak "zavallı" sapığın psikolojisi ve toplumsal arka konumuyla ilgilenmeye öncelik veren, kendini koca sananlar ortalığı sardı...

Hey! Orada 36 aydın kişi kömüre dönüştürüldü!!!

(Cumhuriyet, 8 Temmuz 1993)

"Aziz Nesin'i suçlayanların demokrasiden haberi yok"

Orhan Pamuk

Olayların kendisinin değil ama karşılanış tarzının bir çeşit "kitle demokrasisinin" provası olduğu anlaşılıyor. Demokrasiyle ilgisi olmayan, yavaş yavaş yerleştirilmeye çalışılan yeni bir şey bu. Örnek: Bir otel dolusu yazar, aydın, genç yakıldığında "acaba yakılanların suçu neydi?" diye bakma alışkanlığı. Bireysel özgürlükleri bütünüyle unutma özlemi. Katillerin, yazar yakanların, canilerin suçlarını hafifletmek için duyulan içgüdüsel bir eğilim.

Katillerle birlikte Aziz Nesin'i de suçlayanların "demokrasinin

d'si"nden haberdar olmadıkları anlaşılıyor. Onlara, ya da yerleştirilmeye çalışılan yeni tuhaf demokrasiye göre, demokrasi, kabul edilebilir bazı düşünceleri, kabul edilebilir ortamlarda tekrarlamak özgürlüğünden ibarettir. Aşırıya kaçarsanız sizi yakarlar, bunda sizin de sorumluluk payınız olur anlayışı...

İçtenlikle bu anlayışa inanan bazı yazarlar hoşgörüden ve yumuşaklıktan dem vuruyorlar. Ama öte yandan aynı kişiler; düşüncelerini açıkladığı için en vahşi, en ilkel şartlarda yakılarak öldürülmek istenen, ölümden kıl payı kurtulan 78 yaşındaki yazara da ağızlarına gelen en çirkin sözlerle sövüyorlar. Şu ara Aziz Nesin'i suçlamanın, hele her zaman yüzbinlerce, milyonlarca kişi tarafından sevilmiş, okunmuş bu cesur yazara sövmenin, bunu milyonlarca kişinin okuduğu gazetelerde, seyrettiği televizyonlarda yapmanın "yumuşaklık ve anlayışla" hiç mi hiç ilgisi yok. Bırakalım siyasi yumuşaklığı, insani yumuşaklık ve anlayışla da hiç ilgisi yok. Aynı kişiler "kışkırtıcı" sözünü de kullanıyorlar. Ama ne yazık ki farkında olmadan kendileri de kışkırtıcı oluyorlar. Bir de şu var: Böyle durumlarda yapılan çirkinlikler ve pislikler işlenen cinayetlerle birlikte yıllarca akılda kalır.

Örgütlü bir gücün saldırısı karşısında "bizim" çok dağınık kaldığımız söyleniyor, "bir şeyler yapalım" deniyor. Bu "taraf" neresi, "biz" kimiz? Olayların etkisi bu kadar sıcakken bu konularda soğukkanlı düşünülemez. Hâlâ sürüp gitmekte olan çirkinlik ve pisliğin soğukkanlılıkla saptanması şimdi daha önemli.

Kendi hesabıma konuşuyorum, böyle sıcak ve duygusal ortamda şöyle yapın böyle yapın demem. Önemli olan bir İslamcı aydınları dürüstlüğe, açık sözlülüğe davet etmektir; mümkünse tabi. Medyanın gözbebeği İslamcı aydınlar Türkiye'de kendilerine hoşgörü gösterilmediği temasını ezberden hep işlerler. Ama bu vahşi cinayetleri bile yarım ağız kınamaktan kaçıyor, daha da çirkini suçu Aziz Nesin'e atıyorlar. Hangi hoşgörü? Yazar yakanlara hoşgörü; böyle anlaşılıyor. Medyada çalışan gazetecilerin, röportajcıların İslamcı aydın denen kişilere soruları böyle sormaları gerekir. Yoksa Yahudileri yaktırırken Hitler de kendince bir takım hoşgörü lafları edebilir. Ne önemi var o sözlerin?

Yapılması gerekenler üzerine bir "proje" önermiyorum. Eleştiri mekanizması işlemeli, çirkinlikler, pislikler, iki yüzlülükler teşhir edilmeli. Bunun dışında daha çok çalışmak, daha çok yazmak gerekiyor. Bu rezilliği kimler nasıl kınıyor? Kimler kaytarıyor? Kimler cesaretlendiriyor? Kimler bu rezillikten pay çıkarıyor?

"Modern, hoşgörülü islamcı" diyorlar, böyle bir şey mümkün mü, ülkemizde böyle birileri, biri var mı? Aramalı! "Modern İslamın" yazar yakmaya tepkisi nedir? Soğukkanlılığı kaybetmeden, sövüp saymadan bunlar sorulabilir.

(Aydınlık, 8 Temmuz 1993)

Aman itidal!...

Zeki Ceylan

Belli ki Türkiye üzerinde büyük oyunlar oynanıyor.. Yine belli ki Refah Partisinin güçlenişi bazı çevreleri çok rahatsız ediyor.. Türkiye'nin geleceğinde Refah iktidarının görünmesi bu çevreleri tedbir(!) almaya itiyor...

Bu defa Refah Partili belediyelerin olduğu bölgeler hedef seçildi. Halk galeyana getirilip faturası Refah'a kesilmek istendi.. Ama onların bir hesabı vardıysa Allah'ın da hesabı vardı... Daha oyunlarını ilk günden bozdu...

(...)

(Milli Gazete, 8 Temmuz 1993)

"Devlet nerede?"

Haluk Gerger

Türkiye insanının genel bir özelliğini göstermesi açısından çok ilginç, aydınıyla, dernekçisiyle, sokaktaki iyi niyetli adamıyla, ilericisi demokratı, solcusuyla, Sivas olaylarıyla ilgili olarak saf sorulardan bir de "Devlet nerede?" sorusu.

Bu soru, anlaşılmaz bir biçimde devlete, bu devlete bir güveni ifade ediyor; bunca olaydan sonra!

"Devlet orada olsaydı, ya da iktidar devleti işletseydi olaylara müdahale edilir ve katliam önlenirdi"

Ne müthiş bir aymazlık!

Şimdi soralım biz de, "Devlet nerede?"

Türkiye öyle bir ülke ki, devlet her yerde hazır ve nazır!..

"Devlet nerede" mi?..

Devlet Sivas'taydı; bir koluyla orada bilinçli seyirci, bir koluyla orada

tahrikçi, bir koluyla orada kundakçıydı devlet!

O alevlerde, o kara dumanda, o yakılan çığlıkta kendinizi göremiyorsanız, onu asla bulamayacaksınız demektir!

(...)

(Aydınlık, 9 Temmuz 1993)

Hoşgörü Çıkmazı

Müşerref Hekimoğlu

(...)

Pir Sultan Abdal, gelin canlar bir olalım, diyor değil mi? Yüzyıllar ötesinden gelen bu çağrı yerine Pir Sultan'ın heykeli yıkılıyor Sivas'ta! Bir olmak, karşı inançlar, karşı düşüncelere karşın bir arada yaşamak güzel bir olay kuşkusuz. Yüzlerce yıl böyle yaşamış halkımız. Yan yana, can cana. Yanlış bir tanı, duygusal bir yorum, suçlu ve sorumlu bulma çabası tehlikeli bir tohum ancak. O tohum nasıl boyverir kestirilemez. Birden patlayıverir, yeşillik beklerken soldurur ortalığı. Bakın kaç can birden soldu! Oysa bir can olmanın, yaşamanın asıl görevi yeşertmek değil mi? Bence başta Tansu Çiller tüm politikacıları, tüm kişi ve kuruluşları bu görev bekliyor şimdi. Hoşgörü ortamının bir an önce oluşturulması gerekiyor. Yoksa geleceğe dönük sözler de, tasarılar da havada kalır. Önce aydınlık bir sabaha uyanmak, yarınlara güven duymak gerekiyor. Yanlış yorumlar ve yöntemlerle 2000'lere değil, gerilere çağdışına gidilir ancak. Gündemdeki sorunların önceliğini iyi saptamak çok önemli bugün. Kuşkusuz güç bir görev, ama başbakan ya da bakan olmak da kolay değil hiç.

(Cumhuriyet, 9 Temmuz 1993)

Bu devlet yargılanmalıdır

Özdemir İnce

"Devlet", hakem olması gerekirken yan tutarsa suç işlemiştir; "Devlet" devletliğini kanıtlamak gerektiği zaman bunu yapmıyorsa suç işlemiştir; "Devlet" suç işlemişse, devlet olma niteliğini yitirmiştir ve bir kez daha suç işlemiştir, çünkü devletin devlet olma niteliğini yitirmesi, onun işleyebileceği en büyük suçlardan biridir. Böyle bir durumda bu "devlet" yargılanır.

Sivas olaylarında, Türkiye Cumhuriyeti devleti yukarıda yazdığım bağlamda suç ve suçlar işlemiştir. Bu nedenle, Türkiye Cumhuriyeti devleti bir "Nürnberg" mahkemesinde yargılanmalıdır. Aslında, TC devleti Anayasası'nın (Anayasalarının) temel ilkelerinden biri olan laiklik ilkesine karşı takındığı tavır yüzünden, öğrenim birliği yasasına (Tevhidi Tedrisat Kanunu) aykırı davrandığı için, demokrasiyi uygulamadığı bir yana, demokratik düşünmediği için, vatandaşlar arasında eşitlik kuralına saygı göstermediği için, vatandaşlarının (ve bu vatandaşların tek tek birey olarak) inanç, düşünce ve ifade özgürlüklerini korumadığı için ve bu bağlamda yan tuttuğu için TC devleti yargılanmalıdır; bu yargılanma gecikecekse, TC devleti dünya devletlerine şikayet edilmelidir. TC devleti, kasaba politikacısı mantığı ile yönetilmesine olanak ve izin verdiği için de yargılanmalıdır.

Her konuda derin bilgi sahibi olan ve bu derin bilgisi sayesinde de TC devletinin birçok kez suçlu duruma düşmesine neden olan Kenan Evren, Sivas olaylarına ilişkin çok değerli görüşlerini açıklıyor: "Gereksiz bir konuşma sonunda çıkan olay, solcularla dinciler arasındaki çekişmeye dönüşüyor. Bunu önlemek lazım." Böyle diyor ve ardından, inciler saçan ağzından şu çok önemli cümlenin sözcükleri dökülüyor: "Bir insan dinsiz olabilir. Ama bunu ilan etmesine gerek yok." İşte devlet yöneten kasaba politikacısı, mahalle kahvesi mantığı budur. Yukarıdaki budalaca cümleler bu mantığın ürünüdür. Demokrasi ile yönetildiğini savunduğumuz bu ülkede hiçbir konuşma "gereksiz" sıfatıyla tanımlanamaz. Bu bir! Kenan Evren, "Bunu önlemek lazım", diyor. Neyi önlemek lazım? Solcularla dinciler arasındaki çekişmeyi mi? Çekişme bir konuşmadan kaynaklandığına göre, galiba konuşan ağzı engellemek, susturmak gerekiyor Kenan Evren'e göre. İkincisi de şu: Dinsizin dinsizliğini ilan etmesinin gereksizliği. Demek ki, kasaba mantığına göre, dine inanan inancını gerektiği zaman açıklayabilir, bunun bir sakıncası yok; ama aynı şeyi dinsizin yapması sakıncalı.

Kasaba politikacısının, mahalle kahvesi mantığının anladığı demokrasi işte budur; Yani çoğunluğun olumlu olduğu varsayılan düşünce ve inançlarının egemen olduğu bir yönetim ortamı; ya da azınlığın ya da birey ve bireylerin olumsuz olduğu varsayılan inanç ve düşüncelerini açıklamalarının sakıncalı görüldüğü bir yönetim ortamı. Böyle bir yönetim ortamının adı demokrasi değil mutlakiyettir. TC devleti böyle bir yönetim ortamı hazırlamıştır, o halde suçludur ve "Nürnberg" mahkemesinde yargılanmalıdır.

Kenan Evren bu gülünç demokrasi anlayışında yalnız değildir: bu anlayışı TC Cumhurbaşkanı, beliğ (uzdilli) konuşmalarıyla dikkat çeken bayan Başbakan, Meclis kürsüsünden mahalle kahvesi ağzıyla konuşan İçişleri Bakanı; gazete köşelerinde yarı tanrı edalarıyla düşüncelerini açıklayan, analarının karnında bile haklı olan, "haklı" doğan, hâlâ "haklı" olan bendememişmiydimci dönme gazeteci yazmanlar... Bunların hepsi aynı görüştedirler: Aziz Nesin tahrik etmiştir! Özel bir gün ve saatte, belli bir salonda, bir yazarı özel olarak dinlemeye gelmiş insanlar karşısında yapılan konuşma niçin üçüncü kişileri tahrik etsin? Aziz Nesin'in konuşmasını tahrik sayıp işlenen suçu mazur göstermeye kalkışmak, sonuçları çok ağır olabilecek bir anlayış. Çünkü, bu anlayışın mantığına göre, bir lokantada ya da kendi evinizde yapacağınız bir konuşma, kuracağınız bir cümle de tahrik öğesi sayılabilir. Böyle saçma ve keyfi bir tahrik yorumu olamaz. Aziz Nesin, davet edilmediği bir mekanda, kendisini dinlemeye hazır olmayan insanların önünde bu konuşmayı yapsaydı, ya da müminlerin Cuma namazı kaldığı camiye gidip müminlere karşın bu konuşmayı yapmış olsaydı, eylemi tahrik olarak tanımlanabilirdi. Aziz Nesin böyle bir şey yapmamıştır. Bu nedenle onun yaptığı konuşmayı tahrik saymak, Kurt'la Kuzu masalını tekrarlamaktan başka bir şey değildir.

Dilimizde, beynimizde, konuşmalarımızda, yazılarımızda bazı temel kavram ve tanımları netleştirmeliyiz.

Müslüman kimdir? İslam dinine inanan, onun ilkelerini kabul etmiş ve birey olarak bu ilkeleri uygulayan kişidir. Bu Müslüman kişi laik bir toplumda yaşayabilir; nitekim yaşamış ve yaşamaktadır. Çünkü laik toplumda din ve inanç özgürlüğü vardır; bu özgür ortamda din ve inanç özgürlüğüne sahip olanlar yalnızca Müslümanlar değil, Hıristiyanlar, Museviler, Budistler, ateistler, teistler (vb) de inanç özgürlüğüne sahiptirler. Bir Müslüman laik toplumun demokratik ortamında Müslümanca yaşayabilir.

İslamcı kimdir? İslam'ın bir yeryüzü düzeni olmasını isteyen, başkalarının Müslüman olmamasını kabul etmeyen, Müslüman olmamayı kendiliğinden suç sayan, bu nedenle de Anayasa'nın ve yasaların yerine Şeriat'ın uygulanmasını isteyen özel bir Müslüman'dır. Sonuç olarak, bir İslamcı, laik bir toplumun demokratik ortamında yaşamayı kabul etmez. Onun dünyası çoğul değil, tekildir, mozaikli değil, tek parçalıdır. Bir İslamcı için demokrasi, içinde yaşanması olanaksız ve gereksiz bir kurallar bütünüdür. Demek ki, bir Müslüman'ın İslamcı olması, doğal olarak, yasadışına düşmesi, yasadışına geçmesi, yasadışını seçesi anlamına gelir. Nitekim, Türkiye'de İslamcıların (ya da daha yaygın tanımıyla şeriatçıla-

rın) yasadışını seçtikleri, eylemlerinde görülmektedir. Bir İslamcı öncel (a priori) olarak laik devletin doğal düşmanıdır. TC devleti, Sivas'ta laik devletin doğal düşmanı olan bir topluluğu kendisine karşı eylem yapmasına izin vermiş ve (İslamcılara göre) laik düşünceye inandıkları için ölümü hak etmiş olan yazar, sanatçı ve aydınların İslamcılar (şeriatçılar) tarafından öldürülmelerine göz yummuştur. İslamcıya göre laik düşüncede olmak dinden çıkmaktır. Sivas olaylarının ardından konuşan, "Kara Ses" olarak tanınan eski Adana Müftüsü Cemaleddin Kaplan, "dinden çıkan ölümü hak etmiş demektir" diye konuşmuştur. 6 Temmuz tarihli Cumhuriyet gazetesinden (6. sayfa), Sivas'ta öldürülen karikatürist Asaf Koçak'm cenazesinin cenaze namazını kıldıracak imam bulunamamış Yozgat'ın Yerköy ilçesinde. Bir TC devleti resmi dairesi olmasına karşın müftülük cenaze namazını kıldırmak üzere imam görevlendirmeyi kabul etmemiş. Yani laik devlete karşı suç işlemiş. Laik TC devleti ne yaptı acaba?

Kendi anayasasının temel ilkelerinden biri olan laiklik ilkesinin İslamcılar tarafından çiğnenmesine göz yuman TC devleti, işbirliğinden değilse bile ihmalden suçludur, bu nedenle "Nürnberg" mahkemesinde yargılanmalıdır.

Böyle bir ortamda yazar ne yapacak? Yazar ilkin çağdaş toplumsal ve düşünsel kavramların doğru tanımıyla düşünmeyi ve davranmayı öğrenecek; Laik olmayan bir toplunda demokrasinin yerleşmesi, kök salması; düşünce ve inanç özgürlüğünün güvencesi demokrasi değil, demokrasinin temel öğesi olan laikliktir. Demek ki yazar ilkin laikliğin savunucusu olacak, laiklik ile solculuğun ya da sosyalizmin özdeşleştirilmesine kesinlikle izin vermeyecek. Laikliği solculuk ile özdeşleştirmek İslamcıların tuzağıdır ve yalnızca onların işine yarar. Laik bir toplumda sağcı da solcu da yaşayabilir; laikliğe bir solcu kadar sağcı da inanabilir. Bunun en iyi örneği Avrupa'daki çağdaş ve demokrat sağcılardır.

Laik düşünceli bir yazar, "İslamcı" bir insanın, bir yazarın tartışılabilir, uzlaşılabilir bireyler olduğu yanılsamasından, bu saflık ve aymazlıktan vazgeçmelidir; hoşgörü adına İslamcı bir şair ya da yazarın suyuna tirit, sıradan metinlerini başyapıt olarak görme budalalığından vazgeçilmeli ve bu tür kişileri laik medyanın vitrininden indirmeli ve onların yasallaşmalarına izin vermemelidir. Bu tür yavşaklıklar bugüne kadar sık sık yapılmıştır.

Laik düşünce ne İslam'a ne de Müslüman'a karşıdır; laik düşünce İslamcıya ve İslamcılık'a karşıdır. Çünkü İslamcı ve İslamcılık (varsa, ılım-

lıları bile) laik düşünceyi baş düşman ilan etmiştir.

Türkiye'de "sol", laikliğe, devrimlere, demokrasiye ve cumhuriyete sahip çıkmadığı için, Türkiye'de aydınlar ve yazarlar bu kavramları ciddiye almadığı için, İslamcı ve İslamcılık, yaşama ve gelişme ortamı bulmuş ve Devlet'i baştan çıkarmıştır. Günümüz Türkiye'sinde laik düşünceli bir yazarın, içinde yaşadığı topludurumu göz önünde tutarak, yeniden hiza ve istikamete bakmalıdır. Yazar bir birey olarak bunu yapmalıdır.

Yazarların örgütleri Türkiye Yazarlar Sendikası, Pen Yazarlar Derneği ve Edebiyatçılar Derneği de aynı şeyi yapmalı, yani hiza ve istikamete yeniden bakmalıdır.

Demokratik kitle örgütleri de mesleki çıkar ve fanatizmlerini denetleyip laiklik, demokrasi, cumhuriyet ve devrimler düzleminde işbirliği yapmalıdır.

Atatürkçülük, özellikle Sivas kıyımından sonra, kesinlikle ayıp ve anaknorik bir eylem olmamak gerekir.

(Aydınlık, 9 Temmuz 1993)

Aziz Nesin: "Laiklik olamaz!"
Süleyman Ünal

(...)

Önce yargımı söyleyeyim? İslam Cumhuriyeti kurmak isteyenler de, hilafeti ihya etmek isteyenlerde (Bizim dinimiz dünya işlerinden ayrılmaz) diyenler de haklıdırlar. Bilimsel olarak bunların haklılıkları açıktır. Ne var ki, haklılıkları yürürlükteki kanunlarla çelişkiye düştüğünden, haklı ama meşruiyet içinde değillerdir. Bu çelişkiyi, daha cumhuriyetin kuruluşundan Batı'dan aktarılan laiklik kurumunda aramalıdır. Batı kopyacılığının, biçimsel Batılılaşma yanlışlığının Türkiye'ye en büyük zararı, laiklik kurumuyla gelmiştir. Hıristiyanların laik olması çok normaldir. Çünkü Hıristiyanlıkla laiklik çatışmaz. İslam dininden başka bütün dinler laikliğe uygun olduğu halde, İslam dini kesinlikle bağdaşmayan, çatışmaya düşen bir dindir. Bir Müslümanm laik olması olanaksızdır. Müslümansa laik değildir, laikse Müslüman değildir...

(Milli Gazete, 9 Temmuz 1993)

Okurlara
Muzaffer İlhan Erdost

Beş bin yıllık karanlıktan geldiler
Beş bin yıllık ışığı kararttılar
Aklın yolunu kararttılar
Bilince sızan ışığı
Kitaba şavkıyan alazı
Şiire inen güvercini
Doru at sekişli üç telli sazı
Semahın seher yelini
İncecik kızların gülüşlerini
Hasretin hasretini
Kararttılar

Işık ol, karanlığı bitir
Aklı kölelikten kurtar, özgürleşsin
İnsan insanlaşsın

(Cumhuriyet, 10 Temmuz 1993)

Geciken Adalet, Güçsüzleşen Hükümet...
Ahmet Taner Kışlalı

(...)

Sivas'ta olanlar, ünlü 'Menemen Olayı'ndan çok daha 'vahim'dir. Çünkü 70 yıl sonra olmuştur... Çünkü *'devletin gözü önünde'* ve *'ağır ağır'* olmuştur...

'Laik ve demokratik' devlet düzenini *'örgütlü'* bir biçimde yıkmaya yöneliktir. *'Devlete karşı'* bir suçtur.

'Cezai sorumluların' saptanmasını üstlenmeyecekse devlet güvenlik mahkemeleri niçin kuruldu? Sadece *'sol'* hareketleri *'ezmek'* için mi?

*'Katil'*lerin ve *'destekçi'*lerin bir an önce yargı önüne çıkarılması için devlet tüm olanaklarını harekete geçirmelidir...

1979 *'Maraş Katliamı'*nın *'gerçek suçluları'* bulundu mu? Kışkırtıcıları kimlerdir? Ne cezalar aldılar?

Eğer bu soruların yanıtlarını, kamuoyunun büyük çoğunluğu bilmiyorsa; *'Sivas Katliamı'*nın benzinini -12 Eylül yönetimi dahil- geç

ENES
AYAKKABI SANAYİ LTD. ŞTİ.
TOPTAN-PERAKENDE İMALAT

Millî Gazete
5 TEMMUZ 1993 PAZARTESİ - HİCRİ 15 MUHARREM 1414 / YIL: 7 SAYI: 1291/3000 TL. KDV DAHİL

Aydınlık

Sivas olaylarına yaklaşımları halkı nasıl aldattıklarını gösteriyor

Oyunun boyutuna bakın!

Sivas Olayları Üzerine

Sivas olayları, daha kötü şeylerle karşılaşmamak için, üzerinde dikkatlerimiz gereken önemli, kanlı bir örnektir. Eğer bu olaylardan ders almayacak olursak, korkarım daha büyük olaylar kapımızda olacaklar.

Bu olaylardan herkesin ders alması gerekir. Kimse bu kanlı olaylarla istismar edemez, bu olayları sapıklarak kendi hakimiyet sahalarımıza çalışmasın.

Toplumsal kargaşa, aydınlanma ve inançların çatışmaya düşürülmesi gerektiği kadar, insanların laçkalaştığı kanaati altına girmeyi önlemesi de gerekir. Taşkınlıklar kadar, aşırı tepki de zararlı.

Birileri çıkıp, Alevi'ye, imâm, laik-mo-Müslümanlara, bu ülkede yaşayan insanlara hakaretler yağdırsalar, millet de buna gülüp geçecek, yüzde sekizlerce bir yağmur yağdı sanacak... Asıl gerekli bu. Korkarım bu Aziz Nesin gibileri millet kırkar ve aptal hale getirmeye çalışıyor, onun bağlığına, onun inançına herkesi saldırtmış da onları laçkalaştırmıştır...

Ama bu kişiyi kalkıp terör edilmek şeklinde de, hele hele kanlı sonuçlanan hayda geçmek şeklinde de görmemeli.

Tabi burada dikkat edilmesi gereken şey, toplumsal reaksiyonun başlatılan tahrikten bilâhare edilmesini bilmeyen tedbirlerin de başından dönülmesi gerek.

Olayları yaratıp yaratmadığımız Olayların birbiçok 100-150 kişilik bir grup genç, Sivas'ın namusuna sövmeye başlamaları, onların bu hareketlerine tepki göstermeleri şeklinde başlamıştır. Bu kadarı bile yanlıştır. Ancak bu kadarı, yani bir kaç gencin hayvanca bir şeyler söylemesi, bir kaç kişinin bu kadarına bu kadar büyük bir tepki gösterilmesi, olayın bu kadarla kalmaması, olayın daha sonraki safhalarının başka unsurlar tarafından yaratılmış olduğunu gösterir. Ayrıca Refah Partisi Genel Başkan Yardımcısı Sayın Ahmet Tekdal'ın "Bu olayları kendi başına oluşan şeyler olmadığını vurgulayarak ülkemizi bölüp parçalamak isteyenlere dikkat çekti. Her ne şebeplerle olursa olsun insanların katledilmelerinin, kundaklama olaylarının tasvip etmenin mümkün olmadığını söyleyen Tekdal, 'Bu olayların bir alevi- sunni çatışması gibi göstermek milletimizi kamplara bölmek isteyenler var" dedi.

DEVAMI SAYFA 6'DA

Sivas'a bir tahrik var. Bunun kimsenin kuşkusu yoktur. Sivas'ta bir örgüt var, bundan da kimsenin kuşkusu yok. Kesik olaylardan ders alınarak yakalanabilir evetler arasında kardeşlik duygularının pekiştirilmesine hizmet edebilecek olaylara yol açan tahriklerin bir benzerini yaşıyoruz. Bütün bu vaziyetler ve cevaplar sonuç yaratmaktadır. Başkan Karamollaoğlu'nun dün Millî yet Gazetesi'nde Başkan Karamollaoğlu da hiç bir sakınca görmeyip toğladan yayınlayarak bu manalar insanın suçlayıcı Birbirinde bulunmuş masalsal bilgiçlik tahrikleri dinsiz emellerini gizlemektedir. DEVAMI SAYFA 6'DA

Mazlum-Der:

Nesin Alevileri de Sünnileri de rencide etmiştir

DEVAMI SAYFA 6'DA

Metin Toker:

Aziz Nesin yakın "Şeytan korktuk" diye yayınlanmıştır mı? Kaldı ki bir hayır. Dini inançlara saldırmak yol mudur? Vardır. Mükemmel değildir ki kimse. Mükemmeliyetçiler nadir! Kimse değildir. Ölümden sonra ne yapmamış ama? Yapılmıştır. Bunun açıklayıcıları sayılmamış mıdır? Sayılmıştır.

Sevgi'ye kadı "Tüm cihan gülüyor" diye aydınlanmamıştır. Tüdüyor'da dersin bir yere gitmiş yok ki. Cinsiyetçilik kastedi için çıkmaz, ahlâk zaten ahlâkla üzerine dikkat çekmek isteyen, gazetecinin ahlâkını sorgulamaya kalkmak bence yanlış olur. Sabahattin Eyüboğlu'nun bir röportajı yapmakla sağladığı bir reklâmla yüksek var. Toplu, ilk uyarlanmış "milli yapılan" gibi bir şey.

Tabii, ahlâk zaten ahlâkın dışında bir de sanatçının meşhuriyeti. Yoksa, milletin yüzde ellisinden azsa, tamamının kovalı olduğunu söylemek pek inandırıcı sanılmamalıdır. Değilmiş ki, vallâ.

Başkan Karamollaoğlu: Tahrik çok büyüktü

Sivas Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu Sivas'ta meydana gelen olaylarda tahrik olduğunu söyleyerek, "Bu müessif olay bir mezhep çatışması değildir. Sivaslıların birbiriyle olan çatışması değildir. Kimse bunu böyle göstermeye çalışmasın" dedi. Karamollaoğlu olayları durdurmak için elinden gelen gayreti gösterdiğini belirterek, "Ne yazık ki tahrikler büyüktü. Olaylar engellenemedi" şeklinde konuştu

DEVAMI SAYFA 6'DA

Şeytan şimdi de Sivasımıza girdi

Yazdığı bir kitapta müslümanların mukaddesatına küfürler savuran Hint asıllı İngiliz şarlatan Salman Ruşti isimli şeytan bununu Sivas'a da soktu. Bu İngiliz uşağı bu yandan Türkiye'deki yandaşı Aziz Nesin'in aleyhinde konuşurken bir yandan da emperyalistler pazılında lobi oluş turmaya çalışıyor. Aziz Nesin'in "Şeytan ayetleri"ni kendisinden izin alınmadan yayınladığını ileri süren şarlatan Rüşti, bunun ahlâklı kurallarla bağdaşmadığını söyledi.

Salman Rüşti ortaya koyduğu bir gaflığın devamı olarak güzel Sivasımızı kana bulayan olayları değerlendirirken Zenginler Kulübü (G-7) zirvesi bu hafta yapacağı toplantıda Türkiye'yi kınamasını istedi. Şarlatan Rüşti Sivas olaylarını "Dini terörizm" olarak adlandırdığı açıklamasında dinlerine hakaret edilmesi karşısında ayağa kalkan Sivas halkına da "Dinci çeteler" yaftasını basında bulundu.

DEVAMI SAYFA 6'DA

RP Genel Başkan Yardımcısı Tekdal olayları değerlendirdi:

Bizi parçalayacaklar

RP Genel Başkan Yardımcısı Tekdal düzenlediği basın toplantısında ülkemizde yaşanan son gelişmeleri değerlendirdi. Tekdal bu olayların kendi başına oluşan şeyler olmadığını vurgulayarak ülkemizi bölüp parçalamak isteyenlere dikkat çekti.Her ne şebeplerle olursa olsun insanların katledilmelerinin, kundaklama olaylarının tasvip etmenin mümkün olmadığını söyleyen Tekdal, "Bu olayların bir alevi- sunni çatışması gibi göstermeye milletimizi kamplara bölmek isteyenler var" dedi.

Refah Partisi Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Tekdal

Refah Partisi Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Tekdal bir basın toplantısı düzenleyerek son gelişmelerle ilgili açıklamalarda bulundu. Tekdal gazetelerde Temel Karamollaoğlu ile ilgili yayınları kınadığı konuşmasında şunları söyledi:

Maalesef bazı gazeteler başarılı belediye başkanımız, Karamollaoğlu'nu karalamak için hemen iftira kampanyasına başlamışlardır. Bütün Sivaslılar ve devlet yetkilileri bilmektedir ki Belediye Reisi Kültür Merkezine kadar gelerek halkı tedbir edici konuşmalarda bulunmuş ve bunda başlangıçta başarılı da olmuştur. Ama başarısını hazmedemeyen organize Belediye Başkanına ait olmayan fotoğrafları yayınlayarak Başkan'ın Aziz Nesin'i dövdüğünü söyleyecek kadar gerçeği çarpıtmıştır."

DEVAMI SAYFA 6'DA

Şehidimizi defnettik

Saraybosna'da Sırplar tarafından şehid edilen kardeşimiz Ömer Taşar, önceki gün Karaman'da ikinci namazı sonrası kalabalık cemaate namazı müteakiben defnedildi! Cenazeye RP milletvekilleri A. Rasim Hatip, Abid Kıvrak, Mustafa Dinlidi, RP, MKYK üyeleri Ali Güneri, Yakup Budak. Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Halil Orum, RP İl Başkanı Zülfikar Gezi, Karaman İl Başkanı Fatih Çavuşoğlu, Karaman Belediye Başkanı Yaşar Evcan ve karaman Asayiş Şube Müdürü Esat Sevinç ile çok sayıda vatandaş katıldı.

DEVAMI SAYFA 6'DA

KILÇIK

Fakir patron olunca, başa Taş mı dikecek?
Tahsin takbuzu olunca, nasıl bağday ekecek?
Sonra- hırsızı hatırlar, ve gittikçe batırır.
Aygır'dan kalan vebâl kimal, nasıl çekecek?

Tâbiî

Ölüm davetiyesi!..

Olacağı buydu!.. Aziz Nesin, inançlarının sahtekârı ağır hakaretlere uğruyordu... Pir Sultan Abdal'dan daha çok edîbsel nahîbi olmak ve halkımdaki dikkate istiyordu! Salmen Rüşdi'yi de katlandıracak bir "şeytanlık" düşlüyordu!

Ancak olmadı, "bizi yalnız ölmek" ile yüz yüze getirdi.

"Aydınlık"ta başlattığımız tartışmaları bir bir sonuçsuz bıraktıkları belirtilen Bir Osmanlı Mehmet'in "Türkiye'nin Çağdaşlaşmasında" meydana gelen kargaşadaki sebepleri gösteriyor.

Yazıda, ilkaz gitti!.. Mizah köşeleri

DEVAMI SAYFA 6'DA

miş siyasal iktidarlar sağlamış sayılırlar!..

Vahşetin *'siyasal sorumluları'* ise üçtür:

Bakan, saldırganların *'hemen'* dağıtılması için gereken *'emir'*leri vermediği, tersine saldırganlara *'ödün'* verdiği için suçludur. Saldırıyı neredeyse *'haklı'* göstermeye çalıştığı için suçludur...

Başbakan, Türkiye'nin böylesine bunalımlı bir döneminde, bu derece önemli bir göreve *'deneyimsiz'* bir ismi –sırf kendini desteklemiş olduğu için- getirmekle suç işlemiştir...

Olayın *'üçüncü suçluları'* ise Menderes'ten Demirel'e ve bazı askeri yönetimlere kadar, tüm geçmiş *'sağcı'* iktidarlardır. Kendi *'kısa vadeli'* çıkarları için laiklikten sürekli ödün verdikleri; devlet eliyle *'laik devlete düşman'* bir toplum kesimi oluşmasına *'hizmet'* ettikleri için suçludurlar...

Üçüncü *'baş suçlu'* bugün Çankaya'dadır.

Laiklik ve dolayısıyla demokrasi düşmanı birikime geçmişte yaptığı *'katkı'*larla yetinmemiştir. Sivas'ta *'olanları'* dakika dakika izleyerek güvenlik güçlerinin *'halk'*a (!) karşı *'güç'* kullanmasını engellemiştir. Bir avuç gözü dönmüş saldırganı *'halk'* olarak nitelendirerek halka ve –özellikle de- Sivas halkına *'hakaret'* etmiştir...

Başbakan'ın ve Çankaya'daki 'zat'ın istifalarını istemek, bugünkü ortamda elbette ki yanlış olur. *'Otorite boşluğu'* genişler. Çözüm zorlaşır.

Ama İçişleri Bakanı'nın istifada gecikmesi ya da –Başbakan tarafından- istifaya zorlanmaması, en hafif deyimi ile bir *'siyasal sağduyu'* eksikliğidir!

Yeni bir kitle olayında, valisi, emniyet müdürü, kamuoyu, bu bakan güven duyabilecek midir?

'O'nun karşılığında Kültür Bakam'nın istifasını istemek ise DYP açısından tam bir *'şaşkınlık'* ve *'perişanlık'* göstergesidir...

Adalet sadece *'kamu vicdanını'* rahatlatmaz; aynı zamanda da benzer suçların işlenmesini *'caydırır'*, zorlaştırır.

Geciken adalet, adaletsizliktir!

Geciken adalet, kitleleri *'adaleti bizzat sağlamaya'* yönelir!

Hükümet güçsüz olduğu için adalet gecikmiyor; adalet geciktiği ölçüde hükümet güç yitiriyor.

Ve onunla birlikte *'demokrasi'* güç yitiriyor!..

(Cumhuriyet, 11 Temmuz 1993)

Sivas Nelere Mezar Olacak?..
Erdal Atabek

(...)

O otelde siz olsaydınız ne yapardınız? Siz 'onlardan biri' olsaydınız ne yapardınız? Dışarıda kızgın kalabalık içinizden birinin, Aziz Nesin'in kendilerine verilmesini isteyerek saldırdıkları zaman ne yapardınız? Siz Aziz Nesin'in yerinde olsaydınız ne yapardınız? Siz Asım Bezirci'nin, Behçet Aysan'm, Metin Altıok'un, bir saz şairinin, bir genç kızın yerinde olsaydınız ne yapardınız? Dışarı çıkınca parçalanmak, içeride kalınca yanmakla karşı karşıya kalsaydınız ne yapardınız? Ben bilmiyorum ama siz biliyor musunuz Süleyman Demirel? Siz biliyor musunuz Tansu Çiller? Ya siz Sayın İçişleri Bakanı? Siz, Erdal İnönü? Bunu bildiğinizi sanmıyorum. Ama görevlerinizden ayrılmayı bilmeniz gerekiyordu. Görevlerinizden ayrılmak elbette yeterli değil, bu olayı önlememiş olmanın hesabını da vermeniz gerekiyor. Merak etmeyin, ne görevlerinizden ayrılacaksınız ne de hesap vereceksiniz. Çünkü laik toplum kendini koruma gücüne sahip değil. Bunu çok iyi biliyorsunuz.

Bunu çok iyi bilenlerin başında Genelkurmay Başkanı geliyor. Doğan Güreş, Başbakan'a gidiyor ve 'laiklik konusunun ordunun çok hassas olduğu konuların başında geldiğini' söylüyor. Doğan Güreş'in Sivas'a gittiği zaman da çok sinirli olduğu görülüyor. Olay aslında 2. Menemen olayıdır, ama 2. Atatürk yoktur. Doğan Güreş'i sinirlendiren 'Sivas Cumhuriyet'e mezar olacak' davranışıdır. Sözler böyle söylenmiyor, ama hedef bellidir. Önce putlar yıkılıyor, 'Sivaslı ozan ve Kangal köpeği heykeli', arkadan Atatürk Büstü. Sonra da 'Şeytan Aziz' yakılıyor. Oteli saran alevler 'cehennemin ateşi'dir. Aziz Nesin 'yukarıdaki komiseri kurtarın' sözleri üzerine uzatılan itfaiye merdiveninden iniyor, kim olduğu öğrenildiği zaman saldırılarak kalabalık tarafından linç edilmeye çalışılıyor. Ama 'öldürmeyen Allah öldürmüyor' işte, kurtuluyor. (...)

Sivas ağır bir yük altında kalmıştır. Geleneksel 'hasımlık kültürü'nün en önemli ilkeleri bile çiğnenmiştir. Bu 'hasımlık kültürü'nde kendi evine gelen hasma zarar vermek, en büyük ayıptır. Kan davası olanlar bile evlerine gelen konuğa hiçbir zarar veremezler. Onu kendi evlerinden çıkarmak, gideceği yere kadar kendi güvencelerinde götürmek çok büyük bir töredir. Oraya götürür bırakırsınız, sonraki günlerde hasmınızı öldürmek için elinizden geleni yaparsınız. Sivas'ta bu töre çiğnenmiştir. Sivas ağır bir yükün altına girmiştir. Alevi ya da Sünni olsun, aralarındaki çekişme

ne düzeyde olursa olsun, oraya gelen konuklar öldürülmüştür. Bu gerçekten de ağır bir yüktür. Orada yaşananlar ne geleneklerimize sığar ne de insanlığın çağdaş ilkelerine. Bunu ayrıca incelemek gerekiyor.

Şimdi görünen Sivas'ın birçok şeye mezar olacağıdır. Bu olayı yeniden yeniden, düşünmek zorundayız...

(Cumhuriyet, 12 Temmuz 1993)

Kan İçiciler...

Hikmet Çetinkaya

Hem korkak hem yalancıdırlar...

Son günlerde sıkıştıkça çığlığı basıyorlar:

"Hep Müslümanlara oyun..."

Oysa "kan içicidirler" bunlar. Müslümanlıkla uzaktan yakından ilişkileri yoktur. 37 kişiyi diri diri yakan yobazlara arka çıkarlar. Çünkü şeriatçıdırlar, ümmetçidirler...

Laik Atatürk Cumhuriyeti'ne düşmandırlar. Atatürk devrimi ve ilkelerini yok sayarlar. Tarikatçılığı siyasal yatırım aracı olarak görürler.

Sıkıştıklarında ne yapacaklarını şaşırırlar. Çok severler "muhbir vatandaş" olmayı. 6-7 yıl önce köşe yazılarında *"bağımsız yazarları"* şikayet ederler, *"işine son verin"* derlerdi.

Çıkarcıdırlar bunlar. İslami kooperatifler kurup Müslümanları dolandırırlar. Sonunda mahkemeye çıkar, yargılanırlar.

(....)

(Cumhuriyet, 13 Temmuz 1993)

Ben de Olsam Öyle Konuşurdum...

Melih Cevdet Anday

Aziz Nesin'in birtakım kafalarca 'tahrik' sayılan konuşmasını gazetemizde okudum. Ben de olsam onun konuştuğu gibi konuşurdum. Ne tahriki! Baştan başa saçma!

(...)

(Cumhuriyet, 13 Temmuz 1993)

Erbakan takip edilen yolun Türkiye'yi bitireceğini söyleyerek hükümeti uyardı:

İflas yolundan dönün

Erbakan Sivas olaylarını değerlendirdi

Sivas'ta halkımızın inancıyla oynadılar

Refah Partisi Genel Başkanı Necmettin Erbakan Sivas olaylarıyla ilgili olarak bütün milletimize geçmiş olsun dileklerinde bulundu. Erbakan sözkonusu olayların tamamen bir tahrik ürünü olduğuna dikkat çekerek halkı tahriklere kapılmaması yönünde uyardı. Erbakan, "Vurmak, kırmak, şiddete başvurmakla hiç bir işin yapılamayacağına olan inancımız bellidir" dediği konuşmasında Sivas Valisi'nin tutumunu da eleştirerek "müessif olayların" meydana gelmesine sebep olarak "halkın galeyana gelmiş olduğunu" gösterdi. RP Lideri konuşmasında "Belli bir maksatla Sivas'a gitmiş olan bir ekibin halkın inancına karşı büyük tahriklerde bulunduğunu" belirtti.

[illegible]

RP Genel Başkanı ve Milli Görüş Lideri Erbakan Meclis Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmada iktidarın attığı adımların yanlışlığını bir bir ortaya çıkararak Türkiye'nin [illegible]

Yeni kurulan DYP- SHP hükümetinin programı dün Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde ele alındı. Meclis Genel Kurulu'nda Refah Partisi'nin görüşlerini Genel Başkan Necmettin Erbakan dile getirdi. Erbakan televizyondan da naklen yayınlanan konuşmasında doğrudan doğruya milletimizin öz görüşünü ortaya koyarak taklitçi zihniyet sahiplerine büyük uyarılarda bulundu.

RP Lideri Erbakan baştan sona eleştirdiği hükümet programında ele tutulur hiç bir şeyin olmadığını belirterek "Geliniz, gittiğiniz şu yoldan dönünüz. Biz sizin bir kardeşiniz olarak uyarı görevimizi yerine getiriyoruz. Bütün milletimizin gördüğü bir gerçeği nasıl farkedemiyorsunuz. Gittiğiniz yolun sonu batak. Türkiyemiz, bu cennet vatanımız her geçen gün biraz daha uçurumun kenarına gelmektedir. Sonu iflas ve hüsran olan bu yoldan dönünüz" dedi.

[illegible]

ÖZKARTALLAR
İNŞAAT VE KERESTE
Tüm kaba inşaat Malzemeleri
İNŞAAT ve TAAHHÜT işleri
İstiklal Mah. Millicopaşa Cad. No: 103 / 1
ÜMRANİYE - İST. TEL: 316 39 79 - 328 53 72

Hak Geldi Batıl Zail Oldu
Millî Gazete
4 TEMMUZ 1993 PAZAR - HİCRİ 14 MUHARREM 1414 / YIL: 21 SAYI: 7287 / 5000 TL. KDV DAHİL

ZŞAH
Bebe, çocuk, bay, bayan, [illegible] çocuk takımları, [illegible] gömlek, triko, bayan dış giyim ve diğer aksesuar [illegible] hizmetinizdedir.
Marmara Cad. No: 14 HAZNEDAR/İST.
TEL: 575 12 63

Sivas'ta onlarca kişinin cayır cayır yanmasının sorumluları belli

Yoz yönetim ve Nesin

[illegible]

Planlı katliam

[illegible]

Perinçek'e kulak verin

[illegible]

Bu nasıl Bakanlık?

[illegible]

Yangına körükle koşuyorlar

SHP de tahriklerin arkasında yer aldı!

Vilayetin SHP'ye yakınlığıyla bilinen valisi ilk protestocuların 400-500 kişi olduğunu ve dakika dakika bütün gelişmelerden yetkilileri haberdar ettiğini iddia ediyor. Eğer bu açıklamalar doğruysa olayların büyüyerek bir katliam boyutuna ulaşmasında hükümette bulunan SHP birinci dereceden sorumludur. Bu sorumluluktan kaçarak halktan özür dileyeceklerine tahrik edici demeçler vermeye devam ediyorlar.

[illegible]

Aydınlık'ın bu beyanatını iyi değerlendirmelidir. [illegible] gündem nedir? Şüphesiz milletin dinine kulak [illegible] halkın galeyana gelmesinde motor görevi görmedirala. Aydınlık bunu başarmıştır. Ve şimdi esas tahrike başlamıştır. İşte tahrik: "Sivas katliamının hesabı mutlaka sorulacaktır."

SHP bütün bu [illegible] görmezlikten gelerek, milletin mukaddesatına savaş açanları hem [illegible] hem de siyasi arenada en yüksek düzeyde [illegible] Genel başkanları İnönü bundan bir süre önce Nesin'e benzer açıklamalarda halkın tepkisini toplamıştı. Şimdi de bu [illegible] gelişmeleri asıl mecrasından çıkararak başka yönlere çekmeye çalışıyorlar. Onlara göre Nesin'in yaptığı terbiyesizlikler [illegible] mazlumun protestosu ise gericilik, yobazlık [illegible]

[illegible]

Karamollaoğlu olmalıydınız

[illegible]

[illegible]

Adı büyük gazetelerden biri küçük gazetelerde Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu diye bu fotoğrafı yayınlayarak Belediye Başkanı Karamollaoğlu'nun halka hitap ettiğini iç[illegible] [illegible]

Aziz Nesin, aptallık indirimi yaptı

Aziz Nesin'in [illegible]

Sen ne Müslümansın ne de Sivaslı

Onat Kutlar

Sen insan bile değilsin. Gözü dönmüş bir katil, bir yaratıksın.

Sen, yüreği insan ve yurt sevgisiyle çarpan, tüm yaşamını ulusal edebiyatın en güzel eserlerini incelemeye, araştırmaya, değerlendirmeye adamış, kırk yıllık dostum o değerli yazar Asım Bezirci'yi yakmadın.

Sen, "Baza, baza! Çi hest-ü baza!", "Gel, gel! Kim olursan ol gene gel! İster kafir ol ister putperest gene gel! Bizim dergahımız umutsuzluk dergahı değildir!.." diyen hoşgörü kutbu Hazret-i Mevlana'yı yaktın.

Sen nasıl Müslüman olabilirsin?

Yaktığın, göz göre göre, sırıtarak ve alkışlayarak yaktığın o mazlum yiğit, dürüst arkadaşım, o büyük cura ustası, halk ozanı, Sivaslı Nesimi Çimen değildi.

Sen, bir toz tanesinde alemleri gören, yüce tanrının bir suretiyken senin gibi biri marifetiyle derisi yüzülerek aslına dönen Seyyit Nesimi'yi bir kez daha yaktın.

Sen nasıl Sivaslısın?

Sen, "Kavaklar" şiirinin dizeleri, Sezen'in sesiyle dalga dalga tüm Anadolu'ya yayılan; yıllarını inanılmaz bir özveri güzelliğiyle Anadolu kentlerinde öğrencilerine adayan, Türkçenin en iyi çağdaş ozanlarından Metin Altıok'u vahşice yaktığını sanıyorsun.

Ey zavallı gafil hayvan, yaktığın Yunus'tur.

"Bir kez gönül yaktı ise
Bu kıldığın namaz değil
Yetmiş iki millet dahi
Elin Yüzün yumaz değil..." diye yüzlerce yıl öncesinden seslenen Yunus Emre'yi yaktın. Yunus Emre'yi yakana Müslüman demek, İslam'a hakarettir.

İslam'a asıl hakareti sen ettin.

Sen, Cumhuriyet Türkiyesi'nin genç şairlerini, Behçet Aysan'ı Uğur Kaynar'ı, kız-erkek gencecik çocuklarımızı, geleceğimiz olan gençlerimizi, üzerine benzin dökerek hunharca yakmakla kalmadın.

Kurtuluş Savaşımızın ilk kongrelerinin şanlı ve onurlu kenti Sivas'ı yaktın.

Ey soysuz! Sen nasıl Sivaslı olabilirsin?

Sen, uğursuz zebani ateşinle bizim koca bir geçmişimizi yakmaya kalkıştın. Koca bir uygarlık olan geçmişimizi, barbar ve ilkel kavimlerin

karanlık geçmişlerine benzetmek için. Atının ayağı surları geçerken tüm dinlere, ırklara, inançlara güvence veren Fatih Sultan Mehmet'in anısını; Itri'den Şeyh Galib'e Şeyh Hamdullah'ta Koca Sinan'a, Baki Efendi'den Süleyman Çelebi'ye sevdiğimiz, değer verdiğimiz, gözümüz gibi koruduğumuz sonsuz bir kültürü bir hayvan gibi hiçe sayarak, yaratıkların en eşrefi otuz yedi canı yakarak yok ettin. Ortaçağ engizisyon papazları gibi.

Sen Müslüman olabilir misin?

Sen benim çocukluğumu, ilk gençliğimi yakmaya kalktın. Serin bayram sabahlarımı; cami sebillerindeki barışçı güvercinleri, babalarımızın alçak gönüllü mezarlarındaki servileri, inançlı, nur yüzlü analarımızın hiç eksilmeyen dualarını, bir küfür gibi fırlattığın ateşle yakmaya kalkıştın.

Ey benim çocukluk arkadaşım Sezai Karakoç, aynı gençlik yıllarının şairi İsmet Özel, bu yaratık Müslümansa, siz nesiniz?

Ey benim elli yıllık ömrümün sakin, alçakgönüllü, yüzü-yerde, inançlı Anadolu Halkı, sesime bir yankı verin. Deyin ki hep beraber:

"Hayır! Müslüman bu değildir. O bir avuç gözü dönmüş katil bizden olamaz!"

Ey Sivaslılar! Asıl siz yükseltin sesinizi. Anadolu'nun en eski töresi olan, ocağına misafir olana düşman bile olsa saygı gösterme geleneğini bir yana bırakıp, konuklarını kor ateşe yakan bu alçakların sizden olmadığını söyleyin.

Belki yanan yüreğimize bir merhem olur.

(Cumhuriyet, 14 Temmuz 1993)

Oy Kaygısı ile Şeriatçılara Göz Yumuldu

Sami Karaören

(...)

Ama bunların zaten o ilerici valinin gelmesine tahammülleri olmamış. Validen kurtulabilmek için de Aziz Nesin'in oraya gelmesini fırsat bildiler. Aziz Nesin gelmeseydi bu sefer Aleviliğin bir başka şeyini fırsat bilip yapacaklardı. Çünkü hazırlıkları çok açık ve seçik belli oluyordu.

Belediye Başkanı Karamollaoğlu'nun yüzünü hiç görmedim. Ancak RP'li Belediye Başkanı olduğunu biliyordum. Sivas'ta öğrendim ki Belediye Başkanı'nın babası Atatürk'ün devrim partisi olan Halk Partisi'nin ileri gelen kişilerinden biriymiş. Kendisi de söylendiğine göre gençliğinde

solcuymuş. Karısının İngiliz olduğunu da öğrendim. Çeşitli çıkarların bir insanı nerelere getirdiğini böylece görmüş oluyoruz.

Ama orada bütün gördüğüm, dinlediğim, soruşturduğum şeyler belediye başkanının olaylarda önemli etkisi olduğu, bunları yönlendirdiği şeklinde. Hele belediye meclisi üyelerinin, hele o fotoğrafta görünen zatın kahramanlar gibi ortaya çıkışı her şeyi daha açık bir şekilde gösteriyor.

Belediye Başkanı'yla İçişleri Bakanı'nın çok dostane biçimde birlikte oturduklarının gözlerden kaçmadığı da belirtiliyor. Anladığım kadarıyla Vali o kadar yalnız bırakıldı ki, devlet arkasından ağırlığını çekti. Milletin, polisin, jandarmanın gözü önünde, yetersizlikleri içinde azgın kara kuvvet dilediği gibi taşladı, yaktı, yıktı.

(...)

(Cumhuriyet, 15 Temmuz 1993)

Sivas Katliamının Ardından

Ali Balkız

İşin gerçeği o ki; katledildik. Diri diri yakıldık. Olayın kendisini tartışmak yerine, bu olaydaki bazı saptamaları ve çıkartılması gereken dersleri, bu yazıya konu etmek istiyorum.

Öncelikle şunu söylemeliyim ki: bu insanlar normal, sıradan, sokakta, cami önlerinde, şadırvan altlarında, seccade üstünde her zaman rastlayabileceğimiz, içten, inanmış, "Allah'ı ve onun yarattığı kulları seven" kimseler değildi. Bu insanlar cennete gidebilmenin yolunu adam öldürmekte bulmuş, koşullandırılmış, gözü dönmüş, ağzından kanlı salyalar saçan, kitle psikolojisinin de etkisiyle, dur-durak bilmeyen bir "güruh" haline dönmüşlerdi. Bu anlamda bu insanlar, aynı zamanda Nesimi'nin derisini yüzen, Hallac-ı Mansur'un boğazına eritilmiş kurşun akıtan, Kubilay'ı bağ bıçaklarıyla parçalayan, Maraş'ta hamile kadınların rahmini şişleyen insanlarla aynı soydandılar, insanoğlunun o damarındandılar. Pir Sultan'ı asan damarından...

Doğru dürüst bir eğitim almamış, dünyanın yuvarlak olduğunu bile öğrenmemiş, hayatlarında bir kez bile olsun tiyatroya gitmemiş, bir tek şiir dizesi ezberlememiş, eli bir kızın eline değmemiş, hemen yanı başlarındaki Kızılırmak'ta balık bile tutmamış, sevgiyi tatmamış, hep sağa sola itilmiş, ezilmiş, dışlanmış bu kişilerin kendilerini yaşayabilecekleri, ifade edebilecekleri bir tek alan kalmıştır geriye; o da dindir..

Din onlara kişilik, kimlik ve gelecek vermiştir. Önlerine bir de cennet koymuştur. Oraya gidebilmenin yolu da cihattan geçer. Şimdi böyle birinin eline Aziz Nesin, Asım Bezirci, Nesimi Çimen geçerse ne yapar? Gözünü kırpmadan yakar. Allar, yeşiller içinde turnalar semahını dönen aydınlık düşünceli, güler yüzlü, güzel sözlü gençler geçerse ne yapar?..

Yedi saat süreyle, otelde "muhasara altında kalan" bizler, nedense hiç ölümü aklımıza getirmedik. Taş tar, bağırır-çağırır, çeker giderler; olmadı, polis ve jandarma dağıtır, gönderir evlerine diye bekledik. Saatler ilerledikçe durum gitgide ciddileşiyor, ama biz yine de ölümü düşünmüyorduk. Bir yandan da önlemler alıyorduk. Merdiven başlarına barikat kurmak, çöp kovalarına su doldurmak gibi... Asım Bezirci ile Lütfü Kaleli bildiri hazırlıyor, durumu protesto ediyor ve taleplerimizi sıralıyorlardı. Bildiri metni üzerinde Aziz Nesin ile Asım Bezirci tartışıyor. Asım Bezirci'nin "bilim adamları" tanımlamasını, Aziz Nesin "bilimciler" olarak değiştiriyordu. Bu bildiri Ankara'ya fakslanamadı. Asım Bezirci'nin kendi eliyle yazdığı son yazıydı bu.

Ne o korkunç sona doğru ne de o sırada, içerdekilerden herhangi biri, ötekinin önüne geçerek ondan önce kurtulmak gibi, içgüdüsel de olsa, bir davranış içine girdi. Aksine herkeste, en son kurtulan ben olayım, anlayışı vardı. Bu da insanoğlunun başka bir damarı...

Başından sonuna Aziz Nesin, işin vitrini ve bahanesiydi. Kente varışımızdan olayın çıktığı saate kadar geçen 36 saat boyunca Aziz Nesin, Büruciye Medresesi, Kültür Merkezi ve Cumhuriyet Lokantası ile Madımak Oteli arasında en az altı kez bir-iki polisin eşliğinde, bizim arabamızın içinde, bazen polisler de olmadan gidip geldi. Amaç Aziz Nesin'i öldürmek olsaydı, bu çok kolaydı. Ama amaç o değildi. Amaç, Pir Sultan'a, Atatürk'e, cumhuriyete, laikliğe, demokrasiye ve bilime saldırmaktı. Amaç, şer ve şeriat güçlerinin katettiği mesafeyi göstermekti. Gövde gösterisi yapmak, moral bulmak ve örnek olmaktı. Böyle olmasaydı "Pir Sultan'dan Aşık Veysel'e Sivaslı Ozanlar Anıtı" (Kültür Bakanlığı'nca o gece dikilmiş ve açılışı yapılmamıştı.) "put" diye nitelenip yerlerde sürüklenmez, üstüne gaz dökülüp yakılmaz, linç edilmezdi. Bu adamlar heykeli linç ettiler!..

Kıbrıs'a iki saatte çıkarma yapmakla övünen, Almanya'da Türklerin evi kundaklandığında itfaiye yedi dakikadan önce niye ulaşmadı diye kıyamet koparan bu devlet, nasıl ki Kahramanmaraş'a iki günde yetişemedi ise, Madımak Oteli'ne de yedi saatte ulaşamadı.. ya da ulaşmak istemedi... Ulaşmak istemediği şuradan belli: Başbakan açıklama yapı-

yor: "Çok şükür otelin etrafına toplanan halkımıza bir şey olmamıştır" diye.. Sanki bir şey olacaktı onlara! Yakan, yıkan, ayaklanan onlar değil; onlar masun yangın izleyicileri, meraklı vatandaşlar topluluğu... Nasıl bir ülkede yaşadığımızın ve kimler tarafından yönetildiğimizin acı ve utanç belgeleridir bunlar. Şimdi gelinen bu noktada, "çok iyi cenaze töreni düzenleyiciler" olmaktan çıkıp, çok iyi örgütçüler olmak zorundayız. Maraş katliamlarının, Sivas katliamlarının bir daha olmaması için, bilime sarılmak, çağın değerlerine sarılmak, bir ve birlik olmak zorundayız.

(Cumhuriyet, 29 Temmuz 1993)

Şanlı Sivas Kıyamı

Faruk Akıncı

Kendini dünyanın en "zeki", en "cin" insanı ve Anadolu Halkı'nı da dünyanın en "aptal" ve "reaksiyonsuz" halkı sayan Soytarı, *"bela"*nın üstüne üstüne gidiyordu uzun zamandır:

"Ben delikanlıyım, ben cesurum, ben hiçbir şeyden korkmam, ben demokratım. Bu "Şeytan Ayetleri"ni ben yayınlayacağım ve göreceksiniz, kimsenin gıkı çıkmayacak! Ben Allahsızım, ben kitapsızım, ben sosyalistim, ben ilericiyim. Bütün Anadolu Halkı pısırık aptallar sürüsü. Bunlar parmaklarını bile oynatamazlar, bunların sülalesi gerici!"

Dünyada hangi halkın üzerine giderseniz *"cevabını"* alırsınız! Bunu bilmemek için, Soytarı gibi su katılmamış ahmak olmak gerekir.

İnsan psikolojisinden, toplum psikolojisinden pay sahibi bir insan için, *Sivas Kıyamı* hiç de şaşırtıcı değil. Hadiseler, *"Arayan Mevlasını da bulur, belasını da"* ve *"Kurunun yanında yaş da yanar"* atasözlerinin, yüzyılların tecrübesinden süzülüp gelmiş hikmetleri çerçevesinde gelişti ve beklenen oldu: Sivas'ta halkın öfkesi tek bir yumruk oldu ve işgalci hainliğin simgesi Soytarı'nın beyninde patladı!...

Patlamanın böylesini lügatta karşılayacak en uygun kelime, *"şanlı"* kelimesidir ve bu yüzden biz, Sivas halkının bu haklı kıyamına *"Şanlı Kıyam"* diyeceğiz...

Soytarı, yazmaktan okumaya fırsat bulamamış bir şeddeli cahil olduğundan, hâlâ kıvranıyor: *"Gericiler ayaklandı, paşalarımız uyuyor mu? Menemen, 31 Mart!...."*

Fert ve toplum psikolojisine uygulanabilen bir fizik kanunu var: *Etki-Tepki Kanunu!* Yani, ne kadar etki, eşittir o kadar tepki!

Ancak, fert ve toplum psikolojisinde bu kanun, her zaman *"etki eşittir tepki"*şeklinde formüle edilemiyor. Bazen tepki, etkiden fazla, bazen etki tepkiden fazla, ama her halükarda, her etkinin bir tepkisi var!...

İşte Soytarı, kendini kilitlediği otel odasında 8 saat boyunca o inanmadığı cehennemden küçük bir numune yaşayıp, korkudan dili dişi kilitlendiği saatlerde, topluluk psikolojisinde bu kanun işliyordu!

Bakın, topyekun *"ahmak"* saydığı Anadolu halkı, yüzyıllar öncesinden bunu ne güzel formüle etmiş: *"Etme bulma dünyası!" "Eden bulur!"*...

Sivas'ta ne gericiler ayaklandı, ne yeni bir "Menemen" yaşandı; olan şu: Sivas halkı, Soytarı'nın küstahlığına karşı öfkesini tek bir yumruk haline getirdi ve vurdu! Vurduğu yer de yandı bitti, kül oldu! Halk vurdu mu, işte böyle vurur ve *"Halkın dili, Hakk'ın dilidir"* ölçüsünün tedaisinde, bu olayda halkın eli "Hakk'ın eli" olmuştur. Bir ismi Muntakim, bir ismi Cebbar, bir ismi Kahhar olan ve her bir ismine kurban olmaya amada olduğumuz Hakk'ın eli!...

Eee, Soytarı, *"hava nasıl oralarda"?*

Bu hadiselerde ölen 36 kişi aranacaksa, bu katiller bellidir: Soytarı ve *Aydınlık* gazetesi!

Niçin?

Çünkü bu hadise, Soytarı ve *Aydınlık*'ın hedef saptırmaya çalıştığı gibi, bir *"Alevi-Sünni Çatışması"* değildir ve hadise, Soytarı'nın Sivas'taki konuşmasından çıkmamıştır. Hadisenin kökeninde, Soytarı ve *Aydınlık* gazetesinin aylardır *"Şeytan Ayetlerini"* vesile ederek bu halkın mukaddeslerine kin kusması vardır. Soytarı'nın Sivas konuşması ise, belki bardağı taşıran son damla olmuştur, hepsi bu! Sivas halkı, *"Kahrolsun Aleviler"* diye değil, *"Sivas, Soytarı'ya mezar olacak"* diye şahlanmıştır. Halk düşmanı Soytarı, şahlanan Sivas halkının öfkesinden kurtulmak için otele sığınmış ve halk onu cezalandırmak için otele yönelmiştir. Soytarı, iddia ettiği gibi *"cesur"* ve otelde ölenler *"masum"* ise; o zaman bu "cesur" Soytarı, kendini otel odasına kilitleyip titreyerek ölümü bekleyeceğine ve kendisiyle beraber otelde kalan diğer kişilerin ölümüne seyirci kalacağına, *"erkek"* gibi ortaya çıkıp, *"Ey aptal ve gerici Sivaslılar, sizin aradığınız benim. Oteldekiler masumdur. Beni alın ve bunları bırakın"* diyebilir ve mesele biterdi! Ama, attığı zaman mangalda kül bırakmayan bu sahte kabadayı, kendi canını kurtarmak pahasına, 36 kişinin ölmesini tercih etmiştir. Tabii ya, bu ülkenin tek akıllısı o! Gerisi nasılsa aptallar sürüsü!... Öyleyse, kurban olsunlar Soytarı'ya!...

Bu olayda ölen 36 kişi, Soytarı'nın sahte kabadayılığı ve *Aydınlık*'ın tiraj hesaplarına kurban olmuştur! Hesap sorulacaksa, işte bunlar ortadadır ve telaşla kendi suçlarını örtmek için bu halka iftira etmeye devam etmektedirler.

Asker ve polis, kabaran halk öfkesinin önüne geçmemekle akıllılık etmiştir. Tersini yapmak, ölü sayısını artırmaktan başka bir işe yaramazdı... İçişleri Bakam, hadiseyi doğru tahlil etmiş ve sorumluları doğru teşhis etmiştir. Sorumluların olaydan sonraki *"şirretlikleri"*ne pabuç bırakmazsa iyi eder.

Generallerin Sivas'a gidişine bir mana veremedik. Sınırları kevgire dönmüş, her gün bir askeri karakolun yerle bir edildği, her gün kendilerine emanet edilen onlarca Anadolu çocuğunun cenazelerinin evlerine döndüğü bir ülkede generallere yakışan, Sivas gibi bir *"iç güvenlik"* meselesini vesile edip gövde gösterisine girişmek değil, -şayet niyet buysa- onlara yakışan, savaş elbiselerini giyip Güneydoğu sınırları boyunca *"tetkik ve incelemelerde bulunmak"* ve kendi karakollarını koruyamayan bir ordu görüntüsünden kurtulmanın çarelerini bulmaktır. Ordunun birinci görevi, *"laikliği"* değil *"sınırları"* korumaktır. Ve şayet *"laiklik"* diye korunması gereken bir şey varsa, bu görev generallerin değil, Emniyet Genel Müdürlüğü'nündür.

Vali ve Emniyet Müdürü'nün kendilerini vilayete kilitledikleri bir hadisede, RP'li Belediye Başkanı'nın deli danalar gibi koşuşturup *"asayişi"* sağlamaya çalışmasına da bir mana veremedik doğrusu! Bari, yaranmak istediği çevrelere yaranabilseydi!..

RP yönetimi, her şanlı halk hareketinde olduğu gibi, kendine biçilen *"pasifist ajan"* rolünü kusursuz oynadı; hemen halk düşmanlarına, kendilerinin ne kadar *"zararsız"* olduklarını ispata giriştiler ve şanlı kıyamı, *"provakasyon ve provakatörlük"* olarak karalamaya yeltendiler! Böylece, onlara yönelttiğimiz eleştirinin haklılığının ispatçısı oldular! Halis RP tabam, şu sorunun cevabını kendi vicdanında aramalıdır: *"Bu tıynetsiz, ödlek ve hımbıllar seçim kazanıp iktidara gelseler ne olur?"* Sivas Milletvekili Muhsin Yazıcıoğlu, K. Maraş'ın dağ köylerinden birinden inip, şehirde şapşallaşan saz şairi Karakoyun'un akıl hocalığında sağlamayı düşündüğü *"milli mutabakat"* ve *"Büyük Birlik"*in akıbetini yeniden düşünmelidir. Türkiye'nin hızla değişen ve karmaşıklaşan siyasi yapısında *"Müslümanca"* politika yapmak, köy kahvelerinde saz elde *"atışma"*, *"dudak değmez"*, *"muamma"* tıngırdatmak kadar kolay değil ve Mümtazer Türköne gibi çapsızların kılavuzluğunda, burnundaki "bok"

kokusundan kurtulmak mümkün değil! Yazıcıoğlu, "Büyük Birlik"in peşindeyse, önce eteğindeki bu çakıl taşlarından kurtulmanın yolunu bulmalıdır. Yoksa, Sivas örneğinde çok açık görüldüğü gibi, ayak altında kalmak ve gürültüye gitmekten kurtulamaz...

Bu halkın 70 yıldır biriken öfkesi *"liderlik"* yerine *"engelcilik"* yapanları da çiğneyip geçecektir.

"Kendinden zuhur" şeklinde ortaya çıkan şanlı Sivas kıyamından alınacak ne çok ders var herkes için! Biz sadece çok azının altını çizebildik! Sivas'taki *"Cuma'da ani zuhur"*dan, son olarak altını çizmek istediğimiz husus şu: Halk, hakkına sahip çıkıyor ve 70 yıldır kendisine hayatı zindan eden işgalci laiklere karşı *"kısas"*m hayat veren soluğuna sığınıyor! Artık TC'de hayat, yalnız Müslümanlar için zor olmayacak, işgalci laikler için de zor olacak! Sivas, sadece küçük bir haber! Herkes safını doğru seçmekle mükellef! Bizden söylemesi!

Gerisi: *"Mevlam görelim neyler/ Neylerse güzel eyler!"*

(Taraf, Sayı:30, 1 Ağustos 1993)

ÖLDÜRÜLDÜLER!

ahrolsun
FAŞİZM

Asım Bezirci *(1928)*

Edebiyat eleştirimizin aydınlık ve usta kalemi Asım Bezirci, 1928 yılında Erzincan'da doğdu. İlkokulu memleketinde, orta ve liseyi parasız yatılı olarak Erzurum'da okudu. 1946'da Erzurum Lisesi'ni, 1950'de İstanbul Üniversitesi'nin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. 1953'ten 1960'a kadar Tege, 1973'e kadar Unilever ve 1978'e kadar Baker firmalarında muhasebe servislerinde şef olarak çalıştı. 1978 emekliye ayrılarak kendini tümüyle edebiyata verdi. 1960'tan sonra birçok dergide göründü. Nurullah Ataç'ın öznel, izlenimsel eleştiri anlayışına karşı nesnel, bilimsel eleştiri çağının açılmasına, yerleşip gelişmesine uğraştı. Ardından, bu yeni anlayışın toplumcu dünya görüşüyle temellendirilmesine girişti. Bu görüşün estetik kuramını oluşturmaya çaba gösterdi. Ayrıca, edebiyatımızın değişik dönemlerini, sorunlarını, olaylarını, şair ve yazarlarını ele alan deneme, eleştiri, araştıran, inceleme örneklerini verdi. Tevfik Fikret'in, Ahmet Haşim'in, Nâzım Hikmet'in, Cahit Sıtkı Tarancı'nın, İlhami Bekir'in, Sabahattin Ali'nin, Orhan Veli'nin bütün şiirlerini derleyip eleştirili, araştırma, inceleme örnekleri verdi. 1954'ten beri yazdığı, çevirdiği, derleyip düzenlediği yayımlanmış kitaplarının sayısı 71'e ulaşmıştı.

Konur Ertop, "Asım Bezirci'nin Uğradığı Haksızlık"ı şöyle anlatıyordu:

> "...Gazetelerde Asım'ın kuşatma altındaki otelde merdiveni tırmanırken çekilmiş bir fotoğrafı vardı. Bu Doğu Anadolu çocuğunun o sırada içinden geçenleri kestirmek hem güç, hem kolay! Gencecikken parti üyesi olarak toplumsal eyleme katılmıştı. Topluluk karşısında hepimizden coşkulu, hepimizden etkili konuşurdu. Kovuşturmalara uğramış, cezaevi duvarlarını tanımıştı. Gürültüye pabuç bırakmazdı.
>
> Cuma akşamı yenildiğini aklından geçirmiyordu elbette. İnanç-

lıydı, direnç adamıydı o. Savaşımcıydı. Yüzünü karartmış, allak bullak etmiş olan korku değildi biliyorum. Onun bu tavrıyla bütün yakınları karşılaşmıştır: Haksızlığa hiç mi hiç katlanamazdı. En küçük bir haksızlığa akıl almaz tepki gösterir. Akılla duygunun içinde kucaklaştığı bu tertemiz insanın, haksızlık yapılıyor diye gözyaşı döktüğünü görmüşüzdür.

Madımak Oteli'nde Asım'ın son gecesini dolduran, alabildiğine haksızlıktı.

Pir Sultan heykelinin yerinden sökülmesi, yerlerde sürüklenip parçalanması Türkçenin en güzel, en inançlı, insan sevgisine dayanan şiirlerini vermiş bir halk ozanına karşı haksızlıktı! Laiklikten ödün verilmesi Cumhuriyetimizi kuranlara karşı haksızlıktı! Öğle saatlerinde patlak veren olaylar üzerine bir otel dolusu aydınına sahip çıkamayan yönetimin aymazlığı 1400 yıllık devlet geleneğimize haksızlıktı! 21. yüzyılın eşiğinde insanların yakılması çağdaş dünyaya karşı haksızlıktı! Kendi ülkemizde, kendi insanlarımıza karşı girişilen böyle bir kıyım işçilerimizin yakıldığı Solingen'de topun ağzında yaşamaya çalışan kardeşlerimize karşı haksızlıktı!

Asım Bezirci'ye karşı biz de haksızlık etmek istemiyorsak onun ve öteki arkadaşlarımızın uğradıkları kıyımın yinelenmemesi için gözümüzü dört açmalıyız. Bu kanlı olayı doğru değerlendirmeliyiz. Bir adım ötemizin, Tanzimat'tan beri dura ilerleye ulaştığımız çağdaş Türkiye'den ortaçağ ümmet toplumuna sürüklenmek olduğunu aklımızdan çıkarmamalıyız."[86]

Asım Bezirci'nin ülkemiz edebiyatında seçkin, doldurulamaz bir yeri vardı. Çalışkanlığı, titizliği, üretkenliği her zaman takdir ve beğeniyle karşılandı. Edebiyatımızın karıncasıydı. Coşkusunu bir an bile yitirmeden, inancını ve sosyalizme sevdasını bir an bile eksiltmeden yazdı ve yaşadı.

[86] Konur Ertop, *Pir Sultan'dan Onat Kutlar'a*, Çağdaş Yayınları, İstanbul, 1997

Nesimi Çimen *(1931)*

9 yaşında saz çalmaya başlayan Nesimi Çimen, üç telli Cura'nın en büyük üstadıydı. İlk plak çalışmasını 1946 yılında yaptı. 1970 yılında Almanya'da 6 plaklık bir seri çıkardı. Yine 70'li yıllarda Fransa'da iki kaset, bir longplay, daha sonra Almanya'da 3 kaset, İsveç'te 1984 ve 1986 da olmak üzere 2 kaset yaptı. Türkiye'de ilk Şah İsmail gecesini düzenledi. Anadolu'nun birçok yerinde, Almanya, Avustralya, Fransa, İngiltere ve İsviçre'de konserler verdi.

Demokratik hakların kazanılması amacıyla halkının sorunlarını türküleştiren Nesimi Çimen, halk ozanlarının örgütlenmesine ön ayak olmuş, dernekler kurmuş, gördüğünü, duyduğunu, yaşadığını üç telli curasının eşliğinde dile getirmişti. Kalın parmakları arasındaki cura, adeta bir isyan çığlığına dönüşmüştü.

Aydın Engin'den okuyalım:

> "Halk Oyuncuları Tiyatrosu'nun İstanbul ve Ankara'yı sarsan Pir Sultan Abdal oyunu, çıktığı Anadolu turnesi sırasında, Tunceli'de yasaklandı. Hem de gösteriye birkaç saat kala. Oyunu izlemek için toplanan yurttaşlar protesto ettiler. Osmanlı'nın despotizmi bir kez daha hortladı ve polis ateş açtı. Bir yurttaş öldü. Gözaltına alınan silahı ateşleyen ve ateş emrini verenler değildi. Halk Oyuncuları Topluluğu "topluca" gözaltına alındı. Tunceli Emniyeti'nin deneyimli polisleri işkencedeki hücrelerini tiyatro sanatçıları üstünde gösterdiler. Falaka, kaş, kirpik, bıyık yolma, sırtına binip cam kırıklarıyla dolu beton zeminde koşturma, hatta o dönemin kısıtlı olanaklarında basit bir telefon manyetosu aracılığıyla elektrik verme gibi, daha sonra çok daha yetkinleşecek işkence teknikleri gencecik tiyatro oyuncuları üstünde denendi.
>
> Tunceli Emniyet Müdürlüğü'nün mahzeninde işkenceye yatırılanlar arasında "gencecik" olmayan bir sanatçı daha vardı: Aşık Nesimi Çimen! Kalın pala bıyıkları yolunmuş, her yerine kan o-

turmuştu. Tunceli Mahpushanesinin toprak zeminine evindeymişçesine bağdaş kurmuş, gülüyor, o tadına doyulmaz Kayseri ağzıyla anlatıyordu:

- Kötü dövdüler bizi erenler. Allahsız dediler vurdular, kitapsız dediler dövdüler, imansız dediler yoldular.

Nesimi çimen o işkenceden beli sakat çıktı. O günden bu yana tam 24 yıl sakat beliyle Anadolu'yu dolaştı."[87]

Nesimi Çimen, yakılarak öldürülmesinden yıllar önce bir şiirinde "Kemalizm Katilleri"ne şöyle sesleniyordu:

Meydanlarda kol geziyor,
Kemalizm'in katilleri
İrticaya yol çiziyor,
Kemalizm'in katilleri

Ata'ya başkaldırdılar,
Devrimlere saldırdılar
Laikliği öldürdüler,
Kemalizm'in katilleri

Dini siyasete kattılar,
Aydın insanları yaktılar
Atatürk'e çamur attılar
Kemalizm'in katilleri

Nesimi'dir budur derdi,
Curasıyla gam giderdi
Atatürk'e acı verdi,
Kemalizm'in katilleri.

Emeklilik gibi herhangi bir sosyal güvencesi olmayan Nesimi Çimen, Sivas'a gidebilmek için, 500 bin lira borç alarak Hatay'dan Ankara'ya gelmişti.

[87] *Cumhuriyet*, 5 Temmuz 1993

Metin Altıok *(1941)*

Şair ve ressam Metin Altıok, 14 Mart 1941'de İzmir Bergama'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini İzmir'de tamamladı. 1963'de Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümüne girdi. 1971'de mezun oldu.

1996 yılında Füsun Akatlı'yla evlendi. Kızları Zeynep 1969'da dünyaya geldi. Aynı yıllarda Soyut dergisinde şiirleri yayımlanmaya başladı. 1976 yılında ilk şiir kitabı Gezgin, 1978 yılında da ikici şiir kitabı Yerleşik Yabancı yayımlandı. 1979 yılında eşi Füsun Akatlı'dan ayrıldı. Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü'ndeki işinden ayrılarak Felsefe öğretmenliği için başvuruda bulundu. Aynı yılın Kasım ayında Bingöl Lisesi Felsefe öğretmenliğine atandı. Kendinin Avcısı adlı kitabı yayımlandı.

1980 yılında Nebahat Çetin'le evlendi. Aynı yıl Ömer Faruk Toprak Şiir Ödülü'nü aldı. Ardından Küçük Tragedyalar (1982), Gerçeğin Öte Yakası (1987) adlı kitapları yayımlandı.

1989'da Halil Kocagöz Şiir Ödülü'ne değer görüldü. 1990 yılında öğretmenlik görevinden emekliye ayrıldı ve Ankara'ya yerleşti. Aynı yıl "Dörtlükler ve Desenler" ile "İpek ve Kılabtan" yayımlandı. Bu tarihten sonra Aydınlık dergisinde "Kara Kutu" adlı köşesinde yazılar yazmaya başladı. 1991 yılında Süveydâ adlı kitabı çıktı. Aynı yıl Cemal Süreya Şiir Ödülü'nü aldı. 1992 yılında Şiirin İlk Atlası adlı deneme kitabı ile Alaturka Şiirler adlı şiir kitabı yayımlandı.

Metin Altıok, Madımak Oteli'nden yaralı olarak çıkarıldı, ölüme bir hafta direnebildi.

Eşi Nebahat Çetin Altıok, Metin Altıok'un öğretmenlik yıllarını şöyle anlatıyordu:

> "...Kısa sürede Bingöl'ün, sevgili Bingöllülerin 'Metin Hoca'sı olmayı başarmıştı. O dil bilmez, o yoksul ama güzel insanlar, 'Metin Hoca'larını anlatımı zor bir sevgi saygı çemberi ile kuşattı-

lar. Şair olduğunu bildiler. Metin hep gülerek, 'Beni hâlâ şaşkınlığa düşüren şey Bingöl'de gördüğüm şair muamelesini bir başka yerde görmedim' derdi. Doğrudur, tanığı benim! Öğretmenliği, okulda okuttuğu felsefe dersi ile sınırlı olmadı. Mahallede, sokakta, kahvehanede hep birilerine anlatacak bir şeyleri vardı. Anlatırdı da.

Şiir yazarken ne kadar titizse öğretmenliğinde de öyle titizdi. Öğrencilerin arkadaşı babası, ağabeyi idi. Öğrenci ile o kadar sıcak ilişkisi vardı ki en haşarı öğrenciler bile 'Metin Hoca'yı görür görmez ceketlerini ilikler, saygı ile selamlarlardı. Küçüktü Bingöl!... Yoksuldu... Öğrencilerin giyimine, kitaplarına, defterlerine yansıyan bir yoksulluk... Bundan acı duyardı Metin, yaralanırdı. Şimdi karlı bir gününü anımsadım. O gün okula ucu açık, yazlık bir ayakkabı ile gelen kız öğrenci hiç bilmedi ama, kaç geceler 'Kim bilir ayacıkları ne çok üşümüştür' diye uyku tutmadı Metin Altıok'u. Sofrada lokmalar dizildi boğazına, aç kalktı. Ve:

- Ah!... ben devlet değilim... bu yoksulluk üçle beşle sınırlı değil. Ne yapabilirim. Metin Altıok, şiir yazar sonra da ölür!... derken benim de yüreğimi ezdi kanattı."[88]

SARIL BANA

Bu yaşa geldim içimde bir çocuk hâlâ
Sevgiler bekliyor sürekli senden.
İnsanın bir yanı nedense hep eksik
Ve o eksiği tamamlayalım derken,
Var olan aşınıyor azar azar zamanla.

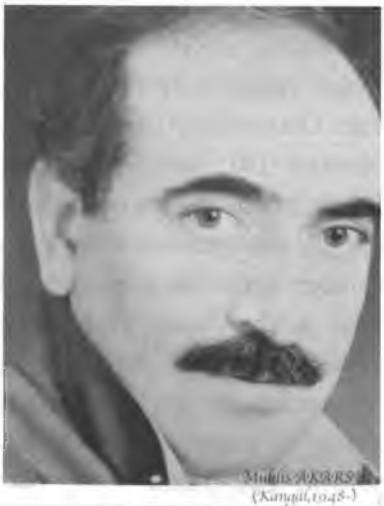
Anamın bıraktığı yerden sarıl bana.

Anılarım kar topluyor inceden,
Bir yorgan gibi geçmişimin üstüne.
Ama yine de unutuş değil bu,
Sızlatıyor sensizliği tersine.
Senin kim olduğunu bile bilmezken.

Sevgiden caydığım yerde darıl bana.

[88] *Öğretmenler Dünyası*, Ağustos 1993

Muhlis Akarsu *(1948)* - Muhibe Akarsu *(1958)*

Sivas'ın Kangal ilçesine bağlı Minarekaya köyünde doğan Mühlis Akarsu, bir çiftçi ailenin en küçük oğluydu. İlkokulu kendi köyünde bitiren Akarsu, bu dönemde Bektaşi cem cemaatlerinde, yörenin seyitlerinin ve ozanlarının etkisinde kalarak saz çalıp söylemeye başladı. Malatya'da ortaokulda okurken, ekonomik yetersizlik nedeniyle 2. sınıftan ayrıldı. Küçük yaşlardan itibaren şiir yazdı, deyiş ve nefes kurdu. Bağlamasıyla birlikte zakirlik yaptı. 1970 yılında İstanbul'a yerleşti. 1970'li yıllarda söz ve müziği kendine ait olan ilk 45'lik plağı çıkardı. Hacı Bektaşi Veli, Yunus Emre, Karacaoğlan, Aşık Veysel doğrularından yola çıkarak, kendine insan sevgisini şiar edindi, tüm yaptıklarında bu ana temayı temel aldı. Sahnelerde kitlelere seslendi. Yüzün üzerinde plak ve kasetiyle çok satan düzeyli yapıtlar üretti.

1972 yılında, kendisinin de çok saygı duyduğu Seyit Halil Çiftlik'in kızı Muhibe Leyla Çiftlik ile evlendi. Bu evlilikten Pınar, Çınar ve Damla adlarında üç kızları oldu.

Muhlis Akarsu, Sivas katliamında eşiyle birlikte yaşamını yitirdi.

Behçet Aysan *(1949)*

Şair Behçet Aysan 1949 yılında Ankara'da doğdu. 1967 yılında Kuleli Askeri Lisesi'ni bitirdi. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde okurken 141. maddeye aykırı eylemde bulunduğu savıyla tutuklandı (1972), dava sonrası aklandı. Cezaevinden çıktıktan sonra uzun süre işsiz kaldı. Sonra Türk Haberler Ajansı'yla Yankı dergisinde gece sekreterliği, bir sendikada uzmanlık yaptı. İlk şiirleriyle Türk Dili, Yusufçuk, Tan, Yazın, Yarın dergilerinde (1979-1982) göründü.

Yeniden tıp öğrenimine başladı ve bitirdi (1979-1984). Doktor olarak çalıştı. 1983'te ilk şiir kitabı Karşı Gece yayımlandı. 1984'te Sesler ve Küller kitabıyla Yaşar Nabi Nayır Şiir Ödülü'nü, 1986'da Deniz Feneri adlı kitabıyla Abdi İpekçi Barış ve Dostluk Ödülü'nü, 1986'da Eylül adlı kitabıyla Ceyhun Atuf Kansu Şiir Ödülünü aldı. Daha sonra, Şiirler (1990), Bütün Şiirleri (1990), El yazıları (1990), Düello (1993), Leke ve Şiir (1998) adlı kitapları yayımlandı.

Haydar Ergülen, Behçet Aysan için şunları yazmıştı:

> "Behçet çok iyi bir şairdi. Ve ne tuhaf, şair olamayacak kadar da çok iyi bir insandı: Ermiş, yalvaç, abdal, derviş. Bence şiiri de bu kimliklerin biriyle yazıyordu. Üstüne sıfat olarak hiçbir şeyi almayan, ama dünyanın, Türkiye'nin insanların, yoksulların, mazlumların, emekçilerin, ezilmişlerin, yitiklerin derdiyle yüklü bir adamın, şairlik diye bir derdi olabilir mi? Hele Behçet'in! Şimdi kendilerine, bu dünyaya şiir yazma vazifesiyle gönderilmiş muamelesi yapanları gördükçe, Behçet'in iyiliği bir kat daha artıyor gözümde, gönlümde. Hem abartacak ne var, şiirdir yazılır... İster yaz, ister yazma, aslolan başkalarının da iyiliği için savaşacak kadar iyi olmak ve bunu bile abartmamak, umursamamaktır. Behçet bu adam olduğu için belki de çok iyi şairdi. Bana ne, şiiri Behçet'i

bana geri getirmiyor ki! Keşke burada olsaydı da, ne gam, kötülerin kötüsü bir şair olsaydı! Çok iyi şair bulunur bulunmasına da, çok iyi adam nerden bulunur?

BEYAZ BİR GEMİDİR ÖLÜM

sen bu şiiri okurken
ben belki başka bir şehirde
olurum

kötü geçen bir güzü
ve umutsuz bir aşkı anlatan

rüzgârla savrulan
kağıt parçalarına
yazılmış

dağıtılamamış
bildiriler gibi

uzun bir yolculuğa hazırlanan
yalnız bir yolculuğa.

çünkü beyaz bir gemidir ölüm

siyah denizlerin hep
çağırdığı

batık bir gemi
sönmüş yıldızlar gibidir

yitik adreslere benzer
ölüm

yanık otlar gibi.

Sen bu şiiri okurken
ben belki başka bir şehirde
ölürüm.

Edibe Sulari *(1953)*

Ünlü halk ozanlarımızdan Aşık Davut Sulari'nin en küçük kızı, Seyit Mahmut Hayrani'nin torunlarından olan Edibe Sulari, ilkokulu Çayırlı'da bitirdikten sonra Erzurum Sağlık Okulu sınavlarını kazanarak Ebe Bölümü'ne devam etti. Ancak öğreniminin ikinci yılında babası Davut Sulari, onu okuldan alarak kendi kültürüyle besledi. Babasının katıldığı tüm cem törenlerinde bulundu. Alevi kültürünü iyice özümsedi. 1970'li yıllarda babasıyla beraber Avrupa'ya göç ederek sazıyla sözüyle dolaştı, konserler verdi. İsviçre'nin Basel kentinde yerleşti. Nesimi Beyazıt ile evlendi. Biri erkek, diğeri kız iki çocuğu oldu.

Basel'de yaşadığı halde Avrupa'da ve Türkiye'de yapılan Alevi-Bektaşi kültür etkinlikleri ile cem törenlerine katılmayı ihmal etmedi. Sivas'taki Pir Sultan Etkinliği'ne de Basel'den kalkıp gelmişti. Son derece inançlı, duygulu ve onurlu bir kişiliğe sahip olan Edibe Sulari, yaptığı birçok kaset ve plaklarla tanındı ve "Dişi Sulari" olarak ünlendi.

Edibe Sulari yakınlarının isteği üzerine babasının ve annesinin gömülü bulunduğu Çayılı Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Uğur Kaynar *(1956)*

Sivas'ın Zara ilçesinde doğan Uğur Kaynar, yumuşak ve içe dönük şair kişiliğiyle Ankara'daki aydınların ve sanatçıların özgün bir parçasıydı.

Şiir mayasını oluşturan öğeler, onun yaşam biçimine içtenlikle yansımıştı: Önce Zara! Kalabalık bir ailenin altıncı çocuğu olarak bu ilçede geçen çocukluk ve ilk gençlik yılları, Zara Meslek Lisesi, uçsuz bucaksız bozkırlar, yalnızlık, ama öte yandan sınırsızlığı simgeleyen ışık dolu mavisiyle gökyüzü... Sonra annesinin ölümü! Bu olay onu derinden etkilemiş, uzun yıllar peşini bırakmamıştı.

Annesinin ölümü üzerine 1970'de Ankara'ya yerleşti. Öğrenimini sürdürmek umudundaydı. Zorlu yaşam koşulları yüzünden öğrenimini yarıda bıraktı. Ahşap oyuncak yapımı, video kaset satımı gibi çeşitli işlerle uğraştı. Sonra da cezaevi! Babasının öldüğü 1980 yılında, bir "demokrasi kavgacısı" olarak cezaevine girdi, iki yıl yattı.

1977'de evlenmişti. Cezaevine girdiği yine 1980'de kızı Elif, 1987'de ikinci kızı Ezgican doğdu.

Uğur Kaynar şiire daha ilkokul yıllarında gönül vermişti, ancak şiir sanatını incelemesi ve yapıtlarının ciddi ürünlere dönüşmesi 1980 sonrasıdır. İlk şiir kitabı "Çiçekler Halaya Durdu" 1988'de yayınlandıktan sonra, yaşam biçimi şiirle özdeşleşti. Bu yapıtını, kendi el yazısıyla basılan "Gizemya" (1990) ve "Aşkınam" (1991) izledi.

1990 yılında kurduğu "Elyazıları Yayıncılık" ile, yaşayan yedi ve bir ölmüş şairimizin kendi el yazılarıyla şiirlerini bastı.

2 Temmuz 1993 günü Sivas'a gitmeden önce, dördüncü kitabı "Güncesika"nın basım hazırlıklarıyla uğraşıyordu.

Uğur Kaynar, şiirlerinde aşkı, insan sevgisini ve güzelliği anlattı. Türkiye'de el yazısıyla kendi şiir kitabını yayımlayan ilk şairdi.

CANŞENLİĞİ

Tanyerlerim ağrıyor
Çürük ay rengi çarpıyor geceyi

Şiir cinatına biniyor
Ben
giderayak

Ah güneşin o esmer
o temmuz akşamları
Rüzgârın keyfe keder kuşları
İçtiğiniz sulardan öpüyorsam
duruluyorsam usulca
Ürperiyorsa içim içime
Diyesim
Bir garip canşenliğidir yalnızlık

Canşenliğim bir garip
yalnızlık kadar siz
sizin kadar garip

Ah rüzgârın keyfe keder kuşları
Deniz kuşları
Düşüme düşkün o balık pazarında
bacak seyrine doymuş
güvercin soylu bir martıya
deniz kızıyla sevişmek yaraşır ancak

Uçun denize
Deniz kuşları
Gece kuşları
Rüzgârın keyfe keder kuşları
Sizin için yakacak
kırk vasati çöpten başka ateşi kalmayan
şu genel meyhanenin
genetik sarhoşları
Son sigaralarınız da benden
Artık ölebilirsiniz

Tanyerlerim ağrıyor
Çürük ay rengi çarpıyor geceyi
Şiir cinatına biniyor
Ben giderayak[89]

[89] *Uğur Kaynar Kitabı*, Edebiyatçılar Derneği Yayınları, Ankara, 1993

Erdal Ayrancı *(1958)*

1978 yılında ODTÜ'de okumaya başladı. Hatice ile Ayrancı Halk Odasında tanıştıktan iki yıl sonra evlendi. 12 Eylül dönemi ile birlikte, 1980 - 1983 yılları arasında iki yıl iki gün, sırasıyla Mamak, Ankara Kapalı, Niğde, Bor ve Niğde Cezaevlerinde yattı. Hapishaneden çıktığında çeşitli işlerle uğraştı. Yayıncılığı denedi ve sonra arkasından Bodrum'da motel işletmek istedi. Sonra Bilgisayar pazarlamasıyla ilgili bir şirket kurdu. 20 Aralık 1986'da kızı Zeynep doğdu.

Erdal Ayracı'nın ilgi alanı oldukça genişti. En son merakı sinema yönetmenliği yapmaktı. 1992 yılında bir belgesel çekmek için Denizli'ye gitti, ancak bu "Denizli Belgeseli" onun için maddi ve manevi yıpratıcı bir deneyim oldu.

"Balonla Anadolu İpek Yolları" isimli bir proje hazırladı. Projeyi başlatmak üzere, "Pir Sultan Abdal Kültür Etkinlikleri"ni filme çekmek üzere Sivas'a gitti. Kültür Bakanlığının sıcak baktığı bu projeyle 12 yerin tarihi, kültürel, sosyal yapısının ipek yollarıyla bağ kurularak izleyiciye aktarılması amaçlanıyordu.

Erdal Ayrancı'nın Niğde Cezaevi'nde yazdığı bir şiiri şöyle:

Eğer bir gün
Bir beyaz güvercin
Gelecekse ağzında bir mektupla
Ve silecekse gözlerimdeki hüznü
İsterim durmasın kanat çırpsın bana doğru
Bir gün eğer bir tahliye kağıdı
Beni sana kavuşturacaksa
Gayri gelsin düşlenen günler
Ocakta kaynayan tencere
Beşikte bebek

Tomurcuk tomurcuk
Filiz filiz hayat
Düşünsene ne güzel olurdu
Düşmansız yaşamak
Haydi boşver bunlara
Şimdi bunlar tatlı hayat
Eğer bir gün sevgilim
Son verecekse hayatıma
Bir ses
İsterim durmasın patlasın
Anlam bulacaksa kulaklarda
Yalnız...
Düşerse kanımın bir damlası yere
Bilsinler ki
Orada kırmızı yediveren gülleri açacak
Ve bülbüller ağıt yakacak ölüme
Korksunlar korksunlar artık
Korksunlar alev çemberindeki akrep gibi
Çünkü ölümleri
Gül dikenlerinden olacak

Asaf Koçak *(1958)*

Asaf Koçak, 1958 yılında Yozgat'ın Yerköy ilçesinde doğdu. Fakat resmi kayıtlara 1959 Kırşehir doğumlu olarak gecti. Babası Hese Tekşin ve annesi Afe Mome Şexbilan aşiretine bağlı Mahmutlu köyünden Yerköy'e göç etmişlerdi. Asaf Koçak 6 çocuktan 5. si olarak Yerköy'de dünyaya geldi.

Asaf Koçak'ın resim aşkı ta ilkokulda başlamıştı. Bu aşkı karikatür ve isyanların başlangıcı diye nitelendirdiği İstanbul Davutpaşa Lisesi'nde olgunlaştırdı. Dersten kaçmayı, 51 oynamayı orada öğrendi.

Daha sonra Kırşehir Eğitim Enstitüsü'nü bitirdi. Sivas'ta 4 yıl öğretmenlik yaptı. Sivas'ta donma tehlikesi geçirdi ve arkadaşları tarafından hayata geri döndürüldü.

3 yıl da Adıyaman'da öğretmenlik yapan Koçak, daha sonra öğretmenlik mesleğinin kendisine göre olmadığına karar verdi. İstifasını sunarak Ankara'ya geldi. Burada 6 kişisel sergi açtı. Ondört yılı bulan sanat yaşantısı boyunca karikatürleri Sorun, Yapıt, Yeni Olgu, Türkiye Yazıları, 2000e doğru, Bilim ve Sanat, Yarın, Edebiyat 81, Cumhuriyet, Günaydın ve Yeni Çuval da yayımlandı.

Yunus Nadi Ödülleri'nde mansiyon, TMMOB Denizli temsilciliğinin düzenlediği karikatür yarışmasında başarı ödülleri kazandı.

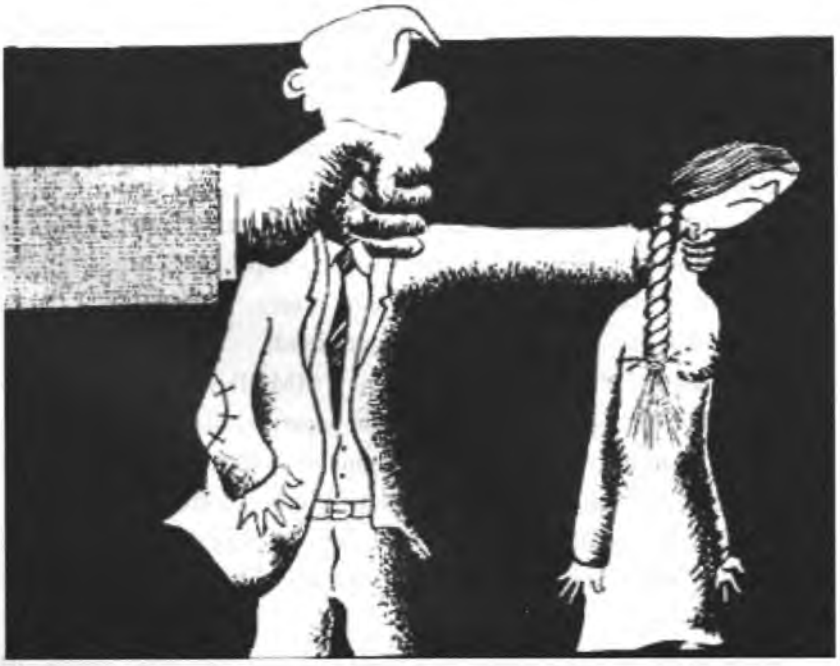
Para kazanmak ve geçinmek için musluk tamirciliği ve sinemayı denedi. Kısa metrajlı bir filimde oynadı. Filmin adı Büyük Simbad'tı. Bu film bir yarışmada birincilik ödülü aldı. Pir Sultan Abdal dergisinin kapak karikatür çizimlerini, Özgür Gelecek dergisinin görsel danışmanlığını yaptı.

Karikatür dünyasının yakından tanıdığı bir çizer olan Asaf Koçak, 10 Mayıs 1993'te Ankara'da "Yok Devenin Kuşu" adlı bir sergi açtı. Sergisinin açılışında "Tiyatro Özgün Deneme" kısa bir oyun sergiledi. İçinde büyük boyutlu renkli pentür-karikatür çalışmalarının yanı sıra heykelleri-

nin de yer aldığı sergi, 10 Haziran'a kadar Ankara Sanat Yapım Galerisi'nde sürdü.

Asaf Koçak, fotoğraf Sanatçısı Çerkes Karadağ'ın, açtığı sergisi nedeniyle yaptığı söyleşide şunları söylüyordu:

> "Devekuşları 1985 yılından beri aldığım eskizlerden elenerek 30'a indi. Bu simgeyi ben bulmadım. Vardı. Evrenselliği olan bir simge. Sergiyi hazırlarken bir İspanyol, bir Fransız, bir Kızılderili, bir Sudanlı ile konuşuyormuş gibi oldum. Bu simgeyi geliştirip öz ve biçimde bir şeyler katmaktı hedefim. Yorumladığım şeylerin evrenselliğine çok dikkat ettim. Bu sergimde daha çok biçime yoruldum; özü zaten hazırdı. Benim için bu sergi hem geçiş hem de yeni bir deneme oldu. Toplumumuzda ve dünyamızda yaşanan maskaralıklara karşı edilgenliktir devekuşu. Kafayı kuma sokuyor. Ne yazık ki dışarıda fırtına kopuyor, şimşekler çakıyor, yıldırımlar düşüyor. Benim yaptığım ise sadece çığlıkları valüre dönüştürmek oldu." [90]

Asaf Koçak'ın bir karikatürü.

[90] *Aydınlık*, 22 Temmuz 1993

Sehergül Ateş *(1963)*

Sehergül Ateş, Açıköğretim Fakültesi öğrencisiydi. Türkiye Elektrik Kurumu'nda memur olarak çalışıyordu.

Yeteneklerini sürekli geliştirmeyi, bu yolla da ailesine ve çevresine sürprizler yapmayı seviyordu. Musa Eroğlu'ndan saz çalmayı öğrendi. Pir Sultan Abdal Şenliklerine Edibe Sulari ile birlikte katıldı.

Yaşamını güzelleştirmeyi bilen, yarınlara umutla bakan, yüreği sevgi dolu bir genç kızdı Sehergül Ateş. Mustafa Pınar, Sehergül'ü şöyle anlatıyor:

"Yaşamını güzelliklere ve aydınlığa adamış insanlarla, karanlığa ve insana düşman olmayı hedeflemiş canilerin arasındaki kavga varoldukça; zannederim ki daha çok Sivas olayları yaşanacaktır.

Herkes kendini buna göre şekillendirmelidir. Duyarlı herkesi acılara boğan bu olay; ne denli örgütlü ve acımasız bir yapıyla karşı karşıya olduğumuzu bütün çıplaklığıyla ortaya koydu.

Birçok insan çok yakınlarının acısını yüreğine gömmeye çalışıyor. Biz de bu acılardan nasibimizi aldık. Sehergül Ateş'imizi 33 canımızla birlikte; bilincimize ve inancımıza gömdük.

Gencecik bir kız, sevgi dolu, muhabbet yüklü, hep gülen bir yüz ve yarına umutla dolu kısacık bir ömür.

Seherde açan bir güldü o. Ama Seherin havasından bir yudum dahi içine çekemeyen kara yüzlü insanlar acımadan koparıp aldılar onu.

Dayım; Sehergül Ateş'in babası Sayın Musa Ateş, 'Evimin her köşesinde, bahçemin her ağacında onun emeği vardı. Biz onunla babakız değildik o hem sırdaşım, hem yoldaşım, hem dayanağım ve gücümdü' diyor.

Sevgili Sehergül, yaşamımızın her anısında sen varsın. Seni çok seviyor ve çok özlüyoruz."

İnci Türk *(1971)* - Muammer Çiçek *(1967)*

İnci Türk ile Muammer Çiçek'in yolları tiyatro sevdasında kesişti. Tiyatro ile başlayan arkadaşlıkları, güzel bir dostluğa dönüştü. Daha sonra da nişanlandılar.

1971 yılında Eskişehir'de doğan İnci Türk, 1992 yılında Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesini bitirdi. İlk tiyatro çalışmalarına Altındağ Kültür Merkezi'nde başladı. Pir Sultan Abdal Tiyatro Topluluğu'nun teknik kadrosunda yer alıyordu.

Muammer Çiçek, Tokat Zile'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Zile'de, lise öğrenimini Kütahya'da tamamladı. 1992 yılında G.Ü. Mühendislik Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nü bitirerek Şehir Plancısı oldu.

Pir Sultan Abdal Tiyatrosu yönetmeni ve oyuncusu olan Muammer Çiçek, şiir de yazıyordu. "İnadına Yaşamak" adlı bir de oyunu bulunan Çiçek'e göre, gençler, gelecek demekti. Öyleyse gençler pırıltılı olmalı, geleceğin Türkiye'sini aydınlatmalıydı... Bu düşüncelerle gençleri eğitiyor, onların çalışmalarına yardımcı oluyordu. Umut doluydu. Çevresine de bu umudu aşılıyordu. Son derece dürüst, başarılı bir sanatçı, iyi bir dost, yürekli bir arkadaştı. 2 Temmuz 1993 günü saat 20.00'de Sivas Kültür Merkezi'nde kendisinin yönettiği Pir Sultan Abdal oyununu oynayacaktı. Ama olmadı...

Gülender Akça *(1968)*

Divriği'nin Şahin köyünden Abidin ve Sultan Akça'nın beş çoğundan dördüncüsü olarak dünyaya geldi. Babasının Divriği Demir Çelik işletmesinde işçi olarak çalışması nedeniyle ilk ve ortaokulu, Cürek kasabasında okudu. Daha sonra babası emekli olunca ailesiyle birlikte 1981'de Ankara'ya yerleşti. Lise öğrenimini Başkent Lisesi'nde tamamladı. Açıköğretim Fakültesi öğrencisiydi.

Günay Vedat Akça, Gülenderi şöyle anlatıyor:

"Aile içinde bir evlattan, bir kardeşten, bir abladan öte, hepimize bir dost, bir can, bir arkadaştı. Her konuda kendi kişiliğini ortaya koyabilen, sıcak, samimi, dostça yaklaşımları ile en zayıf ve en üzgün anımızda sığındığımız, içimizi döktüğümüz, sıcak, sakin, yumuşak bir insandı. O'nun yüreği hep güzellikten yana, iyilikten yana, insanlıktan yana sevgiyle dopdoluydu. Kendi kişisel sorunlarını geri plana atıp ailesinin ve çevresinin sorunlarını kendine dert edinen bir kişiliğe sahipti. En çok sevdiğim, sevdiğimiz özelliği ise, hiçbir zaman kişi ve konular hakkında ön yargı ile hareket etmemesiydi, hiçbir kimseye kin tutmamasıydı. Hep alçak gönüllü olmaya çalıştı ve de insanları sevmeye... Bir şairin dediği gibi,

"Bireysellik dünden öldü
bala şimdi
sevdalar çokluktan yanadır"

Gülender'in sevdası da çokluktan, duyarlı toplum yaratmaktan, toplumsal sorunlara karşı insanlarla olmaktan yanaydı."

Mehmet Atay *(1968)*

Mehmet Atay, Sivas Divriği'de doğdu. 12 yaşında babasını, 20 yaşında annesini yitirdi. Gazi Üniversitesi Maliye Yüksek Okulu'ndan mezun oldu. Oluşum Tiyatrosu Oyuncusu, Çağdaş Divriği Gazetesi muhabiri, amatör fotoğrafçı ve İstanbul Divriği Kültür Derneği Yönetim Kurulu üyesiydi.

Üniversite yıllarında fotoğraf sanatına büyük bir tutkuyla bağlandı, yaşamını çektiği fotoğraf kareleriyle güzelleştirdi. Doğayı, hayvanları ve özellikle de uzun süre sıkılmadan ilgilendiği çocukları fotoğraflamayı çok seviyordu.

Mehmet Atay, 2 Temmuz günü öğle yemeği sonrası, iki arkadaşı Bülent ve Necati ile birlikte, Kültür Merkezi'ne döneceklerken, sokaklardaki yobaz kargaşa nedeniyle, "Daha güvenli olur" düşüncesiyle Madımak Oteli'ne girdiler. Kültür Merkezi'ne yönelik saldırılar duyulduğunda, yanında bulunan arkadaşları oteli terk ediyor; Mehmet, Ankara'dan tanıdığı, okul arkadaşı ve hemşerisi olan Nurhan Metin ile karşılaşıyor, son anlarına dek birbirlerinden ayrılmıyorlardı...

Carina Cuanna Thedora Thuijs *(1970)*

Carina Thuijs, 7 Temmuz 1970 yılında Hollanda'nın Doetinchem kasabasında doğdu.

İlgi alanları çeşitliydi. Günlük tutar, yazı yazar, elbise diker, resim yapardı. 1989 yılında Leiden Üniversitesi'nin Kültürel Antropoloji Bölümü'ne başladı.

En yakın arkadaşı Maryze ile birlikte kadınlar üzerine araştırma hazırlıkları yaptı. Mayıs 1993'te üniversitesi Carina'ya Türkiye'de (Çorum'un bir köyünde) staj yapması için izin verdi. 21 Haziran'da Ankara'ya gitti. Ankara'da Sivri ailesinde konuk oldu. Ankara Üniversitesi'nde dil kursuna devam etti. Carina, kendisinin de çok gitmek istediği Pir Sultan Abdal Etkinliklerine birlikte gideceği, Sivas'ta kader ortağı olduğu Yasemin ve Asuman Sivri kardeşlerle çok iyi arkadaş olmuştu.

Günlüğünde Türkiye'de olmaktan çok mutlu olduğunu yazıyor 2 Temmuz gününü şöyle anlatıyordu:

"Yine her bir şeylere şahit oldum. Şu anda "kapatılmış" bir vaziyette bir otelde oturmaktayız, zira dışarıdaki köktendinci Müslümanlar dolaşıp duruyorlar.

Bunun ile ilgili daha sonra yazacağım.

Evvelki gün, (bekle bekle durdan sonra), bir otobüs dolusu Alevi gençlerin arasında, Pir Sultan Kültür Festivali için Sivas'a hareket ettik. Otobüsün içi çok neşeliydi; müzik, yemek, neşeli gençlik... Devamlı türkü söyleniyordu ve inanılmaz ama aktörlük yapılıp dans bile ediyordu. Sabah saat 8.00 civarında Sivas'a geldik Türkçe söylenen şeylerin manasız kalan ve anlamadığım tarafların hengamesinde dinlemeye, yemek yemeye ve hemen ardından tiyatroya gitmeyi başardık. Herkesin dilindeki Hollandalı delikanlı (Renee) ile tanıştım. Çok hoş. Hollanda'ca lisanını duymak bana biraz garip geldi.

Bundan sonra tüm sabahı, benim hiçbir şey anlamadığım konuşmalar arasında tiyatroda geçirdik. Şansım vardı ki Renee bana ara sıra neyin ne

olduğunu izah edebiliyordu. Ne de olsa onun Türkçe ile benden daha fazla deneyimi vardı (benden toplam 5 ay daha fazla buradaydı). Kendimi yavaş da olsa adapte etmeye başlamıştım. Gün daha yeni başlıyordu. Uzun bir yürüyüşten sonra "Lokantaya" geldik ve burada yemek yedik. Daha sonra yine uzun bir yürüyüş ile başka bir mekana... ve ben şok oldum!.. "Carina, not tutar mısın lütfen", evet, evet, evet.

İyi..., Asuman ve onunla birlikte misafir bir aile gördük ve düşündüm ki, biz onlarla dostluk kurabiliriz.

Fakat haydi bakalım yine bir uzun yürüyüş daha ve yine bir misafir aileyle karşılaştık. Beklenen yatak bu değilmiş ama mecburen oturup çay içmemiz gerekti. Öyle yorgundum ki, başım ikide bir yana düşüyordu.

Neyse ki şansımız varmış ve burada yıkanabildik ve şimdi kendimi çok daha iyi hissediyordum. Yeniden tiyatroya döndük. Büyük bir alkış koptu ve o günlerin popüler bir sanatçısının türküsünü söylerken de ben bir köşede uykuya dalmıştım bile!...

Bu hengameden sonra neyse ki otobüsümüz geldi ve bizi dinleneceğimiz yere götürdü, (burası da başka bir yer çıktı). Burada biraz dinlendik ve yemek yedikten sonra da biraz yürüyüş yaptık.

Akşam olduğunda mükemmel ve tam manasıyla bir kütük gibi uyku çektim. Bugün iyi başladı. Kahvaltı ettikten sonra tek başıma gezintiye çıktım. Kendime turist süsü vermiştim (fotoğraf makinesi, seyahat kitapları) ve tarihi yapıları seyrettim (12 ve 13. yüzyıl Selçuklu yapıları).

Daha sonra oturup değişik insanlarla sohbet ettim. Hoşnut ama yine de bir tedirginlik ile (her zaman bir erkek de) karikatür sanatçısı ile sohbete daldım. Kendisi benim çok şirin bir portremi çizdi.

Fakat şimdi işler ters gitmeye başlıyor... Biz uzun bir zamandır otelde oturuyoruz. Dışarıda devasa ve kökten dinci grup (aşırı sağcı) bağırıp naralar atıyor.

Bu binada solcu düşünür ve yazar Aziz Nesin'i saklıyorlarmış. Kendisi "Şeytan Ayetleri'ni" yayınlamak düşüncesindeymiş. Bunların hepsi nahoş şeyler. Kendimi çok zor ve sıkıntılı bir durumda hissediyorum, zira biraz sonra burada neler olacak, tahmin bile edemiyorum.

Sonunda bu şehrin bir Türk köktendinciler topluluğunun bulunduğu bir yer olduğunu öğrendim. Bir sürü sloganlar atılıyordu ve bağrışmalar vardı. Bununla birlikte bir sürü de polis vardı. Fakat ben bütün bunlardan ne anlarım ki?... Dışarıdan yüksek tonda bağırmalar geliyor ama ne olduğunu anlamıyorum....."[91]

---

[91] http://aleviyol.wordpress.com

Hasret Gültekin *(1970)*

1 Mayıs 1971'de, Sivas'ın İmranlı kazasına bağlı Han köyünde, Süleyman ve Hacıhanım Gültekin'in (Nazire ve Güler'den sonra) üçüncü çocuğu olarak doğdu. Altı yaşında saz çalmaya başladı. On bir yaşında sahneye çıktı. Kadıköy Anadolu Lisesi'nden ikinci sınıfta ayrıldı.

1987 yılında, ilk çalışması "Gün Olaydı" adıyla Diyar Müzik Yapım tarafından yayımlandı. İlk resitalini Kadıköy Moda Sineması'nda 1987 yılında verdi. 1989 yılında, "Gece ile Gündüz Arasında" adlı ikinci çalışması Saltuk Müzik Yapım tarafından yayımlandı. 29 Ekim 1989 yılında Hollanda Kültür Bakanlığı'nın daveti üzerine, "Genç Türküler" festivalinde Birsel Acar'la birlikte Türkiye'yi temsil etti.

1990 yılında aynı ülkede "Türk Haftası" etkinliklerine birçok sanatçı ile birlikte katıldı. Müzik yönetmenliğini üstlendiği resmi olarak ilk defa Kürtçe müzik yasağını delen "Newroz" adlı kaset, 1990'da önce enstrümantal olarak, sonra da Nilüfer Akbal ve Rıza Akkoç'un katılımıyla gerçekleştirildi.

1990 yılında, Şivan Perwer'in (Türkiye'de, resmi olarak Kürtçe müzik yasağını kaldıran) "Krivo" adlı karma kasetinin yayınlanmasına öncülük etti ve süpervizörlüğünü yaptı. 1991 yılında, "Rüzgarın Kanatlarında" adlı üçüncü çalışması Nepa Müzik Yapım tarafından yayımlandı.

1991 yılında Yeter Fırtına ile evlendi. Türkiye'nin dört bir yanında konserler verdi. Birçok Avrupa ülkesinde festivallere katıldı ve konserler verdi. Aydınlık Gazetesi için; Ankara, İzmir ve İstanbul'da ProsEchos Grubu ile birlikte resitaller verdi. 13 Eylül 1993'de oğlu, Roni Hasret Gültekin dünyaya geldi.

Hasret Gültekin oldukça genç yaşına rağmen Anadolu Halk Müziği'nin yorumlanmasında ve icrasında özgün bir yer edinmiş sanatçımızdı.

Sait Metin *(1970)*

Sait Metin Ankara'da dünyaya geldi. Çankırı Meslek Yüksek Okulu'ndan mezun olduktan sonra özel bir kuruluşta işe başladı.

Çok iyi bağlama çalar, türkü söyler, her türlü müzik aletine kısa sürede uyum sağlardı. Pir Sultan Abdal Derneği Ankara Şubesi'nin Müzik Grubu Güne Umut'un kurucularından ve Tiyatro Topluluğu'nun üyesi olan Sait Metin Pir Sultan Abdal rolündeydi. Sivas'a hem Pir Sultan Abdal'ı oynamak hem de Semah grubuna saz çalmak için gitti.

İlkokul öğretmeni Kamber Yıldırım, "Otuz yıllık eğitimciyim. Sait Metin gibi kişilikli, çalışkan, dürüst, sevecen, uyumlu ve zeki bir öğrenci görmedim." derken, Halil Metin şöyle anlatıyor Sait'i:

> "Sait Metin yirmi üç yıllık hayatında hiç kimseyle dövüşmeyen, olumlu, ılımlı bir yapıya sahipti. Asla küfür etmez, yalan söylemezdi. Kimseyi kırmaz, saygılı, sevecen, neşe dolu hareketli bir insandı. Genç olmasına rağmen çok geniş bir arkadaş çevresi vardı.
>
> Devamlı okurdu. Özellikle de edebi eserleri çok severdi. Son zamanlarda güzel sanatlara yönelik etkinlikler içindeydi. Örnek bir kişiliğe ve karaktere sahipti. Uzun boylu ve yakışıklı bedeninde sanki gizli bir sır vardı. Onu görüp de sevmeyen, ilgi duymayan herhalde olmazdı."

Gülsüm Karababa *(1971)*

Halk Ozanı Mehmet Ali Karababa'nın kızı olan Gülsüm Karababa, sıradan biri olarak yaşamayı asla kabul etmedi. Saz çalar, resim yapar, günlük tutardı. Tüm harçlığını kitaba ve resim boyasına harcardı. Hedefi Hacettepe Üniversitesi Resim Bölümü'nü kazanmaktı. Ablaları ardından şunları yazmıştı:

"Ne güzeldin yüzüne bakmaya doyamazdık. Sen daha küçüksün, derdik. Oysa ki küçüğüm sen çok olgun biriydin. Bu hayat sana dar geliyordu. Sıradan olmayı kabul edemiyordun. Çünkü sen sanatçı bir ailenin sanatçı çocuğuydun. Ellerine bakıp babamın ellerine benziyor ellerim derdin. Babam saz çalmandan çok hoşlanırdı. 'Kızım benden daha iyi saz çalacak' derdi. Oysa sen resim yapmayı daha çok severdin. Aydınlık gazetesinin karma resim sergisine senin de resmini koymuşlardı. Büyük şair Nâzım'ın resmini yapmıştın.

En can arkadaşların Handan'la Nurhan'dı. Artık Handan'la bir bütün olmuştunuz. Konuşmadan da anlaşabiliyordunuz. Siz can arkadaştınız ve sonucunda arkadaş oldunuz.

Dik başlıydın, boyun eğmeyi sevmiyordun. Hayatta her şeyin kardeşçe ve eşitçe olmasını istiyordun.

Hayatta en çok anneni severdin. Annesiz bir dünyayı yaşamam, derdin. Şimdi canım annem senin yokluğundan perişan ve hâlâ dönmeni bekliyor. Dönmeyeceksin, o da bunu biliyor çünkü şu ana kadar gittiğin yerden hiç kimseler dönmedi.

En son gidişini hatırlıyorum. Saatlerce hazırlık yaptın ve ben de seni seyrettim. Döne döne beni öptün. İçine doğmuştu ayrılık, görüşemeyebiliriz dedin. Sen kazadan korkmuştun. Çıkarken seni kontrol ettim, 'Kalın giyin Sivas soğuk olur' demiştim. Oysa ki Sivas o kadar sıcak olacakmış ki bilemezdin..."

Huriye Özkan *(1971)* - Yeşim Özkan *(1973)*

Ankara doğumlu olan Huriye Özkan, Deneme Lisesi'ni birincilikle bitirdi. Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'ne arkadaşı İnci Türk ile birlikte girdi, birlikte bitirdi. Kardeşi Yeşim, H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu öğrencisiydi. Küçüklüğünden beri ideali olan mesleğe ilk adımını yeni atmıştı. 1992 yılında Ankara Sanat Sahnesi'nde "Aç Sınıfın Laneti" adlı oyunda oynadı ve çok başarılı oldu. 1992 yılının Mayıs ayında Pir Sultan Abdal Tiyatro Topluluğu'na girdi.

Halis Özkan iki kardeşi şöyle anlatıyor:

"Huriye, babası Ozan Hikmet Özkan'ın kültürüyle, annesi Münire Özkan'ın terbiyesiyle yoğrulmuş, ilim, irfan savaşçısıydı. Ağırbaşlılığı ile herkesin sevgisini kazanmıştı. İlkokulu kardeşi, can yoldaşı Yeşim ile beraber Alparslan İlkokulu'nda okumuş, ortaokul ve lisede Ankara Deneme Lisesi'nin şeref kürsüsünde okul birinciliği ile bizleri gururlandırmıştı.

Tiyatro topluluğundaki başarılı çalışmalarını, semah grubuna girince de göstermişti. Her zaman örnek alınacak bir arkadaşımızdı. Dernek etkinliklerimizde aldığı görevi başarıyla yerine getirdi.

Gülen yeşil gözleriyle mutluluk saçan Yeşim, hep doğrudan yana oldu. Haksızlıklara karşı savaştı, tabuları yıktı..."

Murat Gündüz *(1971)*

Sivas Şarkışla doğumlu olan Murat Gündüz, Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Fizik Bölümü üçüncü sınıf öğrencisiydi. Kız kardeşi Birsen Gündüz ile şenlikler sırasında Kültür Merkezi'nde kurulan kitap standında görevliydi.

Yüksel Yıldırım, Murat Gündüz'ü şöyle anlatıyor:

"Murat deyince dostluk denen kavramın tam karşılığı geliyor aklıma. Yirmi iki yıllık kısacık yaşamında, yedi yılın acı ve tatlı anılarıyla paylaşma fırsatı bulduğum Murat, katıksız sevgiyi ve dürüstlüğü en yoğun yaşamış, evrensel sevginin, kardeşliğin savunuculuğunu aklıyla birleştirmeyi başaran, gelecek vaat eden ender insanlardan biriydi. Yaşamını hep yeniliklere açan araştırmacı, yargılayıcı, nedenleri-niçinleri sorgulayıcı kişiliğiyle insanların sevgisini kazanan O büyük insan... Murat, otelden yaralı olarak kurtarabildiğimiz kardeşi Birsen'in deyimiyle "hayran olunacak insandı."

Otelde birlikteydik, son telaşa, karanlığa, izdihama kadar. Şu an bile olayları yeniden yaşıyorum. Ya Murat'ın o oteldeki serinkanlılığı. Büyük bir çabayla dışarıdaki olayları gözlemleyişi ve seyirci kalan polisleri anlatması hâlâ kulaklarımda. Kız arkadaşlarımızı dördüncü kata aldıktan sonra, üzerimize gelen ölümden habersiz şenlik havasındaydık, diri diri yakılacağımızı bilemezdik. Murat'la birlikte aşağıda son ana kadar büyük bir umutla yardım bekliyorduk. O yardım hiç gelmedi. Büyük şair Nâzım Hikmet'in,

'Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür,
Ve bir orman gibi kardeşçesine
Bu hasret bizim'

dizelerini dilinden düşürmeyen Murat'ın, bu dizeleri kendi yaşam felsefesiyle bütünleştirdiği ise bildiğim bir gerçekti. Murat'ı hep onurlu yaşamıyla ancak ve onu gücüm ölçüsünde yaşatacağım, yaşatacağız. Bu sorumluluk duygusunu bedenimin derinliklerinde hissediyorum..."

Ahmet Özyurt *(1972)*

Ankara doğumlu olan Ahmet Özyurt başarılı bir öğrencilikten sonra liseyi bitirdi. En büyük ideali üniversite okumaktı. Bir bilgisayar almayı ve bilgisayarla ilgili bir bölümden mezun olmayı istiyordu.

Birkaç kez girdiği üniversite sınavlarında başarılı olamamış, şansını bir kez daha denemişti.

En sevdiği iki eylem kitap okumak ve spor yapmaktı. Lisede jimnastik grubu içinde yer almıştı. Liselerarası atletizm yarışmalarında kazandığı bir madalyası vardı.

1987 yılından itibaren günlük tutmaya başlamıştı. Günlüğünün ilk sayfasına, "Yaşama sevincimi arttırmak ve kendimi çalışmaya yöneltmek istiyorum" yazmıştı.

Ablası Nurdan Özyurt şunları söylüyordu:

> "Beni üzen tek şey, kardeşimin istediği şeyleri yapamadan, genç yaşta, ortaçağ zihniyetli alçaklar tarafından katledilmesidir. Oysa biz hep hayal kurar, işten, evlilikten vb. şeylerden konuşur, bir gün evlenir de çocuklarımız olursa, onları ne kadar çok seveceğimizi düşünürdük. O çocukları, çocuklar da onu severdi. O dayı, ben hala olacağımızı düşünürdük. Bundan haz duyardık. Bu düşüncelerimizin hiçbir zaman gerçekleşmeyecek olması, hep hayal olarak kalması ne acı!.."[92]

Ahmet Özyurt, Sivas'a arkadaşlarıyla birlikte semah dönmeye gitmişti. Üniversite sınavının sonucunu bekliyordu...

[92] *Sivas Kitabı*, Edebiyatçılar Derneği Yayınları, 2. Baskı, 1994, Ankara

Handan Metin *(1973)*

1973 yılında Sivas Divriği'de doğdu. 1992 yılında ODTÜ Eğitim Fakültesi Biyoloji Bölümüne girdi.

Şehriban Metin şöyle anlatıyor Handan'ı:

"Handanım!

Düzenlediğin odada, masanın başındayım. Resmine bakıyorum. Boğazıma düğümlenen ağlama isteğini yutkunarak yazmaya çalışıyorum.

Biliyorum senin için söylenecek her şey artık yetersiz kalacak. Birlikte yirmi yılımızı geçirdik ama geriye dönüp baktığımda sanki hiç tanımamış hiç görmemiş gibiyim seni.

Çok sık giysi değiştirdiğin geliyor aklıma. Bunun için komşularımız 'süslü' derlerdi sana. Günde birkaç defa giysi değiştirmek için üzerine su döktüğünü ya da bilerek kirlettiğini bilirdik.

Seni tanıyanlar 'Nasrettin Hoca' yakıştırmasını yapmışlardı. Hazır cevaptın. Kırmadan halk tabiriyle 'lafı gediğine oturtmayı' bilirdin.

Dar gelirli memur bir ailenin birbirine sıkıca bağlı dört çocuğundan birisiydin.

Muş Öğretmen Lisesi'nde bir yıl okudun, başarılı bir öğrenciydin. Seni yanımıza, Ankara'ya istedik birbirimize daha sıkı kenetlenelim diye. Hasanoğlan Öğretmen Lisesi'ni bitirdin. Azimliydin. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin Biyoloji Bölümünü kazanmıştın. Gönlümüzde yatan arslan ise mimarlıktı. Kararlıydın, pratik zekalıydın. Her türlü eşya tamirinden, biçki-dikişe kadar elinden gelmeyen yoktu. Ne çok konuşacak sözün vardı ama hep az konuşmayı yeğledin. Sanki bize 'ben az söyleyeyim siz çok anlayın' der gibiydin. İyi bir gözlemciydin. Espriliydin.

Özledim seni. O merdivenleri patır patır inişini... Özledim her okul dönüşü uyuyup uyandıktan sonra uyku mahmuru gözünle kapıya çıkışını özledim. İpek saçlarını özledim.

30 Haziran akşamı aramızdan ayrıldın. Veda etmedim sana geri döneceksin diye. 2 Temmuz gecesi tüm güzelliklerini de toplayıp uzun bir yola çıkmaya hüküm giydin. Handanım! Güzel insandın...

Doymadık sana!... Handan! NEREYE?"

Serkan Doğan *(1974)*

1974 yılında Tunceli'de doğdu. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Sosyal Bilimler bölümüne devam ediyordu. Pir Sultan Abdal Derneği'nin semah topluluğunda ve aynı zamanda Pir Sultan Abdal oyununda Ali Baba'yı canlandırıyordu.

Cebinden şu not çıktı: "yanıyorum/ anam sakın ardımdan ağlamasın Ali'yim ben / Pir Sultan yolunda ölüyorum başıma kızıl bağlama, arkamdan sakın ağlama."

Arkadaşı Cevat Üstün, şöyle anlatıyor Serkan'ı:

"Serkan derneğimizin emektar gençlerindendi. Yeni yerimize taşındığımız günden beri faaliyetlerde aktif görevler alırdı. Saz çalışmasını severdi. Okuldan gelince hemen derneğe uğrar, saz çalmaya başlardı. Semah ekibimizin ilk elemanlarındandı. Birbirinden başarılı gösterilere çıkardı. Futbol turnuvalarında derneğimizin futbol takımında oynuyordu. Ayrıca Gazi Osman Paşa'da amatör futbolculuk yaşamına devam ediyordu.

Serkan ilgi alanlarına bir de tiyatroyu ekledi. Tiyatro çalışmalarına ara verdiğimizde, hemen Muammer, Ferhun, Halil futbol maçı yapardık.

Serkan'ın da diğer arkadaşlarım gibi yüreği insan sevgisiyle doluydu. Karşısındaki insanın düşüncelerine saygı duyar, onu dinlerdi. Kimseyi kırmazdı, sevecendi, özveriliydi. O da arkadaşlarıyla birlikte şimdi. Sizlerin başarılarınız bizlere ışık tutacak, yolumuzu aydınlatacak. Seni unutmak kendimizi unutmaktır. Buna ne bizim ne de başkalarının gücü yeter. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Sosyal Bilimler bölümü kazandı."

Ağabeyi Serdar Doğan ise ardından şunları yazmıştı:

"Pirine gül atan Ali Baba'yı oynamaya, semaha durmaya gelmişti. Alaca şahin olup geldiler üstüne, kıyamayıp gül attığı için bile üzülen yüreğine, tonlarca taş attılar hiç acımadan. Kuranı kendi-

ne rehber edinip, Cuma namazından çıkanlar yaktı canını... Oysa, Kuran kursu ve Cuma dayatmalarından kaçırmıştı babamız bizi, zarar vermesinler diye...

Lise çağlarındaydık; sabahladığımız gecelerin birinde, 'Abi; imkanın olsa, astronot olup uzaya mı çıkmak istersin, yoksa balık adam olup, okyanuslara dalmayı mı?' diye sordu. 'Uzay' dedim, 'Uzaya çıkardım...', 'Ne işin var yahu dedi, kapkaranlık bir yerde; ne göreceksin? En fazla futbol topu büyüklüğünde bir dünya, sonrası yok... Ama suyun altı öyle mi? Mavi bir derinlik, renk renk balıklar, bitkiler...ben fırsatım olsa dalmayı isterdim', dedi...Serin ve mavi suların koynuna... Kocaman bir akvaryum yaptırdı kendine,renkli balıklarla dolu-ki halen odasında durur-saatlerce ilgilenirdi onlarla...Su; en büyük düşünün öznesiydi, Madımak'ta, Kerbela'dan daha beter susuz kalacağını bilmeden kurduğu...

Ne yalan söyleyeyim; hep kıskandım seni...
Benden önce bağlama çalışını,
Turnalar gibi semah dönüşünü
Mavi, serseri, çocuk gülüşünü,
Dimdik duruşunu,
O, Yunus sabrını ve sevgini hep kıskandım...
Ve çok kızdım beni bırakıp gidişine, benden önce ölüşüne...
Anlamadım ya kırlangıç telaşını;
Ama inan ki, iki gözüm; en çokta ölümünü kıskandım...
Ne diyeyim;
Ay dolandı vay deli gönlüm
Ölüm şaşırdı menzilini...[93]

[93] *Pir Sultan Abdal Kültür ve Sanat Dergisi*, Sayı: 62, Haziran 2006

Serpil Canik *(1974)*

Serpil Canik, Ankara doğumlu. Ticaret Lisesi'nde okurken staj gördüğü bir kooperatif şirketinde çalışıyor, bir yandan da üniversite sınavlarına hazırlanıyordu. Çok çabuk kavradığı semahı severek oynuyor, işinin yoğunluğu, üniversite hayali onu dernek etkinliklerinden koparamıyordu. Dernekte önce folklor sonra semah ekibinde sorumluluk aldı.

Ağabeyi Serdal Canik şöyle anlatıyor Serpil'i:

"Serpil kardeşimdi. Hayır! Hepsi benim kardeşimdi, canımdan bir parçaydılar. Bu kalleş saldırıyla bizi kahrettiler ama yıkamadılar, yıkamayacaklar! Onlar ne ilktiler ne de son olacaklar.

Serpil, 4. Geleneksel Pir Sultan Abdal şenliğine gitmezden bir gün önce aldığı zamlı asgari ücret, dersaneye gidip çok istediği İngiliz Dili öğrencisi olma umudunu öylesine güçlendirmişti ki... Ama eli kanlı zorbalar bunu istemiyorlardı. Milyonlarca yumurta bırakan bir sürü örümceğin yaşadığı kafaları bunu düşünebilir miydi?

Onun yaşadıkları, yaşayamadıklarından öylesine azdı ki! On dokuz yaşında taptaze bir fidandı o. Büyüyecek, kök salacak, dallarını göğe uzatıp, masmavi gökyüzünü kucaklayacaktı, ya da bir söğüt ağacı gibi her dalını, şırıl şırıl olan berrak nehre bırakacaktı.

Hepsi birer fidandı. Taze fidanlara kıydılar, onları kırdılar. Ormansız, yeşilsiz, insansız bir ülke neye yarar?"

Yasemin Sivri *(1974)* - Asuman Sivri *(1977)*

Yasemin Sivri Hacettepe Üniversitesi Felsefe Bölümü ikinci sınıf öğrencisiydi. Semah ile başladığı kişisel çalışmaları, giderek daha farklı alanlara yöneldi.

Cevat Üstün, Yasemin Sivri'yi şöyle anlatıyor:

"O bizden biriydi ama bizden ayrı bir dünyası vardı. Kamber Çakır, *profesör* diyordu ona. Çünkü seviyordu, araştırmayı, tartışmayı, okumayı.

Yasemin, Gençlik Komisyonu Yönetim Kurulu üyemizdi. Kütüphaneden sorumluydu. Okulu tatil olduğunda bir yandan finallerine hazırlanıyor, bir yandan da kitapları ciltliyor, numara veriyordu. Semah grubunda gösterilere çıkıyordu. O'nun da kardeşi Asuman gibi yüreği insan sevgisiyle doluydu. Yasemin duygusal, sessizdi, yalnızlığı severdi. Benden istediği kar manzaralı fotoğraflar, bunu en iyi dile getirirdi. Bu fotoğraflara baktığında huzur bulduğunu söylerdi.

Yasemin kitap kurduydu; Aydınlık gazetesinde yayınlanan Şeytan Ayetleri'ni istemişti. Aziz Nesin'le tartışmak, görüşlerini açıklamak istediğini söylemişti.

Yasemin, sen yüreklerimizde, yüreğimde yaşayacaksın. Birlikte acı ve tatlı günler yaşandı, bunlar asla unutulmayacak. Yaş günlerimizi yine kutlayacağız, her bahar gelip, çiçekler açtığında, kuşlar ötüştüğünde. Uğur Mumcu'nun cenaze töreninden sonra eve geldiğinde kendisinin de böyle bir tören dilediğini söylemişti ailesine. Dileğin oldu Yasemin, sana ve arkadaşlarına da bu yaraşırdı zaten."

Yasemin'nin kardeşi Asuman, Sokullu Lisesi ikinci sınıf öğrenci-

siydi. Pir Sultan Abdal Derneği'nin semah kursuna katılıyordu. Arkadaşlarından büyük bir sevgi ve saygı görüyordu. Semah öğretmeni İlhan Cem Erseven, Asuman'ı şöyle anlatıyor:

"Sempatikliği, cana yakınlığı ve zarifliği ile kendisini sevdirmesini biliyordu... Çok mükemmel bir öğreticiydi. Görevine zamanında gelir, 'ciddi' öğretmen edasıyla arkadaşlarını salona alır ve yorulasıya semah figürleri gösterirdi. Ben hep kenardan izlerdim. Çünkü benden bile iyi öğretiyordu... Tam bir semah delisiydi... Dernekten semah kasetlerini alıp sabaha kadar izler, figürleri öğrenir ve o hafta arkadaşlarına öğretmeye çalışırdı. En son Malatya semahını öğrenmiş ve onu öğretmenin telaşı içindeydi.. Bir yandan da bana hava atıyordu, 'yeni semah öğretiyorum, haberin olsun' diye.. Ben de mutlu olmuştum, ama belli etmiyordum. Sezinlemiş olacak ki, 'sana da beğendirmek ne zor' derdi... Derneğe her geldiğimde kendisiyle şakalaşır, kendisini döver gibi yapıp sevmeye çalışırdım. Kendisine hep 'deli kız, cadı kız' derdim. O da bana, 'sen delisin, benim nerem deli' diye karşılık verirdi. En son kitabımı almış, okuduğunu bana müjdeliyordu. Sivas'ta Buruciye'de yanıma gelip 'kitabımı evde unuttum, sana imzalatacaktım' dedi. Ben de, 'Ankara'ya dönünce' dedim. O, Ankara'ya dönemedi.. O ateşi öptü ve 'ölümsüzleşti'. Semah delisi güzel kızımı, biricik Asu'mu nerde bir semah havası duyanca hep anımsayacağım. Asu, sen hep yaşayacaksın.. tüm delicoşluğunla.. sempatikliğinle.. semah aşkınla.. Seninle 'semah' daha bir kutsaldı, inan.. Nur içinde yat!.."

Belkız Çakır *(1975)*

Ankara doğumlu Belkıs Çakır lisede başarılı bir öğrenci, kendini yetiştirmek isteyen duyarlı bir insandı. Üniversite sınavına hazırlanmıştı. Mutlaka bir yeri kazanacağını umuyordu. Dernek faaliyetlerinde aktifti. Önce "Güne Umut"a girdi. Sonra semah grubunun bir üyesi oldu. Asuman'ı kendine örnek almıştı. Ders çalıştığı saatlerin dışında sürekli dernekteydi.

Cevat Üstün şöyle anlatıyor Belkıs Çakır'ı:

"Belkıs bir çiçekti. Umutsuzluklar, karanlıklar içinde açmıştı. Derneğe gelmek, faaliyetlere katılmak isteğiyle doluydu yüreği, beyni. Kamber Çakır'ın tek kızıydı. Tuttuğunu koparırdı. O farklıydı. Yaşından büyük düşünürdü.

Belkıs, gençliğinin baharında suskunluğa, yılgınlığa inat barışı, kardeşliği, dostluğu ve nice güzellikleri yaymak, çoğaltmak istemişti. Bilincindeydi üzerine düşen görevin, coşkusu ile utandırdı bir çoklarını. Ders verdi onlara... Ne ki ölüm en kahpe biçimiyle yakaladı onu. 2 Temmuz'da "modern Hızır Paşa"ların gözetim ve koruyuculuğunda katledildi, diğer canlarla birlikte...

Sait Metin ve Belkıs Çakır "Güne Umut"un üyeleri, derneğimizin değerli, çalışkan, başarılı, örnek gençleriydiler.."

Nurcan Şahin *(1975)* - Özlem Şahin *(1976)*

Ankara doğumlu olan Nurcan Şahin, memur emeklisi anne ve babanın biricik kızıydı. Pir Sultan Abdal Derneği'nin Gençlik Komisyonu üyesi olan Nurcan, ÖSS'den 175 puan almıştı, ideali ODTÜ'de okumaktı. İçi insanlık doluydu. Düşüncelerini her ortamda açıklamaktan ve savunmaktan çekinmezdi. Hacettepe Üniversitesi Matematik Bölümü'nü kazandığını öğrenemedi. Nurcan ile Özlem Şahin amca çocukları, aralarındaki ilişki kardeşlikten öteydi...

Özlem Şahin de Ankara doğumluydu. Dikmen Lisesi'nden mezun olmuştu. Gençlik Komisyonu üyesiydi. Dernekteki görevi makyöz, tiyatroda ise köylüler rolündeydi. ÖSS'den o da yüksek bir puan almıştı. Ersoy Şahin anlatıyor:

"Hayatta en çok Pir Sultan Abdal şehitlerinden Nurcan'la birlikte olmayı, birlikte ve semah ekibiyle başarılı oyunlar sergilemeyi severdi. Birlikte büyüdüler, birlikte araştırıp öğrendiler, birlikte şehit oldular. Özlem, derneğe geldiği ilk günden itibaren her faaliyetimizde aktif görevler aldı. 3. Geleneksel Pir Sultan Abdal Kültür etkinliklerinde tiyatro, dergi ve kitap standlarındaki görevlerini başarıyla tamamlamıştı. Banaz'da arkadaşlarımızla yaşadığımız günlerde Özlem'in ayrı bir yeri vardı. Sivas'ta aynı sorumlulukla, çalışma hırsı ile güzellikler yaratıyordu. Medresede bayanlara saç bağı yaparken gördüğümde gözleri gülüyordu. Sen yaşayacaksın arkadaşlarınla birlikte, bizlerle her bir köşesini dolaştığımız Anadolu topraklarından sizi söküp atamazlar."

Menekşe Kaya *(1977)* - Koray Kaya *(1981)*

Menekşe semaha, tiyatroya meraklıydı. Günleri, Pir Sultan Abdal Derneği'nde geçerdi. Kardeşi Koray'la birlikte evde saz çalar, semah dönerlerdi.

Koray ortaokul öğrencisiydi. Beş yaşında okuma yazmayı sökmüştü. Çok zeki, yetenekli bir çocuktu. Kendinden büyük çocuklarla, insanlarla kolaylıkla iletişim kurardı.

Koray 13 yaşında yakılarak öldürüldü, ablası Menekşe 2 temmuz günü son semahını döndü.

Meltem Demir iki kardeşi, şöyle anlatıyor:

"İki kardeş, iki umut, ana babalarının yaşam kaynağı. İsmail Kaya geçen ay bir tiyatro gösterisinden önce, bana "bu çocuklar benim her şeyim" demişti. Şimdi de öyle olmalı İsmail Kaya kendini bırakma, al sazını elini, kapa gözlerini, onlarla ol. Onları yaşamanın en güzel yolu budur işte.

Menekşe 15 yaşındaydı. Tiyatro topluluğundaki en küçük arkadaşımızdı. Menekşe gururlu, hırslı ve olgun bir arkadaşımızdı. Saçlarını uzatmaya karar vermişti sonunda. Ne zaman bizleri görse saçlarını sorardı ama cenazesini gördüm, saçları o kadar parlak ve siyah ki merak etme annesi, Menekşe şimdi kardeşi ile el ele vermiş, uyuyorlardır, bilemiyorum belki de başka dünyalarda bizleri düşünüp o güzel yüzleri ile gülümsüyorlardır.

Menekşe tatlım, seninle ve tüm arkadaşlarımızla o kadar çok şey paylaştık ki hangisini anlatayım. Mutluyuz Menekşe sizleri tanıdığımıza ve sevdiğimize...

Koray Kaya 1981 doğumlu bir güldü. Akıllı idi. Bizlerle her zaman akıl yarışına girerdi. Ve de boğazlı. Tatlım derdim 'Biraz az ye bak kızlar seni beğenmeyecek.' Gülerdi.

Koray Sait'i çok severdi. Otelde de bir adım bile yanından ayrılmadı, şimdi de yan yanalar. Geçen sene bisiklet almıştı. Bizim okula gelip (H.Ü.) bisiklet öğreniyordu. Menekşe ile kavgalarını seyretmeliydiniz.

Koray bir umuttu ve bir çocuk.

Menekşe gencecikti, bir çiçekti. Kanlı, gerici eller onları kopardıklarını düşünüyorlar, onlar bizim gönlümüzde büyüyecek. 20'sine 25'ine gelecek. Çünkü onlar anılarıyla, gülümseyişleriyle her zaman yüreğimizdeler, hem de yüreğimizin sol köşesinde, onlar bizim bundan sonraki gerçekleştireceğimiz mücadelemizin en büyük destekleyicileri olacaklar.

Sizleri ve tüm arkadaşlarımızı yaşatacağız, kanınız yerde kalmayacak."

TBMM
SİVAS OLAYLARI İLE İLGİLİ
(10/107, 108, 109, 111, 114)
ESAS NUMARALI MECLİS ARAŞTIRMA
KOMİSYONU RAPORU
EKLERİNDEN SEÇMELER

SIVAS ESKİ VALİSİ İLE YAPILAN GÖRÜŞMELER

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, çoğunluğumuz vardır, toplantıyı açıyorum.

Değerli arkadaşlarım, bildiğiniz gibi Sivas'ta gerekli incelemelerimizi, tespitlerimizi yaptık. Sivas'ta yapılacak işimiz kalmadı. Çalışmalarımızı burada sürdüreceğiz.

Sivas'ta Sayın Valimizi bulma imkânımız yoktu, kendileri Sivas'tan ayrılmışlardı. Kendilerini bugün buraya çağırdık, kendisine teşekkür ediyoruz huzurunuzda. Şimdi Sayın Valimi dinleyelim.

Sayın Valim, demin söylediğim gibi, biz Sivas'a gittik, gerekli inceleme ve araştırmaları yaptık, oradaki görevlileri dinledik. Siz olayların içinde ve orada o anda vali olan kişisiniz. Olayları bir de sizden dinlemek istiyoruz. Siz söyleyeceklerinizi bitirdikten sonra, arkadaşlarımızın soruları varsa soracaklar.

Buyurun.

AHMET KARABİLGİN – Sayın Başkan, Sayın Üyeler; 21 Şubat 1992 tarihinde Sivas Valiliğine atandım. Ve o gün göreve başladım. Sivas'ta 1,5 yıla yakın dönemdeki hizmetimde o bölgenin göç veren, sürekli içsizlikten, yoksulluktan yakınan bir toplum olduğunu bilerek hizmetimi,

yatırımlarımı, Hükümetle olan ilişkilerimi bu yönde ağırlık vermek suretiyle yürütmeye özen gösterdim. Onun dışında, Hükümet programında öngörülen ilkeler ve politikalar doğrultusunda saydam yönetim, halka güven veren yönetim, halkın katkı ve katılımlarıyla hizmeti yürüten yönetim anlayışı içerisinde hizmeti sunmaya başladım. Bu arada tüm siyasal partilerle, diğer gruplarla, demokratik kitle örgütleriyle tam bir dayanışma içerisinde, Sivas'ın sorunlarını aşmaya çalıştım.

Bunu yaparken – şunu özellikle ifade etmek istiyorum – tüm siyasal partilerden ve yerel yöneticilerden, sayın milletvekillerimizden, demokratik kitle örgütlerinden her zaman istediğimin de üzerinde bir destek gördüm. Bu doğrultuda Sivas'ta göçün hızını kesecek, işsizliğe çözüm bulacak iki önemli çalışmanın gerektiğine karar verdik. Bu kararı verirken, il meclisi toplantılarında genel değerlendirmeler, görüşler doğrultusunda alınan bir karardır. Öncelikle sanayileşmek, Sivas'taki mevcut atıl tesisleri tekrar işler hale getirme ve kırsal alanda yeni bir yapılanmayla yurttaşlarımızın köyünü, beldesini...

BAŞKAN – Sayın Valim, sözleriniz kesmiş olmayayım, sözlerinize devam edin; bizim Komisyonumuz son Sivas olaylarıyla sınırlıdır. Eğer mevzuya geçer, bize Sivas olaylarını anlatırsanız memnun oluruz.

AHMET KARABİLGİN – Hay hay efendim!

Böyle bir yaklaşım içerisinde, hangi kesimden olursa olsun, hangi siyasal görüşten olursa olsun, hangi etkin yapıda ve inançta olursa olsun bütün yurttaşlarımıza güven veren bir yönetimi egemen kılmaya özen gösterdim. Bu doğrultuda her türlü etkinlikler, paneller, kongreler, toplantılar, şölenler, bunlara da mümkün olduğu ölçüde yasak koymamaya çalıştım. Çünkü, çok sesliliğe ihtiyacı vardı bu ülkenin; her türlü düşüncenin, her türlü etkinliğin serbestçe tartışıldığı, görüşüldüğü, olumlu ve olumsuz yönleriyle değerlendirildiği bir ortamı yaratmaya özen gösterdim.

Bunlardan biri de, halk ozanı Pir Sultan Abdal Şenlikleri etkinlikleriydi. Geçtiğimiz yıl bu etkinlikler Banaz Köyünde sınırlı kaldı, orada yapıldı bu törenler. Bu sene Kültür Bakanımızın da katılımıyla, yönlendirmesiyle etkinliklerin bir bölümünün Sivas il merkezinde de yapılması karar altına alındı. Bu kararı dernek yönetim kurulu, kendisi verdi; vilayet olarak bizim bu programın şu veya bu bölgede yapılması, sınırlandırılması gibi bir önerimiz söz konusu değildir. Programın ilk günü il merkezinde, kültür merkezi olarak kullandığımız salonda, açılış törenleriyle başladı. Bu törenlere Sayın Kültür Bakanının da katılacağı önceden programda

yer alıyordu, ancak Sayın Bakanın işleri nedeniyle ayın 3'ünde Banaz Köyünde yapılacak olan bölüme katılacağı bilgisi geldi. Kuşkusuz bu programın hazırlanmasında valiliğimizin, vilayetimizin yöneticilere hiçbir empozesi, hiçbir müdahalesi söz konusu değildi. Değişik alanlardan sanatçılar, edebiyatçılar, şairler, halk ozanları, oyun ekipleri bu etkinliklerde görev almıştı. Bunların arasında yazar Aziz Nesin de bulunuyordu. Aziz Nesin'in inançla ilgili, dini yapısıyla ilgili öteden beri ülkedeki özelliğini bildiğimiz için, ilimize geldiğinde herhangi bir olayla karşılaşmaması için kendisini özel bir koruma planı altında koruma altına aldık. 30 Haziran günü gece saat 24:00'da bizim il sınırlarımıza girdiği andan itibaren Aziz Nesin koruma altına alındı. Ertesi gün, ayın 1'inde salona saat 9.30'da ilin valisi olarak ben törene katıldım, protokol gereği.

Sayın Başkan, şunu söyleyeyim; ben ildeki her türlü etkinliğe, programa katılmaya büyük özen gösterdim, hangi görüş, hangi etkinlik olursa olsun. Bir örnek vermek gerekirse – bunu özellikle vermek istiyorum – geçtiğimiz yıl belediyemizin birtakım temel atma ve açılış törenleri vardı. Sayın Başkan beni de davet etti. Kendisini çağırdım: "Sayın Başkan, hangisine katılmamı istiyorsunuz?" diye sordum kendisine. Sayın Başkan biraz tereddüt etti, "Efendim, siz katılacak mısınız?" dedi. "Elbette katılacağım" dedim. Ben tüm belediyelerin etkinliklerine, açılışlarına, temel atmalarına katılırım. Sayın Erbakan'ın gelmesi bu etkinliğe engel değildi. Yenişehir Toplu Konut alanındaki temel atma törenine katıldım, Sayın Erbakan'ın solunda oturdum, çıktım kürsüde konuşma da yaptım. Şunu söylemek istiyorum; ilin valisi olarak hangi görüş ve hangi inanca sahip olursa olsun, her türlü kuruluşun, kamu olsun özel olsun, onlara katılmaya özen gösterdim. Daha doğrusu, tüm gruplara, katmanlara güven verme amacıyla katıldım. Pir Sultan Abdal etkinliklerine de o amaçla katıldım. Açılış konuşmaları sırasında kalktım 5 dakikalık bir konuşma yaptım. Benim konuşmamın bantı vardı, Sivas'ta belki size sunmuşlardı. Törenlerde ben yazılı konuşma yapmam; ama, kendimi hazırlarım; önceden okurum, incelerim, ne konuşmam gerektiğini kafamda planlarım ve konuşurum. Orada da, Pir Sultan Abdal'ın ozanlığının yanı sıra, o yörede sevilen bir kişi olduğunu, o dönemlerde halka eziyet eden, adaletsiz davranan yönetime karşı, halkın kendi içinden yarattığı doğal bir lider olduğunu söyledim ve barıştan, dostluktan, dayanışmadan, sevgiden, kardeşlikten söz ettim. Benden sonra Aziz Nesin söz aldı. Aziz Nesin'in konuşması bir protokol konuşması değildi. Salonun ortasında bir masaya oturdu, bir konferans bir konuşma; yani açılış konuşması değildi. Çıktı ve Aziz Ne-

sin'in konuşmaları genelde biraz Pir Sultan Abdal'ı tanımadığını, iyi bilmediğini, işte o bölgedeki Alevi – Sünni konularına değinmek istedi, biraz Alevi kesimi de eleştirdi tatlıca, hatırlayabildiğim kadarıyla ve her yerde söylediği gibi lafı dolandırdı; işte, inancı olmadığını, hiçbir şeye inanmadığını, Türk halkının da yüzde 60-70'nin geri zekâlı, aptal olduğu biçiminde bir cümle sarf etti. Aziz Nesin indi ve ben hemen salonu terk ettim. Saat 10.15'te asayiş saati vardı, alay komutanı, emniyet müdürü geldiler. Bu etkinliklerin çok hassas olduğunu da biliyordum, zaten etkinliklerin başlangıcından bitimine kadar olan bölümü kapsayan geniş bir güvenlik planı ve programı da yazılı olarak hazırlanmıştı ve ilgililere de bu program tebliğ edildi; hangi ekip kaç kişiden oluşuyor, nerede görev yapıyor; bunların hepsi önceden planlandı, programlandı. Tekrar gözden geçirdik, aldığımız önlemleri konuştuk arkadaşlarımızla. Saat 11.00'da Tugay Komutanlığı'nda yemin töreni vardı, acemi erlerin. O törene katılmak üzere tugaya gittim.

BAŞKAN – İkinci gün mü?

AHMET KARABİLGİN – İkinci gün efendim, cuma günü. Karıştırdım. Tugaya gittim, tugayda törene katıldım, tugay komutanı erlerle birlikte yemek yiyelim teklifinde bulundu, onu yedik ve ben saat 13.15'te tugaydan ayrıldım. Arabadayken telsizle, cuma namazından çıkan cemaatin durumuyla ilgili, her cuma günü olduğu gibi, tekrar ekiplerden bilgi aldım. Tek tek ekipler, camilerde görev alan ekipler, cuma namazının huzur içinde eda edildiğini, herhangi bir olayın olmadığını anons ettiler. Geldim, odama çıktım, oturdum. Tam 13.30'da İstasyon Caddesinde Hükümet Konağına doğru bir kalabalığın bağırarak geldiğini gördüm. Kalabalık hükümet binası önüne geldi, Hükümet binası önünde Aziz Nesin, Vali ve Hükümet aleyhinde, şeriat lehinde gösteriler yapmaya başladı; "Şeytan Aziz, Vali-Hükümet istifa, İslamiyet'i ezdirmeyeceğiz" ve buna benzer birtakım sloganlarla Hükümet binasında gösteri yaptılar meydanda. 13.45'te, 15 dakika sonra tugay komutanını aradım, ilk telefonla arayışım.

BAŞKAN – Sayın Valim, ilk başlangıçta oradaki grup tahmini kaç kişiydi?

AHMET KARABİLGİN – Efendim, ilk gelen grup 500 – 600 kişi civarındaydı. Ancak, ikinci bir grup, Paşa Camisi olarak bilinen Atatürk Caddesinden gelen grupla birlikte birleşince sayı bini buldu. İki grup aynı anda Hükümet meydanında birleşti. Tugay komutanına gelişmelerden söz ettim; "Paşam durum budur; bu büyüyebilir, gelişebilir. Bize destek olun,

yardımcı olun" şeklinde kendisinden ricada bulundum. Kendisi "Emredersiniz Sayın Valim, hazırız" dediler. 14.30'da Sayın İçişleri Bakanını telefonla aramak suretiyle kendisine ön bilgi sundum, olayları kısaca aktardım ve ayrıca faksla da kendisine ilk faksla bilgi sundum.

14.40'da İçişleri Bakanlığı Müsteşarıyla görüştüm. Kendisinden Tokat ve Kayseri Valilerinden takviye kuvvet isteyeceğimi, Sayın Müsteşarımızın da ilgili valileri telefonla arayıp bu talimatı vermesini arz ettim. Ve derhal Tokat, Kayseri Valilerini arayarak, yardım istedim. Ve bir yandan da Hafik, Yıldızeli, Kangal, Şarkışla, Zara kaymakamlıklarında mevcut polis, jandarma ne varsa derhal ile gönderilmesini emrettim. Bu arada, bir gelişmeden söz etmek istiyorum size; Aziz Nesin'in, ben tugaydayken, Zara Gölü'nü görmek üzere gittiği bilgisi ulaştı. Ben Aziz Nesin'in Zara'da olduğunu bildiğim için, Zara Emniyet Amiriyle ve Kaymakamlığına, Vali Yardımcıları aracılığıyla talimat verdirdim: "Oradan ayrılmasın, orada muhafaza edin Aziz Nesin'i, kente gelmesin" diye talimat verdim; ama, Aziz Nesin'in hiç Zara'ya gitmediğini, o niyeti olduğunu, fakat sonradan "yorgunum" şeklinde otele çıktığını öğrendim.

Biz bu toplumla, emniyet hükümetin önünde önlemler alıyor, ama sloganlar atılıyor, herhangi bir fiili saldırı, taş atma filan yok. Biz bu arada sanatçıların ve gelen konukların Madımak Oteli'nde kaldığını biliyorduk. Otelin müsteciri, vali yardımcısı arkadaşıma gelip: "Efendim, bu topluluk ileride gelen konuklara yönelik bir saldırıda bulunabilir, benim otelim harap olur. Bunların buradan naklini talep ediyorum" şeklinde bir teklifle geldi. Vali yardımcısı bana iletti, ben "çok uygun" dedim, "derhal 2 otobüs gönderin, bir de görevli gitsin, sanatçılar toparlansın, hemen otobüslere bunları bindirelim, Yıldızeli istikametinde, Yozgat'a doğru gönderelim" emrini verdim. Tabii bu arada telefonlar geliyor, telefonlarla görüşüyorum. Telsizle bilgi alıp bilgi veriyorum. Bir yandan da Hükümet binasına gelen toplum, valiyle ilgili, Aziz Nesin'le ilgili sloganlar atıyor. Bu ortam içerisinde Madımak Oteline Turizm Müdür Yardımcısı görevli olarak gönderildi. Orada oteldeki konuklar ve sanatçılara vilayetin bu emrini tebliğ etti. Onlar "biz toplanalım, bunu kendi aramızda konuşalım, değerlendirelim. Bize bir zaman verin" demişler. Bunun tutanakları filan vardır, size vilayette sundular mı bilmiyorum?

BAŞKAN – Hayır.

AHMET KARABİLGİN – Ben bilahare takdim ederim.

Müdür yardımcısı Sivaslı olduğu için, tekrar uyarıyor, diyor ki "Siz Sivas'ı bilmezsiniz. Burada olaylar birden bire patlak verir, büyür. Bunu

kendi aranızda fazla tartışmayın, burayı hemen terk edin, biz de size yardımcı olalım". "Yok, biz kendimiz bir konuşalım" diyorlar, toplantı yapıyorlar, toplantı uzun sürüyor tabii. Toplantı sonucunda "biz valiye kararımızı ileteceğiz" şeklinde toplantı bitiyor. Bana onların bir kararı filan ulaşmadı; ama, saat 16.00'dan sonra, bildiğiniz gibi, otel sarıldı ve artık onları oradan boşaltma imkanımızı da kaybettik.

14.50'de Kültür Merkezine, Hükümet Meydanı ile Kültür Merkezi arasında bu grup gidip geliyor; ama, gidip gelirken bir yandan da Buruciye Medresesi'ni de yokluyor, Buruciye Medresesi'nde de ayrı bir etkinlik var, sergi var; oraya da girmek istiyorlar. Oranın kapılarını kapatmak suretiyle, güvenlik altına aldık. Şu anda bizim için iki hassas nokta vardı; özellikle Kültür Merkezi'ni iyi korumanız gerekiyordu. Kültür Merkezi'nde o anda binin üzerinde davetli, program izlemek için gelmiş, salonda bekliyordu. Tabii ki bu davetlilerin pek çoğunluğu Alevi kökenli yurttaşlarımızdı. Kültür Merkezinden tekrar Hükümet önüne -grup- geldi; "Ya Allah, intikam", "Allahüekber", "Sivas Aziz'e mezar olacak", "Vali dışarı", "Vali istifa", "Şerefsiz vali", "Bismillahüekber" sloganlarıyla eylemlerini sürdürdüler. Bu arada Atatürk caddesinde doğru bir kayma oldu, orada bir cafeyi taşladılar, tekrar Hükümet Meydanından Kültür Merkezine yöneldiler.

Saat 15.15'e doğru Sayın Bakanla görüşmemde, Sayın İçişleri Bakanı "Belediye Başkanıyla bir görüş vali bey, belki o ikna eder bu grubu" dedi bana, ben de "Sayın Bakanım, bakın olaylar başlayalı 1,5 - 2 saat oldu, Sayın Başkan beni aramadı, gelmedi de. Ben kendisi aramam" dedim. Sayın Bakan, Sayın Belediye Başkanını aramış, kendisiyle görüşmüşler, biraz sonra Sayın Başkan geldi. Rengi atmıştı, heyecanlıydı, geldi, "geçmiş olsun" falan, konuşuldu. Bu arada Kültür Merkezi'nin önündeki grubu nasıl ikna edebiliriz; bunu konuştuk kendi aramızda. Emniyet Müdürüyle birlikte, gruba gidip Kültür Merkezi önünde bir konuşma sırasında da bana önerilen "oradaki heykel fazla tepki alıyor; heykeli kaldırırsak belki yatıştırırız, olaylar böylelikle önlenmiş olur" önerisi geldi. Ben başlangıçta bu öneriye olumlu yaklaşmadım. "Heykeli gönderen, diken, Kültür Bakanlığıdır; Sayın Bakanın ve Bakanlığın bilgisi ve izni olmadan benim bu kararı vermem yanlış olur" dedim; "ama, siz o topluluğa gittiğinizde, Kültür Bakanıyla konuşacağınızı, Valinin de bu doğrultuda girişimde bulunacağını ve mutlaka bu heykeli buradan kaldıracağı vaadinde bulunabilirsiniz" dedim. Bu sözleri kullandım Sayın Başkana.

Sayın Başkan oraya gittiğinde, ben sonradan bantlarda izledim; çok büyük bir kahraman gibi karşılandı, alkışlarla karşılandı ve konuşmaya başlarken de bir Fatiha ile başladı konuşmasına. Bu, tabii ki toplumla Başkan arasında da bir ortak ruh birliğini sağladı. Ve inandırıcı olamadı, heykelle ilgili sözlerini kimse dinlemedi. Böylelikle geri dönüldü gelindi.

Madımak Oteli 16.00 – 16.30 arasında sarıldı. Benim o anda elimde polis, jandarma ve tugaydan gelmiş kıdemli erlerden oluşan 442 tane mevcudum vardı, saat 16.00 olarak yaptığım tespit. Madımak Oteli'ni taşlamaya başladılar ve Madımak Oteli'nin önünde bu grup birden bire 5 bini aştı. Gittiniz gördünüz; Madımak Oteli'nin bulunduğu sokak dar bir sokak, Atatürk Caddesi'ne açılan ayrı bir özelliği vardır, bir de yine Afyon Sokağının ilerisinde iki tane yanlardan gelen sokak vardır ki hemen hemen 5 – 6 sokağın, caddenin birleştiği bir konumdadır. Buralar insanlarla doldu. Tekrar Belediye Başkanıyla Emniyet Müdürü bana geldiler, görüşmemizde tugay komutanı da geldi. "Efendim, bu heykeli buradan kaldırırsak, tümüyle biz bunları ikna ederiz ve Madımak Oteli'nin çevresindeki ablukayı kaldırırız" dediler. Ben buna inanmadım. Niye inanmadım; verilen her taviz daha büyüğünü birlikte getirirdi, nitekim öyle oldu; ama, bütün bunlara rağmen oteldeki insanların can güvenliğini sağlamak bakımından heykelin kaldırılması fazla önemli değildir; kaldırılması talimatını ben verdim Belediyeye ve Emniyet Müdürüne. Ancak şunu söyledim; "Heykeli bir kamyona alın, belediyenin bir deposuna kaldırın. Orada gizlensin, ileride ne olur bilinmez" Bu tamamıyla yanlış bir uygulama olarak, heykel kamyona kondu, Hükümet meydanına, halkın topluluğun, oradaki grubun ortasına yıkıldı. Heykel saldırgan topluluğu daha çok heyecanlandırdı; tekmeleyenler, sağından solundan çekenler arttı ve yine aynı şekilde sloganlar devam etti. Heykeli, bir iple bağlamak suretiyle Madımak Oteli'nin önüne çektiler.

Bu arada, ben sürekli tugay komutanından yardım istiyordum; benim gücüm yetmezdi, bu gurubu pasif hale getirmeye, olayları önlemeye gücüm yetmezdi. Ve o günlerde Divriği, Zara, İmranlı yöresinde PKK ile ilgili bir operasyonumuz vardı. Bizim en vurucu gücümüz olan 100 kişilik komanda bölüğümüz de, özel harekat timimiz de orada görevliydi o günlerde. Tugay komutanı, her telefonla "Paşam bize destek sağlayın" dediğimde, hep "Hay hay Sayın Valim" dedi, hiç hayır demedi; ama, tugaydan gelen kıdemli er sayısı 20 tane, 10 tane; böyle azar azar geldi. Topu topuna ben burada tespitimi 100 olarak yaptım; ama 100 olup olmadığı da şüpheli.

FAHRETTİN KURT (Trabzon) – Bunlar saat kaçta geldi?

AHMET KARABİLGİN – Tugaydan gelen kıdemli erler saat 14.30'dan itibaren parça parça geldi. Bunların bir bölümü Kültür Merkezi'nde, bir bölümü Hükümet önünde önlem aldı.

18.00'de ben tugaydan ümidimi kestim, tugaydan artık bana destek olmayacağını anladım. Sayın Başbakana, Sayın İçişleri Bakanına ve İçişleri Bakanlığı Müsteşarına hazırladığım faksta, imzaladığım faks giderken tekrar çevirdim, altına "not" dedim: "uçak ve helikopterlerle acele takviye gönderilmesi" ilavesini yaptım ve faksı çektim. Bu arada havaalanı müdürünü arattım, havaalanının ışıklandırılmasını, bütün teknik donanımının hazır olmasını sağladım. Helikopterler için de şehir stadyumunun hazır hale getirilmesini Gençlik Spor İl Müdürüne de talimat verilmek suretiyle, çok sınırlı bir iki projektörü vardı, onlarla da aydınlatılması emrini verdim ve teyidini de aldım. Ben, en yakın Kayseri'den, Erzincan'dan hava desteği bekliyordum.

Sayın Başkan, bu destek bana gelmedi. Bu desteği beklerken Sayın Başbakanla, Sayın Cumhurbaşkanımızla, Sayın İçişleri Bakanıyla sık sık telefon görüşmesi yaptım; onlar beni aradı, ben onları aradım. Basında sık sık yer aldı: o konuda da doğruları söylemek zorundayım. Gerek Sayın Cumhurbaşkanımız, gerek Sayın Başbakan bana "halka kesin olarak ateş etmeyin" biçiminde bir emir vermedi. Ancak, şunu söylediler, beni dinlediler, ben olayların seyri hakkında kendilerine bilgi sundum ve olayın çok büyük boyutlara ulaştığı bilgisini sundum ve en çok korkum da Sivas'ta daha önce olan Alevi – Sünni yurttaşlar arasında büyük bir olayın olması ihtimali üzerinde durdum. Bana, güvenlik güçleriyle halkın arasında ilişkileri çok dikkatli kullanmamı ve mümkün olduğu ölçüde halkın üzerine ateş açılmaması biçimindeki sözleri, benim de paylaştığım bir görüştü aslında. Sayın Cumhurbaşkanımızın, Sayın Başbakanın talimatı olarak değil, ben o ortamda bunu zaten hiç düşünmedim ve halkın üzerine de silahla ateş açtırmadım. Bu, çok daha büyük kayıplara ve olaylara neden olurdu. O dar sokaklarda sıkışan insanların havasızlıktan, belki de binlerce insanın kaybı demekti.

Bu takviye gelmedi, ancak Sayın Başbakanın Genelkurmay Başkanının talimatıyla olduğunu hissettiğim, saat 19.10'da Genelkurmay Başkanı beni aradı ve bana telefonla "Vali bey, bunların üzerine gidin, olayları bastırın. Gücünüz yetmiyorsa tugaydan destek isteyin" dedi. Ben de "Paşam, buzu siz tugay komutanımıza söyleyin. Ben sürekli destek istiyorum; ama, istediğim ölçüde bu desteği göremedim" dedim. "Ben şimdi emir

veriyorum" dedi ve biraz sonra da tugay komutam tekrar geldi, kendisi acemi askerlerin sevki kararım verdi. İkinci telefon görüşmemizde tugay komutanı yanımdayken yine Genelkurmay Başkanı, benim yanımda, ben telefonu tugay komutanına verdim; kendisine emir verdi; ecemi askerlin sevki kararı alındı. Ancak, acemi askerlerin sevki saat 19.45'te mümkün olabildi.

Bazı doğruları da konuşmak zorundayım. Tugay komutanının sevk ettiği acemi askerler, bu tür toplumsal olaylara müdahalede eğitim görmüş, uzmanlaşmış kişiler değildi. Bunlar silah tutmayı bile doğru dürüst becereremeyen çocuklar. Nitekim, sonradan öğrendim, Sayın Genelkurmay Başkanı basma bunu söyledi; sevk edilen erlerin silahlarında merminin dahi olmadığını sonradan öğrendim. Bu arada, benim tugaydan beklediğim tek hizmet, Hükümet Meydanı'na çakılıp kalan itfaiyenin, yangının yeni başladığı Madımak Oteli'nin önüne ulaştırılmasındaki destekti. Fazla bir şey istemiyordum. Tugay bize bunu sağlayamadı. Polisimiz ve jandarmamız 4 barikat üzerinde hâlâ otele girişi engellemede başarı gösterdi ve muvaffak oldu. Ancak bu heykelin sürüklenerek getirilmesi sırasında, zincirlerden biri koptu, Emniyetin ve jandarmanın aldığı barikat zincirlerinden biri koptu, o arada 3 – 5 tane saldırgan -filmlerde de, bantlarda da gördünüz- otelin perdelerine falan girmeye çalıştılar. Aslında, o ara katta bizim Emniyet görevlilerimiz güvenlik önlemi almıştı, otelin içinde de bizim gücümüz vardı. Yani, otele girmek o kadar kolay değildi. Taşıtlar yakıldı, heykel orada yanmaya başlayınca, toplum farklı bir yapıya kavuştu. Bunu nasıl yorumlayayım bilemiyorum; insanlar değişiyor, insanlar o anda beyinlerini pek kullanmıyorlar; fizik gücüyle ve onları sürükleyen sürükleyici, bu olayların elebaşısı olan insanların yönlendirmesiyle her türlü eylemi, her türlü cinayeti işleyebilecek bir havaya giriyorlar.

Sayın Başkan, bu arada belediyeyle olan itfaiye hizmetlerine de değinmek istiyorum. İtfaiye çok önceden geldi, bizim talebimiz üzere. Talebimiz şuydu; itfaiye gruba su sıkmak suretiyle uzaklaştırabilir miyiz düşüncesi. O saatlerde itfaiye Madımak Oteli'nin önüne gelebilirdi. Çünkü sayı 10 – 15 bini bulmamıştı.

BÜLENT AKARCALI (İstanbul) – Hangi saatte dediniz?

AHMET KARABİLGİN – Efendim, bizim itfaiyeyi su sıkmak üzere istediğimiz saat 17.00 ile 18.00 arası, şu anda tam saatleri de karıştırıyorum; ama, büyük ihtimalle 18.00 ile 18.15 arası olabilir. Polis, itfaiyenin hareket etmediğini, bu hizmeti vermediğini anons ettiler ve Belediye Başkanıyla benim görüşmemi istediler. Sayın Başkanı ben telefonla ara-

dım, dedim "Bir çözümdür, Emniyetçiler bunu bize öneriyorlar; itfaiyeye emir verin, Madımak Oteli'ndeki gruba su sıkmak suretiyle uzaklaştıralım. Alanı biraz daha genişletebilirsek bu insanları oradan tahliye etme imkânımız olabilir." Sayın Başkan: "Efendim, şimdi itfaiyenin suyunu oralarda kullanırsak, ileride bu grup dükkân ve işyerlerini, konutları da yakabilir; muhtemel bir yangına karşı tedbirsiz oluruz" şeklinde görüşünü söyledi. Ben kendisine dedim ki "şu anda bizi bekleyen birincil ihtiyaç budur. Siz yine su sıkmak üzere emir verin, gönderin" dedim. Sayın Başkan ne evet ne hayır dedi bana. Böyle bir laf etti ve kapattı.

İtfaiye yangına müdahale için çağrıldığında, yine itfaiyenin hiç hareket etmediği bana sürekli anons edildi. Sayın Başkanı tekrar aradım, dedim "Sayın Başkanım, bakın orada araçlar yakıldı. Bu binaya da sirayet eder; yangın büyümeden bunu önlemek zorundayız; ama itfaiyeciler gitmiyor, hareket etmiyorlar." Sayın Başkan bana "Efendim, grup ve topluluk itfaiyeyi engelliyor, itfaiyenin önüne yatmak suretiyle itfaiyenin Madımak Oteli'nin önüne ulaşımını engelliyor. Ne yapalım?" dedi. Ben tekrar polislere talimat verdim "İtfaiyecileri alın, zorlayın. En azından bir tanesini yangın mahalline ulaştırın" dedim. Topluluk itfaiyenin geldiğini görünce yatar falan; ama, sonunda da kendini kenara atar. Hiç olmazsa bunu deneyin" emrini verdim. Fakat, itfaiyeciler kapıları içeriden kilitlemek suretiyle polise bu fırsatı vermedi.

BÜLENT AKARCALI (İstanbul) – Bu, içeriden kilitlediklerini nasıl tespit ettiniz?

AHMET KARABİLGİN – Bana verilen bilgiler bunlar, emniyetin verdiği bilgiler.

O anda polisin zor kullanmasını engellediler. İtfaiyeyi Madımak Oteli'ne ulaştıramamamızın bir nedeni, itfaiye erlerinin ve görevlilerinin saldırgan topluluğu karşısına almama gibi bir duyarlılık içerisinde olduğunu hissettim, tepki almamak gibi bir duyarlılık içerisinde olduğunu hissettim. Bu biraz korkudan olabilir, biraz da Aziz Nesin'in dinsiz olması ve cezasını çekmesi biçiminde de yorumlanabilir, benim yorumum bu şekilde.

Askeri birlikler 19.45'e doğru ulaştığında, otel kapısıyla grup arasında 5 metre kalmıştı, neredeyse girmek üzerelerdi. Askerin oraya ulaştığında cemselerle, benim telsiz konuşmalarımda vardır; "asker geliyor dayan, biraz sonra orada olacak, tugaydan askerler geliyor" şeklindeki anonsuna rağmen, asker orada ne yapacağını şaşırmış, grubun gerisinde etrafı seyreder bir haldeydi bantlarda. Gerçekten de asker ne yapacağını

bilmiyordu; çünkü bu işle ilgili eğitilmiş, bu işi bilen asker değildi. Bir de alkışlar vardı.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) – İlk gelen askerlerdi değil mi onlar?

AHMET KARABİLGİN – Hayır efendim, bunlar acemi askerlerdi, en son gelenler. İlk gelenlerin sayısı çok az. İlk gelen kıdemli askerler Madımak Otelinde görev almadılar. Onlar İstasyon caddesinde, Hükümet Meydanı önünde ve Kültür Merkezi önünde görev aldılar. Yani, asker riski az olan yerlerde görev aldı. Bu konuda bizim askeri birlik komutanına "şurada şu kadar tut, şurada şunu yap" gibi bir talimat verme yetkimiz yok, onun takdirini desteği sağlayan en üst askeri komutan değerlendirir İl İdaresi Yasası'na göre.

BAŞKAN – Sizin talebinize cevap verip, istediğiniz mahalle geldikten sonra, asker artık valiliğin emrine girmiyor mu?

AHMET KARABİLGİN – Hayır, yasa o kadar ters ki, asker olaya müdahale ettiğinde o askerin mensup olduğu birliğin görevli en üst subayı olaylarda komutan olur, koordinatör olur. Son derece yanlış bir şey ama biz bunu yapmadık. Biz, yine Emniyet Müdürü inisiyatifi sonuna kadar kullandı ve götürdü.

BAŞKAN – Şimdi, koordinatör olur da, nihai emir valilikten çıkmaz mı?

AHMET KARABİLGİN – Efendim, vali koordinatör, yetkili ama o alanda operasyonu yönetecek olan kolluk gücüne emir verecek olan askeri birliğin en üst komutanıdır, oradaki görevli. Yasa hükmü böyle.

Askeri alkışlıyorlar tabii, "Asker Bosna'ya" şeklinde. Askerin bu alkış da hoşuna gidiyor, gayet rahat. Çünkü risk altında değil asker; ama, benim polisim, benim jandarmam göğüs göğüse orada grupla, grubun otele girmemesi için mücadele veriyor ve bu arada emniyet müdürü, emniyet müdür yardımcısı, 14 polis memurum da yaralandı. Emniyet müdür yardımcısı hastaneye kaldırıldı.

Sayın Başkan, o arada otel tümüyle sardı, itfaiyeyi oraya sevk edemedik. Ancak, bir tanesini, arka, Afyon sokaktan, ters yoldan sokma başarısını gösterdik; ama, o zamana kadar bina tümüyle sarmıştı. İtfaiye geldiğinde, filmlerde izlediğiniz gibi, üst kata çıkmış olan kişilerden bir grubun pencereden kurtarıldığını gördünüz. Bu belki oradaki sanatçıların "önce Aziz Nesin kurtulsun" tercihinin bir sonucuydu. Çünkü kim olduğu belli değil. Biz, Aziz Nesin'in ve oradaki insanların tümünün kurtarılması konusunda aynı özeni, aynı duyarlılığı gösterdik. Aziz Nesin kurtarıldı,

onu da ayrıntılı olarak anlatmıyorum; dinlediniz, gördünüz. Aziz Nesin kaçırıldıktan sonra oradaki topluluk binanın da yanmasıyla, Aziz Nesin'in de evden kaçmasıyla oradaki amacını bir ölçüde kısmen yerine getirdi, kısmen de Aziz Nesin'i kaçırdı ve olduğu gibi, 10 binin üzerindeki grup vilayetin önüne toplandı. Vilayetin önüne toplanınca, bizim Madımak Oteli önündeki polis ve jandarmamız yaralıları, ölüleri ve sağları kurtarma çalışmasına girdi, onlar da çok önemliydi; yaralıların süratle hastaneye intikali, belki 10 dakika önce giden kurtulabilecekti. Hükümet önünde tugaydan gelen askerler, jandarma ve çok az sayıda koruma görevlisi olan polis memurları koruyordu. Hükümet binası önünde, hedef vilayet, vali ve dolayısıyla da cumhuriyetti. Söylenen sözler şudur: "Allahüekber, ya Allah intikam, İslama uzanan eller kırılsın, vali istifa, şerefsiz vali, dinsiz vali istemiyoruz, yaşasın şeriat" buna benzer pek çok sloganlarla, taşlarla Hükümet konağına, camlara saldırıya başladılar. Ben o arada yine Sayın Cumhurbaşkanıyla konuşmamda, basında "vali panik içinde" gibi bir sözler yer aldı, panik içinde değildim; ama, konuşurken bağırarak konuşuyordum herhalde ki, "vali bey sakin ol, paniğe gerek yok" şeklinde beni uyardı. Ben hem telsizle Madımak Oteli'nin durumunu değerlendiriyordum, hem gelen telefonlara yanıt veriyordum, hem de her an Hükümet Konağının basılması gibi, linç edilme gibi bir tehlikeyle karşı karşıya bulunuyordum.

Yanımda alay komutanı, vali yardımcılarım yanımda, özel kalem müdürüm ve sekreterim yanımda, iki odacım yanımda, güvenlik ve korumalarım da alt merdivenlerde bekliyorlar. Bu durumda, alay komutanımız alayda en son bir tim yedekte tutmuş, ondan benim haberim yoktu, bilseydim onu da sevk ettirirdim. Telsizle time talimat verdirttim 3 dakika içerisinde alayla vilayet arası 30-40 metre filandır ateş ederek vilayetin önüne geldiler ve bizi o saldırgan gruptan, topluluktan kurtardılar.

Sayın Başkan, ben çok acı çektim; onu söyleyeyim ve hâlâ da bu devam ediyor. Kendi kendime, o 37 insanı acaba nasıl kurtarabilirdik diye düşünüyorum. Belki 38'inci kişi ben olsaydım daha huzurlu, daha mutlu olurdum; ama, o anda benim grubun içine girmem, Madımak Oteli önüne gitmem, benim 38'inci olmam çözüm değildi. Çünkü, o anda birilerinin devleti vilayette temsil etmesi gerekiyordu; görev yapan polisi, jandarmayı, askeri ve diğer bütün görevlileri yönlendirmesi, hizmet sunması gerekiyordu. Bu sorumluluğu taşıyarak Hükümet Konağında hizmeti devam ettirmeye çalıştım; ama hâlâ bu açmazdan da kendimi kurtarabilmiş değilim. Olaylar bu noktaya geldiğinde ateş edildiğinde, havaya ateş edildi;

ama, 2 kişi, yine saldırgan gruptan olduğunu sandığım iki kişi, kurşunla öldü, 2 tane de yaralı vardı. Bunlar Hükümet Konağı önünde değil, Madımak Oteli'nin önünde oldu. İçişleri Bakanımız yine telefonla görüşmemizde, Madımak Oteli artık yanmak üzereyken, her şey bitmek üzereyken "Ben geleyim mi vali bey?" dedi, ben Sayın Bakan gelme diyemedim. Çünkü, benim, Sayın Bakanı koruyacak gücüm bile yoktu o anda vilayette; ama, o ilin valisinin bir bakana gelmeyin demesi çok acıydı; "Buyurun Sayın Bakanım gelin bekliyorum" dedim, Sayın Bakanı havaalanından nasıl getireceğimizi oturduk konuştuk. Havaalanında bir hava birliği vardır. Oranın albayını buldum, kendisine emir verdim, tümüyle Genelkurmaya bağlı, Hava Kuvvetlerine bağlı olan bir birliktir. "Sayın Bakan uçakla geliyor, onun güvenliğinden sen sorumlusun. Onu Hükümet binasına kadar getirme görevini sana veriyorum" dedim. 2 – 3 tane de sivil araba gönderdim. Sayın Bakanı böylelikle havaalanından aldık getirdik; ama, Sayın Bakan geldiğinde olaylar tümüyle bitmişti.

Olayların başlangıcında niçin bu grup dağıtılmadı, niçin daha sert önlemler alınmadı biçiminde düşünceler, görüşler ve öneriler var eleştiriler var. Olayların benim hesabıma göre ve düşündüğüm, en çok ürktüğüm, Kültür Merkezi'nin basılmasıydı. Kültür Merkezi'ndeki binin üzerindeki vatandaşla saldırgan grup arasında bir çatışma, kentte Alevi ve Sünni çatışmasını kendiliğinden getirirdi. Bu grubun mümkün olduğu kadar kordon altında tutulmak suretiyle, yan sokaklardan yan caddelerden kente dağılması, gittikleri bölgelerde yeni desteklerle, yeni sayıda insanlarla tekrar gelmesi ve bilhassa Alevi kökenli yurttaşlarımızın yoğun olarak yaşadığı Alibaba, Gökçebostan ve Kolef bölgelerine saldırının... Sivaslı oraya saldırmaz, Sivaslıyı oraya yönlendiren ve bunun önceden planını, programını yapan teröristlerdir. Teröristlerin de sağı solu olmaz, terörist her zaman teröristtir; cumhuriyete, ülkenin bütünlüğüne, ulusun birliğine yönelik insanlardır bunlar, canavarlardır bunlar. En çok ondan korktum ve ben topluluğu fazla dağıtmadan, kentin içine fazla dağıtmadan bir arada tutmak için sürekli kordon altında muhafaza ettim; ama, Madımak Oteli önünde bu sayının birden bire 10 bine ulaşabileceği hesabını da yapamadık. Hesabını yapamadık; şu bakımdan yapamadık; 500 kişilik grubun sayı olarak fazla artmayacağını düşünüyordum. İşte demin de söyledim; toplum psikolojisi budur, bir kısmı seyretmeye gider, bir kısmı neler oluyor bir göreyim diye gider. Gittiği anda da biraz bilinçsizse, biraz sağlıklı düşünemiyorsa, kültürlü, varlıklı bir insan değilse, rahat-

lıkla bu gruba bir militan olarak, bir eylem adamı olarak rahatlıkla katılabiliyor demektir.

Ben Sivas il merkezinde bir Alevi-Sünni çatışmasının olmaması için başından beri stratejimi buna göre kurdum, buna göre önlemimi aldım. Bunda da biraz başarılı olduğumu umuyorum. Çünkü, bizim polisimiz, jandarmamız grubun Kültür Merkezine girmesini engelledi, önledi, otele girmesini önledi; ama, otelin yanmasını -üzülerek ifade ediyorum- seyretti. Çünkü itfaiyeyi yerinden oynatamadı. Benim, tugaydan o anda beklediğim tek destek, grubu yarması, itfaiyenin en az bir tanesini, otomobiller taşıtlar yanarken o yangını söndürmesiydi. Bu desteği göremediğimiz için 37 yurttaşımızın orada yanarak can vermesiyle sonuçlandı.

Ben bu olayları çok kısa olarak değerlendirip, sözlerimi bitirmek istiyorum. Olayların görünen nedeni, pek çok devlet adamımızın ve siyasetçimizin de paylaştığı görüştür bu; efendim Aziz Nesin'in oraya gelmiş olmasıdır. Ve halkı tahrik etmesi, Pir Sultan Abdal etkinliklerinin Sivas'ta yapılması ve heykelin oraya dikilmesi. Bunlar görünen nedenler; ama, gerçek neden bu değildir. Gerçek neden, daha önceden planlanmış, programlanmış, sadece Sivas ili düzeyinde değil, ülke genelinde o terör örgütünün planladığı ve Aziz Nesin'in geldiği günün bilinerek seçildiği, doğrudan doğruya laik cumhuriyete yönelik bir başkaldırıdır bu. Atatürkçülüğe karşı bir başkaldırıdır bu, ülkenin bütünlüğüne, ulusun birliğine karşı bir başkaldırıdır ve şeriat düzeninin getirilmesi için yapılmış olan bir olayı bu şekilde yorumluyorum. İki somut örnek de vermek istiyorum; bunlardan ilki Aziz Nesin'in kişiliğine bir tecavüz olsaydı Aziz Nesin ayın 1'inde Kültür Merkezi'nde konuşma yaptı, çıktı gitti yemek yedi, Buruciye Medresesinde oturdu kitaplarını imzaladı, her an bir saldırıya maruz kalabilirdi. Aziz Nesin'i öldürmek isteyen rahatlıkla öldürebilirdi, dövmek isteyen dövebilirdi. Bunların hiçbiri olmadı. Ayın 2'si, beklendi, cuma namazı beklendi.

İkincisi; Aziz Nesin'e yönelik, Pir Sultan Abdal'a yönelik saldırı, Sivaslıların ve Türkiye'nin gözbebeği olan Sivas Kongresi'nin yapıldığı tarihi binaya saldırı oldu. Bu binanın önündeki Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün büstü tahrip edildi; bronzdan yapıldığı için parçalayamadılar.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) – Ne zaman, hangi saatte?

AHMET KARABİLGİN – Bunun saatini tam olarak kestirmek mümkün değil.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Devamla) – Sokağa çıkma yasağından sonra...

AHMET KARABİLGİN – Hayır efendim.

BAŞKAN – Öyle bir karar aldık, soruları en sonunda soracağız.

AHMET KARABİLGİN – Bununla ilgili tutanaklar vardır. Ben bu bilgiyi tugay komutanlığından aldım. Çünkü, bu büstü muhafaza altına alan tugay komutanlığı ve müze müdürlüğünün personelidir. Hatta, oradaki bekçilerin gücü yetmemiş taşımaya, askerler yardım etmişler. Binanın 71 camı kırılmıştır, binanın kapısı zorlanmıştır.

BAŞKAN – Kaç cam dediniz?

AHMET KARABİLGİN – 71 cam. Binanın kapısı zorlanmıştır, bina tarihi bir bina olduğu için, arkasından sürgülüdür, açılmamıştır. Bina açılsaydı, kongre binası da kundaklanacaktı ve Büyük Önder Atatürk'ün odası ve bunlar kutsal değerlerimizdir; oralara saldırı vardır ki, kent insanı birbirlerine girsin, birbirlerini kırsın; amaç buydu. Ve bu iki somut örnekle, demin ifade etmeye çalıştım.

Benim, olaylarla ilgili vermek istediğim bilgiler bunlardır. Saygılar sunarım.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Şimdi arkadaşlar sırasıyla soru soracaklar.

Buyurun İsmail Bey.

İSMAİL KÖSE (Erzurum) – Sayın Başkan, değerli Valim, size ve Sivaslı vatandaşlarımıza geçmiş olsun diyerek sözlerime başlıyorum.

Kendi yaşadığınız olayı ortaya koyarken, birkaç konu açıkta kaldı. Birincisi, malumunuz Emniyet Teşkilatının, Jandarmanın ve MİT Teşkilatının istihbarat örgütleri var. Emniyet Teşkilatından aldığınız istihbaratın zayıf olduğu görülüyor. Ancak MİT temsilcisi arkadaşlarımızı dinlediğimiz zaman saat 11.00'da kendisine intikal eden bilgide size ve Aziz Nesin'e karşı bir tepki gösterisinin olacağı ve bu bilgiyi de Emniyet Teşkilatına bildirdiğini söyledi. Bu konudaki düşünce size intikal etti mi etmedi mi? Yani, MİT istihbaratı size intikal etti mi?

BÜLENT AKARCALI (İstanbul) – Bunu Ankara'ya da iletmiş, Kayseri'ye...

İSMAİL KÖSE (Devamla) – Evet Ankara'ya kendi müsteşarlığına da bildirmiş.

İkincisi, bir gün önceden bildiriler dağıtılmış. İkinci gün, yani cuma günü sabahleyin de yine esnafa muayyen sayıda bildiri dağıtılmış. Bu bildiriler ve verilen istihbaratlar size bir tehlikeyi ortaya koyacak bir dü-

şünce meydana getirmedi mi? En önemli olaysa şu; en sonundaki vahim olarak ortaya koymuş olduğunuz tabloda Sivas'ta bu provokasyonu yapacakların Aziz Nesin gibi ülkenin tümünde -ki konuşmasında siz Alevileri dahi tenkit ettiğini ifade ettiniz- hiçbir şekilde Allah'a kitaba inanmayan, böyle bir dinsiz kişinin Türk toplumu yapısında fevkalade yanlış hareket edeceğini ve orada da yine Sivaslı vatandaşlarımızdan büyük bir tepki alacağını hiç düşünmediniz mi? Benim dikkatimi o çekiyor özellikle. Yani, Pir Sultan Abdal Derneği vilayete müracaat ediyor, sizin olurunuzla 4 günlük bir programı gerçekleştirmek için müsaade istiyor. Dediniz ki: "Kültür Bakanlığının desteği ve yönlendirmesi hariç, vilayetin hiçbir katkısı yoktur" vardır; vilayet başından sonuna kadar sorumludur. Orada yapılacak en küçük etkinlikten en büyük toplantılara kadar asayiştir, güvenliktir, onun başında da zatı aliniz geliyorsunuz.

Şimdi, Aziz Nesin gibi bir kişinin, Türk toplumunun genelinde tepki yaratmış bir kişinin ilinize geldiği zaman, orada 1978 yıllarının yaşamış olduğu ve o toplumda yeni bir kardeşlik duygularının pekiştiği, beraberce yaşayan bu insanlarımızı yine değişik yönlere çekmek suretiyle bu provokasyonu yapmak düşüncesini hiç düşünmediniz mi? Asayiş yönünden bir mahzur teşkil edip etmeyeceğini kendi emniyet müdürünüze, jandarma alay komutanınıza veya ilgili birimlerinizle, bu geldiği takdirde neler getirir neler götürür diye herhangi bir düşünceniz oldu mu?

Kaldı ki, 3 yıl Banaz'da kutlanan Pir Sultan Abdal şenliklerinin Sivas'a aktarıldığı zaman buna ilaveten de Aziz Nesin'in de bu toplantıya gelme durumunda bu toplantının mahiyet değiştireceği, öyleyse burada asayişi ne şekilde temin edeceğini hiç değerlendirme durumunuz olmadığı ortaya çıkıyor. 500 kişi 1000 kişiyle topluluk vilayetin önüne geldiği anda, evet aslolan vatandaşa silah kullanmamaktır; ama, aslolan olayların sonucunun ortadan kaldırılmasını, yani önleyici güvenlik tedbirlerinin alınmasıdır. Olayın sonunda 37 kişinin ölmesinden sonraki duyacağımız üzüntü bizi affetmez, hiçbirimizi de bu üzüntü aklamaz. Ancak, önleyici güvenlik önlemleridir bizim aslolan görevimiz. Yani, olay hangi boyutta başlayacaktır, nerelere gidecektir ve bu olayı önlediğimiz takdirde nelere mal olacağız; bunun hesabını yapmak mecburiyetindeyiz.

Bir de, saat olarak, tugay komutanını da dinlediğimizde, 13.30'dan sizin 20.00'a kadarki bütün taleplerinizin, bu zaman dilimleri içerisinde yerine getirildiğini ifade etti ve ilk önce bunları 33 kişiyle Hükümet binasının önünde görevlendirdiğini, Kültür Merkezinin önünde görevlendirdiğini, arkasından da toplam 600 küsur tane erin de -toplam 643 rakamını

vererek- o şekilde söyledi ve kendisinin arabasıyla topluluğun içerisine geldiğini, orada arabasının darbe yediğini, buna rağmen çıktığını ve itfaiye aracının da bilfiil kendi askerlerinin arasında bulunan yarbay veya binbaşı rütbesindekiler tarafından topluluk yarılarak oraya kadar götürüldüğünü ifade ediyor. Halbuki, şu anda tam tersine, o taraftan gelen ve polisin, jandarmanın yardımıyla itfaiye aracının oraya girdiğini görüyoruz. Yani burada tugayla vilayet arasında fevkalade bir koordinasyonsuzluk ve verilen bilgilerden de o şekilde şey çıkmış oluyor.

Tugaydan ne zaman talepte bulundunuz? Bunlar tabii belgelerde var da, dikkatimi çektiği için soruyorum. Ben değerli arkadaşlarımıza fırsat vermek için, belki benim suallerim içerisinde başka sualler de var, onların da düşüncelerine saygı duyduğum için fazla meselenin içerisine girmiyorum. Yani, en önemli konu, Aziz Nesin'in oraya getirilmesi konusunda. İkincisi; bir valisiniz, yani idarecilikten gelen bir kişi olarak söylüyorum; her türlü etkinliklere gitmek doğal hakkınızdır ve bir yerde de topluluklara karşı tavır almadığınızdan dolayı da tarafsız olduğunuzu ortaya koyacaktır. Türk Ceza Kanunu'nun açık maddesine göre Türk Milletini aptal yerine koyan ve bunu itiraf eden kişi suç işlemiştir. Bu şekildeki bir konuşmayı nasıl rahatlıkla bir vali olarak, Türkiye Cumhuriyetinin Cumhurbaşkanını, bütün bakanlarını ve Türk Milletini temsil ediyorsunuz, Sivas'ta Türk Milletini temsil ediyorsunuz. Türk Milletine hakaret ediliyor, Türk Milletinin inançlarına hakaret ediliyor ve bunu protesto etmeden onu rahatlıkla dinliyorsunuz ve topluluktan ayrılıyorsunuz.

Şimdi, sonuçta, halk vilayete geliyor, sizin istifanızı istiyor. Yani, artık valinin Aziz Nesin gibi milletin nezdinde vicdanen mahkum edilmiş bir kişinin yanında olduğunuzu bağdaştırma durumuna gelmiş vatandaş. Yani, o ölçülerin içerisine girmiş...

BAŞKAN – İsmail Bey, yorum yapmayalım, sual olarak soralım.

İSMAİL KÖSE (Devamla) – Sizi de bu çerçevenin içerisine sokmak istemiyorum. Yani, bu suallerimin tarafınızdan açıklığa kavuşturulmasını istiyorum.

Teşekkür ederim.

AHMET KARABİLGİN – Sayın Başkan, ben buraya sorgulanmaya gelmedim. Beni yetkili Hükümet müfettişleri sorguladı. Bilgi sunmaya geldim.

BAŞKAN – Biz sizi sorgulamıyoruz, kimseyi de sorgulamadık. Fakat burada arkadaşların...

AHMET KARABİLGİN – Sorgulama ve suçlama biçimindeki ifadeleri reddederim.

BAŞKAN – Hayır, o şekilde değerlendirmeleriniz yanlış. Biz doğru bir rapor, objektif bir rapor, objektif olarak her şeyi öğrenebilmek için zatı alinizi buraya çağırdık, bilgi almak için...

BÜLENT AKARCALI (İstanbul) – Bu soruları şimdiye kadar 100 kişiye sorduk, tek tepkiyi siz gösteriyorsunuz, bütün arkadaşlar burada.

HAYDAR OYMAK (Amasya) – Bu tarza sorulmadı ama...

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Emniyet Müdürüyle nasıl konuştuk, MİT Bölge Müdürüyle nasıl konuştuk? Tutanaklarım bende. Yapmayın.

HAYDAR OYMAK (Amasya) – Hepimiz oradaydık, ben de oradaydım. Bu tarzda, tekrar tekrar, dönerek, yorum yaparak konuşulmadı.

Sayın Başkanım, bir defa bizim yaptığımız bir araştırma. O araştırmanın ışığı çerçevesinde ve geçmişteki yaptığımız çalışmaların yöntemine uygun tarza bu çalışmayı sürdürelim. Benim istirhamım bu.

BAŞKAN – Zaten onu yapıyoruz.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) – Sorulara cevap verilmeyecekse alalım dosyayı gidelim.

BAŞKAN – Sayın Valim, biz şurada sizi çağırmışsak, sizi dinliyorsak veya burada gerekli bütün çabaları gösteriyorsak, subjektif olmayalım, objektif olarak her yerden bilgi alalım, bilgi akışını sağlayalım düşüncesindeyiz. Tabii, objektif olabilmemiz için, kendimiz bir kanaate varabilmemiz için kafamızdaki tespitleri de, bazı suallerin o mahiyette olduğuna inanıyorum ben. Başka bir yoruma gerek yok.

AHMET KARABİLGİN – Cevap veriyorum.

Bildiriler, doğru; bir gün önce bu bildiriler bana da ulaştı. Asayiş saatinde Emniyet Müdürü getirdi gördüm. Taşrada bu tür bildiriler belli günlerde sürekli dağıtılır. Sağ kanatta seyrek, sol kanatta çok sık olur bu; işte falan teröristin ölüm yıldönümü, falanın Kızıldere'nin yıldönümü gibi... Bu bildiriler her zaman gelir ve biz bu bildirileri elbette ki değerlendiririz. Ama her bildiri geldiğinde de kişilerin, derneklerin, kuruluşların Anayasal haklarını, yasadan doğan haklarını sınırlamak gibi bir düşüncemiz olmadı. MİT'ten bana hiçbir bilgi gelmedi. MİT olaylardan sonra bana bilgi getirdi. PKK'nın Alevi kesimi de desteklemek suretiyle olaylara tepki göstereceği biçiminde getirdi. O rapor şu anda yanımda değil, size gösterebilirdim, imha etmedim. Onun dışında MİT Başkanı zaten tayin edildi gitti, yerine bakan onun yardımcısı olan bir arkadaştı. Olaylardan

sonra ben MİT'i yanıma çağırdım ve kendisinden çok özel bazı bilgiler istedim. Çünkü, olaylar daha bitmemişti. Bilhassa bir Alevi - Sünni patlaması her an kentte olabilirdi. Alibaba Mahallesinde hareketlilik vardı, o bilgiyi de kendisinden aldım.

Aziz Nesin olayına gelince; Aziz Nesin'in inancıyla ilgili yaklaşımları, değer yargıları beni hiç ilgilendirmez. Ben laik Türkiye Cumhuriyeti Devletinin valisiyim, ama Ahmet Karabilgin olarak ilgilenirim, o ayrı konu o duygularımı da içimde saklarım, kimseye söylemem. Aziz Nesin'in bu grubun içinde olduğunu görünce, Sayın Köse'nin gösterdiği duyarlılığı ben de gösterdim. Aziz Nesin sürekli toplumun hedefi olmuş olan ve sürekli takip edilen bir insan. Benim ilimde Aziz Nesin'in korunması benim birincil görevimdi. İşin zoru buydu. Kolaydı, "Aziz Nesin Sivas'a gelmesin"di. Ben kolay yolu seçmedim. O zaman, İstanbul'a da gitmesin Aziz Nesin, Adana'ya da gitmesin, Ankara'ya da gitmesin, hatta Türkiye'yi de terk etsin gitsin gibi bir çözüm ortaya geliyor. Aziz Nesin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı...

BAŞKAN – O yoruma giriyor. Suallerin kapsamı dahilinde kalın.

AHMET KARABİLGİN –...önlemi aldığımı söyledim. Bunu yazılı olarak Emniyet Müdürünün imzasıyla bütün birimlere tebliğ edildiğini arz ettim sizlere. Tugay komutanının bana gönderdiği desteğin sayısı 19.45'e kadar kıdemli asker 100 tanedir. 19.45'te Genelkurmay Başkanının emriyle ancak acemi askerler gelmiştir. Ben buraya tugay komutanını hiç eleştirmiyorum. O belki haklıdır değerlendirmesinde; çünkü, onun sevk edeceği acemi asker orada bazı şeyleri daha da çok karıştırabilirdi, etkin olamayabilirdi. 400 tane geldi, doğru; ama, her iş bittikten sonra geldi.

Aziz Nesin'in konuşmasını orada ilin valisi olarak, törene katılan bir vali olarak dinledim. Aziz Nesin'in konuşmasını benimsediğim anlamı taşımaz bu. Aziz Nesin'in oradaki konuşmasında suç unsuru bir şey varsa, bunu güvenlik görevlisi arkadaşlarım tespit eder ve cumhuriyet savcılığına sevk eder.

Sayın Başkan, izin verirseniz, Aziz Nesin olayına çok değişik bir örnek vermek istiyorum, komisyonun aydınlanması bakımından. Lütfen beni kesmeyin. Atatürk'e küfreden, Cumhuriyete küfreden insanlar gelmiştir, ben bunlara da 4 Eylül salonunu vermişimdir, 4 bin insan toplanmıştır orada; engellemedim, hepsine izin verdim; ama, konuşmalarını banta aldırdım, hepsini de cumhuriyet savcılığına verdirdim. Bu gelenler de haftada bir, 15 günde bir, ayda bir sürekli gelen insanlardır, onların kimler olduğunu Sivas kamuoyu çok iyi bilir. Ben bütün görüşlere, bütün

değişik görüş sahibi olan kişilere, gruplara yasaklamayla çözümün olamayacağını düşündüm. Aziz Nesin'e de bu anlayış içerisinde izin verdim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Benim buradaki notlarıma göre, İsmail Bey'in sorduğu bir sual var; ben de o suali önemli görüyorum, o hususta bir cevap vermediniz, belki notlarınıza almayı unuttunuz. "Olayın başlangıcında 500-1000 kişi vardı" diyorsunuz, yani bu rakamlar değişebilir. Orada dağıtılması için, hangi göstericiler sayıca azken, herhangi bir olaya meydan verilmeden dağıtabilir miydiniz? Eğer dağıtabilirdiyseniz, dağıtılmama sebepleri nelerdir? Sadece, askerle, orduyla veya güvenlik güçleriyle askerlerin bir arada...

AHMET KARABİLGİN – Hayır. O grubun özellikle dağıtılmaması için özen gösterdik biz, kontrol altında tutmak için. O grubun dağılması kentin başka mahallerine ulaşıp, oraları tahrik etmesi gibi bir tehlike vardı. Ben olayların başında sürekli Alevi - Sünni çatışmasına fırsat vermemek için özen gösterdim. Benim stratejim buydu. Ve ben burada başarıyı sağladım.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kurt.

FAHRETTİN KURT (Trabzon) – Ben sizinle gelemediğim için sorularım çok detaylı olmayacak. Fakat dinledikçe tabii bizim de ufkumuz sizin gibi genişliyor.

Sayın valiye katıldığım bir iki nokta var, bunlardan bir tanesi, Türkiye'de özellikle son zamanlarda, 1980 öncesi olduğu gibi, milli birliğimizi bölücü birtakım faaliyetlerin olduğu basından da, ilgili yayın organlarından da izleniyor. Bunları, soruyu sormak için ve bir noktaya getirmek için söylüyorum, vaktinizi almak istemiyorum. Dikkat ederseniz bir ara 32'inci Gün programında, Uğur Mumcu'nun cenazesinin karşısında Cemalettin Kaplan'ı gösterdi; bir yandan din düşmanlarını, bir yandan Uğur Mumcu'yu belli bir fraksiyonu, bir yandan da dini düşünce altında olan kişileri karşı karşıya getirmek için, bir onu gösteriyordu bir bunu gösteriyordu. Arkasından dikkatinizi çekti mi bilmiyorum; HBB televizyonunda Alevi - Sünni tartışmasını yapacak iki adam getirildi, izleyenleriniz vardır. Ve ikisi de tamamen sivri, toplumu tahrik edecek insanları birbirine karıştıracak insanların verdiği bir oturumdu. Bu olayların var olduğu ve devamlı fırsat kollayan birtakım grupların olduğu bir yerde tabii ki bu Sivas'taki olaylarda toplantıların da fevkalade önemi vardı.

Aziz Nesin için bir şey söylemiyorum. Tabii Aziz Nesin de bu konularda toplumda oldukça tepki çekmiş bir insan, bana göre her iki kesim için de çekmiş biri. Aleviler konusunda da, şey için de. Biz zamanından

beri bu işlerin kaynaşması için gayret göstermemize rağmen birtakım kişilerin bunu böyle bir adımda, bir darbede vurup yıkması tabii memleket için çok acı neticeler doğuruyor.

Benim sormak istediğim şu; size niye bu şekilde slogan attılar? Yani, "dinsiz vali" şu bu... yani bunu şahsi bir soru olarak kabul etmeyin, bizim burada hepimiz bu memleketin geleceğinde bir zaafın da olmaması için kamuoyunun ve milletin aydınlanması veyahut da yanlışların üzerine beraber gitmek için bir gayret içerisindeyiz.

İkinci sorum da, belediye başkanı ve belediye ekipleri, ifadelerinden onu anladım, olayın başından beri çok ciddi bir faaliyet içerisinde bulunmadılar. Yani şey oysa, ifadelerinize göre söylüyorum. Sizce bu olayın sebebi neydi?

AHMET KARABİLGİN – Belediye başkanının bu olayların önlenmesi için çok iyi niyetle çaba sarf ettiğine kesin olarak içtenlikle inanıyorum; ama, başkanın altında, belediyenin alt yöneticilerinin ve daha alt birimlerde görev alan personelin Sayın Başkanın gösterdiği duyarlılığı gösterdiği kanısında değilim. Orada bir ikilem var; Sayın Başkan olayların önlenmesi için çok büyük çaba sarffetti; ama, gücü yetmedi. İtfaiyecilerin belki de o saldırgan grupla karşı karşıya gelmeme gibi bir düşüncesi olabilirdi. Bir bölümü de onların işinin kolaylaştırması amacını da taşıyabilirdi. Bunlar benim yorumum Sayın Bakanım; ama, başkan için aynı şeyi söyleyemem. Başkan çok çaba sarffetti.

FAHRETTİN KURT (Trabzon) – Size niye o şekilde söyledi. Belki soru biraz şahsi oldu ama...

AHMET KARABİLGİN – Efendim, nasıl söyleyeyim bilmiyorum. Tabii Sivas'ı iyi tanımak lazım. Sayın Şener burada, alınmasınlar; Sivas'ta siyasal ve sosyal yapıdaki dengeleri iyi bilmek lazım. Bunu, 1989 yerel seçimiyle 1991 genel seçimi sonuçlarını alıp, sizlerin siyasetçi olarak çok sağlıklı değerlendirme yapabileceğinizi düşünüyorum. Ben gittiğim günden beri, Sivas'ta sürekli dostluğun, aynı kentin insanı olmanın verdiği hemşerilik duygusunu güçlendirmek için çaba sarffettim. Bir şey daha yaptım; özellikle ulusal bayramlarda, ulusal günlerde, bir Çanakkale Zaferinde, bu yıl dönümlerde çok daha farklı etkinliklerle, coşkuyla törenler düzenledim. Elbette ki amacım Atatürkçü düşünce sistemini, laik cumhuriyeti, Ulusal Kurtuluş Savaşı'm yaratan Büyük Önder Atatürk'ü ve onun kahraman arkadaşlarını daima hatırlarda tutmaktır. Çünkü Türkiye'de bir grup, -bu her kentte var, Sivas'ta da var tabii- sürekli Atatürk'e karşı, onun ilkelerine karşı, onun getirdiği cumhuriyete karşı tavır içer-

sindeydi. Ben bu konularda çok duyarlı oldum ve Sivas'ta benimle birlikte demokrat düşünceli, barışçıl, çağdaş yaşamı benimseyen, Atatürkçü insanlar, gruplar, demokratik kitle örgütü filiz vermeye başladı, güç vermeye başladı. Bundan ürkmüş olabilirler. Zaman zaman da benim görevden alınmam için girişimler de oldu. Fakat Hükümet bunların hiçbirini ciddiye almadı.

Bir örnek daha vermek isterim; o da, Ramazan günlerinde, İçişleri Bakanlığının bir genelgesiyle fitre, zekat ve kurban derilerinin toplanmasıyla ilgili yönetmelikte yapılan değişiklikle Türk Hava Kurumu'nun bunu toplayabileceği, ancak dileyen yurttaşın bunları dilediği kuruma, kişiye de verebileceğini genelgeyle tüm kurumlara duyurdum. Bu biraz belli çevreleri rahatsız etti. Benim aleyhime ulusal basın da -bunların hangileri olduğunu söylemek istemiyorum- ve mahalli basında olumsuzluklar oldu, mektuplar gelmeye başladı. Ben bütün bunlara rağmen o kesimle de diyalogumu sürdürmeye özen gösterdim. Onları dışlayarak değil, onlarla birlikte bu ülkede yaşadığımızı düşündüm, hep iyi niyetle yaklaştım. Bunu Sivaslı herkes bilir, Sayın Belediye Başkanına sorun, o da bilir. Sayın başkanla da aramızda en ufak bir sorun olmamıştır. Vali olarak görevimi yapmaya çalıştım, o da yerel yöneticidir, halkın oylarıyla seçilmiştir. Yönetim bütünlüğünü sağlamak suretiyle de belediye ile Vilayet arasında bugüne kadar en ufak bir sürtüşme olmamıştır. Ve ben böyle bir tanımlamayı hak ettiğimi de sanmıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Buyurun Sayın Akarcalı.

BÜLENT AKARCALI (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Ben sorularımı teker teker soracağım, ki her birine hassas cevabı alayım.

Emniyet Müdürüne bütün baskılarıma rağmen, şu soruya cevabı aldıramadım; otelin önünde saat 14.00'dan beri kalabalık toplanıyor, yangın 20.00'da çıkıyor, 4 saat süreyle oradalar. Benim bilgime göre 5 tane gözyaşı bombası orayı dağıtır.

AHMET KARABİLGİN – Otelin önünde 14.00'den değil, 16.00'dan itibaren başladı.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Ben de 16.00 dedim.

Bakın, yorum istemiyorum; gözyaşı bombası var mıydı yok muydu emniyette?

AHMET KARABİLGİN – Vardı.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Peki, niye kullanılmadı? İkinci

sorum kullanılmama emri verildi mi, kullanmak isteyip olana da mâni olundu mu? Gayet açık sorularım. Bakın hiç yorum istemiyorum.

AHMET KARABİLGİN – Bomba kullanılmasıyla ilgili emir verilmedi.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Niye verilmedi?

AHMET KARABİLGİN – Gerekçe şuydu; bu bomba kapalı mekanlarda kullanılır, bina içinde. Caddelerde, sokaklarda bu bombanın etkili olmayacağı söylendi.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – O zaman bütün dünyada gördüklerimiz geçersiz. Orası -siz de söylediniz- dar bir sokak, başka sokaklardan giriş var, gerek o binanın üstünden gerekse yan sokaklardan atılacak bütün bombalar, 5 tane değilse 15 tane, kesinlikle etkili olur. Denenmeden, böyle bir kalabalık denenmeden, yani bomba kullanımı denetlenmeden, bakın itfaiye gelemiyor, asker gelemiyor, polis yok, takviye yok, uçakla helikopterle takviye isteniyor. O duruma gelinmiş, şuraya 5-10 tane göz yaşartıcı bomba atalım düşünülmüyor. Bakın, sorum gayet açık ve net; cevap istiyorum. Ben konuya teknik olarak yaklaşıyorum.

AHMET KARABİLGİN – Bizim emniyetin elindeki bombaların hangi türden olduğunu bilemiyorum. Çünkü, bomba, özel timin kullandığı bombalar kapalı mekanlarda kullanılıyor, onu iyi biliyorum.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Bakın, ben teknik bilgi istemiyorum.

AHMET KARABİLGİN – Ben de biliyorum.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Tamam, oldu. Ben cevabımı aldım. Demek ki oradaki idare, bakın gayet açık, emniyet müdürü de, valisi de göz yaşartıcı bomba kullanılmasını bilme yeteneğinden yoksun. Benim için söylüyorum size, cevap istemiyorum bunlara.

BAŞKAN – Bülent Bey, hükmü sonra verelim.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Ben kendim için diyorum.

KADİR BOZKURT (Sinop) – Bu kadar da sert konuşma olmaz.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Sertim tabii, 37 kişi ölmüş orada.

BAŞKAN – İkinci sorunuza geçin.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – İkinci sorum; otelin sahibi çok erken saatte uyarıyor, olayı hissediyor. İnsanlara kanun intihar etme hakkını bile vermez, şey diyorsa kurtarırsınız. Oradaki sanatçılar da şuydu buydu, "biz kendi kendimize oturur karar veririz" vesair yerine, oradaki idare neden bunlara karşı "Hayır efendim, çıkacaksınız?" demiyor? Neden? Onu bekliyorum. Ve diyorsunuz ki, "bana haber de gelmedi" ilk

gelen haber "biz oturacağız karar vereceğiz" ondan sonra haber de gelmedi. Otel sarılmaya başlanmış, otelin sahibi geliyor. Otelin sahibinin bunda hakkı var, benim malım zarara uğrayacak diye. Buna karşı neden tedbir alınmadı? Cevap bekliyorum.

AHMET KARABİLGİN – Oteldeki kişileri zorla tahliye etmeyi düşünmedik.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Neden? Aklınıza mı gelmedi? Nedeni ne?

AHMET KARABİLGİN – Hayır, aklımıza geldi. Fakat, otele yönelik o anda hiçbir emare yoktu.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Ama otelin sahibi, oranın bir insanı diyor ki "bu iş kötüye gidecek, şu olacak bu olacak" deniyor. Olay sanki, sanatçılar sahnede şey yapıyormuş gibi "biz hele bir aramızda tartışalım" diyerekten şey yapıyorlar.

BAŞKAN – Bülent Bey üçüncü soruya geçin.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Hayır, cevap "düşünmedik".

AHMET KARABİLGİN – Hayır, "düşünmedik" şu; insanları zorla oradan tahliye etmeyi düşünmedik.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Yani "düşünmediniz" değil; öyle bir kararı vermek istemediniz...

NAMİ ÇAĞAN (İstanbul) – Medrese daha tehlikeli olurdu dedi Sayın Vali.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Efendim, bir dakika, bakın; ben yoruma girmiyorum. Kimseyi de suçlamak istemiyorum bununla. Demek ki "düşünmedik" mi? Bakın, "düşünmedik" demek "aklımıza gelmedi" demektir.

AHMET KARABİLGİN – Hayır, aklımıza geldi. Zorla tahliyeyi..

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Kararı...

AHMET KARABİLGİN – Vermedik.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Heh, tamam.

Üçüncü, bize orada verilen bilgilerde, özellikle mahalli basının temsilcileriyle konuştuğumuzda, Atatürk büstünün kesinlikle düşürülmediğini, sokağa çıkma yasağına kadar yerinde olduğunu, en fazla Atatürk büstü etrafında olan çiçek çelenklerinin büste vurularak, alt kaidesine vurularak o çiçeklerin, çelenklerin parçalandığını, fakat büstün bizatihi kendisine en ufak bir saldırının olmadığını, zaten büstün cıvatalarla, somunlarla tutturulmuş olduğunu, ağır bir şey olduğunu ve hele bir gazeteci arkadaş ki ismi aklımda değil; gece 23.00'a kadar özellikle takip ettiğini, çünkü

sonra özel olarak sorduğumda da dedi ki "eğer düşürülmüş olsaydı gazetecilik olayı olarak benim o resmim çok popüler bir resim olacaktı" ve sokağa çıkma yasağından sonra büsbütün düşmüş, düşürülmüş, yerinden alınmış olduğunu söylediler. Buna karşı sizin bilgileriniz nedir? Size bu büstün yere düştüğü, sürüklendiği ne geldi? Bu konuda, bu bilgiyi veren polis var mıdır? Şahidi var mıdır yok mudur? Çünkü ben buradan kendim başka bir siyasi sonuca varmak durumunda olacağım.

AHMET KARABİLGİN – Saldırganları aklamak için, özellikle bulunmuş bir yöntemdir bu.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Hangisi?

AHMET KARABİLGİN – "Atatürk büstünü söktüler, Atatürk büstüne saldırı olmadı" olayı.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Ben size yorum sormuyorum. Lütfen... ben diyorum ki...

AHMET KARABİLGİN – Ben de rahat konuşmak durumundayım... (Karşılıklı konuşmalar) Tutanak var efendim, size o tutanağı vermediler demek ki.

BAŞKAN – Sayın Valim, arkadaşlarımızın sorduğu, "bana bilgi ulaştı, şöyle ulaştı", "ulaşmadı, onun için ulaşmadı" şeyler... yorumsuz cevap istiyoruz.

AHMET KARABİLGİN – Bana ulaşan, tugaydan ve müze müdürlüğünden ortak bir komisyon gitti, büstü inceledi. Sökülen büstle tahrip edilen büst üzerinde yapılan teknik incelemeyle rahatlıkla anlaşılır. O şekilde tutanak getirilerek, o tutanaktan tahrip edildiği biçiminde bilgiler ver tespitler yer alıyordu.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Bu bilgiyi ertesi gün alınca, bu tahribin hangi saatte, nasıl olmuş olabileceği konusunda bir soruşturma yapıldı mı?

AHMET KARABİLGİN – Tutanakta var. Yaptım efendim.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Ona bir şey çıkmadı?

AHMET KARABİLGİN – Şu anda hatırımda değil; ama tutanakta var.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – O zaman biz size bilgi olarak iletmiş olalım, yani ileriye dönük araştırma için. Bize mahalli basının verdiği, hatta bir arkadaş iddialı olarak "gece 23.00'a kadar yerindeydi o büst" dedi. Ben bu doğrudur demiyorum; bize iletilen bilgi diyorum. "resim de çektim" diyor. Çünkü, o zaman akla gelen şu da olabilir; olayı objektif bir şekilde araştırmada, olaylara hakim olamayınca, hiç olmazsa

sonra gece büstü söktürelim, attıralım yere işte olaylar buna yönelikti diyerekten bir mazeret arayalım anlayışı da, senaryosu da aynı ölçüde geçerli olur. Bunu da objektif bir araştırma içerisinde şey edelim.

Ben de size şunu söyleyeyim bir de; ben laik cumhuriyet, Atatürkçülük konusunda Türkiye'deki en hassas insan kadar da hassasımdır, onlara da o kadar sahip çıkarım; ama, ... bir dakika kardeşim, burada o yorumlar yapıldı, hepsi notumda; bak, 5. sayfa... yani, konuyu anlatanlar hassas da, araştıranlar değil gibi bir şey çıkmasın diye söylüyorum. Bu yorumlar yapıldı. Saydam yönetimden, halka güven veren yöneticiliğe kadar yapıldı. Sanki başka valiler karanlık yönetim, saydam olmayan yönetim yapıyormuş gibi.

BAŞKAN – Onları biz değerlendireceğiz Bülent Bey

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Tamam, bilinsin bunlar da. Çünkü başında "burası sorgulama mı?" dendi, bizlere güvensizlik belirtildi. Bunlar benim milletvekili hakkım, beni buraya TBMM seçmiş. Onun için gayet açık seçik belirtiyorum.

Yani, burada olan arkadaşlar, sizin hassas olduğunuz değerlere en az sizin kadar hassas olabilen arkadaşlardır. Bunu da belirteyim. Biz gerçeği arama peşindeysek, kimseyi suçlamıyoruz. Benim oradaki iki gün süresince devamlı söylediğim şuydu; bu iş birkaç kişiyi görevden almayla sonuçlanacak iş değildir. Suçlu aramaya gelmedik, olayı araştırmaya geldik diye hep söyledik. Biz olayı araştırıyoruz suçluyu değil.

Size bir bilgi ileteyim; siz konuyu açtığınız için, dediniz ki "orada demokratik kitle örgütleriyle hep dayanışma içinde oldum." Biz muhtarları da dinledik, bizim oradaki yaklaşımımız şuydu bakınız; bilgiler bize ilk başından heyecanlı, yanlı gelebilir diye devlet görevlileriyle değil; siyasetçiyiz, bütün il başkanlarını çağırdık, hangi partiden olursa olsun, Meclis'te grubu olsun olmasın onları dinledik. Arkasından oradaki mevcut bütün meslek kuruluşlarını çağırdık; odalar, esnaf, sendika vesaire... hatta öyle ki, mesele Tabipler odasından bir arkadaş, konuyla ilgili Meclisi suçlamasına bir iki arkadaş itiraz ederken, "bırakın konuşsun" dedik. Yani, mahalli basın derken, İstanbul gazetelerinin temsilcileri dahil olmak üzere. Belediye Başkanıyla konuştuk, müftüyü çağırdık. Muhtarları da çağırdık ayrıca. Bakın, muhtarların dediği, yani kendi dedikleri, burada notumdan okuyabilirim; muhtar "Sayın vali bizle hiç ilgilenmedi" diyor. Muhtarlar, "görev süresi boyunca bir kere bile bizi kabul etmedi; kaç defa geldik. Bir keresinde üç tanemizi kabul etti" dedi.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) – Alibaba Mahallesi

Muhtarı dahil.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Yani, bunu şunun için belirtiyorum; sizi kendiniz bir tavır, bir yorum koyarken, bunun da her zaman tek gerçeği yansıtmadığını belirtmiş olmak için belirtiyorum ve belki bu muhtarla, ki muhtarlar halkın bir ilse ilin, ilçeyse ilçenin, köyse köyün nabzıdır; ne olur, ne biter, her şeyi bilirler. Bunu bu şekilde belirtiyorum. Yani, muhtarların da valiler tarafından, ki atanan valiye belirttik; bu demokratik kitle örgütü olarak tanınmasında yarar var. Direkt olarak halk tarafından seçilmiş kişiler bunlar. Çünkü, çok sayıdaki, kendini demokratik kitle örgütü gösteren örgütler halk tarafından seçilmemiştir.

Diğer bir husus; yine bilgi açısından iletiyorum. Siz söylediğiniz için. "Pir Sultan Abdal doğal liderdir, halka eziyet edenlere başkaldırmıştır" diyerekten. Benim bilgim içerisinde Pir Sultan Abdal'ın İran Şiilerini Osmanlı toprağını işgale çağırması da vardır. Bunu da eklemek istiyorum, bunun içine. Hani, şu sıralarda Türkiye'de İran'a yakın, İran'a sempatik görünmek isteyenler olduğu için, sizin oradaki konuşmanızı da acaba böyle bir şey mi var diyerekten yorumlayan da olmuş olabilir, ona da tepki gösterme durumu olmuş olabilir.

Diğer bir husus; eğer laik cumhuriyete, Atatürk'e, çağdaş düzene karşı bir haraket bu kadar kolay gerçekleşebiliyorsa, Sivas gibi bir yerde, o zaman... yani siz söylediniz, hazırladığınız, İçişleri Bakanlığı'na verdiğiniz raporda –bize verildi, biz onu okuduk- raporun başında "laik cumhuriyete, Atatürk'e, çağdaş düzene karşı şeriatçı başkaldırı" diye başlıyordu rapor. Biz orada olayları inceledik, gördük; bizim şeyimize göre, dediğim gibi, hani göz yaşartıcı bomba bile kullanılamıyor, edilemiyor ve ondan sonra bu kadar tedbirsizlikten kaynaklanan bir olay; bildiriler var, kaale alınmıyor. MİT Bölge Müdürü duyum yapıyor, valisine, emniyet müdürüne bildirmeyi görev saymıyor. Tugay komutanı "ben adam gönderdim" diyor...

AHMET KARABİLGİN – Sayın Başkan, bu konuşma böyle devam ederse ben salonu terk ederim.

BAŞKAN – Gidemezsiniz.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Biz dinledik bunları. Hepsi burada.

AHMET KARABİLGİN – Beni sorgulayamazsınız burada. Ben bilgi sunarım, siz soru sorarsınız.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Ben de size bilgi sunuyorum, sizin söylediklerinizi de burada. Hiç tekyönlü olmayalım tamam mı?

BAŞKAN – Burada TBMM adına görev yapıyoruz. Onu hatırlatıyorum size Sayın Vali.

AHMET KARABİLGİN – Siz beni burada yargılıyorsunuz.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Ya siz ne yaptınız? Siz buradaki bütün söylediklerinizle ne yaptınız; her şeyi yargıladınız. Yapmayın, tekyönlü yapmayın bunu.

BAŞKAN – Bülent Bey, lütfen...

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Ben demokrat bir adamımdır. Kısasa kısas, sizin ölçünüzün aynısını kullanıyorum. Siz bana gelip, hiç gereği yokken "ben saydam yönetim yaptım" diyorsunuz. Benim valilerim karanlık yönetim mi yaptı ki, bunu söylüyorsunuz? Siz söylediğiniz zaman kabul.

BAŞKAN – Neyse, bunları bırakın Sayın Akarcalı.

HAYDAR OYMAK (AMASYA) – Monolog şekline dönüştü Sayın Başkan.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Oldu tabii kardeşim. Kendisi başında bizi reddediyor. Ben ayrılıyorum Sayın Başkanım. Kendisi başında bizi reddediyor. Ben ayrılıyorum Sayın Başkanım. Meclis başkanına da bunu belirteceğim. (Karşılıklı konuşmalar)

BAŞKAN – Bülent Bey, lütfen...

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Bunca yıllık devlet hayatımda böyle rezillik görmedim. Arkadaşlar, izninizi rica ediyorum.

BAŞKAN – Bülent Bey...

BÜLENT AKARCALI (Devamla) – Tamam, 5 dakika sonra gelirim. Olacak şey değil. Meclisi adam yerine koymayan devlet yöneticileri... Ondan sonra bize hesap verdirtmiyorlar.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Çağan.

FAHRETTİN KURT (Trabzon) – Arkadaşlar, müsaade ederseniz... Buradaki hedefi ve gayeyi şaşırmayalım. Öyle şahıslar suçlu pozisyonuna sokmaya yetkimiz de yok.

AHMET KARABİLGİN – Sayın Bakanım, ben yargılanıyorum. Bilgi istendiği zaman, bilgi sunarım efendim.

FAHRETTİN KURT (Devamla) – Lütfen müsaade eder misiniz?

Konuları bu noktalara getirdiğimiz zaman, yahut da konuşurken dozu, psikolojik dozu ayarlayamazsak iş yanlışa gider ve istediğimiz sonucu alma şansımız da olmaz. Burada soru sorulacak, sorulara cevap verilecek.

BAŞKAN – Olayı araştırmak için zaruri olan sorular var. Arkadaşların sorularında mümkün mertebe yoruma gitmemelerini özellikle rica

ettim. Soru soracak arkadaşlardan da rica ediyorum. Yoruma gitmeden net ve yorumsuz olsun sorular. Sayın Vali de lütfen yorumsuz olarak cevap versin.

Buyurun Sayın Çağan.

NAMİ ÇAĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, aslında sinirli bir havaya gerek yok. Yani yoruma da gidebilmeliyiz. Yani, Sayın Vali bir yorum yapıyor, yani o yorum acaba daha farklı genişletilebilir mi? Benim sormak istediğim soru bu.

Organize bir olaydan söz ediyor Sayın Vali. Bu bir yorum aslında. Organize mi, yoksa bir anda mı alevlendi olay? Organize olduğu kanaatini taşıyor. Aslında, gerek sağ, gerek sol bazı çevrelerde birleştikleri bir nokta var; bu nokta da devletin iflas ettiğini kanıtlama noktası. Yani, sol çevrelerde de bu var, "devlet bitmişti yenisini kuralım" hatta, ben hiç katılmıyorum, Sayın Başbakan da aynı şeyi söyledi, bizim grup başkan vekilimiz de aynı şeyi söyledi. Yani, sadece bir tarafa eleştiriyi yöneltmek için söylüyorum.

Sayın Vali konuşmasının başında, organize bir olay olduğunu ve bu olayın şeriatçılık yönünde bir olay olduğunu belirtti. Acaba biraz daha genişletebilir miyiz bu yorumu; bir yönüyle hepimiz katılıyoruz, Alevi Sünni çatışması yaratılmak isteniyor, yani bunda hemfikiriz, Sayın Vali de hemfikir, bizler de hemfikiriz. Fakat, bunda başarılı olunamamış görünüyor. Ancak acaba devletin yetmezliğini, devletin iflasını kanıtlamak üzere Sivas, ki çok duyarlı bir bölge, Aziz Nesin'i oraya getiren güçle olayları tahrik eden güç aynı olabilir mi? Yani, bu biraz daha işin genişletilmesi, ki üzerinde anlaşabileceğimiz bir konu. Eğer böyleyse, tam bir ulusal birlik içinde dayanışmamız da söz konusu olabilir. Yani, bu hep söyleniyor, yani Alevi Sünni çatışması yaratılmak istendi; ama, başarılı olunamadı. Neden yaratılmak isteniyor? Bir yanda da böyle bir ayrışmanın, Alevi Sünni ayrışmasının ortaya konması doğrudan doğruya acaba Türkiye Cumhuriyetine, devlete mi yönelik? Bu çerçeve içinde Aziz Nesin'in oraya getirilip bir tahrik unsuru olarak konuşturulmasıyla oradaki kitleyi, ki bu kitlenin şeriat istemi de bizce belli, bu kitleyi ayaklandırmak. Yani, biraz daha genişleyebilir mi bu şeriatçı olay yorumumuz? Bunu sormak istedim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Nami Bey'in sorusuna ben de bir şey eklemek istiyorum; bu hususta bir istihbari bilgiler veyahut da somut olarak size ulaşan herhangi bir bilgi var mı?

KADİR BOZKURT (Sinop) – Veya bu olayın geçmişi var mı? Bir yıl

önceden veyahut şeylerden... veya toplantılar var mıydı?

AHMET KARABİLGİN – Organize bir olay olduğu değerlendirmem, seçilen gün özellikle cuma namazından sonra olayın başlatılması, Aziz Nesin'in geldiği günün seçilmesi, etkinliklerin seçilmesi ve olayın seyri genel olarak değerlendirildiğinde, ben öyle bir yorum yaptım.

BAŞKAN – Olayların neticesinden çıkardığınız bir yorum. Olaylardan sonra çıkardığınız yorum.

AHMET KARABİLGİN – Evet.

Öncesine gelince; öncesi, Sivas halkı genelde muhafazakar bir halk. Bu sözcüğü bilerek kullanıyorum. Yani, gerçekten Müslüman, inanmış insanlar. Bunların içinde şeriat düzenini savunan, bunu hedefleyen odaklar olabilir. Bunlar elbetteki gerçek Müslüman da değil. Ülkenin bütünlüğüne, ulusun birliğine yönelik bölücülerdir; ama, bu konularda somut olarak şu örgüt, şu dernek, şu vakıf biçimindeki bir yorum yapmam mümkün değil. Yakalanan sanıkların sorgulanması ve yargılanması sonucunda bunlar daha somut olarak ortaya çıkar.

NAMİ ÇAĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, ben şunu sormak istedim. Aslında Aziz Nesin gitmek istememiş, ısrarla oraya gönderilmiş. Bu bir soru işareti yaratıyor. Aziz Nesin'in böyle bir kastı olabileceğini de asla düşünmüyorum; bunu da belirteyim. Yani, gidip orayı karıştırma gibi bir kastı olabileceğini düşünmüyorum. Fakat, onu araya gitmeye icbar eden kuvvetle, oradaki olayı, oradaki şeriat istemini harekete geçiren güç aynı olabilir mi? Eğer öyleyse, tam bir Türkiye Cumhuriyeti Devletine karşı bir...

AHMET KARABİLGİN – Onu kesin olarak söylemek çok zor; ama, olasıdır, yani olabilir.

NAMİ ÇAĞAN (Devamla) – Yani, bu yorumu acaba genişletebilir miyiz? Yani, şeriatçılık özleminden öteye bir anlam taşıyabilir mi? Yani biraz da bu açıdan bakabilir miyiz?

BAŞKAN – "Bilemiyorum" diyor... gerek yok kanaatindeyim.

Buyurun Sayın Kul.

MUSTAFA KUL (Erzincan) – Ben de öncelikle Sayın Valime geçmiş olsun diyorum. Sivas'taki olaylardan dolayı. Tabii o zamanki vali olması dolayısıyla, hayatını kaybedenler için başsağlığı diliyorum.

Sayın Başkanım, ben aracılığınızla Sayın Valimize birkaç soru yöneltmek istiyorum. Sorularımızın birçoğunu arkadaşlarımız sordu. Özellikle böylesine bir etkinliğin düzenlendiği ve Sivas'ta bu, işte gerici, dinci, irticai faaliyetlere daha meyilli olan bir potansiyel bütünüyle var oldu-

günu bile bile Pir Sultan Abdal etkinliklerinin düzenlendiği bir aşamada, perşembe ve çarşamba günü akşam, iki kez bildiri dağıtılırken ve her gün Emniyet'te bu konularla ilgili bir değerlendirme toplantısı yapılıyor. O toplantılarda bu bildirilerin menşei nedir, nerede nasıl basıldı? Bu konularda Emniyet'in herhangi bir çabası oldu mu? Tabii konu 2 gün önce olduğu için, Sayın Valimizin görevde olduğu bir zamandı. O bildiriler özel olarak araştırıldı mı? Büyük bir ihtimalle bu bildiriler Sivas'ta basılmıştı. Zaten MİT bu konuda bize yeteri kadar bilgi vermedi ama, Sivas'ın içinde olmayan Divriği, Kemaliye, Ilıç tarafındaki PKK'lıların ne düşündüğü konusunda bize bilgi verdi. Tabii o konuları biz daha önce de almıştık. Özellikle birkaç mahalli basından, mahalli arkadaşlar dahi o konularda bize bilgi verdiler; işte PKK şunu amaçlıyor, Sivas üzerinden Karadeniz'e açılmaya çalışılıyor, DEV-SOL'la PKK'nın burada bir ittifakı söz konusu. Alevi kesiminden, PKK bir taban oluşturmaya çalışıyor. Bu tür olaylarda onların da parmağı olabilir diye düşünceler ortaya atıldı. Doğrudur; ama, MİT o arkadaşın kendi ifadesiyle, işte bizim orada Kürtler içerisinde dostlarımız var, o dostlarımız bize bu bilgileri getiriyor diyor. Bu güvenlikle ilgili toplantılarda MİT görevlisi arkadaş o toplantılara katılıyor mu? Acaba bu gerici dinci akımlar içerisinde yer alan veya bazı gizli örgütlerin de olduğunu, mesela Mazlum-Der derneğinin de bu işin içerisinde olabileceği söyleniyor. Mazlum-Der'in kuruluşunda o dernek kurucuları arasında, bu tür olayların organize edilip edilmediği konusunda MİT'ten herhangi bir bilgi alınıp alınmadığını, alınmışsa bunlar hakkında neler yapılmıştır? Kritik bir dönem. Mesela bundan 1,5 ay kadar önce biz Sayın Genel Başkanımızla Erzincan'a gittiğimizde, bir haber alınıyor; Genel Başkana karşı bir suikast girişiminde bulunacak diye. Bu nedenle ihtiyaten birçok sayıda üniversite öğrencisi gözaltına alınıyor.

Başka birtakım duyumlarımız var. Özellikle okulların kapalı olmasına karşın, olaydan iki gün önce tüm öğrenci yurtlarının dolduğuna dair. Bu öğrenciler nasıl geldi? O yurtlara tekrar nasıl yerleşti? Bunlara tabii orada kaldıkları süre içerisinde yemek falan veriliyor, yatma olanağı sağlanıyor. Bu konularda hiçbir haber üretilmediğini...

Emniyet Müdürümüz, "Biz o bildirilerin dağıtıldığını haber alır almaz hemen toplantı yaptık, gerekeni yaptık. Haber almaya çalıştık; ama, sadece elimizde birer bildiri dışında başka hiçbir haber, hiçbir ip ucu bulamadık" deniliyor. Diğer soruları arkadaşlarım sordu. Ben şunu soruyorum: Sayın Valimize, oradaki halktan tepki olduğu söyleniyor. Tabii, bağıran, slogan atan insanlardan da var, iki günden beri Sivas'ta görüştüğümüz

arkadaşlardan da bir kısmı, özellikle muhtarlar tepki gösteriyorlardı. Acaba, Emniyetin içerisinden, kolluk kuvvetlerinden, onları sevk ve idare edecek olan insanlar ve Vali Bey'in bir çelişkisi var mıydı?

Zannediyorum 11.45 gibi, telsiz kayıtlarından vali beyin "zor kullanın" diye bir ifadesini görüyoruz. Buna rağmen, zor kullanın derken, ateş açma falan anlamında değil; onu da Emniyet Müdürüne sorduk. "Efendim, cop falan kullanın anlamında bu söylendi" diyor. Acaba "zor kullanın" derken, zor kullanamayışı ve 13.45'te başlayan olaylar üzerine Sayın Valimiz sürekli hemen ilk etapta aradığı yer tugay komutanlığı oluyor, Ankara'yı aramaya çalışıyor, elinde mevcut polis var, jandarma var. Onlarla hemen bu topluluğu dağıtma, onlara -Bülent Bey'in söylediği gibigöz yaşartıcı bomba veya bir sis bombası falan değil, ne bileyim copla falan dağıtma olayı dahi düşünülmeden tugayı falan arama... Efendim, elimizdeki güçler yetersiz deniyor; ama, Emniyet müdürünün ifadesi de öyleydi, yani söylediği konu da oydu; ama, ilk etapta dağıtılmaya çalışılmış olsaydı belki olaylar olmayacaktı. Niye ilkten böyle bir dağıtma girişiminde bulunulmadı?

Paşa camiinin önünde cuma namazına girildikten sonra, millet camideyken 2 pankart asılıyor. "Her cuma camilerin etrafında önlem alıyorduk" deniliyor. Pankartların asılmasına kadar hiçbir önlem alınmıyor veya polisler, dışarıdan görenler var; ama, kimin astığını söylemiyorlar. Diyor ki: "Kimin astığını göremedik". Ama 2 pankart asıldı; birisine Amerikan bayrağı asıldı, birisinde de "Dünyada Amerika, Türkiye'de PKK" yazan 2 pankart asıldı ve 15-20 kişilik grup gitti bayrağı ve pankartı yaktı! Bu süre içerisinde o polisler ne yapıyordu? MİT temsilcisi "Ben saat 11.00'da valiyi aradım yok, Emniyet Müdürünü arattım yoktu. Benim onlardan haberim oldu da, saat 11.00'de oldu, Ramazan isminde bir polis memuruna bildirdim bunu" diyor. Bu kadar ciddiyetsizlik olmaz. Ben düşünüyorum ki, burada "Vali dışarı, vali istifa" diyen insanlar kadar, vali beyin sevk ve idaresinde olması gereken emniyetin veya MİT'in içindeki insanların da valiye karşı bir tepkisi varmış. Bunu daha önce sezinledi mi Sayın Valimiz? Vali beyin söylediği talimatları yerine getirmemekte bu kadar ısrarlı olan bu insanlar hakkında bugüne kadar, böyle bir şey sezinlediyse ne yapıldı?

Tabii başka konular söylendi, yorum yapmak istemiyorum. Özellikle bir konuda; orada gazeteci arkadaşlar bunu ifade ederken ben sordum, dedim ki valim de bilir, Sivas'ta herhalde bir tane büst yok değil mi? Çok sayıda, okulların, Milli Eğitimin, valiliğin falan hepsinin önünde büst var.

Ama, bunu ortaya atan gazeteci arkadaş diyor ki "en son sokağa çıkma yasağı ilan edildiği zaman saat 23.00'de evime giderken, ne olur olmaz diye bir fotoğrafını çektim büstün" diyor. "Ben gittiğim zaman saat 23.00'da büst, Atatürk büstü yerindeydi, sabahleyin kalktığımızda sökülmüştü. Bunu polis sökmüş olabilir" diyor. Böyle bir iddia, ben tabii şahsen inanmıyorum. Yorum yapmayın diyorsunuz, yorum da yapmayayım madem öyleyse. Eğer böyleyse, onların iddia ettiği gibiyse, bunun polis teşkilatının içinden yapılabilmesi, böyle bir şey akla gelebilir mi yani? Olayların büyük olduğunu göstermek için, 36 insan kaybolmuş.:. tabii başkaları da başka türlü söyledi; akşam saat 20.00 sıralarında yani vilayetten millet dağılırken, giderken, kongre binasının önündeki büstü devirdiklerini, o heykeli çekip yuvarladıklarını, ipi takıp, asılıp devirdikleri konusunda başka durumlar da var. O konuları tabii kendi aramızda tekrar değerlendireceğiz.

Kültür Merkezi birkaç defa taşlanmaya gidiyor, birkaç defa Madımak Oteli'nin önü boşalıyor. Bir sefer teklif ettiniz, içeridekileri boşaltmayı düşünmediklerini söylediler. Ama, saat 16.00 gibi, benim otelle görüştüğümde oteldeki arkadaşlar "Bizi ne olursunuz buradan kurtarın" diye söylüyorlardı. 16.00'dan 18.00'a kadar birkaç defa daha gidip geldiklerini gördük, kasetlerden izledik. Bu süre içerisinde oteldekileri oradan kurtarıp götürmek mümkün olamaz mıydı?

Heykelin oradan kaldırılması konusunu Sayın Belediye Başkanı size teklif ettiğini söylüyor. Bu slogan atılırken, o millet, yani bir kişi iki kişi bunu böyle söylemiş diye, oradaki gösteri yapan topluluğun hepsinin niyetinin bu olduğunu söylemek mümkün değil. Bu bir iki kişinin sözüyle, ki hangi sloganların atıldığını televizyondan videodan falan izledik biz. Bir iki kişinin söylemesiyle bu heykelin oradan kaldırılmasına devlet olarak nasıl razı olabiliriz?

Heykel söküldükten sonra Kültür Merkezi'nden başka bir yöne götürmek varken, meydana niçin sokulmuştur?

BAŞKAN – Mustafa Bey, bizim kendi aramızda cevaplandıracağımız veyahut da ortak düşünceye varacağımız şeyleri sormayın. Somut olarak, açıklanmasını istediğiniz şeyleri sorun.

MUSTAFA KUL (Devamla) – Peki.

Mesela, otelin önüne bir gün önceden taş yığını yapılıp yapılmadığı konusunda bir bilginiz var mı Sayın Valim?

Öğrenci yurtları konusunu söylemiştim.

Bir de, otel görevlileri otelden çıkartılıyor. Bu saat 18.30 gibi. Çıkartı-

lırken, orada herhalde o zaman onları çıkartan birtakım emniyet güçleri vardı. Çıkartılırken, dışarıda polisler de varmış. Polisler de çıkıyorlar, sadece Aziz Nesin'i korumakla görevlendirilen Mehmet isminde bir başkomiser içeride kalıyor, diğerleri hepsi boşaltılıyor. O aşamada Aziz Nesin belki çıktığı zaman çok tepki alabilirdi; ama, diğer misafirlerin birçoğu da belki tanınmayacak isimlerdi. Bunları da otel görevlisi olarak çıkartmak mümkündü. Onları çıkartma konusunda bir çaba gösterildi mi? Yoksa, bu çıkartmakla görevlendirilen polis arkadaşlarımıza, özellikle onların içeride kalmasını, ne olacaksa olsun gibi bir düşünce içerisinde olabilirler mi?

Teşekkür Ederim.

AHMET KARABİLGİN – Efendim, bildiri konusunda; bildiri geldi, biz bildiri üzerinde değerlendirme yaptık. Bildiri Aziz Nesin'e yönelikti ve Aziz Nesin'i davet ettiğim biçiminde yanlış bir bilgiyi içeren bildiri. Bunun hangi kuruluş tarafından, hangi örgüt tarafından hazırlandığını ve nasıl dağıtıldığı konusunda Emniyet Müdürlüğü istihbarat birimleri çalışma yapmaya başladı. Tek tespit ettiğimiz bunun Sivas'ta basıldığı şeklinde teyitti. Diğer konularda zaten olay o kadar süratle gelişti ki, olayı müteakip bildirinin hangi örgüt tarafından hazırlandığı, kimler tarafından hazırlandığı konusunda ben Sivas'tan ayrıldığım tarihe kadar somut bir bilgi sağlanamadı.

Mazlum-Der ve öğrenci yurtlarındaki öğrencilerin, dağıtıldıktan sonra, okullar tatil edildikten sonra tekrar geldikleri, doldurulduktan biçimindeki Sayın Kul'un görüşlerini teyit eden bilgiye sahip değilim. Ancak, kaplıcada, sıcak Çermik dediğimiz Yıldızeli-Sivas arasındaki kaplıcada, belediyenin yönetiminde ve işletmesinde olan kaplıcada, İstanbul'dan birkaç otobüsle bir grubun geldiği, bunların orada gizlendiği ve olayların onların başlattığı biçiminde duyumlar geldi, olaylardan sonra. Bu konuda da istihbarat birimleri, MİT de dahil, görev verdim kendilerine. Ben ayrıldığım saate kadar bu bilgileri teyit eden bilgiler bana ulaşmadı.

Kolluk gücünün bu kesimlerle işbirliği yaptığı ve bana karşı özellikle işbirliği yaptığı iddiası havada bir iddia bana göre. Çünkü, bunu kanıtlamak çok zor; ama, ben emrimde çalışan, benimle birlikte sorumluluğu alan tüm arkadaşlara güvenmek zorundayım, onlarla birlikte sorumluluk üstlendiğim sürece de güvenirim. Olumsuz bir tavrını tespit ettiğim kişiyi de kendi kadromda barındırmam.

Zor kullanma konusunda; zor kullanmanın güvenlik güçleri tarafından toplumsal tepkilere göre değişkenliği olan bir konudur bu. Zor kullanma,

güvenlik gücü bedenini, kolunu kullanır, iter, cop kullanır, dipçik kullanır, süngü kullanır, ikaz ateşi yapar. Bunların hepsi toplumun reaksiyonuna göre, tepkisine göre oradaki, olayın başındaki güvenlik amirinin düşünerek zamanında vermesi gereken kararlardır. Benim telsizle "zor kullanın" sözcüğü, cop kullanın anlamında olabilir, daha ilerisini kastettiğimi sanmıyorum.

Pankartlar ve caminin önündeki pankartlar; bunlar tabii olaylar olduktan sonra bana ulaşan bilgiler. Bu pankartları kimler getirdi oraya koydu? Bu konularda da sağlıklı bilgim yok. Çünkü olaylar devam etti, sıcağı sıcağına cenazeler kalktı ve ayrıldım.

Büstü polisin sökebileceği konusu; onu düşünmek bile istemiyorum. Yani, Türk polisinin böyle bir ihanet içerisine girebileceğini düşünmek bile istemiyorum. Yanımda olsaydı, büstün söküldü mü, yoksa tahrip mi edildiği biçimindeki, teknik uzmanların hazırladığı rapor ve görgü tanıklarının da ifadeleri vardı, onları size vermemiş olmaları büyük bir eksiklik. Çünkü, önce tugayın askerleri görüyor büstün yerde olduğunu. Müze görevlilerine, bekçilerine haber veriyorlar. Müze bekçileri bunu içeriye taşımak istiyorlar, kaldıramıyorlar, ağır olduğu için; tugaydan gelen askerlerle beraber taşıyorlar. Bu olayın da vilayete yapılan baskın girişiminden sonra olduğu biçiminde tutanakta 21.00 suları, 21.00 – 21.30 arası olduğu, şu anda hatırladığım saat oydu. Heykelin kaldırılması konusu; arz ettiğim benim en son verdiğim bir karardı. İnsanların canının kurtulması, kurtarılması heykelden çok daha önemliydi. O kararı ben verdim.

BAŞKAN – Onu demin açıklarken, gerekçelerini de izah ettiniz.

AHMET KARABİLGİN – Otel önündeki taş, kaldırım taşıdır. Bu oradayken de sözü edildi. İşte, belediyenin bunu bilerek oraya yığdığı biçimindeki görüşler bana göre kişiseldir. Böyle bir görüşü, belediyenin hazırlık yaptığı görüşünü ben paylaşmıyorum.

Oteldeki görevliler çıkartılırken diğer sanatçılar, edebiyatçılar da çıkarılamaz mıydı biçiminde bir öneri vardı. Bunu göze alamadık. Toplum o kadar çığırından çıkmıştı ki, her açıdan insanı parçalayacak durumdaydı. O riski göze alamadık. Onları otelde muhafaza etme gibi ve gelecek yeni güçlerle birlikte topluluğu dağıtmayı hedeflemiştik.

MİT'le ilgili bana olaydan önce hiçbir bilgi gelmedi. MİT görevlisi de gelip bana bilgi sunmadı. Olayların olduğu günü ve ertesi günü biz Sayın Bakan ve Sayın Başbakan Yardımcısı, Genelkurmay Başkanı geldikten sonra, il güvenlik koordinasyon kurulu toplantısını ilk kez yaptık ve o toplantıya kendisini davet ettim. Benimle teması da o toplantıda oldu.

BAŞKAN – Merak ettiğim için soruyorum; size söyledi mi? İşte ben 11.00'de duyum filan şeyini de size aynen aktardı mı? 11.00'de böyle bir olayların olacağını duyduk vesaire şeklinde... MİT temsilcisi.

AHMET KARABİLGİN – MİT temsilcisi olaylar olduktan sonra toplantıya geldi ve beni ancak orada gördü. Telefonla ve şahsen bana ulaşmadı.

BAŞKAN – 11.00'de böyle bir olay olacağını ben duyduydum, sizi bulamadım, polise haber verdim vesaire gibi bir şey söyledi mi olaydan sonra, söylemedi mi?

AHMET KARABİLGİN – Hatırlamıyorum efendim. Yalnız, MİT başkamnın muhatabı validir, emniyet müdürüdür. Aldığı istihbaratı, bilgileri zarf içinde gönderir. Biz onu değerlendiririz.

BAŞKAN – O olayın başka bir vechesi.

Teşekkür ederiz.

Buyurun Sayın Oymak.

HAYDAR OYMAK (Amasya) – Sayın Başkan, bu olaylar nedeniyle toplumumuzun tüm kesimleri büyük üzüntü içerisinde; onu emniyetle müşahede ediyoruz. Ölenlerle Allah'tan rahmet kalanlara da başsağlığı diliyoruz.

Benim soracağım, aklıma gelen konularla ilgili soruların büyük bir çoğunluğu soruldu. Esasında Sayın Valimiz konuşması sırasında, soracağım tek soru vardı; ona da bir ölçüde yanıt vermişti. Ben daha ayrıntılı belirlenmesi yönünden soruyorum. Diğer sorularımın cevabını aldım. Bu da şu; olayların başlamasıyla birlikte hem komşu illerle, hem de Ankara ile temaslarınız olmuş. Bunlar hangi saatte, kiminle - hatırladığınız kadarıyla - oldu?

Ayrıca, telefonların kaydı olmaz, olmaması gerekir, sizin elinizde bulunan telsizin kaydı da tutuluyor mu? O konuda bilgi rica edeceğim. Eğer mümkünse saat olarak da, isim olarak da isim çok önemli olmayabilir, unvan olarak da...

Konuşmalarında mümkünse, aklında kaldığı kadarıyla, içeriği neydi?

AHMET KARABİLGİN – 14.51 Tugay Komutanı Tuğgeneral Ahmet Yücetürk, ilk yardım talebim tugay komutanından bu saatte oldu. Telefonla oldu. Ve bu saatten sonra en az 4 kez telefonla yine yardım talebinde bulundum, 2 kez de kendisi makamıma geldi, birlikte o yardımın biçimini konuştuk.

14.45'te Hafik, Yıldızeli, Kangal, Şarkışla ve Zara Kaymakamları, bulunamadığı takdirde emniyet birim amirleriyle ben veya vali yardımcım

görüştük, yardım talebimiz oldu.

BAŞKAN – Sayın Valim, bu söylediğiniz şeyler, İçişleri Bakanlığı'na verdiğiniz notlarda varsa tekrara gerek yok.

AHMET KARABİLGİN – Onu sordular da.

HAYDAR OYMAK (Devamla) – Şimdi, benim konuşmalar sırasında gördüğüm anladığım kadarıyla, İçişleri Bakanlığı, Başbakanlık, Cumhurbaşkanlığı ve müsteşarlık, genel müdürlüklerle konuşulmuş, Genelkurmay Başkanıyla konuşulmuş. Yani, bunların zamanlaması son derece önemli, Kayseri Valisiyle görüşülmüş.

BAŞKAN – Onlar da var o şeyde.

HAYDAR OYMAK (Devamla) – Yok efendim.

AHMET KARABİLGİN – Kayseri Valisiyle, Tokat Valisiyle görüştüğüm var. 14.40 iki valiyle görüştüm. Onlardan önce de İçişleri Bakanlığı Müsteşarı Sayın Fahri Öztürk'le görüştüm, onayını aldım.

HAYDAR OYMAK (Devamla) – Mesela Cumhurbaşkanıyla görüşmeniz hangi saateydi?

AHMET KARABİLGİN – Cumhurbaşkanımız beni aradı... Onun saatini notlarımın arasına almamışım. Telsiz konuşmalarımızın tümü banta alındı ve bunlar deşifre edildi, metin olarak emniyet müdürlüğünde var telsiz konuşmalarımızın hepsi.

BAŞKAN – Onları aldık zaten.

Buyurun Sayın Şener.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) – Sayın Başkan, sormak istediğim pek çok soru aydınlandığı için, ben sadece bir nokta üzerinde bilgi almak istiyorum.

Vilayetteki görevlilerden biri, bir ara bir özel konuşmasında bana dediler ki "Aziz Nesin'in Sivas'a gelmesine Sayın Vali karşıydı, Kültür Bakanının ısrarı üzerine buna taraftar oldu" dedi. Aziz Nesin'in Sivas'a gelmesine gerçekten siz karşı mıydınız? Sayın Kültür Bakanının ısrarı üzerine mi izin verdiniz?

AHMET KARABİLGİN – Aziz Nesin'in Sivas'a gelmesi konusunda Sayın Bakanın bana bir talimatı olmadı. Aziz Nesin'in Sivas'a gelmesine Pir Sultan Abdal Derneği yöneticileri kendileri karar verdi ve programa koydu. Aziz Nesin'in Sivas'a gelmesiyle ilgili benim temeldeki düşüncemi, yaklaşımımı daha önce arz ettim; ama, size söyleyen arkadaşlımızın söylediği şu olabilir: Asayiş saatinde Aziz Nesin gelmekle burada bizim işimiz arttı, onunla ilgili güvenlik hazırlığımızı yapalım biçiminde bir değerlendirme olmuş olabilir; ama, yani illaki bu gelmesin, Sayın Bakan

emretti de geldi gibi bir değerlendirme yok.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) – Bir de, kültür müdürünü düzenleme komitesinde bulunmasını siz mi istediniz, yoksa kendi tercihi miydi?

AHMET KARABİLGİN – Ben istemedim. Ben, tertip komitesinde hiçbir kamu görevlisinin bulunmamasını daha doğru buldum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Öztaylan.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Devamla) – Sayın Vali, önce geçmiş olsun. Keşke bu komisyondaki arkadaşlara sorularını yanıtlamak için gösterdiğiniz hassasiyeti, aynı nitelikteki hassasiyeti, ki oradaki olaylara da gösterseydiniz de, bu üzücü olaylar vaki olmasaydı.

BAŞKAN – Cemal Bey lütfen...

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Devamla) – Hayatımda ilk defa Sivas'a gittim. Hiçbir organik bağım ve yönetsel ilişkim ve ilintim yok ve yoktu. Oradaki demokratik kuruluşlarla, ilgili kurmuş olduğunuz demokratik kuruluşlarla beraber, buradaki demokratik kuruluşlar, TBMM'yi taşlarken, Başbakan'ın ve İçişleri Bakam'mn istifasını isterken, benim hiçbir alakam olmadığı halde aynı hakarete bizler dahi maruz kalırken, biz hassas olmuyoruz da siz niye böyle hassas oluyorsunuz? İstirham ediyoruz, bütün sorularımıza cevap vermenizi. Burada hiçbir oluşumunuz olmadığı halde, bu hakaretlere maruz kalan 450 milletvekilinden biriyim. Benim milletimin meclisi millet tarafından taşlanmıştır, İçişleri Bakanım, Başbakanım istifaya davet edilmiştir.

Konuşmanızın bir yerinde, Aziz Nesin'in de taltifine mazhar olan "sarı kadı ve kara kadı" ifadesini açıklamanızı istirham ediyorum. Burada, bir yılı aşkın süredir görev yaptığınız halde, o yerin seçilmişleri, o yerin demokratik kitle örgütleri, o mahallede yaşayan insanları temsil eden muhtarlar dahi sizi niye sevmiyor?

2.45'te tugaya telefon ettiğinizde - zabıtalarda da mevcuttur - Sayın komutan, mollalar Hükümeti bastı, acil tedbir alınız" sözü ne ifade eder? Bana göre, vali, mollanın da molla olmayanın da - ben molla olmadığım halde - hepimizin ve herkesin valisidir.

Tugay komutanının ve orada görüştüğümüz bazı kişilerden, tugayın ve askeri birliklerin Hükümet binasını korumasını ve kültür sarayını korumasını, emniyet güçlerinin de Madımak Oteli'ni korumasını istediklerini ve bir görev bölüşümü yapıldığı iddia edildi. Doğru mudur yanlış mıdır?

Ben her şeyden evvel en az sizin kadar, belki sizden daha çok bu devlet nizamına saygı duyan, duymakta olan Türkçü ve Atatürkçü bir insanım, bir milletvekiliyim. O etkinliklerde program gereği Atatürk'e saygı

duruşu yapılmadığı iddia edilmektedir ve yapılmamıştır. Aldığımız ifadeler o. Buna münhasır olarak, Atatürk'ün kurucusu olduğu bu devlette Atatürk'e saygının olmadığı bir toplumda ve toplantıda devrim şehitleri adına davet edilen saygı duruşuna nasıl müsaade ettiniz ve o saygı duruşunda bulundunuz?

Televizyonda inceleme yaptığımızda, belki her kavram olduğu gibi değişmemiştir; mollalar eskiden, benim bildiğim, sakallı, sarıklı, cübbeli insanlardı. Fakat, o olayda ne sakallıya, ne sarıklıya, tek tük olmasa da hiç müşahede etmedim. Her cumaya giden acaba olay yapacak diye devletin güvencesi altında namaz kılıp da, ondan sonra hareketleri kontrol edilmekte midir?

"Belediye başkanını aramadım ve aramam" diye beyan ettiniz. Belediye başkanı olayın yatışması ve yatıştırılması için halkın içine girerek, üç kez konuşma yaptığını, bu halkı yatıştırıcı nitelikteki bu çabalara siz niye, o bu çalışmalara - ben Refahlı falan değilim - belediye başkanı konuşma yaptığı halde siz ona nasıl katkı da bulundunuz? Ki aramam dediğiniz halde aramanız devletin bekası için mi, yoksa gururunuz için mi engel teşkil ediyordu?

Devlet süreklilik arz eder. Bu hepimizce malum. "Halk lideri" dediğiniz, devlet tarafından sizin gibi vali olan, yargı tarafından doğru veya yanlış asılmış olan bir insandır. Yanlıştır, doğrudur; Allah rahmet eylesin, onda da rahmet dilemekten başka diyecek başka bir şeyimiz yok. Ama, sizin bir vali olarak, o toplumda Pir Sultan Abdal'ı koruyucu nitelikte, o günün valisini, savcısını, hakimini tahkir ederek yargılama hakkına haiz misiniz?

MUSTAFA KUL (Erzincan) – Sayın Başkanım, olay şeyden çıkıyor yani. Yani olay bu şekilde sorgu... Sadece o günkü oradaki olayla ilgili olsun.

BAŞKAN – Cemal Bey soru şeklinde sorulsun.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Devamla) – Tamam, bitti. Kapattım.

HAYDAR OYMAK (Amasya) – 400 yıl önce yaşanan olaylara gitmeye gerek yok.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Devamla) – Yorum yapamadım ki, soru soruyorum.

BAŞKAN – Cemal Bey lütfen...

MUSTAFA KUL (Erzincan) – Sayın valimizin kafasından geçen düşüncelerden tutun da, 400 yıl önceki...

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Devamla) – Orada yapmış olduğumuz toplantıda, benim için en önemli olan olay şu; oradaki hiçbir insan, hiçbir kitle, Alevisi de, Kürdü de, Sünnisi de, herkes, beraber müşahede ettiğimiz olayda, Alibaba Mahallesi muhtarı dahil, Sünni-Alevi olayı olmadığı, Sivas'ta böyle bir tehlike olmadığı, bundan önce bu gelişmelerin olmadığı, bundan sonra da olmayacağı, herkesin birbirini yatıştırdığı halde, Sayın Valim hâlâ bunu niye Sünni-Alevi olayı olduğunu iki yıldan beri müşahede etmiş?

BAŞKAN – Cemal Bey, değerlendirmeyi biz yapacağız.

MUSTAFA KUL (Erzincan) – Vali bey öyle bir şey söylemedi ki, Alevi-Sünni meselesi olduğu yolunda bir şey söylemedi.

BAŞKAN – Cevaplandıracağınız bir şey varsa buyurun.

AHMET KARABİLGİN – Sayın Başkan, ben bu soruların tümünü burada cevaplandırmak istemiyorum. Çünkü, benim vereceğim cevaplar sizleri rahatsız eder.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Devamla) – Niye rahatsız etsin?

AHMET KARABİLGİN – Sayın Başkan, ben sorgulanıyorum ve suçlanıyorum. Ben sizlere bilgi sunmaya geldim. Sizin soracağınız sorulara bilgi sunmaya geldim; ama, benim oradaki konuşmalarım tekrar bu arada gündeme geliyor ve ben yargılanıyorum.

BAŞKAN – Sayın Valim, konuşma metinlerinizi inceledik. Bu olayları tahkikatla, araştırmakla yükümlü, Meclis adına hareket eden, Meclisin görevlendirdiği bir komisyonuz. Sizin konuşmalarınızı okuduk, zabıtlarda var. Orada, arkadaşlarımızın müteredditi olduğu, açıklığa kavuşması lazım gelen bazı şeyler var da, arkadaşlarım bunu soruyorlarsa, bu belki sizin lehinize olan sorulardır. Yarın bunun değerlendirmesini de yapacağız.

Biz olayı sorgulama amacı taşımıyoruz.

AHMET KARABİLGİN – Arz edeyim. Ama, Sayın Başkanım, Sayın Milletvekilimizin sunuş biçimi, ses tonu, ifadeleri beni yargılıyor. Ben sıradan bir bürokrat değilim, beni yargılıyor ve duygusal tavırlarla bana hücum ediyor.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Devamla) – Soru sordum sadece. Soru sorma hakkına da mı haiz değilim?

AHMET KARABİLGİN – O şekilde konuşmadınız.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Devamla) – O zaman siz soruları sorun, onları soralım, verelim, yazılı cevap verin; hiç böyle bir tartışma olmasın.

BAŞKAN – Cemal Bey...

AHMET KARABİLGİN – Sayın Başkanım, ben Pir Sultan Abdal'la ilgili 4 kitap okudum. Bunlardan bugün Türkiye'de en sağlıklı olan rahmetli Asım Bezirci'nin kitabı. Oradan aldığım bilgiye göre, Hızır Paşa Vali, halkın üzerindeki baskısını, zulmünü ve bir takım rüşveti, menfaati Sarı Kadı, Kara Kadı vasıtasıyla kullandığı biçiminde sonuçlar var. Bu örneği vererek, halkı yönetenlerin, hizmet sunduğu halka eziyet etmemesi gerektiğini, adaletli olması gerektiğini söyledim, örneği o nedenle verdim.

"Beni Sevmiyorlar" yargısını iki sayın milletvekili benim yüzüme karşı söylediler. Tabii bu Sayın İçişleri Bakanımızın da sözüydü, basında yer aldı. Ben iki ay önce stadyuma girdiğimde 10 bin kişi "En büyük Vali bizim vali" diye beni alkışlardı; ama, son bir haftada ben sevilmeyen insan oldum. Onun takdirini sayın Sivas halkı yapar, sevilip sevilmediğimi zaman içerisinde halkın kendi yargısı gösterir.

"Mollalar hükümeti bastı" Benim buradaki "molla"dan kastım, şeriat düzenini savunanlardır. Hükümetin önünde atılan sloganları tekrar etmeyeceğim. Orada tek tek yazıyor. Bunların bu tepkisine karşı ben tugay komutanına "şeriat isteyen bir grubun hükümeti bastığı" anlamında söyledim, sözcük olarak. Namazında, niyazında, camisinde olan kişileri gerçek müminleri kesin olarak amaçlamıyorum. Ben de böyle bir ailenin çocuğuyum. Bu haksızlığı yapmayın bana.

BAŞKAN – Hayır, bunu açıklama fırsatını vermiş oldu.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) – Ben tutanaktaki soruyu sordum haksızlık yapmıyorum ki.

AHMET KARABİLGİN – Kültür Merkezi hükümetin korumasız askerde olsun, Madımak poliste olsun. Bu olayların sonunda sayın tugay komutanının kendi kafasına göre yaptığı işbölümüdür. Çünkü, tugaydan gelen güç riski en az olan bölgelerde görev almaya özen göstermiştir, askerime bir şey olmasın diye. Bunun içinde yaşamak lazım. Polis her yerde hedef insandır, istenmeyen insandır. Suç işleyenler polisi istemez, sevmez. Böyle bir görev paylaşımını zaten yapmamız söz konusu değil. Yalnız, benim...

BAŞKAN – Onu açıkladınız, diğer konuya...

AHMET KARABİLGİN – Talimatım şu oldu; Emniyet Müdürü, bu operasyonun gerçek söz sahibi, yetkili kişidir, emri verecek dedim ben.

Atatürk'e saygı duruşu; salonda 1500 kişi var. Ben gittim oturdum, solumda rektör oturuyor, sağıma paşa gelecek boş kaldı. Sunucu, Büyük Önder Atatürk ve devrim şehitleri anısına saygı duruşuna davet etti. Ben ayağa kalktım, ben Büyük Önder Atatürk'ün huzurunda saygı duruşunda

bulundum. O sonuncunun "devrim şehitlerinden" kimi kastettiği beni hiç ilgilendirmez; onların da huzurunda saygı duruşuna çıkacak kadar da onursuz ve bu ülkeye ihanet eden bir vali değilim. Ben Atatürk'ün huzurunda saygı duruşuna kalktım.

"Belediye başkanını niye aramadın?" Bakana söylediğim sözün amacı şu; belediye başkanını ben çok severim, çok da güvenirim, dürüstlüğüne de çok güvenirim, o da beni sever. Aradan 1,5 saat geçti beni aramadı, gelmedi; kırıldım. Beklerdim ki, koşup bana gelmesini "Sayın Valim, ne yapabiliriz? Nasıl yardımcı olabiliriz?" demesini beklerdim. Bunu yapmadığı için kırıldım, Sayın Bakana dedim ki "Ben Başkanı aramam" dedim.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) – Bir de Sayın Valim, tek bir soru, yorumu falan değil. Siz dediniz ki "71 cam kırıldı" Emniyet Müdürü ve garnizon komutanı müze yetkililerinin raporuyla sadece kongre salonunda 3 camın kırıldığını, tek tük, 3 camın kırıldığını ifade etti dedi. Bunun raporları var mı efendim? Bizim için önemli yani Türkiye'nin bekası için ilk önce kongre orada yapılmış.

AHMET KARABİLGİN – Müze müdürünün bana verdiği bilgide 71 cam ve bunu tutanağa da geçin dedim. Bu tutanaklar şu anda dosyamda olmadığı için teyit edemiyorum.

BAŞKAN – Sayın Münir Bey, buyurun siz de sorularınız sorun.

MÜNİR DOĞAN ÖLMEZTOPRAK (Malatya) – Sayın Başkan, Sayın Valim ve kıymetli arkadaşlar; ben öncelikle şahsınızda bir daha geçmiş olsun dileklerimi yineliyorum. Cenabı Hak bir daha ülkemize, yalnız Sivas'ımıza değil hiçbir insanlık alemine böyle bir günü yaşatmasın; onu temenni ediyorum.

Otelin yanıklarını herhalde siz de gidip izlediniz, gördünüz. Ben içeri girdiğimde, orada diri diri yakılmayı bekleyen insanların çektiği ıstırabı inanın hissettim. Yani, böyle bir olayın gerekçesi ne olursa olsun, kabul edilmesi mümkün değil. Bu hissiyatımı arzla sözlerime başlamak istiyorum.

Olayların hemen ertesi günü Sivas milletvekili, bölgeyi iyi tanıyan, bölgenin yetiştirdiği kıymetli bir insan Sayın Azimet Köylüoğlu, basında da çıktı bu ifadesi, "Ben oradaki yerel yöneticileri uyardım. Bu şenliğin Sivas'ta bir gerginliğe sebebiyet vereceğini ve iptal edilmesini istedim" yönünde bir beyanda bulundu. Sorularım çok kısa ve net olacak. Size böyle bir uyarı geldi mi veya size Sayın Azimet Köylüoğlu tarafından böyle bir istek iletildi mi?

AHMET KARABİLGİN – Sayın Köylüoğlu'ndan bana doğrudan böyle bir talep gelmedi. Ancak Sayın Köylüoğlu'nun sürekli telgraflarla talepleri olur; bu bazen günde 5 – 6 tane olur "falan köy yolu, falan köprü" biçiminde. Genellikle telgraf çeker, uygulaması öyledir. Şenliğin iptaliyle ilgili bir öneri gelmedi. Ancak, olaylar başladığında, henüz daha başladığında ben şenliğin, etkinliğin bundan sonraki bölümü tümüyle iptal edilmiş şeklinde bütün ilgililere emir verdim, Banaz Köyü de dahil. Gerekli güvenlik önleminin alınması bakımından. Bir yandan da bunu kamuoyuna açıklamak suretiyle topluluğun tansiyonunun da düşebileceğini hesap ettim. Vilayetteki o ilk kalabalığın geldiğinde, bundan sonraki programın tümüyle iptal edilmiş olduğunu – vilayet tarafından – bunu bütün ilgililere tebliğ ettim efendim.

MÜNİR DOĞAN ÖLMEZTOPRAK (Devamla) – Efendim, bir de bizim orada gerek mahalli basından dinlediğimiz, gerekse Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı başta olmak üzere bütün meslek kuruluşlarından dinlediğimiz, ki Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı kendisi saat 14.45 civarında, belki kanaatini sonra da size arz etmiş olabilir; İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısını aradığını olayların vahametini bizzat kendisinin de arz ettiğini söylüyor. Olay bir organize miydi, halkın bir infiali miydi; bunlar daha sonra, oraya gidecek inceleme heyetlerinin vereceği kararlar. Yalnız, bizim orada gördüğümüz kalabalık 100 kişi falan, ki İhlas Haber Ajansı da ne amaçla o programı başından sonuna çekti; onu da bilmiyorum, bulunmuş ve başından sonuna kadar da banta almış. Belki bir televizyonculuk olayı olsun diye mi düşündüler, belki Aziz Nesin'i fikirlerinden dolayı Türkiye'deki bütün konuşacağı yerlerde gidip özellikle bir kameraman ve ekip göndermek suretiyle izliyorlarmış. 100 kişilik bir kalabalıkla başlayan bir hadise. Camiden çıkılıyor, camide Amerikan bayrağı yakılıyor, PKK ile ilgili falan bir iki bildiriler asılıyor, Mustafa Bey ona da işaret ettiler. Siz tabii olayların içindeki insansınız, orada inisiyatif kullanmayı, irade kullanma, şu an bizim düşündüğümüz, şu ortamda düşündüğümüz kadar sağlıklı olmayabilir; olayların heyecanı var, akışı var. Ayrıca, iki yıldan beri orada yöneticilik yapıyorsunuz, Sivas'ın hassasiyetini biliyorsunuz ve konuşmanızda ifade ettiniz; "Ben olay Sivas'ın bütün kamuoyuna mal olur endişesiyle bu topluluğu Sivas'ın içine dağıtacak şekilde dağıtmadım. Yoksa istesem dağıtırdım" dediniz. Acaba o kalabalık enterne edilemez miydi? Yani, 100 kişilik bir grupla başlamış, emniyet güçlerinin bunların çevresini sarıp... Bunları lütfen sizi yargılamak veya olaydaki gidişatta bir basiretsizlik falan aradığım için söylemiyorum. O

anda sanki kafama yani o hadise. Olamaz mıydı; o 100 kişilik grubu alıp, stadyumda gözaltına almak veya emniyet birimine götürmek şeklinde? O yönde bir düşünceniz olmadı mı? Onu öğrenmek istiyoruz. Merakımı celbettiği için.

AHMET KARABİLGİN – Olaylar Kale Camisiyle Paşa Camisinde aynı anda camiden çıkan grup biri istasyon caddesinden, diğeri Atatürk Caddesinden gelmek suretiyle hükümet meydanında buluştu. Camiden çıkıldığındaki sayının kuşkusuz 50-60-100 arasında olması doğaldır. İşte onlar sürükleyici ve tahrik edici unsurlardır büyük ihtimalle. O aşamasıyla ilgili sağlıklı bilgiyi o anda benim haber almam mümkün değil; ama, telsizle bana verilen, "camiler dağıldı, herhangi bir olay olmadı" biçimindeydi. Ne zaman odama geldim, oturdum; uğultu sesiyle birlikte camdan baktığımda, önce İstasyon Caddesinden gelen grubu gördüm. Gelen grup Hükümet Meydanında, Atatürk Caddesinden gelen, Paşa Camisinden çıkan grupla birleşti ve 500 – 600 kişi civarındaydı bu grup. Bunların dağıtılması için girişimde bulunabilirdik, ama, demin de söyledim; ben hep Alevi-Sünni çatışmasını kolaylaştıracak, o yönde bir hatayı yapmamaya özen gösterdiğimiz için devamlı polis ve jandarma kordonu altında bunları kontrol altında tutmaya çalıştım. Kültür merkezine gittiklerinde iş çok daha büyüdü; çünkü, Kültür Merkezi'nin içi binin üzerinde ve bunların çoğunluğu Alevi kökenli yurttaşlarla doluydu. İçeri girildiğinde, onlardan 5 – 10 kişi, hatta hiç kimse ölmese bile, "kültür merkezinde Aleviler öldürüldü" şayiası kentin birbirine girmesi için yeterliydi. Dağıtmayı o bakımdan, o an için göze alamadım.

MÜNİR DOĞAN ÖLMEZTOPRAK (Devamla) – Yani enterne edilemezler miydi? Alınıp götürülemezler miydi?

AHMET KARABİLGİN – O kadar kalabalık birden büyüdü ki efendim, yani 500 – 600 kişiyi toparlayıp bir yere götürmek o anda imkanı yok.

MÜNİR DOĞAN ÖLMEZTOPRAK (Devamla) – Efendim, üçüncü hadise, biz Sivas'ta görüştüğümüz bütün birimlerle, aldığımız bilgi neticesi, ayrıca İhlas Haber Ajansının çektiği video kayıtlarını da inceledik; orada atılan sloganlar genelde Aziz Nesin'e yönelik; "Sivas Aziz'e mezar olacak, Kuran'a uzanan eller kırılacak" falan şeklinde. Ki Aziz Nesin'in alıntılar yaparak Aydınlık Gazetesinde yayınladığı Şeytani Ayetler kitabı, henüz yani, Türkiye'mizde bu hadiselere sebep olmuş bir kitap da değil biliyorsunuz. Daha önce Pakistan'da yayınlandığı zaman, Hindistan'da yayınlandığı zaman binin üzerinde insanın ölümüne sebebiyet veren,

ayrıca İran'ın başına 1 milyon dolarlık ödül koyduğu, ki daha sonra Salman Rüşdi temsilcileri vasıtasıyla Aydınlık gazetesine gönderdiği yazıda da, Aziz Nesin'in bu alıntılardan kendisinin şikayetçi olduğunu, kendisi de beyan ve ifade ediyorlar.

Yine dönemin iktidarı tarafından Bakanlar Kurulu kararıyla ülkeye sokulması genel asayişi bozacağı düşüncesiyle yayınlanması, iktibas edilmesi de yasaklanmış olan bir yayın. Yine, biz orada İhlas Haber Ajansının çekimlerinden izledik; kitapların standlarda imzalandığı anda Aziz Nesin Aydınlık gazetesinin elde kalmış nüshalarını -ki o, cumhuriyet savcılığı marifetiyle de toplatıldı, yayınlandığı zaman, ilgili kararname gereği- imzalayıp halka dağıttığı da müşahede edildi, tarafımızdan görüldü. Ayrıca, daha kitap standında Aziz Nesin'in imzalama anında dahi halkın bir infiali var. O haber ajansının çektiği görüntülere bakarsanız, siz de onları duymuşsunuzdur, yani oradan birileri laf ediyorlar.

İkinci hadise; orada emniyet, cumhuriyet savcılığı tarafından toplanmış olan, Bakanlar Kurulu'nun kararnamesi olmasına rağmen, eski nüshalı Aydınlık gazetesinin imzalanıp dağıtılmasına nasıl rıza gösterdi? Orayı anlamak da çok zor.

Üçüncü hadise, yine sizin tavrınız olarak da demin konuşmalarınızda da çıktı, dediniz ki "Aziz Nesin'e yönelik bir hadise olsaydı, salonda konuşması vardı, konuşmasından sonra bir tepki gelirdi. Ayrıca Aziz Nesin o gün yürüyerek lokantaya yemeğe gidiyor, geliyor, elini kolunu sallayarak esnafı falan geziyor, ziyaret ediyor. Hiçbir tepki olmadı" dediniz. Fakat, ertesi gün, Aziz Nesin'in salondaki konuşmalarını içeren metinler mahalli basında yayınlandığında bir fırtına öncesi sessizlik bekleniyor. "Müslüman mahallesinde salyangoz satıldı, yöneticilerimiz uyuyor mu? İslam dinine biz dil uzattırmayız" falan gibi birtakım yazılar yayınlanıyor. Yani bir öngörü olarak, yıllardan beri devletin içinde bulunan deneyimli bir devlet adamı olarak, Aziz Nesin'in o andan itibaren çok daha sıkı korumaya ve il dışına çıkarılma gibi bir düşünceniz oluşmadı mı? Veya, tedbirleri bir kez daha gözden geçirip, yani hadisenin vahametini demin siz "Cuma namazından önce saat 11.00'da asayiş toplantısına katıldık, işimizin zor olduğunu bir kez daha görüştük" dediniz. Ama olaylar, sonradan anlaşılıyor ve görülüyor ki, yani boyutu çok büyük, halkın bir infiali, bir tepkisi var. Ve halkın bu infiali de Sivas kamuoyuna genelde mal edilmese dahi, ortadaki 80 – 100 kişilik veya rakam biraz artırılabilir, çekirdek kadronun tahrikiyle, özellikle mesai saatinin bitimlerine doğru da kalabalık daha çok yoğunlaşıyor.

Yani, şenlikleri iptal etmeyi, şehirde güvenlik tedbirlerini daha çok artırmayı düşünmediniz mi?

Ben son olarak şunu söylemek istiyorum; bizim orada müşahede ettiklerimiz şunlar. Tabii sizin devletin valisi olarak müşahedeleriniz var. Ben ayrıca Sayın İçişleri Bakanına sunduğunuz raporu da okudum, maddeler halinde endişelerinizi dile getirmişsiniz. Yine sizin –zannediyorum- bilginize başvurmak üzere gelen mülkiye başmüfettişlerinin düzenleyip Bakanlığa gizli ibaresiyle gönderdiği raporlar var. Mesele bir Alevi Sünni meselesine yönelik bir hadise değil. Bunu bütün arkadaşlarımız da orada müşahede ettiler. Yanılıyorsam ifade etsinler lütfen. Ayrıca, Alevi vatandaşlarımın yoğun olduğu mahallenin muhtarı da oradaydı, zannediyorum Dilek mahallesiydi. Altıntabak Mahallesi falan gibi muhtarlar, Alibaba Mahallesi Muhtarı da oradaydı, ki şu anda da tahrikler durmuş değil. Alibaba Mahallesi Muhtarının ifadesi, emniyet birkaç kez geldi beni evimden aldı, mahalle halkına gezdirdi. Çünkü mahalleye sürekli istihbarat geliyor; "muhtarınız Sünniler tarafından öldürüldü" falan gibi. Öyle olmadığını göstermek amacıyla.

Bunları, vaktinizi almak için değil de, olayın boyutlarını anlatmak için söylüyorum. "Fakat, bütün bunlara rağmen hiçbir şekilde bizim kardeşlik bağımızda, duygularımızda bir şey yok" dedi. Yani, Aziz Nesin'in konuşturulmaması, konuşması; bunlar ayrı şeyler. Fikir hürriyeti çerçevesinde fikirlerini izah etmesi de ayrı şeyler. Bir ifadede bulundunuz "Ben karşı çıkarım, yarın Adana Valisi de karşı çıkar, yarın Malatya valisi de karşı çıkar" falan gibi...

BAŞKAN – Münir Bey sorunuzu sorun.

MÜNİR DOĞAN ÖLMEZTOPRAK (Devamla) – Bitiriyorum.

Aziz Nesin'in orada bulunmasını, daha evvelki Şeytani Ayetler'in yaratığı tahrik ortamından dolayı bir tahrik ortamı olarak, yaratılmış tahrike katkı olarak kabul ediyor musunuz? Veya bulunmasaydı bu sonuç olur muydu? Sadece bir düşünceniz olarak, bir devlet adamı olarak bunu sormak istiyorum.

Ben tekrar geçmiş olsun dileklerimle Komisyona saygılar sunuyorum.

AHMET KARABİLGİN – Aziz Nesin'in Buruciye Medresesi'nde kitaplarını imzaladığını ben biliyorum, Aydınlık gazetesinin yasaklanmış sayılarının imzalandığını benim şu anda bilmem mümkün değil. Ama...

MÜNİR DOĞAN ÖLMEZTOPRAK (Devamla) – Ama, bunu basından okuduk.

AHMET KARABİLGİN – Oradaki görev yapan polisin bunu tespit

edip elkoyması lazımdı. Belki de Aziz Nesin'in suçüstü hükümlerine göre cumhuriyet savcılığına sevki de mümkündü. Bu bilgi bana ulaşmadı.

Aziz Nesin'in ilk günkü konuşmasının yerel basındaki yansımalarına gelince; Türkiye'de ulusal basında olduğu gibi yerel basında da değişik siyasal yaklaşımlara göre yorumlar getirilir. Bugün Aziz Nesin'i tutan, devamlı destekleyen Türkiye'de basın da var, onun karşısında olan basın da var. Sivas'taki yerel basın da bunun bir yansımasıdır. O tür şeyler söyleyenler de var, başka türlü söyleyen de var. Tabii biz bunları değerlendiririz, önlemleri pekiştiririz. Yalnız, "basın bunu böyle yazdı, Aziz Nesin'e karşı olanlar bunu böyle yazdı" biçiminde algılayıp da bu olayların bu boyutta olacağını tahmin etmek mümkün değil işin başında.

Alevi Sünni meselesinde gelince, Alevi-Sünni çatışmasına yönelebilecek bir olayı önlemenin özeni içinde oldum sürekli ve burada da başarıyı sağladık biz. Kültür Merkezi'nde, saldırgan grup girseydi, oradaki insanlarla karşılıklı bir çatışma olsaydı, kentte bu tehlike her zaman vardı. Biz bunu önledik ve olayların sonunda da çok büyük önlemler aldık. Özellikle Alevi kesimin yaşadığı mahallerde sürekli askeri birlikler kontrol altında tuttu. Onların arasında DEV-SOL militanları vardı, gençler; sürekli tahrik ediyorlardı. "Siz niye duruyorsunuz? Niye siz bir tepkide bulunmuyor sunuz?" biçiminde. Biz bunları sürekli orante etmek suretiyle, o bölge halkını, Alevi kesimi yatıştırmanın çarelerini aradık ve Alevi Sünni çatışması olmadıysa, biraz da bu önlemlerden olmuştur. En çok çekindiğimiz, en çok ürktüğümüz, korktuğumuz, olayların o yönde gelişmesiydi.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Yine sizin başlangıçtaki beyanınızda geçti; dediniz ki: "Ben Aziz Nesin'in Sivas'ta olduğunu bilmiyordum, Zara'da olduğunu biliyordum"...

AHMET KARABİLGİN – Doğru.

BAŞKAN – Aziz Nesin'in Sivas'ta Madımak Oteli'nde olduğunu siz ne zaman öğrendiniz?

AHMET KARABİLGİN – Ben tugaydayken, yemekteyken, kulağıma, geldiler Aziz Nesin'in Zara Gölü'nü görmek için oraya gitmek istediğini söylediler. Ben de "İyi koruyun, gitsin" dedim. Bu bilgi bende bulunuyordu. Olaylar başladı. Hükümetin önüne geliyorlar gidiyorlar, ben sürekli basına "Aziz Nesin kentin dışında, güvenilir bir yerdedir" diye bilgi veriyorum ve bu arada Zara'ya da talimat verdirdim. Fakat yarım saat sonra, belki bir saat sonra emniyet müdürüyle vali muavini, basının yanında, benim gözüme baktılar böyle, bir şeyler söylemek istediler. Onlar çıkınca, "Ne var?" dedim, "Efendim, Aziz Nesin Zara'ya gitmemiş, Ma-

dımak'ta şu anda" dediler. O zaman ben, işin daha çok tehlikeli boyutlarda olabileceğini düşündüm.

BAŞKAN – İkinci bir husus; sizin İçişleri Bakanlığına verdiğiniz raporda, kendi kanaatlerinizi bildiriyorsunuz, bir neticeye bağlıyorsunuz. Yani, motomot olarak söylemiyorum: "Olay irticai bir harekettir, Atatürkçülüğe karşı yapılmış bir harekettir ve ikinci bir Menemen olayı gibi bir harekettir" diye olayı nitelendirmeniz var. Bunu, önce aldığınız bilgilerden mi, veyahut olaylardan gelişiminden, atılan sloganlardan, olayların gelişmesinden mi bu hükmü veriyorsunuz? Daha önce bu bilgiye sahip olmadığınızı ve böyle bir şeyi tahmin etmediğinizi söylediniz. Olayların gelişiminden mi çıkardınız? Olayların cereyan tarzından, gelişinden...

AHMET KARABİLGİN – Evet.

MÜNİR DOĞAN ÖLMEZTOPRAK (Malatya) – Efendim, izin verir misiniz?

Benim bir sorum vardı, atladım. Sözünün arasına gireceğim Sayın Başkan, bağışlayın.

Olay size göre organize miydi Sayın Valim? Sonuç olarak, onu öğrenmek istiyorum. Ben demin o konuyu atladım.

AHMET KARABİLGİN – Kesin olarak. Ben o kanıdayım, tesadüfi bir olay değil.

BAŞKAN – Kafamda oluşan ikinci bir husus var; belki arkadaşlar da aynı şeyi düşünebilirler, biz şey yaparken bu olayların burada değerlendirmesini yaparlar. Olayın Alevi-Sünni çatışmasına dönüşmesi hususundaki hassasiyetinizi filan anlıyoruz, biliyoruz ve esas benim şahsi düşünceme göre, orada kültür sarayında bulunan toplulukla gösteri yapan topluluğun birbiriyle karşı karşıya gelmesi en vahim olacaktı. Siz de bunu ifade ettiniz. Orada emniyet güçleri etkili oldu mu?

AHMET KARABİLGİN – Etkin oldu, içeriye giremediler.

BAŞKAN – Etkili oluyorlar ve böyle bir çatışmayı önlüyorlar, cop kullanıyorlar.

AHMET KARABİLGİN – Kültür Merkezi'nin önü oldukça geniş. Koruma imkanları çok daha rahat alınabiliyor orada. Yaklaşmaları zor. Madımak Oteli'ndeki koşullar gibi değil.

BAŞKAN – Ve arkasından onun cevabını da dolayısıyla vermiş oluyorsunuz. Madımak Oteli dardı diyorsunuz...

AHMET KARABİLGİN – Evet, hem dar, hem sayı çok arttı o saatlerde.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Valim.

FAHRETTİN KURT (Trabzon) – Sayın Valim, sizce olayların ana unsuru yani hedef kişi Aziz Nesin miydi, yoksa o kültür merkezinde bulunan Alevi topluluğun genellikle bulunduğu bir toplantı mıydı?

AHMET KARABİLGİN – Ben görünen nedenleri arz etmiştim. Üç nedene bağladım, görünen neden: Aziz Nesin'in gelmesi, Pir Sultan Abdal etkinliklerinin Sivas merkezine alınması ve heykel. Bunun üçü de etkendi; ama, görünen, göründüğü kadarıyla Aziz Nesin'in gelmesi belki en ağırlıklı etkendi. Ama, gerçek nedenleri, başlangıçta arz ettiğim gibi, doğrudan doğruya ülkenin bütünlüğüne, ulusun birliğine, laik cumhuriyete yönelik bir hareket olarak planlandığını düşünüyorum. O şekilde yorumluyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

AHMET KARABİLGİN – Saygılar sunarım.

EMNİYET ESKİ GENEL MÜDÜRÜYLE YAPILAN GÖRÜŞME

BAŞKAN – Sivas'ta yaşadığımız olaylardan dolayı hepimiz üzgünüz. Memleketimize milletimize geçmiş olsun diyoruz.

Bu Sivas olaylarıyla ilgili bildiğiniz gibi bir araştırma komisyonuyuz. Sizin dosyalar esnasında bir yetkiniz var mıydı, sizi de olaylar esnasında oradaki yetkililerle irtibatlarınız oldu mu? Zatınızdan onlara verilen herhangi bir talimat oldu mu? Biz bu hususları sizden öğrenmek istedik. Bu hususta bize bildiklerinizi lütfeder misiniz?

EMNİYET ESKİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ERGUN – Başta zatıaliniz olmak üzere komisyon üyelerine en derin sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Olaylar bildiğiniz gibi o gün saat 11.00'da istihbarat dairemize olayların başlamasının bildirilmesiyle ben muttali oldum. Cuma günü saat 11.00'da istihbarat haber alıyor. Ondan sonra zaman geçti, durumu Sayın Müsteşarımıza bildirdik ve Sayın Bakanımıza bildirdik, esas haberler saat 13.00'dan itibaren gelmeye başladı. Sayın bakanımızın makamında saat 14.30'da Sayın Müsteşar ve ben bulunduk, ondan sonra da devamlı olarak Bakanlık makamında olaylar takip edildi, zaman zaman özel talimatların verilmesi gerektiğinde ben genel müdürlüğe geçtim veya özel kaleme geçerek talimatları verdim. Saat 17.00'a kadar Sayın Vali ile bakanımızın görüşmesi ile, Emniyet Müdürümüzle benim yaptığım görüşmelerde 17.00 sıralarında fazla bir şey olmadığı ifade edildi. Hatta o arada Sayın

Bakan "gelelim" mi dedi. "Şu anda gerek yok, olaylar bu arada hafifledi" şeklinde bir ifadede bulunuldu. Saat 18.00'dan sonra bildiğiniz gibi olaylar daha da genişledi ve biz hemen uçağı hazırlattık, saat 20.15'de hareket ettik. Oraya 45 dakika sonra varmıştık. Ancak bu arada genel müdürlük olarak yardım talebinde bulununca ilk defa, Sayın Vali komşu illerden, Kayseri ve Tokat'tan yardım talebinde bulunuyor. Yalnız bir ilden diğer ile yardım talebinin verilmesi Sayın Bakanın onayına tabidir. Bu konu bize iletilince biz derhal her iki ile de ne yardım isteniyorsa verilsin diye evvela şifai talimatı verdik, bilahare da faksla gelen yazıyı kendilerine söyledik. Kayseri ve Tokat'tan yarım gönderilmişti. Biz de 5 ilde aşağı yukarı 500 civarında Çevik Kuvveti gönderdik ve saat 17.00'da bunların hareket emirleri bitti ve saat 17.00'da yola çıktılar. Takdir edersiniz ki uçakla veya helikopterle nakil mümkün olmadığı için otobüslerle gittiler, biz gittiğimizde ise saat 21.00'da en yakın ilden gelmişti, saat 24.00'a ve sabah 05.00'a kadar da bu 500 kişinin intikali sağlanmış oldu. Bu arada bir helikopter talep edildi ve gönderildi, bir de panzer, zırhlı araç gönderildi. Gece oraya gittiğimizde Sayın Vali ve Emniyet Müdürünü makamında gördük çünkü bizi karşılamaya gelmemeleri aradaki 20 kilometre için zaman bakımından söylenmişti ve orada bize olayın ne şekilde olduğunu açıkladılar. Sayın Valinin ifadesinde evvela yardım talebinde bulunduğunu ancak bunun gecikmeli olarak geldiği ifade edildi. Ancak sonradan ceridelerin incelenmesinde Sayın Komutanın bunun talebi ardından gönderildiği şeklinde ceridelerde kayıtları var. Bu nedenle yazılı olduğu için Sayın Vali geç geldi deniyor, komutan da zamanında gönderdim diyor. Bu arada gitmeden evvel, evvela bize gelen haberlerde 60, sonradan da 100 erin verildiği tespit edildi. Orası biliyorsunuz bir eğitim tugayı. Eğitim tugayının özelliği, sadece öğreticiler tecrübeli ve esastır, diğerleri 5 bine yakın eğitim gören erler var ve onlar o gün yemin etmişler. Evvela onların sevkini komutan sakıncalı bulmuş, bilahare da ardından verilmiştir. Böylece saat 6.30 – 7.00 sıralarında bine yakın bir güvenlik kuvveti orada görev almış oldu.

Valiyi dinledikten sonra biz olay yerine gittik. Biliyorsunuz otelin olduğu yer 6 yolun birleştiği bir yer. Vatandaş üç defa o yerle vilayet arasında gidip geliyor, bu arada da aynı gün bin kişilik bir toplantı Kültür Sitesinde var. Vatandaş oraya da gidiyor fakat güvenlik kuvvetleri orada kendilerine mani oluyor. Eğer benim kanımca, oraya girilmiş olsaydı, vatandaşın izdihamında, çıkışında en aşağı 100'lerce ölü olabilirdi, o bir tanrının lütfu ve gerçekten de büyük lehte bir olay, ancak diğer tarafta

bizim polisimiz barikatını kurmuş, fakat zamanında daha etkin tedbirler alınabilirdi. Halkın o kadar dolmadan, Sayın Valinin de ifadesine göre, itfaiye oraya gidemiyor. Önüne yatıyorlar ve bu nedenle de itfaiye faydalı olamıyor ve sonradan da yine bildiğiniz gibi oradaki barikatı izlemişsinizdir video bantlarından, evvela emniyet müdürümüz yardım istiyor, vali buraya gelecek diyor, fakat kuvvet sevk edilemiyor, o arada yangın da arabaların yakılmasıyla başlıyor. İçeride de 35 vatandaşımız kalıyor ve itfaiyeyi merdiveni dayıyor, Aziz Nesin o merdivenden ilk defa iniyor ve inerken yine Emniyet Müdürümüzün oradaki beyanı itfaiyeden birisi kendisini tanıyor ve elindeki telsizi ona vurmak istiyor, o anda emniyet müdürü üzerine kapanıyor ve emniyet müdürünün suratına geliyor. Tabii bunlar onların kendi beyanları.

O gece Aziz Nesin'in orada kalması tabii ki sakıncalıydı. Bizim gittiğimiz uçakla kendisini gece saat 03.15'te Ankara'ya gönderdik ve Polisevinde kendisini misafir ettik. Ertesi gün de kendisine durumu anlatıldı ve akşam saat 17.00'da bir müdürümü göndererek bir akrabasını da çağırmak suretiyle elbiseleri – zaten hiçbir şeyi yoktu –gelip kendi evine gönderdik.

Buna Emniyet Genel Müdürlüğü veya Bakanlık olarak gelen yardım isteklerine o günün şartları içinde azamisi verilmek suretiyle yardım edilmiştir. Sonra da maalesef bu müessif olay olmuştur. Biz sabahleyin tekrar Sayın Milli Savunma Bakanı, Sayın İnönü, İçişleri Bakanımızla zaten geldiler, kendilerine tekrar orada bir brifing verildi, biz de onlardan 5 dakika sonra ayrıldık.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Genel Müdür.

Şimdi konuşmalarınız biliyorum da dediniz ki: "zamanında etkin tedbirler alınsaydı" bu etkin tedbirlerden kastınız toplantı ve gösteri yürüyüşlerindeki, kanundaki bahsedilen veyahutta, belli güç kullanma olayı olarak mı...

YILMAZ ERGUN (Devamla) – Hayır ben onu şu şekilde şey ediyorum yani otelin çevresine vatandaşlar daha gelmeden veyahut bu kadar kalabalık olmadan oradaki, içeridekiler çıkartılabilirdi, tahliye edilebilirdi.

BAŞKAN – Oldu teşekkür ederim.

Arkadaşlarımızdan sorusu olan var m?

HAYDAR OYMAK (Amasya) – Sayın Başkan benim sormak istediklerim var. Şimdi Sayın Genel Müdürüm, saat 11.00'da istihbarat haberlerinden öğrendik dediniz. İstihbarat haberi neydi?

YILMAZ ERGUN (Devamla) – Orada toplantı olduğunu, toplantının

büyümek istidadını gösterdiğini, yani toplantıların yapıldığını, hem Kültür Sarayında, hem de orada konuşmalar olacağını, Aziz Nesin'in orada bulunmasıyla – kendisinin ifadelerini biliyorsunuz – orada konuşma yapmış sabahleyin, oradan vatandaşın rahatsız olduğunu, bu şekilde, bizim istihbarat bilgilerimiz böyle gelir. Teyide muhtaçtır. Biz onları değerlendiririz; ama, esas saat 13.00'dan itibaren olaylar başladı.

HAYDAR OYMAK (Amasya) – Saat 13.00'dan itibaren ki...

YILMAZ ERGUN (Devamla) – Vali Bey bildirdi, Emniyet Müdürü bildirdi.

HAYDAR OYMAK (Amasya) – Müsteşar Bey'e siz olayları bildirdiniz.

YILMAZ ERGUN (Devamla) –Bildirdik, Vali Bey de ayrıca telefon etmiş.

HAYDAR OYMAK (Amasya) – Bakan Bey'in odasında istişare toplantılarınızı yaptınız, oradaki ille irtibatlarınızın valinin telaşlı durumu var mıydı, sizde öyle bir...

YILMAZ ERGUN (Devamla) –Saat 17.00'a kadar fazla bir telaşı yoktu. Zaten o zamana kadar gelelim dediğimiz halde "Gelmeyin şu anda gelinecek bir durum yok, hakim oluyoruz, dağılıyorlar" şeklinde beyanlarda bulundu.

HAYDAR OYMAK (Amasya) – Sizin buradaki güvenlik güçleriyle, yani olayların gelişimine paralel olarak bir tavsiyeniz oldu mu? Yani, halkla karşı karşıya getirmeme tarzında veya...

YILMAZ ERGUN (Devamla) –Efendim o benim olmadı, Sayın Bakanın telefonla kendilerine ateş edilmemesi için, mümkün olduğu kadar halka sert muamele yapılmaması konusunda talimatları oldu ve bir de Sayın Bakanın bir tavsiyesi oldu, orada biliyorsunuz bir heykel var, bir ozanla bir Kangal köpeği heykeli. Eğer konu bundan kaynaklanıyorsa o zaman onu da kaldırın dedi. Sayın Vali de bunun kaldırılması şeklinde talimat verdi, bir de benim aklıma geldi, belediye başkanını ve müftüyü bulalım, telkin edici beyanlarda bulunsun. Odada olduğu için bu olaylarla direkt Sayın Bakan temas ediyor ve bu tavsiyede de bulundu ve Sayın Vali, belediye başkanını bulamıyorum ifadesinde bulundu, sonra da Sayın Bakan tahmin ediyorum, parti başkanına, çünkü ben o zaman çıktım geldim, birisiyle konuşuyordu, parti başkanıyla görüşüp bulunmasını nerede olduğunu söyleyince biz buluruz dediler, 10 dakika sonra da belediye başkanım bularak konuşmaları yaptı, haber telefonla geldi. Yalnız müftü bulunamadı.

BAŞKAN – Sayın Kul, sizin sormak istediğiniz bir şey var mı?

MUSTAFA KUL (Erzincan) – Hayır benim sormak istediklerimi Haydar Bey sordular.

BAŞKAN – Şimdi Sayın Genel Müdürüm, ben de bir şey sormak istiyorum. Biz vali ile de konuştuk ve burada bir hata payı olup olmayacağını sorduk. Bana dışarıdan Cumhurbaşkanı, Başbakan veyahutta İçişleri Bakanından veyahutta diğer bir üst birimden herhangi bir telkin, tavsiye oldu mu, halk ile münasebetleri şu dozda tutacaksın, bu dozda tutacaksınız şeklinde bir beyanı oldu mu? Sayın bakanın bu şekilde bir talimat verdiğinden emin misiniz?

YILMAZ ERGUN (Devamla) – Sayın Bakan kendisiyle görüştüğümüzde bu şekilde o karşıdan ne söylüyor bilemiyorum "Halk için zor kullanmayın, halka kışkırtıcı, halkın tansiyonunu yükseltici davranışlarda bulunmayın" diye talimatı oldu ve heykelin sökülmesini de Sayın Bakan söyledi.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Genel Müdürüm.

YILMAZ ERGUN (Devamla) – Yalnız Sayın Valim tabii olayı yaşayan insan. Oradaki ifadesi de şu. Bu olayı yaşadığı için bu olayı "yani beni de öldüreceklerdi" kapıya kadar gelmişler ve arada jandarmadaki bir birlik, jandarma alay komutanı da görevden ayrılmış o gün sabahleyin, fakat olay olunca kalmış, 30 kişilik birliği hazırlamış orada. Onlar gelip de havaya ateş açınca, halk sakinleşmiş, yoksa hükümet konağına gidip beni de burada linç edeceklerdi veya ağır, zor şartlarda kalacağını ifade etti.

HAYDAR OYMAK (Amasya) – Sayın Bakanla Sayın Valinin görüşmesi saat kaç sıralarında oldu acaba?

YILMAZ ERGUN (Devamla) – Saat 14.00'dan itibaren harekete kadar hiç odadan ayrılmamışlar. Devamlı odadaydık, Bakan odasmdaydık. Müsteşar, ben, Sayın Bakan hiç ayrılmadık.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederiz Sayın Genel Müdür.

YILMAZ ERGUN (Devamla) – Ben de teşekkür ederim.

MADIMAK OTELİNDE KALAN BAZI KİŞİLERLE YAPILAN GÖRÜŞMELER

BAŞKAN – Önce Cevat Geray Bey'i alalım.

Sayın Geray önce hoş geldiniz, sonra da geçmiş olsun. Vefat eden arkadaşlarınızdan dolayı başınız sağolsun.

Buraya kadar zahmet ettiniz. Biz Meclis adına bir araştırma yapıyoruz, biz bir araştırma komisyonuyuz. Tabii olayları yaşamış bir kişi olarak sizin de bazı şeyleri söyleyecekleriniz olduğunu, bilgileriniz olduğunu düşünerek bizim komisyona objektif olarak ışık tutacağınızı ümit ederek sizi buraya kadar getirdik. Lütfen bize olayların gelişimini, gördüğünüz, bildiklerinizi kısaca anlatabilir misiniz?

CEVAT GERAY – Şimdi evvela Meclisimizin bütün partilerinin temsil edildiği bir kurulun oluşturulması gerçekten benim için olumlu bir adım gibi geldi. Çünkü bu konu hepimizi ilgilendiriyor, bütün aydınları, bütün siyaset adamlarını ve konunun yargısal olmayan boyutlarıyla herhalde daha çok ilgileneceksiniz. Onun için benim size yararlı olabileceğini düşündüğüm birkaç noktayı not ettiğim eğer uygun görürseniz onları özetleyeyim.

Bu olayın genel çizgisi bir tahrikten ileri geldiğini, o tahrikin de Pir Sultan Abdal şenliklerinin düzenlenmesi, bu düzenlemeye valilikçe izin verilmesi ve de bu toplantıda Şeytan Ayetleri'yle ilgili yayınları yapan bir gazetemizin baş yazarı olarak Aziz Nesin'in katılması ve orada yaptığı konuşma gösteriliyor.

Ben doğrusu barışçı bir hava içinde, dostluk havası içinde başlayan bir toplantı izlenimini edindim orada ve Sayın Nesin'in konuşmasını bugüne değin yaptığı konuşmalardan daha ılımlı bir konuşma olduğunu ve hatta bu Pir Sultan Abdal şenliklerini düzenleyenlerin Alevilikle ilgili bir bilgi istemeleri gerektiğini ve o konuda yetkili değilim, ama üstelik de benim dinlere saygım vardır, ama ben kendim dinle ilgili bir görüşme yapmayacağım, çünkü ben dinsizim oldu. Şimdi bu tahrik edici bir gündemi olmayan sadece dinle ilgili konuşma yapmanın kendisi için uygun olmadığını ve çoğunluğunu Alevilerin oluşturabileceğini sandığım bir toplantıda bu yazarımızın daha çok Pir Sultan Abdal'ın hem medeni, uygarca cesaretini öven, hem de hoşgörü üzerinde şey yapan bir konuşma idi.

BAŞKAN – Hocam bizim elimizde konuşma metni var, Sayın Nesin'in konuşma metni bizde var.

CEVAT GERAY – Şimdi yüzde 98'i Müslüman olan bir ülkede tabii nüfus kütüklerinde hepimiz Müslümanız ve mecburen de nüfus kağıtlarında İslam yazıyor. Bu yüzde 98'in çoğunlukta olması, yüzde 2 olanların kendi özgürce dinlerini savunmaları, dinsizliklerini savunmalarına engel olmamalı. Bu bir tahrik olarak görülmemeli, ama Şeytan Ayetlerinin de

yayınlanmasından yana bir tutum takındığı için Aziz Nesin orada bir hedef olarak gözüktü. Bence bu tahrikin yerel gazeteler tarafından yapıldığını bilmiyorum hangi eğilimleri yansıtıyorlar. Bu yerel gazetelerin ilgisini ben cuma günü olay günü saat 11.00 – 11.30 dolaylarında, hem PTT'ye uğradım, hem de oradan valiliğe geçtim. Orada bir iki yerel gazeteyi gördüm. Bir ikisini edinebildim, orada Aziz Nesin'le ilgili olarak bildiğimiz ithamlar bunlar, sanıyorum komisyonun bilgisindedir.

BAŞKAN – Gazeteler falan bizde var hocam. Siz bize şahit olduğunuz olayları anlatırsanız, bizim sizin gördüklerinize, bildiklerinize ihtiyacımız var Sayın Hocam. Basındaki Aziz Nesin'in konuşmalarını biz tespit ettik, onlar bizde mevcut hocam.

CEVAT GERAY – Onu bildiğinizi bildiğim için zaten değinerek geçiyorum. Orada bir tahrik yapılmıştır, bilmiyorum sizin de elinizde olan bildiriler daha önceden ve o gün ben gazetede de okudum, emniyetin faksı kullanılarak dağıtılan bildiriler var. Burada bir tür savaşa çağrılıyor Müslümanlar.

BAŞKAN – Şimdi Sayın Geray, Emniyetin faksının kullanıldığı hakkında bir bilginiz var mı? Ben onu soracağım?

CEVAT GERAY – Kullanıldığı iddia ediliyor dedim, o konuda hiçbir bilgim yok, yalnız ben de iki tane bildirinin fotokopisi var.

BAŞKAN – Onlar var bizde.

CEVAT GERAY – Onlar sizde de vardır. Bunların şeyi aslında Müslüman insanların camiye giden her insanın hepsi böyle değil. Saldırgan değil. Bunların "savaş günüdür bugün" dedikleri açık seçik, bundan devletin bir kere istihbarat görevini yeterli yapmadığı ya da almadığı açık ve ortadadır. Bence yeterli ve gerekli bilgi toplanmamış olduğunu söyleyebiliriz.

Şimdi olayların gelişmesini önce 12.10 sularında benim bulunmadığım fakat sonradan hemen yemek sırasında daha olaylar bu boyutlarda olmadan imza sırasında Aziz Nesin'e ve oradakiler bağırıp çağırıp bir kişinin başlattığını ve "İşte sizler, dinsizler cezanızı Allah'tan bulacaksınız" gibi şeyler söylendiğini, bunun üzerine koruma polisi bana dedi ki; hocam saat 13.00'de imza töreni bitiyordu, ben bitirmeden aldım geldim dedi. Biz 13.00'de hakikaten Aziz Nesin ve başka arkadaşlarla birlikte Zara ilçesine gitmeyi planlıyorduk. Benim saat 11.30 dolaylarında valiliği ziyaretim, benim valiyle daha önceki tanışıklığım, saygı duyduğumuz bir yönetici olduğu için ve hem de Aziz Nesin Bey'in Sivas ili dışına çıkmasının bir güvenlik konusu olabileceğini düşündüğümden bir de vasıta sağlamasını

istemek içindi. Benim gittiğimde vali tugayda idi, vali yardımcıları bizim bir şekilde öğrencilerimiz olmuş, o gençlerle biraz konuştuk. Ben bu isteğimizin mutlaka valinin bilgisi altında gerçekleştirilmesini ve bir de Aziz Bey'e araba sağlanması gereğini belirterek ayrıldım ve yemekte imza işleminin erken kesildiğini arkadaşlardan öğrendim ve koruma polisi olarak son ana kadar yanımdan ayrılmayan görev, sorumluluk bilinci içinde olan bir polis memuru, sonra adını Mehmet olarak öğrendim, elinde de bir telsiz vardı. O ben hocam şey yapmak istiyorum dedi. Biz Zara'ya gitmek istiyoruz, ancak valilik bir araba sağladıysa o da başka bir yere gitmiştik. Onun için biz araba sağlamaya çalışıyoruz, dedik, ve onda da başarılı olamadık ve çünkü o ara yemek sonrası bir büyük grup "Vali istifa" diye büyük ölçüde Madımak Oteli'nin yanından geçerlerken gözlemledik, hiç otele doğru bakmıyorlardı, o zamana Madımak Oteli'nde kalındığı bilinmiyor olabilir bu kalabalık tarafından.

BAŞKAN – Sayın Geray bu gruptakiler ne kadar kişiydi acaba?

CEVAT GERAY – 300 – 500 kişilik bir cami cemaatinin namaz sonrası şeydi, vilayetin önüne doğru yürüdüler ve sonunda bu arada bizim programa göre etkinlik 2'de başlayacaktı ve 2'de Arif Sağ'ın bir programı olacaktı, sonra da bir panel düzenlenecekti. Şimdi bu ara biz bu olayın büyüyebileceğini ve tedbir alınması gerektiğini kendi aramızda konuşuyorduk ve bunların nasıl iletiriz, ben valiyi aradımsa da vilayeti aradımsa da – daha doğrusu – o yardımcılarına ne de kendilerini bulabildim, törende oldukları anlaşıldı veya bir başka şekilde görüşemedim.

Şimdi bu grupların sonradan Kültür Merkezi'ne doğru gittikleri ve oraya saldırdıkları, oradan kaçan arkadaşlarımız tarafından bize gelinip anlatıldı. Sürekli de biz dışarıyı da gözlüyorduk, nasıl bir gelişme oluyor diye, sonra o bütün gruplar birleşti ve tekrar Madımak oteline doğru geldiler. Geldiğimde çok açık söyleyeyim, çok zayıf bir polis ve jandarma koridoruyla çevriliydi ve başlarındakiler de çok şeyli değillerdi. Bunu belirtmek istiyorum, çünkü oteli korumak için sadece otelin bulunduğu sokağın bir tarafını keserek önlem alacak iki manga kadar gördüğüm jandarma erleri vardı. Miğfer falan da yoktu başlarında. Şimdi o kadar ki ben öbür taraftaki yığılmaları görünce telsizli arkadaşa lütfen dedim, sokağın öbür başı da tutulmalıdır, bu tür olaylarda önlem olarak önerin dedim, gerçekten önerdi ve biraz sonra asker ikiye bölündü ve sokağın öbür başı da tutuldu ve çok yakın yerden tutuldu ve taşlama başladı. Şimdi bu taşlama şunu belirtmek istiyorum. Yukarıdan polis kordonunu aşırtarak ilk önce otelin alt katlarını, lobilerini ki orada idi oradan bir kat

yukarıya çıkmıştım sonradan ara kat -ki kahvaltı salonu dedikleri yer- sonra da ön tarafları taşlandı. Bu taş nasıl bir taştı, onu da arz edeyim. Ben doğrusu PTT'nin önündeki kaldırımı tamamen sökülmüş olduğunu ve kumların üzerinden yürüdüğümü çok iyi anımsıyorum ve yığın yığın, öbek öbek parke döşenmek için dökülmüş, papatya tipi birbirine geçerek şekilde. Şimdi orada hazır olan bu taşları kullandılar. Bu taşları polisin, askerin kafasından aşırtarak atıyorlardı. Bunları geriye püskürtmek için, ya da taş atmalarını engellemek için hiçbir önlem alınmadı. Ne polisin, ne de askerin başlarında miğferleri de olmadığı için başlarını taş atıldığı zaman eğdiklerini, hatta ilk taş atılmaya başlandığı zaman bir jandarma erinin Şekerbank köşesine kaçıp kendisini korumak durumuna geldiğini yine saptadım.

Şimdi efendim, burada daha başlangıçta bir olay çıkacağı belli ve olay 12.00'de ilk belirtilerini vermiştir. Akşam 20.00'de de yanma olayı. Bu 8 saat içinde biz hep devleti bekledik. Devletin kararlılığından bahsediyor Sayın Başbakan, devlet bizi orada terk etme, kaderimizle başbaşa bırakma duyarlılığını göstermiştir. Buna ayrıca değineceğim, fakat su sıkar bizim bildiğimiz polis kalabalığı dağıtmak için, itfaiyenin yardımı olur veya bu panzerlerin yardımıyla olur. Biz de Müslümanız diye polislerin himaye ettikleri ya da hoş gördükleri durumları arkadaşlarımız o kaçıp gelenlerin söylediklerini nakletmek zorundayım. Fakat hiç değilse polis mikrofonuyla, megafonuyla tekbir getirildiği, onların elinden alıp ezan okunduğunu herkes biliyor, Sivas'ta olanlar. Barikatın zayıf olduğunu söyledim. Polisin yapacağı şeyler vardı, polis çok yumuşak davrandı. Şimdi Sultanahmet Meydanı'nda Sivas'ta can verenlerin acısını anan insanlara polisin ne muamele yaptığını gördük. Çifte standart uygulanmaktadır. Bu sadece bu olayda değil, herhangi bir şekilde ilerici kesimler veya aydınlardan bir eylem yapılsa...

BAŞKAN – Hocam, bu olayda sınırlı kalırsanız. Lütfen.

CEVAT GERAY – Efendim, müsaade ederseniz, sizlere bu gerçekleri söylemek için geldim, yoksa giderim buradan.

BAŞKAN – Hayır hocam, lütfen yanlış anlamayın.

CEVAT GERAY – Çünkü siz, siyasal sorumluluğu da araştırmak zorundasınız.

BAŞKAN – Zaten araştırdığımız o konu.

CEVAT GERAY – Ben gözlemimi söylüyorum, böyledir efendim, yani çifte standart uygulanmıştır.

Çevre binalardan taş atılıyor, kiremit atılıyor. Yukarı çıkan insanlar

var. Polisin gözü şey yapılmıyor ve ben yine o polis memuruna diyorum ki, "artık gelen taşların açıları değişti, yukarıdan geliyor, karşı binalarda da önlem almak gerekir", maalesef bunu yapmakta aciz kaldı polis. Ama şunu söyleyeyim: bir kere nokta harekatı yapıyordu eylemciler. Eylemcilerin silahı yoktu o taşlar dışında. Kolayca püskürtülebilecek bir kitleydi, güruhtu. Arabaların üstüne çıkıyor tek tek, eylem yapıyor, bu insanı tutup yakalamak varken yakalamıyor polis, güruhun içine geri atıyor, bunu görüyoruz. O taşlama sırasında orada idim. Arabaların üstüne çıkarak tahribat yapıyor, polis şeyi... şimdi şunu merak ediyorum: saat 12'den itibaren polisin bantı var mı sizde telsiz kayıtları?

BAŞKAN – Var, hepsi var.

CEVAT GERAY – Çünkü, gazetelerde yayınlanan, takviye geldi diye başladı.

BAŞKAN – Başından sonra var bizde.

CEVAT GERAY – Bunlar çok önemlidir. Çünkü, pek çok öneriyi biz yaptık. O önerilerin kabul edilenleri olmuştu, oradan bazı şeyler duyduk, bunları da şey yapıyordum. Onlar sizin işinize çok yarayacak.

Ve bu yumuşak davranma içinde, polise şunları yapılsa, böyle olsa diye önerilerde bulunduk. Bir kısmı hakikaten nakledildi, bunlar bantlarda olması lazım. Yukarı binalardan taş atılıyor, önleyin, yahut kontrol altına alın gibi öneriler bizim de orada gözlemlerimize dayalı önlemler olmuştur.

Bir şey daha duyduk. Birincisi bidon içinde gaz bulunan, bidonla kordonu yarıp geçiyor, elinden aldık diyor polis, ama sokağa boşalttık diyor. Bir kibrit çakıldığı zaman, bu kadar öngörüsüz davranılıyor, eğer kasıtlı değilse.

Bir ara bizim orada yine ikinci bir güruhun tekrar Vilayet önünden geçip, ilerlediğini gördük, orada bu sefer pankartlar yazılı idi. Demek ki daha önceden birtakım pankartlar hazırlanmış, ve bu pankartları taşıyan insanlar, Birleşmiş Milletleri şey yapan, lanetleyen, pankartlar PKK'yı şey yapan... Her neyse bunlar bize izlenim veriyordu ki, daha önceden bizzat hazırlıklar yapılmış. Nerede yapıldığını herhalde polisin bilmesi gerekiyor.

Otele saat 16.00 sularında gelen birisi, bu turizm tesisinin mahvolacağı, yakılıp yıkılacağı bahanesiyle bizim otelden çıkmamızı, terk etmemizi istedi. Biz de doğrusu taş yağmuru altında olan insanlar olarak oradan çıktığımızda, akıbetimizin ne olacağını bilemiyorduk, güvenliğimiz sağlanamadan bizim çıkmamız doğru değildi. Görüştük. Şimdi dışarıda bek-

leyen Murtaza Demir arkadaş, -saat 16.00 dolayları olarak anlatıyorum- bunun üzerine valiliğe gitti ve ileriden gitti, bir şey de olmadı, iki kez gelip çıkması söz konusu oldu ara geçitten. Bu arkadaşımız da validen bizim de çıkmak istediğimizi ve güvenliğimizin sağlanmasını istedi. Yine gazetelerde siz de okumuşsunuzdur, iki otobüs tutuldu ve il turizm müdürünün bize. Biz otobüs görmedik, bize otobüs sözcüğünü de etmedi, il turizm müdürü olduğunu sonradan öğrenmiş oluyoruz. Müdür yardımcısı da şöyle bir şeyde bulundu: "Benim tesisim mahvoluyor, terk edin burayı." Biz de arkadaşlar toplandılar, hatta bir ara bana da "hocam siz ne dersiniz?" Vallahi güvenlik önlemleri alındıktan sonra en iyi yol buradan çıkmaktır, dedim. Tabii biz bu arada kendimizi kurtarmak ve Aziz Nesin Bey'i kurtarmam için nasıl mümkün olur diye kaçma planları da yaptık tabii o şey içinde. Demet Işık hanım burada, - dinlenen kişiler arasında yok ismi – o baştan sonra olayı yaşayan, size bilgiler verebilecek bir isim.

Demet Işık Hanım'la da konuştuk, Aziz Bey tabii, bizim güvenliğimizi sağlasınlar... Ben bu ara arkadaşımız gitmişken, valiyi arayıp bulmaya çalıştım ve bir ara valiye ulaşayım derken, Ankara istihbaratı çıktı karşıma. Ben hemen Emniyet Genel Müdürü benim sınıf arkadaşım, bir de ona durumu anlatayım istedim, nitekim ona ulaşamadım, ama özel kalemine not bıraktım, feci bir durum var, kurtarma işlemleri şey ediyor, ilgilensin diye. Tabii bu doğal hakkımız. Bu arada Arif Sağ daha önceden SHP Genel Merkezi'ni aramıştı. Onlarla görüşmüştü. Basınla sürekli telefonla bağlantı kuruluyordu. Basından ve diğer yerlerden bilgi akışı sağlanıyordu.

Yalnız, bu iki otobüs gönderildi diye bir şey duydum, oraya gene geliyorum. Öyle bir şey söylenmedi bize, otobüs de görmedik. Otobüs gelseydi, biz canımızı kurtarmak için niye çıkmayalım. Buna karşılık 17'ye doğru, Sayın Valiye ulaştım. Aziz Bey de yanımdaydı konuştuk. Dedim ki, biz çıkmak istiyoruz, bizim lütfen güvenliğimizi sağlayarak şey yapın. "Hocam, çıkmanızı, gerekli takviye gelmedikçe tavsiye etmem, çünkü güvenliğinizi sizin sağlayamam" dedi.

MEHMET CEMAL ÖZTALYAN (Balıkesir) – Sayın Başkanım, bir saptama yaptırmak istiyorum.

Hocam şöyle: Vali beyin ifadesinde der ki, biz böyle bir teklif yaptık çıkmaları için, biz aramızda konuyu etüt ederek...

BAŞKAN – Onu sonra soralım?

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) – Bir çelişki var, gerçek çıksın diye söyledim.

CEVAT GERAY – Bize gelen il turizm müdür yardımcısıymış, o beyin söylediği şu: Burayı terk edin. Vali sizi böyle istiyor diye bir şey yok. Vali aksine, "Hocam, size olacak bir şey, oradakilere olacak bir şey bana yapılmış sayılır, ama ben sizin şu anda güvenliğinizi sağlayamam, nasıl çıkartırım dışarı dedi. Demek ki, o iki otobüs gönderdim veya gönderildi sözü ya yanlış -çelişki var hakikaten- ama il turizm müdürü bu bağlamda böyle bir şey söylemedi bize. Öneri getirmedi. Aksine, karşı tarafta Sivas Tur diye bir şey var, gözümüzle gördük, Sivas Tur'un yolcuları geldi ve oradan naklettiler, gönderdiler, yani polisi yararak soktular içeri, biz de onlar gibi belki oradan nakledilebilirdik, bilemiyorum; ama bu bir gerçek...

Bu arada, doğrusunu isterseniz, tabii bizim de birçok polis arkadaşlar vardı, bu arada belki fotoğrafları görmüşsünüzdür, hepimiz, gençler sopalar yaptılar. Biz yangın değil, gelip linç etme olayına karşı savunma önlemleri aldık. Arkadaşlar aldılar, tabii biz arka planda ancak elimize bir sopa verdiler, onunla bekledik durduk. Bu arada yangın söndürmeyle ilgili önlemleri de aldı arkadaşlar. O birkaç tane, yangın söndürme aygıtı vardı, püskürtmeli, onları otelin yukarı kısmına çıkardılar. Su doldurulabilecek ne kadar hacimli şey varsa, kovalar, çöp kutuları, hepsi dolduruldu. Ve çıkabilecek bir yangına karşı da bir önlem alındı. Bu arada yakacaksınız, yanacaksınız, yakalım sözleri duyuluyordu. Biz bu belediye başkanının gelip orada bir konuşma yaptığını gördük. Duyduk. Ama neler söylediğini doğrusu zaptedemedik. Burada valinin istifası dışında, özellikle dikilmiş olan Pir Sultan Abdal heykelinin şey yapılması gerekiyor, dendi. Doğrusu bunu da istediler. O da arkadaşlardan duyduğumuza göre, gereken temaslar yaptıktan sonra o heykel indirilmiş, fakat belediye araçları vilayetin önünde onu ya bırakmış ya da elinizden almışlar, el koymuşlar. Önemli olan, orada parçalandığı ve otelin önünde yakıldığını biliyoruz.

Ne kadar teskin etti, ne kadar edebilirdi; bunun hakkında bir şey söyleyemiyorum. Ama bu bir şeyin, doğrusunu isterseniz, belediye başkanının orada gittikçe yangın ihtimali karşısında iki itfaiye aracını önceden hazır bulundurması gerekirdi diye düşünüyorum. Bunu sonradan valinin de istemiş olduğunu duydum.

İkinci bir şey, askeri güçlerin de buna yeterli bir şey, ilgi gösterdiklerini, tepki gösterdiklerini ya da yardımcı olduklarını sanmıyorum. Çünkü biz asker görmedik, hep asker geliyor, askerden yardım istendi dendi.

Benim kanım şu: hele filmlerden İhlas Haber Ajansının çektiği filmlerden gördüğüme göre, komutan gelmiştir. Komutan geldikten sonra

olduğu gibi kendi arabası ve kendisini korumuştur asker. Yarıp geçmesi mümkün, otelin önünü sarmaları mümkün. Bunu yapmamıştır ve şunu yine söylemek istiyorum: Ben biraz kaymakamlıktan sonra hoca olduğum için, biraz il idaresi yasasının kullanışını, bir de hep anarşik dönemde dekanlık yapmış bir insan olarak, o olayların gelişimlerini izlemiş bir kimse olarak söylemek istediğim şu: burada bence vali, eğer yardım istemeseydi bile, askeri birliklerin buraya gelip önlem alması iç hizmet yasa ve talimatları gereğindedir. Her 10 yılda bir demokrasiyi askıya alırken askerler hep buna dayanırlar. Cumhuriyeti koruma, kollama ve gözetleme yetkilerini... cumhuriyetin laik temellerine kundan sokuluyor burada. Acemi erleri ben sallamam diyor. Silahsız kitlelere karşı askeri –6 bin asker varmış- bunun büyük bir bölüğünü sıra olarak geçirtse o kadar, dağılır. Yani o kadar motoriza olmuş polis kuvvetlerimiz var, bunlar bizim vergilerimizle hem içişleri, hem de emniyete giden bütçe kalemlerini benden iyi bilirsiniz. Askeri birlikler de pekala Kayseri'den şuradan buradan helikopterlerle yetişebilirlerdi. 8 saat ne yaptı devlet?.. Devlet şunu yapmamıştır; bilmenizi ve bir vatandaş olarak da üzerinde vatandaş olmanın ötesinde bizim siyasal temsilcilerimizsiniz, milletin vekillerisiniz. Şunu söyleyeyim: bir kere başta Cumhurbaşkanının devreye girdiği çok iyi anlaşılıyor. Evet, siyasal sorumluluğu maddi sorumluluğu yoktur, ama "halkımızla güvenlik güçlerini karşı karşıya getirmeyin" telkininde bulunmuş mudur; bulunduğuna ilişkin bilgiler var bize gelen; doğrudur, değildir; ama Sayın Başbakanın yaptığı açıklama, otel sanki içindekiler tarafından yakılmış, sanki devlet her türlü önlemi almış da, kararlılık içinde olduğunu söylüyor devletin. Olay, yani ölüm ve yaralanma olayları, yangından dolayı olmuş, bir çatışma olmamış. Yani, oteli dolduran 70 – 80 silahsız kişi, orada kaderlerini çırpınıyorlar, canlarını kurtarmak için hiçbir şey yapamıyorlar, pencereden bile bakmalarını engelledik tahrik olmasın diye. Bundan dolayı diyor. Yanlış teşhis. İkincisi, "otelin çevresini saran halkımıza zarar gelmemiştir..." otelin çevresini saran halk değildir, şeriat isteyen, laik cumhuriyete karşı gösteri yapan ve insanları öldürmeye yönelik eylemleri yapan güruhtur. Sivas halkı değildir. Bunu size söylemek istiyorum. Lütfen, Türkiye'nin geleceği sizlerin alacağı kararlara bağlıdır. Orada halka zarar gelmemiştir demek, zaten tutuyor. İçişleri Bakanı, CUMOK fantezidir diyen İçişleri Bakanının uçak alanında bir sözünü ben duydum, onu da nakledeceğim. Bizi ilk helikopterle olayın ertesi günü nakletmek üzere havaalanına gittiğimizde. Beş kişiydik. Cahit Külebi, olayların içinde değildi, dışarıda idi. Sami Karaören,

Cahit Türk diye bir gazeteci, ben ve eşi. İlk giden parti, yani Ankara'ya nakledilecek, taşınacak, ilk parti bizdik. Havaalanına geldiğimizde, bize bir geçmiş olsun demek lütfunda bulunmadı, İçişleri Bakanımız. Bakanımız diyorum, çünkü görevinin başında; ama gazeteciler ile söyleşiyordu, ben emniyet genel müdürü de orada idi, sınıf arkadaşım, hem de Sayın Valiye allahaısmarladık diyecektim; geçmiş olsun demek üzere gittiğimde, gazetecilere şunları söylediğini duydum: İçişleri Bakanı böyle bir olayın ardından, böyle konuşmaması gerekir, o da şuydu: "Böyle Aziz Nesin de yüzde 60 mı aptal, 70 mi aptal gibi konuşmalar yapılır mı, hele Sivas gibi yerde" sözünü söyledi; bunu duydum ve nefretle oradan ayrıldım açıkçası. Bize geçmiş olsun dese ne olacak, demese ne olacak; ama hatta Emniyet Genel Müdürüne dedim ki, "sana kolaylıklar, böyle bir bakanlık olursa, daha Türkiye çok buna benzer olaylar yaşar." Bunu, hiçbir siyasi art düşüncem yok, en az hepimiz bu memleketi seven insanlarız, ama doğrusunu isterseniz, bence bu tür beyanları yapmışlardır. Buradan anlaşılıyor ki, halk dedikleri güruhla, onlara karşı sert davranmama telkini yapılmıştır vilayette; bu açık. Maalesef devletin temsilcisi olan valilik makamı, biraz da kendisi tabii muhatap olduğu için olaylara, o Sultanahmet Meydanında ve başka yerlerde çifte standart uygulayan polisin sert işlem yapmasına şey yapamamıştır, kendisi durumu takdir etmesi gerekirdi valinin, Eğer kusur aranıyorsa orada bir şey; ama devletin, cumhurbaşkanının, içişleri bakanı bu telkinde bulunduktan sonra valinin yapabileceği bir şey olmadığını da biliyor.

BAŞKAN – O zaman valiyi dinledik. Telkin olup olmadığını vali bey bize söyledi. O hususta bizim bilgimiz var.

CEVAT GERAY – Ben gözlemlerimi söylüyorum. Ama sizin araştırmanız gereken bir nokta.

BAŞKAN – Araştırıyoruz efendim.

CEVAT GERAY – Yani size görevinizi hatırlatmak için söylemiyorum. Benim izlenimim bu.

İSMAİL KÖSE (Erzurum) – Yangın nasıl çıktı?

CEVAT GERAY – Yangın şöyle efendim, şimdi tek tek nokta harekatı şeklinde yapıyordu bunu eylemciler. Bizim kaçma noktasına gelip tedbir almak istediğimizin doğduğu bir anda içeride gaz ve benzin kokuları gelmeye başladı. Dışarıda arabaların yandığını aşağıdan haykırdılar, yangın çıkardılar, arabaları yakıyorlar diye. İşte bu arada ben çıktığım için bundan fazlasını yapmıyorum. Çıkışımızı da anlatayım. Ben doğrusu birinci kattaydım. Başka bir kata gitme gereksinimini de duymadım. Ka-

rımın elinden tuttum ve öleceksek birlikte ölelim dedim. Hepimiz ölümü kabullenen insanlar olarak bunu yapardık. Bizim kalmakta olduğumuz odanın penceresinden orta yaşlı bir zatın çıktığını gördüm. Ne oluyor, falan dedim, "hocam yol buldum gelin" dedi. Orada oluklu sactan oluşturulmuş bir sac vardı, o arkadaş oradan atladı, ben de hani birimiz gidersek ötekimiz kurtulsun diye eşime atla dedim. Sonra gel gel, ev var burada dediler. Işık yanıyor. Biz ev değil, ilk üç kişi Büyük Birlik Partisi'nin odasına düşmüşüz, yahut il örgütünün bulunduğu daireye. Önce hoş karşılamadılar. Bunu da basında falan görmüşsünüzdür, yaşamış olan bir kişi olarak söyleyeyim. Bir kere bizden sonra gelenleri almadılar oraya. Tiyatrosu olduğunu sonradan öğrendiğim bir genç, kapıları kilitledi ve herkese şu talimatı verdi: "Buraya kimse geçmeyecek ve parti bayrağını asalım, tedbirler alalım." Bu arada bizim, tabii benim de, doğrusu böyle çember sakallı kişilerin de bulunduğu bir yerdi orası. Mescit gibi kullanılan bir yer vardı ve mescitten çıkmış, namaz kılan, abdest almış insanlar bulunabilirdi. Doğrusu ben de içeride insanlar yanacaklar, ölecekler, boğuluyorlar, böyle davranmayın.... bırakın gebersinler, nasıl geldilerse gitsinler fakat nedense bize, benim Aziz Nesin olmadığım anlaşıldı herhalde, kimlik tespiti yaptılar ve bize hemen burayı terk edin dediler. Ama bu arada perdeyi kapatın, geçmeyi engellemek için. Ben hiçbir partiyi suçlamak istemiyorum, ama orada verilen bizim duyduğumuz talimat ve en çok ürküten şey, "bırakın yansınlar, gebersinler, nereden geldiler de" dediklerini çok iyi anımsıyoruz. Sadece ben değil başkaları da söylüyorlar, oradan bir kişi geçmeyecek talimatı verildi. Ama ne oldu bilemiyorum, bu arada benim yaşlı oluşum, su verdiler, yumuşak bir şekilde insanca davrandılar, bana su verdikleri gibi öbür şeker hastası olan arkadaşlardan orada ilk kez tanıdığım bir zat, o da şeker hastasıymış ilaç almasına yardımcı oldular, ama hemen burayı terk edin dediler. Dışarıda, arka tarafta insanlar var, biz nasıl çıkarız, bizim böyle bir gömlek ve bir de kot pantolon var, hiçbir şey alamadık, aklıma gelmedi ve o yolun çıkılacak bir yol olduğu görülmüş oldu bizim geri giden arkadaşımız tarafından. Şöyle bir endişeyle hareket etmiş olabilirler. Partimizi biz buna bulaştırmayalım demişlerdir. Bu da önemli bir şey olabilir ama doğrusu biz yardımcı olduk, bunları kurtardık demeleri tabii bir değer, çünkü kerhen kurtarıldığımızı söyleyeyim, eğer oraya insanlar zorla girmeselerdi kimse gelin buradan kaçın diye bir yardımcılık söz konusu olmadı. Otelin yanmasına 5 dakika veya 10 dakika kala, 10 dakika da olmaz, çünkü çıkınca yangının sardığı ve itfaiye seslerini falan duymaya başladık. Bizi indirdiler, bir

taksiye bindirdiler ve doğru garajlara götürdüler. Çıkışımız böyle oldu.

Ben ondan sonraki olayları Cahit Külebi'nin kaldığı ve Sami Karaören'in kaldığı Karayolları misafirhanesine ben arkadaşlarımızı o vaziyette bırakıp dönemezdim, bir başka taksiyle Karakolların misafirhanesine sığındık ve oradan izledik. Birkaç kişinin nasıl öldüğünü falan.

Benim size bunun dışında söyleyeceğim şeyler de olabilir. Belki sizi sıkmak istemediğim için yazdıklarımı özetlemeye çalıştım.

Özür dilerim, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Biz de teşekkür ederiz.

Hocam ben özellikle sormak istiyorum, otele sizin geldiğinizde saat kaçtı? Lokantada yemek yediğinizden falan bahsettiniz.

CEVAT GERAY – Lokantada yemek yedik, geldiğimizde olsa olsa 12.20 veya 12.30 olabilirdi.

BAŞKAN – Otel acaba ne zaman sarıldı. Tabii saatini bilemezsiniz, ama tahmini olarak?

CEVAT GERAY – Tahmini olarak 14.00 sıralarında sarılmaya başlandı. Çünkü daha önce 13.00 sularında o grup geldi geçti. "Vali istifa, şeytan Aziz'e Sivas mezar olacak" sloganlarıyla bizim otele bakmadan geçti. O ana kadar doğrusu her zaman yerinde mi değil mi, ama güvenlik güçlerine yine güvenmek şeyinde oluyoruz, ama taşlama 14.00 sularında başladı. Sürekli, yangın çıkana kadar dövdüler. Hani bir yeri işgal etmek için düşman kuvvetleri nasıl ilk önce bombardıman tutar, askeri güçler ondan sonra paraşütçüler, başka operasyon gibi.

BAŞKAN – Arkadaşlarımızdan soru soracak var mı? Buyurun.

MUSTAFA KUL (Erzincan) – Otel görevlileri yangından daha önce otelden boşaltıldığı zaman ve içeride yine poliste varmış. Sadece Sayın Nesin'i koruma görevlisi değil, başka emniyet güçleri de varmış. Onları çıkardıktan sonra "gelin siz de çıkın" diye bir teklifte falan bulunmadılar mı?

CEVAT GERAY – Onları efendim şöyle arz edeyim. Şimdi içeride polis var mı idi bilemiyorum. Şimdi her toplulukla bir tane polis olabilir. Olması da gerekirdi. İyi bir istihbarat örgütü otelin içinde olduğu gibi dışında da olabilirdi. Bir tane koruma vardı. Mehmet adlı bir polis memuru vardı, içeride. Biz Aziz Nesin'i öncelikle kurtarılması için ısrarlı olduk. Bu arada kendimizi nasıl kurtarırız diye de düşündük. Bir arkadaş, ben bir yol buldum dedi.

Şimdi, doğrusu içeride sonuç ne oldu, benim kanım, otel personeli olarak bildiğim ilgili iki kişi vardı, haki gömlekli, onlar da yapmışlar gali-

ba. Ama içeriden bir arkadaşımızın Rıza Aydoğmuş arkadaşımızın otelin ön kapısından çıkıp gittiğini ve kalabalığa karıştığını o anda bunu yaptığını öğrendik. Yalnız, polis ve asker yok ama bir sürü insan var, "kurtarın" demişler arkadaşlar; çıkmışlar gitmişler. Yani herhangi bir kurtarma çabası gösterilmiş değil; artık arabalar yanıyor...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Şener.

ABDULLATİF ŞENER (Sivas) – Şimdi, otelin 14.00'dan itibaren sarıldığını söylediniz. Gruplar mesela 13.30'da Kültür Merkezi'nin oradaydı; 13.30'da Kültür Merkezi'nin orada iken otelin önü muhtemelen boştu.

CEVAT GERAY – Şimdi, 14.00 değil de 14.15 olsa bir şey değişir mi? Çok pratik bir şey, ben yanlış anımsamış olabilirim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) – Sizden başkasının da o saatlerde oralarda insanların olduğuna dair bir bilgi gelmedi de o bakımdan.

BAŞKAN – Şimdiye kadar dinlediğimiz bazı arkadaşlarımızdan duyduğumuza göre deniliyor ki, ilk önce Madımak Oteli sarılmadı, gruplar Kültür Sarayı ile vilayet önünde gittiler geldiler; siz de zannediyorum Madımak Oteline dahi bakmadan gitti dediniz. Yani, o yönde hani saatlerde herhangi bir şey olmasın bir çelişkiye düşmeyelim, o hususta kanaatiniz o, aydınlanalım diye o yönden soruyoruz.

CEVAT GERAY – Yani, Kültür Merkezi'nde Buruciye Medresesi'nde birtakım eylemler oluyor. Sonra benim polis telsizinden izlediğim kadarıyla grubun bir kısmı tekrar dönüp vilayetten geldiği yolu da bunu iyi hatırlıyorum. Onun için zamanlamada 15 dakika 20 dakika bir saat olmaz, ama bir şey olabilir, yani, başlangıçta 200 – 300 kişi oradaydı. Ben hatta iki kez koruma polisinin yanına çıkabildim ve tekrar gelebildim, bunu söyleyeyim o arada. Demek ki, çok büyük bir grup yoktu. Oradan izledik.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) – Bir yorum daha var; size 14.00 civarlarında vilayetten tahliye edilmeniz talebi geldi mi? Siz mi reddettiniz? Otelde bulunanlar valinin daha henüz oraya kalabalık birikmeden önce sizin tahliye talebini biz buradan gitmeyiz diye reddettiniz, böyle bir olaya...

CEVAT GERAY – Böyle bir talep bize gelmedi. Dediğim gibi 16.00 sularında sadece sonra turizm müdür yardımcısı olduğunu söyleyen hatta biraz da çok heyecanlı idi. Aziz Nesin böyle saçmaladı filan gibi konuşmalar yapan bir devlet memuru, o zattan o tesisin mahvolacağını, "Peki siz kimsiniz?" dedi biri, "Ben turizmciyim" dedi. Yani, bunu sanıyorum Murtaza Demir'e sordu. Toplantı yapıldığı sırada, yani şöyle yapalım,

böyle yapalım, oteli terk etsek, acaba örgütlü bir şekilde terk edilmese ne yapılabilir, böyle bir telkin bize gelmedi bunu açıkça hatırlıyorum.

...

(Murtaza Demir salona dinlenmek üzere alındı)

BAŞKAN – Geçmiş olsun yakın arkadaşlarınızı da kaybettiniz, başınız sağolsun, diyerek söze başlamak istiyoruz.

Bildiğiniz gibi, biz Meclis araştırma komisyonuyuz, soruşturma komisyonu değiliz, herhangi bir adli tahkikat yapmıyoruz. Olayı objektif bir şekilde değerlendirip kamuoyu TBMM'yi aydınlatmak asıl gayemiz. Bu amaçla da sizi buraya kadar yorduk, zahmet ettiniz, geldiğinizden dolayı teşekkür ederiz.

Sizden sormak istediğimiz bazı sorular var. Onların cevabını bildiğiniz duyduğunuz şekilde mümkün mertebe hani bizim sizden ricamız, kanaat izhar etmeyin, olayları sizlerden dinledikten sonra bir kanaat sahibi olacağız. Olayları yaşayanları, görenleri video ve kasetleri vesaireyi, bize kanaat verecek her şeyi biz kendimiz araştırıyoruz. Şüphesiz kendi kanaatleriniz vardır, ama, onlardan ziyade olayı gördüğünüz kadarıyla, bildiğiniz kadarıyla, duyduğunuz kadarıyla onları sizden rica edeceğiz. Aydınlatılmasını istediğimiz bazı şeyler var. Aziz Bey'in oraya davetini siz mi gerçekleştirdiniz? Amacınız neydi? Olayların çok kısaca olarak anlatır mısınız?

MURTAZA DEMİR (Pir Sultan Abdal Derneği Başkanı) – Efendim Pir Sultan Abdal biliyorsunuz Banaz'da doğmuş, Sivas'ta asılmış bir büyük ozandır, bir büyük Türk ozanıdır ve ülkemizde ve dünyada çok kabul gören, şiirleri her fırsatta söylenen, TRT'den radyodan yayınlanan, gerçekten bugüne dek hitap eden bir önemli şair. Bunun Sivaslı olmasından biz gurur duyuyoruz, ben de Sivaslıyım. Bu nedenle, daha önce Banaz'da başlattığımız Pir Sultan Abdal da tanınsın, Pir Sultan Abdal'ın kültürü de tanınsın. Çünkü Pir Sultan Abdal kültürü onun yaşadığı kültür Türkiye'de tanınması, değerlendirilmesi gereken bir kültür olarak düşündük. Ayrıca, eğer mümkünse yurt dışında da tanınması gereken bir kültür olarak değerlendirilir, uygun buluyoruz, görüyoruz, düşünüyoruz.

Banaz'da başlayan Pir Sultan Abdal şenlikleri, bu yıl eğer mümkünse önce yurt düzeyinde daha sonra da uluslararası alanda festivaller şeklinde yayılması gibi bir hedefimiz vardı. Bunun ilk ayağı önce kendisinin doğduğu kent olan çok doğal bir nedenle Sivas'ta yapılması gerekiyordu, daha sonra eğer mümkünse Türkiye'nin diğer kentlerinde veya uluslararası düzeyde kutlanması gerekiyordu. O amaçla, bu yıl geçen yıllara

oranla daha bir geniş programla Sivas'ta başlatmayı uygun bulduk, daha sonra Banaz'a taşınacaktı şenlik.

Bu amaçla da madem böyle bir hedef var, bu hedefe uygun şairler, ozanlar, ses sanatçıları, semahçılar, tiyatrocularla mümkün mertebe beslenmesi dolu dolu bir program yapılması gerekiyordu. O amaçla, ulaşabildiğimiz sanatçı, edebiyatçı, şair gibi bu türden insanlara ulaştık; kimilerinden programları nedeniyle, kimlerinden başka nedenlerle başka gerekçelerle elimizde kalan somut olarak programa katılan insanları da programa yazdık.

Bu program içerisinde Aziz Nesin de vardı. Aziz Nesin bence de uygun bir isimdi. Yani dinleyici için kendine özgü düşünceleri vardı, öyle düşünülebilir, bir başkası da başka şekilde düşünebilir, bizi bağlayan yanı hiç o değildi; dinle ilgili bir program da değildi ayrıca, olay Pir Sultan Abdal'dı. Aziz Nesin'e de Pir Sultan Abdal'ı nasıl anladığı sorulmuştu; öyle, o da onu anlatmıştı esasen, odada elimizde onun belgeleri bilgileri de var.

Bu programla ilgili devletten izin alınmıştır; son derece doğal. Çünkü biz yasal bir derneğiz. Yani, ben de bir tüccarım, müteahhit bir adamım. Yani, geçmişime de bakıldığı zaman ne ideolojik bir herhangi bir nokta ne siyasi bir noktada olmayan böyle son derece müzmin bir yurttaşım, yani oladabilir ayrıca; ama, yani bir kanaat teşkil edilsin diye söylüyorum. Sadece işte biraz önce arz edeceğim, yani bir parti kartım vardı, o da bu son olaylar nedeniyle o partiden kaydımı sildim, nedeni de siyasi partilere bugünkü yapılanlarıyla umudumu kaybetmem sonucudur, bu başka bir şey.

Şimdi, valimizden, devletin valisinden izin aldık. Öylesine ayrıntılı bir izin aldık ki Sayın Bakan, programın bütün ayrıntılarıyla ilgili mesela, biz bu açılışın meydanda yapılmasını önermiştik, Sayın Vali dedi ki, işte güvenlik vesaire çok geniş önlem almak gerekebilir, elimizde yeterli şeyde de olmayabilir, bir sıkıntı da çıkabilir bunu kapalı salona alalım dedi, "elbette, hay hay" dedik.

Çok ilginçtir, yani, bez pankartlarımıza varıncaya kadar incelendi valilikçe kendisi de Sayın Valimiz de yaşıyor, Hacı Bektaş'ın bir sözü bile: "Bu, Pir Sultan Abdal'ın değil, ne diye koyuyorsunuz bunu?" denildi, "Bunu da çıkaralım uygunsa?" dedi, peki efendim dedik. Yani, o da çıkarıldı.

Böylesine ayrıntılı bir izin, böylesine ayrıntılı bir diyalog, böylesine devletimizin, hükümetimizin gözleri önünde halkımızın gözleri önünde

ortaya konmasını düşündüğümüz, barışa yönelik, özellikle ülkemizin içinde bulunduğu iç kavgaların bitirilmesine yönelik bir barış hareketi olarak planlanan bir şenlik.

Bu benim şenliğim açılış konuşmamda da görülür, ortadadır. Ben o zaman orada diyordum ki, değerli yurttaşlarım, bu iş kavgalara artık son verelim biraz sevgiyle yaklaşalım birbirimize, biraz birbirimizi sevmek için birbirimizi zorlayalım; ülkemizdeki bu kadar çarpıklık bu kadar hırsızlık bu kadar hayali ihracat konuları nedeniyle biz birbirimizle kavga ettiğimiz için bunları göremiyoruz. Oysa, birbirimizle kavgamızı kesersek ülkemizdeki bu tür sıkıntıları açma konusunda bu barış bize yararlı olabilir diye düşündüm. Hatta orada çok ilginçtir, yine göreceksiniz; DYP'den Sayın Mahmut Öztürk'ün bir direncini, bir güzelliğini onlara anımsatmak istedim. O yurttaşımıza o milletvekilimize destek vermelerini öğütledim; telgraflar, telefonlar vesaireyle, niye; çünkü, orada bir hayali ihracat olgusu vardı, orada ülke soyuluyordu ve bize, bizim köyümüze kentimize gelmesi gereken hizmetlere aktarılması gereken paraları birileri bir yerlerden alıp götürüyordu. Bunu örnekledim, bunu öğütledim, böyle bakmak gerektiğini söyledim.

Sayın Valimiz daha sonra bana bu barışa katkı nedeniyle, bu tavrım nedeniyle yaptığım bu konuşma için de özel olarak teşekkür etti.

BAŞKAN – Biz sizin konuşmalarınızı aldık, bunlar bildiğimiz hususlar, bizim bilmediğimiz, görmediğimiz, sizin tespit ettiğiniz gördüğünüz konular, olaylar nasıl cereyan etti, nasıl başladı, o zaman o yönde aydınlatırsanız memnun oluruz.

MURTAZA DEMİR – Elbette, yapmaya çalışayım.

Sayın Başkan, Sivas'a biz bu amaçlarla gittik. Yani, Sivas bizim hem doğduğumuz bir kent, hem de ülkemizin bir kenti. Doğrusu, yani, irticai hareketin bu anlamda örgütlü olabileceğini düşünmemiştik. Yani, vardı, elbette bunun izleri, bize göre, yani ben kendi kanaatimi söylüyorum, arkadaşlarım beni bağışlasınlar; böyle uyarıyorduk devletin yetkilileri yanımızda çeşitli panellerle Türkiye'de irticanın geliştiğini, boyutlandığını, siyasi partilerin buna çok korkarak geldiğini, çok fazla bunların sırtının sıvazlandığını, ülkemizin ihracatından çok Kuran kursu, İmam Hatip vesaire gibi dinsel organizasyonların çok yapıldığını, bunların aslında gelecekte liberal partilerimizi sağcı, çağdan yana, çağdaş düşünmek isteyen, çağdaş yaşamak isteyen çağdaş görünmek isteyen insanlarımızı da tehdit eder noktaya gelebileceği bir gün hep söylüyorduk, ediyorduk. Ben yine gittim o tarafa. Bunlar vardı.

Ama Sivas'ta böyle bir olayla karşılaşabileceğimizi yine de bütün bunlara rağmen düşünmemiştik. Böylesine zaten kişisel olarak benim kendi kendimize bir önlem alalım, bize saldırırlar filan, niye saldırılsın yani neden saldırılsın; orada devletin valisi var, emniyeti var, güçleri var. Hiç böyle bu türlü ben düşünmemiştim. Ama buna rağmen, Sivas'a gittiğimizde perşembe günü o bildiriyi, malum bildiriyi alınca, işin doğrusu biraz şaşırdım, irkildim. Ondan sonra yerel gazetelerin tavırlarını çok ilkel buldum Sayın Başkan. Yani, sanki 20. yüzyılda yaşamıyoruz, sanki bütün sorunumuz değil, sanki bütün sorunumuz insanın nasıl dindi, nasıl inandığı, nasıl yakardığı gibi, bütün olaylar bu noktaya doğru kanalize ediliyordu ve tahrik ediliyordu. Çok kötü bir şeydi, çok kötü bir yaklaşımdı, çok sorumsuzca bir yaklaşımdı, çok yurttaşlığa yakışmayan, bireye yakışmayan bir yaklaşımdı. Yani öylesine bu insanların kafaları yıllarca fukara çocuklarımızın kafaları Kuran kurslarına, İmam Hatiplere, orada burada tek yönlü olarak dolduruluyordu. Bu tahriklerden sonra da elbette bu insanlar böyle bir tahrikten sonra elbette kontrol edilemez hale gelecekti.

Şimdi, önce perşembe günü herhangi bir sorun çıkmadı bütün bunlara rağmen. Cuma günüyle birlikte Buruciye Medresesi'nde bizim kitap standlarımız vardı, orada çeşitli programlar vardı, programlar görülecektir. Orada yine Nâzım Hikmet'in bir oyunu vardı, Can Şenliği diye, çocuklar orada bir temsil yerine getiriyorlardı. Orada oyunun bir bölümünde davul işi de vardı. O davul çalındı, içeride ama bu, Buruciye'nin içinde oluyor, tabii dışarıda değil o söylendiği gibi. Dışarıda da, kapının dışında da kitap standları vardı, kitap standları bizimle ilgili değildi yalnız, tümü bizimle ilgili olaylar değildi. Yani, Sivas'tan gelenler de koymuştu, İstanbul'dan gelenler de koymuştu, bizim kendi standlarımız da vardı; orada işte Deguara, meguara diyordu Sayın Milletvekilim Bülent Bey, onu görmek için randevu istedim ama, kabul edilmedi, onun bizimle ilgisi yoktu, benimle yok. Yani, deguara meguara işleriyle bizim kaybedecek zamanımız yok. Ben orada bulunuyorum, kişisel şeyler var.

Şimdi orada o temsil sırasında emniyetten bir görevli, "Yani Başkan, bu cuma namazı, biraz tahrikler falan da var, bu kitap standlarını buradan alalım, yani herhangi bir önleme karşı" dedi, "peki" dedim; o kitap standlarını programda olmasına rağmen iptal ettim. Kültür Merkezi tarafından gönderdim, orada açtılar. Davul işiyle ilgili uyarı aldım, dedi ki "Bak, Başkan, iyi dediniz, bu davul işiyle ilgili de sıkıntı var" yine bir emniyet görevlisi; "Peki" dedim, ben gittim kapıları kapattım, saat 1'i

geçiyordu galiba, gittim kapıyı kapadım, o büyük demir kapılar vardır, sonra avlu içerisine ve çocuklara da oyunda olmasına rağmen, oyunu keserek ikaz ettim, dedim ki bir dakika, davulcuyu bir bırakın bakalım, o davulu bıraktılar, küçük tefle kendi, o da avluda duyulabilecek ölçülerde, tefle o oyunu yerine getirdiler. Öyle bir uyarı orada oldu. O saatten sonra ben yemeğe gittim, yemekte Cumhuriyet Lokantası'nda edebiyatçılardan çevreden büyük bir yığın insan vardı, orada yemek esnasında şehrin alt tarafından vali konağına doğru bir 200 – 300 kişilik yanılabilirim sayı konusunda, grup slogan atarak gidiyordu. Ben tabii artık o noktada birtakım hoş olmayan şeylerin olabileceğini düşündüm. Doğrusu neler yapabileceğimizi de düşündüm. Oradan kalktım kalabalık geçtikten sonra otele gittim. Otelde arkadaşlarım da tedirgindi. Ama o saatlerde henüz hedef otel değildi. O kalabalığın yoğunlaşarak Kültür Merkezi'ne gittiğini, daha sonra tespit ettik telefonlarla. Biz de o arada, telefonlar geliyordu otele. Neler yapabileceğimizi düşünmeye de başladık o ara, Sayın Nesin, Sayın İnönü ile de konuşmuştu, bakanlığın bir görevlisiyle konuşuldu galiba, milletvekilleriyle konuşuldu gene, Arif Sağ birtakım kendi arkadaşlarıyla görüştü, ben dernekten çeşitli arkadaşlara bu olayın haber edilmesini, hükümete bildirilmesini, tehlikenin arttığını, tehlikeli şeyler olabileceğini söyledim. O ara henüz Madımak Oteli sarılmamıştı. Saat galiba 2'ye doğru artık gelmeye başladı. Saat konusunda yalnız yanılabilirim Sayın Başkan; yani, onlar...

BAŞKAN – Tahmini olarak söylüyorsunuz.

MURTAZA DEMİR – Evet evet.

O saatlerde daha sonra bizim oraya otelin önüne küçük gruplar halinde gelinmeye başladı, insanlar birikmeye başladı. Slogan da atıyorlardı. Bizim sokağın önüne de böyle insanlar birikmeye başladı. Otelin oradaki meydan da dolmaya başladı. O ara tabii benim başkanlık gibi bir sorumluluğum var, Sayın Valiyle telefonla yetişmek mümkün olmuyor ben kalktım çantamı aldım şu çanta onların arasından böyle biraz kendime otel müşterisi havası vererek o arkadaşların arasından çıktım, valiye gittim. Benim bu niyetimi sezen bir arkadaş, otelde, tanımadığım ama şimdi görsem ismini bulurum, "Başkan" dedi, herhalde Sivaslı idi ya da görevli biriyle bilemiyorum ne olduğunu, emniyetten de olabilir, ismini de sormadım; "Ben çıkışta sana yardımcı olayım dedi. Onunla birlikte o vatandaşların arasından, slogan atanların arasından çıktık, valiyle görüştüm; valinin yanında komutan vardı, belediye başkanı vardı.

NAMİ ÇAĞAN (İstanbul) – Tugay komutanı mıydı?

MURTAZA DEMİR – Evet.

BAŞKAN – Tugay mı alay mı, hangisi orayı iyi biliyor musunuz?

MURTAZA DEMİR – Galiba general idi.

Belediye başkanı vardı, vali emniyet müdürü belediye başkanına yalvarıyordu, böyle çok acı bir biçimde ensesinden diyordu ki, Sayın Başkamm, Kültür Merkezi'ndeki insanları konuşarak rahatlattınız, eğer, mümkünse alandaki insanlara da bir konuşma yapın lütfen diye yalvarıyordu.

Daha sonra benim görüşmem şöyle oldu; ben işte yine can güvenliğimizden telefonla kendilerine ulaşamadığımızdan, can güvenliğimizin tehlike içerisinde olduğundan bahsettim. Bana görüşmemizin bittiğini ima etti, ben yine o koridorda beni getiren yurttaşla bir pasaj var, onun içerisinden geçerek otele geri döndüm.

Bu arada daha sonra arkadaşlar oturmuşlardı, neler yapılabileceğini, taş atılmaya da başlanmıştı. Tam atılmaya başlanınca biz toplantıyı orada kesip koridora taşınmak zorunda kaldık. O arada galiba bir yurttaş da görevinin ne olduğunu bilmiyorum, "sizi buradan çıkaralım" diye ısrar ediyordu. Ama biz dışarıya bakıyorduk, bizi nasıl çıkaracak, iyi de, bizi nasıl çıkaracak dışarıya bakıyorduk, insanlar birikmiş, sarmışlar, bağırıyorlar, "ölüm" diyorlar, "kan istiyoruz" diyorlar, "şeriat" diyorlar; yani, gözleri dönmüş. Yani, nasıl çıkacağız? Çıkmaya imkan yok, çıksa çıkabilsek yani kim ister ki ölmeyi, keşke çıkarabilse. Yani artık orada kahramanlığın yararı faydası yok. Çıkamazdık tabii.

Yani Sayın Vali otobüsten bahsediyor; dünkü yazısını okuduk, otobüs falan yoktu Sayın Başkan, ne otobüsü? Ne otobüsü Sayın Başkan? Keşke oraya otelin önüne şöyle bir otobüs gelseydi, biz oradan girerdik, giderdik.

Şimdi, o noktada yapılabilecek her şeyi yaptık, korunma çaresi için her türlü önlemi aldık. Taşlar bir türlü Sayın Başkan dinmek bilmiyordu. Taşlar niye dinmiyordu, taşlar niye bitmiyordu; çok ilginç. Yani bir kentin ortasında bu kadar taş olur mu? Yani, 6 saat 7 saat taş bitmiyordu. Yani birisi taş taşıyordu bunlara, onu anlamak mümkün değil, yani anlayamıyorum, bilemiyorum.

Rica ettik, yanımızda iyi niyetli polis vardı, başka polisler de vardı. Bir polis geldi, "Bu orospu çocuklarını koruyorsunuz" diye aldı diğer polisleri götürdü. Sonra bir sakallı yurttaş vardı, polis gene elinde kalaşnikoflu olayların sonuna doğru kayboldu gitti. Önümüzde bir tane telsizli komiser, isminin Mehmet olduğunu anımsıyorum sordum sonradan canımızı kurtardıktan sonra, emniyette sordum, o vatandaş kalmıştı,

anonsları dinliyordum zaman zaman, ona rica ettim dedim ki: "Sayın komiserim, lütfen bir anons edin, tam karşımızdaki binanın balkonundan bize atılan taşlar kesilirse, biz çatıya çıkar kurtuluruz. Yani, hiç olmazsa sokaktan Kayseri'den şuradan buradan emniyet güçleri geleceğini söylüyorsunuz, bunlar gelinceye kadar hiç olmazsa çatıda korunuruz." O vatandaş komiser anons etti, çok iyi biliyordu. Lütfen şu karşıdaki, çünkü oradan taşlar gitmiyordu, evin içinde bu kadar taş olur mu? Demek ki binanın girişinden oradan balkonundan taşlar bize atılıyordu, yani bina girişindeki taş sevkiyatı kesilse, oradaki taşlar da kesilecek, dolayısıyla biz yukarıya çıkabilme şansı bulacağız. Onlar da kesilmedi. Yani, bu anons benim yanımda yapıldı.

Bir başka şey var. Hemen bitişiğimizde 109 nolu odada çıkılıp, sadece yukarıyı gören, çevresi kapalı 5 – 20 metrekarelik bir alan var, oradan bitişik bina, BBP dairesine girebilmem mümkün, oradan kurtulabilmek mümkün; bir de onun tam üstündeki dairenin balkonuna çıkılarak o daireden kurtulmak mümkün. Polis Mehmet'e rica ettim, "Sayın komiserim, lütfen şuraya anons edin, bakın biz buradan kurtulabiliriz. Yani bu binanın sokağı da bir başka sokağa bakıyor cephesi de. Dolayısıyla, çıkmak mümkün. Bunlar burada birikirken, bunlar burada beklerken lütfen şurayı anons edin. Emniyet şu daireyi eğer değilse eğer, partiyi mümkün değilse, şu daireyi en azından emniyet ikna ederek, işgal ederek bir şekilde bir yöntemle bizi buradan kurtarabilirler. Lütfen bu konuda emniyeti uyarın" dedik. Onun da anonsu yayıldı, o da yapılmadı.

Yani adeta bütün ağlar bizim orada öldürülmemiz, bizim orada bırakılmamız konusunda sanki herkes ağızbirliği etmiş, sanık emniyetten de çok ilginçtir. Sanki emniyet de bu konuyu ister, sanki belediye de bunu istiyordu, sanki, devlet bizi orada artık, yani, insan olarak düşünüyoruz; yahu biz yurttaşız, biz vergi veriyoruz, bizim hüviyetimizde T.C. yazıyor, biz ülkemize yararlı olmaya çalışan insanlarız; yani bizim geçmişimiz belli. Yani, insan öyle düşünüyor; yani devlet niye acaba bizi harcıyor, niye bizi terk ediyor; öyle bir şeyle, o tür bir şeylerle karşı karşıya kalıyorsunuz. Nedir yaptığımız? Yani, niye itfaiye su sıkmıyor, niye itfaiye gelmiyor? Niye polis jop kullanmıyor? Niye askere, işte vatandaş oteli yakmaya geliyor, iteklediği zaman asker tekerlenip gidiyor da hiç ses çıkmıyor, sanki orada olmuş olmak için, niye polis her zamanki gibi bu olayları önlemedeki sert tavrını algılıyor da sevecen davranıyor? Niye barikatı kıran yurttaşı sanki öperek tekrar barikatın arkasına koyuyor? Niye, niye, niye?

Şimdi, yangın çıktı...

Birtakım şeyleri atlayabilirim, siz gene sorabilirsiniz.

Şimdi yangın çıktı, öyle veya böyle yaktılar. Yani polisin de gözünün önünde yaktılar, polisin, askerin, devletin gözetiminde...

Çok vahimdir Sayın Başkan, çok vahimdir, çok kara bir lekedir bu. Yani dünyada ilk kez naklen insan yakılmıştır. Devletin gözü önünde, polisin yanında, jandarmanın yanında. Yani, tanrı böyle bir şeyi sizlere göstermesin, kimseye göstermesin. Dünyanın gözleri önünde kendi yurttaşını yakmasını seyreden bir devlet. Olmaz böyle şey, olmaz, devlet bunu anlatamaz.

Bu taraftan çıkarız dedim; komisere rica ettim, dedim ki, bak ben gittim partinin oraya camı vurdum, yani yurttaşlar bize çok sinirli davrandılar. Şimdi devletin düzenini korumakla iddialı bir siyasal partinin olduğu bir yer, bir mekan, can kurtarması için hazır olması gerekirken, ne yazık ki... Siyasal partileri biz niye kuruyoruz Allah aşkına? Yani, siyasal partiler bu ülkenin birliği düzeni için kurulan partiler değil midir? Siyasi görüşleri ne olursa olsun iddiaları bu değil midir? Yani, biz burada yanıyoruz, nasıl düşünürsek düşünelim, neden bizim kapımızı açmıyorsunuz? Neden bizi kurtarmıyorsunuz? Bu yaşama hakkıdır, biz de yurttaşız, yurttaş da olmayalım, ne olacak yani, yahu Ermeni olalım, gavur olalım ama insanız sonuç itibariyle, canlıyız ya da neyse hayvan olsa yani araçla gidiyorsunuz kediye vurunca üzülmüyor musunuz siz? Üzülmüyor musunuz? Olur mu böyle şey? Bizi koymadılar, kafama sandalye burdular, kolumdan bacağımdan tutup tekrar dışarıya attılar ve o küçük çocukların yavruların oraya sığınmamasının, yardım esnasında oraya sığınmamasının nedeni de budur, onlar da bizi öldürür diye... ama oraya sığınan o kişi, 32 yurttaş ne düşünüyordu bilmiyorum ama benim düşüncem şuydu: yahu burada yanıyoruz ateş şuraya gelmiş artık, arkamda ateş var, ben iki kişiye yol verdim, üçüncü kişiye yol veremedim, başkan olmama rağmen kim olursa olsun, ben önce kendimi attım o an, başka bir şey düşünmüyorsunuz orada, babanız bile kalsa burada orada artık bunu kurtarayım diye filan bir şey düşünmeniz mümkün değil Sayın Başkan. İki kişiye yol verdim, üçüncüye kendimi onların arasına attım, fizik gücümü kullanarak. Dedim ki yani burada yangın var, burada da öldürecekler. Belki yaralı kalabilirim diye, diğerleri ne düşünür bilmiyorum ama benim düşüncem o partiye sığınırken düşüncem buydu.

Buna rağmen arkamızda yangın var, bizi dövmeye çalışıyorlar, vuruyorlar, sövüyorlar, dövüyorlar. Sonra orada bir yurttaş çıktı, daha

yaşlıcası "durun" dedi ve saldırı da durdu. Ondan sonrası tabii bizim insan olduğumuzu anladılar sonuç itibariyle, bir odada yarım saat filan kaldık galiba. Yarım saat sonra polis araçları gelerek polis aracı mı belediye aracı mı, bilmiyorum, gelerek hepimizi bir yarım minibüsle polis gözetiminde oradan çıkararak emniyete götürdü.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Arkadaşlardan sual soracak olan var mı?

İSMAİL KÖSE (Erzurum) – Derneğin Kültür Bakanlığı'yla münasebetleri oldu. Kültür Bakanlığı'ndan size maddi destek olarak bir para yardımı oldu mu? Ve bu programın hazırlanmasında gerek il müdürlüğünün gerek Kültür Bakanlığı'nın sizinle birlikte bu programa katkısı ne?

MURTAZA DEMİR – Biz geçen yılda galiba 40 milyon lira şeyler için yadım almıştık, bu yıl da 100 milyon lira bakanlıktan yardım aldık. Bakanlığın programa hiçbir katkısı olmadı Sayın Milletvekilimiz.

İSMAİL KÖSE (Erzurum) – Bir şey daha öğrenebilir miyim; bu Aziz Nesin'in daveti konusunda müracaat ettikleri zaman davetiyelerde vardı Aziz Nesin'in ismi; bilahare sizi ikaz ettiler mi, "Kardeşim burası hassas bir vilayettir, kendi vilayetinizdir aynı zamanda, gelin bu işten vazgeçin. Aziz Nesin'i getirmeyin" diye böyle bir ikazla karşı karşıya kaldınız mı?

MURTAZA DEMİR – Hayır efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz. Tekrar geçmiş olsun, tekrar başınız sağ olsun.

MURTAZA DEMİR – Ben de teşekkür ederim. Kolay gelsin. Bu çalışmanızın ülkemizin bundan sonraki sıkıntısı gidermek için umarım ki yararlı olacaktır. Böyle bir umut bekliyorum, bu umudumu boşa çıkarmamanızı diliyorum büyük endişelerimi belirtiyorum.

Saygılar sunarım.

(Murtaza Demir salonu terk etti.)

BAŞKAN – TBMM'nin Sivas olaylarını araştırmakla görevli komisyonuz, çeşitli partilerden arkadaşlarımız var komisyonda. Gayemiz objektif olarak değerlendirebilmektir olayları ve kamuoyuna, TBMM'ye de bu bilgileri objektif olarak aktarabilmektir. Peşin hükümlü değiliz. Sizlerden de ricamız, olayları gördüğünüz, duyduğunuz, bildiğiniz, yorum yapmadan, yorumları biz yapalım sizlerden aldığımız bilgilerden sonra, bütün arkadaşlarla birlikte neticeye biz varalım düşüncesi içindeyiz. Olayları kısaca özetleyebilir misiniz bize, gördüklerinizi, duyduklarınızı, bildiklerinizi.

ALİ BALKIZ – Sayın Başkan, Sayın Üyeler; ben konuşmamı yazılı metin haline getirdim, izin verirseniz bunu okumak istiyorum daha kolay ve daha akıcı olacaktı, daha bütünlük olacaktır.

Önce Pir Sultan Abdal derneği hakkında kısa bilgi vermek istiyorum. Derneğimiz 1988 yılında kurulmuştur.

BAŞKAN – Şimdi derneğin kurulması, dernek bizi olaylarla direk olarak ilgilendirmiyor, tertipleyen bir dernek olarak biliyoruz. Derneğin tarihçesi falan takdir edersiniz ki bu olayların araştırılmasında bize pek faydalı olmayacaktır. O bakımdan oraları atlayarak anlatın, biz o dosyayı alacağız. Olaylara gelin, Sivas'a gittiniz, olayları açtınız, sunuculuk yaptınız, orada konuşmalar oldu, o konuşmaların çözülüşü bizim elimizde, nasıl gelişti, nasıl başladı. Oradan başlarsanız biz memnun oluruz.

ALİ BALKIZ – Olayların başlaması ikinci gün öğlen saatlerinde oldu, ikinci gün öğlen saatlerine kadar programda yer aldığı için icra edilmişti. Buruciye Medresesi'ndeki imza ve söyleşi tamamlanmış, öğlen saatinde yemeğe dönülmüştü. Cumhuriyet Lokantası'nda idi. Birçok yazar arkadaşımla birlikte önümüzden, lokantanın önünden bir grubun sloganlarla yürüyüş yaptığını görünce yine yarım bıraktık, tedirgin olduk ve otelimize döndük. Atılan sloganları biliyorsunuz, ben bunları tekrarlamak istemiyorum. Biz otelde tam 7 saat kaldık. Bu 7 saat boyunca valiyle görüşüldü, basın organlarıyla görüşüldü, telefon bağlantılarımız oldu, SHP merkezine ulaşıldı, Sayın Cevdet Selvi'yle telefonla görüşüldü, Doğan Taşdelen'le telefonla görüşüldü ve onların aracılığıyla İçişleri Bakanıyla görüşüldü ve daha sonraki saatlerde de Aziz Nesin bizzat Sayın İnönü'yle telefonda görüştü, yardım istendi. Her yardım talebine gelen yanıt şuydu, "Merak etmeyin, gerekli tedbirleri aldık, telaşa mahal yok, kurtulacaksınız" şeklindeydi. Hep bu umutlarla bekledik biz 7 saat boyunca ve doğrusu yanarak ölümü de hiç aklımıza getirmemiştik.

Daha önce gelen polisler de aldı götürdü. Başka polis var mı burada diye de sormadık. Yüzbaşı oradaki emniyet güçlerini alıp götürdü. Oteli bir anlamda bizim için temizlediler.

BAŞKAN – Henüz yangın yoktu.

ALİ BALKIZ (Devamla) – Henüz yangın yoktu ama, paçavralar atılıyordu, onları biz biriktirdiğimiz çöp tenekelerindeki sularla söndürüyorduk, öyle harlı bir alevi daha doğrusu beklemiyorduk. Bulunduğumuz yerden ve yanımdaki polisin telsizinden bütün kentte olanları çok yakından izleyebiliyorduk. Hem önümüzdeki olayları görüyorduk, hem de kentte olanları rahatlıkla fark edebiliyorduk. Kayseri'den ekip istenmişti,

o geliyordu, biz heyecanla Kayseri ekibini merak ediyorduk, 10'uncu kilometrede, 5'inci kilometrede geldi, geldi, geliyorlar biçiminde nihayet geldiler, onlardan biri olmalı çünkü Mehmet komiser öyle söyledi, önümüze kadar geldi, uzun boylu ve hafif sakallıydı, o bizi gördü, sordu; "sen polissin değil mi", küfür etti ve "bunlar..." kelimeyi kullanabilir miyim?-

BAŞKAN – Aynen kullan.

ALİ BALKIZ (Devamla) – Anasını s....., polisi arkasından kurşunlayanlar, bunları beklemek ayıp değil mi, bırak yansınlar" Komiser Mehmet de: "Yahu ayıp ediyorsun, şimdi bunun sırası değil" dedi. Sorduk kim bu diye, "Kayseri!den gelen ekipten" dedi. Kayseri'den beklediğimiz ekip bize ümit getirecekken, bir kurtuluş olanağı umudu getirecekken bir şok yarattı. Belediye anonslarını çok rahat duyabiliyorduk. Belediye anonsundan daha sonra Belediye Başkanmın konuştuğunu bildiğimiz şu sözler geliyordu: "Bu heykel kaldırılacak, bu şenlik iptal edilecek, kente bu nedenle gelmiş olanlar kentten çıkartılacak. Halkımıza saygıyla duyurulur." Her anons halka saygıyla duyuruluyordu. Bu saygıyla duyuruş biçimi bile bu insanların daha bir coşmalarına, daha bir ateşlenmelerine, daha bir tonlarca taşı başımıza yağdırmalarına neden oluyordu.

Belediye başkanı bir de şunu söylüyordu: "Müslüman kardeşlerim gazanız mübarek olsun" arkasından gelecek sözcükler ne olursa olsun, bu hitap biçimi cihattaki Müslümanlara hitap eden, onları onaylayan, zımnen de değil, açıkça onaylayan bir ifade biçimiydi. Dolayısıyla bütün bunlar arkasından ne söylerse söylesinler, anlaşılması gereken burasıydı. Kapının önünde, otelin kapısının önünde bir manga sağ tarafta, bir manga da sol tarafta asker vardı. Onların arkalarında da polisler vardı. Yine tekrarlıyorum biz önümüzdeki her şeyi rahat görebiliyorduk. Polisler saldırganlara adeta müşfik davranıyorlardı, onları hiç incitmeden, rica minnet biçiminde bir ödül aldılar. Ne bir cop kullanmak oldu, ne bir söz biçiminde davranış asla bunların hiçbirisi olmadı. Toplum psikolojisi, kitle psikolojisi gibi olaylarda çok iyi biliyoruz ki, saldırganlar ne istedilerse elde ettiler. Heykel kaldırılacak dediler, kaldırttılar, heykel belediyenin önüne getirilecek dediler, getirmediler, oraya getirdiler, bu şenlik programları iptal edilecek dediler, ettirdiler, bunların canını alacağız dediler, aldılar. Ben nasıl bir politikadır bilemiyorum, bu toplumu dağıtmak için onlara verilmiş her taviz arkasından yeni bir tavizi getiriyordu. Tavizlerin sonu gelmeyince de en büyük taviz bizlerin yakılması oldu, oraya gelindi.

Anonsta diyordu ki, 3210 kodun valiye ait olduğunu bile öğrendim

ben, yanımdaki polis sık sık kodlarla konuştuğu için, müdür bey dayan tugaydan asker istedim, şimdi geçtiler, buradan geliyorlar. Vilayetin önünden geçiyor olmalılar. Biz o bölümü göremiyoruz tabi, kapımızın önünü görüyoruz.

Daha sonra İHA'nın çektiği filmden gördük ki, çok da net biçimde gözüküyor bu, komutan geliyor, siyah arabasından iniyor, etrafında askerler tam teçhizatlı, otele doğru yöneliyor, otelin önündeki kalabalıktan en fazla 20 kişi askerleri ve komutanı karşılıyorlar, "Asker Bosna'ya, bizim asker büyük asker" sloganlarını atıyorlar, otelin yanmasına 10 dakika, 15 dakika var. Ne konuştu komutan onlarla bilemiyoruz tabii, ama komutan çekti gitti. Askerler orada kaldı, askerlerin bulunduğu yer bile çünkü kamera sağa sola kayıp gösteriyor, otelin arasındaki mesafe en fazla 20 metre.

BAŞKAN – Yani siz bulunduğunuz yerden askeri göremiyorsunuz?

ALİ BALKIZ – Göremiyoruz, filmden gördüğümü anlatıyorum. Hiç havaya ateş etmelerine gerek yoktu. Filmi de çekmelerine hiç gerek yoktu. Oradaki askerler omuzlarıyla ite ite bile otelin kapısına ulaşabilirlerdi, ama bunu yapmadılar. Hep şu iddia ediliyor, orası acemi er eğitim tugayı, usta er yok. Hazır müdahale mangaları olsa gerek. Ayrıca o erleri acemi erleri eğiten usta erler olsa gerek, bunların da bir alaydaki tugaydaki sayıları 400 – 500 asker. Yapılabilecek bir çok şey vardı, alınabilecek bir çok tedbir vardı. Yani bir ses bombası, bir sis bombası yok muydu bu devletin? Bir boyalı su sıkma aracı yok muydu? Devlet oraya ulaşmadı, belki de ulaşmak istemedi. Hep şöyle bir kanaat var; Sayın Cumhurbaşkanı demiş ki, halk ve güvenlik kuvvetlerini karşı karşıya getirmeyin yani böyle bir söz var mı bilmiyorum; bu sözdür mü acaba oradaki güvenlik kuvvetlerinin elini kolunu bağlayan? Yani, onlar halktır da otobüsün içindekiler nedir, otelin içindekiler nedir? Yanması, yakılması buna müstahak kişiler midir?

Devletin sorumluluğu büyük belediye başkanının provokasyonları alabildiğine ağır ve oradaki yerel zabıtaların tutumu, tavırları kışkırtıcılıkları son derece üst boyutlarda.

Bu önemli nokta da şu; 27 Haziran'da yani, bizim şehitlerimizin başlamasından 3-4 gün önce Sivas'ta bir yürüyüş yapıldı, Atatürk'ün Sivas'a gelişinin yıldönümü nedeniyle gardan Vilayet binasına kadar istasyon caddesi boyunca bir yürüyüş yapıldı; bu Atatürk'ü anma, laikliği, cumhuriyeti yeniden yaşamak ve Atatürk'ün gelişini kutlamaktı. Bu gerici başkanları, bu bir baş kaldırıdır, bir anlamıyla buna da karşıydı. Pir Sultan

Abdal etkinliklerini iptal ettirmenin ötesinde, Aziz Nesin'e, Aziz Nesin'in oraya gelişini protesto etmenin ötesinde - ki, çok da önemli değildi onlar için- önemli olan şeriatı haykırmaktı, laik devleti ve cumhuriyeti yıkmaya yönelik bir prova yapmaktı, bunu yaptılar.

BAŞKAN – Peki efendim teşekkür ederiz.

Arkadaşlarımızdan soru sormak isteyen var mı?

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) – Belediye başkanının yapmış olduğu konuşmada Vali Bey'le ve diğerleriyle de görüştüğümüzde "onları teskin etmek için, devlete yardımcı olmak için konuşma yaptığı ifade edildi" dedi. "Gazanız mübarek olsun" gibi sözler sarf etmediği oradaki kişiler, bütün arkadaşlarımız da duydular, gördüler, yaşadılar; öyle bir şey sarf etmediği söylendi ve bu video bantlarıyla da sabit. Fakat, şu anda sizin de ifadenizde, bu belediye başkanının "gazanız mübarek olsun" gibi sözlerle onlara yandaş çıktığı ifade ettiniz ve edilmekte. Acaba hangisi doğru? Yani, siz onu net somut olarak o ifadeleri duydunuz mu otelde?

ALİ BALKIZ – Benim elimde bu konuşmayı tutabilecek bir video kaydı, bir ses kaydı yok. Ama, otelin lobisinde...

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN – Ama video kaseti var.

ALİ BALKIZ – Olabilir.

BAŞKAN – Onu biz şey yapacağız.

Tamam, teşekkür ederiz. Tekrar geçmiş olsun.

(Ali Balkız salonu terk etti)

ABDULLATİF ŞENER (Sivas) – Dışarıda kimse var mı? Yok. Burada çağırdığımız şahıslar belli galiba?..

BAŞKAN – Belli.

ABDULLATİF ŞENER – Çağırdıklarınız arasında Ali Bey de yok. Cevat Geray, Arif Sağ, Murtaza Demir diyor listede. İtiraz ettiğimden değil de, gelmişlerse dinleyelim.

BAŞKAN – Bir Cahit Külebi gelmemiş, diğerlerini dinledik.

MUSTAFA KUL (Erzincan) – Cevat Geray Hoca şeyi söyledi. Rıza Aydoğmuş, karşıya geçti falan dedi. O arkadaş galiba değil mi?

İSMAİL KÖSE (Erzurum) – Olayı yaşayanlardansa dinleyelim.

MUSTAFA KUL (Erzincan) – Rıza Aydoğmuş da otelde imiş.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, olayların yangından dolayı çıktığı, hayatını kaybeden 37 kişinin – ikisi hariç – yangından dolayı boğulmak suretiyle öldüğü, içerisindeki bir kısmının Birlik Partisi binasına geçmek

suretiyle kurtuldukları, içeride gerekli tedbir alındığına vesaire hususu aydınlandı, yeteri kadar. Zaten gelen arkadaşlar, aynı şeyleri tekrarlıyor. Aynı şeylerin tekrarlanmasında Komisyonu aydınlatma yönünden bir fayda görüyor musunuz; eğer görüyorsanız dinleyelim, görmüyorsanız aynı şeyleri tekrar tekrar yeni bir bilgi, yeni bir şey verilmeyecekse – ki, verilmiyor, bu durumda dinlememizde fayda görüyorsanız dinleyelim.

ABDULLATİF ŞENER (Sivas) – Gelen arkadaşı dinleyelim. Çünkü olayı yaşamış, sonra saygı duyulmadı, dinlenilmedim şeklinde değerlendirilebilir.

MUSTAFA KUL (Erzincan) – Sabah arkadaşın söylediği gibi yeni şey var, Kayseri'den gelen polis küfür etti, bilmem şunu yaptı, bunu yaptı falan dedi.

BAŞKAN – Şahsi olarak küfürlerin edilip edilmemesi ayrı bir şey.

MUSTAFA KUL (Erzincan) – Komiser Mehmet de oradaymış, karşı çıkmış.

BAŞKAN – Mehmet'i dinledik biz. Mehmet'in beyanında o şekilde bir şey geçmedi. O arkadaşı çağıralım.

Hoş geldiniz, adınız soyadınız?... Rıza Aydoğmuş.

Rıza Bey hoşgeldiniz, geçmiş olsun. Arkadaşlarınızdan dolayı başınız sağolsun. Biliyorsunuz, çeşitli partilere mensup ve TBMM Genel Kurulu tarafından da Sivas olaylarını araştırmakla görevli komisyonuz. Objektif olarak bilgiler alıp kamuoyuna ve Meclis'e doğru bilgilerin aktarılması çabası içerisindeyiz. Bu bakımdan, sizi buraya kadar yorduk, zahmet ettiniz, geldiniz. Olayı kısaca kendi düşünce ve kanaatlerinizi, kendi şeylerinizden ziyade gördükleriniz, bildiklerinizi, duyduklarınızı değerlendirmelerini biz yapalım. Bu şeyleri bize kısaca anlatır mısınız? Göreviniz neydi, orada ne amaçla bulunuyordunuz, olaylar başladığında neredeydiniz? Buyurun.

RIZA AYDOĞMUŞ – Sayın heyetinize saygılarımı sunarak başlamak istiyorum. Ben, Pir Sultan Abdal Kültür ve Tanıtma Derneği'nin genel başkan yardımcısıyım, aynı zamanda tertip komitesi üyesiyim, bu sıfatla Sivas'ta bulunuyordum.

Ankara'dan konuklarımızın Sivas'a gelmeden önce Sivas'a gittim. Öncelikle Vali Bey'le çarşamba günü görüştük, hem bir gün sonra şenlik başlayacaktı, etkinlik başlayacaktı, bir anlamda da güvenlik konusunda tekrardan yöneticilerimizi uyarmaktı, devleti görevliler gereğini yapacaktı ama emin olmak için Sayın Vali ile görüşmek istedik ve görüştük. Çarşamba günü görüştüğümüzde, bütün önlemlerin alındığını, hiçbir kaygıya

mahal olmadığını söyledi. Bu güvenceyle makamdan ayrıldık. Birinci gün keza etkinliğimiz başladığında, bir gün önce meydandaki pankartlarımızdan -asılmış olanların- üç dört tanesi sabaha karşı indirilmiş. Havuz kenarında asılmış olan üç dört tane pankartımız indirilmişti. Bunlardan Atatürk ile ilgili olan, Atatürk'ün bir sözü idi, şu an hatırlamıyorum. Birkaç gün önce Atatürk ile ilgili bir yürüyüş yapılmıştı, Atatürk'ün Sivas'a gelişinin yıl dönümü sebebiyle, o da indirilmişti, onun yerine Milli Gençlik Vakfı'nın bir bez pankartı asılmıştı. O arada biz kimin indirdiği sorusuna yanıt aramak için belediyeyi aradık, onlar itfaiyeye söylediler. İtfaiyeyi aradık, herkes birbirinin üzerine attı, zaten işimiz de o pankartı kimin indirdiğini bulmak değildi. Şenlik başlıyordu keza. Çok da önemsemedik bu pankartların indirilmesini, aslında yaralayıcı bir durum, ama bunun peşine düşmedik, hemen etkinliğimiz başladı çünkü. Atatürk büstümüze çelengimizi koyduk ve tören başladı. Bir gün boyuncaki etkinliklerimize hiçbir müdahale söz konusu olmadı, şehirde en ufak bir tekpi söz konusu olmadı, gayet coşkulu, binlerce insanın ilgi gösterdiği, alkışladığı bir etkinlikti.

İkinci günse, cuma günüydü, Buruciye Medresesi'nde yazarlarımızın söyleşisi ve imza olayı vardı. Fakat birinci gün medresenin önüne kitap standları açılmıştı. Biz ikinci gün bu kitap standlarının oraya açılmamasını söyledik açan kişilere. Çünkü, hem medresenin önü dardı, gidiş gelişler engelleniyordu, hem de Cuma olması sebebiyle, hemen önünde de Osmanlılar döneminde yapılmış olan ismini şu anda hatırlayamadığım cami var. Cuma olması sebebiyle bir yönetici olarak aklıma tabii böyle kuşkular gelebiliyor, onu da göze alarak, kitap standlarını açanlara daha geniş bir yere açın, buraya açmayın dedik onlar da gitmiş Kültür Merkezi'nin önünde açmışlar.

Saat 12 suları idi, TGRT'nin muhabiri ve kameramanı geldi, Aziz Nesin'le röportaj yaptılar. O arada daha önceden izleyici olarak tahmin ettiğim fakat hiçbir işe karışmayan gençler de vardı. Bu röportaj sırasında o kadar yoğun kalabalıktı ki Aziz Nesin'in etrafı, o röportaj sırasında ne sordular ne yanıt alındı bilemiyorum, ama daha önceden orada hiçbir şeye müdahale etmeyen, karışmayan ya da hiçbir iş yapmayan kişi, sesli olarak Aziz Nesin'e saldırdı. O arada Aziz Nesin, daha fazla büyümeden ya da taşkınlığa sebep olunmasın diye oradan ayrıldı. Burada TGRT'yi merak ediyorum, niye orada idi, devletin televizyonu TRT yokken ya da başka özel kanallar yokken, TGRT niçin oradaydı, pankartlarımız niçin indirildi ve kim indirdi bu pankartları; tahrik olunacaksa eğer, bizim tahrik olma-

mız gerekirdi, bizim pankartlarımız niye indiriliyor diye. Tahrik olunacak kişiler, kurumlar varsa, düzenleyiciler olarak bizlerin tahrik olması ya da etkinliğimize ilgi gösteren insanların tahrik olması gerekirdi. Daha etkinlik başlamadan, o sabah neden indirildi pankartlarımız, tahrik olunacak insanlar bizleriz. Kaldı ki tahrik olma gibi bir derdimiz yok, biz oraya yine de söylüyorum, biz barış kervanıydık, bütün bant kayıtlarının incelendiğinde görülecektir. Konuşmalarımız barışa, kardeşliğe yönelikti.

Saat 13.30 sularında ben otomobilimle kaldığım evden öğleden sonraki etkinliğe gelmek üzere meydana geldiğimde, slogan sesleri duydum uzaktan, derinden, tahminim Buruciye Medresesi'nin oralarında idi. Arkadaşlarımızın kaldığı otelin önüne geldim. Bazı arkadaşlarım, hemen yan tarafta bulunan Cumhuriyet Lokantası'ndan yemek yemiş çıkıyorlardı. Bunları arabama aldım. Bunların içerisinde Sami Karaören vardı konuklarımızdan, Cahit Külebi vardı, Ali Balkız vardı; bunları arabamla ikinci gün öğleden sonra yapılacak etkinliğe, panele götürmek üzere Kültür Merkezi'ne doğru meydandan geçmek üzere hareket ettim. Fakat meydandan polis istasyon caddesine giriş yasaklamıştı. O tarafa insanlar göndermiyordu. Tekrar bir olayın olduğu belli zaten, bir gerginlik olduğu belli, daha önceden sloganları duymuştum. Arkadaşlarımı aldım, otele getirdim. Ben tekrar araba ile Kültür Merkezi'ne gittim, fakat orada gördüğüm manzara şu idi: izleyiciler dışarı çıkmışlar, bir kargaşa var, saldırgan grup anıt etrafında, önündeler. Ve bir ses cihazından ezan okunuyor ve tekbir sesleri getiriliyor. Ben otomobilimden inmeden geri döndüm, kitleye de karışmadım, inmedim de. Tekrar otele döndüm. Otele geldiğimde, bir grup Hükümet Meydanından aşağıya indi, sloganlar atarak, "kahrolsun laiklik, yaşasın şeriat, şeriat gelecek zulüm bitecek, ya Allah bismillah, Allahüekber" en çok attıkları slogan bunlardı. Vali istifa, şeytan Aziz gibi sloganlar atıyorlar. Bunlar Paşa Camisine doğru indiler bu grup, otele hiç yönelmediler, daha sonra aynı grup daha sonra hükümet meydanına yöneldi ve postanenin önünde – ki ben bunları lobinin üst katındaki kahvaltı salonundan izliyorum – bu arada biz ne yapalım diyemeden taş saldırıları başladı. Gençler vardı aramızda, otelde kalanlar değildi, bunlar DSİ'nin misafirhanesinde kalıyordu, ama bunlar oteli güvenli buldukları için sokakta, Sivas Lokantası'nda yemeklerini yeyip, oradaki taşkınlığı görünce ilk akıllarına gelen yer Madımak Oteli oluyor, ancak orada arkadaşlarımızın da kaldıklarını bildikleri için ölenlerin çoğu o yüzden otele sığınıyorlar. Oteli daha güvenli buldukları için.

Daha sonra biz yanıt alamadan bu soruya, taşlamalar yoğunlaştı, yüz-

lerce binlerce taş, otele yönelmişti, otel taşlanıyordu. Biz artık kahvaltı salonunda da kalamaz duruma geldik, arkadaşlar merdivenlere doğru ya da yukarıya çıkın denildi. Sıralandık. Fakat ben kişi olarak orayı terk etmedim, orada bulunan tek kolunu siper ederek sokağı başından sonuna kadar izledim. Ver arkadaşlara ve yanımızda bulunan, elinde teslim bulunan polise, durumu anlatıyordum. Ve o da gerekli amirlerine gerekli mesajları gönderiyordu. Fakat öyle bir hal aldı ki, artık cam da kalmadı, tüller de kalmadı. Benim omuzlarım gözüküyordu, artık geriye doğru dışarıyı izlemeye başladım, o da güvenli olmadı, artık sürünerek arkadaşlarımın arasına katıldım. Bu arada gördüğüm manzara şuydu: polis ve asker o kadar müşfik ve babacandı ki - öyle olmasını her zaman isteriz- şu anki devlet düzenimize açıkça aleni saldırı var, şeriat isteniliyor, laik cumhuriyet kahrolsun deniliyor, yıkacağız deniliyor, Türkiye Cumhuriyeti devletinin bir bakanlığının yaptırıp diktiği anıt, sürüklenerek ve belediye hoparlöründen şehre, işte heykel sökülüyor, heykel söküldü, heykel istasyon caddesinde, heykel meydanda, heykel postanenin önünde gibi anonslar yaparak, kitlenin, oradaki güruh, zaten azgın, bunları daha da çok azdırıyor bu anonslar. Ve anıtın nereden geldiği anons ediliyordu. Daha sonra otelin önündeki Şekerbank'ın köşesine kadar anıt sürüklenerek getirildi. Anıtın üzerine... şu an belki gitsem, o kişi belki belediyededir, Sivas'a gitsem görebilirim. Geniş omuzlu, sakallı, ceketli, kravatsız, tipik bildiğimiz benim bildiğim molla kıyafetli birisi bir şeyin üzerine çıkarak kitleye bir şeyler söylüyordu, fakat, anlaşılması mümkün değil.

Belediye başkanı birkaç kez konuşma yaptı. Hatta büyük ses kolonları getirildi, postanenin önüne ve konulmak istendi, fakat gene vazgeçildi ondan. Ben bunları hep görüyorum. Kitle uzaklaştırıldı, asfalt bir yere boşaltıldı, o saldırgan grup kaldırılana kadar sıkıştırıldı, güvenlik güçleri tarafından itildi. Biz hiçbir zaman bu sonu beklemiyorduk. Bu gruba bu son yaptırılmayabilirdi. Fakat, asıl kitlenin bütün sesini duyması gereken o ses cihazlarıyla yapmadı konuşmaya, sadece bir araçtan yaptı; daha zayıf bir araçtan.

Belediye başkanı eğer bizi kurtarmayı akıl etseydi, otele kendisi gelirdi, o kitle taşlamayı durdururdu; bu yapılmadı, kitleye gelip zaman zaman gövde gösterisi; çünkü, belediye başkanının her gelişi bir gövde gösterisine dönüşüyordu, kitlenin attığı sloganlar daha çoğalıyordu, saldırı daha çoğalıyordu, moral oluyordu bir yandan belediye başkanının alana gelmesi.

Telsizden duyduğumuz hep şuydu: "Duruma hakimiz, sizi kurtaracağız" oldu. Biz hep devlete güvendik, sonuna kadar devlete güvendik. Ama bu güven sonucunda bu kadar insan, bu kadar arkadaşımız yakıldı ve polis ve askerin gözü önünde. Daha sonra video kayıtlarından izledim, siz de izlemişsinizdir mutlaka. Ben o kalabalığı o salondan sokağa görüyordum ama, postane kadar olan bir kısmı köşeyi. Ben öyle düşünüyordum ki, bu kitlenin bir ucu da meydandadır, öyle tahmin ediyordum. Ama öyle olmadı, video kayıtlarında gayet açık, postanenin önünde son. Yani, tugay komutanı geliyor tahmin ediyorum, makam aracından iniyor, o kitlenin arasından geçip de 20 metrelik ilerideki otele gelme lütfunda bulunmuyor, sanki, herhangi bir uzak köyün ilkokul öğrencilerini ziyaret eden bir kaymakam ya da milli eğitim müdürü edasıyla oradaki saldırganlara konuşuyor, çekip makam arabasına binip gidiyor.

Keza, komutan gelseydi, taşlama olayı dururdu, hatta biz kurtulabilirdik.

Bir de bize yakın olan polislerin tavrı çok önemli benim için. Daha önce bir karışıklık oldu bir polis vardı aramızda, daha doğrusu basamakların önündeydi biz yukarıda iken. Doğrusu biz ona çok güvenmiştik. Kaldı ki yanımızdaki telsizli polis de öyle diyordu: "Yahu kaleşnikof var, gelirlerse tararız" diye bize güvence veriyordu, yani "ayaklarına sıkarız, yere sıkarız, döşüne sıkarız" ve bir ara sanıyorum saat 5 sularıydı, o kitle otele o kadar yaklaşmamıştı, Hacı Kasım Oğulları Lokantası ya da pastanesi o köşeye gidiyor kitlenin bir ucu askerlerle polisin arasında birileri girmek istedi, fakat o arada yerlere polis elinden tutarak göstericilerden birisinin elinden yere bir şey döktü, muhtemel gazdı ve sonra resmi giysili bir polis muhtemelen yine o köşedeki pastaneden ya da lokantadan sürahiyle su getirip asfaltın üzerindeki önceki dökülen sıvı üzerine, yani muhtemelen gazdı, onun üzerine su döktü; bunu da gördüm.

Ben, telsizli polise, bizi yakacaklar, dedim; oteli yakacaklar, gaz dökülüyor sokağa, dedim: "yahu mümkün mü, polisler var, yakamazlar" çünkü gerçekten orada polisler vardı. Bizim karşımızda, yani otele gittiğinizde gördünüz, karşıda Sivas Tur'un yazıhanesi vardı, polisler o karşı kaldırımda idi, yani taştan kendilerini koruyorlardı ama karşıdalardı.

Gösterici grup zaman zaman barikatı yarıyor, tam cepheden bizi taşlıyorlardı. Bir ara karşımızdaki binadan taşlar geldi, tam cepheden ve bunu telsizle bildirdik, karşı binadan taş atılıyor diye telsizle bildirildi yanımızdaki polis. Ama hiçbir önlem alınmadı, karşıdaki binanın üzerindeki saldırı sonuna kadar devam etti.

Yangının başladığını da gördüm ben; hatta oraya çıkan insanları da gördüm; yukarıya çıkan, eşyaları tahrip eden insanları; fakat daha fazla orada kalamadık, bir üst kata çıktık. Çünkü, savunma yoktu, yani, ne silahımız ne kesici aletimiz, ne onları geriye adım attırabilecek en ufak bir şeyimiz yoktu, olamazdı zaten, onun için de neden yoktu; çünkü devletimiz vardı. Tek savunma araçlarımız yangın tüpleriydi yangın tüpleri de belki merdivenlerden çıkarlarsa yangın tüplerini gözlerine sıkarız tek savunma aracımız buydu.

Yangın başladıktan sonra, tabii yangın başlamadan az süre önce idi yukarıya aramıza bir yüzbaşı, iki polis, bir de sivil polis geldi sakallı. Yukarıda polis olup olmadığını sordular, biz de yok dedik. O en aşağıda olan sakallı polis, diğer polislere ve subaya, "bunların anasını s....., bunlar polisi arkadan kurşunlayanlardı, ne bekliyorsunuz bunu, gelin ulan" dedi. O arada yanımızdaki bulunan Mehmet komiser de, "git başka işin yok mu" diyerek onu; gerçekten hiç yeri ve zamanı değildi, kaldı ki oradaki insanların hiç birisi de polise öyle bakan ya da polisi arkadan kurşunlayan insanlar değillerdi. Biz kurtulmayı beklerken sandık ki, bunlar geldiler bizi tahliye edecekler; ama meğer bu sözleri söylemek için gelmişler polisler aramıza.

Son bölümde kurtulma aşamasıydı, yani daha doğrusu yangın oteli sarmış, artık kendimizi kurtarma ya da yangından bir kaçış yolu arama sırasında, daha önceden çıkmayı denemiştik, arka cepheden, fakat oradan da bize saldırıyorlardı. Sandık ki biz oradan da kuşatıldı ve orayı hiç aklımıza getirmemiştik, kurtuluruz diye. Fakat elinde telsiz olan polis memuru öne düşerek tek sıra olmamızı söyledi ve cama ilk kendisi geçti, ben de öncelikle bayan arkadaşlara yol verelim diye arkadaşların tek sıraya dizilmesine yardımcı oldum ve grubun en arkasında ben idim. O arada öndeki ses, "önden çıkalım, önden çıkalım" dedi. Yalnız grubun arkasında ben olduğum için tekrar daha önceden beklediğimiz o kabul salonunun önündeki merdiven başına geldim, alevler artık orayı da yalamış ve üste çıkıyordu. Alevlerin altına eğilip karşıya baktım, sokak gözüküyor; karşıda kimse yok. "Arkadaşlar gelin" diye seslendim, sesimi duyuramadım; ki muhtemelen arkadaşlar, daha sonradan anlıyorum ki arkadaşlar oradan çıkmışlar; ben birkaç basamak daha aşağıya indim, kalabalık yok. Fakat karşıda pasajın içine çekilmiş polis ve askerler var; restoran kısmına fırladım, fakat yangın iyice sardı binayı, polis ve asker bana gel işareti yaptılar. Fakat kitle de var o tarafta, o dar sokakta o kalabalık da var, kalabalığın önünde asker var, polis var. Fakat barikat kurmayan polisler de karşı-

da, pasajın içinde saklanmışlar. Ben karşıya fırladım o zamana kadar grup bana hücum etti; fakat karanlık da kavuşmak üzereydi, güneş de batmıştı, duman zaten sokağı kaplamıştı. Polislere, "Yardım edin, içeride 100 tane insan var yanıyor" dediğim zaman rütbeli subaylar böyle hiç ilgisizce, herhangi bir gösteri izler gibi hiç müdahale etmeden – o barikatın dışında olan güvenlik güçlerinden bahsediyorum – oteli izliyorlardı ve içlerinden bir polis de, "yansın a..... koyduğumun ibneleri ne işleri varmış da gelmiş" diyordu. Ben bir ara polisten yardım istedim, "Beni kurtarın" diye, ama hiç benimle ilgilenen yok.

Yani bizim diri diri yakılmamıza göz yuman, hatta oradaki benzinin dökülmesine göz yuman, karşı kaldırımda seyreden polisler çok sıkıştıkları zaman bu kitleye... verebilirler. Zaten ben otelden çıkarken linç edilmeyi göze alarak çıkmıştım. Aynı polisler aynı güvenlik güçleri geldiler, kendini korumak için beni kitlenin içine atabilir, linç edebilir diye düşündüm. Bunlar tabii çok kısa süredeki düşüncelerim. Onlardan yardım istemekten bir yana ben oradan da kurtulmayı kendime iş edindim. Pasajın içine girdim, karanlık, pasajın bir arka sokağa, postanenin arka tarafına çıkışı varmış, baktım orada 100 – 200 kişi var, ama, bunlar izleyici, saldırgan değil anlaşılıyor. Çünkü gayet uzaktan izliyorlar.

Bu arada itfaiyenin tavrı da çok önemli; itfaiye hortumları hiç acelesi olmadan hortumları çekiyor, otel tavana kadar yanıyor, sokağı asfaltı suluyor, hiç gayreti yok, otomobilleri suluyor. Yani, orada güvenlik güçlerinin bana sahip çıkabileceğini bilseydim, orada itfaiye erlerinin yapacağı işi ben yapardım, yapamadım ve bu işi yapamadığım için de eziklik duyuyorum.

Sonra ben itfaiyenin yanına geldim; polis kitleyi bankalar caddesine doğru uzaklaştırmış polis, birinci günkü etkinlikten dolayı sürekli temas halinde bulunduğumuz polis şeflerini gördüm yine telsizli. Yani, otelin yanmasını ya da diri insanların yanmasını seyreden bu insanlar, bu kızgınlıkla, yani asıl kızması gereken kızgınlık bizde olması gerekirken yani beni sokak ortasında vurabilirler diye polislerden kaçtım, beni tanıyan polislerden kaçtım. Yani dikkati çekmemek için beyaz şortum vardı, o isten siyah olmuş, benim yüzüm siyahtı, karanlık da basmış zaten. Tekrar o postanenin arkasındaki sokaktan hükümet binası adliyenin arkasındaki yere kadar o caddeye kadar yürüdüm, oradaki bir ticari taksiye bindim ve kaldığım eve geldim.

Şimdi otelin önü hariç Sivas'ta her şey olduğu gibi, güllük gülistanlık gibi her şey normal, hayat devam ediyor, ticari taksiler, bakkallar, kasap-

lar, kahvehaneler, her şey normal devam ediyordu. Daha sonra öğreniyoruz ki, Alibaba mahallesi belki bunlara destek olur diye ya da oradaki oturan yurttaşlar tepki gösterir diye, o mahalle abluka altına alınıyor güvenlik güçleri tarafından.

Yani ben orada devletin bu aczini gördüm ve nasıl olur, hâlâ inanmış değilim, yani Türkiye Cumhuriyeti Devletinin güvenlik görevlileri, polisi, askeri eğer bu ise biz, yani 4 tarafımız diyoruz istenmeyen komşularımız tarafından çevrilmişiz, bunlarla nasıl savaşacağız? Bunlara karşı yurdumuzu nasıl koruyacağız? Ya da güçlüyüz bilerek mi göz yumuldu, bilerek biz heba mı edildik, gözden mi çıkarıldık? Devletle vatandaş karşı karşıya getirilmesin diye beyanat verilirken, biz vatandaş değil miydik? Bir yurttaş olarak bir insan olarak bu soruları soruyorum. Tahrik olması gereken varsa bizdik, saldırgan grup değildi. Bizim pankartlarımız indirildi, afişlerimiz söküldü, biz yine de bunları görmezlikten geldik.

BAŞKAN – Evet, o zaman siz ticari bir araba ile eve yaklaştınız.

RIZA AYDOĞMUŞ – Ankara'ya ilk ulaşabildiğim insanlara, "Bütün insanlar yandı tek ben kurtuldum" diyerek telefon ettim; arkadaşların kurtulduğuna ben ihtimal vermemiştim. Çünkü daha önceden aynı binadan bir saldırı aldık.

HAYDAR OYMAK (Amasya) – Ön kısımdan kurtulan tek sen misin?

RIZA AYDOĞMUŞ – Tek benim ve polis taraflarına geçtim çünkü dediğim gibi polisten bu sefer kendimi korumaya başladım. Yani sinkaflı konuşarak içeridekilere küfür eden polis, içeridekileri nasıl kurtarırdı!

BAŞKAN – Rıza Bey, demin dediniz ki, otelin içerisine gelen kişileri teşhis edebilirim, tanırım. Adli makamlar tarafından sizin ifadenize başvuruldu mu?

RIZA AYDOĞMUŞ – Hayır. İlk defa ben komisyon tarafından çağırılmış değilim ama ben bu bilgilerimi aktarmak için geldim buraya, ben henüz Sivas'a gidip adli makamlara bu bilgileri vermedim. Polis kayıtlarında geçmiyor.

BAŞKAN – Olayda silahın şey olmadığı için de herhangi bir teşhis filan da sana yaptırılmadı.

RIZA AYDOĞMUŞ – Ben özellikle anıtın üzerine çıkan kişiyi teşhis edebilirim; bunu bir yurttaş olarak, insan olarak yapacağım.

İ. NAMİ ÇAĞAN (İstanbul) – Hiç durmayın.

RIZA AYDOĞMUŞ – Muhtemelen de bu insan büyük olasılıkla da belediyede çalışıyordur.

BAŞKAN – Misafirler çeşitli yerlerde kalıyor dediniz. Otelde kalan kaç kişiydi, diğerleri nerede kalıyordu acaba?

RIZA AYDOĞMUŞ – Misafirhanelerde kalıyordu; mesela, Devlet Su İşleri'nin misafirhanesinde, TEK'in misafirhanesinde.

BAŞKAN – Yani çeşitli devlet misafirhanelerinde kalıyorlardı. Otelde kaç kişi vardı, biliyor musunuz? Otelde orada yatıp orada kalkan konuklar?

RIZA AYDOĞMUŞ – 50'ye yakındı.

İlginçtir, otel görevlileri bize yardımcı olmadılar ve otelde iki kişi görevli, otel görevlisi; yani biz yangın merdiveni nerede dediğimizde; hatta, ben otel görevlilerinden birisine şunu sordum, gençlerden birisiydi; "Yangın merdiveni, yangın çıkışı nerede yavrum?" dedim. Biz birinci kattayız, girişin bir üstündeyiz, çocuk bana, "Resepsiyonun yanında" dedi, "Oğlum resepsiyonun yanında yangın merdiveni olur mu?" dedim.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) – Yokmuş zaten.

RIZA AYDOĞMUŞ – Var, var da ön caddeye iniyor, "ben nasıl gireyim?" dedim. Yani otel sahibi de soruşturulabilir, niye iki tane çocuğa emanet edildi iki tane gence? Onun dışında hiçbir otel görevlisi yok. Otel taşlanırken otel sahibi neredeydi? Otelde bizim dışımızda neden başka müşteri yok? 50 kişilik kapasiteli bir otel değil bu. Benim aklıma bu sorular geliyor, bu soruları sormak geliyor.

BAŞKAN – Arkadaşlarımızdan sorusu olan var mı?

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) – Şimdi siz yan kapıdan kalabalığa karıştınız, çıktınız. Yani ben hâlâ şu konuda kaygılarım var. Yani oradaki...

RIZA AYDOĞMUŞ – Ben lobiden çıkan merdiven de hemen alev almıştı, o lobinin alevleri oradan çıkışlı merdiven boşluğuna bir kat çıkıldı, eğilerek çıktım; restoran kısmına geçtim, zaten lobi yanıyordu, yanmayan henüz tutuşmayan kısma geçtim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) – O kalabalık, otelde o kadar çok sayıda insanın olduğunu biliyor muydu acaba diye benim kaygılarım var. Ve o kalabalık otelin ön kapısından çıkıp gitseydi nasıl tepki görürdü? Yani, belki de o kalabalığın taşlamasından telaşlandı galiba.

RIZA AYDOĞMUŞ – Çıkmayı göze alamazdık; binlerce taş, yani akıl almaz bir şey, binlerce taş yağıyordu otele. Onun arasında otelin önünde kimse yok, her çıkan onlar için bir düşmandı, onlar için öldürecek katli vacip insanlardı, nasıl çıkabilirdik? Ayrıca otelde o kadar insan var mıydı? Ben video kaydını izledim, Aziz Nesin indirilirken kameraman ya

da kameramanın yanındaki kişi muhtemelen kameraman şey diyor, Aziz Nesin'i indirirken, "Hani ulan 20 kişi vardı ya?" diyor. Bunu kameraman diyor. Demek ki biliyor, ama bilip bilmediklerini de bilemem ben tabii kitlenin içinde değilim ben. Ayrıca, bildikleri kanaatindeyim çünkü, bu sözü söylüyor, bu sözü duymuş olmalısınız "Hani ulan 20 kişi vardı?" diyorlardı.

BAŞKAN – Evet Rıza Bey teşekkür ederiz.

(Rıza Aydoğmuş salonu terk etti)

MAHALLİ BASIN TEMSİLCİLERİ İLE YAPILAN GÖRÜŞMELER

SİRER DOĞAN (Hürdoğan Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni) –

Bizim beklentimiz cuma günü olarak değildi, yani Sivas'ta bu tür bir olayın çıkacağı iki aydan beri beklenen bir olaydı, işin gerçekçesi. Fakat Sivas'taki Pir Sultan Abdal şenlikleri bu tür olayların çıkmasına bahaneydi. Fakat ben burada bir şeyi vurgulamak istiyorum. Sivas olaylarından sonra Sivas'a gelen, gerek yazılı gerekse görsel basının Sivas'tan yapmış olduğu yayının yüzde 90'ı asılsızdır. Çünkü şöyle asılsızdır; dışarıdan gelen gazeteci arkadaşlarımız sansasyon yaratabilmek için gazetelerinin yaptığı masrafı karşılayabilecek haber geçebilmek için ne gerekiyorsa yaptılar. Halbuki bu vatan bizim vatanımız, bu insanlar bizim insanlarımız, bugünü değil yarını da düşünmek zorundayız, Sivas'ta sanki böyle bir kışkırtma tahrik yok da Alevi-Sünni davası varmış gibi, insanlar aylardır yıllardır birbirine bilenmiş gibi veyahutta Sivas'ta bir irtica hortlamış gibi bir görüntüye götürdüler, halbuki öyle bir şey yoktur. Olan olay şu: Diyelim ki, otel yangınında orada toplanan 15 bin kişiden otelin yanmasını veyahutta yanacağını bilen içerisinde yüz kişi çıkmaz aslına baktığınız zaman, çünkü Sivaslı olayın vahametini olay gecesi bizim televizyona iletip de işte ilk etapta 35 kişi öldü dememizle Sivaslı olayın vahametini öğrenmiştir. Şimdi ben sözü fazla uzatmamak için olayın başlangıcına döneceğim.

Bir gazeteci olarak kendi yorumumu katmadan gözlemimi söylüyorum, Sivas Belediye Başkanı Refah Partilidir, burada Refah Partili milletvekillerimiz de var, bildiğiniz gibi 1989 seçimlerinde Türkiye'de 5 ilde Refah Partisi il belediyesini almıştır, bunlardan Şanlıurfa ve Van

belediye başkanlarımız milletvekili olduktan sonra üç il kalmıştır, Kahramanmaraş, Konya ve Sivas. Refah Partisi Sivas'ı faaliyetlerinde kale olarak seçmiştir. Hem milletvekili sayısının fazlalığı bakımından hem de halkın tutumu bakımından. Belediye başkanı, gerek politikacı olarak gerekse Belediye Başkanı olarak çok aktif biri, devamlı faaliyet yapan biri. Şimdi belediyenin yapmış olduğu bu faaliyetlere karşı faaliyet yapılmak istendi. Diyelim ki, Refah Partisi, Refahlı Belediye Başkanlarıyla Sivas'ta toplantı yaptıysa, buna karşılık başka toplantı yapılması gerekiyor. Pir Sultan Şenlikleri üç yıl kutlanılmıştı, bu yıl dördüncüsü kutlanıyordu. Üçü Banaz'da kutlanmıştı. Devletin Banaz'daki törenlere katılması 1992 yılında geçen yıl oldu, vali ilk defa katıldı, ondan önce devlet katılmamıştır. Bunun yanı sıra Aşık Veysel törenleri ise 11 defa yapılıyor, 23 yıldır da kutlaması yapılıyor, devamlı devletin yönetiminde yapılır, zaman zaman Sivas'ta sergi açılır, çoğu zaman da Şarkışla ve Sivrialan Köyünde yapılır; ama Pir Sultan Abdal'a Sivas halkının bir bakış açısı vardır, Pir Sultan devlete karşı isyancı, isyan etmiş, bir noktada bu Türkiye topraklarında yaşayan insanları İran'a karşı yönlendirecek bir zat olarak görür; ama Aşık Veysel Alevi olmasına rağmen birleştirici, bütünleştirici, insandan yana, halktan yana. Mesela bir deyişi vardır: "Ne Yezid'dir ne Kızılbaş, değil miyiz hep bir gardaş, bizi yakar bizim ata söz vermektir tek çaresi."

Onun için Sivaslı Aşık Veysel'i ayrılıkçı olarak görmez. Öbür taraftan bu olayların başlamasına asıl neden, iki ay öncesine geleyim, Sivas'ta PKK zemin bulamaz. Zemin bulamayınca Sivas'ta iki örgüt zemin bulabilir, bir TİKKO; bir de DEVSOL. Bunlar da genellikle bizim üç ilçemizde yer bulabilirler. Divriği, İmranlı ve Zara. Zaten ben dikkatleri bir yere çekmek istiyorum, olayın olduğu gün, 2 Temmuz Cuma günü, Zara'da bir operasyon yapılacaktı, çok büyük bir operasyon, 80 kişilik komando birliği vardı, bu komando birliği orada görev yapamadı, Sivas olaylarına çekildi. Buraya da dikkat çekmek istiyorum, bilginiz olsun diye.

Şimdi iki ay önceki olay şu: PKK'nin veyahutta DEVSOL'un, TİKKO'nun almış olduğu bir karar var, bizim kuzeyimizde Reşadiye'de geçtiğimiz bir buçuk ay kadar önce bir olay oldu, Almus'ta zaten yerleşik bir düzen var. Mühim olan Güneydoğu'dan gelen kanatla Sivas üzerinden Karadeniz bağlantısını yapmayı düşünüyorlar bu örgütle. Onun için Sivas'tan bir gedik açılması lazımdı.

İkinci bir olay Türkiye'de kargaşa yaratmak isteyen dış güçlerin Sivas'ı tercih etmelerinin başlıca nedenlerinden bir tanesi şudur: Sivas insan

ihraç eden bir şehirdir. Çünkü şu anda Sivaslının üç milyonu Sivas dışında, 800 bini Sivas topraklarında yaşamaktadır. Çünkü Sivas'ta başlayabilecek bir olay sadece Sivas'ta kalmayacak belediye veya il hudutlarında, bugün İstanbul'da başlamıştır, Ankara'da başlamıştır, kim ne derse desin, dün bana haber geldi Mersin'de başladı, Adana'da başlayacak, Ankara'da başlayacak, İzmir'de Bursa'da da başlayacak. Çünkü buralarda en az 50'şer, 100'er bin Sivaslı var. Onun için Sivas tercih edilmiştir. Esas tezgah perşembe günü uygulanacaktı; fakat perşembe günü, bir Sivas halkının işinde gücünde olması, ikincisi emniyetin zamanında olaya müdahale etmesi perşembe gününü cumaya sarkıttı. Çünkü perşembe günü Güneydoğu'dan ve Malatya'dan otobüslerle gelen insanlar korsan yürüyüş yaptılar, Mevlana caddesinden Kale Camisi'ne kadar yani Selçuk Parkı'na kadar. Burada bir amaç vardı, bizim sezinlediğimiz ve o zamanki tespitlerimize göre çünkü Buruciye Medresesi Pir Sultan Şenlikleri için kitap sergisi olarak düzenlenmişti, burada bantlar, giyecekler satılıyor, aynı zamanda Şeytan Ayetleri'ni içeren, Aydınlık gazetesinin yasaklanmış olan yayınları da burada, Aziz Nesin imzalayarak halka dağıtıyordu. Buruciye Medresesi ile Kale Camiinin arası 30 metre kadar bir şey, karşılıklı ve öyle bir zamana getirdiler ki, tam ikindi namazının çıkışında Mevlana Caddesinde yürüyüşe geçen bu korsan 200 kişilik grup Kale Camiinin önünde miting yapmaya başlayacaklar, camiden çıkanlarla kargaşa esas orada yaratılacaktı. Orada bildiri dağıttılar, biri çıkıp konuşurken Emniyet Müdürümüz indirdi, daha sonra dağılmayacaklarını söylediler, tekrar müsaade edildi, bildiri okunduktan sonra da bunlar bir kısmı otobüslere binerek Sivas'ı terk etti, ama bir kısmı Sivas'ta kaldı.

M. D. ÖLMEZTOPRAK: Bunların amacı neydi? Bir kısmı Malatya'dan geldi dediniz.

SİRER DOĞAN (Devamla): Bunlar Ankara'daki yürüyüşe giden Kamu-Sen, Hükümetle ilgili değil efendim. Bu sendikalar var Eğit-Sen, Kamu-Sen, onlarla ilgiliydi. Camiden çıkan o zaman ben olay yerindeydim, 60-70 kadar ihtiyar vardı, onlar da neyin ne olduğunu bilmediği için çekip gittiler ve olay cuma gününe sarktı.

Şimdi ben şurada bir şeye dikkat çekmek istiyorum: Olayı başından sonuna kadar yaşadım, sadece1.5 saat hariç, 1.5 saatlik sürede de zaten heykelin sökülme anı var, çünkü 13.20'de Paşa Camisinden çıkan bir grup önce bir Amerikan bayrağı yakıldı, ondan sonra...

BAŞKAN – Onu camiden çıkan grup mu yaktı?

SİRER DOĞAN (Devamla) – Camiden çıktığı zaman caminin önünde

birkaç kişilik bir grup vardı, şimdi o grup mu, camiden çıkan grup mu tam kesin söyleyemeyeceğim, çünkü ben son anda yetiştim oraya. Bir Amerikan bayrağını çıkarttılar, yaktılar, ondan sonra Atatürk Caddesinden yürüdüler, bu yürüyen grup 3 bin kişilik kadar bir gruptu.

BAŞKAN – Caminin duvarında bir pankart asılıymış

SİRER DOĞAN (Devamla): Evet, onun resmi de var, Amerika Birleşik Devletleri, onun resimleri elimizde var yani, o konuda yardımcı olabiliriz.

B. AKARCALI – Türkiye, PKK diye....

SİRER DOĞAN (Devamla) – "Türkiye'de PKK, dünyada Amerika" diye slogan vardı.

BAŞKAN – Kimin astığını da biliyor musunuz?

SİRER DOĞAN (Devamla) – Onu artık güvenlik güçlerinin bilmesi lazım. O afişlerin resmi var elimizde. Bu yürüyen grup Atatürk Caddesinden ilk etapta vilayete doğru yürüdüler, belediye çarşısından orada 16-17 kişilik, onun da resimleri elimizde var, bir polis barikatı yapıldı, grup orada 3-4 dakika kadar durdu, ben yanındaki binanın tepesine çıkarak oradan tekrar resim çektim, ondan sonra bir 10 kişilik grup polis barikatını aştıktan sonra 500 kişilik bir grup barikatı aştı ve aşan barikat...

BAŞKAN – 13.30'da mı?

SİRER DOĞAN (Devamla) – 13.20'de, 13.30'da ilk barikatı aştı grup.

BAŞKAN: 500 kişi o anda toplandı mı?

SİRER DOĞAN (Devamla): 500 kişi değil 2500 kişiye yakındı. O 500 kişilik olay şöyle onu da izah edeceğim. 500 kişilik grup barikatı aştı, havuzun oradan vilayetin önüne geldi, "Vali istifa" diye. İşte ilk etapta 500 kişilik denen grup bu. Diğer grup barikat önünde bekliyor, grup aşağıda bekliyor. Ondan sonra bu grup "Vali istifa, şeytan Aziz, Sivas sana mezar olacak, Kur'an'a uzanan eller kırılacak" diye slogan attıktan sonra tekrar o grubun bulunduğu barikatın oraya gelerek diğer grupla birleşip Medrese'nin arkasına gittiler. Burada yarım saat, 45 dakika kadar durduldu, burada bazı arkadaşlar konuşma yaptı, dediler ki, bakın şehrimizde kötü şeyler olabilir, aramıza provokatörler girmiş olabilir, falan dediler, burada grup bir 45 dakika durduktan sonra Çifte Minare'nin arkasından İstasyon Caddesi'ne çıktılar, İstasyon Caddesi'nden Kültür Merkezi'nin önüne gidildi. Kültür Merkezi'nin önüne gidildiği zaman Kültür Merkezi'nin önünde kitap stantları vardı, içeride de Pir Sultan Şenlikleriyle ilgili olarak bir panel vardı. O dışarıdaki grup kitapları kaldırırken, onlardan da

resimlerimiz var, o kitapların altındaki tahta ve sopaları çekerek bize baskına mı geliyorlar diye o grubun üzerine yürüdüler. Bu arada zaten iki polisle birkaç vatandaş yaralandı. O grup ayrıldı, bu grup burada 1 saat kadar kaldı. Burada da yine konuşmalar yapıldı, hatta bir kişi polis otosunda Kur'an'ı Kerim okudu, millet komple oturdu, yani orada kaç kişi varsa hepsi oturdu, ondan sonra kalktılar dağılın dediler, açık konuşayım emniyetin görüntülerini izlerseniz beni de görürsünüz, ben aralarına girdim, yani Sivas'ta tanıdığım çocuklara, Müslüman akıllı olur ne yapmak istiyorsunuz, diye fakat, tanımadığımız birkaç kişi bana açıkça çık aramızdan seni linç ederiz, sen ajansın. Boynumda fotoğraf makinası var ve ben gruptan çekildim. Grup yavaş yavaş giderken Kültür Merkezi'nin dördüncü katından taşlama oldu. Taşlama olunca öbür Selimağa Camiinin orada ve diğer grupta da çok sayıda vatandaş 1500'e yakın vatandaş bekliyordu, bu sefer de onlar da tahrik oldu, onlar da kalabalıklaştılar tekrar Kültür Merkezi'nin önüne gelindi. Yani bir yarım saat kadar daha kalındı, ondan sonra bu grup tekrar Hükümet Meydanı'na doğru gelirken Pir Sultan Şenliklerini belirten bez afişler vardı, onları direkten indirdiler, meydanın önünde yakılan ateş o idi, onu yaktılar, tekrar yine "Vali istifa" dendi. Ondan sonra grup Atatürk Caddesini aşağıya inerek dörtyola kadar indi. Biz buraya kadar izledik ve ilk haberlerimizi geçebilmek için biz büromuza geçtik, nasıl olsa bu grup gidiyor dağılacak diye. Biz bürodan ilk haberlerimizi TRT'ye veriyordum, geçtikten sonra tekrar baktığımda Hükümet Meydanında aynı grup bu sefer kortejler halinde belli bir nizam içerisinde tekrar Kültür Merkezi'ne gidiyor. Ondan sonra biz tekrar Kültür Merkezi'ne gittik, bu sefer kalabalık daha da artmıştı, 5 bin kişiyi geçmişti. İkinci dönüşte bu arada oraya belediye başkanı geldi. Belediye başkanımız orada bir konuşma yaptı, bir kısmı karşı çıktı, bir kısmı kabul etti ve oralara dağıldılar. Belediye başkanı da hastaneye ziyarete gitti, hatta ben muhabirlerimi gönderdim ki, yaralılar hastanede diye, o da başka bir hasta ziyaretine gitmiş, Belediye Başkanı. Dağıldı diye biz beklerken çektiğim resimlerle birlikte o anda Şarkışla'ya gittim, Kayseri'ye telefonla yetiştirebilmek için. İşte bir buçuk saat dediğim o, ben 6.5'ta tekrar şehre döndüğümde tekrar o kalabalık oradan çıktığında giderken otelin önünde polis ve jandarmayı gördüğü zaman orada soruyorlar, bu otelin önünde niye bekleniyor diye, polis-jandarmanın bizimle beraber yanımızda değil ve oradan bir tanesi de, "Aziz Nesin'i bekliyoruz, yukarıda otelde" deyince, artık otelin önü nirengi noktası oluyor, yani olayın çıkmasıyla, yani otelin önünde gelen kalabalıkla camiden çıkan kalabalı-

ğın arasında hemen hemen 5.5 saate yakın fark vardı. Yani, çünkü direkt otel hedef seçilmiş falan değil. Fakat ne olduysa oraya geldikten sonra, mesela orada gördüğüm çok ilginç bir olay, oradan diyelim ki bir tanesi taş atıyor otele, otelin camı kırılıyor, oradaki insanlar alkışlıyorlar. Yani öyle yakalım yıkalım diye bir şey yok, ilk etapta bu şekilde başladı. Daha sonra karşı binanın çatısına çıkarak şeyler atıldı. Ondan sonra yanma olayı İçişleri Bakanımız uçakla havalandıktan 15-20 dakika sonra yanma olayı oldu. Çünkü polis bantlarını izlerseniz olay bellidir. Yanma olayı hava kararıktan sonra oldu.

Şimdi ikinci taraftan görüntülerde deniyor ki, içeriye girdi, çakmak çaktılar, doğru perdelere, oradan tutuşmadı yangın, otomobillerin alevlerinin rüzgar vurup içeriden cereyan yapması oradan aldı ateşi, bantları izlerseniz bunu görürsünüz. Bu olaylar önlenebilir miydi, önlenirdi. Nasıl önlenirdi; gündüz diyelim ki vaktinde müdahale edilseydi çok rahatlıkla önlenebilirdi. Nasıl önlenebilirdi; çünkü Sivas Emniyetinde şu anda görev yapan arkadaşlarımızın bir büyük bölümü Sivas'ta kimin ne yaptığını çok iyi bilir, tanır yani. Bunların içerisinde yabancılar vardı, eğer onlardan birkaçı alınmış olsaydı, bu olay çok rahatlıkla önlenebilirdi.

İkinci bir olay, otelin önünde polis ve jandarmayla tazyik yapacağınıza bu grup 5.5 saat orada yok, otel çok rahatlıkla boşaltılabilirdi.

İkinci bir olay, anons yapılabilirdi. Şöyle bir anons yapılabilirdi; toplum psikolojisini hepimiz biliyorsunuz, çünkü oradaki bir insan bağırıyor, diyor ki, efendim Türkiye Büyük Millet Meclisini yakalım, hepsi diyor yakalım, çünkü ne dediğini bilmiyor yani. Şöyle bir anons yapılsaydı; "Aziz Nesin Sivas dışındadır, Sivas'ta yoktur. Evet Sivas'ta tahrik yapılmıştır ama gerekli önemler alınmıştır" dense toplum yine yatışabilirdi. Orada mesela Belediye Başkanı konuştu, ondan sonra mesela halka ikaz edilseydi, "Kardeşim burada herhangi bir şey olursa Sivaslı zarar görecek bundan, siz zarar göreceksiniz".

İkincisi, efendim burada zaman zaman örgüt evlerinden çatışma oldu, gaz bombası atılıyor, yani orada iki tane gaz bombası atılsaydı, hiç kimse kalmazdı. Benim otelim yanıyor, içeride insanlar boğuluyorlar, ondan sonra 2.5 saat Sivas'ta silah sesleri durmuyor ve dışarıda da insanlar vuruluyor, ve hiç kimse de kalmıyor dağılıyor olay yerinden, çünkü insana direkt ateş edilmiyor, havaya ateş ediliyor, kimse kalmıyor, bunu ne olursunuz yarım saat önce ateş etmiş olsalardı, bu olayların hiçbiri olmayacaktı, ne insanlarımız ölecekti, ne de insanlarımız üzülecekti. Yani benin anladığım kadarıyla burada bir basiretsizlik, basiretin bağlanması, bece-

riksizlik, ikincisi, güvenlik güçlerinin bir şey diyemiyorum artık yani.

Çünkü baktığınız zaman kalabalığa beni mesela oraya götürsünler şu anda videoyu izleyeyim o andaki, çünkü o anda bizim kameramızı da kırdılar, yani aslında kamera kırılmamış olsaydı, bizim bütün bantları yani bugün İhlas'ın çekmiş olduğu görüntülerin tamamı bizde de vardı. Fakat biz ikinci bir kamerayla oteli yangından 10 dakika öncesine kadarını çektik. TRT'de ilk yayınlanan oydu, TRT'deki ses de benim sesimdi. Kameramızla bantımızı parçaladılar o anda.

BAŞKAN- Teşekkür ederiz.

SİRER DOĞAN (Devamla): Sözlerimi şöyle bağlıyorum efendim: Bizim ne kadar sorumluluğumuz varsa sizlere de seçilmiş parlamenterlerimiz ve milletvekillerimiz olarak çok büyük sorumluluk düşüyor. Çünkü, Türkiye Büyük Millet Meclisi sizlere görev verdi. Sivas olaylarını inceleyeceksiniz ve Türk kamuoyuna açıklayacaksınız. Benim hassaten basın mensubu olarak özel duymak istediğim bir şey var, bir Sivaslı vatandaş olarak, dışarıda lanse edilmek istenen olay şu; Sivas'ta bir Alevi Sünni çatışması varmış, yananlar Aleviymiş, Aleviler mahsus yakılmış gibi bir hava var. Aslında hiç öyle bir şey yok. Sivas'ta Alevi ve Sünni vatandaşların arasında herhangi bir şey yok. Şu anda olaylardan sonra Alibaba mahallesinde beş altı olay oldu, beş altı olayın içerisinde baktığımız zaman yakalanan, gözaltına alman insanların yine büyük bölümü dışarıdan gelen insanlar, İstanbul'dan gelmiş, ya Ankara'dan gelmiş, mahalle halkını tahrik ediyor, yoksa bizim insanlarımızda bir şey yok. Yani kamuoyunun bunu bilmesi lazım. Çünkü dışarıdaki insanlarımız da bundan korkuyorlar. Benim söyleyeceklerim bu kadardır.

AHMET TURAN GÜREL (Hakikat Gazetesi Sahibi):

Sivas olaylarının bir evveliyatı var. Bu Pir Sultan Abdal Şenliklerinin dördüncüsüdür. Bundan önce üç defa daha yapıldı. İki defa yapıldı, üçüncüsünde görevli olan Sayın Valimiz toplantıya iştirak ettiler. Çünkü ben o yıl Banaz'da yapılan bir konuşmadan bir pasaj vereceğim. "Pir Sultan Abdal ismi zulme ve baskıya başkaldırışın özdeşleşmiş adıdır." diyor Sayın Valimiz.

İ. YAŞAR DEDELEK: Bir yıl önceki törende mi?

AHMET TURAN GÜREL (Devamla): Evet efendim, bir yıl önceki toplantıda. Ve orada gelecek yıl bu toplantımız il çapında, bilahare Türkiye çapında yapılacağını vaat ediyordu.

Şimdi, ikinci toplantı budur, ikinci toplantı şu, Kültür Bakanlığı'nın

Pir Sultan Abdal Derneği'yle beraber hazırladığı bir programdı. Burada Kültür Bakanlığı katkılarıyla hazırlayanlar dendi.

Şimdi, bu şenlikler ayın 1'inden 4'üne kadar devam etmesi gerekiyordu. Program hazırlanmıştı. Ve vilayet bunu üstlenmişti. Şimdi bakıyoruz programın ilk gününe perşembe gününe, program şeyin açılışı, işte genel başkanın konuşması, burada saygı duruşu var. Ve o toplantıda "devrimciler ölmez" diye sloganlar atılıyor ve bağırılıyordu. Valiyi konuşmaya davet ederken de Balkız diye bir arkadaşımız, tutanakta var, şimdi o 400 yıl önce bir valinin ozanı astırdığını, 400 yıl sonra bir valinin bunun adına programlar hazırlayıp halka mal ettiğini ve bu arada calibi dikkat, Aziz Nesin'in konuşması var, halkı tahrik ediyor, milletin yüzde 90'ı, Sivas'ta biraz daha indirim yapmışlar, arkadaşlarımızın belirttiği gibi, milletimizin yüzde 60'ı aptal diyor.

Şimdi ben sadece şuraya gelmek istiyorum: Devleti temsil eden kişinin bence orada müdahale etmesi lazımdı. Vali bu konuda biraz şey etmiştir, yani devlet otoritesini müsamaha ederek bunlara ayaklar altına almıştır. Şimdi perşembe günkü konuşmadan sonra mahalli gazeteler bütün Ankara, İstanbul yayın organları televizyon ve gazeteleriyle beraber mahalli gazetelerin olayı tahrik ettiğini söylüyor. Bizim Sivas'ta bizim beş tane gazetemiz var. Her beşinin de olayların Sivaslıya sükunet tavsiye ettiği şeklinde yayınlanmıştır; ama tabii bir milletin dinine, imanına, milletin kendisine dil uzatan kişiyi de yeren mahiyette yazılar yazılmıştır.

Şimdi arkadaşımız o konulara dokunduğu için ben fazla şey yapmayacağım.

Mesele şimdi cuma gününe geldiğimiz zaman 5.5. saatlik 6 saatlik bir zaman var. Yürüyüş var, oraya gidip ne idüğü belli olmayan bir heykel var, heykel evvela siyasi organları temsil ediyor dediler, benim öğrendiğime göre heykelin 6.5 milyar maliyeti var. Kültür Sitesinin belki etkinlikler için tahsis edildiğine dair bir emir de yok zannediyorum. Orada bugün tahribat vardır, kültür sitesinde maliyeti büyük olan tahribat vardır. Şimdi arkadaşım dokunduğu için oraları şey yapmayacağım, saat 14'le 20 arasındaki 6.5 saatlik süreyi boşa geçmiş ve devlet boşluğu olarak kabul ediyorum. Bu süre içerisinde istenirse Sivas halkı dağılırdı. Nitekim belediye başkanı gelmiş orada konuşmuş, halkın bir kısmı gitmiş, hatta bir sarhoştan bahsediyorlar, sarhoşun bir tanesi nereye gidiyorsunuz diye, Sivaslıların tanımadığı bir kişi bu, nereye gidiyorsunuz, tekrar toplanıyoruz falan işte şöyle yapacağız, böyle yapacağız. Bunu Sivaslıların hiç birisi bilmiyor. Şimdi ben hayret ettim, Numune Hastanesi'ne cenazeler

getirildikleri zaman kurşun yarası vardı dediler, şimdi dışarıdan kurşun yarası, dışarıda kimse silah atmadı, ve çok calibi dikkat otelin müstahdemlerinden bir tanesi otelin içerisinde dışarıda kardeşiyle konuşuyor şu işimi bitireyim çıkıyorum diyor, o arkadaş çıkıyor ve kulağının arkasından tabancayla vurulmuş olarak orada buldular. Şimdi acaba otelin içerisinde bir silah kullanan var mıydı?

BAŞKAN – Otopsi yapılmıştır herhalde.

A. T. GÜREL (Devamla) – Tabii herhalde yapılmıştır.

BAŞKAN – Uzak atış olduğu olmadığı, nasıl olduğu belli olur.

A. T. GÜREL (Devamla) –Tabii belli. Şimdi tabii bu idari bir tahkikatın şeyi değil de belki adli bir tahkikatta esas olabilir. Yalnız benim arz etmek istediğim husus Sivas'ta olay günü, olayın ertesi günü buraya gelen gazetecilerin televizyoncuların mal etmek istediği bir Alevi-Sünni çatışması yoktur. Halen şu anda hem Aleviler, hem Sünniler kol kola geçinip gidiyorlar. Alibaba'da arkadaşımız söyledi, yerli halkın bir gösteri niyeti yok, o üniversite talebeleri var. Yabancılar var gelenler var, orada toplanıp yürüyüş yapacağız diyenler var, işte şunu yapacağız diyenler var, fakat Sivas'ta özellikle belirtmek lazım Ankara, İstanbul basını, televizyonlarının şey yaptığı gibi bir Alevi-Sünni çatışması yok, bir köktendinci diye de bir şey yok yani. Şimdi bu o kadar garip ki, şimdi elhamdülillah hepimiz Müslüman'ız hiç kimse kendisine yapılmasını istemediğini başkasına da yapmaz, böyle bir şeyde düşünülmesi de mümkün değil, ama idarenin aczi vardır, Sivas'ta büyük medyanın yaptığı gibi veya bir yöne çekmek gibi bir şeyi yoktur, fakat ben olaylardan sonra özellikle Aydınlık Gazetesini takip ettim, şimdi kendilerine göre suçlu buldular, adres vermek suretiyle falan yerde falan diyor, falan yerde falan, falan yerde falan, dört beş gün boyunca devamlı surette Sivas'ta haber yazıyor. Bunlar olayları çıkaranlardır diyorlar. Halbuki dönüyor diyor ki, görülüyor ki, devlet yoktu diyor, bu devletten ümidinizi kesin diyor, yeni bir siyasi oluşumun içinde olmak lazım diyor, arkadaşımız o hususu güzel belirti, şimdi burada Sivas'ta bir PKK'nın yerleşme emeli gibi bir emel vardır. Şimdi bunu evveliyatı da var, yani Sivas'ın evveliyatı İstiklal Harbinden önce Koşgiri isyanları olmuştur, bilmem ne olmuştur, onları da dikkate almak suretiyle şimdi Güneydoğuyla Karadeniz'i, İpek Yolu der gibi bir yol açmak, bir kapı açmak, böyle niyetler vardır. Şimdi ben kısaca arz etmiş olayım, son sözümü şöyle bağlayayım, o büyük medyanın çektiği yönlerde Sivas'ta böyle bir şey yoktur. Hepimiz üzgünüz, Alevi vatandaşlar da üzgün, Sünni vatandaşlar da üzgün, ölenlere Allah rahmet etsin, yaralılara da şifa,

herkese sabır versin.

BAŞKAN- Teşekkür ederim.

FİKRET ÜNSAL (Anadolu Gazetesi Sahibi): Şimdi Sayın Valimiz Sivas'a gelmeden önce, televizyonda Sivas valisi ilan edildiği an, SHP'li milletvekillerimiz de var sanıyorum içimizde, SHP'nin Valisi geliyor, olayı bir anda patladı Sivas'ta. Biz o gün bile gelen SHP'nin Valisi değildir, devletin valisidir, biz bunu işlemeye çalıştık. Daha sonra Vali Bey'in icraatları çok değişik oldu, bilhassa bu konuda geçen yıl Banaz'a gitmesi, bunun çeşitli şekillerde gazetelerde yer alması, hatta bizim hemşerimiz Yavuz Bülent Bakiler Ağabeyimizin çok güzel bir yazısı vardı geçen yılda, ve olay bugüne geldi, taşındı. Bugüne taşındı, biz perşembe günü işte ben bunu da gösteriyorum size, tahriklere kapılmayın diye uyarıyoruz, çünkü biliyoruz ve yazıyoruz da buraya, kafalara soru işareti takmayın diyoruz, bu tehlikeli diyoruz, oynamayın diyoruz; ama ısrarla Kültür Bakanımız ve Vali Bey, ama Vali Bey yaptı önderliğini bu işin, Vali Bey bu işe Sivas'ta olur diyorlar, Sivas buna tahammüllü müydü, bunu ölçemediler. Ve olaylar başladı, olaylar başladığı an az bir kalabalık, sayılarında herkes yanılabilir, 300 müydü, 500 müydü, 1500 müydü, yani tek tek sayma imkanı yoktu o anda, ama Kültür Merkezinin önündeki olayları ben takip ederken zaten iyice gördük olayları artık, anladık olay büyüyecek, çünkü saat 5. Ben dedim ki, saat 5'ten sonra eğer bu kalabalığı dağıtamazlarsa mesai bitiyor, çok kalabalıklaşabilir dedim. Nitekim de öyle oldu, ben orada bir rahatsızlık geçirdim, olay yerinde, hastaneye gittim geri geldim, meydan dolmuş, felaket, artık 15 bin mi, 30 bin mi, felaket dolmuştu, tabii bunların öyle insanlar vardı ki, tarif edemem, çoğunu tanıyoruz, çoğunu tanımıyoruz, tabii biz devamlı uzaktan izliyoruz, tanıdıklarımızı ve hemen hemen her partiye mensup insanlarımız vardı orada. Ve en çok belediye başkanımız belediyenin öndeki polis noktasının orada bir konuşma yaptı, onu dinliyoruz, ama topluluğun büyük kısmı itiraz ediyor belediye başkanımıza ve galiz küfürler duyduk biz, belediye başkanına karşı. O arada Vali Bey kendi canının derdine düşmüş ki, o anda Vali Bey çıksa yüreklice çıksa, birçok şeyi yatıştırabilirdi, ... dediği gibi aradan dört beş saat geçiyor, Aziz Nesin orada, öbürleri orada, 15 dakikada boşaltılırdı orası, hiç fazla değildi. Emniyet Müdürümüz taş geliyor, ağzı burnu kırılmış, o vaziyette adam koştu görevini yapmaya çalışıyor, ve bir büroya giriyor, benim yazı işleri müdürüm yanında, Vali Bey'i arıyor, telefonda diyor ki, efendim durum çok vahim, bana yetkiyi

verin ben dağıtayım diyor. Hayır diyor bekleyeceksiniz. Demek ki Amasya'dan jet istendiği zamandı, jetler gelecekti bombalayacak mıydı, neydi biz onu bilemedik, ve dönüyoruz paşamız, ortada bulunan üç kişi var, Belediye Başkanı, Emniyet Müdürü ve Paşa geldi, o taşkın topluluğun içine girdi aracıyla girdi ve topluluğu müthiş bir şekilde şey yapıyor ama, tabii kime...

BAŞKAN – Paşa'nın geldiğinde saat kaçtı acaba?

FİKRET ÜNSAL (Devamla): Paşanın geldiğinde saat 6.30'du galiba, tam hatırlamıyorum, ama 6.30'du, Paşa geldi, girdi ve müthiş tahrik olmuştu ama topluluk, çok müthiş, yani öylesine tahrik olmuştu ki kimse kimseyi dinlemiyordu, yani korkunç bir olaydı ve ben yine Sirer Beyin dediğine katılıyorum, inanın otelde o insanlar o kadar adamın olduğunu bilmiyorlardı, tek hedef Aziz Nesin, tek hedef, o kadar insanın olduğunu da bilmiyorlardı, o otelde yakılmak istenmedi, Allah şahit istenmedi. Ve kızdılar arabalar belliymiş, biri Arif Sağ'ın arabasıymış, biri Aziz Nesin'in, sırf onlara şey vermek için hırslarını öyle alıyorlar, fakat büyük şeyde çok güzel gösterdi, ağaçla birlikte gösterdi, rüzgar ve ilk kibriti çakma olayında kibriti çakıyor, polis tutuyor perdeyi indiriyor, olay bitiyor, yanmıyor, ateş almıyor.

İ. Yaşar DEDELEK: Videoda var.

FİKRET ÜNSAL (Devamla): Evet var, çok bariz var. Ve perdeyi şey yapıyorlar ve o arada oraya sıçrıyor. Bu arada Sayın Valimiz tamamen kendi derdinde ve bir valinin düşünebiliyor musunuz diyor ki şeyinde Sayın Başbakan yardımcımız İnönü'nün gelmesinde o heyete diyor ki, Bakanlarımızın yanında, "biz artık sonumuzun geldiğini düşündük" diyor, bu acizliktir. Biz birçok valiler gördük. Sonra bu ayrımcılık olayı çok yanlış, dışarıda bizi, Sivaslıyı, Sivas'ı çok yanlış tanıyorlar, biz, Aleviler-Sünniler iç içeyiz, biz bir sıkıntımız yoktur. Ve Beyin dediği gibi, Sivas'ta bir çizgi var, Divriği, Borucan, Sincan, Zara, Şerefiye böyle bir çizgi var, PKK orayı aşamaz, bu tarafa geçemez. PKK şimdi silahsız zemin de bulamadı, Alevi vatandaşlarımızdan bulmaya çalıştılar, Allah için hiç fırsat vermediler, yakınlık da göstermediler, yataklık da etmediler ama bu olaylar çıktıktan sonra ne olacak, Alevi-Sünni olayları gelişince bu defa yataklık edebilecek yer bulacaklar kendilerine. Çünkü onlar da silahlı insanlar isteyecek artık. İki grup karşı karşıya getirilmek istendi. Buradaki bana göre en büyük amaç bu idi, bu olayların çıkmasında. Ve buna da ne diyelim Allah selamet versin Sayın Valimizin bana göre çok büyük suçu vardır bu olaylarda, çok büyük. Ben İçişleri Bakanımızın

yanında söyledim, açıkça söyledim. Ve bunu Şeriata çekmek, bilmem ne yapmak, Sivas'ta yobazlar bilmem ne. Bunlar Sivas için çok büyük zul oluyor, biz çok üzülüyoruz bu olaylara. Şeriata bilmem ne ile bu olayın hiç alakası yoktur. Dikkat edin burada ezan okunuyor yan yana bir yerde bantlar çalınıyor, davullar çalınıyor, Aydınlık Gazetesinin Şeytan Ayetleri yan yana duruyor ikisi, Medreseyle Camii yan yanadır. Ve caminin hocası gidiyor rica ediyor, lütfen diyor hiç olmazsa ezan okunurken şu sesleri kesin diyor; ama daha da arttırıyorlar, kesmiyorlar.

Bir de efendim bizim uyarılarımız var, mahalli gazetelerimiz tamamen burada herhalde hepsi de elinizde mevcuttur, görevlerini yerine getirmişlerdir, hiçbirine ben kendilerine de sordum, hiçbirine bakın eksikleri var, fazlaları yoktur haber yayınlamakta, eksikleri var inanın, fazlaları yoktur. Olaylar olduğu gibi verilmiştir ve uyarı görevini mahalli gazeteler yerine getirmiştir, yerel basın ve olaylardan sonra da daha büyük bir şey içinde milleti sakinleştirmeye çalışmıştır.

Abdüllatif ŞENER: Sayın Başkanım ben o büst olayını sormak istiyorum.

FİKRET ÜNSAL (Devamla): Şimdi biz o büst olayını tabii atlıyoruz, şey değil, çünkü çok olağanüstü günler geçirdik, şimdi büst saat 1.30'da İçişleri Bakanımız basın toplantısı yaptı, biz içeri girdik, bildiklerimizi söyledik ve sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Ama biz olaylar sırasında Allah şahidimdir en çok şeyden korktuk, dedik ki, birkaç tahrikçi çıkar, Atatürk büstüne ve Atatürk anıtına yönelirler o heykel olayı da zaten çok karıştırdı işi, heykel olayını Hürdoğan yazdı. Pir Sultan Abdal'ın heykeli diye, ertesi günü Vali Beyle Kültür Müdürlüğü yalanladılar, dediler ki, bu Pir Sultan heykeli değil, Sivas ozanlar şehridir, Sivaslı ozanları temsilen konmuştur, yanındaki de kangal köpeğidir. Biz, bunu millet tahrik olmasın diye peki dedik, öptük başımıza koyduk. Biz o köpeğin ne köpeği olduğunu da biliyoruz. Pir sultan Abdal'ın bir sözü vardır, o kendini astıran valiye, diyor ki, yemek ikram ediyor Pir Sultan Abdal'a Ahmet Ağabey daha iyi bilir onu, sizin yemeğinizi benim köpeğim bile yemez diyor ve köpek, Pir Sultan Abdal'ın asıldığı zaman beraber peşinden gelen köpek, kendi ve sazı, yani bir simgedir o, Pir Sultan Abdal'ın simgesidir o. Ve İçişleri Bakanımız diyor ki, bize, heykel Pir Sultan Abdal'ın heykelidir. Ve Vali Bey değildir diyemedi. Bizi yanılttılar. Ve Atatürk büstünü biz çok dikkat ettik. Ben hep oraları gezdim. Ama yanımdaki arkadaşlara diyorum ki, Allah verecek.... ve inanın biz orada şey olacaktık neredeyse, böyle cephe olacaktık isterse vursun, öldürsünler bizi dedik, ne olacak

yani. Ama oraya zarar verilmesin diye çok dikkat ettik, verilmedi. Hiç oraya yönelinmedi bile. Bakan bile olmadı. Sonra Kongre Müzesi zorlandı denildi, Kongre Müzesi'nin bir tane camı mı kırılmış? Öyle ya o topluluk camını da kırardı kapısını açamadıysa. Ve gece...

....

Ve büst çıkarılıyor efendim. Kimin çıkardığını bilmiyoruz, 23'ten sonra çıkartılıyor büst.

BAŞKAN – Orada bekçi falan yok mu?

FİKRET ÜNSAL (Devamla) – Hayır, binanın içersinde var. Sabah 6'da büst yerinde yoktu. Sonra büst o kadar fazla ki, her okulun bahçesinde büst var, yani Sivaslı onu kıracak olsa...

BAŞKAN – Nereye götürüyorlar o büstü?

FİKRET ÜNSAL (Devamla): İçeriye konuyor.

BAŞKAN – Kamyonla mı götürüyorlar?

FİKRET ÜNSAL (Devamla) – O Kadar büyük değil kamyonla gidecek.

KADİR BOZKURT – Benim anlayamadığım müzenin içerisinde bekçi bekliyor, yani dışarıdan alınıp içeriye konduğunu bekçi görmüyor mu?

FİKRET ÜNSAL (Devamla) – Şimdi efendim, bekçi... demek istediğim olay şu: Büst gece indiriliyor, sabaha karşı askere haber veriyorlar, kapıyı açıyor bekçi büstü içeriye koyuyorlar, yani büst gece devriliyor, cıvatalarla bağlı olduğu yerden fakat vali beyin olayı bize lanse etmesi, anlatması şöyle: Valiliğin önüne gelen grup kongre binasına saldırdı. Atatürk'ün büstünü parçaladılar.

BELEDİYE BAŞKANI TEMEL KARAMOLLA İLE YAPILAN GÖRÜŞME

TEMEL KARAMOLLAOĞLU : ... Çarşamba günü ancak akşama doğru böyle bir toplantının Sivas'ta tertip edildiği bilgisini aldım. Perşembe günü meclis toplantımız oldu ve cuma günü sabahleyin tugayda bir yemin merasimi vardı, Vali Bey'le Tugay Komutanının bir yemeği oldu, ben de hemen arkasından cuma namazına ayrıldım, kenar mahallede kıldım belediyeye geldim, geldikten sonra burada birtakım bağrışmalar oldu, birtakım gruplar toplandı, sonra buradan ayrıldılar ve ben encümen toplantısına hazırlanıyorum, bizim haftada iki kere toplantımız var encümen

olarak, saat 15.00-15.30 arası – tabii saatleri tam net olarak söylemek mümkün değil – emniyet müdürümüz geldi. Halkın Kültür Sarayı önünde toplandığını, galeyana geldiğini, benim kendilerini yatıştırmamı rica etti. Ben kendisine "Vali bey de aynı talepte bulunuyor mu" diye sordum. Beraberce Vali Bey'in oraya gidelim, emniyet müdürümüzle beraber Vali Bey'in yanına geldik. Vali Bey tabii ki sıkıntılı idi, yani o da rica etti. Bir konuşma yapın da dağılırlarsa bir sıkıntı meydana gelmeden iyi olur diye, emniyet müdürümüzle beraber yürüyerek gittik hatta. Tabii insan böyle bir toplantıda ne diyeceğini şey yapamıyor, ama orada vatandaşın dağılması için ben kısa bir konuşma yaptım.

BAŞKAN – O ilk konuşmanızda ne kadar kalabalık vardı?

TEMEL KARAMOLLAOĞLU – Efendim vallahi bu rakamlar o kadar değişti ki, tabii insan ölçmek için bakmadığı için 500 veya bin gibi belki, yani bini geçeceğini pek tahmin etmiyorum, fakat yanılmam da mümkündür. Onu belirteyim çünkü araları ne kadardır diye bakmak mümkün değildi, ama 500 ile 1000 gibi geldi bana tahmini olarak ve orada minibüsün üzerinden dağılmalarını istedik ve dağılır intibaı doğdu, yani dağıldılar. Benim peşimden gelmesinler diye yandaki hastaneye girdim. Bir hasta ziyaretine, çıktım belediyeye geldim ve bitti.

M. CEMAL ÖZTAYLAN – Orada "Gazanız mübarek olsun" dediniz mi?

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) – Hayır, hayır.

M. CEMAL ÖZTAYLAN – Öyle itham edildiniz de onun için sordum. Yinelemek için.

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) – Yalnız şunu belirteyim. Çok samimi olarak söylüyorum. Şimdi sizi bir yerde bir kalabalığı dağıtmaya çağırıyorlar. Eğer orada yalan söylemek lazımsa yalan söylenir. Şurada bir şey var, hemen şuraya bir gitseniz bu iş bitecek denildiğinde biteceğine inansam, yani şurada bir şey var, haydi şuradan gidin der, çünkü mühim olan orada, benden istenen vatandaşın dağılmasını temin edebilmekti. Gazanız mübarek olsun diye, şimdi düşünüyorum da derim böyle bir yerde; ama eğer gazanız mübarek olsun denilince dağılacaksa, gazanız mübarek olsun demek lazım. Çünkü o anda onları dağıtmak esastır, mühim olan hadise budur. Ben daha sonra belediyeye geldim, belediyeye geldikten sonra emniyet müdürü tekrar geldi. Tekrar kendisi ve dedi ki; bu sefer otelin önünde toplandılar, rica ediyorum bir defa daha kendileriyle konuşsanız. Onun üzerine tekrar aşağıya indik, yalnız bu sefer kalabalık daha fazla idi. Biraz da zorla arka taraftan geçtik, bizim beledi-

yenin Zabıta Müdürlüğü var, onun önünden ben tekrar bir konuşma yaptım, dağılmalarını istedim. Yalnız yani, şunu da belirteyim, burada beni alkışlayanlar da oldu, yalnız bana bayağı ağır söz söyleyenler de oldu. Burada yalnız sesle duyuramadığım gibi geldi bana. Burada ısrarla dağılmalarını istedik, ama dağılmadılar, onun üzerine halktan bazı talepler geldi. Bu program bitsin, heykel kalksın gibi, emniyet müdürüyle beraber tekrar Vali Beyin yanına geldik. Yalnız gelirken ben dedim ki, burada bütün il başkanlarına bir haber gönderin. İl başkanları gelirse herkesin dinleyeceği insanlar vardır, faydalı olur diye; ama tabii çok kısa bir zamandı. Vali Bey'e durumu anlattım. Emniyet müdürümüz de tekrar konuşmamız gerektiğini ifade etti, oraya da bir ses düzeni kurulsun da hemen çabucak ses duyulsun, vatandaş duymadığı için bir şey anlaşılmıyor. Bir bakıma belki de ondan dolayı dinlemiyorlar gibi geldi bize, çabucak oraya basitçe belediyenin ses düzenini kurdular ve buradan Vali Bey programı iptal ettik dedi. Halktan gelen bu heykelin kaldırılması talebini emniyet müdürü de zaten getirmişti, ben diktirmediğim için ben bir şey söyleyemem dedi. Ben belediyeye uğradım, belediyeden indim, belediyeden tam orada yine bir minibüsün üzerine çıkarak konuşmak istediğim zaman emniyet müdürümüz geldi ve dedi ki: "Heykelin kaldırılmasına Vali Bey kesin emir verdi, siz kaldıracaksınız." Ben biraz tereddüt ettim, çünkü Vali Bey çok kesin konuştu burada, yani doğru mu diye? Ondan sonra da ben Sayın İçişleri Bakanını telefonla aradım, bilgi verdim ve kendisine bu durumu söyledim, Bakanın o anda ben gerekli talimatları verdim demesi, bana sanki heykelin kaldırılması talimatını Bakan Bey de vermiş gibi geldi, esas itibarıyla bu haberi getiren emniyet müdürümüzdü, emniyet müdürü de Vali Bey kesin talimat verdi diye onun üzerine biz yine bir konuşma yaptık, ses düzeninin kurulmuş olmasına rağmen maalesef bu sefer hiçbir tesir meydana getirmedi bizim bu konuşmamız ve ben emniyet müdürünü, heykel kaldırıldı ve götürüldü, yani uzaklaştırıldı. Ben o zaman emniyet müdürümüzü aradım, çünkü hakikaten çok çalıştı.

BAŞKAN – (Anlaşılamayan ifadeler)

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla): Onu anlatmak istiyorum zaten, onun oluş tarzını anlatıyorum. Ben heykelin, buradan kalabalıkla vasıtalarla gittim. Heykel götürülmüş. Ben heykeli tunç zannediyordum, halbuki değilmiş, kolay kaldırıldı. Emniyet müdürümüzü, yalnız oradaki polisten görevli olan arkadaşı hatırlamıyorum, yalnız bir başkomiserdi zannediyorum, ki kendisi de bulunur mutlaka. Çünkü orada büyük bir kalabalık yoktu, ama 30-40 kişi vardı. Emniyet müdürümüzü bir bulun,

bundan sonra ne yapılacak, kendisi çünkü bu heykel gitti halka da bunun belirtilmesi lazım. Emniyet Müdürümüzü o an tabii, olay sıkışık bir anda şey yaptı, ama arkasından şimdi ben o talimat nereden geldi, onu bilmiyorum. Ama heykelin buraya gelmesi istendi, yani halk bunu görsün meydanda, hemen buradan götürülsün kalabalıkta böylece dağılsın diye, bu tarzda oldu ve onun üzerine ben belediyeye geldim ve heykel, gitmiş olan heykel tekrar getirildi buradan dönerken üzerine birkaç kişi çıkmış, maalesef şöyle takriben 500 metre aşağıda 50'nci Yıl Kavşağı denilen yerde araçtan aşağıya atılmış, ondan sonra da sürüklenerek tekrar meydana getirilmiş. Şimdi onun arkasından, tabii bu kalabalık biraz da mesai saatinin bitimine denk geldi. Mesai saatinin bitimi olunca kalabalık kendiliğinden çoğaldı burada ve ben belediye hoparlöründen bir kere daha konuştum. Artık dağılmaları gerektiğini, bunun mutlaka kendilerine de, Sivas'a da zarar vereceğini ısrarla...

BAŞKAN – Belediye hoparlöründen mi oluyor bu konuşmanız?

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) – Evet belediye hoparlöründen, fakat bir şey çıkmadı, bir netice çıkmadı. İşte onun üzerine bizim itfaiye ekipleri, onun da saatini tabii artık bu hadiselerde ben bir çetele tutmadığım için, zannediyorum ki, işte 18.30-19.00 civarında olması lazım herhalde, yangına araçların ters çevrildiği haberi geldi, onun üzerine de itfaiye ekiplerinin yangına müdahale etmesi istendi, fakat araçlar buraya geldi ve buradan aşağıya inemediler. Tabii ben itfaiyenin başında değildim, itfaiyeci de değildim, yani itfaiye araçlarıyla nasıl şey edilir diye, o sırada itfaiye araçlarının halkı su sıkarak dağıtması istenmiş. Benim bundan şeyim yok önce, Vali Bey bilahare telefon etti. Ben dedim ki, mutlaka müdahale edilsin, ne olursa olsun ve hatta bizim yalnız telsiz kayıtları yoktur, yangın çıktığı haberi gelince ben ne pahasına olursa olsun mutlaka hemen müdahale edin, buradan giremiyorsanız gidin arkadan girin, çünkü orada iki yol var, ben onu aslında otelin bulunduğu yoldan girdiler zannediyordum bugüne kadar, fakat oradan da girememişler, PTT'nin arka tarafından bir yol var, oradan girmişler. O sırada asker de geldi, tugay komutanı da geldi, tam o sıralarda idi, onlar da PTT'nin önüne kadar gitti, asker daha ileriye gidemedi, tugay komutanının arabasını bayağı sallamışlar, inmiş, inince kendisine tezahürat yapmışlar, ama geçememiş oradan. O da mecburen geri dönmüş ve ben ondan sonra Vali Bey'in yanına geldim. İşte artık ondan sonrakini, yangın mahallindeki itfaiye ekiplerinin müdahale ettiğini, ancak tabii birtakım böyle şeyler

olunca, ben bir tahkikat açtırdım, tahkikatın neticesini şu anda bilemiyorum, yangın mahallinde ne oldu, ne yapıldı diye zaten yangın ekiplerinin tuttuğu bir rapor vardır, bu olduktan sonra, müdahale edildikten sonra hem kendilerine göre bir hasar tespiti yaparlar, yangının sebebini tespit ederler, çıkış noktasını tespit ederler ve yangınla ilgili bir rapor tanzim ederler ve dosyalara girer. Onun arkasından da ben Vali Bey'in yanına geldim, ama artık kalabalık oradan kalkıp buraya geldi. Hava 20.00'yi, 10 dakika falan geçmişti, ben önce tugay komutanı zannediyorum, ama şimdi biraz tereddüdüm var, jandarma alay komutanı da olabilir, Vali Bey'in yanında idik, işte ekiplerin gelmesini, kuvvet gelmediğini, eksiklik olduğunu söylüyordu ve burada da kalabalık hakikaten buraya yığılmıştı, aşağıya indik, işte onu dediğim gibi, bu şeyin içinde tugay komutanı mı, alay komutanı mı onu anlayamadım, aşağıda tekrar dağılmalarını, çünkü hakikaten bir baskı var, neredeyse Vilayete gireceklerdi. Orada da tekrar dağılmalarını ikimiz de söyledik. Fakat olmadı, onun üzerine ben hiç olmazsa bir grup insan gider diye ben namaza gidiyorum, bu tarafa doğru, İstasyon Caddesine doğru yürüdüm. Bir grup benimle gelir diye. Ben yürümeyi de devam ettirdim. Tahminen herhalde bir miktar kişi, 100 kişi, 200 kişi gelmiş ve hiç durmadan yürüdüm, ta Stat Karakolunun oraya kadar. Stat Karakolu dediğim yer de buradan takriben 1.5-2 kilometre ki, yürüme şöyle buradan tahminen 20.15 de çıkmışsak, 21.00 de ben oraya vardım. Orada Stat Karakolu'nun önünde polisler de vardı, yanda bir cami vardı, oraya gidip namaz kıldım, oradan da belediyeye döndüm. Döndükten sonra ben yangının söndürüldüğünü ve maalesef bir kısım ölülerin olduğunu öğrendim.

Benim bilgi olarak sizlere arz edeceğim hususlar bunlardan ibaret, ama soracağınız soru varsa cevaplamaya hazırım.

BAŞKAN – İtfaiye araçlarında bir hasar falan var mı?

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) – Ben itfaiye araçlarını tekrar görmedim, bakmadım, ancak intikal etti ve dediler ki, itfaiye müdürü de, ben telsizle mutlaka müdahale edin dediğim zaman, dediler ki, bizim araçlarımız hasar görürse, biz yangına müdahale edemeyiz. Bizim camlarımızı kırıyorlar, dediler. Sonradan, bana dolaylı olarak gelen bilgi, itfaiyenin zannediyorum bir kapısını, yani şoförün bulunduğu kapıyı kırmışlar veya kırmaya çalışmışlar, silecekleri kırmışlar, hortumların bir kısmını sökmüşler. Böyle bir bilgi geldi. Bu tarzda bir şey var, ondan sonra da zaten, yalnız ben şunu burada bilgi olarak arz etmek istiyorum. İtfaiye araçları polisin kullandığı panzer gibi değil, yani panzerlerle dışa-

rıdan müdahale etmek mümkün değil, itfaiye araçları bizim bir yerde yangın çıktığı zaman mutlaka polise haber verilir, polis önce gelir, etrafta emniyet tedbirleri alır, zabıtamız gider, itfaiye ancak ondan sonra müdahale eder. İtfaiye sadece yangına müdahale edebilir, başka bir şeye müdahale etme imkanı yoktur; tecrübesi de yoktur zaten onların, becerisi de yoktur ve şunu belirteyim yalnız, yangında kurtarılan, hatta kurtardıklarını zannettikleri insanları baygın zannetmişler. Sonradan ölü olduklarını anlamışlar bir kısmını ve ölenlerin tamamını itfaiye ekipleri ve zabıta tarafından indirilmiş. Bunlar tabii benim genel olarak söylediklerim.

BAŞKAN – Basında size benzeyen ve arkasından da Belediye Meclis Üyesi denilen bir isimden bahsedildi. Bu şahıs şu anda yakalandı mı?

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) – Efendim maalesef yakalanamadı. Şimdi bu haberler çıkınca, benim önüme gazeteler gelince ben hemen saat 13.00 de bir basın toplantısı tertip ettim. Mutlaka Cafer Erçakmak'ın çıkıp bu durumu da izah edeceğini, çünkü fotoğraf benim değil, fakat çıkmadı, gelmedi, bana birkaç kere yakalandı diye haber geldi, ben emniyet müdürünü o zaman aradım, emniyet müdürü, hayır bizde yok dedi. Biz de istiyoruz dediler. Emniyet Müdürünün bana söylediği sözü aynen aktarmak istiyorum; "Bizim nazarımızda Cafer Erçakmak o bölgede hiç görülmemiş. Sadece yangın başladıktan sonra görüldü, bize göre 4'üncü, 5'inci dereceden bir sanıktır," kendisinin bana verdiği bilgiyi aktararak söylüyorum, benim diğer konularda hiçbir bilgim yok, çünkü kendisine verilecek konu, Aziz Nesin orada bağırmış, polisler de yanıyor, kurtarın diye, bir de Aziz Nesin'i görünce, kendilerinin dediği gibi vurmuş, vurdu mu, Aziz Nesin'e fiili bir tecavüz olmuş. Tabii bu ayrı bir konu şimdi, ama ben kendisinden böyle bir bilgiyi alamadığım için bir şey diyemeyeceğim, fakat bunun dışında da bir bilgim yok.

M. Ö. ÖLMEZTOPRAK: Kurşun yaralarıyla ölen insanların varlığından bahsedildi de öyle bir duyumunuz oldu mu sizin?

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) – Efendim bize 6-7 kişi, ben yani bu konuyu hiç, şunu da belirtmek istiyorum, bilhassa üzerinde durmak istiyorum, bilgim olmayan zanla hiçbir konuda bir fikir vermem. Benim şurada size arz ettiğim bilgiler Cafer Erçakmak'm dışındakiler duyduğum, diğerleri zanna dayanan şeyler değil. Bu konuda bana 5-6 tane vatandaşın bu şekilde ölü olduğu geldi.. Bunların çoğu, ben yalnız buradan ayrıldım gittim, ben ateşi duymadım, silah sesini duymadım, yani 20.15 de ayrıldıktan sonra demek ki hava kararınca atış olmuş, döndüğüm zaman birkaç tane ateş oldu, takriben 5 veya 6 kişinin bu şekilde öldüğü-

nü ki, birisi muhtarlarımızdan bir tanesi...

...

MUSTAFA KUL – Kültür Merkezi, kalabalık göstericiler o tarafta. Belediyenin aracıyla bu heykel yerinden kaldırılıyor, heykel kamyona yüklendikten sonra şehrin öbür tarafına götürmek mümkün değildi diyorsunuz. Niye kalabalığın içine götürdünüz.

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) – Demin söyledim efendim. Şehrin öbür tarafına gitti heykel. Şehirden alınmış götürülmüş, uzaklaştırılmış. Bilahare halk buradan, bir bakıma ikna edilebilmek için gösterip, şu meydandan çevrilip gitsin diye tam yoluna getirilirken üzerine çıkanlar aşağıya indirmiş.

HAYDAR OYMAK– Belediyenin kaç itfaiye aracı var veya adam kurtarma bakımından merdiveniniz var?

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) – Efendim bizim merdiven türünden...

HAYDAR OYMAK– Kamu idarelerinde var mı?

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) – Kamu idarelerinin var. Yani çimentonun var, Askeriyenin de var, bildiğim kadarıyla. Ama TÜDEMSAŞ'm olduğunu biliyorum. Sivas'ta birkaç yerin var, ama TÜDEMSAŞ'ın var, TÜDEMSAŞ 4 işletme. Yani Devlet Demiryolları'nın zannediyorum, bir de çimentonun, çimentonun ki, onu belirteyim, çimento özel bir kuruluş oldu. Yalnız Sivas'ta böyle bir hadise olunca gene de ilçe belediyelerine, şimdiye kadar bizde mesela büyük bir yangın olmuş, bundan 10 sene önce, o zaman ilçe belediyelerinin Yıldızeli, Hakik, Zara buraya yakın olan belediyelere haber gönderdik, oradan araç getirtilebiliyor. Bizde bir tane müstakil merdivenimiz var. Sadece merdiven, bir tane de merdivenli aracımız var. Diğerlerinin üzerinde merdiven, bir tane de, onlar çalışmaz. Bu anda oradan kullanılan merdivenli itfaiye aracıdır. Öbür merdiven biraz hantaldır. Ağır bir vasıtadır, yani yaklaşık 40 senelik bir araçtır, onun için de böyle dar yerlerde onu kullanmak mümkün değil, bizim bunun dışında su sıkmak için iki aracımız daha var, bizim 3-4 tane de su sıkan araçlara su takviye edecek su tankerimiz var; ama fiilen yangına bunların hepsi müdahale edemez.

BÜLENT AKARCALI – ... Bu kalabalık içinde yabancı var mıdır, varsa nelerdir? Belediye başkanı her şeyi paylaşır, dolayısıyla bunun..... Aziz Nesin olmasa da Sivas'ta olaylar olabileceği söyleniyor. Size daha önce böyle bir şey geldi mi?

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) – Belirteyim efendim. Halkın karşısına çıkmak, gidip konuşmak sizler, hatta insan normal bir konuşma yaparken bile insanları gören, hakikaten ben de görmedim. Ben ancak bana karşı böyle bazıları bazı yerlerde şey yapınca, gelin şöyle de bir ne dediğinizi anlayayım dedim, burada birkaç kişiyi çağırdım, ama onlar yabancı değil, ama şu anda kimdir deseniz emin olun ben de anlamıyorum, hatırlamıyorum. Bu, yani yabancı unsur varsa ben şimdi burada tabii şahısları tanıma yönünden hakikaten benim biraz şeyim var. Belki zaafım var. Tam isimleri uzun zaman hatırımda tutamam, bazen çok yakında gördüğümü insanın ismini hatırlayamam. Bundan dolayı da belki ben görmemiş olabilirim. Ama bu var olduğu söyleniyor.

BÜLENT AKARCALI: Önceden gelmiş mi, dağıtılmış mı?

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla): İşin enteresan tarafı, yalnız şunu da ekleyeyim, bildirilerin dağıtıldığını ben tekrar hadiseden sonra öğrendim. Önce öğrenmedim. Onu da ben şuna bağlıyorum. Belki o bilgi bana da gelebilirdi, pazartesi ve salı günü benim burada olmamam, çarşamba ve perşembe günü bizim meclis toplantımızın olması, bizim grup toplantımız, o meclisle ilgili son toplantı olduğu için birtakım çalışmalar yapmamız, birazcıkta mali yönden sıkıntımız vardı, meclise bazı şeyleri götürecektik, karar alabilmek için, beni biraz kapalı devre çalıştırdı, bu çarşamba ve perşembe günleri. Perşembe günü de akşam yine üstelik bunun bir şeyi, biz burada bir 18'inci madde uygulaması yaptık, onun da bazı sıkıntılarını görüyoruz vatandaş arasında, vatandaşın Çayyurt mahallesinden çok şikayet geldiği için gidin onlara bu 18'inci madde nedir, dertleri nedir, onlarla evde veya kalabalık bir topluluğun içinde konuşun. Sırf bu meseleyi anlatmak için. Onun için de benim hiçbir bilgim olmadı. Cuma günü de tugaya gitmemiz garip bir şey gibi belki ama, hakikatken böyle bir tansiyon ben hissetmedim. Ama tabii bu hissetmemek yoktur manasına gelmez.

BAŞKAN– Bu etkinlikleri...

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) – Efendim bu etkinlikleri, şimdi bir gariplik daha size arz edeyim, etkinliklerin bir hafta süreceği hakkında benim elimde bir program yoktur.

BAŞKAN – Davetiye gelmedi mi?

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) – Bana bir davetiye geldi, Sayın Fikri Sağlar'ın Sivas'ı ziyaretiyle ilgili perşembe günü, gelecek o günkü program geldi, perşembe günkü program, ancak Bakan gelmeyince de zaten, bilahare Bakan Bey'in gelmeyeceği de bildirildi, böylece ben

sadece bir günlük programdan haberim vardı, ben onun dışındaki programları maalesef bilmiyordum, ama gelirken daha sonradan böyle bir toplantının yapıldığının farkında idim, fakat bende bir haftalık program maalesef yoktu.

BAŞKAN – Şimdi Sivas'ta bir şenlik yapılıyor, (Anlaşılmadı).. Size davetiye gelmedi mi?

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) – Hayır, ben yani Aziz Nesin'in fikriyle, tasvip etmediğim bir insan.

BAŞKAN – Aziz Nesin....

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) – Protokolde vardı, bunda...

BAŞKAN: Program geldi.

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) – Bir günlük programın içinde Aziz Nesin'in geleceği belli idi ve ben Aziz Nesin'i de dinlemeye gitmeyecektim.

BAŞKAN – Programa onlar katılıyor muydu...

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) – Hayır, ben zaten Banaz'da, daha önceden değil, geçen senede bir gün Sivas'ta bir toplantı yapılmış, ben o gün belki burada yoktum. Ama ben diğer toplantılar, Sivas'ın dışında yapılan toplantılara pek gitmedim, ama Sivas'ta toplantı yapılmışsa şunu belirtmek istiyorum, devlet erkanının bilhassa hükümet erkanının, bakanların geldiği her toplantıya ben bir vazife edindim, mademki Sivas'a bir Bakan geliyor, ben mutlaka kendisini karşılamada da bulundum, Vali Bey de bunu tahmin ederim ki eski valimiz teyit eder, mutlaka karşılamada da bulundum, kendilerine gerekli alakayı da Sivaslı olarak göstermeye çalıştım. Yani hiçbir bakanı ben buradayken...

Bunu belirteyim, ben Aziz Nesin'in toplantısına gitmeyecektim. Onu belirtmek istiyorum.

HAYDAR OYMAK – Bu belediyenin belirttiğiniz yurtları çalışıyor mu?

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) – Var, bir tane öğrenci yurdumuz var bizim. 100 kişilik bir yüksek öğrenim yurdu, ancak tatil olduğu için oralarda öğrenci yoktur. Yani bu bazı şeyler söylendi de ancak zaten ben yurtlarla da ilgilenmem, yurdun kendi sorumlusu var, yönetmeliği var, ama bana sormadan bu bilgi, böyle bir şey gelince yurtların kapalı olduğu ve içeride kimsenin olmadığı...

B. AKARCALI – ..... istihbarat görevlisi "Terörle ilgili kısmı aradım. Kimse yoktu. Polis memuruna haber verdim" dediler. Peki ondan sonra ne yaptınız? İşte olaylardan sonra Valiliğe, Emniyet Müdürlüğüne de söyledim diyor... Müsaade ederseniz kısaca söyleyeyim olayı biz çok dinledik 20-30 kişiden. Kafamızdaki büyük soru orada. Şimdi bir MİT görevlisi, belli bir seviyesi olan kişi bir polis görevlisine verdim diyor. Ondan sonra bir Valiye, bir Emniyet Müdürüne bir yere daha bu konuda karar alacak yere iletme ihtiyacını duymuyor. Nasıl olsa oraya yazdırdım diyor.

TUGAY KOMUTANI – ..... Olaylar başlamadan evvelki olayların cerayan tarzını ben mahalli gazetelerden haber aldım. Merkez Komutanlığı burada istihbarat birimi olarak dışarıdaki benim gözüm kulağımdır. Kendisine bu konuyu ciddiye almasını söyledim.

Mahalli gazetelerde çıkan yazılar üzerine ben burada arkadaşlarımı topladım. Özellikle cumartesi günü mutlaka hazır bulunulmasını istedim... Muhtemel olaylar olabilir. Merkez komutanını olayın o olduğu gün... saat 11.00'de burada bir yemin töreni vardı. 11.00'de Vali, Belediye Başkanı ve Emniyet hepsi eşlik ettiler. Yemin töreni müteakip gene bahçeye geldik. Saat 13.20 veya 13.25 saatlerine kadar Valiyle beraberiz. Emniyet Müdürü bu olaylardan dolayı olabilir erken ayrıldı. Belediye Başkanı da cuma namazı için erken ayrıldı. 13.25'lerde Valimin gitmesine 5 dakika geçti geçmedi 13.30 sıralarında bana telefonla kuvvet istediğini kendi ifadesiyle "Mollalar vilayeti bastı. Paşam yardım istiyorum" dedi. Bu haberi alır almaz yasa gereği derhal şurada merkezde kendi emniyetim maksadıyla elimde tuttuğum 3 manga, 33-35 kişilik bir kuvveti başlarında bir yüzbaşıyla beraber gönderdim.

Yanımda telsiz vardı.... Telsizle ben merkez komutanını aradım. Valinin böyle bir talebi var. Olay nedir, boyutları nedir? Derhal valinin yanına git, bizzat kendi gözünle gör... bana bu konuda bilgi ver, dedim. Ondan evvel Merkez Komutanlığında görevli olan astsubay Hükümet Meydanı'na gelmek suretiyle bana daha erken haber ulaştırdı. Arkasından merkez komutanı valiyle görüştüğünü... yine buradan bir grubun toplandığını, sloganlar attığını, şu anda burada 25-30 kişi var 7-8 trafik polisi var, gönderdiğiniz kuvvetlerde gelmedi. Yani benden ilk kuvvet talebinden sonra oraya gitmesi, benim toplamamı göndermem süresi dahil 15 dakikadır. 13.45'te benim gönderdiğim kuvvet istenen yerde hazır oldu.

Şimdi neden olayın 2 Temmuz günü bu şekilde olduğu hususu... evveliyatını sizlerde anladığım kadarıyla tespit etmişsinizdir. Etkinlikler 1 ile 5 tarihleri arasında düzenlenmiş. Bu dönem içerisinde Garnizon Komutanlığına sadece bir davetiye gelmiştir.

Birinci günü faaliyet yapılmış haberim yok. İkinci günü olayın olduğu gün etkinlikler varmış haberim yok. Ben kendi birimlerinden aldığım bilgilere göre kendi emniyetim için aldığım tedbirler vardır. O tedbirlerde hiçbir aksama olmamıştır. Bu 35 kişilik kuvvetin arkasından saat saat dakika dakika olay yerleri belirlendikçe oraya sevk ediyorum... Benim bölüklerim asayiş bölükleridir. Planım gereği 99 kişidir. Yuvarlak 100 kişidir.

..... Oradan Kültür Merkezine olaylar kaydı. Soruyorum, gelsinler, neden Kültür Merkezi? Kültür Merkezi'nde ne var? Soruyorum, Merkez Komutanlığına soruyorum. Merkez Komutanı olayı adım adım takip etmiş ve ilk 35 kişiyi gönderdikten sonra ben burayı terk ederek Orduevi'ne gitmişimdir. Topluluk taş attığı mesafenin içersinde kendi birliklerime yakın meydana hakim, olayı görmek suretiyle sevk ve idareyi oradan yapmışımdır.

Topluluk otele kaymıştır... Neden Madımak Oteli?... Öğreniyorum ki Aziz Nesin orada imiş. Onun için orası seçilmiş. Olayın başında Valilik tarafından, Emniyet Müdürlüğü tarafından nerelere tedbir alınması gerektiği, Kültür Merkezi, Madımak Oteli baştan itibaren değerlendirilseydi benim aşağıya sevk ettiğim topluluğun arkasındaki kuvvetler baştan itibaren tedbir alırdı ve olaylar çok daha iyi değerlendirilirdi...

Ben, benden ne kadar kuvvet istendiyse takdiri kendim yapmışımdır ve göndermişimdir. Benim olayların seyri ile ilgili saat saat, dakika dakika yaptığım tespitleri Genel Kurmay Başkanlığı'nın yapmış olduğu tahkikatla alıp götürmüşlerdir... Teferruatlı bilgi istenirse Genel Kurmay Başkanlığı'ndan bu talep edilebilir. Olayların akışı, seyri ve başlangıcı böyledir. Bunun dışında sorularınız varsa onları cevaplandırmaya çalışayım.

BAŞKAN – Şimdi şöyle bir şey de söyleniyor kuvvetler zamanında gönderilmemiştir? İkincisi, etkin yerlerde tutulmadı, etkin olmayan yerlerde tutuldu deniyor. Bu etkin yerde tutulmaması veyahut etkin olup olmamasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

TUGAY KOMUTANI – Şimdi efendim etkin yerler benim değerlendirmeme göre tüm olayları içeren yerlerdir. Ben Hükümet Meydanı'na ilk etapta 15 dakika içerisinde kuvvetlerimi orada bulundurduğum zaman gelen malumatlara göre Kültür Merkezi'ne kuvvet göndermişimdir. Ora-

daki bölüm görevini yaptığı için iki topluluk karşılıklı taşlaşmasına rağmen olay olmamıştır. Fiilen görev yapmıştır. İkinci en önemlisi otel kısmıdır. Topluluk oraya kaydığı zaman otel kısmında... gelmiştir. Hükümet Meydanında daha önceden ben kendi birliklerimi... zaman kuvvetlerin az olduğu polisin ve jandarmanın yeterli olmadığı gerekçesi vali tarafından gösterildiği zaman aramızda şöyle bir konuşma geçti. Dedim ki: Hükümet Meydanı'nı bana bırakın orasını ben emniyete alırım.

Bu teklif kendilerine ulaştı. Polis ve jandarmayı otele kaydırmak istiyorum dediler. Tamam dedim. Mevcut emniyet müdürü başta olmak üzere... polis gücü ve jandarmanın bütün güçleri otelin çevresinde tedbir almıştır. Otel yanmaya başladıktan sonra bana kuvvet talebi gelmiştir....

BÜLEN AKARCALI – 400'e yakın asker olduğu söyleniyor. Yaklaşık 600-700 kişilik toplam kolluk kuvveti ki, otelin olduğu yere hani sağına soluna ikişer tane kamyon konsa, sokak sokak kesilebilecek... biz burada ileriye yönelik ders çıkarmak istiyoruz. Yani Türkiye toplum olaylarına sahne bir ülke. Şehirleşme, komşuların durumu, işte terör olayları vesaire. Ölenleri canlandıramayız, ama hiç olmazsa bir ders çıkartıp idari alanda bunların tekerrüründe önleyici tedbirleri almasını sağlayabilmek. Ben açıkça söyledim, muhalefetten birisi olarak gayet açıkça söyledim. Yani bu işi idare, emniyet müdürü şu bu görevden alındı, suçlular cezalandırıldı değil, hatta olayı yaratan yani oradaki tahrikçisi, provokatörü, bilmem nesi yakalandı, mahkemede cezalandırıldı yine de değil. Önemli olan, devletin var olması için bu olayları önleyebilmenin, bunlardan ders çıkarıp önleyebilmenin... Biz işte orada arkadaşlarım hâlâ tatminkar değil. Eksileri bir de, ya oldu da... Dediğim gibi suçlu da aramıyoruz. Yani mesele kimi diyor ki: Ankara'dan güvenlik kuvvetleriyle halkın arasına çatışmayı sokmayalım. Doğru, ben de bakan olsam, benim de diyeceğim mümkün olduğu kadar halkla güvenlik kuvvetini birbirine zorbalığı kullandırmadan... fakat kademe polis cop kullanacak, işte asker dipçik kullanacak... Hatta Emniyet Müdürlüğü'ne sorduğum, yani kalabalık bir yerde otelin önünde üç tane, beş tane gaz, gözyaşı bombasıyla beraber o da olamamış...

TUGAY KOMUTANI – Sivas'ın yapısı var, ben iki sene burada oturdum, Sivas'ın yapısını, tansiyonunu çok iyi değerlendirilmesi lazım. Kademe kademe geriye gidersek...

M. CEMAL ÖZTAYLAN – Benim anladığım şu... güç istedikleri halde sizin güç göndermediğiniz, sadece ve sadece oraya gelen askerleriniz, zatı aliniz oraya geldiği zaman sadece sizi ve aracınızı korumak için

gerek parlamentoda gerek halk nezdinde gerek medyada sizi küçük düşürücü nitelikte brifing vererek, rapor vererek kendini kurtarıcı nitelikte bazı yöneticilerin bu şekle meyyal olarak sizi ve şerefli ordumuzu bu yola kanalize edip basiretsizlikle suçlamalarının sebebini istirham ediyorum.

TUGAY KOMUTANI – O gün akşamki değerlendirmelerimde bu tip duyumları aldığımı, olayları beraber yaşadığımı... Vali Bey'in üç defa kendi makamına gitmek suretiyle, polis seyrediyor. Neden olaylara müdahale etmiyoruz. Dağıtmayı denemiyoruz. Neden bekliyoruz diye sormuşumdur kendisine. Her defasında aldığım cevap "Şimdilik kontrolümüz altında. Değerlendirdik. Emniyet Müdürüyle temastayız. Böyle bir teşebbüse girersek bunları kontrol edemeyiz. Daha taşkın olaylar olur" şeklinde olmuştur. Bu ifade ettikleri şekilde kuvvet gönderip göndermediğim olaya müdahale edip etmediğim..... Bu konuda daha fazla bir şey söylemek istemiyorum.

BÜLENT AKARCALI – .... Şimdi dolayısıyla o zaman şuna varabiliriz. Polis müdahale emrini almadığı için... çünkü gördük biliyoruz. Polis sağa sola koşturuyor. Asker de o zaman nereye ne müdahale yapacağını kararlaştırmadı.

TUGAY KOMUTANI – Doğrudur. Şimdi gerek yasada... bu tip olaylarda ilk önce silah kullanma... kademe kademedir. Maksat zayiat verdirmek değildir. İşte bu maksatla ben valiyle 2-3 defa görüştüm neden müdahale etmiyoruz. Neden elebaşlarını almıyoruz. Bu topluluğu dağıtalım şeklinde söyledim.

...

TUGAY KOMUTANI – Sayın Mustafa KUL'un bir ifadesi var. "Askerler sadece komutanı korudu" diyor.... komutanın çevresinde koruma tedbiri alma gibi iddialar var. Oradaki 20-25 kadar askeri görenler acaba iki caddede aldığımız tedbirleri, Hükümet Konağı'nın önündeki tedbirleri de görmüş olmaları lazım. Kaldı ki devamlı en üst komutanlarla temas halindeyiz. Şunu yap, bunu yap, bu şekilde hareket et şeklinde hep diyalogu devam ettirdik. Valinin yanında kendim kalmadımsa merkez komutanını bıraktım. .... Yani diyalogu hiçbir zaman koparmadık. İlk başta ben merkez komutanını gönderdim oraya... Zira, yine yasa gereği Valilik benden olayların boyutları... Eğer bunu tahlili edemezsek, değerlendiremezsek o benim yetki sahama girer. Benim bilgiye ihtiyacım var. Kimdir "Mollalar" diye ifade ettiğiniz. Kaç kişidir? Silahlı mıdır? Aldığım ifadeye göre bunlar Vilayetin içine girmiş anlamına gelir. Hükümet binasını bastılar diyor.

BAŞKAN – Çarşamba ve perşembe günleri bildiriler dağıtılmış. Bu bildirileri kimler dağıtmış.

DOĞUKAN ÖNER – Şimdi efendim, perşembe günü dağıtılan bildiri yok. Perşembe günü bir bildiri dağıtılmasından haberdar değiliz, yalnız çarşamba günü dağıtılan bir bildiri var. Kamuoyuna diyor, üstünde şöyle el yazısı falan var. Çarşamba günü dağıtılan bildiri bu efendim. Hayır efendim ondan bir haberimiz yok, ilk defa görüyorum. Bir bakabilir miyim? Perşembe günü dağıtılan şu bildiriden bizim haberimiz yok efendim. Çarşamba günü bu bildiren bir haberimiz var, o da şöyle var. Burada sadece üç, beş tane esnafın kapısının ..... atılmış olarak, bana getirdi, ki bu Sivas'ta ben bunu size belki bu akşam temin ederim, yarın sabah da temin ederim, bu tür bildiriler aşağı yukarı her on günde bir, on beş günde bir dağıtılır.

BAŞKAN – Aynı mahiyette mi?

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Aşağı yukarı. Sağdan da soldan da. Bu mahiyette de dağıtılır, buna benzer de dağıtılır, yaklaşık on günde, onbeş günde bir bu şekilde, Almanya'dan Cemalettin Kaplan'ın birtakım şeyleri getirilir dağıtılır. Bu bildiriyi biz aldığımız zaman gayet tabii ki önem verdik zaten, önem vermedik değil; ama olağan bir bildiri gözüyle baktık. Zaten ben çarşambayı, perşembeye bağlayan akşam tüm şube müdürü arkadaşlarımı toparladım, bu bildiriden de bahsettik ve tedbirlerimizi zaten yazılı halde yayınlamıştık, ama buna rağmen ek ne yapabiliriz diye konuşma yaptık ve ek alacağımız tedbirleri o akşam kararlaştırdık ve o şekilde de uyguladık efendim.

BAŞKAN – Daha önce de bildirilerin dağıtıldığını söylüyorsunuz.... Bunlar.. örgütlü mü, kimler dağıttı bu hususta bilgi yok mu?

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Şimdi, Sayın Milletvekilim, tabii bu istihbarat yönünde genelde biraz bizim de çalışmamız var da, genelde MİT Bölge Müdürlüğü vardır, yani bu tür istihbarat bilgileri geldiğinde genelde onların çalışmaları icap eder, bizim de ayrı bir istihbaratımız var ama biz bu çalışmalarımızda bunların menşeini kökenini tespit edemedik yani bugüne kadar.

BAŞKAN – Dediniz ki şube müdürüyle toplantı yaptık, tedbirleri görüştük dediniz, ne idi bu tedbirler?

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Şimdi efendim, tedbirler, yazılı olarak tedbirlerimiz var. Yazılı olan tedbirlerin haricinde kendilerine Pir

Sultan Abdal şenliğinde biraz daha dikkatli olmamızın gerektiğini ve ful kadro içerde hiç kimse kalmamak kaydıyla, iki tane resmi polis bir de bizim genel idare hizmetler sınıfından adamlarımız kalmak kaydıyla görevli olduğunu, herkes kendi üzerine düşeni yapmasını ve bu şekilde bir tekrar almış olduğumuz tedbirleri gözden geçirdik, noksanlıkları, bunlar üzerinde konuştuk efendim.

BAŞKAN – Böyle bir olayın olabileceğini tahmin ettiniz mi? Veya istihbarat kaynaklarınız böyle bir şeyi size ulaştırdılar mı?

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Şimdi efendim şöyle, bizim burada MİT Bölge Müdürlüğümüz vardır, onlardan bize gelen bu şekildeki Pir Sultan Abdal Şenliklerinde herhangi bir şekilde bir kıpırdanmanın veyahutta buna benzer bir hadisenin olacağı şeklinde hiçbir duyuru yok, hiçbir bilgi aktarımı yok. Bizim kendi istihbarat kaynaklarımızdan da bu şekilde herhangi bir şey olabilir veyahutta bilmem şöyledir, böyledir şeklinde bir duyuru yine yok. Yalnız perşembe günü, çarşamba günü değil, cuma namazından tedbirleri biraz daha arttırma şeklinde bir şey aklımıza geldi. Zaten her cuma biz cami önlerinde tedbir alırız devamlı, ama bunu istihbarat birimlerimizden takviye ettik, camilerin içlerine girin, her camiye görevli yazdık, camilerin içlerine girip, hani ola ki başka türlü baştan bir konuşma falan olursa hemen çıkın bilgi verin şeklinde bir düşüncemiz oldu, bunu da cuma günü uyguladık. Ama bunun haricinde elbetteki polis olarak, bir Pir Sultan Abdal Şenlikleri vardır, bunda biraz daha dikkatli olunması gerekir şeklinde bir fikrimiz olmuştur ama bu tür bir olay meydana gelecek şeklinde kesinlikle düşünmedik.

...

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Şimdi efendim, bu geçtiğimiz 2 Temmuz cuma günü, geçen haftalardaki cuma günlerine nazaran tedbirlerimiz biraz daha fazla idi, hem içeriye adam koyduk, hem toplum polisimizden adamlar getirdik yerleştirdik hem de terörle mücadele ve güvenlik şubemizdeki ekiplerimizi kaydırdık. Bir an evvel haber alalım diye oraların önlerine; ama tabii cuma günkü camilerden bize kendi elemanlarımızca bunu istismar edecek veyahutta milleti tahrik edecek şekilde bir konuşma şeyi iletilmedi.

...

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Sayın milletvekilim şöyle arz edeyim. Şimdi bu olayın sıfır başlangıç noktasından ta bitiş noktasına kadar hep devamlı içindeydim, hem de ön saftayım. Yani kendi makamımda oturup da bu olayları idare etmiş bir insan değilim, bir polis gibi de çalış-

tım, iki defa da yaralandım bu olaylarda. Paşa Camiindeki ilk başlangıç olayının içerisinde de ilk giden benim, Atatürk Caddesinde Taşan Eczanesinde oturdum, takip ediyorum bir taraftan da cami çıkışlarının dağılmalarını anonstan izliyorum. Çoğu yerler dağıldı, bir oh çekeyim diyeceğimiz zaman Paşa Camisi benim oturduğum yere 50 metre mesafededir, tam karşısındadır. Oradan birtakım sesler duydum, sesleri duyar duymaz oraya fırladım ve fırladığım zaman aşağı yukarı 300-400 kişilik bir grubun o avluya doluştuğunu gördüm, hemen içlerine girdik, o zaman benim yanımda Çarşı Karakol Amiri kendi personeliyle var, Siyasi Şubeden bir ekibimiz var caminin önünde, bunları önce ikaz ettik ve yatıştırmaya başladık. Yalnız biz Atatürk Caddesini o 50 metrelik yeri geldiğimiz zaman ben arkamda aşağı yukarı 750 ila 1000 kişilik bir topluluk gördüm, yani böyle 50 kişiyle, 100 kişiyle başlayan bir topluluk değil efendim.

....

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Polis olarak o andaki bizim polis mevcudumuz 10-15 civarında. Yalnız Atatürk Caddesinin şu kısmında tabii belirli bir kuvvetimiz var bizim, ben bunları görünce, ikazla da belirli birtakım şeyleri söylemeye başladıkları zaman, Atatürk Caddesinde barikat kurulmasını söyledim hemen, zincir yapın dedim, topluluğu yukarıya doğru çıkartmayalım dedim. Ama inanın ki bizim burada kurmuş olduğunuz barikat o gelen topluluğa karşı on saniye dayanamadı, on, onbeş saniye dayanamadı ve oradaki topluluk heykelin önüne, meydanın önüne yığıldı, oradaki bin kişilik veya 750 kişilik topluluk aşağı yukarı 6-7 dakika içerisinde, bir çıkışımız, en fazlasını söylüyorum, çıkışımızın olduğunu kabul edersek burada topluluk 2 bin kişiyi geçti.

...

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Efendim, saat 13.25-13.30 arası. Yani bütün buralardaki parkın iç tarafından, diğer yollardan, şuradan buradan karınca gibi insanlar hemen geldi buraya, daha sonra .... belki bahseder bu durumu.

BAŞKAN – Orada bir pankart asılıp, pankart yakıldığı, dışarıdan bir grubun camiden çıkan cemaatle birleştiği "Ali Bey" isimli bir komiser görevli arkadaşın orada olduğu söyleniyor.

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Ali Bey değil efendim. Ben arz edeyim onu isterseniz. Ben pankartı gördüm efendim. Yalnız yakılan bayrağı görmedim ve dediğinizde gerçek payı çoktur. Buradaki cami avlusunun içerisinde benim karşılaşmış olduğum, ikaz etmiş olduğum, şeklen çok iyi hatırlıyorum, ben o topluluğu aşağı yukarı iki üç saat sonra o top-

luluktan adamları görmedim. Yalnız bizim...

BAŞKAN – Dışardan bir grubun camiden çıkan cemaatin içinde karıştığı iddiası doğru mudur?

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Şimdi efendim, doğrudur, yanlıştır şeklinde bir mütalaa şey etmem yanlış olur ama gördüğümü anlatıyorum.

M. CEMAL ÖZTAYLAN – Pankartı kim astı.

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Pankartı grup buraya kadar getirdi zaten. Sarı şey üzerine siyah yazmışlardı galiba öyle tahmin ediyorum. Ben sanki sarı üzerine siyah, şöyle aşağı yukarı 50 santim şeyinde 1.5-2 metre uzunluğunda iki tarafında da çıtalar vardı.

BAŞKAN – Cami önündeki görevliler net olarak bu durumu görmeleri gerekmez mi?

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Şimdi efendim, bizim 38-40 kod nolu ekibimizin orada olması lazım, öyle tahmin ediyorum, o bayrak yakma hadisesini, ben onların kendilerinden de bir dinleyeyim falan şeklinde şey etim ama bana çok açık bir şekilde, ben de bunu dışarıdan duydum, kesin olarak her şeyiyle anlatmadılar yani. Herhalde o zaman aşağıda Meydan Camisi var, o camii de almışlar herhalde, bir o camiye gidip, bir bu camiye gelmeden dolayı herhalde orayı net görememişler öyle tahmin ediyorum veyahutta şey ederseniz kendilerine soralım, onları da çağıralım, onları da dinleyelim o zaman izah etsinler efendim.

...

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – 17.00'ye kadar tugaydan en az üç defa, dört defa asker istenildi, jandarmadan ne kadar personeliniz varsa gönderin dedik, ama maalesef jandarmanın da Zara bölgesinde bir şeyi var, operasyonu var, öyle zannediyorum, 30-40 civarında bize jandarmadan bir birlik geldi, biz Kültür Merkezi'nde ilk defa bir zor kullanma zorunda kaldık, aşağı yukarı 700-800 kişilik bir grup da diğer taraftan karşıt grup Kültür Merkezi'nin içindeydi. Bunları karşı karşıya getirmemek için orada zor kullanmak zorunda kaldık ve gerçekten de nispeten o sırada polis başarılı oldu orada. Zor kullanma hadisesinden sonra oraya tugaydan belirli bir grup kuvvet geldi. Kültür Merkezi'ne.

KADİR BOZKURT – Tugaydan mı, jandarmadan mı?

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Tugaydan geldi. Sayın milletvekilim jandarmayla beraber çalıştık ama onların güçleri yoktu, hiçbir şeyleri yoktu. Biz Kültür Merkezi'nde de jandarmayla beraberiz, orada sıkıştığımız yerde de kol kola bütün mevcutlarıyla başlarında da binbaşı olmak şartıyla beraberiz onlarla. Yalnız biz tugaydan yardım almadık. Benim

buradan 17.00'den sonra üç, dört, beş defa Vali Bey'le görüşmemde acele kuvvet gelsin, yavaş yavaş sıkışıyoruz topluluk fazlalaşıyor, bunları dağıtmada zorluk çekiyoruz demiş olmamıza rağmen hep Vali Bey'den almış olduğum cevap "tugaya söyledim geliyor, her yere söyledik geliyor", hep bu şekilde geçti, hatta en sonunda zannedersem saat 20.00 civarına yakın ben bu PTT'nin üst taraflarında falan biraz asker de falan gördük.

...

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Var asker. Efendim, Sayın Milletvekilim yangının esas çıkış saati 20.05 ile 20.10 arası. Şimdi bu müddete kadar asker orada aşağı yukarı 15-20 dakikadan fazla bekledi, belki 25 dakika bekledi, topluluğun arkasında 25 dakika bekledi.

...

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Şimdi başlarında kim olduğunu bilemiyorum. Yalnız bize buradan itfaiye aracı gelir gelmez Merkez Komutanı Sıtkı Albay'la beraber o kuvvetin içeriye girdiğini gördüm ama buradaki itfaiyenin gelmesi de, ilk itfaiyeyi biz aşağıdan aldık, buradaki de sonra geldi. O zaman nerdeyse biz yangını söndürmüş durumdaydık, geldikleri zaman, yangını söndürmek üzereydik, buradaki üstten gelen itfaiye ile beraber başlarında Sıtkı Albayı gördüm ben, Merkez Komutanını, onlarla beraber girdiler içeriye.

BAŞKAN – Sayın müdürüm olayların başlamasıyla iki grubun Kültür Merkezi'nde karşılaşması arasında ne kadar zaman var?

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Onun oluş saati aşağı yukarı saat 16.00 civarı falan.

BAŞKAN – Orada iki grup karşılaşıyor, polis orada etkili oluyor. Fakat, daha sonra olamıyor. Burada çelişki yok mu? O iki grup 16.00'da bir araya geldiğinde mani oluyorsunuz.

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Şöyle efendim. Sayın milletvekilim, orada, bizim, iki grubun birbirine girmemeleri için yapmış olduğumuz banklar var. Yani bu banklar da bize ait ayrıca bir şey yapıyor, belirli bir duvar hizmeti görüyor.

...

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Daha önce değil efendim, sıkıştıkça akıl ediyoruz, oradan birtakım şeyler getiriyor koyuyoruz yan yana, yani daha önceden bank falan koymuş bir halimiz yok. Orada düşünmüş olduğumuz pratik çareler. Bir de oradaki alan geniş efendim. Yani burada biz çok sıkıştık yalnız. Burada altı tane yol var Madımak Oteli'nin oraya

inen, altı yolun hepsi de dolu, hepsi dolu olduğu için, alt yola hep kuvvet...

...

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Sayın milletvekilim, biz 17.00 civarında buraya geldiğimizde aşağı yukarı 6 bin, 6 500 kişilik bir kuvvet var burada.

...

Ama hep dışarıdayız Madımak'ın önünde değiliz efendim. Madımak Oteli'nin orada Sayın Milletvekilim altı tane baraj yapmışız, yani kuvvet altıya bölünmüş. Altı tane sokak hep kesilmiş böyle, topluluk hınca hınç, altı sokağı bölmek zorunda kalmışız. Bir de burası son derece dar bir alan, ama Kültür Merkezi öyle değil, Kültür Merkezi'nde gücümüzün yettiği kadarıyla ve Kültür Merkezi'nde bizim dağıtma durumumuz da şöyle. Topluluğu dağıtıyorsunuz ama, şimdi bu dağıtma ancak oradan biraz uzaklaştırma şeklinde oluyor, yoksa herkes başka bir yere veyahut evine şuraya buraya gitmiyor. Gayet tabii.

İ. YAŞAR DEDELEK – Böyle bir toplum olayında, bu kalabalık grup..... mecburen bölünmek zorunda kalmışsınız. Ancak Kültür Merkezi önünde emniyetin arabaları, DSİ'nin, Köy Hizmetleri'nin arabalarından şöyle bir barikat kurup da emniyete almış olsaydınız veya Hükümet konağının önünde... Yani bu bir toplum olayıdır, tugayın arozözü bilmem nesi var, gösteriyi dağıtıp, hadisenin dağılmasında etken olaydır. Yani yanlış anlamayınız burada bir toplumsal olay var, onun şeyi Meclis'e geldiği için bunu değerlendirmek zorundayız; yani polis teşkilatı.... canla başla koşuyor tamam Allah razı olsun, neticede daha pratik önlemler için bir tedbirsizlik söz konusu....

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Şimdi efendim, ben şöyle cevap vereyim. Biz burada tabii barikat marikat meselesini düşündük, hatta biz.... Kültür Merkezi'nin önüne kendi minibüslerimizi arka arkaya dayamak suretiyle yaptık. Fakat o barikatlar, marikatlar inanın ki, belirli bir topluluğun şeyinde hiç oluyorsa, belki bir beşi on dakika için bir vakit kazandırıyor, bunun haricinde bir şeyin yolunu, yöntemini o topluluk buluyor zaten. Biz burada barikat meselesini düşündük ama barikat yapmak için topluluğun hedef seçmiş olduğu yönü çok iyi bilmek lazım. Çünkü topluluğun bakın bu çizmiş olduğumuz çizelgede yönü belli değil. Hedef de belli değil.

...

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Şimdi efendim şöyle arz edeyim.

Bakın bu ilk topluluk 750-1000 kişilik topluluk Madımak Oteli'nin önünden geçiyor. İlk buraya gelirken, Madımak Oteli'ne sataşmak yok, laf atmak yok, o tarafa gitmek yok. Şimdi, onun önünden geçip geliyor, yani hedef eğer orasıysa önce oraya bir uğramak lazım. Ama buraya uğranılıyor, buradan bakın Kültür Merkezi'ne, buradan gidilecek yol var İstasyon Caddesi, İstasyon Caddesinden gittiğinizde şuradaki bir altında hiç girilmeyecek bir caddemiz var, Osman Paşa caddesi. Osman Paşa Caddesine gidiyorlar. Ayrıca bir şey daha arz edeyim. Biz bütün bu olaylar içerisinde topluluğu üç dört defa dağıtacak noktaya geldik yani. Örnek vereyim, Osman paşa caddesinde topluluk dağılıyordu, bir iki kişiyi konuşturduk orada, kendimiz bir konuşma yaptık, topluluk dağılma eğilimine girdi, hatta parkın içlerine falan girenler oldu, kurtuluyoruz, murtuluyoruz derken, tekrar yeniden birleştiler, ikinci dağılma eğilimi kültür merkezinin tam karşısında yani inanın ki, ikna ettik ve belediye başkanım getirdik. Müftü Bey'i ben aradım bulamadım, getirip konuşturacaktık. Belediye başkanını aldık getirdik ilk konuşmasında gerçekten etkili oldu biraz. Biz de aralarına girdik istihbaratla, şununla bununla hadi dağılalım mağılalım ve gerçekten topluluk dağıldı. Hakikaten dört bir tarafa topluluk dağıldı, hatta asayiş şube müdürüm var benim önümde, anons etti, dedi ki "bir grup 50.Yıl Kavşağı'na kadar geliyor, bunların önlerini keselim mi? Hayır, dedim. Kesmeyin, dedim. Arkada müdür yardımcım, ben yandaki kaldırımdan topluluğu izliyorum arkadan, müdür yardımcım bana dedi ki müdürüm biraz kuvvet gönderelim dedi istiyorsan, dedim ki kuvvetini gönder, bunların konuşmalarının hepsi burada var, sadece topluluğu ürkütmeyecek derecede arkadan takip etsin dedim. Yani biz orada o topluluk dağıldı şeklinde şey ettik, ama büyük bir şanssızlık diğer taraftan gelen bir grup buraya Madımak Oteli'nin oraya gelmiş herhalde oralarda slogan mlogan atıyorlarmış zaten buralar yakın birbirine, slogan meselesinde hevesliler, gruplar tekrar birleştiler. Şimdi biz böyle boşu boşuna arkalarından git veya bilmem şunu bunu yap şeklinde herhangi bir şeyimiz olmadı, zaman zaman da biz topluluğu dağıtabilecek ve topluluğunda kendiliğinden dağılacak durumları gördük, yaşadık.

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – ... Şimdi bu olaylar neden çıktı, şeklinde bir şey soruyorsunuz bana, tabii bu olayların üç, beş tane çıkış nedeni hazır, var zaten. Üç beş tane hazır çıkış nedeni var şimdi; ama tabii ben bunu değerlendirmeye alırsam nasıl olur bilemiyorum. Mesela, şimdi bir tanesi bizim Sayın Valimizin konumuyla ilgili. Sayın Valimiz

bizim burada 1.5 senedir hizmet görüyor, kendisi her zaman saygı duyduğum bir insandır ve hiçbir şekilde de ne hareketlerini, ne de başka bir şeyini burada tenkit edecek konumda da değilim, tenkit de etmem zaten. Kendine göre yanlış bir şey de yapmamış olabilir, bize göre de yanlış bir harekette bulunmamış olabilir; ama gerek basında, gerek kamuoyunda Vali Bey hakkında son derece yıpratıcı, kamuoyunun gözü önünde istenmeyen adam haline getirildi son zamanlarda. Öyle bir işleme oldu ki, burada her yapılan harekette Vali Bey suçluymuş gibi, işte onun yapacağı hareket bu, bunları tabii, hem belirli basın işledi, hem de bazı kesimlerdeki insanlar bunları çok güzel işlediler.

...

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Gayet tabii. Sayın milletvekilim, benim bu bir gözlemimdir. Şimdi bunun haricinde Pir Sultan Abdal Şenlikleri ilimizde ilk defa yapılıyor. Bundan evvel hep Banaz'da yapılırdı, geçen sene ben buradaydım, yine Banaz'da yapıldı. Buna benzer olmasa dahi yine belirli bir şekilde bir hava yaşandı orada da. Şimdi bu defa ki kültür şenliklerinin programını incelerseniz, son dere geniş tutulmuş bir programdır ve iki gün üst üste devam eden bir program var, akabinde Banaz'da devam eden bir program var. Şimdi bu geniş tutulan programın içersinde buraya davet edilen yazarların konuşmalarının haricinde paneller var, slayt gösterileri var, kitapların imzalanması var; yani o kadar geniş bir program ki, son derece geniş tutulan bir program. Bunun işleniş tarzı da değişik oldu ve bir de tabii Aziz Nesin meselesi var, şahsında koparılan kıyamet var. Bundan evvelki konuşmalarından veyahutta başka türlü davranışlarından itibaren buradaki belirli bir kesimin son derece de antipati duymuş olduğu ve her görmüş olduğu yerde de bağışlarsanız şey edeyim, küfürle konuşmuş olduğu bir şahsın kişiliği var. Buna benzer birtakım olaylar hep bir araya geliyor, bir araya geldikten sonra bu işi gerek provoke etmek isteyenler için, gerekse başka bir amaçla bunu tezgahlayanlar için son derece de dolu malzeme çıkıyor.

...

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Şimdi değerli milletvekilim, olayı olmuş olduğu günden evvel bir perşembe günü geçti, bu perşembe gününde Aziz Nesin, Buruciye Medresesi'ne gitmiş, Buruciye Medresesi'nde öğleye kadar kitap imzalamış, o akşama kadar belirli yerlerde gezmiş, o akşam çıkıp Madımak Oteli'ne gelmiş, gece saat 21.00'de, bir tek bizim siyasi şubemizin korumasıyla birlikte yanında sekiz kişi Madımak Oteli'nden çıkmışlar Atatürk Caddesinden inmişler aşağıya, orada içki

içmişler, içki içtikten sonra da yine yayan aynı ekip o şekilde gelmiş. Yani ben şunu arz etmek istiyorum efendim; yani olay bir tek Aziz Nesin'e yönelik olan bir hadise değil. Eğer buna yönelik olan bir hadise olmuş olsaydı...

...

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Onu da arz edeceğim efendim. Bu takip edilirdi, orda bizim bir tek ekibimizle beraber oradan hemen götürüldü, istihbarat konusuna buradan gelmek istiyorum. Yani gerçekten diyorum, çok iyi geçen Perşembe günümüz var. Hatta benim olayla alakası yok ama onu da arz etmek zorundayım. Benim çarşamba akşamı babamın küçüğü vefat ediyor, İstanbul'da, perşembe günü ben gece saat 10.00'da İstanbul'a gitmek istiyorum; yani o kadar rahatım ki, istihbarat konusunu arz etmek için bunu söylüyorum. Ama bütün bunlara rağmen Pir Sultan Abdal Şenliğidir diye kızımla, oğlumu arabayla gönderiyorum, halamın cenazesine, ben burada kalıyorum. Yani fazla bir kuşkum yok. O gece saat 12.00'de karar veriyorum gitmeye, sonradan vazgeçtim..

BAŞKAN – ... Aziz Nesin'e bazı tepkiler var. Olaya görevli arkadaşlar müdahale ediyorlar, dışarı çıkartıyorlar. Bütün bunlar... Şimdi bütün bunlar varken güvenlik güçleri takviye için istenilen komşu illerden, ilçelerden herhangi.... sebepleri ne?

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Şimdi bu takviye meselesi; burada önemli olan hadise şu Sayın Milletvekili, şimdi bu olayın uzantısının şu noktaya varabilmesini hesaplayabilmek, biz bunu hesaplayamadık. Biz olayın uzantısının bu kadar büyüyebileceğini, buraya kadar varacağını bilsek, elbette ki gereken tedbirleri alırız; ama inanın ki saat 19.00'a kadar biz Sivas Emniyet Müdürlüğü kendi gücüyle bu olaylara tamamen hakimdik, hiçbir sıçraması yoktur olayın; ama yürüyüş vardır, belirli yerlere gitme vardır, bu arada bizim 2-3 defa bu yürüyüşü dağıtma şeyimiz vardır. Tabii olayın bu kadar büyük bir şekle sıçrayabileceğini... Yürüyüş yapılıyor, o yürüyüşün elbette biz kontrolünü yaparız. Bu kuvvetle ben yine alırım bunun şeyini. Zaten hayatımız hep böyle geçiyor.

BAŞKAN – Alamamışsınız?

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Alamamışsınız; ama, efendim, tabii... alamamışız, eğer o kabahatse, o kabahati biz devamlı sırtımızda taşıyacağız.

BAŞKAN – Bazı şeylere cevap arıyorum da?

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Cevap veriyorum. Sayın milletvekilim, şimdi bu olayın 15 bin kişilik, beni bağışlayın, böyle tam trans haline

geçen bir meydan muharebesindeki Allah Allah, Allahuekberli, tekbirli, bilmem şunlu bunlu, böyle orada ölmeyi bir Allah yolunda ölme gibi gören ve hadisenin bu kadar böyle boyutlanacağını müsaade edin, o kadarını düşünemedim yani.

BÜLENT AKARCALI – Tutuklananlar kaç kişi, nereli, nereden gelmişler? Sivas'ta ikamet edenler hangi sürece Sivas'talar. Video ve fotoğraflarda görünenlerden kaç kişi tutuklandı? Diğerlerinin kaç tanesinin aranmasına geçildi, yani videoda ve şeyde adam görünüyor, bu yakalanabilir, ama bunun tespitini yapabildiniz mi? Kolluk kuvvetlerinden işbirliği yapan oldu mu acaba şeylerden? Dışarıya bilgi sızdı mı? İtfaiye hakkında soruşturma başladı mı? Biri kapıyor, öbürü açıyormuş vesaire. Camilerde halkı tahrik edenler için araştırma. Cami cemaati içerisinde.... bir araştırma yapmak... tahrik edenler var mı? Dolayısıyla şehirler arası yolları kesip kimlik kontrolü yapmak gerekli. Şimdi olayların sonrasını düşünelim. Bu dediğiniz olaylar o dediğiniz safhaya neden varmış oluyor? Bunda dışarıdan gelme olayları, buradaki işi dizayn edenler, planlayanlar ve saire. Yani olaylara hakim olamama, işin teknik yönü. Mesele... niye göz yaşartıcı bomba kullanmadınız? Yani otelin önünde o kalabalığa on tane bomba atsanız fiziken durmalarına imkan yok. Niye bomba atılmadı? Bu onun ilk safhası. Yani görev ihmali var mı yok mu, neden vesaire... Olaylar bittikten sonrasına gelelim yani polis, askeri güç elinden geleni yapabildi mi? Yaptı... ama yine... Bu şekilde konuşanları... şekilde araştırmayı, sebebini aramayı geride bırakmamalıyız.... İşin bu safhaya gelmesi bu şekilde zaaf haline gelmesi. Bir de diyoruz ki, çoğunluk..... yani 13, 14, 15, 16 yaşında çocuklar, yani delikanlılar. Biz buna bir cevap bulabilirsek, bu cevaba göre Ankara'ya, Hükümet'e, Meclis'e, kamuoyuna bunları götürebilirsek başka yerlerde benzer olayların olması önlenir. Polisin, askeriyenin bu konuda ihmalleri kendi içersinde çözümlerini zaten. Yani İçişleri Bakanlığı, Genelkurmay da araştırmasını yapacak ...

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Sayın Milletvekilim, tabii şu aşamada ben görevde değilim, aşağı yukarı cuma..

BÜLENT AKARCALI – Efendim, hepimiz görevdeyiz. Hepimiz bu devletin insanlarıyız.

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Şimdi efendim, şöyle arz edeyim: Bunun soruşturmasını Kayseri'den gelen devlet güvenlik mahkemesinden birkaç tane savcıya beraber bizim buradaki savcılarımız yürütüyor zaten. Yalnız tabii ben de yardımcı oluyorum dışarıdan, o da benim görevimdir. Benim de bu olayda en fazla arzu etmiş olduğum nokta, bu olay bu şekle

gelirken, kimler vardı ve hangi noktalar tarafından bu işe itildi, iletilmesinin amacı neydi. Yani benim de gerçekten, eğer bu hadise, bu olayların sonunda çıkmazsa, o zaman her şey boşuna demektir. Ben aynen bu şekilde düşünüyorum. Yalnız tabii burada tam kesin olmasa dahi, müsaade ederseniz birkaç izlenimimi aktarayım: Bazı yurtlardan katılanlar var ki, bunların üzerinde durulacak bir defa.

İSMAİL KÖSE – Bunlar özel yurtlar mı devlete ait yurtlar mı?

DOĞUKAN ÖNER (Devamla)– Efendim, devlete ait yurtlar da var Sayın Milletvekilim, belediyeye ait yurtlar var, özel yurtlar var. Şimdi bu yurtlardan alınanların üzerinde durulacak. Bunun haricinde, alınan kişilerin bazılarında belirli partilerin eğilimleri var. Bunların üzerinde durulup bir dökümünün yapılması lazım. Bunların haricinde bizim şu anda elimizde elebaşı niteliğinde belirli sayıda adam var. Örneğin benzini poşetle oraya getiren bizim arkadaşlarımızın şehirden alınan, fakat oraya dökülen veyahut da kundaklamak için o benzine çamuru, şunu bunu tozu toprağı bulayıpta koltukların üzerine atan, oraya çakmak çakmağa giden, mesela bir itfaiye eri var.

.....– İçerde mi bunlar?

DOĞUKAN ÖNER (Devamla)– İçeride efendim içeride. Bunun haricinde tabii teşhis ve tespitleri yapılıp da şu anda aranan durumda olanlar var ve bunlar yakın pozisyonda olan en az 15 kişi var.

BAŞKAN– Türk milleti adına görev yapıyoruz şu anda, bunları öğrenmek hakkımız.

DOĞUKAN ÖNER (Devamla)– Buna benzer birtakım sanıklar var şu anda. Yakalanmayanlar da var. Öyle tahmin ediyorum ki, bu konular üzerinde gerekli birtakım çalışmalar yapılacak. Yalnız benim biraz evvel size arz ettiğim gibi ben cuma gününden beri fiilen görevde değilim. Ben bu işlerle uğraşmıyorum.

.....– .....sormuyorum, çarşamba, perşembe, cumayı soruyorum.

DOĞUKAN ÖNER (Devamla)– Efendim, çarşamba, perşembe, cumanın iki günü bunda yine sağla solla hep dalaşmayla geçti, hep olay oldu, hep yürüyüş oldu, asayiş sağlamakla geçirdik iki günü, yani biz o iki günden maalesef faydalanamadık. Tabii sokağa çıkma yasağı konuldu, belirli, tam takviye kuvvetlerinin gelinmesini bekledik, onlarla bir düzen verelim, aşlarını nerede kaynatacağız, öbürünü nerede yatıracağız, falan edeceğiz, bununla beraber asayişle geçti...

...

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Onu arz edeyim efendim: Cumartesi söylediğim gibi bizim bu iki üç günümüz asayiş sağlamakla, yürüyüşleri dağıtmakla, şununla bununla geçti. Ondan sonra ben bir iki üç gün bu tahkikatın başında durdum, ondan sonra benim görevim bitti.

...

BÜLENT AKARCALI – O görevden alınıncaya kadar olanın dışında.... görev başında şube müdürü arkadaşlarınız da var. Onlar herhalde tahkikatın içerisindeler. Yani bilgi istiyoruz. Eğer bu bilgileri alamazsak meclise Emniyet ondan sonra da hiçbir tahkikat yapmamıştır, failleri bulmak için herhangi bir gayretleri yoktur, diyeceğiz.

DOĞUKAN ÖNER – Hayır efendim.

İSMAİL KÖSE – 6 tane adam vurulmuş, en azından iki tanesinin silahla vurulduğu söyleniyor. Olaylardan sıyrılıp objektifini al meselenin. Bir tanesini alnından vurulmuş, bunlar içeriden mi vurulmuş, dışarıdan polis mi ateş etti nasıl oldu?

DOĞUKAN ÖNER – Onlardan bir tanesi... Polis bu olayda fazla miktarda tabanca kullanmadı. Onun bir tanesi jandarma veyahut da polis diyeyim, onun açmış olduğu ateşten ölmüştür burada.

...

DOĞUKAN ÖNER – Madımak otelinde ölen personeldir. Madımak otelinde ölen Sivaslıdır, Sivaslı bir personeldir. Onun ölüm nedeni araştırılıyor. Belirli birtakım söylentiler vardır. O söylentilere göre tabancalar alınacaktır, ekspertiz raporları, laboratuar raporları, tahlile gönderilecektir, onun sonucuna göre...

...

M. CEMAL ÖZTAYLAN – Bu başarısızlığın sebebi ne?

DOĞUKAN ÖNER – Hangi başarısızlığın?

M. CEMAL ÖZTAYLAN – Yani olayların önlenememesinin sizce esas sebebi ne? Yetkililerin beceriksizliği mi var, valinin size emir vermemesi mi var, tugayın gelmemesi mi var, belediye başkanının seyri mi var, polis sayısı mı, istihbarat yetersizliği mi, vesaire.

DOĞUKAN ÖNER – Şimdi efendim, şöyle arz edeyim, benim yasal olarak kendi kanuni yetkilerim vardır, ben icap ederse buna Vali Bey'den almadan yaparım; ama Vali Bey'den de alacağım belirli birtakım talimatlar da olabilir. Bu hadise Vali Bey'in bana herhangi bir türlü engel teşkil eden ne konuşma yaptığını tahmin ediyorum, ne de beni o şekilde engellediğine ihtimal vermiyorum; çünkü benim yetkim vardır zaten, belirli bir şekilde yetkim vardır, ben o yetkiyi kendim kullanırım. Yalnız, Sayın

Vali burada bir organizatördür bizim sıkıştığımız yerde kendisine danışırız, belirli kuvvetlerin aktarılması, diğer yerlerden getirilmesi... Biz bu olayların içerisinde olduğumuz için, gayet tabii ki o bu tür organizasyonları yapmak zorunda. Şimdi ben de kendisinin olayların zaman süresi içinde gelişimi diye bir gizli notu var. Bu notu okuyorum: Bu notta en az dört beş defa tugay komutanıyla görüştüğünü, İçişleri Bakanıyla görüşme yaptığını, belirli illerle görüşme yaptığını ve hatta Sayın Orgeneral Doğan Güreş paşaya dahi konuştuğunu... Tabii bu durumda benim bir yorum yapmam doğru olmaz. Yalnız dediğim gibi bizim bu şeylerimizde Sayın Valimizin beni engelleyecek, bilmem şey yapacak herhangi bir hareketine rastlamadım, olmadı. Siz cuma namazında 1500 kişi söylüyorsunuz, şimdi bu 1500-2000 sayıyı karıştırmak yerine...

..... – 1500 kişi değil 15000 kişi

DOĞUKAN ÖNER – Doğrudur da, veyahut daha fazladır, benim de burada şahsi bir kanaatim vardır. Bu işte kesin provokasyon vardır. Bu işte kesin dışarıdan gelme birtakım güçler vardır yani, çünkü, vardır derken şundan vardır diyorum: ben ilk defa camiye gittiğim zaman o caminin ön tarafındaki belirli birtakım gruplar vardır; çünkü ben bu olayın sıfırından sonuna kadar başındayım, hep başındayım. Ben o grupları Madımak Oteli'nin önünde görmedim yani. Ama olayı Paşa Camiinden başlatıp da Madımak Oteli'nin önünde bitirenleri de gördüm; ama..... göremedim yani. Buruciye Medresenin arka tarafında dediğiniz şekilde bir olay olmuştur, doğrudur, ezan okunurken davul zurna çalınma hadisesi vardır, bunu bana arkadaşlarım intikal ettirmişlerdir ve kendileri müdahale etmişlerdir, davul zurnaya kestirmişlerdir, olay çıkmadan bastırılmıştır. Bu duyumunuz doğrudur.

Efendim, Malatya'dan bir grup geliyor. Şimdi bunlar kamu çalışanlarının Ankara'daki Sayın Başkanımızın önünde yapılacak olan yürüyüşe katılmak için bir otobüsle geldiler, 35-40 civarında, Erzincan ve Malatya'dan geldiler. Yani bize burada sadece bir yürüyüş yapmak için de başvuruları var, sendika olarak Eğit-Sen'in var, Sağlık-Sen'in var, bir iki daha var. Müştereken bunlar başvuruda bulundular. Yalnız başvuru süreleri yasal olarak 72 saat önce verilmesi lazım. Bunlar bize bir gün öncesinden geldiler ve biz de bunları kabul etmedik. Ama buna rağmen şurada Mevlana Caddesinin başına otobüsleri geldi, burada zaten 40-50 kişilik bir topluluktu. Mevlana Caddesinden bizim İstasyon Caddesinin ilerisinde Buruciye Medresesi'ne girerken bir park gibi alanımız var, oraya gittiler. Orada bir bildiri okudular, olay yerine ben gittim bildiri okunurken,

tutup indirdim aşağıya, "bu bildiriyi okuyamazsınız" dedim. "Böyle böyle yapmış olduğunuz kanunsuzdur zaten, gidiyorsanız gidin yoksa Ankara'ya gidemezsiniz" dedim. Öyle söyleyince peki dediler, bindiler otobüslerine gittiler....

M. CEMAL ÖZTAYLAN – Büyük Birlik Partisi'nin olayını biraz anlatır mısınız?

DOĞUKAN ÖNER – Anlatayım efendim: Büyük Birlik Partisi'nin olayı... Şimdi otelden Birlik Partisi'nin bulunduğu koridora, yan tarafına inen bir pencere varmış. Bu pencereyi taşla kapatmışlar. Ben hatta, daha yangın olmamıştı, o zaman ilk bunları tahliye cihetine gidelim şeklinde bir fikir oldu da otel sahibiyle kendim görüştüm, arka taraftan bir yere çıkışınız var mı diye sordum. Bana dedi ki arka taraftan herhangi bir yere çıkışımız yok, hepsi şey, bu var dedi.

M. DOĞAN ÖLMEZTOPRAK – Yangın merdiveni yok mu?

DOĞUKAN ÖNER – Yangın merdiveni var efendim, caddeye, bizim bulunduğumuz yerin tam ortasına iniyor.

M. DOĞAN ÖLMEZTOPRAK – Arkadan çıkışı yok?

DOĞUKAN ÖNER – Yok efendim, yok. Hatta asayiş şube müdürümü çağırdım, dedim ki o Zafer Lokantasının oraya doğru bak, orada bir çıkıştan falan bahsediyorlar. Kendisi gitti, bilemiyorum herhalde orayı bulamadı. Yalnız beni, bizim içeride Aziz Nesin'in korumasına vermiş olduğumuz bir ekibimiz var ve bu ekibimiz bizim komiser yangın sırasında içeride kaldı.

...

Efendim, boğulanlar genelde dördüncü katta falan, hep çoğunlukla oradan çıkardık. Ki, bu dumanla beraber hep yukarıya doğru çıkmak istemişlerdir... Yaptıkları şey şu: Her telaşla arka odalara itilmişler. Ön odaların camlarına taş atılınca hep arka taraflara gitmişler; fakat arka tarafta çıkışları yok. Halbuki ön odalara gelmiş olsalar, Aziz Nesin öyle kurtuldu, ondan başka birisi vardı, ben gördüm mesela. Onlar ön taraftaki odaya gelmişler. Ön taraftaki odaya gelince, siluet halinde böyle kafalarını dumanla beraber uzattılar dışarıya; ama ne de olsa belirli bir ölçüde hava alıyorlar yani. Hiç ön odada bulunmaları, hep arka tarafa geçmeleri, maalesef bu şansızlık oluyor.

...

Sayın milletvekilim, şöyle arz edeyim: Bu olayların içerisinde tabii aşağı yukarı ta başlangıcından itibaren olayların içerisindesiniz, birtakım şeyler oluyor. Bu olan hadiselerde de saat 19.00'a kadar zaten tek arz

etmek istediğim hadise o, yani saat 19.00'a kadar bizim ne personel sıkıntımız var, ne başka türlü biri gücümüz var. Gayet tabii ufak tefek şeyler olacak, Kültür Merkezi'nin orada, burada, şurada. Yalnız... buraya geliş aslında da 19.00'a kadar. 19.00'dan sonra bizim son derece de sıkışma zamımız başlıyor. Saat 19.00'a kadar polis bütün olaylara hakim. Bir böyle ekstradan çok bariz bir şekilde geliyorum diye bir şey yok ortada yani. Halen biz kuvvet bekliyoruz, kuvvet gelecek işte dağıtacağız, ama onlara da bir tampon görevi yapmış bekliyoruz, orada kalıyor yani, onlar otele giremiyorlar, hatta biz -bunu da bilmenizde fayda var- biz otelin, ben trafik bölge şube müdürüne iki katını da tutturdum ki, o merdivenlerden giriş olduğu zaman..... ancak iki üç kişi çıkar, onları da çıkartmazlar. Yani oralara kadar düşündüm. Bizim düşünemediğimiz şey yangın olayı oldu. Eğer yangın olayı olmazsa, yani bu hadiselerin..... bir tür herhangi bir sonucun olması mümkün değil. Biz yangını tahmin edemedik. Yangın olayı da o kadar çabuk gelişti ki, nereden getiriyorlar bilemiyorum, bidonlarla benzin getiriyorlar, bunları önledik, bidonlarla getirilen benzinleri önledik. Yalnız değişik bir formül buldular, oradaki koltukların eskiyen süngerleri, paçavraları, şunları bunları nereden batırıyorlarsa arka taraflardan otelin içine doğru atıyorlar, bunu engelleyemedik. Benzin emmiş paçavraları, süngerleri atmaya başladılar otelin içine. Bu yangının başlamasıyla beraber gelişmesi çok kuvvetli oldu. Yani bize başka türlü bir şey düşünebilmek yahut da şunu şöyle yapalım bunu böyle yapalım şeklinde hiçbir imkan tanımadılar. Ancak tanımış olduğu şey itfaiye şeklinde bir durumumuz oldu. Yalnız, bir tedbir daha aldık, onu da arz edeyim. Yangın başlamadan çok önce halkı dağıtmak için itfaiye istedim. Tazyikli su sıkalım da halkı dağıtalım, ama maalesef o itfaiye de bize gelemedi.

M. DOĞAN ÖZLMEZTOPRAK – Panzeriniz yok muydu?

DOĞUKAN ÖNER – Panzerimiz yoktu efendim, panzer bu hadiseler üzerine geldi. Personel için cevap vereyim: personelimiz Sivas gibi bir il için son derece de azdı, yetersizdir. Bunu da biz en az on defa Emniyet Genel Müdürlüğü'ne yazılı olarak bildirmişizdir. Size bunu da söyleyeyim.

M. CEMAL ÖZTAYLAN – Sayın müdürüm, bu göz altına alınan kişilerin. Tabii muhakkak esbabı mucibeleri var alınmalarının da, esnaf derneklerinin, medyanın falan değdi suçsuz insanların da gözaltına alındığı, onların mağdur olduğu, hiçbir olaya katılmadığı halde,esnaf olduğu halde gözaltına alındıkları, fakat gözaltına alınanların dışında gerçek

suçluların dışarıda gezdiği veya şehri terk ettikleri gibi bir duyum aldık. Ne dereceye kadar doğrudur, bilmiyorum...

DOĞUKAN ÖNER – Şimdi, Sayın Miletvekilim, biz şahısları alırken ilk almış olduğumuz bu 35 kişilik şahısları topluluğun içerisinden alman şahıslardır, bizzat o harekete katılıp da toplumun içersinden alman şahıslardır. Ondan sonraki şahısları da biz gerek video kayıtlarında, onların fotoğraflarını çıkarmak suretiyle çünkü sağa sola teşhis ettirmek suretiyle, kendilerine teşhis yaptırmak suretiyle aldık; ama bütün bu çalışmalarımıza rağmen çok güvenmiş olduğumuz şahısların bazı duyumlarına da itibar ettik; ama bütün bunlara rağmen belki %10 bir firemiz olabilir.

BAŞKAN – Kaç sanık var?

DOĞUKAN ÖNER – 200'e yakın Sayın Milletvekilim.

BAŞKAN – Tutuklanan kaç kişi var, aranan kaç kişi var?

DOĞUKAN ÖNER – Şimdi efendim, bunların içerisinde 93 tane olayla ilgisi tespit edilen var, bizzat, gerek tanık beyanları, gerekse video bantlar vesaireler. Bizzat bunlar var. Aranan sanık sayısı kesin olarak söyleyemeyeceğim, ama o da 40'ın üzerinde.

93 kişi dediğimiz belirli eyleme fiilen katılan insanlar. Öbürü gelmiş şehir içinde yahut da 2911 toplantı gösteri yürüyüşüne muhalefetten olmuş, falan olmuş, yani böyle...

O buradan hücum ediyor, ortalık biraz karışıyor, sağımıza solumuzda sivil insanlar var, benim polislerim de var. Ben kendisinin hücum ettiğini gördüm, ayrıca küfür ettiğini, yani azarlar şekilde bir şey söylediğini gördüm. Bunun haricinde, benim arka tarafımdan belediye zabıtasından olan şahıs Aziz Nesin'in burasına şap diye bir yapıştırırken ben elimi attım böyle, elimi attıktan sonra ikinci bir sefer daha vurmaya kalktı, vurunca ben Aziz Nesin'in üzerine kapandım orada, üzerine kapanınca burama geldi, şuradan şöyle deldi benim buramı, Aziz Nesin'i arkadaşlarıma söyledim, arabanın içerisine yatırın, toplum tam dağılmış, bunun üzerine polisler biner gibi yaptı, o şekilde hastaneye gönderildi. Yani demek istediğim, konuya şuradan geliyorum. Fikir yapısıyla hiçbir şekilde uzaktan yakından bir ilgim yok, ama orada benim görevim onu kurtarmak.

BÜLENT AKARCALI – O zaman şöyle bir şey çıkıyor... Burada belediye zabıta memuru suçlu, belediye meclis üyesi suçlu, yani belediyenin ne kadar organı varsa hepsi bu işin içinde...

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Sayın milletvekilim, o belediye zabıtasını ben teşhis edemedim, ama gördüm yani benin burama telsizle vurduğunu.

BÜLENT AKARCALI – Tamam da belediye zabıta memuru, belediye meclis üyesi hepsi bu işin içinde.

HAYDAR OYMAK – Açıklığa kavuşmasını istediğim bir husus var. Aziz Nesin'in konuşması perşembe mi cuma mı?

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Şimdi, gidiyor, dönüyor, döndükten sonra diyor ki, burada Kızılırmak'ın doğduğu yer var, Cevat Hoca'yla beraber gidilip orada yemek yiyelim diyor, Zara'nın orada, hatta biz oradan da şeye kapıldık, önce bu tarafa geçişte, Aziz Nesin'in biz yerinde olmadığını zannediyorduk. Vasıta temin edememişler, gidememişler.

HAYDAR OYMAK – Birde polisin sevecen davrandığı şeyi var. Yani olaya karışan insanlara büyük ölçüde müdahale yapmıyor mu?

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Sayın Milletvekilim, bizim Sivas polisimizin genel davranışı hakla son derecede yakın durmaktır. Yani bizim buradaki prensibimiz budur. Hatta benim en fazla suçlanmış olduğum konulardan bir tanesi niçin silah kullanmadı şeklindedir. Tabii biz Allah nasip ederse bunun hesabını da her yerde vereceğiz, o da ayrı bir mesele. Acaba silah kullansaydık, oradaki 200-300 kişilik gruba bir silah kullanıldı, bilanço iki ölü sekiz tane yaralı, 15 bin kişinin karşısında silah kullansak, trans haline gelmiş bir toplumda etkili olabilir miydik, olamaz mıydık ve bu gerçekten o provokatörlerin işine gelir miydi, gelmez miydi, işin mecrası değişir miydi, değişmez miydi? Bunların hepsi varsayım. Tabii şimdi ne söylesek boş.

MEHMET ÖZBEK (Şube Müdürü) – O heykelin geliş anını anlatayım, 20-30 kişilik grup var, iplerle bağlamışlar urganlarla çekiyorlar, o kalabalığın arkasında, zaten o arada itfaiye gelmiyor, ben anons ediyorum, komiser arkadaş birinci kanalda kaldım, sayın müdürümüze 31 kişi olduğunu ben bildirdim, birinci kanalda kaldım, sürekli takip ettim, kendinizi kurtarın dumanlardan zehirleneceksiniz yanarak öleceksiniz diye anonslarım var birinci kanalda, çaresini bulmuş o tarafa kaçmışlar, 31 kişi olduğunu birinci katta olduğumu sayın müdürümüze ben arz ettim, arkadaşımızın da üstün başarısıyla iradesiyle kurtarılmışlar. İtfaiye gelmedi, sürekli ikaz ediyorum, sayın müdürüm anons ediyor, biz anons ediyoruz, kuvvet gelmedi, yani tugaydan biz daha çabuk kuvvet bekliyorduk. Yani 15 bin kişiye karşı benim 50 kişi çevik kuvvet personeli var, dışarıdan Tokat'tan geldi 30 kişi, Tugaydan yok, Tokat kuvveti geldi olaylardan önce...

HAYDAR OYMAK – Göz yaşartıcı bomba filan...

DOĞUKAN ÖNER – Bizim şubemizde göz yaşartıcı bombamız yok. Bu göz yaşartıcı bombalar genelde özel harekat timlerinin, bilmem şunların bunların bulunmuş olduğu yerlerde olur. Daha doğrusu Sivas'a öyle bu tür olaylar için belirli birtakım kuvvet ne de bilmem şu bu verilmiş değil. Bizim şanssızlığımız, biz özel harekat timimizi kırsala göndermiştik. 17 kişi var efendim.

Şimdi efendim faydalı olması, onlar genelde terör konusunda genelde şey etmiş olan insanlarımız, biraz ürkütücü tarafları oluyor elbiseleriyle giysileriyle falan.

...

Şimdi itfaiyenin gelişini ben notlarımdan dakika olarak çıkartayım, ama ortalama olarak söylersem belki sizleri yanılgıya düşürürüm. Çünkü ortalama şey etmek istemiyorum, benim kendi hesaplarıma göre itfaiyenin gelişinde 12 dakikalık gecikme olmasa hiç kimsenin burnu kanamazdı.

ABDÜLLATİF ŞENER – Bir de itfaiye yangından önce istenmiş.

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Onu ben istedim, şey için yalnız, yangından önce istedim, su sıkıp da halkı dağıtayım diye istedim.

ABDÜLLATİF ŞENER – İtfaiye yangın mahalline yaklaştı siz Emniyet olarak...

DOĞUKAN ÖNER (Devamla) – Şimdi yapamadınız hiçbir şey kalmadı, orada, mümkün değil, arabanın altına yatıyor, şoförün kullanmış olduğu yere çıkıyor, üç dört kişi kapatıyorlar orayı, onu bırakın, dikiz aynasıyla kapısını kırdılar itfaiyenin, hemen oturma eylemine geçiyorlar, hiçbirisini yoldan kaldıramıyorsunuz bir. İkincisi de itfaiyenin girmiş olduğu yerde dünya kadar asker vardı, ona rağmen yol açıp da girilmedi yani.

ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET YILDIZ İLE GÖRÜŞME

BAŞKAN – Asayiş Şube Müdürü olarak olayların içerisindeydiniz. Olayların başlangıcı, gelişmesi hakkında bizi bilgilendirir misiniz?

MEHMET YILDIZ – Olayların olduğu cuma gününden evvel, çarşamba günü, yani ayın 30'unda akşam saat 18.00'da Emniyet Müdürümüz, Asayiş Şube Müdürü olarak beni, Terörle Mücadele Şube Müdürünü ve Güvenlik Şube Müdürünü ve Emniyet Müdür Yardımcısını makamına çağırarak toplantı yaptı. O toplantıda, bize, Aziz Nesin burada, ko-

runmasına özel bir önem verilecek. Bir sivil ve bir resmi ekip koruyacak, kaldığı otelde Çevik Kuvvet ekibi görevlendirilecek, gideceği ve katılacağı etkinliklere de aynı şekilde. Yakın korumaya aldırtır. Bir de o arada bir bildiri ele geçirilmiş "Müslümanlar" imzalı, "Müslüman kamuoyuna" başlıklı bir bildiri. O bildiriyi ben de okudum. Bildiride, Salman Rüşdi bilmem nerede serbest gezerken onun uşağı olan Aziz Nesin Sivas gibi bir yerde, Müslüman bir ülkede nasıl serbestçe gezebiliyor gibi birtakım içerikli bildiriydi. Bundan dolayı Emniyet Müdürümüz, o cuma günü bir hadise olabilir, ondan dolayı tedbir almamızı emretti çarşamba günkü toplantıda, yani saat 18.00'de, yani mesaiden sonra yapmış olduğu toplantıda.

Perşembe günü ise yazılı emir vardı, herkes Pir Sultan Abdal şenliklerinde herkesin belli yerlerde görevi vardı. O gün biz tedbirleri almaya başladık. Ben Buruciye Medresesi'nin önünde görev aldım. Herhangi bir şey olmadı, o gün normal geçti. Cuma günü...

BAŞKAN – Perşembe günü bir yürüyüş oldu, ondan haberiniz yok mu?

MEHMET YILDIZ – Evet, perşembe günü yapılan yürüyüş, kamu çalışanları, memur sendikalarının üyeleri idi. Onlar, Erzincan ve Malatya'dan otobüslerle gelip buradan Ankara'ya gideceklerdi.

BAŞKAN – Buradan niye yürüyüş yapıyorlar?

MEHMET YILDIZ – Buradakilerle de birleşerek...

M. CEMAL ÖZTAYLAN – Yürüyüş yaptılar mı?

MEHMET YILDIZ – Yürüyüş yaptılar.

M. CEMAL ÖZTAYLAN – İzinli bir yürüyüş müydü?

MEHMET YILDIZ – Hayır izinli bir yürüyüş değildi.

M. CEMAL ÖZTAYLAN – Niye izinsiz yürüyüş yaptılar?

MEHMET YILDIZ – Başbakanlığın, bu memur sendikaları konusunda bir genelgeleri var. Bu genelgede konuya biraz esneklik mi getiriliyor ne, ondan dolayı. Perşembe günüydü, Erzincan'dan ve Malatya'dan gelip Ankara'ya yürüyüş yapacaklarmış, geçerken de buradakilerle de birleşip gideceklermiş.

KADİR BOZKURT – Pir Sultan Abdal şenlikleri Sivas'ta devam ediyordu değil mi?

MEHMET YILDIZ – Ayın 1'iyle 7'si arasındaydı programa göre.

KADİR BOZKURT – Ayın 1'inde etkinlikler devam ediyordu.

MEHMET YILDIZ – Etkinlikler devam ediyordu.

...

MEHMET YILDIZ – Tamamen tesadüftü bana göre, onlar ayrı bir programdı. Burada bir Pir Sultan Abdal Şenlikleri devam ediyordu. Geçerken, orada, her halde mutlaka haber almışlar ki, o grup ana caddeden sapıp oraya Buruciye medresesine girmek istedi, ben orada görevli olduğum için onları durdurdum.

M. CEMAL ÖZTAYLAN – Bunlar Erzincan ve Malatya'ya ..... Sivas'ta birleşip de niye Yozgat'ta yürüyüş yapmadılar?

MEHMET YILDIZ – Sadece ben, başlangıcını, sebebini, sonucunu bilmiyorum, çünkü ben asayiş görevlisiyim. Böyle bir yürüyüş olacağından sonradan haberim oldu. Belki bunu, o bölümle ilgili olan şube müdürlerimiz daha iyi biliyorlardır, ama ben bilemem. Ben, ... kuvvetlerle beraber önünü kestik "buraya giremezsiniz" dedik. Bu normal, yasal bir yürüyüş değildir, otobüslerinize binin, gidin...

HAYDAR OYMAK – Kalabalık ne kadardı?

MEHMET YILDIZ – 200 kişi kadardı.

M. CEMAL ÖZTAYLAN – Yürüyüşten sonra gittiler mi?

MEHMET YILDIZ – Orada durdular, müsaade istediler, bir basın açıklaması -zannederim ilgili birimlerde onun metni vardır- oz aman biz burada okuyup gidelim dediler ve okudular. Ondan sonra da otobüslerine binip gittiler.

Cuma günü öğlen, namazdan önce, biz zaten mutad olarak cuma günleri herhangi bir olay olmasın diye bütün camilerde, özellikle cemaatin kalabalık olduğu merkezdeki camilerde tedbir alıyoruz. Cuma günü şenlikler dolayısıyla; ondan önce mahalli basında da zaten herkesin bildiği yazılar vardı, bildiriler vardı. Ben şahsen tepki olabilir diye bekliyordum zaten. Ondan dolayı zaten o tedbirleri aldık. Buruciye Medresesi'nin şu karşıdaki parkın tam karşısında da Kale Camii var, cemaatin bir kısmı da bahçede namaz kılıyordu. Tam o saatte onlar cuma namazlarını kılarlarken Buruciye Medresesi'nin içindekiler de semah gösterisi yapıyorlardı. O arada bir davul sesi, birtakım bağrışmalar falan oldu ve cemaat ister istemez kulak kabarttı, o yöne doğru baktı. Hatta şu kadarını da arz edeyim ki, namaz kılmayanlar da gelip gelip oraya girmek, göz dağı vermek gibi, bizim tanıdığımız, bildiğimiz simalar vardı. Biz onları uzaklaştırdık.

BAŞKAN – Gözdağını medresedekilere de mi verdiler?

MEHMET YILDIZ – Evet, giriyorlardı. Hatta, Aziz Nesin imza atarken "Gavur, sen dinsizlik propagandası yapamazsın" falan diyenler de oldu. Onları biz uzaklaştırıyordu. Yanına giriyorlardı "yapamazsın" diye tepkilerini gösteriyorlardı, alınıp uzaklaştırılıyordu. Tam namaz sırasında

davul sesi, veyahut da onların sema gösterisi sırasındaki sesler cemaatin dikkatini çekti biz de büyük kapılar vardı, onları kapattık duyulmasın diye. Zaten namaz biter bitmez, tam saat 13.30 sıralarıydı ki, Paşa Camii önünde yer alan ekipler, 500 kişilik bir grup slogan atarak Atatürk Caddesinde yürüyüşe geçtiler diye bir anonsta bulundu. Ondan sonra, Emniyet Müdürü, hemen tertibat alın, barikat kurun, meydana yürütmeyin diye... Biz daha önceden aldığımız tedbirleri uygulamaya koyduk. Ondan sonra kalabalık buraya geldi, durduramadık. Cadde üzerindeki barikatı yarmış, buraya kadar geldiler, slogan atıyorlardı "Vali istifa, Hükümet istifa, şeytan Aziz defol, Sivas mezar olacak" diye.

Sonra, buradaki kuvvetler püskürtmüş olmalı ki Buruciye Medresesi'ne hücum edildi ve medreseye geliyorlar, oradakiler de tedbir alsınlar diye haber verildi. Zaten Paşa Camii tarafından ilk olarak sesler geldiği için, o caminin cemaatleri de o tarafa doğru yönelmişti. Biz, medresenin içindekileri, rica ederek, "pılınızı pırtınızı toplayın, herhangi bir şey olabilir" diyerek onları toparladık. Kapıları kapattık, adamlar da geldiler, yürüyüş oraya geldi. Kendilerine bizzat söyledik buraya girip de ne yapacaksınız, kimse yok kapıları da kapattık dedik. O arada grubun bir tarafı istasyon caddesinden Osman Paşa Caddesi dediğimiz yöne saptı, biz de oraya döndük. Orada birisi bir konuşma yaptı; ama ben göremedim, grubun en önündeydim, arada polis megafonundan biri konuşma yaptı "tamam, tepkinizi gösterdiniz" diye.

KADİR BOZKURT – Belediye Başkanı olabilir mi?

MEHMET YILDIZ – Hayır, değildi. Yanılmıyorsam Büyük Birlik Partisi'nin merkez ilçe başkanı imiş. Ben görmedim; ama, aynı konuşmayı Kültür Merkezinin önünde de yaptı. Orada da durdurduk fakat bu defa oturdular, dağıtamadık. Tekrar yürüyüşe devam ettiler doğru Kültür Merkezi'ne doğru koşar adımlarla, biz de aynı şekilde. Oradakilere, "geliyorlar barikat kurun" diye haber gönderdik. Polis arabalarını yan yana koymuşlar sokakları kapatmışlar falan. Topluluk onları yardı geçti, Kültür Merkezi'nin önüne kadar dayandı. Bizler de gittik. O arada askeri birliklerden falan yardım isteniyordu, onları da telsizden duyuyorduk, vilayetin önüne, medreseye, Kültür Merkezi'nin önüne falan. İlk etapta biz onları püskürtmeyi başardık. Baktılar ki Kültür Merkezi'nin önüne giremiyorlar, tekrar geri döndüler ve aynı hızla vilayet evine doğru geldiler. Bütün burada tekrar sloganlar falan atıldı. Bu defa da otele doğru yürüdüler, otelde Aziz Nesin'in kaldığını biliyorlardı her halde. Ben yine oradaydım. Otelin önünde; emniyet müdürü de çok sıkı talimat verdi, "aman, ne ya-

parsanız yapın, otelin olduğu sokağın başını çok sıkı tutun, kimse buraya girmesin" diye. Biz de orayı tuttuk, girmediler, Paşa Camiine kadar olan yere gittiler, elebaşlarına "tamam, burada başlamıştınız, yine burada caminin önünde bitirin, isterseniz biriniz konuşsun, toplantı dağılsın" diye.

M. CEMAL ÖZTAYLAN – Kimdi o, elebaşına söyledim dediniz.

MEHMET YILDIZ – Kişi olarak kimseyi tanımıyorum da, o anda önde bulunanları.

NAMİ ÇAĞAN – Sivaslı mıydı?

MEHMET YILDIZ – Sivaslı. Hatta Büyük Birlik Partisi'nin ilçe başkanı. Hatta yöneticilerden bazıları, o parti de .... dediğimiz orada "müsaade edin de bizim partinin önüne girelim o zaman, oradan hitap edip dağılalım" fakat biz orayı tehlikeli gördük; çünkü otelle sırt sırta, herhangi bir şey olur diye, oraya da sokmadık. Caminin önünde başlamıştınız, yine orada dağılın... Biz onlarla tartışırken, artık toplum tamamen tahrik olmuştu, bir çocuk bile "yürüyün meydana" dediği zaman hurra herkes orya gidiyordu ve nitekim, öyle oldu, olduğu gibi cadde boşaldı tekrar buraya gelindi, yani vilayetin önüne. O zaman..... girmek istendi; yine jandarma birlikleri; yani asker derken onu da düzeltmek istiyorum, tugaydan gelen birlikler değildi, jandarmanın askerleriydi. Tekrar püskürtüldü. Bu defa topluluk olduğu gibi ikinci defa Kültür Merkezi'ne gitti. Biz de beraberiz. Bu defa, içeridekiler de dışarıya çıkmışlardı Kültür Merkezi'nin içinde panel varmış, paneli izleyenler bahçeye çıkmışlardı. Çıkınca bir an için karşı kaşıya geldiler, karşılıklı taş, sopayla vurdular, arada biz kaldık. Öbür grup içeriye kaçtı, bu arada tabii kapı pencere cam onlar gitti. Buraya kadar döndüler, oradaki Pir Sultan Abdal anıtı mı veyahut da ozanlar anıtı mı, onu yıkmaya çalıştılar. O zaman telsizle emniyet müdürüne "Bu heykeli parçalıyorlar zor kullanıp bu topluluğu dağıtmak istiyorum" dedim. "Kullan" diye emir verildi ve biz de cop kullanarak topluluğu dağıttık, ikiye böldük. Bir kısmı kaleye doğru tırmandı, bir kısmı da bu İstasyon Caddesine doğru kaçtı. Biz de peşindeyiz tabii, onları dağıtacağız; fakat, o anda daha önce bu hadiseler sırasında telsizden duydum, emniyet genel müdür yardımcımız demiş ki, ilin müftüsünü bulun, getirin topluluğa hitap etsin, teskin etsin, yatıştırsın diye. Müftü Bey'e ben bir ekip gönderdim, gidin müftülükten falan, bulabileceğiniz yerleri arayın getirin dedim. O anda da belediye başkanımız zannedersem Vilayettelermiş, emniyet müdürü de her halde Vali Bey falan... Şeyi getirmiş, emniyet müdürümüzü, belediye başkanımızı, tam bizim önümüze katmış, kovalamakta olduğunu topluluğa. Belediye başkanı gelince "durun, konuşulacak" dendi. Tabii

"durun, konuşulacak" dendi. Tabii polis durdu. Durunca belediye başkanı onlara karşı hakikaten yatıştırıcı konuşmalar yaptı. Ben o kadarını hatırlıyorum "sizi tahrik eden, kışkırtan bu hale getiren sizin içinizde beş kişi" dedi ayrıca "beni seversiniz veya sevmezsiniz; ama, ben sizin isteklerinizi gerekli yerlerde dile getireceğim, ne istiyorsanız onları dile getireceğim" dedi; fakat topluluk artık taşmıştı, dinleyeni de azdı, kulaklarımızla duyduk, "belediye başkanı konuşursa konuşsun, bize ne" diyordu. Konuştu, fakat topluluk dağılmadı ve aynı şekilde vilayetin önüne. Bu defa yolda gördükleri o Pir Sultan Şenliklerini tanıtan bez pankartları falan yırttılar, ateşe verdiler, vilayetin önüne kadar geldiler. Bir an için korktuk girecekler içeri diye. Neyse ki orada engelledik, tekrar otelin önüne gelindi. Otelin önünde biz de artık bütün gücümüzü oraya verdik. Saatlerce, artık bilemiyorum; ama göğüs göğse, biz onları ittiriyorduk, onlar bizi. Biz şehri koştura koştura dört dolanmıştık, hal mecal kalmadı; ama, ona rağmen direnebildiğimiz son noktaya kadar direndik. Biz iki sıra yapıyoruz topluluğun önünde, birimiz arkadaşlarımıza destek veriyor, onlar diğer göstericilere falan...

BÜLENT AKARCALI – Kaç kişiydiniz?

MEHMET YILDIZ – Ful kadro.

HAYDAR OYMAK – Yani fulü ne kadardı?

MEHMET YILDIZ – Bütün Sivas Emniyet Müdürlüğü personeli olarak. Görevliydik; ama, şimdi kültür merkezinde topluluk buraya geldi diye de boş bırakmıyoruz, çünkü orada da her ana bir sorun olur diye oraya da belli kuvvetler var. Vilayetin önünde kuvvet var....

...

MEHMET YILDIZ – Vallahi şimdi sayı olarak bilemiyorum. Çünkü o sırada, il jandarmanın komandoları veya işte onların kuvvetleri vardı, gelmişlerdi.

BAŞKAN – Otelin önünde onlar da vardı öyle mi?

MEHMET YILDIZ – Onlar da vardı.

İSMAİL KÖSE – Otelin önünde miydi?

MEHMET YILDIZ – Evet, arka taraftaydılar. Müsaade ederseniz ben sırasıyla anlatıyorum.

Çok mücadele ettik. Şimdi, doğruyu söylemek gerekirse, askerin başında komutanları yoktu. Şimdi ben gidiyorum, astsubay mı ne var, kardeşim bu askerle arkada topluluğu seyrediyorsunuz, araya girdim, lütfen beni takip edin, ben size yol da açayım, siz bir defa ön tarafa çıkın bize destek olun dedim. Vatandaşlar hatta askere karşı biraz daha şeyler....

M. CEMAL ÖZTAYLAN – Jandarmanın başında da yok muydu üst rütbeliler.

MEHMET YILDIZ – O yeni şeyler vardı, uzman mı, uzatmalı mı nedir. Onlardan vardı. Ben, "benim peşime takıl, askerine söyle" dedim. O şekilde tek sıra halinde topluluğu yardık, PTT'nin arka sokağında duran askerleri aldık ön tarafa götürdük. Fakat o arada topluluk slogan atıyor ve "heykeli isteriz" diyordu. Hatta "heykel söküldü, belediye garajına götürüldü" diye anons yapıldı. Bu defa da "buraya isteriz" diye tempo tuttular. Sonra bir baktık o heykel getirildi, topluluğun önüne atıldı. Atılınca, gerçekten insanlar artık çok çılgınca hareket ediyorlardı, dişleriyle dahi ısıranları gördük, kafasını vuranları gördük. Onu parçaladılar, "yak yak" diye tempo tutuldu, yaktılar. Oradaki arabaları otelin önüne yığdılar üst üste, arabaları kaldırıp attılar; sanki kağıt parçası gibi, Allah o anda her halde acı bir kuvvet mi veriyor o sırada, ne yapıyorsa, oraya yığdılar. Barikatı yardılar, heykelin gelmesiyle otele doğru bir adım attık, bizim çember yarıldı ve geri adım atarak tekrar bir çember oluşturduk; ama, o zaman da bir baktık, poşetle benzin getirdi birisi, o benzini alıp döktük, uzaklaştırdık. Sonra bir baktık, bir başkası daha getirdi, dökerken birisi çaktı, kendisi ateş aldı, üzerimize benzin falan geldi, kaçıştık, o yanan kimseyi söndürdük. Bu sefer bidonla getirildi arabalar tutuştuktan sonra bu defa otelin tümünün camları taşlarla kırılmıştı. Mücadele ederken sürekli taşlanıyordu. Taş atıldığı zaman cama değince alkışlanıyordu ses çıkardığı zaman tesadüf, orada belediye kaldırım yapıyor, o taşları birbirlerine... önünde de, karşısında da vardı. O taşları kırıp atıyorlardı. Sonra, otelin karşı apartmanının tepesinde, tabii biz onları göremiyorduk. Baksak zaten taş kafamıza gelir, bakmak mümkün değil de, oradan bacayı söküp taşları atıyorlardı. Arabaların üstüne falan düşüyordu.

BAŞKAN – İnsanların üstüne düşmüyor muydu?

MEHMET YILDIZ – Biz varız efendim orada. Yani insanlar düşecek, aslında onları da koruyoruz. Hatta emniyet müdür yardımcım orada yaralandı.

...

MEHMET YILDIZ – İçeride koruma polisleri vardı. Emniyetin yakın koruma polisleri vardır; fakat, bizim barikatı yarıp, ateşe verip otele girmeye başlayınca emniyet müdürümüz, merdivenin başını tutun da yukarıya çıkmasınlar dedi. İçeriye o arada polisler girdi. Onların anlattıklarına göre, geleni vuruyorlarmış merdivenden aşağıya. Bu defa arabaların üstüne falan da çıkarak alüminyum doğramalardan tutunarak ikinci kata kadar

çıktılar. İki üç kişi girip içeriyi dışarıya döktü. Zaten yangın başlamış, düşen yanıyor, korkunç bir duman kapladı. Sokakta bile göz gözü görmez oldu. Artık herkes keyif ediyordu, ondan zevk alıyordu. Bizim polislerimiz vardı içeride. İtfaiye... O arada yangın başladı, itfaiye istedik, bir türlü gelmiyordu. Emniyet müdürü, Sayın Valiye "bizim barikatımızı yardı topluluk, artık gücümüz yetmiyor, bize tugaydan yardım gelsin, yardım hâlâ gelmedi" dedi. Demek daha önce yardım istenmiş ki gelmedi. Müdür bey, biraz daha dayanın, ben gördüm, buradan geçtiler, hâlâ gelmediler mi dedi. Yok dedi. Fakat ben kafamı bir kaldırdım ki asker olduğu gibi gelmiş, hatta bizim paşayı da gördüm arabası oradaydı. Asker topluluğun arkasında orada duruyor. Bir tane yarbay vardı kısa boylu, elinde telsiz vardı. Gittim onu kolundan çektim getirdim emniyet müdürünün yanma, otelin önüyle Şekerbank var. Asker orayı tutsun dedim, arkadaş gelenler yüklenmesin, biz bu ortayı boşaltırız dedim. Çabaladık falan; ama artık boşunaydı, iş işten geçmişti. O arada itfaiye bekliyoruz. İtfaiye gelmişti, ama topluluk bu defa bırakmıyor. Kardeşim, polislerimiz yanıyor, yazıktır, günahtır dedik. Tabii bu arada "yahu bırakın, polisler yanıyormuş" diyenler oldu; ama cılız seslerdi. Oturdular, itfaiyeyi bırakmıyorlar. Bu arada "su sıkılsın" denmiş. Ben duymadım; ama arkadaşlarla sonradan konuyu değerlendirdiğimiz zaman duydum. Su sıkmamışlar itfaiyeciler, emir olmazsa diye. Vallahi, artık kimse emir vermedi doğrusu. O arada askeri de aldık ön tarafa, yarbayı falan getirince, asker de topluluğun arkasından ön tarafa geçti. Baktık koruma ekiplerimiz var içeride. Ben şahsen o kadar insan olduğunu da bilmiyordum. Yanmasın göz göre göre arkadaşlarımız dedik. Telsizle irtibat kuranlar varmış, ama ben artık telsiz melsiz dinlemiyordum. Bir ara cevap alıyorlarmış biz hayattayız falan diye, ama sonradan kesilmiş. İtfaiyenin de önüne oturulunca, vallahi doğrusu elime bir sopa geçirdim, hep beraber saldırdık. Bu arada biz saldırınca ateş edildi.

İ. YAŞAR DEDELEK – Ateş, emirle mi açıldı?

MEHMET YILDIZ – Hayır, ben duymadım. Emniyet müdürümüzün emir verdiğini söylüyorlar; ama ben duymadım. Zaten o gürültüde duyamazdım ki zaten. Megafonla falan konuşmuyordu ki. Biz zaten emir falan almadan, zaten bana göre silah kullanmanın şartları oluşmuştu, emirsiz bile silah kullanılabilirdi. Artık ateşe verilmişti, ateşi elimizle de söndürecek halimiz yoktu. İtfaiyeyi de yaklaştırmıyorlardı. İçeride o kadar insan olmasa bile, Aziz Nesin'in yanında koruma ekipleri vardı, yanacaklardı, yanmasalar bile boğulacaklardı. Öyle bir duman vardı ki, sokak bile ka-

rardı. İtfaiyeyi getirdik, itfaiye su sıkmaya başladı; ama ne yazık ki, itfaiyecilerin birisi hortumu tutarken diğeri vanayı kapatıyordu. Biz bu defa onlarla uğraşmaya başladık. Yani, kimisi sıkıyor, yangını söndürmek istiyorlar; fakat bazıları da gidip kapatıyordu vanayı tankerin olduğu yerden. Kapatanları gördüm. Sonra, karartı halinde de olsa dördüncü katta bir insan siluet halinde göründü. O arada merdiveni olan itfaiyeyi çağırdık, şuraya bir merdiven uzat dedik, uzatıldı ve inerlerken bir baktım ki Aziz Nesin ve arkasında bir kişi var. O da bilmem ne Kaleli imiş, ikisi beraber iniyordu. İtfaiye erinin birisi merdivenin yarısına kadar çıktı, onun elinden tutarak aşağıya indiriyordu; fakat sonra tuttu çekti aşağıya sonra bir de vurdu o arada... Adam, intihar edercesine kendisini tankerin üstünden aşağıya atmak istedi. Bu defa da eli elinde olduğu için tekrar toparladı, bir daha atmak istedi, o arada... Bir de millet bilmiyor inen kim, polisler ineceğini zannediyorlar. Biz aldık polis arabasına, buradaki hastaneye de göndermedik, üniversiteye götürün dedim. Çünkü orası daha güvenliydi.

İ. YAŞAR DEDELEK – Ambulansla mı gönderdiniz?

MEHMET YILDIZ – Hayır, polis arabasıyla gönderdik. Polislere, araya alın, hatta üstüne abanın da görülmesin. Eğer Aziz Nesin olduğunu görürlerse... Nitekim biri gördü "Bu Aziz Nesin" dedi. O arada da gazetelerde görünen Cafer Erçakmak, belediye meclis üyesiymiş, önceleri bize yardım ediyordu, "yahu yapmayın, polisler var, bırakın şu itfaiye gelsin" falan diyordu; fakat Aziz Nesin'i görünce "hani siz meslektaşlarınızı kurtaracaksınız, kafir, zındık, şeytan kaçıyor, vurun" dedi. Tabii polisler aldı götürdü. O arada silah da kullanılınca grup beş, altı yere dağıldı.

M. CEMAL ÖZTAYLAN – Otelin içinde silah kullanıldı mı?

MEHMET YILDIZ – Ben duymadım. Otelin içinde silah kullanıldığını çok söylüyorlar, yalnız otelin içerisinde değildi. Tutuşturulan arabalardan bir tanesi Arif Sağ'ın arabasıydı ve arabanın içersinde mermileri kalmıştı, onlar patlıyorlardı.

NAMİ ÇAĞAN – Kurşunla ölen var mı?

MEHMET YILDIZ – Kurşunla ölen otopside belli olur, varmış yani ben iki kişi diye duydum.

NAMİ ÇAĞAN – Otelin dışında mı?

MEHMET YILDIZ – Bilemiyorum yani. Ben, yalnızca görevlilerden bir tanesinin yandığını biliyorum sadece.

BÜLENT AKARCALI – Peki bir şey soracağım, oradaki poliste hiç göz yaşartıcı bomba falan yok mu?

MEHMET YILDIZ – Bilemiyorum. Esasında asayiş şubesinin görevi toplumsal hadiselere müdahale etmek değil. Çevik kuvvet birimleri vardır, onlar müdahale ederler, takviye olarak gideriz. Eğer varsa da Çevik Kuvvette vardır. Bende MP-5 derseniz vardır, cop derseniz vardır, kelepçe derseniz vardır, ama, sis bombası falan, göz yaşartıcı...

M. CEMAL ÖZTAYLAN – Caminin birine pankart asılmış, Amerikan bayrağı yakılmış. Bu, önceden hazırlanan bir provokasyon değil mi?

MEHMET YILDIZ – O, hadisenin ilk başlangıcı. Yani Paşa Camiinden anons edilince, diyelim ki 200 kişi pankart astı, vilayete doğru yürüyüşe geçtiler dediği zaman Amerikan bayrağı yakıldı, Amerikan bayrağını yaktılar...

M. CEMAL ÖZTAYLAN – Peki nasıl gelmiş oraya, yani camide Amerikan bayrağının işi ne? Bu pankartları kim asmış?

MEHMET YILDIZ – Bilemiyorum.

M. CEMAL ÖZTAYLAN – Kim bilecek bunu o zaman?

MEHMET YILDIZ – Benimkisi kanaat sadece. Onlar anons ettiler zaten, ben onlardan duydum.

Benim duyduğum, 200 kişi diye duydum. Aklımda o kaldı, belleğim yanılabilir. Camiden çıkar çıkmaz, bir anda, 200 kişilik bir grubun pankart açıp slogan atarak vilayete doğru yürüyüşe geçtiler diye...

M. CEMAL ÖZTAYLAN – Millet namaz kılarken o pankartı oraya asmışlar, asılıymış. Orada her caminin önünde tertibat aldığınıza göre, o pankartı asanları, Amerikan bayrağını açıp yakanları o polisleriniz görmüyorlar mıydı?

MEHMET YILDIZ – Orada görevli olan polis, anons eden polis, bizim telsiz koduyla "38 60" diye anons etti. Nazım diye bir komiser var, onu ona sormak lazım, çünkü Paşa Camii ile benim görevli olduğum medrese arasında bir hayli fark var.

BAŞKAN – Olaylar yatıştıktan sonra bu anonsları değerlendirmediniz mi?

MEHMET YILDIZ – Bakınız, ben asayiş şube müdürüyüm diyorum. Yani, bize, artık o andan itibaren tahkikat safhasını terörle mücadele şubesi yürütüyor; ama, biz onlara her zaman yardımcı oluyorduk. Bize derler ki, şu şahsı bulun getirin, şurada arama yapın...

BAŞKAN – Çarşamba günü, perşembe günü bildiri dağıtılmış failleri belli mi?

MEHMET YILDIZ – Failleri belli değil.

BAŞKAN – Peki aynı matbaada mı basılmış, nerde ne yapılmış?

MEHMET YILDIZ – Ben fotokopisini gördüm, matbaada değil daktiloyla yazılmış bir bildiriydi. Hatta başlığı ve imza kısmı da el yazısıyla yazılmıştı.

MİT GÖREVLİSİ VEYSEL YAŞAR KARAPOLAT İLE GÖRÜŞME

VEYSEL YAŞAR KARAPOLAT – Ben 2 senedir buradayım MİT bölge müdür yardımcısıyım efendim. Henüz buraya atama yapılmadı, vekaleten yürütüyorum. Bizim görev alanımıza Sivas il, ilçeleri, köyleri ve Yozgat dahildir. Bölge Başkanlığı olarak da Kayseri'ye bağlıyız.

Olaylar başlamadan önce, yani 2 Temmuz 1993 günü saat 11.00'de Sayın daha önceki valimizi Ahmet Karabilgin ve Aziz Nesin'le ilgili olarak bir istihbari bilgi aldık cuma günü saat 11.00'de. Aldığımız istihbari bilgi, tabii bu ham bilgiydi, istihbari bilgide Aziz Nesin ve Sayın Ahmet Karabilgin'e yönelik protesto için hazırlıklar yapıldığı, bazı şahısların kendi aralarında konuştuğu, bu şahsın tam tespiti yapamadık tabii, bu bir duyumdur, duruma müstenit bir bilgidir. Böyle bir bilgi aldık biz. Bu bilgileri ben saat 11.30 sıralarında Emniyet Müdürlüğüne şifahi olarak ilettim, ve yukarıya da arz ettim. MİT Müsteşarlığı'na iletilmek üzere önce Başbakanlığımıza ilettim. Şifahi olarak emniyet müdürlüğüne verdiğim bilgilerde Aziz Nesin ve Sivas Valisi Ahmet Karabilgin'e yönelik bir protesto eyleminin yapılma ihtimalinin olduğu, cumadan sonra belki bunun gerçekleşebileceği yahutta böyle bir durumun olabileceği hususunda uyardım. Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'ne verdim bu bilgileri. Çünkü, o zaman Emniyet Müdürü ve Sayın Valimiz, sancak töreni vardı burada, orada oldukları için....

Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nden bir arkadaşımıza ilettim, şifahi olaraktan verdim. Yani, Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nden bir polis memuruna verdim. Başka kimseyi bulamadığım için orada o arkadaşa ilettim saat 11.30'da. Ramazan isimli polis memuruna ilettim. Bunu tabii ben yukarıya da çektim. Ve Müsteşarlığımıza iletilmek üzere Bölge Başkanlığımıza ilettim. Saat 13.30 sıralarında zaten olaylar patlak verdi. Bundan önce biz bölge olaraktan, yani böyle bir olay, 2 Temmuz'dan önce böyle bir olayın olacağını hususunda istihbari bilgi almadık.

YORUMLAR

DÜŞÜNCELER

ŞİİRLER

İKİ TEMMUZ / SEMAH TANI'LARI
"Unuttuklarımı Unutma"

Alaza çiçeklenirken semah, üstü
çizilmemiş şu tanı'ları çıkardım anlattıklarından:

(Semah dönen biri)
- Göğsümü kanatan hançeri okşuyorum
(dönen biri)
- Övünçtür çoğalan – çünkü insan yalnız değil
(dönen biri)
- İç karanlığından yalıtılmış da değil insan – avuçlarımın içinde taşıyorum ateşi
(dönen biri)
- Eller açık – söyle, kötücül (gizli) neyim var?
(dönen biri)
- Ayaklar çıplak – kardeşim toprakla dertleşiyorum.
(dönen biri)
- Ağız kapalı – başağa durmuş ekinin çığlığı nasıl duyulmuyorsa
(dönen biri)
- Yaşam çevriliyse ölümle, bilin işte kuşatıyoruz ölümü
(dönen biri)
- Çünkü karanlığın canı, soluk alabilmek için düşürüyor gülüşü
(dönen biri)
- Hiç kararttırmamışlardı ışığı. Şimdi biz
(dönen biri)
- Unuttuklarımı unutma
(bir izleyen)
- Görüyorum tınlayan sarkacın parıltısını
(gören biri)
- Acısını (yarasını) gizleyen kuşlar uçmaya hazırlanıyordu avluda

Muzaffer İlhan Erdost

BU YANGIN YERİNDE

Yaşamak bu yangın yerinde
Her gün yeniden ölerek

Zalimin elinde tutsak
Cahile kurban olarak

Yalanla kirli havada
Güçlükle soluk alarak

Savunmak gerçeği, çoğu kez
Yalnızlığını bilerek

Korkağı, döneği, suskunu
Görüp öfkeyle dolarak

Toplanıyor ölü arkadaşlar
Her biri yerden gelerek

Kiminin boynunda ilmiği
Kimi kanını silerek

Kucaklıyor beni Metin Altıok
"Aldırma" diyor gülerek

"Yaşamak görevdir bu yangın yerinde
Yaşamak, insan kalarak"

Temmuz 1993

Ataol Behramoğlu

YANGIN İKİZİ

Yalnız onları değil bu tutuşturan ateş
aynı yoldan geçip geliyorsak bizi de

Umudu ayağa kaldıran türkülerden
biz de öksüz kalıyorsak yalnız onları değil

Canevlerine sığmayan uyandırıyorsa bizim de bakışımızı
öfkemize yön veriyorsa onlarsız kalan dünya

Direncimiz gün ışığıyla bileniyorsa her sabah
bizim de derimizde gezdirecektir çatal dilini

Soluğumuzu yolcu edecektir acının adresine
küllerin her savruluşunda bu alevler

Kemal Özer

TARİHİN ZAMAN AŞIMI VAR MI?

Şenal Sarıhan

Sivas Katliamının 17. yılındayız. 17 yıl önce, Sivas'ta Madımak Otelinde, aralarında sazın ve sözün ustası yetişkin canlarımızla, gencecik kızlarımızın, oğullarımızın ve iki körpe çocuğumuzun bulunduğu 35 insan katledildi. Madımak'ı ateşe verenler, ne yıllarını üretmeye vermiş Asım Bezirci'yi, ne henüz 9 yaşına girmiş Koray'ı, ne de sazın ustası Hasret Gültekin'i tanıyorlardı. Sivas'ı adım adım savaş alanına döndürürken "Cumhuriyet Burada Kuruldu, Burada Yıkılacak!", "Laiklik Gidecek, Şeriat Gelecek!", "Şeriat Gelecek. Zulüm Bitecek!" "Yaşasın Şeriat! Şeriat İsteriz!" sloganları ile haykırıyorlardı. Bu sloganlar, eylemin gerçek amacını ifade ediyordu. Daha sonra "Şanlı Sivas Kıyamı"diye adlandırdıkları bu eylem, legal ve illegal gerici örgütlenmelerin ortaklığında oluşturulmuş, planlı ve örgütlü bir başkaldırı idi. *(Taraf Dergisi, Yıl: 3 Sayı:30, Ağustos 1993)*

Televizyon kanallarından adım adım bütün bir Türkiye'nin izlediği bu eyleme, polis tutanaklarına göre 15.000 kişi katılmıştı. Büyük çoğunluğu Sivas dışından olan 15.000 kişi, birgün önceden Sivas yakınlarına yerleştirilmiş ve eylem için hazır kuvvet olarak bekletilmişti. 15.000 kişi, ciddi en ufak bir engelleme görmeden eylemlerini gerçekleştirdiler ve ellerini kollarını sallayarak Sivas'ı terk ettiler. Geride Madımak'ta kavrulan 35 can , ve yaralanan 12 kişi vardı. Otelden çıkmayı başaran 40 konuk ile dışarda kalan 15 konuk, "maddi yara" almamışlardı. Polis tutanaklarına göre, 14 de polis yaralanmıştı.

Daha sonra benim tanıklığımda, özellikle dava sürecine ilişkin yaşananlar, Ankara Barosu'nun "Sivas Katliamı Davası" kitabına atıfla bu kitapta da genişçe yer alıyor. 15.000 eylemciden yalnızca 160'a yakın bir sayıda insanın yargı önüne getirilebilmiş olması dahi bu soruşturmanın, özünde "soruşturmama " olduğunu açıkça gösteriyor. Soruşturmayanların da soruşturulamadığı bir süreç yaşandı. Oysa biz avukatlar, meslek örgütlerimizin önderliğinde bütün gücümüzle gerçeğin ortaya çıkması için çaba gösterdik. Tüm eylemcilerin yakalanmasından da daha önemli olarak bu kişileri örgütleyenlerin saptanması ve yargı önüne getirilmesi gerekiyordu. Polis kameralarındaki çekimler, televizyon yayınlarındaki gö-

rüntüler, amatör kamera kayıtları, tanıklıklarla saptanabilecek binlerce kişi ne yazık ki araştırılmadı. İlk açılan davalar birleştirilerek üç sanık dışındaki tüm sanıklar yönünden 04.05.2001 tarihinde bitmiş oldu. Pişmanlık Yasası'ndan yararlanmak isteyen üç sanık hakkındaki dava da ise sanıkların, yeni herhangi bir bilgi vermemiş olmaları nedeni ile bu yasadan yararlanma istemleri 29.06.2002 tarihinde reddedildi. Ancak sanıkların, aralarında aranmakta olanlarında bulunduğu çoğunluğu, 12.Mart 1993 tarihinde yürürlüğe giren Topluma Kazandırma Yasası'ndan yararlanmak istemi ile mahkemeye başvurdular. Anılan yasadan yararlanabilmek için örgüt üyesi olma ve örgüt hakkında yeni bilgiler verme koşulları bulunuyordu. Oysa ve ne yazık ki bu sanıkların, herhangi bir örgütle ilişkilerine ilişkin bir karar yoktu. Ayrıca yeni bir bilgi de vermiyorlardı. İtirazlarımıza rağmen 49 sanık hakkındaki dava yeniden sürdürüldü ve 26.12.2006 tarihinde yerel mahkemenin reddi ile sonuçlandı.

Yukarıda da belirttiğim gibi katliamın ardındaki örgütler hâlâ saptanmış değil. Eylemcilerden ismi belirlenmiş olup halen aranıyor gibi görünenlerle ilgili öyküyü okuyucularla paylaşmak istiyorum:

4 Ocak 2009. Öğleden sonra, Büromda çalışıyorum. Bir gazeteci arkadaşımız arıyor. "Sivas Katliamı Davasının sürdüğünden haberiniz var mı?" diye soruyor. "Hangi dava?" diyorum. Cafer Erçakmak, Şevket Erdoğan, Köksal Koçak, İhsan Çakmak, Hakan Karaca,Yılmaz Bağ, Necmi Karaömeroğlu" diye sıralıyor. Ardından da Savcılık Makamı'nın bu sanıklar hakkındaki davanın zaman aşımı nedeni ile düşürülmesini istediğini söylüyor. İlk isim, Aziz Nesin'in kurtarılmasını engelleyen Belediye görevlisine ait. Onu unutmamız mümkün değil. Ama diğerleri... Onları ilk kez duyuyorum. Erçakmak'la benzer konumda olan sanıklar hakkında ana davada ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verildi. Bu sanık kaçak. Hakkında ki iddia, TCK'nun 146/1. maddesine aykırılık savı. Yani ceza alırsa ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkum edilecek. Arayan mahkeme de eski Devlet Güvenlik Mahkemesi. Bugünkü adı Özel Yetkili Mahkeme. Sanığın atılı suç nedeni ile sbu mahkmede yargılanması gerekiyor. Kamuoyu, Özel Yetkili Mahkeme adını, son iki yıldır "Ergenekon" adı altında, özellikle tanınmış cumhuriyetçi ve devrimci aydınların, salt muhalif oldukları için tutuklanmaları nedeni ile biliyor.

Zamanaşımı mı? Düşünüyorum: olayın üzerinden henüz 16 yıl geçti. Bu suçun zamanaşımına uğrama olasılığı yok. Arkadaşları arıyorum. Hepimiz kaygı içindeyiz. Nasıl habersiz kalırız? Ertesi gün dosyayı ince-

liyoruz. Anlaşılıyor ki ilk davalara dahil edilmeyen ancak Kayseri Emniyet Müdürlüğü tarafından aranmakta olan kimi sanıklar yakalanıp yargı önüne getirilmişler. Ancak, Erçakmak yönünden böyle bir yakalanma da söz konusu değil.

Ceza Muhakemeleri Kanunu nun 233. maddesi gereği suçun mağdurları ya da şikayetçilerinin duruşmaya çağrılmaları ve dinlenilmeleri bir zorunluluk. Kaldı ki mağdurlar, ek iddianame ile açılmış olan davanın, 1993/106 Esas Sayılı ana dosyasında katılan sıfatı kazanmış bulunmaktalar. Bu nedenle onların da bizim de duruşmadan haberdar edilmemiz gerekiyor. Avukat arkadaşlarla dosyayı inceliyoruz. Bizi şaşırtan bilgilere ulaşıyoruz. Sanıklar, arandıkları süreç içinde kamu organları ile yoğun temaslarına karşın yakalanmamışlar. Örneğin Sanık İhsan Çakmak, tutanakta yer alan anlatımına göre, aranmakta iken; 27 temmuz 1999 tarihinde Sivas Altınyayla Belediyesi'nde evlenmiş!.. 22 Mayıs 1997 tarihinde askerlik görevine başlamış!... Çocuğu olmuş!.. Onu nüfusa kayıt ettirmiş ve dahası 2000 yılında Emniyet Makamları'ndan ehliyet almış!!!. 2005 yılından başlayarak İstanbul Avrasya Savunma Sanayiinde gişe memuru olarak, sigortalı çalışmış!... Sanık Yılmaz Bağ ise Sivas Kangal İlçesi'nde düğün yapmış, nikah memurunun önüne oturmuş. Bu işlem, aynı zamanda arandığı bilgisi de olan nüfus memurluğu önüne gitmiş!!!

Dosyaya göre kırmızı bültenle aranması istenen Cafer Erçakmak, mahkemenin emniyete arama talimatı vermesi üzerine sadece Sivas'taki ikametgahından aranmakla yetinilmiş. 2004-2008 yılları arasındaki tüm aramalar, sadece zaten bulunamadığı ikamet adresine gidilerek gerçekleştirilmiş..Aranan 35 insanın yakılarak öldürüldüğü bir katliam sanığı...Bu "ihmallerle!" Sivas yangını nasıl küllenecek?.

Şimdi bu davaya da müdahiliz. Duruşmalar sürüyor.. Yeni sanıklarla belki bir süre daha bu dava mahkeme salonlarında devam edecek.... Kimisi zaman aşımı nedeni ile ellerini kollarını sallayarak mahpusluktan kurtulmuş olacaklar. Cezaevlerinin dört duvarı daima aşılır. Ama vicdanlardaki ve akıllardaki duvarları nasıl yıkacaklar? Ya geride kalanların ahları. Oğuldan ve kızdan olmuş analar? Babalarını, annelerini yitirmiş olan çocuklar?... Dün onlarla idim. 17 yıldır, tüm duruşmaları acılarını yüreklerine gömerek dimdik izleyen Analara sordum. "Nasıl dayandınız?" dedim. "Dayanan biz değiliz. Çocuklarımız." dediler. Hâlâ onlar için ayaktalar. Sonra babası Behçet Aysan'ı yitirmiş olan Eren Aysan şunları söyledi. "Katliamda 16'lı yaşlardaydım. Yanan gençlerle aynı yaşta. Onlar şimdi hep o yaştalar. Menekşe ile Koray ise çocuk olarak

duruyorlar. Şimdi ben onların ablalarıyım. Yaşayan diğer çocukların da. Düşünüyorum, kendi çocuklarım sorduğunda dedelerinin niçin yakıldığını yakanların insanlar olduğunu onlara nasıl anlatacağım? Ayaktayım. Çünkü çocuklara, katil üretmeyen bir toplum bırakmak istiyorum."

Bugün bir tiyatro sanatçısı olan Eren böyle diyor. Kardeşi yangında yitmiş, kendisi morgtan son anda nabız atışı fark edilerek çıkmış olan Serdar Doğan, Sivas'ı tiyatro sahnelerine taşıyor. Usta oyuncu Genco Erkal, Sivas belgeseli yazıyor, yönetiyor, oynuyor. Zerrin Taşpınar, Altıok'un, Aysan'ın şiirinin izini sürüyor. Hasret'in, Gülsün'ün, Mazlum'un sesleri, Zeynep'in sesiyle dolduruyor yüreğimizi. Aklımız ve yüreğimiz direnci sürdürüyor. Madımak, ise tarihin orta yerinde yanmaya devam ediyor. Hukuk, zaman aşımı ile örtüyor gerçeği.. Halkın tarihi ise, zamanın aşındıramayacağı kalemi ile yangını yazıyor.

25 Haziran 2010

SİVAS ACISI

Ben tanırım
Bu bulut bizim oranın bulutu
Hemşeriyiz ne de olsa
Benim için kalkmış ta Sivas'tan gelmiş
Yurdumun bulutu
Başımın üstünde yeri var

Ben bilirim
Bu rüzgar bizim oranın rüzgarı
Hemşerimiz ne de olsa
Benim için kopup gelmiş yayladan
Yurdumun rüzgarı
Kurutsun diye akan kanlarımı

Ben anlarım
Bu acı bizim ora işi, hançer acısı
Bir ülkedeniz ne de olsa
Aynı dili konuşsak da
Anlamalıyız birbirimizi
Hançerin nakışı
Tanıdım acısından, Sivas işi

Ben duyarım, duyumsarım
Bizim oranın sızısı bu
Binip kara bir buluta Sivas ilinden
Sivas rüzgarından uçup gelmiş
Helallik dilemeye

Ey yüreğimin onmaz acıları
Ey beynimin dinmez sancıları
Suç ne bende, ne de sende
Ne de olsa yurttaşımsm
Kapalı da olsa bütün vicdan kapıları yüzüme
Bilmelisin, bu yerin var can evimde

Aziz Nesin

SİVAS KATLİAMI VE İNSAN OLMAK

Öner Yağcı

2000'ler Türkiye'sinde "Ben insanım" diyenin, siyasal, toplumsal, kültürel tarihimizin ya da bugünümüzün ve geleceğimizin dönüm noktalarından, depremlerinden biri olan *Sivas katliamını, 2 Temmuz 1993*'ü unutmaya hakkı var mı?

Binlerce yıllık tarihi olan Anadolu'nun en çağdaş, en görkemli meyvesi olan Cumhuriyet'in temelinin atıldığı 4 Eylül 1919 Sivas'ından 2 Temmuz 1993 katliamının gerçekleştirildiği Sivas'a, oradan da 2 Temmuz 2010'a nasıl geldiğimizi doğru kavramalıyız. Bu kavrayış, 2 Temmuz Sivas katliamından sonra bunca yıl boyunca yaşadıklarımızın ve bugüne gelişimizin temellerinin neler olduğunu açıkça göstermeli bize. Eğer göstermiyorsa, yıllardır her 2 Temmuz günü yaptığımız gibi bir kez daha Sivas katliamını yapanları ve yaptıranları lanetleriz, bir kez orada kaybettiğimiz dostlarımızı anarız ve acaba bundan sonra neler olacak diye yeni 2 Temmuz'ları bekleriz.

Doğru kavrayış için Anadolu ve çevresindeki evrensel politikaların bugününde nelerin nasıl yaşandığına bakmamız gerekir ilkin.

Küresel emperyalizmin dünyayı fethetme politikalarının doludizgin uygulandığı günümüz koşullarında Anadolu'yu çevreleyen Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu'nun emperyalist politikaların odağını oluşturduğu gerçeği aklımızdan çıkmamalı. Bu durum, emperyalizmin bölgeye yönelik *büyük projelerinin* hayata geçirilmesinin getirdiği yaşam biçimi dayatmasıyla somut bir gerçeklik olarak karşımızdadır.

Böl ve yönet stratejisinin ulus devletleri aşiretler, kabileler, milliyetler, dinler, mezhepler, tarikatlar (etnik ve dinsel farklılıklar) bağlamında parçalamayı gündeme getirmesi de Anadolu'nun bulunduğu bölgeye amansızca dayatılan küresel emperyalist politikalardandır.

Ülkemize yönelik emperyalist politikaları anlamamız için Sivas katliamı, önemli bir anahtar olacak kadar hayat dersi vermeli bize. Sivas katliamını, daha önceki birçok olayda olduğu gibi dinci bağnazlığın laikliğe, Alevilere, devrimcilere, solculara saldırması gibi kolay bir yorumla ele almak; ülkemizi parçalamak yolunda önemli aşamalar kaydeden emperyalist politikaları anlamamaya götürür bizi. Bu da üzerimize düşen görevleri

ve sorumlulukları doğru algılamamaya iter yani çaresizliğe ve umutsuzluğa mahkûm eder bizi.

Yaşadıklarımız gösteriyor ki Sivas katliamı; yıllardır izlediği politikalarla dünya imparatorluğu olma yolundaki engelleri aşa aşa, adım adım gelen emperyalizmin Türkiye'mizin yeniden paylaşılması heveslerinin ve -Sevr'in Lozan'a dönüştürülmesiyle kursaklarında kalan- hayallerinin gerçekleştirilmesi yolundaki önemli noktalardan biridir.

Yaşadıklarımıza bakınca, örneğin Türkiye'nin parçalanmış gösterildiği haritaların emperyalist Batı ülkelerinde masaların üstüne çıkarıldığını ve emperyalizmin Türklerin Anadolu'dan atılması projesini yeniden ve açıkça dayattığını görüyoruz.

Emperyalist ülkelerin parlamentolarında ardı ardına "*Ermeni soykırımı*!" kararlarının alındığını, "*Rum-Pontus soykırımı*"nın (!) da yakında gündeme geleceğinin ortaya çıkacağının belli olduğunu görüyoruz.

Irak'taki yeni yapılanmayla adım adım kurulan Kürt devletinin sınırlarımızı zorlamaya başladığını (bir aşiret reisinin cumhurbaşkanı, ötekinin bölge başkanı olduğu), stratejik müttefikimizin Kürt devleti söylemlerini desteklediğini görüyoruz.

Kıbrıs, Ege, İncirlik, ekümeniklik, ruhban okulları konularında uluslararası baskıların yoğunlaştığını görüyoruz.

Tarikatların ittifakından oluşan dinci bir partinin parlamenter demokrasi yoluyla siyasal iktidara taşındığını ve yaşamın her alanının dinselleştirdiğini görüyoruz.

Cemaat ve tarikatların devletin her kurumunu ele geçirme yolundaki pervasız adımlarını yaygınlaştırdığını görüyoruz.

Atatürk'ten vazgeçilmesi, Kemalizm'in ilkelerinin izlerinin silinmesi için elden gelenin yapıldığını görüyoruz.

Kısacası, "*Türkiye'nin mezarının kazıldığı*" bu ağır gündemin birdenbire gelmediğini ve bu gündemin karabasan gibi oturmasında Sivas katliamının önemli bir payı olduğunu unutmamak zorundayız. Bu zorunlulukla değerlendirildiğinde Sivas katliamının yaşamımızdaki öneminin nerden geldiği ve nasıl olduğu konusunda şunları söyleyebiliriz:

Emperyalist işbirlikçi politikaların NATO'larla, CENTO'larla, *soğuk savaş* ve komünizme karşı set oluşturma, *yeşil kuşak, ılımlı İslam* uygulamalarıyla; solun ve aydınlıkçı düşüncelerin yok edilmeye çalışıldığı operasyonlarla (genel olarak hiç eksilmeyen baskıların yanında sıkıyönetimlerin, 12 Martların, 12 Eylüllerin sindirmeleriyle); tarikatların dolarlarla beslenerek canlandırılmasıyla, çocuklarımızın ve gençlerimizin din

eğitiminin kıskaçlarına teslim edilmesiyle; Atatürkçülüğün bağımsızlıkçı, laik, halkçı, devrimci, devletçi, temellerinden koparılarak gösteri Atatürkçülüğüne dönüştürülmesiyle; Atatürk ulusçuluğunun/milliyetçiliğinin dincilikle bütünleşmiş bir ırkçı/işbirlikçi ideoloji ve yapılanmayla simgelenerek yıllardır sürdürülen biçimlendirmelerin artık sonuç almaya doğru yükseldiğinin işaret edilmesinden başka bir şey değildir.

Aynı zamanda cumhuriyetçi, bağımsızlıkçı, antiemperyalist güçlere bir gözdağı olan Sivas katliamıyla verilen işaret, adım adım uygulanan emperyalist politikaların artık Türk ulusundaki direnme ve Cumhuriyeti savunma duyarlılığını yok ettiği yolundaki bir emperyalist zafer işaretidir. Bir ulusun, Türk ulusunun uyanarak, emperyalist paylaşım projelerine karşı örgütlenerek Kurtuluş Savaşı'yla ve Cumhuriyet'le onurunu ve bağımsızlığını korumasının ilk adımının atıldığı, 4 Eylül 1919'la simgeleşen "*Misakı Millici, bağımsızlıkçı irade*" olan ve emperyalizm için elbette unutulmayacak bir ad olan Sivas'ta Cumhuriyet'in yıkılacağının haberinin verilmesi zafer sarhoşluğunun narasından başka bir şey değildir. Emperyalizm ve işbirlikçileri, Sivas'ta başlayan bir savaşla raflara kaldırılan Sevr'in yeniden gündeme getirilmesi ve Türklerin Anadolu'dan atılması için 1940'lı yılların ortalarından beri izledikleri politikaların sonucunu aldıklarını Sivas katliamını gerçekleştirerek ilan etmiştir.

Sivas katliamı, emperyalizmin desteğiyle palazlanan ve onun politikalarını yurt içinde cansiperane uygulayan işbirlikçilerin Türkiye Cumhuriyeti'nden intikam almak için yıllar boyu sabırla bekledikleri günü ilan etmeleridir.

Emperyalizm ve işbirlikçilerinin Sivas katliamından bugüne kadar aldıkları yolun ne kadar önemli olduğu yaşadığımız dayatmalardan açıkça belli olmaktadır. Duyarsızlaştırılmış, pasifize edilmiş, yurtseverlikten uzaklaştırılmış (kendi ülkesine düşman kesilmiş), Türk olduğunu söylemekten utanır hale getirilmiş, liberalleştirilmiş, kendi gücüne güvenmekten uzaklaşmış, kurtuluşu başka ülkelere sığınmakta ya da yamanmakta arayan, teslim olmaya hazır hale getirilmiş *sözde* aydınların ve adına *Sivil Toplum Örgütü* denilen kurumların çoğaldığı, yaygınlaştığı ve çeşitli desteklerle güçlendirildiği bir ülkede yaşıyoruz. Ülkemizin bu hale gelmesinde 2 Temmuz 1993 Sivas katliamı önemli bir dönüm noktasıdır ve Sivas katliamının hesabını sormak insan olmaktır.

Sivas katliamının üzerinden geçen yıllarda ülkemiz, *Yeni Dünya Düzeninin* kıskaçları arasında ve dinci bağnazlığın yörüngesinde dörtnala koşturuldu. Sivas katliamı, yarım yüzyılı aşan bir zamandan beri siyasal

iktidarlarca ve *müttefiklerimizce* (!) *arka bahçelerinde* beslenip kollanan, büyütülüp gürbüzleştirilen bağnazlıkların "*İktidar artık tümüyle bizim olmalı!*" düşüncelerinin eyleme geçmesinin önemli adımlarından biridir. Sivas katliamı, 1960'lı, 70'li yıllarda simgeleşen "*İki, üç, daha fazla Vietnam!*" sloganıyla emperyalizme başkaldıran devrimciliğin yenilgisi ve "*İki, üç, daha fazla Sivas!*" sloganında simgeleşen, Cumhuriyet'le birlikte egemenlikleri ellerinden alınan bağnazlıkların; yıllardır devletteki güçlerine oranla uyguladıkları, her geçen gün egemenliklerini pekiştirdikleri politikalarla vardıkları sonucu denedikleri karşıdevrimci bir olaydır.

Sivas katliamının gerçeğini, bilincimizin, duyarlılığımızın ışığında; aydınlığı yaratma, sahiplenme, çoğaltma, geleceğe taşıma savaşımımızın tarihinde, bugününde aradığımızda varacağımız sonuç, aydınlık savaşımımızın tarihine layık olup olmadığımızı gösterecek, bu savaşımı geleceğimize taşımadaki sorumluluklarımızı bir daha anımsatacak, seçtiğimiz yolu ışıtacaktır.

Sivas kırımının nedeninin; Cumhuriyet'in çağdaş değerlerinin yıkılması demek olduğunu; toplu cinayeti gerçekleştirenlerin çapulcu sürüsü değil, aptallaştırılmış, kişiliksizleştirilmiş ve çağdışı bir düzenin kurulması doğrultusunda şartlandırılmış yığınlar olduğunu; amaçlarının aydınlık-karanlık kavgasındaki bir onur anıtı olan Cumhuriyet'in yıkılması ve yerine karanlığın egemen olduğu, insanı kullaştıran bir düzenin kurulması olduğunu kavramak zorundayız.

Yarım yüzyıldır atılan adımlarla, yetiştirilen Cumhuriyet düşmanı kuşaklar 2 Temmuz 1993'ün Sivas'ında, "*Artık Cumhuriyet'le elimizden aldığınız iktidarı bize geri verin!..*" demek için ayaklanmışlardır; Sivas katliamının gerçeği budur. Aydınlık bir yaşam isteyen, bunun yükünü taşımaya hazır olan insanlar, bilinçlerini ve duyarlılıklarını bu gerçeğin ışığında yükseltmek, bir araya gelmek ve çoğalmak zorundadırlar; Sivas katliamı gerçeğinin verdiği görev budur.

YÜREKLERE PİR SULTAN

Eylemleri sözdü
Silahları sazdı
Ozan olmaktı kiminin de
Ozanlar içinde günahı

Suçları Pir Sultan'ı anmaktı
Cezaları yanmaktı
Toplu mezar oldu onlara
Alev alev Madımak

Orman gibi yanan
Otuz yedi can
Can verirken o gün
Pir Sultan uğruna

Büzülüverdi devlet,
Devlet beşiği Sivas'ta
Uykunun kovuğuna
Korkudan

Uyanır elbette bir sabah
Ashabı Keyf uykudan
Ölür dirilir yine
Yüreklere Pir Sultan

Bülent Ecevit

KORKU İMPARATORLUĞU YARATMAK

Çetin Yiğenoğlu

Çağrı aygıtına güvenerek "gerekli olduğumda nasılsa beni bulurlar" düşüncesinin rahatlığıyla kendimi gevşemeye bıraktığım anlarda, kalempilin son soluğu "İst" yazmaya yetmemiş olsaydı eğer, ömür boyu gereği yapılamamış bir sorumluluğun altında ezilir kalırdım... "Bip" sesiyle birlikte çağrı aygıtının ekranında "İst" yazısını gördüğümde iki dostumla Seyhan barajı kıyısında geç kalmış bir bahar ikindisinin tadını çıkartıyorduk... O ikindinin en güzel anlarını yaşarken gelen ileti üzerine gazeteyi telefonla aradığımda başımdan aşağı kaynar sular döküldü... Kıyısında yaşadığım o turkuaz dünya bir anda 35 güzel insanı içine çeken geceyarısı karanlığına gömülüverdi.

Takvimin 2 Temmuz'u gösterdiği Cuma akşamı ticari bir taksiyle Sivas yollarına düştüğümde ise o telefon görüşmesinin üzerinde çok çok bir, bir buçuk saat geçmişti... Meslek yaşamım boyunca göreve giderken ilk kez eşim ve çocuklarımla vedalaşarak yola çıkmıştım... Ne saklamalı, korkuyordum... O günkü korkumu besleyen temel etmen, başta K.Maraş olmak üzere daha önce yine Sivas'ta, Çorum'da, Tokat'ta tanık olduğumuz şeriatçı şiddet vahşetiydi... O tanıklıklıklar korkulmayacak türden değildi... Ana karnındaki bebeklerin bile paramparça edildiği can kırımları öyle kolay anlatılamazdı... O akşamki korkum Sivas'ta yaşanabilecek olası yeni bir kanlı K.Maraş olayının yaşanmasından kaynaklanıyordu... Kardeş boğazlaşmasında nice masumun ölme olasılığını düşünmek deli ediyordu beni. Bir de çatışmanın ortasında kalmaktan korkuyordum... Ne de olsa en kanlı çatışmaların sokak savaşlarında meydana geldiğini bilecek bir birikime sahiptim... Buna karşın, korkusunu saklayanlardan olmadığım için burada gündeme getirmekte hiç sakınca görmediğimi belirtmek isterim... Görevim ya da koşullar dayatmışsa beni korkutan şeyin üstüne yürümekten hiçbir zaman çekinmediğimi bilen bir iç bütünlüğüne sahip olduğumun da bilincindeydim. Sonunda tedirgin, korka korka da olsa gittim, görevimin gereğini yaptım. Gidip şiddetin kapısının nasıl bir cehenneme açıldığını gördükten sonra zavallı ülkemin nasıl bir karanlık labirente çekilmek istendiğine bir kez daha tanık olmanın acısıyla titredim...

Sivas'a vardığım o sabah gördüğüm Madımak Oteli manzarası bir daha hiç çıkmamacasına kazındı belleğime... Kömürleşmiş Madımak görüntüleri, ülkemin, halkımın karayürekli bir canavar sürüsüyle nasıl karşı karşıya getirildiğini hiçbir sözü gereksindirmeyecek çıplaklıktaydı...

Olaylardan sonraki ilk cuma, namaz için caddelere taşarak serilen namazlıklara oturanların omzu fotoğraf makineli biz gazetecilere nefret dolu bakışları kaygılarımızı pekiştirir nitelikteydi. O unutulmaz, o korkunç, o derin karanlık bakışların sahipleri fırsatını bulsalar o an üzerimize çullanıverecek gibiydiler...

Şimdilerde ortalarda görünmeyen, o yıllarda neredeyse her cuma sonrası eylemleriyle ülke gündemini belirleyen, kin ve nefret duygularıyla toplumu geren o insanlar suretindeki yaratıklar kimdi, şimdi nereye gitmişlerdi acaba? Neden şimdilerde cuma eylemleri yapılmıyordu? Onları, kökten dinci kesim diye tanımlamak yeterli miydi? Bugün için de yeterli mi?

Sivas olayları, siyasi tarihimize bir yangın ve bu yangına ilişkin cankırımı bilançosuyla girdi. Sadece ölü sayısıyla anılır duruma getirilmek istendi; bir karayolu, bir deniz, bir tren kazası gibi... Ülkemin birkaç aydınlık yüzünün çabası dışında Sivas Olayları'nı büyük çoğunluk tam olarak anlayamadı. Ne yazık ki, olayların sosyolojik, psikolojik etkisi hiçbir zaman derinliğine irdelenmedi... Olan biteni içselleştiremeyerek uzağında duranlar, özünü kavramayan, kavrayamayan ya da bilinçle karartmak isteyen kimi iletişim organları için 37 kişinin öldüğü bir toplumsal olaydı 2. Sivas olayları. -Toplam ölü sayısı 37 olduğu için- kayıtlara böyle geçildi, böyle anıldı, kamuoyu da böyle bildi. Oysa otelde öldürülen sanatçı, aydın ve ilericilerin sayısı 33'tü. Bu güzel insanlarla birlikte iki de otel görevlisi can vermişti. Öbür iki kişi ise 35 kişi öldürüldükten sonra olay yerinde katil sürüsünü dağıtmak için gelen güvenlik güçlerinin açtığı ateş sonucu ölmüştü.

Bugün (2010) olayın üzerinden tam on yedi yıl geçti... Sancılı, o ölçüde de karmaşık, bir dava için uzunca sayılabilecek bir sürecin ardından dava sözümona sonuçlandı...

Bu noktada hâlâ şu sorular yanıt:

Gerçekten de Sivas davası sonuçlandı mı? Sonuçlanır mı? Ne zaman sonuçlanır?

Kuşkusuz, bunların yanıtı da ayrı bir inceleme konusu...

Adliyede görülen davaya bakacak olursak, buradan bakınca bir sihirli el davanın uzamasını sağlamışa benziyor... Bu durum, halk arasındaki

"Uzayan davadan korkma" sözünü anımsatıyor... Davanın uzaması bu sözü haklı çıkardı, denilse hiç yanlış olmaz... Çünkü, 2. Sivas Olayları'na ilişkin birçok sorunun yanıtı hâlâ bulunamadı, karanlıkta kaldı ne yazık ki... Davanın yaklaşık 4 yıl süren duruşmalar sırasında aşağıdaki soruların hiçbirine yanıt aranmaması hâlâ çok dikkat çekici:

- Olayın baş sorumlularından Erçakmak ve ekibini kim, nereye, nasıl kaçırdı?
- Sözümona halkı yatıştırmak için konuşma yaparken "Gazanız mübarek olsun" diyen yetkili kimdi?
- Madımak yangınını ateşleyen o bildirileri kim kaleme alıp, çoğaltarak dağıttı? Çevre kentlerden o kadar insanı kim Sivas'a çağırdı? O insanlar nerede/nerelerde konuk edildi?
- Madımak Oteli'nin önüne mağdurlara atılması için o taşları kim yığdı?
- 4 Eylül Müzesi'ni kim/kimler taşa tuttu?
- Atatürk Heykelini kim/kimler söktü? Sökülmesi yönünde kim buyruk verdi?
- Olay günü sabahı kimi yerel gazetelerin ağız birliği etmişçesine başlık atmalarını kim/kimler yönlendirdi?
- Yangına 15-20 dakika kala Madımak önüne gelen askeri birliğe 20 metre kadar yaklaştıktan sonra kim geri çekilme emri verdi, neden?
- Gerilimin doruğa çıktığı, yangına an kala, hangi polis, neden otele girerek içeride polis var mı, hangi subay, subay var mı diye soruşturdu?

Görünen o ki bu soruların yanıtı asla bulunamayacak... Çünkü, köprülerin altından çok sular aktı.

O yıllarda dünya yeni bir değişim ve dönüşüm sürecine girmişti, bugün ise Türkiye bambaşka bir kavşağa geldi... Olay meydana geldiğinde yıl 1993'tü... Soğuk Savaş sürecinin sona ermesinin üzerinden topu topu iki yıl geçmişti... İki kutuplu dünya Amerikan hegemonyasına açık, tek kutuplu duruma getirilmişti... Birinci Körfez Savaşı diye anılan ABD'nin Irak'a saldırısının etkileri henüz çok sıcaktı... Hiçbir uluslararası ilişki uzmanı, siyasal analist, olan biteni tam okuyamıyordu... Şeriatçı şiddete yönelik eylemler arttıkça yorumlar çok çok İslamiyet-siyaset, İslamiyet-Şiddet ilişkisinin çevresinde odaklaşıyor, İslami akımların gelişimi ve ivme kazanımı üzerine konuşulurken adeta İslamcılık progpagandası yapılıyordu. O yıllarda "ılımlı İslam"ın henüz sözü bile edilmiyordu...

Varsa yoksa İslami sermayeydi konuşulan... Hangi İslamiyet, devlet İslamı, tasavvufi İslam, halk İslamı ya da Gazzali öncesi, sonrası türünden bir soru ne soruluyor ne de sorun derinliğine irdeleniyordu... Tarikatların, cemaatlerin siyasi yapılanmaları adeta yok sayılıyordu.

Sivas olaylarının meydana geldiği dönemde Türkiye'de birçok konuda belirsizlik egemendi. Ülkenin Güneydoğusu kan gölüne dönmüştü. Siyasi ve iktisadi düzlemdeki sorunlar bir türlü aşılamıyordu. Toplumun hemen her alanında yaşanan bunalım, değişim ve dönüşüm sloganlarıyla aşılmaya çalışılsa da girişimlerin hemen hepsi yetersiz kalıyordu. Her türlü etnik ve dinsel farklılıklarına karşın, toplumda uzun süredir iç içe yaşayan çeşitli katmanların geleneksel dokusu bozulmaya başlamıştı. Sol akımlar Kürt ve genellikle Alevilerle, sağ siyasetler ise Türk ve Sünnilerle anılır duruma gelmişti. İnsanlar artık pazarda bile tablacı esnafın etnik yapısına göre alış-veriş yapacak denli birbirlerine düşmanca bakıyorlardı. 2010'larda tanık olduğumuz etnik kimlik, dinsel kimlik ayrışmasının temeli biraz da Sivas Olayları'yla atıldı denilse hiç yanlış olmaz gibi geliyor bize.

Ulus kimlikte yaratılmak istenen çatlama, o yılların popüler siyasi yorumları Türkiye, İran, Irak ve Suriye'den alınacak topraklarda "Büyük Kürdistan megaloideası"nı gerçekleştirmek amacıyla Güneydoğu'da bir Kürt devleti kurma tezi üzerinden biçimlendiriliyordu. Bu doğrultuda tezgahlanan politikaların siyasi söylemlerinde ise "Kürt kimliğinin tanınması" gibi masum sayılacak bir istem dikkat çekiciydi. Ne ki, bu politikanın savunucuları, hangi platform neyi gerektiriyorsa orada pragmatizmin gereğini yapıyorlardı. Örneğin, örgütün (PKK) mücadelesine Marksist-Leninist söylemle başladığı, neden sonra bu temel tezden vazgeçildiği liderinin ağzından dünyaya ilan edildiği anda unutuluyor, sonra tam tersi şeyler söyleniyordu.

Uluslararası tekellerin (ÇUŞ/Çok Uluslu Şirketler) neoliberalizm adına ulus devletleri yok etmeye çalıştığı YDD'de (Yeni Dünya Düzeni) Kürt hareketindeki yükselişin zamanlaması adeta gözden kaçırılıyordu. Bunun yanı sıra, Türkler de, Kürtler de Müslüman olunca Sivas olayları başka düşünceleri çağrıştırıyordu. Sivas olaylarını "şeriat özlemleri" türünden yorumların uzağında tutma, PKK'ye karşı geliştirilmiş bir olgu olarak tanımlama çabaları, milliyetçi-mukaddesatçı işbirliğinin anlamını açıkseçik ortaya koyuyordu.

Böylece, Anadolu'da Türk-İslam Sentezi'nin karşısına Kürt-İslam Sentezi diye tanımlayabileceğimiz yeni bir milliyetçi yapılanma çıkartılı-

yordu...

Derken emperyalizm baklayı ağzından çıkardı. "Ulus devletinizi yok edin, ılımlı İslam olun, sonra da BOP'un eşbaşkanlığım yapın!"

O sıra gözden kaçırılan çok önemli bir şey vardı. ABD güdümlü emperyalizm Türkiye'de ılımlı İslamı kurmaya çalışırken başka bir şey yapıyordu... Bu da Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra yeni bir "öteki" gereksiniminden kaynaklanıyordu. ABD, emperyalizm, işte bu yeni "öteki" konumuna İslamı, İslamın cehaletini koymuştu... İkiz kulelerin vurulması, dünyanın pek çok yerinde çatışma ya da savaş ortamları yaratma bu "öteki" olmadan yapılamazdı çünkü. Laik bir ülke olan Türkiye, emperyalizmin buyruğuyla "ılımlı" adı verilen uydurma bir nitemle İslamlaştırılmaya başlandı.

Ne var ki, bu öyle kolay gerçekleştirilecek bir şey değildi. İşte bu nedenle hemen her politika "korku" temasıyla biçimlendirilen senaryolarla sahnelenmeye başlandı. Sivas Olaylarından bir süre sonra cuma namazlarından çıkanların kitlesel gösterileri pek görülmese de ülkenin orasında burasında terör olayları, Güneydoğu'da çatışmalar, Hizbullah katliamları, faili meçhuller arttıkça arttı... Toplum gerildikçe gerildi...

Bu ara yanlış stratejik kararlar sonucu ekonomideki kökten değişim ve büyük çöküşe koşut artan siyasal şiddetin yanı sıra toplumsal bozulma ve yozlaşmanın da etkisiyle adi/bireysel şiddet olaylarında da büyük artışlar meydana geldi... Örneğin 2007 yılının verilerine göre kapkaç olayları bir önceki yıla oranla yüzde 60, öldürmeye teşebbüs yüzde 100, mala-mülke zarar verme yüzde 351, aile içi şiddet yüzde 300, müstehcenlik ve öbür suç oranlarındaki artış ise yüzde 363, beyaz kadın ticareti yüzde 98, rüşvet yüzde 90, zimmet yüzde 400, oranında gerçekleşmişti.

Böylece, şiddet olayları toplumda bir şiddet paranoyası yaratmıştı.

Bize göre, olayın iki boyutu vardı; birincisi niceliksel artışta patlama yapan şiddet olaylarının cinnet aşamasına tırmanma eğilimi, ikincisi ise bastırılmış, sindirilmiş, korkutulmuş halkın şiddet paranoyasının etkisiyle "Bana değmeyen yılan bin yaşasın" sözünün çağrışımlarında anlamını bulan bir tutumla olaylar karşısındaki tepkisizliğiydi... İşte, öncelikle bu yapının etkisiyle toplumsal cinnet tehlikesine koşut, korku da paranoya çizgisine tırmanıyordu...

Artan şiddet olaylarını, ekonomistlerin, sosyologların "Gelir dağılımındaki adaletsizlik, ekonomik sıkıntı, işsizlik, gelecek kaygısının yol açtığı bunalım" açıklamaları, insanların hastalıklı bir korku yaşamalarını

da psikiyatrların psikolojik çözümlemelerine ilişkin yorumlarıyla tanımlamanın olanağı pek yoktu.

Bunun açıklaması biraz da "Yapacak işin yoksa git biraz savaş", diyen Güneydoğu kökenli bir atasözünün açılımında gizliydi... Cinayetlerin, intiharların, kadınlara, çocuklara yönelik cinsel istismarların artma eğilimi, sertliği, şiddeti, cankırımını özendiren bu atasözünü anımsatıyordu öncelikle. Çünkü, toplumsal vicdanı derinden yaralayan, toplumu geren olayların tek ortak noktası "şiddet"ti. İster toplumun bir kesimine, laiklere, demokratlara, çocuklara, kadınlara, masum üçüncü kişilere yönelsin, isterse kişinin kendine dönük olsun, bunun adı "şiddet"tir... "Cinnet" noktasına tırmanma eğilimi gösteren bir şiddet...

Bunun geçmişi de çoğu kişinin sandığı gibi -bir yanıyla irdelediğimiz- son 30-40 yıla dayanmıyor; kaynağı binlerce yıl öncesinde gizli... Özellikle Güneydoğu'da bölge halkının şiddete dönük ruh durumunu toplumun heterodoks yapısı denli, emperyal güçlerin politikaları da besler nitelikteydi. Bu, Sümerlerden, Hattilerden, Hurrilerden, Hititlerden, Urartulardan, Asurlulardan, Perslerden, Helenlerden, Romalılardan, Bizanslılardan, Selçuklulardan, Moğollardan, Araplardan, Osmanlılardan beri böyleydi ne yazık ki. Bölgeye gelmiş emperyal güçlerin hepsinin politikası aynıydı çünkü; şiddet duygusunu körükleyerek halkları kışkırtıp birbirine düşürmek...

Emperyal güçler için çok eskiden beri bunun reçetesi feodal yapıda gizliydi. Sertlik/şiddet duygusunu, psikolojisini yaratıp kışkırtmak, insanları birbirine karşı yabancılaştırıp "öteki"leştirmek yeterliydi. Devlet etkinliğindeki otorite boşluğu ağalarla, aşiret reisleriyle, şeyhlerle, şıhlarla doldurulduğunda Pandora'nın kutusu açılmış olurdu. Nasılsa, zorlu doğa koşullarının, ekonomik yetersizliklerin yarattığı sorunların yanı sıra halkın kendisini "öteki"ymiş gibi algılamasına yol açan kültürel tuzakları göremeyen sözde aydınların, sorunları doğru okumaktan yoksun sığ politikacıların tutumları getirirdi gerisini.

Dikkatle bakıldığında, bugün ülkemizdeki şiddet olaylarının temelinde binlerce yılın zehirli birikimleri dikkati çeker. Yirminci yüzyılın son çeyreğinden itibaren yürütülen Brüksel-Washington odaklı siyasetin Babai isyanları sürecindeki Selçuklu ve Celali isyanlarıyla Çaldıran sonrasında ise Osmanlı politikasından hiçbir farkının olmadığı görülür. Bu durum, dış kışkırtmalar nedeniyle Tanzimat sonrasında da böyle olmuştur, Cumhuriyet sonrasında da... Tanzimat dönemindeki senaryonun adı "Şark Meselesi", "Batılılaşma"ydı (Garplılaşma), son otuz yılınki ise "AB'ye,

Batı Kulübü'ne girme"dir.

Söz konusu tabloda, toplumun asmak, kesmek, vurmak, kırmak, öldürmek edebiyatının kanlı sarasında ezildiği, hırpalandığı insanın gözüne adeta çakılmaktadır.

Böyle bir toplumda etnik kimlik-dinsel kimlik kıskacında bunaltılmış, İslamik illüzyonlarla hipnotize edilmiş, iki yüzlü ahlak anlayışıyla uçkuru ellerinde sırıtan ham ervah bir ümmete mensup kimi zavallıların etkin kılınmaya çalışıldığı dikkati çekicidir. Ensestmiş, çocuğa, kadına cinsel istismarmış, terörmüş, kandavası ya da töre cinayetiymiş, adı hiç önemli değildir, biat kültürüyle omurgası kılçık gibi alınmış bu kullar için.

Önemli olan "Allah" derken tablada kül bırakmayan kapı kulu ulemalarının, döküldüğü kalıbın içinde nasırlaşan beyinlere sahip kullar yaratmalarıydı. Böylece, lonca-tarikat yapılanmasıyla yeni tefeci-bezirganların Kalvinist bir düzen kurarak "Allah" adını dilden düşürmeden kurmayı tasarladığı bu İslamodikta ya da İslamik Kalvinist düzende "Yallah" diye diye küp doldurma yarışını sürdürmeleriydi... Halkın açlıktan, işsizlikten, açılım-saçılım safsatalarıyla kışkırtılmaları sonucu aile içi şiddetten, cinsel istismardan, bireysel, toplumsal cinnet sınırına gelmesi, insanların intihar etmesi toplumun korku cehennemine sürüklenmesi kimilerinin umurunda bile değildi.

Önemli olan insanları susta durdurmaktı... İşte bu nedenle toplum her an yeni bir şiddet türüyle tanıştırılıyordu. Ortam soğudukça bir yeni şiddet senaryosu sahnelenerek toplumdaki korku ve panik havası sürdürülüyordu...

Amaç bir korku cumhuriyeti yaratmaktı. Yeni Osmanlıcılık, yeni padişahlık özlemiyle kurulan emperyal düşler ekseninde yaşamaya mahkum edilmek istendiğimiz korku ve terör ortamı 16. yüzyılın ilk yarısında yaşamış olan Fransız Jean Calvin'in Cenevre'de kurduğu ve literatüre "Kalvinizm" diye geçen dehşet yönetimini akla getiriyordu...

Calvin (1509-1564), orta halli bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmişti. Fransa'nın Picardie yöresindeki Noyon'da yaşayan bir avukatın oğluydu. Babası gibi o da hukuk eğimi aldı, ama avukat olmadı. Annesi tarafından iyi bir katolik olarak yetiştirilmesine karşın papaz da olmadı.

Dünyevi güç peşinde, gaddar ve vesveseli bir adamdı. Sonuçta istediği her şeyi ele geçirdi...

Calvin'in, Türkiye'deki yallahçıların piriyle öyle çok benzerliği var ki... Yallahçıların pirinin portresi incelendiğinde ölümünden 450 yıl sonra gerçekleşen bir reankarnasyon olayı sonucu Calvin'in onun bedeninde

dünyaya geldiği sanılır... Calvin gibi o da baba mesleğini seçmedi, eğitimini aldığı meslekte de ilerlemedi. Koyu dindar çevrede özel olarak yetiştirilmesine karşın, mürşidinin yaptığını da yapmadı, Calvin gibi siyasal güç peşine düştü.

Calvin, ünlü eseri Kurumlar kitabının (Mart 1536) yayınlanması üzerine dönemin Fransa Kralı 1. François'nın hışmından kurtulmak için kaçarken İsviçre'nin Cenevre kentine gelmişti. Orada kendisi gibi karayürekli ve gaddar biri olan Guillaume Farel ile tanışınca Cenevre'de kalarak reform hareketini örgütlemeye karar verdi.

Yallahçıların piri ise önce tarikat-cemaat tekkelerinde sonra Feto'yla daha sonra da onun ağababalarıyla tanışınca kendisini BOP eş başkanı olarak tanımlayacağı karşı devrim girişimiyle laik ulus devleti yıkarken ılımlı İslam devleti adı altında bir dikta yönetimi kurmaya kalkıştı.

Cenevre'de ilahiyat profesörlüğüne atanan Calvin, kısa sürede sessiz sedasız bir terör yönetimi kurmuştu. Yallahçıların piri ise daha uzun sürede başardı terör yönetimini kurmayı. Calvin'in Cenevresi ekonomik bakımdan gelişip güçlendi, ama Yallahçıların piri ise devletin bütün ekonomik birikimini harcadığı gibi sekiz yıllık iktidarı sırasında seksen yılda yapılan borcun on katı borç yaptığı için ülke büyük bir ekonomik çöküşle karşı karşıya kaldı...

Cenevre'de halkın inanç duyguları, manevi yaşamı sıkı denetim altındaydı. Hoşgörünün "h"si bile yoktu. "Suçlular"ın, suçlu ilan edilenlerin peşine casuslar takılıyor, "bozguncu" olduğuna hükmedilenler ise aforoz ediliyordu. Herkesin yaşamı en ince ayrıntısına dek biliniyor, herkes yakından izlenip gözleniyordu.

Calvin'in Kurumlar kitabı, Cenevre kent meclisi tarafından 1552'de "Mukaddes Doktrin" ilan edilmişti. Jacques Gouet adında birinin 1547'de "dine saygısızlık" suçlamasıyla işkenceden geçirilip idam edilmesiyle başlayan işkence ve ölüm infazları toplumu adeta dize getirdi. Pek çok kitaba konu olan ürkütücü Katolik Engizisyonu'ndan daha gaddarca bulunan Calvin sadizmi karşısında insanlar dehşete düştü.

İslamodikta ya da İslamik Kalvinist bir yönetim kurmaya çalışan Türkiye'deki Yallahçılar ise devletin gücüyle birlikte bilişim olanaklarını da kullandılar. Rakip partiden, karşı düşünceden olduğuna hükmettikleri insanları, düşünceleri, yaşam biçimleri nedeniyle yargılamaya başladılar. Ergenekon gibi uydurma, ucube davalarla muhaliflerini, muhalif gördükleri masum insanları cezaevlerine atarak yargı tarafından henüz cezalandırılmamış olmalarına bakmadan devlet gücünü kötüye kullanarak infaz

yöntemiyle peşinen cezalandırdılar... Devletin, merkezi otoritenin, yerel yönetimlerin gücünü her alanda kendi siyasi düşünceleri doğrultusunda, icabında sahte belge düzenleyerek, evrakta sahtecilik yaparak siyasal amaçları doğrultusunda kullanmaktan çekinmediler. Kimi belediyelerce alkol ruhsatları verilmeyerek, verilenler iptal edilerek halkın toplumsal yapısı bozulmak istendi. Bireyin insan kimliği yok edilerek kullaştırılmaktı asıl istenen. Bundan sonra sırada ülkede Calvin'in Cenevresi gibi bir yönetim sistemi kurmak vardı... Sadece ülkeyle yetinecek gibi de görünmüyorlardı... Yeni Osmanlıcılık, yeni Padişahlık peşinde olan Yallahçıların piri, koltuğuna sığındığı siyasal partneriyle birlikte Ortadoğu ve Kafkaslara egemen bir imparatorluk kurmayı düşlüyordu... Bunun bir tek adı vardı; korku imparatorluğu...

Sekiz yıllık iktidarları sonrasında takvimler 2010'u gösterdiğinde bu imparatorluğun Anadolu ayağı hemen hemen kurulmuştu. Anadolu'da, bilişim olanaklarının devlet gücünden yararlanarak kötü niyetle kullanılması sonucu sıradan insanlar bile telekulak, telegöz kuşatmasıyla izleniyormuş duygusuna kapılmıştı... Genel kurmay başkanının dinlenmesi, anamuhalefet liderinin uydurulmuş gizli çekimlerinin yayınlanması insanları George Orwell'in 1984 isimli romanındaki kurmaca dünyada olduğu gibi korku, panik, birbirine güvensizlik ve paranoyak duyguların etkisiyle yalnızlaştırıyordu... İnsanlardaki davranış bozukluğu görüntüleri üst düzeyde artmıştı. İnternette, Youtube, Twitter gibi video paylaşım sitelerinde gizli kamera görüntülerinin, ses bantlarının yayınlanmadığı gün olmuyordu... Telefon dinlemek, ortam dinlemek, görüntü kaydetmek, sahte belge düzenlemek Türk toplumunu hedef alan güç odaklarının yürüttüğü psikolojik savaşın bir parçasıydı. "Biz her şeyi biliyoruz, yatak odanızı bile gözlüyoruz" denilircesine verilen mesajlarla insanlar sindiriliyordu. "Bir gün sıra sana da gelir" denilmek isteniyordu. 1984 romanında Büyük Birader, herkesi dev bir ekrandan izliyordu, 2000'lerin Türkiyesinde ise siyasal iktidar devlet olanaklarıyla bilişim teknolojisinden yararlanarak benzer bir ortam yaratmış izlenimi veriyordu...

Calvin'in kurduğu yönetimde halk türlü baskı yöntemleriyle işkence ve ölüm tehditleri altında inim inim inlerken Calvin'e yakın "seçilmiş kutsal kimlikler" ayrıcalıklı bir yaşam sürüyordu.

Bizde ise dinsel örgütlenmeler, cemaat yapılanmaları söz konusu "seçilmiş kimliklerin kaynağı" durumundaydı. Daha bakar bakmaz bir tarikat ve cemaat mensubu olduğu anlaşılan bu tipler 2010'larda daha sık ortalıkta görünmeye başlamışlardı... 4x4'lere binen bu "Yallahçıların seçilmiş-

leri", başlarındaki statü göstergesi türbanları, ojeli tırnaklarıyla Jean Calvin'in "seçilmişleri"ne öyle benziyorlar ki... Hepsi de Allah'ın selamete ve sonsuz mutluluğa kavuşturmak amacıyla keyfi biçimde seçtiği kişiler olduklarını sanıyorlardı... Bu inanca kendilerini öylesine kaptırmışlardı...

Yallahçılar'ın piriyle yakın adamları ise ümmetleştirdiği yığınları Allah inayetiyle selamete çıkarmakla uyuturken kendi selametine ilişkin içten bir güvence duygusuna sahiptiler. Laikler karşısında duydukları derin nevrotik nefreti her fırsatta kusarak nefis denen ve kelime anlamı 'dünyevi şeylere yönelik arzu' diye tanımlanması gereken anlayışı içki ve alkolden ibaret sayan bir yasakçılıkla dar kafalı, dogmatik müritlerini oyalayan İslamo Kalvinist yapılanmanın lider kadrosundan kimi oğluna gemicik alıyor, kimi fabrikacık kuruyordu.

Altyapısı 2. Sivas Olaylarıyla kurulan Korku İmparatorluğunun pençesinde kıvranan Türkiye, 2000'lerin başından itibaren bütünüyle Calvin'in Cenevre'sine dönüştürülmeye başlandı. Türkiye'deki uygulamanın Calvin'in Cenevre'sinden tek farkı İran'daki mollalara benzeyen kişileri, ruhbanları yönetime, iktidara getirmek olmayabilirdi... Anadolu'da yapılmak istenen Batı'nın oryantalist ortam yaratma arzusuna uygun biçimde toplumun dindarlaştırılarak cahilleştirilmesi, diye de tanımlanabilirdi...

Kahramanmaraş, Tokat ve 1.2. Sivas Olaylarıyla gelinen nokta burasıydı... Bundan sonraki aşama ise Calvin'in Cenevre'si gibi Türkiye'nin Üçüncü Reich'ın özgün örneklerinden biri durumuna gelmesi gibi görünüyor...

.....

.....

Mayıs 2010

SİVAS DRAMI

Allah Allah dost diyerek
Koştuk Sivas ellerine
Halk türküsü söyleyerek
Coştuk Sivas ellerinde

Dışarıda tekbir sesliler
İçerde kara yaslılar
Tüm Sivas'ın suçu yoktur
Ama yaktı Sivaslılar

Madımak'ta şimşek çaktı
Alevler göklere çıktı
Kimi kızdı, kimi yaktı
Şaştık Sivas ellerinde.

Alev kapladı yanımız
Hak'ka ulaştı canımız
Ateşle yandı tenimiz
Taştık Sivas ellerinde

Dışarıda tekbir sesliler
Eli kanlı iffetsizler
İnsan kıyar mı insana
Yazık yaktı Sivaslılar

Devlet baba, devlet baba
Ne kötülük ettik sana
Döne döne yana yana
Piştik Sivas ellerinde.

Mahzunu, tekbir sesliler
İçeride yanıyor canlar
Şeriatın içtiği kanlar
Bileniyor tüm insanlar
Tüm Sivas'ın suçu yoktur
Ama yaktı Sivaslılar.

Mahzuni Şerif

İKTİDARLARI DÜNYEVİ, İMANLARI SAHTE, KENDİLERİ YOK

Yıldırım B. Doğan

Dünyevi iktidarın bir başına ayrı bir tadı, tutkulu bir çekiciliği vardır. Dünyevi iktidarın sahibi olanlarda, dünyevi iktidarın peşinde koşturanlarda gözlemlenen güdülenme biçemi oldukça farklıdır. Biçemin farklılığı güdülenmeyi oluşturan katılımcı unsurların niteliğinden (aslında niteliksizliğinden) kaynaklanmaktadır. Nedir bunlar? Duygusal küntlük, bilişsel yokluk, onulmaz bir vicdan yetmezliği! Bu güdülenme türünün ne dürtü ile ne itki ile ne de bilinen ayrı bir insani ruhsallıkla bağlantısı vardır. Gariptir. Tuhaftır. Açıklanamaz görülür. Oysa iktidar sahipleri için hiç de öyle değildir. Açıklaması son derece kolaydır. Nasıl mı?

Dünyevi iktidar derken daha başlangıçta farklı bir tanımlama söz konusudur. Dünyevi sözcüğü, yaşamakta olduğumuz dünyayı tanımlar. Bu tanımda öldükten sonra yaşayacağımız söylenen öbür dünya ile örtük bir bağlantı olduğu dikkati çeker. Esasen öte dünya ve dünyevi iktidarın var olduğu bu dünya biri diğerine göre bağıl niteliktedir. Ancak sözün cambazlığı önemlidir. Çünkü dünyevi iktidarın çığırtkanları ikisini bağlantılı olarak gösterirler. Çünkü işlerine gelen budur. Bağırtı, çağırtı dolu sabuklamalar bu çığırtkanları güden egemenler tarafından *sözüm ona* 'retorik ustalığı' olarak açıklanır. Oysa işportacının çağırısı bile çok daha anlam doludur. En azından insanca bir gaye taşır: hayatı kazanabilmek! Oysa diğeri hayatı durdururken hayat karşıtı kabulleri öte dünya 'akideleri' olarak yutturur. Dünyevi iktidar diye koşturanların sorgulanamazlığı biraz da buradan gelmektedir.

Öte dünyanın adaletini bugünün kamusal çerçevesi kılmaya çalışanların tek bir amacı vardır; sonsuz bir dünyevi iktidar! Tüm güçlülükleri (omnipotensi) ve kendilerine duydukları aymazlık dolu aşkları (narsistik bozukluk) bu yolla beslenmektedir. Kurbağa kurtçukları(iribaşlar) örneğinde olduğu üzere dünyevi iktidar sahipleri neşvü

nemalarını* böyle tamamlarlar. İçinde debelendikleri bataklığın kokusu ile saçtıkları pisliği gözden kaçırmak için neler yapmazlar ki! Dünyevi iktidar, öte dünya iktidarına seçenek oluşturmayan, ama öte dünya adına mutlak elde tutulması gerekli bir denetim odağı anlamında kullanılmaktadır.

Dünyevi iktidar tanımı, din egemenlerinin -kutsallık adına- sorgusuz sualsiz güç sahibi olduğu, gözlerini asla doyuramayacak ölçüde toprak sahiplendikleri zamanlardan artık bir tanımlamadır. Din egemenlerinin doymak bilmeyen iktidar açlıkları nedeniyle sürekli ordu toplayıp savaş açtıkları dönemlerden kalmıştır. Dünyevi iktidar nitelemesi, böylesi insansıların para, pul, toprak ve hepsinden önemlisi iktidar gücünden oluşan yükseltilerinde insanlara seslenirken sergiledikleri uyduruk tevazularını, aşağılık 'yan cebime koy' dilenciliklerini anlatan bir işarettir. Dünyevi iktidar nitelemesi onların eza-sever görüntünün gerisinde gizledikleri ve -mutlak biçimde el ezer biçimde sonlanacak olan- yalancılıkları için kullanılır. Dünyevi iktidar sözcükleri uğursuz ve biçimsiz insan-altı yaratıkların kullandığı, tuzağa konmuş yem görüntüsündeki yavanlığın adıdır.

Dünyevi iktidar sözleri yalnızca kapsamlı bir sahtekârlık sürecinin değil aynı zamanda belirli eylemler zincirini ateşleyen bir tür anahtar sözcüktür. Savaş dışı zamanlarda insanlara kıymak, kâfir diyerek insanları yok etmek, çağcıl düzeni devirmek eylemlerini başlatan salyalı şiddet dünyevi iktidar ifadesinde saklanır. Söz konusu gizlenme özgül bir kod taşımaz. Görünür olması esastır. Aslında kod en baştan çözülmüş gibidir. Çünkü aslında kod bile değildir. Kaba saba, grotesk, cellât heybetinde kesin ve keskin söylemlerin kod taşıyacak bir inceliği neden olsun ki?

Tanrı adına kotarılmış esrar dolu(!) söylemler kimi insanlarda fizik ötesi canlandırmalara yol açar. Böylesi canlandırmalar yatkınlık taşıyan insanların zihninin bulanmasına yol açar. Ortada çözmeye değer ancak çözümü seçkin insanlara bırakılmış bir kod olduğu hissi ortaklaşmış bir algıya dönüşür. Bir salon dolusu insanın eğlence amaçlı yanılsamaya uğratılmasından farklı olan bu çarpık algılamanın özelliği insanların sürekli bir karanlığı güneşli günler olarak algılamasıdır.

---

* gelişim evresi desem alınacaklarını biliyorum. Hem bu tanımlama insan için pek kullanılmaz. YBD

Algısı bu denli çarpıtılmış insanlar için *dünyevi iktidar* sözünü bile etmeye değmeyecek kadar ötededir. Bu insanlar için ötenin tek anlamı, dünyevi iktidarın gündemine girmemek adına ötekileşmemektir. Onların öbür dünyayı satın almaları, kazanmaları daha önceliklidir. Orta çağ başlangıcında dağıtılan adına endüljans denilen öbür dünyaya dair bir tür geçiş belgesi niteliğindeki 'af ve izin kâğıtlarından' bu yana sözünü ettiğim kurgu hiç değişmemiştir. Geçiş belgesi sahibi olanlar bu dünyaya gözleri kapalı; gözleri görmedikleri öbür dünyaya açık olarak yaşarken tanık kılındıkları çirkinliklerin, aymazlıkların ve kıyamın tanığı durumunda olduklarını asla anlamazlar. Anlamazdan gelmeyi yeğ tutarlar. Bu dünyada yaşamak ceza imiş gibi! Din egemenleri her türlü kandırmaca ile hem dünyayı hem de iktidarı belli bir şekle işte bu yollarla sokarlar.

İktidar, yönetim erki anlamında insan topluluklarının keşfi bir araçtır. İktidarların şekillenmesi o insan toplumu için toplumsal gelişim evresinin nasıl oluştuğunu ve gelişimin hangi evresinde olduğunu simgelemesi açısından önemlidir. İktidar, sağlıklı yönetim araçlarının sürece bağlı bir tecellisi olarak bakılır. Egemen olma ile iktidar yönetimi aynı olmayabilir. İktidarların birinden ötekine değişen ele alış ve sonlandırma özellikleri vardır. Ancak egemenler öyle değildir. Egemen değişmez. Hep vardır. Belirlidir. Dünyevi iktidar sözcüklerinin diğer bir işlevi de iktidar aracını kullanan egemenin kim/ler olduğu ve ne olduğunu belirtmesidir.

İktidar aracının kullanımındaki ustalık egemenin deneyimsel birikimine, zamanı iyi kollamasına ve daha pek çok başka etmene bağlıdır. Örneğin ilkeler rejimi olan cumhuriyetimizin kurulduğu yıllardan başlayarak bilinen din egemenlerinin zamanı kolladıklarını, pek çok yolla iktidar deneyimini koyulttuklarını bilmekteyiz. Aksi takdirde şimdiki 'dünyevi iktidar' kolayca açıklanmazdı.

İktidar sahibi unsurların yaptığı onca şey olduğunu söylemiştim. Sonsuz dünya iktidarı için araçların tükenmezliği esas olmalıdır. Çok sık kullanılan araçlardan biri de malumatın (enformasyon karşılığı) kullanılış şeklidir. Şöyle ki;

Bilgi, başka bilgilerden doğmuş olup yeni ve galebe çalan başka bir bilgi gelene dek geçerliliğini korur. Bilgi, kendi doğrultusundadır. O doğrultuyu ne etkileyebilir ne de yönünü değiştirebilirsiniz. Söz konusu doğrultu akıl ve bilimsel düşünce hareketliliği ile tanımlı bir

süreç ivmesine sahiptir. Hele bu ivmenin değiştirilmesi (yavaşlatılması, kesintiye uğratılması gibi) akla bile getirilmemelidir.

Malumat bilgi değildir. Malumat, olağan bir işitsellikle sınırlıdır. Malumat söz konusu olduğunda bilme şekli asla söz konusu değildir. Duyulmuştur çünkü. Oysa bilgi, öncelikle doğru sorulmuş bir merak sorusunu gerektirir. Malumat sahibi olmak mamul cevaplarla sınırlı bir anımsama şeklidir. Belleği silip süpüren seçici bir dikkat ya da dikkatsizlik yeterlidir. Oysa bilme, bilgi niteliğine ulaşmış verili bir gerçekliğin eleştirel süzgeçten geçtikten sonra bilişselliğe kabulü demektir.

Malumat gibi değildir. Bilmek çaba gerektirir çünkü.

En acısı malumatın 'bilgi' sanılması bilginin yerine konulmasıdır. Malumat, bilgi gibi zorlu süreçlerin sonucunda oluşmaz. Dışımızdaki bir kaynaktan bildirilir. Bildirilen şey ilk planda duyulandır. Duyulan, *bilinen* değil bildirilendir. Oysa bilmek farklıdır. Hem aklı hem de yüreği gerektirir. Bilmek, eylem olarak insanı güdüleyen unsurlardan biridir. Bilmenin sonucunda doğan güdülenme insanı eylemli kılar. Oysa malumat kişiyi güdülemez. Ama onu fişekler. Bunun anlamı, kişinin savruk, gelişigüzel doğrultuda, yönü her an sapabilen anlamsız bir hareketlilik kazanmasıdır.

Güdülenme sonucu davranan insan kendi eyleminin sorumluluğunu taşıdığını bilmektedir. Eylemliliğini şiddet ve saldırganlığın ne sebebi ne de sonucu olarak görme gibi bir akıl ve yürek tutulması içinde açıklamaz. Bırakın açıklamayı eyleminin bu biçimde anlaşılmasına bile katlanamaz.

Fişeklenmiş insan ise eyleminin sorumluluğunu almaz. Eylemi duyduğu şeyin (malumatın) sorumluluğundadır(!) Eylemi, eyleme şekli sergilediği şiddetin içinde kaybolduğu saldırganlığın hem sebebi hem de sonucudur.

Araya giren pek de kısa sayılmayan anımsatıcı saptamalardan sonra zihninizde kaybolmaksızın kaldığımız yeri tekrar işaretlemek isterim: Egemenlerin dünyevi iktidarları için bıkmadan usanmadan kullandıkları araçlardan birinin de malumatın ele alınış biçimi olduğunu belirtmiştim. Amerikancı, münevver mukallidi zibidilerin mis-enformasyon (malumatın yanlışlaştırılması) dis-enformasyon (malumatın malumatsızlık yaratacak biçimde kullanılması) diyerek sözünü ettikleri şey aslında dünyevi iktidar erbabının has araçlarındandır.

Gelişigüzel malumata 'bilgi' muamelesi yapılması da en çok işe yarayan göz boyama yöntemlerinden biri olmaktadır.

İlkel toplulukların gelişmiş olanlarla kıyaslandığında en önemli farklılıklardan biri de davranışının varlığıdır. Kurban davranışı, kurban eden için dinsel ve gerekliliği tartışma götürmeyen bir eylemdir. Ancak kimi toplumbilimci tanımı dinsel bir eylem olmakla birlikte din açısından gerekirliği olmadığı üzerinde durur. Bu düşünceden kalkan başka toplumbilimciler de bunun dinsel nitelikli değil suçluluk odaklı bir telafi eylemi olduğunu ileri sürer. Levi-Strauss kurban davranışının toplumsal yaşama Tanrı'nın müdahalesi için akla uygunluk yaratan kültürel bir öğe olduğunu söyler. Ona göre kutsal olanla kutsal olmayan dünya arasındaki bağlantı ancak bu yolla kurulabilmektedir.

Dünyevi iktidar arayışındaki ilkeller, kutsal olanla olmayanı bağdaştırırken kurban ediminin insanı aşkınlaştıran bir özelliği olduğu sahtekârlığını belirtmekten utanmazlar. İnsanın Tanrı ile ilişkisi – onlara göre- ancak bu yolla dengelenmektedir. Dolayısı ile dünyevi iktidar, aşkınlaşma adına insanı kurban etmekte asla beis görmez. Sanmayın ki toplumbilim benimsemelerini izliyorlar. Hayır! Özellikle korudukları cehaletleri başka her şey gibi bunu da irdelememek hatta aldırmamak için işlevsellik taşıyan bir nedendir. Ancak hissettikleri suçluluk onları basar. Bağışlayıcı merhameti taşıdığına inanılan kurban etme edimi tek tercihleri olmak durumundadır. Kurban verme, her türünden vicdan kalkışmasını dengeleyen, yok sayan bir özelliğe sahiptir. İşte, dünyevi iktidar tasavvurunun önemli bir aracı olarak kurban etme eylemi suskunlaşmış vicdanların pahası olmaktadır. Dökülen kan, onların, dünyevi iktidarları adına sundukları simgesel bir hayattır. Kendi hayatları dünyevi iktidarın nimetleri ile biçim değiştirirken başkalarının kanı ödedikleri paha olmaktadır. Ancak bu pahayı anlaşılır ve açıklanabilir hale getiren en önemli yanılsama dünyevi iktidarın din adına çarpıttığı malumat öbekleri sayesinde olmaktadır.

İslam dininde kurban davranışı kulun Tanrı'ya yaklaşabilmesinde rolü olan bir eylemliliktir. Kurban edilecek canlılar bu amaçla alınmış ve beslenmiş olan otçul hayvanlardır. Hac suresinde kurbanlardan söz edilerek" Onların ne sadaka edilen etleri ne de kanları hiçbir zaman Allah'a yükselip erişmez. Fakat sizden O'na takva ulaşır"

Temmuz geliyor. 1993yılının temmuzunu unutmadım. Unutmayacağım. Tıbbiye birinci sınıftan başlayarak arkadaşım olan Behçet S.

Aysan'ın ölmeden önce Madımak otelinin merdiven basamaklarında oturmuş düşünen halini içime almış yaşarken aklıma neler gelmiyor ki!

Bu yazdıklarım ölümü anma değil. Onlar kendilerinden olanı – öldükten sonra- "*merhum*" diye anarken başkalarını "*merkum*" olarak ele alırlar. Yaktıkları insanlar onlar için 'yeri gelmişken' bağlamında ifa edilmiş kurbanlardır. Merkumdurlar*. Rakamdan ibaret olup yalnızca sayı olarak bir ifadeye sahiptirler.Kurban edilenleri yakan alev ya da onları boğan dumanı dehşet içinde yeniden yaşamak hiç değil! Mahkemesi bile doğru dürüst yansımayan Sivas katliamının dünyevi iktidar amaçlayan dinsiz ve vicdansızların malumatı kullanma adına ulaştıkları hatta aştıkları uç sınırlardan birine bir kez daha çekmek!

Geçmiş yüzyılın bitmesine neredeyse bir elin parmakları kadar zaman kalmışken dünyevi iktidar hazırlığındakilerin Tanrı'ya yaklaşma, kutsal ve kutsal olmayan dünya arasında bağ kurma adına hazırladıkları kurban töreni yaşadığım ülkenin halen süren utançlarmdandır. Malumata bilgi muamelesi yapan gelgeç malumat ezberine âlimlik adını takan namussuz ve vicdansız güruhu kurban etme ayinlerinin karşılığını almış görünüyorlar. Ayinin tarihi 1993 dünyevi iktidarın tarihi 2000li yılların başı. Tanrı'ya yükselip erişemeyen kurban eti ve kanı kabulünün aksine Madımak Otelde kurban verdiklerimizin kanı ile hayat bulan şer ehli dünyevi iktidarları adına kötülüklerini sürdürüyorlar.

Behçet, Ö.İnce ikimizin de sevdiği bir ozandır. Senin şiirlerini sana okuyacak halim yok. Onları kendi içime okuyorum. Soluğum onların rengini aldı. Çok uzun yıllardır bu böyle.

Ö. İnce'nin şu dizeleri ile seslendiğini biliyorum:

Kuşkusuz bir şeyler öğrendin neyin sesinden:
Bu yüzden kimse gücenmesin ölümsüzlüğüme
kimse kıskanmasın son ölümsüzlük halimi
kimse yanlış anlamasın bu ölümsüz kisvemi:
Kimseye karşı değil geçici yazgım, bu böyle.

Görüşürüz. Arkadaşın Yıldırım.

---

* Değerli meslektaşım, Prof.Dr. Taha Karaman'a bu karşılaştırmayı yaptığı ve bu yazıda kullanmama izin verdiği için teşekkür ederim. YBD

SİVAS OLAYLARI

Bak ne etti Sivas bize
Yetiş İmam Alim yetiş
Kan göl oldu çıktı dize
Yetiş İmam Alim yetiş
Yüreğime doldu ateş

Hain Yezit yıktı yaktı
Hükümet uzaktan baktı
Yeter insan kanı aktı
Yetiş İmam Ali yetiş
Yüreğime doldu ateş.

Edibe Sulari çöktü
Akarsu boynunu büktü
Pir Sultan gözyaşı döktü
Yetiş İmam Alim yetiş
Yüreğime doldu ateş.

El gitti yıldıza aya
Biz düştük lanet belaya
Sivas döndü Kerbela'ya
yetiş İmam Ali yetiş
Yüreğime doldu ateş...

Âşık İhsani

KENT ÖLÜM KOKUYORDU

Işık Kansu

Şenlik olacaktı. O şenliğin belgeselini çekeceklerdi Erdal Ayrancı ile birlikte. Şenliğe gitmişlerdi. Yandılar. Erdal Ayrancı, küllenmemiş anılara karıştı. Lütfiye Aydın, dağlandı. Yaralı, yaşıyor...

2 Temmuz için konuştuğumuzda dedi ki: "Aylar sonra Erdal'ın çantasını bulmuşlar. Eşi Hatice'ye vermişler. Öyle tanıştık Hatice ile elinde bir dosya 'Bu dosya galiba size aitmiş' dedi. Aldım baktım. Sivas şenliği belgeseli için yazdığım senaryo. Dosyaya hiçbir şey olmamıştı. Ne bir is, ne bir yanık izi. Tertemizdi..."

Dedik ya, tertemiz duygularla, coşkuyla, şenlik için gitmişlerdi Sivas'a:

"Buruciye Medresesi bahçesinde kırmızı gözlü keklikler dolaşıyordu. Asaf (karikatür sanatçısı Asaf Koçak-yandı), devekuşu sergisi açtı. İzledik. Behçet (şair Behçet Aysan-yandı), Metin (şair Metin Altıok-yandı), Burhan Günel (yazar), dalga geçiyorlardı, 'İmzadan kollarımız koptu' diye dalga geçiyorlardı. Meğer, kapıya birini dikmişler, o içeri girecek olanları geri gönderiyormuş." 2 Temmuz 1993 sabahı. Polis gelmiş, "Toplayın kitaplarınızı, çıkın gidin" demiş. Nereden bilsinler az ötede, Kültür Merkezi'nde kıyamet kopuyormuş: "Kitapları toplarken uzun sakallı bir adam geçti önümüzden. Yanında, elinden tuttuğu küçük bir çocuk vardı. Adam, hepimizin yüzünü aklına kazırmış gibi bakıyordu. Çok rahatsız olmuştum."

Kentte basık hava sürüyordu. Ölüm kokuyordu kent. Eşi Cafer Can Aydın'ın içine doğmuştu sanki. "Latif" dedi, "Otele gitmeyelim istersen. Benim bir müvekkilim var. Ona uğrayalım." Gidemediler, otele döndüler, "Arkadaşlarla geldik, onlarla kalalım" dediler. Lütfiye Aydın'ın deyişiyle "Godot'yu bekleme hali"ne geçtiler:

"Tatsız şeyler oluyor"

"Can, Asım Ağabey'le (yazar, araştırmacı Asım Bezirci-yandı) satranç oynamak istedi. Odadan, satranç takımını aldı geldi. Asım Hoca da, bize imzaladığı kitabını getirdi. İlk sayfasını açtık. 'Dostluk, barış dolu günle-

rin özlemiyle...' diye yazmış."

O kitap nerede mi? O da aylar sonra bulundu. Şişmişti, kabarmıştı, yanık kokuyordu, ama Asım Bezirci'nin imzaladığı sayfa duruyordu: "Dostluk, barış dolu günlerin özlemiyle..."

O gün, 2 Temmuz 1993'te Asım Bezirci'nin yanlarına birileri geldi. Yüzleri asıktı, "Tatsız şeyler oluyor" dediler. Belli ki, sinsi bir duman alttan alta tütmeye başlamıştı. Asım Bezirci, olup biteni özetleyen bir bildiri hazırladı. O sırada Aziz Nesin'in koruma polislerinden biri geldi, Lütfiye Aydın'ın yanına oturdu. Elinde uzun namlulu bir silah vardı. Sanki nefretle bakıyormuş gibi geldi ona... Nesimi Çimen, "Midem rahatsız, bir lokma ekmek var mı" diye sordu. Lütfiye Aydın çantasına, ne olur, ne olmaz diye bir parça ekmek atmıştı. Nesimi Çimen'e verdiler, kenarından azıcık kopardı, "Bir başkası da acıkabilir" diyerek gerisini bize verdi. Koskoca Nesimi'nin son yediği ekmek o oldu.

Sonra? Sonrası, Lütfiye Aydın açısından sisler arasında yitip gitti, kararadı. Yok. Yalnızca anlatılanlar var: "Madımak Oteli'nde, yukarı çıkın, diyorlarmış, çıkıyormuşuz. İnin, diyorlarmış, iniyormuşuz. Üst katlara çıkmışım. Çocuklara tek tek dokunmuşum. 'Korkmayın' demişim, 'Gelir bizi kurtarırlar' demişim."

"Beni öldü diye bir pikaba koymuşlar"

Eşi Can Aydın'ın anlatımından biliyor gelişenleri: "Can, bakmış durum kötüye gidiyor. Kurtuluş çareleri aramaya başlamış. Otel ile yanındaki bina arasında bir boşluk görmüş. Alevler yükselince, el ele tutuşup helalleşip oraya atlamışız. Yüksekten düşmüş olmalıyız ki, bir ayak parmağım kırılmış, bir de tek omurum. Aydoğan Yavaşlı ile eşi de bizim arkamızdan atlamışlar aynı yere. Gelen dumanlarla dördümüz de boynumuzu bükmüş, serilmişiz yere. Kuyu kebabı gibi yanmışız, için için..."

Saatler sonra, yangının tütsüsü kararan gökyüzüne yükselirken ıssızlaşmış meydana açılan kapı önünde yürüyen simsiyah bir gölge belirmiş. Can Aydın'mış bu. Kendisine yönelen polislere "Karım içeride" demiş, yanıklar içinde: "Önce Aydoğan ile eşini, en son da beni çıkarmış polis. Bakmış, 'Ölmüş bu' demiş, benim için. Bırakmış yere. Can, 'Kendine gel, Latif, ölme, bak ben yanındayım' derken bir pikabın arkasına koymuşlar beni."

Ambulans yok muymuş? Dedik ya, o zaman aslan sosyal demokratların yetkileri var, ama haberleri yok ki, ambulans göndersinler... Hastaneye getirilmişler: "Kalemle ayağımın altını çiziyorlar. Yine tık yok. 'Ölmüş bu' demişler. Tam morga gönderecekler, bir iç çekmişim. Saniyelik bir iç

çekiş. Hayat dediğin pamuk ipliği zaten. Hemen oksijen takmışlar filan."

İnsanlar kurtulsun, yaşasın diye paralanan doktorlar sayesinde soluk alabiliyor. Uçakla Ankara'ya gönderiliyorlar. Eşi Can da uçakta. Bedeni üçüncü derece yanık, ama uçakta yer yok, ayakta...

GATA'da çığlıklar

Gözünü GATA yanık tedavi ünitesinde açıyor. Buna göz açmak denirse... Bir tek eşini tanıyor. Onu da eş olarak değil, yanındaki bir arkadaş gibi tanıyor. "Can" diyor, "Biz nerede trafik kazası geçirdik?" Yakıldıklarını duysa bile aynı soruyu yineliyor: "Can, biz nerede trafik kazası geçirdik?"

Ve o çığlıkları hatırlıyor. Duvarları çınlatan, çatıyı delip insanlığın yüreğinde patlayan çığlıkları: "7 Ağustos'a kadar o ölümcül küvete götürdüler bizi, günaşırı. Ellerinde keseye benzer bir şey, ölü derilerimizi keseliyorlar ve çığlıklarım hep kulaklarımda."

Eşi Can şiir okuyarak dayanıyor acıya. Sonunda dayanamamış: "Belleğimdeki bütün şiirler de, ben de bittim. Acıyı kesin ne olursunuz." Bunun üzerine ilaç vermişler. İlaç, acıyı kesiyor, ama yanıltıcı düşlere yol açıyor bu kez: "Beynim çıkmış, dört ayaklı olmuş yürüyor gördüm bir kez. Dedim ki hastabakıcılara: Aman dikkat, beynimin üzerine basmayın, bir tek değerli o kaldı geride."

Gözleri açık gördüğü bir başka düş de, 2 Temmuz'dan kalma: "Yattığım odada küçük bir pencere var. Oradan iki küçük insan sızıyor içeriye. Buruciye Medresesi'nde gördüğüm sakallı adam ve elinden tuttuğu çocuk. Büyüye büyüye üstüme geliyorlar. Korkuyorum, çok korkuyorum..."

İşini gücünü unutmuş, özürlü çocuk tepkileri veriyor. Doktorlar, demişler ki, "Bu rolü benimserse kötü. Bu psikolojiden çıkmayabilir."

Okumayı-yazmayı unutmuş

Okuma-yazmayı unutmuş. Küvetteki çığlığının yansımasıdır, bir yazarın okuma-yazmayı unutması: "Gazete geliyor, bakıyorum, tanıdık bir şey ama, harfler gözümün önünden uçuşuyor, fantastik bir şey... Cumhuriyet'in pazar bulmacasını çözme alışkanlığım var. Önümdeki sorular kaçışıyor. Bir tanesini tanıdım, sadece bir tanesini: Kuzu sesi. Me, bunu biliyorum işte. Tutup yazacağım, yazamıyorum, kareler kaçıyor bu kez. Kafama takmışım, o gazeteyi elimden bırakmamışım. Üç gün, saplantı halinde bakmışım gazeteye. Me sesi için.."

"Bizi yakanların avukatlığını üstlenenler iktidarda"

Raporları bitiyor. İşe başlıyor. İşyerine mumyalar gibi gidiyor, sargılar içinde. Karşıdan karşıya geçemiyor, yürümeyi sonradan öğrenmiş gibi.

Masasında soruşturma kâğıdı: 'Lütfiye Aydın, Sivas'a niye gittin?' Dağlanmış, soruşturuluyor. Özetle, aslan sosyal demokratların iktidarından aslan devlet dönemine geçiş... İşte o günlerde derin hüznü, korkuyu ve sevinci birlikte yaşıyor. Önce hüzünü anlatıyor: "Bayram yerinde unutulmuş bir çocuk gibiydim. Herkes gitmiş. Sen orada unutulmuşsun, yolu bilmiyorsun, beli bilmiyorsun. Yapayalnızsın. Dilime o günlerde bir dize dolamıştım, Pir Sultan Abdal'dan: 'Sen ölmeden, ben ölürüm diyenler...' Arkadaşlarımın bir kısmı Sivas'ta ölmüştü. Bir kısmı da yaşarken öldü benim için..."

Ya korku?

"Eve geldim, hayatla baş etmek çok zor oldu. En basit becerilerimi unutmuştum. Yemek yapamıyorsun. Çakmak kibrit yakamıyorsun. Ateş görmeye tahammül edemiyordum ben. İki şey, bir köpek sesi, iki ateş, beni çıldırtıyordu. Demek ki ben Sivas'ta ozanlar heykelindeki kangal köpeğinin sürüklenişini, yakılışını görmüşüm. Ateş ürküntüsünün gerekçesi de belli: Yakılmıştım düpedüz." Büyük sevincine gelince: "Okuma yazmayı becerebildim sonunda. 1.5 günde, daktilonun kafasını gözünü kıra kıra yarım sayfa bir yazı yazabildim. Zirveye bayrak dikmiştim sanki."

17 yıl geçti aradan. Yavaş yavaş duruldu, tortularından arındı. Ne mi düşünüyor? Şunları:

• Halkımız ölüyü çok seviyor. Arkalarından yürüsünler, slogan atsınlar, ama beri yanda bir insan susuzluktan ölüyor, umurlarında değil. • İnsancı düşünceden gelmeseydim, insanlık düşmanı olabilirdim. • Kimse yanmasın, yanarsan kötü. • Ben olması gerekeni yaptım. Bu ülkenin insanları aydınlıktan, laisizmden yana çok ağır bedeller ödediler. Benim payımı da bu kadarı düştü. • Bu yüzkarası olay, bu ülkenin geleceği için bir umut ışığı olaydı, helal olsun, iyi ki de yanmışız derdim. Ama öyle olmadı. Bizi yakanların avukatlığını üstlenenler iktidara geldi. Demek ki, halkımız bundan hiç etkilenmemiş.

(Cumhuriyet, 2 Temmuz 2010)

2 TEMMUZ / SİVAS:
FAİLİ BELLİ, İRADESİ MEÇHUL

Muzaffer İlhan Erdost

"Bilgisizliğin verdiği güveni,
bilgi hiçbir zaman vermemiştir."
Charles Darwin, *İnsanın Türeyişi*, "Önsöz", s. 9

1. ÜÇ BİLDİRİ

2 Temmuz 1993 cuma günü, Sivas'ta, cuma cemaatinin dağılacağı sırada, Paşa Camisi avlusuna cami dışından gelen bir grup, yanlarında getirdikleri Amerikan bayrağını yakacak, yanlarında getirdikleri pankartlardan biri cami avlusunun duvarına tutturulacak, kıyının "açış" konuşmaları, bayrak ve pankart getirenler tarafından burada yapılacaktı. Cami avlusu duvarına asılan pankartta, "Dünyada ABD/Türkiye'de PKK" yazılıydı. Tarihe "Sivas kıyını" olarak geçecek olan olayların başlangıç çekirdeğini, Paşa Camisi avlusuna gelen 8-10 kişilik grup oluşturuyordu. Üzerlerinde Amerikan bayrağı ve üstü yazılı pankartlarla geldiklerine göre, kendiliğinden (spontane) bir eylem değildi bu. Planlı bir eylemin başlangıcıydı.

Kale Camisinden çıkan cuma cemaatinden bir başka grup ise, Pir Sultan Abdal şenliklerinin sürdüğü Buruciye Medresesini basmaya yeltenecek, etkinliğe katılanların buradan ayrıldıklarını anlamaları üzerine Hükümet Meydanına yürüyecekti.

Paşa Camisi avlusundan caddeye çıkan topluluk, Hükümet konağına doğru yürüyüşe geçecek, Hükümet Meydanında, Kale Camisinden gelen cemaatle birleşecek, bir süre vilayeti ve valiyi hedef alan sloganlar attıktan sonra, Pir Sultan etkinliklerinin yapıldığı Kültür Merkezine yöneleceklerdi. Kültür Merkezi önüne bir gün önce konan "Ozanlar Anıtı"nı tahrip etmek isteyecek, Kültür Merkezine girmeye çalışacak, kitap standlarında çalışanların direnmesi ve karşı koyması üzerine, yeniden İstasyon caddesinden Hükümet meydanına yönelecek, Sivas Kongresinin yapıldığı ve şimdi müze olan eski Sivas Lisesinin önündeki Atatürk büstüne, büste konan çelenklerle vurarak büstü kırmaya çalışacaklardı.

Hükümet Meydanında yeniden toplanan gösterici topluluk, Aziz Nesin'le birlikte etkinliğe katılan yazarların ve sanatçıların bulunduğu Madımak oteline yönelecek, oteli kuşatacak, yerden, karşı binaların balkon ve pencerelerinden, çatılarından oteli taş yağmuruna tutacak, bir bakıma "şeytan"ı taşlayacaklardı. Hava kararıktan sonra, otel, önündeki araçlarla birlikte göstericiler tarafından yakılacak, 35 sanatçı, yazar, bilim ve düşün adamı, semah dönen, saz çalan, türkü çığıran sanatçılar yakılarak ve boğularak öldürülecekti.

Oteli yakma olayına katılan 33 kişinin idamının onaylandığı Yargıtay kararında da yer alan ve kimi anlatımlara göre 10-15 bin kişiye ulaşan gösterici topluluğun attığı sloganları, iki gruba ayırmak olanaklıydı. Birincisi "laiklik" ile ilgili sloganlar, ikincisi Şeytan Ayetleri'ni yayınlayacağını kamuoyuna duyurmuş olan Aziz Nesin ile ilgili sloganlar.

Laiklik ile ilgili sloganlar: "Kahrolsun laiklik!", "Yaşasın şeriat!", "Şeriat gelecek, zulüm bitecek!", "Şeriat isteriz!", "Dinsiz laikler!", "Muhammedin ordusu, kafirlerin korkusu!", "Cumhuriyet burada kuruldu, burada yıkılacak!", "Zafer islamın!", vb.

Aziz Nesin ile ilgili sloganlar: "Şeytan Aziz!", "Sivas Aziz'e mezar olacak!", "Ölmeye geldik, Aziz'i gömmeye geldik!", vb.

Aziz Nesin, bir gün önce şenliğin açılışında yaptığı konuşmada, Şeytan Ayetleri'ne değinmemişti. Üç yıldır Yazarlar Sendikası tarafından yayınlanmasını istediği, Mumcu'nun öldürülmesinden sonra, kendisinin yayınlayacağını söylediği Şeytan Ayetleri, başyazarı olduğu Aydınlık'ta yayınlanmaya başlanmış, Nesin, "fetvacı" gericiliğin somut hedefi haline gelmişti.

Göstericilerin fotoğraflarda ve sloganlarda somutlaşan hedeflerinden biri ve öne çıkanı, Aziz Nesin'di, öteki Pir Sultan Şenliklerinin yapıldığı Buruciye Medresesi ile Kültür Merkezi; özellikle de, henüz açılışı yapılmamış olan, gericiliğin "Pir Sultan Abdal'ın putu" olduğunu ileri sürdüğü Ozanlar Anıtı. Ozanlar Anıtıyla birlikte "put" olarak algılandığı anlaşılan Sivas Kongre binasının önünde bulunan Atatürk büstü.

2 Temmuz Sivas kıyımıyla ilgili kitaplarda da yer alan iki bildiri dağıtılmıştı olaylardan önce. Biri, "Müslüman Kamuoyuna" başlığını ve "Müslümanlar" imzasını taşıyordu ve 30 Haziran / çarşamba günü Sivas'ta elaltından dağıtılmıştı; ikincisi, 1 Temmuz / perşembe günü dağıtılmıştı. "İslam'a Yapılan Saldırılara İzin Vermeyelim" başlığını ve "Türkiyeli Müslümanlar" imzasını taşıyordu. Sivas Emniyet Müdürü Doğukan Öner, Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Komisyonunun sorusunu

yanıtlarken, bu bildirilerden birinden haberleri olduğunu söyleyecekti. Şöyle: "Hayır efendim, ondan (perşembe günü dağıtılan bildiriden) bir haberimiz yok, ilk defa görüyorum. Çarşamba günü bu bildiriden haberimiz var, o da şöyle var. Burada sadece üç beş tane esnafın akşam kapısının altına atılmış. (...) Bu bildiriler aşağı yukarı her on günde bir, onbeş günde bir dağıtılır. Bu bildiriyi biz aldığımız zaman gayet tabii ki önem verdik, önem vermedik değil, ama olağan bir bildiri gözüyle baktık." (Tutanak, Ek: 10, s. 12.)

İki bildirinin de ortak paydası, Salman Rüştü'nün kitabı Şeytan Ayetleri'nin Türkiye'de yayınlanmasıyla ilgiliydi.

Dava dosyasına girmemiş olan bir başka bildiri ise, 30 Mayıs 1993'te, bu bildirilerden bir ay önce, Bizim Sivas gazetesinde "ilan" olarak yayınlanmıştı. "Müslüman Halkımıza" başlığını taşıyan bu ilanın altında: Bizim Sivas Gazetesi, Simtaş, Sivas Milli Gençlik Vakfı, Belediye Vakfı, Risale, İmza, İslami Düşünce, Sivas Kültür Derneği, Mazlum-Der, Hukukçular Derneği, Yeryüzü ve benzeri 101 kuruluşun imzası yer almıştı.

Üç bildirinin de başlığı altında, Ahzab Suresinin "Peygamber, müminlere kendi canlarından ileridir. Onun hanımları da müminlerin analarıdır." ayeti yer alıyordu. Bizim Sivas'ta yayınlanan ilan/bildiride, eski yazı ile, ötekilerde yeni yazı ile "Bismillahirrahmanirrahim" yazılıydı.

Bizim Sivas'ta ilan olarak yayınlanan "Müslüman Halkımıza" başlıklı bildiride, Şeytan Ayetleri'nin Aydınlık gazetesinin yayınlanmaya başlanması "şiddetle tel'in ediliyor"du.

"Müslüman Kamuoyuna" başlıklı bildiride de, Aydınlık gazetesinden ve Aziz Nesin'den, "Allah Resulü Hz. Muhammad'e, onun ailesine ve ashabına yöneltilen çirkin küfürlerin hesabının sorulma günü" olduğu yazılıyor ve bu uğurda verilecek canlar olduğu ileri sürülüyordu.

"İslam'a Yapılan Saldırılara İzin Vermeyelim" başlıklı bildiride, Şeytan Ayetleri'nin 26 Mayıs'ta Aydınlık'ta yayınlanmaya başlandığı belirtiliyor, "Uşak Rüşdi'nin, Muhammedimize yönelik böylesi bir iftirada bulunması"nın arkasında, ABD ve Avrupa ve küfür sisteminin istemi ve desteği olduğu yazılıyor. Aziz Nesin'in adı geçmemekle birlikte, "hainlerin cezasız kalmayacağı" vurgulanıyordu. Son iki bildiri, Nisa Suresinin 76'ıncı ayetiyle bitiyordu.

"Müslüman Halkımıza" (30 Mayıs 1993) başlıklı ilan/bildiride: Şeytan Ayetleri'nin, "İslam, Kur'an ve Hz. Resulullah'ın izzet ve haysiyetine karşı alçakça hakaretler içerdiği" — "Müslüman Kamuoyuna" başlıklı bildiride: "müminlere öz canlarından daha ileri olan Allah Resulü'ne ve

O'nun temiz zevcelerine, Allah'ın beytine (Kabe'ye) ve Kitabı Kur'ana alçakça küfredildiği", "Hazreti Peygamber'in aile hayatını (haşa) bir genelev ortamına benzettiği ve ümmetin anaları olan hanımlarına (haşa) fahişe deme cüretinde bulunduğu" — "İslam'a Yapılan Saldırılara İzin Vermeyelim" başlıklı bildiride: "Kur'an'ın korunmuşluğuna dil uzatıldığı, Hz. Peygamber'in aile hayatını —haşa— 'bir genelev ortamına' benzettiği ve yine ümmetin anaları olan Hz. Peygamber'in hanımlarına —haşa— 'fahişe' deme cüretinde bulunulduğu" yazılmaktaydı.

Örgütlenen ve "şeriat" Türkiye'sinin "başkenti" olmaya hazırlanan Sivas'ta, Sivas Valisi, baskıya ve zulme karşı direnişin simgesel adı olan Pir Sultan Abdal adına düzenlenen şenliklerin, gelecek yıl Sivas'ta, daha sonraki yıllarda Türkiye genelinde düzenleneceğini bir yıl önce, Banaz'da duyurmuştu. Bunu, bazı yerel gazete sahipleri Araştırma Komisyonuna eleştirel anlamda ifade ederken, böyle bir etkinliğe karşı, geçen bir yıl içinde karşı bir hazırlığın da yapıldığını duyumsatmışlardı.

İkincisi, Pir Sultan Abdal Kültür Etkinlikleriyle ilgili afişti. Bir ay kadar önceden dağıtılan afişte, etkinliklerin ilk bölümünün 1-2 Temmuzda Sivas'ta yapılacağı belirtiliyor ve katılanların başında da "Aziz Nesin"in adına yer veriliyordu. Baskıya ve zulme karşı direnişin simgesel adı, Pir Sultan Abdal, Sivas'ta, dinsel gericiliğin ağır havasında solumakta güçlük çeken "laiklik"in ortak paydasında birleşen, ideolojik olarak sol'dan sosyaliste, mezhepsel olarak alevilere soluk aldıracak, şeriatın gizli kalesinde, bir ışık yanacaktı.

2. BİR BAYRAK: AMERİKAN

TBMM Araştırma Komisyonuna tanıkların aktardıkları gözlemleri ve mahkemede "kamu tanığı" olarak polis memurlarının ifadelerini anımsayalım:

Şakir Şeker (ANAP İl Başkanı): "Paşa Camisinde, özellikle bahçe kısmında namaz kılanlar, tam namazı bitirip dağılmaya başladığı anda, caminin içinden de insanlar çıkmaya başladığı anda, 20 veya 25 kişilik, namazla hiç alakası olmayan ve namaz kılmayan bir grup, süratle o bahçede namaz kılınan yere gelir ve bunlar bir pankart açarlar, arkasından da bir Amerikan bayrağı, ateşe verirler ve sloganlar atmaya başlarlar."

Sirer Gündoğan (Hürdoğan Gazetesi): "13.20'de Paşa Camisinden çıkan bir grup, önce bir Amerikan bayrağını yaktı. Camiden çıktığım zaman caminin önünde birkaç kişilik bir grup vardı. O grup mu, camiden çıkan grup mu, onu tam kesin söyleyemeyeceğim. Bir Amerikan bayrağını çı-

karttılar, yaktılar." "Türkiye'de PKK, Dünyada Amerika" diye bir slogan (pankart) vardı. Kimin açtığını güvenlik görevlilerinin bilmesi lazım. O afişin resmi var elimizde."

Millet Partisi İl Başkanı: "Paşa camisinde namaz bitmişti. Namaz biter bitmez dışarda bir gürültü patırtı oldu, ben de çıktım. Amerikan bayrağının yakılışını bizzat gördüm. Başkanın ifade ettiği pankartı cami duvarına asılı olarak gördüm." Başkan: "Bu pankartları taşıyanları ve bayrağı yakanları tanıyor musunuz?" Millet Partisi İl Başkanı: Şimdi şöyle, müsade ederseniz, pankartlar duvara asılmıştı, yani ... (kaset bitiyor)".

Doğukan Öner (Emniyet Müdürü): (TBMM Araştırma Komisyonu Sözcüsü M. Cemal Öztaylan'ın "Camide Amerikan bayrağının işi ne? Yani bir provokasyon olarak getirilmiş olamaz mı?" sorusuna yanıt olarak:) "Ben pankartı gördüm. Yalnız yakılan bayrağı görmedim. Sarı şey üzerine siyah yazmışlardı galiba." "Bizim 3840 kod nolu ekibimizin orada olması lazım. Bayrak yakma hadisesini ben onların kendilerinden dinleyeyim dedim, kesin olarak her şeyiyle anlatamadılar."

Polis memurları, "kamu tanığı" olarak mahkemede verdikleri ifadelerinde:

Cafer Soykök: "Olay tarihinde Paşa Camii önünde görevli olduğunu, camiden çıkan 500-600 kişilik bir grubun evvela Amerikan bayrağını yaktıklarını" (Gerekçeli Karar, 1994/190, s. 287); Resul Karaer: "Olay günü Paşa Camiinde görevli olduğunu, camiden çıkan cemaatin evvela Amerikan bayrağını yaktıklarını, daha sonra da 150-200 kişilik bir grubun slogan atarak Atatürk Caddesine doğru yürüdüklerini" (Gerekçeli Karar, s. 286); Ali Çilek: "... olayın başlangıcında Amerikan bayrağını yakan kişilerin içersindeki birkaç kişiyi Sivas'ta hiç görmediğini" (Gerekçeli Karar, s. 291.); Ekrem Nalcı: "Paşa Camii önünde yeşil cübbeli, sarı sakallı, mavi gözlü, sarı benizli bir şahsın en önde yer alarak barikatı sert bir şekilde yardığını ve bu şahsın olayların başlamasında en önemli yer aldığını, bu şahısların halkı tahrik edici sloganlar attığını, keza siyah sakallı, orta boylu, şişmanca bir şahsın da bu şahısla birlikte başlangıçta çok aktif olduklarını ve halkı tahrik edici sloganlarla yönlendirdiklerini, özellikle, "Sivas Aziz'e mezar olacak", "Şeriat gelecek zulüm bitecek", "Vali istifa", "Şerefsiz vali" gibi sloganlarla halkı yönlendirdiklerini, ancak bu kişilerin sonradan ortadan kaybolduklarını" (Gerekçeli Karar, s. 267); Mehmet Yıldız: "... bu yürüyüş sırasında 8-10 kişilik bir grubun topluluk içersinde ve orta yerinde, "Hizbullah geliyor - Hizbullah geliyor" diyerek slogan attıklarını, bu 8-10 kişilik grubun bir süre sonra ortadan kayıp

olduğunu..." (Gerekçeli Karar, s. 243); Erol Çöl: "Topluluk içersinde önderlik alan kişilerin Sivaslı olmadıklarını ve olaydan sonra bu elebaşı durumundaki kişilerin kayıp olduklarını ve daha sonra bu kişilere bir daha rastlanılmadığını" (Gerekçeli Karar, s. 274); Mustafa Uzun: "... bu kişiler içersinde 20-25 yaşlarında sarı sakallı, sarı yüzlü, uzun yeşil pardüsü giymiş bir kişinin olayı başlatanlar arasında ya da önde olduğunu, bu kişinin sonradan ortadan kayıp olduğunu, olayı yeşil cübbeli ve takkeli 5-10 kişinin başlattığını ve halkı tahrik ettiğini, ancak bu kişileri daha önce Sivas'ta görmediğini, dışardan gelmiş olabileceklerini" (Gerekçeli Karar, s. 259); Sami Ece: "Olayı dışarıdan gelen 30-40 kişi civarında bir grubun hazırlamış olabileceğini, bu kişileri daha önce Sivas'ta görmediğini" (Gerekçeli Karar, s. 252); Orhan Veli Karadayı: "Olayı başlatan kişiler arasında, Sivaslı olmayan dışardan gelen kişilerin bulunabileceğini, zira yeşil cübbeli birkaç kişinin Sivaslı olmadığını..." (Gerekçeli Karar, s. 285) açıklayacaklar, ama Amerikan bayrağını cami avlusuna getiren, yakan kişi ya da kişiler herhangi bir biçimde araştırılmayacak, saptanmayacaktır.

Cami duvarına asılan "Türkiye'de PKK, Dünyada Amerika" yazılı pankart ile yürüyüş sırasında görülen "Birleşmiş Milletler Terör Örgütü" yazılı pankart konusunda da bir araştırma yapılmadığı ve pankartlara olay sırasında polis tarafından elkonulmadığı gibi, olay sonrasında da aranmadığı, özellikle belirtilmek gerekir.

Bir başka deyişle, olayın başlangıcı araştırılmadığı gibi, başlatanlar da araştırılmamış, soruşturulmamış, oteli yakmaya çalışan, yakan, çağrıya şu ya da bu biçimde katılmış "kişiler" sorgulanmış, yargılanmış, hüküm giymişlerdir. Onları oraya yığan, devindirten, saldırtan "irade" ya da "iradeler", olaydan hemen sonra değil, olaylar sürerken bile, "gizli" ellerce gizlenmiştir.

3. FETVA VE ŞEYTAN

Bildirilerin ortak özelliği, fetvacı ve cihatçı "militan" kimliktir. Üçü de, Ahzab Suresiyle başlamakta, Nisa Suresiyle bitmekte ve müminleri, kafire karşı müslümanlığın gereğini yerine getirmeye çağırmaktadır. "İslamın peygamberini ve Kitabın izzetini korumak için", "bu uğurda verilecek canlar" olduğu, günün, "küfürlerin hesabının sorulma günü olduğu" ileri sürülerek, iman edenler Allah yolunda savaşmaya çağrılır. Bildiriler, burada, "ümmetin anaları olan Peygamberin hanımlarına (haşa) fahişe deme cür'etinde bulunan" Salman Rüştü'nün "Şeytan Ayetleri"

adlı romanı üzerine kurgulanmıştır. Bu kurgulamada, Pakistan'da ve İran'da kitap aleyhine gerçekleştirilen kitlesel gösteriler ile Hümeyni'nin Salman Rüştü'nün öldürülmesi yolundaki "fetva"sı, kuşkusuz yönlendirici olmuştur. Ne var ki, kitabın içeriğiyle olduğu kadar, "fetva" öncesi ve sonrası ile ilgili olayların bilgisine sahip olmadığımız da ortadadır. Türkiye Yazarlar Sendikası Genel Kurulunda ve Yönetim Kurulunda, Türkiye'de gerek Bakanlar Kurulu gerek mahkeme kararlarıyla yasaklanmış sayısız kitap bulunduğu anımsatılarak, Şeytan Ayetleri'nin sendika tarafından yayınlanması istemi eleştirilmiştir. Ama bu eleştiriler, Şeytan Ayetleri'nin içeriğini ve islam aleminde uyandırdığı etki ve tepkileri içeren eleştiriler değildir. Şeytan Ayetleri'ni okumuş kimseler varsa, onların da sesi duyulmamaktadır. Yurtdışında, İsveç'te bulunmasının verdiği olanakla, Şeytan Ayetleri'ni kısmen de olsa okumuş olan Mihri Belli ile, "Şeytan Ayetleri, Salman Rüşdi ve Aziz Nesin Tartışmaları Hakkında", Odak dergisinde yayınlanan konuşmada açıklanan bilgiler de, öyle anlaşılıyor ki, dikkate alınmamıştır. Bu konuşmasında, Belli, kitabı kısmen okuduğunu, okumaya çalıştığını, ama sonunu getiremediğini söylemektedir. Kitabın edebi değer taşımadığını, tarih olarak da bir değeri bulunmadığını, çirkin hakaretler içerdiğini belirten Belli, "fetva"yı eleştirmiş, ve "Aziz Nesin kitabı okumamış. Okumuş olsa ben eminim ki bu işin üzerine pek düşmezdi." diye konuşmuştu. Odak'm yayın tarihi 15 Mart 1993. Yani Sivas kıyınından aylarca önce.

Şu da var ki, kitap, islam aleminin içersindeki çelişki ve çatışkıları dışa vurması bakımından da önem taşıyor. Sorunun bu yönü de, bilinmediği için olsa gerek, gözardı edilmiş görünüyor. Şöyle:

Paul Balta, Şeytan Ayetleri'nin, hakarete uğramış islamiyetin savunucusu olarak İran'ın öne çıkmasına olanak sağladığını yazar. Çünkü, İran ile Irak arasındaki savaş, İran'ın beklediği gibi, "dinsizliğe" ("laikliğe") karşı savaş olarak algılanmamış, şii Perslerin sünni Araplara karşı savaşı olarak algılanmış, şii-sünni çatışması yeniden alevlenmişti. Rüştü'ye karşı çıkarılan fetva, İran aleyhine gelişen bu süreci kırmış, şii-sünni çatışmasını kısmen geri plana itmiş, İran'ın (molla rejiminin), müslümanların ilgi odağı ve çekim merkezi olmasına olanak sağlamıştı. (Paul Balta, Dünyada İslam, Milliyet Yayınları, 1994, s. 72-73.)

Gilles Kepel, "gerçekte fıkıh doktrininde, bir fetvanın, müslüman bir hükümdar tarafından yönetilen ve ilke olarak şeriatın uygulandığı 'darülislam' (islam ülkesi) dışında geçerli olamayacağını" belirttiği yerde, Humeyni'nin, fetvasıyla, yeryüzünün tamamını kendi yargılama alanı

haline getirmiş olmasının altını çizer. Bu fetvayla, Humeyni, İran topraklarını aşarak, Avrupa'daki müslüman göçmen toplulukların yaşamlarını sürdürdükleri alanı, bir hamlede "islam alanı"na ("darülislam"a) sokarak kendi yetkisi altına almıştı. (Kepel, Cihat, 2000, s. 224.)

Şeytan Ayetleri'ne karşı yürütülen kampanyayı, Kepel, üç döneme ayırır.

Birinci dönem, Şeytan Ayetleri'nin yayınlanmasından (Eylül 1988) kitabın Bradford'da yakılması töreni (Ocak 1989) arasındaki dönemdir. Bu döneme, Hindistan ve Pakistan'dan İngiltere'deki Mevdudi'nin müritleri egemen olmuş, Suudi kuruluşların, Londra hükümetine baskı yaparak kitabın toplatılması için harekete geçmesini sağlamışlardı. Aralık 1988 sonunda, Birleşik Krallık Başsavcılığı, Şeytan Ayetleri'nin kovuşturulmasına gerek olmadığını açıklayacaktır.

İkinci dönem, Şeytan Ayetleri'nin yakılması (Ocak 1989) ile "fetva" (14 Şubat 1989) arasındaki dönemdir. Bu dönemde, Deobandi ve Barelvi kuruluşları ön plana çıkarlar. İngiltere'de ve Pakistan'da, romana ve yazarına karşı sokağı ayaklandırırlar. İslamabad'daki (Pakistan) Amerikan Kültür Merkezini yağmalamak ve yakmak isterler. Beş kişi ölür, Deobandi partisi lideri ve onlarca kişi yaralanır.

Üçüncü dönem, "fetva" dönemidir (14 Şubat 1989), Hümeyni'nin itmesiyle, halk seferberliği, uluslararası eylem ve terörizm tehdidi içiçedir.

Bir Suudi Bakanın "marjinal ve hayal ürünü bir kavga" olarak nitelediği Rüştü davasıyla, en çok İranlılarm ve Hint altkıtasından gelenlerin ilgilendikleri, İngiltere dışındaki islami çevreler üzerindeki etkisinin zayıf olduğunu yazan Kepel, Arapların ve Türklerin bu işle pek ilgilenmediklerini belirtir. (s. 236-237.)

Batıda göçmen ya da işçi olarak bulunan Türklerin Şeytan Ayetleri'ne ilgisizliğinin, Türkiye'de halkın genel ilgisizliğiyle örtüştüğünü söylemek de sanırız pek yanlış olmaz.

"Şeytan Ayetleri" kitabının yurda sokulmasının Bakanlar Kurulu kararıyla yasaklanmasına ve Aziz Nesin'in yasaklamaya tepki göstermesine değin, dışardan ya da kendisinin dışından uyarılıp yönlendirilmediği ölçüde, Anadolu halkının kitapla ilgisinin hemen hemen yalnızca İran'da yığınların tepkisini görüntüleyen televizyon haberleriyle sınırlı bir ilgi olduğunu da burada belirtmek gerekir.

Otuzbeş aydının yakılarak ve boğularak öldürüldüğü Sivas olaylarının odağına Şeytan Ayetleri oturtulmuş olmakla birlikte, göstericilerin kitlesel desteğinin, sünni halk içinde kendiliğinden oluştuğunu söylemek ger-

çeği yansıtmayacağı gibi, topluluğu güdüleyenlerin ("fetva"dan ve fetvayı veren "molla"nın ölümünden dört yıl sonra), salt fetvayı izleyerek kitleleri otelin çevresine topladıklarını söylemek de doğru olmayacaktır. Güdüleyenlerin de güdülendiğini düşünmek, "iki yanı keskin kılıç"ı iki elimizle olmasa da, beynimizle kavramamız gerekecektir.

4. AJAN VE PROVOKASYON

Sivas kıyınına yalnızca fotoğraf olarak değil, içerik olarak da bakıldığında, güneşin içiçe giren yedi renginin, çıplak gözle, zifiri bir karanlık olarak algılanması gibi, kıyını da kendi "yedi rengi"ne ayrıştırmadan gerçeği, içine saklandığı karanlıktan aydınlığa çıkarabilmemiz olanaklı değildir. Olayları başlatanlar ile sürdürenlerin, en azından amaçlarının farklı olduğunu, yedi ana renk gibi, yedi baba nedenin içiçe yumaklandığını, birbirine karıştığını da gözardı etmemek gerekir. Olayları "irtica ayaklanması" olarak niteleyenlerin bir eli İran'ı gösterirken, "Sivas olayının gerisinde İran kökenli birşey aramamamız gerektiğini" belirten Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, "olayların ardında dış güçler olduğunu" söylüyor ve "Türk-Kürt meselesi var. Şimdi alevi-sünni körüklenmek üzere, işte laik-laik olmayan. Bunlar maksatlı, perde arkasında başkaları var." diyordu. (Ayşe Yıldırım, "Olayların Ardında Dış Güçler Var", Cumhuriyet, 4 Temmuz 1993.)

Refah Partisi Genel Başkanı Necmettin Erbakan ise, olayın arkasından CIA'nın çıkacağı görüşündeydi: "Ama olay, çok sonra, birtakım provokatörler tarafından şiddete dönüştürülmüştür. (...) Bunları yapanlar gene bulunmaz. Çünkü arkasından CIA çıkar. Tıpkı Uğur Mumcu cinayetinde olduğu gibi, katilleri bulamazlar." (Sivas Kitabı, s. 530.)

Eski istihbaratçı Mahir Kaynak da, bunun "gizli servis" operasyonu olduğunu söylüyor, ama başka bir "gizli servis"i adres olarak veriyordu: "Bu, bir gizli servis operasyonudur. Bir Alman servisi yapabilir bunu." (EP, 11-17 Temmuz 1993, Sivas Kitabı, s. 516.)

Sivas olaylarının görüşüldüğü TBMM'nde, "Hadisenin, camiye bulaştırılarak, şeriata bulaştırılarak, dine bulaştırılarak başka yöne çekilmesine de karşı çıkıyorum." (TBMM Tutanak Dergisi, 6 Temmuz 1993, s. 95-96.) diyen Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu'nun, bu konuşmasının ardından Adıyaman'ın Kahta ilçesine bağlı Menzil köyündeki "Menzil Şeyhi" adıyla bilinen nakşbendi liderini ziyareti, basında özel haber olacaktı. (Milliyet, 7 Temmuz 1993.) Suat Parlar Kontrgerilla Kıskacında Türkiye kitabında, Sivas kıyınının yedinci yılında, "Sivas'ı

daha fazla kaşımayın" diye "tahrikçileri uyaran" Yazıcıoğlu'nun (Akit, 3 Temmuz 2000), Menzil şeyhini, CIA eski Ankara istasyon şefi Paul Henze ile birlikte ziyaret etmiş olmasına değinecekti. Henze, o sırada, GAP bölgesinde İsrail Tarım Bakanıyla birlikte bulunuyordu. Bu bilgileri veren Parlar, Henze'nin, 70'li yıllarda Van'da, o dönemin AP (Adalet Partisi) milletvekili Kamran İnan'ın evinde uzun süre kaldığını, Kasım 1986'da GAP bölgesinde İsveçli iki bayanla birlikte dolaştığını ve Suriye sınırında görüşmeler yaptığını (s. 244-245), Örsan Öymen'den aktarmak gereğini duyacaktır.

2 Temmuz 1993 Sivas kıyımının hemen ardından, 5 Temmuz 1993'te, Erzincan'ın Kemaliye ilçesine bağlı Başbağlar köyünü basan silahlı bir grubun, ellerini bağlayarak cami avlusuna doldurdukları 33 kişiyi kurşuna dizdikleri, hepimizin belleğinde olmalı. Kimi anlatımlara göre, bir not bırakmışlar, Sivas'ın intikamını almak için köylüleri öldürdüklerini ileri sürmüşlerdi. Kıyından sorumlu olarak, PKK kadar CIA'nın da adı geçmiş, ama 33 kişiyi kurşuna dizerek öldürenlere ulaşılamamıştı. Sivas sanıkları ve Başbağlar davası avukatı Kadir Kartal, "Her ikisini de CI-A'nın yaptığı" kanısında. Bu kanısını açıklarken, "Türkiye'nin gizli servislerin karargahı olduğunu", "CIA ajanlarının Türkiye'yi karargah edindiklerini" söylüyor, ve Sivas ve Başbağlar için oyunlar sahneleyenler ile Manavgat'ın suyunu isteyenler ve Harran'ı yakında işgal edecekler arasında bir koşutluk bulunduğunu duyumsatıyordu. (Akit, 7 Temmuz 2000.)

Emniyet Genel Müdürlüğünün Raporunda, Türkiye'nin, Sivas olayları ile 12 Eylül öncesi ortama sürüklenmek istendiği belirtilerek şu görüşlere yer verilmişti: "12 Eylül öncesindeki Çorum, Kahramanmaraş, Malatya ve Sivas olaylarında görüldüğü gibi alevi-sünni, laik-antilaik, milliyetçi-komünist çatışması yaratılarak, iç olaylarla ilgilenen, dışarda etkinliği olmayan bir Türkiye hedefleniyor." Bunun "Batının stratejik uygulamalarından biri" ve "yabancı ajanların provokasyonu" olduğu belirtilen raporda, "Yeni Dünya Düzeni içersinde, Türkiye'nin, Balkanlar, Ortadoğu ve Kafkaslarda etkin görev almasının istendiği", "buradaki amacın, Japon ve Alman sermayesinin, bu bölgelerdeki etkinliğini kırmak olduğu" yazılıyordu. (Cumhuriyet, 8 Temmuz 1993.)

Türkiye'nin, Balkanlar, Ortadoğu ve Kafkaslar'da etkin görev almasını, ABD'nin istediği biliniyor ve dolayısıyla, Rapor'da, Sivas provokasyonunda yer alan "yabancı ajanlar"ın kimlikleri de açıklanmış bulunuyordu. Bu, Paşa Camisi avlusuna, dışardan gelenlerin, cuma cemaati dağılırken yaktıkları Amerikan bayrağının simgelediği kimlikten de

çıkarsanabilirdi. Sivas olaylarının bir devamı olan ve 12 Mart 1995'te çoğu alevi 21 kişinin yaşamını yitireceği Gazi olaylarından bir süre önce, merkezi Washington'da bulunan Meditarranean Affaire'nın yayını olan Meditarranean Quarterly dergisinin Kış 1995 sayısında yayınlanan "Türk-Amerikan İlişkileri Yol Ayrımında" başlıklı yazıda, ABD Dışişleri Bakanı Warren Christopher'ın 30 Eylül 1994'te Kürt politikasına ilişkin uyarılarının, "Amerikan-Türk ilişkilerinde belirsizliğe ve soğukluğa neden olduğunu" duyumsattığı belirtilmiş ve "Amerikan-Türk ilişkilerinin yol ayrımına geldiği" ileri sürülmüştü. Çünkü, "Türkiye, ABD'nin, Ortadoğu'da, Türk cumhuriyetlerinde ve Balkanlar'daki beklentilerine yanıt vermemiş", "Kuzey Irak'ta özerk bir Kürdistan'ın kurulmasına razı olmadığı gibi Kürtlere karşı sınırdaki önlemleri sıklaştırmış"tı. Yazar, Türkiye'nin "haddini aştığını", "ABD'nin sabrının taştığını", "Türkiye'nin istikrarsızlık durumunun daha da ağırlaşabileceğini" yazıyordu. (Aydınlık, 18 Mart 1995.)

Gazi olaylarından bir süre önce, ABD başkentinde, Emniyet Genel Müdürü Mehmet Ağar, Olağanüstü Hal Bölge Valisi Ünal Erkan, Emniyet Genel Müdürlüğü Güvenlik Daire Başkanı Ersin Yılmaz'ın katıldığı CIA yöneticileriyle yapılan toplantıda, "Türkiye'de aşırı dinci örgütlenmenin hızla güç kazandığı, laik müslümanlara saldırılar olabileceği" konuları görüşülmüş, Gazi olaylarını, ABD televizyonları ve basını, "Türkiye'de sünni-alevi savaşı başladı" diye duyurmuş, "ılımlı müslüman alevilere aşırı dinci sünnilerin saldırısı" biçiminde vermişti. Oysa Gazi'de, Sivas'ta olduğu gibi "aşırı dinci sünniler"in değil, kişi olarak kendileri aşırı dinci de olsa polisin alevilere saldırısı sözkonusuydu. Ama Gazi halkının tepkisine neden olan olayı başlatanların, "gizli servis"lerin güdülediği kişiler olması olasılığı ağır basıyordu. O zaman İçişleri Bakanlığı tarafından Bakanlar Kuruluna sunulan raporda belirtildiği gibi, "olayda yabancı gizli servis parmağı var"dı. (Türkiye, 15 Mart 1995.)

Amacın, alevi-sünni çatışması çıkararak, bunu, Gazi'den İstanbul'a ve Türkiye genelinde, alevi-sünnilerin katışık olduğu yörelere yaymak olduğu da duyumsandı. Meditarranean Quarterly'de yazıldığı gibi, "Kuzey Irak'ta özerk bir Kürdistan kurulmasına razı olmadığı gibi sınırdaki önlemleri sıklaştıran" ve dolayısıyla "haddini aşan", "ABD'nin sabrını taşıran" Türkiye'nin istikrarsızlık durumunun daha da ağırlaştırılması amaçlanmıştı. 12 Martta (1995) Gazi'de başlatılmak istenen iç savaş ile, Türk Silahlı Kuvvetlerinin 20 Martta (1995) 35 bin kişilik bir birlikle Irak'ın kuzeyinde gerçekleştireceği operasyonun önlenmek istenmiş olması gibi,

2 Temmuz Sivas olaylarını da, 36'ıncı paralelin kuzeyinde, Saddam'ın saldırılarından bölgedeki Kürtleri korumak amacıyla, ABD, İngiltere, Fransa ve Türkiye tarafından oluşturulan Çekiç Gücün, bölgede bir Kürt devletinin kurulması doğrultusunda çalışmaya başlaması, bu gücün şemsiyesi altında 20'ye yakın PKK kampının kurulmuş olması, Türk hükümetinin izni olmadan İncirlik'ten kalkan bu güce bağlı uçakların 36'ıncı paralelin güneyinde bulunan Irak radarlarını vurması ve Türkiye'yi Irak'la çatışma konumuna getirmesi gibi nedenler dolayısıyla, Türkiye'de, Silahlı Kuvvetler içersinde, yazarlar arasında, siyasal ortamda, Çekiç Gücün görevine son verilmesini isteyen muhalefeti kırmak ve Türkiye'yi bir alevi-sünni iç savaşına sürükleyerek istikrarsızlaştırmak amacıyla, Türkiye hariç bütün NATO ülkelerinde dağıtılmış bulunan, CIA bağlantılı, bağımsız, ama hemen her kesimle irtibatlı, resmi olmayan bir kuruluş olan "Gladyo"nun gerçekleştirmiş olduğu bir operasyon olması olasıydı.

5. PKK OLGUSU, ALEVİ İKİLEMİ

Fotoğrafın arkasındaki bir başka neden de PKK idi.

Hazar havzasından İskenderun Limanına ya da Ceyhan Körfezine ulaşacak petrol boru yolunun gerçekleşmesini Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da silahlı eylemler koyarak engellemiş bulunan PKK, Erzincan-Tokat-Sivas dağlık çizgisini izlemesi tasarlanan petrol/doğalgaz yolunu kesmek amacıyla Sivas odağında bazı illegal örgütlerle anlaşmış, Samsun'dan Ceyhan Körfezine gitmesi tasarlanan petrol boru yolunu kesmek için de Sivas'a yerleşmek ve Sivas-Samsun yolunu tutmak istemişti. Sivas olaylarının yaşandığı saatlerde, Öcalan'ın yazılarında açıklandığı gibi, alevilerin tarihteki direniş geleneğinden yararlanmak isteyen PKK, Kurtuluş Savaşı sırasında ayaklanmış bulunan Koçgiri aşireti bölgesinde, Sivas kırsalında eylem halindeydi. Cami avlusunda olayı başlatan ve Madımak otelin önüne kitleyi yığan çekirdek grubun amacı, sloganlara ve fotoğraflara yansıyan amacı, "şeytan"ı taşlayarak öldürmek, onları güdüleyen gizli amaç (ya da amaçlardan biri) ise, PKK'nın, PKK ile birlikte hareket eden öteki grupların, Sivas'ta, yararlanacaklarını varsaydıkları laik, demokratik, ilerici ortamı dağıtmaktı.

Böylece, Kürt-alevi olan ve Kürt Teali Cemiyeti Başkanı Seyit Abdülkadir'in talimatıyla Ankara Hükümetine karşı ayaklandırılmış (1921) bulunan Koçgiri aşireti, bu kez PKK tarafından ayaklandırılmaya çalışılacak ve bu, Türk-alevilere "alevi" ortak paydasında aktarılarak, başkaldırı, Sivas odağından Tokat-Ordu ve Tokat-Amasya'ya ve

Karadenize yayılmak istenecekti. Sivas'ta, etnik açıdan Türk olan Pir Sultan'ın adında, fetvacı, cihatçı ve şeriatçı baskıya karşı direnişi simgeleyen laik ve demokratik açılım, "alevi"lik ortak paydasında baskılanıyor; PKK'nın Sivas'ta üs'lenmesini engellemek ve PKK'nın başlatmak ve bölgeye yaymak istediği "alevi" ayaklanmasını önlemek "bahanesi" altında, ilerici aydınlar yakılıyor ve boğuluyordu!

PKK lideri Öcalan, yayın organları Serxwedûn'un Kasım 1990 sayısında, "alevilik"in, "gerçekte bir Kürt direnişçiliğinin tarihte gelişen biçimi" olduğunu yazmış ve "aleviliği bir ulusal direniş motifi olarak ele alarak özgün bir yaklaşımla değerlendirerek; alevileri bir direniş gücü olarak kullanmak" gerektiğini ileri sürmüştü. (Bkz: Uğur Mumcu, "Kürt-İslam Sentezi", Cumhuriyet, 15 Mart 1991.)

Araştırma Komisyonunun raporunda, Sivas olayları sırasında, Sivas Valisinin (Karabilgin) ifadesinden 100 kişilik komando bölüğü ve özel harekat timinin Divriği, Zara ve İmranlı yöresinde PKK ile ilgili bir operasyonda görevli olduğunun anlaşıldığına yer verilmekte, daha sonra, Öcalan'ın İmralı'da mahkemede ifadesinde de doğruladığı gibi, PKK'nın, Karadenize bir yol edinmek için, etnik özellik yerine mezhep kimliği kullanmak istediği açıklığa kavuşacaktı. Ama bunun, bir alevi-sünni çatışması anlamında bir "direniş" önerisi değil, alevilerin ve özellikle Kürt kökenli alevilerin Türkiye Cumhuriyetine karşı ayaklandırılması anlamında bir "direniş" önerisi olduğu açıktı. Operasyon düzenlenen Divriği, Zara ve İmranlı'da komando bölüğünün ve özel harekat timinin varlığı da, bunu, yeterince açıklıyordu. Ama, Sivas'ta, Pir Sultan Abdal Şenliğini başarısızlığa uğratmanın ardında, solun ve sosyalistlerin olduğu kadar, laikliğin "doğal" savunucusu alevilerin, PKK'nın çizgisine çekilmelerini önlemek, PKK eylemi çerçevesinde ayaklanmalarına olanak bırakmamak bahanesiyle ve amacıyla, fetvacı gericiliğin eyleme yöneltildiği de düşünülmek gerekirdi. Araştırma Komisyonuna tanık olarak ifade verenlerin birleştikleri nokta, bu olayların, bir "alevi-sünni çatışması olarak nitelendirilemeyeceği" yönündeydi. Bu, doğruydu. Ama, Sivas kıyımının, Sivas ve yöresinde başlatılmak ve bir boyutuyla Erzincan'a doğru, bir boyutuyla İskenderun'a doğru yayılması amaçlanan alevi-sünni çatışmasını önlemiş olmasıyla, örtük de olsa, "övünenler" vardı!

O günün Cumhurbaşkanı Demirel'in, Başbakan Çiller'in, Sivas kıyınını, örtülü bir biçimde, Sivas'ın bazı mahallelerine ve bazı ilçelerine alevi-sünni çatışmasının yayılmasını önleyen "münferit" bir olay, bir otel yakma ve oteldekilerin yanması olarak nitelemiş olmaları, bu açıdan önemliydi.

2 Temmuz 1993: Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Sivas Valisi ve İçişleri Bakanı ile görüştüm. Gerekli önlem alındı. Fevkalade hassas bir konu. Devlet güçleriyle halk karşı karşıya getirilmemelidir. Ona gayret ediliyor." (Sivas Kitabı, s. 507.)

3 Temmuz 1993: Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, İstanbul'daki evinde, Sabah muhabirine, "Olayların ağır tahrik sonucu başladığını" belirterek, şöyle konuştu: "Başbakan Tansu Çiller ile iki defa konuştum. Olaylar alevi-sünni çatışmasına dönüşmedi, ilçelere yayılmadı. Otelin yakılmasıyla kaldı. Güvenlik kuvvetleriyle halk arasında bir çatışma yok. (Sabah, 4 Temmuz 1993.)

3 Temmuz 1993: Başbakan Tansu Çiller: "Ortada bir Alevi-Sünni kavgası yoktur." "Ölen hiç kimse, ama hiç kimse, böyle bir çekişmeden dolayı da ölmüş değildir. Hatta bu otelin etrafını saran vatandaşlarımıza da hiçbir biçimde zarar gelmemiştir. Onlardan ölen ya da yaralanan da yoktur. Dolayısıyla olay, bir otelin yakılması ve içinde olan vatandaşların ölmesiyle ortaya çıkmıştır. Otelin yakıldığı sırada birtakım vatandaşlarımızın orada ölmesi önlenememiştir." (Cumhuriyet, 5 Temmuz 1993.)

4 Temmuz 1993: Cüneyt Arcayürek, Çankaya'da, Cumhurbaşkanı Demirel'e iletiyor: "Dün olanları biliyor musunuz? Bu (Çiller) çıktı kürsüye: 'Sivas'ta bir adam yakalandı, elimizde. Otelin sahibi imiş, sigortadan para almak için yakmış.' dedi. Yakılan otelin geçtiği yeri de biliyorsunuz değil mi? Van!" (Arcayürek, Etekli Demokrasi, s. 188.)

Otelin yakılması ve oteldekilerin ölmesi önlenememiş ama, otelin yakılması ve oteldekilerin ölmesi, olayların, alevi-sünni çatışmasına dönüşmesini, mahallelere, ilçelere yayılmasını, halk ile halkın çatışmasını önlemişti! Dolayısıyla şu yorumu yapmak olanaklıdır: "Şeytan"ın taşlanarak ya da yakılarak öldürülmek istenmesi amacıyla başlatılan gösteriler, olayların içine sürüklenen göstericiler, PKK'nın direnişe çağırdığı alevilerin direnişini kırmak için kullanılmış olsa da, alevi-sünni çatışması çıkarmak isteyenler tarafından kullanıldığı olasılığını da içinde taşıyordu. Çünkü, PKK'nın amacının, bir mezhep çatışması çıkarmak olmadığı açıktı. Ne var ki, Sivas kıyımının, alevi-sünni çatışmasını önlediği biçiminde savunulduğu da gözlerden kaçırılmaktaydı. Bir başka deyişle, Sivas'ın kimi mahallelerinde ve kimi ilçelerinde olası bir alevi-sünni çatışmasının önlenmiş olduğu dile getirilirken, alevi-sünni çatışması çıkartmak isteyen "dış güçler"in, "gizli servisler"in, 35 insanın öldürülmüş olması nedeniy-

le, amaçlarına ulaşmalarının önlendiğinin duyumsatıldığı da gözardı edilmekteydi.

6. "İRADE-İ MEÇHUL"

"Behçet Aysan Şiir Ödülü" gecesinde, 20 Mayıs 1996'da, "Beyaz Başörtülü Kadınlar ve Desparecidos Şair" başlığı altında sunduğum konuşmamın son tümceleriyle bitirebilirim. (Şunu da belirterek: Burada, "Behçet Aysan", Madımak otelde boğulan ve yakılanların ortak adıdır.) Konuşmanın bitişi şöyle:

Behçet Aysan ölmedi, desparecidos oldu. Yani "kayıp". Güncel söylemiyle "faili meçhul".

Faili meçhul, çünkü Sivas kıyını, aylar öncesinden hazırlanmış planlı bir kıyındır.

Faili meçhul, çünkü, kendini ulusun tek kurtarıcı iradesi olarak dayatan "irade-i meçhul", özgürlüğe koşanları pusuya düşürecektir.

"İrade-i meçhul" sorgulanmadıkça, o ve onlar, hep desparecidos olarak kalacaklar.

Evet, yanık canları kucağımızda, bağrımızda. Bedenleri kayıp değil. Mezarlarına birer çiçek koyabilir, içimizdeki fırtınayı dinginleştirebiliriz. Bir süre için de olsa.

Ama şu bir gerçek: Onlar desparecidos olarak kaldıkça, biz, duyan, konuşan, soluklanan biz, her gün yeniden ölmeye yargılı olacağız. Çünkü, o ve onlar, yeni bedenlerde her gün yeniden öldürülüyorlar. Öldürülecekler de.

Yani özgür değiliz biz de.

Çağdaş gericiliğin emeği köleleştirdiği yerde, özgürlüğe koşanların sırtından vurulduğu yerde, bu desparecidos çağında ve bu desparecidos ülkesinde, biz, ancak "tabut"larımızı sevebiliriz. Onu, yalnızca annelere bırakalım.

Çünkü, tabutların altında birleşerek birleşsek de, ne biz, anneleri, tabutların "köle"si olmak yazgısından kurtarabiliriz, ne de kendimiz özgürleşebiliriz.

9-10 Haziran 2002, Ankara
Pir Sultan Abdal, Sayı: 49, Temmuz 2002

Not: 2 Temmuz 1993 Sivas kıyınının yorumu için Üç Sivas kitabıma, olayların doğrudan anlatımı için Hiç Ölmedim Ben kitabıma bakılabilir.

Yurdum, acıyla yorgun gibisin.

Yurdum, düşürülmüş oğullarınla, kızlarınla kederli gibisin.

Özgürleşme ve devrimcileşme yolunda nice acılar çektin.

Nice kızlarının, oğullarının çarmıha gerili çığlığı silinmedi sesinden.

Nice gencin ip altındaki gülüşleridir gülüşün.

Tanklar ezdi öğrencilerinin kitaplarını. Panzerler çiğnedi bağımsızlık türkülerini.

Sevgili ve anne, gül ve ekmek, sürüklendi sesin "çağdaş" bulvarlarında.

Ama boğdurmadık gericiliğin karanlığında seni. Faşizmin darağaçlarına yenik düşmedin.

Susmadın. Çığlıklandın en gür sesinle özgürlüğü.

Yurdum, onlar senin bağrından doğdular, senin bağrına düştü onlar. Bir gün alacasında fabrikadan çıkarken, bir sabah derse girerken, bir gece düşünü görürken özgürlüğün.

Yurdum, toprak olmadı onlar, çünkü sen toprak değilsin. Sen halksın. Sen, kimi zaman dingin, kimi zaman kabaran, kimi zaman ışıl ışıl, kimi zaman bulanık, ama her zaman geleceğe akan derin ve güçlü tarihimizsin

Akıyor ve kabarıyordun.

Coşuyor ve koşuyordun.

Toprağı karan ellerden pamuk toplayan ellere, vitesi çeviren ellerden makineleri devindiren ellere, yazan-çizen ellerden dizen ellere.

Tohumun filizlenen yeşili, başaklanan sarısı, kınalı buğdayı kızlarımız kadar alımlı, gelinlerimiz kadar heyecanlı, delikanlılarımız kadar coşkulu koşuyordun kentten kıra, tarladan fabrikaya. Halkın solgun bedeniyle bedenleşip güçlenmeye.

O geldi.
Kara bir karanlıktan geldi.
Çevirdi alanı.
Kuşattı sesi, sözü, ezgiyi.
Çarpan yüreği.
Doğrulttu namluyu,
Vuruldun.

Alanda, yürüyüşte, işkencede, ip altında.

Onlar öldürüldüler.

Doğal ki öldü onlar.

İnsan olmanın onurunu yüceltti onlar, özgürleşmenin yükselen bayrağı onlar şimdi.

Çağdaş kölelikten özgürlüğe giden çetin yola, işkencelerin, cezaevi baskınlarının, öldürümlerin, darağaçlarının çetin yolunda, boyun eğmeyenlerin, ezilmeyenlerin bilincinde soluk alıyor onlar, direncinde yaşıyor onlar.

Biz onlarla övünçlüyüz.

Biz onlarla dirençliyiz.

Biz onlarla büyüyen bir ateşiz.

Geri istiyoruz onları.

Onları istiyoruz.

Geri istiyoruz onları.

Geri gelmeyecek onlar biliyoruz.

Ama onları istiyoruz. Hasretin hasretiyle, içimizde yanardağlar gibi tutuşan özlemleriyle çığlıklanıyoruz.

Geri istiyoruz onları.

Geri istiyoruz onları.

Geri istiyoruz onları.

Muzaffer İlhan Erdost

KAYNAKÇA

Kitaplar

Aşut, Attila, *Sıvas Kitabı – Bir Topluöldürümün Öyküsü*, Edebiyatçılar Derneği Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 1994

Arcayürek, Cüneyt, *Etekli Demokrasi - Büyüklere Masallar, Küçüklere Gerçekler: 5*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2001

Balkız, Ali, *Sivas'tan Sydney'e Pir Sultan*, İtalik Yayınları, 3. Baskı, Ankara, 1999

Bektaş, Mehdi, *Maraş'tan Bir Haber Yok*, Ardıç Yayınları, Ankara, 2004

Bezirci, Asım, *Pir Sultan – yaşamı, kişiliği, sanatı, etkisi, bütün şiirleri* – Evrensel Basım Yayın, 5. Basım, İstanbul, 2003

Coşkun, Zeki, *Aleviler, Sünniler ve Öteki Sivas*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1995

Erdost, Muzaffer İlhan, *Hiç Ölmedim Ben*, Onur Yayınları, Ankara, 2006

Erdost, Muzaffer İlhan, *Üç Sivas*, Onur Yayınları, Ankara, 1996

Gölbaşı, Haydar, *Aleviler ve Sivas Olayları*, ANT Yayınları, İstanbul, 1997

İnönü, Erdal, *Fikirler ve Eylemler*, Büke Yayınları, 3. Baskı, İstanbul, 2000

Kaleli, Lütfi, *Sivas Katliamı ve Şeriat*, Alev Yayınları, İstanbul, 1994

Karababa, Hüseyin, *Sivas Davası – Türkiye'nin Gizli Gündemi*, İlkim Yayınları, Ankara, 2008

Koçak, Ahmet, *Onlar Işık Oldular*, Alev Yayınları, İstanbul, 2003

Merdol, Erdal - Mehdi Bektaş - Ali Sarıgül, *Sivas Davası, Cilt: 1- 2- 3- 4*, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, 2004

Özer, Kemal, *Temmuz İçin Yaralı Semah*, Yordam Yayınları, İstanbul, 2008

Sarıhan, Şenal, *Madımak Yangını- Sivas Katliamı Davası*, Ankara Barosu Yayınları, Cilt: 1-2, İkinci Baskı, Ankara, 2009

Şahin, Enver Cemal, *Pir Sultan Ölür Dirilir - Ozanların Dilinden Sivas Katliamı*, Pir Sultan Abdal Kültür Derneği Yayınları, Ankara, 2008

Yağcı, Öner, *Pir Sultan Yaşamı ve Şiirleri*, İleri Yayınları, İstanbul, 2004

Yağcı, Öner, *Sivas'ı Unutmak*, İleri Yayınları, İstanbul, 2004

Yıldırım, Ali, *Ateşte Semaha Durmak*, Yurt Yayınları, Ankara, 1993

Yiğenoğlu, Çetin, *Şeriatçı Şiddet ve Ölü Ozanlar Kenti Sivas*, Ekin Yayınları, Ankara, 1994

Mağma Sanat Hareketi, *Sesini Yitiren Şehir SİVAS*, Veryos Yayıncılık, İstanbul, 1995

Gazeteler

Aydınlık, Cumhuriyet, Hürriyet, Meydan, Milli Gazete, Milliyet, Sabah, Tercüman, Türkiye, Zaman.

Dergiler

Nokta, Panorama, Pir Sultan Abdal Kültür Sanat Dergisi.

um:ag Vakfı Yayınları

um:ag Bütün Yapıtları Dizisi

SUÇLULAR VE GÜÇLÜLER
SAKİNCALI PİYADE
BİR PULSUZ DİLEKÇE
BÜYÜKLERİMİZ
ÇIKMAZ SOKAK
TÜFEK İCAD OLDU
SİLAH KAÇAKÇILIĞI VE TERÖR
SÖZ MECLİSTEN İÇERİ
TERÖRSÜZ ÖZGÜRLÜK
AĞCA DOSYASI
PAPA MAFYA AĞCA
LİBERAL ÇİFTLİK
DEVRİMCİ VE DEMOKRAT
AYBAR İLE SÖYLEŞİ
İNKILAP MEKTUPLARI
RABITA
12 EYLÜL ADALETİ
BİR UZUN YÜRÜYÜŞ
TARİKAT SİYASET TİCARET
KAZIM KARABEKİR ANLATIYOR
40'LARIN CADI KAZANI
KÜRT İSLAM AYAKLANMASI
GAZİ PAŞA'YA SUİKAST
KÜRT DOSYASI
SAKINCALI PİYADE (Tiyatro)
MOBİLYA DOSYASI
SÖZE NEREDEN BAŞLASAM
BU DÜZEN BÖYLE Mİ GİDECEK?
BOMBA DAVASI ve İLAÇ DOSYASI
SAKINCASIZ (Tiyatro)
EĞİLMEDEN BÜKÜLMEDEN

um:ag Bütün Yazıları Dizisi

KATİLLER DEMOKRASİSİ HIRSIZLAR DÜZENİ
QUISLING CEPHESİ
AMERİKA KÜSMESİN
ÇAĞIN SUÇU
SAĞCI DÜŞÜNCE
YOLSUZLUK, ŞİDDET, BAĞIMLILIK
DEVLET, SİLAH, ADALET
KONTRGERİLLA ÖĞRETİLERİ
BİR DEVLET ARIYORUZ
MİLLİYETÇİLİK A.Ş.
HUKUK, DEVLET, AŞİRET
SİSTEM
ATA'M İZİNDEYİZ
BAĞIMSIZLIK GÜLÜ
BATI KULÜBÜNDE DANS
ESİR TEŞEBBÜS
NAMUSLU OLMA CESARETİ
ALATURKA KAPİTALİZM
24 OCAK ANAYASASI
ENGELLİ DEMOKRASİ
ORTA DİREK TÜRKÜLERİ
DEVLET MODASI: TEK YOL ÖZAL!
ERMENİ MANDACILARI
KUVVAYI TİCARİYE RUHU
SAHTE ATATÜRKÇÜLÜK
DEMİREL VE ÇANKAYA
12 EYLÜL VE ŞERİAT
LAİKLİK RUHUNA FATİHA
KURTAR BİZİ BABA
PAŞA TASARRUFLARI
MODERN TÜRBAN

TOHUM VE TOPRAK
ASKERİ MARKSİZMDEN DEMOKRAT SOSYALİZME
YABANCILAŞMA, KENANİZM, ÖZALİZM
PETROL BEKÇİSİ
ORTADOĞU'DA AMERİKAN BİLARDOSU
SERBEST PİYASA VE KEMALİZM
ÖRS VE ÇEKİÇ
KEMALİZM SENDROMU VE PAX-AMERİKAN
SON YAZILAR

um:ag Seçmeler Dizisi

SAKLI DEVLETİN GÜNCESİ "Çatlı vs."
POLEMİKLER
GAZETECİLİK
DOST YÜZLERDE ZAMAN
UYAN GAZİ KEMAL
KIR ÇİÇEKLERİ
TÜRK MEMET NÖBETE

Öteki **um:ag** Yayınları Dizisi

KENTSEL GERİLİM
ARAŞTIRMACI GAZETECİLİK
UĞUR MUMCU VE 12 MART
VURULDUK EY HALKIM UNUTMA BİZİ
SUİKAST RAPORU 93/96
KARAKTER YARATMAK
DENİZ FENERİ
18.30 SÖYLEŞİLERİ - 1, 2, 3, 4, 5

um:ag Araştırma Dizisi

NEDEN ÖLDÜRÜLDÜLER? -1
NEDEN ÖLDÜRÜLDÜLER? -2
NEDEN ÖLDÜRÜLDÜLER? -3
NEDEN ÖLDÜRÜLDÜLER? -4
KAHRAMANMARAŞ KATLİAMI

um:ag "İçimdeki Güneş" Çocuk Kitapları Dizisi

YARIM GÜN ÜLKESİ
ESKİ OYUNCAKLAR
ÇOCUKLAR İÇİN
ŞARKIMIN ÖYKÜSÜ
KİM KORKAR CANAVARDAN
MİYO'NUN GÜNEŞİ
ARKADAŞIM GÖKYÜZÜ
BENİM YUMURTAM NEREDE?
KAPTAN MİÇO
UZAYDA BİR GEZİ
ÇİZGİLERİN DÜNYASI
MARTILAR MAVİ SEVER
HOKUS POKUS TAVŞAN
BENİM GÜZEL PALYAÇOM
AY NASIL UYUR?
BU PAPYON MU?
BU AY MI?
BU ŞEMSİYE Mİ?
FİL HAPŞIRINCA NE OLDU?
MAYIS İLE EYLÜL
KİKU DENİZLERDE
KİKU ORMANDA
KİKU VE KUŞLAR
KİKU GÖKYÜZÜ VE UZAYDA
KİKU VE ÇİÇEKLER
KİKU VE TAŞITLAR

ASIM BEZİRCİ

NESİMİ ÇİMEN

BEHÇET AYSAN

EDİBE SULARI

MUHLİS AKARSU

GÜLENDER AKÇA

İNCİ TÜRK

MUHİBE AKARSU

CARİNA CUANNA THUİJS

METİN ALTIOK

HASRET GÜLTEKİN

UĞUR KAYNAR

MÜAMMER ÇİÇEK

YEŞİM ÖZKAN

SEHERGÜL ATEŞ

GÜLSÜM KARABABA

ERDAL AYRANCI

ASAF KOÇAK

MEHMET ATAY

SAİT METİN

HANDAN METİN

HURİYE ÖZKAN

MURAT GÜNDÜZ

SERKAN DOĞAN

SERPİL CANİK

AHMET ÖZYURT

YASEMİN SİVRİ

BELKIZ ÇAKIR

NURCAN ŞAHİN

KORAY KAYA

ASUMAN SİVRİ

MENEKŞE KAYA

ÖZLEM ŞAHİN

ISBN: 978-605-4274-19-2

um:ag